

MIC. # 9009 (RAB. 2191)

HE' AROT LE-SHULHAN
' ARUKH HOSHEN MISPAT ULE-
FERUSH MA' AMAR KADISHIN.

חושן משפט ולפירוש מאמר קד"שין.
הערות לשולחן ערוך

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

[17--]

ASHKENAZIC SCRIPT

הוצתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

400

300

40

200

6

6

1

400

40

300

80

9

10

200

40

300

10

8

ביתאמר קדיש

ע"י חסידי נבואה ארבע עשרה
וישיבוי הכהן צדקו בלאו
החשבון/חובות
בשנת 11

על השן משפטי
צבי הצעיר והדל באלפי ישראל קים קדיש פמוה"רר קים קדיש וצ"ד
בעת מסמורת והעמדת פסקי הלכות בשביקין ישרים מראשונים ואחרונים ומלכת
ה"ת והואספתי גופך משלימה שהגני הובבינה והוא תועלת גדול לקמנים וקדולים לחיו
וע לפניהם עם כל מיני מערנים ופניתי אותי מכל עניינים כדי לזכות הרבים ופזוב החיכו
ואיכתו וטעם השם הכל נאמור בהקדמת הספר :

נדפם פה פראג
בשנת אם את חקתי תשמרו ואת משפטי תעשו לפי

החת מטעם הגבירה הקיסרתה המיוחסת מאור מאריא טערעוויא מלכה במדינות אונגארין
ופיהם וכו' השם ירום הררה ותנשא מלכותה על כסאה לא ישבור • וינחלו עור יורשיה את בגדה ואת
מלכותה לאריכת ימים ושנים עד עולם אמן וכן יהי רצון :

Bedruckt zu Prag, in der Kaysischen Buchdruckerey
ברפוס • המנוה מוהר"ר משה כ"ץ ונתחדש ע"י נכדו כהר"ר ישראל בן כהר"ר בער
ייטלש ז"ל :

זאת לרעת לכל הקורא בכל מקום שזוגר בספר הלן שם גויבאז בותים או נכדים או עלץ או ערכאותיהם
מחיבורי הראשונים הכל נאמר על האומות הקרמונים אשר היו עוברים נוכבים ומזלות ואינם
מאמינים בלל ברת הבורא יתברך ובהשגחתו כמו שזוגר הרמב"ם ז"ל בספרו יד החזקה • ורובי בעולם מהגאונים
האחרונים אשר דברו ספריהם פירשו בכיבוד היסב בנתנם ובלשונם שלא יעלה ה"ו על שום רעיון ששמות שונות
וללו יהי גונע בשום אופן אל העמים אשר המה בזמנים הללו שאנו יושבים בקרבם ודופים בצלם ארבה מזהירים
מזרזו גמור אותנו בפרוטרוש שמחויבים אנחנו לתחזיק להם טובה שמטיבין וגומלי' חסר אהנו לתת לנו מחיה בקרב
הארץ • וכן אמרו חז"ל הוי מתפלל בשלמה של מלכות כאשר אנחנו נוהגים עד היום להתפלל בכל שבת על שלוםם ;
ואלהי השלום יברך את עמו בשלום :

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

04116

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הקדמת המחבר

אודה את האשר יעצני : ודרך אמת הנחמי : ובאור מפעל יאמי
 ולפוסקים ראשונים ואחרונים שמתי כל מגמותי ולהיות משתעשע
 בלב שמת דברים הנכונים למינים וישרים ודברים עתיקים : הנאמרים
 מפי ותיקים המפורים ומפורים בין הפרקי בתוך פסקי דיני ממונות
 שרשי אמונת : כאבנים עובות שמות נפונות : וכללתי להיות
 אגודים ונאמרים יחד למנוח מרגל ות ואכן יקרה גדולה וקטנה :
 ליודעי בינה : לתור להבין ולירע ולהשכיל מן מונח דבר כל פסקי
 הלכות ודיקים וחידושי אשר חנני יי על הגליונים העליתני : וממזבח
 הדפים את ידי כל ימי חשכתני : כי על משכני בלילות ינהלולי
 רעיוני לאחרי מי חתה הר גדול לפני זרע כב"ל בלולה במקרא וגמרא
 ביני ועוקר הרים ועוהבן ככברא : אחד מהם לא יחטא קולע אל
 השטרה : ומי לך פה ומי זה צן העלם : אשר שמו בכל העולם
 נעלם : להכניס ראשי בין הרים גדולים : הלא קטנם עבה
 מיתניך וסתיקתך יפה מדינורך : וגם אחרי רואי שהרבה בני עלי
 גאוני ארץ בעלי תריסן לוכשי כידונים ופריונס מושכים ידיהם משנת
 ספר ולא שמו להם לזיכרון : ומה יעשה אזובי קור כמוני אשר לא
 חזר בחינות בשער בת רבים : ותרתני בלבי לחזור לאחורי :
 חמוס לא השטתני על מעט ניכתי : ולהורי ומורי הראתני : ושמעו
 אחרי כי נעמו כמבאר בהשמות באמרם לפסמי הנה מעשה ירך
 להתבאר : מה לך נרדס ולדבר מנוח חים ומאר : כי צורך עולם
 ודבר גדול תקתא : והקורה נתנה במדבר ועשתרות קרבים :
 להודיע כי פסקר לכל אשר חתה השמים : לגדולים ולקטנים עוללים
 ויוקי פרים : להגדיל תורה ולעשות לה אונים : ובכבוד סיכוין
 לבו לשמים : ע"כ אנכי וזכיר קטינא : ידעתי כי אין בי דעת
 ובינה : ולא חיסדא וחיבא : כתתי אל לבני ואמינא : לשה את
 מתני באמרי ספר : המיד כליב וכבר : ולקחתי כירי קבת
 הסופר : וכתתי על הספר : ונכתבה בחכד אל שגמור נעדי :
 וכאשר גדלתי והובסת חכונת הכמים : זכיהם ישמור לי לעולמי
 עולמים : להביא אשר היצרי שטרין מרוב הוכחות הרפוס נסלמים :
 ונאמן עלי אבא אבינו שנסיים שלא ליייל עטרה כל חלה עשיתי עד
 הנה : או לרמות לחכמי הלכ גדולי ההרץ וחשובי מדונה : כי
 לדבר גדול כזה לא זכיה : וכבר חזרו חז"ל לעולם ולגוד ארס
 דרך קרה : בשער נדור הזה שטרודים וזרוב בעת צרה : וללמוד
 בייטרה : יש לומדים מתוך דחק וערבה מהם כל מחאה : שחין
 להם כל הספרים והתשובות ופוסקים חדשים וגם ישנים : חסונות
 מכו ויפסנים : ומורב ואדרכמונים : שגבול מהם שערו
 דמיות : ועל ידי זה באו לידי טעות : ויש להיפך : ויש מהם
 תרתי לט ביתא : הבל יש דעות אחרים עליהם וטרדא דזיבורא והין
 בידם לטיין בשמעתא גילתא : ואינו זכה להסתכל בחורה : כי
 רב הוא וכפל כח העין מלסכלה : ואחתי ביר ימיני ללקוח שושים

בדרך קרה : מכלל יפה ועליו זכה וצרה : למען תביל סמית
 יי בני לומדים שגורה : והתחלתי בדיק מחנות יען שבו לכל דבר
 מסורה : וכאשר ישאלו לת"ח דבר הלכה אל ימנע בה : וית
 לו כל דין בשפה ברובה : ותבי' גירסא דיקותא מקטנות מסודרה
 והעליתי לרנן על מזבח הדפוס הש ע עם כל האפרונים : והרבה
 סאלות ותשובות חדשים וגם ישנים : ואף שכבר קדמו מעתיקים
 ראשונים בספר עטרת בני ומסגרת השלחן פקטה מפס דקרה
 מ"מ לא יאלו ידי חובת זכה וזרה : לשתות בנמא די עתהרה :
 כי בהרבה מקומות עיקר חסר מן הספר : ע"כ הרבתי את דברי
 באמרי ספר : ובכתיבת טעם : באמרי נועם : ומה שמאלתי
 בדבריהם אליבא דהלכתא כדורות : הנחתי על הלוחות חידות :
 ובכל מקום שדבריהם אינם מובחרות : כתבתי הוכחה מגולה ואלהם
 מסותרת : ובכ"מ שהעלה מנדתי : מה שחנני ה' לפי מעט בימתי :
 ככוכב קטן ניינתי : ודברי הרב בעל הסמ"ע כתבתי : שתמא
 כמעתיקים הראשונים : מימים קדמונים : ואוכל מתוך אוכל דרך
 קרה ברתי : עד כי ירחיב יי את גדולי להפיק חזיונותי : ואת
 העמל שעמלתי : וקראתי את שם הספר **מאמר קדישין**
 על שם רוב מהדברים המה מאמרי נדיקים ותמימים הנקראים
 קדושים : ואגב יזכר שמי ענוהם : ולא להגים לני בהוראה ולומר
 קבלו דעתי ח"ו עשיתי : שאין תלמיד כמוי מכריע בין הרים
 גדולים : רק כתלמיד הנושא ונותן לפני רבו בהלכה ולא למעשה :
 ואין לכמוך כלל על הכרעתי : והרואה יבחן הדברים בייטעמן :
 ואחר החקירה והדרישה העוב אשר יבחר יקרב : ואל יי קיינתי כל
 היום סבוכותם יקיים כי הבטחה וחכונת את אשר אחון פיתני לחן
 ולחסד ולרחמים בעיני כל רואי מלאכתי זאת להנילני מלזות שפתים
 ויתרחק מפי שיהסוב להתפאר עלי ולרמוז בעיני לומר מה המעשה
 הזאת : טרם קרא צו אות : ואי בעמי הכונתי : ולילות
 כימים שמתו : ופיכה מעיני נדתי : ויגעתי ומנאתי : ועיני
 ולני לשיים שמתו : להפר ענת החושנים רעתי : ולהסיר ממני
 יגוני ואחתי : והנחן לבנות : יגמול כל העובות : להנהו
 רבנים סידונו אותי לזכות ולא לחונות : וען כשם שאי אפשר לבד
 בלא תבן : כן אי אפשר לרפוס בלי טעות : כפרע שלא הייתי
 בעיני בנית הדפוס : ע"כ הנדתי לוח העטיות : וקמא קמא
 דיועא לעעמיני בעלמא לפני רבותי העליתי : והדן אותי לכף
 זכות : יבא עליו ברכת כהנים : להיות בכלל שוכני דעח רמיס
 ורענוס : זה מנלני וה' יוכיף עליהם חלף פמיס ככה : כ"ד
 המתאבק בעפר לפני כל יודעי דת יומס ולילות :
 ומנשה לישועה לחנן דיעות :

לסדר אלה החיקים וחמשששים אשר צוה יי לפ"ק :

קים קדיש במיה"רר קים קדיש וצ"ל פק"ק פילא ולע"ע חר מדיוני רבה בק"ק קראטישין יע"א :

הנה היום נכבדה וגם כלתה נפשי בצרכה ובתפלה : לחל
 חי היושב ברוס היעלה : אשר לא עוב חסדו ואיתנו
 ממנו להביאנו עד הלום לגמור מחשבתי לעונה כאשר קיינתי : ולת"ק
 ברעכלא את דרכי נשאתי : ולנית מחותני **התורני המופלג**
הראש והקצין המפורסם הנגיד הר"ר
ליפמן בן הר"ר מאיר נר"ו מברלין
 באתי : והי' לי למשען ולחשונה : באמרי בינה : וכך אמר לי
 דבר משה הנאה בגורלי אחון בה ואכי אמנוד על ומיך : ואכויע
 לך בשתנה הגנה כרנוך : נדיק גוור ואומר וקיים מתנה הראויה
 להתחיל בדבר מנוח : בכך יהי דנון מלפני עזר הרים : יחדש לו
 כשר מעורים : ויזכה להיות לעולם הבא עם שאר נדיקים ובראשם
 כתרים : לפנות מן האור היסוף לישרים : ומן היין וענבים
 כמשומרים : ומחונרת לטהור היא זוגתו הננוטה הגניבה אשת חיל
 חכמיות הקנינה מרת בלימלא בת הרבני המופלג כמוה"ר ישראל
 פרענקלס ז"ל : גם עלי יחאלו כל הדברים באריכות ימים ושנות
 חיים : ואמרתני אך זה היום שקיינתי מנאתי ונחיתני : היום שלמתי

ברתי כי אים את יי קיינתי : ומנלגלן זכות ע"י זכאי ועל ידו היה
 התחלת פזולתי : לא נחתי ולא שקעתי : ובאלה חשבי לקרתא
 קדישא ביה עיר ואם בישראל תלויס חכמים וכופרים את מיכ"שמותי :
 והת סאהבה נפשי שם מנאתי : וע"י יהודי סגולה חנני מופת נגמר
 מחשבתי כהשר חכונתי : ובייחוד חר מדיוני המנוניים הסוכתר בתורה
 וגדולה : בקכה אחד עולה : ה"ה התורני הרבני
המופלג הקצין מוה"רר ויאלף בהמנוח
הראש והקצין כמורה"ר שמעון
פרענקלש שפירא זצ"ל אשר העיב עמי כשנאתי
 לק"ק כראג להתאכבן בביתו נאיה קדש כל ימי מסך הדפוס ואס לי משה
 כבא שלחן ומורה וג"א מלא כשרא שם מנאתי : יהא מפכרתו סלימה
 מעט יי ויזכה אותו ואת אשתו הננוטה מרת יאבריל בת הראש והקצין
 והנגיד ושתדלן הגדול המפורסם כה"ר ישראל פרענקלס פרימוס דק"ק
 פראג יי : תפילתי לאל הסמים : ערב ובוקר ונהרים : פיגדיל
 הנלחמ באריכות ימים ושנות חיים : ומולדותיהם כיונא בהם יכרכו
 בתורם וגדולה : ועשאים יי מעלה מעלה :

הקדמה

והחליטה לי מחנולי להתפלל עמוד חתני הישר בדרכיו דרכי נועם וירא אלקים מנועריו כה"ר ר' מאיר ב"ר אלכסנדר מק"ק פולנא אשר
נדנו לבו הטוב לדבר מנוה נסיון שיש בו ממש בדרך הלואה ולהוציא לתוכה י יתנהו ה' עליון על התורה ועל העבודה וגם שר
גנה חובת אל יזנקה ו יאורך ימים ושנות חיים ושבעה ; הוא ואשתו היא בתו שגמעה רחל תי' ונאנחיו כמותו יברך עבד המבורך :

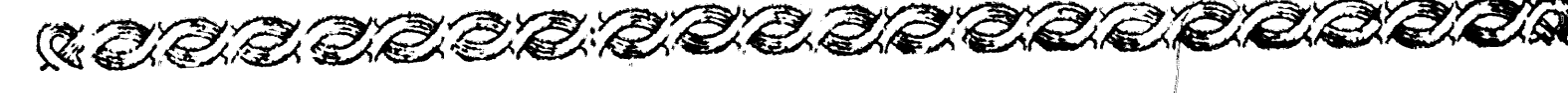
התנצלות המדפים

שמעו נא אחיי ורעי

בזה שהראיתי לדעת שהוכרחתי לכוא לפני שער בתרמילי הלעת דרכי אלו . למראית עין לציני כל להורת דרך הישר אשר ילך בו . ולא
יטעה העושה ח"ו . אחרי שהמחבר בפר מאמר קדישין קצר ידו מלהשתרע הולאת הדפוס . וזמן הראוי הי' לו להדפיס הח"מ עם כל
מחברי אחרונים ולילך כדס לעמוד חידושי ; ומאשר לא השיג ידו לגדל הולאות בא בקמיא ויהדפיס רק המחבר ופנה לימין בחיבור חידושי
ולפוס ריהטא המה במקומות איוה דברים מעורבים . כי חכמי פירושי מחברי אחרונים המה ככלי כלי יד וזיון . וכסויותם מימין ומשמאל
בראוי להיות הורה ומורה להראות איוה דרך הישר . וכאשר לפנינו מכילי מעקה לאחוז בו אינו איה לכל אדם : כי אם לפני בעלג כרמים
היודעים דרכיהם ורגילין לילך ולכוון במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה מכילי כוואל כסוס אוף כלל . אשר אין דרך לכנות ימין ומשמאל כי
אם חסילתם כחמדים ומסוגלים . ע"כ לריכז למודעי כי מה שהובא הן במחבר ורמ"א : והן במאמר קדישין . הגם מקור דוכים הללו המה
מהג"מ סברת פלוגתא דתנאים ואמוראים שדפסו בחסד הרשוני . כאן פראג כמו אלוני מקומן להבא : והעירו בזה מחברים אחרונים להביא
כפי המסקנא אליכא דהלכתא . ואל חתמה על הוכאת פלפולי ככרות דעות החולקים אינם נפקים . וידמה הלא הוכאה שלא לכוירך הוא .
זה אינו כן כי מתוך ההתרה הוכאה לכוירך גופא הותרה כמי רק להדודי אף שלא לכוירך גופא . עכ"ז כתבו בכל דוכתא באחרונים קביעות
הלכה לדיכא וכורעין כהלכתן . וכדי שלא יקפו זו מזו תניכא . שוב אין מקום לטעות בשום דך : וכאשר ספר מ"ק הלז נדפס רק דברי המחבר
וקרה מכאן ומכאן ממה שהעירו והשיגו האחרונים . פן ואולי יהיה מיחש ללעג ולקלס לריד לכאר פירושו אותן מקומות בהכרח אשר לא
יגובה : וזהו כסיון ד"ו אסור לדון בפני דייכי אסירת כנענים וכו' מקור דין זה הוא במס' גיטין דף פ"ח ע"ב דפוס פראג בחסר רסיון השררה
יר"ה כגמ' ותום' כד"ה והכריח חוכטין אותו וגומר . וזיל קריבי רב כפ' משפטים ר"ה דפוס כ"ל ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם
ולא לפני א"י אפילו ידוע לך שהם דנין כדיוי ושא"ל למי שגבא לישאל ונו' עיין שם באריכות טוב טעמא : כסי' ל"ד ס"ק י"ג אש"כ ועדי
פסולין לעדות מקור דין זה במס' ב"ק דף ט"ו ע"ב א"כ דוכוס ורסיון כ"ל כגמ' סיפא אינטרא ליה וכו' בני חורין למעוטי עבדים . בני ברית
למעוטי כותים ונו' : כסי' ע"ב ס"ק ל"ה כותי שהלוה לישאל וכו' עיין ס"ק ק"ט כסמ"ג שכתב שאלוה להחזירו . ולקמן נתפרש כרשומת
שלי ככיון ר"ו דין אכידת כותי מכואר באריכות ככיון היטב : כסי' קס"ג כדון מסור פירושו המאמר ממון חזירו לחסס כעלילות שקר
לכ"ה ככמה דוכתא כמפריס מפורכמים וכפרטות כמס' ב"ב קמא דף ק"ט כרסיון כ"ל : כסי' קע"ה ס"ק א' דין דמשמתין לישאל וכו'
וס"ק ל"ח דיני דבר מלח מקור דינים הללו הוא מריכי דגמ' מ"ס ב"ב דף ק"א ע"א כרסיון כ"ל בתוס' ד"ה ולא לסופר ארמאי וכו' .
והרא"ש דף ו' סו' י"א . וכמס' ב"ק דף ק"ג ע"ב מכריז רבא וכו' : כסי' קע"ו דיני נגיבה וגיזלה . וסי' קפ"ג ס"ק א' דיני טעות עכו"ם
מקור רין זה במס' כתובות כף כ"ח ע"ב תו' ר"ה אחר רב פסא ונו' ג"כ כרסיון כ"ל . ואל יעלה לדעת הקורא שהן פשוטן ככתבן כאשר
קדחים וכפרטות דיני טעות של מדעת . איכס כן כי אם המה כהמאמר ו"ל שהביא ואינו קורא אלא כעיון רב הטוב ופירושו הוא מדעת
ולעיון מלפניו ס"ק ו' במחבר ומלאחריו במאמר קדישין ס"ק ט"ו הכדון שהביא כמס' הרמב"ן לראיה ברורה לפרשו מדעת ועל גביהן יעוין
היטב מה שהעיר בזה לגדור גדר באר הגולה כי שפ"ח ס"ק י"ב : סימן רך"ו ס"ק א' : ומ"ק ס"ק ד' ה' : וסימן רך"ה ס"ק ב' : מ"ק ס"ק כ"ג
ד' י"א לחוש שמשקליו וכו' : וסימן ס"ק י"ד . מקור דיני זה במס' גיטין דף ק"ח ע"ב דפוס כ"ל כרסיון כ"ל . והרא"ש דף ק"ה ע"א
הוף סימן ה' כמדי דשיכא וכו' . והפכחים דף ק"ג ע"ב אחר רבא כ' אחר רב וכו' ר"ב בר יצחק אחר מותר וכו' חמשה דברים ליה כנען
לכניו וכו' : סימן רכ"ו דין א"מ שלוה לתת לכותי וכו' . ס"ק ג' מקור ד"ו במס' ב"ב דפוס כ"ל דף קנ"ט ע"א ד"ה ת"א דאישור גורא וכו'
ועיין רמ"א ס"ק א' דלא מועיל ליתן לשון מתנה לשום אדם כמתנת א"מ כי אם דרך הודאה . וצ"ז כתב ס"ק א"מ שהורה וכו' הודאתו הודאה
אכל לשון מתנה אין שומעין לו . הטעם מכואר שלשון מתנה א"מ אינו שועיל לאחר מיחה לשום אדם . עיין כסי' רמ"ג ס"ק ב' שנוי אחריו :
סי' רפ"ו דין אכידת כותי מקור ד"ז במס' ב"מ דף ק"ך ע"א כדפוס ורסיון כ"ל י הרא"ש ר"פ אלו חזיאת דף ו' ע"א . ומס' סכ"ה דין דפוס
כ"ל דף ע"ו ע"ב למען ספות הרוה וכו' הרא"ש דף ו' ע"ב בי' ב' : כרס לדיכא העיר וכווח באר הגולה עיין ח"מ סו' סנ"ח ס"ק ה' שהזהיר
להחזירם שהוא קידוש השם וכתב לדורת שראה כמה שלא החזירו לה הללו וירדו מככפיהם והלכו לטמיון . וכמה שהחזירו גדלו והללוהו
והכיוו יתרכ לעולליהם . עיין שם באריכות : סי' רפ"ג דין ישראל תומר וכו' מקור ד"ז במס' קדושין דפוס כ"ל דף י"ז ע"ב וי"ח ע"א .
הרא"ש דף פ"ט ע"ב כי ד"כ ר"ג : וכפרונו' כ"ס קרבן כתנאל כרסיון כ"ל דף קע"ו ע"א סימן ק"כ ר"ג : ומה שכתב רמ"א בהג"ה ס"ק א'
השיג עליו באר הגולה לדיכ כסי' שפ"ח ס"ק י"ב כרמ"א עיין ס"ק ב' ככיון היטב ומסייס ביה"ל על הפקעות הלויאת ואכידת כותי הוא קאי
בעין ואיבור גמור : סי' רפ"ד ס"ק ב' דין עכו"ם משיח לפי תומו מקור ד"ז במס' יבמות דף קכ"א ע"ב כרסיון כ"ל : סי' סכ"ו כמ"ק כמ"ק
הבי' שמה כותי משקר ככר זכואר לעיל כסי' רכ"ה . ומה שכתב אלו הודעתני וכו' כוונהו אינו כי אם לומר על טענות הלוחה שנתן כנד
המוכר לפוערו . אכל על גוף מעשה מכוער ראוי לטובסן מן הדין כמ"ס כסי' שפ"ח ס"ק ב' כמס' באר הגולה : סי' סכ"ט ס"ק ו' כרמ"א מקור
ד"ז במס' נדרים דף ק"ח ע"א כרסיון כ"ל למטה כגמ' פירש הרא"ש כד"ה כמוכס שאין לו קלבה והאי לאו דיכא רמלכותא דדוקא שהיא
דבר שסוה לכל ונו' אכל לא בדבר שאינו שוה למעט לזה ולרכות לזה . ורכינו אשר דף ק"ב ע"ב סי' י"א כד"ה פי' ר"ת ז"ל היא דאמרן וכו'
היינו דוקא כשמסוה גזרותיו לכל בני מלכותו ונו' עיין שם באריכות . כרס לדיכא ככר מכואר השנות באר הגולה לעיל :

כסי' רפ"ג ויותר כ"ד סי' סל"ד ס"ק קכ"ג שהוא כחרס ר"ג ע"ב : סי' ת"ו ס"ק א' דין סור סגנח וכו'
מ"ק ד"ו מס' ב"ק דפוס הכ"ל דף ל"ה ע"ב ת"א סור של א"י סגנח וכו' . ומשמעות
דיוק המשנה שם דף ט' ע"ב ככסיס של בני ברית ונו' . ומתוך דורשי רשומת
ניכר לעין כל שלא לטווח לטעות רק לדעת ולאחוז לילך
כנתיבת ישרים דרך הטוב והישר כנוו
שכאמר דרכיהן דרכי נועם
וכל כתיבותיה
שלוה :

הוגה ע"י המדקדק העוסק במלאכת הקדש ה"ק אשר מכונה אנשילבן המנוח מוהר ר"ט
ליפמן צדוקשז"ל :

מאמר קדישין הלכות דיינין א ב חשן המשפט הלכות דיינים

א מנוי השופטים בארץ וכו' סעיפים :

א (א) בארץ הזאת רני' דייני' (ב) דייני' דוראית והלואות וכתובות אשה וירושו' וסתנות ומזיק ממונ' חבירו שום הרברים המצויים תמיד (ג) ויש בהם חסרון כים אבל רברים שאינ' מצויים אצ"פ שיש בהם חסרון כים כגון בהמה שתבלה בדרך או רברים שאינ' בהם חסרון כים אצ"פ שום מצויים כגון תשלומי כפל וכן כל הקנסות שקנסו חכמים בתוקע לחבירו וכמו שכתבנו את חבירו וכן כל המשלם יותר ממה שהזיק אי המשלם חצי נזק אין דנין אותו אלא מומתי' (ד) הסמוכי בארץ ישראל חוץ מחצי נזק צדדו מפני שהוא ממונ' ואינו קנס : ב ארם שחבל בחבירו אין מגבים דיינים שאינ' סמוכי' בא"י נזק צדדו ופנסו ובישות ובופר (ה) אבל שבת ורפוי מגבי' הגה ויא' שאף ריכוזי ושבת אין דנין ולא ראיתי מהגיס לרקדק בזה רק כפי' החובל לפי'ם החובל ולקנסו כפי' הנרא' להם וכמו שיתבאר בסמוך :

ג בהמה שהזיקה את האדם אי' גובין : דיינים שאינ' סמוכי' בא"י מפני שהוא דבר שאינו מצוי אבל ארם שהזיק בחמת חבירו משלם נזק שלם בכל מקו' וכן בהמה שחזיק' בשן נרגל היאיל והיא מועדת מתחתיה הרי זה דבר מצוי' ומגבין אותו דיינים שאינ' סמוכי' בא"י וכן מי שנגב או גזל (ו) מגבין סמוכי' הקרן בלבד : ויא' דוק גולו' רשכתי' כגון כופר בפקדון וכדומה חבל גולה' למש' לא שכיח ואין דנין אלא' הגולה קיימת מחייבין להחזירה : ד דינא דמרמי' וכן דין המוסד דנין אותן דיינים שאינ' סמוכי' בא"י : הגה עדים שהעירו עדות סקר (ז) והזומו והזניאו ממונ' כל פניה ואי' אשם' למהדרין דין אותן ומחייבין אותן לשלם : ד אצ"פ שריינים שאינם סמוכי' בא"י אינן מגבין קנסות מצדן אותו ער שיפיים לבעל דינו (ח) וביון שיתן לו שיעור הדין או שיתיר לו בין נתפיים בע"ד ובין לא נתפיים (ט) וכן אם תפס בשן או הנזק שיעור מה שראוי לו לישול (י) אין מוציאין מירו' : הגה (יא) אם הניח ויאמר הניח שומו לי נזק שבעד עב' כמה שתפסו אין שומעין לו אלא' אם חסדי' אלו כב' תפס סמין לו ואמר לי כך וכך תחזיק (יב) וכך וכך תחזיר : וכל זה יצא' מן יסוד דיוקא (יג) בקנסות הכתובין (יד) אבל קנסות שחייב' לקנסו תפסם על אריות תקנתם גובין בכל מקו' וכמו שיתבאר בס"ד : א (טו) המבייש ברברו' מנדין אותו ער שיפייסנו בראוי לפי כבודו : (טז) הגה וכל ס' ת"ך' ויב' על כעוף ל"ח : ועל' ס' ב' אש' נתייב לו חולקות אם יכול לפדות עמו כמון :

ב ב"ד מדין ועונשין לצורך שעה וכו' סעיף אחד

א כל ב"ד אצ"פ אינם סמוכים בא"י אם רואים (א) שהעם פרוצים בעבירות ושהוא נזקק פניה דנין (ב) בין מיתה בין סמונ' בין כל דייני' עונש ואפי' (ג) אין ברבר' עדות גמור' ואם הוא אדם חובטין אותו ע"י א"י ויש להם כח להפקיר ממונו ולא יכדו כפי' מה שרואים לגדור פרט הדור וכל מעשיה' יהיו לשם שמים ודוקא גדולי הדור או טובי העיר (ד) שהמהום ב"ד עליהם : הגה (ו) וכן מהגין בכל מקום שטובי העיר (ה) בעירן דין הגדול ומחין ועונשין והפקרן הפקר כפי' המנהג (ו) אע"פ חולקים וס' ל' דאין כח ביד טובי העיר בחלה רק להכריח הנזכר במה שהיה מנהג מקדם (ז) או שקבלו עליהם מדעת כולם חבל אינן רשאים לנסות דבר במידת ראייה רוחא להאי וסבידא להאי או להפק ע' ממונ' שלא מדעת כולם מ"מ הולכין אחר מנהג העיר וכ"ס' אם קבלום עליהם לכל דבר ככ"ל ודין

התופס עדים פראו' לזכות בהן או עדים להחזיר מה שתפסו ודוקא אם תפסו דלפנין קנס לא מהני ממו' וע"כ כתב בש"ת שלו הימן כ"ד שמכח מתוספת בהדי' (יג) בקנסות הכתובים אף דאין גובין בזמן הזה מ"מ יש לזקן עפ"י' ו' טובי העיר : אצ"פ (יג) המבייש ברברים : אצ"פ כ' המ"ע והו' כוונת הגאונים אבל מדינא פטור מנוסות דברים : ודין כמ"ע שחולק על העיר כסוף : ול' דה"פ המבואר לעיל שאין דנין על הנוסות שאין לנו ממוכים וכ"ס' שאין כח בידו לזקן על בוסת דברים שאף בדיינים הסמוכים לא היו דנין אותו : כ' כ"ג אדם שנייש את חבירו ומפני שידע המבייש שאין גובין קנס בבבל מסרו למלכות וחייבו ממונ' ראוי למדותו ולהחרימו שלא יעשה כן שום אדם ואם יעבור ישלם הכל ובר הכי ראוי לקיים יותר לפי שנקל לבא ע"י קלוקול גדול : (טז) לפי כבודו : כ' המ"ע אין דנין ת"ח בזה במונ' לקנסו לערף דהבא' : ותשובת ר"י מפרטני' כ' שיש לו דין ת"ח לענון לישראל דהבא' : כ' האחרונים לערף דהבא' בזמן הזה הוא ל' זהובים :

ב (א) שהעם פרוצים אף דאין כל העם פרוצים אלא יחיד יכולים לנטוש אותו ולקנסו שלא מן הדין אלא כשהעם כרוצים יכולין לתקן ולנטוש את כל א' שיכדו על תקנתן אף שלא ראו אותו האיש שהיה פרוץ דמעשו' אלא כדי לגדור העם :

(ב) בין מיתה אפילו חיו היי' מיתה (ג) אין דבר עדות אפילו בלא התראה שאין צריך עדים והתראה אלא לזון בדין תורה אבל מי שעובר על תקנות המדינה יכולין לעשות כפי' נזק השעה אבל דנין כפשות מיד' סהיו חזו הרין לעשות בהסכמת זקי העיר כדי שיעשו אחר צורך גדל וצמתון (ד) ויש להם כח ולקנסו אלא ולדוהו ולהחרימו ולקללו ולהכותו ולתלוש שערו ולחטרו בבית האחרים ולהשניעו בנס' ע"כ שלא עשה ושלא יעשה הדברים וכל יהי' דעה של דין לט"ש ולא יהי' כבוד הנזירות קלה בעיניו : ומלקין ומנדין למי ששמועתו רעה וכתב הר"מ ה"מ באינש' דעלמא חבל ת"ח ככהו כלילה : (ה) מהמחוס ב"ד עליהם (ו) וכן מהגין כל מי שנתמנה על העיר הוא כחבירי האזכרים וכל מה שנטעו עשוי : וכל נזיר במקום הר"מ כגאונים לכל ישראל תקנת ליהרל : (ז) אע"פ שיש חולקין דמ"ל דוקא מה שהיה נרכי קהל אבל להפקיע ממונ' א' מהזכירי שאינו צורך קהל לא ולא חריגין הפקר ב"ד הפקר אלא בנזול סמין דבר כמורו : או שקבלו עליהם כ"י או דנדור בעלמא תקיים אף בדבר שלא היה מנהג מקדם : (ט) רגל ב"ד אצ"פ בא' שיש לזקן להלקיח ולחב' המטייב להלקיח

א (א) בזמן הזה דנין : אצ"פ מקמינן כפי' דמכות בא"י חייבים למוות דיינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר וכו' והאירא דליכא סמוכים כל הדיונים בעלים מן התורה : אלא דאין שליחותיהו דקאחי' שהיו בדורות ראשונים עבדתי' היכא דשכיחא ואת בית הסרון כים וכו' דברי המחבר מבוארים : והא' דאין מהגין עכשו' שיהא לפניהם כלי דיינים מקל ורנועה וסופר הפקר דמ"ל דלא הוגרכו לזה אלא דיינים סמוכים דתשים לפניהם כתי' ומסתומת לשון רב האינו הוצרך לא משום הכי וכו' : כתב בתפוסות סבות לביעקב רב אחר שרונה להיות לנהוג במקום ב"ד כלי דיינים רשאי לעשות כן בלא מחוי' כלהלך והוכיח כן מרב האינו גאון וע"כ ראיתו מרב הוגא' דאיתא שם רב הוגא' כי הוה נפיק לדינא אחר הכי חטיק לי וכו' קשה מתי' אש היה כיוון סרבנות מחי קאמר ר"ה עשה כן אף שאר בתי דיינים היה להם להזהר ואם לא היה בדרון סרבנות האידך עשה איסור ועשה דורו לברכתי' א"י אף סאין בדרון סרבנות רשות ביד ב"ד לעשות כן שמה' יהי' אחר סרבן עכ"ל בתום ביאור והערת נבי לא דק בדבריו ע"ס : (ב) דייני' הודאית פירש שתובע אותו בגדי הודאה שהודה בפניהם או שהלה בפניהו וה"ה אם תובע בהלואה בלא פדים : (ג) ויש בהם חסרון כים העם ככולן כרי שלא יוגעל דלת בפני הלויין וכדי שיוגעל דלת בפני עושי עולה אחריו דבנין למיעבד שליחותיהו דקאחי' וה"ה שאר עניינים גדולים שהרי אמרו לקבל גרים בזמן הזה הם מטייב' התעשים אנושין בבבל : (ד) הסמוכים כתב ש"ס דסימין הנהגין עכשו' בזמן הזה הוא רק לפנין גישין וקידושין והלוינה אבל לא לענין קנסות : (ה) אבל טבת וריפוי פירש מכל חבלה אפילו מקטיעת ידו דאין שכיח מ"מ כיון דטבת וריפוי הן שייכים בשאר לכות ופנפ"ס חשביחסי (ו) מגבין מתו הקרן כתב הש"ך דגם השבח מגבין ולא אתי למעוטי רק קנס דגולן : (ז) והזומו והזניאו דוקא כשהזניאו על ידן היא דנתסביב ולא מכאשר זמם כשהדין לא הוגא' דקנס הוא : (ח) וכיון שיתן שיפור הראוי : אצ"פ פי' קרוב לזומו שיפור ז' דין נתפיים ובין לא נתפיים ורובה שיתן לו כל נזק אפ"ה מתירין לו וא"ש דמסיק וכתב וכן אם תפס הנזק : קשה מאי וכן דכתב הא' כ"ס' הוא דאף אם לא תפס חזקתו ל' עדין אין א"י חתי' לשמושי' אפילו תפס כל דיי' נזקו או יותר כגון כפל ד' או ח' מונחין מירו' : ומדברי עיר שו"ת משה' כשהדין אותו כשגזל דבר הראוי למדותו אין מתירין אותו מהדין עד שיתן ג' קרוב לכפל ד' וה' : ול' לפרש עעמו כיון שכבר הוא בטומו משה' ד' אינם מחייבים להתיר מנדרו דהו' כמו תפיסה דאין מונחין חילו וי' בזה עכ"ל ה"ה דתפיסה מהני אשם דא"כ דיינים וזומוי' א"כ דיינים וגם כד' ה"ה אצ"פ לעשות שום מעשה ומעטעם זה אין צריך הסור והמחבר להזכיר מה לקמן במימן שתי' מנהל' הפסוקות : וכו' מתוך השגות המ"ע כ' ק"ח וגם זה שהביא המ"ע הוכחה לדבריו מ"מ העור ז' דהעור כ' לבתחלה אין מנדין אותו אבל אם הוא כבר נבדדו אפטר דגם : אצ"פ מזה שאין מתירין אותו עד שיתן ג' ע"כ : (ט) וכן אם תפס הנזק : אצ"פ לו תפס דמי כל נזקו ובין אם תפס בשעת הנזק ובין לאחר הנזק בין אותו זכר המזיק עממו ובין דבר אחר הו' תפס' כתב הש"ך דוקא אם תפס בדני' ישראל אבל לא בדני' א"י : כתב הש"ך אפילו אם תפס בעדים שאין התפיסה כאן שיהא לו נאמנות אלא העעם שאין לכזוק זה דיינים בכל' וכל שתפס א"כ דיינים וכו' היך עבד אינש' דינא לפסטי' : (י) אין מונחין מירו' אפילו תפס יותר מכדי נזקו כגון כפל ד' או ח' אפילו הודה קורם שתפס מהני תפיסה משו' דבזמן הזה לא מפטר בהודאתו וכתב הש"ך ובשומר שטען טענת נזק והוא עממו גוב כיון דלא משלם כפל אלא בשבע לפני בית דין והאירא לית לן ב"ד מוחזקה לא נתחייב בכפל ואפילו תפס מתקין מניה : (יא) ואם יאמר הנזק שומו לי נזקי כתב הש"ך דככל דבר שהוא ממונ' ואינו קנס אלא דלא שכיחא שומעין לו : (יב) וכך וכך תחזיר ואם לא הביא

ל' ביעקב רב אחר שרונה להיות לנהוג במקום ב"ד כלי דיינים רשאי לעשות כן בלא מחוי' כלהלך והוכיח כן מרב האינו גאון וע"כ ראיתו מרב הוגא' דאיתא שם רב הוגא' כי הוה נפיק לדינא אחר הכי חטיק לי וכו' קשה מתי' אש היה כיוון סרבנות מחי קאמר ר"ה עשה כן אף שאר בתי דיינים היה להם להזהר ואם לא היה בדרון סרבנות האידך עשה איסור ועשה דורו לברכתי' א"י אף סאין בדרון סרבנות רשות ביד ב"ד לעשות כן שמה' יהי' אחר סרבן עכ"ל בתום ביאור והערת נבי לא דק בדבריו ע"ס : (ב) דייני' הודאית פירש שתובע אותו בגדי הודאה שהודה בפניהם או שהלה בפניהו וה"ה אם תובע בהלואה בלא פדים : (ג) ויש בהם חסרון כים העם ככולן כרי שלא יוגעל דלת בפני הלויין וכדי שיוגעל דלת בפני עושי עולה אחריו דבנין למיעבד שליחותיהו דקאחי' וה"ה שאר עניינים גדולים שהרי אמרו לקבל גרים בזמן הזה הם מטייב' התעשים אנושין בבבל : (ד) הסמוכים כתב ש"ס דסימין הנהגין עכשו' בזמן הזה הוא רק לפנין גישין וקידושין והלוינה אבל לא לענין קנסות : (ה) אבל טבת וריפוי פירש מכל חבלה אפילו מקטיעת ידו דאין שכיח מ"מ כיון דטבת וריפוי הן שייכים בשאר לכות ופנפ"ס חשביחסי (ו) מגבין מתו הקרן כתב הש"ך דגם השבח מגבין ולא אתי למעוטי רק קנס דגולן : (ז) והזומו והזניאו דוקא כשהזניאו על ידן היא דנתסביב ולא מכאשר זמם כשהדין לא הוגא' דקנס הוא : (ח) וכיון שיתן שיפור הראוי : אצ"פ פי' קרוב לזומו שיפור ז' דין נתפיים ובין לא נתפיים ורובה שיתן לו כל נזק אפ"ה מתירין לו וא"ש דמסיק וכתב וכן אם תפס הנזק : קשה מאי וכן דכתב הא' כ"ס' הוא דאף אם לא תפס חזקתו ל' עדין אין א"י חתי' לשמושי' אפילו תפס כל דיי' נזקו או יותר כגון כפל ד' או ח' מונחין מירו' : ומדברי עיר שו"ת משה' כשהדין אותו כשגזל דבר הראוי למדותו אין מתירין אותו מהדין עד שיתן ג' קרוב לכפל ד' וה' : ול' לפרש עעמו כיון שכבר הוא בטומו משה' ד' אינם מחייבים להתיר מנדרו דהו' כמו תפיסה דאין מונחין חילו וי' בזה עכ"ל ה"ה דתפיסה מהני אשם דא"כ דיינים וזומוי' א"כ דיינים וגם כד' ה"ה אצ"פ לעשות שום מעשה ומעטעם זה אין צריך הסור והמחבר להזכיר מה לקמן במימן שתי' מנהל' הפסוקות : וכו' מתוך השגות המ"ע כ' ק"ח וגם זה שהביא המ"ע הוכחה לדבריו מ"מ העור ז' דהעור כ' לבתחלה אין מנדין אותו אבל אם הוא כבר נבדדו אפטר דגם : אצ"פ מזה שאין מתירין אותו עד שיתן ג' ע"כ : (ט) וכן אם תפס הנזק : אצ"פ לו תפס דמי כל נזקו ובין אם תפס בשעת הנזק ובין לאחר הנזק בין אותו זכר המזיק עממו ובין דבר אחר הו' תפס' כתב הש"ך דוקא אם תפס בדני' ישראל אבל לא בדני' א"י : כתב הש"ך אפילו אם תפס בעדים שאין התפיסה כאן שיהא לו נאמנות אלא העעם שאין לכזוק זה דיינים בכל' וכל שתפס א"כ דיינים וכו' היך עבד אינש' דינא לפסטי' : (י) אין מונחין מירו' אפילו תפס יותר מכדי נזקו כגון כפל ד' או ח' אפילו הודה קורם שתפס מהני תפיסה משו' דבזמן הזה לא מפטר בהודאתו וכתב הש"ך ובשומר שטען טענת נזק והוא עממו גוב כיון דלא משלם כפל אלא בשבע לפני בית דין והאירא לית לן ב"ד מוחזקה לא נתחייב בכפל ואפילו תפס מתקין מניה : (יא) ואם יאמר הנזק שומו לי נזקי כתב הש"ך דככל דבר שהוא ממונ' ואינו קנס אלא דלא שכיחא שומעין לו : (יב) וכך וכך תחזיר ואם לא הביא

כגון שנתמנה על העיר הוא כחבירי האזכרים וכל מה שנטעו עשוי : וכל נזיר במקום הר"מ כגאונים לכל ישראל תקנת ליהרל : (ז) אע"פ שיש חולקין דמ"ל דוקא מה שהיה נרכי קהל אבל להפקיע ממונ' א' מהזכירי שאינו צורך קהל לא ולא חריגין הפקר ב"ד הפקר אלא בנזול סמין דבר כמורו : או שקבלו עליהם כ"י או דנדור בעלמא תקיים אף בדבר שלא היה מנהג מקדם : (ט) רגל ב"ד אצ"פ בא' שיש לזקן להלקיח ולחב' המטייב להלקיח

ול' לפרש עעמו כיון שכבר הוא בטומו משה' ד' אינם מחייבים להתיר מנדרו דהו' כמו תפיסה דאין מונחין חילו וי' בזה עכ"ל ה"ה דתפיסה מהני אשם דא"כ דיינים וזומוי' א"כ דיינים וגם כד' ה"ה אצ"פ לעשות שום מעשה ומעטעם זה אין צריך הסור והמחבר להזכיר מה לקמן במימן שתי' מנהל' הפסוקות : וכו' מתוך השגות המ"ע כ' ק"ח וגם זה שהביא המ"ע הוכחה לדבריו מ"מ העור ז' דהעור כ' לבתחלה אין מנדין אותו אבל אם הוא כבר נבדדו אפטר דגם : אצ"פ מזה שאין מתירין אותו עד שיתן ג' ע"כ : (ט) וכן אם תפס הנזק : אצ"פ לו תפס דמי כל נזקו ובין אם תפס בשעת הנזק ובין לאחר הנזק בין אותו זכר המזיק עממו ובין דבר אחר הו' תפס' כתב הש"ך דוקא אם תפס בדני' ישראל אבל לא בדני' א"י : כתב הש"ך אפילו אם תפס בעדים שאין התפיסה כאן שיהא לו נאמנות אלא העעם שאין לכזוק זה דיינים בכל' וכל שתפס א"כ דיינים וכו' היך עבד אינש' דינא לפסטי' : (י) אין מונחין מירו' אפילו תפס יותר מכדי נזקו כגון כפל ד' או ח' אפילו הודה קורם שתפס מהני תפיסה משו' דבזמן הזה לא מפטר בהודאתו וכתב הש"ך ובשומר שטען טענת נזק והוא עממו גוב כיון דלא משלם כפל אלא בשבע לפני בית דין והאירא לית לן ב"ד מוחזקה לא נתחייב בכפל ואפילו תפס מתקין מניה : (יא) ואם יאמר הנזק שומו לי נזקי כתב הש"ך דככל דבר שהוא ממונ' ואינו קנס אלא דלא שכיחא שומעין לו : (יב) וכך וכך תחזיר ואם לא הביא

חשן המשפט הלכות דיינים ז ח מאמר קדישין

לו ולא מבקש דעתו אלא צריך שיהיו השני בעלי דינים שווי בעיני
 הרבני ובלבד ואם לא היה כבוד את שום אחד מהם ולא את מצעו
 אין לך דין צדיק בזהו . הגה ומהו אם רנו דיניה דין וי"א דכשנאו
 ממש רבינו שלח דבר עמו שלשה ימים מתוך איבה או אהבה ממש דהיינו (ח)
 שושבינו ורישו באלו אין דיניה דין וי"א דכל שאינו אהבה או אהבה ממש מותר
 לדון ואינו אלא מדת חכדות ולהחמיר שלא לדון ולקיים דין
 כשהו צורך לו או צורך לז' א' (ג' ריש סי' י"ג) (ט) כל איבוד לו
 אהבה (י) וכ"ש שהרב יכול להיות דין לת' מיד ואפילו ב' ד' הפסול לדון
 מפום אהבה ושכחה יכול להשיב דיניו אחריו כשר' שידוכו . מי שאומר על
 הדין שהוא שולח או אהבה בעל דין אינו כאמן (יא) ונריך דאיה לדבריו .
 המד' חכירו ממש שולח בכבודו יכול לדון אחר כך מאחר שאינו שולח
 (ר"ב סי' יוחסין מסובל דרב יהודה) (ועיין לקמן סי' ל"ג סעיף ו') :
 (יב) שני תלמידי חכמים השונאים זה את זה אסורים לישב בדין
 יחד שמפני השנאה שבוניהם דעת כל אחד מהם לסתור דברי חברו
 (יג) כל הפלול (יד) להעיר מחמת קורבה או מחמת צבירה פסולין
 לדין : וע"ל סי' ל"ג ול'ד (פרטי הפסולים) לענין עדות וה"ה לענין
 דינות : (יז) יהיינום לא יהיו קרובים זה לזה (תשובות ר"ש סי' תש"ן
 ולא לעדים ע"ל סימן ל"ג סעיף י"ז) : דין שיוצא בחבירו שהוא גזלן
 או רשע אין לו להצטרף עמו : י"א ב"ר של ג' צרי' שיהיו בכל אחד
 כה"ג שבעה דברים . חכמה . ענוה . יראה . שנאת מסון . אהבת
 האמת . אהבת הבריות להם . בעלי שם טוב וע"ל סי' ח' סעיף א' :
 י"ב כל דבר שיש לדין בו צד הנאה אינו יכול לדון עליו . לפיכך בני
 העיר שנגנב כ' ת' שלהן אין דנין אותו בדיני אותו העיר א"ב (יו)
 יש להם ס'ת אחרת והאומר חנו מנה לעניי צירי אין דנין בדיני
 אותה העיר : וע"ל סי' ד' ד'אס' ח' מוחוק בשלהם עבדי ריבא לנפשיהו .
 וע"ל סי' ל"ז סעיף י"ט וכעיקר מ' מאלו הדינים . ולפיכך עסקי המס אין
 דנין בדיני אותה העיר מפני שיש להם או לקרובה חלק בו : ואם
 הוא ממ פרטי כגון שאינו טהר אלא זמן קצוב יכולין קנת מן הקהל להסתלק
 ופלא יהיה להם הנאה מזה ודיינין : ואם עשו תקנה או שיש סנהג בעיר
 שרידי העיר ירונו אף על צדק החסיס דנין דין : וע"ל סוף סימן
 ל"ז סעיף כ"ב מזה :

ח שלא למנות דין שאינו הגון וגודל שכר הדין ועניו וברו הסייפים :

א כל המעמיד דין שאינו הגון (א) ואינו חכם בחכמת התורה ואינו
 ראוי להיות דין אע"פ שהוא כולו מחמדים ויש בו טובות אחרות
 ה"נ שהעמידו עובר בלא תעשה : ואסור להעמיד עם הארץ לדין על
 סמך פישל כל פסל לחכם : עיירות שאין בהם חכמים הראויי להיות
 דיני או שכולן פמי הארץ ודרכים להם דינים שלא ילכו לפני פרכאות של
 א"י חמשים העניו והחכמי שבהם אכ"פ שאינן ראויים לדיניו כיוון שקבלום
 עליהם בני העיר אין אחר יכול לכופלן . וכן כל צדור יכולין לקבל עליהם
 צ"ר שאינו ראוי חן התורה . (ב) וכל דין המתמנה בשביל כסף או
 חב אסור לעמוד לפניו ולא עור אלא שמצוה להקל ולזול בו . וע"ל
 סוף סי' ג' . צריכים הדיינים לישב באימה ביראה בעטיפה ובכבוד
 ראשו ואסור להקל ראשו ולישב לספר ברבר בטל בכ"ר ויראה הדין
 באלו חרב מונחת לו על צוארו ובאלו גיהנם פתוח לו מתחתיו וירע
 את מי הוא דן ולפני מי הוא דן ומי הוא עתיר להפרע ממנו אם נוטה
 מקו הדין וכל דין שאינו דן דין אמת גירם לשכיב שתסתלק מישראל
 וכל דין שנוטל ממנו מזה ונותנו לזה שלא ברין הק"ב נוטל ממנו
 גפשו (ג) וכל דין שרון דין אמת לאמתו אפי' שעה אחת באלו תקן
 כל העולם כולו וגורם לשכינה שתשרה בישראל . שמה יאמר הדין
 מה לי לנה הוזה ת"ל ועמך דבר המפסע אין לדין אלא מה שעיניו
 רואות ג' דרך חכמים הראשונים בורחי' מלהחמי' ודוחקי' עצמם
 הרבה שלא לישב בדין ער שירצו שאין שם ראוי כמותו ושם
 ימנעו עצמם מהדין התקלקל השורה ואע"פ בן לא היו יושבים בדין
 עד שהיו מכבירי עליהם העם והזקנים ומפצירים בהם . ד' אסור
 לדין להתנהג בשורר ונסות על הצבור אלא בענוה ויראה וכל פרנס
 המטיל אימה ויורה על הצבור שלא לשם שמים אינו רואה בן ת"ח
 לעזים וכן אסור לנהוג בהם קלות ראש אע"פ שהם עמי הארץ (ד)
 ולא יפסיעו על ראשי עמ קורש וצריך שיסבול טורח הצבור ושואם
 ומצוה על הצבור לנהג בכבוד בדין ויהיה אימתו עליהם וגם הוא לא
 יתבוזה ולא ינהג קלות ראש לפניהם שביון שנחמנה אדם פרנס על
 הצבור אסור לו לעשות פלאכה בפניו ג' כרי שלא יתבוזה בפניהם וקל
 וחומר שאסור לו לאכול ולשתות ולהפתך בפני רבים . כל דין שאין לו
 מי שיפסיעו אסור לו לקבל להיות דין : ד' אף בשליח ב"ר אסור לנהוג
 קלות ראש (ה) והמציעו יש רשות לב"ר להכות מכות מדרות
 השליח נאמן בשנים ולהעיר שביהו פרי לגרותו . והשליח ב"ר יכול
 להגיד

ותיעץ עם החכמים אם לילך הא לא אינו יונח שופת רבנה ותקלה ונלמ
 כבוד אין נריך לילך לפי דין שפסן ממנו וראייה משוכרי רב וידא בר
 יחזקאל (ח) שושבינו כו' ימי חופה נקראים המספלין עמו שושבינו ואז
 דוקא אסור לדון כ' הרמ"ם א"ס דן את אהבה בכ' ד' של שנים וקבל עדות
 שלא כפיני בע' ד' מוכח מילתא שאהבתו גדולה משושבינו וכסול אפילו
 בדיעבד ואם קבל העדות יכולים הפדוס לחזור בהם עכ"ל (ו) ונראה לי
 דכ' ג' ג' שונא כה' ג' דלפיל דפסול אף בדיעבד דהוי בודאי שונא ממש כיון
 שקיבל שלא כפיני וחליבא דכ' ע' הוא פסול (ז) כי כל א' צורך אהבה
 כתב הסמ"ע ואם יש לו נד זכות יגיע אותו לפני חבירו וכן יעשה חבירו
 והפליגי יכריע ביניהן וכל א' מנדר זכות למי שצורר אותו ומותר לעשות
 כן ולא כמ"ס בע"ס סדרך בני אדם הוא כן אף שאין לו לעסו' כן מן הדין
 עכ"ל אבל כרא' לי משמעות של ע' משמע ג' כ' שמתר לעשות מן הדין
 סכ' זוה"ל וכל א' יכול לכרר לוא' מי שאינו פסול מן התורה כגון פסיקר
 הדין תלוי בשלישי המכריע אין לפסול לכרר אהבה אע"ג דמתקרב דעתו
 לגני מזררו דכלאו הכי כל המתכרר מא' אף ע"ג שאין לעשות כן מדיכא
 כמ"ס בעזרת הפס"מ דרכו הוא לתת לבו יותר לכרר המכרר אותו
 ולהפך בזכותו יותר ולהבין דבריו כו' עכ"ל ונראה מ"ס כמ"ס בע"ה הוא
 סימן י' ג' שסס כתב בפירושו בזה הלשון ומיהו לא יעשה הדין לוטג כיון
 שנתנו רשות לבכ"ר לכרר לו כ"א דין שלו מוטל עליו להפך בזכותו אפילו
 בדברים שאינם בדין שהרי אכתי עומד במקומו חלילה וחלילה לעשות כן
 וכל דין שפוסה כן הרי הוא בכלל מטה משפט אלא שיש לו להפך בזכותו
 מה דאשכ' כמנא כך צירוף אע"ג שאין לעשות כן מדיכא היינו הדין לעשו'
 כל התכעלות של ומה שאינו מן הדין כמ"ס בע"ה היינו במימן י"ג מ"מ
 דרכו לכרר בזכותו מה שהו' מן הדין היינו כהר"ם ש' וזה ברור . ומה שכת'
 הסמ"ע אבל קרוב או פסול מן התורה פסול ג' כו' ב' הלשון אינו מדוקדק
 יפה הא כל המכרש במשנה הפסולין אפילו מדרבנן פסולים כו' כמ"ס
 הע"ז שמוכח מן המשנה אימתי בזמן שהם קרובים או פסולים אלא כרא' לי
 שכך צ"ד להיות כמו שכתב הע"ז אבל פסולים גמורים פסיקא סיכול כ' א'
 לפסול דין חבירו ודו"ק . (י) וכ' שהרב יכול כו' ומכ"ס לאב של תלמיד
 אף דנתן לו שכר לימוד . כתב הס' ד' וה"ה לאשפויכני מותר לדון . (יא)
 ונריך ראייה פורש נריך להביא ראייה שלא ריבר עס הדין ג' ימים מתקד
 אינה . (יב) שני ת"ח כו' כתב צ' דנדיעבד דיניהם דין וכ"כ הר"ח
 פסון והרא"ח א' דלא כב"ח וכ' הרא"ו ולכתחל א"ס הם רבני ואין עיקר הדין
 תלוי בהם יכולין ליטע וכל זה דוק בדייני אבל במשנה הקלה אין להם
 לזה אפילו מתחלה . (יג) להעיד וכו' כ' הס' ד' רב שהוא מומחה וכל
 אחר לדון לפניו עם קרובו ובע' ד' יודע שהוא קרוב מותר לדון דהיי כאלו
 קבלהו ול' נספריך הרב בענינו לטקל לכתחלה מדין זה א"כ שאמר פעם
 שנית שמדונה או ודין וכן משמע קנת יהרסר"ה כתב בשו"ת בית יעקב
 אותו דין הפסול מחנות אהבה ושכחה אסור ליטע עם הדיינים ולשתוק לא
 נריך לנאת ולא כמו שהביא המבשרת הסולחן להיתר ליטע וכן ניהנין וכסון
 הוא שמכלכל דעתה של דינים ואין רשאי לשתוק כשרואה שיש לסתור הוא
 ראייה תלמיד הוסב לפני רבו כו' ואף ש' שמע בבית יעקב רק שוכחו אבל
 אהב מותר ליטע חש"פ כן נכון הוא לנאת וכבר ע' בזמן הוס שפסיח לסון
 הרע ורכילות ולומר מי מוכה ומי מחייב וחבישות מנו להחניף הדין
 האהב לכן טוב לנאת : (יד) והדיינים לא יהיו קרובים כתב הס' ד' נסס
 פוכקים גדולים כעס דבעדים אפילו הן משה כמנא חמד מהם קרוב או פסול
 במל כל העדות אף דינים אפילו הן משה כמנא חמד מהם קרוב לו פסול
 בטל הוועד כולו ואינו נקרא כ' ד' יפה ונבול' א' וכל א' מותר להי' אבי התקן
 ואני כלה וכו' י"ט נהלך כל הקרובים מפני כפני ולמטה פסירים גם לדין :
 (טו) יש להם כ"ת אחרת ומו אפילו הדיינים פנחן מותר לקרות באותה
 ס"ת ודוקא כסס"ת אחרת הוא בלאתו בה"כ שהדייני' מתפללין בתוכה הא
 א"ס היא ככה כ' אחרת נריכים סילוק שלא יקראו מה"ת זו כלל וכן הדין
 בנה"כ כפדנים פל בה"כ ויש בה"כ אחרת בעיר אין דכים עליה אלא
 כשמסלקין כפסל מלבת בזה הדין דנין עליה וכ"כ הא' רמב"ם סילוק דוקא
 כשאין דינים אחרים בעיר הוזה אכל א"ס יש דיניו אחרים לא מהני סילוק :

א ואינו חכם האו וא' היא וא' המחלקת ותרתי קאמר הן
 שפעמיד דין שאינו הגון בעמשי אף שהו'ת"ח או שאינו ת"ח
 אף שהוא הגון בעמשים (ב) וכל דין המתמנה כו' א"ס כתן ממון כדי
 שיתמנה אפילו הוא גדול עמי משאר גדולים נחכמה אסור לעמוד לפני
 צ"ח וכה"ג . (ג) וכל דין שדין דין אמת לאמתו פירש שדין האמת לפי
 שנתו פעמים דין תורה פעמים למגדר מלתא . (ד) לא יפסיע מי'
 שהיה מנהגם ליטע על הארץ וקאמר חיקדים ליטע במקומו ולא יפסיע על
 ראשם ונראה וה"ה בזמן הוה כשיופסין על כפסל ארוך זה כנד זה והסולחן
 לפניו לא יפסיע על כפסל לילך מאחוריהן . (ה) והמנערו פירש כשיש
 פדים ממנערו מכין קיתו מכות מדרות אכל בלא פדים אין השליח בליון
 להכות

הנהגה
 וי"א וצ"ל כמ"ס
 וי"א וצ"ל כמ"ס
 וי"א וצ"ל כמ"ס
 וי"א וצ"ל כמ"ס

הנהגה
 וי"א וצ"ל כמ"ס
 וי"א וצ"ל כמ"ס
 וי"א וצ"ל כמ"ס
 וי"א וצ"ל כמ"ס

מאמר קדישין הלכות דיונים ט יא השן המשפט

להכות ולחלף לכתוב על פיו כ' הראש ח' זיוון השלם ד' זיוון דב' ד' הוא ולא כל כמינו' לפליק לחולו (ד) ואם הזיקו במזון פסוד אף שיכול להגילו בדבר אחר :

א) אפילו לזכות כו' ואפילו משניהן יחד : (ב) נריך להחזירו כשיתבענו * כתב בתשובת שו"ת יעקב מי שפצע לאחר מהרי"ם שהביא לו שוחד בשליחות פלוני שיחזיר לו והדין הדין לאו כפ' דירי אפי' וכ' דגם השליח א"י לתבוע להדין אלא שהמסלה יתבע מחלף לחולו מחל המסלה והמסלה יכול לתבוע כל זמן שירכה כל שאינו מחל בפירוש * כתב הסמ"ע ודוקא כאן נריך תביעה אבל כריבית א"נ תביעה דתיב' וחי' אחר' עתה עליך להחזיר לו כדי להחיותו * וכ' הס"ז בזה * ואשתמטת דבריו רס"י פ' א"כ פ' ריבית קנונה וכופין אותו כ' ד' להחזיר אם תובעו בחיים עכ"ל ואשר שהסמ"ע כ"כ לרעת הרמ"ם כס' והמחבר דס"ל בר"ק סיני' איון בדיונים שפופין אותו ומכין אותו עד שתנא נפשו שיפעה דוקא בעצמו כמבואר בי' ד' בימין קס"א מש"ה א"נ תביעה אצל רס"י * ו' דס"ל כמ"ס הרא"ה בספר החינוך מ"ס דכופין אותו מיירי שורדין לכנסיו לפ"ז קשה לרס"י דלמה כופינן לי כיון ואינו מקיים העש' עכ"פ מכח כפ"ז בעצמו כמבואר בכתב דוכתי * מש"ה כ' רס"י * דמיירי כשתבעו * והחזר העיון הו' כראיה לתרן דהסמ"ע כ"כ אפילו לפרס' דעיקר העצם דא"נ להחזיר משו' דו' דכיון דלא תבעו ודאי מחל לו הנותן לפ"ז דוקא כריבית י"ל כפ' איון נריך תביעה יכיון לאחר שפסדו האיקור יש חוב על המלוה לקיים העשה ולו' אחיך עיגך מש"ה מוטל עליו להחזיר אף חכסך כדי לקיים העשה שפסדו בתורה אבל אין ציד ב"ד לככותו להכותו עד שתנא כפחו מספיקא משום דפמא מחל לו רק כשתבעו דאז כראיה לענינים שלא מחלו' איון כופינן לי וזהו כוונת רס"י דקשה לרס"י דלמה כופינן לו דפמא מחל לו מש"ה כתב דמיירי כשתבעו דאז ודאי לו' מחל לו מש"ה כ' בסוחר * י"ל דמחל לי' ואין מוטל עליו להחזירו מספק אלא כ' פרוכה לזאת י"ס * ועוד כ' הס"ז במלוה אחר שאין לו ממון רק מה שלקח ממנו ריבית קנונה ופריין לא החזירוהו לו וזה המלוה לקחת אותו הריבית מיד אותו האיש מדר' כ"ל דא"נ ליהן כיון שאין כאן תביעה מו' הלוה שיחזירם אין כאן ממון כלל דהרי צפוינו תביעה עכ"ל * (כ"ל סכ"כ לשטתו כמ"ס ל' אבל לפמ"ס של שא"נ תביעה י"ל שיכול לגבות מדר' כ' רק י"ל דעיקר העצם דנריך להחזירו כי היכא דנח' אס' יגבה המלוה א"ה לקיים המצוה אפ"ר י"ל שאין יכול להוציא ונ"ת * עיין בסו"ת פ' סחול' פל' הס"ז : (ג) וכל דיון שפאל שאלה כו' כתב הסו"ת ולי עביר לאחזיניהו שפיר דמי * כ' הכ"ה מיהו כראיה דהיכא דהדין מרגיש שפאל ליה מתכ' לפי שיבא לפניו לדון אף על פי דלא מקנל אלא לחסובניהו לא מבעי למקנל ואם קיבל לא דיון אותו * (ד) אב"ה היה לו להסחיל אפילו לא השאילו פריין כיון דיש לו להשאיל מותר * (ה) ממדת הכינות וכ' מהר"ק היינו כעשה כן שלא בפניו כפ"ד חזירו אבל בפניו * (ו) אכור דוראי ישתמוסענותיו (ז) אלא אם כן ידוע שלא נטל מיד אף אותו הדיון הוה דין אפ"פ שנטל סכר על דינים אחרים שדן לפניו זה ולאחר * (ז) ואמר לבד' ד' תנו לי ודווחא שהתנה עמו מתחלה דהכי הכי אבל אם לא התנה ודן אינו נריך ליתן לו אלא סכר בטילה מאותה מלאכה ליטב בטל * (ח) אסור כ' הס"ז דמותר ליטול סכר פסרה לכך כ'ל משום ה"ס כוסלין בזהו הזה סכר מבד' דהא כתב הסו"ת פנחן הזה אינו יודעי לפסוק הדיון ושוראי כפיובולו הבד' ד' לפני הדיני' מומכיס אף שיפסוק הדיון בענין פשר יקיימו עיין לקמן סימן י"ב מזה ג' כי פסרה מותר לקוח סכר וזה מתורן הקופות של כ"ג ותוספת ו' ס' א"ה * מנחתו כפ"י העצם זה והמחתי : (ט) וכות' לפני ה"ה כשפניהם פירוס או עניים בתב' הס"ז נסם מהר"ל משרא' בזה פריך הענין מפסיד דאם רואה וכות' לפסיד יכול לשתוק וילוף לה מלא' חזרר דריב' משמע להרר נגד הפסיד אכור כשהוא דיון אבל כשאינו דיון רק יושב לפני רבו יכול לשתוק ולא יסביר לפני בדבריו :

להגיד לכ"ד ואין בזה חשום לפון הרב וכן יכול בעצמו לפעול דין כמסדרם להכותו (ו) ואם הזיקו במזון פסוד ועיין לקמן סימן י"ח :

ט שלא ליקח שוחד והרתת שכר בטל וברו סעיפים

א) מאד מאד צריך הדין ליזהר שלא ליקח שוחד (א) אפילו לזכות את זכאי ואם לקח (ב) צריך להחזירו כשיתבענו הנותן וכשם שהלוקח עובר בלא תעשה כך הנותן עובר על לפני עור לא תתן מכשול ולא שוח' ממון בלבד אלא אפילו שוחד דברים (ג) וכל דיון ששאל שאלה פסק' לרון לזה ש' שאילו בר"א בשלא היה לו לדין להשאיל (ד) אבל היה לו להשאיל בשר שהדין גם זה שואל ממנו * הג"ה ודוקא כנגיל לשאלו ממנו אבל באקראי בעלמא ולא מכח מעשה משום הדין לא : ב) אם קדם התובע ושאל סנה לדין קודם שיזמן לנתב' לדין אין הנתבע יכול לפוסלו אלא כ' הדין רוצה למשוך עצמו מאותו דין (ה) ממדת חסידות : כגון שידע שנתקרב דעתו לזה : ג) נהגו לעשות לב"ד קופה שפוסקין ממון לפינסת ב"ד ומגבין אותו בתחלת השנה או בסופו ואין בו משום תורת שוחד ותורת אגרא כי חובה על ישראל לפרנס דייניהם וחכמיה גם אם יש נדרבות או הקדשו' סתם לוקחי' מהם : הגה ויותר טוב לגבות מתחלת הפנה שהיא מוכן להם כדי שלא ינזרכו להחזיק או להחזיק עונה לשום אדם ד' כל דיון שיושב ומגדיל שכר לסופרים ולשמששים ה"ז בכלל הטט' אחרי הכצע :

י להיות מתון בדיון ושימלק בגדול וברו סעיפים

א) צריך הדין להיות מתון בדיון שלא יפסקנו עד שיהי' צד וישא ויזת' בו ויהיה ברור לי בשמש' והגם לבו בהוראה ופוס' הדין קודם שיחזירנו שישב בינו לבין עצמו עד שיהיה ברור לו כשמש' הדין זה שיטת רש"י * רות : ב) כל מי שבא לידו דין ומדבריו לרון אחר שבא לידו ככר ופסקו ויש עצמו בעיר גדול ממנו בהבטח ואינו גמולך בו הרי זה בכלל הרשעים שלכם גם בדיראה : ג) כירובית חללים הפילה זה ת"ח שלא הגיע להורא ומורה ועצומים כל הרגות זה ע' הגיע להוראה ואינו מורה והוא שיהיה הדור צריך לו אבל ידע מה שיש שם ראוי להוראה וטונע עצמו מההוראה ה"ז משובח וכל המונע עצמו מן הדין מונע ממנו איבה כללעיל ס"ח סעיף ג' וגמל ומוקד ושכונע שוא : ד) יהיה בעיני הדין רין פרוטה ברין של י"א אה"ה סאה פנה :

יא כיצד מומינים לדיון ועל פי מי וברו סעיפים

א) כיצד מומינים בעל דין לרון שולחים לו ב"ר שלוחים שיבא ליום

לה מלא' חזרר דריב' משמע להרר נגד הפסיד אכור כשהוא דיון אבל כשאינו דיון רק יושב לפני רבו יכול לשתוק ולא יסביר לפני בדבריו :

א) יהיה צעני הדין וכו' * כתב הסמ"ע דדיון זה איתא בגמרא בפשיטות דאין נריך קרא ולא כע"ס דיליף לה מקסן כגדול תשמעון פכ"ל ול' ל' לתרן דהא בלא' הקשה על הע"ס דנסימן פ"ו כ' דיליף מההיא קרא לאקדומי והאריך סותר דברי פנחן וגם הכ"ה ופ"ז הקשו אס' הוא פשיטות למה להחזיר להביא דין זה וכו' ל' לתרן פפ"י פ"ס דמכה דרין ושפעתם שדק אר"ל נדק את הדין וא"כ חתכהו וכו' קסן כגדול תשמעון אר"ל שיהא הביב עליך דין של פרוטה דין של מאה מכה למה הלכתא * אלימא לעינוי ומפכיו פשיטא אלא לאקדומי והקשה מהר"ה אכתי מהיכתי תיסק אדפתין להקטום דין של מאה כיון שגב' לפני קודם הדין של פרוטה דפרוטה של עני ודאי היא שקולה כמו מאה מכה של פסיר ויש לסרס בזה לפי שהותר לדין ליטול סכר בטל והשתא מדין של מכה ויכול ליטול פ"ב אבל מדין של פרוטה לא יוכל ליטול סכר בטל דא"כ לא יהי' הדין כפרוטה ואין נוקקין לפחות משהו פרוטה וגם אפטר שפרוטה כולה לא תספיק לסכר בעלתו ושמיא יאמר הדין אקדים הדין של מאה מכה בטל דא"כ לא יהי' הדין כפרוטה ואין נוקקין לפחות משהו דלמה שינה הכתוב וכ' קסן כגדול תשמעון הל"ל תפסו כמ"ס מתחלה ושפעתם נדק ונ"ל דאי כתוב דחמא תפסו סד' א' דוקא כסכר כדקק הדין ושם דבריהן אינו רש"י ללמך א"ע מן הדין ולהקדים דין של מכה בשביל פ"ב אבל כשעדיין לא שמע דבריהן אינו מחויב לשמוע ולהקדים דין של פרוטה משום פ"ב מש"ה כתוב דחמא תשמעון להורות שניריך להקדים דין של פרוטה מתחילתו ולשמוע בו אפ"פ שאין בו פ"ב כיון שגב' תחלה וזהו כוונת הרמב"ם והמחבר ודברי אלה מדויק' בדברי הנח של הרב' פ"ו ו' ואל' ישיב שום חילוק בין דבר גדול אוקטן וכו' אלא תשמעון הכל כשהו ור"ל כמ"ס שניריך להזקק עצמו ולשמוע מתחלה כמו דבר גדול כבימין ס' והתק' לפון הס"ב ע"ס :

יא כיצד מומינים לדיון ועל פי מי וברו סעיפים

א) כיצד מומינים בעל דין לרון שולחים לו ב"ר שלוחים שיבא ליום

לה מלא' חזרר דריב' משמע להרר נגד הפסיד אכור כשהוא דיון אבל כשאינו דיון רק יושב לפני רבו יכול לשתוק ולא יסביר לפני בדבריו :

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like 'ועי' and 'הא'.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including phrases like 'ואין' and 'הוא'.

השן המשפט הלכות דינים יג יד מאמר קדישין

וכלו יידיש אף שמתקיים עשה מעשה ונתן לשכנגדו מה שתבע אם אותו
דין רואה שנותן לו שלא כדין מחוייב הדין לומר לו הדין שחוקר לו זה מה
שנתן לו משום הפנת אבידה * (י) ולכו אחר הרוב דווקא כשכתבו כן
מתחלה הולכין אחר הרוב הא מסתמא אין הולכין אחר הרוב כפירוש
מש"כ כ' דין :

יד (א) * סניס שנתענומו דין כ' הרב בת"ש * י' ראונו היה לו
דו"ד עם שמשון וגזירת המלך שחמשה אנשים ישפטו

ביניהם ואח"כ נסתלק אחד מהם שהי' קרוב ונתרנו עד הנשארים ישפטו
ביניהם ואחר מזה אומר א"י פ"ק הרב הכ"ל פיוסופו סניס פ"ט דאמרינן
אמר שמואל סניס שדנו דיניהם דין אלא שנקראו ב' ד' חנוך * פי' מהרי"ל
בליקוטיו דה"ק משום דב"ד של שלשה אם חייבו לאחד מבע"ד כל א' מ' ד'
יוכל להיות שהוא היה מוכה אלא שחבריו רפו עליו וליכא השהו וחונפה
מש"כ כ' בפניס שדנו הבע"ד יודע שפניהם חייבו ואיכא השהו וחונפה וא"כ
ה"ה הכא אם יראה הבע"ד שהב"ד לא יוכל להשוות ענמן עד שפוזרו
להוסיף אחד וינא דינו לחייב יודע שזה הכריע דינו לחייב ויהיה השהו
וחונפה מש"כ מוסיפין סניס כדו שלא ידעו מי מהם הכריע בסבר לחונה *

(ב) מוניאס ממנו פירש מוז' אין ממנו מיד ואס' ביא כתב שב"ד הגדול
פסעו ויחזירו לו מה שהזיאו מידו * (ג) ואס' הונדך לשאל אף אם אינך
יודע לדין ונריכס לשאל אפ"ה אינך יכולין לומר מאי סהם אינך יודעין
לדין ונריכס ? אטו הונחת לשליחו לך בפניו לפני ב' ד' הגדול קמ"ן *

(ד) כמה דברים אמרי בשאר דינים הכי פירשו דווקא במלוה ולוה חסנו
לטענות מלכה טענה יותר מסעכת הלוה משום דעבר לוה לאימ' מלוה וה"ה
בעסקת כיוק ונגזל חסנו טענתן טענה כיון דלפי טענתו (וס' עדותא
ראיה לדבריו כדמסיק) זה שכתבו הדין או גזלו מ' הומוסין לו כשרונה
לעלות לב"ד הגדול וה"ה לכל תביעות גדולות כיונא בהן אכל בשאר
תביעות כגון שותפין שתבע אחד מהם להשכי או שזה תבע ואמר נתתינת
לי שכירות וזה משיבו איני חייב לך יכו"ה בהן חסובין המה טענת התבע

כשביית התובע ואין שום אחד יכול להכריח השכי לילך עמו לב"ד הגדול *
(ה) והלוה אומר נלך לב"ד הגדול אבל אם המלוה הולך בלאו הכי שמה
יכול הלוה לכופו * (ו) כופין את הלוה היינו כשאין המלוה הולך בלאו
הכי שמה וס' ד' חולק וכתב מלוה יכול לכופו ללוה אף שיש מלוה דרך פס
ולא ללוה * (ז) כ"ו שיש ב' ד' בעיר והמכהג שכל השייכו לבית החיי'

שלה שייכו לאותו ב' ד' כתב ההמ"ע ואין צדיקו' אלו אלא מה שפיני הדין
רואות (ח) עד יום ג' נראה דהיינו דוקא בנותן קנת אמתלא או שומפין לו
עד יום ג' אבל בפתס מנדן אותו כיוס ראשון ואנו אין נוהגים כן אפי' בלא
אמתלא יש זמן עד יום ג' אח"כ שחחר מהס נחון לדרכו או שאהדברי כיונא
בהם שהוא מוכרח * (ט) ומיד יבררו דייכיס פירם מיד כיוס ראשון כדו

שלא יבא ליד דחיי' כיוס ג' * (י) אלא כ' סיכול לעכב פי' אלא כ' שהדין נותן
סקודס פירד עמו לדין יכול לעכב מעותיו והיינו פירד התובע שאס' לא
יעקל מפות הנתבע יפורה ולא יוכל להציאו למפטס : (יא) נריך להוריע
והתובע נריך לשלס השליחות : (יב) ואו נריך לדין כו' כתב מהרי"ק
דכפתרב המכהג לעקל מעות הנתבע בכל מקו' שהן ולפי זה נראה דנריך

לדין עמו ככ"מ שעיך וזון כוהגין : (יג) אין להת"ה * * * * *
יהא המורה שאלו אליו כחשד פנוסא פניס לת"ה * * * * *
מוכיר בו פס החכם ולא שס שכנגדו חבל הת"ה כפיכתוב בענימו אף כשלא
יזכיר שמו מ' ה"ה שד פיאמרו שהמורה היה מכיר כתב של הכס' * * * * *

הלא יהא כיכר מטענות וראיות חאלו הן טענות ת"ה דאין ראיה דר מא
מורסה דע"ה או ב' ד' כ' בעד עם הארץ ופעמים פגס הת"ה מקנר * * * * *
בעלמ' ה"ה וז' וקסי' לוי בנווי' א"כ לעול' כהכל לדין ת"ה מחשד זה ומכ"ה
כשיבא ת"ה בענימו לפנוולא סנקית חיי דת"ה דכל אח' יכול מעותיו דת"ה
ולא כעביר לו דין מחשד זה ועוד מ"ס דלמא מורסה דע"ה א"כ יכתוב

הת"ה בענימו ולא יזכיר שמו ויפברו דהוא מורסה דע"ה * * * * *
יפה לא כחשד פ"ו דכבר הוזכר לנו התורה לא תכירו פניס במפטס כקטן
כגדול השמעין אף מה"ט לא יכתוב הת"ה בענימו משום דנתן טענותיו
יביא ראיות שהן לו זכות ולא יזכיר חובותיו כי אין ארס דואה חוב לענימו
חייסיין לב"ד טועין שיטעו אחרי ראיותיו מש"כ כ' כשיבא הת"ה כפנינו

עס הבע"ד ויעמדו סניס יחדיו איי לא יניחו בע"ד להביא ראיות עכ"ל
ולפי דבריו נ"ל מ"ס המחבר שהייסס יעתיקו ל"ד שיעתיקו אות בחות
מגוף הכתב אלא כסיראו הדייכיס כפתוב וכיותו ולא זכר חובותיו וזכירו
הס ג' כחובותיו שלא להטעו * * * * *
פאינו רואה חוב לענימו שייך ג' כ' לפי טיפס שלו ודוק : (יד) ואפ"פ
שהוא קטן * * * * *
ה"ה הטור וכ' * * * * * (טו) שהבע"ד חוסדו * * * * *

(טז) וכ"ס * * * * *
הוא קטן * * * * *
ה"ה הטור וכ' * * * * * (יח) חייב לכרוע כתב הפ"ד היינו
הנחת

הנור' ואין נריכין דעת כללי דמי' כזה | אם ביררו להם י' אנשו' שירדו
להם בין ברין בין בשפורה ושסם לא יסבימו לרעת אחת (י) ולכו אחר
הרוב ונסתלק אחר מהס ואינו אומר רעתו או שאומר איני יודע אפי'
הסבימו הס' כולם לרעת אחת אינו כלום : (וע"ל סי' י"ח סעיף א')

יד אם אחר מבעלי דינין אומר נלך לב' הגדול ודין
האומר מאיזה טעם דנתוני וכו' ח סעיפים :

(ח) שנים שנתעצמו ברין זה אומר נרון באן זה אומ' נעלה לב"ד
הגדול כופין אותו ודין בעירו ואס' אומר כתבו ותנו לי מאיזה
טעם דנתוני שמא טעיתם כותבים ונתתים לו ואחר כך (ג) מוציאיים
מנו (ג) ואס' הוצרך לשאל דבר מב"ד הגדול כותבים ושולחים
ישואלים ודין להם בעירם כפי מה שיבא בכתב הב"ד הגדול ושני
יבעלי דינים יפרעו שכר השליח מיהו אם אחד מבעלי הדייכיס או הדייכיס
זונה לשלוח למרחקים ויש חכם סמוך להם הראוי לדין שולחים לסמוך אף
על פי שהחוק יותר חכם דלאו כל כמיניה לנרוס הספר לבעל דין להרנות
בשכר השליחות וכ"ס חס חכם א' בעירן הראוי לדין ואס' שני חכמים כמוכיס

כמה הולכין אחר הגדול (ד) בר"א בשאר הדייכיס שזה טוען וזה טוען
או בשאר המלוה נרון באן (ה) והלוה אומר נלך לב"ד הגדול אבל
אם אחר המלוה נלך לב"ד הגדול (ו) כופין את הלוה ועולה עמו וכן
אם טוען זה שהזיקו או גזלו יוצא השוען לעלית כופין ב"ד שבעירו
אין השוען לעלות עמו וכן כל כיוצא בזה בר"א כשהיו עדים או ראי'
לנגזל או לניזק או למלוה אבל טענה ריקני' אין מחייבין את הנתען
לצאת בלא אלא נשבע במקומו ונפטר וכן הדין בזמן הזה שאין שם
ב"ד הגדול : וי"א דב"ד חסוב שכל דור ודור לפי מה שהיא מקרי ב' ד'

הגדול : אבל יש מקומות צאותה מדינה שיש בהם חכמים גדולים
מומחים לרבים ומקיסות שיש בהם חלמירים שאינם בטוחים אם אחר
המלוה נלך למקיס פלוני שבארץ פלוני לפלוני ופלוני הגדול ונרון
לפניו כופין את הלוה והולך עמו אס' יש עדים או ראיה ונראה לבית דין
שבעירו שיש ממש בעעמתיו אבל בלאו הכי אין כופין אותו לילך עמו וי"א

דבעעמת נלך לב"ד הגדול אין חילוק בין תובע לתבע וכל אייכול לכוף חנירו
לילך עמו וכל זה מדינא אבל כבר נהגו בזמן הזה (ז) שכל זמן שיש ב"ד
בעיר אין אייכול לכוף חנירו שילך עמו לב"ד אחר כי אין לו עכשו ב"ד
הגדול או בית הועד ולכן לא יוכל לרחותו אבל יוכל לרחותו שלא לדין עמו
(ח) עד יום ג' ומי' (ט) יבררו דייכיס אכל אכסאלי שתובע לצני העיר או

שני אכסאלי נריך לדין עמו מיד ולא יוכל לרחותו * * * * *
לכסכסאלי בכ"מ שימארו ס' ס' ב"ד מכריחו ס' לדין וכ"כ סניס ב' ד' בפירן
אכל אס' אין בית דין ס' כל אייכול להכריח חנירו שילך עמו לב"ד לדין עמו
התובע נריך לילך אה' הנקבע אס' הוא בעיר אחרת אף ע"פ שבעיר התובע
הב"ד יותר גדול ואפי' היה לנתבע מעט בפיקדון בעיר התובע או בעיר אחר'

(י) אח"כ סיכו' לעכב מעותיו בעירו או נריך (יא) להודיע לנתבע (יב) ואו
נריך לדין במקום שמתווי סס (וע"ל סי' ט"ג ככתבי אימתיו יכול לעכב
מעותיו) * * * * *
אחר אנו כמו שנתבאר בי"ד סי' ד' סעיף ה' ועשירי מוחזק לאלס בעירו
זוניאין אותו לדין בעיר אחרת אפ"פ שהבית דין שבעירו יותר גדול : (ע"ל

סימן ק) : * * * * *
הארץ (ג) אין לת"ה לכתוב בעצמי' כשישולחים ב"ד לשאל מב"ד
הגדול אלא הדייכיס יעתיקו אותם וסניס פירש סבר הכופר ג' י"א
שאס' יש שני ת"ה בעיר אחת הגדול מחברו יכול א' מבעלי דינים
לומר לא ארון בפני זה אלא בפני זה (יד) ואפ"פ שהוא קטן כמנו כיון
ששויהם בעיר א' ואס' אס' בלק ענימו מן הדין כמאן דליתא דמי ואס' חומיו
הסכי ולא בא מנה אותו וכל מקום שאינו נריך לבא לפניו לדין א"כ לחוס כלל
להזמתו וא"כ לבא כלל : ד' י"א שאס' רואה הדיין (טו) שבכ"ד

חושדו שנוטה הדין כנגדו צריך להודיעו מאיזה טעם דנו אפילו אם
לא שאל : (טו) וכ"ס אס' אומר כתבו לנו מחוס טעם דנתוני מיהו י"א
דווקא אס' דע אותו על ידי כפייה אבל בלאו הכי אין כותבין לו וכן עיקר *
וכסנריכיס לכתוב לו מאיזה טעם דנתנו אין קביעת זמן לדבר אלא כל זמן
שכא לכתוב לו כותבין וזמתין לו * * * * * (יז) הטעמים
והראיות רק כותבין להם הטעמות והפטק דין ונריך לשלס מיד ואס' יסתור
הדין יחזרו לו ואין נריכיס לכתוב לו אלא מב"ד קטן לב"ד גדול אבל ב"ד

גדול שרטו אין נריכין לכתוב לו דלא חייסיין לטעמת דא"כ אין לדבר סוף :
ד' המתחייב ברין אינו חייב לשלשכנגדו יציאותיו אפ"פ שהזיקו
לדין בעיר אחר וזהני מילין דלא מסרב למיקם בדינא שא שרוצה לדין
בעיר אחרת אבל אם היה מסרב לבא לב"ד והוצרך התובע להוציא
הוצאות לכופו לירד לדין (יח) חייב לפדוע לו כל הוצאותיו שהניא

ונעשה
כתובין דאיהא לחשוד מודיעין לי' אבל כקוס דליכא לחשוד והוא מלנגג מנדיקין ליה :
בידי הדייכיס יעמיהן ואיירי ג' כ' כמי שיוודע כבר טעם הדיין אלא שאינו נכנס בלאוני ומתוכה עמהם שלא דמי' דין אמת לאמתו ופנקס לשאל את פי ב"ד הגדול מהן
לכתוב יודי סמיאן וחובת הכריות אהא אינו לא שיכתבו טענותיהן וכסקיהן וה"כ כ' ע' ומה זה שלא דבר ונקס כלום נריך לנחת עמו ידי שמים לפי סנינו כ"ס
הה פנקס פניכין לנחת עמו ידי שמים לפי ענינו : (יח) השעמיס והראיות דתורה א' לכוכלנו וכל ב"ד יפה ידעני' * (יח) חייב לכרוע כתב הפ"ד היינו

הנחת

יח כיצד נושאין ונותנין בדבר ושהולכין אחד הרוב ופדו סעיפים :

יא (א) יוסיפו הדינים דאין הולכין אחר הרוב אלא כשכל הנ' נוסחי' וכותבים יחד משא' כ' כשא' אומר אינו יודע דמחשב כאלו לא יבד עמהן ואמרין אלו היה אומר דעתו שא' היו הפנים משכמיים עמהם אבל אחר שהוסיפו עליהן אף שא' אומר אינו יודע כיון דמתחלה לא יבדו כ' א' ארעתא דנ' והרי כפאר ג' שדיררו דעתן ומכיוון לדעת א' מ' ה' הולכין אחריהן כתב בתשובת ש"י אס' אפסר לדיון לשפול הדיון מקולקל ע"י שואמר אינו יודע שרי למעבר הכי כיון שכוונתו לש"ס * (ב) יוסיפו עוד סדרם עוד פנים כמו שהוסיפו בראשונה * (ג) אבל ד' אומרים כו' ה"ה אס' ג' מוכין ופנים אומרים אינו יודע הולכין אחר הרוב אבל כ' מוכין ואחד אומר אינו יודע אומרים אינו יודע נריכין להוסיף כיון דאין כאן רוב נגד האומרים אינו יודע * (ד) ואפסר דעתן לחלק עיין בסמ"ע ובכ"ה * (ה) שחין חוב אלא כב' ד' כו' ש' דעתם כ' ד' הן ג' היינו לדון דין תורה אבל לא עסקי קהל כשנחתו לדעות ליקח יותר הוי כדאמרין בגמרא כדשיימו ד' סד דשיימו כוליהו ואס' לא הושוו כולם לדעת אחת הרי הכתוב ששור דאין מוכיחין ממון עד שיוודע שהוא חייב וכתב עוד כל ספק תקנה דיון להקל לכתוב כו' המש"ה * (ו) אין הפנים יכולין כתב הס"ך היינו כשאביהם יודעין להיכן הדיון בושה אבל אס' יודעין יכול להסתלק והס' יגמרו * (ז) וכשתלק הא' ההילוק הוא באומר אחר שהס' אינו יודע דמסק רמ"א כשעיקר א' דאוליכין בתר הרוב רשאני התם שהיה אכלס' ולא יודע לומר שעס' דכה"ג אוליכין בתר הרוב כיון שהס' יותר מג' הראוין לב' ד' שהס' דעס' א' תשא' כ' בתשתלק דאיכא למימר אלו היה כאן היה אומר טעם לדבריו והיו התעשה שודים לו * (ח) שלא בפניו כע"ד ודוקא כשכבר טעמו פני הכפ"ד לפני הדיינים דאין יכולין לומר הפסק לאחר מהס' או לכתוב הפסק לשלחו לכל א' לביטול ואינו כוהגין כשטובע לחבריו במתרו"ס ואין מאיני בהתרא' אחת כותבין תוקף על הממרו"ס אפילו שלא בפניו והוא מתקנות ונכון הוא דין שיתר אותו סה"ד יבטלו תוקף על פס' ה' סלך * כ' הכמ"ע כתב עסקנו לו זמן להביא ראיותיו ופבר הזמן ולא הביא וכשרנו לפסקו הדיון טען הבתבע שכתן זכותו ללווי ואין לפסקו הדיון שלא בפניו מהתברא אס' לוי הוא במקום קרוב שולחין לו ומודיעין אותו אס' בא וטען והביא רא' מיד שומעין לו ואס' לא בא או שבר ואמר תכו לי זמן שאביא ראיה אין שומעין לו ולא שדיק מנברא דאתא עממתי דכמזון לא אכפת לן לשבוק דיון שלא בפניו וכל זמן שחביא ראיה כותר הדיון :

יב (א) ונדול סדרייכים הטעם שלא ירגיש הצע"ד מי זוכה ומי מחוייב משא"כ אס' אחר אומר יעלה על דעת הנתחייב שדין זה חייבהו לכך הקדים כפשו לומר לו הפסק כמתקם ממנו * (ב) מגלה עוד כתב הס"ך ובכלל זה הוא בשואמר אדם לבעל דין הריון עשה לך שלא כהוגן כמה שחייב אותך * (ג) הכסף דין ראובן ושמעון שבאו לדיון ויאל אחר מהס' זכאי ופבו חור בע"ד ותובעו לפניו ב' ד' אחר אין זקוק לו לירד פמו לדיון ולא להשיב על טענתו וגם אין כ' ד' רשאין לשמוע דבריו כלל דבי דינא בתר ל' דיכא לא דייקי וגם אין רשאין התלמידים לקרוע הפסק דין אף שיחלה שהוא שלא כרין כר שיבא הרב שכתבו שהוא יודע יותר מהס' * (ד) ומדבריהן יבא היינו אס' לא הושוו בדעה אחת כותבין ומדבריהן יאל אבל אס' הושוו בדעה א' אין כותבין ומדבריהן אלא כותבין פלוני יבא וכאי יפלוכי חייב * וכתב מעדני הלך אס' כתב פסקנו לא מחזי כשקרא ולכן נוהגים שכותבין בפסק דין פסקנו אויבא הדבר : (ה) ואס' פירד ל' יוס והטעם דאין מודיעין לכסביו דמאחר שקיבל עליו הדיון ולא ביקש זמן כראה דאית ליה משות סוומני ודעתו היה מתחלה לפרוע לו אלא שא"כ כשתכ' דעתו מ' ה' אין כותבין אדרכתא אבל במעבר אין כ' ד' יודעין אס' יש לו משות מ"ה נרדף לכתו אדרכת' על כסביו : (ו) ואס' אין רונה כו' הטעם משום אפיקרות' דאינו מקבל פסק הדיני :

יג (א) אף על פי שהביא ראיה ה"ה אס' קבעו כ' ד' זמן לבט' ד' שיבא לסעון ולא בא לזמנו שפדיין יכול לסעון אס' כ' ד' דאיקח ביד כ' ד' לקבוע זמן שלא יוכל לסעון אחר כך אס' לא פסקו מידו * (ב) אף ג' פ' שמשא דכיון דאמר אין לי פדים אמרינן הכי פדי עקר ניכנו שפכרן אחר פראה שנתחייב ואפילו אס' ניכר הדבר שלא פכרן אפ"ה אס' הוא גדול ואחר תחלה אין לי פדים וראייה תו אין מקבלין עדות (ג) אין זה כלום כיון דידע מעדותיו וראיותיו הללו ואמר אין לי הדיכראה שהוא מוויף ופקר הוא ומתחלה לא היה כיוח ליה להסתוות מיוספי כל זמן שלא ננטרד כמו פתה שרואה שנתחייב בדיון : (ד) אבל אס' לא אמר וכ' הרא"ש פתתי בעינן אבל אס' הוא בעמנו אמר אין ליראיה בלי פאלות כ' ד' הרי זה סותר ילאו דווקא עדות או ראיה ה"ה אס' טען טענתו ולא פאלוהו כ' ד' אס' יש לו עוד טענות אחרות שאין סותרות הראשונות סותר הדיון כתב הס"ך ה"ה אס' שאלוהו יש לך ראיה ופתק מביא וסותר הדיון או טען עוד * (ה) כשהיה ראיה אלוהו ה"ה אס' מופקר ביד אחר שהוא עמו בעיר ויכול לקחת ממנו אימת פירכה אכלו מיקרי משא' כ' בעדי דאינו ברשותו מ' ה' קאמר אס' הס

סדרותיו שלו ובא זה שהפקרן אכלו והוציא לו ראיותו הרי זה מביא וסותר

יד הביא א' מבבעלי דינים עדים לדבריו מבגושים העדים ומקבלים עדותם בראי' פמו שיתבאר בסיון כ' ח' ולאחר שיקבלו עדותם יוציאו כל אדם לחוק וישארו ויתנו בדבר : י"א דעוב להתחיל מן הקטן אס' יפכמו לדעת אחת מושב זמס' לאו ילכו אחר הרוב כ' אומרים זכאי ואחר אומר חייב זכאי ב' אומרים חייב ואחר אומר זכאי חייב א' אומר זכאי וא' אומר חייב וא' אומר אינו יודע ואפילו שנים אומרים זכאי או חייב וא' אומר אינו יודע (א) יוסיפו ב' דיינים ונמצאו שהם ה' נושאים ונותנים מברר אס' ג' מזכרים וב' מחייבים זכאי ואס' ג' מחייבים זכאי וזכאים חייב ב' אומרים זכאי וב' אומרים חייב ואחר אומר אינו יודע (ב) יוסיפו עוד דיינים (ג) אבל ד' אומרים זכאי או חייב ואחר אומר אינו יודע או שאמר ג' זכאי ואחר אומר חייב ואחר אומר אינו יודע בין שהוא איתו שאמר תחלה אינו יודע בין שהוא אחר הולכים אחר הרוב : י"ב נראה לו עיקר דלא כשה שכתב לעיל סימן י"ג סעיף ו' כהפך והוא דעת החולקים (ד) ואפסר דעתו לחלק בין אס' כתבר תחלה יותר מג' ובין ירדו מתחלה לג' אף אינו ג' רק שחולקי' האחד דעת הרמב"ם והשני דעת הרשב"א קהל שכררו ד' או ה' נוררים אין הולכים אחר הרוב (פ) שאין רוב אלא בבית דין ואס' אמרו הקהל שילכו אחר הרוב והס' ספק יאמר שיתנו אחרים ויכריעו שהרי הקהל לא לקחו רק אלו המבוררים אבל אלו המבוררים יכולים לשאלו לאחרים ויפקחו על פיהם מה פירנו ב' היו מחצה על מחצה ואחר אומר אינו יודע הרי אלו מוסיפים ב' אחרים וכן אס' נסתפק הרבר מוסיפין וחולכים עד ע"א הגיעו לע"א ואמרו ל"ה זכאי ול"ה חייב ואחר אומר אינו יודע נושאין ונותנין עמו עד שיחזור לצד האחר ונמצא ל' מנבי או מחייבים ואס' לא חור לא הוא ולא אחר מהם הרי המזון ספק ומעמירים המזון בחזקת בעליו : ג' בל מי שאמר אינו יודע אינו צריך לתת טעם לרבריו ולהודיע מאיזה טעם בא לו הספק בררד שמראה המזכה מאיזה טעם מוכה והמתחייב מאיזה טעם מחייב : ד' ג' שישבו לדיון וסלק אחר מהס' עצמו (ו) אין השנים יכולים לגמור הדיון וה"ה אס' נבררו מתחלה יותר משלשה (ז) וכתלתק האחד כמו שנתבאר לעיל סוף סימן י"ג ד' הא דאמרין בגמרא הרב ותלמידו אין מוניכ להם אלא אחר היינו דוקא בשעה שמלמדו הרב הדין ועל פיו סומך ואפילו בכה"ג אס' הוא תלמיד כרב אמר ורב אסי דלגמריה דרב הוא צריכי ולסבריה לא הוא צריכי יכול ללמד בשעת הדיון וכן עכ"ו אבל אס' אין מלמדו בשעת הדיון אף ע"פ שהוא תלמידו מוניכ להם שנים רק שיהיה לו קצת סבר' להבין לישא וליתני ולענין איכור והיתר או דיני סומחה ופיהרה אפי' נרדף לפנתתי מוניכ להם שנים (כ"י) ר' ב"ר פאקיס בריני המסונות (ח) שלא בפני בעל דין :

יט כיצד נותנין הפסק וסדר כתיבתו וכו' ג סעיפים :

א אחר שנשאו ונתנו ברבד מבגושים הבעלי דינים (א) ונדול שבדייתים אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב ואסור לריין לומר כשיצא מבית דין אני הייתי מזכה אבל תבירי רבו עלי והעשיה בן חרי הוא מכלל הולך רכיל (ב) מגלה עוד ע"א אחר מבעלי הדיון שכתבו לו (ג) הפסק דין כדרך שנתבאר לעיל סי' י"ד סעיף ד' אין מוכרין שם המזכר ולא שם המחייבים אלא כותבין סתם פלוני בא עם פלוני בעל דינו לפני כ' ד' ומדבריהם יצא פלוני זכאי ופלוני חייב : ג' קיבל עליו את הדיון ואסרו לו לשלם והלך ולא שלם אין מנדין אותו עד שיתרו בו בח"ב ואחר כך מנדין אותו עד שיתן מה שהוא חייב (ה) ואס' עמד ל' יוש ולא תבע נידויו מחריבין אותו ואס' אינו רונה לקבל עליו דין מנדין אותו מיד (וע"ל סימן ע"ט אס' אומר אס' כרעתי :

ך עד מתי יכול להבי' ראיה לסתור הדין סעיף אחד

א מי שנתחייב בבית דין וחביא עדים או ראיה לזכותו סותר הדיון וחוזר אף ע"פ שכבר נגמר ואפילו אס' פרע כבר כל זמן שהוא מביא ראיה סותר אפרו לו הדיינים כל ראיות שיש לך תביא מכאן ועד ל' יום (א) אע"פ שחביא ראיה לאחר ל' יום סותר את הדיון שאל"כ מה יעשה אס' לא מצא בתוך ל' יום מצא לאחר ל' אבל אס' אמרו לו להביא עדים או ראיה ואמר אין לי (ב) אע"פ שמצא אחר אינו בלום ואין צריך לומר אס' אמרו לו יש לך עדים ואמר אין לי עדים יש לך ראיה אמר אין לי ראיה ורנו אותו וחייבוהו וכיון שראה שנתחייב אמר קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני או שהוצי' ראיה מתו אפונרת (ג) אין זה בלום ואין משגיחים עליו ועל ראיותו (ה) אבל אס' לא אמר אין לי ראיה אע"פ שפתק עד שנתחייב בדיון ואחר כך אמר קרבו פלוני ופלוני ויעירו סות' דיון תשובת הראש כללו (ד) סימן י"ט (ה) בר"א כשהיתה הראיה אצלו והעדים עמו במרתה (יבל) אס' אמר אין לי עדים ואין לי ראיה ולאח' מכאן ב' צדדים סדרינת היס או שהיה דסקיא של אביו שיש שם השמלת מופקדת ביד אחרים וי"ה ה"ה (ו) קפני שיבול לטעון ולומר זה שאמרתי אין לי עדים ואין לי ראיה

ויעי' בסוף סימן י"ג סעיף ו' וי"א דעוב להתחיל מן הקטן אס' יפכמו לדעת אחת מושב זמס' לאו ילכו אחר הרוב כ' אומרים זכאי ואחר אומר חייב זכאי ב' אומרים חייב ואחר אומר זכאי חייב א' אומר זכאי וא' אומר חייב וא' אומר אינו יודע ואפילו שנים אומרים זכאי או חייב וא' אומר אינו יודע (א) יוסיפו ב' דיינים ונמצאו שהם ה' נושאים ונותנים מברר אס' ג' מזכרים וב' מחייבים זכאי ואס' ג' מחייבים זכאי וזכאים חייב ב' אומרים זכאי וב' אומרים חייב ואחר אומר אינו יודע (ב) יוסיפו עוד דיינים (ג) אבל ד' אומרים זכאי או חייב ואחר אומר אינו יודע או שאמר ג' זכאי ואחר אומר חייב ואחר אומר אינו יודע בין שהוא איתו שאמר תחלה אינו יודע בין שהוא אחר הולכים אחר הרוב : י"ב נראה לו עיקר דלא כשה שכתב לעיל סימן י"ג סעיף ו' כהפך והוא דעת החולקים (ד) ואפסר דעתו לחלק בין אס' כתבר תחלה יותר מג' ובין ירדו מתחלה לג' אף אינו ג' רק שחולקי' האחד דעת הרמב"ם והשני דעת הרשב"א קהל שכררו ד' או ה' נוררים אין הולכים אחר הרוב (פ) שאין רוב אלא בבית דין ואס' אמרו הקהל שילכו אחר הרוב והס' ספק יאמר שיתנו אחרים ויכריעו שהרי הקהל לא לקחו רק אלו המבוררים אבל אלו המבוררים יכולים לשאלו לאחרים ויפקחו על פיהם מה פירנו ב' היו מחצה על מחצה ואחר אומר אינו יודע הרי אלו מוסיפים ב' אחרים וכן אס' נסתפק הרבר מוסיפין וחולכים עד ע"א הגיעו לע"א ואמרו ל"ה זכאי ול"ה חייב ואחר אומר אינו יודע נושאין ונותנין עמו עד שיחזור לצד האחר ונמצא ל' מנבי או מחייבים ואס' לא חור לא הוא ולא אחר מהם הרי המזון ספק ומעמירים המזון בחזקת בעליו : ג' בל מי שאמר אינו יודע אינו צריך לתת טעם לרבריו ולהודיע מאיזה טעם בא לו הספק בררד שמראה המזכה מאיזה טעם מוכה והמתחייב מאיזה טעם מחייב : ד' ג' שישבו לדיון וסלק אחר מהס' עצמו (ו) אין השנים יכולים לגמור הדיון וה"ה אס' נבררו מתחלה יותר משלשה (ז) וכתלתק האחד כמו שנתבאר לעיל סוף סימן י"ג ד' הא דאמרין בגמרא הרב ותלמידו אין מוניכ להם אלא אחר היינו דוקא בשעה שמלמדו הרב הדין ועל פיו סומך ואפילו בכה"ג אס' הוא תלמיד כרב אמר ורב אסי דלגמריה דרב הוא צריכי ולסבריה לא הוא צריכי יכול ללמד בשעת הדיון וכן עכ"ו אבל אס' אין מלמדו בשעת הדיון אף ע"פ שהוא תלמידו מוניכ להם שנים רק שיהיה לו קצת סבר' להבין לישא וליתני ולענין איכור והיתר או דיני סומחה ופיהרה אפי' נרדף לפנתתי מוניכ להם שנים (כ"י) ר' ב"ר פאקיס בריני המסונות (ח) שלא בפני בעל דין :

חשן המשפט הלכות דיינים

כ כא כב מאמר קדושין

ראה שפני שלא היו מצויים אצלי : (ז) ודוקא שכל עדים שאתן השטרות היו צלוחן סמכותם וכל זמן שיכול לשפוט ולומר מפני כך וכך אמרתי אין לי עדים ואין לי ראיה והיה משם ברבריו ה"ז לא סתר טענותיו וסותר (ח) לפיכך ש"פ ואמר אין לי עדים כלל לא הנה ולא במדינת דים ולא ראיה כלל לא בירי ולא ביד אחרים אינו יכול לסתור בר"א בגדול אבל יורש שהיה קטן בשעת מורישו ובאו עליו טענת מחמת מורישו אחר שהגדיל ואמר אין לי עדים ואין לי ראיה ואמר שישבא מבית דין ויביא אמרו לו אחרים אם יודעים לאביך ערצת שתסתוד כה דין זה אז שאמר לו אחר מורישך הפקיד ראיה זו הדי זה מביא מיר וסותר שאין היורש קטן יורש כל ראיות מורישו : וכ"ז בסתמא אבל אם הביא הגדול אחר כך ראיה ועדים שלא ידע מאילו עדים פתח אחר כך או קטן שכל עדים ואחרים ששטרות של אביו היו בידו (ט) וירש בהן כפיך לדין הלכים אחריהם :

כא מי שקבל עליו להשלים הדין ליום ידוע ונאנס ובו סעיף א :

מי שקנו מירו שאם לא יבא ביום פלוני וישבע יהיה חבירו נאמן בטענותיו וישול כל מה שטען בלא שבועת או שאם לא יבא ביד פלוני וישבע וישול יאמר זכותו ואין לו כלום וישטר חבירו ועכ"ל ה"ד ויא בא נתקיימו התנאים (א) נאמר זכותו מיר (ב) ואין נותנין לו זמן יותר ואם הביא ראיה שהיה אנוס באותו היום הרי זה פטור (ג) מקבץ זה וישבע כשישבענו חבירו כמו שהיו מקורם (ד) וכן כל כיוצא בזה (ה) וכל זה כשקנו מירו אבל בלאו הכי לא יהיו אסמכתא (וע"ל סו"ר"ו) :

כב מי שקבל עליו קרוב ופטור הדין שבעה והפרכה ובו ג סעיפים :

(א) מי שקבל עליו קרוב או פטור בין להיותו דין בין להיותו ער עליו : ולא מקרי קבלה אלא קבלו לרוב אכל אם השלים בידו טענות שריתן עליו לא מקרי קבלה : ריב"ש סימן ס"א אפילו קבל א"י מהטעם שכל בעבירה בשני עדים בשרים להעיר עליו או בג' מומחין לרוב לו : ויש מולקין וס"ל דדוקא אם קבל קרוב או פטור (ב) בדיון א"י או בעד א"י אבל אם קבלו בתרי (ג) דאיכא תרתי לרעותא הפילו אחר גמר דין וכול לחזור בו (ד) וכן הכמת רוב הפוסקים אבל אם קמ מירו (ה) בכל טען לא עכל לחזור : בין שקבל על עצמו לאבר זביותיו ולסתור מה שהיה טען על פיהם בין שקבל עליו שיתן כל מה שטען עליו חבירו בערות זה הפטור או בדין אם קנו מירי על זה אינו יכול לחזור בו ואם לא קנו מירו יכול לחזור בו עד שיגמור הדין : (ו) וכל סו"ר"ו סעיף י"ז נתבאר איזה מיקרי ג"ד ולענין ערות מיר שהעידו לא יוכל לחזור בו גמור הדין (ז) אינו יכול לחזור בו (ז) והוא שלא נרע שטעו מיהו אם

Handwritten marginal notes in the right margin, including phrases like 'אין לי עדים' and 'אין לי ראיה'.

הם עמו במדינה * (ז) מפני שיכול לסמך ונריך לשפוט הו"ל בעצמו כן ואין הכ"ז טוענין לו : (ז) ודוקא שכל עדים שאתן הסדרות ולא כשסטר בעין לחוד ביד הנכסד והכ"ז חולק אף כשהיה בעין לחוד עוד הנכס יכול לשפוט (ח) לפיכך אם פירש ואמר * אף שה"ז כ"ז כ"ז לקס' אמאי אינו נאמן לומר שפיתו בחגו דשפתיק מ"ם מסימן פ"א ס"ד מי פסוד שחיוב ואח"כ כתבנו שטענה דפטור ונראה דש"ה דאפשר שהתריך להודות שטעם שישפוט בדין שים גולה תחת ידו משא"כ כן דמי שהכריחו לומר שאין לו עדים היה לו די לומר א"י אש"י לו שפ"ד דים והוא מרית בזה אולי ינוכחין עוד עסקה עדים ויכול להפיק א"ו החלום הענין לומר שאין לו עדים ופסל כל העדים שיבואו פ"ל * וכ"ל שחילוק הכ"ל שפ"ד לסי' פ"ו הסמ"ע כ"א ס"ב כ"ב אכל לפי פ"ע * יש לחלק כפשוטו דהתם מירי שהוד מעצמו לא נחמד כולו האו לשכור אחר זמן פרו פקדים משא"כ כהכ"ל מירי שכתתייב ע"פ כ"ד יש לחשוב כיון שהתלמיד הענין בדעתו שאינו חייב לזה כלום ונתחייב מכ"ז שאין לו עדים * ל"ד הכי עדים פקדים משא"כ שפ"ד אחר שראה שנתחייב : (ט) ידע בהן פירש שפ"ד ידע :

כא (א) ואבר זכותו אחרותיו קחו אקמייתא שפ"ד ליתן לחבירו ואם ייבא שפטור חבירו * (ב) ואין נותנין לו זמן יותר

כתב ה"ד לטעין אבר זכותו אין נותנין לו זמן יותר ונתחייב וי"ד אבל אם תובע זמן לפרוע כותנים לו : (ג) פטור מקבץ או כ"הסמ"ע אפילו שגד ממנו האונס ולא כל מיר יבא כשירנה וישבע * אף ש"ל שפ"ד ע"כ"כ לפיטתו מ"ם כהימן רכ"ז בקי"ו ד"ס"ו כ"ל לשון סכ"א * יש לרקק וכו' והקשה ב"י מאי סייד דקדוק ופירש הסמ"ע פ"ק י"ז א"ש * פ"הסמ"ע הקצה עליו וכו' ולא ירדתי לסוף דעתו וכו' * ור"ז לדמות הענין לפ"ל גענין ח"הסמ"ע * ל"ד קמ"ל רכ"ז רכ"ל שהי"ו אונס כשפ"ד ואח"כ פגד והיו טו"ן חמת פ"הסמ"ע חקתי ונודע לי שטעיתי אלא שלא רניתי להחזיר לך מחמת שחמתי שבודאי לא תאמין לי שהיה לי אונס כי לא יכולתי אז לברר וע"כ המתכתי עד עכשיו שאוכל לברר ע"ז כתב רבינו שפ"ד אונס שפ"ד שהוא מברר יכול לחזור מוכי דא"ה היה יכול לברר ולא בירר בודאי מחל זלמד רבינו זה מלפ"ו הרא"ש וכו' וזהו מוכת הס"ו לדעתו ח"ס כמי"ו זה שפ"ד לרמות לאבאה : מה שחזר מזה וכתב אח"כ כ"ל דלפי ס"י הסמ"ע ולפירוש מ"ם משמע דאין חילוק כשבע וכשטר לא כשבע וכו' וישבע וכן משמע בחוקי שחכס אמנם מלפ"ו המחבר לא משמע כן * וישבע כשישבענו חבירו ה"מ למכתב רבותא ריכול לבא אח"כ לישבע ומה שפ"י הסמ"ע ע"ז ה"י כראיה לו לדחוק ג"כ הסמ"ע בעצמו כתבונ"ע לדיבא מש"ה בא הס"ו לתרץ בע"ז ח"ל וכלכ"ד דתל"ו בפלוגתא דהרא"ש ורשב"א כשבע לעשות דבר פלוני ביום פלוני ועבר היום ולא עשה להרשב"א עבר השבועה שמוכלהרא"ש הוי כאומר ליום פלוני ועדין השבוע רובעת עליו אחר האונס וכיון שלא כתבנו הלכה בדברי מי יראה לע"ד לחלק לחלוקה הראשונה שהיא חבירו נאמן לישול יכול זה לומר קים ליה כרשב"א וקנין

בעל אחר יום פלוני כיון שהיה באונס אבל כשישפוט חבירו כיון שזה בא לישול ולישבע יכול שפ"ד חבירו כיון קים לי כהרא"ש * והו לפי גרסות המחבר ש"כ שאם לא יבא ביום פלוני אבל ל"י גרסת הט"ו * ס"כ ליום פלוני כ"ע מודים דהקנין עדיין חל עליו אחר שבער האונס כ"ל ע"ד ברור בדבריהם והפ"ד לא דק ע"ס : (ד) כתב הס"ד היכא דאם מחייב פגדו בדבר על תבאי נאראו אונס לזה שחייב פגמו שלא קיים התנאי פטור דאונס רחמנא סטרי' אבל אם התחייב עצמו ע"ת שיפשה לו חבירו דבר מה ליום פלוני וארעו : אונס לחבירו שלא עשה לו אונס דבר א"ן המתחייב חייב כשכיל אונסו של זה דאונס פטרי רחמנא אמרינן אבל אונס חייביה רחמנא לא אמרינן וכעין זה כתב התל"ק יתיקק בא"ה סימן ל"א גבי טקדס ע"ת א"ש * שחממת אונס לא נתקני' התנאי תאמר האשה מה לי לאונסך אני לא נתחייבתי להיות אשתך רק אם יתקיים התנאי וכ"ז שלא כתקיים אינו מתרצה בקדושין כלום וכתב הס"ד א"ש מתחלה נעשה הדבר בסתם ואח"כ נעשו תנאים כינייה אז דוקא כשהתנאים הם דבר שגוף המעשה תלוי בו הוא דפטור זה שפ"ד אפילו העיכוב הוא מחמת אונס ואם אין העיקר תלוי בו חייב ולכן בקדושין שמתחל' כשם השייך בסתם ואח"כ כותבי התנאים כגון שהזמן כפואין יהיה ליום פלוני וכתבו כך בקישורי התנאים ולא כתפסם שהשייך כשעה על דעת כן ואחר מהם עבר זמן מחייב חבירו לקיים השירוך כיון שעבר מחמת אונס ואין עיקר הזיוג תלוי בזמן אבל כל שמתחלה נעשה ע"כ אפילו אין עיקר המעשה תלוי בזה פטור חבירו אף על פי שהעיכוב מחמת אונס והארכתו בזה משום שהרבה דיינים תלוים בזה * (ה) וכל זה כשקנו בו פירוש דריש דים בו אשקופי ממוכא כשין שיקנה ע"ז כ"ד חסוב ומעכשיו וכסיפא שאם לא יבוא יפטור חבירו אפילו קנין כ"ד חסוב אין כריך אלא קנין כ"ד לחוד והכ"ז ח"הס"ו חולקין על זה וכתבו אף ברישא אין נריך כ"ד חסוב ומעכשיו והטעם כל אסמכתא שאין הכחשה ביניהן רק שאחר מקנה לחבירו וכן כמתפ"ס זכיות כ"ד לבטל זכותו שאם לא יבוא לזמן הוי אסמכתא אבל ככאן שיש הכחשה ביניהן בעיקר הענין ויש סברא לומר פגס שפ"ד חייב יודע האמת וע"כ גמר בדעתו שתוך זמן פלוני יכול לעמוד על אמתית הדבר ולהשיב עליו ואחר כך הוא מאמין לסכנגדו מ"ה לא נריך ככל הסימן זה כ"ד חסוב עכ"ל (וקשה לי דהא זה מתשובת הרשב"א והתם קאי אשטרות שהתנה כפני כ"ד שאם לא ישלם ליום פלוני שיתן השטרות לכסכנגדו ועבר היום ולא בא ופסק דיתנו השטרות מיד עכ"ל והתם אין הכחשה כלל ומדמה זה לזה ולא כוכר פ"ס שום חילוק ובודאי

כב (א) מי שקבל עליו כתב הס"ד דוקא כשקבל כ"ד שהוקבע לשיבת הדיינים אין יכול לחזור אחר גמר דין אבל כשלא הוקבע לשיבת הדיינים אפילו הס"ג לא מיקרי כ"ד ויכול לחזור אפילו אחר גמר דין *

(ב) בדיון אחר כתב בתשובת הרשב"א ואם יעמוד כ"ד אחר הדי הוא דן על פי טענות והודאות שנאמרו בפני ראשון ומיירי שקנו מירו רק על פי הכרה לא היה יכול הדיון לפסוק * (ג) דאיכא תרתי לרעותא בראיה דאם קיבל עליו כשר אחד במקום ג' דיינים וגמר הדין דאינס יכולין לחזור בו דאין זה מיקרי תרתי לרעותא דשכ"ד הוא ודוקא קיבל קרוב או פטור אחד במקום פנים דאיכא תרתי שמות לרעותא ח"הס"ו פטור והפני דקיבל יחיד בעד פנים הוא דלא מהכי קבלה והש"ך חולק ואומר דאף אם קיבל כשר אחד במקום ג' הוי תרתי לרעותא כתב הס"ו דאם מתחלה בשעת הלואה קיבל עליו פטור כפי תרי דמהכי אפילו בלא קנין : (ד) וכן הכמות רוב הפוסקים מצב הס"ד שהוא הפיקח דריבא : (ה) ככל ענין פי' אפילו מקבל עד אחר במקום פנים * (ו) אינו יכול לחזור כתב הרשב"א * שפ"ד סנייהן אין יכולין לחזור משום כבוד הדין א"כ שמתחלה זה לזה והפ"ד כתב דמירי היכא שחב לאחרים בחזרה זו * (ז) שלא נודע שטעונו מ"י דיכול לחזור ולשפוט וכותנין לו זמן כ"ד מ"ד שני כי הראשון אינו כלום כתב הס"ד דוקא קודם שהוניאו זמןן אבל אם כבר הוניאו אפילו טעו מה שטעו עשו ואם עשו פסדה מיקרי טעות כיון שקבלום עליהם לעשות דין אף לפי מה שכתבתי לעיל בפ"ס כמה גאונים דבזמן הזה אין דין תורה ברור לנו כחשבונו הנ"ד בענינם לדיינים אף שפ"ד ענין פטר לא הוי טעות גמור ונ"ע :

בכל גווי כריכס כ"ד חסוב ולהרשב"א * מעכ"ו כ"הסמ"ע * (א) מי שקבל עליו כתב הס"ד דוקא כשקבל כ"ד שהוקבע לשיבת הדיינים אין יכול לחזור אחר גמר דין אבל כשלא הוקבע לשיבת הדיינים אפילו הס"ג לא מיקרי כ"ד ויכול לחזור אפילו אחר גמר דין * (ב) בדיון אחר כתב בתשובת הרשב"א ואם יעמוד כ"ד אחר הדי הוא דן על פי טענות והודאות שנאמרו בפני ראשון ומיירי שקנו מירו רק על פי הכרה לא היה יכול הדיון לפסוק * (ג) דאיכא תרתי לרעותא בראיה דאם קיבל עליו כשר אחד במקום ג' דיינים וגמר הדין דאינס יכולין לחזור בו דאין זה מיקרי תרתי לרעותא דשכ"ד הוא ודוקא קיבל קרוב או פטור אחד במקום פנים דאיכא תרתי שמות לרעותא ח"הס"ו פטור והפני דקיבל יחיד בעד פנים הוא דלא מהכי קבלה והש"ך חולק ואומר דאף אם קיבל כשר אחד במקום ג' הוי תרתי לרעותא כתב הס"ו דאם מתחלה בשעת הלואה קיבל עליו פטור כפי תרי דמהכי אפילו בלא קנין : (ד) וכן הכמות רוב הפוסקים מצב הס"ד שהוא הפיקח דריבא : (ה) ככל ענין פי' אפילו מקבל עד אחר במקום פנים * (ו) אינו יכול לחזור כתב הרשב"א * שפ"ד סנייהן אין יכולין לחזור משום כבוד הדין א"כ שמתחלה זה לזה והפ"ד כתב דמירי היכא שחב לאחרים בחזרה זו * (ז) שלא נודע שטעונו מ"י דיכול לחזור ולשפוט וכותנין לו זמן כ"ד מ"ד שני כי הראשון אינו כלום כתב הס"ד דוקא קודם שהוניאו זמןן אבל אם כבר הוניאו אפילו טעו מה שטעו עשו ואם עשו פסדה מיקרי טעות כיון שקבלום עליהם לעשות דין אף לפי מה שכתבתי לעיל בפ"ס כמה גאונים דבזמן הזה אין דין תורה ברור לנו כחשבונו הנ"ד בענינם לדיינים אף שפ"ד ענין פטר לא הוי טעות גמור ונ"ע :

Handwritten notes at the bottom of the page, including phrases like 'אין לי עדים' and 'אין לי ראיה'.

עדים (ה) יותר מלשים שהיא זקן ב"ד אפ"פ שאנו יודעים מיהו לו עדים שידועים בדבר מקיים לתובע (ז) זנרין לפלס לו מיר אס לא (ח) שזילי נכסיה (י) ויש היוק בזה לתבוע וה"ה אס התובע רונה שישמעו דבריו תחלה קודם שיסמכו דבריו של תבוע (ח) או שמבטל מביט דין שלא יצאקו לו הדין יבכשוו אלא כשירנה הוא או שהתבוע חייב לו סכומה ואומר שתובע (ט) שאינו רונה שיבצע לו עכשיו רק כשירנה וכל כיונה בזה (י) כגון שאומר מיהו לו הרבה עמנות על זה ואינו רונה למטון עכשיו (יא) שמעון לתבוע אס לא שזילי נכסיו התבוע או מיהו לתבוע היוק בזה כפי ראות עיני השופט :

עדים שידועים בדבר שהיו אצל זה שמן אלא שאין הכ"ה ארבעים הם יפוזו בדנבי התבוע או לא בזה יש חילוק בין זילי נכסיה לתבוע או לא (ח) לשלם לו מיר מיהו יס לו מעות ואין מבטל זמן אלא לברר תביעתו ולנכות זה בהלוואתו בזה קאמר דברך לפלס לו מיר מאחר דאיש יכול להבי ראייתו שחייב לו כגדו תוך ל"ס ויתר מה אץ מתמן לו א"כ למה לט להמתין לו חנם ל"ס ואס אין לו מעות אין כותבין לו יותר מל"ס להשתדל מעות בל"ס מ' (ו) שזילי נכסיה פי כשירנה לדברך למכור כול כשישלם לו מיר אז נותנים לו זמן כדי שרמז אץ יותר מל' יום להביא ראייתו ופסוד ע"י זמ מתבוע שלא יצטרך למכור בזה : ונראה במקום דזילי נכסיו אץ דלא אמר התובע כלל לפני הנ"ד שיש לו על פלוגי תביעות אלא התבוע ממה שקול ונא עליו שחייב לפלוגי יכול הוא לתבועו לאותו פלוגי שיראה לפני ב"ד מ"ח שביר עליו ואס לא יראה מושל עלהב"ד לפלס הקולו קולות מעליו כפיתגו לירו כתוב וחמס או יעמו כחז באופן שלא יוילנו נכסיו : (ז) ויש היוק כו' ואפילו אמר שתבוע לפניה ראייתו תוך ל' יום מקקיס לתובע לבטוח הדין מיר וכשיביא עדים יסתור הדין ואס לא יביא מנא שהתחילו ל' יום שניתגן לו לפרעון מומן הראשון שכפסק הדין (ח) או שמבטל אפילו קצו מיר לרון לפני ב"ד והראה שסומתו יוכל להסתלק לומר לא ארוץ עכשיו אס לא כשזילי נכסיו (ט) שאינו רונה שיבצע עכשיו (י) א"כ הפמ"ע ח"ל עיין מ"ס בסי"ז שיס"מ בזה אץ שיכול להתור פנועתו אש יהיה לו עדים . והא דכ' מ"ס בסימן י"ד לחחר ל' יום נשבע בע"כ של התובע התם מיירי שזילי נכסיו התבוע מ"מ מתתין לו ל' יום מסוכ דהתובע עומק שיש לו ערות פאיכו יכול לישבע וכחן לה מיירי בהכי ולענ"ד נראה דהתם מיירי מתביעה בע"כ מ"ה אין מתתין לו זמן יותר מל' יום משא"כ הכא השטר כפתה וכמ"ס הסמ"ע הרי טענת התבוע פסק ח"ה יכול להשביע כל זמן שפלה לתובע דשמה יכול לברר ע"י עדים שנשטר ודוק * (י) כגון שאומר כו' כתב בע"ג אס טען התבוע לתובע שישעון כל הניעותיו ואמר המלוה שאין לו עליו כ"ה תביעה זו כשטר הוא משאר תביעות : (יא) שומעין להתובע מ שתבוע לחבירו ולא רנה להשיב לו מחמת שהוא חלס ואח"כ חור התבוע ותבוע לתובע מחמת דבריו אחרים גס הוא ח"כ להשיב לו עד שישיב לו תחלה :

כה דיין שמענה מתי חוזר ומתי משלם וכו' הסעיפים
א (א) כל דיין שרין ריגוי סמונות וטענה אס טעה ברברים הגלויים והירושים כגון דינים המפורשים במשנה או בתלמוד או ברברי הפוסקים (ב) חוזר הדין : מיהו י"ל דאס נראה לדין ולכני דורו מחכ ראיות מוכרחות שאין הדין כמו שהוזכר בפוסקים יכול לחלוק עליו מחכ שאיני נוכר בתלמוד (ג) מ"מ אין להקל בדבר שהחזירונו הצדדים שנפתטנו ברוב ישראל אס לא שקבל מרבותיו שאין יורגין כמותה חומרא : ורנין אותו בהלכה ואס א"א ההחזיר כגון שהלך זה שנפל המטון שלא כרין למדינת הים או שהיה אלה (ד) או שטימא רבר השחיר או שהירה בכשרה שהיא טרף והאכילה לכלבים וביוצא בזה ה"ז פסור שלשל אצ"פ שגרם להזיק (ה) לא נתכוין להזיק : (ו) ויש חולקין (ז) ולענין הוראת אכור והתר אס הגיע להוראה אש"ע שאינו סמוך דיע כומחה ועיין ב"ד סימן רמ"ב מדין הסמיכות בזמן הזה : ב טעה בשיקול הדעת כגון דבר שהוא מחלוק' תנאים או (ח) אמוראים ולא נפסקה הלכה כאחר מרס בפירושי (ט) ועשה כאחר שהם ולא ידע (י) שכבר פשט המעשה (יא) בכל העולם ברברי האחר אם היה זה דיין מומחה ונשל רשות מריש גלותא או שלא נשל רשות (יב) אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם הואיל היא מומחה חוזר הדין ואס א"א להחזיר פטר מלשם : (יג) וג' הדיועות דיל' כחיד מומחה וע"ל בו סימן ג' א"י נעלמות מן הע"ך מהי (יד) ולא יאמר הארס אפסוק כמו שארנה בדבר שיש בו מחלוקת ואס עושה כן ה"ז דין שקר אלא אס הוא חכם גדול וידוע להכריח ברהיות הרשות בירו ואי לאו בר הכי הוא (טו) א"א יוניא שחן מספק דכל היכא דאיהא כפיקא דדינא אין מוחאין ממון מיר המוחק ואס הוא בהוראות אכור וייתר והוא דבר אכור דאוריותא ילך לתומר ואי דבר דרבני ילך אחר המיקל ודווקא אס שי החולקים הם שוין אבל אין כומכיס על דבריו קטן נגד דברי גדול מחמו (טז) בחכמה ומניין אפילו בשעת הדחק אלא א"כ היה גס כן הפכה הדין וכן אס היה יחיד גר רבים חולכים אחר רבים בכל מקום (יז) ואפילו אין הרבים מכימים מטעם א' אלא כל אחד יש לו טעם בפני עמנו הואיל והם מכימים לפני הדין מקרו רבים

כה דיין שחזר ומתי משלם וכו' הסעיפים
א (א) כל דיין שרין ריגוי סמונות וטענה אס טעה ברברים הגלויים והירושים כגון דינים המפורשים במשנה או בתלמוד או ברברי הפוסקים (ב) חוזר הדין : מיהו י"ל דאס נראה לדין ולכני דורו מחכ ראיות מוכרחות שאין הדין כמו שהוזכר בפוסקים יכול לחלוק עליו מחכ שאיני נוכר בתלמוד (ג) מ"מ אין להקל בדבר שהחזירונו הצדדים שנפתטנו ברוב ישראל אס לא שקבל מרבותיו שאין יורגין כמותה חומרא : ורנין אותו בהלכה ואס א"א ההחזיר כגון שהלך זה שנפל המטון שלא כרין למדינת הים או שהיה אלה (ד) או שטימא רבר השחיר או שהירה בכשרה שהיא טרף והאכילה לכלבים וביוצא בזה ה"ז פסור שלשל אצ"פ שגרם להזיק (ה) לא נתכוין להזיק : (ו) ויש חולקין (ז) ולענין הוראת אכור והתר אס הגיע להוראה אש"ע שאינו סמוך דיע כומחה ועיין ב"ד סימן רמ"ב מדין הסמיכות בזמן הזה : ב טעה בשיקול הדעת כגון דבר שהוא מחלוק' תנאים או (ח) אמוראים ולא נפסקה הלכה כאחר מרס בפירושי (ט) ועשה כאחר שהם ולא ידע (י) שכבר פשט המעשה (יא) בכל העולם ברברי האחר אם היה זה דיין מומחה ונשל רשות מריש גלותא או שלא נשל רשות (יב) אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם הואיל היא מומחה חוזר הדין ואס א"א להחזיר פטר מלשם : (יג) וג' הדיועות דיל' כחיד מומחה וע"ל בו סימן ג' א"י נעלמות מן הע"ך מהי (יד) ולא יאמר הארס אפסוק כמו שארנה בדבר שיש בו מחלוקת ואס עושה כן ה"ז דין שקר אלא אס הוא חכם גדול וידוע להכריח ברהיות הרשות בירו ואי לאו בר הכי הוא (טו) א"א יוניא שחן מספק דכל היכא דאיהא כפיקא דדינא אין מוחאין ממון מיר המוחק ואס הוא בהוראות אכור וייתר והוא דבר אכור דאוריותא ילך לתומר ואי דבר דרבני ילך אחר המיקל ודווקא אס שי החולקים הם שוין אבל אין כומכיס על דבריו קטן נגד דברי גדול מחמו (טז) בחכמה ומניין אפילו בשעת הדחק אלא א"כ היה גס כן הפכה הדין וכן אס היה יחיד גר רבים חולכים אחר רבים בכל מקום (יז) ואפילו אין הרבים מכימים מטעם א' אלא כל אחד יש לו טעם בפני עמנו הואיל והם מכימים לפני הדין מקרו רבים

כה דיין שחזר ומתי משלם וכו' הסעיפים
א (א) כל דיין שרין ריגוי סמונות וטענה אס טעה ברברים הגלויים והירושים כגון דינים המפורשים במשנה או בתלמוד או ברברי הפוסקים (ב) חוזר הדין : מיהו י"ל דאס נראה לדין ולכני דורו מחכ ראיות מוכרחות שאין הדין כמו שהוזכר בפוסקים יכול לחלוק עליו מחכ שאיני נוכר בתלמוד (ג) מ"מ אין להקל בדבר שהחזירונו הצדדים שנפתטנו ברוב ישראל אס לא שקבל מרבותיו שאין יורגין כמותה חומרא : ורנין אותו בהלכה ואס א"א ההחזיר כגון שהלך זה שנפל המטון שלא כרין למדינת הים או שהיה אלה (ד) או שטימא רבר השחיר או שהירה בכשרה שהיא טרף והאכילה לכלבים וביוצא בזה ה"ז פסור שלשל אצ"פ שגרם להזיק (ה) לא נתכוין להזיק : (ו) ויש חולקין (ז) ולענין הוראת אכור והתר אס הגיע להוראה אש"ע שאינו סמוך דיע כומחה ועיין ב"ד סימן רמ"ב מדין הסמיכות בזמן הזה : ב טעה בשיקול הדעת כגון דבר שהוא מחלוק' תנאים או (ח) אמוראים ולא נפסקה הלכה כאחר מרס בפירושי (ט) ועשה כאחר שהם ולא ידע (י) שכבר פשט המעשה (יא) בכל העולם ברברי האחר אם היה זה דיין מומחה ונשל רשות מריש גלותא או שלא נשל רשות (יב) אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם הואיל היא מומחה חוזר הדין ואס א"א להחזיר פטר מלשם : (יג) וג' הדיועות דיל' כחיד מומחה וע"ל בו סימן ג' א"י נעלמות מן הע"ך מהי (יד) ולא יאמר הארס אפסוק כמו שארנה בדבר שיש בו מחלוקת ואס עושה כן ה"ז דין שקר אלא אס הוא חכם גדול וידוע להכריח ברהיות הרשות בירו ואי לאו בר הכי הוא (טו) א"א יוניא שחן מספק דכל היכא דאיהא כפיקא דדינא אין מוחאין ממון מיר המוחק ואס הוא בהוראות אכור וייתר והוא דבר אכור דאוריותא ילך לתומר ואי דבר דרבני ילך אחר המיקל ודווקא אס שי החולקים הם שוין אבל אין כומכיס על דבריו קטן נגד דברי גדול מחמו (טז) בחכמה ומניין אפילו בשעת הדחק אלא א"כ היה גס כן הפכה הדין וכן אס היה יחיד גר רבים חולכים אחר רבים בכל מקום (יז) ואפילו אין הרבים מכימים מטעם א' אלא כל אחד יש לו טעם בפני עמנו הואיל והם מכימים לפני הדין מקרו רבים

כה דיין שחזר ומתי משלם וכו' הסעיפים
א (א) כל דיין שרין ריגוי סמונות וטענה אס טעה ברברים הגלויים והירושים כגון דינים המפורשים במשנה או בתלמוד או ברברי הפוסקים (ב) חוזר הדין : מיהו י"ל דאס נראה לדין ולכני דורו מחכ ראיות מוכרחות שאין הדין כמו שהוזכר בפוסקים יכול לחלוק עליו מחכ שאיני נוכר בתלמוד (ג) מ"מ אין להקל בדבר שהחזירונו הצדדים שנפתטנו ברוב ישראל אס לא שקבל מרבותיו שאין יורגין כמותה חומרא : ורנין אותו בהלכה ואס א"א ההחזיר כגון שהלך זה שנפל המטון שלא כרין למדינת הים או שהיה אלה (ד) או שטימא רבר השחיר או שהירה בכשרה שהיא טרף והאכילה לכלבים וביוצא בזה ה"ז פסור שלשל אצ"פ שגרם להזיק (ה) לא נתכוין להזיק : (ו) ויש חולקין (ז) ולענין הוראת אכור והתר אס הגיע להוראה אש"ע שאינו סמוך דיע כומחה ועיין ב"ד סימן רמ"ב מדין הסמיכות בזמן הזה : ב טעה בשיקול הדעת כגון דבר שהוא מחלוק' תנאים או (ח) אמוראים ולא נפסקה הלכה כאחר מרס בפירושי (ט) ועשה כאחר שהם ולא ידע (י) שכבר פשט המעשה (יא) בכל העולם ברברי האחר אם היה זה דיין מומחה ונשל רשות מריש גלותא או שלא נשל רשות (יב) אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם הואיל היא מומחה חוזר הדין ואס א"א להחזיר פטר מלשם : (יג) וג' הדיועות דיל' כחיד מומחה וע"ל בו סימן ג' א"י נעלמות מן הע"ך מהי (יד) ולא יאמר הארס אפסוק כמו שארנה בדבר שיש בו מחלוקת ואס עושה כן ה"ז דין שקר אלא אס הוא חכם גדול וידוע להכריח ברהיות הרשות בירו ואי לאו בר הכי הוא (טו) א"א יוניא שחן מספק דכל היכא דאיהא כפיקא דדינא אין מוחאין ממון מיר המוחק ואס הוא בהוראות אכור וייתר והוא דבר אכור דאוריותא ילך לתומר ואי דבר דרבני ילך אחר המיקל ודווקא אס שי החולקים הם שוין אבל אין כומכיס על דבריו קטן נגד דברי גדול מחמו (טז) בחכמה ומניין אפילו בשעת הדחק אלא א"כ היה גס כן הפכה הדין וכן אס היה יחיד גר רבים חולכים אחר רבים בכל מקום (יז) ואפילו אין הרבים מכימים מטעם א' אלא כל אחד יש לו טעם בפני עמנו הואיל והם מכימים לפני הדין מקרו רבים

כה דיין שחזר ומתי משלם וכו' הסעיפים
א (א) כל דיין שרין ריגוי סמונות וטענה אס טעה ברברים הגלויים והירושים כגון דינים המפורשים במשנה או בתלמוד או ברברי הפוסקים (ב) חוזר הדין : מיהו י"ל דאס נראה לדין ולכני דורו מחכ ראיות מוכרחות שאין הדין כמו שהוזכר בפוסקים יכול לחלוק עליו מחכ שאיני נוכר בתלמוד (ג) מ"מ אין להקל בדבר שהחזירונו הצדדים שנפתטנו ברוב ישראל אס לא שקבל מרבותיו שאין יורגין כמותה חומרא : ורנין אותו בהלכה ואס א"א ההחזיר כגון שהלך זה שנפל המטון שלא כרין למדינת הים או שהיה אלה (ד) או שטימא רבר השחיר או שהירה בכשרה שהיא טרף והאכילה לכלבים וביוצא בזה ה"ז פסור שלשל אצ"פ שגרם להזיק (ה) לא נתכוין להזיק : (ו) ויש חולקין (ז) ולענין הוראת אכור והתר אס הגיע להוראה אש"ע שאינו סמוך דיע כומחה ועיין ב"ד סימן רמ"ב מדין הסמיכות בזמן הזה : ב טעה בשיקול הדעת כגון דבר שהוא מחלוק' תנאים או (ח) אמוראים ולא נפסקה הלכה כאחר מרס בפירושי (ט) ועשה כאחר שהם ולא ידע (י) שכבר פשט המעשה (יא) בכל העולם ברברי האחר אם היה זה דיין מומחה ונשל רשות מריש גלותא או שלא נשל רשות (יב) אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם הואיל היא מומחה חוזר הדין ואס א"א להחזיר פטר מלשם : (יג) וג' הדיועות דיל' כחיד מומחה וע"ל בו סימן ג' א"י נעלמות מן הע"ך מהי (יד) ולא יאמר הארס אפסוק כמו שארנה בדבר שיש בו מחלוקת ואס עושה כן ה"ז דין שקר אלא אס הוא חכם גדול וידוע להכריח ברהיות הרשות בירו ואי לאו בר הכי הוא (טו) א"א יוניא שחן מספק דכל היכא דאיהא כפיקא דדינא אין מוחאין ממון מיר המוחק ואס הוא בהוראות אכור וייתר והוא דבר אכור דאוריותא ילך לתומר ואי דבר דרבני ילך אחר המיקל ודווקא אס שי החולקים הם שוין אבל אין כומכיס על דבריו קטן נגד דברי גדול מחמו (טז) בחכמה ומניין אפילו בשעת הדחק אלא א"כ היה גס כן הפכה הדין וכן אס היה יחיד גר רבים חולכים אחר רבים בכל מקום (יז) ואפילו אין הרבים מכימים מטעם א' אלא כל אחד יש לו טעם בפני עמנו הואיל והם מכימים לפני הדין מקרו רבים

א"א יוניא שחן מספק דכל היכא דאיהא כפיקא דדינא אין מוחאין ממון מיר המוחק ואס הוא בהוראות אכור וייתר והוא דבר אכור דאוריותא ילך לתומר ואי דבר דרבני ילך אחר המיקל ודווקא אס שי החולקים הם שוין אבל אין כומכיס על דבריו קטן נגד דברי גדול מחמו (טז) בחכמה ומניין אפילו בשעת הדחק אלא א"כ היה גס כן הפכה הדין וכן אס היה יחיד גר רבים חולכים אחר רבים בכל מקום (יז) ואפילו אין הרבים מכימים מטעם א' אלא כל אחד יש לו טעם בפני עמנו הואיל והם מכימים לפני הדין מקרו רבים

מזמור קדישין הלכות דיינין כה כו השן המשפט ט

כרמ"א שמיאויס צתה סכרל סתם ואח"כ כתבו סכרל אחרת בשם יש מי
סאומל או יש חולקין ונדע סכרלה להא עיקר כסכרל סתם וסכרל אחרת
היא טבלה בעניניה ע"כ באיבור דרבנן יש לסמוך על השמילה להתיר
ובאיסור דהיינו להורות כסכרל שמילה לא להחמיר ולא להקל אפי'
בשעת בדיק וכתב החלקת מחוקק היבא דהמחבר מכיר שני סכרות בש"ע
וסכרה השניה היא בשם י"א אין הדבר כמשפט אנלו בין הסכרות רק
דעתו לסמוך כסרל ראשונה והיא מביא רק לחלק כבוד לבעל הסכרל
הוא כי גם הגדולים ואתה דע לך עכ"ל אבל כמור"ם כ"ל לסמוך
כסכרל אחרת דהא סתם ע"כ צוינן כ"ח ובכמה שאלות תשובות ראיתי
סעיקר כוכח סלחס באשר סד"מ הביא דעה זו באחרונה א"כ הוא עיקר
רק לענין מון להוסיף נ"ע אי לסמוך כסכרל אחרונה ואף במחבר יש נ"ע
זה לסמוך סכרל ראשונה אבל בוודאי כסכרל בלשון יש חולקין דעתם
לסמוך כסכרל קין לפי דעת החלקת מחוקק עוד יש נ"ע סתם סכרל
אף סכרל להס שאין הלכ' כמותו לענין שאם יש עוד טעם א' לכיוע באיזה
אופן א' וכול לנרף סכרל שכיה כמו שהביא סתם ע"כ הלכות מזכרות סימן
קע ס"ק נ"ו ע"פ והיבא סהמור"ם הביא י"א או י"ח על המחבר כוהגין
ספוסק המור"ם (יח) ואם מבבב כהב הס"ך ה"ה להיפך שהיה מכהג
בעיר להחמיר על פי חסס אחרות וכל חסס אחר ומיקל יכולים לכהג
היתר: (יט) מומחה פ"ד הוא מומחה גמיר וסכיר (ך) מה שפעה
פסן פי"ה אפילו הבע"ד לפכינו ואפשר בחורה ובאיסור והיתר הוא
לחמיר: (כא) ואין הדין חורר פי' אפילו כשאפשר לחזור כיון דפסק
כל מהתנאים או אמוראים שחולקין כדן זה לאו כל כמיני לחזור הדין ואם
כבר הוציאו מיד הבע"ד ונתנו ליד התובע פשיטא דאין חורין ומוציאין
לידו לא אפילו עדיין לא הוציאו מיד הנתבע כראה דקס דינא וחייב הנתבע
לשלם להתובע וחורר אח"כ על הדין אגרא לו היוק (כב) או בזמן
הזה הס"ך מאריך ומביא בשם גאונים גדולים שאף בזמן הזה מחוייבים
לשלם ופסק בזמנינו כראה כי פשוטא חייבים שאין הבוררים מכריחים
אתם בפ"כ ארבעה סמכסום מהבוררים שיעשו אותם דייכים וכיון שיהו
מחוייבים לשלם ואפי' לא כשא ונתן ביד לאו כשא ונתן ביד אף להטעם דמה
להס לעשות הביא הס"ך ראיות דחייבים א"ו אפילו לא כשא ונתן ביד
(כג) עפ"י חרש הע"ס הוסף או בקצם * * * והס"ך הקשה עליו כוה"ל
ולא כהירא לע"ד דזיל בתר טעמא דהיי כמו אנוחים כיון דמכריחים לדון
ע"פ החרש ובקצם לא חייב אונס דיש למו קנס ולא ידוני דאונס ממון לא
מקרי אונס כדלקמן ב"ו פ"ח כלע"ד לפרס דברי הס"ך הקשה כן על
הרב ע"פ שהוסף סתם דבריו מור"ם משמע סמור"ם כמי ס"ל הכי ובאמת לקמן פסק מור"ם דאונס ממון לא מקרי אונס * אמנם באמת יש פוסקים הורים
ומורים גדולי שחולקים ע"ו והמה הרשב"א והרמ"ב וכו' והר"ה וה"ל דאונס ממון מקרי אונס והס"ך גופי' סכרע לקמן כהני פוסקי וזה כלע"ד ולא כע"כ
אכ"ע דברי הס"ך דבריו סותרים זה את זה ודוק: (כד) מ"מ יש להס לחזור משום דאדעתא דהכי מנינוהו וקבלוהו עליהס סכרל קבלו בהדיא ביד
לדין בין לטעות וכבר הוציאו מיד הנתבע ונתנו ליד התובע אפשר דלא מני לחזור ולהוסיף מידו וקאי דווקא אמ"ס בזמן הזה סמכרין הקהל * והס"ך כ
דווקא שערין לא הוציאו מיד הנתבע ואתא לאשמעינן דאם אין רוצין לחזור ישלמו אף בזמן הזה אבל אם כבר הוציאו מיד הנתבע פשיטא דהיינו
לחזור: (כה) והלכו אחר שנים אבל אם יש באותן שנים אחר מומחה שהיה ראוי לדון ויחירו או הפגם נריכים לשלם הכל וזה שאינו מומחה נריך לשלם כ
כמו מומחה ומור"ם השמיט זה אפשר משום דאין טהגין בזמן הזה לדון בידיד אבל הס"ך כתב אף שאין דן מתחלה אבל בדעבר דינו דין א"כ הכא דדיעבר
הוא ודינו דין חייבים השנים לשלם הכל כמ"ס הסמ"ע * (כו) בין טעה כו' כתב הס"ך דכ"מ אף שלא טעה נותנים זמן ב"ד ל"יום מכ"ד שנינוס הפירות
שאכל קודם ב"ד השני מוציאין מידו דאין לו פירחת רק עומן ב"ד שני: (כז) חורר ודן פירש אלו שדני לא מוקרי ב"ד לכך כתב סתם ודין לפני ב"ד ולא
כתב לפני ב"ד אחר: (כח) ואם אין לו להחזיר כוה אין חילוק בין כשא ונתן ביד או לא ומ"ס אס כשא ונתן ביד רנה לימר שפושא ונתן מיד הנתבע וכבר
בא ליד התובע וקאמר דכוה נריכים הדייכים לשלם להנתבע אף שהבע"ד ענמו נכסו וחוררים ומוציאין ובע"ד וברישא מיירי דעדיין לא נתן הנתבע כלום
מידו דשם אין שום תשלומים כ"א שבע"ד חורין ודין כפי ב"ד אחר: (כט) למי שאינו חייב טענה לא שחייב חרס סתם כ"כ הכ"י (ל) דקין טענות
הוא אס אחת כתפסר בחלק ירושתו בדבר מוטע כי אמרו לו ס"ל היו נכסים מרובים ואח"כ כודע לי שהיו נכסים מרובים ופיה מניס לחלקו כמתע בכפלים
היו פשרה בטעות וסייס שס בראובן שהיה לו דין פס שמעון ולוי וכתפסר עם אחר מהס ומת הסכי דא"כ ליתן לירשי הסכי כלום כת' בהלכות גדולות ארס
שתבע אחיו ואחותו ואמר להס ממון הניח אבי ולא מנאתי איתו ופסקו עליהס טענה ועשו בניניהן פשרה ונתנו לו דבר מוטע ומחל להס הטענה וקני מידו
ופסק אי קנו מידו כלסון זה שנטלת ממון זה ומחלת כל שיש לך אע"פ שנתגלה עליהס ממון אבי מה שעשו עשו שהדי מחל להס אבל אסקנו כלסון זה
שנטלת ממון זה מחלת שביעתך ולאחר כן נתגלה ממון אבי טענה מחל ממון לא מחל ומוחזרים מה שנתגלה עליהס וחורה טענה למקומה (לא) ודוק'
פגילה דעתו כתב הס"ך ודווקא טענה בדבר מכה או בשיקול דעתו ויס לכבר הטעות שאס לא כן המוניא מחבריו עליו הראיה שאין שייך כאן לומר מה
טענה עשו בין שערין לא וזהו שסכננו בממון ואס פסק הדין ליתן סך פלוני וכתפסר בקנין עם חבריו ליתן בעבורו סך פלוני ואח"כ כתבר טענה
בשיקול הדעת הדר דינא כיון שערין לא נתן המעות והקנין חורר דהוי קנין טעות ויש להסתפק אס מחל לחבריו מה עבדו בעד הטענה ואחר כך כתבר
טענה הדין כמה שפסק לו טענה דסוגיא דעלמא כאודך דמער משבועה נ"ע אס יכול הנמחל לומר אבי טוסס מה עבדו בטבל טענה ואפילו לא
כתפסר עמו מני לתפסם ולומר לא אתן לךמה עבדו עד שתבע או כיון שפסק סוף כודע דסוגיא דעלמא כאודך אע"ו יכול לומר כן ואע"כ שכתפסר עמו הוי
פשרה טענות וכראה דלעולם וכה כמה עבדו:

כרמ"א שמיאויס צתה סכרל סתם ואח"כ כתבו סכרל אחרת בשם יש מי
סאומל או יש חולקין ונדע סכרלה להא עיקר כסכרל סתם וסכרל אחרת
היא טבלה בעניניה ע"כ באיבור דרבנן יש לסמוך על השמילה להתיר
ובאיסור דהיינו להורות כסכרל שמילה לא להחמיר ולא להקל אפי'
בשעת בדיק וכתב החלקת מחוקק היבא דהמחבר מכיר שני סכרות בש"ע
וסכרה השניה היא בשם י"א אין הדבר כמשפט אנלו בין הסכרות רק
דעתו לסמוך כסרל ראשונה והיא מביא רק לחלק כבוד לבעל הסכרל
הוא כי גם הגדולים ואתה דע לך עכ"ל אבל כמור"ם כ"ל לסמוך
כסכרל אחרת דהא סתם ע"כ צוינן כ"ח ובכמה שאלות תשובות ראיתי
סעיקר כוכח סלחס באשר סד"מ הביא דעה זו באחרונה א"כ הוא עיקר
רק לענין מון להוסיף נ"ע אי לסמוך כסכרל אחרונה ואף במחבר יש נ"ע
זה לסמוך סכרל ראשונה אבל בוודאי כסכרל בלשון יש חולקין דעתם
לסמוך כסכרל קין לפי דעת החלקת מחוקק עוד יש נ"ע סתם סכרל
אף סכרל להס שאין הלכ' כמותו לענין שאם יש עוד טעם א' לכיוע באיזה
אופן א' וכול לנרף סכרל שכיה כמו שהביא סתם ע"כ הלכות מזכרות סימן
קע ס"ק נ"ו ע"פ והיבא סהמור"ם הביא י"א או י"ח על המחבר כוהגין
ספוסק המור"ם (יח) ואם מבבב כהב הס"ך ה"ה להיפך שהיה מכהג
בעיר להחמיר על פי חסס אחרות וכל חסס אחר ומיקל יכולים לכהג
היתר: (יט) מומחה פ"ד הוא מומחה גמיר וסכיר (ך) מה שפעה
פסן פי"ה אפילו הבע"ד לפכינו ואפשר בחורה ובאיסור והיתר הוא
לחמיר: (כא) ואין הדין חורר פי' אפילו כשאפשר לחזור כיון דפסק
כל מהתנאים או אמוראים שחולקין כדן זה לאו כל כמיני לחזור הדין ואם
כבר הוציאו מיד הבע"ד ונתנו ליד התובע פשיטא דאין חורין ומוציאין
לידו לא אפילו עדיין לא הוציאו מיד הנתבע כראה דקס דינא וחייב הנתבע
לשלם להתובע וחורר אח"כ על הדין אגרא לו היוק (כב) או בזמן
הזה הס"ך מאריך ומביא בשם גאונים גדולים שאף בזמן הזה מחוייבים
לשלם ופסק בזמנינו כראה כי פשוטא חייבים שאין הבוררים מכריחים
אתם בפ"כ ארבעה סמכסום מהבוררים שיעשו אותם דייכים וכיון שיהו
מחוייבים לשלם ואפי' לא כשא ונתן ביד לאו כשא ונתן ביד אף להטעם דמה
להס לעשות הביא הס"ך ראיות דחייבים א"ו אפילו לא כשא ונתן ביד
(כג) עפ"י חרש הע"ס הוסף או בקצם * * * והס"ך הקשה עליו כוה"ל
ולא כהירא לע"ד דזיל בתר טעמא דהיי כמו אנוחים כיון דמכריחים לדון
ע"פ החרש ובקצם לא חייב אונס דיש למו קנס ולא ידוני דאונס ממון לא
מקרי אונס כדלקמן ב"ו פ"ח כלע"ד לפרס דברי הס"ך הקשה כן על
הרב ע"פ שהוסף סתם דבריו מור"ם משמע סמור"ם כמי ס"ל הכי ובאמת לקמן פסק מור"ם דאונס ממון לא מקרי אונס * אמנם באמת יש פוסקים הורים
ומורים גדולי שחולקים ע"ו והמה הרשב"א והרמ"ב וכו' והר"ה וה"ל דאונס ממון מקרי אונס והס"ך גופי' סכרע לקמן כהני פוסקי וזה כלע"ד ולא כע"כ
אכ"ע דברי הס"ך דבריו סותרים זה את זה ודוק: (כד) מ"מ יש להס לחזור משום דאדעתא דהכי מנינוהו וקבלוהו עליהס סכרל קבלו בהדיא ביד
לדין בין לטעות וכבר הוציאו מיד הנתבע ונתנו ליד התובע אפשר דלא מני לחזור ולהוסיף מידו וקאי דווקא אמ"ס בזמן הזה סמכרין הקהל * והס"ך כ
דווקא שערין לא הוציאו מיד הנתבע ואתא לאשמעינן דאם אין רוצין לחזור ישלמו אף בזמן הזה אבל אם כבר הוציאו מיד הנתבע פשיטא דהיינו
לחזור: (כה) והלכו אחר שנים אבל אם יש באותן שנים אחר מומחה שהיה ראוי לדון ויחירו או הפגם נריכים לשלם הכל וזה שאינו מומחה נריך לשלם כ
כמו מומחה ומור"ם השמיט זה אפשר משום דאין טהגין בזמן הזה לדון בידיד אבל הס"ך כתב אף שאין דן מתחלה אבל בדעבר דינו דין א"כ הכא דדיעבר
הוא ודינו דין חייבים השנים לשלם הכל כמ"ס הסמ"ע * (כו) בין טעה כו' כתב הס"ך דכ"מ אף שלא טעה נותנים זמן ב"ד ל"יום מכ"ד שנינוס הפירות
שאכל קודם ב"ד השני מוציאין מידו דאין לו פירחת רק עומן ב"ד שני: (כז) חורר ודן פירש אלו שדני לא מוקרי ב"ד לכך כתב סתם ודין לפני ב"ד ולא
כתב לפני ב"ד אחר: (כח) ואם אין לו להחזיר כוה אין חילוק בין כשא ונתן ביד או לא ומ"ס אס כשא ונתן ביד רנה לימר שפושא ונתן מיד הנתבע וכבר
בא ליד התובע וקאמר דכוה נריכים הדייכים לשלם להנתבע אף שהבע"ד ענמו נכסו וחוררים ומוציאין ובע"ד וברישא מיירי דעדיין לא נתן הנתבע כלום
מידו דשם אין שום תשלומים כ"א שבע"ד חורין ודין כפי ב"ד אחר: (כט) למי שאינו חייב טענה לא שחייב חרס סתם כ"כ הכ"י (ל) דקין טענות
הוא אס אחת כתפסר בחלק ירושתו בדבר מוטע כי אמרו לו ס"ל היו נכסים מרובים ואח"כ כודע לי שהיו נכסים מרובים ופיה מניס לחלקו כמתע בכפלים
היו פשרה בטעות וסייס שס בראובן שהיה לו דין פס שמעון ולוי וכתפסר עם אחר מהס ומת הסכי דא"כ ליתן לירשי הסכי כלום כת' בהלכות גדולות ארס
שתבע אחיו ואחותו ואמר להס ממון הניח אבי ולא מנאתי איתו ופסקו עליהס טענה ועשו בניניהן פשרה ונתנו לו דבר מוטע ומחל להס הטענה וקני מידו
ופסק אי קנו מידו כלסון זה שנטלת ממון זה ומחלת כל שיש לך אע"פ שנתגלה עליהס ממון אבי מה שעשו עשו שהדי מחל להס אבל אסקנו כלסון זה
שנטלת ממון זה מחלת שביעתך ולאחר כן נתגלה ממון אבי טענה מחל ממון לא מחל ומוחזרים מה שנתגלה עליהס וחורה טענה למקומה (לא) ודוק'
פגילה דעתו כתב הס"ך ודווקא טענה בדבר מכה או בשיקול דעתו ויס לכבר הטעות שאס לא כן המוניא מחבריו עליו הראיה שאין שייך כאן לומר מה
טענה עשו בין שערין לא וזהו שסכננו בממון ואס פסק הדין ליתן סך פלוני וכתפסר בקנין עם חבריו ליתן בעבורו סך פלוני ואח"כ כתבר טענה
בשיקול הדעת הדר דינא כיון שערין לא נתן המעות והקנין חורר דהוי קנין טעות ויש להסתפק אס מחל לחבריו מה עבדו בעד הטענה ואחר כך כתבר
טענה הדין כמה שפסק לו טענה דסוגיא דעלמא כאודך דמער משבועה נ"ע אס יכול הנמחל לומר אבי טוסס מה עבדו בטבל טענה ואפילו לא
כתפסר עמו מני לתפסם ולומר לא אתן לךמה עבדו עד שתבע או כיון שפסק סוף כודע דסוגיא דעלמא כאודך אע"ו יכול לומר כן ואע"כ שכתפסר עמו הוי
פשרה טענות וכראה דלעולם וכה כמה עבדו:

כו שלא לדון בדניי אש"כ וכו' ד' סעיפים:

א (א) אסור לדון בפני דייני אש"כ ובערכאו' שלהם אפילו בדין שרנים

הרב ע"פ שהוסף סתם דבריו מור"ם משמע סמור"ם כמי ס"ל הכי ובאמת לקמן פסק מור"ם דאונס ממון לא מקרי אונס * אמנם באמת יש פוסקים הורים
ומורים גדולי שחולקים ע"ו והמה הרשב"א והרמ"ב וכו' והר"ה וה"ל דאונס ממון מקרי אונס והס"ך גופי' סכרע לקמן כהני פוסקי וזה כלע"ד ולא כע"כ
אכ"ע דברי הס"ך דבריו סותרים זה את זה ודוק: (כד) מ"מ יש להס לחזור משום דאדעתא דהכי מנינוהו וקבלוהו עליהס סכרל קבלו בהדיא ביד
לדין בין לטעות וכבר הוציאו מיד הנתבע ונתנו ליד התובע אפשר דלא מני לחזור ולהוסיף מידו וקאי דווקא אמ"ס בזמן הזה סמכרין הקהל * והס"ך כ
דווקא שערין לא הוציאו מיד הנתבע ואתא לאשמעינן דאם אין רוצין לחזור ישלמו אף בזמן הזה אבל אם כבר הוציאו מיד הנתבע פשיטא דהיינו
לחזור: (כה) והלכו אחר שנים אבל אם יש באותן שנים אחר מומחה שהיה ראוי לדון ויחירו או הפגם נריכים לשלם הכל וזה שאינו מומחה נריך לשלם כ
כמו מומחה ומור"ם השמיט זה אפשר משום דאין טהגין בזמן הזה לדון בידיד אבל הס"ך כתב אף שאין דן מתחלה אבל בדעבר דינו דין א"כ הכא דדיעבר
הוא ודינו דין חייבים השנים לשלם הכל כמ"ס הסמ"ע * (כו) בין טעה כו' כתב הס"ך דכ"מ אף שלא טעה נותנים זמן ב"ד ל"יום מכ"ד שנינוס הפירות
שאכל קודם ב"ד השני מוציאין מידו דאין לו פירחת רק עומן ב"ד שני: (כז) חורר ודן פירש אלו שדני לא מוקרי ב"ד לכך כתב סתם ודין לפני ב"ד ולא
כתב לפני ב"ד אחר: (כח) ואם אין לו להחזיר כוה אין חילוק בין כשא ונתן ביד או לא ומ"ס אס כשא ונתן ביד רנה לימר שפושא ונתן מיד הנתבע וכבר
בא ליד התובע וקאמר דכוה נריכים הדייכים לשלם להנתבע אף שהבע"ד ענמו נכסו וחוררים ומוציאין ובע"ד וברישא מיירי דעדיין לא נתן הנתבע כלום
מידו דשם אין שום תשלומים כ"א שבע"ד חורין ודין כפי ב"ד אחר: (כט) למי שאינו חייב טענה לא שחייב חרס סתם כ"כ הכ"י (ל) דקין טענות
הוא אס אחת כתפסר בחלק ירושתו בדבר מוטע כי אמרו לו ס"ל היו נכסים מרובים ואח"כ כודע לי שהיו נכסים מרובים ופיה מניס לחלקו כמתע בכפלים
היו פשרה בטעות וסייס שס בראובן שהיה לו דין פס שמעון ולוי וכתפסר עם אחר מהס ומת הסכי דא"כ ליתן לירשי הסכי כלום כת' בהלכות גדולות ארס
שתבע אחיו ואחותו ואמר להס ממון הניח אבי ולא מנאתי איתו ופסקו עליהס טענה ועשו בניניהן פשרה ונתנו לו דבר מוטע ומחל להס הטענה וקני מידו
ופסק אי קנו מידו כלסון זה שנטלת ממון זה ומחלת כל שיש לך אע"פ שנתגלה עליהס ממון אבי מה שעשו עשו שהדי מחל להס אבל אסקנו כלסון זה
שנטלת ממון זה מחלת שביעתך ולאחר כן נתגלה ממון אבי טענה מחל ממון לא מחל ומוחזרים מה שנתגלה עליהס וחורה טענה למקומה (לא) ודוק'
פגילה דעתו כתב הס"ך ודווקא טענה בדבר מכה או בשיקול דעתו ויס לכבר הטעות שאס לא כן המוניא מחבריו עליו הראיה שאין שייך כאן לומר מה
טענה עשו בין שערין לא וזהו שסכננו בממון ואס פסק הדין ליתן סך פלוני וכתפסר בקנין עם חבריו ליתן בעבורו סך פלוני ואח"כ כתבר טענה
בשיקול הדעת הדר דינא כיון שערין לא נתן המעות והקנין חורר דהוי קנין טעות ויש להסתפק אס מחל לחבריו מה עבדו בעד הטענה ואחר כך כתבר
טענה הדין כמה שפסק לו טענה דסוגיא דעלמא כאודך דמער משבועה נ"ע אס יכול הנמחל לומר אבי טוסס מה עבדו בטבל טענה ואפילו לא
כתפסר עמו מני לתפסם ולומר לא אתן לךמה עבדו עד שתבע או כיון שפסק סוף כודע דסוגיא דעלמא כאודך אע"ו יכול לומר כן ואע"כ שכתפסר עמו הוי
פשרה טענות וכראה דלעולם וכה כמה עבדו:

הרב ע"פ שהוסף סתם דבריו מור"ם משמע סמור"ם כמי ס"ל הכי ובאמת לקמן פסק מור"ם דאונס ממון לא מקרי אונס * אמנם באמת יש פוסקים הורים
ומורים גדולי שחולקים ע"ו והמה הרשב"א והרמ"ב וכו' והר"ה וה"ל דאונס ממון מקרי אונס והס"ך גופי' סכרע לקמן כהני פוסקי וזה כלע"ד ולא כע"כ
אכ"ע דברי הס"ך דבריו סותרים זה את זה ודוק: (כד) מ"מ יש להס לחזור משום דאדעתא דהכי מנינוהו וקבלוהו עליהס סכרל קבלו בהדיא ביד
לדין בין לטעות וכבר הוציאו מיד הנתבע ונתנו ליד התובע אפשר דלא מני לחזור ולהוסיף מידו וקאי דווקא אמ"ס בזמן הזה סמכרין הקהל * והס"ך כ
דווקא שערין לא הוציאו מיד הנתבע ואתא לאשמעינן דאם אין רוצין לחזור ישלמו אף בזמן הזה אבל אם כבר הוציאו מיד הנתבע פשיטא דהיינו
לחזור: (כה) והלכו אחר שנים אבל אם יש באותן שנים אחר מומחה שהיה ראוי לדון ויחירו או הפגם נריכים לשלם הכל וזה שאינו מומחה נריך לשלם כ
כמו מומחה ומור"ם השמיט זה אפשר משום דאין טהגין בזמן הזה לדון בידיד אבל הס"ך כתב אף שאין דן מתחלה אבל בדעבר דינו דין א"כ הכא דדיעבר
הוא ודינו דין חייבים השנים לשלם הכל כמ"ס הסמ"ע * (כו) בין טעה כו' כתב הס"ך דכ"מ אף שלא טעה נותנים זמן ב"ד ל"יום מכ"ד שנינוס הפירות
שאכל קודם ב"ד השני מוציאין מידו דאין לו פירחת רק עומן ב"ד שני: (כז) חורר ודן פירש אלו שדני לא מוקרי ב"ד לכך כתב סתם ודין לפני ב"ד ולא
כתב לפני ב"ד אחר: (כח) ואם אין לו להחזיר כוה אין חילוק בין כשא ונתן ביד או לא ומ"ס אס כשא ונתן ביד רנה לימר שפושא ונתן מיד הנתבע וכבר
בא ליד התובע וקאמר דכוה נריכים הדייכים לשלם להנתבע אף שהבע"ד ענמו נכסו וחוררים ומוציאין ובע"ד וברישא מיירי דעדיין לא נתן הנתבע כלום
מידו דשם אין שום תשלומים כ"א שבע"ד חורין ודין כפי ב"ד אחר: (כט) למי שאינו חייב טענה לא שחייב חרס סתם כ"כ הכ"י (ל) דקין טענות
הוא אס אחת כתפסר בחלק ירושתו בדבר מוטע כי אמרו לו ס"ל היו נכסים מרובים ואח"כ כודע לי שהיו נכסים מרובים ופיה מניס לחלקו כמתע בכפלים
היו פשרה בטעות וסייס שס בראובן שהיה לו דין פס שמעון ולוי וכתפסר עם אחר מהס ומת הסכי דא"כ ליתן לירשי הסכי כלום כת' בהלכות גדולות ארס
שתבע אחיו ואחותו ואמר להס ממון הניח אבי ולא מנאתי איתו ופסקו עליהס טענה ועשו בניניהן פשרה ונתנו לו דבר מוטע ומחל להס הטענה וקני מידו
ופסק אי קנו מידו כלסון זה שנטלת ממון זה ומחלת כל שיש לך אע"פ שנתגלה עליהס ממון אבי מה שעשו עשו שהדי מחל להס אבל אסקנו כלסון זה
שנטלת ממון זה מחלת שביעתך ולאחר כן נתגלה ממון אבי טענה מחל ממון לא מחל ומוחזרים מה שנתגלה עליהס וחורה טענה למקומה (לא) ודוק'
פגילה דעתו כתב הס"ך ודווקא טענה בדבר מכה או בשיקול דעתו ויס לכבר הטעות שאס לא כן המוניא מחבריו עליו הראיה שאין שייך כאן לומר מה
טענה עשו בין שערין לא וזהו שסכננו בממון ואס פסק הדין ליתן סך פלוני וכתפסר בקנין עם חבריו ליתן בעבורו סך פלוני ואח"כ כתבר טענה
בשיקול הדעת הדר דינא כיון שערין לא נתן המעות והקנין חורר דהוי קנין טעות ויש להסתפק אס מחל לחבריו מה עבדו בעד הטענה ואחר כך כתבר
טענה הדין כמה שפסק לו טענה דסוגיא דעלמא כאודך דמער משבועה נ"ע אס יכול הנמחל לומר אבי טוסס מה עבדו בטבל טענה ואפילו לא
כתפסר עמו מני לתפסם ולומר לא אתן לךמה עבדו עד שתבע או כיון שפסק סוף כודע דסוגיא דעלמא כאודך אע"ו יכול לומר כן ואע"כ שכתפסר עמו הוי
פשרה טענות וכראה דלעולם וכה כמה עבדו:

בנתב נדולה כ"מ שהס סוענין על דבר סיכול להתברר ואין ידוע אס היה כפי עדים או לא אס תפס אחר מחבריו בלא ראיה ב"ד מוציאין מידו
ומעמידין הרבר על חוקתו עד שיביא ראוי בין אס היה קרקע או מטלטל וכן כמנא ברוב מקומות ראין ארס יכול להחזיק בשל חבריו בלי דאין
(ב) ואס כולד הספק בדין האידך הוא ותפס התובע אין כח ביד ב"ד להוציא מידו: (ג) מי שמשכנו לו קרקע באמתקי סתם אינו נקרא מוחזק לענין
יכול לומר קיס לי: (ד) לא אמרינן קיס לי אלא כוודאי מוחזק או לא לא אמרינן קיס לי: (ה) הכ"ד טוענין לירשיים כמי קיס לי הוכח דהוי מוחזקין:
(ו) אפילו שהחזיק מה עבדו לאחר וכול לומר קיס לי: (ז) נכסים ביד שליפ לא מני בעל נכסים לומר קיס לי: (ח) כוסף שכובש שני פירושים
למוחזק לומר קיס לי כפירש זה: (ט) יכול המוחזק לומר קיס לי כמכר הוה בהאי ולא קיס לי כוותיה בהא אפילו בענין אחר: (י) במאי דמלכ
קו לא מני למי קיס לי: (יא) אס המכהג במקו ההוא לסמוך כפוסק הוא לא מני למימר קיס לי כאידך: (יב) לא מני למימר קיס לי אס בא
קן ולסתם אורי בכניו: (יג) אס זכה מכה קיס לי ונספק בדין נפסס אחרת וכול לומר בכניו וזה ענין קיס לי כאלו אס לא נפסק סדין בדין
יכול בע"ד לבוא עלין ממ"כ אס זכית קיס לך בעסק ראשון או זכית בכניו: (יד) גה בעביעה יכול לומר קיס לי כהאי דאינו נפסע:
א אסור

והוא
הוא
הוא

הוא
הוא
הוא

את בעל דינו שיבוא והוא העדים וכן כל כיוצא ברכים אלו דינו בהם
לאם : צריכים העדים לכתחילה להעיד מעומד ואם חער ת"ח
מושיבין אותו : (וע"ל סוף סימן זה) (דף) צריכים הדיינים
לכתחילה לדחות יושבים בשעת קבלת העדות וצריך שיבנו הדיינים
לשון העדים שלא ישמעו מפי העדים ואם מבנים מה שהם
אומרים אפילו אם אינם יודעים להשיב מותר להעמיד תורגמן ביניהם
(וע"ל סימן י"ז סעיף ו') ז מאיימין על העדים בפני הכל ומודיעין
אותם בה עדות שקר ובבושת המעיד בה בעולם הזה ובעולמא אחר
בזוי בעיני השוברים : ה' אחר כך מוציאים את כל אדם לחוץ
ומשירין את הגרול שבעדים ואומרים לו אמור הואך אתה יודע שזה
חייב לזה אם אמר הוא אמר לי חיי אני לו או איש פלוני שחוא כשר
ונאמן אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר שרא' מעצמו
ראה שהלו לו או שיאמר בפני הורה לו שהוא חייב : ז' אחר כך
פכניסין העד העני ובודקין אותו אם העיד כמו חבירו נושאי ונותני
ברב וגומרים הרין : י' אם העדים אומרים עדותן מכוננת בלשון
א' פמש יש לחוש שמשקרים ובעצה אחת בידנו לשונם וצריך לחקור
ולדרוש אותם : ואם העד האחד אמר עדותו (דף) והשני אמר אף אני
למאה ידעתי לא מהי אלא פ' הלך למדינת הים וא"ל לו להעיד בפירוט י"א
העדים ששלחו עדותן בכתב לב"ד אינו עדות דכתיב על פי שנים
עדים טפיהם ולא טפי כתבם : (דף) וכן כוהגין ודלא ליש מחסורין
אם העדים ראויין להעיד ואינם אלמים י"ב חותכין דיני ממונות (כח)
בעדות שבשטר אף על פי שאין העדים קיימין כדי שלא תגעול דלת
בפני לויין (וע"ל סוף סימן זה) דבר נקרי סטר ולקמן סי' מ' סעיף
(י"ג) ז' כל זמן שזוכר האדם יכול להעיד לעולם ואינו חושש
שמה שחך שנתישן הרבר הרב אינו זוכרו על בוריו אפי' אינו זוכר
לעדות אלא מתוך הכתב שכשמשכרוהו לו כתבו בפנקסו לזכרון רברי'
ושבח הרבר ואינו זוכר אלא מתוך הכתב יבול להעיד והוא שאחר
שראה הכתב נזכר לרבר : (וע"ל סימן מ' סעיף י') י"ד ל' וכן
אם נזכר לרבר על ידי אחר שהזכירו לו יבול להעיד אפילו היה
המזכיר העד השני אבל אם הבעל דין בעצמו מזכירו ונזכר לא יעיד
ואם העד ת"ח אף אם בעל דין בעצמו מזכירו ששיר דמי שוראי אי
לא היה נזכר לא היה מעיד : ט"ז אין מקבלין עדות (לא) שלא
בפני בעל דין ואם קבלו אין דינו על פיו : וחורין להעיד בפניו ואם
פנו בעדותן כפעם שמי מנה סהעידו בראשונה הולכין אח' העדות השני
שהגידו בפניו אף ע"פ שהגידו בראשונה על פי הארס דכל שלא בפניו קחן
לב"ד דמי וחורין ומגידין וי"ח ואומרים דאם נתקבל העדות שלא בפניו פטר
דיעבד ולכן אם הבעל דין הוא אלם והעדים יראים להגיד לפניו מקבלין
העדויות שלא בפניו ודין על פיו מהו אם אשטר לכוף האלם דרך פלגא
לעיל סימן זה סעיף ה' עדיף טפי י"א דלא אמרו אין מקבלין עדות אלא
בפני בעל דין רק בדיני ממונות אבל בקטנות ומריבות שיש לחוש שאם יעידו
בפני בעל דין יתקוטטו עם העדי' גם יתקוטטו זה עם זה חקנו הגאונים שמקבלי'
בפני בעל דין העדות שלא בפניהם נה לא יגלו מי הם העדים ול' דדוקא כשאין הכית דין
רום לדון אחר מהם על פי הדין ולענוס רק להשקות הקט' ולהורות כפי
זורך המריבה אבל כשרומם לפנום ולדון אחר מהם אין לקבל העדות אלא
בפניו וכמו שכתבאר באגן העור סימן י"א סעיף ד' ט"ז היה הבעל דין
חולה או שהיו העדים חולים מקבלים שלא בפניו ואם היו העדים
כבשמים לילך למדינת הים ושלחו לבעל דין ולא בא או שאינו מצוי
בעיר הרי אילו מקבלים עדים שלא בפניו : אבל אם לא הודיעו אותו
לא ודוקא שאין לחוש שהעדים ילכו קודם שיודיעו אותו כמו שיתבאר לקמן
בסמוך (לז) ואם היה הנתבע חולה אין מקבלין עדות שלא בפניו (לז)
אף על פי שיש לחוש שיפלו הכספים קמיה יתמי ולא יוכל לדון עמהם כמו
שיתבאר בסימן ק"י (לד) וי"א דכל ששלחו אחריו ולא בא לב"ד מהני
ומקבלין עדות שלא בפניו (לה) אם פתחו ליה בדינא או אפילו לא פתחו
ליה בדינא ונריך לדון לפניו אותן דיינים בדרך שמתבאר סימן י"ד וכן אם היה
דבר נחן וא"ל לקבל העדות אחר' כגון שהיו העדים חולים או הנתבע חולה

כתב אפילו שלחו של ב"ד ואין טהגין כמ"פ פניכים דוקא ג' וכ' הר"ק ר"ד
ובאם שת"ח רמז למחול על כבודו ולילך מני לילך * (דף) נריכין הדיינים
כו' עיין מה שכתבתי לעיל סימן י"ז * (דף) והשני אמר אף אם כתבו
כ' הט"ו אם בא לפנינו גבית ב"ד שכתב בו והשני העד כמורה כפר דאמרת
זה לשון ב"ד פרנו לקבר : (דף) וכן נוהגים ומהגה מורי הוראש שאלחין
לת"ח לכתוב עדותו בכתב ידו ולשלחו לב"ד * (דף) בעדות שבשטר
ודוקא שהוא שטר גמור התיירו משום תיקון העולם כדי שלא תגעול דלת
ללא ילוח משון * סימותו העדים או ילכו למדינת הים לאפוקי אם כתבו
בדיניהם בפנקסיהם דלא מהני והס"ך כת' דערוה כשטר דאורייתא * (דף)
כל זמן שזוכר פי' אפילו לא תעשה עד בדבר מתחלה כל שזוכר העדות יכול
להעיד * (לז) וכן אם חזר בו וה"ה אם שניהן שכחו הדבר ואחד הזכיר
שפיר דמי : (לא) שלא בפני בע"ד עיין לקמן סימן ק"י ס' דבדבר
צדור מקבלין שלא בפניו כתב ב"ד בשם הרמב"א מי שמתחם ס"ח שמתמיד
עליו עדים וזכ' לב"ד ועושין לו קיום א' : שישירו לכני בע"ד וכן מי שאמר
שטר מקחו בחורבן העיר ועירי מקח קיימים מקבלין אף שלא בפניו * (לז)
ואם היה הנתבע חולה * א' דדוקא בנתבע החולה הקילו משום שאומר
אני רוצה להזכיר העדים לכיון העדות ואם אמות יפתח העדות ופסיד כל
החוב משא"כ בחולה הנתבע דאין יכול לגבות החוב כשיגדלו היתומים וכן
משום שכאן לא פשע בזה שלא כיון שהוא חולה ולא היה יכול לבא :
(לז) אע"פ כו' אפילו יאמר הנתבע לכל הפחות אם איכנס רומם לקבל
עדויות חקו העומות בידכם שלא יאכלוהו הקסמים אין שומעין דדוקא כשאר'
וודאי חייב לחבירו ויש לחוש שיכלה ממנו קודם שיגיע זמן פרעון אמרו
דלוקחין הס"ד ממנו מידו ולא בכה"ג דעדין לא מתברר דחייבין לו * (לז)
וי"א כל ששלחו * אדלעיל קאי אמש"כ המתברר בריס סעיף ט"ו * (לה)
אם פתחו ל' בדינא כיהתחילו לעשות לפנייהם דלאו אין יכולין לומר לא ארון
בפניהם אלא בפני בית דין ג' אחרים שכפיר הוציא אהל אי לא פתחו יכולין
לומר אין רגוני שתקבלו עדותי אלא מי שידון אותי יקבלם ולא ארון לפניכם
(לו) ועדין במקום אחר * וה"ה לעדים שזה במקום רחוק וזה במקום
רחוק ונריך לנרף עדותן * (לז) וכן אם מכא עדין * פסק הכ"ג שאין
לקבל עדים שאין מזכירין כלל הכ"ד דהוי כאלו שלא בפני בעל דין ולא
כתסנות ט"י שפסק שיכול לקבל ועיד שליחיה שינאו כמה וכמה חורבות
כעדים אין מזכירין הב"ד * (כח) אבל המביא עדים לפטור דדוקא
במקום שנאין להוציא מאין ע"י עדים בפניו לפניו * (לז) אין מקבלין
עדות על קטן אם ידוע שהקטן הוסיף לפלוני בעדיו בחוקה משהו או מהכית
מ' מ כיון שיש לו חוקה אבות אין מקבלין עדות של הדר בה שטוען שקנה
מאביו ושיש לו עדים שהחוק בה ג' שנים אלא ימתן עד שיגדיל אבל אם קטן
בא להוציא אין שומעין להקטן אלא מעמירין אפיו רחוקים ומקבלין עדותו
אל זה הדר בה ודין ביניהן או ממתינין עד שיגדיל ותובע לזה * (מ)
לפרנס בשטר * פי' כשאניס דכין ע"פ עדות שהעידו לפניהן אלא מקבלין
עדותן ושולחין העדות לב"ד אחר לדון עליו : (מא) וכן אם רנו והסופר
נריך לכתוב בשטר שיודעין שנמסר העדות בתחלה לו עם עוד אחר שסמו
פכ"פ ושאותו פלוני נפטר לעולמו ושה' כתב וחתם השטר לברו אחר פניית
העד חבירו כתקנת הקהל : (מב) אין דכין ס"פ כו' כתב הס"ך ויכולין
העדים לחזור בהן : (מג) אותה קבלה * א' ול' למ"ש מורה לעיל
בסימן ה"ס כ' כהג"ה ד"א אם רנו בלילה דיניהם דין דהס"ה ה"ל דיעבד
ממש משא"כ הכ"ד דרונין לדון על העדות לא מיקרי דיעבד ממש * והע"פ
כתב לתרן דלעיל מיירי שדנדון וגמרו ע"פ טענותיהם ולא היו צריכים
לעדים ודוקא דין דוספטו ככל עת כתיב אבל בקבלת העדים בהדיא ביום
הנחילו את כפיו ושמענו שזה להחיל את כפיו ע"י עדים אפילו קבלוהו
בלילה דיעבד אינו עדות והכמ"ע הקשה עליו בזה"ל דהא סאי קרא
דוספטו ככל עת לב"ד אחת ותחלת דין מיי נפקא לן מהאי קרא דוהיה ביום
הנחילו עכ"ל ולענ"ד נראה לתרן דנרי הגאון ע"פ גמרא דסנהדרין ושפטו
לב"ד פתנו תוס' ב"ד ה"יב לתחלת דין ואכפא ל"ל דמסתמא תחלת דין עיקר
ושד

ים לחם סימותו וכן אם העדים הולכים למדינת הים ואין יכולין להמתין עד שיודיעו אותו מקבלין אע"פ שלא שלחו אליו וכ"כ ממה שפסק לקמן סימן ק"מ
סעיף י' ז' ראובן שתובע את שמעון (לו) ועדין במקום אחר יאמרו בית דין לשמעון אם הפך לילך במקום העדים ויעידו בפניו ואם לאו
יקבלו ב"ד שבמקום העדים עדות שלא בפניו ויודיעו לב"ד שבמקום הבעלי דינים וירגו ע"פ אותה קבלה (לז) וכן אם מנא עדיו בעיר אחרת
אין שהות לשלוח אחריו או שלא ימתן העדות אחר כך גובין בפני בעל דין והנין על פי עדות ההוא וכן המנהג פשוט במדינות אלו אע"פ שיש
חולקים ובנידא להו דלפילו במקום שיש לחוש שיפסיד העדות אם לא יקבלו שלא בפניו אין מקבלין אלא כשלחו לו תחלה אין נוהגין כן אלא כאשר נתבאר
י"ח לא אמרו אין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין אלא בנתובע שמביא עדים על תביעתו (לח) אבל המביא עדים לפטור את עצמו מקבלי'
י"ט (לס) אין מקבלין עדות על קטן אפילו בפניו דכיון דקטן הוא בפניו כשלא בפניו דמי ויתבאר פ"ד דין זה בסימן ק"י : ז' אין שנים
ראויין לקבלת עדות ואם קבלו לא עשו כלום : כא קבלת עדות צריך שלשה מומחים יודעים הלכות עדות כשר ופסול והידין בקבלתן
לכיון עדות כל אחר ברחק הוי זהיר בדבריו שמא מתוכן ילמדו לשקר וכל המקבל עדות ואינו ראוי לדון באילו קבל עדות שקר ואינו ראוי
לדון על פי אותו שטר אלא מופסין על העדים עמנו כ"ב נבדן למקבלי עדות (ת) לפרנס בשטר קבלת העדות פי' הם העדים : מהו אם לא
פתנמיסם העדים לא הפסידו תסונת רמז' סי' ק"ד כ"ג אם רצו הצדור לתקן שהשני סופרים מקבלים עדות ומגבין על פיהם (מח) וכן אם רצו
שאם יפסיד העד שהחזמן להעיד עם הסופר שתעלה חתימת הסופר בשני עדים תקנתן קיימת : פי' בכל דברים כאלה רשות לכתוב לתקן בעדים שאנו
בשיניהם : כ"ד מי שטוען שיש לו ב' בתי עדים ואמר' הגת האחר שאינם יודעים כלום לא הפסידו זכותו ומביא ב' שנייה אין מקבלין עדות
אלא ביום ואם קבלוהו בלילה אפי' היו עדיו רדופים לילך למדינת הים (מז) אין דינן ע"פ (מנ) אותה קבלה : מהו אם קבלו עליהם בשלי
הדין לקבל העדות בלילה מקבלי' אפי' לכתחילה י"ג חכם הדג' א' ב"ה אין מקבלי' עדות קודם שישעב הנתבע לתביע' החובע לפי שאולי יזוהר חתנבע

מחברות ופירושים
על ספרות חז"ל
מאמר קדישין
השן המשפט
הלכות דינין
כח

חשן המשפט הלכות דיונין מאמר קדישין

ל

מאתיים מנה והל' כאלו שניהן העידו על מנה ודעת הכ"י בלחד אומר מנה שחור ואחר אומר מנה לבן א"ל לתבוע שניהן • ב'הסמ"ע ולפ"ד כראה פשוט דה"ה בלחד אחד מנה והשני מאתיים א"ל לתבוע שניהן אם לא שמעידין בפירוש של זמנים המתחלפין ולא כע"ש שכ"י במנה ומאתיים נרדף לתבוע שניהן ובמנה שחור ולבן כ"ד א"ל לתבוע שניהן זהו לא כמאן עכ"ל • ולענ"ד נראה דס"ל כמ"ש ר"י דאין סברא לאמר בזה שאין שם ערות ע"ז דאמרינן דאין דרך לדקדק כ"כ במסכתות וזה דומה למ"ש המחבר ריש סימן קמ"ה בלחד אומר חשין ואחר אומר אכלה שערין א"ל שיאמ' המחזיק שאכל את שתיהן ואמר דודאי העד לא דקדק כ"כ ומוקמינן כל חד אחזקתו ואין בטענה זו שום פסול עליו וקנת סוכתי ס"ל התם העמס כיון דכל אחד יש לו חזקת כשרות ואין בטענות זה שום פסול מוקמינן לכל אחד אחזקתו דאמרינן שלא טעה א"ל הכא כמו יש לומר כן משא"כ במנה ומאתיים אין דרך העולם לטעות בטכוס המעות וה"ל כאלו ידעין בכירור ומורה על השני בלנבט טענה ודאי מש"ה אין שם עדו עליו אלא כשתבוע שניהן כנלע"ד לישב כוונת הע"ש וכוונת רבינו ירוחם בתוס' ביאור ע"פ וז"ע : (יא) אם העידו • הא אם העידו סתמא ולא הזכירו שום זמן דנץ חותם כנוכחשים ואומרים דכוונתן היה לומר אחד • (יב) משלם ת"ש משום דבדיכוי ממוכות א"ל שירחו המעשה כח"ל אפילו אם מעידין העדי' כ"ל ההלוואה בפני עצמו אם התבוע תבע לטובתן מנטרפין אף ע"פ שיש בזה חומרה לנבט כיון דאין לפנינו שום נד הכחשה לא מהתבוע ולא מהעדים מנטרפין כל"ו יש שני עדים על הלוואה ת"ש וישאר עוד א"ל לחייבו שבועה כינד כנרף עד של הת' עס עד של הת' ק ויתחייב ת' ואח"כ כנרף הק' כששאר מת' ק עסק' של עד הש' ויתחייב בק' הר' תק' וכנרף הר' כששאר עס העד של הר' ויהא בין הכל ת"ש ועד של הק' אין לו נירוף וזקק לטובעת התורה על הק' וכשאר לישבע על הק' נרדף לישבע ג"כ על ת"ש השאר יש כיון גלגול שבועה אבל אי לא כשאר עד לא הוה מחייבו שבועה על חלה הכשארת שאין לה נירוף דעד המביא לידו חיוב מחוץ ג' נירוף אינו יוניא עוד גס לירי שבועה והש"ך הכיח נב"ע א"ל לחלק בין ע"ת הנירוף לעדות סתם גס הכיח נב"ע אם מחייבין שבועה על פי ג' שמאי • ממון ע"פ נירוף והט"ז כהב הכלל בזה אי הוה מילי דב' ית' בין העדים אז משוינן להו מוכחשין ואי מילי דחקירות הוה לא משוי' ולהו מוכחשין מתמחא וחולק ע"ל הבמ"ע לעיל בחביות יין ושמן אפילו לא אמר לא כי מיקרי הכחשה דמתמחא אומן אחד אמרי כתב הט"ז דליתא כיון דהוה מלתא דחקירות מוקמינן העדים בחזקת כשרות דלא להו מוכחשין ו' (יג) אינו משלם אלא ר' שהרי יש כאן שני עדים שאומרים שאין הלוואה זו יותר מר' דהיינו העד המעיד ק ועד הר' לרדבי שניהן יותר מר' לא הוי ותריו כמאה ומ"ה אף לרדבי שלשה הכשארים הוה לפחות ג' מאות אין מוניאין מתר מיה שחמרו השנים : (יד) אם העידו סתם • א"ל כהכ"ע כיון שלא הוכיר שום זמן דאין אותן כנוכחשין ואומרים דכיינתו היה לומר א"ל עכ"ל ולפנ"ד נראה לפי מ"ש הטור בסיומן זה ס"ל נשם הרמ"ה ו"ל דכל זמן שלא הוכרר הדבר שהם מכחישים אנו מתרנים דבריהם טעמו בפירורא דירחא ומוניאין ממון ק"ו שאם אין אלו רואין שום ריעו"א שהדון נותן שלא לעשותם מוכחשים ומוקמינן סהדי בחזקת כשרות וגס הט"ז חולן על הסמ"ע וכ' במילי דחקירות לא משוינן מוכחשין ע"ש שהאריך ומסיק דמוקמינן העדים בחזקת כשרות דהא מסקינן סוף מסכת קידושין סוקלין על החוקה ואפשר מ"ה לא רנה ע"ש לפרש כד' גת הסמ"ע ונ' דהעידו סתם איירי שלא אמר אחד לחבירו לא כי אבל מ"מ מירי דסעידו שניהם על יום אחד • הכחשה עכ"ל ודין : (טו) החזק כפרן דלרדבי שניהן יש בידו חמשים והובים ויתחייב שבועה על השאר דלא יהא גדולה הודאת סיו מהודחו אפ"ד ויהא אין יכול לשבע שהרי הוא החזק כפרן בזה שכפר הכל הלכך משנה לו כל תביעתו ודווקא במקדון דמעות שניתן לו להניאם להשניחם הוא דנעשה כפרן שהיה לו לומר הוצאתים ולא היה לו לכפור אבל לא במלוה שלא היה כופין אותו לשלם מ' ואין לו כמה לשלם שהניאם לסובתו : (טז) ומשלם ר' בכאן אין סודך לומר אף העדים ע"י נירוף ויתייבו • וטון ור' נבועה דש"ה דכל אחד ה"ל ה' ואלה מיוחדת לאח' לזה בניסן ולאחר באייר משא"כ כפקדון זה דכל אחד העיד ששמע מהכפרד שהפקד רידו זה שמע כ' וזה שמע ק' אף ששמעו ממנו בומנים מתק' אפ"ס מ"מ יכול להיות ראשקדון אחד הורה לכניהם בזמנים מתחלפים מ"ה לא מקרי זה עדות ע"י נירוף : (יז) דריכו ממוכות פי' לא כל אחד ראה הי' עשה או שמע הודאה מפיו הנתבע מה שלא ראה או שמע השני מ"מ כיון דלעדות הכל אחד חיוב לו מנה מנטרפין ואם מעידין על מנעשה אחד ולא ייחד בראייתן אותו לא זה ראה מבית שלו וזה מבית שלו ג"כ איתא בנמרד דמנטרפין ונקרא עדות מיוחדת : (יח) הא דהלוואה מנטרפין דווקא כשיבידין שניהם על הלוואה צעיקן שיתבעו שניהם ומטעם דמסיק אבל אם שניהם מעירק על הודאה או אחד מעיד שראה שהלוה לו ויהי מעיד שהודה לו בתיבו ובומכים ויתחלפין מנטרפין דאית לומר דאמרי ויכר הלוה לו הודה לו א"ל בפניו עד שני אפילו אם העיד הראשון בפני הורה לו בכיסן והשני מעיד ב' הלוה לו באייר גס כן אין נרדף לתבוע שניהם ואין זה מיקרי הכחשה דאיכא למימר דאמרי דרנה להלות לו הודה לו קודם הלוואה ולא כיריין סילוח לו ב' ויהו שם מר עד השני : (יט) אחר שהלוה לו ב' בשבת • ה"ה אם תובעו סתם בשני מנין ואומר ששכח אימת הלווה או בזה אחר זה ג"כ אין הכחשה : (ך) החזק כפרקע אבל אם אחד אמר בפניו ובפניו עד שמת נתן לפלוני כתיבן וא' אמר בפניו עד שמת נתן לפלוני כתיבן וא' אמר בפניו עד שמת נתן על ענין אחד דאין בכל שני לראשון ואשני ליכא אלא חד סהדא והפסיד מקבל מתנה : (ךא) והשני אומ' נתשרי פי' ופטר ממנה דמסיק ששניה מעידים שראו שפרעו מנה והוא עופון שפרע ר' כדברי שני העדים • ואם הלוה בענינו אינו אומר שפרע שני מכיס א' • מנה אין מנטרפין ויכול המלוה לישבע ש' ד' בנד העד האחר וגינה בטעמו כל הר' והט"ז פסק דמלוה אינו כשבע רק שבועה דרנכין ולי נראה דהט"ז סובר כעין שבועה דאורייתא וכן סבר הסמ"ע ולא פלוגי : (ךב) א"ל או אחד מעיד שפרעו מנה אם זמן העד האומר שהודה לפניו הוא לפני זמן העד שאומר שראו שפרעו אין מנטרפין דווקא בעדי הלוואה מנטרפין משום דעבר לזה לאיש מלוה אמרינן שמה המלוה בקש שורה לו בפני פדים אותו הלוואה שילוח לו א"ל כ' מחשש שלא יודמכו עדים בזמן הלגאה משא"כ בהודאת פרעון דאין מדרך המלוה להורות ל' זה שנתפרע כל זמן שלא פרעו אלא כשיפרענו יחזור לו שטר • וכ' הט"ז בזה ל' תמהתי אם ינא הדבר הזה מפי הקדוש דהא מניכו כמה פעמים שהמלוה מאמין ללוה כמ"ש בפניו ע"א היכ' נימא דהמלוה ירא שמה יודמן לו לפרעו ע"כ האמין לו תחילה בפני עדים והורה לו שספרע • ותו מ"ש מאחר אמר בניסן פרעו מנה ואחר אמר בתשרי דלאו אחר מנה מסהדי מ"מ מועיל נירוף עדותה כ' כינא וכו' ע"ש עכ"ל ולענין כראה לחלק בשלמא התם דרך המלוה הוא להאמין ללוה שידעו ומכירו שהוה איש כשר וירא שמים ובודאי ישלם לו וגם מסתמא אף אם מפיו פניו בפניו כ' משא"כ בנידן זה לא שפית שורה על דבר שקד שכבר קיבל דמי הפרעון מה שלא קיבל עדיו וגם ירא דמא יעיד ולומר דכבר פרע משום דהודאתו מסייע לי וכו' מתוך גס שאר דברי הס"י ע"ש ודוק : (ךג) סעראי כיכוח • פי' בין שאמר קבלתי או המעות על חוב סנתחייב לי ע"פ או קבלתי על חוב אחד שהיה לי פליך השטר והחורתי לך השטר כיון דיש עדים שפרעו וטענת סעראי אינו אלא טענת ע"פ • ואם ידוע בעדים שהיה חיובו חוב אחד

ות"ק דרבי ומביא ה' צרים אחד אימר ראיתי שהלוהו ק' ואחר מעיד על ק' ואמר על ש' וא' על ת' ואחר על ט' (יא) אם העידו כל אחד מהם בעדות מיוחדת כגון שאמר הראשון בא בניסן ג' ראשונה והשני אומר בזמן א' ובן כולם (יב) משלם ת"ש וישבע שבועת דתור' על סאה ויגלגל עליו הת"ש ששאר אכל אם העידו כולם ביו' א' בחכמה (יג) אינו משלם אלא ק' וכן (יד) אם העידו סתם רנין הרבר כמכחישין להקל שהמוציא מחבירו עליו הראיה ד' ער שמעיר ראיתי דבר זה ופלוגי היה עמי ואתו פלוני אומר לא ראיתי ולא הייתי עמך אין זו הכחשה (וע"ל סוף סימן כ"ט) ה' מי שתבע את הבירו שיש לו בירו ק' זהו במקדון להשכית' לו והל' כופר בכל ועד א' מעיד ששמע מפיו שהיה נ' ועד א' מעיד ששמע שהיו ק' (ט) החזק כפרין לאוחו ממון (טו) ומשלם ק"ה : (יז) בריני ממונות אע"פ שלא ראו שני העדים המעשה כא' צרותן מצטרפת ביצר אמר הא' בפני הלוהו ביום פלו' או בפני הורה לו ואמר העד הכ' בפני הלוהו ביום א' או הורה לו הרי אלו מצטרפין וכן אם אמר הא' בפני הלוהו זהב' אומר בפני הורה לו או שאמר הראשון בפני הורה לו והשני אומר אחר זמן הלוהו בפני הרי אלו מצטרפין : (יח) דיכי עדות דבר הפור' (יט) ופיין בלנן העור סימן י"א וסי' קמ"ג סעוף י' ז' (יח) הא דהלוואה מצטרפין כשתבע ממנו שני מנין (יט) א' שהלוה לו בא' בשבת והמנה הב' בשני בשבת אבל אם המלוה מורה שלא הלוה לו אלא מנה א' חזינן אי איכא למימר דטעיה חר מנייהו בזימנא דהלוואה כגון שאמר הא' ב' בחדש והא' ב' בחדש ראובן למימר דתרווייהו אחר יומא מסהרי וטעו בעיבור' דירחא מצטרף ראובן אחר מנה מסהרי ואי הוברר הרבר דבתי מנה מסהרי הא ודאי תר' מנייהו יקדן הלכך משתב' ליה שבועה ראורייתא ומשטר : עד אחד העיד שראובן נתן לשמעון קרקע בקנין ונד' מעיד שטעו : (ך) החזק כפרקע כראוי מנטרפין דהוי כהודא' אחר הלוואה א' תבעו ק' בשטר ואמר לו פרעתיך ומביא ב' עדים אחר אומר בניסן פרעו מנה (ךא) והשני אומר בתשרי מצטרפין ואם נעשה השטר קורס ניסן מחזיקים בפרעו מנה וכן אם הורה בפני אחר שפרעו מנה בניסן והורה בפני השני שפרעו מנה בתשרי (ךב) או אחר מעיד שפרעו מנה והשני מעיד לפני הורה שפרעו מנה מצטרפין ולא יוכל הפליה לומר (ךג) סעראי נינהו : ט' בר"ם אין צריכין להעיר ב' העדים כא' אלא יבא א' בפני ב' וישומעין דבריו היום וכשיבא העד הב' לאחר זמן ישמעין דבריו ומצטרפי' זה לזה ומוציאים בהם הממון : י' וכן אם היה ער א' בכחב ועד א' בעל פה מצטרפין ואם אמר זה שלא כת' ערותו אני קניתי מידו על רבר זה ולא בא המלוה הוח ולא שאל ממני לכתוב שניהם מצטרפי' לעשות המלוה בשטר ואינו יכול לומר פרעתי ע"ל

יש שום זמן דאין אותן כנוכחשין ואומרים דכיינתו היה לומר א"ל עכ"ל ולפנ"ד נראה לפי מ"ש הטור בסיומן זה ס"ל נשם הרמ"ה ו"ל דכל זמן שלא הוכרר הדבר שהם מכחישים אנו מתרנים דבריהם טעמו בפירורא דירחא ומוניאין ממון ק"ו שאם אין אלו רואין שום ריעו"א שהדון נותן שלא לעשותם מוכחשים ומוקמינן סהדי בחזקת כשרות וגס הט"ז חולן על הסמ"ע וכ' במילי דחקירות לא משוינן מוכחשין ע"ש שהאריך ומסיק דמוקמינן העדים בחזקת כשרות דהא מסקינן סוף מסכת קידושין סוקלין על החוקה ואפשר מ"ה לא רנה ע"ש לפרש כד' גת הסמ"ע ונ' דהעידו סתם איירי שלא אמר אחד לחבירו לא כי אבל מ"מ מירי דסעידו שניהם על יום אחד • הכחשה עכ"ל ודין : (טו) החזק כפרן דלרדבי שניהן יש בידו חמשים והובים ויתחייב שבועה על השאר דלא יהא גדולה הודאת סיו מהודחו אפ"ד ויהא אין יכול לשבע שהרי הוא החזק כפרן בזה שכפר הכל הלכך משנה לו כל תביעתו ודווקא במקדון דמעות שניתן לו להניאם להשניחם הוא דנעשה כפרן שהיה לו לומר הוצאתים ולא היה לו לכפור אבל לא במלוה שלא היה כופין אותו לשלם מ' ואין לו כמה לשלם שהניאם לסובתו : (טז) ומשלם ר' בכאן אין סודך לומר אף העדים ע"י נירוף ויתייבו • וטון ור' נבועה דש"ה דכל אחד ה"ל ה' ואלה מיוחדת לאח' לזה בניסן ולאחר באייר משא"כ כפקדון זה דכל אחד העיד ששמע מהכפרד שהפקד רידו זה שמע כ' וזה שמע ק' אף ששמעו ממנו בומנים מתק' אפ"ס מ"מ יכול להיות ראשקדון אחד הורה לכניהם בזמנים מתחלפים מ"ה לא מקרי זה עדות ע"י נירוף : (יז) דריכו ממוכות פי' לא כל אחד ראה הי' עשה או שמע הודאה מפיו הנתבע מה שלא ראה או שמע השני מ"מ כיון דלעדות הכל אחד חיוב לו מנה מנטרפין ואם מעידין על מנעשה אחד ולא ייחד בראייתן אותו לא זה ראה מבית שלו וזה מבית שלו ג"כ איתא בנמרד דמנטרפין ונקרא עדות מיוחדת : (יח) הא דהלוואה מנטרפין דווקא כשיבידין שניהם על הלוואה צעיקן שיתבעו שניהם ומטעם דמסיק אבל אם שניהם מעירק על הודאה או אחד מעיד שראה שהלוה לו ויהי מעיד שהודה לו בתיבו ובומכים ויתחלפין מנטרפין דאית לומר דאמרי ויכר הלוה לו הודה לו א"ל בפניו עד שני אפילו אם העיד הראשון בפני הורה לו בכיסן והשני מעיד ב' הלוה לו באייר גס כן אין נרדף לתבוע שניהם ואין זה מיקרי הכחשה דאיכא למימר דאמרי דרנה להלות לו הודה לו קודם הלוואה ולא כיריין סילוח לו ב' ויהו שם מר עד השני : (יט) אחר שהלוה לו ב' בשבת • ה"ה אם תובעו סתם בשני מנין ואומר ששכח אימת הלווה או בזה אחר זה ג"כ אין הכחשה : (ך) החזק כפרקע אבל אם אחד אמר בפניו ובפניו עד שמת נתן לפלוני כתיבן וא' אמר בפניו עד שמת נתן לפלוני כתיבן וא' אמר בפניו עד שמת נתן על ענין אחד דאין בכל שני לראשון ואשני ליכא אלא חד סהדא והפסיד מקבל מתנה : (ךא) והשני אומ' נתשרי פי' ופטר ממנה דמסיק ששניה מעידים שראו שפרעו מנה והוא עופון שפרע ר' כדברי שני העדים • ואם הלוה בענינו אינו אומר שפרע שני מכיס א' • מנה אין מנטרפין ויכול המלוה לישבע ש' ד' בנד העד האחר וגינה בטעמו כל הר' והט"ז פסק דמלוה אינו כשבע רק שבועה דרנכין ולי נראה דהט"ז סובר כעין שבועה דאורייתא וכן סבר הסמ"ע ולא פלוגי : (ךב) א"ל או אחד מעיד שפרעו מנה אם זמן העד האומר שהודה לפניו הוא לפני זמן העד שאומר שראו שפרעו אין מנטרפין דווקא בעדי הלוואה מנטרפין משום דעבר לזה לאיש מלוה אמרינן שמה המלוה בקש שורה לו בפני פדים אותו הלוואה שילוח לו א"ל כ' מחשש שלא יודמכו עדים בזמן הלגאה משא"כ בהודאת פרעון דאין מדרך המלוה להורות ל' זה שנתפרע כל זמן שלא פרעו אלא כשיפרענו יחזור לו שטר • וכ' הט"ז בזה ל' תמהתי אם ינא הדבר הזה מפי הקדוש דהא מניכו כמה פעמים שהמלוה מאמין ללוה כמ"ש בפניו ע"א היכ' נימא דהמלוה ירא שמה יודמן לו לפרעו ע"כ האמין לו תחילה בפני עדים והורה לו שספרע • ותו מ"ש מאחר אמר בניסן פרעו מנה ואחר אמר בתשרי דלאו אחר מנה מסהדי מ"מ מועיל נירוף עדותה כ' כינא וכו' ע"ש עכ"ל ולענין כראה לחלק בשלמא התם דרך המלוה הוא להאמין ללוה שידעו ומכירו שהוה איש כשר וירא שמים ובודאי ישלם לו וגם מסתמא אף אם מפיו פניו בפניו כ' משא"כ בנידן זה לא שפית שורה על דבר שקד שכבר קיבל דמי הפרעון מה שלא קיבל עדיו וגם ירא דמא יעיד ולומר דכבר פרע משום דהודאתו מסייע לי וכו' מתוך גס שאר דברי הס"י ע"ש ודוק : (ךג) סעראי כיכוח • פי' בין שאמר קבלתי או המעות על חוב סנתחייב לי ע"פ או קבלתי על חוב אחד שהיה לי פליך השטר והחורתי לך השטר כיון דיש עדים שפרעו וטענת סעראי אינו אלא טענת ע"פ • ואם ידוע בעדים שהיה חיובו חוב אחד

חשן המשפט הלכות דיינים לג לר מאמר קדישין

(ב) שבשרים לתעיד אע"פ שפסולין לרזן : ב אלו הם הפסולים האחים זה עם זה בין מן האם בין מן האב הרי הם ראשון בראשון ובניהם זה עם זה שני בשני ובני בניהם זה עם זה שלישי בשלישי ודעו להם שלישי בראשון כשר ואצ"ל שלישי בשני אבל שני בשני ואצ"ל שני בראשון שניהם פסולים לפיכך האב עם בן בן פסול מפני שאב ובנו ראשון בראשון כמו אב ואבדו ועם בן בן שהוא רביעי סמנו בשד מפני שהוא שלישי בראשון ובן הרך בנקבות ביצר שתי אציות או אב ואחותו בין מן האב בין מן האם הרי הם ראשון בראשון בניהם בין זכרים בין נקבות שני בשני בני בניהם או בנות בנותיהם שלישי בשלישי ו"א שלישי בראשון פסול : וכן ראו להורות ו"א דלוי פסול רק מדרבנן אע"פ דשאר פסולים מדאורייתא (ג) ו"מ לפיין פדיו קדושין כמו שכתבנו ב"מ סימן מ"ב (ד) ו"א דקרובי האם נמי אינם פסולים רק מדרבנן ג כל אשה שאמה פסול לה אתה פסול בעלה שהבעל באשתו וכל בעל שאמה פסול לו כך אתה פסול לאשתו שהאשה כבעלה ולרעת הפסולים שלישי בראשון מכשירין באשתו מפני שהוא מופלג ו"מ אם הנין על מזון שיש לבעלה הכלה ממנו פסול להעיד לה דמה שקנת' אשה קנה בעלה ד כל שתי נשים שהם זו עם זו שני בשני בעליהם מעירין זה לזה דתרי בעל באשתו רשני בשני לא אמרי' : (ה) ומיהו לכתחילה לא יתמו ענין על שטר נידח ת"ה סירכ"ו אבל אם היו ראשון בראשון כגון שלקח זה אשה זה בתה וכן בעלי אחיות פסולים זה לזה דאמרינן בהו תרי בעל באשתו ואף בראשון בשני אמרינן בהו תרי בעל באשתו שכשם שהוא פסול להעיד לכן אחות אשתו כך הוא פסול להעיד לבעל בת אחות אשתו אבל מעיד לבן בעל אחות אשתו שיש לו מאישה אחרת ויש אומרים דבראשון בשני לא אמרי' תרי בעל באשתו וכן ל"ל להורות ד כל איש שאין אתה מעיד לו מפני שהו' בעל קרובתו הרי אתה מעיד לשאר קרוביו כגון בנו ואחיו וכן כל אישה שאין אתה מעיד לה מפני שהיא אשת קרובך הרי אתה מעיד לשאר קרוביה : (ו) אבי חתן ואבי בלה מעידים זה לזה : ו"א אב"ג לבעדות כשרים (ז) אסורים לדון דה"ל כלוהב וסוג' ואפ"ה הו"ה דין קבוע וכול לומר אינו מקובל לו וכל דב יעבר דינו דין ז אחי האב מן האם מעידים זה לזה ישארי אין ביניהם קורב' כלל : (ח) האיש עם אשתו ראשון בראשון לפיכך אינו מעיד לא לבנה ולא לאשת בנה ולא לבתה ולא לבעל בתה (ח) ולא לאביה ולא לאמה ולא לבעל אמה ולא לאשת אביה : (ט) האדם פסול להעיד לארוסתו אבל אם העיד לקרוביה אין פסולין אותה עדות : ורוקח ארוסה אבל שידוכין כגמלח אינן פסולין ומיהו אם הונח להעיד שתוכה כמחון אכשר רונגע דבנ' : זה שפסלה תורה עדות הקרובים לא מפני שהם בחזקת אהבה וזה את זה ישארי פסולין להעיד לו בין לזכותו בין לחובתו ואפילו משה ואהרן אינם כשרים להעיד זה לזה אלא גזירת ה' היתוב הוא : י"א הגרים אין להם קורבה אפילו שני אחים תאומי' ענתגניירו מעידים זה לזה (י) דבר שנתגנייר בקטן שנולד רמי :

והוא פסול להעיד אע"פ שפסולין לרזן : ב אלו הם הפסולים האחים זה עם זה בין מן האם בין מן האב הרי הם ראשון בראשון ובניהם זה עם זה שני בשני ובני בניהם זה עם זה שלישי בשלישי ודעו להם שלישי בראשון כשר ואצ"ל שלישי בשני אבל שני בשני ואצ"ל שני בראשון שניהם פסולים לפיכך האב עם בן בן פסול מפני שאב ובנו ראשון בראשון כמו אב ואבדו ועם בן בן שהוא רביעי סמנו בשד מפני שהוא שלישי בראשון ובן הרך בנקבות ביצר שתי אציות או אב ואחותו בין מן האב בין מן האם הרי הם ראשון בראשון בניהם בין זכרים בין נקבות שני בשני בני בניהם או בנות בנותיהם שלישי בשלישי ו"א שלישי בראשון פסול : וכן ראו להורות ו"א דלוי פסול רק מדרבנן אע"פ דשאר פסולים מדאורייתא (ג) ו"מ לפיין פדיו קדושין כמו שכתבנו ב"מ סימן מ"ב (ד) ו"א דקרובי האם נמי אינם פסולים רק מדרבנן ג כל אשה שאמה פסול לה אתה פסול בעלה שהבעל באשתו וכל בעל שאמה פסול לו כך אתה פסול לאשתו שהאשה כבעלה ולרעת הפסולים שלישי בראשון מכשירין באשתו מפני שהוא מופלג ו"מ אם הנין על מזון שיש לבעלה הכלה ממנו פסול להעיד לה דמה שקנת' אשה קנה בעלה ד כל שתי נשים שהם זו עם זו שני בשני בעליהם מעירין זה לזה דתרי בעל באשתו רשני בשני לא אמרי' : (ה) ומיהו לכתחילה לא יתמו ענין על שטר נידח ת"ה סירכ"ו אבל אם היו ראשון בראשון כגון שלקח זה אשה זה בתה וכן בעלי אחיות פסולים זה לזה דאמרינן בהו תרי בעל באשתו ואף בראשון בשני אמרינן בהו תרי בעל באשתו שכשם שהוא פסול להעיד לכן אחות אשתו כך הוא פסול להעיד לבעל בת אחות אשתו אבל מעיד לבן בעל אחות אשתו שיש לו מאישה אחרת ויש אומרים דבראשון בשני לא אמרי' תרי בעל באשתו וכן ל"ל להורות ד כל איש שאין אתה מעיד לו מפני שהו' בעל קרובתו הרי אתה מעיד לשאר קרוביו כגון בנו ואחיו וכן כל אישה שאין אתה מעיד לה מפני שהיא אשת קרובך הרי אתה מעיד לשאר קרוביה : (ו) אבי חתן ואבי בלה מעידים זה לזה : ו"א אב"ג לבעדות כשרים (ז) אסורים לדון דה"ל כלוהב וסוג' ואפ"ה הו"ה דין קבוע וכול לומר אינו מקובל לו וכל דב יעבר דינו דין ז אחי האב מן האם מעידים זה לזה ישארי אין ביניהם קורב' כלל : (ח) האיש עם אשתו ראשון בראשון לפיכך אינו מעיד לא לבנה ולא לאשת בנה ולא לבתה ולא לבעל בתה (ח) ולא לאביה ולא לאמה ולא לבעל אמה ולא לאשת אביה : (ט) האדם פסול להעיד לארוסתו אבל אם העיד לקרוביה אין פסולין אותה עדות : ורוקח ארוסה אבל שידוכין כגמלח אינן פסולין ומיהו אם הונח להעיד שתוכה כמחון אכשר רונגע דבנ' : זה שפסלה תורה עדות הקרובים לא מפני שהם בחזקת אהבה וזה את זה ישארי פסולין להעיד לו בין לזכותו בין לחובתו ואפילו משה ואהרן אינם כשרים להעיד זה לזה אלא גזירת ה' היתוב הוא : י"א הגרים אין להם קורבה אפילו שני אחים תאומי' ענתגניירו מעידים זה לזה (י) דבר שנתגנייר בקטן שנולד רמי :

לך עדים הפסולים מחמת עבירה וכו' ליה סעיפים

א רשע פסול לעדות ואפילו עד כשר שיודע בחבירו שהוא רשע ואין חייבים מפניו רשעו אסור לו להעיד עמו (א) אף על פי שהוא עדות אמת (ב) יאצ"ל עד כשר שהוא יודע בעדות לחבירו ויודע שהעד השני שעמו עד שקר שאסור לו להעיד : ב איזהו רשע כל עובד עבירה שחייבין עליו (ג) מלקות ואצ"ל אם חייבין עליו מיתת ב"ד ל"ש אם עבר לחיובין ל"ש אם עבר להקעים : עבר עבירה שאין בה מלקות פסול מדרבנן ג היתה העבירה שעבר מדרבנן (ד) פסול מדרבנן : ו"א דבר דדבריה' נטינן מעבר (ה) משום חימוד ממון ד קוברי המת ב"מ ראשון כשרים אפ"ה נידו אותם ושנו ברב כשרים מפני (ו) שחם סוברים שמצות חם עושים ושלל נידו אות' אלא לכפרה : וה"ה נחלק דבר איסור שכולל לומר מעברו מכה טעות רב' סימן פ"א (וע"ל סעיף כ"ד) (ז) המגביה ידו על חבירו להכותו פסול לעדות מדרבנן ד העובר

שתולה בסכרה המחשבה שתנית מחמת אהבתו או שנאלתו אפילו בלא כוונת רשע . (ב) שכשרים להעיד כתב ה"ה ד ים כשרים לדון ופסולים להעיד קרוב שקבלוהו לדון פסול להעיד אפילו בדותו דין עצמו וכתב ר"ם הלוי אף במלתא דאסורה סוג' כשר להעיד : (ג) ו"מ לענין עדי קדושין פי' אם קידש אשה בפניהם ולא כ קבלה קדושין מאחר דנריכה גט מראשון ומפני . (ד) דקרובי האם והס"ד חולק וכ"ד פסולים מדאורייתא : (ה) מיהו לכתחילה . אצ"ל כ"הס"ד כת"ה מוכח דה"ה להיות דיינים ביחד או לאחד מבע"ד אסור לכתחילה שני בשני בתרי בעל גבי חלינה וכ"כ הרב בא"ע פי' קמ"ט ס"א לענין חלינה ע"ה ו"א כ"הס"ד עד שהוא ב' כב' בתרי בעל עם הבע"ד לא יתמום לכתחילה על השטר ודוק : (ו) אבי חתן ואבי הכלה פי' ה"ה ו' היינו אחר הנישואין : (ז) אסורים לדון שמעתי שיש מחלקין דיינים דווקא לדון זה א"ז אבל הן רשאין להגטרף יחד עם השלישי לדון אחרי' אפי' הם אלהים גמורים דמשום אהבה שנייהם אהבה יורה א' לחבירו על האמ' ויהיו נשמעין זה לזה אבל שני פוגעים אסורים ליכז בדין יחד משום שיבא כל אחד לסתור דברי חבירו : כנסת גדולה משתרי הנית פסולין להעיד לבע"ד שהם כגומעים בעדות אבל מהרי"ל כתב השוכרים והפועלים וכן מי שלקח מראובן פרס ללחוד תלמודים בהם כשצדים לר' ולהעיד ואפי' מדת חסידות ליכא ורש"ס כתב ראוי אדם לחוש לזה יפוס מדת חסידות ונ"ל בזמן הזה ראוי לחוש דיהא נוג'ין בעדות דהא גט הראב"ד ל' לבסוף מביק סוג' ענין בעדו : (ח) ולא לאבי' אבל כשר להעיד לאבי חמיו דבעל אשתו הוה ראשון בראשון ועם אבי אביה הוה ראשון בשלישי . ו"א חולק ומחשב בכל כהשמו ועם אבי אביה הוה ראשון בשני וכן אפי' כהג"י ספס' ל' להעיד . (ט) דבר שנתגנייר פסק ה"ה כשהורתו שלא בקרוס ולידתו בקרוס' פי' לין מדאורייתא : (י) אע"פ . אצ"ל עיין בספר כנסת הגדולה שהקשה על המחבר שלא הביא דעת רשב"ס דפסק כר"י שפסול בענין כזה לפי שהנשים ראוים לירש אביהן ולבע"ד נראה דכ"ז אינו אלא ל"ס"ד של ה"ה דפריך מהו שיעיר באשת חורגו וכמו שפרס"י שה' דשאר קרובים לא אינטי כיון דננייהם פסולין ל' וכו' ונשים ר"י לירש אח' אמן וכו' אבל לפי המסקנ' דמתרן ה"ה ס"ד דה"ל הוה כאשתו נמצא דאין הלכה כר"י ונאשת חורגו הוה הטעם מחמת קרובה לפ"ז אין מקום לדון זה של הגמ' . ותקנות ארנות דפסולים רק עד ג' פנים . כ"הס"ד ל"ד מתה ה"ה נתגרסה : (יא) מיהו אם נפסק הדין . אצ"ל כ"הס"ד אין טעם לחלק בין אם נפסק או לא אבל כוונת בעל העיטור כשהעד העיד מתחלה בב"ד כשה' קרוב ולא ידע מקורבתו ואח"כ נודע מקורבתו ונפסל ופסקו הדין לא יוכל אח"כ לתובעו עוד בעד אחד שנתרחק שגוראי יאמר בדברים הראשונים שלא יהא כשקין : (יב) כפיסול ממון . אצ"ל הטעם כיון שהי' יכול לכלק נפשו מיד משח"כ בפסול קורבה וה"ה כ"ד הוה ספיקא דדינא ויכול המוחזק לומר קים לי כדעת הר"מ ויפוס דמדה והרר ברוך דבעדות לא מהני כילוק : (יג) עדים הקרובים לפרע כתב כ"ג עדים הקרובי' ללוח פסולים להעיד לפרע לפטור או לחיוב : (יד) קרובי נרנח . אצ"ל ואפילו נרנח ענמו כ"ו שהוא חי ואינו טרפה יכול להעיד טהרי האמיני לומר פלוני רבעני ומיירי כשה' שנאלו לדון הרונח כנר מת כמוכה והע"פ העתק בשם ה"ה כ"הס"ד כ"הס"ד שהוה טרפה משמע מדבריו שחולק אף בד"ל לא עיין ספיר כ"הס"ד ע"ה : (טו) או שקרובי לרמי . משום דבעיני עדות שאתה יכול להזימה וכשהם קרובים לדיינים לא יזכ' ו לקבל עדות להזימן כתב ה"ה דלענין מעשה נ"ע אם יש לפסול כדבעד :

לך עדים הפסולים מחמת עבירה וכו' ליה סעיפים

א רשע פסול לעדות ואפילו עד כשר שיודע בחבירו שהוא רשע ואין חייבים מפניו רשעו אסור לו להעיד עמו (א) אף על פי שהוא עדות אמת (ב) יאצ"ל עד כשר שהוא יודע בעדות לחבירו ויודע שהעד השני שעמו עד שקר שאסור לו להעיד : ב איזהו רשע כל עובד עבירה שחייבין עליו (ג) מלקות ואצ"ל אם חייבין עליו מיתת ב"ד ל"ש אם עבר לחיובין ל"ש אם עבר להקעים : עבר עבירה שאין בה מלקות פסול מדרבנן ג היתה העבירה שעבר מדרבנן (ד) פסול מדרבנן : ו"א דבר דדבריה' נטינן מעבר (ה) משום חימוד ממון ד קוברי המת ב"מ ראשון כשרים אפ"ה נידו אותם ושנו ברב כשרים מפני (ו) שחם סוברים שמצות חם עושים ושלל נידו אות' אלא לכפרה : וה"ה נחלק דבר איסור שכולל לומר מעברו מכה טעות רב' סימן פ"א (וע"ל סעיף כ"ד) (ז) המגביה ידו על חבירו להכותו פסול לעדות מדרבנן ד העובר

לפי מה שהנ"ל נראה כי... אלא שהמגביה ידו על חבירו להכותו פסול לעדות מדרבנן ד העובר

מאמר קדישין הלכות דיינין לה חשן המשפס

לפרות ולשנונה עד שישיב ויסקל עליו דין אמילו לא תבע זה אלא אחר ותמוה לי מאור שלא ראיתי כזה כן בזמנינו ואפשר דבזמן הזה אין יכולין להעמיד הדין על תלו כמו שכתב הסמ"ע גבי חרמות כס"ה בזה הלשון אבל המושל בחרמות תקנות הקהילות אין לסכול לעדות דאל"כ לא יוכשר אחר מאלף ה"כ ולא יוכשר אחר מאלף משון זה בש"ה ואף על פי כן מי שיש לו כח לומר הרשעים העושים כן עכ"פ בפוסק שלא יקבל עדותן ולא עשה עתיד ליתן הדין : (ד) על תרס שהחרימו עינין כס"ד מ"ם הסמ"ע בחלמות תקנות הקהילות כתב מ"כ סי' כ"ח עכשיו שאין טהורין רק להכריז חרם בעלמא לא לסון חרור או שבושה העובר עליו אינו ספול כתם מהרי"ק שיש ק"ו וה"ה מני שמעמד לכנס לתקנות הקהל : (ט) אבל בשבועה דלהבא הריב"ש מכריע דשבועה דלהבא אינו כפסול לא כשעבר שבועתו בקום ועשה שכשבע שלא אכל ואכל לא כשעבר שבועתו בשב ואל תעשה להיטוב ששבע לאכול ולא אכל וכתב בתשובת מ"ב דהלכה כהכרעתו : (י) אינו כחמון לומר * והטעם דא"כ אין לך חשוד אפילו בשבוע היטת דיכול לענון שפחתי : (יא) או אכנס הייתי * וכן אם סייע לחבירו בפתיחת חלונות או פתחו לחבירו אף שלעבדן חזקה הוה מחילה מיר והוא כשבע ע"ז שלא מחל לי אינו כפסול בזה דאפשר שהא"ח איתו שלא סייע ע"ד מחילה אלא רנה לשחק בו שיחזור ויפתח כתב הש"ך זמני שכשבע לפרוע לזמן פלוני ועבר הזמן ולא פרעו דאינו כפסול דיכול לומר אכנס הייתי ולא אחרתי לי זוני : (יב) טבח סיבת כבילה פירם דווקא כשעבד שחט בהמה לעצמו ודנה למוכרה ליהודי וכתב טריפה שמפני חומד ממון דנה להכשיל אמרינן בשביל הכחות ממון יציד ג"כ שהר אבל אם שחט לחאריס והכשיר הטריפה דאיכא למימר דלא ידע ואם לי עשהו בחיור לא עבר אלא אלפני עור לא לתן מכסול ומפני זה לא כחשד להעיר שקר ולהנתיב בשקרו ממון מיד חבירו וכראה לי בזמן הזה אף שהשוחט אין לו חלק בדמה אף שהכרסתא גדולה מגיע לוויש לוהאיה מחלב שמכר ההכרסתא בחקוס שומן האסור להעיד שפשה בן גס משום מיר מיוון שלו : (יג) נכד וכן גולן * כ"כ ה"ג דשם רבו שאם רואה אדם שקונה מקח או עשה סדרות ואמר א' אותן לי כך וכו' או תן לי חלק בזה ואם לאו אפסיד מקחך אע"ג דגול נמיר הוא אינו פסול לעדות כתב ה"ה בשם המרדכי דהמויק לחבירו צמוד אף על פי שדעתו בשבועה שחייב לו לשלם היינו נקרא רשע דחמס ומוכח מהגמרא שראוי לפסולו לעדות ולשבועה וה"ה חובל בחבירו צמוד ולפי זה אפילו טוען המזיק כרי שלא הייק אלא כך וכך אין מוסרים לו שבועה להיות רשע וכשער אלא דינו כרי מי שכבדו חשוד על שבועה : (יד) פסולין לעדות * הייטשכר עדים שיעידו לו אינו כפסולים עד שפשה שיגידו : (טו) ולא הלכה * א"כ ה"ה ולא הערב והעדים רלא כסמע סימן כ"ב : (טז) החיטנים כתב ה"ה ומיהו אינו פסול אפילו ומדרבנן אלא בדאמר בפירם שלא מכר מרנונו לא מחמת אונס אבל ברשתיק ולא אמר כלום וקיבל דמיס רונה אני קרינן ביה ואינו פסול אם לו מדרבנן : (יז) המוכס סתמא פסולים * א"כ הסמ"ע מוכן הוא גובה למלך לפי ממון של אדם וכל כיונא בזה שאינו ידוע לכל ודרבנן שאינו ידוע לכל יכול ליעול יותר מקצבתו באין מרגיש מ"ה סתמא פסולים עכ"ל והע"ז הקשה עליו בזה"ל הא בנ"י מוכס שלוקח לעצמו רק שקויה מנת המלך צדק וכך לשנה ועוד מאי וי"א וכו' ולעכ"ל כראה דכוותה הב"י אעפ"י שקויה מנת המלך מ"מ אין רשות בידו ליעול יותר מקצבתו שניה לו המלך רק לפי שהדבר אינו ידוע לכל כוונת לפעמים יותר באין מרגיש וע"ז מ"מ וי"א וכו' מלאחר שהוא דבר קצוב מגזירת המלך ורוב העולם יודעין מזה אינו כח בידו לפסול משו המעשים שאינם יודעים וגם מסתמא * ל שאינם יכולים יותר מהריו מקצבת המלך שגראים שורע למלכות מש"ה כ" מורס"ל פייה אחר כן כראה לפי שכוונת מור"ם והמחבר * והט"ז דמוכס הוא מה שלוק לעצמו ונדאימה שגוב מקרקעת דנכרא או מהשדות והבתים בטה והוא דבר גלוי וידוע ובקושי יכול ליעול יותר מקצבתו מ"ה סתמא כשר עכ"ל : (יח) פעם אחת משמע שפעם א' כודע הדבר ויכול להיות שפשה כן הרבה פעמים אבל משום שלקח פעם א' יותר אחר רלא מופסל דכוכל לומר דנעשות השומא לקח יותר משא"כ צנולן : (יט) יותר מהראוי אפילו החארומה שלקחו יותר פסולים ששוכקים באותו ענין שיש לחוש שיחירו לסודן : (ך) הרי זה חלית כו' * וניהו אף שיש בו צד גול מ"מ לא הוה כפסול בזה כיון דאינו אלא חבך גול שהוא מדרבנן ולא כפסול ממנו א"כ ביש לו הכחות גוף מזה מ"ה בעינין נמי שלא יהא לו אומנו' לא הוה ואז מסתמא הוה אוכל ממעות שחוק זה וכיון דנהנה וכתגדל במעות אנסור הללו פסולו וחסדוהו שיפיר זמני שקר מה שאין כן אם אינו אוכל ממעות שחוק זה אלא מחזיק אותם בידו וחזר ומשחק בו להעביר בו זמנו לא אמרינן דהוה חשוד להעיר שקר סרכסו והולאתו כמנא דכתפרנס ג"כ ממעות שחוק זה פסול הוא * ומכאן נמי אפילו אין לו אומנות כלל כל שיש לו חיון חסד ואינו מתפרנס ממעות שחוק זה אינו כפסול גס הוכחתי שהשחק עם אש"כ שאינו כפסול שדווקא עם ישראל ואין לו אומנות אלא הוא : (כא) מי שאינו לא במקרה ולא במאסה * הרמ"ם פ"ט כשעמא דכל חוקתו שירד לכך חוקתו שפובר מן עבירות שיבואו לידו לפיכך בעינין סיהא מוחוק שהוא כן מנות וכרי שלא תקשה

על השבועה א' שבועת שוא ואחר שבועת שקר של ז' ובבית פסול ואפי' כך על חרם (ח) שהחרימו הקהל וי' א שאינו נפסל אלא דוקא בשבועה דישלעכר דכשעה שיצתה שבוע' מפיו יצתה לשקר (ט) אבל בשבועה דלהבא כגון שלא אוכל ואכל לא : מי שנאו עדים שעבר על שבועתו (י) אינו כחמון לומר שוגג או (יא) אונס הייתי להכשיר עמו * (יב) טבח שוצתה נבילה או טריפה מחמת ירו פסול לעדות ועיין ב"ד סימן קי"ט נתבאר דין זה (יג) ז' נבולין גולן פס' ל"ג לערות מעת שגנב או שגנ' ואע"פ שהחזירו ער שיעשו תשוב' (יד) ס"י"ג (ט) החולק עם הגנב אינו כפסול וע"ל סי' כ"ב הכוכר צקדון אימת נפסל : (טז) ער זומט אע"פ שחוזם בעדות ממון ושילם פסול מן התור' לכל ערו' ומאימתי הוא נפסל מעת שהעיר בבית דין אע"פ שלא הוזע על איתה ערות אלא לאח' כשהימים : (יז) אין עירי השטר נעשים זוממים ער שיאמרו בכ"ר שטר זה בזמנו כתבנוהו ולא איחרנוהו אבל אם (יח) אמרו כן אע"פ שזמנו של שטר בא' בניס' בירושל' וכו' עדים והעירו שעירי השטר היו עמהם בבבל ביום זה השטר כשר והעדים כשרים שאפשר שכתבנוהו ואיחרוהו וכשהיו בירושלם בא' באדר כתבו שטר זה שם ואיחרו זמני וכתבו זמנו בניסן ואם אמרו בזמנו כתבנוהו והזמנו אם יש שם עדים שיריע שחתמו על זה השטר או עדים שראו זה השטר והתימ' ירכ' בו ביו' פלוני וכיון שיחזמו נפסלו למפרע מיום שגודע שחתמו על השטר עכ"ל החתומים הרי הם כמי שנחקר' ערותן בכ"ר בעת החתימ' אבל אם אין עדים שראו עדותם ולא ראו השטר מקורם אינה נפסלים אלא מעת שהעירו בכ"ר שזה כת' דין ואמרו בזמנו כתבנוהו ואיפ'ש' שמיו' זה שהעירו בכ"ר בו ביום חתמו על השטר שיש לו כחה שנים והם שקרו ואמרו בזמנו כתבנו עדים שחתמו עמו על סע' מוקד' ציווד (י"ד) פסולין לעדות עיין ב"ב * המלוה ברבית פסול אחר המ"ה ואחר הלוח אם הרבית קצוצה פסולים מן התורה ואם ברבית דרבנן פסולים מדרבניהם : וי"א דכאנקרנית אינו נפסל אלא המלוה ולא הלוח (טו) ועיין ב"ד ר"ס י"מ ק"ס * לא המלוה מעות יתומים אפי' ברבית קצוצה לא נפסל משום דסבר מצוה קא עבידנא להרוים נכסי חיתומים : (י"ג) ער החתום בשטר שמת והעירו עליו שחלוה לישראל ברבית קצוצה אם הוא פסול שחטא אפטרופוס או סגטר של איש ב' הולין דישל אש"כ הלוח ברבית וכן אם הוא אפטרופוס ליחוטים תולין בשל יתומים אבל אינו מפורסם אין תולין בכך ער שיתברר * אם העירו על אדם שם חזק בשרות שהלוח ברבית לא נפסל שפולים לומר בדרך שאין בו איס' ר הלוח או שהיה טועה וסבור שאין אסיר בדרך ההוא : יג' הנוכר על גול של רבירהם פסול מרבירהם כיצד * כגון סגול מנתת הס"ו (טו) החטונים והם הלוקחים קרקע או מטלטלים שלא ברצון הבעלים אף על פי שנותנים חרמים וכן הרועים אחר רועי בהם דקה ואחר רועי הרמה גסה של עצמם הרי הם פסולים שחוקתן פו : יט' יריהם בגול ומניחין בהסתן לעצת בשרות ובפרדסים של אחרים * י"ד * י"ו הכוכסים סתמם פסולים מפני שחוקתן ליקח יותר מהקצוב להם ברין המלכות אבל גבאי מנת המלך סתמא כשרים ואם נודע שלקחו אפילו (יח) פעם אחת (יט) יותר מהראוי להם לגבות פסולים : י"ח רפי' מוכסי סגינה המכס לפי אומד דעתו ואין דבר קצבה לכיכך מסתמא פסול דמתמא כסאים פנים למקנת בני חדם ומכנידים על אחרים ולכן שמאי הייר שמטילים מכס על בני העיר לפי אומד דעתו נכיון לומר שלא יתנופו לאחד ויכנירו על האחד שלא יכסלו לעדות ולשבועה * אריס שלקח דבר מועט מהפירות שבכרו ביומי : כן ויומי תשרי קורם שחגטור מלאבתן * וי"א דנכר סגממ מלכתן אף על פי שלקח שלא מדעת בעל השרה אינו גנב וכשר לעדות שאין בעל השרה מקפיר עליו וכן כל ביוצא בזה : (כ) מפריה יונים בישוב פסולים מפני שחוקתן שגוזלים יונים של אחרים כן סוחרי שביעית והם בני אדם שיושבי' בשילוס וכיון שבאה שביעית ושטים יריהם ומתחילים ליש' וליתן בפירות שחוקת אליו שהם אום יס פירות שביעית ועושים בהן סחורה וכן משחק בקוביא והוא שלא תהיה לו אומנות אלא הוא הואיל ואינו עוסק בישובו של עולם : (ך) הרי זה בחוקת שאוכל מן הקוביא שהוא אבק גול ולא בקוביא בלבד אמרו אלא אפילו משחקים בקליפי אגוזים וקליפי רמונים * וכן לא יונים בלבד אמרו אלא אפילו במשחקים בבהמה היה ועוף ואומרים כל הקורם את חברו או כל הנוצח את חבירו יטול בעליו שניהם וכן כל ביוצא בשחק זה והוא שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה ה"ז פסול

ולפי זה אף שיש לו אומנות אחרית כל שאותו אונסית אינו מכתיב לו נוכך סרכסו והולאתו כמנא דכתפרנס ג"כ ממעות שחוק זה פסול הוא * ומכאן נמי אפילו אין לו אומנות כלל כל שיש לו חיון חסד ואינו מתפרנס ממעות שחוק זה אינו כפסול גס הוכחתי שהשחק עם אש"כ שאינו כפסול שדווקא עם ישראל ואין לו אומנות אלא הוא : (כא) מי שאינו לא במקרה ולא במאסה * הרמ"ם פ"ט כשעמא דכל חוקתו שירד לכך חוקתו שפובר מן עבירות שיבואו לידו לפיכך בעינין סיהא מוחוק שהוא כן מנות וכרי שלא תקשה

השן המשפט הלכות דיינים לו לו מאמר קדישין

עם רחוק ואין הרחוק יודע בקורבתו של זה יא שערות הרחו"כ בשרה
(ו) ומחייבו שבועה (ז) ונאמן לומר שלא הכיר בקורבתו והוא שאינו
רגיל אצלו אבל אם הוא רגיל אצלו אינו נאמן ויש מי שחולק על
זה ואומר שאפילו לא הכיר בקורבתו נתבטלה עדות הרחוק : כיון
שהעד הפסול עמו כג' :

הפסולים מחמת הנאה ובו כ"ב סעיפים :

כל עדות שיש לאדם הנאה בה פסול לתעד לפיכך קרקע של
שני שותפים ובא אחד להוציא את החת יר האחד לומר (א) אותו
שומר להן גולה ממנו אין שותפו מעי' לו עליה לפסול עידי המערער
(ב) ואפילו על חלק השותף לא יועיל עדותו אלא אם כן סלק
עצמו ממנו וקנו מירו שנחמו לשותף ואפילו לא סלק (ג)
עד לאחר הערעור מהניוצריך שיקבל עליו שאם יבא בעל חוב
ויטרפן מיד השותף (ד) ישלם לו דמיה (ה) וצריך להתנות שאם
יבא לחטפה ממנו בטענות אחרות לומר שהיתה גזולה בירו וכיוצא
בוה שאינו מקבל אחריות אבל אם אין המערער טוען אלא על חלק
השותף בלב' כגון שטוען שומר' לו השותף יכול להעיר לו שאם אינו
זונע בעדות בלל : ב העורר על השרה אם יש בה פירות אין האר'
מעיר לו עליה שהרי רוצה האר' להעמידה ביר בעלים כרי ישיגיל
חלקו בפירות (ו) ואם אין בה פירות מעיר : אם אין לו הנאה אחרת
מזה : ג עדים שהורו שיש להם חלק כאותו חוב שהעירו כבר
עליו אין באותה הורא' במוש' : אבל אם אמרו כן (ז) קודם שהעירו
העדו' כגל' ד' ראובן תבע בשנים ישלמה להם וכפר א' והורה הב'
שהוא וחבירו (חייבים) אם אותו ממון לקחו בשותפו' (ח) אינו
נאמן על חבירו והוא לכרו יתחייב בלל : ד' המוציא שטר חוב על
ג' וטענו בילס פרענו אם כל אחד מהם חייב עשרה זהובי' לעצמו ואין
לחבירו בחס שותפות עדותו כשרה על חבירו : ז' אם טען (ט)
אחר מהשותפים דבר שהוא חובה לו ולחבירו נאמן כעף אחר לחייב
שבועה את חבירו (י) ולפטר משבועה את שכנגדו ואם שני שיתפ'
(העירו) חובתם נאמנים לחייב את חביריהם : (ועיין לקמן סי' ע' ופ'
ה') : ז' המוכר ש"ח (יא) לא' טהחומים בו (יב) ישפיר דמי :
ועיין לקמן סי' קכ' ג' סעיף י' וי' א' וז' א' מורשה וקרובים יכולים להעיר :
ח' פשרנים או דיינים או אפוטרופסים כשרים להעיר : (ועיין לקמן
סימן כ' ג' דין דיינים ופטרנים ולקמן סי' מ' וסעיף כ"ד ונדון אפטרופוס
לקמן סימן ל"ג) : ט' הנזכרים כל זמן שאין להם ולא לקרוביהם
שום זכות בנכסי הקדש ולא בפירותיהם כשרים להעיר : י' וכ' ש'
שקרובים' כשרי' להעיר (ג) א' ש' שהגזר מחלק הזמן למי שירצה למד'
טובת הנאה אינו ממון וקף : י"ב פי' שנתן חת"כ לקרובו עניים מ"ו חון
מנעלים העדות משום זה מאחר שלא היה הנאה כרת בשעת הדעות :
י"ג כל היבא דהשת' אינו זונע בעדות אע"פ (יד) ישאם יתחייב ידנה
בעדותו כשר להעיר : י"ד ראובן שיש לו שטר חוב על שמעון
ונתנו ללוי בכתיב' ומסיר' והיה שמעון (טו) מעירי המת' פסול :
(ועיין לקמן סי' ס' סעיף כ"א וכ' א' ש' חת' הקונה חצר מקרי מנוע
בערו' : י"ב השוכר אם לקח בירו הישכירו' ואחר כל מי שיתקיים
קרקע זה בירו ישול' ה' מעיר למשכיר ואם כבר נתן הישכירות לבעל
הקרקע אינו מעיר לו שאם הוציא הקרקע למערע' (יז) חייב לשלם
השכירו' פעם אחרת ואם לקח המשכיר דמי השכירו' והחירו' לישכור
בדי שיתנהו למי שזכח בדין (יח) ה' מעיר לו (יח) וכ"ז שיש עדים
ערך הסיכר בנית אבל אי לכא עדים נאמן בכל ענין דמי' דמי' בני שתיק :
י"ג לוח שבאו לזרע ע"י להוציא קרק' ישלו בירי אם לא ישא בירו
קרק' אחר כנגד החוב שישלמה עליו אין המלוה והערב יכולים
להעיר לו להעמיד בירו (יט) ואם ישאר בירו קרק' אחר כנגד החוב
יכולים להעיר לו : (ך) וערב קבלן א' דמי' יכול להעיר (רא) בכל
ענין טורי' י' לוקח ראשון מעיר ללוקח שני שלקח אחריו להעמיד'
בירו

שומר שנים מכס תהיו לי עדים בדבר אמרונן כמי לכשרים התכוון דל"כ
היה שתיק או היה אומר לכולן אתם עידי אבל אם אומר להן בשם המעש'
כל מי שיעדע לי עדות ונטרד לבוא להעיד בלשון זה לא הברול הכשרין
מהפסולין ולא מהכי כ"א כשלאחר מעשה נתן חרס על עדות דל"כ אינו
מדבר לכוכח עם שום אדם והש"ך חולק וכתב דאם אומר בשעת מעש' שנים
מכס יעידו לי לא מהני דכיון דלא פי' איזה שנים א"כ לשון שנים מכס סובל
קרובים ופסולים דאם איתא שלא נתכוון אלא לכשרים הל"כ שני הכשרי'
או פלוני ופלוני יעידו לי * (י) ומחייב שבועה כ' הש"ך ואם שנים הן
מחייבין ממון (ז) ונאמן לומר שלא הכיר ודווקא כשאומר מעצמו שלא
הכירו אבל אין הכ"ד שאלין אותו אם הכירו והש"ך חולק וכתב שהכ"ד
נריכים לשאלו אם הכירו ומאריך ב' א' ע"ש :

לו (א) אותו שוכר וה' האם מביא טעם חתום בעדי' שאותו שומר'
לוחייב לו כ' לבנות מידו בשטרותיו בא לפסול אותו
טעם (ב) א' אפילו על חלק השותף לא יועיל כ' הסמ"ע הטעם דמה
שנאמר ביר שותפו י"ג כ' חלק בו כל זמן שלא חלק עמו לפני זה לגמרי
אבל אם חלק עמו לפני זה לגמרי מעיר לו דל"כ חייב יכול לקווק ולומר
חלוקתינו בעשות היתה מאחר שיכא חלקי מדי בתורת גזילה כמ"ל בסימן
קע"א בחי'ן שחלקו וכו' ובסימן קע"ו קע"ז וקע"ז דשאינו הכא כיון דהוא עכמו
פוסל עידי המערער אלא שאמרינן שאינו כאמן על חלק שלו אמרינן לו'
דהיל' דידך נרס לך שכסתתפה סדך * משמע מדברי הסמ"ע דאם חלקו
והמערער בא להונא' חלק השותף שהוא גזילה דאינו מעיר לו דש"מ' יחזור
אח' כעליו השותף השני ויאמר לחלוקתם : י"ה בטענות דהא חותמו השותף
השני חייב פוסל עידי המערער וממלא' יכול לומר כדיון טרפה ממני והחלוק'
בעלה למפרע ודבריו כ' דל"כ מנינו זה בשום פוסק ולמה כותבין דוקא
בשות' בין שהם כוננים דהיינו שהמערער רונה לערוף החלק ב' ואחר העיון
מנא תיגש כע"ז שהקשה פלני כן והוכיף בזה ל"כ וק"ל א' מאי פי' הרשב"ס
בזה דפי' כיון כוננ' בעדות הוא בלא חלקו תיכין לו אפילו בחלקו לא יעיר
השותף בחבירו כשאין לערער על חלקו לחוד ואפשר משום הכי לא רנה
הע"ז לפי' כעס' הסמ"ע ומכרס הטעם כיון דעדו' נוגע' גס לחלקו ועל
חלקו ודל"כ על הוא דאינו מעיר לעצמו ל' עדות שכעלו מקחתו שהיה
כוס' לתוב' ה' כוללה כוכו' : (ג) עד לאחר הערעור ולא חיישי'
לקן פי' ה"א דחון רישותא לפנינו (ד) ישלם לו דמיה פי' למקבל מתנה
ישלם לה' סיבה לו במה לשלם דל"כ יש לחוש שמעיר לו כדי להעמיד
לפני בע"ח שחיי' לו שלא יקראו אותו ליה רשע ולא ישלם אבל אם קיבל
עליו אחריות כגד זה השותף תו ליכא למיחש להכי דהא אסיפרע לב' ח'
ישאר הייב לזה השותף שקבל עליו אחריות וקרא לגביה רשע : (ה) כרי'
להתנות דאם לא כן פשיע' דנחשב כנוגע בעדות דהא אם לא יפסול עידי
המערער ה"ל ינטרד לשלם לזה השותף כיון שקיבל עליו אחריות כגדו
יח' כ' להתנות תכאז' לא היכא שקיבל עליו אחריות התם אבל אם בשם
כילוק לא קיבל עליו אחריות התם חלל' אמר' אם יבא בע"ח ויסרוף מידך
ישלם לך היכא למימר דוקא זה קיבל עליו דב' ח' בא מנידו ומיחייב תיתי
לומר שיתחייב לו באחריות דשאר ערעוריה דחייבן בליט' מנרו' ופסי' אינו
מתנה אלא שלם ישלם לו אחריות דמ' ג' כ' מעיר לו : (ו) ואם
אין בה' ויף' שהפירות יגדלו חת' כ' לזמנס ויתן לו מהם כנוס' שכותבי'
לחריב' לה' מחשב זה לביגע בעדות דמה שדות כמכאז' ל' שיעהק בהם ויתנו
לו * (ז) קודם שהעירו ויתן בע' ד' יכול להעיר על עדים הבאים לחייבו
הם פסולים אע"פ שאין בע' ד' כוננ' בעדותן כגון שיש לו עוד כת אחרת
והש"ך חולק כ' ה' יש לחייבו עוד כת אחרת אין בע' ד' כוננ' בעדות ויכול
לפסולם אבל כשאמר שיש לו כת אחרת ולת' הביאם עדיין או זה שכנגדו אין
יכול לפסולם ויחייב' שוכר שאין לו עוד כת אחרת א"כ מחשב כוננ' * (ח)
אינו נאמן על חבירו כנוגע בעדות הוא דרוצה שחבירו יכרע החזיה (ט)
א' מהסתפק רנה לומר שהם שותפים בדבר ח' כתב מהר"י בל טבח המעיר
על טבח אחר שהכניא טרפה מתחת ידו כוננ' בעדות הוא : (י) ולכבוד

פי' א' לטעור (יא) לה' מהסתמוס דוקא לא' קאמר דל"כ אמרינן דהשני לא ה' מעיר שקר כצביל הכאת הא' משא' כ' כשמכר הש"ך לפני עידי השטר :
(יב) שפיר דמי היינו לומר שהתמו' בשטר אבל אם קודם שהתמו העדים בשטר אלא שהתמו בספר זכרונות של הכופר הקטור המלוה לא' מעירו לא
יכול לחתום אחר כך אותו הער מחמת שנוגע בעדות לחתום לפתחלה * (יג) אע"פ שהגזר כו' כ' הש"ך בזה כנראה רעונת הכאה אינו ממון
היינו דוקא כשהלקח אה"כ לשחר עבדים שירצה שאינו קרובו אבל לקרוביו פשיע' דנוגע ולא ישלם * (יד) מעירי המתנה פסול פי' המתנה בעילה אם דאובן רנה
שאם יתעשר ומיירי בנכר דילעכא ביה דלא קשיד אהא דמקרי ליה רשע ולא ישלם * (טו) מעירי המתנה פסול פי' המתנה בעילה אם דאובן רנה
לחזור מתנה ואומ' ששמעון כוננ' בעדות דשני כוננ' לי * כ' כה"ג ש"ך שכתב לקהל א' שלא יחא ש"ך לקהל א' ויכלען הקהל ראשון להעיר עליו מעבר
על טענה לשלם ולא היו כוננ' בעדות דכיון דמסהדי דעבר על טענה אין יכולין להעמידו ש"ך דלא ביתו ריקן מעבירות מקרי גאון לחוש שמה ומתוכו
עד שיעשה תשובה והשתא מיהא לאו כוננ' בעדות כלהו ועכשו אין מרקדקין בזה שהש"ך עובר טענה ומחויקים לש"ך והוא איסור גמור ועודאין אין
זונחין כלל ע"ש כ' כזה יעמיד ליתן הדין ע' ז' מי שיש בירו למחות ולא מוחה : (טז) חייב לשלם הפירות אע"פ שיכול השוכר לחזור ולתבוע המשכני'
לא ניחא ליה למימקס בדמיה ודמיא * (יז) הרי זה מעיר כתב הש"ך כן הלכה ודלא כיש חולקין בסימן ק"מ : (יח) וכל זה כו' ומיירי שגם המערער
אינו יודע אלא על סיו עיין לקמן בסימן ק"מ * (יט) ואם ישאר בירו קרקע לז' קרקע לז' קרקע לז' קרקע לז' קרקע לז' קרקע לז' קרקע לז' קרקע לז' קרקע לז'
קרקע שמעידין עליו הינו כוננית לא חשיד להעיר שקר משום חילוק זין ביכונית לז' כוננית : (ך) וערב קבלן א' חשיד להעיר עליו אפי' אם
זכרות והנשאר ביר הליה הוא כוננית שמה נוחא למלוה ליתן לו עדיית כוננ' פורתא : (כא) בכל ענין כתב

Handwritten marginal notes in the right margin, including a large decorative floral border at the top right and vertical text columns.

חשן המשפט הלכות דיינים מאמר קדישין

נתברר שערעת תלמוד נכתב (כט) יבול לחזור בו : אבל אם אמר להלות לו על משכנתו והחזיק במשכנתו לא יוכל לחזור בו (ל) הלוחות נתן שטר הסופר אפילו הוא שטר עיסקא : ואם תלמוד אבד הספר ונרדף לכתוב אחר הוא ניתן השטר :

מ דיין המחייב עצמו לחבירו וכו' סעיפים :

א (א) המחייב עצמו ממון לאחר בלא תנאי אף על פי שלא היה חייב לו בלום הרי זה חייב כיצד האומר לערי' (ב) הו' עלי עדים שאני חייב לפלוני מנה או שבטב לו בשטר והריני חייב לך מנה אף על פי שאין שם עדים או שאמר לו בפני עדים הריני חייב לך מנה בשטר אף על פי שלא אמר אתם עירי חזאיל ואמר בשטר הריזה במי שאמר הו' עלי עדים ותייב לשלם אף על פי שישניהם מורים והעדים יורעים שלא היה לו אצלו בלום שהרי חייב עצמו (ג) כמו שישתעבר הערב : (ד) וכ"ס כשכת' לאחד קבלתי ממך כך וכך על הח' שליטם בידך להו' תחילה אע"ג דרשיתן ללא קבל : ב לוח שבכתב בכתב ידו (ה) והעיר בו עדים ונתנו למלוה (ו) הריזה שטר (ז) בשטר וכן אם כתב שטר אף על פי שאין בו עדים ונתנו למלוה בפני עדים הרי זה מלוה בשטר והוא שיהיה (ח) בכתב ידו שאינו יכול להזדייק ויקראו אותו העדים שנמסר בפניהם ויש מהגאונים שהורה שצריך לומר לעדים שסרו בפניהם (ט) חתמו והעירו שנמסר בפניהם :

אע"ג בטרם תהיה יאיר נאמר עליו דאם לא יתן עמו עדים על שטר שכתב ידו ונתנו למלוה בפני עדים יקראו אותו העדים שנמסר בפניהם ויש מהגאונים שהורה שצריך לומר לעדים שסרו בפניהם (ט) חתמו והעירו שנמסר בפניהם :

מ דיין מי שנמחק או אבד שטר חובו וכו' סעיפים :

א מי שבלה שטר חובו והרי הוא הולך להמחק מעמי' עליו עירי וצא לבית דין והם עושים לו קיום : ו"א אפילו נמחק לגמרי מאחר שהעדים יודעים מה היה כתוב בו ויגדות זו שמעדין על הצ"י יכולין להעיד (א) שלא נפתי בעל דבר : אבל עירי השטר עצמו (ב) אין בותביש לו שטר אחר אף על פי שנמחק בפניהם אבל באים לב"ד ובית דין עושים לו קיום כיצד מקיימים שטר זה בותביש שטר אחר דאמריו אגו"ר פלוני ופלוני ופלוני הוציא פלוני בן פלוני שטר צמח' לפנינו וזמנו בחם פלוני (ג) ופלוני ופלוני עדין ואם כתבו וחקקנו לעדות' של עדים ונמצאת מכוונת גובה בשטר זה שכתבו לו וצ"א קו' אחר ואם לא כתבו בן צריך להביא ראיה על העדים הראשונים עד שתתקיים עדותם : ואם אין מקיימים הוי כאלו הוניה פלני טען שאינו מקויים : ויש מי שאומר שצריך לכתוב בקו' שקרעו השטר הראשון (ד) ראל"כ פכול הוא רחיש' שישמא ילך לבית דין ואמר ויעשו לו קיום אחר ויגבה ויחזיר ויגבה אבל שטר מחנה שנמחק (ה) בותבים לו אחר אף על פי שלא נקרע הראשון : וכותבים הספר (ו) מומן הראשון ולא מומן סכותבים לו בית דין אבל אם היה במתן' אחרות וכן בשטרי מקח וממכר צריך לקרוע הראשון או לכתוב בשני שטר זה לא נכתב לפרוף בו ממעכברי ולא מבני חרי אלא כרי להעמיד שרה זו ביד מקבל המתנה או הלוקח שלא יוציאנו מידו הנותן או המוכר : ב מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובאים לפני בית דין ועושי' לו קיומו ודוקא שיש עדים שנמחק באונס (ז) אבל מחקו מלוה מרעת או שהניחו במקום שאינו משתמ' ונמחק אין עושים לו קיום רציון שהניחו במקום שראוי להמחק וראי פרעיה : ג מי שהיה לו שטר ואבד וצא לבית דין שיכתבו לו שטר אחר (ח) אין כותבין לו אפילו אם הביא עירי שטר הראשון ומעירים ישכתבו ונתנו לו על כן אין לבית דין לכתוב העתקת שום שטר אם לא יראו שיש בו צורך כי הריא דמי שנמחק שטר חובו ואם כתבו לאדם שופט שטר וצא לפני"ב ר' אין בית דין גובים בו עד שיוציא גוף השטר אם לא כתבו וכו' טעם למה עשו שטר אחר כי הריא דנמחק שטר חובו וביצא בו כגון שירדע לעדים שאבד אבל אין ידוע לערי' לא יכתבו

בשעת הקצק שלא יוכה תלמוד לעולם עד דמטא ליה דמקבל וכו' ע"פ וא"כ נהי שמסרי החייב ליד האחר מ"מ לא זכה אלא זה שמסרו לו אבל האחר שלא מסרו לו מניין יזכה וכו' ואולי מיידי דכסמרו לזה מסרו באופן שיזכה ג"כ לחכירו בחלקו והיינו זוכה לופ"י אחר ולא אתי אלא להשמועין דאפילו לא ירע האחר ממסירה זו ואפילו מת זכו היתומים בחלקו וכו' ע"פ עכ"ל כ"ל לפרט כוונת הש"ך והוא מסרו לו זכה למכרם בחלקו מפני הקצין וכן משמע מבה"ט גופי' ע"פ וע"כ לא דק בדברי ש"ך ובצעה"ת ע"פ :

(ב) הלוחות נתן שטר סופר : ואפילו אם הוא מסר עיסקא פחני ריוח שיק למלוה אש"ה המלוה נרדף ליתן כל סכר הכתיבה מכ"ס כשטר הלוחות :

מ (א) המחייב עצמו כ"ה ש"ך היינו שיודע שאינו חייב לו ומחייב עצמו כמו מתנה אבל מי שמורה לחבירו בחזקת שהוא חייב לו וכתבר הדבר שאינו חייב לו ה"ז הודאה בשעות ואינו בלום דכל קצין בשעות חוזר : (ב) הו' עלי עדים וכו' והסמ"ע כ"ל לא מהני לוח שאומר בע"פ כ"א בהודאה שכבר חייב לו אבל בזה שבא להתחייב לו עתה בדבור זה לא מהני כ"א כשכת' לו בן בשטר או באמרו אני חייב לך מנה בשטר והש"ך חולק ע"ז ועיין בפ"י וב"ד שהכתבו לעמין הלכה נקטינן כה רמב"ם שהרי כתב סכנה הודו רוב הגאונים ועוד שהריף סובר כן לדעת הרן והרב המגיד ע"פ וכפירש הסמ"ע כ"ה ש"ך בבבא ז"ו וכן בחילוק הג"ש"ל בפני עדים הריני חייב לך מנה בשטר גובה מנכ"א אבל בחלוק האמנעי כשכתב לו מסר ומכר לו הספר בפני עדים גובה ממסעברי אפילו אינו כ"י וכשלא מסר לו בפני עדים גובה מנכ"א אם הוא כ"י : (ג) כמו שכתבנו הערב

א* פי' כשקודם שחתמו העדים כתב בשטר ש' לוח מפלוני ופ' ערב ואח"כ חתמו העדים דמשעתבד הערב אף שלא קנו מיני' ואף לאחר שהלוח כיון דכתב לו בשטר עכ"ל הסמ"ע ע"ז חולק עליו וכ"ל דלא דק דהא"כ הסוה והמחבר דנריך קצין בערב היוצא קודם חיתום שטרות אלא כוונת הרמב"ם כאן לומר שהרי הוא חייב עצמו אע"פ שאינו חייב כמו שישתעבר הערב אע"פ שאינו חייב : ולעכ"ד נראה דהסמ"ע כ"כ שהי' נראה לדחוק לפרט כמ"ס הש"ך מחוס דאינו דומה לערב דערב נריך קצין והמחייב עצמו : משעתבד אפילו בלא קצין לכל הדיעות ואספר לח"מ הקשה באמת ע"ז מריש פ' הכושא דמרח"ה להרד"ע ע"פ דאי לדעת הרמב"ם מ' פרחי' לומר כהכרת הש"ך משום דס"ל דערב אף קודם חיתום שטרות כמי נריך קצין אבל המחבר חושש לקמן בפיומן קכ"ט לדעת הרמב"ם והרשב"א דס"ל דקודם חיתום שטרות א"צ קצין ולכן סתם המחבר לקמן בפיומן קכ"ט ס"ל דבריו ולא העתיק לשון הסוה שהוכיר קצין יש לפרט כוונת המחבר כפשוטו כע"פ הסמ"ע ודק : (ד) וכ"ס כשכתב * רומה לזה כ' המחבר לקמן בפיומן ע"ה ס"א ע"ל כי יומן פ"א כ"כ דה"ה אש"ה הדין בע"פ שקבל החוב בשטר או שמחל הוה מחילה : (ה) והעיר בו עדים היינו שחיתומן בו והעידו על כ"י ונתנו למלוה שלא בפני עדים ומ"מ וכן אם כ' שטר מיידי שאין חתומין בו עדים ל' שנתנו בפני עדים וה"ה אם כתב בלשון חתומי' מסח ומכרו בפני עדים דג"כ הו' מלוה בשטר דעירי מפירה כרתי : (ו) שטר כשר ר"ל לגבו' מחסעברי : (ז) כשר : * היינו כו"ר עירי מסירה כרתי אבל ל' ח כמס"ל ס"ס כ"א : (ח) כתב ידו : * כ"ה ש"ך או כתי' או כתב ידוע שאינו יכול להודיף כיון שאין עדים חתומים בו ליכא למיחס דתו לא מני' למכתב מירי בטר חתימת העדים : (ט) חתמו והעירו' אינו ר"ל שחתמו עלהש"ס כדרך שחתומין בשטר שטרות אלא היינו לומר שכתבו בו השטר זה מכרו בפנינו הלוח למלוה ומתוס ע"ז וה"ק חתמו על עדותכם שנמסר לפניכם שטר זה :

מ (א) שלא בפני בע"ד * כ"ה ש"ך דברי הרב תמוהים הם דהא"ף יעלה על הדעת שימירו שלא בפני בע"ד לחייב אות' שלא בפניו ומיהו כשלא נמחק לגמרי' ובצאומיניכר בפני בע"ד והעדים מ"מ יום רק על החתימות יכולים להעיד שלא בפני בע"ד כדלקמן ביומן מ"ו ס' אבל כנמחק לגמרי ומעידין על השטר מה היה כ' בו דבר תימה שנקבט שלא בפני בע"ד ואם יאמרו העדים שהיה כ' בו סך רב כחייבו על פיה' דאף

למ"ס הנ"ס דנריך נמו חקורת עירי השטר ראל"כ חיושנין רשמה מוויף הו' או סכ' ללות ולא לוח ובנידוף שניהם נעשה מלוה בשטר מ"מ אין כח ביד הכ"ד לעשות שטר גמור להניח מידו שלא בפני בע"ד דכל שלא בפניו אין מדקדקין כ"כ בעידותיו כ"ל כוונת הש"ך ולא כע"כ שכלל משני הש"ך מ"ס הנ"ס ונס' בלא"ה לק"מ דהש"ך כ"כ לדעת מור"ס דא"צ ניירוף עירי השטר ודוק : (ב) אגן כותבים כו' מפני שכבר עשו שליחות כ' הש"ך וכ"ס עדים אחרים אבל מרעת הלוח יכולין לכתוב מומן השני ואם כתעכב מומן הנמחק עד זמן שמנא אין כותבין אפיו' ברשות הלוח מומן שנמחק * עוד כתב כ"ס ד' אלתתם' ח' מהעדים ואברא'הסטר או נמחק יכולים לחזור ולכתוב הכל זמן שלא עשו שניהם מפשה שטר אף הראשון לא עשה שליחותו וכתב עו"ד מי שפרע מקנת החוב ומנה עתה לכתוב להם שטר אחר ממה שכת' מומן הראשון כן רשליחות הראשון כבר נפקע והוא אינו יכול עת' לעשו' שליח על סמכו' דלמפרע שאין בידו * (ג) ופלוני ופ' עדין דבעינן להוכיר בקיום ג"כ עדים שהעידו לפניהם מה היה כתוב בשטר הנמחק והעעסכרי שיוכל הלוה לשמור פליחא ולפוסלן והוא מתוסטות אורעב"ס והרא"ש אף משיק לכסוף בשם המרדכי דיש חולקין אבל עיין בד"מ שהביא המרדכי היינו החולקין לכתוב בשם הכ"י דא"צ לכתוב רק כרי שהלוח יכול לשלם העדים אבל אם הכ"ד רוצים לחקור אם העדים כס' רים א"צ לבותבו או שהב"ד צריכי' לחקור' (ד) ראל"מ פאל ראל"ג דאין חוסשין לב"ד טועין לשכחה חיושנין * והש"ך מ"ש דאל"כ פסול מהרר' קריעה שאם לא קרע פסול שו"א כו' דהיינו דהיכא דרניא דאם לא קרע ופסול ולכך נריך לכתוב שלא יסתפקו אבל אסתמא כפי האמת לא חיושנין לב"ד טועין : (ה) כותבין לו אחר פירש אפילו העדים עמנם : (ו) מומן הראשון כ' הש"ך אם המוכר או הנותן בפניו ומנה לכתוב כותבים אפילו מומן שני : (ז) אבל מחקו כו' פירש כל שאין לו עדים ע"ז שנמחק שלא מרעת' הוי דינא כאלו נמחק מרעת דהיה לו לשמרו : (ח) אין כותבין לו רשמה לא אברו ועבה תחלה בשטר חובו ויחזרו לו

מאמר קדישין הלכות פירות מא מצ השן המשמש

ואח"כ יבנה בקיום סניית ממנו או מלקוחות : (ט) ואמילו בלנד בעדים
 א"כ ה"ק גשם הב"י ובמסר הלואה אין לכתוב סופסוף סכונתיו וכו'
 יחוייבין וימנעו מסר ראשון ויתכב בו תחלה וכלל וכדלחוסו ב"ד לכתב
 סוכר כיון שכונתו לו סקרו ואל"כ ב"ד אחר ויגאל סופסוף המסר ויגבה בו
 תכ"ל ו"א דא"כ ה"א דלמריכין בכתובות התם וליחוס דלמא מקמי עירי
 הימנע וכו' מ"מ כותבין סוכר מ"מ יש לחוס סמא תגבה בכתובות תחילה
 כמ"ס ה"ק ולעכין הלואה עכ"ל • (וכלע"ד שלא רנה להקשות על גוף
 המתני' דמבוארם סבאה לב"ד בפירוי היכוסא תחלה וע"ן הקפה סמי'
 א"ו כוונתו שלא בל להקשות על לטון הס"ס כלל אלא על הלסון של הכ"י
 שלא ינאלו ערין י"א ככה"ג דכ"ה ה"י שאל תמנע"ג"כ הכתובה תחלה
 ורוקן היסוד) א"ו כשמינא הכפל אח"כ גוף הספר שוב לא תוכל לגבות
 בעירי הכונסא שהרי כבר פדע לה וא"כ ה"ה הכא כפינא הלה אח"כ גוף
 הספר לא יוכל לגבות בהסופסוף שהרי כבר פדע גוף הספר ביד הלוה
 (ומירי שהלוה יודע שנתנו לו סופסוף הלכך יזהיר בפער שלא יאזהרנו אחר
 ששלם לו הרוק היסוד : (י) ספר נוואה עיין בסמ"ע וכו' ח"ס ד' כסיון כ"ג
 ורכ"ה • (יא) וכל ספר שמספיקין נריד להגיה וכו' ל' מספיקין ומעתיקין
 אותו בלא שי ופירש אף שאין מטפיקין ספר אבל כשכותבין בלשון העתקה
 וכותבים בו שהוא העתק מותר להעתיקו • (יב) אלא אפי' • א"כ ה"ק
 הסמ"ע הוסיף בהגהתו אפילו הם קרובים ולא דק דהריב"ם אינו מכסיר
 אלא כשהתומים ג' בהעפסה וב' מהתומים קרובים לזה אבל לא כשאינו
 קתומים ב' והם קרובים זה לזה דאין לו דין רק העפסה בע"א וכ"כ
 ה"ע"ז פ"ט : והפ"כ ב' בזה ל' מאי רבותא בהעתק הא פנים מועילים אף
 בעשר ולא דק דמר"א דנריד ב"ד להעתק' ספר כמ"ס הסמ"ע לעיל קמ"ל
 דלא : ונמחק ספרו כריד פ"ד כ"ל כמ"ס ה"ע דהתם לאו משום העתק
 הוא דנריד ב"ד לא משום דנריד לכתוב והחקקו וכו' פ"ט • (יג) מי שהי'
 א"כ ה"ק ד' אין דין זה מוכרח ב"ס ופסקי' ונ' על"ד • כו"פ • (יד) וא"ש
 פ"ל ס"ס פ"ב א"כ (טו) ולפיכך קרע ספר דווקא במלוה האוכל
 למיחש למפרעו אמרינו כן אבל בעשר מתנה שכתב ליתן לו לאחר זמן
 וקרע ה"ק הוזמן יעידו העדים שנקרע ספרו ועשו מעשה ב"ד דליכא
 למיחש למפרעו ולעתיקה הא א"ס ה"ק הספר לא נתפסל המפכה (טז) אבל
 א"ס הסקידו א"כ פ"ל סימן כ"ו סק"ה (יז) אין הלוה כאלו לומר פרעתי •
 א"כ ג"ד אין זה שלש ממש דהא המלוה לחוד הפקידו מ"מ כאמן צמנו דהיה
 מחזירו בינו לבינו • כ"ה ה"ק אין לשונו מדוקדק דהא אפילו מלוה לחוד
 מסר לידו הוה שלש וכמ"ס ל' סימן כ"ו ס"ב : וכ"ה ה"ק ב' בזה ל' ותמ"ל על
 ה"ק ה"ל כ' סכנה דהיא או שהמלוה כתן בידו להיות שלש בניהם והלוה סופן
 ברי אבל כשאין הלוה יודע מהבלישות כ"א פ"פ השלש והמלוה מכחישו לא
 הוה שלש לכ"פ וא"כ סכא שהמלוה הפקידו הוא בודאי בלא ידעת הלוה
 עכ"ל ולא דק כלל בדברי הסבורים וברורים דהתם מירי שלא היתה
 צירפת הלוה וגם המלוה מכחישו מה"ס לא הוה שלש אבל הכא מירי
 שאין המלוה מכחישו לא כ"מ שא"ס היתה צירפת הלוה או לא והוה שלש
 ונאמן • ועו דהא גם הכא אפשר לפרש שהיתה צירפת הלוה רק שלא היה
 אבל השלש : (יח) בחוקת אבירים • א"כ פי' אפילו באחריות ופי' כי הדוע
 שהי' ספ' ספרותו •

מב (א) אפילו לגבות בו לאלתר פירש אף בלאתר ליכא לעיתם
 ליוסא דעדים וכו' ומה היה כתוב בו וטעם דעיינן
 פיהא דאו לקיום ומיס' רבים • (ב) אבל בער אקנייתא : פי' ספר
 שקונה בו ערה או בית שכונת על בנין פרי מכונה לך : (ג) ויש חולקין
 א"כ וסכו קולין • כ"ה ה"ק דלא קול' כו"ה פ"פ באריות ותמנע שהע"כ
 לא דק בדבריו (ד) וכל דבר כו' • ס"ב והעפר סמול : (ה) ל' סענין
 ליה ובעור כתב על זה ונראה שאמילו א"ס לא יטעון הכתב חייב הריון
 לטעון כדי להניח הדין לאמתו פי' דאין כריד סיטעון הרעותא ממש לא
 כל שמוען חייה סענה וב"ד יוכל לתלות במחא עולין כ"כ ה"ק • (ו) שלא
 יכתוב במוף סונה • אבל יוכל לכתוב במוף מינה אחר עשר ולא תישינו
 סוויף לעפרים דאין כריד להוסיף וי' סיהא אחר ופירש ויהי' כוכר (ז)
 א"כ ה"ק כ"ג ד' דהא בשמחה ליכא טעות וליכא חשש דוף • ובהרמב"ן כ'
 שלמה ושמחה לא יכתוב דוויף ומחוק ה"ה • וכשעכין הספר לשון נקנה
 כריד לכתוב לכתחלה שלם פער שהיא ג"כ לשון נקנה • (ח) מעשר פער'
 יאוי אכחון במוף סונה תלתין וחמשים כסר ולא חמשים סמא הוה תלת וחמס'
 דחוקה על הסדרים שהיו בהוגן : (ט) וא"ס כודמן במוף פטה א"כ מרבי
 ה"ק משמע דא"ס כ' למעלה באמצע הספר שלמה א"ס חוד וכ' במוף פטה
 צדוק מקיימן משום דאין ררך הכריות לחזור בדבריהם תוך כדי חיבר וכ'
 בניהם אבל כשא"ס לקיים אלא מרוחק וו לא שפענו עכ"ל והפ"כ רונה לרחות דבריו מע"ל נסמך כ'
 רתעה אף כאן מה' שיכול לתרו דבריו אפילו הן פ"ה הדמך ודמקום זה סנה וכו' וכל
 חל

יכתבו (ט) ואפילו נאמר בעדים אין כותבין לו רשעא ופסגא א"כ
 עדים מעידים שנשדף : דווקא בעשר ה"ה ח"ל פער מקח ומכס'
 בלא אחריות כותבין לו אחר מאחר סכאד אבל אין מעידין פ"ס פער ל'ל
 מרד (י) פער נווא' סכתוב בו מתנת לרכי' ג"א אחר לבית דין פ"ה ח"ל לו
 לבדו הלכו במתנה כותבים לו דהא לאו לגביית' קאי דהרי לאו פער' כ"א
 והיתומים יכולים ל'מער פרענו ומירו א"ס • היה כד' אחר ותאבר משם
 כותבין לו אחר רליב' למיחש שסא ימצאו בין שלא היה בידו וא"ס
 הלוח במדינת חים והמלוה חרשים ילאו ל'ך יצאו בידו ש"פ וא"ס
 לו בדרך וכל לבית דין וצויהבים לו אחר והוא מניח שגרו ביד ב"ר
 זה שבעידו זכית דין שבמקום שהלוה שם יודיעו לבית דין שבמקום
 המלוה שרוא נפרע מהו וקורעי' השטר דראשון שכתבם יא"ס יא"ד
 השטר שהסמיש בשגרא חולך לו אצל הלוה וידוע זה בעיני חולך
 לפני בית דין ויעידו לפניהם שנאבר ויחזירו לו שטר שכתבם : (יא)
 וכל ספר שמספיקין ומעתיקין אותו לזמן מספר הרצון ויחזיקו בו
 שהוא העתק ואין נריכין ב"ד להעתק ספר (יב) אלא אפי' כ' כריס יוכלין
 להעתיקו (יג) מי שהי' לו חוב על חבירו כש"ס ואבר השטר ודרי הצרים
 קיימים אצ"פ שקנו מידו הרי זה נשבע היסת יד ואפי' היה החוב חמס'
 ועדיין לא דביע זמנו לחפר' הואיל וכתבו לו שטר ואינו בידו א"ס פדע
 הלוה פרעתי גאמן ונשבע ה"ס' שפרעו שאנו חרשיין שסא פדע
 סו' ולפי' קרע השטר או שרפו ואפי' ה"ה חסד יציא מתחת יד א"ז
 והלוה טרען סמני נפל אחר שפרעתי אע"פ שרוא כתון זמנו ישבע
 היסת ונפטר שיהן שאין השטר ביד המלוה אין שם חזקה אין ה"ס
 א"ס מודעבתודמנו (טו) אבל אם הפקידו המלו' אצל אחר וה"ה יצא
 מתחת ידו הנפקר (יו) אין הלוה נאמן לומר פרעתי וסמנו נפל ואת'
 מצאתו ואע"פ שלא הפקידו אצלו בעדים : מי שהיו ספרותיו בעיר
 שכנס' כרכו' ספתמא הס' (יח) בחוק' אבדו' וכתבין לו פער אחר ואלעו
 הלוה פומר ופוחה אין מעתיקו :

מב שכותבין השטר בכל לשון ודין אם אין המטבע מפורש בו ובר מו סעיפים :

א אין כותבין שטר תוב על רבר שיכול להודיו וא"כ כתבו עליו
 פסול (א) אפי' לגבות בו לאלת' : דווקא ספר חוב (ב) אבל ספר
 אקנייתא כסר ר"פ ב' דגייסין כל ספר פליט עשוי כתקת חכמים לע"ס
 פלין טעם לטוסלו פסול ולכן אם עפה כותן הוה פער מקוסר פסול (ג) ויש
 חולקין ופסקי' : (וע"ל סימן ט"ד סעיף ח') : ב כתב בגל לשון
 ובל כתב ובלבד שירקק הסופ' בכתב הדוא שלא יתא בו שום שינוי
 ג מתיקון עטרת לכתבונ כוארין חיינין שלו שלא יהיו רתיקים
 בין התיבות שסא זייף והוסיף וא"ו או זי' ולא יהיו פרוחק' שסא
 מחק אות אדית בגון ה' או ח"ת והגיה רגלה אמת במקד' ו' וכל ציור'
 בו מרקקים בו בכל לשון ובכל כתב לכן צריך הסופ' לחה בכתוב'
 השטר שיהיו אותיות דומות זו לזו ויהיה הבת' מינש' ושוה בכל
 רבריו שלא ירחיק האותיות זו מזו יות' כראי ואל דהו' הבת' יות' כראי
 ואל ירחו' הבת' יות' כראי ואל ירחק במקום אחר וירחק במקו' אחר
 למי' אין העדי' רשאין לתת' ער שירקקו היטב בכל אותיותיו ולפי'
 כשיבא השטר לפני הריון צריך לעיין בכל אותיותיו ולרמות אות'
 לאות וא"ס רואה בו שמי' לא יגבה בו ער שיבדוק הרבר היטב (ד) וכל
 דבר שוכל לתלות במחא תלינן וא"ס צריך לכופ' בעל השטר ולהבות'
 פרי שורה יעשה כדי שיוציא הדין לאמתו : ויש מי שאומר דה"ס
 חיובא דאית לאמקוי מירשים או מלקוחות רק' ל' סענים לחרש
 שללוקח : אבל חיבא דאית לאמקוי מלוה או סוכר ונתן גופייהו
 ולא טען נתבע בחייה ריעותא דאשתכח בשטרא • (ה) לא טענין ליה
 ד' צריך להוד' (ו) שלא יכתוב בסוף שמה (ז) משלש ועד עשר
 שסא יעשה (ח) מעשר עשרים ומשלש שלשים : וא"ס כתב שלש' אר'
 עשר' פסיד דמי דהא ליכא למיחש לויף (ט) וא"ס נודמן לו בסוף שמה
 מחזיר דריב' פעמים הרבה עד שיבא בתו' שטח וב' אחר שלא יכתוב
 וחשבון באותיותיו כגון ב' או ר' שלא יעשו כ"ף או ריש' וא"ס לא
 פעה כן פ"פ פאיספר לויף ופסול אבל אי כתב גמטריאוי' • (י) א"ס
 פיות מדברים ש"ו אפשר לויף כסר : ד' היה כתוב בו לעלה רבר אחר'
 ולמנח רבר אחר (י) ואיפשר לקיים שניהם מקיימים אותם אבל אם
 הם

פ"ס כשר ע"פ : (יא) ואפשר לקיים שניהם מקיימן : א"כ אמילו הקיום כו'
 ה"ק ד' כופ' ל' וכד' פ"ל לא כ' כאלא דוקא כשהן מרוחקים ויש דברים היכססין
 צדוק מקיימן משום דאין ררך הכריות לחזור בדבריהם תוך כדי חיבר וכ'
 בניהם אבל כשא"ס לקיים אלא מרוחק וו לא שפענו עכ"ל והפ"כ רונה לרחות דבריו מע"ל נסמך כ'
 רתעה אף כאן מה' שיכול לתרו דבריו אפילו הן פ"ה הדמך ודמקום זה סנה וכו' וכל
 חל

וי' באג' י' כראי

מ"ב

מ"ב

מ"ב

מאמר קרישין הלכות הלואות

פוסקים העסק שאין למידן משטה אחרונה משום דיש לחוש שכתב בזיוף וא"כ כשיש עיסה אחת דליכא למחש לזיוף למידן ודלא ככ"ח : (ג) והנכח דכתבנו ש'ו והש"ך הביא בשם רוב הפוסקים דלא כמחבר אלא אף שכתב שריר וקיים אין למידן משטה אחרונה (ד) כשר : א"כ כ"הש"ך כ"ל פיקר לדינא שהוא פסול : (ה) ולא בכתיבה לקה וכתפו התוספת היינו כשמוקיים למטה בשטה אחרונה אבל אם מקיימן למטה מזה וכול לקיים אף בכח דק" : (ו) שמה מחקו אפילו לא כמנא כתוב במקום המחק וכות של בעל השטר : פ"ה פסול שמה מחק למטה חובתו דבעל השטר או כתב עם זכותו אפילו אם נ"ד אינו כמנא שם מ"מ כיון דיכול לזייף ולהגיה בשטר וכותו ה"ל שטר שיכול לזייפו ופסול : (ז) וה"מ כשעדים מוחזקים ביודעי כ"הש"ך ולכ"כ בפלמא כמי חייבין וכו' דילמ' הכיחו עם שני שיצין ומה שאמרו אין למידן משטה אחרונה היינו כשעדין מוחזקין ביודעים וכן בשאר דוכתי דהמריקן ממתמא העדים וכו' היינו כמי כשמוחזקים ביודעים אחר דין שאנו דנין בו וחולק על הב"ח ולי כראיה דיש להכריע באם שטען הלוח שום טענה בעולם על השטר אזי בודאי נרדף הדין לחקור אחר אותו העדו אם העדים מוחזקים ביודעי אבל כשתמא אם הוא לא טען כלום על השטר רק דברים אחרים יש לפסוק ככ"הש"ך לחקור אחר עדים אם הם מוחזקים ביודעים (ח) שטר שאין בו ש"ק דהוא שטר שהיה עומד לזייף שהרי היה יכול לזייף ולהסיף וכותו בשורה שהכיתו העדים חלק ולכתוב בסוף שריר וקיים או למידן גם משטה אחרונה ולמי מאי דכתבתי לעיל בשם הש"ך דאין למידן נ"ע : (ט) תרי"ו דווקא אם כשאר עוד שורה חלק אחר בין סוף השטה לחתימת העדים דאל"כ יש לחוש שהסוף וכותו בשורה אחרונה וכת' לנסוף ש"ו שאל"כ כשעדין כשאר שורה אחר דלא חייבין שהכיתו עדים שתי שורות אחר : (י) ולא כמנא אותן ב' אותיות כיון שכתקיים בחותמו כנר העידו העדים על כל מה שכתבו שהוא כן ואולי שגבר כ"כ נדקות שלא ניכר מקומו עכשו : (יא) שניהם : א"כ כ"הש"ך אבל אם חתום את"כ רק ע"א לא מהני ול"ד לרקמן סומן מ"ה סך"א וכו' ע"פ :

מה (א) העדים חותמין למטה ואם חתם איש פלוני עד פשר : (ב) ולא מן הנדדים : א"כ כ"הב"מ ע"ה הטע' דאז מני מזייף שיוסיף לכתוב למטה בשטר מה שירצה : והש"ך חולק וכ' אפילו לא מני מזייף טעון דכתב בו שריר וקיים או שלא חלק מלמטה או שחתם ע"א למטה והשני מן הנד כמי פסול כיון שלא נעשה כתיקון חכמים כראיה גם להפוסקים שכתבו שאם לא הוחזר מעניינו של שטר השטר כולו פסול וכדלעיל ר"ס מ"ד מורו' בזה ודוק עכ"ל : (ג) וכן כ"ל פיקר : א"כ והש"ך פסק ככנרא הר"א שוב' והיכו דוקא לכתחלה אבל אם אירע שחתמו כן שטר כזה ר"פ ע"פ שנתנו לטנים לקרותו השטר כשר בדיועבר ואפשר שרעת הרמב"ם והמתבר כן שכתבו ואין שאר העם רשאים לעשות כן ולא כתבו שדעבר פסול ודוקא דקרעו להם כיוון חלק וחתמו כ' הרמב"ם והמחבר לקמן ה"ד דדעבר פסול מיון דאשכח בש"ס דנרדף רב כהנא ס"ל דדעבר פסול וכת"ס המ"מ ע"פ מש"א כ"הכא דהא אמרינן בש"ס תרגמה אקריאה אלמא דקריאה שפי יש להכתיבה מהאוי דלקמן ע"פ : (ד) שר שלא קראו מ"מ מתחייב הוא בכל מה שכתב בו כיון שלא חשם לקרותו וסמך על הסופר גמר בדעתו להתחייב בכל מה שאמר : מהאן ראיה על מנהגינו ותיקון המדינה בענין חתימה סתם רק קיום העדות על החתימה ובלא כתיבת המשמעות כיון שמשלש ליד השלים ליתן לשפנדרו גומר בדעתו להתחייב בכל מה שיאמר : (ה) וקרעו להם כיוון חלק : א"כ פי' דלוקחין כוונתו ומקרעין בו שמו העדים מעבר אל עבר ומשימין אותו על הקלף וממלאין את הקרעין דיו : והוא עובר דרך הקרעין ונרשם ובגם התיירו לפנות כן מכני עיגון וכשאר שטרות אסור אבל לנייר שטרות נורות חתימת העדים שהעדים ממלא את הטרעטין דיו אף בנש אסור דה"ל כתב ע"ג כתב כמ"ס בא"ע סימן ק"ל : (ו) מכת מרדות א"כ כ"הש"ך דקאי על עדים ונ"ל מכין אותם : (ז) חותם ע"פ העד ה"ה לזה המתחייב עצמו ככ"י או בממר"ס שכתב פ"פ חתם בממיר קולמוס או שכתב ע"פ כוונתו לחתום מהני וכן לענין כתובה אם אחר חתם בעטיו חתן אלא שאסור הדבר לענין מעשה משום דאפשר דתיפוק מיניה חורבא כתב הש"ך אפילו לא קבלו בני העיר שנהג זה מהני דהא דבעינן קבלו דווקא בעד כדי שלא יהא עד מפי עד מש"א כ"הכא שכתחייב הוא פנמא נדבר : (ח) אי אמרי אקרינן פי' דאמרי כן מענמם ולא שפאלו הדינים להם : (ט) אי מכוני אשטר : א"כ כ"הב"מ ע"ה דשואן אי מקרי תחל' למאן דידע לעיקרי והש"ך חולק דאפילו לא אקרי וסמכו להמלוה גושיה והאמנו לו כהי דלא ה"ל לחתום לכתחלה דדלמא יש זיוף בשטר מ"מ כיון דמכוני אשטר והשת' אומרינן ששטר כשר ואלו היו כותבים למאן דידעו היו חותמין כשר השטר כיון דהשתא לא נעשה זיוף עכ"ל ומדברי ע"ג ומשמע ב' דוכתב בענין זה אחר שאמנו שהקרו בני : ב' לא אמרו נרדף שיכווננו עדותנו ע"פ אם ברור לנו שלא הקרו פסול בכל גווני : ולי כראיה מדברי הש"ך ככותבים וכמ"ס ראיה לדבריו מהקור ובעל הענין והרא"ש פ"ב דגטין וכולם כאלה כתבו דכי מכוני בשטר אפילו אומרים בפירש לא אקרינן כשר : (י) ב' שיטין : א"כ טעמי שלא נעם כתיקון חז"ל שהיה יכול לחתוך : שטר ולמסו שטר חרם בזיוף כשני השורות : והש"ך כ' בזה ל' דלא ח"ה פסול שיכול לכתוב בשורה

מד מה השן המשפט יט

משטה אחרונה : ודלא כ"ה שהשטר כולו פסול דכל שטר שלא נעשה כתיקון חכמים פסול אף על פי שאין טעם לפסלו והא דאין למידן משטה אחרונה היינו במקום שיש חשש שמא זייף אבל אם השטה אחרונה לחובת מוכיא השטר למידן ממנה דודאי לא זייף : ב' אם השטר כולו מכתוב ידו של מי שנתחייב למדי' משטה אחרונה אבל אם השטר מיר אחר והחייב חתום למטה אין למידן משטה אחרונה : ג' אם סייק השטר בסוף שטה והרחיקו העדים שטה שלימה וחתמו העדים באמצ' שטה שנייה אין למדים מחצי שטה אחרונה ומשטה שלימה שלפניה : א"כ מנא דבר כתוב בחני שטה שלפניה ונעטה שלפניה ודוקא שחתמו העדים זה תחת זה אבל אם חתמו זה אחר זה כל השטר פסול כדלקמן סי' מ"ה בעיף י"ד ד' היבא דכתיב ביה שריר וקיים למידן משטה אחרונה : א"כ לחזור מעניינו של שטר בשטה אחרונה : ה' אם יש בשטר מחקי' או תלויות או תיבות שעבר עליהם הקולטום צריך לקיימם קודם והכל שריר וקיים : ואל"כ לכתוב ודין קיימיהו : ואם לא קיימ' אינם פוסלים השטר אלא שאין למדים מהם : וי"א שאם היה מחוק ולא נתקיים פסול כל השטר שמה היה כתוב חובה לבעל השטר ונמחק א"כ מוכח מתוך הפס' מה היה המחק אז לא נפסל כל השטר : ואם היה בגופו של שטר דהיינו שם הלוח והמלוה והמעות נפסל השטר אם לא קיימם ואם היה בזמן ולא קיימם הוי בשטר שאין בו זמן : ו' שטר שיש בו גרר מאחוריו או ביני שיטי במקום שנהגו לכתוב הפרעון מאחוריו או ביני שיטי (ד) כשר אלא שיש לאיים על בעל השטר ויש פוסלים : ז' יש מי שאמר שאין לקיים המחקים אלא בכתב שהוא בכתב השטר (ה) ולא בכתיבה רק יותר מכתב השטר : ח' אם היה המחק בשטה אחת סמוך לאחרונה והוא כשיעור שריר וקיים או יותר אע"פ שחזר וקיימו פסול (ו) שמה מחקו וכתב דבר שזייף וחזר וקיים בדיוח שבין הכתב והעדים וה"מ כשאין אויר ישטה בין עדים לשטר דאיב' למיחש שמה הוסיף באותו האויר שהניחו העדים אבל יש בו אויר שטה כשר ולא חיישינן שמה הניחו אויר שני שיסיף והוסיף מה שרצה בשיטת ונשאר עוד שיטה אויר והני מילי (ז) כשעדים מוחזקים ביודעים הא לאו הכי חיישינן : ח' האידנא נהגו לכתוב קיום מחקים ותלויות אחר וקנינא לפי שהורגלו עתה לכתוב בכל השטרות שריר וקיים דא"א לזייף ולמידן משטה אחרונה וא"צ להחזיר מענינו של שטר מ"ה (ח) שטר שאין בו שריר וקיים פסול ואין לעדים לחתום אא"כ בחוב שריר וקיים ואם כתוב בו (ט) תרו שריר וקיים כשר : ולכתחיל' לא יעשה כן תשו' הר"ש כלל ס"ג סי' ג' : י' עפר שכתוב בקימו נ"ז על הגרר וברקו וחששו השטר אות באות (י) ולא נמצאו אותן ב' אותיות. כשר נ' י"א שטר שיש בו מחקים ושכחו העדים ולא קיימו בסוף השטר וכתבו שריר וקיים וחתם העד האחר וקודם שיחתום השני מצאו שלא קיימו המחקים תקנתו של שטר זה שיכתבו אנו שהרי לבתר דחתום חר מנן ער שלא קיימו כן וכך מחקים דאית ביה קיימנמם כדקא חזי והכל שרים וקיים ויחזרו ויחתמו (יא) עניהם : וכ"ס אם כתוב איזו דבר למטה מחתימת עדים וחזרו וחתמו דכשר :

מה שהעדים צריכים לקרות מקודם השטר ודין שטר רבא על הגייר ועדיו על המחק ובו כג סעיפים :

א (א) העדים חותמים למטה בשטר (ב) ולא מן הצדדים ולא מלמעלה : ב' ראש ב"ר שהיה יורע עניין השטר וקרא לפניו הסופר שלו הואיל והוא פאטין אותו ואימתו עלי ה"ז חותם השטר אע"פ שלא קרא הוא בעצמו ואין שאר העם (או ראש ב"ד וסופר אחר) רשאים לעשות כן עד שיקרא העד השטר מלה במל' : ורא' דכנים יקראו לפניהם והן חותמין ואם אינן מנינין לפון השטר יתרגמו להן הקוראין והם חותמים (ג) וכן כ"ל פיקר י"א דקורין לפני גבור וחותמין דינאיים לסקר לפני גבור והוי כראש ב"ד וסופר שלו : ג' גזררה בחתם ידו והשטר בזמן של כותים והרבר ברור שאינו יודע לקרות ויש עדים שחתם (ד) ער שלא קראו מכל מקום מתחייב הוא בכל מה שכתבו בו : ד' עדים שאין יודעים לחתום (ה) וקרעו להם נייר חלק וחתמו על הרשום מכים אותם (ו) מכת מרדות והשטר פסול : (ז) מכת מרדות (ה) חותם ע"פ העד שכותב פלוני מר פלוני חתם בממיר קולטום או שכתוב בו פ"פ צוח לחתום אם קבלו בני העיר עליהם לעשות ערותו בעדו העד כשר ואם לא קבלו עליהם אינו פלוס כל שטר הבא לפנינו שעדים מצידים על חתימת העדים מקיימים אותו שחזקה אין העדים חותמים על השטר אא"כ קראוהו ויודעים לחתו ואי איתנהו ככהרי קמן וק"ל בהו דלא ידעי למיקרי (ח) אי אמרי אקרינן למאן דידע למקרי סכנין עלייהו : ואי לא אמרי הכן דייקין ככהדנותיהו על פה (ט) אי מכוני אשטר מקיימין להו : ו' ידקרו העדים שלא ירחיקו מכתב רוחב (י) ב' שיטין ואם הרחיקו ב' שיטין פסול אפילו בתב' שריר וקיים אפי' יורע

לפני אחרונה מה שירצה ואפילו כ' כחף השיטה שריר וקיים יכול ל' חוק השריר יוקים

השן המשפט הלכות הלואות

מה מאמר קדישין

ידוע שלא הוסיף ולא זיף בו שום דבר (יא) ואפילו טייטוזה בריו פסול שלא יאמרו חתמו על הטוטא ולא על עיקר השטר : ז הא דאטרייזן שאם הרחיקו ב' שיטין פסול היינו למנכי ביה ממעצרו אי גמי טכני תורין אם הלוח טוען פרעתי אבל אינו יכול לטעון (יב) לא היו דברים מעולם : ז' ב' שיטין שאמרו בכתב (ג) ירי עדים שהיא גסה ולא ירי סופר שכל המזויף אינו הולך אצל הסופר : ז"ב ב' שיטין אלו הן ואירן כגון למ"ר בשטה העליונה וד' בשטה תחתונה שהם ב' שיטין ונ' אוריים : י' יש מי שאומר שאם השטר מסיים באמצע שטה והניחו אותה שטה ועוד אחרת והתחילו (יד) לחתום בשטה שלישי פסול שיכול לכתוב באותה חצי שטה מה שירצו ויחזו מעניינו על שטר בשטה אחרונה וכן אם מסיים בסוף שטה והרחיקו העדים שטה שלימה והתחילו העדים באמצע שטה (טו) שנייה פסול אם יחתמו זה אחר זה באותו חצי שטה שיוכל לכתוב בחצי השטה החלק שלפני חתימתו פלוני לזה מפלוני מזה ויהא שטר הבא הוא ועריו בשטה אחת שהוא כשר ויחתוך כל העליון : ועיין סימן מ"ד סעיף ג' ואם השטר מסיים באמצע השטה יכולין העדים לחתום עמנו בחצי שטה הנשארת זה אצל זה (טז) ואז למדין חצי שטה שלפניהם ומטה שעליהם דאין לחוש לשום דבר : י"א צריך לזהר בשחותמין ויש חלק לפני חתימתו שלא יחתמו זה אחר זה בשטה אחת רשמה יכתוב בחלק שלפני חתימתו מה שירצה ויחתוך העליון ויהיה שטר הבא הוא ועריו בשטה אחת וכיצד יעשו טייטונו בריו ולא אטרייזן דאטיטא חתימתי לא דיבא שהטוטא עומד בין שטר לעדים ואם התחילו לחתום באמצע השטה וחתכו החלק שלפני חתימתו פסול (יז) רשמה היה כתוב שם חובתו או שוה תגאי וזה חתכו ומהו אם כתב למעלה בסוף השטר שריר וקיים כשר ובלבר שיהיו העדים חתומים זה תחת זה אבל אם חתומים זה אחר זה פסול רשמה היה שטר הבא הוא ועריו בשטר א' וחתכו (יח) והיה חלק מלמעלה וכתב שטר זה : י"ב שטר שהיו עריו כרובים ונמצא אחר מהם קרוב או פסול או שהיו בהם ב' קרובים זה לזה והרי אין העדים קיימים (יט) כדי לשאול אותם אם יש שם צרות ברור שכולם ישבו לחתום שהרי נתכוונו להעיר ה' בטל ואם לאו תתקיים העדות בשאר שהרי (ך) איפשר שחתמו הכשרים והניחו מקום לגדול לחתום ובא זה הקרוב או הפסול וחתם שלא פרעתם אף ע"פ (ך"א) שהער החתום בשטר מתחלה הוא הפסול הרי השטר כשר וכלתחילה לא יחתום סוס קרוב או פסול על הסטר וי' דאין להכשיר שטר (ך"ב) שתומין בו פסול ו' אף ב' עדים האחרונים הם כשרים י' אם נפסל ע' חתימ' הפסולים אם הכשרים זכרים העדות על ירי ראיות השטר יכולים להעיד וב' ד' יכתבו צרותם כמו שכתוב בשטר וחשוב כמו שטר הראשון : י"ד היו עדים מרוחקים מהכתב יתר על שני שיטין והיה הריחה שבין הבהב והעדים מלא בעדים פסולים או קרובים הרי זה כשר שהרי אינו יכול להזיף ואם נראה השטר בב' ד' קודם שמיילאהו בקרובים או פסולים שוב אין לו תקנה אבל אם הוכשר ע"י מילוי קרובים קודם שבא לב' אפילו עשאו הגל ח' פרעתו שלא פרעת הל' כשר וי' א' רוקא שמיילאהו פרעת הלוח אבל אם מלאהו שלא מדעת הלוח פסול : ז"ו (ך"ג) הא דמבשריזן במילאהו בקרובים או פסולים אם הוא שטר (ך"ד) שאין בו קנין שמיילאהו ביו שנכתב ונחתם אבל אם מילאהו לשחר וליומ' אחר אפ' בטעו' הלוח פסול : ז"ז אם אחר שפרעו הוא טוען שהשטר היה פסול לפי שהרחיק הסופר חותם ידו יותר משטה אחת אין ברבריו כלום : י"ז הבא טבח בותי הרי הוא כמותו לגבות בשטר שעריו מרוחקין ב' שיטין אם נהגו הכותי לגבות בו : י"ח שטר הבא כולו בשט' אחת ועריו בשטה אחרת פסול רשמה הרחיקו העדים השטר שטה אח' וחתך כל השטר וכתב זה השטר באותה שטה ונמצאו הערי' החתומים עליו : וכן אם היה הסטר ב' שיטין אלא שאין השטה ראשונה מתחלת כראש הקלף (ך"ה) חיישין שמא קיימו הסטר באמצע שטה והניחו הנשאר חלק גס שיה' שתתי' וחתמו וחתך כל הסטר וזיף בשט' ומחל' : שר' : ושרי העדים חתומים עליו : י"ט היה השטר כולו עם כל עריו בשטה אחת כשר דליבא למיחש לטריי אבל אם השטר ועריו בשטה א' ועוד למטה ממנו בשט' אחר' ב' עדים יש לחוש שמא חתך כל השט' העליון שהיו הערי' החתונים חתומין ובשיטה שבין שטר לעדים כתב שטר ועריו ובשטה שניה יאמר ביונתי להרבות בעדים לפיכך כשיבא לפנינו שטר כזה אין מקיימים אותו מעדים שבשטה שנייה לא מעדים שבשטה ראשונה : י"ך שטר הבא הוא ועריו על חמ' בשטר (ך"ו) והוא שלא יהיה שום שינוי בין השטר למקום חתימת העדים שאם יש שום שינוי יש לחוש שמא מחק וב' מה שרצה ולפיכך הוא משונה שחרי מחקו ב' פעמי' על כן לא יחתמו העדים על שטר מחוק אא"כ נמחק בפניהם שאל"כ יש לחוש שמא מקום החתימו נסתק ב' פעמים ומקום השטר פעם אחר ובשחזור ומחוק פעם שנית יכתוב מה שירצה נמצא השטר ומקום חתימת העדים שוח הכל מחוק ב' פעמים : ונריכין לזהר שנמחק הכל ביום א' דאין דומה כמחק בן יומו למחק בן כ' ימים : ואם יש בין חתימת העד לשני ריות בשיעור בתיב' אנהנו שהרי חתמנו על המחק והשטר על הנייר פסול שמא היה השטר על הנייר ועריו על המחק הח' כתוב בין חתימת העדים אנהנו שהרי וכו' ומחקו ומחק השטר וכתב מה שרצה אה"כ : אבל אם לא היה כאן מחק כלל הסטר פשר אע"פ שיש בין חתימה לחתימה ריוח גדול : כ"א שטר שהוא על הנייר ועריו על המחק פסול שמא ימתק השטר ויזייפו ונמצא הוא ועריו על המחק ואם כתבו העדים אנו הערים חתמנו על המחק והשטר על הנייר כשר והוא שכתבו בן בין חתימת ער' הראשון לחתימת ער' השני אבל אם כתבו בן לפני חתימת

וקים בשטה שלפני אחרונה ולכתוב שם מה דנשי כלעיל סימן מ"ד : (יא) ואפילו טייטוזה כ"ה ס' ד' אפי' אין בו מחק רק נקודות ושריטות והלובן נראה בין הנקודות דפסול : (יב) להר"ם • א"כ כ' ה"ך וף להטוסקים דס' ל' בשט"ח המוקדמין פסולים לגמרי ויכול לטעון להר"ם וכמ"ל סימן מ"א סקי"צ מודים הבח כיון שכתבו עדותו להכשיר אלו מלאהו בקרובים או בחתרת דברים : (יג) ידו עדים ואם כתיבת הסופר גסה משל עדים או משערין בכתב סופר להקל : (יד) לחתום בשטה ג' בזה אין חילוק בין חתמו זה תחת זה או זה בנדר זה כיון שהתחילו לחתום כראש הסיסה : (טו) שנייה פסול • א"כ אבל כשיחתמו זה תחת זה כשר דפני עדים בשתי שטרות אין מנסרפין עכ"ל וה"ך חולק ופ' ז' ול"כ דהא קי' ל'ן במימ' כ"א אפכח דמנסרפין עכ"פ לגבות מפכ"ח אלא כראש כאן הטעם כיון דליבא לא שטה אחת בכל שטר ליבא למיחש למידי דיהיה כיכר הוויף וב' שטרות ככה"ג שאין בשום שיטה רק שיטה אחת אין מנסרפין : (טז) ואז למודין מחני סטה דמוקמינן העדים לחוקתיהו דאם לא ראו שהסטר היה כתו' גס בלוחו חני שורה שקודם חתימתן לא היו חתומי' נפסל בחני שורה כיון שיכול לזייפו ולעשות ממנו סטרו ועריו בשטה א' • (יז) דשמה הי' כתוב שם כו' מה' אם כתב למעלה בסוף השטה ש"ו כאר' כ' ה"ך דלדידן ליתא להאי דיבא דהא אף שכתב ש"ו שמה היה כתוב שם חובתו של מלוה והט"ו מתוך קושיא זאת זה הכלל דלא חיישינן בכל מקום רק שיש ריבועת ואיכיו כל שיש בלוחו מקום ואפשר לנבא לזייף וזיף כזו באמצע שיטה כז"ו דאז כשיחתוך מקרי ריבועתא וחיישינן למאי דאפשר לחוש משא"כ כאן בזה תחת זה דאלו ישייר אותו מקום כיכר חלק אין עליו חשש זיף משו' הכי אם נחתך אין כאן ריבועת' וא"כ אף לדידן שייך האי דיבא : (יח) והיה חלק מלמעלה וכתב מחק יש ללמוד שלא יעשו שטר ועריו בשטה א' כשיש חלק מלמעלה אלא ישייטו בדיו או יחתכו ומכל מקום כיון שיש ריבועתא לפנינו חיישינן שמא אירע כד' • (יט) כדי לשאול ואם עדים קיימין צריך לשאול אותם והעדים כגון כאמרים לומר שכולם ישבו לחתום אע"פ שכתב ידם יונא ממקום אחר ואם אמרו שלא ישבו כולם לחתום ועדים אחרים מעידין שישבו כולם לחתום אוקי תרי בדהי תרי ואוקי ממונא בחוקת מריה : (ך) אפשר שחתמו והיינו שחתמו זה תחת זה אבל אם כולן חתמו יצורה א' ויראו אמרינן לפה עדות גמור נתכוונו • (ך"א) שהער החתום • א"כ פי' ה' א' דאין הוא מעיקר הבאים לחתום קמ"ל דלא אלא אמרינן רווחא שבין למאן דקשים מוכי' ובא הפסול וחתם • וה"ך חולק על המחבר וכו' דרעת הרי' ו' והר"ש כ"א הוא להיפך וכן הוא דעת הרבה פוסקי' מאד וכן עיקר מוכרח בש"ס : (כב) שתומים בו פסולים ואם העדים פסולים חתומים באמצע ועדים ראשונים ואחרוני' כשרים חז' כ"א אין יודעים בא' זה סדר חתמו הסטר פסול וכשנודע לנו שסדר חתימתן הי' כמו שהן חתומין בשטר כשר כיון שהעדים ראשונים כשרים משא"כ כשכל עדים ראשונים פסולים מכחמא השטר כשר דאמרינן למילוי חתמו הפסולים אחר שחתמו הכשרים וכשנודע לנו שחתמו על הסדר פסול כתב הכ"י דאף אם חתמו שנים האחרונים הכשרים זה אכל זה הסטר כשר : (ך"ג) והא דמכשרינן • א"כ כ' הכמ"ע ונריך להגיה והא דמכשרינן דזה קאי על ה' א' דפי' דהיינו הרר יונה דרוקא שמלאהו מדעת הלוח וכו' אבל לדעת הר"ם שסבר שיכול למלאות אפילו שלא מדעת הלוח כשר ה"ם שיכול למלאות למחר או ליומ' אחר' וכתב ה"ך ול"כ אלא דכ"ע מודים בזה דכתי' דיכול לעשותו שלא מדעת הלוח היינו כיון שמכר הסטר לידו כלו הכרהו לעשות אבל מ"מ אין הסטר כשר אלא משעת המילוי עכ"ל והע"כ חולק על ה"ך וכתב דיפה כיון הסמ"ע דהא כ' הר"א ב"ד ח"ל שאם היה פקח ומלא אותם קודם שבא לב' ד' ומהו הלשון ממעט אפילו אחר כמה ימים רק קודם שבא לב' ד' וכן הלכה עכ"ל • ולא רק בדבריהם ה"ך דהא גס בדבריו הר"ם שסבבא המחבר הוא ג"כ כמ"ם הראב"ד רק שה"ך ב' שלא מוזכר מידי מדבריו שיש לומר שבא להורות ענה טובה למלאות בלוחו ווס קודם שבא לב' ד' ואם נראה הסטר כב' ד' קודם שמלאהו שוב אין לו תקנה אפילו בלוחו יוס דאלמנהו רבנן תקנתיהו ואמרו כל שטר שכתבא כב' ד' שלא כעשה כתיקון חכמים הרי הוא כחפסא בעלמא וגם ה"ך חולק על הסמ"ע ע"פ ודוק : (ך"ד) שאין בו קנין וף למ' ד' עדים בחתומין זכין לו בשטר כזה דלא נחתם כראוי מודה דאין זכין לו : (ך"ה) דחיישינן כו' אע"פ דלא חשדינן לעדים שחתמו על השטר כזה מ"מ כיון דליבא ריבועתא לפנינו דמתחיל השטר באמצע הסיסה חוששין לזה : (ך"ו) והוא שלא יהא שום שינוי • א"כ וה"ה שלא יהא שום שינוי בשטר עמנו בין מקום פסול זה למקום שטר

משונה שחרי מחקו ב' פעמי' על כן לא יחתמו העדים על שטר מחוק אא"כ נמחק בפניהם שאל"כ יש לחוש שמא מקום החתימו נסתק ב' פעמים ומקום השטר פעם אחר ובשחזור ומחוק פעם שנית יכתוב מה שירצה נמצא השטר ומקום חתימת העדים שוח הכל מחוק ב' פעמים : ונריכין לזהר שנמחק הכל ביום א' דאין דומה כמחק בן יומו למחק בן כ' ימים : ואם יש בין חתימת העד לשני ריות בשיעור בתיב' אנהנו שהרי חתמנו על המחק והשטר על הנייר פסול שמא היה השטר על הנייר ועריו על המחק הח' כתוב בין חתימת העדים אנהנו שהרי וכו' ומחקו ומחק השטר וכתב מה שרצה אה"כ : אבל אם לא היה כאן מחק כלל הסטר פשר אע"פ שיש בין חתימה לחתימה ריוח גדול : כ"א שטר שהוא על הנייר ועריו על המחק פסול שמא ימתק השטר ויזייפו ונמצא הוא ועריו על המחק ואם כתבו העדים אנו הערים חתמנו על המחק והשטר על הנייר כשר והוא שכתבו בן בין חתימת ער' הראשון לחתימת ער' השני אבל אם כתבו בן לפני חתימת

מאמר קדישין הלכות

מה מן השן המשפט

חתימת א' אחריהם לא מהני : כב שטר שהוא על המחוק ועדיו על הנייר פסול אפילו כתבו אנו העדים חתמנו על הנייר והשטר כתב דסוף סוף ימחק השטר ויחייבו ויכתוב מה שירצה א' פ' שנתחב ב' פעמים אינו ניכר כיון שאין אצלו סקו שנתחב פעם א' שיוכלו להבחין בין זה לזה : כג במקום שזוהגים לכתוב פרעון ביני שישי צריך לזהר שלא יחא שום גרר ביני שישי דאיכא למיחש שמא היה בו פרעון ומחקר וכו' שאם הפרעון שביני שישי הוא על המחוק דאיכא למיחש שמא היה יותר ומחקר וכתב מה שרצו ואם יש עדי' שהפרעון הוא כתב יד הלזה כשר רתו ליכא למיחש למידי :

מן העדים שאמרו קטנים או פסולים הינו או שטר אמנה היה וכו' ל"ח סעיפים :

א המוציא שט"ח על חבירו כל זמן שלא נתקיים יכול הלזה לומר מזויף הוא ומעולם לא צייתי לכתבו ואפילו אם מודה ואומר אמת שאני צייתי לכתבו אבל פרעתי (ח) או אטמה הוא או כתבתי ללות ועדיין לא לויתי ובל' כיוצא בזה הואיל ואם רצה אמר להר"ם והרי מפיו נתקיים ה"ז נאמן וישבץ היסת ויפטר ואם קיימו המלות אח"כ ב"ד הרי הוא בשאר השטרות ועל ר"ס ס"פ"ג ב' י"א רהא דמהרמני ללו' במנו רוקא כשאין בו נאמנו למלוה אבל אם (כ) יש בו נאמנות לא (ג) וי"א דאפי' יש בו נאמנות למלוה נאמן הלזה כמינו דאי בעי אומר מזויף והכי מפתנא : ג כיצד הוא הקיום באי' עירי השטר ומעידים לפני ג' אפי' הם הדיוטות שוא' היא חתימתו וכתבין למנה במותב תלתא כחרא הוינא ואתא פלוני ופלוני ואסרירו קרנא א' חתימת יריחו ומראתברר לנא דרא חיא חתימת יריחו אישרנוהי וקיימנוהי ברחמי וחתימם למטה : ד אין מקיימין שטרות אלא בשלשה מפני שהוא רין (ד) ולפיכך אין מקיימין שטרות בלילה : ואם קיימו (ה) ככל'א הוי קיום ויש מי שכתב מ'אחר סנהגו (ו) שהרנ תיפס ישיבה מקיים ביחודי מהנה כזה מנעל הלכה וכן המנהג שסוג נמדנית חלו ונ'ל הטעה דסניחא לן לעינין (ז) קיום שטרות דרבנן דיתד מומחה דינו כג' הדיוטות ומקרי כ'ד כמו שכתבנו לעיל ס' כ"ה וכו' דאין יחיד מומחה בונק הזה מ'ל לענין קיום שטרות דרבנן יש לסמוך עליו כן נ'ל טעם המנהג : ה מקיימין השטר (ח) אפילו שלא בפני כ"ד ואפילו עומד וצוח מזויף הוא אל תקיימוהו אין שומעין לו : ו אע"פ שהוא מקיים צריך שיכירו חתימת שני העדים או שני הדייני' ואם לאו אין לו דין מקוי' ומיהו נפקא מינה בקיום כיון שחתומין עליו שני עדים וג' דייני' ויהר בקל ימצא מי שיכיר החתימות : ז באחד מחמשה דרכים מתקיים השטר הא' שיהיו הדיינים מכירים כתב ידי העדים • הב' שיחתמו העדים בפניה • הג' שיבואו העדי' החתומי' בו ויאמ' כל אחד זה כתב ידו ואני ער ברבר הזה הרביעי (ט) שיבואו עדי' ויעידו שזה כתב ידו של אלו • ויכולין להעיד עדות זה (י) מתוך כתנם וליכן נריכין להעיד ככהם • החמישי שיהא כתב ידו יוצא משטר אחרות ועורכי' ב"ד זה הכתב לאותי הכתב שבשטרות אחרות ויראה להם שכתב ידו אלו הוא כתב ידו אלו ואין מקיימין השטר משטר אחרות (יא) אלא מב' שטרות של ב' שדות שאכלו בעליהם ג' שנים (יב) אכילה גלויה נבונה בלא שום יראה ולא פחד מהביעה בעולם כדרך שאיכליב כל בעלי שדות שדותיכם או (יג) מב' שטרי בתובית והוא שיצאו שני השטרות מתחת יד אחד לא מתחת ידי זה שקיים ישטר שמיא הוא זיף הכל : ו אפילו אם (יד) ב' השטרות מקיימים (טו) אין מקיימין מהם אפ' יונאים מתחת ידו ויש חולקין • וכן מקיימים השטר משטר שקרא עליו ערעור • ויש אומרים דאפילו לא קרא עליו ערעור דין מקיימים כלקמן סעיף ל"ו : והוחזק ב' מקיימין מסנו לברו כסו שמקיימי' משטרי שתי שדות או שתי כתובות • וי' דמקיימין חתימה מספר סכת (טז) אבל לא מאגרת סכת (יז) וי"א דאפילו יסכר אין מקיימים אלא כ' חתם שמו בסוף דהו מקיימין מחתימתו : י"ח ב"ד שכתבו במותב תלתא הוינא ונתקיים שטר זה בפנינו הרי זה מקוי' אף ע"פ שלא פירשי' באי' דרך שנתקיים ונהגו לכתוב הדרך שנתקיים בו : י"ט כשהשטר מתקיים בעדות אחרי' שמעירים על כתב ידו של אלו אם אחר מעיד על חתימת הא' ואחר על חתימת השני לא נתקיים לפי

שטר זה אלא טעם דבשטר עגמו יכול למחוק כל השטר ולא יהא בו שום סיכוי לכך קאמר למקום חתימת העדים :

מן (א) או אמנה הוא שאומר לא נתתיו בידו ללות בו לא הכנתי אותו שאם אנטרך ללות בו ילוה לי והאמנתיו שלא יתבעני כ"ו שלא ילוה • וכתבתי ללות כלומר לא מסרתיהו ליהי אלא ממני כפל ומנאוה • (ב) אם יש בו כאמנות חטע' משום יכוון דהאמינוהו ה"ל כלא יש עדים שלא פרעו וה"ל כמנו במקום עדים • (ג) וי"א פ"ה ה"ש ד' מנו דאי בעי היה אומר מזויף הוא פס הכאמנות (ד) אין מקיימין שטרות בלילה ובזמן שצאו שכי הבע' ד' לפני הדיונים בלילה ובקשו לרון אותם רכין ה"ה אם הלזה בל' פסלהמלוה מותר לקיים בלילה : (ח) כשנים לא הוי קיום משום דה"ל כעדים מפני עדים אבל בנ' דהוא כ'ד מקיימין ודוקא כשאין הם ענין מכירים חתימת עירי השטר אבל כשהן עגמם מכירים החתימות ה"ל כאלו מעדין על מנה שבשטר ופס השטר הוא ח"י הלזה והלזה מודה לפני שני עדים שהוא ח"י נראה דמהני קיומא והש"ך חולק וכו' אף דמכירין חתימת עירי השטר כיון שלא ראו ההלואה א' חתימת יד הם מעדין ובעי ג' • (ו) שהרנ התוסס ישיבה ואם הלזה בעגמו מעיד שזהו כ"ו אף חזנים וסופרים השאין לקיימן לענין אט עופו להר"ס שנריך לישבע כ' ה"ח לענין חזנהניכו אין הרב יכול לקיי' השטר בלילה ואפשר דהיכי נהגו לקיים בלילה גם בזה אמרינן מהנה מנעל הלטה • (ז) קיום שטרות ואם הכרי' אומרים לא התמנו שטר זה או שאין עדים קיימין ובע' ד' אומר פסול הוא כריך קיום אף דאורייתא והש"ך חולק : (ח) שלא בפני בע' ד' כ' ה"ש ד' היינו דוקא שטר אבל ח"י דלוה שהעדים מעדין לחיוב הלזה עגמו לכ' ע' אין מקיימין אלא ששני מיהו כמדומ' שנהגו להקל לקיים הח' דלוה שלא בפני בע' ד' ומכנה מנעל הלכה אבל היכא דלא נהגין אין להקל • ובזמן הזה אין להקל אפילו בעדי' לקיים שלא בפניו • (ט) שיבואו עדי' ויעידו ואף אם העדי' לפנינו יסולין לקיים ע"י עדים אחרים • פ"ה ה"ש ד' מירושלמי מוכח א' הערי' אמרו איכא ח"י ואחרים אומרים כתב ידו הוא תכ"ר חייא לא מעלין עדי' השטר ולא מורדין והיינו דוקא שכל א' מעיד רק על חתימתו ולא על חבירו אבל אי עירי השטר מעדין זה על זה ה"ל תרי ותרי עוד כתב ה"ש ד' ונשתכר' הכא דמכירין רוב החתימה של שמו או אחיו או אביו כשר וא' נשיכיר כל אות ואות • (י) מתוך כתנם א' פי' ב' עדים כותבין שדות שמכירין החתימות והכ' דמקבל עדותן מתוך כתנם והש"ך כ' כ"ב ב' בזה : (יא) לא מנ' שטרות א' כ' ה"ש ד' הפילו השטרות ביד לוקח אחר מקיימין מהן :

(יב) אכילה גלויה ודוקא משני שטרות אבל משטר דשרה א' איכא למומר דזיף הוא וכדומן כך דהכחו לחכול • (יג) משתי כתיבות בעינן כמי משתי נשים שיטבו תחת בעליהם בעופי' נ' שנים (יד) ב' שטרות מקיימין הטעם אף שאין חוששין למקיימין שהם זיף מ"פ מוששין שמה זיף הוא מתוך המקיימין (טז) אין מקיימין כ' ה"ש ד' כשם הנאונים היינו דוקא כשאין מכירין אלא ע"י דמיון החתימה לחתימה אבל היכא דמכירין החתימת' בעצבת עין אפ' פ' שים לו חתימה אחרת תחת ידו ליכא למיחש דלמא זיף כ' הראש מזה כלמד דמי שיש לו ב' שטרות בחתימת שני עדים שאין לקיימן אלא בט' ע' ולא בדמוי וכלל גדול שנריך הריון בזמן הזה לחקור ולדרוש ולחמות הטוב לענין קיום שטרות וכמדומה שתקנת מדינה שאין לקיים ח"י רק ע"י עדים אבל לא ע"י דמוי דינאו כמה חורבות : (טז) אבל לא מאגרת • א' והש"ך כ' א' ידוע דבימור שאגרת הוא כתבו עד זה מקיימין ממנו • (יז) וי"א מספרי א' כ' ה"ש ד' בירושלמי משמע אפסא דמקיימן מספר : (יח) מקיימים השטר ללא גרע מעדים דעלמא שמעידים על חתימת העדים : (יט) אלא בעד א' הכי סירושו בשחתום עד א' שאין תור' שטר עליו לשלחו לכ' ד' לחיוב' שבומה ע"פ או להנערף עם עד שני בע"פ אלא כשזכר העד החתום על פי השטר יבוא לכ' ד' ועוד לפניה ע"פ מ"ש או ב' עדים לענין קיום שטר ר"ל כששנים חתומים על השטר ואין א' מכיר חתימתו של חבירו נריכין שיהו זוכרין ג"כ ענין השטר דלא אמרינן שכיחן אמנה שבשטר הן מעדין והש"ך מספקק על דין זה והכחו כנ"ע וכתב שטר א' הוא כמו ב' עדים וכמו ב' עדים אם נכתב במנות הלזה א"כ שוכרו עדותן

יציאת עדי' מהני אלא כ' שאלה כ'

שעיריך שני עדים על חתימת כל אחד ואם יש שלישי עמהם שמעיד על חתימת שני העדים נתקיים : י' מי שחתם על השטר ובה העיר על כתב ידו בב' ד' והכיר כתב ידו שהו בודראי אבל אינו זוכר העדות כלל ולא ימצא בלבו זכרון כלל שזה לזה מזה מעורף ה' אסיר להעיר על כתב ידו שהוא זה בב' ד' שאין אדם מעיר על כתב ידו שהוא זה אלא על הממון שבשטר הוא מעיר שזה חייב לזה וכתב ידו הוא כרי להוכירו הרבר אבל אם לא נזכר לא יעיר והואיל והרברכן שטר שיצא בב' ד' ובאו עדים ואמרו כתב ידו זה הוא אבל מעול' לא ידענו ערות זה ואין אנו זוכרים שזה לזה מזה או מכר לו לא נתקיים השטר והרי חס בחרשים עד שזימרו עדותן וכל מי שאינו דן כן לא ירע בדיני' כמנונית בין ימינו לשמאלו אבל אם היה כתב ידו יוצא ממקום אחר או שהיה שם עדים שזה כתב ידו מקיימים השטר ואין משגיחין על רבריהם של אלו שאומרי' אין אנו זוכרים העדות הואיל ומחקקים השטר שלא על פיהם ומפני טעם זה אנו מקיימים כל השטרות ואין אנו מצריבים להביא העדים ולשאיל אותם אם הם זוכרים העדות או לאו שאפילו באו ואמרו אין אנו זוכרים אותה אין שומעים להם הואיל ואפשר לקיימו שלא מפיהם אלה דברי הרמב"ם וי"ח ואומרים שאפי' אין זוכרים שלוחה או שהתמו מעולם על שטר זה ואין כתב ידו יוצא ממקו' אחר כיון שפעירים יצא כתב ידו (י"ח) מקיימים השטר על פיהם ולפי רבריהם כשהם עצמם באים להעיר על כתב ידו אם ישכחו ההלואה ואינם זוכרים כלל שחתמו בייטרה צריך שני עדים על כל חתימה לכן צריך או שיעיר כל אחר על כתב ידו ועל כתב יד חבירו או שיצטרף אחר עמהם שיעיר על כתב ידו שניהם כרי שיחא על כל חתימה ב' עדים : ולא בעינן סמכור העדות (י"ט) אלא בעד אחד או נכ' עדים לענין קיום השטר אבל בעדים חתומים על השטר הע"פ

מאמר קדישין הלכות הלוואות מי מז השן המשפט

דיו כשר שהרי אינו יכול לזייף (מח) ואין חוששין לב"ר שקיימו על השרישות אלא על גופו של שטר וי"א שחוששין לכך : לל שטר הבא הוא ועיריו על המתק והקיום מלמטה על הנייר אין מקיימי אותו מדויגי הקיום אלא מעדות שלמעלה שמא הקיום היה רחוק מהשטר הרבה והיה הרייות פלא שרישות של דיו ותתך גוף השטר ומתק השרישות וכתב השטר ועיריו על המתק ויש מצשידין לקיימו מדויגי הקיום : לד חתם בשטר קודם שנעשה גולן ונעשה גולן הוא אינו יכול להעיר על כתב ידו אבל אם אחרים מעידים שמכירים חתימתו וראו חתימתו שבשטר זה קודם שנעשה גולן כשר אבל אם לא ראוהו עד אחר שנעשה גולן לא ראויבא למיחש שמא עתה זייף וחתם : ואם אין עדים המכירים חתימתו הגולן כותב חתימתו ולקיימן ממנה כמו שנתבאר לעיל סעיף י"ג וה"ה אכ נעשה כותי לאח' החתימ דינו כנעשה גולן : לד חתם בשטר עד שלא נעש' חתנו (מט) ונעשה חתנו הוא אינו יכול להעיר על כתב ידו אבל אחרים מעירי שטכירי חתימתו (נ) אפילו לא ראוהו עד שנעשה חתנו ויש מי שאומר דהיינו דוקא כשהשטר יוצא מתחת יד אחר אבל אם יוצא מתחת יד העדים לא : לד חתם כשהיה בריא ונשתתק הוא אינו יכול להעיר על כתב ידו אבל אחרים מעירי עליה : לד שנים החתומים על שטר ומתו ואין כתב ידם יוצא ממקום אחר ובאו שנים ואמרו כתב ידם הוא אבל קטנים היו או פסולים הרי אלו נאמנים וקורעין השטר (א) אא ב' שצן שנקבע לו זמן לקיים השטר ואם יש עדים שהוא כתב ידם או שריה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והחזק בב"ר אין קורעין אותו ויש מי שאומר שאין צריך שקרא עליו ערער רבהו חזק בב"ר כגי אפילו לא קרא ערער : וכל זה (ב) שכבר מתו העדים אבל אם העדי עדיין חיוין וב' עדים אחרים באים לפוסלן ואמרי שפסולין הם (ג) גב השטר נפסל אע"פ שכתב ידם יונא ממקום אחר (ד) וי"ח ומכשירין השטר . (ה) והא דאין לאחנים בשכתב ידן יונא ממקום אחר לא למהוי סערא מעליא לגנותו אלא (ו) דאי תפס מטלטלין לא מפקינן מיניה עדים שאין כתב ידם יוצא ממקו' אחר ואמרו כתב ידינו הוא זה ואומרים בתוך כדי ריבור אנוסים היינו מחמת נפשות או קטנים היינו או פסולי עדות היינו (ז) מחמת קורבא ונתרחקנו או ספר מורעא בפנינו (ח) או תנאי היה ברבר ולא ראינו שנתקיים התנאי הרי אלו נאמנים אפילו עד אחר אומר לא היה תנאי (ט) ועד אחר אומר היה תנאי ולא נתקיים נאמן (ס) ואין באן אלא עד אחר ואם כתוב בשערא ויחן כהדי מהדינין דלא הוי סיור בשטר' אינן יכולין לומר תנאי היה בדבר דאין חוזרין ומגידין מיהו אם אומרים מה שכתוב שלא היה בו סיור לא נאמר לנטל התנאי רק שלא היה סיור בגוף המכר נאמין (סא) וכן יכולין לפרש דברי הספר בכל דבר שאין בו תרין דבריהם : אבל אם אמרו שהיו אנוסין מחמת ממון או שהיה (סב) שטר אמנה או שהיו פסולים בעבירה איתם נאמנים ואפילו אמרו שאחר כך עשו תשובה ואע"פ שאינם נאמיים לבטל השטר מ"פ לגבי דירדה נאמנים וחייבים לשלם לליה ההפסד עובא לי סבה חתימתם ואם אומרים שבשעה שחתמו לא ירעו שהיה אמנה ואח"כ (סג) נתברר להם שהיה אמנה נאמנים (סד) ואם כתב ידם יוצא ממקום אחר או שיש עדים שוד כתב ידם אין (סה) נאמיים (סו) בשטר רבר שיאמרו לבטל השטר (סז) חזק מלומד בפנינו ספר מורעא : לד עדים החתומים על השטר שאמרו שהלוה היה קטן באותה שעה (סח) אינם נאמנים : י"א הא דעדים החתומים על השטר כמי שנקרה עדותן ואיך יכולין לחזור דווקא ב' (סט) אבל עד א' החתום בשטר יכול לחזור בו :

חיוני' צ"ח מש"א כ' צ"ד דאין דרכן של ב"ר לחתום לקיים שום כאלן טווסא * והס' מפרש הסוגיא דמז' בענין אחר ע"ש והעלה דאין חילוק בין דיינים לפדס וצ"ח וידיהו אם עייטוהו בדיו פסול ואם מילא צעריעות בתרווייהו ע"ש צאריכות : ראיתי במס' ש"כ להמחבר פלוגתא פתב בסיומן מ"ה ס"ז טווסא בד"ה פסול והכא כ' מילא צעריעות נראה דפ"ל דאין חילוק רק אם טווסא בדיו בין העדים ובין הקיום הדיינים פסול ואם מילא צעריעות הכא והתם כשר פכ"ל ולא דק בדברי המחבר מ"ה ס"ז כ"ש צעריעות צעריעות הוא פי' לטווסא אך כרי שלא יעשה שום אדם לומר לטווסא הוא שממלא כל החלק דיו מש"ה העתק כהי' מ"ה לישכא דגמרא טווסא צעריעות פסול והכא פתב בקיום צ"ד צעריעות כשר וממילא משמע דצעריעות אפילו צעריעות פסול ומוכח כמי מזה דעיוס' דלפיל' כמי צעריעות הוא דאל"כ שממלא כל החלק דיו למה כ' דצעריעות פסול הא אפילו בקיום צ"ד הוא פסול א"ו דטווסא דלפיל' הוא צעריעות והמחבר העתיק לישכא דמ"ה ופירושו מוכח מ"ה בסיומן זה ודוק : ועוד נראה דלדבריו הוה להמחבר לפרש בקיים צ"ד דטווסא פסול וכ"ס צערי' כדאיתא בגמרא צעריעות א"ו מוכח כמ"ה פרושו בחיבורו צ"ד דמ"ה ד' האריך צעריעות זו והעלה מ"ה ופוסקים פי' אחר ע"ש ולא הזכיר מזה שכונת המחבר לזה ע"ש ודוק (מט) וכעשה כו' זכר אם היה יודע לו צדות צע"פ בקיין עד שלא נעשה חתנו אינו חותם משעשה חתנו : (נ) אפילו לא ראוהו הטעם שזה אינו חשוד לזייף ואינו פסול דק מתמת קורבה ועדים שחתמו ה"ל כאלו נחקרה עדותן בב"ר בשעת החתימות ואו לא הי' חתומי' ה' פוסקין על חתימתו אף אחר שנעשה חתנו וכתבו התוכפת ה"ה בשטר פשטי עדין נעשו אחר כך חתנו אלו נעשה קרובים זה לזה : (נא) אלא כ' טען שנקבע פי' המלוה טוען לא תקרעו שטר שלי כי אקיימו אבל אינן לא טענינן ליה דהא אף אם אקיימו ה"ל תרי ותרי : (נב) שכבר מתו העדים ואו לא באים לפסול העדי' וכן באו צ' ואומרים שקרובי' צעריעות' היו שחתמו דעכסיו אין מעידין על פסול עדים אלא פסול השטר : (נג) גב השטר נפסל דלא עדיפי עדים האגומים על השטר טאו היו עדים עומדין לפנינו דהוי מזי אחר כסולין הם : (נד) ויש חולקין בטעם דכל שחתמו זין על השטר ה"ל כאלו נחקרה עדותן בב"ר ותו לא מהימני הכי לפסול השטר כתב הש"ך ועיקר ה"ל כה כרעה ראשונה : (נה) והא דאין באמני' ובעירי השובר וכה הלוה כמה שבידו והסובר כשר דאוקי מונא בחוקת מרי' : (נו) דאי תפס * קס מטלטלין דאלו בקרקע לא שייך תפיכה ותפיכת מטלטלין מהכי אפילו תפס בעדים כיון דכ"י יונא ממקום אחר דה"ל תרי ותרי אמרי' המע"ה : (נז) מחמת קורבה כגון שהיו קו' ביים מחמת חיתון דנשיהם ומתו הנשים דלא משוי נפשויהו רשעים בכך : (נח) אנתנאי הו' כ' הש"ך אם אומרים שתנאי הו' ע"מ שנעשה בעל השטר כך וכך אז השטר בטל כ"ו שאין מברר טענה אבל אם התנאי היה בשטר ולא טענה והלוה טוען שערב על התנאי השטר בתוקפו : (נט) עד א' אומר לא הו' תנאי פי' הש"ך שאינו ר"ל שאומר בוודאי לא הו' תנאי ומכאן כד השני דא' כ' הו' עד א' בהכחשה ואינו כלום אלא ר"ל שאומר לא טענתי בו שום תנאי * (ס) ואין כאלן אלא ע"א פי' זה שאומר תנאי באמן ג"כ והו' ליה כאלו אין כאלן שטר ותבטו ע"פ ונעשה היסת וכפטר עיין לקמן בסיומן פ"ב : (סא) כן יכולים לפרש פי' הש"ך גס זה מיירי אף שכתב ידם יונא ממקום אחר : (סב) שטר אמנה לא כיתן ליכתב ועולה הוא והרי משוי נפשויהו רשעים ואין אדם מייס עגמו רשע ומיהו מעשה בכל יום שנוטלין קנין בתם ומאמינו המעות אע"פ ששעביד נפשיה שהאיסור אינו לא לעשות שטר : (סג) נהברר להם אף שאין זה כחזור ומגיד אלא עדות אחרת הוא זו סבורע להם אח"כ ה"ל כמעשים על השטר שחתומים עליו שפרע או מחלו לו * ועיין בספר משג"ה כ"ס כה"ל ונראה דאם הלוה נזה ליתן החסר למלוה אע"פ שהעדי' יודעין שלא כתי המעות הוה כאלו אומר החקבלתי ומותר אף לכהתלה ליתן הסס' למלו' דומה כאלו חייב עגמו בשטר שאינו חיי' דלעיל כהי' מ"ה הכא ואם הלוה אומר אח"כ שלא קיבל המעות מהמלוה א' השטר כשר ומחויב לפרוע למלוה היסת פכ"ל * והריט' בא' ושאר תשובות כתבו באם אמרו שנעשה שחתמו לא ירעו שהוה אלתה ואח"כ נתברר להם שהי' אמנה כאלמנא אף שכ"י יונא ממקו' אחר דבתיכא דבתיכא אינו עוקר עיקר השטר ובאמנים הו' תנאי ה"ל להזכיר מיד משא"כ בשטר : (סד) אין באמנים דדוקא כשמעידים בע"פ או אינם יכולין להוסיף בעדותן תנאי דאם על הסמ"ע כ' הרא"ש על שטר קסכתא שלא היו כתובין בו המחזות אב איתא דלא הוי המחזות בכלל ה"ל לפרש ואף אם אומרים העדים דלא היו בכלל אין באמנים הואיל ובתריים מה שכתוב בשטר : (סז) חזן מלומד כו' וש"ך כ' בשטר רש"י ותוספת ושאר גאונים שאין באמנים אף במכר מודפא ואין כוהגיס כסס המחבר ועיין בפ"ת שלי סיומן ט"ו * (סח) אינם באמנים אפילו אין כ"י יונא ממקום אחר : (סט) אבל עד א' כו' כ' הש"ך נ"ע כיון דקי"ל לקמן בסיומן כ"א כמב"ס דעד א' ככתב וקק לטבועה א' כ' הו' לו' כמעיד ע"פ והאיך יוכל לחזור בו סכ"ל ולי נראה להלכה כמו דהא לעיל סימן י' ד' כתב המו' ר"ס בשם הגהת מרדכי ולא צע"כ שיוכר העדות אלא בעד א' והטעם שאין תורת שטר פלוי לסלחו לצ"ד והוא מתוכפת פ"ד דכתובת דעד א' בשטר לא חשוב כלל שטר ומה שהקסה מסימן כ"א ל"ד לפתס דהתם עכ"פ יש כאלן עד אבל הכא דעד עגמו חזר רק שאמרינן עדים החתומין על השטר כמי שחקרה עדותן כמנא דווקא על השטר דייקא אבל עד א' לא נקרא שטר ועוד נראה דהא כתב הריף פ"ד אחים נראה דהא אמרינן דהוי כמי שחקרה עדותן צ"ד היינו דוקא כשהשטר יונא מתחת ידי אחר אבל בשוונא מתחת ידי עדים לא הוי כמי שחקרה עדותן כמנא אפילו דנין כשחקרה יש חילוק ומכ"ס בעד א' שלא מקרי שטר כלל וזה ברור :

ואין צ"ח מש"א כ' צ"ד דאין דרכן של ב"ר לחתום לקיים שום כאלן טווסא * והס' מפרש הסוגיא דמז' בענין אחר ע"ש והעלה דאין חילוק בין דיינים לפדס וצ"ח וידיהו אם עייטוהו בדיו פסול ואם מילא צעריעות בתרווייהו ע"ש צאריכות : ראיתי במס' ש"כ להמחבר פלוגתא פתב בסיומן מ"ה ס"ז טווסא בד"ה פסול והכא כ' מילא צעריעות נראה דפ"ל דאין חילוק רק אם טווסא בדיו בין העדים ובין הקיום הדיינים פסול ואם מילא צעריעות הכא והתם כשר פכ"ל ולא דק בדברי המחבר מ"ה ס"ז כ"ש צעריעות צעריעות הוא פי' לטווסא אך כרי שלא יעשה שום אדם לומר לטווסא הוא שממלא כל החלק דיו מש"ה העתק כהי' מ"ה לישכא דגמרא טווסא צעריעות פסול והכא פתב בקיום צ"ד צעריעות כשר וממילא משמע דצעריעות אפילו צעריעות פסול ומוכח כמי מזה דעיוס' דלפיל' כמי צעריעות הוא דאל"כ שממלא כל החלק דיו למה כ' דצעריעות פסול הא אפילו בקיום צ"ד הוא פסול א"ו דטווסא דלפיל' הוא צעריעות והמחבר העתיק לישכא דמ"ה ופירושו מוכח מ"ה בסיומן זה ודוק : ועוד נראה דלדבריו הוה להמחבר לפרש בקיים צ"ד דטווסא פסול וכ"ס צערי' כדאיתא בגמרא צעריעות א"ו מוכח כמ"ה פרושו בחיבורו צ"ד דמ"ה ד' האריך צעריעות זו והעלה מ"ה ופוסקים פי' אחר ע"ש ולא הזכיר מזה שכונת המחבר לזה ע"ש ודוק (מט) וכעשה כו' זכר אם היה יודע לו צדות צע"פ בקיין עד שלא נעשה חתנו אינו חותם משעשה חתנו : (נ) אפילו לא ראוהו עד שנעשה חתנו ויש מי שאומר דהיינו דוקא כשהשטר יוצא מתחת יד אחר אבל אם יוצא מתחת יד העדים לא : לד חתם כשהיה בריא ונשתתק הוא אינו יכול להעיר על כתב ידו אבל אחרים מעירי עליה : לד שנים החתומים על שטר ומתו ואין כתב ידם יוצא ממקום אחר ובאו שנים ואמרו כתב ידם הוא אבל קטנים היו או פסולים הרי אלו נאמנים וקורעין השטר (א) אא ב' שצן שנקבע לו זמן לקיים השטר ואם יש עדים שהוא כתב ידם או שריה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והחזק בב"ר אין קורעין אותו ויש מי שאומר שאין צריך שקרא עליו ערער רבהו חזק בב"ר כגי אפילו לא קרא ערער : וכל זה (ב) שכבר מתו העדים אבל אם העדי עדיין חיוין וב' עדים אחרים באים לפוסלן ואמרי שפסולין הם (ג) גב השטר נפסל אע"פ שכתב ידם יונא ממקום אחר (ד) וי"ח ומכשירין השטר . (ה) והא דאין לאחנים בשכתב ידן יונא ממקום אחר לא למהוי סערא מעליא לגנותו אלא (ו) דאי תפס מטלטלין לא מפקינן מיניה עדים שאין כתב ידם יוצא ממקו' אחר ואמרו כתב ידינו הוא זה ואומרים בתוך כדי ריבור אנוסים היינו מחמת נפשות או קטנים היינו או פסולי עדות היינו (ז) מחמת קורבא ונתרחקנו או ספר מורעא בפנינו (ח) או תנאי היה ברבר ולא ראינו שנתקיים התנאי הרי אלו נאמנים אפילו עד אחר אומר לא היה תנאי (ט) ועד אחר אומר היה תנאי ולא נתקיים נאמן (ס) ואין באן אלא עד אחר ואם כתוב בשערא ויחן כהדי מהדינין דלא הוי סיור בשטר' אינן יכולין לומר תנאי היה בדבר דאין חוזרין ומגידין מיהו אם אומרים מה שכתוב שלא היה בו סיור לא נאמר לנטל התנאי רק שלא היה סיור בגוף המכר נאמין (סא) וכן יכולין לפרש דברי הספר בכל דבר שאין בו תרין דבריהם : אבל אם אמרו שהיו אנוסין מחמת ממון או שהיה (סב) שטר אמנה או שהיו פסולים בעבירה איתם נאמנים ואפילו אמרו שאחר כך עשו תשובה ואע"פ שאינם נאמיים לבטל השטר מ"פ לגבי דירדה נאמנים וחייבים לשלם לליה ההפסד עובא לי סבה חתימתם ואם אומרים שבשעה שחתמו לא ירעו שהיה אמנה ואח"כ (סג) נתברר להם שהיה אמנה נאמנים (סד) ואם כתב ידם יוצא ממקום אחר או שיש עדים שוד כתב ידם אין (סה) נאמיים (סו) בשטר רבר שיאמרו לבטל השטר (סז) חזק מלומד בפנינו ספר מורעא : לד עדים החתומים על השטר שאמרו שהלוה היה קטן באותה שעה (סח) אינם נאמנים : י"א הא דעדים החתומים על השטר כמי שנקרה עדותן ואיך יכולין לחזור דווקא ב' (סט) אבל עד א' החתום בשטר יכול לחזור בו :

מי ששטען אמנה הוא או פרוע וכו' ב סעיפים : וכו' נראה דהיינו דהוא מלוה שאמר על שטר שבירי (א) שהוא אמנה או פרוע אם הוא חייב

מז (א) שהוא אמנה * אף כ' הש"ך ה' הצ"ל דבר המבטל הסטר * כ' הע"ש ו' ל' ולמה לא יהא כאלן במגו דאי בעי היה מהיל' לי' משום דאין דעתו למחול ולהפקיד חובני שלא היה יכול לחזור ולגבותו לעולם משא"כ כ' כשטוען אמנה או פרוע אינו מפקיד חובו דהיודע בהלוה דאינו גולן לכפור מה שליה

מאמר קדישין הלכות הלוואות

משנ חשן המשפט כב

וכן מזה שייך רמאות דיעלה לו שם ראובן כדי להניח בו ממון מיד ראובן
 אחר (ד) מאחר שלא הוחזקוה קאי אמ"ש שם ראובן העלה שמו כשמי
 והיה לזה ע"ז קאמר שאין סומאין לזה מאחר שלא הוחזקו הא אס הוחזקו
 שנים ששמותיהן שוין אין מוניאם אבל לחשם השני שם ראובן א' העלה
 שמו כשם ע"ח אפילו נדאי"כ שנים בעיר ששמותיהן שוין אין חוספין לזה
 דהא ק"ל שני יובק ב"ש הדרים העיר א' כ"א מוניא ש"ח על אחר וי"ל
 דקאי למי אסיכא וה"ק אף אס טען הלוח המלוה הוא רמאי שראיתיהו עומד
 בנידוי בע"ח כשהוריתי בפני עדים וכו' והוא הוה העצה העדים דנכזה אס היה
 עוד א' בעיר ששמו כן והוא אומר עליו נכרי שראוהו עומד שם כשהודו היו
 מחמיטין הדיו לעשות דרישה וחקירה שם הדיו עמו משא"כ היכא שלא
 הוחזקו שנים בעיר א' ששמותיהן כן * (ה) ולא אמרינן כבר עשו בו פטר
 שהיה חתום בו עד א' ואבד או כמחק יכולין לכתוב שטר א' דכל זמן שלא עשו
 סנייה מעשה שטר אף הראשון לא עשה כלום * (ו) כל זמן שלא ככתב קנין
 ומחוסר נתינה חדא באירך תלוי דכל שלא ככתב בו קנין הוא מווסר נתינה
 משא"כ ב' שטר שיש בו קנין דקנה מיד אף קודם שכתבוהו ליד המלוה או
 הלוואה * (ז) דבריו סותרין כו' א"א עיין ב"ש ד' מ"ש לתרן דבריו: (ח) יש לו
 דין מלוה ע"פ הטעם דכל שאינו מבורר מתוך השטר מי הוא התלוה והלוה
 הרי השטר כאלו אינו אבל עידי השטר ענמם לא גמרו שליחותן ויכולין
 לעשות שטר א' ולחלש שמתן עד שיהיו ניכרין מתוך השטר ואף על פי שלא
 כתבו שטר חדש הרי הוא כאלו ניכר מתוכו * (ט) שנים יוסף בן שמעון
 הדריס בעיר אחר א"א וכ' בשטר אחר יוסף בן שמעון כ"ר או שלי"ט לזה
 מפלוגי ואביו של א' חי אין מוניאין ש"ח עליהן כי אולי כ"ר או שלי"ט קאי
 על יוסף שעמוקין בו עדים וכו' אבל אס כ' בשטר יוסף כ"ר בן שמעון כ"ר
 מוניאין מזה שאביו חי ואס כ' בלשון אביו כגון אביו יוסף בן שמעון כ"ר לויית
 מפלוגי והעדים חתומים מלמטה ואומרים אמת הדבר שיוסף הנזכר לזה
 מפלוגי וכו' מוניאין מזה שאביו חי דאס לא היו יודעין שאביו חי לא היו
 חותמין כיון שהיו קורין שכ' בוכ"ר * וכן אס כ' בוכ"ר יוסף בן שמעון כהן
 והעדים חתומים למטה וכ"ס א"ס כ' בו בלשון עדים יוסף בן שמעון כהן לזה
 מפלוגי שמוניאין מזה שהוא כהן וכן מעלין מתרומה לשטרות אלו אבל אין
 טעמיהן ליוחסין בשם שטר מפני שהעדים סומאין על שמות ב"א כיון שראו
 שקורין הם ג"כ קורין אותן כן וכו' מתורן קוסי' תוס' פ' שני דכתובות ע"ש
 אהא דאמרינן מעלין משטרות ליוחסין * (י) מחזיקין ליה בשלו פירם הש"ך
 ולכפייה לא חיישינן אבל אס מודה זה שהשטר ב' דו הוא של יב"ש האחר
 וקנהו ממנו אינו כלום דאף ששמו כשמו אינו נקנה דמכירה לחוד * (יא)
 על בשל השובר כו' אבל הכמ"ע פ"ט ז"ש ד' פסקו שעל בעל השטר להניח
 ראיה * (יב) אבל המלוה שוכר מקוים כל שהוא מקוים ראיה שאין המלוה
 הזמין ליתנו ללוה כשיפרענו ועדיין לא פרעו דא"כ לא ה"ל להיות מקוים
 דאין מדרך המלוה לקיים השובר אלא הלוה לאחר שפרע ובא לידו השובר
 ולאמרינן שאחר כך חזר והפקירו ביד המלוה * (יג) ונמארו שכי השטרות כו'
 עיין בסיומן ס"ה דה"ז מתרן דלמה הונרך כאן שניהם שיהא מקוים ונס
 שיהיו בין שטרות קרועים * (יד) כמנא הערב לשני יב"ש וכתב הש"ך ונראה
 ה"ה יב"ש שערב בעד יב"ש כשם שאינו יכול לתבוע הלוה כך אינו יכול
 לתבוע הערב :

וכן מזה שייך רמאות דיעלה לו שם ראובן כדי להניח בו ממון מיד ראובן
 אחר (ד) מאחר שלא הוחזקוה קאי אמ"ש שם ראובן העלה שמו כשמי
 והיה לזה ע"ז קאמר שאין סומאין לזה מאחר שלא הוחזקו הא אס הוחזקו
 שנים ששמותיהן שוין אין מוניאם אבל לחשם השני שם ראובן א' העלה
 שמו כשם ע"ח אפילו נדאי"כ שנים בעיר ששמותיהן שוין אין חוספין לזה
 דהא ק"ל שני יובק ב"ש הדרים העיר א' כ"א מוניא ש"ח על אחר וי"ל
 דקאי למי אסיכא וה"ק אף אס טען הלוח המלוה הוא רמאי שראיתיהו עומד
 בנידוי בע"ח כשהוריתי בפני עדים וכו' והוא הוה העצה העדים דנכזה אס היה
 עוד א' בעיר ששמו כן והוא אומר עליו נכרי שראוהו עומד שם כשהודו היו
 מחמיטין הדיו לעשות דרישה וחקירה שם הדיו עמו משא"כ היכא שלא
 הוחזקו שנים בעיר א' ששמותיהן כן * (ה) ולא אמרינן כבר עשו בו פטר
 שהיה חתום בו עד א' ואבד או כמחק יכולין לכתוב שטר א' דכל זמן שלא עשו
 סנייה מעשה שטר אף הראשון לא עשה כלום * (ו) כל זמן שלא ככתב קנין
 ומחוסר נתינה חדא באירך תלוי דכל שלא ככתב בו קנין הוא מווסר נתינה
 משא"כ ב' שטר שיש בו קנין דקנה מיד אף קודם שכתבוהו ליד המלוה או
 הלוואה * (ז) דבריו סותרין כו' א"א עיין ב"ש ד' מ"ש לתרן דבריו: (ח) יש לו
 דין מלוה ע"פ הטעם דכל שאינו מבורר מתוך השטר מי הוא התלוה והלוה
 הרי השטר כאלו אינו אבל עידי השטר ענמם לא גמרו שליחותן ויכולין
 לעשות שטר א' ולחלש שמתן עד שיהיו ניכרין מתוך השטר ואף על פי שלא
 כתבו שטר חדש הרי הוא כאלו ניכר מתוכו * (ט) שנים יוסף בן שמעון
 הדריס בעיר אחר א"א וכ' בשטר אחר יוסף בן שמעון כ"ר או שלי"ט לזה
 מפלוגי ואביו של א' חי אין מוניאין ש"ח עליהן כי אולי כ"ר או שלי"ט קאי
 על יוסף שעמוקין בו עדים וכו' אבל אס כ' בשטר יוסף כ"ר בן שמעון כ"ר
 מוניאין מזה שאביו חי ואס כ' בלשון אביו כגון אביו יוסף בן שמעון כ"ר לויית
 מפלוגי והעדים חתומים מלמטה ואומרים אמת הדבר שיוסף הנזכר לזה
 מפלוגי וכו' מוניאין מזה שאביו חי דאס לא היו יודעין שאביו חי לא היו
 חותמין כיון שהיו קורין שכ' בוכ"ר * וכן אס כ' בוכ"ר יוסף בן שמעון כהן
 והעדים חתומים למטה וכ"ס א"ס כ' בו בלשון עדים יוסף בן שמעון כהן לזה
 מפלוגי שמוניאין מזה שהוא כהן וכן מעלין מתרומה לשטרות אלו אבל אין
 טעמיהן ליוחסין בשם שטר מפני שהעדים סומאין על שמות ב"א כיון שראו
 שקורין הם ג"כ קורין אותן כן וכו' מתורן קוסי' תוס' פ' שני דכתובות ע"ש
 אהא דאמרינן מעלין משטרות ליוחסין * (י) מחזיקין ליה בשלו פירם הש"ך
 ולכפייה לא חיישינן אבל אס מודה זה שהשטר ב' דו הוא של יב"ש האחר
 וקנהו ממנו אינו כלום דאף ששמו כשמו אינו נקנה דמכירה לחוד * (יא)
 על בשל השובר כו' אבל הכמ"ע פ"ט ז"ש ד' פסקו שעל בעל השטר להניח
 ראיה * (יב) אבל המלוה שוכר מקוים כל שהוא מקוים ראיה שאין המלוה
 הזמין ליתנו ללוה כשיפרענו ועדיין לא פרעו דא"כ לא ה"ל להיות מקוים
 דאין מדרך המלוה לקיים השובר אלא הלוה לאחר שפרע ובא לידו השובר
 ולאמרינן שאחר כך חזר והפקירו ביד המלוה * (יג) ונמארו שכי השטרות כו'
 עיין בסיומן ס"ה דה"ז מתרן דלמה הונרך כאן שניהם שיהא מקוים ונס
 שיהיו בין שטרות קרועים * (יד) כמנא הערב לשני יב"ש וכתב הש"ך ונראה
 ה"ה יב"ש שערב בעד יב"ש כשם שאינו יכול לתבוע הלוה כך אינו יכול
 לתבוע הערב :

ב שטר שכתב לוית ממך מנה וכו' סעיף אחד :
 א (א) שטר בעדים שכתב בו אני פלוני לויתי ממך מנה (ב) כל
 המוציא גובה בי אבל אס אין בו עדים אלא שהוא כ' ירו
 (ג) בתוך שנאמן לומר פרעתי (ד) נאמן לומר לא לויתי ממך אלא
 מאחר ונפל ממנו ונמצאו : (ה) כהן דין שכתב בו פלוני נתחייב
 לכנגדו חייב לשלם למי שמוניאו וכן שטר שכתב כלני חייב לפלוני או לכל
 מי שמוניאו חייב לשלם לכל מי שמוניאו ודוקא בנא (ה) מחמת חותי כלני
 אלא אס כן כתוב בפירש בין נא מחמתו או שלא מחמתו (ו) וי"ל ככתב שובר
 מ"ס
 הלוה מכך שפרעו אף שלא היה לו הרשאה והא רומהי שובר על שטר שכתב

ב שטר בעדים כל שחתומין עליו עדים אפילו לא כתוב בו בפנינו
 עדים אלא בלשון כ' דין שטר יש לו כתב הב"ח ונראה אס טוען
 מפלוגי קניתי פלוני ממנו גובה בו * (ב) כל המוניאו כתב הש"ך שזה
 המוניאו יאמר אני הלויתי לך ולא כתבתי שמי כיון שאני מוניאו ולא
 חיישינן שזא אדם אחר הלוה וכל ממנו ומנאו זה * (ג) מתוך שנאמן לומר
 פרעתי כתב הש"ך משמע מזה דפשיטא דבכ"י יכול לטעון פרעתי * (ד)
 כאמן לומר א"א כ' הש"ך אבל להר"ס לא מני ענין ולא אמרינן דלמא לא כ'
 לשם קנין אלא שכ' ענין מזכרת או שיחק בו או שלא להשביע כ"כ הב"ח
 ודבריו ע"פ כלל ד' דכוונתו כמ"ל דכל שיש לו מנו דפרעתי יכול לומר לא
 כתבתי אלא למזכרת או שיחק בו כו' רק שלא ישקר עיקר הכת' וכן מבואר
 לקמן בסיומן ס"ע ע"ש ובש"ז והע"ז לא דק ע"ש (ה) מחמת אותו פלוני פי'
 שזא מחמתו ומכא תביעתו והטעם כיון שכתב בשטר שם המלוה הוא עיקר
 ומ"ש בו עוד ולכל המוניאו הוה ליה כאלו כתב ולכל באי כומו * (ו) ואס
 ככתב שובר זה קאי ארישא אאס לא נזכר בו שם המלוה אבל אס כתב בשטר
 שחייב לפלוני או לכל מי שמוניאו דאז מריך לבוא האחר בכה אותו פלוני
 ונראה דלא מהני לזה השובר שביד הלוה אף שיאמר הלוה פלוני הנחתם
 בשובר בא כוחך ושלמתי לו ע"פ השובר ולא עוד אלא אפי' אס כתוב בשובר
 בפירש שזא בכה אותו פ' לא מהני דלא מני לחייב בהודאתו לאחר ולאורעי
 שטר כל זמן שאינו ידוע לו שהיה לו כח ממלוה והט"ז כתב אס כתוב בשטר
 לפלוני ולכל המוניאו אף שלא היה לאותו מוניאו כתיבה מאותו פ' רק
 מסירה ונתן לזה שובר מהכי וכתב הש"ך ומה שכתב הכמ"ע אפילו אס
 כתוב בשובר בפירש שזא בכה אותו פלוני כו' ודוקא בשובר שכתב הלוה
 בעצמו בכתב ידו אבל בשובר שכתבו עדים בפ' שזא בכה אותו פ' אין לך
 ידיעה גדולה מזה * ואס פרעוקנת לזה שמוניאו וא"כ הוניאו המלוה ענמו

ועי' בסעיף א'
 וי"ל דאם
 הלוה מניח
 שטר ב' וכו'
 וי"ל דאם
 הלוה מניח
 שטר ב' וכו'
 וי"ל דאם
 הלוה מניח
 שטר ב' וכו'

מאמר קדישין

הלכות הלוואות נב נגנד השן המשפט

הג

לשלב לו הקרן (ד) וי"א דשטר דקנסתין למלוה וא"ל לשלם לו מיהו אם המלוה הלוהו ע"י שליח והשליח עשה שטר וכלל קרן עם רבית גוב' הקרן מ"מ דאמר לתקוני שדרתי שלוחי ולא לעשותי לכלול הקרן עם הרבית ועיין ב"ד סימן קס"א עוד מדינים אלו: שטר שבא לפנינו קרוצ (ה) קרע ב"ד והוא שקרוצ במקום העדים והזמן והתורף (ו) או שקרוצ שתי וערב פסול ואם ניכר (ז) שנעשה בסכין אפי' אם לא נקרע שתי וערב פסול (ח) נקרע לשנים גרע טפי מקרע ב"ד ופסול: ואם יש עדים (ט) שנקרע באונס דעו כמי שמחוק שטר חובו וכמו שנתבאר לעיל סימן מ"א ואם היה נקרע שלא נקרע ב"ד אם נראה לדיון שהיה בו קרע ב"ד והוכיחו על הקרע כדי להעלים הקרע ב"ד אין גובין בו אבל בלאו הכי (י) אין חוששין: ב נמחק או נששטש אם רשמו ניכר בשר ואם לאו פסול (יא) הרקוב ונעשה בבבירה בשר: ואם אכלו כש או עכברים נראשו כל שכיכר המלוה והלוה ועיקר הענין נפשו מכשרין ליה:

נג שלא לשנות השטר ובו סעיף א:

א מי שיש לו שטר על חברו בסנה ואמר עשו לי שנים מנ' או שיש לו ב' של נ' ואמר ישעשו לו אחר של ק' אין שומעין לו: (א) ואפילו ידעין שאין השטר הראשון פרוע אסיר לשנות חלא (ב) מרנון הלוה ואפילו יש לו א' של מאה ואומר שיקרעוהו ויעשה לו א' של נ' אין שומעין לו שמה פרע לו אותו של מאה וכל'ו עליו שובר ויוציא זה של חמישים ויאמר זה שטר אחר הוא ויגבה בו:

נד דין אסמכתא ואם כותבים שובר וכיצד כותבים אותו ובו ה סעיפים:

א מי שפרע מקצת חובו (א) אם רצה המלוה בית דין יעשו לו שטר ממה שנשאר חייב לו ויכתבוהו מזמן ראשון אבל לא עירי השטר: אף על פי שהוא מרנון הלוה אבל מזמן הפרעון ואילך יכולים עדים לעשות לו שטר אחר אם הוא (ב) מרנון הלוה כ'גט פשוט ואם רוצה (ג) ויכתוב שובר המלוה יתן (ד) סכר הסופר לכתוב הסובר ואם אין שטר למלוה והלוה מנקה ממנו שובר הוא יתן השכר ב' הבא לפרוע חובו ואמר המלוה אבר לי השטר אין הלוה יכול לומר לא אפרע לך עד שתחזור לי שטרי אלא הרי זה יכתוב לו שובר ויפרע לו כל חובו ויש ללוה להחריס תם על כו' שכובש שטרו ושוען שאבר ואם טען הלוה שעתה ודאי ואבר השטר אצלו ועתה הניחו בביוסו (ה) ישבע המלוה היסת שאבר השטר ואחר כך יפרע חובו ויכתוב שובר: ג אטר המלוה אין שטרי עתה בירי בי הוא נעיר אחרת ואכתוב לך שובר יש מי שאומר שאין שומעין לו בין יהא בצולם לא יפרע לו עד שיחזיר לו שטרו: וכל סכן אם שטרו בידו ואינו רוצה החזירו לחייב לשלם לו עד שיחזיר לו שטרו ואפילו (ו) כשבע לשלם לו פטור מן הסנועה ואם המלוה אומר תכרעני החילה ואחר כך אחזור לך שטרך והלוה אומר החזיר לי שטרי ואחר כך אפרע לך (ז) הדין עם הלוה ונראה לי דאם אינו מאחזינו מתן השטר כד שלש עד אחר הפרעון: מי שחייב לחבירו מנה בשטר ומורה לו בחמישים ובחמישים אחרים יש לו טענה עליו ובעל השטר אומר תן לי החמישים שאתה חודה לי בהן ואכתוב לך סובר פליהם ועל המיסים אחרים אביא ראיה והתכב חומר לא לשלם לך כלים עד שתחזיר לי שטרי חם יוכל התובע להביא ראיותיו עכשיו ולדון עם התבנין הדין עם התובע הכל אם חי אפשר לו להביא ראיותיו עכשיו או לדון עכשיו כפי הדין לביט דין ואין ערמה בדבר או שהבית דין נרביין להיות מתוין בדין הדין עם התובע שצריך לשלם לו מיד מה שמורה לו ויתן לו סוברי שטר פכתוב בו שיהיה בתקו כל זמן שאינו קרוצ קרע בית דין או בדלא כתוב עליו תבדא חפלי הכי מהי סוגר: (ח) בשכוחבים שובר אם זוכרים זמן השטר יכתוב שובר על שטר שזמנו

במי ל' בריש לקנות השוכר ויתן המעות לעניים ע"ש (ד) וי"א דשטר ולא אמרינן חושא שכר דשא ליה דלא היה כוונתו להרויח משא"כ המלוה והט"ו כ' דלא הי"ל כהך וי"א כל עיקר (ה) קרע ב"ד שדרך הכ"ד כשרונין ל' פסול השטר או ג' קורעין בקרעין הללו (ו) או שקרעו ש"ו פסול א"ה ה"פ ד' דיקא ש"ו ע"ג כל הכתב דאל"כ נתת דכריך לשיעורן ולא מכתב לומר בקרעית ש"ו בכ"ש מיפסל ועוד דלפעמים מוזמן קרעית ש"ו כ"ש בכפלי השטר ע"י משמוש השטר והנחתו א"ו מיירי ב"ק ש"ו ע"ג כל הכתב: (ז) שנעשה בסכין הטעם דכל שנעשה בסכין אמרינן במתכוון נעשה כדי לפסלו: (ח) נקרע לשנים גרע טפי א"ה כ'ה"פ ונראה דנקרע ב"ד אפילו בכפלי פסול דלא מהלקינן בש"ם ופוסקים נקרא קרע ב"ד בין בכפלי או לא לא מסתמ' אמרינן דבמקו העדים והזמן והתורף או ש"ו פסול: וה"ה אם נקרע לשנים גרע טפי מקרע ב"ד וטעמא דמלתא דודאי לא שפואא שבמשמוש היד יתקרא כפעם אחת בכפלי רק שדרכו להתקרא מעט מעט וא"כ ה"ל לילך לב"ד קודם שנקרע קרע ב"ד או לשכים ומללא עשה כן נראה שנעשה בכונה והע"כ כ' שדרכי ה"פ כותרין ז"ו ואין אנו רואים שום התיירה מ"ם כ"פ ו"ה או ש"ו ר"ל כ"ש כ"פ סקודס לזה ומיירי כמו על כל הכתב: (ט) שנקרע באונס היינו שנקרע במקום שהשטר כפסל בזה אבל במקום שהשטר כשר אין הכ"ד פושין לו שטר אחר דהואיל וזה כשר יגבה בש"ח זה (י) אין חוששין כגון שמנא נקב אין אומרים במקום נקב קרע ב"ד היה וזה נטל סביביו דאין פוסלין השטר מספק (יא) הרקוב ונעשה ככברה ה"ג הרקוב או נעשה ככברה:

בא ואפילו ידעין כו' הטעם משום דיש בשיכויו כל חד נד חובה ללוה דכשביד מלוה שטר א' של מאה היום או מחר כשיפרע לו הלוה מקנת אף שיכתוב לו המלוה שובר על מה שנתן לו מ"מ מקרי ש"ס פגוס אם לא נכתב על השטר ולא יפרע מהלוה לשיאמר פרעתי א"כ כשנועה אם אין בו כאמנות בשטר ואם יש ביד מלו' שכיטורות כ"א מחמישו"ל דהיא ללוה בלא שנים יותר מלו' היו שניהם שטר א' של מאה ראוה יפרע לו ויקנת חוב אף שיכתוב לו שובר מ"מ יעטרך לשימרו מעכברים או שיחברו: ויתבע ממנו המלוה כל החוב: וכפ' אין ידוע שלא פרעו כל'ה אין לשנות דחיישינן שמא פגע (ב) אלא מרנון הלוה א"ה כ' ה"פ יש לדקדק אפילו מדעת שניהם פיהם לקנויאל דלמא ה"ו חייב נב לאחריה ולית לו קרקע לפרוע לכולה מעושה לו עתה ב' שטרות כדי שיגבה שכי חלקים כו' לקמן סימן ק"א ס"ו וי"ל דכתבין בשטר בזה הלשון אם יהי' הלוה חייב גס לאחרים באופן שלא יגוב לחלק של הב"ח רק חמשים או לא יגבה בעל השטר הזה בלוט: א"כ כיון דמסתמא המלוה א"י מחובות אחרים א"כ לא חיישינן שהלואה גדי ל' עכ"ל וע"ג הקשה רוראי מן הסתם אין המלוה יודע חובות של ליה אבל הכא שרצה לעשות ב' שטרות בודאי לקנויאל הוא עושה דאל"כ הא יש לו שטר של מאה עכ"ל ולא דק הא מפורס בש"ם דלא חיישינן לקנויאל אלא דאוכא ריעותא בשטר כגון דאיתרע בכפילה אבל הכא השטר הוא בחזקתו כמקדש לא אמרינן הכי ודברי אלה מדויקים בש"ד ולא יעתיק כל דבריו:

נד אס רצה המלוה א"ה נתנו חו"ל הברירה ביד המלוה ליקח שטר חדש או לכתוב לו שובר כי פעמים ניחא לו יותר ליתן למלוה שובר כדי שתירא הלוה שמה יאבדו וימהר לו המותר וכפעמים ניחא לו יותר בשטר חדש כדי שלא יהא השטר שבידו כפגם על המותר וכמ"ש בניחות' דלוה ע"ש ככ"ל ולא כמ"ש בע"ש ש"ז' מי שפרע מקנת חובו ומתירא המלוה דשמה ינא הקול ששטר זהו הוא פרע כו' ילך אבל ב"ד יעשו לו שטר חדש וכו' ולעכ"ד נראה שדוחק בעיני הגאון הרב ע"ש לפרש במ"ש הסמ"ע דלכאורה קשה אמאי יהיה כמו דהלוה עריך בסומן כ"ג כשאין לפכינא ממ"ש בפומן זה שאם עומד וזווח דרנונו ליתן לו שובר וכפגום השטר דלא משגיחינן ב' ו' אמאי אי' שומעין להמלוה לעשות ב' של כ"כ ולהוריע וכן ראיתי אחר העיון בע"ז שהקשה כן על המחבר ונדברי הע"ש מתורן דדוקא אם פורע המקנת דאו יש ריעותא למלוה שמתירא שמה ינא קול ששטר זה פרוע לפיכך נתנו הברירה למלוה משא"כ לעיל ויכל לעמוד בשטרו כמו שהי' מקדש מש"ה אין ראיות בידו לשבות אלא מרנון הלוה ועיין בע"ז שמתרן בע"א: (ב) אם ה' מרנון הלו' א"ה אבל בלא רנונו לא רכב' פשו שליחותן בכתבית השטר הראשון: (ג) ואם רוצה יכתוב שובר א"ה כ' ה"פ ה"ה שאין הלוה יכול לכופ אותו שיכתוב הפרעון על השטר: וכ' ה"פ ד' וכל זה לא איירי אלא כשהגיע ז' פ"ש כל השטר לכך הברירה ביד המלוה היסוד המלוה יכול לומר פרע לי שטרי אבל בשלא הגיע ז' פ"ש כל השטר כגון שהשטר לכרי זמנים ופורע לו ז' פ"ה הראשון או הברירה ביד הלוה ומחויב המלוה להחליף השטר או לכתוב פרעון ע"ג השטר וראיתי בע"ג ש"כ' כוה"ל ול' כשהיא נגד הש"ם וכל הסופקים דהא קול' ד' דאף על כל השטר כתבין שובר כי הא רב יעקב כו' מתקיף לי' אביו אבד שוברו של זה יאכל הלה וחרי א"ל רבא אין עבד ליה לאיש מלוה א"כ מטעם דעבד ליה לאיש מלוה יכול לכתוב שובר על כל השטר ומכ"ש אם ככתוב שטר א' לשכי זמנים וסילס ז' פ"ה הראשון דא"כ המלוה לגרוע כח שטר שלו לכתוב פרעין על גבי השטר אלא יכתוב שובר וכו' עכ"ל ול' דלא דק דהתם מיירי דהמלוה שוען שאין לו השטר מש"ה אין ברירה כ"א לכתוב שובר משא"כ הכא שהשטר בעין ביד המלוה מש"ה כתבו חו"ל הברירה ביד הלוה מאחר שהוא ביד המלוה להחזיר לו שטרו ולחלוק השטר על מה שכתב חייב ומה ש"כ' צמור"ם כ"ג מי שחייב לו מנה בשטר ומורה לו בנ' מסיק שצריך לשלם לו מיד שמורה ויכתוב שובר וכו' דהתם הטעם כיון דהמלוה יכול לומר לו כיון שהגיע ז' פ"ש כל השטר אין רנונו לכתוב ג' השטר: ועוד כ' ה"פ ד' ע"ש הרב ואם אין שטר למלוה סו' נריך לפרש דמיירי שלא הי' לו שטר כלל והי' גובה בלא שטר כגון שהתכה בפני עדים אל תפרעני חלא בעדים כדלקמן סימן ע' וכה"ג: (ד) ה"פ כ' המלוה יתן סכר סופר לכתוב השובר א"ה שהוא לעבותו כדי שלא יגרע כח שטרו ודבריו בכוכים הם וכ"כ לשיטתו וכוה מתורן השגות המ"ע: (ה) יחזק המלוה היסת א"ה כ' ה"פ ד' אע"פ שאין כ"יירו של השטר שזה פרועה מ"מ מחמת ראי' פבו אפילו אחר שכתב שובר יתן לו הלוה יותר מפרועה ולפיכך כשטען טענת ברי יש לו למלוה לישבע היבית ולא יכול הלוה לעכב הפרעון לגמרי מחמת זה עבד שיסעף לו דשנועה זו לא תליא בפרעון לא תביעה אחרת היא על שיווי השטר: ולא מנינו בשום מקום שנועת היסת קודם הפרעון כדי ליטול א"ז כמ"ש שיפרע למליה תחלה ואח"כ תובע אותו ועל שיווי השטר ולכ"ז מ"ם המחבר ישבע המלוה היסת וכו' ואח"כ יפרע חובו כו' הוא לאו דווקא אלא הלשון הוא מהיכך יפרע חובו כו' וישבע המלוה היסת כו' וס"ה לקמן סימן ע"ג ריש סי' א"ח ולקמן סימן קל"ג וקל"א בסמ"ע ע"ס וה"ה הכא: (ו) כשבע לשלם דאין סהרו דארעא דהכי לא כשבע לי: (ז) הדין עם הלוה: וכתב בתשובת הרשב"א ואל"כ ליתן כי

חשן המשפט הלכות חלואות נד נה נו מאמר קדישין

שומנו כך וכך ואם אין זכרין אותו יכתבו סתם על שטר שסכמונו כך וכך (ט) ולא יכתבו זמן בשובר שמה איחרו העדים זמן ההלואה בישר ונמצא שלפעמים זמן השובר קודם לזמן השטר ויחזור ויוציא שטר חובו המאוחר ויטרוף בו לפיכך אין לעדים לכתוב זמן בשובר אלא אם כן (י) זכרין זמן ההלואה שובר שנכתב סתם פלוגי פרע לפלוגי מבטל כל שטר שיש לו עליו: וכן אם יש לזה עדים ספלוני יש לו שטר פרוע עליו אינו יכול להוציא עליו שטר ולומר ששטר אחר פרוע היה לו עליו (יא) אלא כל סטרותיו בחוקת פרועים: ד אם זמן השטר והשובר ביום אחד נחבאר בסימן מ"ג: ד אם כתוב בשובר דיגרי סתם (יב) מבטל כל שטר שיש לו עליו אבל אם היה כתוב בו כך וכך דיגרי ונמחק הסכום ונשאר דיגרי או שכתוב הסכום על המחק ולא נתקיים אין דיגרי בו אלא בפחות שבלשונות:

נה דין שלישי וכו' בי סעיפים:

א מי שפרע מקצת חובו והשליש את השטר ואמר ליה אם לא נתתי לך עד יום פלוני תן לו שטר והגיע הזמן ולא נתן לו לא יתן השליש את השטר שזו אסמכתא היא ולא קניא ואם קנו פירו עליו בבית דין חשוב הרי זה קנה והוא שיתפס זכויותיו בבית דין והוא (א) שלא יהיה אנוס כיצד הרי שהתפס שטרו או שוברו בבית דין וקנו פירו שאם לא בא ביום פלוני ינתן זה לבעל דינו והגיע היום ולא בא הרי אלו נותנים (ב) ואם עכבו נהר או חולי טלבה לא יתנו וכן כל ביוצא בזה והוא שיהיה בבית דין חשוב: ויש חומרים דלא בעינן שהתפס שטרו מאחר דקנו מיניה בבית דין הסוב דהיינו ג' דכתיב דיגרי אסמכתא וע"ל סימן ר"ז: שלם שהחזיר שטר למלוה שלא היה לו להחזיר (ג) משמתיך לשלם עד דמקבל עליו כל חוביך שארע לזה מזה (ד) ואם לא היה לו להחזיר שטר דין דין על השטר וא"ל לא נודע לך"ד והוציאו מן הלואה כל השטר וא"ל כודע שהחזירו השלם שלא כדן (ה) השלם פטור דהוי גרמ' כזקוק: ב בר"א שנותנים השטר לבעל דינו כישאמר אם לא פרעתי ביום פלוני יהיו המעו' שנתתי מת' וישא' היש' קיים בביתחיל' שאם לא כן הרי ששנחל שעברו כרי המעו' שנתן ואינו גוב' לו כ"ו אלא (ו) מבני חורין:

ועי' אג"ת סי' ס"ו ס"ז האגודה

נו דין שלישות וכו' סעיפים:

א שלישי בזמן ששלישותו בידו (א) נאמן כשני עדים (ב) אפילו אם הוא קרוב וא"ל לישבע: (ג) ואם כתבו עיני השליש נכסר לא נאמן' שלא סכמו על עיני השליש אלא גם כן השליש נאמן (ד) ואע"פ שעבר הזמן שהיה לו להחזירו לאחר ולא החזיר עדיין שלישי הוא ונאמן (ה) ואפי' הכחישו אח' מהם ואמר שלא עשאו שלישי (ו) השלישי נאמן ואפי' הכחישו שניהם השליש נאמן והוא שלא יהיה ביניהם ובין השליש הכחשה בסד' המעות שבידו דאם כן הוה ליה ניבוע ברב' ואינו נאמן: במקום שאין לו מיגו אבל במקום שיש לו מיגו נאמן ויכולים להשביעו אפילו (ז) בעצת סמא: שטר שהיה ביד שלישי (ח) והוציא מתחת ידו ב"ב

כ"ד * (ח) כסכותבים שובר כתב הש"ך שובר מוקדם כשר * (ט) ולא יכתבו זמן כתב הש"ך ס"ל להודיע למלוה שכותבים המ"ב סתם אע"פ שהו"א מרגע כח המלוה מפני שהמלוה בעצמו יודע שיכתבו השובר סתם כיון שאין יודעין זמן השטר ואם היה יודע זמן השטר בשעת פרשן וא"ל כ' סכמו העדים אותו לא יכתבו השובר סתם בלי ידיעות המלוה שיש לחוש שיחזיר וילוה ללוה כסכום הראשון שיחשוב שהשובר הוא על שטר שומנו כך וכך והלוה יוניא שובר שנכתב סתם ויפסיד המלוה שלא כדן אף שיכתבו שנתפרע קודם זמן זה אפ"ה יש כמה חששות ואין לזה תקנה עד שיודיעו ללוה שכותבין השובר בלא זמן * שובר מאוחר פסול ודוקא שידוע שעדים ידעו זמן השטר ואחרו השובר שלא מדעת המלוה דא"ל כ' אין לפסול השובר דאמרינן שהודיעו למלוה שאיחרו הזמן בשובר * (י) זכרין זמן הלואה * פירש זמן הכתוב בשטר אבל לא יכתבו היום שהלוה לו שמה אחרו זמן הלואה בשטר * (יא) אלא כל סטרותיו כו' * הואי כל ל"ד אלא ר"ל אף שאומר שטר אחר היה לי איכו כאמן אבל אם יש לו שני פטרות הגדול פרוע ולא הקטן כתב מהר"ח שמעון שהוציא על ראובן חשבון מכ"י מה שקיבל משמעון כשר ש"ח שהיה חייב לו שמעון הוי כשובר מכת"י של מלוה ומרע לשטר * (יב) מבטל כל שטר פירש הש"ך דיד בעל השטר על התחטופה ואמרינן דילמא לא ירעי עדים סכום השטר וכתבו סתם ומספיקא לא מפיקין ממנו ואם תפס העלוה המותר מכ' דיגרי מהני תפיסה:

נה א' שלא יהא אנוס * כתב הש"ך דוקא אנוס דכתיבא ולא כתיבא אבל אי כתיבא לא הוי אנוס דה"ל לכתובי * (ב) ואם עכבו כהר כתב הראש' ור' יוחנן היינו שגדל הכהר ממי גשמים או הפטרות פלגים דאנוס דלא כתיבא הוא אבל אי מיפסקי מברא וכה"ג אנוס דכתיבא וה"ל לאסוקי אדעת' ושאר דינים השייכים לזה עיני כתיבא ר"ז * (ג) משמתיך לשלם הוינו כשאין המלוה בכאן אבל כשהמלוה בכאן ומורה דכשלא כדן בא לידו כיופינן ליה להחזיר השטר או לכחוב עליו שוב * (ד) וחס נודע * ע"ל סימן ס"ה ס"א וספיף * ו"ל דכאן הכל מודי' דלא יב' בו שוראי אינו חיי' לו משא"כ התם דהוי ד' רע שטר מ"יכו' הוי' שתיב לו: (ה) השלם פטור * כתב הש"ך דוקא כשהחזירו למלוה הוי גרמא אבל סטר שחיבו פרוע שהחזירו ללוה מקרי גרמא וחיבו השלם ודמי לשורף פטרות של חבירו * (ו) מבני חורין דוקא היזתר כמה שזדיין לא פרעו דאלו מה שפרע אינו חזיר וגובה אם לא בכתיבה ומסירה והש"ך פסק דהתני' שלא פרע גובה אפילו ממשעבדי והתני' שפרע אינו גובה אפי' מבני חורין ולא מהני כתיבה ומסירה דהא כמחל שעברו:

כ"א נא ון כשני עדים * נגד המלוה ולוה אבל אם עדים מכתשין אותו הן נאמנים יותר ממנו כמ"ש בסמוך ס"ז * ג' הש"ך אפילו לית לי' מיגו כגון שהו' מדברים העשוי' להשאל ולחשך וכאווה פתה ביד השלם ואפילו שיש לזה המכחישו ע"א אין זה שהשלם מסויפו כריך לישבע אפילו היסת דכתיב דהשלם ה"ל כעד כגד עד ונמצא מחייב זה היסת וכמ"ל סימן ע"ז דבפר כגד עד כריך הכתב לישבע היסת לא השלם ה"ל בעיני זה כשני עדים דלעולם כל שאין שני עדים מכחשין השלם כאמן השלם כב' עדים: וכ"ג וכי שמואל כתבו דמש"ה כקט כב' עדים דמחייב שבעה אבל באמת שבעת היסת כג' העד כריך עכ"פ * אבל מלפון המחבר ומגדולי פוסקים משמע דכאמן בכל ענין וכו' (ב) אפילו הוא קרוב וה"ה אשה * כ' כני שמואל אם מורה השלם שהוא נפקד כאמן בשבעה לומר כך וכך התנית עם פלוני להחזיר לו השטר במנו שאם היה רוג' לומר שלם אני (ג) אפילו כתבו פיר' וכאבד אותו כתב או שכתבם ענין א' בהשלישות מה שלא כתבו שס"ו הש"ך אם כתוב בכתב שלישות על תנאי זה בלבד כחבר לדי' כאמן השלם לומר שאח"כ באו והתנו עוד תנאי אחר אבל אם אמר מתחלה התנו עוד תנאי ושכחתי לכתבו איכו כאמן דהא אפילו בע"ד עצמו אלו היה כתוב בכת"י כן לא היה בידו להכחיש כ"י ולא עדיף השלם מבע"ד עצמו ומעט זה דלא עדיף מב"ד עצמו מ"ה ספק הש"ך דוקא כשכב"ד סוכן פרוע או השלם כאמן אבל פשוטן מוויף אף שהיה ביד המלוה ענמי היה יכול הלוא לטעון מוויף בשאינו יקויה השטר מ"ה אף השלם אינו נאמן (ד) שערב הזמן אבל אם השלם המלוה שטר ביד א' שהשלם יעשה לו פשרה או דין עד זמן פ' ועבר הזמן ולא עשה יחזיר לו שטר (ה) אפילו הכחישו כו' * פי' אפילו אמר מעולם לא עשיתך שלם אלא גזלת ממני אפ"ה שלם כאמן ומכ"ש כשאומר ספקין הוא אג"ל דפשיטא דשלם כאמן וזה הימננהו מתחלה * והש"ך כ' א"כ לא חנקתי חיי לכל כריה כל אחד יגזול ויאמר שלם אני ויעשה אחר קמחא לומר שמוכח אכלו בתנאי זה וזה וגם בהשקף ואמר כן ע"כ פסק דא"כ אלא בשם לו מנו * והש"ך כ' ז"ל כראה לי כספק הכמ"ע משגשג דאין אדם חושא ולא לו ולא דק בתחלת דבריו שהעתיק בשם הש"ך דהא יש לו הנאה ממנו באופן שייעשה עם אחר קנויאי ויעשה כן לעצמו * ומה שרונה להביא ראיה לדבריו מתוס' פ' התקבל לא דק דעיקר טעם של תוס' משום דשכיח ורגיל הוא יותר לכפות שליח להולכב מליתן גט לשקדון על תנאי כך וכך ועוד כהי דכותן גט לשקדון על תנאי כך וכך פאס תקיים התנאי ויתן לה הגט וע"ז מקשים דה"ל בקנדה דבעל אומר להלכה ר"ל על תנאי כך וכך ומתרכיב דלא שייך כו' ע"ש: ואגב אמרתי להעתיק מה ששמעתי מאחד מחכמי ק"ק פראג דהעולם מקשים דאכתי תקשה לדבריהם מאי פריך הגמרא להימנא לשלם דלמא בעינן עדים כשטוען לפקדון יהבי' ומתירן ע"פ תוס' נד"ה אפילו הן ראשונים וכו' ואת"ל ר"ע במרובה וכו' וי"ל למ"ד כו' א"כ פריך שפיר דא"ל דמתני' מירי דטוען לפקדון יהבי' א"כ אף בשתי עיירות בין לר"ה ובין לר"ח בעינן עדים קשה להוי חזי דבר א"ו דמתני' איירי בכה"ג כעין פלוגתא דר"ה ור"ח א"כ קשה שפיר דוק: ועוד כ' הש"ך מי שאומר נתתי בידו כלי זה לתנו לפ' והמקבל אינו יודע והסתן מכחישו ואומר שלא נתן בידו מעולם כריך השלם להחזירו לכותן אפילו יש לו מנו שהיה יכול ליתנו בינו לבינו להמקבל ואפילו כשר נתן להמקבל כריך להחזירו כמן שא"י אם לא ע"פ השלם * ואם מורה הכותן שהשלם בידו ואמר עפ"י תכתיב השלם ואמר שלא נתקיים התנאי השלם כאמן אע"פ שהמקבל א"י מהמתנה ומהשלישות: כ' בתשובת בית יעקב ראובן ושמעון השלישו מעות ביד לו ולו הוחק כפרן ואח"כ הוציא לו השלישות מתחת ידו ואמר ע"ל תכתיב בידו וכן ושמעון מכחישו והביא עדים להכחיש השלם שלא היה תכתיב כך ופסק דהעדים נאמנים להכחיש: (ז) השלם כאמן וכן אם נמצא מתן או גרר אחורי השטר כאמן לומר דתנאי שלישות שהיה נכתב עליו כמחק והש"ך וע"ז חולקים וכ' דשלם אינו כאמן יותר מב"ד עצמו ושטר סבול ובעל מגוה סוים אם הוא תוך זמנו גובה בו * (ז) בעצת סמא * פי' לזה שיש הכחשה בכיהם במקד המעות ומדמי ליה לטוען דכשבעין בעצת סמא * והש"ך פמה עליו וכ' קא אין כשבעין על טענת סמא ול"ד לטוען דמדמי היתרא והכח מה היתרא איכא ע"כ פי' דמדמי שהלוה השלם בידו דוק"ך והוכיח ליתן למלוה מה שהיה חייב לו והמלוה אומר שלא נתן לו א"כ נמצא מחייב לו עוד ד' כריך השלם לישבע כגד הלואה אפי' שחיבו לו עוד ד' כריך השלם לעצמו שהרי א"י ושמא נתן למלוה ק"ך מ' עשבים אפילו בעצת סמא כריך חנוני על ספקו ואם שניהם מודים שעשאו פליג' כמן שראובן אומר ק"ן השלםנו בידו והוא שייך לי ושמעון אומר

מאמר קדישין זלכות הליואות סא השן המשפט

ואחריות וכל יכו כח סיפה הכופר מוזמנים העדים לייסרה חזרו נקרא טופס של זכירה שרשמו לזכרון הדברים שבעשו לפניו...
לכתוב שטר גמור ע"י זה כשהיו סכונן (ד) אם יש לה מטלטלין פי שקרקע אין לה דידע אך שריה להשביע אם אין לה מטלטלין אבל אם יש לה קרקע א"ל להשביעה שאין לה מטלטלין והה"ד חולק ואמר אף שיש לה קרקע נריכה לישבע שאין לה מטלטלין ואזו נוהגין כמ"ע רק תקבל חרם אם אין לה מטלטלין ע"ל סימן נ"ט (ח) בלא הרשאה פי"ל לא סכתוב בשטר בלי הרשאה דפשיטא דגובין בו דכל תכילי שבממון קיים ולא שייך בזה מנהג א"ל פי"ל סכתוב בו שיוכל לגבות כל המוציא ומסתמא יכול לגבות בו בלי הרשאה והה"ד ע"ל חולקין אם יש מנהג שלא לגבות בלי הרשאה אף שכ"כ מר"ם בלי הרשאה אזלינן בתר המכה ואין גובין בו (ו) שהמוציא היה ילוד כ"ה ה"ו מו סכתן ממ"כני על ענמו בפניו שלא היה חייב מן הדין רק שהתחייב ענמו בממרכי זאת ואח"כ הוניה מי שלא היה ילוד בשעת כתיבת הממ"כ אין יכול להוניה ממון ע"י (ז) קאי לכלל כללית בתחלת עניינא א"ל דמה שקבל עליו לפתוב בכל דכוותי קאי דוקא לכללי וענייניו המסתברים לומר שהיה דעתו מתחלה עליהם והה"ד חול"ז"כ שלא כיון ופה א"ל ה"פ לכללית בתחלת עניינא היינו לכללית אחרות שמוכר בתחלת הענין וה"ה אם כ"כ אמנות שטר דקן קבילת עלי ככל שטריו בו קאי לכללית דאמנות ולא לכללי דאחריות (ח) כגון באמנות כ"ה ה"ד דאם ידע הל"ה שהמכה הוא שכתובין באמנות אע"פ שלא נכתב ככתב דמי אבל אם אין ידוע שהל"ה ידע מזה לא אזלינן בתר המכה (ט) על הכפל דוקא דקביל עליו כולו האי מחשב אסמכתא אבל בחיוב סעס הוניה אין זה אסמכתא והוא בכלל כל תכילי שבממון קיים וכתב ה"ה מיהו אם היה לו בחורה מוזמנת לקסת ושוען שה"ל רועה בו אף שכ"כ בשטר שכתחייב לשלם כל מה שהספידו פטור מלשלם והה"ה דמיטת הדין לא מקרי הפסד (י) אינו ראוי לעבור ודוקא היכא שאין המכה פטור לירד בלי רשות ב"ד וכלי שומא אבל אם מכה פטור בפני אזלינן בתריה כיון דקביל כן עליו בשטר (יא) עד א"ף כתב ה"ה דוקא באופן זה שהוכר עב"ד פ"ד היותר גדול דאם לא הוכר הסך כלל הו"דבר שאין לו קצבה (יב) דאזינא הקול ואז היה להם לחשוב ללקוחות שחא נתן לו מיד כ"ג (יג) לוי נתן לי משכון כו"ל א"ל ללו ביקש משמון שיאמר לעדים שיכתבו שטר עליו א"ל שהוא חייב לראובן מזה והובים ואתו השטר ימכרו העדים ללו ועשה לו כן מאיזה טעם הידוע אכלו בדבר זה וכדי שלא יגיע לשמרון שום נזק ושיהא בטוח נתן לוי ניד ראובן משכון שההיון שיגיעו יחביו מהמשכון (יד) שמעון כאמן בשנועה דכאמן במנו דהיה יכול לומר לראובן פרשתי לך ויהי כאמן בשנועה מאחר שאין השטר חוב יונא מתחת יד ראובן (טז) בחיי אביו פירש השטר ככתב על סם אביו והבן רונה לפסלו ואומר כיון שלא הוציאו בחיי אביו וודאי משום שידע שאביו היה יכול לזכר שכוא פסול או פרוש (טז) אין השטר כפסול הטעם דיוכל לומר לא היה השטר בידי לתבוע את אביו וגם בשעת עניו לא היה בידי (יז) שטר ישן כתב כ"ג שטר שעבר עליו ג' שנים ממש הפרעון אם הראון לא ימנא טעם לאריכות הומו יעשה פטרה קרובה לדין ומנהג שאל פנרו ג' שנים מומן הפרעון והחתום לא היה בורה אז אין לו דין שטר כלל רק כתביעת בע"פ שהחתום כשבע וכפטר ואם הוא שטר עיסקא עכ"ה על רווחים או משעה שנים אחר זמן פרעון דינו ככ"ל ובק"ק אליה המנהג בממרו"ס של זקוקים אפילו כמה וכמה שנים שעבר גובה בו והטעם כראיה לי כמו שכתב הכה"ג שאם הדין לא ימנא טעם לאריכות הומו ובזמן הזה שכחו אלמות מחמת חסירות ודו"ד שמשיבין שאין בו ממש ואסור לגלות ונחיד להמתין עד שפלו בעלי דוד ואין לך טעם והתנכלות גדולה מו לכו כל בכל מקום ששייך ה"ס יש לנהוג כמ"ס כה"ג ולא לפסול השטר אבל בנ"דאי בממרו"ס בלא זקוקים אין לחלק אלא ע"ג שנים וכן נוהגים וממרו"ס סכתוב בו להפמיד לפעל השטר חלב ושעוה לזמן כתבתי בשו"ת שלי מי"מ שיש גם כן לפעוה שטר כמו שכתב הכה"ג ועיקר הטעם שמתחלה כשכתבו על חלב ושעוה להעמיד לו לזמן נותן כשטר הוול והוי כשטר חוב על זקוקים ודבר פשוט בממרו"ס שכתב השייך לסק"ר רב או לאוזה פריז דייקין ליה כדוניהו ובהם אין שטר ישן נוהג (יח) לגבות ממעבדי כתב ה"ה ה"ה דיוכל לשעון פרעתי דליון שאין טורף ממעבדי לא חש להניח בידו ואפילו העדאת עדים ליכא דה"ל מפייהם ולא מפי כתבם כיון שכתב בלא נאות ה"ה אך מהני העדאת עדים שלא יוכל לעעון השטאה והשבעה (יט) דדברי קבלה והוא אל תשכן באהלך עולה וכתב ה"ה ומיירי אפילו הל"ה לא תבעו שיתן לו השטר דלא חש שיתבע ממנו פעם שנית אפ"ה אימורא איכא (ך) אין שומעין לו א"ל דה"ל לומר מתחלה איני מבין לשון השטר תפרשתי לו ומדשתק ה"ל קבלה שקיבל עליו לקיים מה שהסמכרין נוהגין לכתוב והה"ד כ"ה ואפילו ידוע שאינו מבין לשון השטר מתחייב בזה כיון שקיבל על עצמו וסתקו ע"ל סימן מ"ה ס"ג פור מזה (ךא) וה"ה בשאר דקדקין וכו' א"ל וכמו שכתבתי בכתב ה"ל מיד לאחר זה בעט"ו כ"ה המחבר (כב) אין כופין אותו משום דמקבל מתנה דהנאה שלו הוא נותן שבר הכופר (כג) אחר הכוונה כ"ג סותפין טעמו שטר שכל אמתחנותו לפותשת למזר סתורתם שלא יאמר א' מהם שבר תנויתו וזמר

אין דין שטר לאותו תופס אלא אם בן מנהג בעיר להיות לו דין שטר ז' דכל ס"ל חתמו בו העדים כדי למסרו לבעלי רק לזכרון דברים בעלמא לא מקרי שטר וכן שטר ס"ל ניתן לכתב ואיכא למימר שהעדים טעו אין דנין על פי אותו שטר דהוי מפי כתבן כמו שכתבתי לעיל סימן כ"ח סעיף י"א וי"ב מיהו י"ח וס"ל דכל סכתנו טופס ע"כ לכתוב שטר אף על פי שלא נכתב השטר יש לטופס זו דין שטר : ג אשה שנתחייבה לישבע בתקנת הגאונים שתקנו ללוה (ד) אם יש לה מטלטלין שיפרע מהן והיא מפרבת מנדין איתה ע"ד דצויתה דינא בשם שעושים לאיש : דאשה פנה לאיס לכל עונסין שנתורה * ד שטר שכתוב בו שיוכל כל המוציא לגבות בו (ה) בלא הרשאה אם אין מנהג בעיר שלא לגבות בו בלא הרשאה תנאו קיים וגובה בו בלא הרשאה ואפילו כתוב בו שנתחייב לכל מוציאו בין יחודי בין כותי ורוקא (ו) שהמוציא היה ילוד בשעת הלוואה אבל אם נולד לאחר מכאן לא רלא היה יכול להשתעבד למי שלא בא לעולם : ז' כל רבר שנהגו בפרינה לכתוב הן נאמנות הן כתובה בשוקא הן שאר שופרי דשטרי שנהגו הספרים לכתוב כל מי שמקנה בסודר לכתוב שטר דעתו שיכתב וכו' כמנהג המדינה ואין צריך לפרש שיכתבו כל לישני שפירי ראית ביה ויתבאר עוד בסימן ע"א : והאי מאן דמקבל למכתב שטר ככל לישמ חזקותא אף על גב דלא ידע שפיר לאחוקי כראוי כיון דכתיב ביה ואחריות שטר דכן קבילת עלי ככל שטרות דנהיגי נישאל דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי קאי (ז) לכללית בתחלת עניינא אבל תנאים (ח) כגון נאמנות בהלוואה או בעול מודעא במתנה לא מחשיבין עד דמופרישי וע"ל סימן ע"א סעיף י"ד : שטר שכתוב בו שיפרע דהוצאות (ט) על הכפל אסמכתא הוא ואינו גובה : ואף על גב דכתוב ביה דלא כאסמכתא כו' וע"ל סימן ר"ו דריני אסמכת' לא וכל דבר שנהגו בו ב"ה המדינה בשטרות אף על פי שאינו כתיקון חכמים הולכין אחריו : י' שטר שכתוב בו שיש רש"ת למלוה לירד לגבסי לזה בין בפניו בין שלא בפניו בלא רשות בית דין ובלא שומא והצדקה (י) אינו ראוי לעבור על דברי תורה לירד לגבסי שהמלות את חבירו לא ימשכנו אלא בכית דין אבל אם לא מצא דין שרוצה לרוגו אז יש לו רשות לעשות דין לעצמו : י"ז שמעון שכתב עליו לראובן באחד בניסן שנתחייב לו בכל סך ממון (י"ח) ע"ד אלף זהובים שיורה שמעון אחר זמנו של שטר זה שיש לראובן עליו ויכתוב ויחתום בחתימת ידו בדוראה זו והוציא ראובן כתב ידו של שמעון שהורה שיש לראובן עליו ק' זהובים וזמן כתב ידו בכ"ז בניסן ונתקיימה חתימת שמעון באחד באייר ראובן גובה מזמן שטר (י"ט) דאז יצא הקול שנתחזק שטר של שמעון ע"ד אלף זהובים : י"א ראובן שתבע את שמעון לדין ואמר ליה אהה הודת בפני עדים שאתה חייב לי מנה בשטר ועתה גנבו השטר ונתנוהו לך השיב שמעון אתה לא הלויתני (י"ב) לוי נתן לי משכון ושאל סכני לכתוב עלי שטר חוב בשמך והוא החזיר לי השטר והחזרתיו לו משכוננו (י"ד) שמעון נאמן בשבועה : י"ג הרוצה לפסול שטר מפני שלא הוציאו (טו) בחיי אביו ועוד שבא המלוה לתכלית העוה לא הוציאו (טז) אין השטר נפסל בכך אמנם יש לדיון לחקור ולררוש להוציא הדין לאמיתו ואם יראה לו באומדנא דמוכח שהדין מרומה ושקר יכתוב ויהחוס שאין לשום דין ישראל להשתדל בדין זה ויתן ביד הנחבע : וכן כל (י"ז) שטר ישן יש לבית דין לחקור ולפסול אחריו אף על גב סכתוב בו שלא יעון הנחבע שום טענה נגד השטר וקבל עליו בחרם ושנועם אפילו הכי הניח דין נידך לחקור אחר זה כדי להוניה הדין לאמתו : י"ח שטר שכתוב בלשון זה ביאר מה שהורה בפניו ראובן שיש עליו ממון עזובין יעקב כך וכך אין לו דין שטר (י"ח) לגבות מששעברי כי אין בו קנין אלא הוראה בעלמא הוא ומוביח הלשון שלא כיונו בכתובה זו א"ל לזכרון דברים ולא לשם שטר שכתבו ביאר מה שהורה בפניו ולא כתבו העדנו על עצמו כמו שרגילים לכתוב בישטרות ולא הורה בפניו כמו שכתובין בישטרי הודאות * שטר שלא נכתב בו אלא שיעבר עצמו הל"ה לכל מי שמוציא עליו שטר זה שיוגבה ממנו כל המוציאו יגבה בו אף על פי שיורע שהוא לא הל"ה זה הממון והוא שהיה נולד בשעת כתיבת השטר : (וע"ל סימן י') : י"א לוח שפרע למלוה ואין המלוה רוצה להחזיר לו שטריו יש לנדותו ע"ד שיחזירנו לפי שעובר על לאו של (י"ט) דברי קבלה : (וע"ל סימן י"ז) י"ב שטר שנפרע או נמחל שיעבדו צריך המלוה להחזיר השטר ללוה רגופו של נידך שלו הוא : (וע"ל סימן י"ז) י"ג מי שמעון על כתובת אשתו שהיה ע"ה ולא הבין בשקרא החזן הכתובה והתנאים (י"ד) אין שומעין לו : (י"ה) וה"ה בשאר דיקדוקים שיש לקדקן מן השטר ולא אמרינן דהאי גברא לא דקדק כל כך וכמו שכתבתי בסמ"ד : י"ד מי שיש בידו שטר מתנה שמן הדין אינו גובה בו והלה טוען שיכופו אותו להוציא השטר (י"ז) אין כופין אותו : י"ז מרקרקין לשון השטר ודינין על פי אותו דקדק ולא אמרינן דהאי גברא לא גמיר כוליה האי והיה סבור שרדין היה בענין כך ומפני כך כתב אותו לשון : י"ז יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה ע"ה חבירו אין חולבים אחר הלשון הכתוב אלא (כ"ג) אחר הכוונה : סב דין

משלך אין נוף החמיות בכלל השותפית ואם היקר או הזולו אין לחבירו חלק בהו טב אשכ

מאמר קדישין הלכות הלוואות סגסדה חשן המשפט

מהני: ב בשאמר אין גובין בו (ז) לא משהינן ליה בדיחא אלא מוקמינן ליה ביר שלישי ואם לא אמרו העדים ששאל להם לויף סטר זה אלא סטר פתח כל פטוריו (ח) של זה סקס לויף אחרתו ולא גבינן בהו: סד נפקד שרצה לעכב בחובו שטרות הפקדון וכו' סא:

א מי שחפידו בידו שטרות ומת המפקיד ופוען הנפקד מהיים תפסתי אותם לזשכון בשביל חוב שיש לי על המפקד ראלו לגבותם (א) לא היה מועיל (ב) בלא בתיבה אפיש עדים שתבעו ממנו מתיים ולא רצה להחזירם לו אז הויה תפיסה ואי לא לא ומיירי שיש עדים שהפקד' בידו וגם יש עדים שראים עתה בידו שאם לא היה כן היה נאמן (ג) במנו רנאנכו י: לא היו רברים מצילים וכל זה לדינא רנמרא י אבל למאי דתיקון רבנן שגבינן מטלסלי ריחמי גובין משטרותיהם אפילו לא תפס מהיים: (ד) ואע"פ שהין לו מנו ואים יכול לומר לקוחין הם בידו מ"מ תפסס מהיים זכל לומר למשכון תפסתי' (תו' פ' הכותב) (ה) דלא כיש מי שאומר דלא יוכל לומר למשכון תפסתיס אלא נידוע שהיה חייב לו מאחר שאין לו מנו:

סה דין שטרות שנמצאו ודין שובר שנמצא ביד שלישי וכו' כ"ד סעיפים:

א (א) המוצא שטר אצלו ואינו יודע מה טיבו אם המלוה הפקידו או חלוה אי אם הפקידוהו בידו בתורת שלישו' ומקצתו פרוע יחא מונח עד שיבא אליהו (ב) ואם החזירו לאותו שכתוב על שמו עבר על רברי חבמים ואם זה שהשטר עתה בידו מבחיש רברי אותו שנחטו לו (ג) הי'בו לגבות בו (ד) ואם הוא מוד' לו שנתנו לידו צריך להחזירו לו ויהא מונח עד שיבא אליהו ופסי' זה חזבאר עוד (ועיין סעיף י"ו) ואם שטר משכונא נמצא בידו ואינו יודע מה טיבו אף על פי שבעל המשכונ' מוחזק בקרקע (ה) אינו מועיל לו כלו' שום טענ' ויהא השטר מונח עד שיבא אליהו (ו) ונתהוה הקרקע לבעליה: וכל זה דוקא כמי שאין לו שייכות עם המפקיד או הנפקד * אבל כן שמונא שטרות של אכיו בידו ואינו יודע מה טיבו או האב שמונא שטרות ככו והוא סמוך על שלחו והוה כל אלו שאין להן חוקה זה על זה כיוו שיתבאר בסו' קמ"ט כל אלו כחדס א' הן והוי כאלו (ז) מנא תחת ידי כנמו: (ח) וכן יורשי הנפקד לא יחזירו שום שטר שנמצא ברשות אביהם אא"כ יודעים מה טיבו ויש מי שאומר שאם המלוה בעצמו לקחו קודם שבא (ט) ליד אחר לא אמרינן ביה יהא מונח ואפילו לקחו מבית היורש קודם שבא ליד היורש: מיהו אם היורש מונא סטר כתוב' אשה פנסקד אכלו (יוד) יחזירו לאשה ולא חייסין שהיא כרוע: ג י"א שאפי' שניהם רוצים לא יוציאם כתחת ידו (יא) אלא קרוע (יב) רחמישין לו ניניא ויש מי שאומר (יג) דלא חיישין ואם שניהם רוצים (יד) יעשה כמאמרם: ד אם ישענו היורשים על שטר שמוצאי ברשות אביהם שאביו הלוח עליו מעות למלוה אע"פ שאינו יכול לגבותן מהליה בלא בתיבה מ' לקחו למשכון טענתן טענה (טו) אבל (טז) אנו לא טענינן להו: ד' ראובן שמת ונמצאו ברשותו שטרות של אחותו קישוריש וחר מקצתם לזכותה רהיינו שטר נרונ' יתה ושטרי קרקעותיה ומרם למיבתה

דקוימן של מדים ענמס הוא פריק מקוים אכשים דעלמא ד זוכא למומר בהו דפכו (ז) לא משהינן * כיון דאי תפס מוניאין מירו למה לן לאשהיני בילו לאפקוי היכא דלענה תפיסה או משהינן בידו דלמא תפיס משא"כ כאן דאיכא למיחש דיבא לבני ב"ד דלא ידעי דהדר אחר וייק ויגבו ביה * (ח) של זה וקף שיש לו ב' שטרות על א' אינו גובין בהם שיש לחוש לכל סטר ושטר: סד (א) לא היה מועיל בלא בתיבה סי' כתיבת המפקד קני לך איכות כל שטרותיה דאית ביה (ב) בלא בתיבה י' כ' הפ"ד אבל היכא דלא נרדך בתיבה כגון בממרמו"ת שלכו כאמן לומר למשכון תפסתי כמנו דלקוח אבל לפי תקנות הארנות דאין רשאי לקנות בלי רשות הבעלים נ"ע * כתב הכ"ג ראובן הפקיד סטרות לחמיו בעת השידוכין ובעת הניסויאין תדבק מחמיו ואמר חמיו שבתורת משכון שאז לידו שאם ח"ו תפטור בתו שיחזיר לו הנדך אם ראובן הפקיד בעדים ולא התנה בפירוש בתורת משכון לא מצי לתופסם כי אין אדם מצי לתפוס ממון על דבר שלא בא לעולם ואם לא הפקידו בעדים אזי ישבב חמיו בכת"ח ואם אמר מתחלה דברים שמתוכן לא היה נראה שלא בא לידו בתורת משכון תלוי ככלונתא או אמרין מנו למפרע או לא (ג) במנו דכאכסו פי' לא היינו נריכיס עדים שתבעס ממנו בחייו אלא היה כאמן ע"ו בדבורו ואף שהפקידים בידו בעדים כל שלא ראו אותם עתה בידו כאמן במנו דכאכסו ואף שלא היה יכול להראותן מ"מ היה בידו לעשות קניינא עם הלויין ליקח מידם מה ולמסור הס"ח לידן ואם ראו אותם עתה בידו ולכא ע"ו שצלו לידו בתורת פקדון כאמן בדבורו במנו דהוי אמר להר"ם שלא באו לידו בתורת פקדון אלא בתורת משכון והוי כאמן דלמשכון א"כ כסיבה ומסירה ומ"מ כאמן פי' כאמן בשבועת היסת והס"ד פתכר"א"כ לישבע אפילו היסת שהוא טענת שמה אלא היכא דטוען החזרתי לכם או לאביכם או נרדך לישבע כתב כ"ג ראובן שנתפס מחורתו למלכות ואמר למשכון להכיל סחורתו עלי דני שתללו וכן פשה ומת ראובן קורס שפרי למשכון כל שיש לו מנו כאמן לומר כך כוה ראובן אביך להניח הונאות ולכבד' ואפילו אם יכפור היורש שלא ניה לו אכיו להגלו הסחורה (ד) ואע"פ שאין לו מנו א"כ כתב הס"ו לכאורה אין הכנה לדברים או דודאי כל שאין לו מנו חייב להניח מתחת ידו כמ"מ הסמ"פ וכראה לישבע שהוא מפרש דברי הסו"ש"ע בלא ידוע החוב דהא לא זכרו מזה כלום אלא כיון שתפס מהיים ואז היה לו מנו דכאכסו כי לא ראה אותו ענה בידו ע"כ מהני אותו תפיסה גב עכשוו שאין לו מנו כלל ע"כ יוכל לומר למשכון תפסתיס בחיים אבל להרשב"א לא מהני כיון שעכשוו אין לו מנו ע"כ צריך דוקא בידו החוב דהא לא מני הרשב"א לאשכוחי האי מלתא דכאמן לומר למשכון תפסתיס אלא בידוע החוב כו' עכ"ל (ה) דלא כיש מי שאומ' הסמ"ע וש"ד פסקו כיש מי שאומר שצריך שיהא החוב ידוע דמאחר שאין לגמנו ולוה אביהם קיים שיה צריך להחזיר לו אם כן למה נגרע כח היתומים ואפילו האידכ' לא מהני תפיסתו היכא דלית ליה מנו ואין ידוע החוב לכ"ע:

סה (א) המונח סטר אצלו א"כ בין בער הלואה ומכר ומתנה ושאר שטרות: (ב) ואם החזירו א"כ ע"ל סימן כ"ד ס"ד בהג"ה וסימן ספ"ו ס"ב בהג"ה: (ג) היה יכול לגבות בו א"כ מדכתב היה יכול לגבות בו משמע דאינו מלתא דמסיקא שיבא לגבות בו ה"ע משום דא"י לגבות עד שישבע שבועה חמורה כעין דאורייתא נכר זה לאמר שכבר היה בידו דכל שלים אף שיבא שלישותו מידו הוי כע"א אבל אינו כשבע ש"ד דהא כשבע וכוסל הוא ודין זה אין ככלל דאין כשבעין על שטרות אלא היסת דאין זה כשבע כנר השטר אלא כנר הער * וכתב הס"ד וכיון דשליש אינו מעיד בפירש שהוא פרוע ולנוה חייבס חונ"ע: (ד) ואם הוא מדה שנתנו ליהי א"כ הס"ד דמיירי שהמלוה בעניו אין טוען ברי שהלוה חייב לו שהוא ג"כ מוכסכ שמה פרע לכך חס מכחיש דברי אותו שכתנו היה יכול לגבות אם היה לוה ג"כ ממופק וכלקמן סימן פ"ב ס"ב ואם הוא מודה שכתנו לידו לא שרונה לזכות בו כיון שהלוה ג"כ ממופק צריך להחזירו לו כיון שהי' מתחלה ביד אחר ופסקא לא שייך מנו ובהכי נישא מ"ס היה יכול לגבות בו אם יסתפק הלוה ג"כ לחפוקי אה הי' טוען הלוה ברי היה הסטר כשל וכדלעיל סימן כ"ט וכו' ע"פ באריכות: (ח) אינו מועיל פי' לא טענת לקוחה שהרי ע"י הסטר נידע שצא לידו בתורת משכונא ואין כאמן לומר ממושכן הוא צ"ד בכך וכך דכיון שהוא ביד שלישי אומר דפריע כולו או שפסאך חייב דבר מועס * (י) ותחזור הקרקע אעפ"י שזה מוחזק כיון דאיכא רשותא אמרינן קרקע בחזקת בעליה עומדת * (יז) כמנא תחת ידי ענמו פי' ואם טוען הא"כ שאלה חייב לו גובה בו דאל"כ קשה הא גס כמנא תחת ידי ענמו ואינו יודע אם הוא פרוע והלוה טען שפרע לו צריך להחזיר לו הסטר אעפ"י שהוא מקוים דה"ל לידע כשטרו אם הוא פרוע וביבגרת השולחן גרים הען במקום אב וטעה שכ"כ בתשובת הרשב"א בהדיא כמ"ס הסמ"ע והאי כאלו כמנא קאי על כולן חוה ברור * (ח) וכן יורשי הנפקד א"כ כ' הכמ"ע ע"כ דבסימן רמ"ג עסק המחבר גבי מנא שכתנו אכל יורשי הנפקד דחזירו לירשי הכותן * והס"ד אחרן דבריו דהתם מיירי שירוש שהנותן נתנו לידו וכ"כ בהדיא בהרא"ם כן ובלש"ל ה"פ"ט: (ט) ליד אחר ל"ד קאמר לא ר"ל כ"ו שלא כשמע מאחר ספיקתו אף אם כבר בא לידו והמלוה לקחו מידו לא כולד הספק ביד אחר ולא אמר קודם שבא ליד אחר אלא לחפוקי אם כבר אמר אותו אחר שטר זה שנאמתי ואינו יודע מה טיבו שוב אינו מועיל לקיחתו של מלוה * (י) יחזירונו לאשה הטעם משום דאין כתובה עומדת להפרע עד אחר מות בעלה והיא הכותנת שאין היורש כאמן לומר האשה מכרה לי הכתובה בכתובה ומכירה ולפי טעם זה א"כ לאחר שנתארמלה חסור להחזיר לאשה אבל לפי טעם הע"ס והס"ד שדרך הכשים להפקיד כתובתן אכל א"כ אף לאחר שנתארמלה מחזיקין לאשה אבל בודאי במקום שאין מנהג ברור חייסין לפרעון ואסור להחזיר בעו"ת שלי סימן מ"ו כתבתי כ"מ לדינא היינו אם כמנא שטר חגי זכר ביד המורישו לפי טעם הסמ"ע שאין עומדת להפרע ה"ה פח"ו ג"כ אין עומד להפרע עד אחר מיתה ואע"פ שיש לחלק ע"ש באריכות מ"מ טעון לענין זה שיחזיר לחתנו ולפי טעם הע"ס וח"ד אסור להחזיר שאין שייך מנחה וזה כפי' ז' להפקידו ביד אחר * (יא) אלא קרוע * (יב) דחייסין לקנוינא פי' שכבר פרעו הלוה יתה פלמך להחזירו למלוה כדי שיבא להפקיע מיד הלקוחות שלקחו מהלוה אחר זמן הלוה דס"ח זה: (יג) דלא חייסין מנא דלא חייסין לקנוינא אלא בשטר שכל דאיתרע דאיכא לאימר משום דהוי ביה רשותא לא כוהר בשמירתו אבל סטר המוסקד לא איתליד ביה רשותא * (יד) יעשה כמאמרם פירש אם יתפטרו ביניהם שהלוה יתרנה לישבע ואינו אומר למלוה השבע וטול והמלוה יתרנה להאמן ללוה שישבע ויפטור והס"ו ש"ד כתבו דה"פ אם שניהם רוצים א"כ לישבע * (טו) אבל אין לא טענינן להו א"כ הסמ"ע הטעם שאינו שכיח ליקח משכון כוה שאינו גרמי ממון והס"ד חולק עליו וכ' דאינו מדוקדק דמה בכך שאינו גרמי אמון אבל לשון הרא"ש בתשובה הוא דמלתא דלא שכיחא היא להלוות מעות על שטרות שאינו יכול לגבות ולפ"ז אם הם כתובים בענין שיכול לגבות (כגון שכתב לכל המוניאו או בממרמו"ת שלנו) אפילו ידעינן שאינו של אביהם טענינן להו שלקוח למשכון: (טז) אין לא טענינן א"כ עיין בתשובת הרא"ש

חשן המשפט הלכות הלואות סה מאמר קדישין

לדבריה בגון שטר מתנה שנתנה לבעלה קרקע שהיה לה אע"פ ששטר נרדףיתתה הוא כשאר חיובות מאחר שהוא קשור עם שטרי קרקעותי' שרם וראי שלה היו באלו נודע וראי שהיא הפקידתם ומטעם זה גם שטר המתנה שנתנה לבעלה קרקע אנו מחזיקי' (י) שהיא הפקידתו ויחידו לה או ליורשה: ו המוצא ש"ח אע"פ שיש בו נאמנות אפילו הוא (יח) תוך זמנו ואפילו אין בו אחריות וליח מורה לא יחזיק דחיישינן לפרעון ולקנוניא (ט) ואפילו אמר הלוי או המלוה נקב יש בו בצד אות פלוני לא יחזיר לא לזה ולא לזה ואם מפירש בשטר בהדיא שאינו חייב באחריות אם החייב מורה יחזיר: ו (ך) וכן אם יש ללוה בני חורין שמשפיקין לשעבוד החוב אם חייב מורה יחזיר וכן אם נמצא (ך) ביום שנכתב (ך) וכתוב בו הנפק אם חייב מורה יחזיר (ך) ויש מי שאומר דהא דאמרין שאם נמצא ביום שנכתב יחזיר ה"מ דליתיה ללוה קמן אבל איתי' קמן ואמר פרעתי ומני נפל לא יחזיר: ו (ך) מצא בשוק שטרות קרוצים ושטר חוב ביניהם (ך) לא יחזיר ואם יש עמהם שוכר אפי' (ך) בלא עדים יחזיר הישטר ללוה: ו המוצא שטר בכלי יתנונו למי שנותן סימן בכלי ואפילו אינו נותן סימן בכלי אלא כשזה מסרין שטר מצאתי וזה אומר מצאת בבלי פלוני אם אין ררך העולם ליתן שטרות באיתו הכלי היו סי': י טצא ג' שטרות או יותר ברוכס זה על זה או שאחד כרוך בראש חבריו יכרות שטרות מצאתי למי שיאמר מנינים יחזיר ואין צריך שיאמר (ך) דואך היו ברוכס: אבל הכריכה לחוד לא היו סימן זה כל השטרות היו של מלוה ולזה אחד (ד' ע' כפי' דברי העור) והי' מילי שאין שיהיה לשנינו אבל אם הם שניהם לפנינו והאחד יודע הכריכ' (ך) והשני אינו יודע חותמין למי פירע: י לא מצא ג' שטרות יחד על ליה א' שלוחה מ' אישית (ד' ע) והם מקיימים יחזירם ללוה אף בלא סימן ולא יתנם למלוה אם אה יתן בהם סימן ואם אינם מקיימים לא יתנם אלא למי שנותן בהם סי' ואם מצא ג' ביהר מ' לווין שלוחה אחר והם כתיבת יד ג' סופרים יתנם למלוה אף בלא סימן ואם הם כתיבת יד סופר אחר יתנם למי שיתן בהם סימן: וה' שמי שקדות נשני לווין או ב' מלווין: יב מצא (למד) איגרות שום ואיגרות מזון שטר חליצה ומיאונים ושטרי בירורין וכל מעש' ב' כגון חלשתא יחזיר לבעליו: יג המוצא שטר שחרור אם אין הארון מורה בו לא יחזיר לא לזה ולא לזה ואם הארון מורה שנתנו לעבר להשתחרר בו יחזירנו לעבר ומיהו אם יבא העבר לטרופ' בי מטה שמכר אדונו מנכסיו מאחר זמן הכתיב' (ל) צד' להבי' דאי' שהגיע לידו מזמן הכתיב' בו: (לג) וכמוקם סערו כחיתומיו וכן לו כדרך שתבאר לעיל סימן ל'ט אין נריך להכיר ראה על זה: יד המוצא שטר מתנת בריא או שטר סכר אפי' אומר הנותן או המוכר שיחצהו למקבל או ללוה (לג) לא יתנונו לו אא"כ פיר' (לד) כסת' ששיי' לעצמו בח שייב' לחזו' בו כל ימיו. כגון שכתב מהיום אם לא אחזור בי כל ימי חיי ואם הוא שטר הקנא' שפי' שהקנ' לו מיד אף ע"פ שלא הגיע השש' לירו' יחזיר אפילו שיי' לעצמו שייב' לחזור. המוצא שטר מתנת שביב כרע אם הנותן קיים ואומר שיתיה' למקבל יתנוהו לו ואם מת הנותן אע"פ שבנו אומר שיתנהו לו לא יתנהו לו אא"כ יהיה שטר הקנאה: וט שנים שהן אוחזין בשטר המלוה אומר שלי הוא והוצאתיו להפרע בו מסך והלוה אומר פרעתי ומני נפל אם היה השטר שיכול לקיימו זה ישבע שאין לו ברמים אלו פחית מחציין וזה ישבע שאין לו ברמים אלו פחית מחציין וישלם הלוה מחצה סוין של החוב שנשטר. ואם אינו יכול לקיימו ישבע הלוה היסת שפרעו ילך לזו' שאם הוא מקויים ואוחזים בו שניהם בשוה בטופס או בתורף או ששניהם אוחזין בגליון ואפי' כל התורף קרוב לאחר יותר מלחבריו זה ישבע שאין לו בו פחות מחציו וזה ישבע שאין לו פחות מחציו ויפרע לו חציו אפילו אם יש בו נאמנות ואם אחר אוחז בתורף וא' בטופס האוחז בתורף נוטל יתרון המזון ששייה התורף על הטופס (ל) והשאר יחלקו בשוה בשבועה וט המחזיר שטר שזן הרין לא היה לו להחזירו. יש מי שאומר שנוכח בו וי' שאין גובין בו. ויש מי שאומר שאפילו גבו בו ב' ד' ואח"כ נודע בעדים שנפל מחזירין ב' ד' ומציאין מהמלוה ללוה אבל אם מצעמו פרע למלוה או ליורשיו אין מוציאין מידם. (ועיין ריש פיתן זה): יז מי שהוציא ש"ח על חבריו ותבעו ב' ד' ואח"כ נאכר ממנו ויש כמה אומדנות רמובתי טובא שנאב' מחזייבים ב' ד' לבתו' (לו) מעשה ב' ד' ולקיים השטר בבתחלה ולכנסו לפרוע: יח המוצא שובר בשוק (לו) ובזמן שהמלוה מור'

מעונדא דרב מיישא ומנאכסו דמלתא דלא סכוחא לא טענינן ליתמי ולס' להחולקים שם וכמ' ל' סימן ק"ח ס' ד' ובסימן רכ"ז ובסימן ס"ה ה' הכס טענינן לחזו' ע' : ולעג' ד' כראה הא דלא הביא המחבר דעת החולקים בסימן ק"ח דטענינן לא דאפשר לפרע דהכא מודים החולקים דלא טענינן לכו והתם האריך הר"ן כשם הדו"ף והרמז'ן בספר מלחמות בדברים ככוכים שנאכסו מלתא דמיחא הוא וגם הש"ך האריך לקמן בס"פ ס' ב' דכאכסו מלתא דלא מיחא היא לבי מהסס בו משובא דר"פ המפקיד וכו' ע"ס אבל הכא אפשר כ"ע מודים דלא מיחא הוא. והע"ג רונה לפרע כוכת הסמ"ע ע"ס שאינו טכיא לקח משכון שאינו גופו משען מטעם שיכולת בעלים הראשונים למחול לב"ח ח"ח ממ"כ דאם יש לו נכסים נריך לפרוע להמלוה מנכסיו ואם אין לו לשלם לא יחא לחיוב דלקרי' לזה רשע ולא ישלם וימחול לחברו: (יז) שהיא הפקידתו אפי' שערין לא וכתה המתנה לבעלה והיינו דוקא כשהיא עטר מתנה בקנין נריך שיהא קשורים אבל אם הוא בלא קנין אף כנמצא שטר מתנה לאוד מחזירין לנותן. ופס"ך הקשה עליו וכ' דנשטר שיש בו קנין אפילו ידוע שצא מהנותן מחזירין למקבל דמשעת קנין שיעבד כפס"י: והע"ג כ' סעעלס מהש"ך מ"ס הכ"ח ולא דק ולא עיין בס"ך סימן ב'ו שהביא ג' ס' סברת הכ"ח וכ' במסקנתו בו"ה ואל תרנה לומר הא דמחלק הסמ"ע בין קשורין לבין קשורין מיירי כפס"י ידוע שהקה לכפי עדים כסתם מ"מ ככה"ג כ' הסור כאן דאפילו ידוע שהנותן הפקידו אצל חזון מחזירין לו א' מיירי בלא קנין ע"ס באריכות: (יח) תוך זמנו כיון דאיכא ריעותא דכפילה אמרינן שמה אירע דרע ומ"ה לא כוהר בשמירתו (יט) ואפילו א"כ הש"ך ו"ל כלומר שאין הלוה מודה שא' שאמר שפרעו ומידו ככל וכותן בו סימן אפי' אף מחזירין לידו וה' כשהמלוה כותן סימן זה לא מהני לעבין לגבות מהלוה עמנו אבל סימן אחר מובח מהני ולעבין לגבות ממשעבדי לא מהני סימן כלל היכא דאיכא למיחוס מהלוה הגיד לו הסימן או פירע ג' כ' הסימן או שפועה עמנו בלא יודע דהא אפילו שניהם מודים חיישינן לקנוניא כן כ"ל: (ך) אפי' ללוה כו'. דכיון דאיכא שטר כשר לכפינו מסייע להודאתו לא אמרינן שנוא כתחייב לאחריים אחר זמן שטר זה דלא חיישינן אלא היכא דאיכא וודאי פכיד' ד' לקנות והש"ך פירש כגון שהכריזו אם הוא חייב לאחריים (ךא) כיון שכתב או ליכא למחש לקנוניא דהא אי בעי הוי כתב לו שטר חדש וא"ל דחייש לפשיטי דאפרא דהא המלוה לא יסכים עמו דכיון דלית ליה רווחא חושש שמה יקודע שהשטר זה פירע וכמחל סתבדור' (ךב) יכ' בו הנפק א"כ הש"ך אפילו אין כ' בו הנפק ע"ס ראיות לזה: (ךג) ויש מי שאומר א"כ הסמ"ע הלשון מגומגם וכך הל' ויש מי שאומר דוקא בדאיתא קמן אבל בדליתא קמן לא חיישינן לפריעת בת יומא ומ"מ ע' דהרא"ש פתובה כ' כ' לרב אפי' ובאמת קי"ל כרב הכהנא וא"כ אין מחזירין רק כשחייב מודה: (ךד) מנא בשוק. פירש וגם אותן שטרות נכתבו ע"ס מלוה זה הנזכר בשטר זה השלם המנא ביניהן ומ"ס ואם יש עמהן שובר דין זה אפילו נמצא השטר חוב בפית מלוה בין הקרובים ויש עמהן שובר לא יחזירו למלוה כ"ס המחבר בסימן זה סו"ח. (ךה) לא יחזיר אם מנא שטר שיש בו ריבית וקרעבו המנא או הב' ד' אם בא לפניהם (ךו) בלא עדים אפי' אין עליו ח"י המלוה וגם אינו כ"י אע"פ כן כיון שכתב בין שטרות קרובין ונמצא שובר כל דהוא אמרינן שהוא פרוע. (ךז) האריך היו ברוכס ודוק שהיה כרך חוק שבטוח היה שלא יתפיר אבל אם בקל יכולין להפיר היו פמעות מחזירים והן של מונאן. (ךח) והשני אינו יודע ואם א' אומר סימן הכריכה וא' אומר סימן המכין כ' הד"מ וט"ך שנותנים לסימן המכין ואפי' היבתי בסו"ת שלי סימן ע' כסמ"ע שאך נותנים לשום א' מהם (ךט) והם מקויים הטעם שהמלוה דרכו לילך לב"ד לקיים ספרו ומיד שנתקיים דרכו לקח מנ"ד וכיון שהוא מג' מלווין א"כ מי כרכן א' וודאי הלוה פרען ולקח הג' שטרות וכרכן (ל) אגרת פוס פי' ששמי ב' ד' ככסי ליה למלוה ואגרת מוזן שקיבל לזון בת אשתו. (לא) נריך להביא דאיה א"כ כיון דאיתרע בכפילה איכא למיחש לקנוניא שאין דעתו לשחררו בו ומה שאומ' ליתנו להעבד היינו כדי שילך העבד ויטרוף מהלוקחי מהאדון אחר זמן הכתיב' ומש"ה לא בני כשמבי' ראי' שב' לידו קוד' הכפילה דאכתי איכא למיחש לקנוניא כ' הסמ"ע אף לרעת הראש' דס"ל דעירוי כחתומין וכן לו מוד' בו וכו' ע"ס (לב) ובמקו' פעריו א"כ כ' כסת' בשטר בהדיא מעכשיו וכמ"ס הרב בסימן ל' ע"ס כ' הש"ך מיהו לפי מה שהסגתי כפי' ל' על הרב בזה אין חילוק בין מעכשיו אף למאן דפס' בארמ' א"כ גם ככאן עדין בחתומין וכן לו וכמ"ס הד"ע ע"ס: (לג) לא יתכנו לו הטע' דחיישינן שמה עשה כדי להסקיע ממי שכתן או שמכ' א"ז שכת' בשט'

ובאם יביא זה המקבל ראה שצא לידו השטר מאוס הכתיבה מחזירין אותו לידו: (לד) כמתנה שפירר וה' אם שפיר בשט' מכר והטעם דאז אם מכר או כתב לאחר אין יכול להסקיע מירו בשטר זה דברי כשמכר או כתב לאחר חזר בו מהראשון. (לה) והשאר יחלקו ואם יש כאן עדי מסירה נמצא דבין בטופס בין בתורף שניהם כשרין לגבות בו בלא עידי חתימה יחלקו בשוה. (לו) מעשה ב' ד' פי' כותבין שידוע להם שהיה ביד זה ס' ח' מנך וכך על פ' לפרוע לו בזמן פ' וע' ד' השטר היו פ' ופ' וכאכר מירוד ודוקא פ' ס' אומדנו' דמוכחי טובא שנאכר לאסוקי אומדנות שאינו מוכחי טובא ובפרס בזמנינו שאין לריון לרין לפי אומדנא שלו ומכ"ס כאן ואפשר שזה כוכת הסמ"ע דכתב בזה"ל דין זה הוא תשובת הרא"ש הביאו העור והאריך בלשון שאלה ותשובה זו עכ"ל ור"ל שנירך הרעין לעיין הטיב בטור האומדנות דמוכחי ולא כמוקנת דייכוס פכותבים תכף מפשה ב' ד' ומכאן זה יונא מכשול: (לז) בזמן שהמלוה מודה מודה דאף ליכא למיחש לקנוניא דכפי' לאפקועי חובו ממי שהוא חייב לו דכיון שיש לפנינו שובר כשר מסייע להודאתו לא חששו אלא היכא דאיכא וודאי פכיד' ד' אכל' אם הלוה ערה שערין לא פרע אין מחזירין למלוה דכיון דאתרע בכפילה חיישינן לקנוניא דכפי' לאפקועי מלקוחות טקנו מהלוה והש"ך כתב דלא פנעית

מאמר קרישין

חשן המשפט הלכות הלואות סו

הנייר (ג) עד שיחזיר דמי וכן אם אין למוכ' למל' ללוקח (ד) מוז' אין מן הל' ונותני לוקח' ללקוח' ה' א' ש' של' ק' הס' וכן אם ק' עליו המוכ' חזרו' אם לא יגבה הלוקח השטרות (ה) נרד' לקיים המוכר מה שקבל עליו ח' פ' של' קנה הלוקח השטרות : ונמקו' דלא קנה הלוקח השטר וחזר שהמוכ' עדיין יכתוב וימכר' לו והמוכר חוזר במכירה : י"א דאנו חייב לקבל (ו) מי שפרע ויכול לחזור בו את' פ' שקבל המעות (ז) חילבך האי מאן רכזבין שטר' לחברי' (ח) צריך למיכתב ליה קני' לך איהו וכל שעבד' ראית ביה ואם לא כתב בן (ט) לא קנה המלוה שכו' ואפילו הנייר לציר' פ' צלוחיתו לא קנה לא מקח טעות הוא ויהו' לו הרמים : י"א ששטר שכתוב בו אני משתעבד לך ולכל מי שמוציאו (יוד) נקנה בחליפין או במסירה בלא כתיבה אבל אם לא כתו' בו כך רק שכתב על פס הלוקח מתחלה נרד' כתיב' ומסירה ודוקא שהיה השטר של מוכר רק שהיה נכתב על פס הלוקח אבל אם אמר מתחלה לעדים כתבו שטר ללוקח ותנו לו רעיקר הכתיב' היתה לוקח א"ג כתיבה ומסירה ועיין בממוך בע"פ ד"ה : ב' אפי' אם מסרו לידו וקנו מידו בקנין שמוכ' לו כל השעבד' שכו' וכתבו לו עדים הקנין זה הכת' אינו אלא לראיה בעלמא ואינו בלום אלא (יא) צריך שיאמר לעדים שיכתבו שטר מכר ושיקנה באותה כתיבה שטר זה וכל שעבדו וצרי' שיכתוב ואם לא נכתב לא קנח (יב) ויש מי שאומר שצריך שיבא לידו אותה כתיבה : ג' הנוח נכסיו לאחר במתנת בריא כשלטני אגב מקרקעי בקנין והיו לו שטר' אע"ג דשטר' בכלל נכסי אינו (יג) לא קנאס (יד) ביון שלא כתב לו קני' לך איהו יכל' שעבד' דאית ביה : ד' יש מי שאומר שצרי' (טו) מסירה השטר קודם כתיבת השעבוד : אם השטר הנמכר אינו מצוי אצלו אע"פ שהקנין לו בקנין חליפין אינו חשוב במסירה : שטר של ראובן ושמעון ביחד שכתב לה' הנולך רשות לגבו' הכנסת ככר א' והא' טוען שחבירו מחל לו חלקו והשטר תחת ידו אין טענתו טע' השטר כזה אין נקנה אפי' בכתיבה ומסירה הואיל ואין בו חיוב כלל רק שהמלך נתן להם רשות מיהו אם כבר גבה האחד ואמר שהשני מחל לו מה שגבה גבה ראובן שיש לו שטרות ושמעון מוסקרים בידו (טז) ושמעון מחל לו עליהם לא קנאס ראובן דכתיבה ומסירה נעיק' : ד' ראובן הפקיד' מעות ביד שמעון להתעסק בהם ונתן לו רשות להעלות השטר' בשמו ואח"כ נתנה לו במתנה בלא כתיבה (יז) לא קנה והכר כתב'ר בסמוך : ו' שטר העשוי בערבאזה ישל' כותים אם הוא עשוי בעניין שהוא (יח) בשר בדינינו וכן שטר של כתב ידו דם נקנים בכתיבה ומסירה : ז' שטר הקנאה העשוי כוונתו של כותי' אם כתיב בו לשונו' המספיקים לנתינת גוף הנייר והשעבוד הרי הם בשטרות שלנו : ח' (ד) שטר טעבונה להר' סינ' שיון שיכול לסלקו במעות צריך כתיבה ומסירה והגאונים כתבו דמסירה בלא כתיבה לא קניא אבל כתיבה קניא בלא מסירה רביון שהחזיק בקרקע וכתב לו קני' לך ובו' קנה אף על פי שלא מסר לו שטר המשיבנה ודוקא במשיבנה מוחזקת אבל אינה מוחזקת הויא (יח) כשאר פלוה אבל ש"ח על משכון של מטלטליכ' כיון שמוסר לו החוב וסטר לו המטלטליים קנה החוב שעליו במסירת המשיכון אף על פי שלא מסר לו השטר ולא כתב לו שום דבר : ט' האי מסירה דשטרות צריך (יט) הגבהה עמה או משיבה אם הוא שק מלא שטרות שאין דרבו להגביהו והא דקרי' ליה מסירה אע"ג דנעו משיכה או הגבהה עמה מסוס דבעי מסירה מיד ליד עם הגבהה או עם המשיכה (כ) אי נמי אפילו אי לא בעי מסירה מיד ליד נקט לשון מסירה מיטות דבעי דעת אחרת מקנה (כד) לשיבך הזופה בשטר הפקר יתחבירו הפקיר שטר' אינו קונה ע"י מלוה הכתיבה בו כיון שאין דעת אחרים מקנה : י' המקנה לחבירו קרקע כל שהוא והקנה לו ע"ג בכו' יש ח' הרי זה קנה השטר בכ"מ שחזא בלא כתיבה ובלא מסירה והיא שיאמר לו על' פה קנה לך הוא וכל שעבד' ראית ביה : (כה) וי' השטר אינו נקנה בלאגב ולענין הלכתא נקטינן (כו) כהנ"ל הראשונה דנקנה בלאגב ודוקא שטר שכבר נכתב אבל לא יוכל

אד כתיבה... וכל שעבד' ראית ביה ואם לא כתב בן... לא קנה המלוה שכו' ואפילו הנייר לציר' פ' צלוחיתו לא קנה לא מקח טעות הוא ויהו' לו הרמים : י"א ששטר שכתוב בו אני משתעבד לך ולכל מי שמוציאו (יוד) נקנה בחליפין או במסירה בלא כתיבה אבל אם אמר מתחלה לעדים כתבו שטר ללוקח ותנו לו רעיקר הכתיב' היתה לוקח א"ג כתיבה ומסירה ועיין בממוך בע"פ ד"ה : ב' אפי' אם מסרו לידו וקנו מידו בקנין שמוכ' לו כל השעבד' שכו' וכתבו לו עדים הקנין זה הכת' אינו אלא לראיה בעלמא ואינו בלום אלא (יא) צריך שיאמר לעדים שיכתבו שטר מכר ושיקנה באותה כתיבה שטר זה וכל שעבדו וצרי' שיכתוב ואם לא נכתב לא קנח (יב) ויש מי שאומר שצריך שיבא לידו אותה כתיבה : ג' הנוח נכסיו לאחר במתנת בריא כשלטני אגב מקרקעי בקנין והיו לו שטר' אע"ג דשטר' בכלל נכסי אינו (יג) לא קנאס (יד) ביון שלא כתב לו קני' לך איהו יכל' שעבד' דאית ביה : ד' יש מי שאומר שצרי' (טו) מסירה השטר קודם כתיבת השעבוד : אם השטר הנמכר אינו מצוי אצלו אע"פ שהקנין לו בקנין חליפין אינו חשוב במסירה : שטר של ראובן ושמעון ביחד שכתב לה' הנולך רשות לגבו' הכנסת ככר א' והא' טוען שחבירו מחל לו חלקו והשטר תחת ידו אין טענתו טע' השטר כזה אין נקנה אפי' בכתיבה ומסירה הואיל ואין בו חיוב כלל רק שהמלך נתן להם רשות מיהו אם כבר גבה האחד ואמר שהשני מחל לו מה שגבה גבה ראובן שיש לו שטרות ושמעון מוסקרים בידו (טז) ושמעון מחל לו עליהם לא קנאס ראובן דכתיבה ומסירה נעיק' : ד' ראובן הפקיד' מעות ביד שמעון להתעסק בהם ונתן לו רשות להעלות השטר' בשמו ואח"כ נתנה לו במתנה בלא כתיבה (יז) לא קנה והכר כתב'ר בסמוך : ו' שטר העשוי בערבאזה ישל' כותים אם הוא עשוי בעניין שהוא (יח) בשר בדינינו וכן שטר של כתב ידו דם נקנים בכתיבה ומסירה : ז' שטר הקנאה העשוי כוונתו של כותי' אם כתיב בו לשונו' המספיקים לנתינת גוף הנייר והשעבוד הרי הם בשטרות שלנו : ח' (ד) שטר טעבונה להר' סינ' שיון שיכול לסלקו במעות צריך כתיבה ומסירה והגאונים כתבו דמסירה בלא כתיבה לא קניא אבל כתיבה קניא בלא מסירה רביון שהחזיק בקרקע וכתב לו קני' לך ובו' קנה אף על פי שלא מסר לו שטר המשיבנה ודוקא במשיבנה מוחזקת אבל אינה מוחזקת הויא (יח) כשאר פלוה אבל ש"ח על משכון של מטלטליכ' כיון שמוסר לו החוב וסטר לו המטלטליים קנה החוב שעליו במסירת המשיכון אף על פי שלא מסר לו השטר ולא כתב לו שום דבר : ט' האי מסירה דשטרות צריך (יט) הגבהה עמה או משיבה אם הוא שק מלא שטרות שאין דרבו להגביהו והא דקרי' ליה מסירה אע"ג דנעו משיכה או הגבהה עמה מסוס דבעי מסירה מיד ליד עם הגבהה או עם המשיכה (כ) אי נמי אפילו אי לא בעי מסירה מיד ליד נקט לשון מסירה מיטות דבעי דעת אחרת מקנה (כד) לשיבך הזופה בשטר הפקר יתחבירו הפקיר שטר' אינו קונה ע"י מלוה הכתיבה בו כיון שאין דעת אחרים מקנה : י' המקנה לחבירו קרקע כל שהוא והקנה לו ע"ג בכו' יש ח' הרי זה קנה השטר בכ"מ שחזא בלא כתיבה ובלא מסירה והיא שיאמר לו על' פה קנה לך הוא וכל שעבד' ראית ביה : (כה) וי' השטר אינו נקנה בלאגב ולענין הלכתא נקטינן (כו) כהנ"ל הראשונה דנקנה בלאגב ודוקא שטר שכבר נכתב אבל לא יוכל

יכול לתפוס וכו' (ג) עד שיחזיר לו כו' וכן אם תפס הלוקח אין מוציאין מידו : (ד) מוציאין מן הלוח היינו מדיכא דר' כתן והואיל ואין המקח קיים אינו על המעות רק שומר שכר אע"ג דנתן לקונה שטר על המעות ובאמן לומר פרעתי במינו דכאנסו והש' ד' חולק וכתב דהמעות הוי כהלוואה : (ה) נרד' לקיים א' פ' שח יב לשלם כשישנו השטר לגבות בו ביון דקבל עליו אחריות דאל' כ' מאיקמ' לן הא דמי המכירה בלא' ה' נרד' להחזיר לו : והש' ד' חולק וכו' דוקא אם פ' שח לא יגבה הלוקח שישלם לו כפי שיוונה השטר חייב אבל אם לא פ' כן לא כ' פתם שהוא מקבל עליו אחריות אם לא יגבה הלוקח א"כ להחזיר לו לא המעות שקיבל' וראיתי בע"כ שחולק על פה' ד' מת' המוכר בסיומן ל' ד' גבו מוכר באחריות ולא דק בדברי הש' ד' שהקשה בענין קופיח ומתוך הדבר בטוב טעם ודעת ע"ס : (ו) מי שפרע א' אבל יש בו משום מחוסרי אמונה ולא כמ"ס ע"כ ו' ל' אינו חייב לקבל עליו מי שפרע ויכול לחזור בו אע"פ שקיבל המעות לא הוי' כאל' קנין דברים ודברים אין בהם משום מחוסרי אמונה עב"ל : ומור"ס לא כ' ויכול לחזור בו לא לענין שא"כ לקבל עליו מי שפרע וכו' ולעכ"ל נראה לכרש כוונת הגאון הרב ע"כ והארכתי בזה הענין ומכיון הוכחו הרפ"ם ה' כותי' לקנח בהרבה מקומות והעליתי בחיבורי כיון דנמכו ות שטרות נשאר שיעבור הגוף אבל הלוח כמבואר בכל הפוסקים נמכר דלא ינא לגמרי עדיון מרשותו מש"ה אין בו הפילו משום מחוסרי אמונה : והש' ד' העלה סנדיך לקבל עליו מי שפרע כמ"ס ל' כיומן ר' ד' : (ז) הילכך וכו' כתב הרשב"א אבל במתנה קנה הנייר מיהת כשמסר ולא כתב (ח) נרד' למכתב א' כ' הש' ד' וה"ה אם כ' על השטר' ענינו קני' לך ודוקא כשמסר לו השטר' קודם שכתב עליו כן וכד' קנין ס"ד ואם כ' בשטר' ל' קני' לך יש להסתפק בזה אי מהני וכו' (ט) לא קנה א' הואיל ואין המקח קיים אינו על המעות רק ש"פ אף דנתן לקונה שטר על המעות ובאמן לומר פרעתי במנו דכאנסו : והש' ד' חולק וכתב דהמעות הוי כהלוואה ולכל היותר אינו חייב לא ככושא שכר : (י) נקנה בחליפין ימ"ה לא הזכיר רמ"א שבה מחמתו משום דמוציא הפא' שיש לו עדים שמוכר לו השטר' או שטר' ראוי שמוכ' לו מ"ה אפי' בא' מחמתו משום מהני מכל מקום לענין מחילה מני המלוה הראשון למחול כיון דכתוב בו אני משתעבד לך ולכל המוציא משמע המלוה הראשון הוא עיקר והש' ד' כתב הא דלא כתב רמ"א שבה מחמתו ש"מך הדלעיל שכ' בס"מ' כ' וכאן בא' לאשמעינן דנקנה נמכ' : (יא) חולק על דין' דרמ' א' ופסק שטר שכתב בו פלוני נש' וענר לפלוני ולכל מי שמוציאו בא' בכת' אותו פלוני יכול לגבות בו בלא כתיבה ובלא כתיבה ומסירה ואין הלוח יכול לומר לאו בעל דרכי ד' ד' את ואם אינו בא' בכת' אותו פלוני אינו יכול לגבות בו ואם מכרו אינו נקנה אלא בכו' ומלוה הראשון יכול למחול ואם כתב בו ולכל מי שמוציאו ב' ד' דתני מחמתו או שלא נכתב בו שם המלוה כלל רק פלוני יתחייב לכל מי שמוציאו או בממרו' שלכו' הריזה נקנה במסירה לבד ואין המלוה יכול למחלו לאחר המכירה מכל מקום אינו נקנה בחליפין דחליפין לא הוי כמסירה (יב) נרד' שיאמר פי' העדים ופרשו שהמקנה אמר להם שיכתבו לו בשמוקני' לך כו' כתוב כ"ג אם כתב בשטר כתבו וחתמו בכל לשון ויפניו כח המועיל ה"ל כאלו כתב קני' לך כו' וכתב עוד שטר שכתב נקנה בלאגב שטר של פקדון וכן שטר עסקא אותו פלגא של פקדון אינה נקנה בכתיבה ומסירה : ראובן היה חייב לשמעון בשטר ואחר כך לוח לוי מראובן בשטר וראובן מכר השטר חוב ליהודא ואחר כך מכר שמעון שטר' שהיה לו על ראובן ללוי וכשבא יהודא לגבות מלוי טען לוי כבר פרעתי לראובן והרי שטר' בדי' שחייב לשמעון שלקחתי ממנו הדין עם לוי ואם לא קנה יהודא השטר חוב רק שהרשו ראובן פשיטא דהדין עם לוי : (יג) ויש מי שאומר א' והש' ד' שאין פס עדים דלא איברא סהדי' אלא לסיקרא : (יד) לא קנאס א' כ' הש' ד' בשה גדולי' פסקים דשטר וכל שיעבדויהו איקרי ככסי' : (יד) כיון שלא כ' לו א' כלומר חלא כ' לו וגם לא ח' ל' כן ע' כ' ד' לקנין ס"ו : (טז) מכירת השטר קודה א' ל' ד' ה' בפס' אחת והש' ד' חולק וכתב סנדיך להקרי' המסיר' שהפס' הוא עיק' והוא גורר השיעבו' וגם א"א לגמ' לכתו' בו ולמסור ביהד ולכן טוב יותר למסור בתורה ואח"כ לכתוב בו קני' לך וכו' : (טז) ושמעון מחל לו עליהם הכי פירושו השטרות היו של שמעון אלא שכתבן שמעון בשם ראובן מדעת ראובן פל מנת שראובן יתן לו בכת' י' היראה שממון של השטרות הוא של שמעון וכתבנו שמעון אמר חזרת ומחלת לי תביעה זו שאני אנבה דמי השטרות לא קנה ראובן : (יז) לא קנה א' כתב הש' ד' בשם תשובת מארשד' ס' נז' הל' סותכין שחלקו שטרות שכתבין על שניהם נרד' כו' כשאר שטרות וכו' דכהי' תכול אחד מהם לגבות כל החוב היינו לענין דאג' ל' הרשאה אבל מ"מ לענין קנין אינו נקנה בלי כותי' : והש' ד' הקשה עליו נז' הל' דהא כ' לעיל בשטר שנכתב פ' נשתעבד לפ' ולכל מי שמוציאו גובה בלא הרשאה ובלא כו' מ' עכ"ל ולא דק ולא עיין בש"ך סק' שהקשה בענינו ומתוך נז' הל' דוקא לענין שלא ינסרף ההרשאה מועיל לשון זה כאלו נכתב וי' שיעבד' בשטר זה מחמת המלוה הוה כמלוה ענינו וא"כ האידך יועיל לענין מכירה שלא ינסרף כתיבה שהרי כ' ז' שלא כ' נרד' לכא' בכה המלוה והרי אינו אלא שלוחו של מלוה וא"כ לענין מכירה כ' ז' שלא כ' לוקני' לך אין המכירה כלום והמוכר והלוקח שניהם יכולים לחזור בהם וכו' כ' בתשובת מהרש"ם ע"ש עוד ראיות מנרולי פוסקים (יח) כשר דוכיניו אבל אם היה פסול דוכיניו אף ע"פ שבדוכיניו גובין בו הוי כמלוה ע"פ (יט) שטר הקנאה כו' פירש שטר שכתב א' לחבירו בערכאות של כותים להקנות בו שטר חוב (ך) שטר משכונא פירוש שהשכין לו קרקע והוא אוכל פירות נכסיה : (רא) כשאר מלוה פירח כשטר שיש לו גבול חבירו ובעי' כו' מ' (רב) הגבה' עמה או משיכה א' ר' ל' אם חשש להגביה נרד' להגביה ולא מהני משיכה ואם אין דרכו להגביה מועיל משיכה : (רג) א"כ פ' הש"ך וכן עיקר דלא בעי משיכה מיד ליד ומסירה כמו שאר מסורות דלקמן סימן קנ"ח ע"כ ע"ס : (רד) לפיכך כ' הש' ד' קשה הא בלא' הנמו' לא קנה כיון דליכא כתיבה : ועוד תיסק ל' בלא' כמי' לא קנה שטר שהפקיר ומיד שהפקירו וכו' הלוח במה שבירי' ונראה דמיידי' שכ' באותו שטר שכתבנו לכל מי שמוציאו אף בלא כתיבה וכדלעיל סק' ולענין קופי' סניח נראה דמיידי' בשטר שיש על כותי' ומ"מ ל' שכתבנו הכותי' לכל מי שמוציאו : כ' הש' ד' ולפי מה שהעליתי דשטרות נקנין במסירה ומשיכה והגבהה ה' בהפקיר שטר שיש לו על כותים שנכתבו בו שכתבנו הכותים לכל מי שמוציאו אף בלא כתיבה וכה' בהן שמעון ואין ישראל' אחר יכול לתבוע את הכותים באות' שטרות אבל אם לא מסכן

לוא נפיקה... וכו'...

בשעת הכתיבה... כמנהג המקובל... חשן המשפט... הלכות הלוואות... סיסו...

לוא נפיקה... וכו'... חשן המשפט... הלכות הלוואות... סיסו...

סוף דיני שמיטה ופרוזבל וכו' לח כעופים : אין שמיטת כספים צריכה כן התורה אלא בזמן שריובל נהג...

לוא נפיקה... וכו'... חשן המשפט... הלכות הלוואות... סיסו...

בשעת הכתיבה... כמנהג המקובל... חשן המשפט... הלכות הלוואות... סיסו... (א) ואין לדקדק אחריהם... (ב) חשן המשפט... (ג) חשן המשפט...

לוא נפיקה... וכו'... חשן המשפט... הלכות הלוואות... סיסו... (א) ואין לדקדק אחריהם... (ב) חשן המשפט... (ג) חשן המשפט...

השן המשפט הלכות הלוואית סו סח מאמר קדישין

לכל המלוה... עליו... וכו'... הלכות הלוואה... וכו'...

ע"פ דין תבא עליו ברכה: (ב) אבל אם התנה... אונאה דלא מהני לזון וה"ל דלא ידע דאית בהו אונאה... הקפות חנות... כחלו הלווה ומשמו הסביעית... וסבתים וכסוף כוונתו ואין דרך לכוננו... אחר דביעית ואין שביעית משמעותו... ולפני דכראה סדכריו של הע"ש ברודים דלפי דרכי הסמ"ע משמע שאם... כלה' אמן הקפה כביעית אזו ודאי אמרין דביעית משמעותו ומלשון... הרמנ"ס משמע דאין שביעית מחמתו כשם ומש"ה פ"ו ה"ש פ"י... אחר וז"ל הקפות חנות פי' שמקיף לו בתם מעט מעט ש"לס לו ובכל יום... זמנו הוא ומש"ה לא נקרא הלוואה ואין בכלל לא תפה וגומר וכ"מ בהד"ה... כפי' המסנה של הרמנ"ס שכ' בו"ה הקפות חנות הוא האמנה מקח וממכר... בין כ"א ובעלי החכיות סיוניא עליו כל מה סנדיך וכו' ולא מוכר לו בעלי... החכות ע"מ סיהי' חוב אבל מוכר לו מעט מעט עד סתקבן הכל ויתן לו... ממוכו עכ"ל וכן הוא כוונת הע"ש לדעתו ע"ש ומ"ש ובכל יום זמנו הוא ר"ל... כמו כשיקבון חיובו כך רשות ביד המלוה לתבוע אותו בכל יום: ככ"ל:

סח

ע"פ דין תבא עליו ברכה: (ב) אבל אם התנה... אונאה דלא מהני לזון וה"ל דלא ידע דאית בהו אונאה... הקפות חנות... כחלו הלווה ומשמו הסביעית... וסבתים וכסוף כוונתו ואין דרך לכוננו... אחר דביעית ואין שביעית משמעותו... ולפני דכראה סדכריו של הע"ש ברודים דלפי דרכי הסמ"ע משמע שאם... כלה' אמן הקפה כביעית אזו ודאי אמרין דביעית משמעותו ומלשון... הרמנ"ס משמע דאין שביעית מחמתו כשם ומש"ה פ"ו ה"ש פ"י... אחר וז"ל הקפות חנות פי' שמקיף לו בתם מעט מעט ש"לס לו ובכל יום... זמנו הוא ומש"ה לא נקרא הלוואה ואין בכלל לא תפה וגומר וכ"מ בהד"ה... כפי' המסנה של הרמנ"ס שכ' בו"ה הקפות חנות הוא האמנה מקח וממכר... בין כ"א ובעלי החכיות סיוניא עליו כל מה סנדיך וכו' ולא מוכר לו בעלי... החכות ע"מ סיהי' חוב אבל מוכר לו מעט מעט עד סתקבן הכל ויתן לו... ממוכו עכ"ל וכן הוא כוונת הע"ש לדעתו ע"ש ומ"ש ובכל יום זמנו הוא ר"ל... כמו כשיקבון חיובו כך רשות ביד המלוה לתבוע אותו בכל יום: ככ"ל:

סח (א) כשר וא"כ לומר פרעתי ונובה ממענדי דעידו ישראל מקפי לקלא (ב) שחיתים כותש כלל הרבנים כל ספר רחיה שקנהו בכסף או נקנין בזה מופיל שטר הערכאות אף שהמוכר כופר מהימני דערכאות לא מרעו כפשיהו אבל פטרי קנין כגון שדי כתובה לך דהשטר ענינו הוא קנין פסול דלא אלימא כפשיהו לסעות גוף קנין (ג) ופטרי חובות הטעם בגוף הלוה כשתפד בלי שטר מיד בתיבת המעות והשטר אינו חל לא לראיה בעלמא (ד) וספר פורש כך סלה סכותבים בו כל דבר הנא לפניהם כנהוג בזמננו אמרין בו כ"ל דלא מרעו כפשיהו לכתוב בו סקר (ה) כל טעשה בערפאות פירש כשידוע פגעשו כל הדברים פ. וכן או שהערכאו כשבו כן בסו' השט"ש טעשה הכל לפניהם (ו) שטרי מתכות ה"ה שטרי מוכר טעקין כשטר כגון פכתו לו שדי מכורה לך (ז) שהם חייב לו העעם כיון דהינו משתעבד כי אם באומרו אתם פידו לא חלו כפשיהו לכרופי לשיעבוד כזה להגמר על דם ולא דמי להלוואה פנעשה לפניהם דלת אשר ראו ידו והט"ו כ' הטעם מפוס דיש חלוקי דינים ביניה וביניהם ופסד שהם כתבו סהודי שחייב דיוכיה והוא נענין שאין בו ממש דיוכיה אבל אם כתבו שנלפון זה ממש חמר פ' לפ' כאלמים לכל ענין וכן במחילות כתיב כ"ג רחובן הקק את שועון דיוכי הערכאות והי"א ממנו המעות שלא היה יכול להי"א דין תורה כיון ששמעון היה מוחזק בו יבא שמעון

סח דין שטרות העשויות בערכאות של כותים וכו' בי' סעיפים: א שטר שכתוב בכל לשון ובכל כתב אם היה עשוי כתיבן שטרי ישראל יכולים להזדייק ולא להוסף ולא לגרוע והיו עריו ישראל ויודעין לקרותו הרי הוא (א) כשר וגובה בו מהמשועבדים אבל כל השטרות (ב) שחיתים כותים פסולים חוץ משטרי מקח וממכר (ג) ושטרי חוב והיא שיתן הסעות בשניהן ויכתבו בשטר לפנינו מנה פלוני לפלוני כך וכך רמז המבר או מעות החוב והוא שיאיר עשוין בערכאות שלהם אבל בקום קבוצ פליליהם בלא קיום השופט שלהם לא יועילו בלום: ואפילו דנו כנר הערכאות על פי חותם הסטר והחוקי הקופים במקחו חו' פלום וכן צריכים עירי ישראל שיעידו על אלו הכותים שהן עירי השטר ועל זה השופט שלהם שקיים ערוותן שאינם ידועים כקבלנות שוחר ויאג גובים כבני חורין ואם חסרו שטרי הכותים רבר סבל אלו הרי הם בחרם: (ד) וכפר סכותבין בו הערכאות הוי השטר שלהם ויש אומרים דהתם ערכאות לא מקבלי שוחרת וכיון שטעשה כפשיהו גזון אפילו ממענדי אפילו בלא עירי נאמרה ישראל חין השופט חתום לקיים העדים חלל (ה) כל טעשה כשני הערכאות לא מרעו כפשיהו לסקרו ואפילו נשק עליוהו קלא דמקבלי שוחרת להעות משפט מ"מ לעדות סקר לא מרעו כפשיהו ואין נדך סיהי' כתוב בו סראו גתית המעות חלל סראו סומכין סראו בודאי ואין חילוק בין סהוס עליו עד אחד כותי או שנים כל טעשה לפני השופט חלל אם כתב ספר הממונה מסי השופט שלא כפי הסופ חינו כלו' יהיו במקו' שיש דינא דמלכותא להכסיר שטר הנעשה על ידי קוסר המלך כשר (ו) אבל שטרי מתנות כגון שדי נחונה לך שצוקה הקניין נעשה על ידי השטר והם חתומים בו וכן שטרי הוראות שפלוגי הודה לפלוני (ז) עזרא (ח) חייב לו ופשרות שהם בעדים שלהם: (ט) או

למה כל בית... וכו'... הלכות הלוואה... וכו'...

מאמר קדישין הלכות הלוואות סחם השן המשפט לא

שמן ותבש את ראובן בדין ישראל וראובן השיבו טענות שזכה בהם בדין מורה בהיותו מוחזק בממון והוא אם אין לשמן עדים על לקוחת הממון... (דף א' ע"ג)

סמ דין הוציא עליו כתב ידו מקיים ודין טענת פרעתי ומורה מקצת וכו' סעיפים:

א הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו נוכח מנכסים (א) בני חורין בין שכתב אני פלוני הבא על החתום מורה שאני חייב לפלוני מנה וחתם למטה בין שכתב בכתב יד אחר והוא חתם למטה וה"ה אם לא חתם למטה אלא כתב אני פלוני בן פלוני חייב לך מנה אלא שבזו יש חילוק בשחתם למטה אפילו כל העליון כתב יד אחר גובה אבל בשחתם שבו למעלה צריך שיהיה הכל בכתיבת ידו רשמת חתם שמו (ג) בראש המגילה ומצאו אחר וכתב תחתיו אבל כשהכל הוא בתחת ידו ליכא לטיחא לזיופא (ג) אפילו לא כתב שמו אלא שכתב אני חייב לפלוני כך וכך ביון שהוציא כתב ידו חייב (ד) לפיכך (ה) הפיהקאו' שהיוהפסים מוציאים זה על זה הואיל והוא כתב ידו אפילו אין בו חתימה כלל אלא קבלתי ביום פלוני כך וכך נוכח בו מסתא חורין ואינו נאמן לומר (ו) לא היו דברים מעולם (ז) אפילו כתב לו בכתב ידו חתימת ידו למטה התיג עלי כמאה עדים חבי' הכי לא הוי רק כשאר כתיבת יד (ב) אפילו נתקיים בבית דין שדוא בהב ידו אין לו אלא דין מליה על פה בעדים ואינו גובה לא מן היורשים (ח) ולא מן הלקוחות אלא מטנו את הורה שלא פרע (ט) אבל אם טוען פרעתי נאמן ונשיב היכת ונפטר ואינו יכול לומר שטרך בירי מאי בעי שאינו חושש להניחו בירי כיון שאינו שטר גמור (י) וי"א דאין יכול לומר פרעתי על כתב ידו ואין להניח חלף היה שעניו רואת (יא) ואם מורה טקצת נישבע שבזיופא דאורייתא ואם כפר (יב) ואמר שאינו כתב ידו אם נתקיים בב"ד (יג) או ישעריה מעידים שהוא כתב ידו הוחזק כפר וטשלם ואם לאו נשבע היסת ונפטר: ואם טוען ואומר אמת כי היא חתימתו אבל מעולם לא חתמתי על הודאת הלואה אלא (יד) שכתתי וחתמתי שמי בסוף מגילה (טו) ואפשר שטצאה זה ולא מהני טענה זו אלא בטוען ודאי לא חתמתי שמי מעולם אבל אם טוען טענת שמת לא מהני

שמן ותבש את ראובן בדין ישראל וראובן השיבו טענות שזכה בהם בדין מורה בהיותו מוחזק בממון והוא אם אין לשמן עדים על לקוחת הממון שלקח ממנו ראובן כאמן לומר שמה שלקח ממנו היה מפני שחייב לו מן הדין צמנו דאי בעי הוי טעמין להדי' (ולא כראיה דיכול לטעון גם כן החורתי דהא קי"ל הגחל בעדים אין צריך להחזיר בעדים והוי ליה מנזר להחזירי לא צריך עדיב וראיה קידם תביעה לב"ד) אבל אם יש לו עדים וה"ה אפילו עד אחד אין תפסתו תפסה וכן אם הדבר כתוב בערכאות וכן חסוב בעדים וכל שכתוב בספר הערכאו או יש אפילו עד אחד אינו כאמן לומר החורתי דהוחזק כפרין לאותו ממון עד כאן לשונו מ"ש אפילו עד אחד קשה ממ"ש לעיל דאפילו גזל קי"ל דיכול לומר פרעתי וכ"ע (ח) חייב לו דקדק וכתב הורה שהוא חייב לו דלו גוף השעבוד נפשה על ידי פותים הוא דלא מהני הא הודאה שכתב ממנו מהכי דוה אינו אלא סלוק שיעבור טעמא ומ"ה השמים המחבר ולא כתב שמה מחילה (ט) או פטרי מחילות א"ל ולפ"ז צ"ל דאורייתא שהישראל כותב וחוקת המחילה בערכאות והערכאות מקיימין אותם ופ"ק שאין חתימה מנזר ענמה נכרת: (הנה ראיתי בכמה סמ"ע הג"ה ומוחקין תיבת שאין ואפשר מש"ה כ' במכירת הסולחן שפי' של הסמ"ע איך צמור"ס לקרונן שטרי מחילות וזוין ס'ס המראה מקום בק"ס ע"ס:) ועוד כ' ה"מ"ע הר"ל דגוף המחילה נפשה בשטר זה וה"ל כשטר מתנה כ' ה"ש"ך ונ"ע דהא בהרב לא משמע כן כ"ע ד"ר ר' ל' דלמה הביא הרב י"א בחולקין ע"ז דשטרי מחילות כשרים דהא בכה"ג דהיבא שאינו לרא' גס הי"א אורה שאינו כאר: (י) ובהל מקום כתב הרב"ז אכזר כהנו לדון על פי שטרותיהן אף על פי שאין בהם כל התנאים שהזכירו חכמים וז"ל מטעם דרינא דמלכותא דרינא (יא) וכן להישך שאין דינא של מלכיה אלא להכשיר שטרותיהן ולהאמין לכופר שלהם אבל לא בדרכי הקבאה שאף ביניהם יש הרבה חילוקי דינים שפוסלים זה את זה כפי חלוקת הכמיהן ובימוסיהן (יב) הרי זה גובה אע"פ שטר שאין בו כלל עידי חתימה רק שנכרח לפני עדי ישראל גובה אפילו ומשעבדי מכל מקום הכא שגוף השטר והעדים החתומי' הם כותבי גרע שמימל מקום הוי ליה נמי דין פטר לעינין שאין יכול לומר פרעתי כל זמן שהשטר בידו (יג) והוא שיהיו העדים וגם הנפשה בערכאות עינין שלא יהא ראוין להזריף ושהא מוחזק מענינו של שטר בטייה אחרונה (יד) והלוה כופר ונפשה הוחזק כפרן על ידי פטר הערכאי במו על ידי עדים (טו) לפני כותבי פירא שאינו בערכאות: (טז) גובה מנכסו ב"ח א"ל דכל שאין עדים חתומים עליו לית לי קלא ולא ידעו הלקוחות לאודורי והלכך אין המלוה טורף ממשעבדי: אע"פ דקי"ל דשיעבדא דאורייתא אפילו בתלוה ע"פ: והש"ך חולק וק' אופטר דשיעבדא לאו דאורייתא ע"ל בר"ס ל"ט ומ"ס הש"ך ס' (ב) בראש המגילה א"ף על פי שהיא לא טען כן אלא חשן סתם שאינו חייב חשן טענון ליה וכתב הש"ך ואם כתב בראש השטיפה אני לויתי מכלוני מנה וחתם בסוף השטיפה אהני (ג) אפילו לא כתב שמו כתב הש"ך והארינא אין מוניאין בכתב כזה שום ממון ויכול לטעון לטופס דתלמא כתבתי אבל בשותפים שמוניאין זה על זה מהני כתב מהר"ם מטרבא"י כתב שאדם שולח לחבירו לאגרע מכי דהיינו עם החתימה וכתב עוד מי שכתב בכ"י פלוני יש לו בדין חשן פ' א"כ אחר כך לומר שלא קיבל המעות (ד) לפיכך הפתקאות וכתב מהר"ם ש שמעון שהוציא על ראובן חשדון מכ"י מה שקיבל משמעון בעד השטר חוב שהיה חייב לו שמעון הוי כשובר מכ"י של מלוה ומרע לשטרי (ה) הפתקאות א"ל כ' המדרשו' ט' טהנו בשלמי' א' שחותם מנד אחר ונד השעבוד מנד השני יש לו דין כ' ימור בשלכות בכל יפויים בעולם וה"ל כלאו כל המולאוי'ם לו השות לתובעו ונקנה במכירה בלא כתיבה שכתב כהנו ע"פ תקנות כל המרוניות והארנות והאריך הב"ח בזה ע"ס: (ו) להר"ם פירש כשהכתב ניכר שהוא כ"ו אינו נוהגין לומר לא לויתי מעולם אלא להשטות או שלא להשביע כוונתי בכתבתי זאת דאין אדם כאמן לומר טענות הללו כ"א בהודאת בע"פ ולא על פי כ"י אבל טענת אמתה או שאר טענות כאמן צמנו דפרעתי (ז) אפילו כ' לוכו' א"ל כמאה עדים דמו'וכו' הנ"ה זו שייכא לפעמ' ב' אחר אין לו דין מלוה ע"פ כ"ו וע"ל ע"ל בקי"ז וע"ל סימן פ' א"ס סקמ"ד מושג שלא להשביע בכ"י: (ח) ולא מן הלקוחות א"ל כ' מ"ס ח"א כ' יחוס שפרע א"כ גבי מלוה בשטר נמי נישא הכי'וכו' וגם בעלמא לא שייכין לקנוניא אלא היבא דכפל ואיתרע כדלעיל סימן ס' ה"כ אלא הכא עיקר טעם הוא משום דלית לי קלא: והע"ז רונה לסתור דברי הש"ך ב"ל ולי בראה שאין כאן תמו' ואינו דומה כלל לשטר דאין אדם משהה שטר עם פדים כשהוא פרוע שמיא יאבד או משאר טעמי' משא"כ בכ"י יכול להשהות וכו' שוטען פרעתי אם יאבד ממנו ולעכ"ד כרא' דלא דק הא ע"כ המחבר לא איירי דא"כ לדברי בה"ה זו שאינו כאמן אף בכ"י לומר ה"ל להגיה ולכתוב שגובין מן הלקוחות ותו דהא ודאי שאינו חושש לזה מאחר שאין לו בכ"ה חלף כ' היאך יכול לגבות מהלקוחות א"ו הנאבד לא תיירי מזה ודברי הש"ך ככוכים: (ט) אבל אם טוען פרעתי כתב הש"ך אפילו טען פרעתי אחר שנתקיים חתימתו בבית דין כאמן מטעם שאין לו קול א' אבל מהר"י כתב אם מתחלה אמר שאין לו כתב ידו ונתקיים בבית דין ונשביל כך הונרך לשלם א"ל לומר פרעתי (י) ויש אומרים כו' הש"ך פסק כהמחבר ובענין הלכה כתבו כמה גאונים דהוי פסיקא דדינא והטע"ה ומהי'הו חס הריון ישני בדעתו שלא פרע יש לו לדון כמ"ד דאינו כאמן כהב הע"ז ולפ"ז אין להאמין אותו בטענת שכתתי דהא אין לו מנזר דפרעתי דהא יורא שמא הדיין יראה לו לכי ראות ענינו דא"כ בטענת פרעתי כתב כ"ג מי שנתחייב בשטר לפרוע כל מה שזמנא כתיב בכתבתי ודו' אין לו דין שטר ויכול לומר פרעתי ושטר עיבא דפלגא מלוה ופלגא פקדון אע"פ שכתו' בו כאמנות מפורס על הכרעון כהיין לומר כרעתי על חלק השקרון אבל הרב"ז כתב שאינו כאמן לומר פרעתי אף על חלק השקרון (יא) ואם מורה לו מקנת אבל אשט בעדים יין נשבעי' ש"ד והש"ך פסק כ"י בשלמות אינו נשבע ש"ד במודה במקנת אף על גב דאינו מעבור קרקעות מ"מ ביון דאינו יכול לכפור ה"ל הילך (יב) ואמר שאינו כ"י כתב בתשובת מהרשד"ס יורש שאמר שאין זה כ"י של מורישו פטור דשמת לא הכיר החתמה (יג) או שעדים מעידין אבל לא אמרינן דהיא חתימתו בכ"ד ונדמין לה כיון דמני לערויני צוודאי וערים ושנה כתובתו בחתימתו (יד) שכתתי וחתימתו כתב הע"ז ה"ה שאר אמתלאות כגון למזכרת ככמי' או שלא להשביע כתבתי והחזקתיו בביתו ונאבד וזה

מאמר קדישין הלכות הלוואות סחם השן המשפט לא

א הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו נוכח מנכסים (א) בני חורין בין שכתב אני פלוני הבא על החתום מורה שאני חייב לפלוני מנה וחתם למטה בין שכתב בכתב יד אחר והוא חתם למטה וה"ה אם לא חתם למטה אלא כתב אני פלוני בן פלוני חייב לך מנה אלא שבזו יש חילוק בשחתם למטה אפילו כל העליון כתב יד אחר גובה אבל בשחתם שבו למעלה צריך שיהיה הכל בכתיבת ידו רשמת חתם שמו (ג) בראש המגילה ומצאו אחר וכתב תחתיו אבל כשהכל הוא בתחת ידו ליכא לטיחא לזיופא (ג) אפילו לא כתב שמו אלא שכתב אני חייב לפלוני כך וכך ביון שהוציא כתב ידו חייב (ד) לפיכך (ה) הפיהקאו' שהיוהפסים מוציאים זה על זה הואיל והוא כתב ידו אפילו אין בו חתימה כלל אלא קבלתי ביום פלוני כך וכך נוכח בו מסתא חורין ואינו נאמן לומר (ו) לא היו דברים מעולם (ז) אפילו כתב לו בכתב ידו חתימת ידו למטה התיג עלי כמאה עדים חבי' הכי לא הוי רק כשאר כתיבת יד (ב) אפילו נתקיים בבית דין שדוא בהב ידו אין לו אלא דין מליה על פה בעדים ואינו גובה לא מן היורשים (ח) ולא מן הלקוחות אלא מטנו את הורה שלא פרע (ט) אבל אם טוען פרעתי נאמן ונשיב היכת ונפטר ואינו יכול לומר שטרך בירי מאי בעי שאינו חושש להניחו בירי כיון שאינו שטר גמור (י) וי"א דאין יכול לומר פרעתי על כתב ידו ואין להניח חלף היה שעניו רואת (יא) ואם מורה טקצת נישבע שבזיופא דאורייתא ואם כפר (יב) ואמר שאינו כתב ידו אם נתקיים בב"ד (יג) או ישעריה מעידים שהוא כתב ידו הוחזק כפר וטשלם ואם לאו נשבע היסת ונפטר: ואם טוען ואומר אמת כי היא חתימתו אבל מעולם לא חתמתי על הודאת הלואה אלא (יד) שכתתי וחתמתי שמי בסוף מגילה (טו) ואפשר שטצאה זה ולא מהני טענה זו אלא בטוען ודאי לא חתמתי שמי מעולם אבל אם טוען טענת שמת לא מהני

חשן המשפט הלכות הלואות עא

כ"ג סעיפים :

א התנה המלוה עם הלוח שיהא נאמן בכל עת שיאמר שלא פרעו
הרי זה נוטל (א) בלא שבועה אף על פי ששען שפרעו אפילו היא
מלוה על פה ודווקא בדאיכא עדים שהאמינו עליו אבל אי ליכא עדים והלוה
אומר שהאמינו ופרעו נאמן כמילו וטעם לטען שישען שפרעו אפילו היא
אכא הביא עדים שפרעו אינו נוטל כלום • ואם התנה עמו שיהא המלוה
נאמן בשני עדים (ג) אף על פי שהביא עדים שפרעו הרי זה גובה
בשנו בלא שבועה ואפילו הביא מאה עדים שפרעו בפניהם שהשנים
במאה (ד) ואפילו היה ללוה מיגו והיה אפשר למיפטר עמו בטענה אחרת
לא מה מיגו ליה נמיגו נגד הנאמנות שהאמינו עליו אבל אם אמר לו הרי
אתה נאמן עלי (ה) כג' הואיל וירד למיגו אם פרעו בפניו הרי זה
פרוע : ב הארמנהי נאמנות בלא קנין (ו) דווקא בשעת הלואה אבל
לאחר הלואה ולא קנו מיניה לא משתעבד : ג הארמנהי נאמנות כנגד
עדים האם כשמצירדין בפנינו שפרעו (ז) אבל אם הצירי בפנינו הורה
שפרעו נאמנים (ח) שלא פסלם אלא לפרעון אבל הודאה מלתא
אחריתי היא גובה לא פסלם וכן אם הצירי (ט) שמחל לו החוב נאמנים
וכן כל כיוצא בזה (י) דאין הנאמנות אלא למה שהאמינו עליו ולא יותר כגון
מי שקבל מכות בעסקא והאמינו לכותן עליו ועל יורשיו לומר שלא אירע
הפסד בלותו ממון ונכח אשר יאמר בעיקר הממון ואחר כך נפטר המקבל
(יא) והכי מצאנו ביד אחר והנותן אומר שאם נפטר השותפות אינו נאמן
בזה אפילו היה המקבל חי הואיל ולא נכלל בלשון הנאמנות אבל כל מה שכתב
עליו נאמנות מהני כגון אם כתב לו שיהא נאמן כמה הונא הונאות ושאר
מבני כמו שמהני לעיקר הקצר דכל הני נאמנות קיים : ד המרדקיים
צושין שובר (יב) מכתב ידו של מלוה על שטר ישל נאמנות יתו ליבא
לפחות למירי : ה הרי שפרעו וטען המלוה שלא נפרעו ופרעו פעם
שנית בפני התנאי הרי הלוח תוזה והובע את המלוה ברין ואומר בך
זכך אתה חייב לי בפני שפרעתיד שני פעמים אם הורה ישלם ואם
כפר ישבע שבועת היסת על כך שלא פרעו אלא פעם אחת (יג) ואפילו
פרעו תחלה בעדים מאחר שהאמינו נגד עדים אין לו עליו אלא שבועת היסת
לפיכך אם כתב לו בנאמנות שיהא נאמן בלא שום שבועה קלה
וזמורה (יד) וגלגול לעולם לא משהבע לא בתחילת הפרעון ולא
בסוף הפרעון טור סתמו דו נאמנות כל זמן שלא נכתב עליו תנאי לא עליו
על השטר יומם קאמר אלא על החוב קאמר ואפילו נכתב במקום אחר ח"כ
מי' כהניא דאין נדק לקיומה תנאיה (טו) ואם הביא עדים שפרעו מהני דהו
כאילו אמר אל תפרעני חלה בפני פלוגי ופלוני ופרעו לפני עדים אחרים
וכמו שכתבנו לעיל סימן ע' סעיף ד' : ו אין הנאמנות מועיל שלא
להחריס אתם אפילו (יז) אם פירשו בפירושי ספורו מן שבועה (יח)
נדר בכלל דאין חלוק בין נדר לשבועה רק נבעל הכותב לאסתו נאמנות : ז
המחרים לא ליטא (יט) כל פאן דגזילה אלא כל מאן דאיתיה לגזילה
בידיה ולא מהדר : ח אין בותבין פתקא דלשונתא להחריס בצביר אלא
ליחזקו שבאו בטענת אביהם או אפטרופוס ואמרו אין אנן יורעין
אצל מי יש לסורי שנו כלום ואם אחר רצה לצאת מב"ה בשוה טחריס
יש לב' ד' לומר למה אתה יוצא ואם לא רצה להתעב' אין פונעין אותו
(ך) ואפילו שיצא בשעת החרס חל עליו (ךא) ועיין לעיל סימן ע"ז
סעיף ג' דיש להחריס לנותן לכל אדם חרס אחר עדות וכן נהגין : יב שטר
שיש בו נאמנות והלוח מוציא כתב יד המלוה שקבל ממנו סכים פלוגי
ביום פלוגי וסכום פלוגי ביום פלוגי והמלוה טען שאיתו כתב ידו
הוא מעסק אחר (ךב) הרינן (ךג) עם הלוח : י שטר שיש בו נאמנות
ויוצא

מאמר קדישין

פמ"ל לזה • (ד) תם נאמן לומר פרעתי • והס' כתב מכמה מקומות
מוכח דאינו נאמן לומר פרעתי (ד) שלא כותב לכתוב קאו על שטר מקריה
שכע"ה ע' ת' ויש במעות סנתן משום איסור ריבית דהמכירה נעילה שאין
לו דין עטר :

עא (א) בלא שבועה אפילו בנאמנות סתם מיירי שלא כתבו לו שיהא
נאמן בלא שבועה ובמלוה בפטר טעמו פאטו דאם כריך
שבועה למאי הימניה הא בלא נאמנות נמי ישבע על שטר ונוטל ובמלוה
ע' פ' אמרינן דמלוה עשה לו טובה להלות לו מעות ולא רצה להאמינו בלא
נאמנות אכן בהדי דכונתו היה שיהא נאמן בלא שבועה דמה לו לנרה הזאת
ליתן מעותיו ולהכניס נפשו בשבועה אף אם היה העבך לטובת המלוה לא
חלקו בין נאמנות לנאמנות מה שאין כן כשהאמינו המלוה ללוה דהוא כגד
הכנה יד בעל השטר על התחובה • (ב) אבל אם הביא עדים דווקא כשי
עדים אבל עד אחד שאומר שפרעו לא מהני נגד נאמנות סתם והס' מחלק
בסתם נאמנות כריך לטעם נגד ע' א ומיהו אם כתב שיהא נאמן כסד אחד
אז נוטל בלא שבועה כסדר אחד מחיובו כמו בכתב לו שיהא נאמן ככ' עדים
שאז נוטל בלא שבועה אף אם כ' עדים מכיפין אותו : (ג) אעפ"י כו' כתב
הס' ד' אבל טענת להד"ס שא"כ דא"כ הסוכי מסתרא למה ע"ש • (ד) ואפילו
היה ללוה מגו דיש חילוק בין נאמנות סתם לנאמנות בעדים כיון שיש
נאמנות מסופר כשני עדים אמרינן דהוי ככ' עדים דלא נהני מגו כמו בכל
מגו במקום עדים כתב הס' ד' מי שהאמינו לחבירו סתם שכסילונו והוא נאמן
עליו ואחר כך עשן שפרעו • אף על פי שיש לו מגו דלמד"ס ויכול לומר
האוננתין כסתלוגי אבל לא הלכותי מ' כיון שיש עדים על הנאמנות סתם
והוא מודה שהלוה חלה שאומר שפרעו חייב לסלם ואזיל לטעמו דכ' הטעם
משום דאיכא עדים שהאמינו אפילו בנאמנות סתם ודוכו דנוטל בלא שבועה
ה"ל כמו במקום עדים אבל לפירש הבח"ע דין י' ספור מלשם מכח מגו
דלמד"ס ודוק' (ה) בשלשה א"כ כ' הש' ד' כלע"ד דהוי ככ' מעידים שהוא
פרוע ואין מי שיכחיש וכן משמע בבב"ה • וא"כ אפילו מלוה בשטר נטל
השטר וכן משמע ברומב"ס • והס' כ' מנחתי בספר מטעמי שבועת נדר האין
גאון • ל' אם האמינו ככ' או כד' עדים מה שהסוכי על כ' וקודם בחשבו אפסי
הדין בזה בארין זה סבירו שטר נאמנות כנגד חשבון העדים סכפר ואי פרעו
בפני יותר מהכתובים נאמן ואם הס' יותר ע' א מחייב שבועה ואם הס' שנים
מחייבין אותו תמין כדאמרינן אבל ודאי אם אמר לו' כו' תלמא ופרעתי
באנפי' רבננה כיון דכחית לדעות נחית ואין כדאי לחלוק על הגאון
נלפע"ד שיש להחמין את הדין בזה והלכה ע"פ • אבל אם ח"ל תהא נאמן
עלי ככ' ד' או ככ' ד' של ג' פשיטא ד' דין מוח' ל' מהימכת עליו הני תרי ואפילו
הוראה או שרעון לא מהני כל שחבטו לפני כ' ד' אחר ומיהו שובר בס' • מהני
גם בזה : (ו) דווקא בשעת הלואה • הש' ד' מחלק בין נאמנות סתם אף
לאחר הלואה א' כ' קנין ובין נאמנות כשני עדים שנדרן קני' אבל הס' • אינו
מחלק וכתב אפילו בנאמנות סתם עדים אין משתבד אחר הלואה • (ז) אבל
אם העידו כו' • והס' ד' כתב בס' כמה וכמה גאונים בזה הלשון כל שלא הורה
בפני בית דין אף על פי שראו שנים ואומר שבפניהן פרעו או שהודה בפניהם
נאמן סכן האמינו עליו כשני עדים וכן מקובל אפי' בידי וכן אבו כוהנין
עב"ל • (ח) שלא פסלם אבל אם גילה דעתו בדבריי נאמנות שהאמינו גם
לזה ולכיוצא בזה וודאי מהימון אהכל זה הכלל כל תכאני שבממון קיים ודווקא
דבר שהוא בודאי בלשון התכאני אבל בדבר הנפסק בו אמרינן המע"ה
(ט) שמחל לו כתב הס' ד' במהנה כ"ע מעידים שכתובים • (י) דאין
דנא' יכות' שטר פקדון שכתבו בו שהאמינו בעיקר המעות הנכרס כנאמנות
שלימה ככ' עדים אז אמרינן כיון דנקט בלשון בעיקר המעות לא האמינס
אלא שלא יטעון אמנה היו דברינו או ריבית אבל פרעתי יכול לטעון • כתב הרשב"א אם כתב בפטר שיהא נאמן בכל עניני השטר אין נאמנות אלא בענין
השטר ממש כגון שזה אומר מנה שכתוב כאן כתתיו לך וזה אומר לא קבלתי עדיין או אמנה וכל כיוצא בזה אבל לענין פרעון א' וככתב בתשובת מהרי"ן לכ'
בפתוב בשטר מקייר בכל חיזוקי כופר ונכח תוקף שראוי היה לומר שהוא כולל כל מיני טענות וריבית כרעון ומחילה • (יא) שהניח ממון מיירי שהניח
פוד ממון רק שלא היה בעין כ' א' על שטר חוב אז ח"ל לוקח הממון שהוא בעין עד שיעור חובו רק שכל השט"ח יקח גם כן חלק ממנו • (יב) מכתב ידו ואו
אפילו האמינו יותר ממאה עדים שמעידים שפרעו דגם שובר בעדים לא מהני אבל ככ' מהני ודוקא דכתוב בשובר שהוא על שטר שכתב וכן בכמוו • (יג)
ואפילו פרע בו' • ולכברת הס' ד' ודוקא שטרעון שטרעון אכל להד' כ' נריך לשלם לו וכתב עוד וכ' ל' דאפילו טען בפירוש שמה שנתן לו מתנה נתן לו כריך להחזיר
לו ולא מהני שום טענה רק שטרעון • (יד) וגלגול לעולם ואף אם כתב תיבת לעולם נמי דינא הכי דמהימניה ככ' עדים ממילא ירעינן שפטר בלא
שבועה קלה וחמורה ונגל ונדודאי כוונתו היה בזה שחזר וכתבו דאפילו לאחר פרעון יהיה כשור מכל וכל • והס' ז' והס' ד' חולקין וס' ל' דנריך דווקא תיבת
לעולם דהו לא כתבו אמרינן דלשטרעון דשטרעו בלא שבועה כו' • כתב הרא"ש ושאר פוסקים כשכתבו דאינו יכול להפסיקו חף על ידי גלגול • (טו)
ואם הביא עדים ודוקא בכתב נאמנות ולא הימניה ככ' אפילו בכתב במקום אחר איירי גם בהאמינו ככ' עדים וכתב לו שובר ככת' ז'
במקום אחר • (טז) אין הנאמנות א"ל כיון דאין מחרים לכותב לא מני המלוה מלעכב להחרים • וכ' הס' ד' וכדאה היינו דוקא אם פטרנו בפירוש מקבלת חרס
אבל אם פטרנו משבועה יכול לכותב לקבל בחרס ככ' ד' דלא פטרנו אלא מן החמור ולא מן הקל ול' ד' לפטורנו משבועה דנדר בכלל חט' ג' דנדר הוא קל משבועה
משום דנדר הוא בכלל לשון שבועה א"ל משום דאין דרך להדיר ככ' חט' כ' בקבלת חרס כנלפע"ד ברור : (יז) אם פירסו בפירוש • פירש וכתב שיהא נאמן
שלא חרס דמיי' לא האמינו שגזול אותו ואם לא גזלו לא עליו קאי הקללה וגם נאמנות מפורש לא מהני להדרת ראש • (יח) נדר בכלל וה' איפסיא אם
פטרנו מנדר שבועה בכלל • (יט) כל מאן דגזילה הטעם דלא אגזלן לחוד קאי הקלל' אלא גם אמיו שכתבו לו הגזילה ומ"ס ולא מהדר דא"כ לא ישיב הגזלן
הגזילה שיאמר דלית ליה תיקון בחזרה דהא גזלו מתחלה • (ך) אפילו שינא א"ל חרס שב' ד' גזורים אותו א"ל לחט' ד' לענות אמין ואף אם יהיה במנוולת
יש בחרס חל עליו וכ' כ' הרב ב' ד' בימין רכ"ח פל' ג' ואפילו לא שיערו כלל חל עליו והא דכ' הש"מ ע' לכיל בימין ט' סך' צ' דיבענה אמין כיון שהוא שם ומשכניו
עכ' ד' : (ךא) וע' ל' בימין ט' א"ל כ' הש"מ ד' לעיל מיירי לענין עדות דזה מוטל על הב' ד' לחקור אחר עדות כדי להוסיף לחמתו משא' כ' הפס' ליתן חרס על מי
שחטב לו דומיא דהיתומים אמרינן דדוקא ליתומים כותבין פתקא דלעותא אבל לא להריב משום דאמרינן ליה מכור אתה בכתבך על גזולך וקלל אותך וז' ש'
מור' ט' ו' ל' ד' א' דפותנין חרס אחר עדות דווקא ככ' ל' ועיין ט' ד' ג' נגנבה ונה' ג' נותנין חרס וכ' מ' כמ"ע לקמן סימן רכ' וכת' ד' : (ךב) הדין עם

[Handwritten marginal notes in Hebrew script, partially illegible due to ink bleed-through.]

מאמר קדישין הלכות הלואות

עא השן המשמש לב

הלואה אף דעפעת סטראוי לא מהני למלוה כסקינל ממנו מעות בפני עדים
כמ"ש ב"ב כ"ח והרי כ"י בעדים דמי וסם בתשובה ובעור כ"א כ"א אמינו
כנ"י נדיף והא דכ"ה העור כמ"ד והמקדקין פושין שובר מכ"י התם מיירי שב'
בסובר בהדיח שעל סע"ח זה קיבל וסע"כ ללא ככתוב בכ"י שעל חוב פלוני
קבלן עכ"ל כמ"ע והש"ך חולק הל"כ ס"ס בתשובת הרא"ש ובעור אכ"י לא
לפלמא קאי אבל בכ"י היון דפוסל כל העדים ומצטל הנאמנות שוב לא יוכל
לומר סטראוי וכ"ה הנ"ח: (קג) עס הלואה א"כ כ"ה ש"ך נ"ע לה"א לעיל
סימן כ"א ס"ג דלא קרעין לסטרי ואי תכוס מלוה לא מסקינן מיני' אי גס
בכאן נימא הכי אודלמא כ"י עדיף טפי: (קד) ויוצא מתחת יד העור *
ואותו אחר א"י אס הלואה חייב או לא אבל הוא שלם ויודע מה עיניו הוא
כאמן קלעיל סימן כ"ו וא"כ יכול לחזור העור פשיטא דמועיל לו
הנאמנות: (קה) האנן מועיל הנאמנות * פי' ואם הלואה חוזר למלוה
אשתכח: לי שלא פרעתיך ולא יהא שטרני מוכח בתוס' כ"ד המלוה ליטבע
אפילו יס' כחמות בשטר ואם לא יטבע יחזור העור ללוה בלא שבועה וכן
אם אמר המלוה שיטבע לו היסת שפרע כ"ד הלואה ליטבע היסת ואם לאו
יחזור לו העור למלוה בלא שבועה ואם זה חוזר יטבע וזה חוזר יטבע
יתפשו בניניהם או יהא מוכח עד שיבא ליהו כן מתבאר בתשובת הרא"ש ס"ס
ולכ' ולהפסקים דאפי' שניהם דלא יחזירו לשום אחד מהם לא כ"מ דרין זה
ולכ' דקת תימא על המחבר דלעיל סימן ס"ה כ"ג ב"ג נ"כ כבדת ה"י
שהביא הרא"ש וכאן כ"ד דברי הרא"ש: (קו) חייבים היוצאים א"כ כ"י
הש"ך אפילו תוך זמנו * כ"י מהרי"ק מוכח דאפילו ביוקוס שפדים
חתימים על העור דנעשה כמו שנקרא עדין כ"ד אפילו איתנהו כה"ד
קמן היבא שיש חמת לחות שהדין מרומה: (קז) אף על פישיש כו' * כתב
הש"ך ראובן שהיה לו סטר בחיובות על שמעון והאימן לו וכלל באי כחו ואחר
כך נתן סומו ליהודא וכל לגביה משמעון והוא משיב סכנו פרע ליהודא און
כחמות ראובן מועיל לגבי יהודא לשטר יהודא משבועה אבל פשיטא
דראובן פטור משבועה אף על פי שסופן שפרע ליהודא ויהודא בא מכחו *
(קח) נדבר אחר כ"ד פירש אפילו לא החזיק כפרן בזה העור כ"א נדבר
אחר סימן כ"ט וס"ל אף בשבועה דמתמא לא הימניה מעיקרא אלא מסוס שהיה
בחוקת הנאמנות בעיניו והשתא להחזיק כפרן אפרע נאמנות (כתב
גדולי ירומה ואם נעשה כפרן נבית דין קודם הנאמנות בוודאי כל מילי
דכ"ד קלא חית ליה וסבר וקינ"ל (קט) נטל הנאמנות א"כ כ"ה ש"ך אס
נעשה כפרן כ"ד קודם הנאמנות כל מילי קלא או' לי' וסבר וקינ"ל:
(ל) אס היעדים א"כ א"כ דכתב וקינ"ל * והש"ך כ"י נ"ע נדבר ע"ס: (לא)
מהג' סעוד דלס היה מהג' שיש בוודאי לא לו זכר דסטרו קא מוכין דכל
המוקבל קינן סתם ארעא דהנהגה וקינן ופוסתן כל דבר ש' הני לכת ב
אפילו לא קיבל עליו בפרש מש"כ כסאיו סעוד אף שהדבר היו חיתיון
כו' (לב) כשמתא א"כ אוסר ל' לסנדק להיות ידוע לנ"ד ש' הן לעדים
לא ה' הנשבע ביוקוס הוה לפניהם שטר שכתב בו כחמות אמרינן מהתמא
זוה כן לכתוב ולחתיים כיון שאין כותבין אותו בלא זה הלואה: (לג) ונראה
לי דיוקא * כשכתב בו כחמות מהתמא אמרינן שאמר כן נשעת הלואה
או שקבה מיני' על הנאמנות לאפקוי אס יודע דבידור שאמר כן לאחר הלואה
ולא קנו מיני' או אין מועיל הנאמנות כ"כ השמ"ע והש"ך: (לד) כמו
שנתבאר ב"ב א"כ כ"ה ש"ך הרב קאי על דברי המחבר ס"ג והמחבר אינו
מחלק בין באמית בני תרי לכחמות סתם * מיהו לענין דיכא העלה הש"ך
לעיל דים לחלק: (לה) סעבר הזמן * פירש הש"ך דמתמא כ"ז שהעור

(קד) ויוצא מתחת יד אחר יש מי שאומר (קד) שאין מועיל
הנאמנות: י"א כתב פרעון בעדים נגר שטר חוב וסת המלוה ויש כמה
אמתלאות מוכחות שכתב הפרעון כזייף והברר הדבר ברריות
וחקירות ואם א"כ יראה לבית דין שדערות מכוונת (קו) חייבים
היורשים להחזיר השטר ללוה: י"ב (קז) אף על פי שיש בשטר
נאמנות אינו גובה מהיתומים קטנים כי אולי כשיגדלו יצאו שובר או
עירי פרעון: י"ג שטר שיש בו נאמנות ונמצא המלוה כפרן (קח)
ברבר אחר בעדים (קט) כטל הנאמנות: י"ד שטר שיש בו נאמנות
ומנהג המקוס שהרבה כותבים נאמנות בלא המלכת הבעלים לשופרא
דשטר' והלואה טוען כי בלא רשותו נכתב (ל) אם העדים עצמם הם
כאן ואמריה שלא כתבוהו כי אם מפני שהיו רואים שבשאר שטרות
הוא כהוב כך אף על גב דכתיב ביה וקנינא מיניה על כל מאי דכתיב
לעיל אין סימכין על הנאמנות כיון שאינו (לא) מנהג פשיטא לכתוב כן
בכל השטרות * והוא הדין בשטר תקיני העור (ועין לעיל סימן ס"ח ס"ח ס"ח
(ה) ואם כתוב בו בפירוש וקנינא על כל מאי דכתיב ומסירש לעיל
ובענין הנאמנות מפורש ואחר כך אמרו לא אפר לנו מעילם נאמנות
זה או בטעות כתבוהו אינם נאמנים דכיון שהגוי' שוב אינו חוזר וסגיד
לכך מנהג טוב לכתוב בשטרות קנין על הנאמנות מפורש וישיב אין
לפקפק: י"ז בקוס שנרגו שלא לכתוב נאמנות אלא בציווי הלואה
(לז) בשבועה הלואה מועיל אפילו בלא קנין (לח) ונראה לי דיוקא שאמר
כן נשעת הלוייה (לד) כמו שתכתב כ"י סימן זה: י"ח ישטר שיש בו
נאמנות וכתוב בו זמן קבוע לפירעון אצ"פ (לה) ישעבר הזמן ערין
הנאמנות קיים: י"ט בר ארסהני נאמנות סתם לפטרו מ' שבועה בעור
שהלואה חיובת לגבות ממנו אבל אם מת ובא (לו) לגבות מיורשיו לא
סנהי (לז) אא"כ פירש (לח) שפוטרו ממנו ומיורשיו שאז גיבים בלא
שבועה ואם כ' תהא נאמן עלי (לט) ועל באי כחי יורשיו בכלל
וסקבלי מתנהג כ' בכלל באי כחו י"ח מת לוח בחיי מלוה בשטר שיש
בו (מ) נאמנות סתם ואם כ' מת מלוה היורשים נגיבים בשמעת
היורשים שהא פקדנו אבא ישטר זה פירע ואם כתוב בשטר נאמנות
מפורש ישטר אותו והבאי' מכהו ממנו וטבאי כחו נוכי' בלא שום
שבועה כלל: י"ט אין נאמנו' מועיל הנבי לקוחות (יח) אפי' (מג)
התנה בפירוש שיגבה מהלקוחות בלא שבועת הטל ה' (מז) וה' ה'
למלוה בוקרש הבא לגביה יצריך לישבע אצ"פ שכתוב בשטר
נאמנות: י"ז אין נאמנו' מועיל אלא לנדרע בפניו ממנו (נד) אבל שלא
בפניו לא אלא בר משביעי' אוהו ואם פירש ולא לבאי' סכחו אין בר'
משביעים אותו: כ"א מלוה שהאמין ללוה שיהא נאמן על השטר
לומר שהוא פרוע מועיל נמי גבי יורשים שאם סת המלוה ובאים
יורשים לגבות מהלואה מה' נאמן לומר שהוא פרוע (נו) אבל צריך
לישבע שהוא פרוע (נז) אפילו בחיי המלוה אא"כ כתב לו שיהא
נאמן בלא שבועה (נח) ואין המלוה יכול לגבות בשטר זה מן
היורשים ולא (נז) מהלקוחות אפילו אמר הלוא לא פרעתי אין
המלוה טורף בשטר זה מהלקוחות דהיישוי' לקנינא ואם טען הלוא
בשטר זה ואמר פרעתי מקצתו והמלוה אמר לא נפרעתי כלום (ס)
משלם הנקצת שהודיה בו ונישבע היסת ואם התנה עליו שיהא נאמן
בלא שבועת היסת אינו נשבע כלל: כ"ב כשהאמין המלוה ללוה
שיהא נאמן על השטר לומר פרעתי אפילו תוך הזמן נאמן לימר
פרעתי ואם סת הלואה תוך הזמן יש מי שאומר שאינו גובה מהיורשים
שאנו

צידו משמע * (לז) לגבות מיורשיו ד' אמרינן אלו היה הלואה חלו היה המלוה משעו נגדו ולא נגד יורשיו מפני שירא פושין נגד
יורשיו * (לז) אא"כ כו' * ואפילו הכי לא מהני אלא שאין המלוה צריך לישבע אם היורשים עומדין שיהא חייבין פרע לך אבל אם היורשים פושנים חבו
כרענו לך אין הנאמנות מהני ואפילו אם פירש כן בהדיא יש להסתפק אם מהני קבלות חוב לענין זה ולכאורה נראה ללא חייבין כיון שהם אמרו שפרע
החוב אין כח ביד אציהם לגרוע כוחם וכן אם האמין למלוה ויורשיו עליו לא מהני כשהלואה או יורשיו עומדים ליורשים פרענו לכס ויורשי המלוה צריכים
לישבע וע"ז והש"ך חולקין וס"ל דכ"ש דפטורים משבועה שלא כפרעו הם פננים מהלואה או יורשיו עומדים דפשוט יותר דעמינא נאמנות לנביהו מלמורשיהו
דמתמא אין יכולין להעני בפני העורש אם נפרעו הם עומים מש"כ אם שוענים שפרעו לאציהם * (לח) שיעשו א"כ כ"ה ש"ך עיין בא"ע ס"ח
שפסק הרב דגה"ה גבי תביעה דאפילו כפרו בעירם מן היורשים לא מהני ולכפוסקים דכ"ל ככתובה לא מהני שום נאמנות נגד היורשים סבירי' לי'
נמי גבי מלוה כן דהו' דיכא חית להו א"כ קשה על הרב שכתב כאן בדברי המחבר ונ"ע דנינא מיהו כל זה כשלא קנו מיני' אבל אם קנו מיני' מהני
כחמות לכ"י אפילו ככתובה והרב שם לא ביאר והי' לו לבאר (לט) ועל באי כחי והרמ"ה כתב שאם כ' הנאמנות דהיא חייבין פרע לך אבל הנאי' דרשימונן
דעת הריב"ש (ס) נאמנות סתם פירש דהיימניה הלואה למלוה עליו ועל יורשיו וקראו סתם כיון דלא האמין נס ליורשי הי' עליו ועל בניו ובני בנותיה חקרי
כחמות מפורש (סא) אפילו התנה העפע לחיישין לקטיוא * (מב) התנה בפני' א"כ הרבה פוסקים שחולקים דרין זה והניח הדבר כ"י ע"לס ז' אס תפס
המלוה מהלקוחות ולא רצה לישבע מאן לימא לן דלא מני אמר קים לי כהני פוסקים ולא מסקינן מיני' והוקא נאמנות מפורש שכתב בו כחמות נס נגד
הלקוחות אבל זה נאמנות לא מהני נגד הלקוחות: (מג) וה"ה למלוה מוקדם א"כ כ"ה ש"ך אפ"ש שטר נאמנות מפורש סיננה מהיא אחר בלא שבועה
אינו מועיל וכ"כ המחבר סימן ס"ב פ"ב: (מד) אבל שלא בפניו כתב הרא"ש והרש"א דנאמנות דכירש והנאי' אפילו כפרת בלא בפניו * (מה) (מח)
כאמן לומר הקשה הט"ז דלמא לא האמין לו לא בפניו ולא בפניו עליו ועל נגדו ותירין דא"כ היה מקלקל יותר ללוה מיה שיעיל כחמות סכתן לי כן הלואה יפרע לו ולא
יקה הסטר שיסמוך על הנאמנות ואחר מיתת המלוה יצטרך לפרוע שנית ליורשי המלוה וזה היורש א"כ להטיל מחנו דע"כ ימות המלוה מש"כ כ' כחמות
המלוה דאין בו השם ויש ע"פ תועלת דאף שלא מהני שלא בפניו מ"ה מהני כשיכתבו ללוה ענינו * (מז) אבל צריך לישבע שום דאי לא הימניה היה
המלוה נשבע ויטול מהני נאמנות דהלואה נשבע היסת ופטור * (מז) אפילו בחיי המלוה א"כ כ"ה ש"ך אפ"ש סתם המלוה צריך לישבע ואינו
מוכרח כו' ונ"ע: (מח) ואין המלוה יכול לגבות * המחבר כמד על מ"ש לעיל כ"כ שיש מי שאומר שחייבין לפרוע ח"כ הנאי' יום שכתב אחר להם
שהוא פרוע: (מט) מהלקוחות א"כ כ"ה ש"ך אין להקשות מכאן לנ"ש לקמן סימן ק"ד דאפשר בשטר חייבין יוקוס ע"ד ששאלו הסוסטער א"כ
פ"פ הלואה דס"ה כיון דמתן ללוה כחמות איתרע להו ובהו עכ"ל * ה"כ שיהי כיון דמלמוריהת' לא נשיקיי' ויחוקמי' דלמוריהת' * (נ) יבטל הוקת א"כ
ונשבע היסת דנאמנות סגרו מש"ד אבל לא מעשה דאין נשבעין על השטרות דאין זה מקרי שטר כ' שיש ללוה באמית ואין המלוה יכול לגבות כו' * זה

חשן המשפט

הלכות הליאות עא עב

מאמר קדישין

הט"ד לא ידעתי מה ענין אין נכשעין על השטרות דלמיל סימן ס"ו לכאן דהתם טובע ממנו השטרות ואין גופן ממון משא"כ הכא ואולי ט"ס הוא (גא) ומהו נכשעין דהא משום דאין היורשי' נכשעין להפטר אלא נכשעין פתס (גב) שקיימים לפרוע שיכול לומר לאביהם האמתי שלא יעני ולכס לא האמתי ואכי אומר שלא אמר לכם אביכם מעולם כלום ולי"א זה אפילו מת אביהם לאחר שהגיע זמן הסדרתן ואמרו שהם ראו שאביהם פרע אין נכשעין ולא קאמר הרא"ש דלא חזינו היורשים לפרוע כפסם אפילו בלא שבועה אלא דוקא במלוה ע"פ א"ו כמוניא כ"י אביהן מקוים אבל כמוניא עליהם ספר תוב אביהם בעדים מקוים ואין בו נאמנות לא למלוה ולא ללוה נכשע המלוה וכוטל חף מן היורשים (גג) א"כ הביאו עדים וכו' וא"ת גס אם יבואו עדים למה יגה יאחר המלוה לכך נתינו לו נאמנות סודעתי שלא יעני לסני משא"כ בפניהם דיעו"ל באמירת אב לכנוי לא אמרינן הכי דאין מרדכו לסקר לפניהן וציד דוקא לעיל דלהנמיח אמרינן הכי אבל כאן דאיינו להפטר לא אמרינן כן: (גד) לא כל כשנייה א"כ בתשובת מהרא"ן חיים סימן כ"א דף מ"ע"ג דמשמע שאם היה ברור לנו שפרע לחבירו היה נכשע בכך ואע"פ שכ' שהאמין למוניא השטר שיגדע כל החוב אין הכוונה שאם פרע לחבירו שלא יועיל אלא שלא יוכל הלוה לומר אפרע לך חלקך ולחברך חלקי אבל כל שפרע חלקו שפיר דמי שהרי כ' שהאמין למוניא השטר לאו כל כמיני' לומר שפרע לחבירו דמשמע דמשום לא מהימן לומר שפרע הוא שא ידענא שפרע ש"ד עכ"ל וכו' הש"ך ואינו מוכרח דו"ל דה"ק שכיון שהאמין למוניא השטר הרי שבעד כפשו' למוניא השטר ולאו כל כמיני' לומר שפרע לחבירו דפרעו לחבירו לא השיב פרעו כיון שהשטר ביד זה עכ"ל כלע"ד חף לפי הנראה לפלוני ולפלוגי י"ב כ' הש"ך דר"ל דכוותה כל חד מכהון פניניא עליו השטר לזה רונה לטענד כפשו' ולא כע"כ שרונה לדחת דבריו וגם בדברי הרא"ן חיים לא העתיק יפה ע"ש ודוק: (גה) שותפים בחוב דוקא כשהם שותפים בחוב הרי כשפרע לאחד מהן הוי קנת ברשות כיון שהחוב הוא של שניהם משום הכי פוטרים להלוה ויורדין לכסוי המקבל מה שאין כן כשלא היו שותפין דאז גובין הלוה חלקו והלוה חוזר על המקבל וכ"מ אם להלוה יש בנינות ולהמקבל ז' בורית חו שאחד רך ואחד קשה י מדברי הסוד בא"ע כוף סימן ע"ה כלמד דין אחד דאם התנה לזה עס המלוה שלא יהיה לו נאמנות ואחר כך בשעת קנין הקבה לו כתמא והוא בחיוב שמתמא כותבין נאמנות שהדין פס המלוה וחיין למלוה נאמנות: (גו) יב"ד מנבין א"כ הש"ך מולק על פי' הסמ"ע שכתתי דבס"ג כ"ג ע"ש ומיכין ולא קאמר אם היו שותפין בחוב כו' אלא לאשמועינן דאז אם אין נכסיס למודה מנבין לאחר רק חלקו אבל אם לא היו שותפין בחוב היו מנבין לו הכל ע"ש בחריכות וכן משמע בתשובת הר"ח ט"ע:

שאנו טוענין שאביהם פרע (נא) ומיהו בחרס סתם דלא ידעי דלא פרע ויש מי שאומר (נד) שחייבים לפרוע (נג) אא"כ הביאו עדים שאביהם אמר לפניהן שהוא פרוע: כל שטר שכתוב בו נתיחייב פלוני לפלוני או לפלו' והאמין למוניא השטר ואחר מהם הוציא השטר וטוען הלוה שפרע לחבירו וחבירו מודה לו כיון שהאמין למוניא השטר (נד) לאו כל כמיניה לומר שפרע כל זמן שזה הוציא השטר ואם היו (נה) שיתפים בחוב כיון שאחר מהם מודה שפרע אם יש נכסים למודה בית דין יורדי' לנכסיו ופרעים לחבירו חלקו ואם אין לו נכסים למודה אינו נאמן להפסיד לחבירו כיון שהשטר בידו אבל על חלקו הוא נאמן (נו) ובית דין מגבין לאחר חלקו:

עב המלוה על המשכון והרבה דיני משכנות וכו' מד סעיפים:

א המלוה על המשכון צריך ליהדר שלא ישחמש בו מפני שהוא (ח) כמו ריבית ואם הלוה לעני' על מרא וקדרום וכוונא בו שישכרו מרובה ואינו נשחת אלא מעט יכול להשיכרו (ט) שלא ברשות בעלים ולנכות לו דמי השיכרות כחיבו ויש מי שאומר דדוקא לאחרים יכול לדשכרום אבל לא לעצמו (ג) מישים חשדא: ודוקא שלא התנה עמו מתחילה (ד) אבל אם התנה עס הלוה מתחילה שרי י"א דאין חילוק בין שפרים לשאר דברים ואם למד בספרים שהלוה עליהם מקרי (ה) שולח יד בפקדון ויש מחלקין משום דקב"ר (ו) מנה קעביד (מדכי פ' אלו תציאות פני הדעות ועיי' ב"ד סימן קע"ג): ב המלוה את חבירו על המשכון בין (ז) שילוחו פירות בין שהלוהו מעות בין שמשכנו (ח) בישעת דלואתו דין שמשכנו אח' שהלוהו (ט) ה"ז שומר שכר. ואין חילוק בין אם פירש שקבלו למשכון בכדי שוין בין קבלו סתם) לשיכר אם אבד המשיכון או בגנב חייב בדמייו ואם היה ישנה המשכון כדי דמי ההיב אין לאהר על חבירו כלום ואם החוב יתר על המשיכון משלים הלוה היתרון: (י) ויש אומרים דאם פירש ואמר בשעת הלואה שיקבל המשכון בכל החוב אפילו אם קבל קתא דנגלא באלפ' זוו' (יא) אבד המשכון אבד הכל: ואם דמי המשכון יתרים על החוב נותן המלוה ללוה היתרון (יב) ואם נאם המשכון כגון שנלק' בלחטים פזויין וכוונא בו משאר אונסים יישבע המלוה שגאנאם (יג) וישלם לו בעל המשכון את חיבו ער פרוטה אחרונה ויש אומרים דמלוה על המשכון (יד) לא הוי אלא שומר חנם לענין

שותפין בחוב כו' אלא לאשמועינן דאז אם אין נכסיס למודה מנבין לאחר רק חלקו אבל אם לא היו שותפין בחוב היו מנבין לו הכל ע"ש בחריכות וכן משמע בתשובת הר"ח ט"ע:

עב (א) כמו ריבית ואם כתר עבר ושומע בו אין צריך לשלם לו שכרו אם לא קיימא לאגרא: כתב הש"ך נראה דלדעת הרמב"ם דאפילו חנר דלא קיימא לאגרא ונכרא דלא עביד למיגר צריך לשת לו שכר לנאת ו"ש ה"ה הכא (ב) שלא ברשות דמי קמח ניחא להו והווי כמיניב אבידה אבל בדבריש ספקתו מרוב' לא יפסיכנו שלא מדע' בעלים (ג) משום חשדא שי' דיהסדדאו דמשתמש בו בשביל ההלווה בלא נתיחייב כתב הטור אע"ג דרונה ליהן לו במתנה מתחלה או בכוף דאבור כשלא התנה (ד) אבל אם התנה דוקא בכייתא שרי (ה) שולח יד וכ"מ אם באנכו מידו חייב באחריות ואם המשיכון טוען סתקלקלו הספרים וזה כופר נכשע הממשכן על פחיתתו וכוטל והווקא שיש עדים שלייד בהס דאי לאו הכי באמין בנינו (ו) מנה קעביד א"כ כ' הכמ"ע דבריו מבוארים נראים שאף לכתחלה אסור בלא נתיחייב מ"מ אי עבר וקרא בספרים לא מקרי שולח יד להיות פכול לעדות ולשבועה כיון דסבר מנה קעביד ונ"ע למה כ' מור"ם בהנהותיו ב"ד סקע"ב דיש מתירין להלוות על ספרים וללמוד מתוהן ועל מקויות בה"כ לישב עליהן בלא נתיחייב וכו' ע"ש שהאריטו אחרוני' בזה ולעכ"ד מתרן מור"ם דבר זה במ"ס דבריו כמ"ס ועיי' ב"ד סימן קע"ב כ"ל דהס"כ לכתחלה יש להחמיר ועל דא כמד' מור"ם ענינו כאן וכתב לשון דעבד דס"ד חף ברעבד אינו עובר משום איסור ריבית כמ"ס ב"ד מ"מ מקרי שולח יד בפקדון להיות פכול לשבועה קמ"ן דלא כיון דסבר מנה קעביד דימיא דקוברי מת ב"ש ראשון אבל לכתחלה יש להחמיר ולעשות בכייתא חף משום ריבית: ובהפקיד ביד ת"ח נוותר אפילו לכתחלה לקרות ולהשתיקו כי ודאי ארשתא דהכי הפקידו ודוקא בפקדון אבל במשכון אבור חף לת"ח י"ט חולק ע"ו וכ' דאין חילוק ע"ש ודוקא כשאב הכפר לידו וירשת בעליו אבל לילך לבית חבירו ולקרות מתוך ספרו שלא ידעתו אבור חף בת"ח שמא חבירו יפקיד ע"ז מחמת שיקרע פפרו וכ' כ"י י"ד כ' הש"ך מיהו מותר לאדם להניח שליח ותפילין של חבירו דרך ארפי' ובלבד שיכול לקבלו כמו שהי' מתחלה דאי לאו הכי בודאי קפידא עכ"ל: (ז) שהלוהו פינות וחו המלוה בהנה בהלווה זו דבריתו היו הפירות נכשעין ועכשו מחוייב הלוה להחזיר לו פירות טובים (ח) בשעת הלוואתו כתב הש"ך חס משכנו שלא בשעת הלוואתו נתיחייב שאין לו לשלם וה"ה אם היה משכון כתר בירו וכתב רב"ד שאין לו לשלם רק מן משכון זה דעת הרבה פוקקים דקניה אותו חף לחיובים אם כן הוא ספיקא דיניא ואין מוניאין מידה מחזק אבל מה שטוב יותר על חובו פטור מחיובים לכ"ע וה"מ כשממשכין אותו מדעת הלוה או ברשות ב"ד אבל אם ממשכנים א"כ בשות ב"ד היו רגזין וחייב באובכים חף במה שטוב יותר על חובו: וכן כתב ע"ש ואף שצ"ל לידו בהיתר יש לו דין מלוה על המשכון וחייב באחריותו (ט) ה"ז ש"ש א"כ הטעם דלו מתרמי לי' עני פטור מליטין לו נדקה בשעה שמלוה לו דהפוכך במנה פטור ממנוה אחרת ומשום ההוא הבאה בשעה ש"ס כ"ז היותו נביה * כ"ה ש"ך ומשום ה"ס הוי ש"ס עד שיחזיר המשכון לבעליו אפילו אחר שפרעו וכ' עוד אפילו במלוה הריץ למשכון היינו שהמלוה צריך להשתמש ולפחות מן החוב בכייתא מנה קעביד והוי ש"ס לה"י: ומה שהקשה הש"ך בבק"ע ו"ל למאן דלא ס"ל כר"י ולא פוי אלא כש"ח כדאיתא בש"ס התם ואמאי הא מ"מ סובר הוי שהרי ישמש במשכון בכייתא וכמ"ס ל' בסק"ל בשם תשובת הרשב"א ו"ל דלא הוי סוכר א"כ כשעושה בפירש להשתמש בו אבל כשיכול להשתמש בו מעצמו בכייתא לא הוי סוכר כ"ו שלא נשתמש בו: כלע"ד לפרש טעמו כשהתנה בפירש נמנו י"ל כשעשה המפורש בש"ס נקוט' על ד"מ סוכר בהויא הבאה דקא שביק לכ"ע ומוגר לי' לדודי' הוי ש"ס אבל כשהוא כבר ברשותו של מלוה אלא שיש לו רשות אח' כ' להשתמש בו בכייתא פ"ש"ל אינו עושה לזה טובה כ"כ כיון שאין בידו להשכיר לאחר מש"ה אינו כעשה ש"ס כ"ז שלא נשתמש בו: (י) ויש אומרים דאם פירש כו' לענין דיבא שוים כל הפוקקים רש"י ור"ת והננדרים אחריהם דאם אייר חף על פי שאינו שזה קבלתו דאבד כל מעותיו והס"ך ספק אפילו אמר בפירוש שאם יאבד יפסיד כל החוב אפר דהוי אשמתא והוי ספיקא דיבא והמע"ה * הג"ה שלפנינו שייך כאן וקמ"ל דאפילו אם המלוה קבלו סתם לא אמרינן דקבלו כגד כל החוב וכ"ס פירש בהויא דקבלו בכדי שווי דנריך לשלם מותר פחוב (יא) אבד המשכון כתב הטור ופן אם הלוהו על שכי קתות חלף זו או עלקתא עס משכון אחר חלף זו ואבד הקתא או המשכון הפסיד החני חוב אבד השני חוב חני חוב האחר (יב) ואם נאנאם הטעם דש"ס פטור מן האובכים חף על פי שפירש ואמר ששעת הלוואה שיקבל זה למשכון בעד כל מוצו מסתמא לא היה דעתו כי אם אנכינה ואבידה דשכיח ולא אחובכין דאינון שכיחים * (יג) וישלם לו א"כ ודוקא אם אין הלוה מכחישו בכדי שאין הלוה וודע כינר כאבד אבל אם הלוה מכחישו בכדי שהמשכון בידו או שטימן שאכרתיהו אין המלוה נאמן בשבועתו שכאנאם מידו להניח מיד הלוה בטוען כרי נגדו וכ"כ המחבר בכ"ט אלא ש"ס עכ"ס הטור דכאמין הלוה בשבועת היסת במנו שחין לך בידו כלום או פיעתיך דמשמע הא במקום שאין לו מנו כגון שהלוה בעדים ועדים ידעו שלא פרעו המלוה נאמן ונריך לדחוק ולומר דטעם מנו לא כ' אלא אחא דפטור הלוה בהיסת בלא שבועה חטורה * והפ"ך חולק וכ"כ אן ולקמן בשע"ף כ"ט ג"ל להחמיר דשאר משום מנו ויהא אין לו מנו בשבת המלוה וכוטל וריתי' בהפך מכנת הסולתן

א"כ דה"ה ר"ד

חשן המשפט הלכות הלוואות עב

מאמר קדושין

דעתם סוף דומה לזה ב"ה שהיו לחבירו בסוף של כותי עמ"ס פ"ח והע"ו
כתב משום דנעירתא דסתם סייף קיבל עליו ולא נעירתא דסייף יקר ומיירי
שצאמת היה הסייף יקר משום הכי אם היוקו בידים חייב לשלם כל דמי סונו
דל"ל מה לך להיוקו וכתב כ"ג א"ש הודיעו שהיה סייף יקר חייב לשלם כפי
מה שהודיעו (בז) שהרי המלוה חייב כו' ואפילו להי"א שייכי דיכי הללו
לפמ"ש ל"ס דמשהיר מעותיו (בח) שאינו ברו' הדין שמה ענינו נתן בה
והיא שבויה חמורה בנק"ה (כט) סלע הלויתך סלע כו' ד' ד' וסקל הוא
ב' ד' כנן * (ל) ישבע הלוה כמה פירש ישבע שבויה דאורייתא כדון מודה
במקנת (לא) וישבע שלא היה שוה פירש ש' ד' כדון מודה במקנת (לב) או
שאמר שנס זה מחשב כופר הכל שהרי אינו רונה ליתן כלום * (לג) איני
יודע * איני יודע זה דמלוה ה"ל כאלו אמר א"י א"ש נתחייבתי לך כלום
מעולם דמטרינן נס הלוה בטענה כו' * (לד) ויכלול בשבועתו ואין בזה
שתיק שאינו יכול לישבע משלם דלא אמרו כן א"ל בשבועה דאורייתא * (לה)
הוי ליה מחוייב שבויה כתב ה"ך ב"כ ד' עכ"ל וכו' לא ידענא או בעוונת אינו
יודע וע"א מחייבו ככל הוי משוא"ל ומשלם היכא שהתובע אינו יודע אם
הכתובע יודע או לא אף על פי שהסתברא יותר לומר שהכתובע א"י הוי
משוא"ל ומשלם לפיכך המפקיד כים של זהובים אצל חבירו ופסע בו וכאבד
ומודה שהיה בו זהובים ואינו יודע כמה או מלוה על משכון שאבד המשכון
ואינו יודע כמה היה שוה או מי ששאל טענת עם אבן וא"י כמה היה שוה שאל
היה כ' פר בכל ואמר איני יודע אם היה שוה פרוטה היה נריך לישבע היסת
פאינו יודע ובכסין שמודה במקנת הוא משוא"ל ומשלם וכן מי שחטף כים
זהובים מחבירו ונרקו לים והמזיק אינו יודע כמה זהובים היה בו אבד א"ש
התובע יודע שהמזיק או הנפקד א"י כגון שהפקיד אצלו סך נזר וחטום ויודע
שהנפקד או המזיק לא ראה מה שכתובה או שהלוה על המשכון נזר וחטום
ולא ראה מה שכתובה ומודה מקנת והש"ל לא הוי משוא"ל ומשלם וגם
בכופר בכל ככה ג' איני חיי' היס' שהיך ישב' ש"א' שהרי תובע מוד' לו ש"א'
וכן היכא שידוע לכל שאין החב' יודע וכן בע"א לא הוי משוא"ל ומשלם
לפיכך מי שיש לו ע"א שבה"ז של חבירו הוי ככמה עניני' אין חבירו חייב
לשלם שהרי העד מודה שאן המזיק יודע ולא שייך ביה שבויה כלל עיין
לקמן בסיון ע"ה * (לו) נה היס' והמלו' נשבע תחלה היסת שאינו ברשותו
וח"כ נשבע הלוה היסת כמה היה שוה * (לז) הוי עדים סגנו ואפילו אין
עדים לזה שהיה שוה יותר אלא שהמלו' מודה לו לזה מ' לא אמרין דיהא
הייליה נהמן לומר שלם פסע בו במגו דהיה אויור דלא שוה יותר דה' מגו
דהנוה דלא היה יכול להעיד בעניו וה"ך חולק על ו' ד"ח אין עדים נאמן
במגו * (לח) דלא הוה אלא כש"ח א"ש ד' וקי"ל הכי דמספיקא לא
אמקינן ממוני' וכדלעיל כ' כולמ' ד' דהוי ס' שניך שיעוין שאבד בחוגם *
(לט) סלע פסע בו כתב ה"ך ושלם סלע בו ד' ושינוי ברשותו ושבויה זו
פאינו ברשותו הוי דאורייתא דכיון דהיה ברשותו היה חייב להחזיר לו א"כ
בשבועה זו כופר ענינו בתשלומים כמה ששוה יותר * (מ) שהרי אין הלוה
יודע א"ש כ' ה"ך ד' ומינה דא"ש טען הלוה כני לי דלא נהנסת אין המלוה נוטל
כלום בשבועתו אלא הלוה נשבע היסת ונפטר * (מא) הלוה נאמן א"ש כ'
ה"ך ד' ואין המלוה עליו אלא חרס סתם כדלעיל סימן ל"ט * (מב) וא"ש עד
א"י הוינו שבועת המסנה וא"ש ירנה המלוה יחזיר היסכון תחלה וישביעו
שבועת דאורייתא כפ"י העד כתב ה"ך ומיירי שהמלוה עונון א"י אכל א"ש
המלוה עונון כרי והיה לו ע"א כדכרי כיון דבכל העד היה הלוה נשבע ונוטל
עתה פ"ס לו ע"א ה"ל עד המכייב ונוטל בלא שבועה * (מג) נשבע הלוה
נגד העד א"ש הוינו שבועת המסנה כדון הנשבעין ועונון וא"ש רנה המלוה
מחזיר לו המשכון תחלה ומחזיעו א"כ שבועת התורה ע"פ העד למאי
דקי"ל סימן ע"ה ס"ג דמשביעין בכפס ע"פ הניד וכמ"ס סימן קכ"א
סק"ד * (מד) כמה היה שוה כגון שטעון הלוה סלע הלויתני ושתיס היה שוה
והמלוה עונון שהיה שוה יותר אכל א"י כמה ויש לו ע"א סלע היה שוה אלא
ה' ד' כרי הרי הלוה נשבע נגד העד ונוטל בלא מהמלוה מכאן ישמע דמהוייב
שבועה וא"י לישבע פ"ס לו ע"א המכייב פ"ה אינו פוטר ממשועה וחייב
לשלם * (מה) ומנא ש"ס נותחלל * א' יהיה שבויה לבעלה כתב ה"ך
ולפ"י יכול המלוה לומר לא אשבע שאינו ברשותו כיון שהוא מניו בסוק ויתקבל
אתה במרס כמה היה שוה * (מו) א"ש הלוה מודה כל הסעיף זה היירי כשידוע
שוה הסכמת שניד הסולחני הוא שוה יותר מכדי חובו והמלוה מודה שפ"ס
הטענת שאבד לא היה גרוע מזה הטענת שניד הסולחני * (מז) וא"ש הייליה
פ"י ה"ך אכל עכ"פ מודה שהיתה שוה כו' שניד הסולחני דא"ש לא כן נשבע
היסת ש"א' שהיתה שוה יותר מחובו * (מח) נאמן לומר כתב ה"ך כל היכא
דיכול לטעון עד כרי דמיו נריך שבועה אפילו התובע עונון שמה * (מט)
בשבועה בנק"ה הטעם דלא מהימן בשבועת היסת כמגו דהיה עונון לקוח או
החזרתי

דעלמא : ט' המלוה על המשכון ואבד או נגנב בלא אונס (כו) שהרי
המלוה חייב בדמי המשכון כמ' שנתבאר ואמר המלוה סלע הלויתניך
עליו ושקל היה שוה והלוה אמר סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה
דרי המלוה נשבע תחלה שביעת השומרים (כח) שאינו ברשותו
והלוה נשבע היסת שהיה שוה כנגד החוב ונפטר * א' אמר המלוה
(כט) סלע הלויתניך עליו ושקל היה שוה והלוה אמר סלע הלויתני
עליו וג' ד' הרי הוה שוה ישבע המלוה תחלה שאינו ברשותו ואחר כך
ישבע (ל) הלוה כמה היה שוה שהרי הורה במקצת וישלם הדינר *
א' סלע הלויתניך עליו ושקל היה שוה והלוה אמר איני יודע רפוי
ישבע מלוה שאינו ברשותו וכולל בשבועתו ששני דינרים היה שוה
וישלם הלוה שאר החוב שהרי הוא יודע בראי שהוא חייב ואינו
יודע אם פרעו אם לא וא"ש יש למלוה עדים שנאבר נוטל שקל בלא
שבועה אלא שמחריס הלוה סתם על מי שנטל ממנו שלא ברין והוא
הדין שאם מאמינו הלוה שנאבר שנוטל שקל בלא שבועה * ב' אמר
הלוה סלע הלויתני עליו וב' היה שוה ומיירי שחנדי כפשיעה למין דאמר
דלא הוי אלא שומר חנם והמלוה אמר שלא היה שוה אלא סלע אם הלוה
מאמינו שנאבר או שיש לו עדים שנאבר נשבע המלוה היסת ונפטר
ואם אין הלוה מאמינו שנאבר וגם אין לו עדים שנאבר נשבע המלוה
שאינו ברשותו ומגלגל עליו שלא היה שוה יותר כמה שהלוהו וא"ש
המלו' מודה במקצת שאמר הלוה סלע הלויתני עליו וב' היה שוה
ואמר המלוה שלא היה שוה אלא חמישה דינרים משלם לו הדינר
שמודה (לא) וישבע שלא היה שוה יותר מחמישה דינרים וכולל
בשבועתו שאינו ברשותו אם אינו מאמינו שנאבר וגם אין לו עדי
שנאבר וא"ש אמר לו הילך מה שהו' שוה יות' סתם ושהל יתיד (לב) או
שאמר היה לי בירך בכרי שהיה שוה יותר על החוב ה' נשבע היסת
ונפטר אם זה מאמינו שנאבר או א"ש לו עדים שנאבר * אמר הלוה
פלע הלויתני עליו ושתיס היה שוה והמלוה אמר (לג) איני יודע
כמה היה שוה וישבע המלוה שאינו ברשותו (לד) ויכלול בשבועתו
שאינו יודע שהיה שוה יותר מרמי החוב ויפטר אם יש עדים שנאבר
או שהלוה מאמינו נשבע היסת שאינו יודע שהיה שוה יותר מרמי
החוב ויפטר וא"ש השיב אני יודע שהיה שוה יותר מרמי החוב ואינו
יודע כמה (לה) הוה ליה מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע וישלם לו
סלע וא"ש רצה המלוה מחרי' סתם על מי שטעון יקר * אם שניהם
תובעי' זה את זה שאמר הלוה סלע הלויתני עליו ושתיס היה שוה
והמלוה אמר שלא היה שוה אלא שקל נשבע הלוה היסת שלא היה
שוה פחות מסלע והמלוה נשבע שאינו ברשותו ויכלול בשבועתו
שלא היה שוה יותר מסלע וא"ש היה הלוה מאמינו שנאבר או שיש לו
עדים (לי) גם הוא לא ישבע אלא היסת שלא היה שוה יותר מסלע *
י' הוי שניהם מודים זה לזה כגון שאומר הלוה סלע הלויתני וסלע
היה שוה ובא לפרותו והמלוה מודה אלא שאמר שאבד אם אין לו
עדים ואין הלוה מאמינו נשכ' שאינו ברשותו ויצא זה בזה (לו) היה
עדים סגנו ושהיה שוה יותר על דמי החוב ותובע הלוה המוכר והמלוה עונון
סלע נגנב או נאבד כפשיעתו ופקור לניד (לז) דלא הוי אלא כשומר חנם
ישבע המלוה כשאר שומר חנם (לט) סלע פסע בו * י"ד אם הלוה תבעו
ביתרון שריה שוה המשכון יותר על דמי החוב ויש עדים לזה או
שהמלוה מודה אלא שטעון שנאבר באונס ותובע דמי חובו ישבע
המלוה שאינו ברשותו ושלא שלם בו יד' ושנאבר באונס ונובה חובו
מהלוה (מ) שהרי אין הלו' יודע כיצד נאבר והוה ליה בהלויתני ואינו
יודע אם החזרתי לך * הלוה שח' למלוה על משכון פרעתיך כד' וכך
והמלו' אויור אמת פרעתיי אכל איני יודע כמה (מא) הלוה נאמן כמה
שאמר דמלוה אין לו על המשכון רק סגנו' והוי כאלו הוא התובע ואין אדם
מוני' מחסר בטענת ספק (מב) וא"ש עד אחד נותד סלע כדכרי הלוה (מג)
נשבע הלוה נגד העד ונוטל המשכון בזה שאומר הויל והמלוה אינו יודע
ועיין לקמן סימן זה סעיף כ"ד * ט"ז כל היכא שהמלוה צריך לישבע
שאינו ברשותו אפילו שאמר הריני משלם כפי שתבע הלוה ואינו
נשבע אין שופעין לו דחיישינן שמא ענינו נתן בו וא"ש היה רבר שכל
מינו שוה ומצוי בשוק לקנו' כמותו באותן הרמי' שרוצה לשל' ה"ז
משלם גאינו נשבע בר' א' כשהשבועה מוטלת על המלוה לבר ואין על
הלוה שום שבועה אבל בזמן שהלוה נשבע (מד) כמה היה שוה כרי
ליטול או ליפטר או לא ינצל המלוה לעולם מלשבוע שאינו ברשותו *
ואפילו מחזין הלוה למלוה אפילו אם ירצה לשלם והוא דבר המצוי
לקנות דחיישינן שמא יוציא את המשכון אחר שבועת הלוה (מה)
ונמצא שם שמים מתחלל * ט"ז המלוה את חבירו על טבעת שיש בו
אבן ונאבר (מ) אם חלו מור' שאותו שביר חשולחני ושוה לשלו פשו'
שנלך אחר שומת הבקיאים אבל אם טען הלוה ששלו היתה שוה יותר
מה שהיא מודה ונשבע על השאר (מו) וא"ש המלוה אינו יודע כמה היתה שוה והלוה
עונון בריא שהיתה שוה יותר הרי הוא נאמן משום דהוה
ליה מלוה מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע ומ' מצריכים בית דין לחקור היטב
ולאיי' על הלוה שלא ישקר לשום אות' יותר נשוייה * י"ז אם לא
נאבר המשכון וחלוקים בעיקר הלוה אומר שהמלוה אמר שהלוה סלע
והלוה אמר שלא הלוהו אלא שקל אם הוא בענין שהיה המלוה יכול
לחקוק במשכון ולטעון לקוח הוא בירי או להר"ס או החזרתי לך (מז) נאמן לומר
שהלוהו עליו עד כרי רמיו (מט) בשבועה בנק"ה * ויקרא
ספסם חזן (נ) אכל חפס מעות נשבע היסת ונפטר (נא) ואפילו מת הלוה תחלה
ואבד כך מת מלוה נפרעים (יתומיו) סתם שתחת ירם לפיכך א"ש
המשכון

Handwritten notes in the right margin, including a large signature and various annotations.

Handwritten notes at the bottom of the page, including a large signature and various annotations.

חשן המשפט הלכות הלואות עב

מאמר קדישין

הוא בירד רק שראובן נתן לו סל לוי למשכון עיין לקמן סימן ס"ו שחיוב
לכרותו משום תקנת הקוק ויניין עוד מאלו דינין סימן קל"ג) : י"ט דברים
העשויים להשאיל ולהשכיר להרמב"ם היינו בלוי (ע"א) שתחלת
עשייתם להשאיל ולהשכיר ולהיריף ורבינו תם כל כלי שמקפידים
עליו להשאילו מפני השיבות או שמתקלקל הוא דבר שאין דרכו
להשאיל ולהשכיר ושאר כל הכלים דרכן להשאיל ולהשכיר והוא
שיהיה זה שהחפץ בירו רגיל אצל בעל החפץ וגם שיהיה בעל החפץ
רגיל להשאיל כליו לאחרים : וזה הכל תלוי בחכמת האדם וסגולתו לפי
מנהג המקום ולפי ראות עיני הדיין לפי מה שהתנועע והתנועע בבי אדם :
¶ המחזק במשכון שלא בעדים שאמרנו שיכול לטעון עליו עד כדי
דמיו אם אינו שוה לישותם הבקאים החצי יהוא טיעון עליו ואמר
אני אטלנו בחובי לפי שהוא שוה בעיני כרי חובי והאחר כופר שאינו
חייב לו בלוי ואמר אף על פי שאינו חייב לו אני רוצה לסלקו ברמיס
שהוא שוה לשאר בני אדם (ע"ב) הרין עם בעל הכלי (ע"ג) ויש אומרים
שהדין עם המחזק (ע"ד) ונ"ל שהמוציא מחברו נ"ה : כ"א אין הזקת
המחזק מועיל לטעון עליו כדי דמיו אלא בדבר שאינו יכול ליתן
מעצמו והוא עומד תחת יד הבעלים כגון מטלטלין או עבר קטן שאינו
הולך ברגליו ובהמה המשתמרת ביד הדין והוא שטור ביר
בעליו וזה מחזק בו נאמן לטעון עליו עד כדי דמיו אבל עכרים
גדולים ובהמה שאינה מסורה לרועה אלא טעצמה הולכת ורועה
(ע"ה) אינו נאמן לומר לקוח הוא ביר או משכון הוא בירי אלא
בעיביא האחר עדים שהם שלו יחזיר לו העבר והבהמה והיא ישבע
לו שלא טבר ולא משכון לו בלוי לפי שאין תפיסתן תפיסת שמעצמם
הולכין אנה ואנה וכל מקום ברשות בעלים הם (ע"ו) ואם המחזק ברם
ג' שנים ויש לו עדים כבד הרי זה נאמן וישבע היסת שלקחן טענו
(ע"ז) או שמסרם לו בחובו : כ"ב אם המלוה כופר במשכון וישניהם
כורים בהלואה ישבע המלוה היסת שלא הניח בירו משכון וחלות
ישבע היסת שהוא תופס משלו כנגד חובו ואם היה משכונו כנגד חובו
אין יותר ואף על פי ששוה יותר נשטר המלוה טענו שבכר נשבע עליו
אם היה שוה פחות (ע"ח) נשבע שמישכונו היה שוה כך וכך וישלם
השאר : כ"ג ראובן שלוח משמעון ודינרום על משכון והיה עד אחר
בדבר שירע המשכון והחוב אבל לא ידע כמה היה החוב ושמעון
אמר שעשרי דינרין הלוח לו אם הוציא שמעון המשכון לפני בית דין
או בפני עדים קודם שנשלח הכחשה ביניהם (ע"ט) הרין עם ראובן
דינרין שיש כאן עד אחר מחייבו שבועה והרי היא מורה דרכי הער
ואינו יכול לישבע הילכך מחזיר המשכון ויביא ראיה על המצות
ויטול (פ) וישבע ראובן (פ"א) היסת על העשרה שהוא כופר בחם
אבל אם קודם שהוציא שמעון המשכון בבית דין נשלח מחלוקת
ביניהם שמעון נאמן ונשבע בנקיטת חפץ ונטול : כ"ד ראובן שלוח
משמעון ודינרום על המשכון ואח"כ אמר לו שרעתיך פעם א' שני
דינרום ופעם שני' שני דינרין ופעם שלישי' דינר והשיב שמעון (פ"ב)
אינו זוכר אלא מהדין לבר הרין עם ראובן מפני שגוף המשכון שלו
ונמצא כשהוא תוב' משכונו שמעון משיבו אינו יודע אם יש לי עליו
שום רכב מספק וכיון שכך אין שמעון יכול לתבוע מספק בנכסי ראובן
(וע"ל סי' ס"ה ספ"ד) : כ"ה התופס חפץ מחברו וטעון שישי לו עליו
עד כדי דמיו מעסק משא ומתן שביניה' צריך לבר' היאך נתחייב לו
משום רנפישו רמאי ואולי שתוד דבריו יתברר רמאותו (ועיין לעיל
סימן זה ספ"ק ו'ולקמן סימן ע"ה) : כ"ו מי שיש בירו משכון מחברו
ודיחקו לפרתו ואמר לו הלה יהא משכון שלך (פ"ג) לא קני (פ"ד)
דרחוי מרחי לו : כ"ז משכון (פ"ה) שנפחתו דמיו ביר הללו וטעון
הלוח כרי לי שנפח' מחמת שנרק' או אבלוח עכברי' או עש אם טיען
המלוה ששמרו במקום שמשמת' מעכברי' ודיקבון וניערו בראוי א"כ
אנוס הוא ונשב' היסת שהוא כרבריו ונפטר ואם מורה שלא שם אותו
במקום המשתמר מעכברים או לא ניערו בראוי חייב לשלם הפחת
ואם

בירו וראוהו עתה ביר שמעון וה' האם טוען שמכרו לו שמעון ואינו רוצה
להחזיק נוף החפץ רק שאומר שיחזיר לו דמי המכירה חייב לו להחזיר לו דמי
המכירה ולא קאמר לא שאינו טוען לקוח הוא בירי להחזיק נוף החפץ (ע"א)
שתחלת עשייתם להשאיל פירש כגון יורות גדולות שמבטלין בהם בזית
המשתלות וכנין בלוי שמסאילין לחתנים וכלות להתקטע בהן וכתב כ"ג
אשת איש או חלוצה שטוענת על מטלטליש שבירה שהם סלה אם הם ידועין
לבעל והיא היתה שולטת בהם להשתמש בהם להקטע בהם הרי הם כמטלטלין
השונים להשאיל ולהשכיר לכולי עלמא ואי הוה נאמנת לומר שהם סלה ואם
כתבם לאחרי' א' שמתה והחזיקו בהם יורשיה מוכיחים אות' יורש (ע"ב) הדין
עם בעל הכלי הטעם דחף איש לזה המחזק מגו דלקוח מ"מ לא מנינו
שכחנינו כגון יורה ומה שהיה צעצעו טוען וכיון שהוא ענינו מודה שהכלי
אין סלי' א' ומוסרין לו א' קחו קחו בחפצו של זה בע' כ כתב פ"ד בשאר
מלוח המלוח שהלוח מודה כל דמי הלוחה כ"ע מודים דיכול המלוה לומר
ל' די' שני כל החוב וחובו מחוייב להחזיר עד שיפרע לו כל ח' בו' (ע"ג) וי"א
שהדין עם המחזק א' כ' הכמ"ע הטעם הוא דכל המלוה על המשכון יותר
מדמי שניו מסתמא התחלת הלוחה היה דעתו שאלס לא יפרדו יחזיקו בדמי
הלוחה לפי שהיה חביב בעיניו וכתב המהגרת הסולחן כו' הל' וכמלומה
שהכמ"ע הדר הטעמי' דהא בסימן ס"ו ק"ו נ"ה כ' שם כיון דאסור
להשתמש בו ל' רחבי' הו' על ו"א כ' דבריו סותרים זו את זו ועל' ולעכ"ד
כראה דדין בזה פוס סתירה דהכא מיירי שטוען סכך היתה כוונתו מתהלה
כמ"ס הכמ"ע מ"ה י"ל הטעם מאו' שהי' חביב עליו משא"כ הת' מיירי שאין
טוען כך מ"ה ל' הכי ולרווחא דמלתא מופרש התם ל' דעכ"פ היתה
חביב עליו משום שרונה להשתמש בו דהא אסור להשתמש אלא הטעם שירע
בו שלא יניח משכון ויפדהו עכ"ל כ' דר' ל' שירע בו שהוא היה תמיד איש
ישר ודרכו כן לפדות מאכזבו חף שלא סוה כ"כ רק עכשיו נשתנה דעתו
ודוק : ופ"ד דהא טעם זה יכ' רעטס דהא חלו טוען לקוח הוא בירי הוה
מחזיק הכני' א' כ' גם עתה נאמן לומר מחייב לו יותר משווי ו"א כ' א"ג
להחזירו עד שיחן לו כפי מה שטען : ומ"מ נריך המחזק לישבע בנק"מ
עכ"ל והע"כ כ' כ' ה' וקשה לו הא ה"ה ל' למיל' בענינו כ"כ ע"א דה"ה
לישבע א' היסת עכ"ל וכתן מקום לטעות למי שלא עיין ב"ה לעיל שרונה
לפרש רק כוונת הר"ן כך ונאמנת הכני' דכרי הר"ן כ"כ ע"א לפי שיותר ככון
בעיניו לפסיק כדעת הרמב"ם ע"ה : וכ' ה"ה דוקא בחי' שומתו ידוע אבל
בדבר ששומתו ידוע אבל כל אדם ח"י לטעון יותר מדמיו : והנה הרב בעל
פ"ג ספק בתשובה כ"א שהלוח אינו מחוייב לפרוע רק בדמי שווי' והמלוה
מחוייב להחזיר דמי משכונו : והוא שלא כדעת ה"ה ונתשובת חת יואר
בסימן קי"ו ספק כד גת ה"ה ע"ה (ע"ד) ונ"ל דהמע"ה א"כ ה"ה כ"ל
לפי שאין ההכרעה בין ב' הדעות המ"ה הו' מ' דאם הדר ותפכו לוח אכילו
תפסו בענין דלית לי' חבו ללוח א"ע ד' דניד' לשלם לו מה שסוה א"פ שכופר
כיון שתפסו בעדים מ"מ יוכל הלוח להחזיק הכלי ודוק ע"ה : (ע"ח) אינו
נאמן פירש ה"ה די' היינו בדאיכא בירי ראייה דאם לא כן נאמן לטעון לקוח
במנו דל' הי' ד' ד' רים יעולם או החריטו (ע"ז) ואם החזיק זה לא קאני על
הבהמה דכבהמה לא מהני חזקת ג' סכים וס' חולק וכתב דמהני חף כבהמה
(ע"ז) או שמסרם לו בחובו כתב הכ"ה היינו לפרעין שיהא שלו אבל אם טען
מ כון הוא בירי כל ה"ה ס' כ' נריך לישבע בנק"מ (ע"ח) כשבע פירש
שבועה דאורייתא כדון מודה מקנת כ"ה ה"ה ע"ה (ע"ט) הדין עם ראובן
והרשב"א חולק על זה וסביבא ליה דהמלוה נאמן בשבועה עיין בסימן
ע"ה פ"ה (פ) וישבע ראובן פירש אם אין לשמעון ראיה שהלוח לו פשרים כדי
שיט ל' או ישבע ראובן ויפטור משמעון והעירי זהב חולק על המחבר עיין
לקמן בסימן ע"ה פ"ה (פ"א) היסת הא דכני' בהיסת חף על גב דמודה במקנת
משום דמשכון נקרא הילך ובמכוון כזה שהלוח עליו מעיקרא לכולי עלמא
הוה הילך (פ"ב) אינו זוכר ירש והמוותר אינו מבוסס מ"ה הדין עם ראובן
שטוען כדי שפרעתיך וה"ה כ"ה כתב שראובן פסור אכילו משבועת היסת ואין
עליו אלא סרס בתים (פ"ג) לא קני א"כ ה"ה ע"ה כ"כ ע"ה כ"כ ע"ה המחבר
דיכ"ה הוציא דין ממה דס"ל גבי פועל דאם אמר ליה טול מה פעמית נשכרך דיכול לחזור בו ונראה דה"ה הכא גבי פועל י"ל דאדחוי קמדחי' ולפי מ"ה
שמחבר לקמן בסימן ס"ו ס' כ' כהרשב"א דאם הוא ברשות הפועל דא"י לחזור בו ונראה דה"ה הכא גבי משכון ודוחק לחלק בין פועל להך דהכא
פוד הא כ"כ תלה זה בזה וע"כ רונה לדחות את דבריו ולא דק בכ"י ע"ה : הנה ראיתי בם"ע לקמן בסימן ס"ו מה שהקשה מסימן קס"ו דמשמע שם
גבי כותל גנה דאין שומעין לו כ' שלא פיכה אפילו הן בחנירו של זה ל"ק חנרו שלא כיון אלא לדחותו ע"ה מה שתי' ועדיין אינו מתורן גבי משכונו
שיט ג' כ' חוב ממון ומ"מ מסק שיכול לדחותו ולעכ"ד כראה לחלק דבסימן ס"ו י' תרי מעלות למעלותא חדא דשם מיירי שכתרנה הפועל לקבל כדנן סוב
וגם יש עליו חוב ממון מש"ה ספק שס דא"י לחזור בו משא"כ גבי כותל גינה דאין עם אלא חדא למעלותא ונכברא זו מנאתי אחר העיין בס"ז ע"ה
שוכחה לסכרא זו ולפ"ז י"ל כמי' גבי משכון מיירי כמו שלא כתרנה בפ"ו לומר חכמי אעשה כדבריה' מש"ה ספק המחבר בזה ככ"י ודוק היטב כי ברור הוא
ובחיבורי הארכתי ומרוב הונאו הדפוס אין ביכולתי להאריך : (פ"ד) דרחוי מדחי ליה כתב ה"ה ע"ה דהא כ"י פתב בהדיא דלהרשב"א א' אם חוזר בעל המשכון
אחר כך על משכונא אין שומעין לו עד כאן לשוכחקה שהביא תחלת דבריו ולא סוף דבריו דכתב בהדיא ל' ועוד שסכברא הוא שלא יהיה קנוי לזה מה שהוא
של חנירו עד שיוודע הדבר שגמר בלבו להקנותו עד כאן לשונו ובפרט שהר"ן והמחבר ותוספת יוס' סוב כולם סוכרים דלא דמיא לחזקן כלל ואין כאן כ"פ
כלל (פ"ה) שנפחתו דמיו פירש שהמלוה מודה לו שנפחת' חף המלוה לישבע ע"ד שנעשה באונס אפילו על הקשה עליו הא הו' מגו לאסטורי
שיה' אומר שהקבון היה כבר דאם לא כן היה צריך המלוה לישבע ע"ד שנעשה באונס אפילו על הקשה עליו הא הו' מגו לאסטורי
שנעשה דלא אמרינן מ"ה פירש שהלוח טוען כדי שרכב בפשיעה מ"ה פטור המלוה בהיסת משום דלא רמי רחמנא שבועה עליה אלא אם כע"כ טוען שמה
כדי שלא יאמר כל עומד אבד חפצך שהרי אין הכפל יודע אם משקר אבל כשבעל טוען ווראילי לא רמי רחמנא שבועה עליה דחוקה אין אדם מעיז וע"ז פירש
החרי' והמלוה כופר ואומר שלא נפחת' או שא"י שנפחת' מ"ה כסור כשינפת' ללא רמי רחמנא שבועה על שומר א' כמורה שכתב' חף פאומר שכתב' באונס מה

מאמר קדישין הלכות הליאות

עב

חשן המשפט לי

ואם יש מחלוקת ביניהם זה אומר נפת' כד יכר וזה אומר לא נפת' כל כך
 אם הלוח מור' שמתחלה לא היה יורה אלא כדי החיב כגון שהלוח
 עשרי' והיה שוה עשרים ועתה שיה' והמלוח אומ' שמתחלה לא היה
 שוה אלא ט"ו (פו) ושואל ממני חמשה נשבע הלו' היסת ונפטר
 ואע"פ שהוא מור' מקצת (פו) שהרי המשכון הילך הוא אבל המלוה
 אינו נשבע ישעריג' מתחלה לא היה שוה אלא כדי חובי ואם מתחלה
 היה שוה ית' מכרי החיב כגון שטוען הלוח שהי' שוה לי והלוה כ'
 ועת' אינו שוה אלא ט"ו (פו) ושואל ממני' ורמלוח אומ' שלא היה
 שוה אלא כ' והואין לי ליתן אלא ה' נשבע המליה שלא נסתת אלא י'
 ומנכ' לו (פט) ה' מתכו' (ג) וחשא' גובה כהמשכון שוה א נאמן
 בשבועה עד כדי דמי וכ' יש אם אפילו אחר שנפת' שוה כדי החוב
 והם חלוקי' בפת' או שאמר המלוה אינו יודע כמה נפתת שנשבע
 המלוה (נא) שבועת היסת ונפטר ; כח מלוה אומר סלע הלויתך
 עליו וג' דינרים וזה שוה ויש לי אצלך דינר ולזה אומר מכתי לך בג'
 דינרים ולא נתת לי המעות ותובע איתו בהם שניהם נשבעי' שבועת
 היסת זה נשבע שמשכון הוא בירו וזה נשבע שזכרו לו (נג) ואם
 רצו להפך שבועת' זה על זה הופכין ואם הם מתחלקי' על ההיפך זה
 אומר אני מהפכה וזה אומר אני מהפכ' עימר הרבר עד שיתרצו
 שניהם ואם לא נתרצו שניה' נשבעים ; כח מלוה שטוען שנאבד
 המשכון באינ' והלוה טוען (נג) כדי לי שאתה מכרתו ולקחת דמי
 (נד) נשבע הלוח היסת ונפטר ; ל ראובן משכון משכון ביר שמעון
 והלך שטוען ומשכנו ללוי או נתן לו כמתנה מה שהיה לו עליו ונאנס
 (נה) ביר לוי ותובע ראובן משכנו מיר שמעון ואומר כי סלע היה
 שוה ולא הלוח לו עליו אלא ב' דינרים ושואל ממנו ב' דינרים ושמעון
 אומר שלא היה שוה אלא ג' דינרים ואינו חייב לו אלא דינר נמצא
 טורה מקצת ; צריך לישבע שלא היה שוה אלא ג' דינרים גם צריך
 לישבע שאינו בריש תו ושנאנס וזה א' לו לישבע כיון שלא נאנס
 בירו ולוי אינו יכול לפטרו בשבועתו שנאנס בו ואמר לא טהימן לג
 לוי הילכך הוח ליה שמעון מחוייב שבועה (נו) ואינו יכול לישבע
 וכשלא יבן הרין אם נפתת המשכון ויש מחלוקת ביניהם כמה שיעו'
 פחית תו ומורה שמעון שנפתת ואינו יודע אם היה באונס אם לא
 ה היה מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ושאלם ואם רצה להחריס
 על כל ארס שיודע שמשכנו אינו יורה כמו שטיע הרשות בירי (נו)
 ואם יש עדים שישמרו לוי בראי' (נז) ונאנס ממני נפטר שמעון ואפי'
 אין עדים (נט) אם ררך רא בן להפקיר שקרונותיו ביר לוי וישבע לוי
 שאינו ברשותו ושנאנס ממני (ק) ונפטר שמעון ; (קא) והס' שטען לוי
 והלך' וחי' לו לשלם (קב) חייב שטוען לשלם לראובן שהוא נטל דבר של ראובן
 חף על גב מרגל להפקי' אל לוי ויעיין לקמן כי ר' א : לראובן שאל
 נש מעון משכון שמשכון בירו השיב שמעון בנך הקטן בא ושאל איתו
 בשבך ונתתיו לו וראובן אומר שלא בא לירו שמעון פושע הא
 שפסדו ליר בן ראובן אפילו אם היה גדול (קג) ישתכס שכן או משאל
 חפץ לחבירו צריך להחזיר לירו ; קד ראובן היה לו מעות ביר שמעון
 ובקש ממנו לוי שילוח אותם לו ונתרצה להלוות ונתן לו בהם משכון
 ושלח ראובן כתב לישמעון שיתן המעות ללוי ונתנס לו ונאבדו
 המישרונות ביר ראובן רין מלוה על המשכון יש לו (קד) ונתחייב
 ראובן בשמירת המשכונות ומיהו לא נתחייב כשמירתם עד שהגיעו
 המעות ליר לוי (קה) ואם נאבדו המשכונות קודם לבן פטור ראובן
 לפיכך אם יישבע ראובן שנגנבו קודם שבאו המעות ליר לוי יחזיר לו
 לוי מעותיו ואם הוא טס' פק אין מיציאין המעות (קו) מיר לוי ; קג
 ראובן תובע ללוי ספרים שמשכון לישמעון ואמר שישמעון החתנו
 אצל לוי לתת אותם לו (קו) כשיתן לו המעות וכשמוציא לוי
 הספרים לתתן לראובן אומר שנפתתו ונפסדו בירו ותבעו לישלם לו
 הפתת

ואין כן באין דטוען א' שנפתת או בובר ואומר שלא נפתת' (פו) ושואל
 שמינו חמשה כתב הס' ד' אם המלוה אינו רוצה ליקח המשכון בחובו ורוצה
 להחזירו ללוה ושישלם על כל פנים כפי היראתו חייב לשלם לו דמני שנפתת
 אצלו אין צריך ליקח המשכון בחובו דלא יהא אלא שואל או מונק דין' ל' אין
 אמין אלא לגנב ולגזל' לבד' (פו) שהרי המשכון הילך היא א' ואע"פ
 שהמוחבר ספק לפעיל ריש סימן דמשכון לא מקרי הילך ס' ה' ללוה עליו
 שתחלה והפ' ד' כתב נ' ע' ז' ע' ס' ; (פח) ושואל ממנו עשרה פי' והמשכון
 רוצה להחליט בירו דאומר כיון שנפתת בפשיעתו אין ביר המלוה כח
 להזיקו ולטפל בו למוכרו ; (פט) ה' מתוכו ה' מחובו נ' להס' ד' כ' דאיתן ה'
 יכול המלוה להחזיק כדי ששלם לו הע' ומומניס דבשביל שנפתת אצלו
 אינו מחוייב ליקח המשכון ; (צ) והשאר גובה מהמשכון א' בנכ' ח' כמס' ל'
 במחוק' ; (צא) שבועת היסת ונפטר א' עיין בש"ך סכ' שנס המהכר מודה
 בצריך לישבע בנכ' ח' היבא שפא לגבות חובו מהמשכון ; ומ' ש' א' ינו כשבע
 לא היסת מיירי שכבר החזיר ומה שלא חילק ברישא כן משום דכרישא מיירי
 שאף המשכון שוה כשעור הלואה א' כ' מסתמא אין הלוח פורע חובו שהרי
 אין המשכון שוה כדי החוב עכשיו ואף אינו משלם לו ע' הכיכוי שהרי הוא
 ר' נ' לשלם כל החוב וכשרואה שאינו שוה כל החוב אינו פודה עד שיהיו עמו
 וא' כ' מסתמא דמתחלה דעדיין הוא ציד המלוה וסכ' נפלו טענות ביניהם וא' כ'
 המלוה שרוצה לפרע מהמשכון צריך לישבע בנכ' ח' אבל כשהמשכון שוה
 עדיין כשעור חובו רגילות הוא שהליה פודה משכנו כשרואה ששוה עכ"פ
 כדי חובו הוא משלם החוב ואינו מהקדק לראות מה ששוה יותר אבל אין ה' כ'
 דאם אינו רוצה למדותו ורוצה לרין עמו ואף ששוה כדי החוב צריך המלוה
 לישבע בנכ' ח' כעין דארייתא והוא דין אמת ונדק וכן הסכימו כל בעלי
 הוראה ; (צב) ואם רצו להסד' י' דראובן אומר לשמעון עליו מוטל לישבע
 שמכורה בירי הוא ולפטור השבע עדי ההיפך שביעה המוטל עליו והיינו
 שאינו ממוסכת בירו וחתן לך כתביעתך או שיעון חמר לראובן השבע
 שבועתך שמשכונ' הוא בירך וההיפך עליו שאינו מכורה לך מירי חתן ד'
 מביעתך וביעה כן חפכי חסם ערומה תיערים בשבועתו והס' ד' כתב דכל
 אחד אומר לחבירו השבע אתה לבדו ואינו חייב רוצה לישבע ; (צג) כדי לו
 שאתה מכרתו דוקא כשטוען הלוח בירי נפטר וישבועה משח' כ' כשטוען
 שחא' ; (צד) נשבע הלוח היסת א' במו שאין לך בירו כלום או פרבתי ;
 כ' הס' ד' משמע היבא דלית לו' מנו כגון שהיה מלוה בטור או שהלוה לו
 בעדים והתנו עמו שלא יפרענו א' בעדים יכה' נ' נשבע המלוה ורוצה חובו ;
 (צה) מיר לוי כתב הס' ד' להו' א' הלעיל ס' כ' כהנה ה"ה הס' נגנב או נחבד ;
 (צו) וא' לישבע ומשלם פי' משלם כ' תביעתו דהיינו ב' דינרין והס' ג'
 ששכונ' מודה מקנת יכול לישבע דהא היה מתחלה ב' דוראה מה היה שוה
 ובשביל שאינו יכול לישבע שאינו כרשותו ושלא פשע אין כנכא שיהא משלם
 יותר משו' מ' מ' כיון דג' שבועות הללו באים כא' כ' טענתו בעיניו והוא י'
 לישבע בולס דייכנין ליה כא' ל' אינו יכול לישבע גם לשבועת מודה בחקצת
 דהיינו שלא היה שוה יותר מנ' דינרין ונריך לשלם לו ב' דינרין וכראה אשילו
 למ' ד' היבא דים נלגול שבועה פ' עיקר השביעה ובא' אינו יכול לישבע
 דלא אמרינן דצריך לשלם שניהן כמ' המהכר בסיון ע' ה' כע' ק' ט' ומ' מ'
 מודה סכא מטעם ה' אבל יותר כראה דמיירי דגס דינר ג' אינו רוצה
 שמעון ליתן לראובן כסוכרו ווראי לוי לא פשע ואו הוא פטור מנ' ומ' ה' ל'
 שפיר מחוייב שבועה שנאנס לפטור מהנ' ואין יכול לישבע ומשלם כולו אף
 על פי שאחר שמשע התסק דין רוצה ליהן דינר ולישבע על המותר ולפטור
 מכל יקום כיון דמתחלה לא רנה ליתן ולישבע דייכנין ליה כדין משואלי' ומ'
 ומ' המהכר ואינו חייב אלא דינר אינו ר' ל' דאותו דינר רוצה ליתן א' א' ה' ק'
 דאף לצריך שפסע לו על כל פנים אינו חייב לא דינר ; והס' ד' פסק דמשלם
 דינר וישבע ס' ד' דלא היה חוב רק ג' דינרין דהיינו אם טוען ברי ואם טוען
 שחא' לא היה שוה יותר מנ' הו' משואלי' ל' ומ' ומ' וכן הדין כשנפתת היינו

אם תבעו ברי כמה נפתת נשבע ואם אינו יודע ה' משואלי' ל' ומ' ומ' ואם רנה להחריס קאי אטוען אינו יודע (צז) ואם יש עדים א' וה' אם שמעון
 נואמיו סנאנס עד כאן לשון הס' ע' ולכאורה דבריו תמוהים הם שמעון מה בטי הכא הא ראובן הממשכון ובעל כה' ג' מני' וכן סג' ל' אם ראובן מאמינו
 ובעל המחבר והס' ע' רוצה לקיים הגרבה וכן' אם שמעון מאמינו דהיינו ששמעון ראה האונס ויכול לישבע שיהא שנאנס כמ' בסיון רנ' א' בעיף
 כ' וע' וה' ל' אינו סובר כן והל' ל' ואם שמעון ראה כמס' ל' דלשון מאמינו משמע הכל תלוי בכאמנות שלו ; (צח) ונאנס ימנו ואין ראובן יכול לומר
 אלו היה נבד' לא היה נאנס דכל אונס שאינו שכיח לבוא אמרינן מה לי הכא מה לי התם דדוקא בגביה ואבידה אמרינן אלו לא סיכה לא הוי נפשה והלוח
 מחוייב לשלם להמלוה ; (צט) אם דרך ראובן א' דהיינו ע' פ' שכתבאר לקמן בסיון רנ' סכ' ו ; (ק) ונפטר שמעון א' כ' הס' ע' פי' שבועת לוי ג' פ'
 דין' ל' חייב ראובן לשלם והא דקאמר נפטר שמעון היינו משום דלא השתא מחוייב דראובן ; (קא) ואם פשע לוי א' כ' הס' ע' שהיא חליבא רכ' ע' אף
 להרעט' ס' שחולק באשתו ובכני בסיון רנ' א' הכא מודה והס' ד' כ' שערדיין המחלוקת במ' ע' דלהרמז' ס' פטור שמעון ויור' ס' שסתם וכתב על מ' ס' בסיון רנ' א'
 דסם שיקר דוכתי דהוי דינא' והס' כ' ו' ו' כ' להביא רא' מהרמז' ס' והמרכי' ובאמת דברי הרמז' ס' כתומי' דלדבריו ה' ל' לפרס כהריא וגם מהמרכי'
 אינו רא' דאפשר מי שרגיל הוה כמו שותפו ואע"פ שדר בבית אחר ואחר העיין ראיתי בכפר משנה למלך בפ' מהלכו' שאלה סכ' פי' מרווח לבס' ע' רק מסוף
 גבריו משמע שרוצה לפסוק כדעת הס' ד' (קב) חייב שמעון א' כ' הס' ד' חייב לראובן דינר אחר שישבע שלא היה המשכון שוה יותר מנ' דינרים וישאר
 לו חוב דינר על לוי שפסע ; (קג) שהמשכון א' כ' הס' ד' שאין חילוק בין פקדון לשאלה או משכון וככולס השמיהה כשהיה ציד יכולה להטות ע' כ' וראתו
 אבל החזרה בכולס נ' דוקא מיר ליר ואינו פטור בהחזיר לאשתו אלא כשהיא כושלת ונתנת הך הבית כלקמן ס' כ' ק' ד' ואין חילוק בין ס' ח' לס' ע' ו' ל'
 בס' רנ' א' מדיכוס לו ; (קד) ונתחייב ראובן בשמירת המשכון א' אפילו מה שהס' שוה יותר מחובו להמחבר וסייעתו לעיל ס' ב' ולהי' א' בה' ס' סכ' כנדר חובו
 שיהו ספסיד ; (קה) ואם נאבדו סירס הס' ד' פטור לגמרי וכשבע וגובה חובו דאינו אלא סומר סכס' כיון שלא הלוח לו עדיין לא קצביר מניה ונס אינו מחוייב
 לפסחה ולכערה' כיון שבעל החפץ בעצמו יכול לכערה וגם לא שייך לומר דהו' ליה כאלו פירס שאיש יסכיד המשכון ופסיד חובו כיון ששכחה שנאבדו לא יהיה לו
 עדיין ; (קו) מיר לוי א' ע' ל' כיון ע' ה' כקנ' ; (קז) כשיתן לו המעות פיר' שהמטעה היה ששמעון היה צריך לזון ממקום סדרס' והס' המחכמות ד' לוי

חשן המשפט

הלכות הלואות עב

מאמר קדישין

חפחת ולוי אמר טמי שקבלתי הספרים (קח) הוא הרשני ללמוד בהם כל זמן שיהיו ברשותי כיון שלוי היה יורש שהספרים של ראובן אף אם הרשני שמעין ללמוד בהם לא היה לו לשמוע לו ולפיכך חייב לשלם לראובן כל מה שנפחתו הספרים בתשמיש שנשתמש בהם : לך יורש שהוציא שטר שיש למורישו כך וכך ממון אצל פלוני (קט) ושיש לאותו פלוני משכון ביד המוריש (קי) וטען היורש שהמשכון נאנס טיר מורישו ותובע המעות (קיא) נשבע הנתבע היסת שלא החזיר לו המשכון ושהיה יורה כנגד חיבו ויפטר : לך ראובן הניח משכון ביד שבעין ומת שמעון והניח בניס קמאי ובא ראובן לשאיל משכונו מיד יורשי שמעון ואמר שהוא משכונ ביד אביהם בני וטענים היתומים שאביהם צוה שהוא ממושכן בק' הג' שראובן מורה יתן פיד ליתומים והג' האחרים יתן ביד השליש (קיג) עד שיגרלו היתומים (קיג) וישבעו ישבעו היורשים (קיד) שלא מקרנו אבא וכו' וניטלים התמישים מיד השליש במת דברים אמורים פשריה המשכון יורה ק' ואם לאו אין עליו לתת אלא כדי רמיו ועל הישאר ישבע היסת במה דברים אמורים ישאין המשכון מרברים העשויים להשאיל ולהשכיר (קטו) אבל אם היא מרברים העשויים להשאיל ולהשכיר אינו שישלם אלא הג' ואפילו אם המשכון שוה יותר ישא אנטמן כתינו שהוא שאול בירו לך (קטז) משכונו של ישראל ביד הגר ומת הגר (קיז) ואין לו יורש ובא אחר והחזיק בו מוציאין אותו מידו ומחזירים אותו לבעליו שבין שמת הגר פקע שעבורו : לך (קיח) וכן הדין אם יש לו שטר משכונא על קרקע של ישראל ומיהזקת בידו ומת ובא ישראל אחר והחזיק בה לא עשה כלום שמיד שמת הגר פקע שעבורו וברשות בעליה עומדת : לך בותי שהלוח לישראל על המשכון ונפל משכונא ישראל (קיט) חייב להשיבו לישראל : ויש כי ישאמר שהוא הדין למעות שהלוח לישראל לכותי על פשכונ ונפלו המעות מהכותי ומצאם ישראל יחזיר לישראל ול' נדמעות הם של המונח דמעות להנחה נח (קכ) וכבר יצאו לגמרי מרשות הנותן : לך (קכא) משכונו של גר ביד ישראל ומת הגר ובא אחר והחזיק בו זה קנה כנגד מעותיו שהיה הגר חייב וזה קנה הישאר במה דברים אמורים בשהיה המשכון בחצר שאינה משתמרת ולא היה המלוה בחצירו בשעת טיחת הגר אבל אם היה המלוה בחצירו או אפילו לא היה בחצירו והמשכון בחצירו המשתמרת זכה של חצירו בכל המשכון : ראובן היה בירו משכונות של שמעון ומת שמעון ויורשי הובעים המשכונות וראובן שוען אותם המשכונות אינו תופס בפני שאמר לי לוי שותפי ששמעון חייב לו מרמי השותפות (קכב) וירצה לישבע לוי על משכונות אלו אין ברברי לוי כלום מאחר שאינם בירו : לך משכונו של בותי ביד ראובן ואמר לו ראובן תן לי מעותי אט' לו הכותי תשיכן אותו לישראל אחר והל' ראובן ומישכו לשמעון ונתן לו המעות שהכותי חייב לו ומת הכותי המשכון שוה בפלים כההוב (קכג) זכה שמעון בכל המשכון מסכון של כותי ציד ישראל

ואמר שהמשכונות יהיו בידו עד שיבוא ראובן לפדותם וליתן לו הסך שהלווה (קכד) הוא הרשני ללמוד * פי' הש' ד' דמיירי בטעון בפתס הוא הרשני ללמוד דהיינו טעון שהמר לי הני מרסה אותך ללמוד נהן אבל אם טעון הוא אמר שהאובן נתן רשות למוי שמלוה עליהן ללמוד נהן פנור אף שלא התנה בכנייתו וכו' ולכפוף כ' גז' הל' ויותר כלפ' ד' דאס ראובן הרשה לשמעון ושמעון הרשה ללוי פנור דכיון דהיה לשמעון רשות להשתמש בהן א"כ מה שנתן רשות ללוי לא פסע כמ"ס הרי"ף והר"ם פ' המפקיד בהדיא דסומר שמסר לסומר לא הוי כפ' עה והל' דאמרינן דזין השואל רשאי להשאיל ולח' הסוכר רשאי להשכיר היינו דוקא לכתחלה אבל נדיענד לא מקרי פשיעה וכ' מתשובת רש"ם * וראיתי בהע"ב שחולק עליו וכתב ב"ה הל' ונ' כ' שאין שמעון רשאי להרשות ללוי דהא כ' בסיומן שמ' ב' אין השואל רשאי להשאיל לחאריס אפילו ש"ת ואם השואל לחאריס אפילו נתקלקלו מחמת מלאכה ששאל בסבילה חייב עכ"ל ולעכ"ד נראה לפרש כונת קש"ך כמו שמסוק המחבר שס' ו"ל א"כ יש לו ראה שיכול לפטור בה פי' הבמע ד' ז' יש לו ראה שמתה אצל הפכו מחמת מלאכה ואלו היה עושה צבית שואל הראשון אותו מלאכה היתה מתה ג' כ' פטר גס השני והו' ג' כ' כונת הש"ך להצטין כדבריו שכ' ואי מיייתי בתרא ראי' שמתה כדרכה וכו' ר"ל כמ"ס ודוק : (קכז) ופי' * ה"ג ופי' כתיב דהש"ס וכו' כ' בספר והש"ך כ' אפילו לא כ' כ' נסטר רק שהיורש מורה הדין כן דהל' כ' כשהיורש מודיע בחמן בתורה אין טענתו טענת פתי טענת פתי דמיא בה טעמינו וכו' במגו וכו' ל' בטור ל' דשכ"כ נסטר : (קי) וטען היורש פ' רש שהיורש שוען יכול להיות שפארכם וחתה חייב ודאי וס' ד' דגס הוא בכלל טענת לורס כל מה דחכונין מני למיטען קמ"ן וכן דין שאל' סתב המחבר טעונס ה' תומים שחכיהם נוח פירושן הכי דאין טעונין בוודאי שכן נוח (קיא) נשבע הנתבע היסת ולא אמרינן שהיורש יבטע צבית היורשים דכיון שהניב ליר המורים משכון כנגד הלואה ונכס כבד באוכס או בפשיעה לפיכך נסטר בעל וישבע זה היסת (קיב) עד שיגרלו ה' תומים כ' הש"ך דמיירי בקטניס סקחים דכתיב נוחה כנהו כ' ג' ראובן פי' בידו נכסי שמעון ושמעון הי' חייב לאביו של ראובן ומת אביו של ראובן ודו' ראובן לעכב כמ"ס שמעון כשכיל חוב אביו אי ליכא עדים וראה כול לעכב דוקא כשחוב אביו על ש"ע ה' הוא ברור אבל אם הוב אביו אינו ברור לא טעון ראובן הנא אמר לי סכך זהה חייב אינו רשאי לעכבם בידו אפילו בשבועה ששבע סכך א"ל אביו כ' הש"ך ואם אין טעונין ודאי כראה לכאורה דהדין עס הלוח דהמלוה על משכון אין לו עליו רק שעבוד בעלמא ואין אדם יכול להנמיא צבית מה ספק ונ' פ' * (קיג) ו' שנעו שבועת היורשים * כ' הש"ך אע"ג דלחזיק מה שבידו א"ל לישבע כדלעיל סיומן כ' ש' הכא כיון שבא ליכרע מהמשכון חייב לעיל ולא לחזיק כמ"ס ל' ס' אין אלא שאם הסקדון הוא מעות יחזיקו בלא שבועה : והע"ב הקשה עליו וז' ל' הא כ' הש"ך בענמו לעיל אף שאין המלוה רוצה למכור המשכון הוי רומה למעות וא"ל רק היסת וא"ל פ' גבי יורשין הי' ראוי שיבא פטורין ולא דק שכ"כ רק לדעת הר"ן אבל להרמב"ם והמחבר דפסקו לקמ' ס' פ' ט' גבי אומן סגרי' כ"ח א"כ כ' ש' הכ' זה ברו' (קיד) שלא שקרנו אבא * ושבועה זו א"ל לישבע א"ל טעון אשתבע לי וכמ"ס ל' סיומן ק"ח פ' ה"ע * מיהו נריכין לישבע שהוא ממושכן ביד אביהן גק' אע"פ שאין טעון אשתבע לי ל' פ' הש"ך דמיירי דוקא כשטעון ברי : (קטז) אבל אם היא מרברים כו' אפילו לא ראוה עדים ביד אביהם קידש מותו וגם לא ראוה ביד היורשין ק' דהדין אפ"ה כאמן הנתבע ב"גו דהיה אומ' שאול הוא ביד אביהן אע"ג דאביהם הוי כאמן לומר החזרת שאני אביהן דטעון ברי אבל יורשין דאין טעונין ברי לא שני ד' טעונין להם ושעכה כהאיל לא טעונין להו דאלו בא הנתבע לב' ד' וטעון שהשואל לאביהן כלו זה הוי כיוס כן ליורשים להנמיא הכלי להראותו אפ"ה דלאביהן לא היו יכולין לכותו והכ' וס' ד' חולקים וכ' דמיירי דוקא שראוהו בידו דלא היה אביהן כול לעטון החזרתו אול להד"ס : (קטז) אמר כ' של ישראל * כתבו התוס' ד' ור"ל דחשילי בחשכמו שלא בשעת הלואה כיון שהיה יכול להלקו דמנוס * (קיז) כל גר שאין לו נכיס שאריתן וליתן בקרונה מאכ ואם אין לו דין יורש אלא קטען שכולר דמי ונכסיו הם הפקר * (קח) וכן הדין * כ' ה"ב אפילו במשכנתא לומן באתרא דלא מסלקי ומת הגר תוך הזמן לא עשה זה כלום והס' ב' דוקא באתרי דמלקי אבל באתרי דלא מסלקי הוי מקור הקרקע ביד הגר עד ההוא זימנא הלכ' כל הקוד זכ' עד הזמן * והש"ך פסק כדעת הב"ח כלפ' ד' דנהכי נחא מ"ס המחבר וכן דלכאורה קשה מאי וכן דק' אמר הא כ' ש' הוא מדין שלפני זה דהא קרקע בחזקת בעלים עומדת א"ו הא ק"ל דה"ל דוקא במט' זלין שיכול לתדותן תכף משא"כ במשכונ קרקע באתרא דלא מסלקי והעת הסמ' ע"ש לפרש דמ"ל כסלמי נכוריס מש"ה הקשה מאי וכן ואשר כונת הבמע כמ"ס הב"ח וכונתו מה שהקשה מאי וכן ר"ל דכיון דלאחר אותו הזמן חוזר לחזקת הבעלים מש"ה אין כח ביד האחר לזכות בו ונ' פ' : (קיט) חייב להשיבו לישראל לפי שנוף המשכון הוא שלו ולא היה לכותי עליו אלא שיעבוד וכיון שכל ממנו ונכסו ישראל אחר פקע טעבורו דאסור להחזיר אבידה לפותי ואם בא לומר לפסק דקוש השס אחזירונו יקרה השס בשלנו ולא בשל אחריו והא דלא זכה בה המונח היינו כשהמשכון שוה יותר מחובו שאז לא החלט המשכון ביד כותי אבל אם החלט המשכון ביד כותי כגון כותי כגון שפלה עליו הרבית והקרן יותר משוויי וכש בו הכותי זוכה בו המונח לכותי בתי ערבא אויל ואינו נכסי דאיכסי צרכין ביה וכל סכן במשכון סבירו * כתב הכותי חרש ואם החזירו לכותי חייב לשלם לישראל כפי מהר"י אב"ד משטריו ראובן חייב לכותי בממ' ונפל ממנו ומונח שמעון מחוייב להחזיר הממרום לראובן כחכס דזיד שחל מן הכותי פקע טעבורו ואם נכס הש"ח מן הכותי אינו נריך להחזירין כחכס ונריך ליתן לו לפי ראות עיני בית דין דכל אדם שפועב טובה עס חבירו לא יוכל לומר כחכס צעית ומש שכנתני לעיל באס החלט המשכון ביד כותי אבל אם הוא ביד ישראל אפי' עלה עליו קרן וריבית יותר על שוה לא החלט המשכון וחייב להחזירו ואם מת חייב להחזירו לבעלים (קכ) וכבר ינא' כ' הש"ך אבל אם לא יצא מרשות ישראל המלוה עדיין נריך להחזירם לבעלים * (קכא) משכונו של גר כ' רש"י ל' ה' המשכונות של כותי' נמי דינא הכי (קכב) ורונה לישבע כי אומר תשיפתו כתיסתו וירו כתי ונשליחתו אני תופס אותו אין ברבריו כלום כ' א' היה ראובן שוען שמעון חייב לו מצות ואני תופס המשכונות בשביל המעות היה פאמן צמנו דלהד' ס' ה' החזרתו לך אבל לגבי לוי אין כאן מגו כי שמה חבירו לא היה רוצה לשקר ולומר להד' ס' או החזרתו לך * (קכג) זכה שמעון הפעם דנשעה שהשכינו ראובן לשמעון הילכ' נפשו ממנו לגמרי דאל"כ היה אסור לשמעון ליאח ממנו ריבית דה"ל ישראל שהלוח לישראל ומה' כראה דאפילו אם משכן ישראל לחבירו משכונות של כותי שבידו ריבית בלי כיווי הכותי וזכה לישראל בכל המשכון ואף ביד ישראל ראשון לפדותו דמאחר דמכנה הוא לחזור ולפדותו וה' ל' כאלו התנה עמו לחזור ולפדותו ה"מ כל זמן שהכותי חוי דאף הוא עומר במקום הכותי לכדוחו אבל מיד שמת הכותי זכה לישראל שכי במצפון דכיון שכסת' לק' ממנו כח הכותי פסת' לק' גם כן מהבא מכחו מיהו אס' יש להכותי יורשים היודעים מזה צאתן לכדוחו או גס ישהאל ראשון וכול לפדותו אחת מיתת הכותי קודם שבא היורשים לפדותו ויתן להשני קרן וריבית שפלה עליו עד שעת הפדיה והאמת

מאמר קדישין הלכות הלואות עב עג חשן המשפט לו

ישראל ואמר הכותי (קדד) ליתן המשכון לישראל אחר ומת זכה במשכון
 שנידוהו ו"ל ליתן לאחר כלום דהא לא חסך ואם היה הכותי (קדה) חיוב
 לישראל אחר ע"ל ר"ס פ"ו: **מא** משכונן של בנותי ביד ראובן והפקידו
 ראובן ביד שמעון ומת הכותי (קרו) יש להסתפק אם זכה שמעון במה
 שהמשכון יוחר מהתוב: **מב** המחזיק בקרקע חבירו ואוכל פירותיו
 וטוען כי במשכונה ירד בה והיה לו שטר מק' דינרים שהלוה עליו
 ועבשיו נאבר משכנו והלח טוען שלא היה ביאם ג' דינרים אם לא
 החזיק בו המלוה שני חוק' הלוה נאמן (קרו) וישבע ברין מורה מקצת
 ונושל קרקעו אבל אם החזיק בה ג' שנים נאמן רמיה (קרה) בשבועות
 היסת (קרט) ושקיל מאה דקא חבט מפירי דארעא: **מג** המלוה את
 חבירו על המשכון ופרעו ואמר ליה תן לי משכונן אמר לו לך עתה בא
 למחר ואחזירנו לך ונגנב המשכון אם (קל) נגנב קודם חזון שקבע לו
 לבא בשבילו חיוב המלוה ואם נגנב אחר הזמן שקבע לו לבא בשבילו
 פטור לפיכך אם יש ערים ללוה שבא בזמן שקבע לו ולא נתנה לו חיוב
 ואם אין ערים ישבע המלוה (קלא) שלא בא בזמן שקבע לו ופטור
 ודוק למד מלוה על משכון הוי שומר שכר אבל למד שומר חנם כמו
 פתבאר ריש סימן זה לא מחייב (קלב) חלא נפשיעה: **מד** ראובן שהיה
 לו משכון ביד בנותי המלוה בריבית ושמן הוציר למעית ובקא
 טראובן שירצהו ללוות ממנו על א תו המשכון ועשה כן ונשרף
 המשכון ביד בנותי (קלג) פטור שמעון מליעלם לראובן רמי הסיבוב
מה אם המשכון הו' בעין ואינו יורה שיעור כעוהו יכול המלוה
 לכבדו (קלה) לפרוע טעיה:

עג כמה זמן סתם הלואה וכמה פרטי דיניה ואה וברו כ' העיפים:

א המלוה את חבירו סתם ולא קבע לו זמן (א) במקום שאין להם
 סנהג' יש לו זמן ל' יום שאינו יכול לתבעו ק' דס (ב) בין במלוה
 בשטר בין במלוה על פה בין במשכון בין בלא משכון ואם התנה
 שיתבע כל זמן שירצה יש לו לתובעו אפילו בזמן בידו ג' אבל
 שאלה סתם זמנה לאלתר ויבול לתובעו מיד: (ד) מיהו אם הלוה מוחה
 שלא ליתן שטר למלוה והוא מבקש ממנו שטר נריך להחזיר לו מכותיו מיד כי
 מפתח לא הלוה לו חלא שיכתוב לו שטר ומאחר שאינו רונה יחזיר לו
 מעותיו: **ב** המלוה את חבירו (ה) וקבע לו זמן לשטר או על פי שלא
 קנו מירו אינו יכול לתובעו קודם הזמן בין במלוה על פה בין במלו'
 בשטר בין במשכון בין שלא במשכון בין שכת מלוה בין שכת לוה (ו)
 אם יורשיו אמורים בנכסי סתוהו: טען המלוה ואמר היום סוף הזמן
 שקבעתי והלוה אומר ער' ימים קבעת (ז) הלוה נשבע היסת ואם
 היה שם ער' ג' שהי ס סוף זמנו ה' נשבע שכוונת התורה: ג זה אומר
 ה' ימים נשא' כהזמן וזה אומר ה' אוטרים למלוה (ח) רמתן עיר ער
 סוף ההזאז ישבע היסה ישנא עור ה' ימים: ד בר' במלוה על פה
 בלא משכון: אבל אם היתה מלוה בשטר או על המשכון וטען המלוה
 שלא קבע לו זמן (ט) או שהיום סוף זמן שקבע לו (י) ישבע המלוה
 דהיה

על ישראל דאשון מה שאין כן ככדון זה שישראל ביקש מעותיו מהכותי ו"ל
 הכותי שימשכן אנל הישראל השני דאז אינו יכול לסדותו אחר מיתת הכותי
 ו"ל כתב הוא דינא כשנה לו הכותי והש' וט' חולקים וכ' דאפילו משכנו
 לשמעון בלא רבית נמי זכה שמעון לכיון דלקח המעות נסתלק מהשכר
 שהיה לו כבד על המשכון דלא והא חלא משכונא של גר וכותי שנחצר המלוה
 עצמו ובא אחר והחזיק בו זכה המחזיק ואפילו לא אמר הכותי להשכנו
 לישראל אחר ואפילו יש לו יורשין ודוק: (קדד) ליתן המשכון כו' פירש ליתן
 לו לפדותו או מיירי שכבר נתן הכותי לישראל דמי ההלוואה והכותי נתנו
 לישראל אחר נמתכה ומת זכה הראשון במשכון אף שסוה יותר ממה שהלוה
 עליו ואפילו הפקידו הכותי מתחלה אנל הישרא הראשון ונתנו אחר' כ נמתכה
 לישראל שני ומת זכה הראשון ואפי' לא מת הכותי כ"כ הש' (קדה) חיוב
 לישראל כתב הש' ר' אבון ש'וה מכותי ומצאו שמעון ו"ל תנס לי חני אפלה
 לכותי הריבית שאתה מפלה לו וכן עשה ונתן לכותי הריבית תמיד נחשבו
 הכותי שהוא שליח ראובן ומת הכותי כיון דלפנין ריבית אבדו כה"ג דהוי
 ליה כלוה מישראל אס' כן וכה ראובן בחיטות ובי' ד שמעון להחזיר לו הקרן
 דלא דמיא למתוכו של כותי דכל היכא דאיתא בר' יתא דמרא איתא מש"ל כ'
 טעות דלהנאלה כיתבו ולא יג' ומרשית ראובן דק' שמעון מככה מהדמיס כד'
 הריבית שנתן להכותי משום דהוי ריבית קניה וכל מה שנתן לכותי מסקינן
 מושרא ראשון ואף על פי שסורת הדין כן הוא ראי' לעת חנק לשמעון ממסת
 כיון ש: מצאו בידו שבדברים כאלו אין מעת דין על סורת הדין מפני המחלוקת
 וינבעו תמיומים עכ"ל: (קדו) יש להסתפק ומהר"ל פסק להלכה דזכה
 שמעון (קדז) וישבע ש"ד אפ"ג דאין נשבעין על קרקעות ש"ד שאינה הלא
 שלא החזיק ג' שנים וכיון שאין לוה שטר משכונא ה"ל כתביעת בעל פה
 דנשבע ופליהם שבועה דאורייתא ביאודה במקנת (קדח) כשביעת היסת
 אף וטע' פ' שאם טוען על המשכון כדו דמיו נריך נשבע נק' ח' אש' פ' שיש
 לו ג' כ' חנו דלקוח וכ"מ המהדר בס' יו"ש דהחזיק בקרקע ג' שנים ואין
 נשבעין על הקרקעות ש"ח כ"א היסת וכמ"ל סימן ג' ה' ו' והש' ד' כ' נשם
 הרבה ג' חזקים דשכונת הנאומים סי' ד אף בקרקע וכן עיקר וכמ"ל סימן
 קמ"ט ס' כ' ע"ט: (קדט) ושקיל מאה דקא חבט תבע מפירי דארעא אף כ'
 הש' ד' העטס דלא שקיל יגופ' דארעא דמיירי פג' המלוה מורה שיכול
 לסלק עכשיו: ועיין עוד מדינים אלו לקמן סימן קמ"ט כ"כ א' ד' ב' כ' ז' ז'
 ק' ז' ס' ונש' ד' ס' (קל) נגנב קודם אף כ' הש' ד' העט' דהלוה על
 המשכון הוא ש"ס משום פרוסה דר' דמא יבא לו פני נשעה פטורו לשטחו
 שא"ל ליתן לו הלכך אס' נגנב קודם הזמן שקבע לו כמנא עד ין היה ברשותו
 ואס' נגנב אחר זמן שקבע לא היה ברשותו ולא היה נריך לכבד דהוי כשאר
 פקדון דלקמן סימן ר"ב כיון שברשות הח' קיד הוא לבא לקח ולנערו ו"ל
 למשכון שאין ברשות הלוה ליקח אותו ולנערה שאין המלוה מכיה לו אותו
 ליקחנו לכך נריך המלוה להשתדל בו וזה הסקרן דמי ע"כ: (קלא) שלא בא
 בזמן אף על פי שכבר בא וביקש משכנו ויעיכו היה מנח המלוה מכל מקום
 אין עליו דין ש"ס כיון דלא היה בו פוסהכה א' כ' שומר חכם הוא (קלב)
 לא כשמינה היינו בזה שקבעל כבר טעיתו משא' כ' אי לא קיבלו דהוי מפסיד
 דמי הלואותיו: (קלב) פטור שמעון דהא בלא הלואה נמי היה צבית הכותי

ומשמיה הוא דרתימו עליה לשיעון: עיין מה שהתבתי לעיל ס' קט"ו: (קלד)
 לומר שיקח המשכון בעד חובו אלא נריך לשלם לו המעות אף על פי שהלוה בלא
 שוה יותר על החוב ונגנב המשכון בזה כ"ע מורים דהוי ש"ס כיון דאמרנו ח"ל
 כ' מילי זבין ותתחרט בר' מהחמרה שחננו לא מכרו היה מחמין ח"כ
 בהכאה גדולה כו' שמכרו הוי שומר שכר ובשאר מכירות יעיינו ה"ב ד' באותו המק' או
 הוי זכיה חריפא ח' כ' לא הוי עענתו של מוכר הוי ש"ס ח' ח' ל' ח' ס' ט':
עג (א) במקום שאין להם מנהג * אכל ביוקוס שיש להם מנהג הולכין אחריו בין
 פחות מל' יום ובין להוכיף עליו ולקמן סי' ד יתבאר ברין מכירת
 המשכון דעושין במשכון של ישראל כמו שהמכסג לעשות במשכון של
 כותים שביד ישראל ונראה דה' דין זה ו"כ הש' ד' ולקמן סי' ד חלקתי על
 ררב ברין מכירת המשכון וא"כ כ"כ כאן דלא אזלינן בתר המנהג כותים היפא
 דאין המנהג ידוע בין ישראל חלא אמכינן סתם הלואה ל' יום אבל מ"מ לא
 אמרינן כ' אין אדם פורע תוך זמנו וכדלקמן ס' פ"פ ע"ב (ב) בין במלוה בשטר
 דהא איתא בגמרא כו' הל' תנא המלוה חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל'
 יום סנר רבה בר בר חנא קמי' ררב לומר ה' מ' מלוה כסטר דלא עבד חננ' **ג**
 דטרח וכ' שטר נניד מתלתין יומא אבל מלוה ע"פ לא ח' רב הכי אמר חביבי
 אחד מלוה בשטר ואחר מלוה ע"פ משמע דעיקר הרביתא בע' שולא נשטר ונ'
 שפ' שלא עיין כלל בגמרא עכ"ל ולעב' ד' נראה ליישב דברי הסמ"ע ודבריו
 מדברים מלישנא יתירה דקאמר הכי אמר חביבי אף המלוה בשטר וכו' לאויה
 פורק כ' המלוה בשטר דעיקר רבותא הוא במלוה בע' פ"ה ל' לקב' ולומר הכי
 אמר חביבי אפילו במלוה ע"פ לא ע"כ ד' דהא דדוקא במלוה ע"פ אינו נשטר
 קרא לאשמועינן דרמסיק הש"ס פ' נריך להמתין ל' יום והטעם משום דהמלוה
 להנאלה נכתה ממשותף היתה כך כוונתו בעפת הלואה ולא יותר מל' יום מ'
 דלא קטרח אבל במלוה בשטר כיון דקטרח דעתו ה' יותר מל' יום סמ' לן דאין
 לחלק וקרא נמי מיירי בהכי ולא איכפת לן בערחתו כלל חכו כוונתו שהחריך
 וכ' בין שטר כדו דיליף רבותא ג' כ' במלוה בשטר וזה הוא כוונת הסמ"ע ודוק (ג)
 אבל שאלה הטעם דשאלה הדרת נפיקא משא' כ' הלואה דלהנאלה נכתה
 ומסתמא הלוה לו להנאלה ונריך זמן לחזור ולהשתדל מעות שיפרע לו: (ד)
 מיהו אם הלוה מוחה ומיירי שהקנה לו בקנין פדיוסו שהעדים נריכס לכתיב
 לזמן הפתס עבדור על נכסי הלוה וה' פ' ומיהו אף שמתמא ברין להמתין ל'
 יום זכה ג' א' ל' להמתין אבל אם הלוה בעדים בלא קנין מוכח נר"ס
 ל"ט דלא יוכל לחזור מהלוואה מהלוה לו סתם בלא קנין ואפילו כת' י' א' ל' ליתן לו
 דעבד אינש דמלוה לכיירו על ל' יום על אמונתו וכן הלכה וכ' כ' הרב המ' פלס
 מוהר"ר דע' ז' ורביא כמה ראיות וכ' דאכו רואין בכל יום תמיד לזמן זא'
 בלא עדים ושטר גס נכ"ג לא הכריע בדיניהם א"כ אין יכול לכופ' ליתן שטר
 והמע' ה' (ה) וקבע לו זמן אף קבע לו אחר ההלוואה נמי דיכא הכי דהוי
 כאלו מחל לו ההלוואה כל אותו זמן (ו) אם מרבו חמודים כתב הש' ד' לאו דקא
 אמודים לא אפילו שהיורשים רונים לפשות בסחון על החוב או להעמיד ערב
 מספיק אינם מחוייבי' לכלק קודם הזמן: (ז) הלוה נשבע דלא חניקו חכמים כ'
 שפירת זמן לכפירת ממון: כתב הש' ד' ואם טען היום סוף המשכון חייב לך
 רק חמשים לשנכ' אחר: מי שנשבע: (ח) היסת ואחר: ימים נשבע שבועה דאורייתא
 וזהו דלא כס' ז' (ח) המתן כו': השעס שמא יודה נתן הה' ימים: (ט) או שהיום
 סוף זמן שקבע לו (י) ישבע המלוה על פה בלא משכון: (י) ישבע המלוה
 על המשכון וטען שיש לו חוב וישבע המלוה על המשכון וטען שיש לו חוב
 וישבע המלוה היסת: כתב הש' ד' האו היסת לא קאי רק על מלוה בשטר
 אבל במלוה על משכון כיון דאינו טוען על גופו של המשכון נריך נישבע

חשן המשפט הלכות הלואות עג

מאמר קדישין

דיסת ויגבה חובו מיר : הו ראובן נשבע שלא למכור משלו לפרוע שום חוב ואחר כך נשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני וכשהגיע הזמן פועו אין לי מעות וכבר נשבעתי שלא למכור משלי לפרוע שום חוב אם חוב שמעון קדם לישביעה שלא למכור משלו (יא) לא חלה השביעה ומכין אותו עד שתצא נפשו אם אינו רוצה לפרוע (יב) ואם השביעה קדמה לחוב שמעון נמצאת הישביעה שבועת שוא ומכין עלי' טכ"ט . ואם מהוך אימת הטלקות ותחרט וימצא פתח לשבועה ראשונה יחירוה לו וימכור ויקיים שבועה שנייה : (יג) הגשבע לחבירו לפרוע קורט שיצבור זמן פלוני אף על פי שלא תבעו בחוך חזון צריין (יד) הישבעה במקומה עומדת : (ועיין ניד היתן רכ"ח כתיף מ ב מתיב אל וכו' רל ב כעוף י"ג) : ז הגשבע לפרוע לחבירו ב"כ פלוני : אירע אותו יום בשבת חייב לפרוע קורט אותו יום ואם לא פרעו קורט צריך ליתן באותו יום משכונ (טו) וישמר אותו ויתנו לו בתורת פרעון . יי ששבע לחבירו לפרוע לו לזמן והגיע השביעה בתיים או שחל לו פטור השבועתו דכל פטור מדין הפרעון אינו חייב לשלם מחכ השבועה : (טז) הגשבע לחבירו לפרוע כיום פלוני והגיע הזמן (טז) והמלוה איננו בעיר הוא שטור (יז) עד שיבא המלוה או שלוחו אצל צריך שיהיו המעות בידו באותו יום ואינו רשאי להוציאם וה"מ שיבטור כשאן המלוה בעיר היינו דווקא כשלא היה המלוה דר במקום שהיה דר תחלה כששבע המלוה (יח) או יבא משם . אבל אם הוא בעיר שהיה תחלה כששבע - לזה (יט) צריך להוליכו חזרו כי ארעתא דהכי נשבע תחלה (ך) ויש אומרים דאפילו אם עקר דירתו מירקוס למקום אחר חייב לתקן מן הלוה יתר מתחלה נריך להוליכו חזרו מן ששבע ליתן המלוה לתתו ובתוך זה הרגיל קצתה עם נתנו ויש לחוש שירגיל יותר אם יתן לו (כא) אין נריך ליתן לו יי ששבע לשלם לחבירו אף על פי שלא היה חייב לשלם לו (כב) מ"מ חייב לשלם מכת שבועתו (ועל סימן ז סוף ע"ו ובע"פ ל' ולקמן סימן ר"ע) : ז הגשבע לפרוע (כג) בראש חודש ארר חייב לפרוע ביום חרש הראשון : (כד) מי שיש לו שטר על חבירו לזמן ובא בהוך הזמן

מפיה שה אינו תובעו כך אינו חייב פרעון יחד השביעה וכו' ומביק דהכא בתשובת הר"ם ג"כ מייני באומר כ"ו שתתבעני וכו' עכ"ל ולעכ"ד נראה לתקן דברי הסמ"ע דלענין שבת שאני דאמרינן דמסוס הכי אינו תובעו משום דאיסור שבת הוא דביע עלי' ואינו לא יורא דשבתא הוי תובע אותו משא"כ בתיקון זיב"ל דהתורה כחמת בתביעה תלי' מלתא וכונא בזה מייני ברש"ל ריש בינה ע"ס : ומ"ש ס"ו ב"ש הרשב"א על הגשבע לפרוע מנה בידו ונשבע לאחר לפרוע באותו זמן וכ' ב"ש ע"כ מייני רל"ח ב"י הגשבע לפרוע להשני שהרי מנאו השביעה מקום לחול . וכו' הס"ו וקשה לו ממ"ח הב"י בשם תשובת הרשב"א והבא"ב ע"כ ב"ד בייטן רל"ח ב"י הגשבע לפרוע לשלוני מנה בחדש אחר וא"כ כך נשבע לפרוע באותו זמן וכ' בשטר הראשון כ"ו שיתבענו וכן בשני ועכשיו בא השני לתבעו כ"ו שלא תבע הראשון אי"כ לפרוע לשני וכו' הש"ש דאי לא כ"ו הראשון כ"ו שיתבענו לא חיה השבועה הב' כלל דהאי ב רובן עליו לפרוע לב"ח הראשון אף שלא תבעו וכו' ול"ז דהתם שאני כיון דגילה דמיתו וכ' להשני תביעה ולא לראשון כוונתו שיתן לראשון אף בלא תביעה ובכ"ג הולכין אחר כוונתו אבל בעלמא מהויב לקיים שבועתו אף ב"י תביעה ככלע"ד לפרט כוונת הסמ"ע ונס"ה"ך פסק הן ע"ס ויש לעיין בענין זה בתשובת הר"ל ב"ח ב"ש הרשב"א סימן קל"ז : (טז) וישמו אותו שילבו לאחרים שיתעבקו בשומא כדי שיקיימו זה מנותו דומיא דשירודך תיבוק דהתם שירודך הוא ע"י אחרים וכריה דכותן דבר שצריך מידה דומיא למדידת האזור ומדידת המקוה שהתירו בשבת משום חבני שמים : והש"ך כ"ד ל"ד לשיורך דהתם עושה מנה בענינו שוב ראיתי ברמב"ך דעדיף טפי לשאל על השבועה ליכא דאפשר ונס"ה"ך כ' שיקנה לו בנוף המשכון כך וכך ואם נשבע לפרוע במעות יקנה לו משכון של כסף ויקנה לו בכר' הכל שאר משכון לא כיון שהתכה במעות . וע"כ המוטב שיאמר למלוה שירוח לו זמן יוב"א ועדיף טפי לשאל על השבועה היכא דאפשר . כ' בתשובת הגרשנזי ראובן שהשלים ע"כ ביד שליח דלא כאםמכתא באם שיעביר הזמן ולא ועמוד לו בחורה לחבירו לזמן המוגבל . שיתן השלים ע"כ לחבירו בלי שום קפזוק בעולם וכשבא הזמן לא תבע חבירו הסאירה וא"כ בא חבירו שיתן לו השלים ע"כ חפס שפטור ראובן מאחר שלא תבע בחורה לזמן . כ' הש"ך מי שהי' חייב בשבועה לשלם לו לזמן פ' והמלוה היה חייב לאחר מנה והאדון הארץ התפס אותן מעות ביד לוי עד שיפטר המלוה לזה שחייב לו וכסף דאונס הוא שאינו רשאי לעבור על נוואת האדון ומיירי כשאמרו הרבנים שלא היה נשבע ע"כ וכן ושלח היה רניכו לכך שיתן מזון הרבה כזה לקיים שבועתו דאל"כ פשיטא דאונס מזון לא מהכי לפטור משביעה ויתן כל מזון שבעולם ולא יעבור על שבועתו וכ"ה הש"ך ב"ד הימן רל"ב סק"ג ע"ס : כ' הר"ם מ"מ ששבע או כרד לעשות דבר ביום פלוני וכאנס כגון ששבע לשלם וכשהגיע זמן אין לו לשלם פטור משבועתו ואם יכול לקיימו א"כ דניו חלו עבר על שבועתו במוזר (טז) והמלוה איננו בעיר אפילו הוא בעיר פטור הלוה משבועה כ"ו שלא תבעו המלוה מ"ל פקט"ו (יז) עד שיבא המלוה למקומו ולמלוה אין נריך דהרי אפילו כתנס בודם אינו נכטר הלוה ודאיב באריותן ולעשות כ"ד ולמסור לידם א"כ כתב הש"ך דלמ"ד דפרעון לאשה הנושא' ונותנת בני' הוי פרעון מחוייב ליתן להאשה (יח) או יבא משם פירעם אף שלא עקר דירתו רק יבא משם בעטקיו (יט) נריך להוליכו חזרו א"כ כ' הש"ך דעייני כשתובעו דאל"כ כבר כתבאר לפיל דאפילו הוא בעיר אינו חייב על השבועה כשאינו תובעו : (ך) וי"א דאפילו אם עקר דירתו א"כ עקר דירתו א"כ ע"כ לדינא אם יש לחייב את הלוה להוליכה אחריו למקום אחר בשעת שיכול הלוה לומר אינה התנגלות כגון שהיה לו דרך בלא"ה למקום ההוא ולמקום ההוא אין לו דרך או בדרך הוה הייתי רגיל לבוא או הייתי להשתדל בקלות שיבא לי מעית לשם או ידעתימי שרגיל ליסע לשם והיה כאמן בעיני מה שאינו בדרך הזה וכאלו התנגלות רבות : (רא) א"כ ליתן לו וכתב הש"ך ומיירי בענין שהוא פטור מן הדין מליתן לו לכך פטור גם מן השבוע' משום הרגיל קצתה . וכתב עוד ומיירי שהשבע הוא אמוד או חניטח הגדוניא ביד שליח דאם לא כן כשיטא ניי"ל דשמא ירגיל קצתה וכאנא מפסיד זה כדונייתו וכן כל כה"ג . (רב) מכל מקום חייב לשלם כו' . ומיירי שכ"כ בשטר שנתחייב ראובן בשביעה סך פוה לשלם לכל מי שהיטאו ומביק דאפילו אם ת"ל דמן הדין לא היה חייב מכת שפטור לחוד כיון שלא כוכר בו שם המל"מ מ"מ חייב מכת השבועה וחוקא דתחלת חיובא ששתעבר בשבועה מ"ה נריך לקיים שבועתו אבל היכא ששפטור הוה מתחלה ואחר כך נשבע לשלם ל"ל דכיון דהחוב ליתא גם השבוע' ליתא ופירש הש"ך סכך הית' כוונתו כששתעבר מתחלה וא"כ נשבע שמה שכתחייב על פי שפטורו יסלם והשתא כיון שהשפטור ליתא השבועה גם כן ליתא . כתב הס"ו ופשוט שאם היה השבועה בעצמה שהיה סבור שחייב לו שאינו חייב מנד השבועה וכתב עוד הס"ו מ"מ שנתקשר בשבועה לשלם עשרה זהובים ביום פלוני ואם לא אפרע לך אתן קנס לזה עשרה זהובים ולא כתן על החוב רק חמשה זהובים ומבעו בעד הקנס שנריך לשלם רק חמשי של הקנס אמנם אם אמר שבועה שאפרע לך מנה ביום פלוני ואם אעבור אתן קנס איזה סך ולא כתן רק מקצת חייב כל הקנס דהא השבועה היתה על הפרעון כולו עכ"ל . (ג) נר"ח אדרה"ה בכל חודש שתחילתו ר"ח ב' ימים אף על גב דיום א' שניך לחודש שפטור מכל מקום הולכין אחר לשון בני' אדם שקורין ב' ימים דר"ח כפנה וספיק דאודותא לחוארא כתב הס"ו מי שקונע זמן פרעון בחנוכה וכשבע על זה דאזנו עובר על שבועתו אפילו משלם ליום אחרון ול"ד להאי דינא כלל וכתב החוקי משפט מכאן סמכו המנהג בירידים שאין מגבין סט"ח זמן פרעון ביריד והיריד כמחך אף כמה שבועות לא בסוף הש"ך שלא כדברי הס"ו שהקס' אפילו בלא ספק דאודותא דיבא הכי משום דקרניה ליה ריש ירחא ומתרג' מ"מ יש לומר דכשאומר בר"ח כוונתו ליום שני דר"ח דסני' כיומא אריכתא דמיא לכך נריך לעפמ"ז דספיקא דאודותא לחוארא עכ"ל וא"כ בחנוכה דאינס כיומא אריכתא נריך לשלם בתחלתו ואף לרע"ה ע"ז לענין לנאת ידי שמים בשבועתו נריך לשלם מתחלת חוב' וכ' בתשובת הריב"ש סימן קנ"ה אומהי שובל לקיי' השבוע' וקיימנה ולא יאמר עדיין יש לי זמן ויתרשל בדבר זה פמא לא יוכל לקיים או נמות

הגשבע לפרוע לחבירו לזמן פלוני ונשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני

הגשבע לפרוע לחבירו לזמן פלוני ונשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני

הגשבע לפרוע לחבירו לזמן פלוני ונשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני

הגשבע לפרוע לחבירו לזמן פלוני ונשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני

הגשבע לפרוע לחבירו לזמן פלוני ונשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני

הגשבע לפרוע לחבירו לזמן פלוני ונשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני

הגשבע לפרוע לחבירו לזמן פלוני ונשבע לפרוע לשמעון לזמן פלוני

מאמר קדישין הלכות הלואות עג השן המשפט לח

הזמן לבית דין ואמר מצאתי מנכסי פלוני ואני ירא שאם יבואו לירו
יבריוס ממני ולא אמצא מקום לגבות חובי אם רואה הריון שום
אמתלא לדבריו שלא יוכל לגבות חובו כשיגיע הזמן מצוה על הריון
לעכב הממון עד שיגיע זמן השטח וכן הריון בלוח לזמן ובתוך הזמן
רואה המלוה (כה) שהלוה מבזבז נכסיו ואין לו קרקע או שהלוה
רוצה לילך למדינת הים והוציב המלוה את שלו או שיתן לו ערב
שומעין לו: זה הכלל מקום שנראה לבית דין לעכב מעות התבע (כו)
ומה נסתרכב המהג לעקל המעות אף על פי שאין בו נורך כולו הרי הוא
התבע מעיר אחרת וכו' זה לבית דין שכן הראוי לעקל מעותיו של התבע
אם הם בעיר התבע נרדק התבע לילך ולדון בעיר התבע להוציא מעותיו
ועל פי יד חבל אם נראה לבית דין שהתבע נותן לו דמי בניירו ולא נכרח
אלמלא הוא ל יעכבו לו מעותיו אף על פי שהם בעיר התבע אלא יל
התובע אחר התבע ובסכמה לב ד לעכב המעות מייבין להודיע לנתבע
כדלקמן סימן ק' ויני סזיה דר בע ד יום הינלוה ינא משס והניח ממונו בעיר
סינח משס יכולים התובעים לכיפו לדון עיניהם בעינים של ינא כל אחר
ואחד לזה והולך לנודני' היסוד ד מודיעין לו תחלה כדלקמן סימן ק' יא
הקונה שרה מחבירו ויצאו עליה עסקין וכו' לבית דין וטוען חושש
אני ישמא תצא הישרה מידי ותאכר טמוגי ולא אמצא דך מקום לנכות
חובי קנה באיתו טמון קרקע כרי ישאט' וף אותו שומעין לו: יג לאחר
שעבר הזמן שקבע לו או ליום במלוה סתם (כו) אם הלוה על מ שבין
סתם יכול למכרו (כז) על פי בית דין ואם הלוה בעיר יודיעוהו בית
דין שאם לא יפרע יתנו רשות למכור המשבין ואם יתן בעיר (כט)
אין בית דין נוקדן לומר לו המתן עד שיבא חליה ויטעון: יג ואם
המשבין בלה והולך (ל) יכול למכרו בבית דין אפילו תוך ל' יום בן
שהיו בעליו שם בין שלא היו שם: יד ישנו יאחר שאף על פי
(לא) שעבר זמן ההלוואה צריך למתין מלמכור המשבין ל' יום אחר
הב עה: וכן נרדק לתובע בבית דין יתבעו בפני עדים ויפרעו וקח
לך יעכבו ל יום וימכרו ויחילו אם חבירו רק נמו לבניו מהני אם הלוה מודה
בכך: יז ע ליישג תשובה' הראש דלתרי אהדי' ויש ח ימים דניקים (לב)
שהמכנה המלוה לכותים לח וכל למכרו בפחות ממה דין נס כן ביטר ל
שהלוה לחבירו על ה זשכין דהולקן בזה אחר המנהג (נג) מי ש נתן משכון
לדקה בעד יום שחיוב הנכחי יכול למכרו כדן הדיוט שמלוה על המשכון:
לז' מי שיש בירו משכון של חבירו לא ימכרו אלא בבית דין (לד)
ד' ב' ד של ג' ד דיוטת וישוכו אותו כמה הוא שיה כמכר בשוק
וימכרו באותה שווא שיהנו לו רשות למכור הבקאים בשומח
ז שויאין לו עצה למכרו בעדים כדי שלא יאמ' הל ה (לה) שנמכר
ביותר מהשומא ואם מכרו שלא בשומא של ג' עמאין לא ע טה כל ס
והמכר בטל אף על פי שלא טעה יאם הוא כנני' שא' א לתחור המכר
כיון שמכרו שלא בשיטת ג' בקיאים אף על פי שהודיע ללוה חיה
לפרוע כמו שהיה ענה בשעת המכירה אם יש עדים שיורעים כמה
היה שיה באותה יטעה אם יאמר שהיה שיה יתח מחיבי יפרע לו
הנותר (לו) ואם אין עדים והמלוה אימר שהיה שיה כך יותר מחוב
(לז) ישבע שהוא כדבריו ויפרע לו (לא) יאם אינו ירע כמה היה שו
או אינו רוצה לישבע ישבע הלוה כמה היה שוה ויפרע לו המלוה מה
שהיה שוה יותר על חובו: (לב) זה אם הינלוה חוזה סתם ולמכרו
והלוה כיפר המל הנכחי: לז' המוכר משכון ימכרו על פיג' הדיוטות
בקיאים בשומא אינו רשאי ללקח לעצמו ואם מוכרו על פי בית דין
מומחים יש מי שאומר (מ) ירשעין ללקח לעצמו: יז המלוה את
חבירו על המשבין ע ט שאם לא יפרעו זמן פ' ני שיגכה כרי חובו
מהמשבין (יח) והנותר יהיה מתנה מעבשיו הוי אסמכתא (יט)
ואם התנה זמני שאם לא יפרעו לזמן פלוני יהיה בו לט הוי נמי
אסמכתא ואם אמר לו קנה מעבשיו אם לא אפרע עד זמן פלוני יש מי
שאומר רלא הוי אסמכתא ואם הלוה ווען לא יצא מפי קנה מעבשיו
נאמן המלוה בשיבוע (כ) ל ס מן ר' זבדי' במכתא) מי שיש בירו
משכון מחבירו וכשהגיע הזמן אמר ליה צא ומכור והלך ומכרו ואחר
כך בא הלוה לבטל המכר ואמר שלא בין אצא לרחותו (כ"ג) אין
בדבריו כלום והמכר קיים: חבל כל זמן שלא מכרו יוד' יכול לחזור בו
ולומר שלא ימכרו וכן אם דקוה המלוה לפרוע חזר ליה הלוה המשכון יח
סלך יכול לחזור בו: י"ד אקר המלוה ללוה אין נותנין במשבין אלא ד'
זהובים ואמר ליה תנהו (מה) ינורסן לו דרך לכרי והוליקו עמו ומכרו
בל' חבל ללוה והלוה צאות שהיציא להוליקו על הליה אבל שבר שורת
לא ישלם כיון רבלאי הכי אית ליה אירחא להתם: י"ט הבא הפרות
משכנו שביר שמעון ואמר לו כבר כחלת לי אין בדבריו כלום משיש
דבארם יתח יב לחבירו טעות שייך לשון מחילה אבל (מ) בשיש לו
ביר חבירו חפץ לא שייך לשון מחילה (מ) אלא לשון מתנה: כ' הבא
לפרות משכנו משמעון ואמר לו הזהרתך לפרותו בשהי' הו' ו'
ואמרת לי לך ומשכנו והבנתי שיעתך לזכ' שאכישכנו ברבית ו'
עשיתי חפרע הקרן והרבית (מח) אין במשמעות לשון זה שימשכנו
ברבית

ח' וכ"כ הר"ן מו' שנתחייב לחבירו בשבועה שיתן לו מעות ביום פ' וכזכר
בעור היום גדיל לא יאמר עדיון היום גדול זוש לו לקיימה שמה יעבור היום
וכן הוא נמרח דברכות' (כד) מי שיש לו שטר כראה דוקא נקט שטר דאז
הוא יכול להוציא מחבירו מש"כ כשאין שטר בידו כ' ה"ך הכלל שהדיני' לו
מלוה צוהגה ולפי ראות עיני הדיונים (כה) מבזבז כ' סו' דוקא מבזבז
אכל אם אינו מבזבז אע"פ שמתמוטט מדינוס ויכול יוכל לשלם לזמן א'
לעכב תוך הזמן (כו) ומהו כו' כתב כ' הקובע לחבירו זין לטרעו
צומחים מחולקים ובמחורות הידועים א' לומר לם ק הזנינס תפרע הכל
בנת א' ואם עברו הזנינס לא תבע המלוה הלוותו א' לכופו ללוה שיפרע
בנת אחת אלא לזנינס וחילתים רבי שיראה בעיניו ה"ך (כז) אם הלוה על
משכון כו' ה' והשתתח ס' קרקע כדן משכנתא דישלע לין דיכול למוכר ה'
אחר שלסים וס' ודבר זה תלו במנהג וס' ד' חלק וי' דכחם משכנתא שתח
וגם אין לגרוע מה הלוה וההלוה היא הלוה אין יכול להלקו קודם סנה ח"כ
ג' המלוה א' לכות לפרוע קודם סנה (כח) ע' ב' ד' א' ר' ל' ע' פג'
שמאים שיטתו חותו: (כט) אין כ' ד' וקקין א' חבירי חס יונה לסקר יכול
הוא לומר לקוח הוא צוהי אלא מסי' ין יענה למוכר בעדו רבי סידע הלוה
מכמה נמכר נכ"ל (כ) ה"ך פי' דנרדק כיון שוות כ' ד' אע"פ כ' נרדק לענה
לדיוס כו' אולי ימכור יותר מהשומא ולא ינטרך שביעה: (ל) יכול למכרו
א' כ' ה"ך ובראה דאע"פ שהמשכון מתחלה לא היה שוה יותר ועכשו אין
לו להשתלם מחקוס אחר אפ"ה יכול למוכר דמ"מ הוא חבירו ללוה סיהי'
למלוה חוב עליו: (לא) שעבר הזמן לאו דוקא זמן סתם הלוואה ה"ה אם
קובע לו זמן שיפרע לו נותנין לו זמן אחר שלסים יום (לב) שהמנהג
שהמלוה א' כ' ה"ך דבר המוה הוא לבטל דין תורה ולא ישנה כן בשרא' ל'
וכ' הע"ס וכו' ע לקמן סימן שס"ט לייצר דברי הרב סס ידברי הרב כאן
נ"ע: (לג) מי שנתן משכון כו' וס' וס' ככאן היכא דקיימי עיניס שאין
נרדק להמתין יותר מזמן כ' ד' ולענין דכאן אף זמן בית דין אין נרדק (לד)
ד' ל' כ' ד' א' ר' ה"ך האן להקשות על המחבר ויציח דבעי' ג'
סומחין אבל בנ' הדיוטות אפילו כדעתו ואפילו לא סבו לא הוי מכ' ר' ה"כ
עיקר לרובא: ונ' מומחים היינו כיון שנתאר לעיל בסוין ג' דאית ביה חד
דגמיר והדיוטות דלת דבי חכילי חד דגמיר: ובע"כ לה דק ב' ה"ך
בבבמ' ה"ע"ס: וי"ש דב' יכין נייור וככיר לרשת הרשב"ה וכן עיקר כנה
העלה ה"ך וס' ע' כתיבה דוכתי' דאין גמיר וסביר נקרא מוחה לרבים
וא' נ' וייתר לזין ביהדי' אפילו לכתחלה ודברי הסמ"ע וה"ך ה' עיקר
לדעתו ע"ס: (לה) שכמכר ביותר ואו היתרון לממשכן שלא כשום אלא שלא
יתנו בנחית (לו) ואם אין עדים א' כ' ה"ך ואם אינו עדים שמכרו נרדק
תוליה לישבע שאין כרשיתו כ' לעיל סי' ק' ע' כ' ס' ו' ע"ס אבל כשם עדים
אפילו הלוה בשבע אין המלוה נרדק לישבע: (לז) ישבע שהוא כדבריו ולא
מחשב כנו' בזה שמכר שאינו שלו ולומר שאינו כחמן בשבועה דלא משמע
לאינתי להיות לו דין גולן בזה (לח) ואם א' כו' אינו ר' ל' שהוא מודה שהיה
שוה יותר אלא שאינו יודע כמה דא' כ' ה"ך ל' דין זה כמי שנתחייב שבועה ואי'
ומ' וזה שכבר נטל בלא שבועה אלא ר' ל' א' יכמה היה שוה ויכול להיות
שלא היה שוה יותר מהדיוט שאמר שקיבל בעד משכניו ואף על פי דכה"ג
כתבאר בסוין ע' כ' המלוה בשבע היכת כו' שאני הכא דשעפ בידים למכור
משכנו של חבירו בלא רשות והט' כתב דשאני הכא דהוי ליה גולן גמור
כיון שאינו יודע שוה היאר ימכרו אלא ודא' דלא איכפת ליה בממון חבירו
אבל ברובא שהוא יודע שלא היה שוה יותר לא הוי גולן דלא משמע לאינסי
דליהו גולן בכתי' והט' פי' שאינו רוצה לישבע שא' שלא היה שוה יותר
שירא שמה לא ישבע בלמת כיון שהוא מסופק או שודע בכיורו שאינו שוה
יותר ואינו רוצה ליש' אפילו בלמת ישבע הלוה כו' (לט) וה' אם הינלוה
חומר א' למכרו פת' משויו: (מ) שרשאי ללקחו לעצמו אבל מדבריו
תוספת משמע דאף ע"פ כ' ד' מומחים אינו רשאי ללקחו לעצמו וכ"כ
ה"ך: (מא) והנותר יהיה א' כ' ה"ך הטעם דקנה הוא ולא מחוי
כזביא' אבל כשאמר מעבשיו מחוי כזביא': (מב) ואם התנה והט' פסק
דנמשכון ושללמים אפילו לא אמר מעבשיו לית ביה משום אסמכתא' (מג)
אין בדבריו כלו' כ' ה"ך אפ' א' א' (מד) ויכול לחזור בו כתב ש"ך
אפילו צקנין ואם מכר אחר אחתו מכרו בטל (מה) וכדמן לו כו' פירש
אפ' שבעיר ההוה חסונה יותר כ' א' במדינה אחרת מ"מ כל זמן שלא
כחליטו עתה בידו כפי' ברשות הלוה קאו ודמי ממכרו שלו הוא וכתב ה"ך
אפילו בדבר שיש לו קצבה וכת' הט' ודוקא אם כל המוכרים בחדי מוכרים
כן אבל אם לקח סס יותר משאר מוכרים לא הוי דק מתנה בעלמא (מו)
כשם בירו חפץ לאו דוקא חפץ ה' בממון כל שהן בידו כפקדון ובעין ודוקא
במלוה להוציא כיתנה סוין לשון וק' ה"ך כתב אף כפקדון כשהן
פרורים וחמומים כיון דא' להשתמש חק' סוין לשון מחילה אבל כשאין
נרדקין וחמומין דמו להלוואה ושייך כהן לשון מחילה והט' כתב אם הם ביד
חכונני או שולחני כיון שנותר להשתמש בהן סוין לשון מחילה א' אבל לפי
מ"ס המדרכי דומיניו שאין לנו שדות וכרמים כל שהקינו בקניית סחורה
וכ' ע' דוכס כשולחני א' כ' ל' לרינא כש"ך ועיון מ"ס הרב המגיה בע"ל'
חולק על הט' וס' ד' ע"ס (מז) אלא לשון מתנה' פירש שואמר לו אני נותן

אין בית דין נוקדן לומר לו המתן עד שיבא חליה ויטעון: יג ואם המשבין בלה והולך (ל) יכול למכרו בבית דין אפילו תוך ל' יום בן שהיו בעליו שם בין שלא היו שם: יד ישנו יאחר שאף על פי (לא) שעבר זמן ההלוואה צריך למתין מלמכור המשבין ל' יום אחר הב עה: וכן נרדק לתובע בבית דין יתבעו בפני עדים ויפרעו וקח לך יעכבו ל יום וימכרו ויחילו אם חבירו רק נמו לבניו מהני אם הלוה מודה בכך: יז ע ליישג תשובה' הראש דלתרי אהדי' ויש ח ימים דניקים (לב) שהמכנה המלוה לכותים לח וכל למכרו בפחות ממה דין נס כן ביטר ל שהלוה לחבירו על ה זשכין דהולקן בזה אחר המנהג (נג) מי ש נתן משכון לדקה בעד יום שחיוב הנכחי יכול למכרו כדן הדיוט שמלוה על המשכון: לז' מי שיש בירו משכון של חבירו לא ימכרו אלא בבית דין (לד) ד' ב' ד של ג' ד דיוטת וישוכו אותו כמה הוא שיה כמכר בשוק וימכרו באותה שווא שיהנו לו רשות למכור הבקאים בשומח ז שויאין לו עצה למכרו בעדים כדי שלא יאמ' הל ה (לה) שנמכר ביותר מהשומא ואם מכרו שלא בשומא של ג' עמאין לא ע טה כל ס והמכר בטל אף על פי שלא טעה יאם הוא כנני' שא' א לתחור המכר כיון שמכרו שלא בשיטת ג' בקיאים אף על פי שהודיע ללוה חיה לפרוע כמו שהיה ענה בשעת המכירה אם יש עדים שיורעים כמה היה שיה באותה יטעה אם יאמר שהיה שיה יתח מחיבי יפרע לו הנותר (לו) ואם אין עדים והמלוה אימר שהיה שיה כך יותר מחוב (לז) ישבע שהוא כדבריו ויפרע לו (לא) יאם אינו ירע כמה היה שו או אינו רוצה לישבע ישבע הלוה כמה היה שוה ויפרע לו המלוה מה שהיה שוה יותר על חובו: (לב) זה אם הינלוה חוזה סתם ולמכרו והלוה כיפר המל הנכחי: לז' המוכר משכון ימכרו על פיג' הדיוטות בקיאים בשומא אינו רשאי ללקח לעצמו ואם מוכרו על פי בית דין מומחים יש מי שאומר (מ) ירשעין ללקח לעצמו: יז המלוה את חבירו על המשבין ע ט שאם לא יפרעו זמן פ' ני שיגכה כרי חובו מהמשבין (יח) והנותר יהיה מתנה מעבשיו הוי אסמכתא (יט) ואם התנה זמני שאם לא יפרעו לזמן פלוני יהיה בו לט הוי נמי אסמכתא ואם אמר לו קנה מעבשיו אם לא אפרע עד זמן פלוני יש מי שאומר רלא הוי אסמכתא ואם הלוה ווען לא יצא מפי קנה מעבשיו נאמן המלוה בשיבוע (כ) ל ס מן ר' זבדי' במכתא) מי שיש בירו משכון מחבירו וכשהגיע הזמן אמר ליה צא ומכור והלך ומכרו ואחר כך בא הלוה לבטל המכר ואמר שלא בין אצא לרחותו (כ"ג) אין בדבריו כלום והמכר קיים: חבל כל זמן שלא מכרו יוד' יכול לחזור בו ולומר שלא ימכרו וכן אם דקוה המלוה לפרוע חזר ליה הלוה המשכון יח סלך יכול לחזור בו: י"ד אקר המלוה ללוה אין נותנין במשבין אלא ד' זהובים ואמר ליה תנהו (מה) ינורסן לו דרך לכרי והוליקו עמו ומכרו בל' חבל ללוה והלוה צאות שהיציא להוליקו על הליה אבל שבר שורת לא ישלם כיון רבלאי הכי אית ליה אירחא להתם: י"ט הבא הפרות משכנו שביר שמעון ואמר לו כבר כחלת לי אין בדבריו כלום משיש דבארם יתח יב לחבירו טעות שייך לשון מחילה אבל (מ) בשיש לו ביר חבירו חפץ לא שייך לשון מחילה (מ) אלא לשון מתנה: כ' הבא לפרות משכנו משמעון ואמר לו הזהרתך לפרותו בשהי' הו' ו' ואמרת לי לך ומשכנו והבנתי שיעתך לזכ' שאכישכנו ברבית ו' עשיתי חפרע הקרן והרבית (מח) אין במשמעות לשון זה שימשכנו ברבית

לך ואו זכה אפילו בלא קנין כיון שהחפץ כבר בידו (מח) אין במשמעות דהו

ברבית ולכן לא יפרע לו אלא הקרן :

עד באיזה מקום ניתנה מקוה לפרוע וסדר הפרעון וכו' ו' סעיפים :

א (ה) המלוה ניתן לתבוע בכל מקום (טור) אפילו (ג) הלווה ביישוב יכול לתבועו במדבר ולכופו שיפרענו שם אם יש לו ברי ספקו עד שיגיע ליישוב וברי לפרעו • ואם המלוה טוען בריא לי שיש לו ברי ספקו וברי לפרועו והלוה טוען שאין לו אלא ברי ספקו (ג) ישבע היסת אבל אם הלוה רוצה לפרועו במדבר אם ירצה המלוה לא יקבל סכנו עד שיגיע ליישוב טאחר שהלווה ביישוב (ד) ונראה בכל מקום יישוב יכול לכופו לקבל אפילו אינו מקום המלוה ולא מקום הלוה אפילו יש (ה) כמה מדברות קודם שיגיעו למקומו וע"י דה"ש בה מקום יישוב (ו) הלווה במדבר יכול לכופו לקבל סכנו במדבר ואפילו הלווה ביישוב (ז) ואמר לו הלוה אני רוצה לנהת למדבר ואמר לו המלוה גם אני רוצה לנהת למדבר הוי כאלו הלווה במדבר ונריך לקבל במדבר : ב קבע המלוה ללוה זמן ורוצה הלוה לפרועו ברי שלא יעבור המטון באחריותו עד הזמן והמלוה אינו רוצה לקבלו אם הגיע זמן אף על פי שהלוה כשהר לפרוע חובו ברי להציל עצמו מהאונסים העתירים לבא כמו חילוף המטבע וגזירת המטעים והחשירות (ח) הדין עמו שאין עשה הקלקלה נראית אף על פי עתידה לבא לפח"א כי ברי לאחר הפרעון ואין לו להשנה על תקלת הבירו אבל אם לא הגיע הזמן אם מצוי וניכר לעינים (ט) חילוף המטבע מ"ד וגזירת המטעים והחשירות אינו יכול לכופו לקבל חובו קודם זמנו (י) אבל אם אין שם אחת מכל החשירות האלה וביוצא בו אף על פי שאין המלוה רוצה לקבל חובו קודם הזמן ברי שלא יהיו באחריותו עד שיגיע הזמן אין עומעין לו מכני שקביעת הזמן לתקנת דלוה היא : ג הוצרכו שבו דקא אכיל פיניה פירות באהרא (יא) ו' לא מס'יקו עד שיגיע זמן כמי שלוקח פירות עד זמן רמי ואם רוצה אינו מקבל הכעית קיים הזמן אלא אם בן מניח לו הפירות לאכול : ענה שהמר למלוה עול מעותיו (יב) והוא בזמן והמלוה אינו רוצה לקבל והם יורדים וחוכמים ב' ליה וג' או נאסרו הלוה חייב לשלם אבל בפקדון נכ"ג (יג) פי' : ד המלוה את הבירו לזמן בא הלוה לפרעו תוך הזמן בפריטורטרינר דינר (יד) יש אונסים יצא המלוה יכול לעצב נלוטר תן לי כל חיבו בפעם אחד האף גרען ישל דינר דינר נקרא פרעון אלא שיש למלוה (טו) הרעמות עליו (טז) וטריא אט גי'סין לו ערהו או אפילו שתי שדות אינו יכול לכופו שיחזיר לו חצי דמשב נא בחצי המעות : וה"ה אם הגיע הזמן ה' לקבל פרעון נפרוטורט • ה המלוה את הבירו על המיטבון מטלטלין או קרקע ששויים יותר מחובו ובא הלוה ואמר שיקח מהמטבונות כרי חובו ויחזיר לו המותר (יז) אין ברבריו כלום וה"ה אם אין המטבונות שויים יותר מהחוב אינו יכול לכופו שימלג בחיבו (יח) ויחזיר לו שטריו : ו' לוח שאמר כשהגיע זמן הפרעון אין לי מעות ולא מטלטלים אלא קרקע (יט) טול אותו בחובך והמלוה אומר איני חפץ בקרקע ואני רוצה להסתין עד שיהיו לך מעות ואינך יכו' לכופני שאקח קרקע ביון שאיני תובע חובי עכשיו הדין עם המלוה : ז המלוה את הבירו על המטבע ונפסל אם יכול להוציאו במדינה אחרת (ך) ויש לו דרך לאותה מדינה נותן לו מטבע שהלוהו (ךא) ואומר לו לך והוציאו במקום שלוני • ואם אין לו דרך לשם או שיש לו דרך לשם (ךב) והמלכות מקפירות

דברים שנכב ואינן דברי' וכלמד מניה דאם אמר לו בעו' להפנינו דריבית

עד (א) המלוה ניתן לתבוע * כ' הש"ך נו' הלכלע' ד פשוט היכא שהמלוה תובע הלווהו במקום שאין מקום הלווה וזין מעות

בדיו מס' אינו מחויב להביאו לפס' : ב) הלווה ביישוב כתב הש"ך אם חייב לו סכירות או ציד דבר מה שקנה ממנו הוי כמו הלווה (ג) ישבע היסת * כ' הש"ך היונו כשהמלוה טוען ברי דאל"כ א"נ ליטבע היסת אלא מחריש פתס כמ"ל סומן רפ"ג (ד) ומהו בכל מקום כתב הש"ך אם הלוה מנח למלוה חוץ לעירו במקום יישוב ורובה לפרעו מעות שאינן יונאין בהונאה בעירו רק גם במקום שרונה לפרעו והלווה כתס מטבע בלי פוח תנאי בריא ודאי דנריך יקב. ס' כיון דבאותו מקום דרונה לפרעו המטבע הוי ניתן להונאה • (ה) כונה * ובתוך הזמן אינו כופהו בזה דהא מחזיק סכנה גדולה מה שיעבור אח"כ דרך המדבר עכ"ל הפמ"ע • וכ"הט' ו' נו' הל' תי' הוה בעיני דהא אפשר להמ"י ביישוב עד שיודמן שיורר ואף שהעביב השכר למלוה מאו איכפת לן הא הזמן הוא תקנות הלוה כמ"ס בכימין ק' שאם ואמר התובע אכי נריך לילך לדרכי אומרים לו עשה שליש משב כחן וימתין וכו' מש"כ בחילוף מטבע רס' כ' דא"ל לנטל ההיוק ניהי' ח"כ : והע"כ חולק על הש"ך ופ' נו' ה"ה א"כ גבי חילוף המטבע כמי כימא הכי חף בתוך הזמן יקבל ילך למקום אחר דהא כ' כתמא אבל לא הניע ומנו אם מני וניכר לעינים חילוף המטבע א"י לכופו ה"ה כאן סניכר לעינים ולא דק דהא אין ניכר לעינים ההיוק באתו המטבע שיכול לומר לו הרי שלך לפניך • גם אין זה ודאי ניהי' ההפכר דרך המדבר רק שהמלוה חושש דשמא יהי הפכר כשיגך דרך המדבר מ"ה חמריכן מאו איכפת לן בזה דהא אפשר להמתין ביישוב עד שיודמן שיורר ואף דאפשר שלח יודמן שיורר ויניא מנה על מנה לא חשו חו' לעל כך כיון שהיא מקום יישוב והזמן הוא תקנת הלוה מש"כ כ' הש"ך דל"ל הכי דכיון שכתב ה"ה לומר לו הרי שלך לפניך ל"ל לנטל ההיוק הידוע וניכר לעינים ה"ה כ' שניריך להרבות בהונאות ולהעריח פכמו במקום שאין לו דרך לילך לשם ויפטר דייניא מנה על מנה מש"ה א"י לכופו ואף דאפשר שאין הלשון של הש"ך כובל חילוף זה מ"מ כלע"ד לחלק בזה כפ הנראה בדברי הראשונים • (ו) הלווה במדבר א"כ הש"ך ה' דיכול • כיפו כאן לקבל במדבר היינו בכתב הלווה דאע"פ שזמנו ליוס ל"ד לקובע לו זמן כולקין ס"ס ע"ה : (ז) וא"ל הלווה כו' כתב מהרש"ל דנריך שיחמר ג' ח' כ' כ' : (ח) הדיו עמו כתב הש"ך אם המלוה אינו בכחן הכני כשיתן המעות ליד ב' ח' דין או ליד נאמן בית דין ופ' יס שכך היה המנהג בשנת ת"י ות"א אבל כשמכר לו מעות על ידי ה"ה לא מהני ומה שכתבנו הינה אף שאין המלוה בכחן אם הלוה משלם המעות בבית דין כטור מליחן ריח' ר' הממר"ס או מ'זככות מווס שה"ס יש בבית דין מכח כ"ס דהאי דינא הלעיל אבל אם לא השלים בבית דין חף שהתרה לנטל דין שרונה לפדות הממר"ס או המטבונות כיון שלא השלים נריך לשלם הירווחים • (ט) חילוף המטבע מיד ללוו דוקא מיד אלא ה"פ שניכר וידוע או מיד שיהיה חילוף המטבונות לאחר זמן מ"ה ח"כ לקבל זה • (י) אבל אם אין שם * כ' הנ"ח נראה דאין זה אלא דוקא היכא שהלווה היתה דומיא דהלווה ביישוב דלא היה אז חשש בכנת חילוף המטבונות התס הוא כיון דנקביבות הזמן לא היה לא לתקנת הלוה ועכשיו ג' כ' אין חשש בכנת ח' וף המטבונות יכול הלוה לכופו לקבלם תוך הזמן אבל היכא שבטע' ה"ה היתה חשש חילוף המטבונות א"כ קביעות הזמן היה לע נת המלוה יותר מלענות הלוה כי קרוב הוא לאורך הזמן תעביר חששא זו בכנת חילוף המטבונות הלכך אע"ג דעכשיו בשעת פרעון ע"ה כבר חששה זו ואין הלוה ר' נה להחזו' תוך

הזמן לא כרי שלא יהא באחריות של לוח אפ"ה א"י לכופו למלוה לקבלם תוך הזמן כיון שהיתה מתחלה קביעות הזמן לתקנת המלוה והתא חושש הוא להפכר אע"פ שהוא חשפה רחוקה הדין עם המלוה • והש"ך חולק וכ' כיון שעבר חשש חילוף המטבונות ויכול הלוה להלקוח ע"ש ראיות ברורות ע"ז והע"כ הביא דבריו פתס וחולק עליו ובאמת כל המעין בדבריו יראה שדבריו נכונים המה : (יא) דלא מכליקו ה"ס דזמן הזה לא לתקנת הלוה לנד נקבע מתחלה לא גם לעובת המלוה כרי שיאכל הפירות ומה"ס נמי ההלוואות שעושין בזמן הזה בעלי חניות וקובעין זמן בנייהם ליתן להם ריח' עד זמן פ' זמן זה הוקבע גם לעובת המלוה ויכול לעצב נולקבלן דניכר לעינים הפסידו • (יב) והוא בזמן היינו בסוף הזמן • (יג) פטור הטעם דכלתה שמירתו • והמ"ע כתב דחייב הנפקד כשהוא איש שדרכו ליסא וליחן במעות ובזמן הזה רוב בני אדם דרכן כן והש"ך חולק וכ' בשם כמה ג' אונסים דדוקא בכתב אבל לא כמ"ל טול את שלך שכבר כלתה שמירתו • (יד) ו"ה שאין המלוה • כתב הש"ך שמדברי הרי"ף והרמב"ם נראה דדוקא בדועבד אבל לכתחלה א"נ לקבל זוויוזווי וכ' כ' כ' א"כ לא רנה לקבל אלא כל חובו כ' הרשות בידו • (טו) הרעמות עליו דיחמר לו הפכדתי כמה שפרעתי פרטות שכן איני חוור ומונח המעות תחידים ואלו אתה נותן לי לזמנו בחדר חייית מוניחן בפרקמטיא בריח' • (טז) ומיהו אם משכונ לו שדהו * כ' ה"ה הטעם דיכול לומר אכילת כל הפירות ניחא לעבוד הסדה ולאכל כל ופ' ז' נ"ל במשכון מטלטלין ורונה לפדות חניס ולהניח חניס הסוה לפי ערך שומעין לו וכופין על מידת הדוס • והש"ך מפרס כפשוטה דמיירי שם משכונן לו משכונן שיאכל הפירות עד שיפרע לו וכו' ע"ש והלכך אי הוה פורע לו כולו היה יכול לכופו שהרי לא קבעו לו זמן בנייהם רק שיאכל הפירות עד שיפרע לו והרי פורע לו אבל כשפורע לו פחנה יכול לומר איני רונה לקבל ואכולה סדה יהבי' ולא אפגא וכו' שאין אתה פורע לי כו' אני אוכל פירות שהרי כך ה' תנאי שיאכל פירות עד שיפרע לו ועתה אינו פורע לו כולו • כלע"ד דמהו הטעם אפילו במטלטלין א"י לכופו וכ' הכ"י דמטלטלין שוין לקרקעות בדין זה • והמהגרת הש"ך לחן העתק בשם הש"ך הטעם דאוכל בנייתא ולא כיון יפה ע"ס : (יז) אין בדבריו כלום הטעם כי יחמר לו אין לו מ' קנות חפתיך וכ' אם הלווה על בית לדור בו נכיייתא ושיעבר לו כל הבית סח' לבעל שעבדו עד שיפרע לו אפילו אין הבית שוה יותר הדין כן • (יח) וטעמו כתב הש"ך ה"ה אפילו ליכא שטר א"י לכופו שיעלס בחובו אלא נריך לפלס לו ולפרות המשכון • (יט) טול אותו בחיבך * פי' והחזיר שט' א"י סכ' פ' ו' ואת מה חידם הנוכח בדין זה הח' ככר בתנו כס' ה"ו ל' דכס' מיירי דהלוה על משכון קרקע או מטלטלין דיכול המלוה לומר ניחא לי למפוס השט' ח'וגס המשכון כדי שתנערך לפדות משכונך מהר אלא אפילו בדין זה דאין בידו אלא שטר דה"ה דיכול הלוה לכפותו ולומר לו הלא טוב לך יותר לחזיק בקרקע מנהשטר קמ' לן והש"ך ד' דכס' מיירי שאין טעון הלוה א"ל אלא מודה שיש לו לשלם ממ' א' ואפ"ה אמר שאינו רונה לפלס מאחר שהלוה על המשכון וקבלי' לשם פרעון קמ' לן דלא וכאן מיירי שלא הלוה לו הלוה הקרקע והלוה יחמר אין לי עתה מעות ולא מטלטלין אלא קרקע טול אותה בחיבך קמ' לן דהדין עם המלוה כיון שרונה להמתין לו ואין ענין זה לזה כלל : (כ) וי

מאמר קדישין הלכות הלוואות עד עה חשן המשפט לט

מקפידות שמחשדן על מי שמולך מטבע הנכסל נוחן לו מטבע חיצוא באיתה שעה וכן בכתובה : וכו' שהתנה ליתן לו מעות אבל אם לא התנה כלום נותן לו (ג) מטבע שהלוהו בכל ענין (ד) ואם התנה ליתן לו מעות הונחין בהונחה חייב ליתן לו (ה) מעות הינא בכל ענין (ו) ואם תיקון המלך כינר ישלמו החייבים דינא דמלכותא דינא וכפי מה שתיקן יסלס (ז) וי"ח (וע' ל' סימן ס"ט נד"ן דינא דמלכותא) (ועיין ב"ד סימן קס המדינן אלו :

הלכות טוען ונטען

ע"ה אם המלוה והלוה צריכין לברר הטענות והיוב ש"ד ומדרבנן וטענות ברי ושמא וכו' ב"ד סעיפים :

א (א) התיבץ את חבירו בבית דין פנה לי בידך בית דין (ב) אומרים לו ברר דברך (ג) ממה חייב לך הלויית אותו או הפקרת בירו או הזיק ממנו שאפשר שהוא תושב שחייב לו ואינו חייב וכן הנתבע אם משיב אין לך בירי כלום או איני חייב לך כלום (ד) צריך לברר רבירה דשטא טועה וסבור ש יני חייב לו והוא חייב לו ואפילו היה חכם גדול אומרים לו אין לך הפסד שתישיב על טענתו ותודיענו כיצד אין אתה חייב לו ואם אינו רוצה לברר דברך (ה) אם נראה לדין שיש רמאות בדבר יפסיד ואם לאו חלף שרחה לדין שאינו יכול לברר וכינא נזה אין מחייבים אותו משום שאינו מברר דבריו אומרים לו ברר דברך חלף משום כדי להוציא הדין לאמתו משום דנפיק רמאים וע' ל' מה שכתבתי סי' ע"ב סי' ז) : ב פנה לי בידך אין לך בירי אלא נ' חייב לישבע מן התורה שאינו חייב לו אלא נ' ונותן הנ' שהורה ואם ישער אחר שמסייעו י' א שפוטרו משבועה * ויש אומרים שאינו פוטרו (וע' ל' סימן פ"ז כע"ף) ג אם לא תבעו ארס אלא הוא מעצמו אומר ק' (ו) היה לאביך בירי ונתתי לו נ' ונישאר לו נ' פטור אף משבועת היסת : ד כפר בכל ועדים מעירים שחייב לו נ' ישלם נ' ויטבע מן התורה על הישאר שלא תהא חודאת פיו גדולה שהודאת עדים וי"ח דוקא שהעדים מעידים על כה וכלא קיין (ז) אבל אם כתנו שער או שיש כאן קנין אין עדים מחייבין אותו שבועה דשער הוי כהילך (ח) ויש מי שחול (וע' ל' סי' ט) ט במה רברים כישתבעו מלוה (י) אבל אם תבע חפצים שיה מנה פקדון יהליה אומר אין לך בירי כיום ועדים מעירים (יא) שראו בירו כשנתבע מאיהם חפצים שוה נ' החזק בשרן (יב) והתובע נשבע ונ' טל : דו ק' לי בירך מהלואה פלוגית וק' מהלואה אחרת שהריוחין כזמן אחר כך וכן והנתבע משיבו אין לך בירי כלום לפי שמהלואה ראשונה שרעתיך כך וכך מהלואה שנייה שרעתיך כך וכך ובהתוך טענתם הכירו הבית דין שערין חייב לו טא' הלואות נ' ריגרון הוה לית ככ' מעירים איהו שיש בירו נ' שהרי הבית דין עדים במה שהורה שנישאר עליו וישבע מן התורה על הישאר : והווקא שהכירו הבית דין שהורה עדין במקנת לפי הסכנו אבל אם נתחייב במקנת לפי שאינו נחמן בדבריו לא מקרי הודאה במקנת (וע' ל' סימן פ"ז סע"ה) : ו המורה בטקנת ונתנו טיר ואמר אין לך בירי אלא כך והילך פטור משבועת התורה אבל נשבע היסת : (וע' ל' סימן פ"ז כ"ז) ז מנה לי בירך אין לך בירי כלום או ישטען (יג) יש לי בירך כנגדו בסות יז פליס * או שאמר אמת היה לך בירי אבל אתה מתלחו או נתתו לי בטתנה כיון שבי פ"ר בכל פטור משבועת התורה ונשבע היסת ואפילו

ויש לו דרך * כתב מהרש"ל ושאר פוסקים וכ"ס כשסומרי אותה מדינה טנויין כאן * (דא) ואומר לו לך כו' * כתב הר"ש אף שהמלכות מקפידות כשמוציאין רק שאין מחשדן * (דב) והמלכות מקפידות * כתב מהרש"ל ואפילו ערב לו מכל הזיקות א"ל לקבל ממנו כי מי יודע עד היכן מגיע חמת המלך * (דג) מטבע שהלוהו * ראובן שנתן לשמעון והיבוס אדומים סתם על מוצו שהיה חייב לו ועכשיו תובע שמעון פיהשבו לו הוהיבוס כפי מה שסוין הייס וראובן אמר מה שפרעתי יחשב כפי מה שהיו סוין בשעת הפרעון הדין עם ראובן רמה שפרעו פרעו הוי ולא פקדון * (דד) ואם התנה * ואם המעות שהלוהו הוא בעיני ים דעות מחולקות בין הפוסקים אית דמכירא ליה דנריך : של מכו' כיון ואות דאמרי שיכו' לווי הרי שלך לפניך וכפ' הב' ח' דהוי כתיקא דרינא והמע' ה' וכתב רש"ל לאו דוקא בהלוואה הדין כן אלא הוי הדין אם אכר לו בחורה ע"מ שישלם במעות עוד כתב מהרש"ל מה ש' היוצא ואלו אין לו דרך לשם קותן לו ממטבע הונחא וכתב הר"ש והטור ואם אין מלכות מקפידות כלל אף אם מונחא אפילו אין לו דרך לשם קיתן לו מטבע שהטובה הייבו דווקא כשהסומרים של אותה מדינה טנויין כאן * (דה) מעות הונחא דווקא שלא הוסיפו עליו וותר מחומס אבל אם הוסיפו עליו וותר מחו"ס אכור דנותן לומטבע אחרת מה"כ כשהוקר המטבע מענין מותר דאותו מטבע הלוהו * עיין ב"ד בהלכות ריבית וכתב מהרש"ל ה' דין מטבע שכתב עלתה הסכמות הרבנים שערבו וגם עתה בזמנינו לפשר בין הכוחרים וכתב מהרש"ל מ"מ מ"ל היבא שהלוה לו לזיון יודע ובאותו זמן עדין לא כסכל וכו' והתבעו וזה דוחה אותו כלך ושוכ עד שכתב דהיו משלם לא המטבע הונחא באותו סעה וכ"ס הב' ח' כ"פ בתשובת מהר"כ ל' ש"ך ודלא כס"ך ע"פ ומדברי הסמ"ע ק"ה משמע אם הגיע החיובין מטבע בשעת פרעון אפילו הגיע זמנו א"ל לקבלו * (דו) ואם תהיו המלך וכו' שתיקן ה' לטין שהפוער לאלתר ופרע ממטבע חדש רב ע והורה ל' אחר שכן יפרע הכל ממטבע חדשה כן יעשו : (דז) וי"ח * כ' ה' ד' כוה דינא דמלכותא דינא ע"ס :

ע"ה (א) התובע כתב הפ"ך אכור לטעין שקר כרי לעזת הדין או כרי לעכבו אף על פי שהוא וכאי כנין מי טהיה נוסה בחבירו מכה לא יטענו מאתים כדי פיורה במכה ויתחייב שבועה ויג' ל' עליו יימקו אחר הוה נוסה מנה וטענו מאתים לא יאמר אכפור הכל ככ"ד וחודה לו בימא בינו לבינו כדי שלא יתחייב לו שבועת התורה : (ב) אומרים וכתב הפ"ך מי שיש לו דין על חבירו והתבע מוחוק אין אומרים להניחו ולהניח ביד שלם ואחר כך ידוכו דכל מילתא דעבידא לאגליה לא מטיחין כ"ד דלמא יוכה הכתבע ונמנא מחויק כדן (ג) ממה חייב לך * ר"ל אחר היאך נתחייב לך שהרי אכר שידמה פ"ח חייב כגון שחשד סג' או סאמר שאתן לך מנה וכיונא כוה : (ד) נריך לברר דבריו ולא דייקין בדבריו של אדם שיהא כנגדו אם לא חמרן מייס ולעולם אמרינן דדרך שטות הוא דיבר כתב הפ"ך אם שיהן אינו רוצים לברר פוסקין הדין באלו ביררו ואם ח' אומר שהסני וברר דבריו או אומרו' לבעל דין ברר דברך * (ה) אם נראה לדין * כ' ה"א"ס אם הכתבע בקש שהתובע יברר דבריו והתובע אינו רוצה דלא ישיב לכתבע כו שבועה תקנת חכמים ואין משבועתן שבתה נוצרת * וכתב הפ"ך דמוירי שהב"ד מוספקים ואינם יכולים לעמוד על דעת התובע אם יש ראיות דאי נראה להם שיש ראיות בדבר אפילו פ"ד דלאו תקנת חכמים לא משבועין לו' ואי נראה להם שאין ראיות אפילו הוכת משבעין ל' לא כדאמרן : נלע"ד לפרש דבריו דבש"א שיש להם ספיקא בהיכת ו"ל הס' אמרו ותקנו אותו שבועה מזה דחוקה אין אדם תובע א"ל כ' שיש לו מה צידו * והס' אמרו דככה נ' שהב"ד מוספקים בדבר להעמיד על דין תורה מש"ל כשבועה דאורייתא אין כח ביד חכמים להניח מיד התובע בטע

שים לו וכי' מן התורה מכה ספיקא דידהו (ו) היה לאביך בירי הטעם דהוי כזשיב אבידה כיון דלא תבעו ולא ידע מזה ימשיב אבידה ספור ואם אומר מכה לך בירי וכתתי לך כ' והוא משיב ידעתי מזה ודעתי היה לתובע לך הכל או יש חילוק אם קדם הכתבע לטעין כן כמערים או לא ע"ל כב"פ ח' ואם אין הדין יודע משביעו היסת * (ז) אבל אם כתבו שטר פ"ו שיש שטר ביר התובע סכ' בו שחייב כ' וכל שטר יש בו שטר קרקעות והקרקעות ה' ל' ה' ה' ה' א"ס עדי' מעידין שקנו בק"ס לפניהן הוי כלאו כתב ויש כאן שטר קרקעות והס"ך כתב א"ס לית ליה קרקע או יש חילוק אם ליה זורה אל מה שבטע' הוי הילך אבל אם אינו מודה לא שייך הילך : (ח) יש מי שח"ל נראה דהדין עם החולקין פירוש השפתי כהן דבריו היינו החולקין הראשונים דבריו הוי הילך וסיים ולפי כ' שפירשתי בס"ק שלפני זה דמירי הכא באינו מודה הדין עם החולקין האחרונים * (ט) במה דברים כתב הפ"ך משמע אפילו ראו עדים בירו אותן המעות ענמן בשעה שבער לא החזק כפרן די' לאשתמוטו יקמתמיט והיה נריך המעות לחיוב עסק * (י) אבל אם תבעו חכמים * כ' הסמ"ע וה' המעות : והס"ך חולק וכו' דבמעות של פקדון דאפילו מעדיים העדים פראו אותן מעות ענמן י"ל אשתמוטו קא משתמיט כמו בהלואה כמ"ס בסימן רפ"ב דאפילו הם בעיין וכל לשלם במעות אחרים * ואם הפקידים נרורים וחמתים בענין שאכור להשתמש בהן וי"ח דמי מוש לחפצים ואולי יש ט"ס ב"מ ע' ויביר נ' ל' על מ"ס המחבר ברישא בר' א' שתבע מלוה וכו' או קאי אבישא דבישא וי"ח קוה"ה מעות של פקדון כש' רורין וזמנים בע"פ ראו בירו * וע' ל' לא דק להמציין דבריו : (יא) פראו בירו * א"ל אבל אם לא ראו בירו בשעת תביע' אף שראו בירוקודס לכן א"ל חשוד א"ל ילכו בפקדון ד' אחריון אין דעתו לפתרון לא כאבר מידו הפקדון ולא דנה לגלות להמפקיד שלא יביאוהו לט' ומשמט נפשו לומר לא הפקדתי עד שיחפשונו י"ן לו אבל אם טען שנתן מעות להשביחן לטובת הכותן והוא כופר בכל ועדים מחייבין אותו במקנת אין לו התנכלות לומר דלכך כפר משום שהונחין ועד דמטי ליה כפרו דהא מתחיל כותן המעות להונחין להשביחן וה' לגלות הדבר למפקיד ומדכפר ש"מ דעתו היה לגלו וכעשה חשוד ופסול * והס"ך כ' דאף בלהחזיקין כל היבא שחבירו המעות לפי שעה אינו פסול דהיה סבר דנשתמיט' עד דנחישנה ואי משום שלא אמר שהונחין אין לפסלו דלמא לא היה רוצה לומר כן שנייבובו בחסם שבועה שחבירו : והס"ך חולק על הפ"ך וכ' בו"ה דה"ל דה"ל להמפקיד שלא יביאוהו לט' ומשמט נפשו לומר לא הפקדתי עד שיחפשונו י"ן לו אבל אם טען שנתן מעות לחזרו וטען כשמתחייב בטענה הראשונה כמבואר לקמן בסימן פ' ועוד בלא"ה אינו כראוי לכתור דבריו הפ"ך דמביק בו"ה ועוד דלא מסתבר לט' לו כשניל שאומר דבר שאין אמת אלא בתשובה פיירו שאותן חמשים והובים וכו' ודוק * (יב) והתובע כשבע וכו' וי"ח מסוס שלח החזק כפרן רק על המקנת מש"ל לעיל בסימן ל' ס' שהחזק כפרן לכולו ולכך כוסל בלא שבועה * (יג) יש לי בירך כו' * ודוקא אם טען ואומר שיש בינו כמות או כלים כפקדון דלאו י' ל' ע"ל בסימן ל' ס' שהחזק כפרן לכולו ולכך כוסל בלא שבועה * (יד) וי"ח * כ' ה' ד' כוה דינא דמלכותא דינא ע"ס :

השן הששם הלכות הלואות עו עח מאמר קרישין

הוא בעל הבל ואם טען שאינו רוצה לתת לו אלא חלקו אבל חלקו שותפו
הוא ביד ב"ר הרשות בידו : וכל זה נכ'הספקו בידו . אבל מהספקו
כיד אחד ומת (עו) יהיו לו ב' כניס וכל אחד מהן מתייחס לו חלקו : (וע"ל סי'
דנ"ט מחלו הדינים) : לזה משנים ולכתב השטר בשם אחד מהם
אם תבעו אותו שלא נכתב השטר על שמו יבול לרשותו ולומר לא
תחייבתי לך כלום . ונריך הרשעה מהפני אבל זה שכתו בשטר יכול לגבות
כולו בלא הרשעה יו"ה אם שניהם כתובים בשטר (יו) כל אחד יכול לגבות
קלו . איש ואשתו שלוו מאחד היא חייבת לפרוע (יח) החצי
בכתובתה ואם הבעל או יורשיו פרעו כל החוב חוזרים ונפרעו ממנה
החצי ואם הבעל קיים והיא טוענת אתה לקחת בל'המעית אלא שאני
בנכתי צמד בשטר אינה נאמנת (יט) אלא במני דפרעתיך . והרי הם
צטענות הללו כמני לויין סלו בידה . דאזון שכתב לבנו (ך) ולאשתו בית וכתב
דלא יגבו אלאשתיך בידך ומת הבן יכולה אשתו לגבות כתובתה ממנה זו
דלפון יחד שכתב לא בל' למטע אס מת האחד אלא (ךא) שלא יגבה כל אחד
מחנה : (ועיין בא"ה סימן ק"כ סעיף ו') : לא ראובן היה חייב לשמעון
מנה ואח"כ בא הוא ואשתו ולוו מלוי מנה ונפטר ראובן ואחר שהגבו
התובת אשתו שהיתה מוקדמת לא גשאר כלום לבעלי תובות והרי
לוי גובה מהאלמנה המנה אין שפעין יכול לחזור על לוי ולגבות ממנו
לפי שלוי לא גבה מנכסי ראובן כלום אלא מנכסי אשתו :

עח הטוען שפרע תוך הזמן וכו' ח' סעיפים :

א הקובץ זמן לתבירו (א) ותבעו תוך הזמן וא"ל פרעתיך אינו נאמן
דחוקה אין אדם פורע בתוך זמנו . וה"ל לא יכול לומר מחלת לי
(ב) ואפילו מיתמי שמת הלזה בתוך הזמן והניח יתומים אפי' קטנים
נפרעים מהם בלא שבועה אם היה (ג) מלוה בשטר או אפי' מלוה על
פה והעמיד אביהם ברין ונתקבל הערות בפניו דבמלוה על פה נמי
איתא להאי דינא ובלבד שיש עדים בהלואה ובקביעו הזמן (ד) שאם
אין עדים נאמן בשבועת היסת במינו דלתי"ס או לא קבעת לי זמן או
גבר עבר הזמן ופרעתיך בזמנו ואם תבעו תוך זמנו וא"ל פרעתיך וחזר
תבעו אחר זמנו וא"ל השתא פרעתיך (ה) הוחזק בפרן ואינו נאמן :
ס אומרים דלא אמרינן חוקה זו אלא במלוה אבל אם היו מעות מופקדין בידו
(ו) ועובק בהן לנורך אחרים היו כשאר פקדון ויכול לומר דהחזירן אפי' תוך
הזמן שקבע : וסכירות דינו כהלואה ואיכה משתלמת אלא בסופה אינו נאמן
לומר שפרע תוך הזמן מיהו אס סכרו (ז) לכתוב לו ספר כמה קונעריסיס
(ח) כל קונעריס מיד זמנו הוא וה"ה בכל מלאכה המתפרדת ככונא בזה :
אם מת בתוך הזמן ובא לטרופ (מלקוחות) במלוה בשטר להרמב"ם
אינו צריך שבועה וי"א שצריך : ואם הלוח חי ואמר שפרעו . (ט) י"א
דנריך המלוה לטעם שלא פרעה גובה וי"א דאינו צריך שבועה וכן עיקר :
ג תבעו ביום שנישלם בו הזמן ואמר לו פרעתיך היום אם היא מלוה
על פה נאמן בשבוע היסת רעביר איניש דפרע ביום משלם זמניה ואם
היא מלוה בשטר דינא במלוה בשטר (י) שלא קבע לו זמן : ד י"א
דהא דאמרינן בתבעו ביום שנישלם הזמן ואמר לו פרעתיך היו דנאמן
ח"ס (יא) בשתבעו בסוף היום אבל קודם לכן אינו נאמן וכי אמ' בסוף
היום פרעתיך תוך זמנו נאמן דפרעתיך היום : וי"א דווקא דעשין
איכו (יב) אבל ליתמי דיהיה לא עכתיב : הו תבעו אחר זמנו או בסוף
יום שנישלם זמנו (יג) וטען שפרעו (יד) בזמנו (טו) בשבע הלוח
היסת

שודמוכו (פז) והיו לו ב' כניס כתב הם ד' הוא הדין בשותפים כשנודע
שהמזון הוא של שניהם כשניהם כותבים לו חלקו וכן עיקר . (פח) כל א"י וכ'
הטורי זהב דמירי שהלו מודה שאין השטר פרוע רק שאומר לחו בעל דברי'
דידי את אבל אס טוען פרעתי לחבירך כיון שלא האמין למזינא הכתב הם
השטר שאין בו נאמנות . (פח) מכתובתה כדאה דאס אין לאשה מזון כפני'
ענמה ולבעל יש כרי כל החוב דאין הב"ח נריך להמתין עד זמן גבוה
כתובתה לא גובה מהבעל ויורשיו מכיין חכי החוב מכתובתה . ומתב הע"ס
ודיקא אס היא כונאית ונותנת בפני ענמה אבל בסתם אין צריך לסלס לבעל
חוב מכתובת שנאמנת לומר שכל המזון לקח הבעל לידו והיא נכנסת בע'
עם בעלה כדי שיכל להחיות : (פח) לא במנו דפרעתי וכתב הם ז' א'
היכא שאין לה מנו כגון שידוע שלא היו לה מעות וכיונא בזה איכה נאמנת
וכתב עוד בב' שלוו בשטר א' ופרע אחד מהם ותבע מהפני שישלם לו חלקו
והוא טוען פרעתי כאמן כי מיד שפדע השטר כחל שפדודו והיו כתביעת
בעל פה אבל בממרו"ת שללו שאין שייך כחל שפדודו ואינו כאמן אבל כדא'
דכיון שמוכח מתוך הממרו"ס שלא התחייב א' ע נגד החותם עמו כאמן לומר
פרעתי אס לא שהמלוה כתב לאותו שפרע התקבלתי ממך כל דמי המזון ה"ל
השטר לראו כגד ב' ודוקא שכל אכל אס לא כ' לו אפי' מעיד לו בע' פה היו כעד
אחד ואפילו נטוען שפרע אס כ' כמי מהני . וכ' הכ"ס ע' כ' ת"ק . (ך)
ולאשתו . פירש אשתו של בנו (ךא) שלא יגבה כ"א . פי' בלא דעפ השטר
אבל לגבות כתובה אפילו הוא חי וגדשה גובה ממנו :

עח

(א) ותבעו תוך הזמן . א' היינו כשהתובע טוען ברי אבל לא
כשטוען שמה . והס' ד' חולק וכ' ס' ל' עיקר אפי' כשהיורשתו
טועקין שמה שייך נמי חוקה דאין אדם פורע תוך זמנו ע' ס' טעם לדבר :
(ב) ואפילו מיתמי כתב הם ד' ה"ה אם הגיע הזמן והמלוה האריך לו הזמן
ומת הלוח בתוך הזמן הפני גובה מהס' . (ג) מלוה בשטר אפילו לא נתקיים
השטר בחיי אביהן מקיימין השטר בכפי היתומים דמקיימין השטר אפי' שלא
בפני בעל דין וה"ה בקטנים כשלא בפניהם דמיא . (ד) אס אין עדים
אבל אס יש ע' א' על הזמן והו' אומר פרעתיך תוך זמנו הו' ליה מחוייב
שבועה ואילו מ' כתב המרדכי ה"ה אס טוען בתוך הזמן מחלת לי אינו כאמן
(ה) הוחזק כפרן . א' כ' ה"ה ד' נ"ע דדין זה למה הוחזק כפרן והא' יכול
לומר דלא פרעתיך תוך זמנו אלא מאחר שלא הייתי כאמן הוכרתי לפרעך
אחר זמנו ולכאורה דכריז' ע' הא חוקה דאין כהדי הו' כאלו יש עדים שלא
זו ידיו וראינו שלא פרעו ונדי עדים כ' ה"ה ע' דבימין ע' ס' ה"ה טעמו מנפ
והוא אומר להר"ם ועדים מפדין מהלוח וחזר ואמר פרעתיך הוחזק כפרן
לאותו מזון ח' לאחר הכאת פריש באשר שהוחזק כפרן לאותו מזון א' כ' אין
חילוק בין ערות או חוקה דאין כהדי ואפשר שיש לחלק דהתם עכ"פ מכחיש
דכרו הרשפוכים כמה שהיה טען מתחלה להר"ם ובעדים מכחישים אותו
והוחזק כפרן לאותו מזון ושבו א' לומר פרעתי א' כ' משא' כ' הכא מורה
על הלואה ואיכא דאבי' ורצא אמרי' בגמרא דכאמן לומר פרעתי בנו זמני'
כי היכא דלא לטרופ ח' ע' ג' דלת הלכתא כוותיה מ' מ' כיון שעומד בדבריו
הראשונים ואומר פרעתיך תוך זמני' אלא מאחר שלא הייתי כאמן פרעתיך אחר
זמני' יש לומר שלא הוחזק כפרן מפ' ה"ה כ' ונ"ע דכר' : ועוד דאפשר דלא
אליס החוקה דאין כהדי כמו גדי' וראו' דכר' מנו במקום עדים לא אמרינן
ובמקום חזקה כה' ג' בטוען שפרע אפילו תוך זמנו כאמן דפרע השתא
ודוק : (ו) ועובק בהן כו' כתב במהרי"ו ואין לו סוכ הכאה מהס' כתב
הרא"כ י"א להסתפק המקבל עליו מעו' לתת לו ריוח קצוב בכל שנה אס
דכ' אס מעט לזמן קצוב אי אמרינן חוקה וכתב כ' ודבריו מורי בימן קכ"ד נראה
דכ' אס יהיה ריוח בככמו בזה אין להסתפק דוידאי לח עכו' איכש דפרע גו זמנו ה"ה
אס קיבל עליו לתת שיפור קצוב בכל כך שנים ואפילו יחזירם תוך זמן
בזולתי' חוקה זו אבל אס קיבל עליו שאל יחזיר המעות קודם זמן יגבה הרינו
לפי רוב השנים ולפי מעוט השנים יש להסתפק וכתב מהר"י אפילו דעצת
תוספת ופייעתם דס' ל' דהיכא דמכר לו סחורה בתורת ק"א מנע' יו' ומת בתוך
זמן הפרעון פתאום לכ' ע' גובין מיתומים קטנים יגא למקוש קרוב והרנוהו
הו' כמת פתאום וכ' הרדכ"ו הלך למ' ומת במקום שאין סס ישראל כמת פתאום
דמיא וכ' מהרי"ו כל באס שיש ביד מלוה כת' הלוח על הזמן הו' כאלו יש שני
עדים שקבע לו זמן (ז) לכתוב לו ספר . כ' ה"ה ד' בשם הר"ר יונתן דלא
אמרינן שכירות אינו משתלמת אלא לבסוף אלא בדבר שאין לה קצבה ואף לדין
דק' ל' שפטיקא לא משקינן ממוכא ובלאו הכי לאחר זמן כאמן לומר פרעתיך
תוך זמנו דלית דלית מנו כגון כיוס דמשלם זמניה או טוען מיד בתחלת
יומא דמשלם זמניה פרעתיך כעד כל הקונטרסים להבא או יש עדים דלא
זהו אחר זמן אפי' הכי כאמן לומר פרעתיך קודם לכן בעד הכל : (ח)
כל קונטרס כדאה דוקא קונטרס קאמר ולא כל דף ודף מסכיו שהדף ראשון
של קונטרס מדובק לאחרון : (ט) י"א . א' הסיך העלה לרינא כמ"ס
הב"ה דקודם הסרעון א"כ לופנע אפילו במלוה ע' ס' רק יחריס סתם ולאחר
הפרעון נריך לישבע היסת אפילו במלוה בשטר וכן ה"ה השמים הא' וכן עיקר :
(י) שלא קבעו לו זמן ל' ד' אלא הוא הדין קבע לו זמן ועבר זמנו
ונשניהם אס לא אמר הכתב השבע לי שלא פרעתיך נוטל גלא שבועה
ואס טען השבע לי נשבע ונוטל : (יא) כשתבעו כ' ה"ה ד' ונראה לי דמ'
ש בסוף היום לאו דוקא ולא בא אלא לחפוקי אס טען מוד בתחלת היום
סרעתיך דאו בע' כ' כוונתו שפרע תוך הזמן דהא עכשוו התחיל היום אך
למכין דינא דמנו כראה דמתחלת היום ואילך עד סוף כל היום הו' פסיקא
דדינא כשטוען פרעתיך תוך זמנו אי כאמן במנו דפרעתיך הו' והמוניא
מחבירו ע' ה' : (יב) אבל ליתמו כו' כ' ה"ה ד' ומ' כראה דלא ד' לקמן
בימן ק"ח סעיף ד' דטענינן ליתמו מלתא דלא פסיקא א' כ' ה"ה הכא : (יג)
וטען שפרעו בזמנו . כתב מהרי"ו ל' דוקא מלוה חוקה לא עבד איניש
דפרע גו זמניה אבל להלק השותפות תוך זמן הוא דבר מנו כי הארש
מלא קטעות ואין אדם דר עס הנחש כפטיטה אחת וכתב מהר"ם
מטראכ"י לא נאמר חוקה כו' אלא דוקא כשהמלוה כופר שלא ארע
הלוח אבל הלוח היכא דליכא הכחשה בניהם אס שהלוח מחזיקו בקרן
ומלוה בריוח כאמן הלוח . כ' הרדכ"ו חוב שאינו מבורר חוקה
שלא פרע וא"כ לומר שפרעו ונפרעו . כתב הרש"ם ס' פסרכים שגורו
שיתן סך מה לזמן קצוב ומת בתוך הזמן שפרעו ממנו . וכתב הרמב"ך
ד' סקבעו זמן לחייב שפדודו אפי' איניש דפרע כגו זמניה ולפי זה
אס מת תוך הזמן טענינן ליתמי שפרע תוך הזמן וכתב כ' ג' שיש
לחלק בין ב' ד' סקבעו זמן לכתובים שכתב ע' ה"ה ד' שלוח חלקה
סחורה לענמו והמשלם טוען מאן עס לך ומת השליח בהיותו מדיין
ומתקוטע עס המשלם ונתברר דכ' שלא היה זמן ושהות לומר
שפרע תוך זמניה מקרי . עתה העור את בימא דמשלם זמניה
דינא כמו שפרע : כתב הרש"ם א' כמנא כתוב בפסקא
שהוא חייב

Handwritten marginal notes in a cursive script, likely a commentary or additional legal rulings, written in dark ink on aged paper.

Additional handwritten notes at the bottom of the page, continuing the legal discourse or providing further examples and conclusions.

היסת ונפטר : ו נפטר המלוה תוך זמן והוציא ירשתי כס' וכלו
 הנויא) כתב פרעון סתם שפרע כל חובו לראובן קירם מותו נתבאר
 בסימן ע"א (וע' ל' נסימן ע"ד כפי' ב' וסימן פ"ה סעיף ח') : ז מי שיש
 לו שטר על חבירו לפורעו לזמן פלוני ואבר ממנו ותבעו תוך זמנו וכן
 אם השטר יוצא מתחת ידי אחר וזה תבעו תוך זמנו והלה טוען ממנו
 נפל ופרעתיו לא אמרין בני הא אין אדם פורע בתוך זמנו בסי' מ"א :
 ח הא דאמרין חזקה אין אדם פורע בתוך זמנו היינו רוקא בקובע
 זמן אבל בסתם הלואה אף ע"פ שזמנה ליום נאמן לומר פרעתך בתוך
 ל' יום :

עט דין האומר לא ליתיו וחילוק שבין צא תן לו או חייב אתה ליתן וכו' יד סעיפים :

א פועו ק' הלוייתך (ח) וכפר בבית דין ואמר להר"ם ובאו בעדים
 שלוח ממנו ק' ופרעו והלה אומ' לא נפרעתי הרי זה חייב לשלם :
 דכל האומר לא ליתני כאלו אומר לא כרעתי דמי ונאמן על כנמו יותר מק'
 פדים ומכ שאומר לא ליתני הרי הוכחה בעדים : ואין המלוה חייב שבו' ע'
 שהרי (ג) החזוק זה כפרן ואם לאחר שפרעו חזר ותבעו ואמ' פרעתך
 שני פעמים (ג) אין משביעין אותו ה ס' על טענה זו וכן אם הוציא
 עליו בתב ירו שהו' חייב לו ואמ' לו להר"ם מזה אינו ב' ידי אם החזוק
 ב' ידו ב' ר' או שבאו עדים שהו' כתב ירו הרי זה החזוק כפרן ומשלם :
ב התובע מחבירו ק' והשיב לו יחכן שאתה חייב לי כמו כן המעות
 שאתה תובע ממני : י' מי שאומר שהיו באמר יתכן שאתה חייב לי
 ואינו חייב לך והרי (ד) וכאומר לא פרעתי דמי : (ע' ל' סי' פ"א
 סעיף כ"ג) אף יכול ליתני ב' ידי בהודאה במקום מיו : ג מי שהודה בב' ד'
 שחייב זק' תובע ק' ואמ' ב' אמר נזכרתי שפרעתי לו חובו זה שהודתי
 בו והרי עדים הרי זה עדות מועלת ועושים על פיה' ישירי לא הבחיש
 צדוהו ואינו באומר לא ליתני מעולם : ודוקא טען שפרעו קודם
 שבאו העדים (ה) אבל אם בלו העדים תחלה אינו נאמן (כ' פ' קדב"מ) :
ד אמר לו (ו) ק' הלוייתך בפני פלוני ופלוני ואמר לו להר"ם ובאו
 עדים שמנה לו אע"פ שלא ירעו אס' דרך הלואה נהגם לו או דרך מתב'
 הוחזק כפרן : ואם יטעון אה' כדרך מתנה נתנכ לו אי פרעון היו אינו
 נאמן : אבל אם טען תחלה אמת שקבלתי ממך כנה אבל במתנה היו
 או פרעון חובי נאמן כיון שאינו מבזיש העדים ונשבע היסת ונפטר
 ואם הבמין לו עדים מבחוץ וישמעו שנהגם לו (ז) ררך הלואה וטען
 זה להר"ם וראי החזוק כפרן על פי העדים (ח) אבל אם טען אני לא
 קבלתי ממנו אלא בפרעון שלי ומפני שלא היתי יכול להוציא ממנו
 הודיתי לו כל מה שאומר כרי להוציא חובי ולא הששתו להודות לו
 שהיה דרך הלואה כיון שלא ראיתי עדים טענתו סענה ונשבע היסת
 ונפטר : ה טענוק' לי בירך ואבר להר"ם ועדים מעדים שהלוח
 (ט) וחזר ואמר פרעתך החזוק כפרן לאותו זמן והייב לשלם ואין
 המלוה צריך לישבע ודוקא לאותו זמן החזוק כפרן אבל לא (י)
 למזמן אחר (יא) ונאמן עליו בשבועתו כשאר כל אדם : ו וכן אם
 טען להר"ם והוציא המלוה שטר בעדים שהלוח החזוק כפרן ואין
 המלוה צריך לישבע אפילו אם אין נאמנות בשטר : ז וכן (יב)
 אם הוציא כתב ירו שהוא חייב לו ואמר להר"ם וזה אינו כתב ידו
 אם החזוק כתב ירו ב' ר' או שראו עדים שהיא כתב ירו החזוק כפרן
 ומשלם (יג) ואינו נאמן לומר פרעתי עד שיודע לו בעל דינו או (יד)
 יצא עדים שפרעו בפניהם : (יד) והודה כנ' ד' מחייב לחבירו וחל' כ'
 אמר נזכרתי שפרעתי לו והרי עדים שפרעתי לו כאלמן : ח כל מי שהודת
 כפרן שכנגדו (טו) נוטל בלא שבועה ואם ירצה יתירם סתם על
 שנטל

לפ' הד' שמו' לזמן פרעון ומת בתוך הזמן הא ודאי פשיטא שאין היורשין
 יכולין לטעון שפרע אביהן וכפרעין מהם פתב הרדב"ז מי שנשבע וכחבא
 וכתב פסקם על נכסיו מי היה חייב לו ולמי הוא חייב ומת בעירו כלוא בניית
 בוני כמת תוך זמן וכפרעין מירשתי : מי טקצב זמן ואמר עד שאהיה כשור
 ואירם אשה ומת כראה מדברי מהריב"ל רלא מקרי תוך זמן אבל מדברי
 רש"י ונ"ל ה סימן ע"ה כראה דתוך זמן מקרי : (יד) וזמנו א' כ' ה"ך
 אפילו תוך זמנו : (טז) נשבע הלוח היסת וכפטר' זמנו דאי בעי אמר
 פרעתיך אחר זמנו והוא צעיר צע"ס אי אמרין מנו במקום חזקה ולא
 איפשיטא ופקו הסופקי' קולא להכתב ולפ"א אס' תפס' התלויה אפי' בעדים
 לא מפיקין מיני אס' הוא מהגד גוונא דמהני תפיסה בבעיא דלא אפשיטא :
עט (א) כפר בב' ר' לאפוקי חזן לבית דין : ואף שהעירו עדים בב' ר'
 אחר כעשה החזוק כפרן : (ב) החזוק כפרן ואינו דומ' לחשוד
 שכנגדו אינו נוטל אלא צבועה דס' ה' דלא כעשה חשוד בהאי ממונא אלא
 צבועין אחר אבל זה החזוק כפרן בהאי ממונא : (ג) אס' משביעין אותו
 א' היסת הסעם דהודאת פיו יותר מק' יעדיף מעדים שכנגדו ומגרעין
 תביעתו : וכ' הכמ"פ בזה' ל' יבעש"כ ו"ל אין משביעין אותו היסת החיל
 והחזיק כפרן למזון פכ"ל ולא דק דאף אס' אין החזוק כפרן אין משביעין אותו
 מסע' דכבר הודה שלא פרע מתחל' לכל האומ' לא ליתני כאלו אומר לא פרעתי
 דמי ואין יטעון עליו עתה שכבר פרעו מתחלה עכ"ל ולעכ"ד כראה מדברי
 פ"ט ברור'ם הם דהא הרמב"ם והמחבר כתבו לפני זה ואין המלוה חייב
 צבועה שהרי החזוק זה כפרן והראב"ד בהשגות כ' אף צורך לזה הטעם ע"פ
 נכ' ה"ך דאפטר כוונת הרמב"ם להורות דאפילו יטעון אס' כ פרעתי לא
 יהא כאלמן : לפ' זמ' הרמב"ם אס' חזר ותבעו ואמר פרעתי מיירי
 כמי בכה' דאפילו טען פרעתי אס' כ כסתחייב בב' ר' א' ו' להשביע
 אחר הפרעון ודברי תמוה' הם דהא יטענה זו יכול לבטל דבריו הראשונים
 שהעדים אינם יכולים לידע אס' פרע אס' אס' לאו מס' ה' בא הרב פ"ט
 לתקן לסוף המחבר וכ' דא' להשביע אחר הפרעון מטעם שכבר החזוק כפרן
 זנס' ראיתי כס' ד' חקקה על הרב וכ' ל' שישתו כמ' ש' כפי' ח' אבל כוונת
 כפ"ס כמ' דמטעם החזוק כפרן באמת א' להשביע כ"ל אפילו לאחר
 הפרעון חזק : ואם רנה להחרים על כל מי שבעל מיינו שלא כדון אין
 שוחזן בידו : (ד) וכאומר לא פרעתי דמי : א' וכ' דאס' בלו עדים אס' כ'
 שאמר שלוח ופרע נריך לטלם שכבר הודה שלא פרע : הט' זתמה על דין זה
 דלמא ה"ך איני חייב מחמת שפרעתיך ו"ל הרונה להניא ממון פ' פכס
 זה עליו לצרר ולתרוץ תמו' רבה והרנתי דברי לפני מו' ח' ז' והודה לדברי :
 (ה) אבל אס' בלו עדי' תשל' א' כד' ל' דהוא ודאי עדיין חייב לו בהודאתו
 פראשוכה והעדים שועים הם שראו הפרעון על ענין אחר ובוצרים שפרע לו
 שוב זה ומשום דשמע הלוח מעדים שאמרו שפרע חזר בו ואומר נזכרתי
 שפרעתי לו והט' ד' ספק דאפילו בלו עדים תחלה כאלמן : (ו) א' ל' ק'
 פלויתך : א' דוקא כשא' ל' בכני פ' ו' דה' ל' להסיס על לבו מה שנעשה
 בפניהם ולהשיב לו בב' ר' אותו מנה היתה במתנה או בפרעון חובי אבל אס'
 פובעו בב' ר' סתם מנה הלוייתך והלה משיב להר"ם זה מביא עדים שמנה לו
 צמניה מנה שומעין לו כשחזר ואמר אותו מנה היתה במתנה ומ' תחלה
 להר"ם הוא מפני שתובעו בהלוואה : והט' ד' חולק וכלאין חילוק בין הזכיר
 צמני פ' ו' ולעולם לא החזוק כפרן לא באומר מנה ממת' לך : כלפ' ד' לדברי
 שסמ' ע"ל מ' מ' והיבא בהג' ה' כמ' ע' כק' דאפילו בעדות מיוחדת דאחד
 ראה מחלון זה וא' מחלון זה נעשה החזוק כפרן ע"פ עכ"ל מירי ע"כ בלוחן
 זה דא' ל' מנה הלוייתך בפני פ' ו' שראה מחלון זה ואח' ראה מחלון זה דאל' כ'
 דברי הכת' ע' סותרין זא' ודוק : (ז) דרך הלואה דוקא כאל' ששמעו
 שנתן לו מעות החזוק כפרן משא' כ' כששמעו שהודה לו שחייב : (ח) אבל
 אס' טען כו' כתב הט' ד' ודוקא הכא כיון שהעדים לראו הלואה ממש

בעיניהם רק שמעו שכתבו לו דרך הלואה הילכך כיון שאינו חייב לא מכח הודאת פיו יכול לומר לא השתתי להודות כיון שלא ראיתי עדים אבל אס' העדים
 ראו ההלואה ממש בעיניהם א' לטעון שום טענה ומביא ראיה מהרוב' ש' דלא דמיא הלואה להודאה דבהודאה יכול לטעון להסעות הודיתי משא' כ' בהלוואה
 שהמטעם כנמר מוד ולא איצרו שהרי אלא לשקרא ומשמע דהעדים יכולים להבידו כתם סוה חייב לו עפ"י כמך שראו כלואה ולא ישיבין דלמא יטענו
 השתתי ליקח בהלוואה כיון שלא ראיתי עדים לא ודאי כל שראו ההלוואה ממש לא מהני שום טענה עכ"ל והונכרתי להחריך טי' ל' סאלכמה דיקים :
 וחזר ואמר פרעתיך א' פ' אף אס' אחר שהבאת עדים פרעתיך דאו שאינו כאלמן לומר שכבר פרעו כבר כתב זה וגדולה מזה דאפי' אס' בלו עדים ולא
 שלוח ופטר א' : (י) למזון א' כתב הרשב"א אס' בררו בא' שגכב עטרות מבית ראובן החזוק כפרן ע"ז על כל השטרות שמוניא על ראובן : והט'
 חולק וכתב לדודן דק' ל' כסברה אחרונה סימן י' ב' לא החזוק כפרן בשאר עטרות ובתשובות ב' חולק על הט' ד' וכתב דהטעם של רשב"א כיון שטוען עטרות
 הרבה כנכנו ממנו כאלמן הואיל והוא כופר שלא נגנב כלום הוי החזוק כפרן ע"ז נאריכות עוד כ' הט' ד' אפילו כפר בק' והחזוק כפרן כנ' כעכ' על כ' חח"יה
 (יא) ונאמן עליו כשצבועה דקדק' וכ' כשצבועה ללמדיו דעכ"פ נריך שבועה ואפי' ל' ל' ל' זה שטר כאלמנות אינו נוטל בלא שבועה כיון דנרע חזקת כאלמנות
 דידו' כתב כ' ג' ראובן שכתב לשמעון חפז אחד ואמר להר"ם ובאו עדים והכחישו וקודם בואו ל' ד' גילה דעתו וכוונתו שהיה בידו החפז והיה תוססו כשכיל
 מביעה שום לו על אחיו לא החזוק כפרן וכתב עוד לכל עניינים אלו שכתבנו חפז אחד ואמר להר"ם ובאו עדים אין המלוה כפרע אלא מבני חורין אבל לא מלקוחות דאמרי
 אעדים קא סמכונן פירש על אותן עדות שאמרו שפרע : (יב) וכן אס' כו' הוא הדין אס' טענו בעל פה וטען לפד' ס' והניא עליו כתיבת ידו אס' חק'
 ס' החזוק כפרן : (יג) ואינו נאמן לומר קאי אמה דמטיך ליה לפני זה וגם אכל החזוק כפרן הנ' ל' קאי : (יד) יצא עדים שפרעו : היינו שפרע כפי' יוס'
 אחר כפי' ידו : (יד) מו' שהודה : א' ע"ל סק' מ' ש' : (טו) נוטל בלא שבועה כתב הט' ד' היינו קודם הפרעון ויכול להחריב בתם אף קודם
 הפרעון אבל לאחר הפרעון יכול להשביעו היסת שלא כפרע ממנו שתי פעמים חק' מאה טען שפרעו קודם לכן א' להשביעו היסת כלל' לאחר הפרעון מש'
 דכיון דמטן עתחילה לא לוותי הרי הודה שלא פרע קודם לכן והודאת בעל דין כמאה עדים דמיא מה שאין כן בשאר החזוק כפרן : (טז) ד' דיבהל' ש'
 א' אכל אס' הכחישו ע"ל לכ' ע' לא נעשה כפרן אכל' מ' ה' ל' ע' א' כמ' ל' ע' ל' ע' וכן הוא כוונת הט' ד' לפרש דברי הסמ"ג ועי' פ' י' ע' א'

חשן המשפט הלכות הליאות עט פ מאמר קדישין

במקום עליו באריות ולעכ"ך כראה לתרץ דכרי המחדר דהכא ע"כ מיירי דאמר אחר שהבאת עדים פריעת ד' דאו שא"כ שכבר פרעו כבר כתב זה וגדולה מזו כמ"ל סק"ט ובהכחישו פ"א לא הוחזק כפרן לכ"ע אבל בזה יש לחלק בטוען שלוח ופרע כבר קודם התביע פסק המחבר שפי' מתוך שא"ל מ' שא"י לחזור ויטענה לסענה אחת דמתחלה היה טוען לא לויית וכל האומר לא לויית כאלו אומר לא פרעתי דמי א"כ לא יכול לחזור ולטען טענה אחרת שכבר פרעו מס' כ' כשטוען שפרע אח"כ דבזה אינו חוזר מדב"י הראשונים ל' דמורה המחבר בזה לדעת הרשב"א והטור דנשבע ונכפר כ"ל ומיוסב ב"ה הרב קושי"מ"ה ה"ה"ך ודוק: (יז) כיון ששתי הטענות * א* כתב ה"ה"ך משמע מ' שפסע מסוס ששני הטענות פחות לפטרו משמע מ' שהלוה טוען א"י הינו א"י א"כ לויית אכל א"י א"כ פרעתיך כיון דהייב כמ"ס בסיון ע"ה ס"י א"י לטעון סוב פרעתי וקשה על הרב שכ' פ"ס דא"ס חזר ואמר נזכרתי שפרעתיך נאמן בשכופ"ו וז"ל דהרב ס"ל ש"ס דש"ה שטוען שבאותו פעם שאמר א"י באמת לא ידע ועכשו נזכר הלכך ישבע שכן הוא שמתחלה שכה ועכשו נזכר מש"א"כ הכא אומר שמתחלה טען סק"ו דוק: (יח) לפרעו * א* הטעם משום דאמר מה לו לסקר דחי בעי היה עומד בטענה הראשונה וע"ל סיון פ"ו וסיון קמ"ו ס"ד: (יט) שהקול מפורסם * א* כ"ה"ך ד"מ לא חילוק בין מפורסם לסחינו מפורסם וז"ע: ולעכ"ך דברי ה"ה"ך נ"ע הא בד"מ מסיק שם בזה ל' וע"ל בסיון ע"ב כתבתי דקול מפורסם מחשב כאלו היה עדים וכו' עכ"ל ועיין בט"ך בס"כ כ"ג שהאריך להקשות על דברי מור"ס ז"ל ולולא דבריו הייתי אומר כפשוטו מ"ה מור"ס ז"ל וכן א"כ היה קול בעיר שלוח וכו' ר"ל שאותו הקול לא ינא עד אחר טענתו הראשונה וא"כ מלפון ד"מ שכ' בזה"ל דא"כ טען לא לויית וחזר ואמר פרעתי משום שהיה קול בעיר שלוח וכו' משמע בהדיא מדבריו כינא אותו הקול אחר טענתו הראשונה ובאמת כוונת מור"ס כמשמעות הרי"מ"ה דהא דחוזר וטען אפילו מטור לכסור טענה גרוע היא מדהרר מטענה קמיתא ולא מהימ' אלא מה"ס מגו דחי בעי קאי אטענה קמיתא ומספר משה"ה יש לחלק בקול מפורסם לא בעי קאי אטענה קמיתא וליכא מגו דומיה דלפעיל כיון ע"ב אכל בקול שאינו מפורסם א"כ שיש לחוש שיתפרסם הדבר לאחד הזמן מ"מ כיון שפריץ הוא קול בעלמא ולא כתפרסם הוי דומיה שהורה קורס שבאו עדי שכ' מקודם לזה ודוק וז"ע: (כא) אבל א"כ כו' בזה נחלק דין אחר אתם מידי להוכיח בנ"ד דנהבאחש בבית דין אפילו אחר פרעתי אחר כך א"כ בהטעם כל שהוחזק כפרן א"כ לאותו זמן משה"כ זה שלא מקרי הוחזק כפרן אלא שא"י לחזור מטענתו ראשונה לצד שכבר פרעו כיון סק"ב כל עליו בעדים שלא פרעו והפ"ו כתב בזה"ל הטור כתב בשם הר"ר יונה אפילו כפר חזן לכ"ד א"כ לומר פרעתיך קשה האיד נעשה כפרן חזן לבית דין ומתוך דה"ר יונה אוכל לטעמו שכ' הטור בסוף סיון קמ"ו בעיף מ"ג דהורה אפילו חזן לבית דין שבאה לו חובה מכלל דבריו שנתכוין לזכות חשובה כק' עדים ה"כ הוי כן אפילו בלא אחר אתם עדים דהא הוא נתכוין לזכותו בזה שאמר לא לויית אלא שאנו לומדים חובתו מזה שלא פרעו וכיון שסק"ל כה"ר יונה שכן כתב בש"פ שם בשם יש מי שחולק הכא דמי קיימא לן כוותיה ואף שם"פ לא הביאו מכל מקום הלכה דרוחת היא: (כב) מעולם לא היה לך * פי' שלא חזר ואמר נתתי לך אלא אחר לא היו דברים מעולם והעידו עדים שהורה לו פירש שאמר לו הן בזה הוחזק כפרן אבל א"כ לא חזר ואמר לה"מ לא לאחר שאמר תחלה הן א"כ למחר אין לך כירי בזה יוכל לתרץ דבריו ולומר אמת שהיה לך בירי ומ' האמרתי תחלה הן וא"כ פרעתי לך מ' האמרתי לך א"כ אין לך בירי: (כג) אין לך בירי סתם פי' לאחר שתבעו בדין אומר כן: א"כ שהיה טוען שלא קבל כלום מחמת האשה מצדל דיכה וא"כ נודע בעדים שקבל הוחזק כפרן ולא יכול לומר שתתן לה מה שקבל: (כד) וחזור ואומר * א* פי' חזר ואמר שכחתי וידע א"כ צתה שפרעתיך במזמנים או באותה סעודה שאל' כפטיסא: (כה) הורה בד"ד דוק כיון שלא היה לו לפרוע וכתבו לו מעשה ב"ד דאז ה"ל כאלו כתב לקלוה למלוה שטר במור או שטר ב"ד ולא רנה לקייס ניוו ב"ד מ' הא"כ לומר פרעתי את' כהא א"כ החרימו ב"ד על שלא בא על היריד ופרע לחבירו לזונו על כתי' שביר המלוה או שפשו ב"ד דין פשרה בין הלוח למלוה לשלם גזמנים ועכר הזמן ואומר ע"ז וא"כ טען פרעתי לו הכ' יסבירו עלי און זה מקרי מעשה ב"ד לחטבו כשטר גמור דלא למיהו נאמן לומר פרעתי כיון דלא סידב מתחלה ב"כ וטוען שמתם שלא היה לו אז מ' לא פרע לו לזונו ואחר כך היה לו לפרוע וכו' דמסתמ' ידע שהחרימוהו וכתבו לכתבו וכתבו חתום א"כ איתא שפרע הוי ליה ליקח הכתב ממנו וכבר כתב רמ"א בס"ס ס"ב דאון לו לדיון א"כ מה שפיכו ראות וה"כ בכת"י הזה: (כז) חייב אתה כו' פי' דלפון זה כלו הדיינים מכופקי בדיו והל"ל דלא יהא נאמן לומר שפרע כיון דלא החליטו הדבר א"כ נאמן דאין דרך בני אדם לקדקך כ"כ בלפון הדיינים ולפון חייב אתה ג"כ משמע להו"פ ס"ד ובסעיף שאל' שפדים מעידו עליו שלא כתב מחלקיך בין נא ותן לו לחייב אתה ליתן לו כדוי להקל על הנשבע שלא יהא כפרן דכלל מקו' שכוכל ללמוד זכות על הנשבע שלא זניאו מירו או שלא יהא כפרן עושין וכמו שאמרו דכל ספק הוא חומר לקובע וקולא לנתבע: (כח) הוחזק כפרן * א* ה"ה"ך ז"ל וז"ל וסוב א"י לומר א"כ פרעתי עד שישרע בעדי' (כח) ב"ד"י דניית דיכא * א* כ"ה"ך דכל הוכא דנתבער דלא פרע הוה כמלוה בשטר וזוה און חילוק בין ניות דיכא א"כ לא דניית דיכא ואפילו דלא כתבר דפרע א"כ כיון דסידב אינו פורע וכו' ע"ה: (כט) ושמתוהו דוקא שמתוהו קאמר וה"ה"ך כתב אף בלא שמתוהו: (ל) אפילו משמעבדי דמעשה בית דין יש לוקול:

מ"ה שמואל מטונו שלא ברין: (מ) וכאו ב' עדים והכחישוהו אבל השוען לה"מ וחייבוהו שבועה כשבא לישבע חזר וטען פרעתי או איני יודע או שטען הלו' איני יודע וחזר וטען לויית ופרעתי הואיל ולא הבחישהו עדים אלא שמרקק בישבעו על עשת' נתקנה (יז) כיון שישתי הטענו' באות (יח) לפוטרו ישבע שאינו יודע ויפטר: ואפילו במקום דאיכא למימר דמה שהורה מפוס פראה עדים שנאו מ' הואיל והורה קודם שנאו בעדי' לא הוחזק כפרן וכן א"כ היה ק"ל בעיר שלוח א"כ לא (יט) שהקול מפורסם דא"כ הוי כאלו כבר בלו עדים דמי כמו שמתבאר לטיל סימן ע"ב סעיף י"ט וכן אפי' הבחישהו עדים א"כ לא היתה הכפירה בבית דין לא הוחזק כפרן אבל אם התובע אמר לעדים שכפר בפניהם אתם עידי שטען לא לויית ושחק הלה א"כ חזר ואמר פרעתיך קודם לכן אינו נאמן (יא) אבל אם אמר פרעתיך אחר כך נאמן: י' טנה לי בידך אמ' לו בפני עדים הן למחר אמר לו בפני ב' דתנהו לי אמר לו נתתי לך נשבע היסת ונפטר אבל אם אמר לו (יב) מעולם לא היה לך בירי והעידו עדים שהורה לו הוחזק כפרן שכבר הורה שהיה לו בירי והודאתו כק' עדים דמי. אם אמר לו (יג) א"כ לך בירי סתם לא הוחזק כפרן שיכול לתקן דבריו הראשונים ול"מ אין לך בירי שאמרתי היינו לומר שפרעתי לך והוא דרין אם אמר איני חייב לך או שקר אתה טוען שיכול לתקן דבריו א"כ אומר איני יודע מה אתה אומר: י"א אמר לו טנה הלויתיד בצד עמוד פלו' חייבו לא עברתי בצד עמוד פלוני מעולם ובאי ערי' שעבר בצדו אבל לא ראו שהלוח לא הוחזק כפרן דמילתא דלא רמיה עליה אמרי' ולא ארעתיא אמר פרעתיך בפני פלוני ופלגנו ובאו אותו פלוני ופלוני ואמרי' לה"מ נתבאר בסיון ע"ב: י"ב אמר לו פרעתיך טנה בסעודה פלונית שהיה השער שלה בכך וכך והביא דלה עדים שלא היתה שוה כל כך ותובע מטנו המותר (יד) וחוזר וטוען פרעתיך או באותה סעודה או ברבר אחר הוחזק כפרן שבני אדם נוחנים רעתם לזכור סכום השער לפיכך גובה ממנו המלוה מה שנשאר מהחוב בלא שבועה (י"ה) הודאה בבית דין או צרות בבית דין כמלוה בשטר דמי וליפיק בותבים ונתני' לבעל דינו כר' א בשלא קבל הדין ער ישלחו ב' י"ג שהיו יושבים מעצמם במקום הקבוע להם והביאורו כמו שכתוב בסיון ל'ט אבל ישני' שבאו לדין ותבע אחר מהם את חבירו ואמר לו טנה לי בירך ואמר לו הן בין שאמרו (יז) חייב אתה ליתן לו בין שאמרו צאתן לו ויצא ואמר פרעתי נאמן וישבע היסת שפרעו לפיכך אם הוד התובע לריינים ואמר כתבו לי הודאתו אין כותבים לו שמת פרעו ויבא לגבות ממנו פעם שנית (וע"ל סיון ל'ט סעיף ט'):

באיזה ענין טוען וחוזר וטוען וכו' ב' סעיפים:

מי שטוען בב' טענה אחת (א) ונתחייב בה אינו יכול לטען טענה אחרת ישותרת הראשונה (ב) ואפילו יש עדים על טענה אחת לא מהני (ג) כדלפיל ריש סיון מ"ט (ד) אבל אם בא לתקן טענה ראשונה והחרימוהו ע"ז וא"כ טען פרעתי לו הכ' יסבירו עלי און זה מקרי מעשה ב"ד לחטבו כשטר גמור דלא למיהו נאמן לומר פרעתי כיון דלא סידב מתחלה ב"כ וטוען שמתם שלא היה לו אז מ' לא פרע לו לזונו ואחר כך היה לו לפרוע וכו' דמסתמ' ידע שהחרימוהו וכתבו לכתבו וכתבו חתום א"כ איתא שפרע הוי ליה ליקח הכתב ממנו וכבר כתב רמ"א בס"ס ס"ב דאון לו לדיון א"כ מה שפיכו ראות וה"כ בכת"י הזה: (יז) חייב אתה כו' פי' דלפון זה כלו הדיינים מכופקי בדיו והל"ל דלא יהא נאמן לומר שפרע כיון דלא החליטו הדבר א"כ נאמן דאין דרך בני אדם לקדקך כ"כ בלפון הדיינים ולפון חייב אתה ג"כ משמע להו"פ ס"ד ובסעיף שאל' שפדים מעידו עליו שלא כתב מחלקיך בין נא ותן לו לחייב אתה ליתן לו כדוי להקל על הנשבע שלא יהא כפרן דכלל מקו' שכוכל ללמוד זכות על הנשבע שלא זניאו מירו או שלא יהא כפרן עושין וכמו שאמרו דכל ספק הוא חומר לקובע וקולא לנתבע: (כח) הוחזק כפרן * א* ה"ה"ך ז"ל וז"ל וסוב א"י לומר א"כ פרעתי עד שישרע בעדי' (כח) ב"ד"י דניית דיכא * א* כ"ה"ך דכל הוכא דנתבער דלא פרע הוה כמלוה בשטר וזוה און חילוק בין ניות דיכא א"כ לא דניית דיכא ואפילו דלא כתבר דפרע א"כ כיון דסידב אינו פורע וכו' ע"ה: (כט) ושמתוהו דוקא שמתוהו קאמר וה"ה"ך כתב אף בלא שמתוהו: (ל) אפילו משמעבדי דמעשה בית דין יש לוקול:

מגן אברהם
בבית דין
מגן אברהם
בבית דין
מגן אברהם
בבית דין

ראשון לומר כך נתכוונתי ויש במשמעותה לשון שטובל זה התוקן
עומצין לו כמ"א שלא יצא מבית דין אבל אם יצא מב"ד אין שומצין
לו (ה) רשםא לכדורו לטעון שקר אבל כל מה שטוען הו"ק לבית דין
(ו) יכול לטעון אפילו לסתור טענתו הראשונה לפי שאין אדם מגלה
טענתו אלא לבית דין בכת"א שאינו טוען וחוזר וטוען לסתור טענתו
הראשונה בשנתחייב בדין בטענה ראשונה אבל אם יכול לזכות בדין
גם בטענה הראשונה יכול לחזור ולטעון ולזכות בטענה האחרת ואע"פ
ע"א נתן אמתלאה לטענה הראשונה ואע"פ שיצא מבית דין וחזר יש
לו לחזור ולטעון ולהפך כל הטענות שירצה (ז) כפטור לפטור ער
שיבואו עדים (וע"ל סימן ע"ט סעיף ט') אבל מאחר שיבואו עדים
ויבחישו טענתו (ח) (הראשונה) שסמך עליה אינו יכול להשיאי טענה
אחרת אלא א"כ נתן אמתלאה לטענה שסמך עליה ויש במשמעות כמנ
ע"ד שיא בזאת הטענה האחרת והיא שלא יצא מבית דין וכנ"ל דייק
(ט) לאחר כדי דבור אצל י' תוך כדי דבור יכול לחזור ולכתור טענתו
הראשונה וכל זה אין חלק בין אם טען בראשונה ובא אחר כך לטעון טענה
אחרת או אם שתק תחלה ובא לטעון אחר כך אלא ח"כ נתן טעם לפיה שתק
בתחילה וכלל כי ח"דאש שתק יכול לחזור ולטעון (י) יש אגמרים
שלאחר שכתב טענתו בשטר אינו יכול לחזור ולטעון ואפילו בנותן
אמתלאה ואפילו לא היבחישי ויש אומרים (יב) דהכ"ד יכתבו הטענות
כדי שלא יוכלו לחזור ולטעון:

פא אם הודה מעצמו מתי יכול לומר משטה אני
בך וכו' ל"ב סעיפים:

א אמר לחבירו מנה לי בידך אמר לו בפני עדים הן לאחר אמר לו
תננו לי והשיב (ה) משטה הייתי בך נאמן וצריך לישבע (ב)
שהוא כדבריו ישכונתו להשנות בו ואפילו לא טען משטה הייתי בך
אלא לא היו דברים מעולם (ג) פטיר (ד) דמילי דברי לא דברי
אינינו: ולא אמרין טענת משטה אלא (ה) ביהודי היורה אצל לח נכנור
המודים דין דרכו לטענות מי שאמר (ו) נחתנו הנשיר תלמי' ע"ש נכך וזני
אשכח לך פטור כיון דלאו עמי הוא וכלתו הכי חייב ללמוד ע"ש בנו (ז) יכול
לומר משטה הייתי בך וחק על נבדלח ענין טעמין ליה ואע"ג דלא טעמין
ליה נשאר משטה: **ב** ברא בבירא (ח) אבל ש"מ שחנצו חבירו
והודה אינו יכול לומר כשטר הייתי בך שאין אדם משטה בשעת
מיתה: וה"ה אחר כ שהודו לו (ט) או שתקו לטוהתי הוי כהודה ולא
יכולין לחימר טעמו שלא להכניס סכי' מרע ג בבירא נמי דויקא
איהו גופיה כצי לטעון משטה הייתי בך אבל אי לא טעין (י) לא
טענינו ליה און אבל לורשיו טענינו שמה לא כיון אביהם אלא
להשטות: **ד** יש מי שאומר שאם התוב (יא) תופס מסון הנחבצ
בשעת הוראתו כנגד המנה שהוא מורה י' בו אע"פ (יב) יש עדים
שהוא מכוון של זה הנחבצ (יג) ישוב אינו יכול לטעון טענה השטאה:
ה (יד) לא מדגיא טענת השט' ה' טו' אלא בשחנצו והודה אבל
אם

הוא צענון שיכול לומר כשחתי שפרעתי מהני אלא מביא עדים על טענה
סויה: (ב) כדלעיל ר"ס ל"ט * כמו התם אכתוב ע"י כפירתו
שאמר לא לויחי לא שמעין לו לפטר נפשו אפילו הוכח דאית לי עדים ה"כ
דכוותי היכא דכתובי על ידי טענת עמו שוב לא שמעין לו להיות פטור
אפילו היכא דאית ליה עדים: (ד) אכל אם בל לתקן ואם אחר הודה
ס"כר חבירו וידיה רוצה אחר כך לישב דכרוו אינו כאמן: (ה) דשאל
למרוהו כ' הש"ך דה מיהו שתיבדו בית דין ואמר לי חייב אתה ומכין
והיכא ללא הכחישו עדים ולא אמרו לו הכ"ד חייב אתה אם מתקן טענתו
הראשונה ואומר כך נתכוונתי ויש במשמעות הלשון הסובל זה התיקן שומצין
לדחק שיא מבית דין: (ו) יכול לטעון וכתב הראש"ח ל"ש שכתבו
טענתו ול"ש לא נכתבו טענתו ול"ש הש"ך והיונו שלא הורה מתחלה בפני
פדי' צ"ע או בהודאה גמורה בלשון המועיל: (ז) מפטור לפטור * כתב
הש"ך לאפוקי מחייב לפטור דאין יכול לטעון אפילו לא יצא מבית דין אלא
כשמתקן דבריו ומסיק פכ"ס כראיה דאם דבר פסקו הכ"ד ששכנרו ישבע
ויטיל שוב אין יכול לחזור ולטעון לישבע ולפטור * ועיין לקמן סימן קמ"ו
פד"יכס אלו השייכים לטעון זה: (ח) הראשונה * א"כ פ"ה"ך ויש גורמין
באחרונה וכן הוא ברמב"ם עמו והוא יותר נכון: (ט) לאחר כדי דבור *
ואם אחר הודה לחבירו בבית דין וא"ל הפני אל תפרעני אלא צדדים והשיב
בנחבצתיך כ"ד יש לי בידך משכון או תור כ"ד של חבירו לאו כדבידך דמיא
וכתב הש"ך ומיירי שהיה משחמת דבריו ראובנים שלא היה בידו משכון
דא"כ פשיטא שיכול לתקן דבריו כך נתכוונתי שאני ח"ל מפות ואמה חתן
לי המשכון והכל לפי ראות עיני הדיון: (י) תוך כ"ד אדליל קאו חמי
שטען תחלה טענה שנתחייב בה והיינו אפי' בלא פרוס יחזר בה דרוך כ"ד
דלו בהאי דיכא אם באו ערי' והכחשו או ש"ו לומר תוך כ"ד: (יא) י"א
כו' לכל דכתב ודאי מידק דייק בטענתו: (יב) דהכ"ד ררצו היינו
מדעת סנהין לא שכל לאשמעין שהכ"ד יורה אחר זה שיתנו דעתם לכתוב
הטענות שלא יתחרטו אח"כ ויחזרו:

פא (א) משטה הייתי בך פי' כשה כמו שהשטיתני לשאל ממני דבר
שח"ך לך בדין כן השטיתני בד' להודות לך דבר שאינו בדין כ'
הש"ך והוא הדין היכול לטעון טענתו בהודאה: (ב) שהיא כדבריו ונר"ך
לכלול טור בצדעה וז' גם כן שאין לו בידו כלום שהרי בהודה לו פ"ה חניעה
אייירי דאף דכשבע שבאותו פעם היתה הודאתו להטעון עדיין אינו נפטור
מהתביעה שתבעו תח"ל ונודאו ג"כ דעתו לאותו תביעה ובטענה שאין
לו בידו כלום נרדף לא מפטור דיש להוכיח על פניו מההודה לו שקר נכבצ
פי' אף שבאותו דיבור שהודה לו לא נשתעבד ויכול לחזור בו אף שלא היתה
כוונתו להשטות כיון דלא אמר א"ע מכל מקום י"ל מההודה לו בידאי חייב
לו בהלוואה או בשטענור גמור שטעה לו לפני אותו פעם מ"ה כריך לישבע
שכויכתו בהודאתו היתה להשטות בו כי לא טעמין בעדי השטאה וגם אין
מאמינין ליה בדבריו כן כ"א בשבועה ואם על גב שאיירי טוען שיבעע לו כן
אפי' כריך לישבע לוכת' ר"ס"ך ויוקא השטוען דרו שחייב לו אכל כשאינו
טוען כרי' או הכ"ד טעמין ליה ש"השטות נתקן: (ג) פטור * כ' הש"ך

פטור ממון אכל שבועה כריך שאינו יודע משום הודאה שחייב לו והכח"ע כתב דפטור אף משבועה * ואף בשבועה יכול לומר קים ליה ואין כריך לישבע
כנ"ל: (ד) דמילי דברי * פירש כיון דאפילו לדברי המדי' אינו יודע שח"ל לא מכה הודאתו והיכא למימר דלהשטות כיון ועי' הוי ליה מילי דכדי פי'
שאין דתם תועלת ועבד איכיס לשכח דברים כאלו: (ה) אלא ביהודי המורה * א"כ כ"ה"ך ל"ד פטיר
לא ר"ל כל שאינו עניו שהיה הויב ללמוד ע"ש בנו או לשביר לו מלידכו: (ז) יכול לומר משטה הייתי בך * א"כ ואע"ג דלא אמרין משטה לא כשתבעו
היינו דקא כשהודה שחייב לחבירו מנה בלא תביעה דאין טעם להשטותו אצל הכ"ה יש טעם להשטותו דכל"ה חייב ללמוד ע"ש בנו וגם הוא
פטיר שהי' מוטל עליו לשכור מלמד דכה"ג טעמין ל"השטות כהכ"ה * והש"ך כ' כחנצ דחק כי דין פשיע הוא בטעמו דהיקא היכא שמודה לו שחייב לו ככר
הוא דבעינן שיפוטו משטה ושתבעו והודה דאל"כ משתיא חמת הוא שחייב לו ככר חס"כ הכא שידוע ש' אינו חייב לו ככר רק שיתחייב מכה שאמר אפי' השלם
לך והלכך כיון דב"ה"ה חו"ד לליוד ע"ש ברו פטיר וכן כ"ה"ה בכ"ה היכא שאינו חייב לו ככר רק שחנצו לו עתה דביבורו פטור וכך קמן פ"ס רכ"ד ובה"פ
סימן קס"ה * וגדולה מזה כ"ל דהכ"ה ובכל כ"ה"ג אפילו אמר אתם עדים פטור דאפילו תויא שמתחייב עתה לשלם לו הא הכחישו רוב סובקי' שהי' יכול
להתחייב באתם עדים בלא קנין דבר שלא היה לו חייב ככר כדלעיל בסימן מ' ואפילו ליעת הרמב"ם כ' יש לומר כן ע"ש באריכות: (ח) אכל שכ"מ *
א"כ כ' הש"ך אם הוא מכוון אפי' שהולך ברנליו מקרי טענת מיתה * וכ' עוד ואם הודה בשעת מיתה וקא על רנליו ותיבכו יכול לומר משטה והכי מוכח
מתים וברא"ש ומרדכי וכן הוא בהרי"א בהנ"ו מיומנות: והע"ג רונה לומר דלא שייך משטה אלא בע"פ ולא בכתב ודברי ש"מ ככתובין וכמכורין דמי והביא
דאי לרדריו מספר משפט שמואל ולא דק דלא אמרי' כן לא בשטמך ואינו חוזר אצל כשהחזר מוכח דמיה דוכתי ולקמן בכ"ד ד' יכול לחזור בו: ש' או שתקו
לנוואתו אשה שנוקה לככה ליתן מככיה ז' זקוקים לקרוביה והבן שתק ואחר מיתה טען שלא כשבעת על כתובתה אין דבריו כלים מאחר ששתק בשעת
נוואתה ואפילו לא היו עדים בנוואתה אלא שהבן מודה על עמו שכן היה * ומה למד הש"ך דכל היכא דהוי הודאה כגון שאמר אתם עדים אפילו אין עדים
כאן והוא מודה לו שהודה בא"ע אלא שטוען שאינו חייב לו כלום חייב לשלם לו ולא מהימן במנו ונראה דוקא היכא שיש לווצר שהש"מ אומר חמת שיש לה ז'
זקוקים שאין לבן חלק בהם אמרין מהשתק אצל וודאי אכל בעלמא לא הכסוד בשתיקתו ששתק להש"מ דהא קי"ל דאפילו מחלק ככיוו כשהוא ש"מ והאשה
שתקה לא הפסידה כתידיה בשתיקתה וגם דיוקא באשה ומקולי כתובה אכל שאר בע"מ לא דהכנסים הן צוודאי לבע"מ לא אמרין שתקה מהו מחילה *
ונט"ו כתב אף כאן שאין להביא מיון מן הרא"ש דהא כתב הרא"ש ושאר אפרונים שהקילו בשבועת האלמנה דלא שייך בזמן הזה התכנת ברני והאידי' א'
מנצין לכל האלמנות של קדושים אף אם מכו קודם שבועה וכן כתב החלקת מחוקק ושאר אחרונים: (י) לא טעמין לני * א"כ כ"ה"ך אף אם אויר אינו
חייב לך כלום אם לא טען משטה הייתי בך חייב כיון שאמת שהודה וגם כריך לישבע: (יא) תופס מיון הנחבצ * א"כ כ"ה"ך ל"ד חתין הכר בתורת
הלוואה או פקדון או כונא צוה ותופס ועומד בשעת הודאה * והע"ג והש"ך הוכיחו בדאיות דמייירי דוקא שתכסו בשעת תביעה פ"ה או שנידך לומר התובע
מכה לי בידך ואחיוק מה שבירי משלך כל מכה זו ואף בתר הודאה או תפס כל זמן דלא הדר הנחבצ מהודאתו מהני תפיסה: (יב) שיש כד' ספי' י' פ' ש'
עדים שראו אותו עתה בידו דלויכא מנו דלה"ס או החורתי לך: (יג) שוב אינו יכול לטעון שהשפיקה עושה הודאתו גמורה: (יד) לא מהני
טענת השטאה וכל תכאוי שבני אדם מתכין ומקיימין ביניהן אין שייך לומר משטה אני בך: (טו) אלא כשתבעו והודה * א"כ כ"ה"ך דנה"ל כ' הסור
ערה"ם חמס' הרמב"ם ושאר גדולי ספקי' אולקי' פ"ו והע"ג רונה להשיג עליו משי' רש"י ולא עיין כש"ך שתרנוש צוה זכ' משי' רש"י חכירא ד"ל רכיכת רש"י

השן המשפט הלכות הלוואות פא מאמר קדישין

אם לא תבצע והוא הורה מעצמו איני יכול לשעון משטת חייתי כך
(וכיין לקמן סימן זה סעיף י"ד) ו אם בשתבעו הורה בפני בית דין או
שהורה בפני עדים ויתרופו לעדים (טו) בין שאמר להם תתבע אתם
עירי בהוראה זו או שאמר התובע אתם עירים ואמר התבע בן תהיו
עדים או ששתק התבע שוב אינו יכול לוטר משטת אני כך אבל יכול
לשעון פרעתי : ו הא דמרגי אתם עירי רווקא בשתבעו מנה ואמר
לו הן ואחר כך אמר אתם עירי ושחק לו אבל אם אמר לו מנה לי בידך
והלה שחק ואמר התובע לעדים אתם עירי ושחק התבע אין שתיקתו
בלום דלא הוי שתיקה בהוראה אלא בשהורה לו תחלה ואמר לו הן
וכשאמר התובע אתם עירי שחק אבל בששתק מתחלה ועד סוף יכול
לומר (יז) לא חששתי להשיבך : מי שהתנה עם חזרו ללמוד עכ כן
חברו בפני אבי הון ואבי הון שחק שתיקה בהוראה דמוא ואף על פי שלא
דבר האב כלום דהוי ליה לזכ לאסוקי ארעתיא ולמחות וכמו שיתבאר בסמוך
סעיף י"ג : ו אמר בפני שנים הרניני מורה בפניכם שיש לפלוני אצלי
מנה ואמר בן (יח) דרך הוראה ומורה ולא דרך שיתא אף על פי (יט)
שלא אמר אתם עירי ואף ע"פ שאין התובע עמו הרי זה ערות גמורה
(ך) ומשלם על פיהם : ו הורה בפני עדים הוראה גמורה וחזו ליה
סהרי אתריני אף על גב דליתנהו לעירי הוראה כי אתו עירי ראייה
וכסחרי ראורי קמי הנך חייב : (ךא) הוראה בפני עד אחר הויא
הוראה בין לישבע על פיו אם בפר בון לפרוע אם הורה שהורה בפני :
יא התביא לו עדים אחורי הנדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן
אמר לו רצונך שהורה לי בפני עדים והשיב לו הייתי מורה לך בפני
עדים אלא שאני מתירא שמא תכפניני שאשלם לך טיר והעדים
שומעים כל זה פסוד : יב כל שראו ההלואה (ךב) אפי' בהכמנה
פעירים עליה : יג התביא לו עדים בבילה ואמר לו מנה לי בידך
אמר לו הן אמר לו עירי ושכבי להו סחרי עלך אמר לו לא אינה הורא
אבל אם שחק הויא הוראה ורוקא כי האי גזונא (ךג) דאבער ליה
לאסוקי ארעתיא שיש שם עדיה דלמה אמר עירי ושכבי להו סחרי
עלך אם לא שהיו שם אבל אי לא בעי ליה לאסוקי ארעתיא (ךד) כגון
שאמר אתם עירי וזה אינו יורע שיש שם עדים ושחק אין הוראתו
הוראה : יד לא תבצע שום אדם אלא הוא בעצמו הורה דרך הוראה
בפני עדים מנה לפלוני בירי וכשתבעו אמר לו אין לך בירי כלום ישלם
הודיתי אלא שלא להשיב את עצמי הודיתי נאמן ואין חילוק בזה (ךה)
בין עני בין עשיר בין שהיה בריא כשהורה (ךו) בין שהיה שכיב סרע
ואם כשהורה בפניהם היה התובע עמו (כו) אינו נאמן לשעון לא
הודיתי אלא (כח) שלא להשיב את עצמי ויש מי שיאמר שאשילו
היתה ההוראה בפני התובע נאמן לשעון לא הודיתי אלא כדי שלא
להשיב את עצמי (כט) ולענין שבועה אם טען הן לי מנה שאחתה
חייב לי ואם תרצה לכפור הרי פלוני ופלוני שאמרת בפניהם שאחתה
חייב לי אף על פי שיהיא אומר טענת שלא להשיב את עצמי (ל)
צריך לישבע היסת דרל מהבא עדים חייב לישבע על תביעהו אבל אם
אמר ליה הן לי מנה שאמרת בפני פלוני ופלוני שאחתה חייב לי והוא
טוען טענת (לא) שלא להשיב את שבועה אינו צריך : טענת שלא
להשיב טענתו אף על פי שהיא אינו טוען ופ' סימן זה סוף סעיף כ"א :
כ"ד שהכריזו על כל מי שהיה בירו של יתומים יוריע לבית דין הוא או שלוחו
(לכ) והורה אחר לפלוני לא יוכל אחר כך לומר שלא להשיב הודיתי מאחר
שלא הורה מעצמו שהרי הית'ם קצת תביעה גם לא יוכל לומר משטה הייתי
שהרי לא היתהם תביעה מבעל דבר עמו : וזו לרעת האומר שאשילו
היה התובע בפניהם יכול לשעון טענת שלא להשיב אפילו אמר (לג)
אתם עירי ושחקי יכול לשעון שלא להשיב הודיתי כיון שמעצמו
הורה : וי' מאחר שאמר אתם עירי לא יוכל לומר כדני שלא להשיב הודיתי
וי' מי שאומר שטענ' שלא להשיב אינה טענת אלא בשמורה
מעצמו

כחריז'ם פ"ם : כ' בתשובת הרא"ם אם ה' נסך מה ובחלק זה הקד' ההוא
א"י לומר משטה הייתי כך גם על שאר הסך א"י לומר משטה הייתי כך כ'
הרדב"ן בהקד'ם לא סויד לומר משטה (טז) בין שאמר כו' כל זה קאי כשהורה
בפני עדים אבל כשהורה בפני צ"ד א"נ כלום : כ' בעל העיטור ה' ה' אם אמר
המלוה כתבו והלוה שותק יכתבו העדים והיינו שהיה לו מלוה ע"פ והמלוה
רונה שיכתבו פיהם מלוה נשטר ושחק הלוח שיכתבו העדים וכ' ה' ה' :
(יז) לא חששתי להשיבך פסא' כ' כשהשיבו מתחלה וא"ל הן דה"ל להשיבו
ג"כ אה"כ לקחור נו' ולומר לא תהיו עדים כי להשמות כתובותי : (יח)
דרך הוראה וכתב בתשובת מהר"ם אלט"ך אם אמר מודה אני הוי הודיא
גמורה ואם אמר תדע פאני חייב לפ' שנה לא הודיא היא (יט) שלא אמר
א"ע כתב ה' ומכ"ש כשאמר א"ע אפילו לא היה התובע עמו דמהבי וא"י
לשעון שום טענה דאין לאמר א"ע כלום : (ך) ומשלם על פיהם פי' דהאי
מירי כשהתובע עמו דאל' יכול לומר שלא להשיב אומר כן והא דכתב
המחבר פאין התובע עמו לאשמעין רבותא דאף פאין התובע עמו אם
הורה בהוראה גמורה הוי הודיא' אבל האו' משלם על פיהם מירי כשהתובע
עמו וההודאה היתה ע"י תביעה והס' פי' דמירי שהמורה טוען בפ' משט'
הייתי כך א"כ הורה שלא כתבין להשיב רק להשקות ו' ח' כיון שהורה
בהודאה גמורה : (ךא) הודאה בפני א' והס' ד' חולק על המחבר ופייס
דהוי ספיקא דריבא ויכול המוחזק לומר קים ל' : (ךב) אפילו בהכמנה
דוקא בהודאה הוא דלא מהני משום שיכול לומר משטה אבל בהלוואה מהני
משום דבהלוואה אפילו בלא עדים כלל הוא חייב דלא איברו סהדי אלא
לפקדא' : (ךג) דאנשי לאסוקי ארעתי' וה' אם הסמין עדים בכה"ק ואם
חיי ושכני להו עליו' סהדי אע"ג דאין עדים רגילין להיות טמוני' בכה"ק
מ"מ ה"ל לאסוקי ארעתי' דלא על חס אמר חיי ושכני : (ךד) כגון
שאמר א"ע דכל שלא ראה העדים אין שתיקתו הודאה אף באמר א"ע :
(ךה) ואין חילוק בין עני לעשיר * כתב הסמ"ע דר' אפילו בפני
סבלא' ה' אין אנו מחויקין בעופר אפי' רנה להתנגל ולומר שהודה שלא
להשיב וכדי להחזיקו ביותר עני משישמעו פאייב לאחרי'ם ולא כפ' שוכו'
פ"ם ולעכ"ד כרה' שדבריו מוכרחים ע"פ מ"ס הכ"י שכתב' ה'ל שמעשה היה
שהוא החויק עמו לפני אף העולם היה מדבריו עליו ומחויקין בעשיר והע
קרי ליה עכברי דפכיב אדריכו והאי ודאי דעבדי הכי אבל אינש דעלמא
כאמן וראיתי אח"כ דככל גוויי איירי וטעמא דלא משוי כפס' ענד לוח
לאיש מלוה גכ' ולכחור' קשה למה כ' העפס זה ולא כ' כמעט הכמ"ע
דאפילו בפני סייד ה"ע כדי להחזיקו ביותר עני וגם לפי ס' כ' אכל אינש
דעלמא לא ולא כ' אבל עכו דעלמ' לא אלא ע"כ שכונת הכ"י לפי ס' ד' דוקא
באי' כזה שהי' מחויקין אותו במוסר והוא החו' ק עמנו לכני נמא סינא כל
מסך הזמן שקר מכיו' בזה אמרינן שלא להשיב אמר בן מסא' כ' באינש
דעלמא הו' פסיר או עני שלא רחינו פניא' עדיין דברי סקר מפיהה לא
אמרינן שלא להשיב ואח"כ כ' וראיתי אח"כ בכל גזונא' מיי' וכו' ור' ל' הן
בעשיר או בעני דעלמא מטעם דלא משווי' כפסי' ענד לוח ללו' מלוה והו'
כוונת ע"ש שכתב בזה' ל' ואין חילוק בין עני לעשיר דעשירי' ג' כ' עשין
לומר כן כדי שלא להשיב א"ע וכנ' ל' וא"ל לפי הכ"י האי רבותא שייך
בתרווייהו למה כ' הע"ס דוקא בעשיר נראה לי לפרש כוונתו דיש עכ' פקנת
רבות' יותר בעשיר מצעני דאי כימא שהודאתו אמת הוא א"כ ע"כ מה שהיו
מחויקין אותו בעני הוא שלא כדיון שהרי זש לו סך זה כזה ולאו עני הוא ואף
ע"פ שהו' חייב מ"מ מלוה להוצא נתנה ויש בידו סך זה ופ' כ' ה' ד' ס"ק ל' א'
ע"ש ומה ע"כ הע"ס רבותא בעשיר וממילא מוכח כן בעני דוק : כ' ה' ד'
באם הורה על סך של סקרון והיו מחויקין אותו בעני לא אמרינן שלא
להשיב הורה : וכ' בתשובת מהר"ם א"ר די בוטין ראובן שכתב לשמעון דבר
למכור וכששאל לו באיזה ערך יתכו' אמר לך אכל יהודה ושאל ממכו ערך
הסקורה שהיה שלו יכול לשעון שלא להשיב ואפילו לא טעין אבן טענין

מאמר קדישין

הלכות הלואות פא

השן המשפט

מר

העיקר כהרמב"ם וכמ"ל כק"ו דאפילו לא תנעו והורה רק הורה בפני
 התובע א"ל השבעה וכ"ש תנעו והורה לו שא"ל השבעה : (לה) נכ"ו
 פסק הש"ך דכאמן לומר טעיתי : (לו) ודוקא כ"י שניד * א"ל חבירו אבל
 אם נכ"א * והש"ך חולק על הרב והעלה לריבא מי שנמנח ת"י כ"י פנמו
 שחייב לפלוני מנה באופן שלא שוין לומר שהכין ליתנו לו כשילווה לו כגון
 שהורה בפני עדים שהלוה לו והוא כ"כ כ"י וכה"ג או שנמנח כ"כ בפנקסו
 כ"י שחייב לפלוני סך פ' לשלם לזמן פ'ומת בתוך הזמן וכה"ג בענין
 דליכא למיחש שמא פרע מוניאין מן היתומים ולא אמרינן שלא להשביע
 כ"כ וככו חוכה ממ"ש המחבר לקמן סימן ק"ו (כי מה שוין שלא להשביע
 והלא אין אדם יודע בדבר) ולפ"ז ה"ה אם כ"כ בפנקסו חפץ זה של פלוני הוא
 מוניאין מן היתומים. אם הוא בענין דלא מנינן לשטען להו שמא לקחו אביהם
 א"ל ככגון שראוהו עתה בידם וכדלקמן סימן רנ"ז פ"ט : (לז) מי שמת *
 א"ל פ' הש"ך הטעם כיון שכתב על הספר פנמו אמרינן דא"ל איתא דהוראה
 הוה למה כ' על הספר פנמו ה"ל למכתב כן בפנקסו א"ל שלא להשביע עשה
 כן שמו שיראה ספר זה יחשוב שהוא שלו והויקו כעשיר לכן כ"כ על הספר
 פנמו פנמו לפלוני * (לח) לאו הוראה היא * אבל הש"ך חולק על המחבר
 וכתב דהוראה גמורה היא * (לט) המוסר לחבירו היינו אש מסרו בפני עדים
 אף שייכו כ"י כ"ה הש"ך * (מ) אעפ"י שלא אמר א"ל ע"ד הוא חלל אפילו
 לא הורה לו כלל בע"פ בפני עדים אלא מסרו דמייירי בפנמו פנמו חתומין
 עליו עדים שנידק עכ"פ למוסרו לידו בפני עדי' מ"ה כתב אע"פ שלא אמר
 א"ל ע"ש נשעת מסירה * (מא) ואם לא טען * א"ל כ' הש"ך דכאן מייירי שהתובע
 טען הרי הודיתי לי בפני עדים ומניא עדי' על כך שאלים ה"ד אותו והלא
 הודית ונריך שיעטון השטאה או השבעה ואם לא טען אף טענין לו ואם
 אין התובע טען הרי הודית לי אע"פ שידוע שהורה לו בפני עדים פני
 כפמיני אינו חייב לך וטענין לו השטאה או השבעה דפברא עונה ומה
 שלא פירשו הכיבקים כן היינו משום דמשמע להו דמפתח מייירי אף
 פשהתובע טען הרי הודית : (מב) אבל אם טען * א"ל כ' הש"ך העיקר
 בגדולי פוסקים דמשעה שוין אף במורה מפנמו פ"ש הוכחות ברורות מש"ס
 ופוסקי' : ועוד כ"ש א"ל שלא להשביע כשהורה כן בפני התובע * ועיין גם
 באריכות : (מג) כשהורה מפנמו * א"ל כ' הש"ך הוכחה לעיל דבהורה
 בפני התובע אף בהורה מפנמו לא שייכא טענת שלא להשביע : (מד) הורה
 בפני ב"ד של ג' א"ל היינו לפנין הוראה נריך ב"ד של ג' וע"ל סימן ג' כ' :
 (מה) בין שהורה מפנמו הש"ך חולק והאריך בראיות ופסק דכשהורה מפנמו
 בפני ב"ד יכול לחזור ולומר טעיתי בהודאתי אבל א"ל לטעון מטעה הויתי
 כך ואם תובעו בדבר אחר והוד' לו בדבר אחר כגון טענו חטיב והורה
 בשעורים וכי האי גוונא יכול לומר משעה הייתי כך * (מו) וי"ח כתב
 הש"ך כ"פ נדין זה דמהר"ם שם מייירי דהיכא שהיה אחר תובעו החלה
 ב"ד א"ל הכא מייירי שלא היה רותם פ' כאן יכול לומר טעיתי וי"ח כאן
 פלוגתא כלל : (מז) במגו דהחורתיס : אע"ג דהיכא הפזה אפ"ה אמרינן
 מנוכ"כ הש"ך פ"ט : (מח) אבל לא יוכל לומר כו' כתב הש"ך כראה דוקא
 שהורה בפני בית דין דאי לאו דהוי ברור ליה לא הוי מודה ומ' עבר כשאו
 לפני בית דין הילכך אפילו אית ליה מגו כגון שינח אחר כך מנית דין וכה"ג
 תו לא מהימן לומר טעיתי דחוקה שלא טעה אבל כשהורה בפני עדים מהימן
 לומר טעיתי במגו דהחורתי (מט) מהו כחשכון כו' כ' הש"ך דדוקא כשהפסקם
 היה מתחלה אגלו אבל כשהפסק היה ביד נאמן וכה"ג בענין שלא יוכל לתקן
 אחר כך הטעות לא מהימן לומר טעיתי היכא דלית ליה מגו * (נ) איתס
 עדי * א"ל ושתק שמעון הוי הוראה עיין בש"ך : (נא) א"ל לטעון א"ל עיין
 בש"ך שהאריך ומסיק דה"ל א"ל כ' לפימה שהעליתי שם כהרמב"ם דבהורה
 לפני התובע א"ל השבעה דין זה פשוט בלא זה : (נב) לגבי שמעון וקמ"ל
 דשמעון חייב בכל מאחר במורה נכולו והש"ך כ' דכאין שותפין אין שמעון
 חייב לטעון אלא המחנה ואם הם שותפין הרי הורה שקבלו ביחד לנורך
 שותפות והשותפים נעשו אחראין ופבראין זה לזה * (נג) משנה אבי כך
 פירס כשההוראה היתה על ידי תביעה (נד) שלא להשביע * א"ל וכבר
 העלה הש"ך דבהורה לפני התובע אף בכריא א"ל השבעה אבל בהורה
 שלא בפניו כראה אף במורה שחייב לש"מ וכל לטעון השבעה : (נה) איתס
 אין שומעין לו דחוקה אין אדם נכבד אלא באמת וכירור : (נו) שכתתי
 וכנעתי * א"ל פני' נשעה פנשבעתי שכתתי ופרעתי והייתי כבוד כו'
 ולכך נשבעתי ונשבעת היתה השבעה כ' הש"ך והא דכתב לקמן סימן קמ"ג

מעצמו אבל אם חבצו הוד' איתו יבול ליפטר בטענת שלא (לד) :
 להשביע : י"ז אם הורה (לה) בכתב ידו שחייב לפלוני כנה או שהורה
 בקנין או במעמד ג' אינו יבול ליפטר בטענת השטאה ויא בטענת שלא
 להשביע (לו) ודוקא כתב ידו שניד חבירו אבל אם מנח כחוב אגלו ששקר
 זה של פלוני או שכתב שכ פלוני על חפץ פלוני אפטר לומר שלא להשביע
 פנמו עשה כן וכמו שמתבאר לעיל סוף סימן ס"ה סעיף כ"ב : י"ח (לז) מי
 שמת ונמצא בתיב באחר משטרותיו שטר זה חציו לפלוני לא זכת
 אותו פלוני בחציו השטר הורה בפני עדים בלא קנין אף על פי שאמר
 להם בחבו שטר אם לא אמר אתם עירי (לח) לאו הוראה היא : י"ט
 (לט) המוסר לחבירו שטר שכתוב בו שהוא חייב לו מנה * (מ) אף על
 פי שלא אמר אתם עירי הויא הוראה : י"ז המורה לחבירו בחזקת
 שהוא חייב לו או מסר לו שטר בעדים ועדים חתומים עליו ואחר כך
 נחבר הרבר שטעה לאו הוראה היא : כ"א אף על פי שהטמין
 עדים אינו עדות וכן המורה מעצמו ועדים שומעין אותו וכן האומר
 לחבירו בפני עדים מנה לי בידך ואמר לו הן בכל אלו הרברים וכיוצא
 בהן אומרים בית דין לנתבע למה לא תתן מה שיש לי אצלך אם אמר
 אין לו אצלי כלום אומרים לו והלא : חה אמרת בפני אלו כך וכך או
 הירית מעצמד אם עטר ושלא מוטב (מה) ואם לא טען אין שומעין לו
 (מז) אבל אם טען משטה הייתי בו או לא היו רברים מעולם או שלא
 להשביע את עצמי נתכוונתי פטור ונשבע היסת כמו שנהבאר וי"ח
 אומרים שאפילו לא אמר אלא איני חייב לך כלום פוטרו דדין ותגלה
 הוראתו במה שארם עשוי שלא להשביע את עצמו אע"פ שהוא לא
 טען כן : טענת שלא להשביע לא שייכא אלא (מג) כשהורה מפנמו וטענת
 מטעה לא שייכא אלא כשהכעו בעל דבר : כ"ב (מד) הורה בפני ב"ד
 של ג' (מה) בין שהורה מעצמו בין שכתבו אחר והורה אינו יבול
 לחזור אלא תוך כדי רבור : כ"ג תבעו בחפץ פלוני והשיב אינו
 שלך אלא של פלוני אפילו אמר כן בפני בית דין אינה הוראה להחזיר
 אותו פלוני טירר (מו) וי"ח כ' דהוי הוראה מיהו ויכל אף כ' לומר
 טעיתי בהודאתי ושל אחרים הם (מז) במגו דהחורתי' לחות פלוני (מח)
 אבל לא יוכל לומר טעיתי בהודאתי ושל הם ח"פ שיש לו מגו דהודאת פני
 הוי עליו כעדים ולא יוכל לומר אחר כך טעיתי אף ע"ג דליכא מגו * (מט)
 מיהו כחשכון סתם יבול פנקסו יוכל לומר טעיתי אף ע"ג דליכא מגו וע"ל
 סימן ח' וסעיף י"ג : כ"ד ראובן שאמר לשמעון חייב אתה מנה ללוי
 ואמר שמעון בן ואמר ראובן (נ) אתם עירי הוי הוראה וכשיבא לוי
 לתובעו אינו יבול לטעון לא טענת השטאה ולא טענת שלא להשביע
 אף על פי שלא בא ראובן בהרשאת לוי ולא עוד אלא אפילו לא אמר
 ראובן אתם עירי (נא) אינו יבול לומר ללוי כשטה אני בך : כ"ה
 ראובן שאמר לשמעון ולוי כנה לי בידכם ואמר שמעון ודלוי שתק
 אם אמר ראובן לעדים אתם עירי ושתק שמעון הוי הוראה (נב) לגבי
 שמעון אבל לגבי לוי לא הויא הוראה ואפילו הוי שמעון ולוי שותפי'
 אין האחר סתחייב בהוראת חבירו : כ"ו דאמר לחבירו מנה כך
 בירי הילך כהם נ' ולא אמר אתם עירי יבול לומר (נג) משטה אני בך
 לגבי ה'שעריין לא נתן אבל מה שנתן נחן : כ"ז אם הורה מעצמו
 לפני שכיב מדע שחייב לו ק' אינו יבול לטעון טענת שלא (נד) :
 להשביע : כ"ח אמר ק' לפלוני בירי ולא אמר אתם עירי וקפץ
 ונשבע על הוראתו ובא הלח ותבעו והשיב שלא להשביע את עצמי
 נתכוונתי והשבעה היתה לשקר (נח) אין שומעין לו וכן : ס יטעון
 (נו) שבחתי ונשבעתי והייתי סבור שהייתי חייב לו ועכשיו נזכרת
 שאיני חייב כלום אין שומעין לו : (ז) ותקופת כף הוי כצנעה ודוקא
 כשמורה בדבר או היכא עדים אבל אם כופר או אחר על תנאי כך וכך נאמן :
 כ"ט המורה לחבירו בפני עדים קבלתי סמך כך וכך כח"ב שיש לי
 עליך א"ל לומר (כא) אתם עירי בין שהיה מלוה בשטר בין שהוא
 מלוה על פה שאין שוין כאן לא טענת השטאה ולא טענת שלא להשביע
 וה"ל למחל חובו בפני עדים שאין צריך לומר אתם עירי (כב) וכך
 א"ל לומר בחובו : המתעסק בשל דברו ונתן לו ריוח בכל
 שנה ולבסוף טען שלא היה שם ריוח ורוצה לחשיב מה שנתן לו
 בשכיל קרן אי יהיב ליה רווחא באפי סדרי (כ) אי נכי מורה ליה
 דבי יהיב ליה בשם רווחא א"ל לא כל בטיחה למיחשב ליה השתא
 לשם

לכך נשבעתי ונשבעת היתה השבעה כ' הש"ך והא דכתב לקמן סימן קמ"ג
 אם כותים ע"פ השבועה י"ל שסעיהתם ודאי איכו נשבע על הבכוס שיש לו כך וכך
 לא נשבע שיש לו כפי הרשימה אלא נשבע שאין לו יותר מזה הרשימה וכו' פ"ט : (נז)
 דכומן הזה פתס ת' הוא כן וכלא פירש ואמר שתקע לו כפו בחמוכתו ואם תקע כפו
 כופין אותו לקיים שבועתו וכ"ל אם מת דאין מוניאין מייירי ונחיוו אין יורדין לכסיו : (נח)
 פ' והשיב אין לו בידו אלא ק' או שהוא מפנמו אמר כלום יש לי אלא מנה שניד פלוני ואח"כ
 מנה אינו משלם אלא מנה ואין צריך אפילו שבועה על הפטר ואפילו היה הק"ס
 פן כדו שלא להשביע ובפרט בפני השמאים ונשעת השמאים אומרים כן לכן נראה
 מאחר שהם מ"ע הביא בסיון י"ב שקנת גאונים בוכרים דמחילה איכו מועיל בשטר
 מחילה (נט) וכן א"ל לכתבו * א"ל כ' הש"ך טעמא בהודאה נ"ל כתבו כולל
 מחילה ויטור א"ל : (ס) או כמי מורה לי יוא"ל לכוין נאמן במגו דאי בעי אמר
 לך אמרתי לך אלא על הקרן דה"ל מגו דהשוא * והש"ך כ' דאם לא יו
 לנכר

העין המשפט הלכות הלואות פא פב מאמר קרישין

לשם קרישין... (Marginal notes in the top right corner)

לשם קרישין... (Main text in the top right column)

פב דין שטר אמנה ופרוע אורבית ודין תנאי השטר והשביעה וכו' יג העינים :

מלוה יהוציא שטר שאינו מקיים... (Main text in the middle right column)

אם לא ישיב... (Marginal notes in the middle right column)

לכר שטעה גבי לוי כוליה מטעם דהו מנו במקום עדים ולא עמו ע"ש... (Main text in the top left column)

פב (א) כתיב... (Main text in the middle left column)

(יא) ויבטע הלואה כתב הע"ז... (Main text in the bottom left column)

מאמר קדישין הלכות הלאות פו פו השן המשפט מז

יבולים בית דין להתפישם ולגביש שיפוע לראובן רבל שיש לו מצות אינו יכול לומר לו שול קרקע: (ט) אין שמעון יכול למחול ללוי ולא להרויח לו זמן סהרי מקצ השעבוד שיש לשמעון על לוי ונשתעבד לראובן וכן אם אמר יא) שטר אמנה או פרוצה אינו נאמן להפסיד לראובן ואם אחר שנתייב לוי לראובן בב"ד ופרע לשמעון יב) חייב לפרו' לראובן צעק אחרת המסרב שלא לירד לדין ונתחייב ואינו רוצה לעשו' צווי ב"ד ועכבו ב"ד טמונו ביד אחר ועבר על מצותו והחזירו למסרב אם לא ימצא ממה לגבות חייב הנפק ליתן לפלוה המטון שהחזיר למסרב: ז) אף על פי שראובן מיהה בלוי שלא יפרע לשמעון לא מקרי ראובן בהבי מוחק רלא ששועבד לוי לראובן מדר' נתן עד שיתברר בבית דין ששמעון חייב לו: ז) מת מת שמעון ונשארו יורשיו (ג) שוען לוי פרע הוא נשבע היורשים שבועת היורשים ונכסיו מלוי ואם היה חוב ראובן בשטר חזיר ונכסיו כהם בשבועה ואם לא ירצו לישבע יד חוזר זה עליהם אם יש להם נכסים אחרים ואם אין להם נכסים אחרים שועני' שאין יכולין לישבע שבועה זו חרי' אלו (טו) נשבעים היסת שאין כירם במה לפרוע חוב מורישם: ז) ראובן הלוי לשמעון על פה ושמעון הוזה ללוי בשטר ומכר לוי כל נכסיו ובא ראובן לטרוף מלקוחות של לוי בכח השטר שיש לשמעון על לוי אם שמעון מורה לראובן שאינו פרע (טז) אינו יכולים לרדתו ולומר פרוע אתה נישמעון ואינו נאמן עלינו בהוראתו (ז) אלא הרי הוא טורף מהם מאה' שישמעון מורה לו לו: ז) ראובן יש לו שטר חוב על שמעון ויש לו חוב אחר ובא ראובן לגבות מלוי וטוען לוי אתי גמלני חסר הלוי להחזיק ידו והתעצמי שא יא יבטני לפרוע אלא לבי ארצה אף על פי שכר מכירים קצת ששענתו אמת אם אין (יח) תנאי זה מפרש בשטר גובה ראובן ממנו (יט) י שם לו בידו פקדון של כותי או של מומר והם חייבים לאחרי' וכן יס להרא' עיד המחזיק נכסיהם והמחזיק מומר שמתירם להיטח הנכסים מידו פן עת הכותי והמומר לחזור ולגבות ממנו הדין עמו:

פו דיני שבועת היסת ושבועה דאורייתא וכו' ל"ט

א התוב' לחבירו ממון או דפץ (א) שהי' יכול להחזיר בו בטע' הר"פ א התורתו לך או לקוח הוא בידו אם הוא (ב) מורה (ג) קצת חייב שבועה מן התורה וכן אם הוא כופר בכל ועד א' מבתי' חייב שבועה מן התורה אפי' אינו יודע שחייב לו אלא על פי הער אבל הכופר בכל ואין עד א' מבתי' ששור משבוע' התורה בין במלו בין בפקדון אבל חייב שבוע' היסת אפי' אל טנה לי בדרך והל' אמר להר"ם נשבע היסת וכלנר שיתבענו ודתי כיו פנתנהר לעיל פי' ע"ה ואפי' מורה מקצת אם אמר לו הילך המקצ' שאני מור אינו חייב אלא היס' ואינו נקרא הילך אא"כ יהא המקצ' שהוא מורה לו (ד) מוכן בירו בפני ב"ד ליתנו לו מיד אבל אם אמר הרי דא בביתי ואהנני לך לא ואפי' אם יתן לו (ה) המשבח על מ' שרודה בו לא חשבו הילך: (ו) ה' המשבח חשבו הילך דהא חבילו (ז) פטר חשבו הילך ופי' לעיל פי' ע"ה פ"ד ולקמן פי' פ"ח פט"ו ל"ח: ב

בבוע

א) חלל הוא טורף. והטעם שכן כיון ש'קוחות חייבים לפרוע לשמעון שהלוה למוכר שלהם בשטר וכל זכות שיש לשמעון על לוי ולקוחות יש גם כן לראובן והי' ושמעון מורה לו: (יח) הי' ויכרש י כתב ה"ך אפילו מרויח לו שמעון הזמן לאו כל כיוני' כיון שכבר נשתעבד לראובן מדר' ג ואינו נאמן שקודם הלאה התנה עמו כן: (יט) מי שיש לו פקדון זה ה' זהה לכותי ימי דינא הכי רק ז' ל' להלק דהלוואה כשיעיד לו ערב בעד הזקות שלו מחייב ליתן לשמעון דאין נפקא מינה לכותי כ' כ' חסד ראובן יתן ליד אחר אבל בפקדון דיש לכותי פתוחו פה ולהעליל עליו על המפקיד שלא היה לו לסלוח יד בפקדו' ליתן ליד אחר' אף שיעמיד ערב בעד הזקות ח' כ' ליתן לו דש"א יתנו עליו הכותי ועליל עליו עלילות מן הגד' כמ"ס לעיל וכעין זה כתב הב"ע בכ"מ וז' ס' ק"ג:

פו (א) שהיה יכול להחזיק בטענת להר"פ א' א' לחבוקי אם לוח ממון וז' אל תפרעני חלל בעדים או הפקדו חפן בידו לפני עדים וגם ראובן עדים או רב"ד בידו עתה קוד' תביעתו דלא מני טעני' צע' הללו בתובי' חפן ידוע וכן בתובעו בעדים העשוי' להשחיל ולהפסיד וראו עדי' צתה בידו דהכלו אין מאמינים לו נכסיהם נכסיהם הכל' כמ"ס הטור והמחבר בה"מ ב' ולקמן בה"ק' ג' ובכ"מ קל"ה וקל"ה יתבאר הדין במכר ב"ד לוח' או בתובע בהמה או בעד קטן דלא שייך טעמי' הלל. וה"ה אם תובע הלוואתו שח"ל אל תפרעני חלל בעדים פ"פ דכ"ח ל' לפחזק נמון בטענת להר"ם או פרעתיך שנתבאר לעיל פי' ע"ה: (ב) מורה מקנת א' כ' הסמ"ע דס"ה הר"ן פ' שנועת דייני' באחד שתבע לחבירו בעד מאה והובי' דהיינו כ' בהלוואה ונשבע הנחבל שחבל בו והוא כפד בכל מקרי מ"מ דאין בהדי שחייב לו ל' והובי' כיון שנשבע. וכ' הע"ז נלע"ד שהר"ן חולק על הרשב"א שהביא המחבר דס"ה שאין מ' מ' מהך טענת פפירה מחייב שבועה מן התורה ולהר"ן הוה מ"מ בהך דרשב"א ז' ודהא בדין הר"ן הוה עיקר הודאה במקנת ממנת תקנת חכמים נחבל שיבא נשבע ונשבע והפ' המקרי מ"מ ק' בדין דהרשב"א דחייב במקנת מן התורה דכל האומר לא לויתי כהלו אומר לא פרעתי דיו וחייב מן התורה אף ע' פ' דכלינא וכיון שכתב דס"ה הרשב"א לא קי"ל בהך דהר"ן ומס"ה לא הביא הרמ"א עכ"ל. ולפי' ד' נראה לפרש כוונת הרשב"א מ' ש' אין מתחייב במקנת מתוך טענת הכפיר דר' ל' במ"ס הר"ן קי"ג כגון שח"ל על ל' אל תפרעני חלל בעדים ותובעו ק' וחומר פרעתיך וכן כל כיונא בזה שהב' ד' היס' מהחייבים לו שהיה כד' וחייבוהו במקנת וכמפורש בכ"מ ע"ה ס' בהג"ה מ"ס ה' אינו מחייב שבועת התורה וזה משועש מקרא אשר יאמר כי הוזה פירשו הפוסקים שיאמר הוא כן שחייב לזה והכא לא מחייבים אותו טחמת הודאתו אלא מכח שאין לו באמונת פ"ז וכנ"ל משא"כ אם תובעו ל' בהלוואה ונשבע ככר על חבלתו ונתבע כופר בכל חייב ש' ד על ל' בהלוואה דכיון שכבר נשבע אכן בהדי דכ' אית לי גבי' וז' כעדי' שפדין אהו' שיש בידו. אבל לא נשבע לא אפילו ירנה לישבע עכשיו בדין נחבל כ' כ' הר"ן ש' וכ' ה"ך מ"ס הרמב"ם והר"ן ונתבע כופר בכל היינו כופר שלא חבלו אבל מ' מ' מורה שנשבע או חייבי שכפר בכל ונכחו עדים שנשבע זה על חבלתו וכלמ' מזה דכל היבא שנתחייב ל' על שבועתו של תובע שנשבע ככר חייב ש' ד על השאר: (ג) מ"מ א' עיין בהמ' עסק ג' שהקשה על הט' שוכר העמי' ח' דנר' הגאון ע"ס על מכות לעיל סימן ע"ה ע"ס: (ד) מוכן בידו כתב ה"ך חבל בפקדון כל היבא דמורה ליה אף שאינו מונון בידו חשיבנאס הו' בביתו כל היבא דאיתא דנשיא דמריה היא והו' הילך: (ה) משכון כתב הר"ב ש' ש' נתן לו רשות למכור המשכון מיד ולקח ממנו דמי הודתהו ל' כהר"ן וכן לו המשת' ש' וה"ך כ' דנר"ך ליתן לודעות למכור בלא רשות ב"ד ואדם מעולה דאס' לא כן לא הו' הילך. וכ' כ' ג' כלל הגאונים עסקין שהיה בידו משיקרא היב' הילך לכ' ע' ופדני' המיטב' א': (ו) שאר חשבו הילך. א' וז' אם תבעו בע' פ' במה וזה הודג' לו נחמ' לו שער בשחיות נכסיה' ליתן ל' ד' ד' הדין הילך

שמעות מיד לוי או משלשלין בחזקת שיש לשמעון קרקע אבל אם שמעון השחיל או השקיר או הלוה לזמן אין מוטיאין עד שיכל' זמן מו שהשחיל כלים לזמן והלך למ' אין מוטיאין קודם הזמן לזמן הא' והננות דאין עוניא'ים לזמן האשה מיוסועבדים: (ט) אין שמעון א' דוקא במוכר שער חוב לחבירו ששיעבוד נפאר חלל המוכר יכול למחול המוכר ללוה מה שא' כן בזה דכסתלק שמעון לגמרי מלוי. כ' פרב' מסגרת הש' לחן בזה ל' ואין להקשות מה' דכ' רמ"ח לקמן בשמן ע"ס' ו' דאס נתן כל אשר לו לאחר ונראה ל' ד' שלא כיונו לצדמה רק למתנה גמורה קנה המקבל אף על גב שהיתה כוונתו להבריח ס"ס דנתן לו מעות או מעלעלי' והרי הם בידו וכ' משא"כ הכא מיירי משטר שיש לו שיעבוד קרקעות וכו' עכ"ל ולא דק כלל בדברי ר"ת והובא בתוס' והרא"ש שח"ל מעשה שטר מזכמת נכסיו בא לפני ר"ת שרנה ללות ורנה שלא ישתעבדו נכסיו ל' ו' ואמר ר"ת שהשטר קיים מטעם דא' לא הוה קנה לוקח הויה קנה להו' ב"ח והאשה וכיון דהכחי לא הוה מזכמת אית לן למימר דלמתנה גמורה אכיון הרי משמע בהדיא התם דהנרחה היתה קודם ההלוואה משא"כ הכא דוק היטב: (י) למחול ללוו' דדוקא במוכר שט"ח לחבירו ששעבוד הגוף כשאר חלל המוכר יכול למחול המוכר ללוה מה שאין כן בזה דכסתלק שמעון לגמרי מלו' כת' ה"ך שאין חילוק בין כתובה לשאר חוב בכל ענין שייך שעבודא דר' נתן וא' למחול אף קודם זיון הגביה ולכן אשה שחבלה באחרים או לוחה מאחרים אינה יכול' למחול הכתובה לבעל שהנעל משועבד להנחבל או ללוה מדר' א' אבל אם יכרה כתובה לאחרים או לזה שחבלה בו או לזה שלוחה ממנו וקבלו הכתובה דמי בהלוואה או בדמי החבלה או שהנבו להם הבית דין הכתובה בטומא יכולה למחול דהא כשחברה לו הכתוב' בעונת טנה הרי פרעה בזה להחי' דהנבלה ביה או שלוחה ממנו ותו ליכא טלה שום חיוב ולא שייך לר' נתן וכן ראובן שהיה חייב לשמעון ומכר לו שט' חש על לוי וקבל שמעון השט' בדיני חובו יכול אח' כ' ראובן למחול בש"ח ללוי דכבר פרע לו במכירת השטר ושכן אין לשמעון אס חיוב על ראובן ולא על החייבים לו הלכך יכול למחול אף דלית לראובן נכסיו אבל כל זמן שלא קנה שמעון השטר חוב בדמי חובו לא פקע שעבודיה וא' למחול דישעבד הוא לו מדר' (יא) שטר אינה פ' אפי' ככה ג' דמורה ואמר שאין לו מעות ביד לוח' שלו ח"ו ודוקא שיש נחמיות בשטר דח"כ כיון דמלוה שני אין יכול לגבות בשטרו אם לא בשבוע' וכאן שמעון מורה שפרוע גם ראובן הכא מכחו לא יכול לגבות ממנו וה"ך חולק וכת' אף שאין נחמיות בשטר אף שלוי טוען ויב' ל' שמעון ואינו רונה לישבע ומורה א' נ' אפילו לא נודע נשעה שמחלו או כשחמ' שאכ' הוא או פרוע שחייב לראובן או שהיה לו אונכסים ויחר כך נודע שאז היה חייב לראובן בטלה מחילתו והודאתו למפרע כשהין לו עתה נכסים: (יב) חייב לפרוע הטעם דשעבוד משום דינא דר' ה' הוא דאורייתא וכסתלק לוי משמעון לגמרי: (יג) וטוען לוי כו' פירש דמיירי שאין בו נחמיות לירשם כי אם לאביה: (יד) חוזר זה עליהם פי' על נכסים שירשו מאביהן ואם טענו שלא ירא נכסיו אחרים מאביהן וגם על השטר אינו יכולין לישבע שידעין שפרוע הוא אף על פי כן אין שומעין להם ונריכין לשבע שידעין בודאי שפרוע הוא ואגב כוללן עליוס גם כן שאין להם ביה לפרוע חוב אביהן ממה שירשו אף שלא תקו הגאונים לירשם שבועת אין לו מכל מקום אגב גלגול חקניהו וה"ך חולק: ע"ל סימן ח"ה מה שכתבתי דהלכה כהסמ"ע: (טו) נשבעין היסת א' ג' שאין נשבעים היסת על טענת ספק וכאן טוען הפק' מכל מקום כיון שהשטר בידו ריעי טענתו דאלו פרע טערי' דלוי ביד שמעון מחייבני: (טז) אינו יכולין כו' וכ' ש' שלוי אין יכול לדחותו: (יז) חלל הוא טורף. והטעם שכן כיון ש'קוחות חייבים לפרוע לשמעון שהלוה למוכר שלהם בשטר וכל זכות שיש לשמעון על לוי ולקוחות יש גם כן לראובן והי' ושמעון מורה לו: (יח) הי' ויכרש י כתב ה"ך אפילו מרויח לו שמעון הזמן לאו כל כיוני' כיון שכבר נשתעבד לראובן מדר' ג ואינו נאמן שקודם הלאה התנה עמו כן: (יט) מי שיש לו פקדון זה ה' זהה לכותי ימי דינא הכי רק ז' ל' להלק דהלוואה כשיעיד לו ערב בעד הזקות שלו מחייב ליתן לשמעון דאין נפקא מינה לכותי כ' כ' חסד ראובן יתן ליד אחר אבל בפקדון דיש לכותי פתוחו פה ולהעליל עליו על המפקיד שלא היה לו לסלוח יד בפקדו' ליתן ליד אחר' אף שיעמיד ערב בעד הזקות ח' כ' ליתן לו דש"א יתנו עליו הכותי ועליל עליו עלילות מן הגד' כמ"ס לעיל וכעין זה כתב הב"ע בכ"מ וז' ס' ק"ג:

פו (א) שהיה יכול להחזיק בטענת להר"פ א' א' לחבוקי אם לוח ממון וז' אל תפרעני חלל בעדים או הפקדו חפן בידו לפני עדים וגם ראובן עדים או רב"ד בידו עתה קוד' תביעתו דלא מני טעני' צע' הללו בתובי' חפן ידוע וכן בתובעו בעדים העשוי' להשחיל ולהפסיד וראו עדי' צתה בידו דהכלו אין מאמינים לו נכסיהם נכסיהם הכל' כמ"ס הטור והמחבר בה"מ ב' ולקמן בה"ק' ג' ובכ"מ קל"ה וקל"ה יתבאר הדין במכר ב"ד לוח' או בתובע בהמה או בעד קטן דלא שייך טעמי' הלל. וה"ה אם תובע הלוואתו שח"ל אל תפרעני חלל בעדים פ"פ דכ"ח ל' לפחזק נמון בטענת להר"ם או פרעתיך שנתבאר לעיל פי' ע"ה: (ב) מורה מקנת א' כ' הסמ"ע דס"ה הר"ן פ' שנועת דייני' באחד שתבע לחבירו בעד מאה והובי' דהיינו כ' בהלוואה ונשבע הנחבל שחבל בו והוא כפד בכל מקרי מ"מ דאין בהדי שחייב לו ל' והובי' כיון שנשבע. וכ' הע"ז נלע"ד שהר"ן חולק על הרשב"א שהביא המחבר דס"ה שאין מ' מ' מהך טענת פפירה מחייב שבועה מן התורה ולהר"ן הוה מ"מ בהך דרשב"א ז' ודהא בדין הר"ן הוה עיקר הודאה במקנת ממנת תקנת חכמים נחבל שיבא נשבע ונשבע והפ' המקרי מ"מ ק' בדין דהרשב"א דחייב במקנת מן התורה דכל האומר לא לויתי כהלו אומר לא פרעתי דיו וחייב מן התורה אף ע' פ' דכלינא וכיון שכתב דס"ה הרשב"א לא קי"ל בהך דהר"ן ומס"ה לא הביא הרמ"א עכ"ל. ולפי' ד' נראה לפרש כוונת הרשב"א מ' ש' אין מתחייב במקנת מתוך טענת הכפיר דר' ל' במ"ס הר"ן קי"ג כגון שח"ל על ל' אל תפרעני חלל בעדים ותובעו ק' וחומר פרעתיך וכן כל כיונא בזה שהב' ד' היס' מהחייבים לו שהיה כד' וחייבוהו במקנת וכמפורש בכ"מ ע"ה ס' בהג"ה מ"ס ה' אינו מחייב שבועת התורה וזה משועש מקרא אשר יאמר כי הוזה פירשו הפוסקים שיאמר הוא כן שחייב לזה והכא לא מחייבים אותו טחמת הודאתו אלא מכח שאין לו באמונת פ"ז וכנ"ל משא"כ אם תובעו ל' בהלוואה ונשבע ככר על חבלתו ונתבע כופר בכל חייב ש' ד על ל' בהלוואה דכיון שכבר נשבע אכן בהדי דכ' אית לי גבי' וז' כעדי' שפדין אהו' שיש בידו. אבל לא נשבע לא אפילו ירנה לישבע עכשיו בדין נחבל כ' כ' הר"ן ש' וכ' ה"ך מ"ס הרמב"ם והר"ן ונתבע כופר בכל היינו כופר שלא חבלו אבל מ' מ' מורה שנשבע או חייבי שכפר בכל ונכחו עדים שנשבע זה על חבלתו וכלמ' מזה דכל היבא שנתחייב ל' על שבועתו של תובע שנשבע ככר חייב ש' ד על השאר: (ג) מ"מ א' עיין בהמ' עסק ג' שהקשה על הט' שוכר העמי' ח' דנר' הגאון ע"ס על מכות לעיל סימן ע"ה ע"ס: (ד) מוכן בידו כתב ה"ך חבל בפקדון כל היבא דמורה ליה אף שאינו מונון בידו חשיבנאס הו' בביתו כל היבא דאיתא דנשיא דמריה היא והו' הילך: (ה) משכון כתב הר"ב ש' ש' נתן לו רשות למכור המשכון מיד ולקח ממנו דמי הודתהו ל' כהר"ן וכן לו המשת' ש' וה"ך כ' דנר"ך ליתן לודעות למכור בלא רשות ב"ד ואדם מעולה דאס' לא כן לא הו' הילך. וכ' כ' ג' כלל הגאונים עסקין שהיה בידו משיקרא היב' הילך לכ' ע' ופדני' המיטב' א': (ו) שאר חשבו הילך. א' וז' אם תבעו בע' פ' במה וזה הודג' לו נחמ' לו שער בשחיות נכסיה' ליתן ל' ד' ד' הדין הילך

חשן המשפט הלכות הלואות פו מאמר קדישין

אכל אינו נוטל בירושון וכן עושין (לו) כשנשבעו נעניו מסיס אכל בשאר...
כתיב וכן ה' דקדושת תפילין חמורה משאר חסדים ומאחר דתפילין לא...
משבעיניו ליה מכל סכן שאר פריש יאין משביעין לא בספר תור וכן כתוב...
סגון מוהר ר' הירש בעל הגהות הס' סנהג כן דרוקא בספר תורה :

אכל אינו נוטל בירושון וכן עושין (לו) כשנשבעו נעניו מסיס אכל בשאר...
כתיב וכן ה' דקדושת תפילין חמורה משאר חסדים ומאחר דתפילין לא...
משבעיניו ליה מכל סכן שאר פריש יאין משביעין לא בספר תור וכן כתוב...
סגון מוהר ר' הירש בעל הגהות הס' סנהג כן דרוקא בספר תורה :

Handwritten marginal notes in Hebrew, including phrases like 'אין לומר' and 'אין לומר'.

חשן המשפט הלכות הלואות פה מאמר קדישין

דאפילו ככה נפטר מן הסעורים אלא כחא לנאת ים : וכן נל עיקר :
לא תלא עשר ברים שמן יש לי בידך אין לך בירי אלא י' ברים בלא
ענין פטור יהיה טעמו (כח) והודה לו בחרסי י' ברים שטן יש לי
בידך אומר לוי' בדים מלאים שמן לי בידך * אין לך בירי אלא י'
בדים ריקנים : (כט) והודה לו כחן לחוד : חייב שביעת התורה יהיה
טעמו הכרי' השמן * (כ) אבל אם חז' לוי' כדי שמן יש לי בידך לא טעמו
אלא כחן ואם הודה בכדים לא היו מן הטעם : (כא) מנה לי בידך
דלואה לא היו דברים מעולם שלא לויתו טעם אבל חמשי' ריגרי (כב)
יש לך בידך קרון יכיוצא בו הרי זה מודה מקצת טעמו ויישב שביעת
התורה (והוא הדין שאלה וסכרו) : (כג) תבעו בחוב אביו והודה
לו בחוב עצמו פורע הבעטו שהורה בו (כה) ונשבע היסת על חוב
אביו אם טוענו וראי שהוא יודע שאביו חיי' לו : (כז) ב' בעל דינים
עבד אחר תובע לחבירו ואין תביעתו של זה בתביעתו של זה אלא
אחר אומר ק' הלוייתך וזה מודה לו בריגור והשני טוען כורחטיס יש
לי בידך וזה הודה במקצת וכפר לו בשאר אם הוראתו של ב' שיהיה כמו
שהורה הראשון פטור משבועה דאורייתא (כח) והא הילך הוא אבל
אם הוראתו יותר מהורא הראשון אזגם הוא חייב ש' כיון שלא אל
בשועה שתבעו (כט) להר'ם שהרי יש לך משלי כנגדו ובשכילו אני
דויעה לתפסו אלא הורה לו בדר' הוראה גמורה מודה מקצ' הוא : (ל)
מי שתבעוהו ק' והורה בכ' וכשכא לישבע טען אני רוצה לישבע אלא
אשלים כל המנה (ל) וישבע לי יש לי בירי ק' וזה אומר לא אשבע
עד שיפרעני תחל' (ל) הדין עם התוב' שזה צרי' לישב' שבועה התי'
או ישל' אך אם רצה יחרי' סתם על מי שטוען עליו דבר שאינו כן
וכשל' ואחר שישל' יוכל להשביע היסת אם נטל ממנו ממון שא
ברין : (ל) אין מורה מקצת חייב עד שיטענו דבר שבמדה ובמשקל
ובמנין ויורה לו דבר שבמדה ובמשקל ובמנין כיצד אל ל' דינרין או
גור תביעה או שני ליטראות משוי יש לי בידך והלה מיייב' אין לך
בידי אלא דינר או לתך או ליטרא אבל אל' כים טרא מש' יש לי בידך
זה טשיכו אין לך בירי אלא ל' דינרים או שתבעו ק' דינרים וזה אומר
אין לך בירי אלא (ל) מעית צרור שטרת לי ואני יודע כמה הם כי
לא טעני' ומה שהנתת אתה נוטל פטור משבועה דאורייתא :
(ל) אל' בית מלא פירות יש לי בידך וזה אומר אין לך בירי אלא י'
בורין או שטעני' י' בורין וזה משיבו אני יודע כמה הם כי לא מדרתי'
ומה שהנתת אתה נוטל פטור אפילו תבעו בית זה (ל) מלא פירות
אבל תבעו בית זה ישו בו פירו' ער הדין נסרתי לך והלה משיבו לא
היי אלא ער החל' חייב (ל) וכגון שהרקיבו בשיעתו שחיי' לישלם
(ל) רא' ל' ה' ה' ה' ופטור : (ל) תבעו מנורה גדולה (ל) והורה
לו בקטנה פטור אבל תבעו מנורה בת' וליטרין והורה לו בשל' ה'
ליטרין חייב ואם תבעו מנייה של פקיס ה' חייב ככל ענין :
(ל) תבעו אזור גדול והורה לו בקטן פטור ואם תבעו אזור של
פקי' חייב : (ל) תבעו יריעה של י' מרות והורה לו בשל' חייב :
(ל) אין היראה כשטר חשיבה היראה להתחייב שבועה מן התורה על
הבפירה כיצד תבעו ק' בשט' ו' בעל פה רא' טיעני' אם הור' ב' בעל
פה וכפר ב' שבשטר שאין כאן שבועה כלל אלא מישלם ב' שהור' וישל
השטר שבפר ישבע בעל השטר וישל אלא אפי' הורה ב' שבשט' וכפ'
ב' שבשט' פה איני גשבע שבועת התורה רשעה הוי כמו קרקע כיון
שהוא על שעבוד קרקעית וכשם שאין נשבעין שעבוד קרקעות כך
אין הוראתן מחייב' שביעי' בר' א' בשטר שהוא יכול לקיימו אבל אם
אינו יכול לקיימו הרי הוא כהוראה על פה ונשבע על הבפירה שעמה
ואצ' ל' למלוה בשטר וטוען שטר היה לי ואבר והורה לו הלה שישטר
עשה לי וכפר במקצ' או שהורה בכל השטר אלא שאומ' שקצתו פרוע
ש' שבע שבועה התורה בשא' מודה מקצ' : (ל) בר' א' בשטר שטורפים
בו מה שישוערים אבל כתב ידו (ל) אפילו יש בו נאטנות כיון שאינו
פורע בו מטיעונים רינו בחיוב שבועה דאורייתא כמו במלוה על
פה : (ל) ואם מסר לוה למלוה כתב ידו בפני עדים נתבא' בסימן מ'
שרינו בשטר שחתומים בו עדים : (ל) תבעו מנה הלוייתך בניסן
ומנה כתישרי וחורה לו באחר מהם חשיב שפיר טמין רשענה אף על
פי שלא תלוהו כאחר : (ל) שט' ח' שנכתוב בו סלעים או דינרים
סתם מלוה אומר חמש ולוה אומר כ' פטור משבועת דאורייתא שאין
כאן הוראה דבלאו הוראתו מיעוט סלעים שנים ונמצא שלא הורה
אלא מה שבשטר ואין כאן הוראה ואפי' אמר הלוה ג' שהוד' לו באחד
אמר על משמעות השטר (לו) אפי' הכי פטור משו' דהוי כמשי' אבירה
ואם רוצה היה אומר שני לסיכך אמר לית מנה לך (ל) או לאביך
בירי

כאן דלפון השטר דכתיב בו סלעין דינרין דמשמעותו שנים מסייע ליה לא מחשב העצה וכל כל פכיס מחוייב שבועת היסת : (ל) או לאביך * אף כ'
בש"ך נסה רב האי גאון טעמו כך וכך לאני בידך ואמר הכתוב שלא היה מעולם אלא כך וכך פטור לפי שהוא משיב אבירה * וזה מיוחד שאמר שלא ליה לו
מתחלה רק כ' אבל אם אמר לו מנה היה עלי בירי ופרעתיו מהם כ' וכו' ומיכין דכריך ג' דכרים האחד חס יורה בכ' ד קודם תביעת היודעים בלא הערמה והכ'
אם אין פס ערות שהיה זכור ולכין המת משא ומתן אבל אם יש עדים שהי' מו' מ' בנייהן חייב * הג' חס לא יהיה דבר ידוע ומבואר לכל או יניאת הקול שהי'
או מ' כניהם : (ל) וכו' וכו' וכו' בודאי כשיש לו קול שהיה מו' מ' כניהם חס הקדים להודות קודם תביעת הארשים הוי כמפריס וחייב לישבע ש' ד' וכ' ב'

דאפילו ככה נפטר מן הסעורים אלא כחא לנאת ים : וכן נל עיקר :
לא תלא עשר ברים שמן יש לי בידך אין לך בירי אלא י' ברים בלא
ענין פטור יהיה טעמו (כח) והודה לו בחרסי י' ברים שטן יש לי
בידך אומר לוי' בדים מלאים שמן לי בידך * אין לך בירי אלא י'
בדים ריקנים : (כט) והודה לו כחן לחוד : חייב שביעת התורה יהיה
טעמו הכרי' השמן * (כ) אבל אם חז' לוי' כדי שמן יש לי בידך לא טעמו
אלא כחן ואם הודה בכדים לא היו מן הטעם : (כא) מנה לי בידך
דלואה לא היו דברים מעולם שלא לויתו טעם אבל חמשי' ריגרי (כב)
יש לך בידך קרון יכיוצא בו הרי זה מודה מקצת טעמו ויישב שביעת
התורה (והוא הדין שאלה וסכרו) : (כג) תבעו בחוב אביו והודה
לו בחוב עצמו פורע הבעטו שהורה בו (כה) ונשבע היסת על חוב
אביו אם טוענו וראי שהוא יודע שאביו חיי' לו : (כז) ב' בעל דינים
עבד אחר תובע לחבירו ואין תביעתו של זה בתביעתו של זה אלא
אחר אומר ק' הלוייתך וזה מודה לו בריגור והשני טוען כורחטיס יש
לי בידך וזה הודה במקצת וכפר לו בשאר אם הוראתו של ב' שיהיה כמו
שהורה הראשון פטור משבועה דאורייתא (כח) והא הילך הוא אבל
אם הוראתו יותר מהורא הראשון אזגם הוא חייב ש' כיון שלא אל
בשועה שתבעו (כט) להר'ם שהרי יש לך משלי כנגדו ובשכילו אני
דויעה לתפסו אלא הורה לו בדר' הוראה גמורה מודה מקצ' הוא : (ל)
מי שתבעוהו ק' והורה בכ' וכשכא לישבע טען אני רוצה לישבע אלא
אשלים כל המנה (ל) וישבע לי יש לי בירי ק' וזה אומר לא אשבע
עד שיפרעני תחל' (ל) הדין עם התוב' שזה צרי' לישב' שבועה התי'
או ישל' אך אם רצה יחרי' סתם על מי שטוען עליו דבר שאינו כן
וכשל' ואחר שישל' יוכל להשביע היסת אם נטל ממנו ממון שא
ברין : (ל) אין מורה מקצת חייב עד שיטענו דבר שבמדה ובמשקל
ובמנין ויורה לו דבר שבמדה ובמשקל ובמנין כיצד אל ל' דינרין או
גור תביעה או שני ליטראות משוי יש לי בידך והלה מיייב' אין לך
בידי אלא דינר או לתך או ליטרא אבל אל' כים טרא מש' יש לי בידך
זה טשיכו אין לך בירי אלא ל' דינרים או שתבעו ק' דינרים וזה אומר
אין לך בירי אלא (ל) מעית צרור שטרת לי ואני יודע כמה הם כי
לא טעני' ומה שהנתת אתה נוטל פטור משבועה דאורייתא :
(ל) אל' בית מלא פירות יש לי בידך וזה אומר אין לך בירי אלא י'
בורין או שטעני' י' בורין וזה משיבו אני יודע כמה הם כי לא מדרתי'
ומה שהנתת אתה נוטל פטור אפילו תבעו בית זה (ל) מלא פירות
אבל תבעו בית זה ישו בו פירו' ער הדין נסרתי לך והלה משיבו לא
היי אלא ער החל' חייב (ל) וכגון שהרקיבו בשיעתו שחיי' לישלם
(ל) רא' ל' ה' ה' ה' ופטור : (ל) תבעו מנורה גדולה (ל) והורה
לו בקטנה פטור אבל תבעו מנורה בת' וליטרין והורה לו בשל' ה'
ליטרין חייב ואם תבעו מנייה של פקיס ה' חייב ככל ענין :
(ל) תבעו אזור גדול והורה לו בקטן פטור ואם תבעו אזור של
פקי' חייב : (ל) תבעו יריעה של י' מרות והורה לו בשל' חייב :
(ל) אין היראה כשטר חשיבה היראה להתחייב שבועה מן התורה על
הבפירה כיצד תבעו ק' בשט' ו' בעל פה רא' טיעני' אם הור' ב' בעל
פה וכפר ב' שבשטר שאין כאן שבועה כלל אלא מישלם ב' שהור' וישל
השטר שבפר ישבע בעל השטר וישל אלא אפי' הורה ב' שבשט' וכפ'
ב' שבשט' פה איני גשבע שבועת התורה רשעה הוי כמו קרקע כיון
שהוא על שעבוד קרקעית וכשם שאין נשבעין שעבוד קרקעות כך
אין הוראתן מחייב' שביעי' בר' א' בשטר שהוא יכול לקיימו אבל אם
אינו יכול לקיימו הרי הוא כהוראה על פה ונשבע על הבפירה שעמה
ואצ' ל' למלוה בשטר וטוען שטר היה לי ואבר והורה לו הלה שישטר
עשה לי וכפר במקצ' או שהורה בכל השטר אלא שאומ' שקצתו פרוע
ש' שבע שבועה התורה בשא' מודה מקצ' : (ל) בר' א' בשטר שטורפים
בו מה שישוערים אבל כתב ידו (ל) אפילו יש בו נאטנות כיון שאינו
פורע בו מטיעונים רינו בחיוב שבועה דאורייתא כמו במלוה על
פה : (ל) ואם מסר לוה למלוה כתב ידו בפני עדים נתבא' בסימן מ'
שרינו בשטר שחתומים בו עדים : (ל) תבעו מנה הלוייתך בניסן
ומנה כתישרי וחורה לו באחר מהם חשיב שפיר טמין רשענה אף על
פי שלא תלוהו כאחר : (ל) שט' ח' שנכתוב בו סלעים או דינרים
סתם מלוה אומר חמש ולוה אומר כ' פטור משבועת דאורייתא שאין
כאן הוראה דבלאו הוראתו מיעוט סלעים שנים ונמצא שלא הורה
אלא מה שבשטר ואין כאן הוראה ואפי' אמר הלוה ג' שהוד' לו באחד
אמר על משמעות השטר (לו) אפי' הכי פטור משו' דהוי כמשי' אבירה
ואם רוצה היה אומר שני לסיכך אמר לית מנה לך (ל) או לאביך
בירי

כאן דלפון השטר דכתיב בו סלעין דינרין דמשמעותו שנים מסייע ליה לא מחשב העצה וכל כל פכיס מחוייב שבועת היסת : (ל) או לאביך * אף כ'
בש"ך נסה רב האי גאון טעמו כך וכך לאני בידך ואמר הכתוב שלא היה מעולם אלא כך וכך פטור לפי שהוא משיב אבירה * וזה מיוחד שאמר שלא ליה לו
מתחלה רק כ' אבל אם אמר לו מנה היה עלי בירי ופרעתיו מהם כ' וכו' ומיכין דכריך ג' דכרים האחד חס יורה בכ' ד קודם תביעת היודעים בלא הערמה והכ'
אם אין פס ערות שהיה זכור ולכין המת משא ומתן אבל אם יש עדים שהי' מו' מ' בנייהן חייב * הג' חס לא יהיה דבר ידוע ומבואר לכל או יניאת הקול שהי'
או מ' כניהם : (ל) וכו' וכו' וכו' בודאי כשיש לו קול שהיה מו' מ' כניהם חס הקדים להודות קודם תביעת הארשים הוי כמפריס וחייב לישבע ש' ד' וכ' ב'

Handwritten marginal notes in Hebrew script, including phrases like 'אין לך בירי אלא...', 'אם הורה...', and 'אם טענו...'. The notes are densely packed and cover the right side of the page.

סאמר קדישין הלכות הלואות פה פט צ' השן המשפט נא

אחרים שבעת הימים דהא כ' מור... אחרים שבעת הימים דהא כ' מור... אחרים שבעת הימים דהא כ' מור...

אחרים שבעת הימים דהא כ' מור... אחרים שבעת הימים דהא כ' מור... אחרים שבעת הימים דהא כ' מור...

פט שהשכיר נשבע ונוטל וכו' ו' סעיפים : א (א) כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין ואלו נשבעין ונוטלי השכיר והנגזל והנחבל והחנוני על פנקסו ושכנגדו חשור על השביעה : ב ה' שכיר ביצר השכיר שעושה מלאכה אצל ה' וחבצו שברו ואל' ב' פר' כל שכרך או קצתו אפ' היה שכרו (ג) פרוטה ופ' ה' אומר נתתי (ג) נשבע השכיר בנק' חכמין של תור' ונוטל אפילו היה השכיר תובע את הקטן ה' נשבע ונוטל : ה' השכיר קטן או עבד או חסד' נשבע הנכ' והנכס' השכיר נשבע ונוטל מורשין ב' אם תבעו בזמן אצל (ה) אין יורשי השכיר נשבעין ונוטלין : ג' בר' א' בשיש ער' יששכרו (ו) ושעש' עמו מלאכה אבל אם לא היו שם ב' ער' (ז) מחור' שיכול לום לא שכרתיו נאמן' לומר שכרתיו ונחתי לך שכרך וישבע ב' ה' ה' חסד' הנכ' הנכ' המקצת ישבע שבועת התור' וי' חסד' כופר כולו ויסכרו בעד ח' (ח) נשבע שנוטל ויורשית וכן אם תבעו (ט) אחר זמנו אע' פ' יששכרו בער' המוציא מחבירו עליו הראי' ואפ' לא הביא ראיה ישבע ב' ה' היסת וכמה הוא זמנו ישכיר יום כל הלילה שלאחריו ושכיר לילה כל היום שלאחריו הביא ראיה (י) שתבעו כל זמנו הריוג נשבע ונוטל כל אותו (יא) יום של חביעה ביצר היה עוש' עמו ביו שני ער' הערב זמנו ליל שלישי וביים ג' איש נשבע ונוטל ואם הביא ראיה שחיה תובע כל ליל ג' ה' נשבע ונוטל כל יום ג' אבל סליל רביעי ואילך המוציא מחבירו עליו הראי' וכן אם הביא ער' ישחי תובע והולך ער' יום ה' ה' נשבע ונוטל כל יום ח' : ד' ב' ה' אומר (יב) שתיים קצצתי לך והשבי' אומ' קצצ' ליה המוציא מחבירו עליו הראי' ואם לא הביא ראי' (יג) אע' ש' שב' נחן לו שתיים או שאמ' לי הילך הרי ב' ה' (יד) נשכ' בנק' ח' בר' א' בשישכרו ב' ירי ולא ירעו כמחשק לו וחבצו בזמנו אבל אם שברו שלא בער' או שחבצו אחר זמנו ישבע ב' ה' היסת : ה' הנותן טליתו לאופן אופן אומר ב' קצצת לי (טו) והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחר אם הטלית ביד האומן והיא בענין (טז) שיכול לטעון לקוחה היא בירי הרי האומן נשבע בקיטת חסד' ונוטל ויכול לטעון שקצץ בשכרו ער' ברי רמיה ואם אין הטלית בירו או שאינו יכול לטעון לקוחה היא בירי המוציא מחבירו עליו הראי' ואם לא הביא ראיה (יז) נשכ' ב' ה' בנק' ח' חסד' : ו' שכיר הבא לישבע אין מחסירין עליו ואין מנגלים עליו כלל ולכל הנשבעים אין מקילים עליהם (יח) חוץ מהשכיר שמקילים עליו ופותרין לו תחלה ואומרים אל תצע' עצמך השבע וטול :

פט (א) כל הנשבעין : ג' א' שמעיד כנגדו : ג' שבע שומרין וכל שלשתן הכתוב נשבע ונפטר והו' סאמר המחבר נשבעין ולא משלמין : עוד תקנו חכמים שבעת שיבע התובע ויטול והן השכיר והנגזל וכו' : (ב) פרוטה * כ' ה' ו' כופר הכל נדון שתי מעין כסף : (ג) נשבע השכיר כ' ה' ה' אם השכיר רוצ' להפק' על בעה' ב' שיכ' ויפטר ויכול להפק' היסת אבל לא שבע' דאורייתא ודוקא כשבעה' ב' טעמן כרי שפרע אבל אם טעמן שח' פרעו א"כ השכיר לישבע ונוטל בלא שבעה' והסעם שהשכיר ישבע ויטול משום דכ"כ טרוד כפועליו וסכר שפרעו ולא פרע לו אלא לחבירו (ד) נשבע הבע' * דהיינו היסת עיין בש"ך שהביא ראיות ברובו לזה ולא הפע' כ' שהשתמך בשם הש"ך שנתקן לישבע ש"ח ולמכ' ד' נרא' שגם לזה שלא עיין במסקנא דהאמת שכ' כ' נשכ' ח' והר' א' ח' הוא כמקדעת מהרש"ל דאיינו נשבע אלא היסת (ה) אין יורשי השכיר * * * הסעם דאין אורח שפועה לכניו (ו) ושעפה פתו דאם לא ימירו עליו נשכ' ע' ז' לא מהני עדותן על ששכרו דהא כחמן כמנו דהו' כפי אמר לא בא למסות מלחכתו (ז) מתוך כו' פ' אחר שטעון כרי שלא שכת ויודע בלמת שפרע כחמן כמנו וכתב המרדכי בעה"כ שכתר לשכיר ואומר לא השכרתיו מעולם כחמן כע"כ בלא שבע' דלכא דררא דמונח כלל ועכשוו שנקנה שבעת היסת חייב לישבע (ח) ישבע ש"ך הסעם דכיון שהו' מרין מנו שיכול לומר לא שכרתיו כפי' ע' א' היה נשכ' ש"ך עתה שאומר נתתי לך שכרך נשבע כעין של תור' : (ט) אחר זמנו * * * כ' הסעם שחזקה הוא שאין הפועל משהה שכירתו לאחר זמנו ולא כע' שכתבו ל' שכתו זמנו כ' הסרוד כפועליו ולקיים חנות כיומו תתן שכרו לאחר זמנו אינו טרוד כפועליו ולפי דבריו אם הבע' ה' אחר זמנו שפרע תוך זמנו א"כ כיון שאו היה טרוד כפועליו ח' כדליתא בגמרא עכ"ל ולעכ"ל כ' כראה לפרש דברי הגאון ע"ש שנס' הוא ס"ל כמסקנת הש"ס דתוך זמנו הוא טרוד כפועליו רק אם אחר אחר זמנו שפרע תוך זמנו חביה אע' ש' שהו' תוך הזמן טרוד כיון שכותן לכ' לאחר הזמן להיות כוכר על צוריו ודבריו מפורשים מתום פ' כל הנשבעין דף מ"ה פ"ב כ"ה כי מטי זמן חיובא כו' וא"ת ומתינו לפולם עד אחר זמנו ואם לא מרכר יהא כוכר זה להביא ראיה וי' ל' טען שהתחיל לכפור סוב לא יודה ואין נותן לכ' להיות כוכר כן יהא מוחזק לשקרן עכ"ל כמנא כדדון דירן דמיירי שלא תבעו עד לאחר זמנו והב' ה' אומ' שפרע תוך זמנו כחמן כיון דאחר זמנו רמיה אכפשי ומרבר וכוהן לכ' להוכי' על כוריו וראו האמת אתו ולא יגזל לשכיר וכוה אינו מוחזק לשקרן ודוק היטב כי פרוה הוא ואפשר מה"ט לא הביא הראש' רק הך חזקה דט' ודכפועליו ע"ש : (י) שכתב כל זמנו * * * כ' הסעם שכתוב בסוף זמ' ובעדים והשיב לו שיבא ח' כ' והרי שמשו שלא פרעו לו תוך זמנו כזה השכיר כחמן לישבע וליטול עוכה אחת אחר זמנו ולא כמ"ש ע"ש וכו' ע"ש * כ' אורך והב' ה' מפר' דבריו שכותנו לומר שכל זמן שמתמיד בתביעתו לפולם הוא בחזקת שלא פרעו ומ' ש' הרמ"ם ע"ד יוס' ה' ל' ד' הוא והוא קיטור כמנו עכ"ל וק' כ' ה' פ' המקבל ע"ש והן הן ממש דברי הע"ש : (יא) יום של תביעה * * * משמע מתוך דברי הסעם ד' דאם תבעו נשכ' נשכ' כותנין לו כ' ימים וב' לילות כאורך זמן התביעה וט"ו כ' דלפולם כותנין זמן י' שעות אחר התביעה * * * וכן אם התביעה ביום ה' יום כח בל' ו' וכן לפולם כל שלא הסקיין מלתובע עוכה אחת כותנין לו זמן עוכה אחת : (יב) ב' קננתי הטעם דעל הרוב מרכיר דכירי איכסי כמה קן לכך לא החמינו לשכיר לישכב וכו' : (יג) אף על פי שכבר נתן * פירש והשכיר מודה אבל אם השכיר טעמן שלא נתן השתיים נשבע השכיר ונוטל : (יד) נשבע בנקיטת חסד' הטעם כיון דשכיר כושא כפשו החמירו על בעל הבית והש"ך חולק וב' ד' ר' רק שבעת היסת ככופר הכל : (טו) והלה אומר כו' * פירש ועל אותו אחר אומר הילך דאם לא כן הל' ד' אף אין הטלית ביד אומן חייב שבעה' דאורייתא דמורה מקנת : (טז) שיכול לטעון לקוחה כגון שלא ראוהו פתה בירו דיוכל לטעון החזרתו דאם לא כן אין האומן כחמן לומר לקוח : (יז) נשכ' בע' הנכ' ח' כתב הט' הכלל כזה באם שאין הטלית בירו או ישבע הבעל הבית ש' דכדון ס' מ' דהא מודה בלחוד ובאם שהטלית ביד האומן וא' לטעון לקוח נשבע בעל הבית כמ' ח' ונוטל כדון נשכ' ונוטל : (יח) חן מהשכיר ואף דכע"כ רונה שינגלו עליו והשכיר שותק אומרים להשכיר שישבע בלא נגזול :

צ הנמקין גשבעים ונוטלים ודין המבי כהים מכית סעיפים :

א (א) הנגזל ביצר ראוהו ערים שזכנס לתוך ביתו של חבירו (ב) למשכנו שלא ברשות ולא היה לו כלום תחת כניו וכו' ויצא ראוהו שהיו כלים תחת כניו (ג) ואינם יודעין מה חסד' בעל הבית חוב' לן לי כך וכך שגזלתני (ד) בין אם יאמ' כן נגזלתי למשכנך אבל לא נשלתי כלום והכלים שהוצאתי תחת כניו שלי הם בין אם יאמ' מעול' לא נגזלתי לבייתך לישול פטך בל' בין אם יאם לא נשלתי

א (א) הנגזל כינר * פירש הש"ך שהטעם הוא משום קנס דקכסוהו או ל' לנגזל וכ' חס' מת לא קכסו כנו אחריו (ב) למשכנו שלא ברשות * פירש שלא ברשות בית דין * עיין לקמן סימן ס"ט אפילו החוסף מיר חבירו משכנו שלא ברשות בית דין כקרא גזלן ומיירי אפילו אם חייב לו הבעל הבית ועיין לקמן סימן כ"ו שמתר למשכנו בעד שכירות גופו או בהמתו וכליו : (ג) ואינם יודעים * * * דוקא פראו שהביא כלים ואינם יודעים אינה כלים אם חסוכים או פתוחים אבל אם אינם יודעים שהביא כלים יכול לומר אבניס או נכנסו או נכנסו הינו * כ' הש"ך אותן פרים פראו הכלים נוטל הבע' הכלל שבע' ונשבע על השאר ונוטל * * * לא דק דבריו הש"ך ע"ש : (ד) אין חס' ואמר כתב הש"ך דוקא כשראוהו פתה בירו דיוכל לטעון

א (א) הנגזל כינר * פירש הש"ך שהטעם הוא משום קנס דקכסוהו או ל' לנגזל וכ' חס' מת לא קכסו כנו אחריו (ב) למשכנו שלא ברשות * פירש שלא ברשות בית דין * עיין לקמן סימן ס"ט אפילו החוסף מיר חבירו משכנו שלא ברשות בית דין כקרא גזלן ומיירי אפילו אם חייב לו הבעל הבית ועיין לקמן סימן כ"ו שמתר למשכנו בעד שכירות גופו או בהמתו וכליו : (ג) ואינם יודעים * * * דוקא פראו שהביא כלים ואינם יודעים אינה כלים אם חסוכים או פתוחים אבל אם אינם יודעים שהביא כלים יכול לומר אבניס או נכנסו או נכנסו הינו * כ' הש"ך אותן פרים פראו הכלים נוטל הבע' הכלל שבע' ונשבע על השאר ונוטל * * * לא דק דבריו הש"ך ע"ש : (ד) אין חס' ואמר כתב הש"ך דוקא כשראוהו פתה בירו דיוכל לטעון

מאמר קרישין הלכות הלוואת צ צא חשן המשפט נב

לפי שלא הצניע אלא לבטל ביום אבל (דה) בע"ה העשוי למכו' כלל אצ"פ שאין צניע ואין דרך אחת הכלים להסמינם תחת הכנסים ה' ונשבע היסת שהם לקוחים בידו וכן אם יצא בהם מגול לפני עדים אף על פי שאין בע"ה עשוי למכור את כלו ה' זאמן לומר לקיחתם הם בידו שמה נצטרנו לו ע"ה ומכר ובלבד שלא יהיו מכרי' העשויים להשאיל ולהשכיר אבל דברי' העשוי' להשאיל ולהשכיר לעולם הם בחוקת בעליה' ואצ"פ שחוציאם מגולים אצ"פ שבע"ה הזה עשוי למכור בלי האיל ויש לו עדים שזה הכלי עשוי להשאיל ולהשכיר ודוע הוא לו מוציאים אותו מיד זה על כל פנים עד שיביא ראיה שמכרו לו או נתנו לו ו' א' שאפי' ב"ה פתק גובים הם ריניו בסי' ע' שאלים הם ו' א' שלא אמרו אלא במען שאלים הם אבל אם פיען גבובים הם (ד) אין ב"ה נאמן וכן עיקר (ד) ואם החזק זה ונתפרסם לנגב אפילו בעל חבית טוען גבובים הם ריניו כפי' שאלים הם :

יב (ד) הא דברברים העשויים להשאיל ולהשכיר בע"ה נאמן דקא כשיש לו עדים (ד) שהבאים הללו היו שלו וראו אותם עתה בידו אבל אם לא ראו אותם עתה בידו נאמן היוצ' (ל) במנו דהארת' לך :

יג הא ראמרינן דברברים שאינם עשויים להשאיל ולהשכיר שחוציא נאמן דקא כשלא ידעו עדים שבאו לידו בתורת שאילה או שבירת אבל אם ידעו עדים שבאו לידו בתורת שאילה או שבירת אינו נאמן (פ"ל סעי' כ"ט ע"ה) : יד בלי לא מיירי אלא כשהיה ב"ה שם בשעה שנכנס זה והוציא בליים אבל אם ראו העדי' שנכנס לרשות חברו ונטלה שלא בפניו בכל גוונא (ל) אינו נאמן לומר לקיחתם הם בידו לפיכך מחזיר הכלים לב"ה ואין באן שבועה (ל) שרדו העדים ראו מהגזל ואחר שיהיה תורו ותובע את ב"ה בכל מה שישעין הדין ביניהם : לו וכן אם חטף חפץ מחברו ואומר בחי' נטלתי אינו נאמן אלא אם יש עדי' שחטפו מידו או מביתו (ל) צד'ך להחזיר ואם אין שם אלא עד א' וזוהא בופר ישבע להבטיח העד ואם אינו בופ' אלא שאום' שמשבעו בחי'בו (ל) צד'ך להחזירו (לה) זה חלצ'ך אחר מעידו שנכנס לרשות חברו ונטל חפץ שלא בפניו (וע"ל סעי' ה' סעי' ג') :

יז דנחבל כיצד ראיהו עדי' שנכנס תחת ידו של חברו ש"ם ויצא חבול ולא ראיהו בשעה שנחבל בו וזה אימר חבל בו וזה אימר (ל) לא חבלתי בו ה' ונשבע ונטל ואם יש תוכחה שזח חבל בו בגון שחיתת החבלה במקו' שא"א לו לחבול בעצמו בג' שהיה (לו) אין כרסו וכיצא בזה ולא היה אחר עמה ה' ונטל בלא שבועה ואפילו יש א' עמהם אי ברור לעדים שאותו אחר לא חבל בו כאלו אין עמהם אחר רמי ונטל בלא שבועה :

(דה) בעל הבית העשוי למכור דאו אמרינן שהנצל הבית מכרם לו ונקט ממנו להוציאם ממנו כדי שלא יתקיים בנק' שמכר כלו : (ד) אין בעל הבית נאמן להחזיקו אינם נאמרינן לא להחזיקו אפי' במקום שיש לו מגו : (ד) ואם החזק וכו' פירש בטוען שאלים דברברים שאין עשוי להשאיל ולהשכיר דכבר כתבתי דב"ה נאמן דקא דאיכא כל הני רישות' הנ"ל להינא כן נמי בזה דהחזק לנגב וטוען גבובים הם נאמן הנצל הבית דאיכא כל הני רישות' והיינו שבאמן הפע' הנ' בשבועה וקא"ה והפ' ד' כ' דא"צ לפע' לא שבועת היסת ואי ליכא הני רישות' דלמעיל באמן הית' בלא שבוע' דאין להשכיר כיון דאתחזק רשע החמם : (ד) הא דברברים וה' ה' דברברים שאין עשויים להשאיל ולהשכיר איכא הני רישות' כ"ל לרישות' דהנכנס : (ד) שהכלים הללו נס' באן נראה דכשיפירו מהניא הכלים איכא הני רישות' הנ"ל מקרי עדות שהן שלו : (ל) במנו דהחזרתים לך : א' דהגזול בעדים א' נ' להחזיר בעדים : כ' הש"ך שאפילו בגזלן גמור וכן נכנס למכורו שלא ברשות נאמן בכל מה שיטעון במנו דהחזרתו אי ליכא עדים וראה אותם עתה בידו וכו' כ' הסמ"ע בסי' ק"ל ס' ק"ט :

(לא) אינו נאמן : ואפילו אמר לקחתי ממנו קודם לכן ואחר כך נכנתי שלא בפניו ונטלתי אותם אינו נאמן בכל ענין נכנסם שלא בפניו : (לב) שהרי העדים : פירש כיון שלא היה הנכנס ב' נביתו ועדים ראוהו ככנס דיקם והניא כלים והנכנס מוד' שהניא חלו כלים אכן סהדי שגזלן ומוניא חס עידו בלי שבועה : (לג) נריך להחזיר סו' בלא שבוע' ומוירי כמי שיש עדים שראוהו עתה בידו דאל' כ' הוי באמן במנו דהחזרתו לך דהגזול בעדים א' נ' להחזיר בעד' (לד) נריך להחזירו : א' דכזה אמרינן דכל היכא ששנים שחיבין אותו ממון א' מחויבו שבועה שישבע שלא חטפו להכחיש העד שחטפו עליו שחטפו והוא א' ל' שבוע' שהרי מודה שחטפו לא שאומר שמשכנו בחובו פ"ל מחויב שבועה ואי' ל' ו' והיינו כסכא דר' א' למעיל בסו' פ"ה : (לה) וה' לפע' אחר מקירו : א' ככה נ' כמי אס' היה ב' עדים שראו שנטלו שלא בפניו היה נריך להחזירו פכ"פ וכמ"ם כשע"ף שלחני זה בע"ה מחויבו שבועה ואי' ל' כיון שמודה לדברי העד שיכנס להניא וכו' ואצ"פ שאין ב"ה טוענו ודאי כ' א' פ' העד וע"ל ס' ס' א' : (לו) לא חבלתי לוי שהודה מעצמו שחבל בחברו ולא היה עדים דבר ואומר שהתחיל עמו שנחבל פסור שהפה שאמר כו' : (לז) בין כתיסיו ומוירי בחבלה דנשיכת סיכיים והוא בין כתיסיו דבר' אחר בא :

צא חנוני נשבע ונוטל ודין פנקסים וכו' מ' סעיפים :

א חנוני נאמן על פנקסו כיצד : ב' א' שאמר לחנוני (ה) תן לפועלי סלע (ב) והוא מודה שאם' ליה כן או שיש עדים ברב' וזה חנוני אדם' כבר נתתי להם והפועלים אמרים לא קבלנו מסגו בלום (ג) שניהם נשבעים בעין של תורה ונוטלים סב"ה וצריבים שישבעו כל אחד (ד) בפני חברו חנוני בפני פועלים ופועלי' בפני חנוני כדי שיתביישו יותר ודוקא (ה) נדחיתנהו לתרוויסו והוא דרין אם אמר לר' חלחני מנה ופרע לבעל חובי זה אומר נתתי זה אומר לא קבלתי ישבעו שניהם זה בפני זה ויהיו בעל הבית לשניהם : (ואין נשבעים ביחד אלא (ו) כא' אחר זה : ב' בר'א בששניהם לפניו וחובעים מב"ה אבל אם מת החנוני והפועלים לברם תובעים או שמתו פועלי' והחנוני לברו תובע נוטל בלא שבועה שהרי אין ב"ה מפסיד בלום שהרי אינו כשלם (ז) אלא תשלום אחר : (ח) ויש אומרים דוקא באם מת החנוני ונתו פועלים נוטלים בלא שבועה דהרי ודאי נתחייב להם ולא ידע אי פרע אבל אם מת הפועלים והחנוני בא לתבוע מה שנתן לא יטול אלא כשבעה דלמא לא נתן כלום : ג' בר'א (ט) בחנוני המקי' לב"ה נפוד' לו כל תובתיה ואמר צד פורע לו ב"ה אבל אם הקריס ב"ה מעות לחנוני וא"ל תן לפועלים סלע אם הסחום אצל החנוני במעמד ג' (י) והפועלים נתרצו אין לפועלים על ב"ה בלום דחנוני נשבע היסת ונפטר ואם שלא במעמד שלשתן

(א) תן לפועלים הוא הדין אם אמר' תן לבני כלע' און החנוני מטל מבעל הבית עד שיסבע בנק' ה' אף ע"פ שאין בעל הבית נריך לפלס לבנו כלום : (ב) והוא מודה לו : א' כ' הסמ"ע אבל אם כופר בכולו או במקנתו נשבע ב"ה ופסור והש"ך פסק דהב"ה פסור אפילו מהיסת כיון דפועלים מכחישי' לחנוני ג' כ' ואומרים לא נטלנו הואיל ואף אס מודה שא"ל ליתן און החנוני יטל להניא כ"ה בשבוע' א"כ כפירתו לא הוי כפירת עמק וכמו שכתבתי בסיומן פ"ו וכו' ע"פ כ' הרש"ם לו שאמר לחאובן שיכתוב לפועלו שבען כך והוא אמר שכתב לו כך ושותפו אמר שלא כ' לו נשבעין ראונו ושותפו ולוי מפסיד והע"נ חולק ע"ז ו' א' רק מ"ם בש"ך בס' קזה ומ"ם בס' ופ"ם : (ג) שניהם נשבעין : א' כ' הס"ך אפילו מחויב כותים אס מחויב למעיל או הכ' ישראל נריך הישראל לישבע ע"פ הנרי של כתיים כדי לייסול : ועוד כ' הש"ך דהחנוני ישבע תחלה וע"פ שהאר"ך : והע"נ כ' דמייל גורל דהא יש סברא דפועלים ישבעו תחלה כיון שחובבי' תוכף מעות והחנוני אינו תובע תיכף המעות ולמכ' ד נרא' שדברי הש"ך נכונים משעם דהא כשפניהן אין נשבעין בע"כ נריך לפלס לפועלים ולא לחנוני א"כ כ' מהפועלים ואמר דלמא החנוני לא ישבע ולמה אשבע שבעת חנם ול' ד' למש"ל בסו' קכ"א דלא קי' לן כר' אפרים גבי עדים היינו שסוס דקי' לן התם דעדי' נשבעין היסת לפסור והמלה נכ"ה לייסול אבל הכא שפניהם נשבעין לייסול נריך החנוני לישבע תחלה : כ' הרדב"ז בא' שאמר לחברו תן מנה לפועלי כותי שאני חייב לו ונתן לו בלא עדים והכותי אומר שלא קבלס והשליח אומר שנתן הדין הוא דסתמא כפירושא והוי כאלו אמר' כשהרי הכל' יש להדין לעשות פסרה ותהי' הפסרה כפי מה כותי אמיר אס רגיל לאכול ממון אחרים ופה הפסרה על המשלח כיון דלא אמר בהדיא ה' ל' בסהדי : (ד) בפני חברו : א' כ' הש"ך ואם נשבע שלא בפני חברו נריך לחזור ולישבע בפני חברו כיון דדאי חד מינייהו לפקדי' משתבע ול' ד' למש"ל בסו' וסכ"ג וכו' ע"פ : כ' הס"ט מלפון המשנה משמע שאין כאמנות בחנוני על פנקסו חלף דוקא היכא שב"ה מודה שהאמינו תחלה שיתן בסבילו : (ה) נדחיתנהו לתרוויסו דאו ליתנהו ואמר כל א' לבעל הבית חייבתי אתה לזה סכנגדו ונשבע לפני ואני נריך למפות שלי ואשבע סלע בפניו וכתב' הש"ך ומיירי שמתחלה היו מכחישים זאי' נבית דין ראל"כ אין נריכך הפועלים לישבע כלל ואפילו הוא תרוב יכול לומר אשבע מיד : (ו) בואיו הפעם דאו לא היה כראה כל כך שבועת שוא : (ז) אלא תשלום אחר פירש ותשלום אחר האדה שהוא חייב : (ח) וי' א' א' כ' הש"ך להלכה נראה עיקר דבררי הרמב"ם דחמוני דין פועל יש לו : דיש לו חוקה שפליח עושה שליחותו גם שמוכר דבריו וכרי' ופמא' כרי' ענין ומדתי חוקת ממון מקמי' תרתו : וע"כ כ' שדרכיו סותרין למ"ם ק"ה דהחנוני ישבע תחלה דהרי כשפניהן אין נשבעין נריך לפלס לפועלים ולא לחנוני ולמכ' ד נרא' דלא עיין בס' ק' ש"ם בשם הר"ם פלא' ט' שהשיב באריכות לפרו' ה' ו' ל' דהחנוני ופועל לא מחייבי שבועה אלא היכי דתרוויסוקי' ומכחשי' אהדדי כמפסא דמתני' הוא אומר כתי' והס אומרים לא נטלנו ע"פ כ' הס"ך שפיר דכשפניהן אין נשבעין נריך לפלס לפועלים ולא לחנוני כיון שהפועלים מכחישי' להחנוני אתרע חזק שלהס מש"כ הכא דליכא חברי' דמכחיש לוי שקול בלא שבועה אפילו אי חייבתי תכונ' ותנבל' ה' חזק : (ט) בחנוני המקי' כו' כתב' הש"ך ולו אפי' המחוס בשעת הסרעון אכל החנוני ונתרצו ופסורו את הנצל הבית יכולים לקזור ומיהו אס מתחל' בשעת שכירות הפועלים המחוס אכל חנוני ונתרצו להסרע מהחנוני אקאלהם על בעל הבית כלום : (י) והפועלים נתרצו : א' ל' דנתרצו אלא כל שפסק ולא חזרו כפי' און לנו עסק עם החנוני נתרצו מקרי : וס' ד'

א חנוני נאמן על פנקסו כיצד : ב' א' שאמר לחנוני (ה) תן לפועלי סלע (ב) והוא מודה שאם' ליה כן או שיש עדים ברב' וזה חנוני אדם' כבר נתתי להם והפועלים אמרים לא קבלנו מסגו בלום (ג) שניהם נשבעים בעין של תורה ונוטלים סב"ה וצריבים שישבעו כל אחד (ד) בפני חברו חנוני בפני פועלים ופועלי' בפני חנוני כדי שיתביישו יותר ודוקא (ה) נדחיתנהו לתרוויסו והוא דרין אם אמר לר' חלחני מנה ופרע לבעל חובי זה אומר נתתי זה אומר לא קבלתי ישבעו שניהם זה בפני זה ויהיו בעל הבית לשניהם : (ואין נשבעים ביחד אלא (ו) כא' אחר זה : ב' בר'א בששניהם לפניו וחובעים מב"ה אבל אם מת החנוני והפועלים לברם תובעים או שמתו פועלי' והחנוני לברו תובע נוטל בלא שבועה שהרי אין ב"ה מפסיד בלום שהרי אינו כשלם (ז) אלא תשלום אחר : (ח) ויש אומרים דוקא באם מת החנוני ונתו פועלים נוטלים בלא שבועה דהרי ודאי נתחייב להם ולא ידע אי פרע אבל אם מת הפועלים והחנוני בא לתבוע מה שנתן לא יטול אלא כשבעה דלמא לא נתן כלום : ג' בר'א (ט) בחנוני המקי' לב"ה נפוד' לו כל תובתיה ואמר צד פורע לו ב"ה אבל אם הקריס ב"ה מעות לחנוני וא"ל תן לפועלים סלע אם הסחום אצל החנוני במעמד ג' (י) והפועלים נתרצו אין לפועלים על ב"ה בלום דחנוני נשבע היסת ונפטר ואם שלא במעמד שלשתן

השן המשפט הלכות הלואות צג מאמר קרישין

כזה נשם הרמב"ם וכו' ל' בודקין על ארס וכו' כאשר ימנו אותו זריזין ב' ד' לחשוב אותו מוכח דקאי על מוכחו ב' ד' וכ' כ' בהרי"ח ב' ח' ח' ש' ומה שהקטן הע"ז על הסמ"ע כ' ל' להסמ"ע כ' ל' לשיטתו ופירושו לקמן בסו"ט על הא דכ' כ' ע"פ חס"ל היתה השערה והקדמה שתי כסף ופרומה וכו' חס"ל סו"ט ע"פ אותו טענת ודאי כשבע היסת * כ' הסמ"ע * חס"ל לו עליו טענות ודאי שתופס מפלו והוא כופר בכל והרי יש מכה זה על אפטרופוס טענת היסת שתקנו על כופר הכל בטענת כרי וואו מנגלל עליו ג"כ טענת האפטרופוסים זו שהיא בטחית מטענת ב' כסף ופרומה עכ"ל ח"מ ט"ז כ"ט ג' מורי כמי זהכי שיש עליו טענת ודאי כ"ל ואו מנגלל עליו ודק : (ד) כשפי טעין כסף * ונריך כמי הוראה במקנת והש"ך חילק וכו' דא"כ הוראה בניקנת וכו' על הכ"ה סב"ע הרמ"ה דס"ל שא"כ מורה מקנת מנין לו הא רוב פוקדים ס"ל הבו גס על המחבר קשה שהעתיק כאן ועת הרמ"בם ולקמן בסיומן ר"ן סו"ט כ' דנריך הוראה וכו' עכ"ל וע"ז לא דק בדבריו ע"ט : (ה) חומת שירנה * עיין באה"ע סיומן כ"ז שיה דעות מחילוקים גבו אשה שהיא כושאת ונותנת ופסק הטי' ובית שמואל דהלכ' כרעה ראשונה שאין יכול להשיבנה אלא כשתוכנת כתובתה ע"ט : (ו) מנו לאסורוי משבועה * והרא"ש חולק דאמרינן מנו לאסורוי משבועה דטובה אתיא לכלל ממון דשאל לא ישבע וכמנח מתחייב ממון אף על גב דאכתי * מנו דהנה דחלו היה טעון לא כשתפתני עמך היה נריך להס"ז נגדו שחבירא יודע שמפקר ברב משא"כ כשטעון לא כשאר לו כלום משלך נידו דאין חבירו יודע בוודאי ששאר נידו אפ"ה אמרינן מנו משום דטובה * סתפין מדין תורה א"כ לישבע אלא מתקנת חכמים מ"ה במנו כל דהו חוקמין ליה אדיב' דאורייתא דא"כ לישבע : (ז) אש"ש שלא כתיב לו שטר * וכו' דאין להשיב שלא תכמול דלת כפני ג"ח קמ"ן משא"כ כשפיתנין להס שטר דלא ימכרו מחמת השבועה כיון שמקבל שכר על ערחתם ומורי היתרא לכפטיהו שמעליש על רשתם שאין כותבין להס שטר הראוי להס לפי טרחם : (ח) חלק כריית * לאסוקי שכר שליחות : (ט) ויש חולקין בזה פירש בוס דמקבל עיסקא למחנת שכר וה"ה כל היכא דכותן לו שכר ידוע דכל שפכו ידוע וכו' לא שייך לומר דמורי היתרא וא"כ לישבע כמק"ח : (י) מנגלל עליו סתמות ראשון * א"כ דהיינו שלא נלוו משותפות ראשון : (יא) שלא עשו בו חשבון וה"ה שנים פלוו מא' והעילו לכיס והספידו הכל ולא באו לחשבון לא היו כמלקו וכו' לישבע זה לזה : (יב) אינו חייב אלא שבועה * א"כ אש"פ שבועת הסתפין כעין דאורייתא מ"מ כיון שהיא מרובין ומתקנת לתקנתא לא עבדין : (יג) שלא גזלתני כתב הש"ך ובכלל זה סיכול לנגלל שלא הרויח כלום באותו זמן שאומר שהיה סתמו : (יד) שכר חלקו כתב הש"ך דווקא לשון זה שחלק או שלא נשתתף א"י לנגלל אבל ימל לנגלל שלא הרויח כלום באותו זמן שהרי לפי דבריו שהיה שותפו מניש לו חלק ריוח שהרויח ויש כ"מ בין שתי שבועות אלו : (טו) הוחזק כפרן ומיהו מאמינים לו על שבועתו כיון דלא הוחזק כפרן בשמון ודאי כי אף שהיה שותפו יכול להיות שלא כשאר נידו כלום ומ"מ הוחזק כפרן לענין שבועה עד שיטבע לפני עדים : (טז) פחות מזה ומיירי שאינו מודה מקנת כנון שהתובע מודה שקיבל כ' זהובים אלא שאומר שהיה לו בשותפות ק' זהובים כמנח ששאר לו בשותפות כ' זו והתובע משיבו שלא היה לו בשותפות כ' א"כ כ' זהובים : (יז) שפחתו כ' הכ"י כתב דלא ישיבו שפחת ת"ק מאחר שאין שמעון כותן לו כל חלק הפחת ע"פ שבועתו (יח) וישלם שמעון מביתו * א"כ ונראה דהרמב"ם ס"ל כשהטילו לכיס זה ק' וזה ר' פשכר והפחת לאמנע שאם היה ידוע שהפסיד ת"ק היה עולה לחלקו של כ"ה כהפסד ר"ן זהובים ושמעון לא הטיל לכיס לכתחלה אלא ר' והיה נריך לשלם כ' מביתו אבל השתא שאיני ידוע אין ראובן כחמן כשבועתו להניח מיד שותפו כ' א' להחזיק מה שבירד : (יט) בוודאי : שפחת היה אס אינו יודע בוודאי ג' יכול לנגלל עליו כשבועת הסתפוס אלא משום מיסא דלא כתעסק בו שמעון נקטיה דאז ח"י להשיבו לשמעון כ"א כששמעון ששמעון יודע בוודאי : (ך) טענת הסתפוס ונגלל עליו כתב הש"ך ואם אינו טעון ראובן א"כ בוודאי ח"י דהא לא היה שם שמעון כשעה שכתעסק וכו' כ"א ח"י לנגלל שהרי הוא מודה שא"י : (קא) ולא עוד א"כ אדלעיל קאי וה"ק לא מנעיה שמעון א"כ לשלם כ' מכיסו אלא חסילי ממאה הכשאר כותל שמעון לפעמים כ' וגס זה בכלל אמרם דאין הסתפך והכשעין וכו' סלין כדמסיק אבל כ' כותל ראובן מהק' הכשערים סביר שמעון כיון ששמעון מודה או שהי' ידוע שהן משותפות והרי הן כלו כרשותו ובה זקת שניהם כ' הט"ז מי שהניח ח"ח וטען הלוה שמה תפסת משלי בהיותך סתף עמו אפ"פ שחלקו הסתפין חייב לישב * ולפ"ד ד' כרא' שדכרי * ע"פ למקדעת הרא"ש והרמב"ן בשם תשובת הר"יף והסוד והמחבר בא"ע סיומן כ"ח וגם מו שאומר שאפילו לא פסדה משבועה אין היורשים יכולים להשיבנה על טענת ספק היינו על אפטרופוסית שנעשית בחיי בעלה ולדעת הבית שמואל אפילו ע"י נגלול ח"י להשיבנה רק הח"מ ס"ל דיכול להשיבנה ע"י נגלול אבל בלא נגלול ח"י להשיבנה אף שהיא באה להפיק אלא ח"י ל' הסמ"ע ל' לא כ"כ אלא לדעת ה"פ מו שאומר אבל כותב שחבר שם לסתם כמקרא

בין נקדן בין נדיות וכל אלו יכולין להשיב (ה) חומת שירנה וכו' נריזין להסתין עד שיחלוקו וישבעו לכסוף : ב' אף על פי שאין עדיה שזה שותפו או ארישי אלא הוא מודה בפני עצמו ואומר שיתפנו וכו' או ארישי או בן ביתו אבל לא גזלתו בלו' הרי זה נשכ' דאין אומרים (ו) מנו לפסדן הסבועה : ג' אם מת הורש משיבוע את שותפו שבי או ארישי בטענת שמה : ד' המשלח ביד חבירו חשף למכרו או ששלח מעות בירו לקנות לו פירות או סחורה (ז) אף על פי שלא נתן לו שכר ע"ז ואין לו חלק ולא הנאה בשליחית זו הואיל ונשא ונתן בממון חבירו הרי זה כבן בית ויש לו להשיבוע מספ' שלא עבד משלו כלום ויש מי שחולק ואומר שאינו חייב לישבע אלא בשבא לישול * כינוי א"כ נא ליעול (ח) חלק כריוח או שהויח הוצאות וכו' ליעול ואין חילוק בין אם נשא שכר או לא וכן המקבל עיסקא למחני שכר אף על פי שנתן לו שכר עמלו נריך לישבע כשאר הסתפין (ט) ויש חולקין בזה * וע"ל סיומן כ"ח כעין ג' חומת פליח כשבע ונוטל : י' השותפים שנושא' ונותנים ביחד או שהיה אחר מהם נושא ונותן ומפקיד הסחורה או מקצתה או המעו ביד חשני בלא משקל ובל' מגין ובלא מדה הרי שניה נכנסים לספק ויכול כל אחר להשבי' את חבירו אבל אם היה האחר נוש' ונותן והשני לא נתעסק אין נשבעים אלא זה שנשא ונתן : י' חלקו השותפים והאריסין ונחנרשה האשה ונפרר טעליו בן הבית והביא לו השליח סחורה שקנה לו או מעו' שמכר לו בהם ושחק והלכו להם ולא תבעו מיד אינו יכול לחזור ולהשיבוע בטענת ספק אלא מהרים סתם על מי שגזלו כלום כשהיה שותפו או אהסו או בן ביתו אבל אם הית' לו טענת ודאי משיבוע עליה וסנגלל בה כל מה שירצת וכן אם לאחר זמן נתחייב לו שבועה בין של תורה בין של רבריהם בין של שותפי' (י) מנגלל עליו שותפו ראשון : ז' יש מי שאומר שאם פטרו משיבוע אינו יכול לנגלל : ח' חלקו השותפי' ונשאר להם חובות אצל אחרים אינם יכולים להשיבוע זה את זה מספ' שהרי חלקו והחוב שנישאר להם אצל אחרים דבר ידוע הוא בכל מה שיפרעו וקח בל אחר חלקו ונחלוק רמי וכן אם נשאר לאחר מהם ביד חבירו דבר קצוב אף על פי שלא נטלו הרי באלו חלקו אבל כל זמן שנשאר כל שהוא שלא חלקו אותו ואינם יודע' משקלו או שנשאר ביניהם צד מהשותפות (יא) שלא עשו בו חשבון ולא ירע כל אחר מהם כמה הוא חלקו עדיין השותפות קיימת ומשיבוע זה את זה : יב' תבע אחר מהם את חבירו ואמר לו תשבע לי כי עדיין השותפות קיימת והנתבע אימר חלקו כבר או שאמר התובע בן חלקנו אבל תנאי היה שאשיבועך בכל עת שארצה ועדיין לא נשבע' לי אינו יכול להשיבוע בטענת ספק אפילו אמר הנתבע חלקנו כך וכך נשאר לך אצלי וזה שנשאר לך אצלי אינו אלא חוב שזקפת עלי מלוה או הנחתו אצלי פקדון אינו יכול להשיבוע בטענת ספק הם אינו יכול להשיבוע היסת שכר חלקו או שמעולם לא נשתתפו ואפילו ע"י נגלול לפי שאין משיבועין היסת ולא מנגללין אלא טענ' שאם יודה בה חייב ממון אבל דבר שאפילו הודה (יג) אינו חייב אלא שכר אינו נשבע עליו אפילו על ידי נגלול : יד' טענו עדיין שותפו אחר ונשאל לי אצלך כך וכך וזה אומר כבר חלקנו ולא נשאל לך אצלי כלום או לא הייתי שותפך מעולם הרי הנתבע נשבע היסת שאין לו בירו כלום ומנגלל עליו (יז) שלא גזלתני כלום מעול' אינו מנגלל עליו שלא היה שותפו או (יח) שכר חלקו מהטע' שאמרנו : יא' טען עדיין שותפין אחרו ויש לי להשיבוע בטענת ספק והלה אומר לא נשתתפנו מעולם והביא התובע עדים שהיה שותפו וחזר הנתבע אחר כך ואמר חלקנו אין שומעין לו שהרי (טו) הוחזק כפרן לשבועה זו וישבע שבועת השותפין וכן כל פיצא כזה : יב' שוהף שטען על חבירו שכך היה התנאי ביניהם וה"ה אומר לא היה תנאי זה מעולם או שטען שלי היה כך וכך והל' אומר אינו אלא (טו) פחו' מזה או שטען כבר נחתי לך השותפות והלה אומר לא לקחתי או סחורה זו שלי היא והלה אומר משל אמצע אבל פיצא בטענות אלו אם רצה התובע שלא ישבע השותף שבועת השותפים וישביענו היסת על הטענה שכופר בה ואומר לא היו דברים מעולם הרי זה משיבוע ואם רצה מנגלל עליו בל אלו הרברי שבועת השותפים : יג' ראובן שהטיל לכיס ת' דינרי והטיל שמעון מאתים ונשתתפו ונשא ונתנו ביחד והרי הממון בלו ביד ראובן וטען ראובן שנפתח מן הקרן ת' ק' דינרי אין אימרי' שישב' ראובן שבוע' השותפים (יז) שפחתו כך וישל' (יח) שמעון מביתו ג' אלא ישב' ראובן שבועת השותפים שפחתו וילך במנה שבירו בלכר ולא ישלם שמעון כלום ואם טען ראובן ששמעון יודע (יט) בוודאי זה שפחתו ישביע את שמעון (כ) שבועת השותפים ונגלל עליו שאינו יודע בוודאי סתם הפחת הזה ואם לא נתעס' שמעון בשותפו' זו כלל ישבע שמעון היסת שאינו יודע בוודאי בזה ההפסד ויפטור (קא) ולא עוד אלא אם היה זה המנה הנשא' ביד שמעון וחלקין אותו בשוה שאין השות' מהנשבעין מפלים כדי שישב' ויסול מה שביר חבירו אלא נשבע ונפטור או נוטל דבר שהוא תחת ידו טען שמעון שיש ללו' עליו וזה מזה השותפות

Handwritten marginal notes in a cursive script, likely a commentary or continuation of the legal text, covering the right side of the page.

מאמר קרישין הלכות הלוואות צנ צד השן המשפט נד

ק' אם היה בידו כרי החיוב ויהיה יכול ליתנו ללווי נאמן ונותנים החוב ואחר כך מחשבין ואם אין בידו יתן אינו נאמן להוציא מיד ראובן או מהסתרה היריעה לשותפים שפא קנוניא הם עושים שמעין ולוי על-בכסי ראובן אפילו היתה חמלו' בשטר אין ראובן חייב ממנה כלום (דב) אבל אם טען שמעון שראובן יור' בוראי שזה החיוב שעל-י מחבת השותפות הוא והחוב אצלנו הוא ישבע ראובן היסת או על ידי גלגל שאינו יורע שחיוב זה אצלנו וישלם שמעון החיוב משלו : יד וכן אם יצא שטר חיוב על לוי בשם שמעון כמא' רינרין ממסון השותפות ואמר שמעון נפרעתי והחזרתי לכיס או שאמר שמעון קבעתי לו זמן לשנה או לשנים אינו נאמן שפא קנוניא הוא עושה על נכסי ראובן וביצד דנין ברין זה לוי כבר נפטר בהודא' שמעון ואם לא הבי' שמעון דאיה ישלם מביתו ויתבע מלוי (דג) בס' זמן שאמר : ואם מפורש בשטר שהול ממון השותפות והשטר יונא מתחת יד ראובן אין שמעון נאמן בהודאתו רק על המחנה שלו וראובן יכול לתבוע מחנה שלו ממעון או מלו אם אינו יכול להני' ממעון : מ' ראובן ושמעון שותפים וקנ' ראובן בגריב מביתו ומכרם ללוי ויצא לוי לבנותי במעות וכתב ראובן שטר לכותי שאם לא יפרעני לוי לזמן שקבע שפרעני הוא ואהר כך חלקו ראובן ושמעון השותפים חייב שמעון לעשו' שטר לראובן (דד) שאם יברר ראובן בעדים שלא פרע לוי לכותי ויצטרך ראובן לפרו' לכותי שיפרע חלקו ובכל מה שיוציא על עסק זה הוצאות וברומה וע' דברים בכל מה שיבר' ראובן בער' שפר' שמעון חלקו : מ' ראובן שות' שמעון נשא ונתן עם כותי' והטע' בחשבון ונתן המעו' לשותפ' וירא שיזכרו טעות (דה) ובקש שיצ' שלו שמעון שטר עליו שאם יצטר' להחוי' שיפרע לו חלקו עוד תבעו שהיו לו משכונות מאחרים ומכרה וירא שיבא לו הפסד מזה שיצ' לו שטר שיפר' לו חצי הפסד שיבא לו מזה (דו) אינו חייב לעשות לו שטר אלא יורה שמעון בפני עדים שהמעות שסכומן כך וכך שרש' ראובן לכותי פלו' שהבניסם לשותפות והעדים יכתבו (דז) הודאת שמעון ויחתמו עליה ויתנו אותה ליד ראובן וכן במשכונו' שכתב ראובן יורה שמעון בפני עדים כל הדברים כמו שהיו ויכתבו הודאה ויהנהג לראובן : י' ראובן ושמעון שותפים ואמר ראובן לאחיו תשתדל עכנ' בשותפות ונתתי מעותיך עם שלנו וקח ריו' בכרי מעיתך (ח) ושמעון ירע כרב' עתה אומר שמעון מאחר שלא הירעתי אין לי ליתן מחלקי לאחיק חלקי מהריוח הרין עם ראובן וישול אחיו חלקו (ט) כפי חלקו במעות י' באו לחלוק והוציא ראובן קצת שטרו שכתב ליהודי בהקפ' אם מנהג העיר למכו' בהקפ' צרי' שמעון לקבל ואם ירצה ישבי' לראובן שאלו ההקפות הם מעסק השותפות ושעשאם לצורך העסק ולטובתו ואם אין מנהג בעיר למכו' בהקפ' לא ישול שמעון חלקו בהקפ' אלא במעות ובסתורה :

צד דין גלגול שבועה ובו ט' סי' פנים :

א' כל מי שנחת חייב שבועה בבית דין אפילו היסת (א) יכול בעל ריב לגלגל עליו כל תביעה שיש לו עליו שאם היה מודה בו היה מתחייב בו ממון ואם אפילו היה מודה בו (ב) לא היה מתחייב ממון אלא שבועה אינו יכול לגלגל (ג) ויש מי שכתב דאם בל' לו שבועה על ידי הפסדו שאמר לו הנתבע השבע ועול אין מגלגלין עליו : (ד) אבל שכיח שנשבע ובוטל אין מגלגלים עליו אפילו תבע התובע רגלגל (ה) כ"ב מעצמם

הראשונה נח' לעיל נס' כ"ה ע"כ דוקא הפסד שפטרנו בפירש כמבואר בתם מועיל אבל על פטרה חייבת ליבע כן הוא כוונת הס' לדעתו . כ' כ"ג ראובן נתן מעות לשמעון בחשבו שהול שלו ואח' כ' אמר טעיתי בחשבוני ושלי הם : ושמעון ח' בנידור אכ' הם שלו ישבע ראובן שפטר אע"פ שאין שמעון טוען ודאי : (דב) אבל אכ' טען שמעון . א' עיין מ"ס בכימון ג' וסוד נכון שלא תקפה משם אמ"ס כאן : (דג) נסיף ומן שאמר קאי על קבע לו זמן לפניה אבל על שאמר כפרעתי דכבר הורה שאין לוי חייב לו כלום תו אין ביד שמעון להדר עליו : (דד) שאם יברר ואם אין לראובן ראייה שלא פרעו לוי אע"פ שיש עדים שראובן הונרך לפרעו אין שמעון חייב לשלם לו כלום כיון דלא נתקשר ראובן נגד הכותי לפרוע לו אלא אכ' לא פרעו לוי וכולו להיות שלו כבר פרעו והכותי בא בעלילה עליו ואין אדם בתפס על חבירו עיין לקמן בסיימן קינ' ומ"ס מזה . וכתב הט' דזה מיירי דוקא שאין להכותי שטר על לוי אבל אכ' שפטר ראובן לכותי היה לכותי שטר על לוי ולקח ראובן השטר מתחת יד הכותי אין לך בירור גדול מזה ואף על פי כן נריך עוד בירור אימור אכ' פרע לוי לראובן דא"ל דא"כ היה לו ליקח השטר ממנו דאין זו טענה : (דה) ובקש שיפעה לו כו' פי' אחר שלקחו בקש ראובן שיפעה לו שטר עליהם : (דו) אינו חייב לעשות שטר שטעם דדוקא בהודא' דלפני זה דהחוב היה ידוע על ראובן וכבר נתן ראובן על עצמו שטר לכותי מ"ה גם שמעון נתחייב ליתן לראובן שטר על חלקו משא"כ בזה דלא נתן ראובן שטר אפסו ולא היה החוב ידוע על ראובן וקרוכ לוודאי שלא יתגלה לעולם : (דז) הודאת שמעון . א' כ"ה הסמ"ע וניחא לשמעון בזה טעמי' מהוס דהעדים אין כותבין שום לשון חיוב אלא הודאתו גרידא משא"כ כשנותן עליו שטר . כ' הט' שאין מוכן לו מה חילוק יש בדבר זה לדניא . וכ"ה ע"כ שהוקפה לו לפ' דהרא"ש סב' הטור שהעדים יכתבו הודאת שמעון ויחתמו עליה ויתנו אותה ליד ראובן ותהי' בידו לזכות ולראי' שאם יונא הגוי מעות מיד ראובן סיכול לתבוע לשמעון שיפרע חלקו ומכאן הו' זה כפס' ש' שבדאי כל מה דיכול ראובן לייחס שיהי' לו אכ' שום ויכוח עם שמעון כודאי יתקן הכל בהודאתו עכ"ל ולא דק בדברי הטור שמשמע שדבריו שיכתבו ויחתמו הודאת' בלי קמן ויש עבר לדברי ממ"ס הט' שכתב בזה אין שמעון חייב לעשות לו שטר על שיעבוד נכסים אלא שידה בפני עדים וכי' יהי' בידו לזכות ולראייה כו' כרי שיפרע חלקו ונ"ע : (דח)

ושמעון ירע בדבר פירש שיעד ע"י עדים בשעת חלוקה ולא קודם או ששמעון באיך לראובן בזה אלא שאין רונה ליתן לו ריוח דאם לא כן וודאי לא היה ראובן נאמן לומר שחיו הכיח ממון בשותפות : (דט) כפי חלקו היינו שסוד דראובן גופיה טען שהתנה עם אחיו שיטול ריוח בכדי מעותיו דאם לא בן הא ככה אופסק דלכ"ע בריוח חולקין בשוה אחר הממעט בקרן ואחר המרבה . כ"כ ג' ראובן שקנה חמס מהמלך ונכתב על שמו וצ' שמעון אח' כ' ונחתף עמו בשטר ישראל ולא נתנו משלהם כלום אלא כשאו וכתבו בממון המלך ובממון של בני אדם וראובן הוניה הונאות מקנת מדעת שמעון ומקנת שלא מדעתו ולכסוף היה הפסד וטוען שמעון שכיון שגריד שבועה אינו נשבע ובוטל אם טען שמעון היא על הונאות והונות ישבע ראובן סדך הוני' וישלם שמעון ואם על הונאות בלתי והונות ח' ליבע ולהוניה משמעון :

צד (א) יכול בע' ד' לגלגל . א' ילפינן לה מהוסה דכתיב בה אמן

אמן כו' אף ע"ג דהגלגלים הוא שמה דוקא כשים רגלים לדבר : (ב) לא היה מתחייב ממון כגון שאמר ליה כשתפת עמי ומחייבת לי שבועה וזה אומר לא נשתתפת עמך דאף אם מודה לו ששתתף עמו אינו חייב לו ממון אלא שבועה : (ג) ויש מי שכתב . א' מהוס דהיפוך שבועה תקנתא ורגלגול שבועה בשבוע' דרבנן מי תקנתא ותקנתא לתקנת' לא ענדו' . והט' חולק והניא ראיית לדבריו ומסיק שאין לעשות מעשה להניא ממון ע"פ פסק זה והט' הניח הדבר ננ"ע . והע"ז כ' מלשון רמ"א משמע שכתב רשאי ולא דק הא לקמן גבי שכיר כ' המחבר נמי לטון אין מגלגלין בתם וכתבו פס דקאי נמי על הנע' דוגס על הנד' וכו' : (ד) אבל שכיר . א' הטע' שהק' לו בו משום שאלו טעא את נפשו ודוקא אשכיר אין מגלגלין אבל שאר נשבע ובוטל מגלגלין . והט' כ' כיון שהשבועה זו פלא מן הדק דק להפסיק דעתו של ב"ה וטע' הסמ"ע חמוה דהא מפורש ברמ"י כ"ה עכ"ל . היה כראה לכאורה ליישב שהסמ"ע מפרש דבריו ע"פ מ"ס הרא"ש פירק שבועת הדוינין וז' עקרוה רבנן שבועה מב'ה ושרויהו אשכיר משום דב"ה טרוד בפועליו ושרויהו אשכיר משום חיותי' דשכיר ולכאורה קשה ל' ל' למימר הטעם בשכיר משום חיותי' דשכיר סל' דשכיר איך טרוד א"ו כ"ל הא דמתרץ הט"ס אלא כ"ה טרוד בפועליו איצטרך מי האי טעמא דמשום כדי חיוו דשכיר כדא' י' יכן מוכח דאי' לאו הכי מאי ארוץ שכיר דב"ה אפילו שכיר דעלמא נמי אים יתבע שום תביעה מב"ה ויאמר לו פרעתוך ישבע שכיר ויטול כיון דב"ה טרוד בפועליו והוא אינו טרוד א"ו ל' שמואל דמפרש טעמא דשכיר משום כדי חיוו אשכיר דב"ה טרוד בפועליו ומעט טרדות ב"ה לב' ע"כ לא היו מסילין שבועה על השכיר אלא משום דשייך נמי משום כדי חיותי' דשכיר והו' כוונת הרא"ש לנרף אלו שם טעמים יחד והסמ"ע קרא מינייהו כקס' ודוחק הוא בעיני דקאמר הט"ס אלא משום דב"ה טרוד בפועליו משמע שחור מתי' הראשון ואחר זמן רב מצאתי סמך לדברי הרמב"ן בספר מלחמות סוף שבועות כ' כו' העיקר תקנה פרנו חכמים להתקין משום כדי חיוו על הנע' היתה מפני שהיא כעין של תורה אבל ראו שהו' טרוד והפכוה על השכיר שהוא זוכר יותר ממנו והיוו דאמרינן בריש פירקין עקרוה רבנן שבועה מפני' אלמוא דין הוא דלשתבע בע"ה ואע"ג דלא איתקנה שבועת היסת עדיין שנימיר' כ' תקנה כדאמרינן בקידושין וכו' והיוו דאקשינן ומשום כדי חיוו דשכיר קניסין לילבע' ה' + פי' לשלם דיו שתחמיר עליו שבועה ומפרקין בע"ה ניהא לי' וואקשינן אדרבא שכיר ניהא לי' דלשתבע בע"ה כו' וס' דמ"ה בע"ה ישבע וכו' ואסיקנא בע"ה טרוד בפועליו הוא ומשום כדי חיוו דשכיר ראוה שישבע הנע' והכיון שהו' טרוד דהו' אשכיר דהכי עדיף טפי והו' סב' רבינו הגדול ז"ל עקרוה רבנן לשבועה מפני' משום דטרוד בפועליו הוא ושרויהו אשכיר משום כדי חיוו עכ"ל . והו' כוונת הרא"ש והסמ"ע אשכירי' סב' הטעם של התקנה היתה מתחלה משום כדי חיוו של שכיר וצוה מתורץ תמיהה הט' נטוב טעם ודעת ע"ס . וצוה יש לפרש כוונת הר"ן נסם הר"ף ש' כו' ל' פהרי' סוכר דל' פ' ר"ס ור"ח אלא ד"ה אשמועין שאין מגלגלין על השכיר חמס פסחו חכמים עליו ור"ח אשמועין קולא אחריתא שפותחין לו השבע ומול וכ' משמע מדברי ר"ה הסעם משום כדי חיוו ובלכתא כר' הרבו של ר"ח הו' ונ' מלדינא לטעמא דהט' וסב' דאין מגלגלין לפי שבועה זו פלא מן הדקין י' נמי בחנוני כן לפי דעת הס' דכ"ב כ"ה ס' י' משא"כ לדעת הסמ"ע יש לחלק ודוק ונ"ע : (ה) ב"ד מעצמם כו' הטעם דילפינן מסוטה ומגלגלין אשבועה חמורה גם טענה שאינה מחויב עליה אלא שבועת היסת או פליט עתיב עליה שבועה בפני עדים בלל ועל ידי הגלגול נשבע עליה בק"ח ואפילו על שבועת פמא של התובע וכתב הט' ודוקא

והיינו אף שנתחייב שבועה וכו' ויש מי שכתב דאם בל' לו שבועה על ידי הפסדו שאמר לו הנתבע השבע ועול אין מגלגלין עליו : (ד) אבל שכיח שנשבע ובוטל אין מגלגלים עליו אפילו תבע התובע רגלגל (ה) כ"ב מעצמם

חשן המשפט הלכות הלוואות צד צה מאמר קדוש

זכר נבך באו... הלכות הלוואות... מאמר קדוש... חשן המשפט...

מעצמם מגלגלין ב אין מגלגלין אלא בשתתבוע (ו) טוען וראי... זנתחייב שבוטח אבל אם טוען טענת טעם ונתחייב שבוטח אין מגלגלין... עליו אבל על טענת טעם של התובע מגלגלין ובלבד שהיה רגלים לרב'...

צה איזה שבתה נישבעין על קרקעות ודין הקדש בזמן הזה וברו ר' סעפיים :

א אלו דברים שאין (א) נשבעין עליהם מן התורה קרקעות אש"ש ח'ל ועבדים (ב) ושטרות והקדשו וכן נכסי בותים לא שנא מורה מקצ' לא שנא בוצר בכל ועד אחר מכחישו לא שנא שבוט' השומרים ואפילו (ג) אם שיעזו בהם ונאברו פטורי' משלם לא שנא שומר תנם או שומר שבר ושואל : (ד) ואם התנה לשלם הכל לפי תנאו (ועיין לעיל פ"א ס"ו סע"ח) (ה) אבל שבוטח חיסת' נשבעין אפילו על דברים אלו וכן על דין גלגול נשבעין עליהם והקדשות שאמרו דוקא הקדש גבנה (ו) אבל הקדש לעניים או לבית הבנות או לספר תורה וביוצא בזה

ועי' אג"ת ס"ו ר"ק... מה וצ"ל כדמ"ב... ר' אה"ל... וצ"ל ס"ו... וצ"ל ס"ו... וצ"ל ס"ו...

הכ"ל יודעין שיש לתובע גלגול רח"ל ה' אסור דהו כעבד כדיוניס : (ו) טוען וראי... א"ל ר' אטענה סדונה לגלגל עליו טוען הכתוב וראי שלא נתחייב בה דומיה דטוע' ומ"ס נתחייב שבוט' ר' ל' כתחייב שבוט' ממש ס' א"ח מגלגלין על אחת שבוטח טענה זו אף דמן הרין לא היה מתחייב שבוטח עליו כגון שבוט' : ותפין אחרת לוק וזהו דמסיק המחבר וכל מה של טענת הספק דתובע ור' ל' שמגלגלים על הטענה שכתחייב ממ"ח כס"ס רגלים לאותו טענת ספק סדונה לגלגל בטענות דיוורי היתירא וכל מה של כס"פ ע' והט"ו חולק ופי' טענת הכתוב על הגלגול הוא ספק והוא כתחייב שבוטח ממ"ח ס' ד' ר' להווי מש"ל ל' מ' הגלגולי' לא אין מגלגלין בזה ומיורי דטוען הכתוב ס' ר' א"ח חייב לך שטרך היסת על הגלגול כס"פ ע' ופי' שמגלגלין עטרך לישבע כס"פ ח' כמו על עיקר הטענה : והט"ו ר' רונה לתרין מה שהקשה על המחבר ממ"ס המחבר בס"מ ע"ד מ' ומסיק בזה ל' ואין להחריך בזה כיון דל' לעיל כס"פ ע' ה' ס"ו ר' ר' דמגלגלין כה"ג דויכין ל' מש"ל מ' עכ"ל ולע"כ דכראה דכ"ל דלעיל מיורי דעיקר הטענה שכתחייב עליו הוא טענת כריי חבל הכא משמש מלשון הר"א ר' דמיורי ד' עיקר הטענה הוא ש"י שאינו טוענו כריי שלא מתה סדרכו מ"ס הפסק המחבר לקמן דלא אמרינן ככה"ג מש"ל ל' ומ' אלא חייב וספור : (ז) סוהא רגלים לרבר א"ל פי' בטענה שג"ל לגלגל יהיה רגלים לרבר ש"ס לחשרו כמו בטענות דמורי היתירא לכס"פ וכל מה של כ"פ ע' בזה דהא לקמן בס"מ ע"ד ס' כ' המחבר גם בזה מגלגלין : (ח) מי שכתחייב כו' ברמב"ם איתא אפילו היסת ואין לומר א"ס כן א"ח כתב מהטענות הווראיות הא בטענת וודאי בלא"ה יכול להשביעו היסת אפילו בלא גלגול ומתוך שספר לחס משנה דמיורי שקיבל פניו בגית דין לישבע עיקר טענה ולא להפך כדלעיל סימן כ"א והט"ו כתב כמה תירוטים על זה עיין ס"ס : (ט) הדברים ענמן כתב הר"ן הסע"ס פ"א ע"ב ופי' כן בזה : (י) טענת ספק פירש הגלגול ענמו הוא טענת ספק ומ"ס המחבר לפני זה שמגלגלים על טענת ספק דתובע פי' כשאין הנתבע רונה לשלם עיקר הטענה או כרייך לישבע אשכחן וכשטוען על טענת וראיות א"ח רונה לשלם לו עיקר הטענה אינו כשטר מהגלגולים ח"ה לא שירנה לשלם עיקר הטענה ולישבע הגלגולי' דהו וודאי שומעין לו וכן הו"ו ממ"ס כס"מ דיוכל לומר אשבע הגלגולים וחת' השבע אשכחן שבוטח ומטול או אפכא : (יא) על הגלגולים ה"ה ח"ה שיכול לומר א"ח חס"ב על עיקר הטענה והוא ישבע על הגלגולים וטול : (יב) ויש מי שאומר שכתב א"ל כ' הס"מ ע"ו ל' המחבר הולך בדברים הללו לטענתו שכתבו כ"י כ' שמחולקים בדין זה הנה"ת והר"א ש' טענה"ת ס"ל שישבע על הגלגולים או שהטענה והר"א ס"ל דאין כאן גלגול אבל בפרופה כתבתי סתירת דברי הר"א מ"ס הסוד בס"מ ע"ה ס"ו דיש אומרים דלא אוריון וכו' והס דברי נכ"ה"ת שכתבין ומסיק ס' דהר"א ס' הסכים לדבריו וגם הוכחתי ס' בפרופה שכתבתי הר"א ס' הס"מ ע"ה ס' הסוד ס' כשמו שחולק ס' ע"ס ע"ה"ת היינו דוקא על ברי' סני' דלס"ס והוא מ"ס המחבר כאן כ"ע א"ל כס"ט ע"ן על מקנת טענה הראשונה א"י כ"ע מורו דל"ת בזה גלגול לומר מש"ל ר' א"ח ח"ה דיכו הוא דא"ס הגלגולים הס דברים שא"ס טוענון לחוד היה הכתוב חייב לישבע עליהן היסת או ש"ח נ"ס עתה ישבע וז"ס ס' או ישבע או יהפך וא"ס לא היה חייב שבוטח עליהם ג"ס עתה לא יתחייב מכח גלגול : והנ"ע ה"ת שהביא כ"י מיורי כשהיה הכתוב חייב שבוטח היסת על טענות הגלגולים ס' זולת הגלגולים והר"א ס' שהבי' מיורי וע"ס כמ"ס אחר המחבר ולא דק ולע"כ ד' כראה לתרין דברי המחבר וע"ס דלכאורה קשה על הסוד גז' שכתב בהו ריכא בסופא בטוען על הגלגול א"י שישבע שבוטח התורה על הכ' אשכר כפר והיסת על הגלגולים וברי' שא' בטוען על העיקר א"י ועל הגלגול טענת כריי אין לך בירי כלום כ' א"ס ישבע על הגלגולים א"ס ירנה וכו' וכל כ' נמוי בהר"א שבוטח היסת וגם מ"ס הרין על הגלגול הוא להאורה ללא נודך הא כתבי' כ"ע יתחייב א"י כוונת הסוד ש"ס לחלק דמראווייתא יש וכו' להתובע לגלגל על הכתוב כל מה ש"ס לו עליו מ"ס ה' דא"ס כ' א"י לכתובע על העיקר שבוטח ומס"ל ומ"מ לא פקע וכותו של התובע ונרייך לישבע ס' ד' כשירנה וכן כ' ספר שארית יוסף ע"ס ומ"ס א"ח ס' או הפכה ר' ל' כפ"ל ירנה לישבע ס' ד' יכול להפכה על התובע שבוטח היסת וא"י התובע לומר מאחר התורה הטילה על' טענה או הטענה או תשלם כיון ש"ס לו זכות באותה טענת היסת בלא גלגול וכל לומר אין א"י רונה לגלגל עליו ס' ד' וע"ס כ' הר"א ס' שאין כאן גלגול כלל כדמסיק המחבר ע"ס הר"א ס' וכן משמק' כתב הר"א ס' ויש מי שאומר וכו' מ"ס המחבר לעיל וכן שיכול לישבע על עיקר הטענה וכו' ר' ל' כמ"ס הסוד ישבע שבוטח התור' על הכ' אשכר כפר היסת על הגלגולים וא"ח כ' הסוד כ"ס הר"א ס' דקרינן ב' מש"ל ומ"פ כ' הסוד פסיר הר"א ס' הסכים להכריא הראשון ד' א"י כשבע א"ח היסת וזוה מתורן דברי הס"מ ע"ה מה שהקשה ע"ס ונ"ע דוק : (יג) טענת ומטול : א"ל פי' היסת והט"ו חולק וכל מה של גלגול מן התורה לא מהפכין א"י היסת עכ"ל ע"ס באריות : (יד) ויפטר מלישבע פירש דמיורי כשהיה טוען טענות אלו לכד"ס על הכתוב לא היה חייב הכתוב אפילו היסת כגון טענת הסותפין אחר שחלקו והא דכתב מור"ס לעיל בס"מ ע"ה ס"ו שכתב היסת על הגלגולים שאינו יודע ס"ה דמיורי שהיה חייב הכתוב לישבע היסת שאינו יודע על טענת גלגול זה א"ס היה טוען עליו לכד"ס וקמ"ל ס' דלא אמרינן בזה דעל גלגול נתהוו טענותיו טענה אחת וכיון דעל מקנתה אומ' אינו יודע אמרינן בזה מש"ל ל' ר' א"י הו' ל"ה לישבע לכל הפחות שבוטח דאורייתא ג"ס על הגלגול כמו שהיה חייב על עיקר טענה קמ"ל דלא ומז"ס לא כתב כאן כלום והמד' ענמו א"י ס' ס' :

צה (א) אין נשבעין עליהם מן התורה... א"ל מדכתוב כי יתן א"י רעהו כס"פ או כלים לשמור הרי כלל ופרש וכלל מה הפירש מאירש דבר המטלטל וגופו ממון ונשבעין עליהן כו' ונ"ח קרקעות שאין מטלטלים ועבדים והקשה לקרקעות ונ"ח ספרות שאין גופן ממון אלא לראיה ונ"ח הקדש שאין עכלל רעהו : (ב) ספרות פירש שתבעו המקדתי בידך כ' ספרות סכסום כל אחר כך וכך תחזור לי השטרות והוא מודה באחד וכפר באחד ומשום הכי אפי' תבעו בשטרות כ"י ספור משבוטח אבל א"ס תבעו דמי השטרות אינו ככלל מיעוט זה דה"ל כלאו תבעו מנה"ש לי בידך והוד' במקנת דחייב ס' ד' בתובעו ככ"י אבל כשתובעו ק' ג' כ"ס כ"ס ומודה לו ככ"ס של ספר וכופר ככ"ס כ"ס כ"ס שאין כשתבעין על כפירו' שטענות קרקעות כן הודאית שטענות קרקעות אינו מביא לידי טענה : (ג) א"ס פשעו כה"ס ע"ס פסק דחייב בטענה : (ד) וא"ס פתנה היינו כקנין : (ה) אבל שבוטח היסת וה"ה טענת המטנה כגון טענת שומעין או שבוטח דנשבע ומוטל ג"ס מן כשתבעין עליהם כל חד למי דינו : (ו) אבל הקדש וכו' פירש מקנת ש"ס לעני' פסיר קננה כה"ד הקדשות

מאמר קרישין הלכות גביית פלוגת צה צו חשן המשפט נה

כלל דיוט כהדיוט והאדני כל הקדש יש לו דין חולין סחון הקדש עתה
 לברך הבית ואינו אלא לנדקה אבל ברבר סחון להם קצנה פטור השומר
 עליו חסדי שהיא ממון סחון לו תובעין : (ז) אם סחל בית ונסרף .
 אף מי אף סחול חייב באונסין הכא פטור מסוס דבית דינו כמחבר והס' ד'
 פסק כהי' ו' כ' מדברי מור"ם ע"ש באריות ולפ' כלע"ר מי שיש לו בית
 ורונה למקרו מוטל עליו להכריזו כנ"ה ואם אירע שלח הכרו ומכר בלי
 הכרה בעל השטר יכול לטרופ כדיו הנהיגון דמי שיש לו שטר נידו הוה
 כמחוק בקרקע וזה מפר סיפודו קודם המכירה וראיתי שהפ"ד רונה לומ'
 כבדא להיפוך והביא ראיה לרבריו ממה שאמרו בחולין דף ט"ו דבית הוה
 ככותל כנין לא רק דלא אמרו שם אלא לענין איסורא אבל לא לענין ממון
 וכ"כ הש"ך ע"ש : (ח) הרי זה נשבע הש"ך פסק דאינו נשבע עליהם
 דדיו קרקע יש להם : (ט) לענין כפירה והודאה ולאו דווקא לענין הכי
 קאמר אלא הוא דדיו לענין שאר דברים : (י) ויש חולקין פסק הש"ך
 דהעיקר קיש חולקין : (יא) אלא מיירי שתכפו פירש שמיירי שפוטור
 לפני גפניה מהן טענות וה' מהן כנורות ואומר אלוי גפנים שלי הם
 והמקדמים בידך כשהיו כולם טעונים וזה כופר בה' שפירין טענות ואומ' לא
 היו שלך מכולם ואיך ה' הפקדת בידו ובנרתי עכבים ואכלתי אשלס לך דמי
 העכבים ועל זה אמרו דאם אלוה' שכפר בהם הם נריכוס לקרקע דפטור
 משבויה לרוריתא דאף על נב להודאה היא ברבר המטלטל מכל מקום
 הכפירה היא ברבר הנריך לקרקע והיא כקרקע ואין נשבעין על כפירות
 קרקעות : (יב) שכנת בחיבורי פי' והחזר הוא קרקע וכ"ש אם תבעו
 וא"ל שכנת כבית דעיקר השכירות הוא על דירת הבית הנכונ בלא"ה הויב
 לישבע כתב הש"ך שיש חילוק באם שבער זמן השכירות ותכפו כמד השכירו'
 העבר דהיי' תביעות ממון ומורה מקנת חייב ש"ך ובאם שתבע שיש פדיון
 לדור בו בחדשים והוא אמר רק חודש אחד ה' ז' תביעת קרקע ואין כאן אלא
 היכת וה' אם המשכיר אומר שכרת ממני מהיום עד ב' חדשים דור בה ותתן
 לי לבסוף שכירות של ב' חדשים וזה אומר לא שכרתי ממך רק חודש א' אדר
 בו חודש א' ואח"כ אשלס לך לא הוי מודה במקנת כיון דלא הגיע ז"פ עדיין
 ונשבע רק היסת וא"ה לפי המנהג במדינותינו שנריך ליתן מתחיל השכירות
 על רובע שכה יש חילוק גדול בדיון זה ודווקא בידוע בוודאי המנהג ובאם לאו
 אל ויוון מן הדיון : (יג) הואיל כו' פו' הש"ך אינו ר"ל דאלו היו חלוקים
 כמה קרקע מכר לו דהיינו התובע אומר מכרתי לך סדה ואתה חייב לי דמי'
 וזה אומר חני סדה מכרת לי ונכר חני סדה אני חייב לך דדיו כקרקע זה
 אינו דבכה"ג דיוט כמטלטלים לדרכיו עניהן אין התביעה על הקרקע רק
 על המעות אלא לפוקי אם הלוקח תובע למוכר מכרת לי שתי פירות והוא
 אומר לא מכרתי לא אחת והם חלוקים על גוף הפרה : (יד) דמי הננייר .
 אף כ"כ רבינו האי ולפיטתו כ"כ דם' ל דכשנשא היסת מפרוטה ולמטלה
 אבל אנו פסקי' כהש"ל פו' פ"ח ע"ש : (טו) שטר מסרתי לך אף וזה אמ'
 להר"מ פו' להר"מ שהייתי שומר עליו כי לא קבלתי עליו שמירתו ולהרמב"ם
 הדיכוס אונס שויס כשטוען להר"כ נריך לישבע היסת וכשטוען כאבר הסור
 משבויה הכ"ח וס' ז' הקסופ' ל' לפירש הרא"ש דאמרין מנו לאפטורי
 משבויה א"כ יהא כאן בלא שבויה נטוען להר"ם במנו דכאבר וכו' וכלע"ד
 דאין כאן קוש' לפי מ"ש הרישב"א אפילו למ"ד דאמרין מנו לאפטורי
 משבויה היינו מלפטור שבויה חמורה אבל היסת נריך דלא כלוג רבנן
 תקנתה נפישת ונריך להני' ה' כפ"ע להר"ם חייב בהיסת וכן כ' הש"ך ולענין
 הלכ' ככר העלם הש"ך לעיל כפי' ס' סק"ד שנריך לישב' מדרבנן שבויה
 שאין ברשותו אף בשטרות דאל"כ לא שבקית חיילכל המקדין : (טז) והרי
 הוא חייב הטעם כיון שהיוק בידים נרופ מהפסע : (יז) וי"א מוכח
 עמ' ע"ש"ך כתב בפירוש דההלכה כ"ה אלו והיינו היס חולקין דכתב
 מור"ם כסעיף ב' :

צו (א) אין כשבעין . אף פי' שבויה דאורוותא : (ב) כשביב
 אביר הטעם דאמרין לגבי קטן מעינו ובפרט כשכא נטפכת
 אביו : (ג) מ"א דנריך לישבע דהרי זה דומה לגדול שתובע לחבירו ע"פ
 במימון ע"ה ס' כ"ג : (ד) אם שטר לקטן הטעם דטענות שומרים אף בגדול הוא טענת ככך ומשבעין אותו אם כן מה לי קטן מה לי גדול : (ה)
 וי"א דאין כשבעין . אף ומדברי הראב"ד והר"ן משמע אפילו פשע בודאי . והש"ך חולק ע"ז וכ' דאם ידוע שפסע או מודה שפסע לקטן חייב והע"כ דיכול
 המוחזק לומר קים לי כהראב"ד והר"ן ובאמת לא רק וכבר כ' הש"ך לעיל הימון ס' ושאין חולקין אחר רוב פוסקים במקום שכראה לעיניו נש"ם ושכחיק
 שהדיון עם המעטוים בפרט שלא פסקו כך אלא מכא ראיותיהם וכיון שכתבה הענין נפל הבנין : (ו) אע"פ . אף וה' אפכא שתבע כחהו קטן ונתינה
 היתה בגדלות כגון שהפיקר אביו כמס' ל' כשאר תביעות וכ"כ הרב המגיד . והש"ך כ' ל' דדקדק מור"ם ז"ל וכתב הכי ולא כ' אפכא לפי שכ' המחבר כלשון
 הרמב"ם אבל שטר לקטן דמשמע שהנתינה היתה בקטנותו ואפ"ה מהני לכך כ' דבכה"ג לא מהני ואה"כ דאם היתה הנתינה בגדלות אע"פ שהתביע היתה
 בקטנות כשבעין כדעת הרמ"ה שהביא הסור סעיף ו' ד' שחולק והביא באחרונה משמע דהכיס"ל וטעמא דמכתב הוא וכן הוא דעת הרא"ב בד' וראיתי
 דהע"כ שרונה להשיג עליו מו"ש הרב המגיד הא גס מהש"ך לא נעלם שהכמ"ע כ"כ נשם המ"מ אלא שכ' מכברא שכראה כדעת הרמ"ה ככ"ל : (ז)
 וכן אם הורה כ"ה ולהרא"ש דאמרין מנו לאפטורי משבויה נטוען להר"ם במנו דכאבר וכו' וכלע"ד דאין כאן קוש' לפי מ"ש הרישב"א אפילו למ"ד דאמרין מנו לאפטורי
 משבויה היינו מלפטור שבויה חמורה אבל היסת נריך דלא כלוג רבנן תקנתה נפישת ונריך להני' ה' כפ"ע להר"ם חייב בהיסת וכן כ' הש"ך ולענין
 הלכ' ככר העלם הש"ך לעיל כפי' ס' סק"ד שנריך לישב' מדרבנן שבויה שאין ברשותו אף בשטרות דאל"כ לא שבקית חיילכל המקדין : (טז) והרי
 הוא חייב הטעם כיון שהיוק בידים נרופ מהפסע : (יז) וי"א מוכח עמ' ע"ש"ך כתב בפירוש דההלכה כ"ה אלו והיינו היס חולקין דכתב
 מור"ם כסעיף ב' :

בוה נשבעין עליה כמו שנשבעין על נכסי הדייט . ויא דתלום ולכסוף
 חזרו בקרק' לאו כקרקע דמי וי"א ולכן (ו) אם סחל בית ונרף פטור מלשלס
 וכ"כ לקמן סימן ס"א כע"פ ס"א : ב טענו ענבים חצוטרם ליבצר
 ותבואה יבש' העומר לקצור והור' במקצתו וכפר במקצתו (ח) הרי זה
 נשבע עליהם כשאר המטלטלים והוא שאיתם צריבים לקרקע שכל
 העומר ליבצר הרי הוא כבצור (ט) לענין בפירה והוראה אבל אם הוי
 צריבים לקרקע הרי הם בקרקע לכל רבר . וי"א דמיירי שתבעו המעו' של
 פניס אבל אי תבעו עכבים והודה במקנת אפילו עומדת ליבצר מיקרי הילך
 (י) ויש חולקין וכסיד' להו דאם תבעו מעות הענני' ככל ענין מקרי מטלטלין
 (יא) אלא מיירי שתבעו הענני' והודה בקנתן ואומר שנרנן ואכלן דלא הוי
 הילך ועיין לקמן סימן זה סעיף ו' : ג טענו שני חרשים (יב) שכנת
 בחצרי ואחה חייב לי שכר שני חרשים והוא אומר לא שכנתי אלא
 חרש אחר הרי זה מור' מקצת ואם היה שכר החר' שבפר זה שני כסף
 נשבע שאין הטענה בגוף הקרקע אלא בשכרה שהוא מטלטלין . וה"ה
 אם תבעו דמי הקרקע שמכר לו והוא מודה לו במוק' דמיס הוי כתכפו ממון
 (יג) הואיל ואין חולקים כמה קרקע מכר לו רק על הדמים וכן אם תבעו
 דמי ניי' (יד) השטר' הוי ממון : ד טענו שטר כרתילך ויריגרים היה
 לי בו ראייה וזה אומר לא היו רברים מצולס או שטען שאבר פטור אף
 משבויה היסת שאפילו פשע בו ואבר פטור כמו שנהבאר :
 ה טענו בליס וקרקעות בין שהירה בכל הכלי' וכפר בכל דקרקעית
 בין שהורה בכל הקרקעות וכפר בכל הכלים פטור משבויה התורה
 אבל אם כפר בכל הקרקעות והורה במקצת הכלים וכפר במקצת חייב
 לישבע שבויה התורה על הכלים וכגלגלי' עליו שבויה על ה' קצות
 וכן הדין בטענו כליס ועברים או בליס ושטר' : ז חופד כשרה
 חבירו בורות שיחין וכערות והפסידה (טו) והרי ראי' חייב לשלם בין
 שטוענו שחפר והוא אומר לא חפרתי או שטענו שחפר שתי כערות
 והוא אומר לא חפרתי אלא חפרתי דאוריית' (יז) וי"א דוק שתבעו למלואו
 לא חפרתי בלום פטר משבויה דאוריית' (יח) וי"א דוק שתבעו למלואו
 החכירות אבל אם תבעו לשלם פתחה ז' כשאר תביעות ממון :

צו הרש יטוטה וקטן איזה שבויה נשבעי וגם אשת איש וברו' סעיפים :

א (א) אין נשבעי על טענת חרש שוטה וקטן א' הבא בטענת עצמו
 או בטענת אביו לפי ישיה המקצת שהורה בו לקטן אינו אלא
 (ב) כמשיב אביר וכן אם כפר בכל ובא ער א' חעיר לקטן אינו נשבע
 שזה ער א' ואין שם תובע שתביעת הקטן אינא תביעה נמורה . (ג)
 וי"א דנריך לישבע ע"פ העד נמצא אומ' קטן שאמר לגדול מנה לי בידך
 או אבא היה לו בידך והלה אומר אין לך בדי אלא נ' או אין לך בדי
 בלום ועד א' בעירי שיש לו ה' ז' פטור משבויה התורה אבל אם (ד) שכר
 לקטן וטען שאבר ה' ז' נשבע שבויה השומר' לפי שאינו נשבע מחמת
 טענה : (ה) וי"א דאין נשבעים לו טענות שומרים שהיא טענה התור' (ו)
 אע"פ שתבעו כשהוא גדול רק שהנתינה היתה כשהי' קטן וכן נראה לי עיקר :
 (ז) וכן אם הורה ישריה שותף לקטן או אפטרופס עליו יעמירו בית
 דין אפטרופוס לקטן וישבע השוחף וכיוצא בו טענ' שמה : ב אף
 על פי שאין נשבעין על טענת קטן שבויה התורה אבל (ח) שבויה
 היסת נשבעין ואפילו היה קטן שאינו חריף לענין משאו ומתן נשבעין
 היסת על טענתו נמצאת לומר שהקטן שטען על הגדול בין שהורה
 מקצת בין שכפר בכל בין שהיה שם ער בין שלא היה שם ער הרי זה
 נשבע היס' ואינו יכול להפוך על הקטן שאין משביעין את הקטן בכל
 ואפילו חרם סתם אינו מקבל לפי שאינו יודע עונש הישבויה . וי"א
 דאין נשבעין על טענתו א"כ הגי' לענות הכפוטות : ג יש מי שאומר
 שאף על פי שנשבעי' שבויה היסת לקטן (ט) על השטרות אין נשבעים
 לו

כח (א) אין כשבעין . אף פי' שבויה דאורוותא : (ב) כשביב
 אביר הטעם דאמרין לגבי קטן מעינו ובפרט כשכא נטפכת
 אביו : (ג) מ"א דנריך לישבע דהרי זה דומה לגדול שתובע לחבירו ע"פ
 במימון ע"ה ס' כ"ג : (ד) אם שטר לקטן הטעם דטענות שומרים אף בגדול הוא טענת ככך ומשבעין אותו אם כן מה לי קטן מה לי גדול : (ה)
 וי"א דאין כשבעין . אף ומדברי הראב"ד והר"ן משמע אפילו פשע בודאי . והש"ך חולק ע"ז וכ' דאם ידוע שפסע או מודה שפסע לקטן חייב והע"כ דיכול
 המוחזק לומר קים לי כהראב"ד והר"ן ובאמת לא רק וכבר כ' הש"ך לעיל הימון ס' ושאין חולקין אחר רוב פוסקים במקום שכראה לעיניו נש"ם ושכחיק
 שהדיון עם המעטוים בפרט שלא פסקו כך אלא מכא ראיותיהם וכיון שכתבה הענין נפל הבנין : (ו) אע"פ . אף וה' אפכא שתבע כחהו קטן ונתינה
 היתה בגדלות כגון שהפיקר אביו כמס' ל' כשאר תביעות וכ"כ הרב המגיד . והש"ך כ' ל' דדקדק מור"ם ז"ל וכתב הכי ולא כ' אפכא לפי שכ' המחבר כלשון
 הרמב"ם אבל שטר לקטן דמשמע שהנתינה היתה בקטנותו ואפ"ה מהני לכך כ' דבכה"ג לא מהני ואה"כ דאם היתה הנתינה בגדלות אע"פ שהתביע היתה
 בקטנות כשבעין כדעת הרמ"ה שהביא הסור סעיף ו' ד' שחולק והביא באחרונה משמע דהכיס"ל וטעמא דמכתב הוא וכן הוא דעת הרא"ב בד' וראיתי
 דהע"כ שרונה להשיג עליו מו"ש הרב המגיד הא גס מהש"ך לא נעלם שהכמ"ע כ"כ נשם המ"מ אלא שכ' מכברא שכראה כדעת הרמ"ה ככ"ל : (ז)
 וכן אם הורה כ"ה ולהרא"ש דאמרין מנו לאפטורי משבויה נטוען להר"ם במנו דכאבר וכו' וכלע"ד דאין כאן קוש' לפי מ"ש הרישב"א אפילו למ"ד דאמרין מנו לאפטורי
 משבויה היינו מלפטור שבויה חמורה אבל היסת נריך דלא כלוג רבנן תקנתה נפישת ונריך להני' ה' כפ"ע להר"ם חייב בהיסת וכן כ' הש"ך ולענין
 הלכ' ככר העלם הש"ך לעיל כפי' ס' סק"ד שנריך לישב' מדרבנן שבויה שאין ברשותו אף בשטרות דאל"כ לא שבקית חיילכל המקדין : (טז) והרי
 הוא חייב הטעם כיון שהיוק בידים נרופ מהפסע : (יז) וי"א מוכח עמ' ע"ש"ך כתב בפירוש דההלכה כ"ה אלו והיינו היס חולקין דכתב
 מור"ם כסעיף ב' :

ל
ל
ל

השן המשפט הלכות הליאות צו צו מאמר קדישין

ומטעמו היות לאחר הפרעון (י) כנון עסק משא ומתן הטעם ראש
לא יודקו הע' לטענות התובע אותו ימנעו להתעסק עמו ואורח הנחה
דקטן (יא) אין קנין קטן כו' ע"ל כסוף הספר בתקנת ארנות מש
דינו עם ספר חוב שלו באריות (יב) לפיכך כו' האלו לפיכך מותר
הוא לגטרו הע' מתוך דקמ"ל אפי' אם רונה ליכתב וזן בטרם וה' א' דין
כאן היקף דהא יכול להתברר שהיה קטן כזמן הזה מ"מ לא יעשה כן וקשה לי
מהכא תיתא יפתבו בהנס כשאינו מופיל הכתיבה ולי נראה דקאמי על הכלל
דאמרינן בגמרא חוקה דאין עדים חותמין אלא אם כן כעשה גדול ולמה
כן אלא דאין קנין קטן כלום וכו' וראי' לא יכתבו העדים בהנס הספר כשהיה
קטן אלא וודאי שהיה גדול והו' פירש לפיכך וכו' זה פשוט : (יג) דקין
קטן פירש כמו שנתבאר ב"ג דרואין אם טעמו נדבר שהיה לקטן הנא' ממנו
כו' ומה נחרש : (יד) אשת חיש * * * * * כה' * * * * * כפיס תועלת בסבועת
דהיינו סבועה חזין הפקדון נרפוחה ולא מהני לומר כל אשר לא יבעלה
מש"כ נהידי דלית עכסיו תופלת כנין שמשבע שאין לה ביה לחלם אין
משביעין חותה כיון כל אשר לא הוא של בעלה ומה * * * * * כ"ש אבה חושרה
פוס לה מעית שאין לבעל רשות בה חף שאין ידוע אם יש לה משביעין חותה
אפילו ש"ד דהיינו סבוע שאין ברשותה אם הוא פקדון : (טו) לכשתתלאמן
אבל אין כופין אותה למכור כתובתה בעו בת הנאה מיד דכל חיה נגרי בעל
מכתמה מחלה כתובתה כשמתה לאחר וזין כאן חוב בעל הבעל מדר' נתן
כיון דלא מטי עדיין זמן פרעון הכתובה ועיין לעיל בכימוס ס"ו : (טז)
אע"פ שטענת ונותת כו' כתב הע"ך לא מהתברר כלל שהיא תקח זמן
אחרים והבעל ידע מזה ויחללו ביהד ולא ישלמו כלום ובפרעו בנורכי הבית
דרין סתם נשים כחמה הנושאת ונותנת בתוך הבית דבעל חייב לשלם עבודה
והכל לפי ראות עיני הדיון כי לפעמים כחמה אשת חיל שמחוי' בעליהן וכל
מזון בעלה בירה ופשיטא שאפילו דבר גדול מוכרח הבעל לשלם עבודה
ומיהו כ"ו בהלוואה או בפקדון בענין שהיה להם הנאות ממון אבל אם פשע
בפקדון או משיכחן לאו הנלה וכה"ג הבעל פטור וכתב בס"ה אשה
הנושאת ונותנת בתוך הבית אם כדורה לזרקה נריך הבעל לשלם בעבילה
אע"ג דיכול למחות לה להבא וכי האור"ס בא"ע סימן נ"ח ס"ד קהל ספסא
בנייהו קקנות נקנסות ועברה האשה על התקנה בעלה חייב לשלם והטעם
הוא בת"ה דמדמה קנסות לקרנן שהבעל מחויב להביא בעבילה אשתו כך
מחויב ליתן קנס בעבילה שגם הקנס מכפר קנת על העובר ומוכח סב"ה
דאם עברה בעזיר או כוונתה להכעיס לבעלה דפטור הבעל ונאשע עברה
קודם כשזאין לפ"ו הטעם דהו' כמו קרנן אם הבעל חייב פלוגי רש"י עם
תוספות דלרש"י פטור ולתוספת חייב ואין להוציא ממון מהמחזיק דיכול לומר
קיס לזו : (יז) ויא' דאין משביעין וכו' * * * * * דהא מ' זאין חותה וכו' ותמה
עליו הס"ה ע' דמלשון ש"ד לא משמע כן לא דלמד חרם מדשבועה :

לו כלל וקטן שטענו הגדול אם טענו ברב' שיש לו הנא' לקטן (י) כנון
עסק משא ומתן לאחר שהגיע לעונת הפעו' והורח הקטן נפרעים
פונכסיו ואם אין לו ימתון ער שהיה לו וישלם ואם בפר הקטן ממתנין
ער שיגריל וישכע היסת ואם טענו ברב' שאין לקטן הנאח כנון נזקים
וחבלות אף על פי שמורה ואף על פי שיש לו כס' לישלם פטור ואפילו
לאחר שירגדיל ואם היה החוב' מהנשבעי' ונושלי' כנון חשכיר וכייצא
כו' שיש רנאה לקטן שישתכ'לו שכיר הרי זה גשכ' ונוטל מהקטן אבל
חזוני שנשכ' על פנקסו אינו נשבע ונוטל מהקטן שאין לקטן בזה הגאח
שהרי הוא חייב ליתן לפעליו ונשבעין ונוטלים מנינו זה החזוני
המפסיד על עצמו ישנן מטינו על פי הקטן : ד (יא) אין קניין קטן
כו' (יב) לפיכך עדי' שראו קניין שלו לא יכתבו עליו שט' : ד' החר'
השיטה אין ניקקין להם לכל טענה לא לטענת על אחרים ולא לטענת
אחרים עלידם לא לשבועה קלה אין צריך לומר שבועה חסורה או
חשלוטין אבל הסומא הרי הוא ככריא לכל דבר בענינים אלו ונשבע
בר' מיני שבועות ונשבעים על טענתו יוש טי שבת שרין החרש
(ג) כדון החרס אבל הישטה אפילו נתרפא והורה אינו חייב לשלם
ואפילו אם הלוחו בעדים שאבירה מרעת היא ואין צריך לומר שאין
נשביעין אותו לכשיתרפא : (הכריח האחרונה נ"ל עיקר) :
(י) אשת איש שנתחייבה שכיעה נשביעין אותה ואם מסרבה
כלישבע כיפין אותה כמו ישב פין לאיש * * * * * ומוזין אות' לרין או שולחין
לנה דרך שיתכ' לקטן סימן קכ"ה ומה אין לה לשל' יכתבו לו הפק שתשלם
(ט) לכשתתלאמן או לכשתתגרס אבל אין בעלה חייב לשלם בעבילה (טו)
חף על פי שטענת ונותת תוך הב' ודלא כ"ס חולקין בזה (ועיין בא"ה סימן
נ"ח) וחס הבעל יורה שכחו הכלים שהזניעו אותה לרשותו חייב לטענ
שזינן ברשותו ושלם פשע בהן שנגזרו (יז) ויא' דאין משביעין האשה כשהיא
משבעת דהא מניחין אות' מכ"ה כשנותין חרם :

הלכות גביית מלוה

להלוות לעניי שלא לגששו והשבת העב' לדין הדיור וכו' לסייעים :

(א) מצות עשה להלוות לעניי ישראל והיא מצוה גדולה יותר
מהצדקה והרוכז עני קודם לעניים אחרים ועני עירו קודמים
לעני עיר אחר' ואפילו עשיר שצריך להלוות מצוה להלוותו לפי שעה
ולנהגותו אף בדברים וליעצו עצה חזונה לו : ב (ב) אסור לגנוש
את הלוה לפרוע כשיו' שאין לו ואפילו להראו' לו אסור מפני שהוא
זבלם בראותו למלוה ואין ידו משגת לפרוע : ג אסור לל' לכביש
פמון חבירו ולומר לו לך ושוב ומח' אתן ויש אחר : ד אסור ללוח
לקחת הלואה (ג) ולהוציאה שלא לצורך ולאברה ער שלא ימצא
המלוה ממה לגבות הוכו ואע"פ שיש בן נקרא רשע ובעשה מלוה מכיר
את הלוה שהוא בעל מחדזו מוטב של' ללותו ממה שילווהו ויצטרך
לגששו אחר כך ויעבור בכל פעם משים לא תהיה לו כגששה : ה
אם בא חמלה לכית דין למשכן ללוה או לפרוע ממני יש לבית דין
לעשות לו דין ולא יאמר פלוג' עני ואין לו ופלוג' עשיר וא' לו אלא
אין מרחמים בדין : ו אם בא למשכנו של ב' שע' הלוואהו (ד) לא
ישכנו הוא בעצמו שאם משכנו הוא עובר בלאו (ועיין לעיל ס"ד)
אלא בית דין ישלחו לו ישלחו ואף שולחם לא יכנס לביתו למשכנו
ואפילו אם נקס המלוה (ה) להכנס לבית הלוה ולכתוב כל מה שביתו אין
בית דין חקקין לו לכנס לביתו כלל * אלא אם ימצא לו דבר בחזק יקחנו
ויש לשלוח בית דין ליקח חמ' כבון (ו) מיד הלוה כזרוע ונותנו למלו'
ואפילו בחזק לא ימשכנו (ז) שלא בשעת הלואה דבר שעושים בו
אוכל נפש כמו רחים ורבב של יד שהם מטעללי' אבל (ח) בתי רחים
של פוס הרי הם כקרקע ולא שייך ביה משכונ אלא גיבוינא כשאר
קרקעו שאין ב"ר מטשכנין ליקח קרק' למשכון ומ"ם אם חמלו עצמו
נכנס לבית הרחיים ונטל רחים העליונה או הברזל וחסוב והגלגלים
גבר נעשו מטעללין ויש להם דין בלי אוכל נפש ומחזיר אתם בשעת
מלאכה : ז אם ראו בית דין שתולש רחים התחתונה וכיוצא בה
ממקו' חיבורת הבריה מב"ח ובן אם הוא עוקר נטיעות זסותר בנין
הבתים הבריה מב"ב' ר' מגבין לו בהם לשעתו : ח בלי' שעושי'
בהם אוכל נפש שאמרו היינו שעושיין בו אוכל נפש ממש כגון הרחים
והערבות ויזרות שמכשלי' בהם וסכין של שחיטת וכיוצא בהם ואם
חבל מחזיר על כרחו : ט אבל שאר כלי אומנות כגון זוג של ספרים ופרות
החורשות מותר למשכנס : יז היו לו ח' רחי' אינו רשאי למשכן אפילו
אחת מהן ואם אינו עושה מלאכה אלא באח' מהן מותר למשכן השאר :

הלכות גביית מל ה

צו (א) מנות עשה להלוות לעניי ישראל * * * * * דכתיב בפ' משפטים
אם ככף תלוה את עמי את הפני עמך לא תה' לו כנוס כרש"י
והוא מגמרא דאם הוא מלשון אשר וחובה הוא וכן משמעו כחשר תלוה כספך
את עמי תלוהו ולא לכותיס ולחזיה מעמי את הפני ולא חזיה עני את שעמד
ולכולם לא תהיה לה' כנוסה שאר שה' וית לאחד מהם לא תכובע ממנו
בחוקה אם אתה יודע שאין לו * * * * * ומדכתב סתם את עמי ולא מייעט אלא
לכותיס שיי' דמנות עשה הוא אפילו להלוות לפעור הנריך לפי שעה אלא
שעבי קודה לו * * * * * ובפרשת ראה כתיב וכיה ה כך אציון מאחד אחיך באחד
שעריך ודרשו רבינו ז"ל ג"כ ממנו עניי עריך קודמין וממ' מאחד אחיך
דרשו דאח מאב קודם לאח מאם ומיהו דקדובין קדמין לאחרים ולא כמ"ם
בע"ש דלמדו ממ"ם בישעי' כ"ח מבשרך אל תתעלם שהרי הרמב"ם והטור
והמחבר מנינות עשה שבתורה איירי עכ"ל למ"ם ולמ"ם נראה לתרן דבני
הנאון דה' ה' לא נעלם ממנו כל דברי ה"ל אלא קסי' לי' מכלי' דלמח' לא
הקפידה תורה אלא דיק' על קודמה לחוה או על שאר קדובים פסולי עדות
דומים לחוה וקנת מפרשי' כתבו נאמת כן מש"ה כ' הרב ה"ל לחקן הרבר
והביא ראו' מנביאים ככ"ל וכו' : (ב) אבוד לכנוס הלוח דכתיב לא
תהיה לו כנוסה : (ג) ולהוציא' שלם לנורך ולאבדה פי' אפי' אין כוונתו
דהלוה לאבדה בריח' אלא כל מה שמוציא שלם לנורך גדול מוקרי לאבדה
שאבדה מהמלוה : (ד) לא ימשכנו אפילו משכנו המלוה בחזק שלם
מרכונו עובר בלאו אלא דלשליח כ"ד אין איסור אלא שלם יכנס לביתו :
(ה) לכנס לבית הלוה אבל מחרימים על הלוה שיוציא כל אשר לו או שיבני'
כל אשר לו ככתב לכו"ד והם מהדרין לו : (ו) מיד הל' כזרוע * * * * * נפלות
כ"ד יכול להכיתו אם יסרב בו כשמשכנו בזרוע בשוק מ"ם אם לאחר שתכנס
המלוה נא הלוה להחזיק ולהוציא מיד המלוה וכול המלוה להניל את עצמו
חף עיי הכאה * כ' כנס' ה' ו"ל אבל לא משנת חסידים הוא זה כי כבר נעשה מפשה בעירי בימי שנת תכ"ה והמית הלוח למלוה ע"כ שומר נפשו ירחק ממנו
חל ועמיד דין זה על תלו : (ז) שלא בפעת הלואה פי' שהגיע זמן הפרעון והוא דוחה אותו ואם משכנו כדי שיהא בסוח במשותיו אסור למשכנו אוכל
פס' אבל אם מתחלה מביא הלוה כלו אוכל כפס ומקפ' מהמלוה שילוכו עליו הו' ליה כאלו מכר לו מדעתו ומותר : (ח) בתי רחים רנה לומר אין הבית
דין שולחיס לכבוד בתי רחים פשוטין נה ער פ' וכדע' שאין משכנין קרקע אלא אם תובעו לבית דין לפרוע לו או פוסקין הבית דין שיפרע לו ממנו חף

Handwritten notes in Hebrew script, including words like "מלוה", "עני", "קנס", "לוח", and other terms related to the text.

מאמר קדישין הלכות גביית מלוה צו חשן המשפט נו

אין לו דבר אחר ואם הוא בעצמו סוגר הדחיים למשכנו אונו עובר בלאו דלא תבוא אל ביתו לענוש סחין זה בכלל עבוס וגם אין מחויב להחזיר בשעת המלאכה : (ט) חייב להחזיר לו פירם בשעת עשיית מלאכה בכלי אוכל נפש ולא דיוקא כלי אוכל נפש אלא רנה לומר כל הנריך מחזיר לו בעת זרכו כמו שכתב המחבר בסמוך ס"ט : (י) אלמנה וכו' אף כ'הסמ"ע מסוס שנאמר לא תחבול בגו אלמנה וכו' ומשמע אפילו מאי דמותר לחבול בהחר דהיינו ע"י שליח ב"ד אסור גבי אלמנה . וס'הסמ"ע וה"ה גרוסה כיון שהסמ"ע כרדך הנס' ואין להס עוזר וסומך לא מאיפה ולא מאניה לאסקוי בתולה שהיא ברשות אביה נלע"ד סדכריו מבוארים בהראש"ע פ'משפטים וז"ל בפסוק וגר לא תונה באשר שיש לך כח רכמנו וכאשר הזכיר הגר שאין לו כח ככה יתום ואלמנה שהם יסר אליה ואין להם כח וא"כ לפ"ז ה"ה גרוסה ורמיהי צבע"ג שהקשה דא"כ יש לומר ה"ה בתולה מטעם זה ולא דק סכנר הרגיש הכמ"ע בזה וכ'הסמ"ע בתולה שהיא ברשות אביה ויש לה כייכה על אביה . והס"ד הקשה על הכמ"ע וז"ל ונ"ע דהא מכריהוין לשלם רק שאין נמשכין אהיה וע"כ הטעם שלא לומר האלמנה סלכה סנור ודאוג וה"ע לא סייך בגרוסה והרי ר"ש פליג וכו' ל' דעסירה אפי' אלייה ממשכין א"כ י"ל דגרוסה אפילו ה"ה מודה לי' דיוק . ורמ"ז כ' בזה ל' וה"ה כל פנוי' וגרוסה ובתולה אלא שדיבר הכהוב בזה סדך אלמנה להיות בעלת מ"מ ואין מדרכן של בתולות ודכריו נל"ע דא"כ הל"ל ג"כ גרוסות סדרכן ג"כ להיו' עוסקין במ"מ ומה שהביא ראיה לדכריו מה"ס הרב המגיד נלע"ד דל' דהתס לפני"ס ברמ"ע ד'חכמה חובל הוא גם בשעת הלואה ספיר כ'ה"ה להס לחלוקי נתרתי כדי שלא לטעות ולומר דהתס חבלה הוא שלא בשעת הלואה וכמ"ס הרמ"ע ח"ו ל' דהאמת הוא כן דלא פליג אלא שלא בשעת הלואה ככברת הרמ"ע והטור אבל הכא עיקר טעמא דת"ק דב"ל הא דכתב רחמנא לא תחבול בגו אלמנה לא דיבר הכתיב אלא באלמנה דוקא מפני סלכה סנור ודאוג ומטעם זה אין לחלק בין עכ"י לעשירי וממילא מוכח דגרוסה ובתולה אינכ בכלל זה ור"ס ס'ל' עסירה ממשכין אבל פנוי' לא מפני שמחויב להחזיר לה ומשי"א"ס רע שפסונתיה ולפ"ז גרוסה ובתולה בכלל דזיל בתר טעמו ומ"ס הט"ו דהיו סכרות הפוכות כלע"ד דכיון דבפלוגתא גופי' המבואר במתני' לא הוה סכרות הפוכות לא חסשו לזה דאף מהדיוקי הוה סכרות הפוכות כמו שמנינו כמה פעמים בפוסקים ועוד נלע"ד דאפשר לומר דכיון דר"ס מודה לחנא קמא באלמנה עכ"י דאין ממשכין ובגרוסה עשירה נמי ס"ל כת"ק דממשכין ול' פ' אלא באלמנה עשירה ובגרוסה עני' לא הוי סכרות הפוכות כלל דדוק היטב :

(יא) בעל כרחו והיינו בעת זרכו : (יב) ואם הכפור ודוקא היכא דמשכנה בעדים דלית ליה מגו דהחזרתי דאם לא כן היה נאמן במגו ואף שמוטל עליו להחזירו מכל מקום אי בעי לא היה מודה שחבלה ולא היינו יכולי לכפותו להחזיר לה : (יג) אבר המשכין אף ומכו' הרמב"ם ומחשפ המשכון ותוסע השאר נדך דחייב באונסין עכ"ל הרמב"ם . כ'הס"ד במשכנו ע"פ ב"ד שלא בשעת הלואה חייב אף באונסיכ ועיין מה"ל סימן ע"ב : (יד) אבל לערב . אף כ'הס"ד וכן אס' גול וגזלתו בעין או אפילו הוציאה הגולן ולא נוקף דמי גזילתו במלוה מותר למשכנו בעצמו זהו דעת המרדכי פרק המניח נלע"ד דאף שכ'מור"ם לעיל בכיוון ד'אבל אס נתחייב לו מכח גזילה או חמקו' אלא ל' ג"ל דמיידי סנוף דהלואה עיין במרדכי : (טו) אלא במשכנו כו' ה"ה אף על פי שהגיט כבר זמן פרעון כשאנינו רונה לגבות חובו ממנו עתה מסוס דא"כ נריך לסדר לו ואין בידו דלוה כדי הסידור וכדי חונו ומ"ה רנה למשכנו הכל ולהחזיר לו קנת לזרכו ויהא הכל משועבד לחובו : (טז) ויס אוקרים דאפילו אין לו כו' ועיין בתקנת ארנות דין בורח שיש חילוק בין חנר למורינו לענין תפיסה ולא ראייתי טהגין כן אפשר דאי אפשר להעמיד הדין על תלו מטוס מסירות : (יז) את הכר בליה ונקט כר לרבותא אע"פ דאין נורך כל כך שאפשר לו לישן על מצע ומפן מכל מקום במקום סרגילין צכר נריך להחזיר לו הכר : (יח) כדי שלא ישמע כו' כתב בחידושי הר"ן בשעה שהוא ביד המלוה אינו רשאי המלוה להשתמש בו : (יט) ולה יפשה מוטל עליה כו' וגם לאחר תקנות הגאונים יש כ"מ בזה וכמו שכתוב בסיק"ו . (ך) אינו חייב להחזיר כחכ נר"מ בשם מרדכי דלכ"ע דבר הנריך ללוה תדיר כגון כר ומחרישה נריך להמתין עד ספדאו ופירם הכמ"ע מה ש תב המחבר אינו חייב להחזיר אבל מכל מקום אינו יכול למכור : (ךא) מטה לישן עליה שבזמניה היה רגילין לישן ע"ג מטות בשעת האכילה ובדי שלא ישן על גבי המטה שהוא אוכל שזה אינו מדרך הכריאות נריך לילך ד' אמות וכדי שלא יסכח מלהלך היה דרכה להעת להס מטה מיוחדת לישן עליו :

כדי חזיון : (ךב) ומטה ומנע הראויים לו פירם הראויים לאים שאינו עני שאין דרכו לישן בלא מנע אף אס אינו ישן אכרים אבל עני סגי ליה במפן שהוא דבר קסה ממנע : (ךג) פרעתי במגו דהחזרתי אבל בלא מגו א"ל לומר פרעתי כיון דכבר לקח בידו המשכון להיות בטוח במעומתו ולהתפרע מאנו ועוד דאי לא הוי נאמן לומר החזרתי לו לך לא היה נאמן לומר פרעתי דכיון דהחזירו דמי : (ךד) ובלנד שיהא תוך זמנו . אף כ' סכתוך זמנו א"כ לומר פרעתי במגו דהחזרתי והטעם משום דה"ל מגו במקום חוקה דחוקה היא חין חדס בורע תוך זמנו . כ'הס"ד לא נהירא לי כלל דלעולם היכא דאי' לי מגו המע"ה וכדלעיל ר"כ ע"ה ועיין פס ונראה סלכך הסמיט העור סוף דברי בעה"ת . והע"כ כ'הלכה ככמ"ע ולא כס"ד סכ' דכריו בלי ראי' ולא דק הא יש לו ראי' מהטור שהסמ"ע דכריו ע"ס . כ'הסמ"ע אע"פ דאין ממשכין שלא בשעת הלואה אלא לאחר ז"ס מ"מ אס רואין סנכזון נכסיו ממשכין אותה אף תוך הזמן : (ךה) מלמנו . אף ה"ה הפכח ה"ה היה חסלה אוכל כעסיר מעטסין עכפיו שמה שהוא רגיל ומ"ס הפכח לקמן סימן כ"ע ר"ל דעתן לו כנימוני אף ע"פ שאכל מתחלה כפניו או כעסיר נותנין לו עתה מה סר אחיון להיות דרכן של כ"ה וירגיל

אין לו דבר אחר ואם הוא בעצמו סוגר הדחיים למשכנו אונו עובר בלאו דלא תבוא אל ביתו לענוש סחין זה בכלל עבוס וגם אין מחויב להחזיר בשעת המלאכה : (ט) חייב להחזיר לו פירם בשעת עשיית מלאכה בכלי אוכל נפש ולא דיוקא כלי אוכל נפש אלא רנה לומר כל הנריך מחזיר לו בעת זרכו כמו שכתב המחבר בסמוך ס"ט : (י) אלמנה וכו' אף כ'הסמ"ע מסוס שנאמר לא תחבול בגו אלמנה וכו' ומשמע אפילו מאי דמותר לחבול בהחר דהיינו ע"י שליח ב"ד אסור גבי אלמנה . וס'הסמ"ע וה"ה גרוסה כיון שהסמ"ע כרדך הנס' ואין להס עוזר וסומך לא מאיפה ולא מאניה לאסקוי בתולה שהיא ברשות אביה נלע"ד סדכריו מבוארים בהראש"ע פ'משפטים וז"ל בפסוק וגר לא תונה באשר שיש לך כח רכמנו וכאשר הזכיר הגר שאין לו כח ככה יתום ואלמנה שהם יסר אליה ואין להם כח וא"כ לפ"ז ה"ה גרוסה ורמיהי צבע"ג שהקשה דא"כ יש לומר ה"ה בתולה מטעם זה ולא דק סכנר הרגיש הכמ"ע בזה וכ'הסמ"ע בתולה שהיא ברשות אביה ויש לה כייכה על אביה . והס"ד הקשה על הכמ"ע וז"ל ונ"ע דהא מכריהוין לשלם רק שאין נמשכין אהיה וע"כ הטעם שלא לומר האלמנה סלכה סנור ודאוג וה"ע לא סייך בגרוסה והרי ר"ש פליג וכו' ל' דעסירה אפי' אלייה ממשכין א"כ י"ל דגרוסה אפילו ה"ה מודה לי' דיוק . ורמ"ז כ' בזה ל' וה"ה כל פנוי' וגרוסה ובתולה אלא שדיבר הכהוב בזה סדך אלמנה להיות בעלת מ"מ ואין מדרכן של בתולות ודכריו נל"ע דא"כ הל"ל ג"כ גרוסות סדרכן ג"כ להיו' עוסקין במ"מ ומה שהביא ראיה לדכריו מה"ס הרב המגיד נלע"ד דל' דהתס לפני"ס ברמ"ע ד'חכמה חובל הוא גם בשעת הלואה ספיר כ'ה"ה להס לחלוקי נתרתי כדי שלא לטעות ולומר דהתס חבלה הוא שלא בשעת הלואה וכמ"ס הרמ"ע ח"ו ל' דהאמת הוא כן דלא פליג אלא שלא בשעת הלואה ככברת הרמ"ע והטור אבל הכא עיקר טעמא דת"ק דב"ל הא דכתב רחמנא לא תחבול בגו אלמנה לא דיבר הכתיב אלא באלמנה דוקא מפני סלכה סנור ודאוג ומטעם זה אין לחלק בין עכ"י לעשירי וממילא מוכח דגרוסה ובתולה אינכ בכלל זה ור"ס ס'ל' עסירה ממשכין אבל פנוי' לא מפני שמחויב להחזיר לה ומשי"א"ס רע שפסונתיה ולפ"ז גרוסה ובתולה בכלל דזיל בתר טעמו ומ"ס הט"ו דהיו סכרות הפוכות כלע"ד דכיון דבפלוגתא גופי' המבואר במתני' לא הוה סכרות הפוכות לא חסשו לזה דאף מהדיוקי הוה סכרות הפוכות כמו שמנינו כמה פעמים בפוסקים ועוד נלע"ד דאפשר לומר דכיון דר"ס מודה לחנא קמא באלמנה עכ"י דאין ממשכין ובגרוסה עשירה נמי ס"ל כת"ק דממשכין ול' פ' אלא באלמנה עשירה ובגרוסה עני' לא הוי סכרות הפוכות כלל דדוק היטב :

(יא) בעל כרחו והיינו בעת זרכו : (יב) ואם הכפור ודוקא היכא דמשכנה בעדים דלית ליה מגו דהחזרתי דאם לא כן היה נאמן במגו ואף שמוטל עליו להחזירו מכל מקום אי בעי לא היה מודה שחבלה ולא היינו יכולי לכפותו להחזיר לה : (יג) אבר המשכין אף ומכו' הרמב"ם ומחשפ המשכון ותוסע השאר נדך דחייב באונסין עכ"ל הרמב"ם . כ'הס"ד במשכנו ע"פ ב"ד שלא בשעת הלואה חייב אף באונסיכ ועיין מה"ל סימן ע"ב : (יד) אבל לערב . אף כ'הס"ד וכן אס' גול וגזלתו בעין או אפילו הוציאה הגולן ולא נוקף דמי גזילתו במלוה מותר למשכנו בעצמו זהו דעת המרדכי פרק המניח נלע"ד דאף שכ'מור"ם לעיל בכיוון ד'אבל אס נתחייב לו מכח גזילה או חמקו' אלא ל' ג"ל דמיידי סנוף דהלואה עיין במרדכי : (טו) אלא במשכנו כו' ה"ה אף על פי שהגיט כבר זמן פרעון כשאנינו רונה לגבות חובו ממנו עתה מסוס דא"כ נריך לסדר לו ואין בידו דלוה כדי הסידור וכדי חונו ומ"ה רנה למשכנו הכל ולהחזיר לו קנת לזרכו ויהא הכל משועבד לחובו : (טז) ויס אוקרים דאפילו אין לו כו' ועיין בתקנת ארנות דין בורח שיש חילוק בין חנר למורינו לענין תפיסה ולא ראייתי טהגין כן אפשר דאי אפשר להעמיד הדין על תלו מטוס מסירות : (יז) את הכר בליה ונקט כר לרבותא אע"פ דאין נורך כל כך שאפשר לו לישן על מצע ומפן מכל מקום במקום סרגילין צכר נריך להחזיר לו הכר : (יח) כדי שלא ישמע כו' כתב בחידושי הר"ן בשעה שהוא ביד המלוה אינו רשאי המלוה להשתמש בו : (יט) ולה יפשה מוטל עליה כו' וגם לאחר תקנות הגאונים יש כ"מ בזה וכמו שכתוב בסיק"ו . (ך) אינו חייב להחזיר כחכ נר"מ בשם מרדכי דלכ"ע דבר הנריך ללוה תדיר כגון כר ומחרישה נריך להמתין עד ספדאו ופירם הכמ"ע מה ש תב המחבר אינו חייב להחזיר אבל מכל מקום אינו יכול למכור : (ךא) מטה לישן עליה שבזמניה היה רגילין לישן ע"ג מטות בשעת האכילה ובדי שלא ישן על גבי המטה שהוא אוכל שזה אינו מדרך הכריאות נריך לילך ד' אמות וכדי שלא יסכח מלהלך היה דרכה להעת להס מטה מיוחדת לישן עליו :

השן המשפט הלכות גביית מלוה צד צח מאמר קרישין

וירגיל ענמו דרך המינות והיונו כבינוכי ובתשובת מהר"ם כתב בזה"ל וכן
הא עפ"י ורגיל בהוצאות עשירים כותבין לו כמו שהיה רגיל וכן עני וכן
בינוכי אבל אם הוא עני ורגיל להוציא בעושר לא יתנו לו כ"א הרגיל לעני
עכ"ל : (ד) ואין לוקחין כו' פירש : אין המינות כדור אין מוכרין
מהמרוכה למלאות המינות דה"ל דיכול לומר עד השתא שהיה בידי ממין
אחד הרבה כלים והייתי משאיל לשכמי מאותו מין והן השאילו לי ממין הכ'
שאין בידי ממנו כדי נרכי משא"ל כ"ע זה שלוקחין מירי ממין המרוכה היותר
מכדי נרכי קמ"ל : (ד) לא נזכרו פירש הנקדים שהוא חורש בהם :
(ד) והוא הדין למקומות נבית הכנסת כתי בתשובת מהר"ם ששון והוא
הדין שאזניאין אותו מכיתו : (ד) שתיוון בהם * * * פי' כשעה שתפס'
תפסה כדי שתיוון בהם להבא והשתא כשנא ב"ח לגבות ככר ביונות ממנו :
ועיין בשמ"ע סק"ז שהשיג על הע"ש ול' לפרש דברי הרב ע"ש משום
דהרי"ף פסק דמוכותיה הם מדרבנן ודומיא דערכין שאין לה מוונות דהא
גמר מיכה מיכה מערכין וכו' ל' כרשב"א שפי' שארה כסותה שניה אכסות
דלפי שאר וזון יתן לה כסותה כפימה שהיא ילדה אזוקה או ימי הקין
והחורף ע"ש וזה כוונת ע"ש שפי' דברי המחבר כפשוטו ו"ל ועממא דמלת'
משום דקי"ל שיעבודי דמלוה הוא דאורייתא ומינות חשה וכניה מקקנת
חכמים הלכך חתי שיעבודי דאורייתא ומנטל שיעבודי דרבנן ע"ש : (ל)
ונתנין למלוה ודוקא מלוה בשטר דמכא דעתי' של מלוה אפי' כל מטלטלין
אבל בעל מה דחזון מלוה כמלוה אפילו על הקרקעות דהא אם מדרס
אינו יכול לטרוף מהלקוחות משום הכי חזון קדימה כהן מהאשה במוכות'
והרי האשה ובעל טוב בחין כאחד ושניהן שווין : (לא) מוכו חס מעות
כדוכייתה ואפילו למונות דלהבא יכולה לתכום מעות כדוכייתה אפי' תפס :
ככר והב דמוכות להבא חן להסקנה : (לב) מוכות אשתו וכניו
הטעם משום דהוה כאלו מדרס לחזון דחזון בעל חוב גובה מהם וכמוכני
דנפשי רמאי תקנו לגביית מהם : (לג) שנבען לשמן * ואפילו לא
קנאן לשמן אלא ארזן או קנאן לענמו ואחר כך כמלך ליהדרם לחשתו ונבען
לשמן זכו בהם בשינוי ואין גובין מהם : (לד) וי"ח * * * לשיפירש
הכמ"ע קאי דוקא על בגדי עבת ולא על הטבעות כו' אבל מדברי הטור
והמרדכי והרי"ף משמע דה"ל קאי אף על הטבעות ול"מ חספי' בפני
עדים שקנה לשמן אלא אפילו טוען שלקח לשמן כאמון בשבועה וכן הלכ' וכ"כ
בתשובת ר"ם כהן וכ"כ בע"כ בזה"ל וכו' לחלק דמאותן בגדים וטבעת
ותכשיטין שלה שהיה לה קודם הלואה נודאי א"י להניח דיכולה לומר קיס
לי אבל מה שקנה אחר הלואה מאחר דכ"י וכו' דמוכני כשינוי רמאי
תקנו לגבות מהם על לשכום כהמ"ע לחלק בין בגדים לטבעת מזהב דבת
הסמ"ע ושפיטא אש קנה בגד אף בפירש בפני עדים לשינוי חוטבנות על
הזמן וקפו עליו במלוה דיכול לגבות מה שהיא בעין ש"ל ע"ש : (לה)
ממה שהכניסה כו' שמעון שהיה חייב לראובן וכשא אשה וכתן לו גיסו פטר
על ביתו וכשכסה שמעון למות גישה להחזיר השטר לחזו חשתו אין ראובן
גיבה מאותו משכוכה אע"פ שהוא מוקדם ממ"כ אש תחשוב אותו בית לכדוני'
הרי אין בע"ה גובה מהם ואם תחשב מהכוכה הרי גישה להחזיר שטר משכוכ'
(לו) שעות כדוכיית כתב הר"ם ואם הכניסה לו בית כדוכייתה לכ"ע
אין גובין מהם רק במעות והשעם דמעות להניחה ביתו ובאין מיד להסתוו
(לז) על אינטלאל בת ק"ל קאמר אלא כל שהוא בגד חשוב יותר ממה
שגובים הכינוכים כפרעין ממנו : (לא) אבל אם נשבע ולפי זה
במזמרות שלנו שכתב בת"ך ופי' אין לכ"ד לסדר וזה לי להחריף דהפיק'
בעו"ה אי אפשר צומכיו להעמיד הדין על תלו בדיו הסדר :

צח (א) שכתב כל כפיו כהב הש"ך אפילו כשהיה סכ"מ : (ב)
ולא כתב * * * דאע"ג דמהני נכה"ג בכתובת אשה כמ"ע
הטור והמחבר כמ"ע סימן ק"ו"ל דוקא בכתובה הקילו לומר כן כיון דחלק
לה כבוד לחלק לב עם הכניס וכו' דלא ניתן לה חלק גדול כ"כ כמו לכניס
אמרינן דמחלה כתובתה כיון דשתקה אבל בשאר ב"ח לא הקילו מן הסתם
לומר כן : (ג) אם החייב מודה ר"ל שמורה שעדיין לא פרעו לא שטוען
שמחל לו וכירש הש"ך רכוכו לומר הואיל ולא תבע כמה שניס מחל לו אבל
אם טען שמחל לו כירוש כאמון כמנו דפרעתו והב"ח כתב דטוען יודע אינו
בוודאי שאין נשאר לו אצלו כלום מאותו חוב והא ראייה שלא תבע ממנו כל
אותן שנים אלא שיהי וזכר באיזה ענין שלקטנו מאותו חוב : (ד) נריך
לעשות הדיון * * * עיין בסימן ס"א וס"ט מזה : (ה) עד שיודיעוהו
* * * הטעם משום דהכנסים דאינם המה ערבין שלו ואין כפרעין מהערב עד
שיתבע להלוה תחלה כמ"ע בסימן קכ"ט : (ו) במקום קרוב דכיינו
השיעור שיוכל השליח לילך אליו ולחזור בג' ימים ומ"ע המחבר בס"ה דאין
כותבין לו זמן אלא יום או יומיים ש"ה דמיירי דכבר הודיעוהו וגם כתן לו כבר
זמן : (ז) במקום פלוני * * * פי' שטוען כך פיש לו עדים וכו' : (ח)
קובעים לו זמן היוכו לפי ראות הכ"ד כמה נריך לו זמן מן הסתם כותבין לו
שלמים

דא אני אבי' ראייה ואכטלנו ועדים (ז) במקום פלוני ופלוני אם נראה לרייניש שיש פמש בדבריו (ח) קובעים לו זמן להבי' עירי' ואם
מא' להם שאינו בא אלא בעלילות דברים וכטענות של דפי' אומרים לו שלם ואח"כ אם יש לו ראייה יחזור ואם היה חמלוה אלם וישמא אינו יגובל
הוציא

אזתה ממנו ונתנין לו כסות הראייה לו י"ב חדש ומטה לישב עליה
ומטה ומצע (ושאר נרכי המטה) הראייה לו לישן עליהם ואם היה עני
מטה ומצע לישן עליו ואין נותני' בליס כאלו לאשתו וכניו אף על פי
שהם קטנים שהוא חייב כמזונותיהם ונתנין לו סנדליו ותפליה היה
אזמן נותנין לו ב' בלי אופנות מכל מין ומין כגון שהיה חרש נותנין
לו ב' מעצדי' וב' מגר' היה לו מין אחד מרוב ומין אחד מועט נותנין
לו שנים מן המרובה וכל שיש לו מהמיעט (ד) ואין לוקחין לו כלים
כרכי המרובה היה איבר או חמר אין נותנין לו (ד) לא צמדו ולא
חמורו וכן אם היה ספן אין נותנין לו כפינתו אע"פ שאין לו מזונות
(אלא) שאלו אין אלו כלים אלא נכסי' וימכרו ע"ש יאר מטלטלי' בב"ד
ותננו לבעל חובו ואפילו אם הוא ת"ח ותורתו אומנתו אין מניחים
לו ספריו ואפילו ס"ת לפי שהם כישאר נכסים שבע ח גובה מהם חובו
(ד) וה' המקומות בה' כשהם בכלל נכסי' ובע' ח גובה מהם חובו :
(ד) אין צריך לומר שלא תטול אשתו כמזונותי' להבא אלא אפילו
הפסח שנכסי בעלה כגון שחלך למרינת הים ותפסה סנכסיו (דט)
שתזון מהם מוציאין מידה (ל) ונותנין למלוה שאין לאשה מזונ' לא
במקרקעי ולא במטלטלי עד שיפרע המלוה אפי' היתה קודמ' ואפילו
הלה בעלה למרינת הים ולותה בישטר ואכל' אף על פי שקרמ' הלואה
מזונותיה בישטר להלואתו של בעל הישטר אין הלואה המזונ' נגביית
עד שיפרע בעל הישטר תחלה ואם המלוה שעל הבעל היתה על פה
ודיא לותה לצורך מזונותי' בעל פה או בישט' איה מהם שיבא לגבות
תגל' קודם ואם באו שניהם כאחד חולקין : (לא) מהיו אש זנו' דוכיית'
פדין ביה או נדמו' אניה יכול' לתפסן למזונותי' היה חייב לכת' ויתבעוהו
עדי' כותיב וכתה ע"ש כותבה ובלקוה הכותיב בעלי חובות כי כן
הוא דוכייתם להגנות לאשה דוכייתה תחלה ובא אחר כך מלו' ישראל לתבע
חובו להניח מיד האשה * * * סגבת' בדי' כותיב הדין ע"ש המלוה דהרי
הכתמה והכוכיית לה נתנה לגבות מהי כיון שנהבאר בל"ע סימן נ"ג :
(ד) אין ב"ח גובה (לג) מכסות אשתו וכניו של ליה ולא מכבדים
צבוזים (לג) שצבען לשמן אף על פי שעדיין לא לבשו אותם * * * ולא
פסגולים חרישים שלקחן לשמן ולא מספרים שקנה לכניו ללמוד בהם
אלא הרי אלו י שלהם : (ד) במה דברו אמורים בכלי חול אבל בגדי
שבתו מיער גובה אותם ב"ח (לד) וי"ח) ואצ"ל אם היו בחכ טבעות
ובלי' והב וכסף שהכל לכ"ח וחוא שקנה לה הבעל אבל מה שהבניסה
לו בק נכסי מלוג בין נכסי צאן ברזל אין ב"ח גוב' ממנו אם ירוע יהוא
(לה) ממה שהכניסה היא אי ממה שפסק הבעל לה בישט' נישואין ואם
אינו ירוע היא נאמנת בבגד' ותכשיטים שדרך האש' להכני' לבעלה
אם הכניסה לו (לו) מעות כנדוניא ב"ח גובה מהם : וי"ח דמ"מ אש
פדין הדומיא כרשותה או כרשות חניה אין בעל חוב גובה מהן ואפילו נשנה
בעלה ופדלוהו אין חוזרין וגובין מאלו נכסים * (לז) אין חילוק בענין
פיד דין מקרקעי למטלטלי שאם אין לו אלא קרקעות מניחים לו
לצורך כל חרכי' האמורים : (לח) התנ' עמו שלא יסדרו לו כחוב
זה תנאו קיים אבל במה שישע"ב לו כל נכסיו אין בזה תנאי לבט' חסירו'
שלא היה ברעתו אלא על הנכסים הראוי' לו על פי התור' עד שיחבור
בהדיא תנאי הסדר אפי' כתב מגלימא דאכתפי לא אמר אלא ע"ל (לו)
על איצטלא בת ק"ז שאינה כסות הראוי' לו שימכרה' ויתנו לו כסות
הראוי' לו ואם אמר ע"מ שלא יהא בחו' חזון סדרו אינו מועי' דהוי
ליה מתנ' על מה שגתו בתור' כמו ע"מ שלא תהא שביעי' משמטתו :
(ל) יש מי שאומר שאין מסדרין בחוב שאינו ררך הלואה כגון
שנירותו ושכירות בהמתו וכיוצא בהן אם לא זקפן עליו במלוה וכן
כשב' ישרע מהערב שאינו קבלן וי"א שגם באלו מסדרין : ל הא
דמסדרין דוקא בשל וישבע לפר' (לח) אבל אם נשב' לפר' אין מסדרין
לו והוא בעצמו חיי' למכור כל מה שיש לו ואפי' חלוק ומכניס' ואבנט
לפרוע לבעל חובו ויתפליש בעפר ולא יעבור על שבועתו : (וע"ל סו'
זה סע"ף ט"ו וע"ל סימן ט"ג דדין מו' פשעע לפלס חנינו :

צח סדר גביית החוב והמבקש זמן לפסו' שטר ואם לא בא בזמנו וכו' י"א סעיפים :

סדר גביית החוב כך הוא כשהמלו' מוציא שט"ח מקוי' אומרים
ללוה שלם אפילו שהיה כשה שנים ולא תבעו אין אומרים מחל
לו בין ישורה כל כך שנים ולא תבעו ואפי' שמענו שנתיאש מהחוב
לגמרי ואמר וי' לתרזון כים אינו יאוש ואפי' ראה המלוה (א) שכתב כל
נכסיו לכמו (ב) ולא כתב למלוה רק קרקע כל שהיא וסתק א"ה לא חמרינן
דמחל ואפי' אין שטר חובו יוצא מתחת ידו (ג) אם החייב טורח :
(ד) צריך לעשות הריון דרישה וחקיר' בשטר' ישנו' שמוציאים
אותם למה לא תבעו עד עתה אם יראה לו צד רמאו' כרי' להוצי' הרין
לאמתו : ג אין יורדים לנכסיו (ה) עד שיודיעוהו תחלה אם הוא
באן או (ו) במקום קרוב ואם טעה הריון והורי' לנכסיו קוד' שיודיעוהו
משלקים אותו : ד טען הלוה ואמר שטר זה שנתקיי' בפני' מזויף
דא אני אבי' ראייה ואכטלנו ועדים (ז) במקום פלוני ופלוני אם נראה לרייניש שיש פמש בדבריו (ח) קובעים לו זמן להבי' עירי' ואם
מא' להם שאינו בא אלא בעלילות דברים וכטענות של דפי' אומרים לו שלם ואח"כ אם יש לו ראייה יחזור ואם היה חמלוה אלם וישמא אינו יגובל
הוציא

שלושים כמ"ה רמ"א : (ט) מניחוס ע"י שלום היינו כסאין ממש
 בדבתי הלוה אלא שבה בעלילות דבארס אחר נריך לשלם איר אכל באלס
 מניחון ביר שלום וכותבין לו זמן ל"ו יום עד שיבוא ראה משא"כ אם יש ממש
 בדבתי הלוה אזי כותבין לו זמן נ"ו יום ואין מניחון ממנו כלום עד שיבוא
 הזיון (י) ממתינין לו בה"ב פשר ומתירין לו בכל פסע בד"ה (יא) פתיחה
 היינו כתב נירוי (יב) נ"ו יום והא דאמרינן בסיומ ק' המבק זמן כרי לטרוח
 ולכרוב אין כותבין לו זמן יותר מל"ו יום ש"ה דעונן ואמר שאינו חייב ופוש לו
 עדים שסטר זה מזויף הוא ואף שאין אנו מאמינין לו ומנדיכך ליה מכל מקו'
 אש"ל סמכתו להאזין דאין יורדים לכסיו עד בטר נ"ו יום (יג) וס"ח * * *
 ה"ע כיון דהיה תחלה בפניו כ"ד וגם כתבו לו זמן ל"ו יום להבי' ראיותיו מש"ה
 אין כותבין לו בסוף אלא יום אחר : (יד) מוד כותבין אררכתא האזי מיר
 ממש הוא אפילו ל"ו יום הראשונים דלפני נ"ו יום אין כותבים לו מאחר שמסרב
 לכא לבית דין אבל מה שכתב המחבר אחר זה וכן אם הסטר על הפקדון כו'
 כותבין על נכסיו מיר האזי מוד ל"ד אלא מנותינן לו כל ל"ו יום הראשונים
 מאחר דאמר יש לו ראיה לבעל הסטר של פקדון זה ומה שכת' וכן היינו שגם
 בפקדון אין מניחין לו נ"ו יום כתב הכ"י כתב הרי"ף נכס ח"ב פלטיה גאון
 פתיחא היבא דמיה ארס סבתיו לחבירו בבית דין והרב ועבר על גזירות
 בית דין כותבין לקהלות ישראל פלו גזרו עליו דין והרב ולא השגחו והחרמנו
 אותו שלא יתפלל בעשרה ולא יזמן כג' ולא תמולו לו בן ואל תקברו לו מת
 והביאו בכיו מביית הספר ואחתו מביית הכנסת עד שיקבל עליו דין עד כאן
 לבטח ולמדיק מזה דרוקא אלו הכפיות שהזכיר יש לו לעשות אכל אין יכולין
 לעכב החובה של כנו או של בתו אחר שכנה לשי' אלו' לגמרי ברשותו ולפי
 שראיתו בעו"ה כחה רעות שיבאו מזה עד שכמה שצמח כתפיר הזיוג לכן
 העתקתי זאת (טז) הסטר על פקדון דבפקדון מחוייב להחזיר בננין לפיכך
 אין ממתינין נ"ו יום משא"כ לעיל בהלוא' דממתינין נ"ו יום כרו שישתדל
 מעות כותבין לו שלשים יום שימא מעות והדר כותבין שלשים יום כדי
 שיטריח ויזנן והדר כותבין שלשים יום כדי פחותו לוקח שיקנה ממנו
 יטריח אזוי (יז) שמה תכסוף * * * או תפתר פש"י שנוא טפור ותפחת
 מרמה נקט הכי ב' חפשות שהן בידי שמים שום לחוש להן וא"כ ממה יגבה
 דמי המטלטלין אבל אקרקע כותבין לו אררכתא ולכא למכני מהני חפשות
 דהא גם בכפארת בירו היתה ללקח במכה זו שבה מן השמים ולכא למיחש
 שיינוע ויפגע בעבודת הטה ויקלקל פי' ז' דלא יעשה זה בשביל אכילת
 פיריתו שסבור שתארה בירו כ' הע"ז שיש להקשות כי יגבה המלוה קרקע
 כמי ביחוש שמה לא ישבית הטה שגבה ויתקלקל כי הוא יוד' בעצמו שסערו
 מזויף ולא תפאר הטה בירו ודכוותי' מנינן כסיומ ק' * * * שנריך לכתוב
 באררכתא והכרנו שהטה זו היתה מככבי המת דאל"כ פסולה דחוישינן
 היורש בטוח שיחזיר ויקח את שלו מתחת ידו ולא ישבית פרה זו וכו' ולע"ד
 כראה לתיך הי' לחלק דהתם ה"ט דחוישינן להכי שיעט' מעשה כזה בשביל
 הכאחו שאחר שיסבית המלוה שרה שלו יביא עדים שבטעות כתבו לו ויזיאה
 מירו ליתן הטה שכתקלקלה בירו ואין מוטל עליו לשלם ההסטר לחבירו
 שיוכל לומר שלא גרה לו שום הסטר ואררכה שעשה כל פיוול טובת אכל פדה
 ואין בירינו למיקם עלי' דמלתא באר שנתן לו מתחל' כלא כ"ד תירי' מש"ה
 תקבו חו"ל שצריך להתוב' כפי' והכרנו וא"כ טוב לית בית מיחוש בזה משא"כ
 הכי חזירו שיען הלו' עקה אביא ראי' אין מורידין במטלטלין דהאי יוניאם
 כמו שדרך העולם ונריך לעשות מבואר בש"ע משא"כ בקרע קרוב הדבר
 אכלנו שיביא עדים ראי' דרך לסקר על זמן מועט כזה דמלתא דבבירי
 לאגלו מש"ה י"ל בענין כזה אם היה אחת הדבר פירוש בעצמו שסערו
 מזויף : ביראי לא יעשה מעשה כזה ויביא מחבירו ויכפע ויפסי' במקו' שלא
 יגיב אלו שום נד הטה ולא זו בלבד אלא שאף נריך לשלם לחבירו מה
 שהסערו ואף שאין לו לשלם עכשיו מ"מ לא שכיחי סיגרוס היוק לחבירו
 ולהיות כ"ח על ההסטר והסתא כמי כיחא גבי קרקע אחאי מניחוס לו לאכול
 הפירות שמה לא יהיה לו לשלם לאחר זמן שיכרר הלוה שסערו מזויף די"ל
 דמסתמא לא יעשה כן במקום שנריך לשלם לאחר זמן כשתשיג ידו ככ"ל
 וראיותו בע"ז סכ' לתרין בע"ז או"ל דלא שכית כאן להסטר כיון שהסטר ברור
 בירו אלא בגביות מטלטלין שדרך העולם להזיאה אלא שיש לך לומר שיחזור
 ויגבה ממנו אמרינן ביראי נריך שתהא אותו הגבויה בלי הסטר בעולם כיון
 שהמטלטלין לא ישארו בירו והסתא כמי כיחא גבי קרקע אחאי מניחוי' לאכול
 הפירות שמה לא יהיה לו לשלם לאחר זמן כיון שהסטר מזויף די"ל כיון שסטר ברור
 משא"כ כבירות עכ"ל (יח) ו"ב חלש ואי בעינן ססי מו' ב' חרש כותבין לו זמן יותר ארוך וגם לא תלה הדבר ברשמי' שירות (יח) עד ש יכסיי המוכיפין
 * * * כ"כ הרמב"ם וירא' מלפניו שא"כ להכריז כ"ח בשל יתומים והסור כ' שאין לחלק כיון שכיכר שלא מדעקו מכר רק ע"פ כ' דנריך שומא והכרזה כנו נפל
 יתומים וכ"כ הכ"ח בשם כמה גדולי' ומתימא סתם המחבר ומהר"ם כרברכי הרמב"ם ולא הזכירו כלל דעת החולקין : (יט) וקריעין סער חוב וכותבין
 בשטר שקרעוהו כמו שכ' המחבר גבי משועבדים הוא הדין כפגובין מכני חורין : (ך) אם הלוה נדחיה * * * עיין כסיומ ק' ד' וס' נתבאר הדין (ךא) יאת
 הבטל חוב היינו הלוה שהטה היה פלו שמשיעין אותו שאין לו (ךב) שאין כתוב בה קרענו הטעם דמא' ישבחו הכית דין בירו השטר חוב יהמלוה ילך לבית
 דין אחר ויבקש מהם אררכתא על שרה אחר מה שאין כן כפכותבין קרעוהו לשטר דא' ויראי לא יכתבו כן עד שכבר קרעוהו :

לחוציאן מידו (ט) מניחין ע"י שלישי (ומן הסתכנותין לו זמן שלשים
 יום) : ה' קבעו לו זמן להביא ראיה ולבטל השטר והגיע הזמן ולא
 בא (י) ממתינין לו שני וחמישי שני לא בא בתיבין עליו (יא) פתיחה
 ומשמתין אותו והוא בנידוי (יג) צ"ו שלמו צ"ו יום ולא בא נ"ד
 כותבין לו אררכתא על נכסיו ומתירין לו נירוי ואין כותבין אררכתא
 עד ששולחים ומוריעים לו והוא שיחא קרוב לב"ד (יג) יום אחר ויש
 מי שאמר שני ימים ואם היה רחוק יתר על זה אין צריכין לתרענן :
 ר' בר' א' כשהיה כל צ"וה נשפט ואמר עתה אביא ראיה ואבטל
 השטר אבל אם אמר איני בא לב"ד (יד) מיד כותבין אררכתא בין על
 הקרקעות בין על המטלטלין וכן אם (טז) השטר על פקדון אין ממתינין
 לו צ"ו יום אלא כותבין אררכתא על נכסיו מיד : ז' זה שאמרנו שאם
 לא בא בסוף התשעין כותבין אררכתא על הקרקע אבל על המטלטלים
 אפילו אחר צ"ו יום כל זמן שהוא אומר עתה אביא ראיה ואבטל השטר
 אין מורידין המלוה למטלטלים שמא יפגל אותם ויבי' זה ראוי ויבטל
 השטר ואם לא ימצא המטלטלין כח יטול ואפי' היה למלוה קרק' (קז)
 שמא תנסי' או תשתרף ואע"ג דלא בתבין אררכתא מטלטלי יהבינן
 להו ביר ש"ש ויהבינן זמן הראוי לבית דין אי מרע לשטר' כגו החוה
 זימנא איתרע ואי י' יהבינן להו ביר מלוה : ח' אם המלוה אכל
 ולא וכל הלוה להוציא הקרקעות מידו אח' שיפסל שטרן מאחרים
 האררכתא עד שיריעו ללוה אפי' אם הוא במקום רחוק שצריך לשהות
 (י) י"ב חרש לילך ולבא שיירא טשם : י' ביצר כותבין האררכתא
 אם לנכסי' בני חורין הורירוהו גותבים איש פלו' נתחייב לפלו' בדין כך
 וכך ולא נתן לו מעצמו וכתבו לו אררכתא זו על שרה פלונית שלו
 ואחר כך שמין לו ג' באותה שרה כנגד חובו ומכריזין עליה כפי טח
 שירא' (יח) עד שיפסקו המוסיפין ומורידין אותו בתבו לחלק ששמו
 אותו (יט) וקורעין שטר החוב אם היה שם שטר ואם לא היו לו נכסי
 בני חורין כותבין האררכתא כך איש פלוני נתחייב לפלוני כך בשטר
 חוב שבירו ולא נתן לו חובו ולא טצינו לו נכסי בני חורין וכבר קרענו
 לשטר שיש לו עליו ונתננו לפלוני רשות לדרוש ולחקור ולהיות ידו
 נטויה על כל הנכסים שימצאו לו וכל הקרקעו' שמב' מזמן פלו' והלאה
 יש לו רשות לגבות חובו מהכל ואחר שכותבין אררכתא זו הולך
 המלוה ומחפש אם מצא לו נכסים בני חורין שמין לו מהם מצא לו
 נכסים משועבדי' מאחר זמן שטרן טורף מהם וקורעין שטר האררכתא
 וכותבין לו שטר הטרפ' ביצר כותבין איש פלוני בן פלוני זכה לדין
 לטרוף בדין בחוב שפלוני חייב לו שהוא כך וכך בשר' פלוני' שלקחה
 פלוני בכך וכך מזמן פלו' אכב' קרענו האררכתא' הית' בירו והרשינוהו
 לטרוף מזה בכך וכך ואחר שכותבין הטרפה לטרוף מורידין שלשה
 בקראים לאותה שרה ושמן לו ממנ' כשיעו' חובו מהקדן וחצי השבח
 ומכריזין עליו ל"ו בדרך שמכריזין על נכסי יתומי' וא"כ משביעין את
 הלו' שאין לו כלום (ך) אם היה הלו' עמנו במדי' ומשביעין את הטורף
 בנק"ח שלא נפרע חוב זה ולא מחלו ולא מכרו לאחר וא"כ כבודירים
 אותו לנכסי חלוקה בשומא שלו וכותבין הורד' וכיצר כותבין אחר
 ששמו לפלו' בשומא שהיה בירו והכרזנו ל"ו יום דאזי והשבחנו את
 זה הטורף (ךא) ואת הבעל חוב הוררנוהו לשרה פלוני' להיו' משתמש
 בה בדרך שארה משתמש בקניינו ומאימתי אוכל הטורף פירות שרה
 זו שיפסקו ימי ההכרזה ואם יש טעות באררכתא אינו אוכל פירות
 אפי' מיום ששלמו ימי ההכרזה : י' כל אררכתא (ךב) שאין כתוב
 בה קרענו לשטר חלואה אינה אררכתא וכל טורפ' שאין כתוב בה קרענו
 לאררכתא אינה טירפא וכל שומא שאין כתוב בה קרענו לסירפ' אינה
 שומא : י"א ביצר כותבין אררכתא על נכסי יתומי' יתבאר בס"ק * * *

צמ כיצד משביעין ללוה אם יש לו ומחרים מי שיעודע לו נכסים ואם הוא כשר או רמאי ואם נתן שלו במתנה רבו ח' סעיפים :

א' לא היה לו שום טענה כנגד השטר אלא שאומר שאין לו במה
 לפרוע (ח) אם לא נמצא ללו' בלו' יתר (כ) על מה שמסדרין לו
 התקינו

א' לא היה לו שום טענה כנגד השטר אלא שאומר שאין לו במה
 לפרוע (ח) אם לא נמצא ללו' בלו' יתר (כ) על מה שמסדרין לו
 התקינו

ה'שן המשפט הלכות גביית מלוה קא קב מאמר קדישין

יש כפשוטו שאם לא יהא לו מעות שיכול לקרע מכל מקום אינו יכול להשיבנו
 שאין לו מעות רק מחרימין עליו כדזסיק וכו' ש' להכריחו שימכור
 מעלמלין או קרקעות שלו וישלם לו מעות אם לא שקיבל עליו נשטר בתירו'
 או לפני עדים או כל תנאי שבממון קיים : (ג) אבל מחרימין : (ד) כיון
 כתב דלא שני נחרס סתם אלא הוא בעצמו מקבל עליו נחרס : (ה) וכן
 א"כ פ' אשילו לא נמצא שקרן דהיינו בעדים : (ו) נריך ליתן לו
 א"כ מעלמלין דמעלמלין נחוס לו למכור דאם לא ימצא לו קונים בעיר
 הזאת יוליכנו לציר אחרת וימכרו שם משא"כ בקרק' כיון דהוא הלואה לו מעות
 נריך לודבר הייתר קרוב למכירת המעות : (ז) אינו רוצה א"כ דתקום
 הפשו מודותיהם וכמו דאם רוצה המלוה מעות חיה נריך לתתם בע"כ כיון
 שיש צדו וכ"ל כן אם ירצה הלואה ליתן לו מעות נריך העלמה לקבלם ועוד
 שהרי בשני מיני מעלמלין או בעוכים שבה הלואה כתבאר דכותן לו הלואה
 מאיזה סיבה מכ"ש דכותן לו מעות בזקום מעלמלין מעלמלין במקום
 קרקע : (ז) קודם הזמן פירש הש"ך היינו אף שאין זמן קבוע ביניהן
 יכול הלואה לומר עדיין אני נריך למעות והילכך כשאין המלוה מקפיד בכך
 אין מונעין מהלואה כיון דאית ליה פסודא ללווה דהוי ככנסת משועבדי דאין
 גובין בהם במקום שיש בני תורין והוא הדין אם מרווח לו עתה זמן : (ח)
 פטרי חובות א"כ הש"ך העלה לדינא בראיות ברורות דמי שאין לו שלם
 רק פטרות ורוצה המלוה שימכרם וישלם לו נריך לעשות כן וכן אם רוצה
 שינבאו אותם לו בתורת שומא כ"ד מנבא לו על פי השומא ונותן לו פטרות
 וא"כ כתיבה ומסירה דגביית כ"ד הוה כמכירה והלואה יוכל למחולם אחר
 שקיבל אותם בחוב שלו וכן אם אין הלואה כאן כגון שהלך למדינת הים או
 מת בבין לו פטרות בשומא וכן אם כ"ח מאחר והכית פטרות וכול לומר
 להמוקדם הנחת'לך פטרות לבנות אף על פי שלא כגש ו"פ תנבה אותם
 בשומא וכן פותף שהלך חבירו למדינת הים חולק שלא מרעתו פ"פ הב"ד
 פטרות בשומא וכן אם הלואה אומר קח פטרות בשומא כ"ד ואיכני רוצה
 לערוח להנתיח הדין עמו אבל אם אינו רוצה ליתן לו פטרות בשומא נריך
 לערוח ולהנתיח וא"ל תנתיח אתה אף שהמלוה ג"כ אינו רוצה ליקח הפטרות
 בשומא נריך הלו' לערוח ולהנתיח ולשלם לו אבל אם יש ללווה מעלמלין
 או ממקרקע א"י להכריח את המלוה שיקח הפטרות בשומא א"ל נריך לשלם
 לו מעלמלין או מקרקעות והש"ך כ"ד כדעת פ"פ ויכול המוחזק לומר קים לי
 ובממרה ו"פ שלכו שאינו יכול למחול נראה בודאי שיכול ליתן אשילו יש לו
 מעלמלין והיינו בשומא ושאר פטרות שיכול למחול ימכור במעמר ג"כ כמ"ש
 הע"ז ולעכ"ד נריך עיון בזה כיון שהשטר מקוים הוא ג"כ ציד המלוה על
 הלווה בודאי הוא ג"כ מיקרי מוחזק כמו שכתבו הפוסקי' בכמה דוכתא ונ"פ
 בדיון זה : (ט) שכותן לו מעות כמ שהתנה א"כ האי כמו שהתנה ל"ד
 הוא אלא מיירי כדרך התגרין שמוכרין סחורה אכן סהדי שלא מכר זה
 סחורתו אלא שישלם במעות דוקא אשילו קבוע לו זמן לכתיבת המעות והגיש
 זמן וא"ן לו מעות נריך לשלם דוקא במעות כיון דכל סוחר דעתו לכך אבל
 כותף לחבירו סתם מעות לישא וליתן למחנות סכר כיון שדרך מו"מ הוא
 להחליף סחורה ומרווח בסחורה וס פשה ג"כ נריך הנותן להמתין להמקבל
 עד שימכור סחורתו בזמנים או יקבלם בעינו עם הריוח שיעלה על הכחור'
 והש"ך ז"ל על כ"ד ראשונה של הכמ"פ בזה ל"ל לפי העצם שכת' הריש"ב א"כו
 כיו"פ הסמ"פ סק"י דמהני דהא כהדיו כתבו תוס' נדים המוכר פירות דף
 נ"ב ב"ח דאדעת' דוחי אוכפי וא"כ מ"ל לחלק בין אכר להלווה עכ"ל
 ולעכ"ד נראה לפרש כוונת הסמ"פ דתוס' לא כ"כ לא ביש לו מעות מוזגין
 דא"ו נריך ליתן מוזגים דוקא כיון דאדעת' דה"ל אוכפי נאם שיהיו לו שרעתו
 לבלק במעות אמנם אם נשעת פדיון לא היה לו מעות לא אמרינן ל"י סרח
 ואייתי וזו כמפורש בתוס' בסמ"פ ד"ת והעצם הוא כמ"ש הסמ"פ בסיומן זה
 ש"כ כיון שהלווה להנחה נתינת דמתחלת הלואה ויחא נפשו מזה כשנבא ז"פ ולא יהי' לו מעות יקח אף קרקע ממילא עיקר שמיכותו הי' על הקרקע'
 אבל כמכירה כת' הריש"ב כ"א שפיר אכן סהדי שעיקר שמיכותו הי' דוקא מעות דומיא דפובל שכתבו תוס' שם שניריך להטריח עמו ולהביא מעות וזה ברור
 דעת התוס' והריש"ב א"כ כשתעין דרכי ראשונים ז"ל ועוד כ"ל דאפשר לנא מחבר בבין כתבו תוס' כ"כ חייס כ"ן אשילו בכ"ח אע"ג דאית לי זווין לא משלם
 לי' אלא מה שירצה רכל מילי מוטב הוא וכו' לפ"ז אפשר דהש"ך כ"כ דרך הכרעה אם יש לו מעות נריך ליתן לו כמ"ש תוס' מתחלה דמעיקרא אדעת' דהכי
 אוכפי וא"י לית לי' מעות יש לכטוד על מיש' תו' כסס הרר חייס הכ"ל אבל במוכר סחורה מדמי לי' הריש"ב א"כ לפובל וככ"ל לכ"ע אמרינן אכן סהדי ונ"פ :
 ואם נתן לו מאה והוביס למחנות סכר כיון שהנותן היה כוונתו להרווח נריך לשלם לו במעות דוקא והיינו דוקא בשטר הלואה למחנות סכר ובהיתר ויוד ג'יס
 כוונת הנותן שהלו' ע"מ שיחזיר לו מעות אבל הנותן לחבירו סך מעות בסתם לישא וליתן בהם למחנות סכר כיון שדרך נושא ומתן הוא להחליף סחור' בסחור'
 נריך הנותן להמתין עד שימכור סחורתו בעד מוזגים או יקבלה בעינה עם הריוח שיעלה על הסחורה : (י) למוכרס מיד א"כ האי מיד ל"ד הוא א"ל
 שמוין אותו כפנייה שהיה סוה אם היה לפכיתו קונה שנריך לו ורוצה לקנות ואין רצוה במה שעתה אין כ"א שרונה לקנייה ואינס רונים כ"כ בשומא ד"ל מסו'
 שרווחים שמכריחים עליהם וסאריכין למכור כדי לשלם בדמים סבורים לדחוק להמוכר או לכ"ד שיתן להם בזול וכדרך כ"א ולא בא למעט אלא שיחזירו אותם
 פתי מה שהי' יכול למוכרם עתה ולא היה נוולוכיס לעיר אחרת או שימכרם בשעה שנתיקרו עכ"ל הסמ"פ והש"ך תמה עליו א"כ כעלת דלת כפני ליון וזה
 ועשה המ"ה אם אין לו קונה עכשו נריך לזה ותו הא"כ הראש"ש שלא יהא סוס דיחוי בדמים וכו' וגם לא הרגשתי בראיותו מסימן ק"ג דהתם בודאי עושית
 שומא בזול כפי הקונים הנמצאים שם וכו' עכ"ל ולעכ"ד נראה דאפשר כוונת הסמ"פ כמ"ש ל"ל בכק"ט כיון דהמלוה להנחה כתבו אמרינן בתחילת הלואה יחא
 נפשו מזה שאם יבא הזמן ולא יהי' לו מעות שיקבל בשומא כפי מה שהוא סוה בעיני כ"א כדי שלא יגיע ללווה סוס הפסד ונ"פ : (יא) ודלא כ"א והש"ך
 פסק כ"א ובפרט האירכא דנפישו רמאו ריש להחמיר ולהסבוע : (יב) חובות לכותים אשילו הכית דין יודעים מזה שכדבריו כן הוא אין שומעין לו
 כדמסיק וכתב הב"ח אם יש לו מעות ומעלמלין וקרקעות וכשלם ושלם לכותי במעות יאסרו אותו ויתחייב בפלגים שומעין לו ויפרע מעות לכותים ולישרא'
 מעלמלין או קרקעות :

מעות אין משביעין אותו ואשילו חזקן שיש לו מעות והיא אום אינס
 שלי אלא של פלוגי לא משביעין ליה (ג) אבל מחרימים על כל מי
 שיודע שיש לו מעות והיבא דאמר אין לי מעות ונמצא שקרן תו לא
 טהימן בזה החוב אם אומר אין לו מעות אלא צריך לסיטרה ולמזבן
 ולהביא מעות : (ד) וכן אם נראה לכית דין שהיא מסקר ויש לו מעות ואינו
 רוצה לשלם כופין אותו שישלם מעות (ועיין להצעה סעיף ז' ח' : ב אם
 אין לו מעות אינו צריך למבור כדי ליתן לו מעות אלא ניתן לו ממה
 שיש לו ואם יש לו שלטל וקרקע וחפץ המלוה יותר בשלטל מבקרקע
 (ה) צריך ליתן לו שלטל אלא שנותן לו מאיזה מעלמלין שירצ' הוא
 ואין המלוה יכול לומר אינו רוצה משלטל זה אלא זה : ג אם יש
 לו מעות וקרקע או מעות ומעלמלין וחלואה אומר לפדעו במעות אין
 הם י"ה יכול לומר (ו) אינו רוצה מעות אלא קרקע או מעלמלין (וכן)
 אם אין לו מעות אלא קרקע ומעלמלין והלואה רוצה ליתן לו מעלמלין
 אין המלוה יכול לומר אינו רוצה אלא קרקע : ד אם אין לו אלא
 קרקע יבא ליתנו לו ואמ' המלוה אינו רצה אותו ואינו מבקש סמך
 עתה בלום אלא אמתין עד שיהיו לך מעות הדין עם המלוה : וע"ל ס'
 ע"ד היו מעות הלואה מיפקדות ציד אחר מויתאין אותו ונותין למלוה אבל
 אם היו צדק בהלוואה אין מויתאין צדק (ז) קודם הזמן : ה' אם יש
 ללווה (ח) ששרי חובות על אחרים יכול להנבותם לו וישומנו אותם
 כפי מה שיהא הליח אם הוא אלא וכפיהם שהם נכסיו עירית או
 זיכרית : ואפ"ש לו שאר מעלמלין יכול להנבותם לו פטרות כשויה (דיין)
 מנה"ת שהכ"א הנ"ל שכתב למ"ד אין גובין מיירי שיש נכסי אחר' וממילא
 למ"ד גובין מיירי נכסי ג' : ד י"א דבמוכר סחורה אינו מורידו
 לשימ כלל אלא (ט) שנותן לו מעות כמו שיהתנה ומאותו משבע
 עהת"ת ז' אם יש מעות ללווה ותולה אותם בכותי והמלו' הורשיש
 שרם שילו מחרימין על כל מי שיודע שיש לו מעות או מעות וי"א
 שאם היה אומר אין שומעין לו וכופין אותו ליתן מעות : ח אם
 נודע שהמס'ן שילו ותלה אות' בכותי ואינו יכול ליתן לו כפי הכותי
 מצעכ כופין למכיר קרקע וליתן לבע"ח מעות וכן אם הרבר יודע שיש
 לכיתו ערציר על נכסי הלואה וירא המלוה ליסול קרקע מיראת
 ערצירו של כותי צריך הלואה לטרוח ולמבור וליתן המעות : ט כל
 כה שיחון לו מקרקעי או מעלמלין ישומו לו כפי מה שחפ' (י) למכרם
 חיר א"י בביתו לפי הישעה לפי הזמן ולא שיצטרך לחזר למבור
 בעיירו ובשוקי' או לעכור עד שימצאו לו קוני' או שיתיק' רא"ב נעלת
 דלת בפני לוויים : יא' מגבין למלו' כל המעלמלי' שימצאו ללו' ואם
 לא הספיקו מעלמלין מנבים לו קרקע אחר שיחרימו על כל מי שיש
 לו מעלמלין או על כל מי שיודע שיש לו מעלמלין ואינו מביאם
 לב"ר וכן עיקר (יא) ודלא כ"א סנה' ליסנע ע"ז וגב' כל הקרקע שיש
 לו אשילו הוא משיעבר לכתובת אישה או לבע"ח שקרם כגביה לזה
 מיר ואם יבא ראשון ויטרוף יטרוף : יב' היו לו מעות או קרקע
 ויש עליו (יג) חובות לכותי ואומר הרי כל נכסי משועבדים לכותי
 נאם ישלו אותם ישראל יבואו הכותי ויאסרו אותו ואהיה בשבי אין
 שומעין לו אלא יגבה הישרא' חובו ואם יאסרוהו בורה הרי כל ישרא'
 מצווים לפדותו :

ענין בראשית
 י"א י"א
 י"א י"א
 י"א י"א
 י"א י"א

קב מאיזה קרקע מגבין החוב לבעל החוב ובו ה' סעיפים :

א בא המלוה לגבות קרקע מגבין לו מן הכינינית שבנכסי הלואה (א)
 רב שלו הם שמים : ב היו לו ג' אור ר' שרות בינוני לא יוכל המלוה
 לומר

ש"כ כיון שהלווה להנחה נתינת דמתחלת הלואה ויחא נפשו מזה כשנבא ז"פ ולא יהי' לו מעות יקח אף קרקע ממילא עיקר שמיכותו הי' על הקרקע'
 אבל כמכירה כת' הריש"ב כ"א שפיר אכן סהדי שעיקר שמיכותו הי' דוקא מעות דומיא דפובל שכתבו תוס' שם שניריך להטריח עמו ולהביא מעות וזה ברור
 דעת התוס' והריש"ב א"כ כשתעין דרכי ראשונים ז"ל ועוד כ"ל דאפשר לנא מחבר בבין כתבו תוס' כ"כ חייס כ"ן אשילו בכ"ח אע"ג דאית לי זווין לא משלם
 לי' אלא מה שירצה רכל מילי מוטב הוא וכו' לפ"ז אפשר דהש"ך כ"כ דרך הכרעה אם יש לו מעות נריך ליתן לו כמ"ש תוס' מתחלה דמעיקרא אדעת' דהכי
 אוכפי וא"י לית לי' מעות יש לכטוד על מיש' תו' כסס הרר חייס הכ"ל אבל במוכר סחורה מדמי לי' הריש"ב א"כ לפובל וככ"ל לכ"ע אמרינן אכן סהדי ונ"פ :
 ואם נתן לו מאה והוביס למחנות סכר כיון שהנותן היה כוונתו להרווח נריך לשלם לו במעות דוקא והיינו דוקא בשטר הלואה למחנות סכר ובהיתר ויוד ג'יס
 כוונת הנותן שהלו' ע"מ שיחזיר לו מעות אבל הנותן לחבירו סך מעות בסתם לישא וליתן בהם למחנות סכר כיון שדרך נושא ומתן הוא להחליף סחור' בסחור'
 נריך הנותן להמתין עד שימכור סחורתו בעד מוזגים או יקבלה בעינה עם הריוח שיעלה על הסחורה : (י) למוכרס מיד א"כ האי מיד ל"ד הוא א"ל
 שמוין אותו כפנייה שהיה סוה אם היה לפכיתו קונה שנריך לו ורוצה לקנות ואין רצוה במה שעתה אין כ"א שרונה לקנייה ואינס רונים כ"כ בשומא ד"ל מסו'
 שרווחים שמכריחים עליהם וסאריכין למכור כדי לשלם בדמים סבורים לדחוק להמוכר או לכ"ד שיתן להם בזול וכדרך כ"א ולא בא למעט אלא שיחזירו אותם
 פתי מה שהי' יכול למוכרם עתה ולא היה נוולוכיס לעיר אחרת או שימכרם בשעה שנתיקרו עכ"ל הסמ"פ והש"ך תמה עליו א"כ כעלת דלת כפני ליון וזה
 ועשה המ"ה אם אין לו קונה עכשו נריך לזה ותו הא"כ הראש"ש שלא יהא סוס דיחוי בדמים וכו' וגם לא הרגשתי בראיותו מסימן ק"ג דהתם בודאי עושית
 שומא בזול כפי הקונים הנמצאים שם וכו' עכ"ל ולעכ"ד נראה דאפשר כוונת הסמ"פ כמ"ש ל"ל בכק"ט כיון דהמלוה להנחה כתבו אמרינן בתחילת הלואה יחא
 נפשו מזה שאם יבא הזמן ולא יהי' לו מעות שיקבל בשומא כפי מה שהוא סוה בעיני כ"א כדי שלא יגיע ללווה סוס הפסד ונ"פ : (יא) ודלא כ"א והש"ך
 פסק כ"א ובפרט האירכא דנפישו רמאו ריש להחמיר ולהסבוע : (יב) חובות לכותים אשילו הכית דין יודעים מזה שכדבריו כן הוא אין שומעין לו
 כדמסיק וכתב הב"ח אם יש לו מעות ומעלמלין וקרקעות וכשלם ושלם לכותי במעות יאסרו אותו ויתחייב בפלגים שומעין לו ויפרע מעות לכותים ולישרא'
 מעלמלין או קרקעות :

קב (א) דנפלו הן שמיין פי' כגון שהיה לו עיריית וזיבורית ובינונית שלו עוכה כעיריית דעלמא מגבין לו ממכו והיינו חומרא לכתיבה וכ"פ דאזלינן בתריה לקולא

חשן המשפט הלכות גביית מלוה קח מאמר קדישין

ממנו כד יש להם עם יורשי הלוה אם מת ובאים ליפרע מהם אלא עבדו עבדים עם יורשי הלוה צריכים (ד) גם בן לישבע שלא נפרעו הם עצמם מאביהם וואם טענו יתמי הלוה אמר לנו אבא פרעתי לאביהם אין עליהם שבועה שלא נפרעו הם בעצמם : י מתנו היורשי' שהיה להם לישבע שבווע' היורשים (דח) י א שאין יורשיהם נשבעי' ונטילי' (דט) גי' א שגם הם נשבעי' שלא פקדנו אבא ולא אבא דאבא ונטילים : יא בר א שיוורשי המלוה נשבעים ונטילי' מיוורשי הלוה בשמת מלוה ואח' כ מת לוח אבל מת לוח בחיי מלוה ואח' ב מת המלוה אין היורשים בין שהם בנים או אחים או שאר יורשים נטילים בלוה אפילו בשבועה שהרי כבר נתחייב המלוה שביע' ליוורשי הלוה בדין הבא ליפרע מנכסיו ותומים ואין אדם מודיש לבניו טמון (ל) שאין יכול לגבותו אלא בשבועה (לא) ואפילו נשבע המלוה כנר לא מהני אס'ים לחוש סכרע אחר השבועה : (לג) ואם עבר הדיין והשביע יורשי מלוה ונכו חובם אין מוציאוי' מיד' לפיכך ש"ח של יתומים הבאים ליפרע מהיתומים שמת אביהם הלוה תחל' (לד) אין קורעין אותו ואין מגבין בו : והווקא האסטרופוס אבל הכ' נכ' פנא לפניהם לדין ונא הסטר לידם ודאי קורעין אותו מח' שפקדו שלא לגבו' בו מיהו אס' לא קרעוהו ונא ח"כ לכ' ד אחר ונכו בו מה שפס' עשוי (לה) ואפי' היה שם ערב ומת הל' תחל' לא יתפרעו יורשי המלוה מהער' אס' הניח הלוה נכסי' שאם יפרעו מהערב הרי הערב חוזר ונפרע מן יורשי לוח ביון שהניח להם אביהם נכסים ואין הילוק בין ערב לקבלו בזה : (וי) א דאס' הערב הוא היורש בעמנו גובה ימנו : יב אם היה הישטר מושכנת והיה אביהם מוחזק בה (לו) גובה בלא שבועה לפיכך אם מת גם יורשים גובים : יג אמר' א שאין היורשים נטילין בשמת לוח בחיי מלוה (לז) בשאין מוטנות בשטר אבל אם יש נאמנות בישרה אס' האמין לוח למלוה עליו ועל באי' כחו נשבעים יורשים ונטילים שהרי אביהם לא היה צריך לישבע לא ללוה ולא ליורשים ואם האמין גם לבני המלוה נטילין בלא שבועה אף אם המלוה יתחייב ללוה יצביעה על עסק תביעה אחרת : יד זה שאמרו ביון זה אין אדם מודיש שבועה לבניו אין דנין הדין זה לכל הדומה לו אלא (לה) הרי הפוסק ישטר' ומת אף ע"פ שאינו גובה אלא בשבועה הרי בניו נשבעי' שלא פקדנו אבא ע"י ארר' שלא אמר לנו בפיו ולא מצינו בין שטר תוי' של אבא ישל שטר זה פרוע וגובין שאר הישטר בין מהלוה בין מיוורשי' וכגון שלא מת הלוה קורם מלוה

ועי' בתומ' דין כהן ס' דונת כהן

דלא מנינו א' כ קשה האך ממוקן הנמרח המ' דלא לוסוף עלה דרפ' ושמאל' דהא טעמא דר"א כיון שגם על יתמי מלוה ח' וב שבועה ואי' לו' מ' משא' כ' בפונס שטר דעומד הלוה ונוח פרוע וכוונת ליסב' אלא שאין מניקין לו לישבע י' דגס ר"א מורה דמסידר ולעב' ד נראה כוונת הר"א ש הנמרח מייני פונס שטר בתוך זמנו וטוען הלוה ישבע לי ונא' כ' מת המלוה וכיון שמנינו לרב ושמואל דס' ל' אף במקום שטר דאורייתא מפסידין אע"פ שיש ספק עלילה שגם בכי הלוה איכס יכולים לישבע מ' מ' כיון שבני המלוה איכס יכולי' לעשו' המוטל עליה' מפסידין י' ל' כמו בפ' ד' שטר דאורייתא ונכו ונכע הלוה ישבע לי ומת המלוה כיון שאין יורשי המלוה י' לעשות המוטל עליה' מפסידין דלא חלקו חו' ל' בתקנתן כיון שה' המלוה י' לעשות המוטל כתקנה משא' כ' לר' א מנינו משום עליל' מועט' משכנתא דאורייתא יש לומר בפונס שטר בתוך הזמן וטוען הלוה ישבע לי ומת המלוה אע"פ שיש חיוב שבועה עליו מ' א' להפסיד להיתומי' אף שנוח חרונה לישבע משום שיש הרבה נדרים לחיוב חר' שבועה זו איכה אלא מדרבנן כגד שטר דאורייתא ומכ' ש' שיש כאן טענה חזקה דאורייתא דחוק הוא דחין חרס פורע תוך זמנו ועוד שבועה זו הוא קילא' שהרי אין פותחין בה אס' לא שאל הלוה משא' כ' בפונס שטר לאחר זמנו דפתחין לי' שישב' שבועת המנכה אף דלא טעין הלוה ישבע לי יש לומר דגס ר"א מורה לרב ושמואל י' וישב' הכוונת התם כגון מחי' בו הא' דרב פפא דאמר רב פפא פונס שטר וכולי' לכאור' קשה ל' ל' להזכיר הך דרב פפא בקינו' הל' ל' כגון האו' דתני במתני' דהא דין זה מובאר במתני' ח' דהתי' לאשמועינן מה ללא תני במתני' אלא מכלל פלוגתא דרב ושמואל משמע הכי דפליגי' בהכיע' י' קהי' משקנת הש"ס וכוה מתורן קוסיות הסמ"ע לעיל סימן פ' ד' ס' א' על מ' היוצא בפונס שטר תוך זמנו יפרע שלא בשבועה אלא כ' טעין הלוה ישבע לי כ' הסמ"ע נ"ע מכלל' להמחבר דין זה ולסמ"ע א' דחילוק מוכח מסוגיא דס' ב' ד' ומה שהקשה ה"ך ש' אמאי בינין מיתמוטעין להו' דלמח' היה חניה' וטוען ישבע לי וכל מאי דמזי' אבהו' למטען טעמין ליתמי' ח' תוך זמנו שרע שלא בשבועה עכ' ל' ולעב' ד' דבריו נ"ע הא' זה ג' מובאר בכתב' דוכתא דראשונים ובאחרונים דכל' מלתא דלא שכיחא לא טעמין ליתמי' וזהו ג' לא שכיחא דחוקה אין חרס פורע תוך זמנו ומש' המון הבת' י' ל' דודאי לא פרע וגבין מיתמי' אס' כ' הוא בעמנו טעין ישב' לי' מ' הסמ"ע ר"א כ' לכ' הא' דמסיק ה"ך כ' כגון פונס שטר תוך זמנו הא' חפי' אחר זמננו משמת לי' כ' הא' זה שטר על חניכו ועבר זמנו וטוען הנתב' אס' כ' השבע לי שלא פירעתיך ומת יורשי' נשבעין שלא פקדנו ונטילין דפונס שטר ומת המלוה זמנו ופטר' הלוה הוא על חניכו וזה ד' נראה דוס קנת רבות יותר בהך דני' הי' תוכס כל השטר ואינו דומה למ' דהא שטר ביה ומורה שטענתו אמת שחייב לו כד' וכך' ותו דחוקה אלויתא הוא דאין ארס פורע תוך זמנו מ' ד' רבאמן בלא שבועה קח' ד' דאפ"ה צריך לישבע כשטעין השבע לי ודוקי' ע' דבריה ושיב' ראיתי בב"ח שרונה לתרץ דברי' הש"ע נכ' דלגיל מייירי דמת לוח בחיי מלוה כ' ש' שהאריך בזה ודבריו נ"ע לעב' ד' דהא דין זה מובאר ומפורס' במימון זה וגם ה"ך הקשה עליו ו' ל' דא' כ' בלא שטר ובלא פונס שטר נמי אין היורשים גובים עכ' ל' ולעב' ד' נראה לישב' כוונת הש"ע לעיל במימון פ' ד' מייירי בנזילה הסיגס שטר ומת המלוה קודם ששבעת ונא' כ' מת הלוה כתיס וכיון שנתחייב המלוה שבועת ברי' דלא נפרע ואין היורשים יכולים לישבע אותה שבועה מש' ח' ח' כוונתן אפילו בשבועה וזה הוא בכלל דרב ושמואל והא' דאמרי דנמרח הבו' דלא לוסוף עליו דרב ושמואל כגון פונס שטר ומת וכו' דוק' ל' מהלוה עמנו אבל מיתומים הוא בכלל רב' ושמואל וזהו הטעם שייך כמו בע' א' וככ' ל' וכוה מתורן ג' בקוסיות הש"ע ד' דוד' והסמ"ע שרתי ברעיונות ימים רבים והו' דחוק' בעיני לומר שברא מיה' שלא כמס' כסוס פוסק ונא' הניע לודי ספר מפס' למלך ומיה' ז' את שפס' נכסי' שכ' דפרק י' מ' נכיות מלוה ו' ל' שוב דקדמתי למנוא טעם לדבריו כילא נראה לרב כמוהו להניח חלק וכראה שרע' הרב ז' ל' שכל שהשבועה שייך ליתמי' שייך לומר אין חרס מייירי וכו' אע"פ שמת מלוה בחיי הלוה ומאי דקאמר דנמרח הבו' דלא לוסוף עליו דרב ושמואל גבי פונס שטרות היינו דיקא שהלוה קיים ששבעי' דבועת היורשי' ונטילין מהלוה אבל אס' מת הלוה כתיס כ' מלוה לשבועה כיון שלא נשבעו בחיי הלוה היינו דרב ושמואל דאין אדם מודיש יפה לבניו לגבות מהיתומים ומ' ש' (דז) ג' לישבע כ' הריטב"א אהא דמתן וכו' היתומים מן היקומים לא יפרעו אלא בשבועה כ' בעל השטר דוק דטעמו איד' אחר לנו פרעתי הא' לחו' הכי נא טעמין להו' שאין טעמין ליה' להוכחו על יורש' זה עכ' ל' (דח) י' א שאין כו' הטעם משום דאין חרס מוריש שבועה לבניו (דט) וי' א שגם הכ' כ' להטעם דאין חרס מוריש שבועה הוא משום שכל אביהן היה מוטל לישבע שבועת ברי' לא נפרעתי ואין היורשי' יכולין ל' שבע עניה' מה שאין כן בזה דיוורשי' ורשי' יורשי' דכולה שבועת שא' היא ונשבעין שלא ח' מוריש' שסטר זה פרוע וכתב' הב' ח' מ' היכ' שיהי' הלוה יכו' ין לעמון לורשי' הי' לוחה שנספרעו מחביהו' וזהו הי' יכולין לישבע בבב' ואח' כ' מתו אין יורשי' היורשי' נשבעים ונטילין (ל) שאין יכול לגבותו א' ש' שבועה שטוענין הב' ד' מבור' הנתבע כוה שמת לוח בחיי מלוה וה' ח' מת מלוה בחיי מלוה דלא היה וכול המלוה לגבות אותה מתן (שכבר נשבע עליו ללוה) מייורשי' המלוה בלא שבועה מכני' שבה' ד' היו טוענין עבור יורשי' הלוה שמת אחר השבועה פרע לך הלוה מש' כ' שמת המלוה אין יורשי' נשבעין ונטילין מייורשי' הלוה דה' ל' ממון שלא היה יכול אביהן להניח אלא בשבועה ואין אדם מייירי וכו' (לב) ואם עבר הדיין כו' משום שיש פלוגתא דנמרח ומסיק דכתתלה אין חרס מוריש אבל אס' כבר גבו גבו כתב' כ' ודווקא כ' יין שהוא מבריש בזמנתו כר' א דנמרחיה וכדתו נראה לו שראוי לר' א' אבל אס' בפס' א' הן כ' ונפס' א' כרב ושמואל לאו דיינא הוא (לג) ות' שבו' אין מוניחים מידם פירש' אפילו בעדים וכן מוכח מכמה תשובות : (לד) אין קורעין את' ח' וכול' לתוספ' אוניא לב' ד' ונכו חובי' (לה) ואפי' היה א' כ' ה"ך שלא היה המחבר בב' וברמז' ונשאר פוסקי' גדולים סדורות הללו עיקר המיכות על המטלטלין בקרקע וכו' ע' באריות : (לו) גובה בלא שבועה א' ובעס' כיון שהוא טוחק לא חיישי' לבריו לפיכך נא' אחר שמת המלוה גובין יורשי' המלוה מייורשי' הלוה נשבע שלא כקדמו' והקס' ה"ך כיון שה' אביהן גובין בלא שבועה למה ישבעו הס' ולעב' ד' כראה לתרץ דבריו מנורדים ברמז' ס' פ' ג' מהלכות מלוה ו' ל' המלוה על המשכון וכו' ואלו רנה לומר לקוח הוא עדי' ה' וכפנט כנ' ח' ונטול' ע' ז' כ' הב' י' אס' היה שטר' דידע' כמה הוא החוב גובה בלא שבוע' כנ' ח' מ' א' ח' אס' מת גם יורשי' גובין עכ' ל' ונלע' ד' כיון דה' סתם גם יורשי' גובין ולא כ' בלא שבועת שלא שקדו' ח' כ' כוונתו שהיורשי' יכולים לגבות ולא היי' ין לבריו ולא יגרעו מאינו פנתו אבל מ' מ' מחייבי' לישבת שלא פקדנו משום שיש כל המלוה ג' כ' שבועת הית' לאחר הפרעון כמס' ל' ודיק' (לז) כשאין כאמנת שטר' וכראה לי' דנמרח' מת' שלכו' אף על פי שאין בו מחכות שפקנת ארנות היא שבטל השטר מוח' י' מחייב לשלם הממרו' ס' רק שמבטיח המלוה שבועת היסת על טענת הלוה להשיב דעתו בודאי אין שייך אין מוריש' שבועה לבניו וכו' ס' לפי התקנ' של פ' ו' וא' ג' ואל' ק' ונלמ' י' כ' בענין ממרח' ות' מנריך לשלם הממרו' ואחר זה יטעין זה כיו' (לח) הרי

השני המשפט הלכות גביית קטן מאמר קרישין

(א) שג' דהכריוו * עיניו מ' ע' והש' דהקפה עלטו ודכריהס
 מבוחרים בספר לחש משנה ע' : (ז) בעת שאין נריכים הכרזה דהיינו
 לנורך מוכני ולכרנא דיוורטיס ולקבוצה ו' מ' כשמכרו לעת נורך אחד מאלו
 אלא אפילו מכרו לשלם למוי שהלווהו לנורך אחד מאלו מוכרים בלא הכרזה
 כדו שלא יוכל דלת בפני ג' ח' המלוים לזה כשעסרך להמתין עד שיכלו ימי
 הכרזה * (ח) אף על פי שהכריוו הטעם כיון דאין נריך הכרזה וודאי לא
 דקדקו ופה בהכרז' והו' א' סכיר' לכו כיון שהכריוו בוודאי דקדקו ופה ומכרן
 קיים אפילו טעמו ומכרו שזה מנה במתניס : (ט) העבדים כמעט שאלו
 ישמעו פרוניס למכרן ויכרחו מטלטלין * סדרות * סמ' * יג' * (י) מוכרין
 שלא בהכרזה * * * * * והו' כדן הכ' ל' פנסעין * טלפני * היכא דמכרו למוכני
 ולכרנא * והש' ד' כ' דל' וק דכאן הוא הטעם דהוי ככע' ד' שרונה למכר
 בענמו * וכאמת שאלו אינו רונה להפרע מדעתו תלי בפלוגתא כפי' ק' ג'
 כ' א' ע' : (יא) בשומת בית דין הטעם דדוקא ככתיבין להמלוה בחובו
 דאין נריך לקבלו כמו ששמוהו מ' ב' בין שחתו שות או הותירו שותות המקח
 בעל אכל כשהב' ד' מוכרין השרה לאינו * דעלמא דין כשאר הדינות שאין
 אונאה לקרקעות אלא ככפל אכל אס' טכו בית דין ומכרו כוול מכרן בעל
 בשמות (יב) ככל שהו' דא' ל' לתקוני סדרתיך ולא לפותתי :

ק (א) מלוה כריבית כדי שלא יכלה קרנס כריבית מ' מוכרס
 הבית דין בשומא אפילו בלא הכרזה דהתוספת על השומא
 ספק ונתיב' הריבית הוא וודאי (ב) אכזבן דלא תימ' * * * * * כמתין עד שיגדלו
 ואלו יעשו מה פירכו בספר כיון שחביהן התחיל ככתיבת הריבית והיה כרחה
 טוב בעיניו קמל' : (ב) שקיבל עליו לרון ברין ישראל * * * * * כ' ה' ז'
 דאל' כ' מיניית לך הכותי שלא להניח חובו כו' ע' : (ג) שאר תועלת כ'
 בתשובת ר' ט' כהן וכתובת מנ' ט' הוא הדין חס' ישקנס על הכ' מון *
 (ד) כתובת אשה * * * * * אשוס חינא (ח) לפיכך חס' תפס היינו אס' תפס
 שעות שהניח להס אכיהם בלא עדים לא מפסיקן מיכיה ואין נריך פבועה
 ואס' תפס בעדיו חס' יש לו טער אין מוניאס ממנו אלא משביעין חותו ואס'
 תפס מטלטלין והס בע' מניחין כיד שליט' עד שיגדלו היתומים וכשבע וכשיל
 ודוקא שהוא שופ' שתפס ולא השכין לו האב במספון אכל אס' טוען שחביהן
 הפסין לו לא מפסיקן מיכיה אלא ככע' וכטול ומיירו שלא דאו עתה כידו
 דהוי ליה מנו דהחורתי (ו) תכס חס' להס * * * * * כ' ה' ד' אס' טוען שהיה
 תופס עתה אפילו תפס שלא בעדי' ככנין דאי' לו' מנו אס' נריך להחזיר
 ליד פלוס עד שיגדיל כמנא דכרי המוכר ליתא לריכא דפסוס דבר' ו' מ' טע'
 אפילו ידע שתפס אחר עתה מהכני תפיסתו * (ז) מהני ליה תפיסתו כתב
 הש' ד' חס' כתוב כשטר כאמנות נגד פובר ונגד טענות שוס תכאו הש' ז'
 נזקקין להס וכן אס' יעשה תכאי כפ' רוס * יג' * * * * * וייתומי' קטנים (ח) כו' ז' ז'
 לנכסי פרב * * * * * הט' ע' והש' ד' כתבו כס' מופסיס גדולים שזקקין אף
 לסתס ערב וכן עיקר (ט) תנו סדה כסור כ' דדוקא ננה כפטר שכתב ככ' *
 תנו מנה לפלוני ומעפס רכל החומר תנו הוי כסויב מודה שהו' א' מ' טלפס
 ד' כוס דכרעין מהס וכיכר שהו' כתיבת ידו אכל נייה בעדיס חין נזקקין
 שא' יוקנלין ערות שלא בפני ככל דין (י) נכסי מוריפו לקטן הטעם משוס
 דכח לידו ויורש גדול אלו היה פובר או התפס נכרי היה גדול יודע וחף
 שהטער חיו מקוים האקוימא לן שמקוימון הסטר שלא בפני (יא) לטעון
 ולדין * * * * * ר' ל' דוק בלא עדים אכל כשהכני עדים שגולה טוב חין מאחרים
 ככניל טענת אפטרופס (יא) דוקא שלא היה לו חוקת אנוי פירס או יש
 חילוק אס' עתה כשפה שכלו לדין דר' כה' הקטן אף שידעין שהמערער דר'
 כה' כשפה שמת אנוי והקטן הוכיחו כעברו בחוקה והמערער הביא עדים
 שר' כה' ג' טכיס כחוי אכיו א' חין מוניאין מידו אכל אס' עתה בחוקת
 המערער והקטן רונה להוכיחו מקבלין עדות של המערער (יב) מוקיין
 אות' פ' ואלו מכלקין אותס אכל חין מטלטלין מה חזיקו בקטנות * (יג)
 לעולם * * * * * ונטוען שוס לו עדי גזילה חין מעמידין לו אפטרופס : (יד)
 בטענותיו * * * * * של האפטרופס : (טו) לטוב היתומי * * * * * כ' הסמ' ע'
 דמשמע מדכרי המהכר ומור' כ' ל' שיש להקטן חוקת אבות וגס' דר' עתה
 בפניו והש' ד' כ' להיפוך דלעולם חוקת אבות מהכני אפילו עתה חין כיד
 הקטן * (טז) טכיס שהודה מיכיס כו' והכתי' מוקיין להרמכ' והמחכר
 כמ' אפילו לאחר מותו ולהרמ' א' איירי שהו' כיכר לדיכיס (יז) וכן אס'
 גול כתב מהרש' ל' ר' ל' שהודה ג' כ' כ' יקודס מותו * (יח) כתייחסו
 הצעלי * * * * * דורס כתיא דאכזה ומלגון ע' ש' פסאע ד' קבלין עדי
 בגולה שלא בפניו והש' ד' הכיס הכרז' ככ' ע' : (יט) בלא הכרזה * * * * *
 דטובת יתומיס הוא כדי שילוו להן ומה' מוכרין שלא בהכרזה ומשלמין
 ככיתות

וכדקו ופה ודכר' : כ' יוכא אף על פי שטעו ומכרו שוה ק' ב' ק' או
 ק' ק' הרי מכרן קיים אבל אם לא ברקו בשימא ולא כתבו אגרת
 בקר' שהו' דקדוק הימטא וה' כרזה וטעו והותירו שות או פתחו
 שותות מכרן בטל פחות משותות מכרן קיים וכן אם מכרן קרקע (י)
 בעת שאינו צריכים להכריוו עליה או במקום שנהגו שלא להכריוו
 לעולם וטעו ופחתו שותות או הותירו שותות מכרן בטל (כ) אף על פי
 שהכריוו ו' ח' דכיון שהכריוו אף על פי שלא היו נריכים מכרן קיים : ואם
 רצו בית דין שלא לכטל המכר ויתזירו האונאה מתזירין לאיחיה כח
 דריוט חסור מהכ פחות משותות מכרן קיים וחוי מחיל' כרן הריוט
 אע"פ שלא הכריוו שאי' צריכי' הכרז' באותו העת * אחיו העת שאינח
 צריכין דכרזה בשמוכרים לפרוע למי שהלוה לצורך קבורה או למזון
 האשה והבנות או ליתן מנת המלך וכן ב' ד' שמכרו דברים שאינם
 פועלים הכרזה וטעו בשותות מכרן בטל פחות משותות מכרן קיים ואלו
 הם הרברים שאין מכריוו עליהם (ט) העברים והשטרות והמטלטלין
 אלא שטין אותם בבית דין ומזכרין אותם שיד ואס' השוק קרוב
 למדינה מוליכים אותו לשוק : ד' אפטרופס או בית דין שלוג
 לצורך היתומים (י) מוכרים שלא בהכרזה ופורעין וכן בית דין רבין
 ואחריות איתמי אס' טרפו טטנו גזכח הלוקח שלא בהכרזה : ה'
 הא דאכרי' שאס' טעו בית דין ופחתו שותות או הותירו שותות מכרן
 בטל היינו כשהורידו לבעל חוב (יא) בשומת בית דין אבל בית דין
 שכתבו קרקע או עברים של יתומים שוה ק' ב' ק' אין הלוקח יכול
 לחזור בהם לא יהיה כח הדין חסור טכח היתומי' וכן הדין באפטרופס
 שכתב קרקע ועבדים שאין הלוקח יכול לחזור בהוניתם כרין הריוט
 ו' ח' דכל שפחתו או הותירו שותות מכרן בטל : ד' מכרז' ע' ישלוח
 גנתא השלית (יב) בכל שהוא המכר בטל ואס' אינה השלית לקונה
 דינו כשואל ארס : ודוקא שליח בית דין חיו כמותס אכל שופס הממונה
 בהורמא דמלכא פלומו הרי הוא כמוהו :

ק' אין נזקקין לנכסי קטן וכו' י"א סעיפים :

א' כבר נחבאר בתחלה סימן ק' ח' שאין גובים מורשים קטנים שלא
 הגיעו ל' שנה אפילו יש עליהם שטר שוס מלוה שאינה על
 אחר מג' ררכיס שנכתבו שם אפילו היה בו נאמנות ואפילו היה בו
 כל הנאי שבעולם אין גובים בו אא' כ' יש עליה' (א) מלוה בריבית
 שלוח אביהם טבותי (ב) שקבל עליו לרון כריני ישראל שלא יתבע
 ליתומים עד שיגדלו ולא קבל עליו שלא יקח ריבית וכן אס' ראו בית דין
 שיש בו (ג) שאר תועלת ליתומים לגנות כהס קטנים כגון שבעל חוב רונה
 לקוטר קנת ולמחול להס כדי שיפנה עכסיו הרפות כיד בית דין להגבותו :
 וכן נפרעים מהס בחובת (ד) אשה (כמו שנתאר כסור א' ח') ואס' יש
 יתומים קטנים וגדולים המורה נפרע הגדולים חלק המניע להס וכרי
 שירע ב' ח' מחלק הגדולים צריכין בית דין להעמיד אפטרופס
 לקטנים ולחלק עם הגדולים ויגבו לב' ח' מהגדולים חלק המניע להס
 לפרוע : ה' דאין נזקקין לנכסי קטנים היינו שהו' ודאי של קטנים אכל אס'
 לספק שמה מוריפס עדין ח' אף על פי ששומי' בו שמת גובים מוכסיהם :
 טעמא דאין נפרעין מהקטנים טישוס דחיישינן שטא התפס
 אביהם למלוה צדדי (כ) לפיכך אס' (ו) תתס משלהס אפי' אחרי מות
 אביהם והוא בענין שיכול להחזיר לו לטעון לקוח הוא כירי (ז) מהניא
 ליה תפיסתו כיון שירוע וברור לו שלא נפרע מאביהם : ג' (ח)
 נזקקין לנכסי ערב אף על פי שיתומים קטנים : ד' קטנים שצוח
 ורישן ואמר (ט) תנו שרה או תנו מנה לפלוני נזקקין לנכסיהם אחר
 המעמידים להס אפטרופס להפך בזכותם וכן אס' אמר תנו מנה זו או
 הגו שרה זו לפלוני נזקקין לנכסיהם אחר שמעמידים להס אפטרופס
 ולהרמכ' ס' בזו אין צריך להעמיד אפטרופס וירש גדול שנתן (י) נכסי
 מוריפו לקטן ויצא שטר חוב על המוריפס מורידים בעל חוב לנכסיו :
 ה' יתומים קטנים שנמצאת קרקע שאינה שלהם אלא טען הזוען
 שהיה גול כיד מוריפשו נזקקים להס ואס' נמצאת גזולה מתזירין אותה
 לבעליה ולהרמכ' צריך להעמיד להס אפטרופס (יא) לטעון ולרון
 וכן קטן שתקף בעבריו וירר לתוך שרה חבירו וכבשה אין אוסרים
 גמתין לו עד שיגדיל אלא מוציאין אות' טירו ולכשיגדיל אס' יש לו
 עדים יביא עדיו : (יב) דוקא שלא היה לו חוקה נכסיהם אלו מאבותיו
 אכל יש לו חוקה חין מוניאין ממנו עד שיגדיל ולכן מו' שנוח על יתומי' קטנים
 שיש לו חזיקו' סהן חין מעמידין ל' אפטרופס לרון עמו כעודן קטנים אס'
 לא שמכרסם מהס (יג) פוקים אותו בידים וכל שיש לספק נדנר ולפקס
 מתניס עד שיגדלו י' אדמעין (יג) לעולם אפטרופס כן שיש ממס
 בטענותיו (יד) או לא אולי יתפטר עמו (טו) לטובת היתומים : ד'

קרקע שהיה בהוקת קטנים ובא אחר וטען שהיא לקיחה ממוריפס ויש לו עדים
 שהחזיק בה ואכל' שני חוקה בחיי אביהם אין מוציאין אות' מידם
 עד שיגדלו שאין מקבלים עדות שלא בפני בעל דין אבל אס' הוציא שטר שהיא
 לקוחה בידו הרי זה מקיים השטר ומוציאין אות' מיד אחר
 שמעמידים להס אפטרופס : ז' (עו) קטנים שהורה מוריפס ככתב ידו על מטלטלים שבידו
 שהם מעסק שיש לו מפלוני א' שהוא פקרון גירו משל פלוני מוציאין מהס (יז)
 וכן אס' גול מוריפס חייבים לשלם בין אכלו בין לא אכלו בין (יח) נתייאשו
 הבעלי' בין לא נת' יאשו הבעלים בין מקרקע בין מטלטלין שהגיה מוריפס
 (ועיין לעיל סוף סימן ק' ו' א' אס' לון בית דין או אפטרופס של יתומי' לצרכם
 נזקקין לנכסיהם יאוצרים (יט) בלא הכרזה ונפרעים כבינוניות כמו כשאר
 בע' וכן בי דינא ריבין (ך) אחריותא איתמי אס' טרפה מהלוק גובה בלא הכרזה
 ודינו כשואר

Handwritten notes in a later hand, possibly a commentary or correction, written in a cursive script. It includes phrases like 'אין נזקקין לנכסי קטן' and other legal terms.

ביאמר קדישין הלכות גביית מלוה קי קיא חשן המשפט סדר

כדינו... ככל אלה שיש לו עסק עם חבירו שהאפרוץ או הכ"ד שהם דולים עומדין במקומן בחילי דעשו לנכריהו: (ד) אחריות דיתמא * * * ללא תומא כל הלוקה יב"ד כיון שהם מוכרין בהכרזה בטוח הוא הלוק' שאלו היו מפרטין היו באים ימינו הכרזה קמ"ל דא"פ האחריות הוא אנכסיס שירשו יחב"קו: (דא) ודינו כשאר ב"ח * * * מילגנות מהניכוי ולא מהאיכרית (דב) אין נזקקין דוקא כשיב' מורי' ההלוואה ונרכי' לקבל עדות בזה דוקא קאמר דאין נזקקין להן דקטנותן אבל אם מורים שלוו מהם לנכרין והגיעו לטובת הסעודות נסרעין מהן מיד בעודן קטנים (דג) בכל מקום שאמרו ג' זה רשעה זו וסדה בתם בכלל ומזה דמה שסיים המחבר וכתב יש מי שכתב שאין מקבלין קאיו כחי אשדה ומנה זו וסתם ומה שכתב מגרס וי"א הטעם קאי אבל מה שר"ל המחבר במה שכתב כ"מ שאמרו * (דד) ככ"י הניכרת לב"ד קאיו אסלמכיו אע"פ שחתמו הנייאה בחייו דגם חתימתן נרין שיהא כיכר לב"ד דאז ע"פ ראיות ידונו ז

כדינו... ככל אלה שיש לו עסק עם חבירו שהאפרוץ או הכ"ד שהם דולים עומדין במקומן בחילי דעשו לנכריהו: (ד) אחריות דיתמא * * * ללא תומא כל הלוקה יב"ד כיון שהם מוכרין בהכרזה בטוח הוא הלוק' שאלו היו מפרטין היו באים ימינו הכרזה קמ"ל דא"פ האחריות הוא אנכסיס שירשו יחב"קו: (דא) ודינו כשאר ב"ח * * * מילגנות מהניכוי ולא מהאיכרית (דב) אין נזקקין דוקא כשיב' מורי' ההלוואה ונרכי' לקבל עדות בזה דוקא קאמר דאין נזקקין להן דקטנותן אבל אם מורים שלוו מהם לנכרין והגיעו לטובת הסעודות נסרעין מהן מיד בעודן קטנים (דג) בכל מקום שאמרו ג' זה רשעה זו וסדה בתם בכלל ומזה דמה שסיים המחבר וכתב יש מי שכתב שאין מקבלין קאיו כחי אשדה ומנה זו וסתם ומה שכתב מגרס וי"א הטעם קאי אבל מה שר"ל המחבר במה שכתב כ"מ שאמרו * (דד) ככ"י הניכרת לב"ד קאיו אסלמכיו אע"פ שחתמו הנייאה בחייו דגם חתימתן נרין שיהא כיכר לב"ד דאז ע"פ ראיות ידונו ז

קיא דין מלוה בשטר גובה ממשעבדי והמלוה על פהובו כ"ד סעיפים:

א המלוה את חבירו על פה אינו גובה אלא עמה שימצא ביד הלוח (א) אבל אינו טרף לא מהלקוחות שקנו טמנו ולא ממתנות שנתן אבל מכל מה שימצא בידו גובה (ב) בין קרקע בין טלטל אפילו קנאם אחר הלוואה אבל המלוה בשטר טרף מהלקוחות ומטקבלי המתנה שקנו ושקבלו טמנו קרקע אחר הלוואה אפילו אם (ג) אינו מפורש בשטר כן אבל אם פיר' בפירו' שהלוה יז על תנאי שלא יטרף מהלקוחות ולא ממקבלי מתנה חנאו קיים ואינו טורף מהם: ב הקרשו הרי הם כמשועבדים ואין נפרעים מהם כל שיש לו בני תורין אם קרם המכר או המתנה להלוואה רבר פשוט הוא שאינו טורף מרם אלא אם כן יש היבחה שלא נתבונן במכר ובמתנה אלא להבריתם (ד) טב"ח ובטו שנחבאר בסימן צ"ט שהמתנה בטלה ואפילו קרמה להלוואה בעל ח"ב גובה ממנה אפילו אם היא מלוה על פה: ג אם נתנו ללוה מתנה על תנאי שלא תחול עליה שום שעבוד לא חוב ולא פתובה שקרם למתנה ולא יחול עליו להבא (ה) התנאי קיים ולא יגבה ב"ח ממנו (ו) אפ"י כתב לו דאקנה אבל אם קנה קרקע (ז) והתנה עמו המוכר ע"ט שלא יחול עליו שום שעבוד אינו מועיל וב"ח של הלוקח גובה ממנה: ד טי שנתן קרקע לבנו על תנאי שלא יחול עליו שום שעבוד (ח) ואין לו בן אחר ומת האב ב"ח של הבן גובה ממנה: ה מי שיש לו חובות הרבה וב"ד סברו קרקע הלוה כרי לפרו' לב"ח המוקרם (ט) אין שאר בעלי חובות יכולין לחזור על הקרק'. להוציא מיד הלוקח * אבל אם סברו הלוה עצמו כרי לגבות לב"ח המוקרם יכולין שאר בעלי חובות לטורפי מר' לוק' * אפ"י טרפסי תומי' שמכרו לאחרים לא אמרינן (י) דאחריות' דנפשיהו קבילו עליהו לא חוזרים וטורפים בחובם: ז בעל חוב מוקרם שב"ג לגביה (י"א) כחן עוד בעל חוב יחומר (י"ב) ללוה נכסים יותר מכרי חובו של זה אין מרדין אותו נכסי לוח אפילו יש נאמנות בשטר (י"ג) ער שישבע שברעת המשינה שלא נפרע כלום כרין טורף שהרי טורף טהב' מי (י"ד) שנמחק ישטר חיבו וכתבו לו ב"ד שטר אחר וכן מי שהלוה את חבירו מלוה על פה ונתחייב לו ברין ולא היה לו מה לצרוע וכתבו לו מעשה ב"ד אם טורפין מהלקוחות נתכאר בסימן ע': ח ברא שטורף ממשעבדי כשאינו מוצא ביד הלוה בני חרי לגבות חובו מהם אבל אם מצא ביד הלוה בני חרי לגבות (י"ג) אפילו הם ויבורית לא יטרף ממשעבדי לא שנא אם הם לקוחות או מקבלי מתנה לפיכך אם נתן הלוה מתנה לאחריו וכתב להם ק"ק לפלוני: ויש' לפלוני ות' לפלוני ואין נכסיו כרי שישפיק כלום (י"ד) אין אומרי' בל הקודם בשטר וכה אלא (טו) חולקים הנכסים לט' חלקים ויקח בעל הק"ק שני חלקים * ובעל

קיא (א) אבל אינו טורף חו"ל תקנו משום פסידא דלקיחו דלא יגבה מהם החלוה בע"פ דלית ליה קלא ולא ידעו הלקוחות לאזדהורי ביה ומקבל מתב' אע"פ דלא כתן מעות מ"מ אי לא עשה לו סוכה לא הוי זכיב ליה וה"ל כמכר (ב) בין קרק' כו' ואם שפד נכסיו בלתי אשתו והן משפדדים לכתובתה דינו כמו אבד רמה שיכול למכור לעולם או מד שתחלמן כן הדין נבע"ח ואשה שנתן לה אחר או בעלה קרקע קודם מלוה א"ף שהבעל אוכל פירות אין בע"ח גובה מהם פירש הש"ך גבי הבעל כתן לה אין גובה הבע"ח הקרקע אבל הפירו' גובה כשהבעל אוכל פירות ממנה אבל כשאין הבעל אוכל פירות א"ף הפירות אינו גובה * (ג) אפילו אינו מפורש דק"ל אחריות ט"ס הוא כתב בעל חות יאמר בתשובה ע"כ כ"י בעדים שהעירו שנעשה ההלוא' בפניהן שכתבו ככ"י שבפניהן נעש' ההלוואה ובפניהם חתמו האשה והב"ד בעלה ואמרו השטר למלוה א"ף שלא היה קנין הוי כשטר קנין וטורף מלקוחות גם קודם לגביות כתוב' אשה אבל אם המלוה צא בכ"י שחתמה האשה והדר בעלה וביקש מהעדים שהיו אבל הלוואה שיהתמו תחת כ"י אין בכוחם לעשות זה שלא יעשה ממלו' ע"פ מלוה בשטר שלא מדעת לוח וזה מיידי שביקש שיכתבו שבפניהן נעשה ההלוואה אבל זה ביקש שיקומו חתימתן הוי ממש כמו הממרות שלנו שאין בהם כח להניח מיד הלקוחות או ירשאוין לקיים החתימות ומי שיש בידו כפ"ד וכתוב בו כחיות שלא יוכל לטעון פרעתי או טורף כפסק דין זה מלקוחות דמעשה בית דין אית ליה קלא וכ"ס אם צא אותו שהפסק דין בידו בשעת הכרזה שהכריזו רבית בכה"כ ואמר שיש לו כ"ס ד' עליו פשיסא דהיה להם הלקוחות לאזדהורי ביה וטורף מהם אבל ככ"י סתם א"ף אם צא ככת' יז מתרה ללוקח שאל וקנה מחנו אס"ה אינו טורף וכ' עוד בתשוב' ס"ד מי שמכר ביתו והתנה עמו שלא יכריזו ביתו כנהוג מטעמים שהיה לו ונתר' הקוב' ומכני שנסתפק הקוב' בשני בעלי הבתים אולי חייב להם והם ראונו ומעון הלך אגלס ואל אומס וכוחם ראונו שאינו חייב לו ושמעון הראה לו כ"י שחיי' לו וקנה הקונה הבית כו' האמין לראובן ולא יר' משמעון ואחר שאינו רק כ"י ואח"כ צא ראובן והניח שטר בקנין וכפס' שיכול לערוף הבית דיכול ראובן לומר שלא להשביע א"ע כוונתי ואם צאו מלוים בשטר' ת שהלוו לו אחר זה שנה הבית ואמרתי ש'א ידעו מזה שמכר לו הבית ואחרי' שהלוו על סמך שיש לו בית אין בדבריהם כלום דעדי קנין מקי לקלא (ד) וכמו שנתבאר שכ' כ"י ט' * * * ואם נראה לב"ד שלא נוכי לערמה רק למתכ' גמורה לא קנה היחזקל אע"פ שכוונתו הית' להבריה: (ח) ה'תנאי קיים משום שהנותן יכול להתנות איהו תנאו שירנה וכשלא כתקיים התנאי או המתנה נטילה נמצא שהמלוה לוקח מחוץ אחרים בחובו * (י) אפילו דכתב * * * לי דאקנה ר"ל דא"ף דמהני כתיבת הלוה למלוה דאקני למהו משועבד לו מה ששנה אחר הלוואה מ"מ זה שאינו קונה לרעתו אלא לדעת הנותן לא כשעבד לו: (ז) והתנה שמו המוכר הטעם אם ירנה המוכר לבעל הממח' מכח התנאי הדי נרין להחזיר ללוקח ה'גבו הלוה המעות ויקחם המלוה (ח) ואין לו בן אחר * * * הטעם משום דשמת ראובן הנותן אותו הכח ששייר לעצמו בקרקע וכה בו כיון שלא היה לו בן אחר וכשצא ב"ח לערופה א"ף שכתבטלה המתנה מוכח אותו התנאי ע"מ חורה לבן דשיוני דשני הכותב לעצמו יירש הבן מאביו וה"ל כלוה ואח"כ קנה דמשעבדין והש"ך כ' כשם הב"ח דאם כ' לב"ד דאקני ולוה אח"כ אחר מיתת אביו נשתעבד לראשון ואם לא כתב לו דאקני הוי גובה השני ולא הראשון אבל אם היה לו עוד בנים לא היה גובה ממנו אלא כפי חלק ירשתו המניב ע"ז ה'נן שלוח ממנו שהרי ודאי א"ף לאחר שחזר המתכ' לאביו גם הוא ירש חלקו עפ' אחיו ממנו: (ט) אין שאר ב"ח * * * כסול לעיל סימן ק"ד פ"ט והטעם דאלים כח הב"ד להעמיד לוקח זה ששנה מהם ביקוס מלוה הראשון שהי' מוקרם לשאר ב"ח משא"כ הלוה שמוכר בעצמו דלא אליה כח מכירתו וכיון ששאר ב"ח הם מוקדמין לקניות לוקח זה חוזרין ונכין ממנו * (י) אחריות * * * ר"ל שהאפרוץ שיש לו ע"פ על מורישם לא אמרינן דאחריות דכפשיהו קבילו עלייהו ואע"פ שהם מוקד' זין ללקיחות אלו טחלו על אחריותם של אלו נכסים * ולקמן סימן קמ"ז חזר וכתב שור"ס דין זה ע"פ ונבמ"ע: (יא) ער שישבע * * * והמוקרם יכול להטיל חרס בתם כגד כמאחר ולומר שהחרס יחול על מי שיודע שס"ח של המוקרם אינו פרוכ או מי שידע בעצמו שס"ח השני פרו ומכני לו להיזקד על חנם: (יב) מי שנמחק * * * על סימן מ"א: (יג) אפילו הם ויבורי * * * הטעם דמן התורה ב"ח בויכרית אלא משום כדי שלא יועיל ד' את בפני לוי' תקנו שיגבה מניכויים ונמקוס פסידא דלקוחות לא גזרו וכמ"ס בסיון ק"ח סי' ע' דמה"ט אין גובין מפיורשים אפילו הם גדולים אלא מוזכרית ומ"ס לפיכך אינו מוקרם יפסעם י"ש לפני זה וז"ל משום דסיפא נקטוהו דמסיק אבל אם אמר ק"ק לפלוני ואחריו ש' לפלוני כו' ינחו עליהם ב"ח גובה מן החזרון דהאחרון הוי ככ"ח כגד הראשונים בטענה שגבו הראשונים כשאר מה שגבה האחרון ביד הלוה ומכאן עד סוף הסעיף ע"ל בסיון רכ"ג וי"ש ס"ס: (יד) דין חומרים ה"ס כיון ששלשתן נתן בשטר א' אמרינן שיתכונן שיתחול מתנותיהן יחד אלא שא"א לבני ארס להניח שכי דכריש כח' * (טו) חולקין הנכמי' כו' ואע"פ רומה לפימן ק"ק

כדינו... ככל אלה שיש לו עסק עם חבירו שהאפרוץ או הכ"ד שהם דולים עומדין במקומן בחילי דעשו לנכריהו: (ד) אחריות דיתמא * * * ללא תומא כל הלוקה יב"ד כיון שהם מוכרין בהכרזה בטוח הוא הלוק' שאלו היו מפרטין היו באים ימינו הכרזה קמ"ל דא"פ האחריות הוא אנכסיס שירשו יחב"קו: (דא) ודינו כשאר ב"ח * * * מילגנות מהניכוי ולא מהאיכרית (דב) אין נזקקין דוקא כשיב' מורי' ההלוואה ונרכי' לקבל עדות בזה דוקא קאמר דאין נזקקין להן דקטנותן אבל אם מורים שלוו מהם לנכרין והגיעו לטובת הסעודות נסרעין מהן מיד בעודן קטנים (דג) בכל מקום שאמרו ג' זה רשעה זו וסדה בתם בכלל ומזה דמה שסיים המחבר וכתב יש מי שכתב שאין מקבלין קאיו כחי אשדה ומנה זו וסתם ומה שכתב מגרס וי"א הטעם קאי אבל מה שר"ל המחבר במה שכתב כ"מ שאמרו * (דד) ככ"י הניכרת לב"ד קאיו אסלמכיו אע"פ שחתמו הנייאה בחייו דגם חתימתן נרין שיהא כיכר לב"ד דאז ע"פ ראיות ידונו ז

השן המשפט ה ית נבית

מלוה קיא מאמר קדישין

ובצל הש' חלקים ובעל הת' חלקי ואם יצא עליהם שטר חוב גובה ככולם ובפי החלוק יפרע כל אחד מחלקו אבל אם אמר ק' ק' וזו לפלוני ואחריו ש' לפלוני ואחריו ת' לפלוני כל הקודם בשטר וכה לפיכך יצא עליהם ש' ח גובה טהאחרון ואם אינו מספיק גיבה משלפניו ואם אינו מספיק גובה משלפני פניו (טו) (י' א' ד' ה' ח' א' ח' ק' ק' וזו לפלוני וק' ק' וזו לפלוני וק' ק' וזו לפלוני דמאחר דנותן לכול' כצוה ולא כלל' ביהר היו כאלו ימר אחריו לפלוני . וי"ח : ז' ראובן צוה מחמת מיתה לתת פנה לשמעון ומכרו היורשים כל הנכסים שלא מצא שמעון לגבות טנה שלו גובה מהלקוחות (יז) ואין היורשים יכולים לומר שנתנו לו כיון עשטר הצוואה יוצא מתחת ידו ולא הישינו לקנוני' : י' יורשים שמכרו נכסי אביהם יש להם דין משיעבדים ואין בעל חוב טורף מהם כיון שיש בני חורין ראביהם ואם לא השאירו בנכסי אביהם בני חורין ורוצים לסלקי בקרקע שלחם נתבאר בסי' (יח) קי"ז : י"א אם טבר הלוח קרקע שיש לו בעירו ויש לו קרקע בעיר אחרת בעל חוב טורף טהלוק' ואינו יכול לומר חנתי לך בני חורין כיון שאינו בעירו שגם הלוח עצמו לא היה יכול להגבות סנכסיו שיש לו בעיר אחרת : (יט) מיהו הכל לפי ראות הדיינים כ"א אין היזק למלוה כמה שגובה בעיר אחרת לגבות שם מכני חורין גובה שם : י"ב הניתו הלקוחות בני חורין ביד הלוח ונתקלקלו בע"ח טורף מהלקוחות ורוקא נתקלקלו אבל לא נתקלקלו אלא שאינו יכול לגבות מהם מחמת שישעו (יג) כגון שסילק שעבורו מהם ולקח בקנין שלא יגבה מהם אינו גוב' מהלקוחות' שיאמר לו הנחמו לך מקום לגבות ממנו : י"ג אם לא נתקלקלו אבל (יד) גולם אגם אינו טורף ממשועבדים מפני שמצויים הם בעלי דרוע לפיכך וסוף שיגבה חובו : מיהו אם המיר הלוח ולא יוכל לגבות דנייהם היו כנתקלקלו כדו וטורף מהשעבדי (יג) וי"א דה"ה אם הניח הלוח יתומים קטנים וי"ח . לוח שכל למכור קרקעותיו לכותי שלא יוכל המלו' לערוף אחר כך חובו ממנו וכל למחות המכירה אינו יכול למחות כמו שלא יוכל למחות כשמוכר מטלטלין שלו אף על פי שלא יוכל למכור דשם יפרעו עדיין קודם שיכא זמו מיהו המוכר לא טוב עושה שמזיק שעבורו של חניו ונראה לי דאם נראה לבית דין שלא יהיה מקוב לגבות חובו אחר כך יכול למחות (ועיין לעיל כימן ע"ג כע"י) : אפילו הגיע זמן הפרעון ונתרשל המלוה מלתבוע חובו וליפרע מבני חרי ואחר זמן רב אשתדוף בני חרי גבי משעבדי : י"ד אם יש כאן ב' אג' לקוחות שקנו ממנו באחד ואין אחר מהם קורט לחבירו וכל בעל חוב לטרוף גובה מאיזה מהם שירצה ואינו צריך ליקח חצי השרה מזה וחצי שרה מזה . אבל אם היו כאן שדות הרבה ויכול לגבות שדה מכל אחד גובה מהן (יג) ולא מאחד מהן : י"ז אם הלוקה שקנה מהלוח מכרו לאחד והאחר לאתר אשילו ער מאה וכל לטרוף כחלקיק האחרון אינו יכול לומר (יג) למח לא תבעת חיבך מהראשון : י"ז לוח שמכר נכסיו וחמת המלוה על שטר הסביר' (יד) לא הסביר בשביל זה זכותו וטורף מהלקוחות שיוכל לומר הב' גוח לי והראשון קשה ממנו : י"ח ראובן קנה בית משמעון ולוי היה לו שטר על אותי בית (יח) ולוי היה במעמד בשקני ראובן הבית ולא הוציא ישלרו וגם ראובן סתר הבית ובהו בו ומינה את לוי על הבנין ואח' כ הוציא לוי שטרו לא איבד זכותו בשתיקתו : י"ט לוח ש"וה ואחר כך נתן נכסיו במתנה על מנת להחזיר (יז) אם הם קרקעות שקנה קורט שלוח או שקנאם אחר שלוח וכתב לו ראקנה אין מתנתו בלוח ואם המתנה קרמה להלואה ונתנה לזמן ירוע וכה המקבל במתנה ער שיגיע זמנה ואם נתנם לו במתנה על מנת להחזיר בסתם ולא פי' באיזה זמן יחזירנה לו יאמר כך לוח כשם שהמקבל יכול ליתנות ללוח לזמן מרובה שיאמר לו בכל פעם אחזירנה לך לאחר זמן (יז) כך הוא דוחה למלוה הבא מכח אך המלוה יכול לכופו מדרבוי נתן כשירצה להחזירם שלא יחזירנה אלא (לו ולא) לניתן : י"ז אע"ג דלא כתב ראקנה (יח) אם קנה והוריש גיבה וי"ח : (עיין לקמן כוף סיני קי"ז) : י"א ראובן הלוח לשמעון על פה ושמעון הלוח ליהירה בשטר וסבר יהודה כל נכסיו וכל ראובן לטרוף מהלקוחות שקנו מיהודה מכח שטר שיש לשמעון על יהודה (יט) הדין עמו הואיל ושמעון סירה שהוא חייב לו לא היו ללוח נכסים אלא שטרי חובות שיש לו על אחרים (ל) לא מיבעי בעורם בירו שהמלוה גובה שלו מהם מדר' נתן אלא אפילו מת הלוח ונפלו השטרות לפני יורשים גובה מהם (לא) אפילו נעשו השטרות שיש ללוח על בעלי חובות אחר שלוח רוא מהמלוה (לכ) ואפילו קנו בעלי חוביו של לוח נכסים אחר שלוח הלוח מהמלוה שלו המלוה גובה מהם ומיורשיהם מדרב נתן : י"ב אם טבר הלוח שטרי חובות או נתנם לאתר או שבעלי חוביו (לג) מכרו נכסיהם (לד) אחר שלוח רוא מהמלו' אם יש בשטר שיש

ס"י דחולקין בשוה דשם כ"א הלוח מעותיו וכשעת הלואה כשתעברי נכסי הלוח לבעל הר' כמו לבעל הש' מש"ח כ' בכותן מתנה מכסיו כרנונו דשורת הדין כותן שלמי שהיה כוונתו להרבות בנתינה יתן לו יותר ומ"ה כולקין לפי ערך : (טז) וי"א דה"ה * כתב הט"ז ואל"כ לא משמעון נכסיו רבותא בלא אחריו אלא בשנתן לכולם בשוה וי"ל דק"ל רבותא אפי' דניתן לאחרון סך גדול מן הראשון ש"מ שהוא ודאי חביב עליו יותר ולא כותין שיגבה ממנו תחלה קמ"ל : עכ"ל ופברתו הוא טבאר כפי רש"ט ספק י"כ דף קל"ח ע"א בד"ה גובה מכולם וכו' ע"ס : (יז) ואין היורשים ע"ל סימן מ' ולקמן פסיון דמ"ג . (יח) קי"ז * אם נתבאר בפשיטות דאין יכולים ללוקח בן יקעות שלהן חפ"י הן עידית ושל אביהן שאכרו ויבורית ובזעזעו וכל זעלעלין יכולים לסלקו אחר לא שפשו אבותיו : (יט) אחרת * אם הטעם שאינו מן הדין שינויא מנה על מנה ככשיפוטו שמה והכנסת פירות מבייתו לשם : (יג) וכגון שסילק * וככתובה גובה נכס' ג ועיין בש"ך סק"ח : (יא) גולם אכס כ' הש"ך אין דבריו מוכרחו' ונ"ע * אם וה"ה אם מכרו לכותי ב"עט אמון והקרקע סוה יותר והתנה עם כותי כשיחזיר לו מצות יחזיר לו קרקע והכותי אלוס ואינו רונה לקיים : (יב) וי"ח * אם פי' יכול המלוה לגבו חובו מהלקוחות אף שהכין נכ"ח וא"י להוציא מירו דהיינו כשהס קטנים א"י להוציא מידם ער כשיגדלו (יג) ולא מא' מהן כ' הט"ז נראה דאם תשה אבותיו סתם יכול ליעול אפילו מא' מהן כל חלקו * (יד) למה לא כו' הטעם דשם לא רנה לתבוע טר עתה מכמה טעמים שיש לו מיהו בשטר ישן ע"ל בסיומן ס"א : (יד) לא הפסידו כ' הס"ע * הטעם דיכול לומר סבור הייתי שסירת לי ממקום אחר או בזמון כס' כ' ככר כתב המחבר טעם אחר כמ"ס בעל התרומת בשטר כ"ע בשם הגאון בראה לתרן אף לדב' התוס' שכתב דאע"ג דחכמים פליגי' על אדמו"ר בעורר על השדה ולית הלכתא כדדמיון בהא דהא לא קתני בה רואה א"י את דברי אדמו"ר וכו' מ"מ לא היה לו לחתום ולעשות דבר הכראה הודאה מזוס כיוצא דשני י"ל דההלוח כ"ה מודה מסיס דיכול לומר סבור הייתי שיפרע לי בזמון מזה או ממקו' אחר : (יח) ולוי היה באותו מעמד פירש שהיה לו שפבור עליו ויכול לומר סבור הייתי שיפר' לו ממקום אחר ועוד דלא עביר מעשה ומה שמינהו ראובן על הנכין כזה יכול לומר כוונתי היה שאבכנו לפי' דכנוי ואח' כ' אטרפכו * (יג) אם הם קרקעות * אם הם מטלטלין ככל עכין היה מתנהו מתנה אף ששעבדס אג' קרקע משום תקנת השוק : (יז) כך הוא דוחה למלוה * אם כ' הט"ז וזו לול' ד לשטר שכ' זמנו אחר הפסח דעל הפסח הבא ראשון קאמר דאל' ככתבטל השטר הכא כמינימא הכי דא"כ יכתבטל השטר וי"ל דע"כ כ' כשימות המקבל תחזיר המתנה לכותן מש"ח כ' התס דלא יליא רק בלאחר הפסח ולא יועיל מה שימות עכ"ל : ולפני' ד' נראה לתרן כפשוטה דהתס כ' הטעם בנדו"ז ל' דאי לא תימא הכי שטרי למאי מהני כיון דמני לרחמי ער הפסח של יוכל הגדול מש"ח כ' הכא ל"ל הכי דנריך השטר לראי' שיהא בירו כשיחזיר ה' את גבולו שיהי' לו עוד מצות וקרקעו' ויהא חל החוב על זה ועוד בלע"ד דהתס כ' האחר בראובן שהוכיר עכ"פ הוין של פסח מש"ח א' וריבן ד' דאין נתכוין לפסח הבא ראשון ואיול לשטתו כמ"ס בחיבורו ב"י שהניח רא"י מכל' הכהו דנכרי' דלא תני' בחד מינייהו ראשון דנתן קונם שאת כהנית לי ע"ד הפס' אם תלך לבית חביך ער החג וכו' אסור ער שיגיע ולא אמרו שיהא אסור ער פסח האחרון כלומר כד עולם ור' דאל' ככתבטל השטר לגמרי ולמה הזכיר כלל ע"ד הפסח א"י כוונתו מתחל' היה ע"ד פסח ראשון מש"ח כ' הכא בחמת מיורי עכ' לו סתם מש"ח פסח המחב' שפיר שיכול לדחותו : (יח) אם קנה * אם דרשות היורש כרשות המלוה דמי דברא כרעה ד' גובה הו"כ' הש"ך תימא על המחבר שכ' ה"ח דהא מוכח ככברא ראשונה כ"כ בב' כ' דף קל"ז ע"ס וכ"כ הכמ"ע ע"ס : (יט) הדין עמו * קיבור כ"ז וסמך על מ"ס אחר זה וכאן לא בא אלא ללמדנו דאע"פ שראובן לוח ע"פ יכול לגבות : (ל) לא מצייא וכ' זמירי דהשטרות והנכסים עדיין כ' דן שלא מכרס הלוח או לוויס שלום ה' לא הנריך שיהא כתיב בשטר המלוה הקבלת מטלטלי' אג' קרקע אע"ג דשטרות מטלטליס הן מ"מ כיון דהלוח היה יכול לגבו מטלטלי' שלו בעודן בידו בכל ענין מ"ה מלוה של הלוח גובה ג' כ' מדר' נתן זמן שהס בידו ואין חילוק בין יש ביד לויס שלו קרקעו' או מטלטלי' (לא) אפי' כעשה * וכ"ס אם ככר נעשה קודם שלוח הלוח מהמלוה הראשון ראו בשעת ההלואה כשתעבדו לו דהא גס הפס נכסי לוח הן דמשועבדין למלוה : (לב) ואפילו קנה ר"ל דמירי זה כשלוח * אם שמעון ליהודא קודם שלוח שוא מראובן וכל זה כ' דאפילו לא קנה יהודה (שהוא הלוח של סימן שלוח מראובן) ער אחר שלוח שמעון מראובן וכמכחו בשעה שלוח שמעון מראובן עדיין לא קנה שמעון כ"ל . וגם אם בחותמו שעה שלוח ממנו יה' דה לא היה לו נכסים דהשתא איבא תרתו רל"מ דלא כשתעב' יהודה לראובן מכח שמעון

בשעה שלוח ראובן לשמעון א"ס אפילו דגם לשמעון לא נשתעבדו ככפיוהו בשעה (לג) מכרו * אם פי' פטרות ולחן כפיין אג' משום דבשטרות לא עשו ת"ה וע"ס לענין ככפיהן היינו מטלטלין והקפה הבמ"ע עליו ולעכ"ד דהע"ס אפרש דברי המחבר דלויכ' דש"ס וכן לתב' הס"ך ע"ס דמהני אף במטלטלין קנין חגב שלא הזכיר המחבר מזה מה שתקנו חו"כ דלא מהני במטלטלין קנין אג' עשוס ת"ה ע"ד לקמן סימן קי"ד ס"ג ושם העתק הס"ס בחמת דברי המחבר ס"ס (לד) אחר פליה פי' כ"ה לפי' תביינו שכנגד מה שא"מ שמוכר שמעון הנה

חשן המשפט הלכות גביית מלוה קיני קיד מאמר קדישין

והאר חמרכים אך זה כ"ל ברור להלכה למעשה כדל"ל כ"ל ד"קני ל"מ כש"ל
 בשטר דהוי ספיקא דדינא ואי תפס היוליה לא מסקינן מיניה אלא אשילו
 תי' בשטר מכל מה שיקנה לא יהא משועבד אפי' אי תפס מלוה מנכסי
 של בעלה לא מסקינן מיניה מהא טעמא דאמרן וכו' הבית שמואל ע"פ
 כ"כ ר' R'
 כיון שזקן מלני במל"ה כמו שדרך הסותפים ליקח להונאתם ולסרכתם
 ויח' כ"כ ר' R'
 או כ"כ חובו מכל מה שיש בידם אשילו היה מרמי הסותפות כזן סינא כבר
 נחוקתם וכפשה מלוה ודוקא במה שהניח במצבו קודם מיתת בעלה אבל
 מה שהניח ליזונות אחר מיתת בעלה יחשבה לה לחשבון כתובתה * וכ'
 עוד כ"כ ל"ה ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' R'
 גובין ממנו אשה וכו' חפשי הדין :

קיני אינ"ב ח טורף ממטלטלים המשועבדי וברג
 א אין בעל חוב טורף מהלקוחות אלא בקרקע שמכר או נתן הלוח
 (א) אבל ממטלטלים שמכר או נתן אינו טורף אפי' היו בירו
 בשעת הלואה ואשילו התרה הס' ליה בלקוחות שלא יקנו מטלטלי
 הלוח אין הטלוח טורף מהם ואם נתנם במתנת שביב מרע המלות
 טורף מהם כמו שיתבאר בסימן רנ"ב ואם שעבר לו מטלטלי
 אגב מקרקעי יכול לטרוף המטלטלים מהלקוחות כמו שהוא טורף
 קרקע אפי' מכר הקרקעות קודם שיקנה המטלטלים והוא שכתב לו
 דלא באטבתא ודלא בטופסי רשטרי או שיכתוב שהוא משעבד
 לו מעכשיו : ב בשמשעבדים מטלטלי אגב מקרקעי אין
 צריכים להיות צבורים בתוכה ואפי' מטלטלי דנידרי בגון בעלי חיים
 ועבדים ששתעבדו אשילו בקרקע כל שהוא יכול לשעבד הרבה
 מטלטלים ואם אין ליה קרקע והמלוה זוכה לו בתוך שרהו באחת
 מהקנאות שקינים בהם קרקעות או שהשאלו או השכיר לו קרק' כל
 שהוא הרי זה מקנה עליו כל מטלטלים שירצה וא' צ לסיים המקום
 שקנה אגב המטלטלין ואם אין קרקע גם למלו' (ב) יכתוב הקניתי לו
 ד' אמות קרקע בחצרי ואגבן הקניתי לו המטלטלים ואף על פי שאין
 אנו יודעים לו קרקע הוראת בע' ר' במאה ערים לחובתו : ג בזמן
 הזה אפי' שעבר לו מטלטלי אגב מקרקע אינו טורף ממטלטלים שמכר
 או נתן (ג) משום תקנת השוק ומיהו אם כתב לו דאקנת ואח' כ' ליה
 מאחר וכתב לו דאקנה ובשניה' שיעבר מטלטלי אגב מקרקעי וקדם
 השני ותפס מטלטלים שקנה קודם שלוח ממנו בא ראשון וטוציא
 ממנו אפילו בזמן הזח מפני (ד) שאין בזה משום תקנת השוק *

קיני דין בעל חוב עם הלוקח אם יכול לדחותו אצל הלוח וברז' העיפיים :

א מלוה שיורע לקוחות שקנו מהלוח אחר שהלוח הולך וטורף
 מהם כנ"ד אבל אם טרף שלא כנ"ד אינו כלום וקורעים ב"ר שטר
 הארכתא וכתבים לו שטר טרפא וכתבים כטרפא שקרעו שטר
 הארכתא : ב כשימצא המלוה ללוקח בופין אותו לרין עמו
 ואינו יכול לומר לו לך אצל הלוח וכשיתחייב לך ברין וכתבו לך
 טירפא על הלוקח' או אפרע לך אלא ילך הוא אצל הלוח ויזיקו לבא
 לדין ומיהו היבא דאי' יה טורעין ליה בגון שאינו דחוקיות' ססהלך
 יום א' ואם מבק' הלוקח זמן לחזור אחריו נותני' לו עד ל' יום וכלבר
 להוצי' הדין לאסתרו ויאלא לבא בעקיפין : ג (א) אם רוצה הלוקח
 לסלק המלוה במעות הרישות בירו וישאר לו הקרקע ויחזור וישאל
 מהטובכר מה ישרע למלוח כשכילו ואם עשאה אפותיקי מפרד' א' ל'
 לא יהי' לך פרעון אלא מזו אינו יכול לסלקו במעות אם קנה ב' שדות
 זו אחר זו כל אחת במנה והחוב שהיה למלוה על הלוח היה ק' וטרף
 ממנו בטנה שרה שקנה ראשון וכשכא לטרוף הישנייה בטנה
 הנשאר הביא לו ק' ואל' אם תרצה שרה ראשונה שגבית
 יבבר בכל המאנים הרי טוב ואם לאו קח מאתים והסתלק הדין עמו
 ואם רצה המלוה וקבלה בר' אין הלוקח חוזר על המוכר ונוכה ממנו
 אלא מנה וי' א' דאם עשו כ' ד' תק' שומא והכרו' שוב אין הלוקח יכול לסלקו
 דשומא לא הדרא ללוקח וע' ל' היטן ק' ג' ס' וכל זה מיירי בלוק' אחד שלקח
 שתי השדות אבל כנ' ליקחין אין השני יכול לומר דיקבל שרה האחר יותר
 משויו או לסלקו במשו' דלאו בעל דברי' דיהי' הוא : ד אחר שכונתין
 הטרד' טורדין ג' בקיאיין לאותה שרה ושמן לו ממנה כשיעור חובו
 בפי מה שראוי לו (ג) מחקרן וחצי השבח בפי מה ששוה עתה
 ומבריוין עליה ל' יום בדרך שמבריוים על נכסי יתומים שנתבאר בסו'
 ק' ט' ואח' כ' משביעין את הלוח בתקנת הנאונים שאין לו בלוס אם
 היה (ג) הלוח עטנו במדינה ומשיביעין את הטורף בנקי' חפץ שלא
 נפרע חוב זה ושלא מחלו ושלא מכרו לאחר (ד) וכולל בשיבויעתו
 שאין זה שטר אמנה ואם (ה) תוך הזמן טורף בלא שבויעת ואח' כ'
 טורדין אותו לנכסי הלוקח בשומא על פי מה שנתבאר בסימן ק' ג'
 וכתבים הורדה וכתבים בח' שהכירו שהיא של פלו' הלוח וכתבים
 שקרעו הטרפא ה' ב' ד' ששמו לטורף בנכסי הלוקח (ה) ושענ'
 בכל שהוא מכרן בטל וי' א' שדיוו כמו ג' בני יתומי' לעיל סו' ק' ט' : ואם בא
 שום ארס ויעלה אותה שרה יותר ממח' ששמה ב' ד' והמלוה רוצה
 ליקח אותה צריך לקבלה באותו עילוי : ו' אם ב' הלוקח באים
 להוסיף כ' א' על חבירו נותנים הישר' לאותו שמוסיף יותר' אם התוספ'
 הוא ער כנגד כל רמי החוב (ו) אבל א' הלוקח רוצה להוסיף מעט
 על שומת ב' ר' ולא יהיה כל החוב פרוע אין שומעין לו * ז אם
 חמלוה אומר אקבל הקרקע בכל חובי בלא שומת ב' ד' והלוקח אומר
 לא בי אלא ישושן אותה כ' ד' ואני אתן כפי שומתן (ז) אין שומעין
 ללוקח :

קיד א אבל ממטלטלים שמכר כ' כ' חוקות שלבו אשילו למ' ר'
 דרייניכין להו כמטלטלי לבנין שצבד הוא כקרקע כיון
 דלא שייך עצמא דיכול להברוח ול' כראיה דציקר הטעם דלית ליה קול'
 וכת' ס' המ' ע' ו' כ' ה' חוקה בפרס במוניכוסאין בודין הכרזה : (ב)
 יכתוב הקניתי לו כו' כ' הסמ' ע' דכסאין אבו זוחוקים בודלית ליה קרקע
 או אשילו כ' בשטר סתם דהקנה לו מטלטלים אגב קרקע בני דהכי ואמרין
 ודאי יש לו קרקע אבל כשאנו מוחזקים דלית ליה קרקע לא בני דהכי
 דרילי'א טועה וסובר דמקנין מטלטלי אג' ק' שאינו שלו עכ' ל' ואף שמדברי
 הר"ם לא משמע הכי מ' מ' אין להאריך בזה דהא כתב הרמב"ן דכני עיר
 שיש להם בה' כ' או בית החיים בשיתפות יכוני הוא להקנות אגבן חזלעלין :
 (ג) משום ת' ה' כ' החלקת מחוקק בני יתומים דוקא שמכרו אבל אם כתבו
 במתנה ליכא ת' ה' כ' הבית שמואל ב'א' ע' גימין ק' וכראה לכ' ע' א' כתב
 מטלטלים אג' ק' והמטלטלין תחת יד המלוה ומכר או נתן לאזר א' כ' ליתן
 להם זככה' ג' לא שייך ת' ה' (ד) שאין בזה משום ת' ה' הצ' דלא שייך ת' ה'
 אלא לגבי לקוחות דמטעו מליקחיה' ה' במחל' מתנה דמתנה בכלל מכר
 הוא משא' כ' כ' כ' חוקי' :

קיד (א) אם רצה הלוקח לסלק * א' כ' הס' ע' דדין זה הוא כחלק
 לג' דינים והוא ראש ב' הלי' לסלק הזלוח קידם שצ' א'
 ב' דשומא והכרזה בשרה זה בשביל המלוה או יכול הלוקח לסלקו ב' ד' ז'
 שווי השדה ואשילו אינו עולה לרמי חובו של המלוה וחס' כבר עשו שומא
 והכרזה בשביל המלוה ואשילו אפי' עדין לא צ' המלוה אין הלוקח יכול
 לסלקו אפי' כ' יתן הלוקח כל רמי חובו ואם עשו שומא והכרזה וגם כבר נכחו
 והנה הוא ביד המלוה פליגא הר"ם והרמב"ם דהרמב"ם ס' ל' שומא הדרא
 והר"ם ס' ל' דלא הדרא וכתב הש"ך ג' בני כשעשו שומא והכרזה תימא למה
 יתן כל החוב יתן לו כפי השומא גם מ' מור' ס' שאין הלוקח יכול לסלקו
 כ' הסמ' ע' אבל יכול לסלקו בדמי כל החוב כ' הש"ך שהוא טעות בל' ע'
 דר' ל' דלשון של שומא לא הדרא לא משא' הכי כ' א' באופן דכבר נכה האלו'
 מש' ה' לא הדרא אשילו אפי' ירנה ליתן לו דמי כל חובו כיון שכתבאר לעיל
 סימן ק' ג' ע' ו' אפי' לפרס כוונת הסמ' ע' לת' ה' הר"ם והר"ם והספור
 ו' ל' הספור בשם דבינו יוכה אם יבא שום ארס בתוך ימי הכרו' ויעלה הקרקע
 יותר מאשר שמה ב' ד' והמלוה רוצה ליקח הקרקע צריך ליקח באותו עילוי
 בשומא והכרזה לסובת הלוח שאם ימנא מי שירנה ליתן בה יותר הרי הוא
 טוב ואם לא יקרב הוא באותו שומ' אבל אם הלוק' ב' צנמו רוב' ליקח ולהעלות
 השומא צריך להוסיף כגד כל החוב והוא שכ' מור' ע' ע' והש"ך כ' שאין
 כוונת מור' ס' ל' ד' כ' לא שייך לומר הטעם של שומא לא הדרא דמלסון
 זה משמע שהוא כבר ביד הלוקח וכשכבר נכחו המלו' אשילו אפי' ירנה הלוקח
 ליתן כל החוב אפי' לסלקו מעט דשומא לא הדרא אבל על הדין של ר' ל' לא
 כ' דעשות הוא אלא כמס' ל' והש"ך לא דק (ב) מהקרן וחצי שבח ר' ל' כמה
 היתה שוב מתחלה בשעה שקבלה הלוקח וכמה נתן בעדה זה מחשב קרן
 ואשר טוה עתה יותר זה מקרי שבח ומאותו שבח המותר גובה חגי * (ג)
 הלוח עמנו במדינה פו' לאסוקוי אפי' אינו במדינה גובה המלוה מהלוקח
 דא' ז' להמתין עד שישבע הלוח שאין לו כיון דשבו' זו אינו אלא מחת תקנות
 הנאונים והלוקח יהדר אפי' כ' אחר הלוח * (ד) וכולל בשבויעתו כו' דוקא
 כשנריך לישבע עיקר השבויעה דאינו פרוע צריך לכלול גם על אמנה אבל
 אם כתבדר שלא פרע לו א' כ' לישבע בשביל זה לחוד ומ' ה' מסוק וכו' דאם
 הוא בתוך הזמן טורף בלא שבויעה (ה) וטענו ככ' שפיר' אפי' ששעשו שומא
 והכרזה והטעם דגבי לוקח שאינו מוסל עליו לפרוע חוב המלו' כש' הב' ד'
 כשלוחו וכשם שאם עשו כמה שהוא היוק להלוקח יכול הלוקח לבעל המקח
 כדיון שלוח שעייה כן כמי אפי' טענו הב' ד' לסובת הלוקח המלוה יכול לבעל
 המקח (ו) אבל אם הלוקח כו' הטעם כי בודאי לסובתו הוא מכוין שיאמר
 מה אני חושש שאוסוף ותשא' הקרק' בירו' ואח' כ' אחרו' ואח' הכל וכן המוכר
 (ז) אין שומעין ללוקח * א' משום שהוא פסידא דלו' דאם ישמעו ללוקח
 לא יפטור הלוח מהמלוה בהיתרון כרי חובו משא' כ' במלוה הבא לגבות
 מייורשים ד' א' אפי' המלו' לקבל השדה שהנית הלוח חגי הארשי' בכל החוב דשומעין
 להורשים שאומרי' שבי' לך בשומת ב' ד' דהתם אין פסידא ללוח בזה
 ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' R'

מאמר קדישין הלכות גביית מלוה קטן השן המשפט סו

קטן דין הפירות והשבח בטורף מלוקה ויתומי וכו' ו' סעיפים :

א בשבא בע"ח לטרוף מהלוקח אם כתב לו הלואה (א) ראקנה טורף ג כ השבח שהשביח השרה בין שבח ששבוה הנכסים מאריהם כגון שעלו בו אילנות או נתייקר בין שבח שהשביחו מחמת הוצאה אדא שאם שבחו מאליהם (ב) טורף כל השבח וי א דכלל ענין אינו גובה רק חצי השבח (ג) וכן נ"ל טיקר מיהו אם כתב ללוקח כדאי שלא יגבה מדאקנה חין ללוקח כשנח כלום י ואם השביחו מחמת הוצאה (ד) טורף ה חצי השבח היתר על ההוצאה (ו) וי"א דחין הכי והן לו הונחה כלל ייחחר שהחוב שלו נגד הקרן עם השבח והחזר הלוקח וגובה הקרן מנכסי המוכר (ז) אף מהמשועבדים שמכר או גבהן אחר זמן שמכר לו השרה אבל השבח שטרף ממנו בע"ח אינו גובה אותו מנכסי המוכר אלא (ח) מבני חורין וכו' לא מייירא לל' כשנח מסכחו הנכסים בעוד המוכר חי אבל אם זיחו הנכסים (ט) לאחר מיתת המוכר אין לבע"ח נוכלוס ושאר כולו ללוקח (י) וכל הפירות שאכל הלוקח אינם נטרפים ממנו אבל כל הפירות המחוברים לקרקע (יא) אע"פ שאינם צריכים לקרקע בענבים שניניו להבצר הרי בע"ח חייב גובה כהם כמו שגובה מן השבח (יב) ואם רוצה הלוקח לסלקו יכול לסלקו בין מן השרה בין מן השבח אם לא עשאה אפיתקי אבל אם עשאה אפיתקי מפורש יאט' לו לא יהא לך פרעון אלא מזי (יג) אינו יכול לסלקו : ב ב"ח שטרף בת"ו טיר הלוקח מה שראוי לו מן הקרן וחצי השבח רואין הנש"א טהרקקע אם יש בו תועלת ללוקח בגין שישנא' לו כישרה בית ט'קבין ובגנה בית חצי קב (יד) ישחתפו בה שניהם ואם לא נשאר לו דבר שאלו יהלק יהיה שם בולו עליו ניתן ב"ח את דמיו אם ירנה הלוקח וי' אשה ה"ס ל' ה"ה דמי הריב' קב' נגד הקרן ולא נגד השבח שאלו נסחר כל השבח ללוקח ומי דמי הכי דלוקח שלא עשאו המוכר אפיתקי חבל אם עשאו אפיתקי (ו) גובה בע"ח חצי השבח (טז) רק שנתן ללוקח הונחתיו ואם הונחה מרובה על השבח חין לו הונחה רק כדי השבח בלמוד : ג כל הרברים לא נאטרו אלא בלוקח (יז) אבל מקב נתנה ששבתה מחמת הוצאה אין ב"ח גובה משבתה כלום אלא רואים כמה היתה שוה בשעת נתנה וגובה ואם שבתה (יח) מאליהם ב"ח גובה את כולה (יט) וי' חרמי בשנח הונחתו ומי לא טריף ח"כ עשאו אפיתקי שדינו כמו ביתמי שיתבחר בשמיר ואם קבל הניתן אחריותה : ה הרי ב"ח גובה מסנה בדרך ישגבה בהל קת ולוקח שמיר נהדיח שחין לו אחריות על המוכר דמי כמכלל חזקה : ד וכן יתומים שהשביחו הנכסים אין בע"ח גובה מהשבח כלו' אבל אם שבחו נכסים מאליהם גובה את השבח כולו : וי' חסנירה להודמינו גובה ביתומים כמו במתנה ה"ה כ' עשאה אפיתקי דלא גובה גם השבח : ה בע"ח שבא לטרוף פהיתומים שבח שטחסת הוצאה יתומים אומרים אנו השבחנו ובע"ח אומר (ד) שמה אביכם השביח על היתומים להביא ראיה (ה) : וי' חס ל' עשאו אפיתקי עליו להניח ראיה : ו' רביאי היתומים ראיה שהם השביחו שנתן להם השבח והוצאה ונטלים השחור שבשניהם נמצלה איתו ברבים ברא' בשעשה

הנה ויחי דבריו ככתי' לפי כוונת הכ' בדע' הרא"ש ולכאור' דבריו נל"ע מ"ם הנבי וורשים אין הסכד ללו' הא חין לך הסכד גדול מזה דלוקרי חבוהן לזה רשע ולא יאל' ונח עיקר דין יובש מהרא"ש בפסקיו וי' ל' שלא כ' שחשטו חו"ל על הסכד ללוה אלא במקום שאין שום ריעתא ללוקח דלוקח דלוקח ללוקח דמסק שוחא ל' הררי ללוקח ומוכח מלפניו שם דמייירי שהלוק' טוען שרונה שומת ט' ד' כדי לידע שיחוי' למלו' דמי השומא' כ' ירחיב ה' את נבולו לפ"ו יש לחוש לפסידא ללוה כיון דאין שום תועלת ל' וקח ולמה יסומן אותו חבל בחקום שים נד טיבותא ללוקח לא חשטו חו"ל לפסידא דהלוה ומש"ה כ' הרא"ש בירשים דשומעין להן ולא חיישינן לפסידא דלוה יפוס דכוח ט' ע' מודים דשומא דהריא כוונתו כה"ל כיון דיש נד טיבות' ליהי' ולדברי הסמ"ע ה"ל להרא"ש להזכיר עיקר הפסידא חבל היורשים דליכא פסידא ללוה ח' וכוונתו דאע"פ דליכא פסידא ללוה לא מנחשינן כי דמירשים דינו כלתח' במינו' והן הן דכרי הע"ס שכ' בזה"ל חין שומעין ללוקח דהא דחמרינן בסימון' ו' דכסנון זה שומעין להירש היינו מטעם שכתבנו דה"ס כרי שיהי' שוה כשיהי' לסלקו אבל לוקח כנר חירטו כס"ג ללא דהריא ללוקח וי' כ' למה יסומן אותו עכ"ל וכו' ויתיריניס קושיות הס"ע מה שהקשה על הע"ס ולפ"ם הרמב"ם שומא' דהריא שומעין ללוקח ודבריו נכללים מ"ם לעיל בהיותן ט' ע' נבי יורשים היורשה ולקוחות דין אחד והם היכא דיש נד ללוה חין חיישינן לטובת הלוה אע"פ שרונה המלוה לתכל' בעד כל חובו ככלע' ד' לפרס כוונ' הע"ס י' הרמב"ם חו"ל וה"ל העלה ברוכ' חריפות וראיות ברורות מהרבה פוסקים אף דמת' ה"ה ולא הניח ככמים אחרים כלל חין שומעין ללוקח שישמו אותו ולא ליורשים אלא המלוה כמ"ל אותו כלי שומא' ככל חובו ע"ס :

קטן (א) ראקני * כ' הסמ"ע דוקא הלוה למלוה נ"ל דראקני

אבל הלוקח שהשביח שהחזיק בחביו לשבח שהשביח אשילו דכתב דראקני וה"ל חולק וכו' שאין חילוק בין מלוה ללוקח : (ב) ע' ק' כל השבח כו' הע"ס בהשביחה ממילא יכול הבע"ח לומר ללוקח אתה נכנסת בשעבדו לקנות יאלו לא קניתיהו היה נשבח מעמנו ביד הלוה המוכר לך והייתי גובה כולו עם הקרקע וחייב משא"כ בהשביח מחמת הונחת הלוקח (ג) וכן נראה לי עיקר כוונ' הע"ס דשבח ממילא כנון שנתיקרה ודוקלא ואלוה ורע' ואם קא שירעין וכל מ'אזי דכונעל ככיר פי שני' יל' מקרי לגבית בכור ראו' ולא מקרי דבר שלא בא לעיל ל' ל' ל' חקני ובע"ח נוב' כל השבח ההוא מן הלוקח (ד) טורף חצי שבח דהשביח החלו קבאו היוכר ומכרו ללוקח אחר שחבר לו השרה ורמז' נס אחריות דלומח על השבח וה"ל כלום ולוה וא"כ קנה ומכר החוק' ק' מלוה ראשון וכו' ומה שהרבה להו' דראקני כיון שלא קבאו אלא לאחר הלוואת שביח' חל עליו כח' (ה) חצי השבח אף על נד דכבר קיבל המלוה על חובו השרה או דמיה והחוב שהלוקח יש לו על המוכר הלוה הוא הרבה יותר ממה שכ"ח הלוה למלוה א"כ חולקין בשוה בהשרה (ו) וי"א כתב הע"ס שכן הלכה (ז) אף מהשועבדים * עיין בע"ד שהביא ראיות לזה מפוסקים גדולים ומסוק' כזה"ל ואולי מה דאיתא בש"ס ופוסקים חזרו וגובה הקרן מנכסים המשועבדים היינו קרן פחות מני השבח ולישנא קללי קמפ' וכו' : (ח) מביח והיינו מתיקון העולם כיון שאין קול להשבח מה שהשביח לא ידעו הלוקחות לזוהר מלוקח כנדרו מהמוכ' מש"כ כחן במתנת השולחן בשם הע"ס ד' לא עיין במסקנא שכ' שאין חילוק ע"ס :

(ט) אחר מיתת המוכר והוא יטעם שכ' מה שהכתיב בס"ד דעיקר דא"ו ראינו כאלוקה המוכר בשבח והרי נשעה שבשח' א' היה קיים ורת' הש"ך ודוקא שהשביח הלוקח ע"י הונחת אבל שבתא דממילא אין חילוק בין מוכר חי או לאחר מיתתו (י) וכל הפירות שחבל * ל' שאלכס חלה כל שאינם מחוברין עוד לקרן הרי הוא כלא קדם ואכלו וק"ל לזה ולוה וא"כ קנה דאם הקדים אחר וגבה ויה' חננה גבה וה"ל כתב הטעם משו' דתלושיהי' עליו מיייריין ב"ח טורף מטלטלין וכתב דלפ"ו אפילו אם קדם הכ"ח ותפס פירות התלושים מיייריין ממנו דה"ל כמטלטלין שקנה הלוקח : (יא) הפ"ס אית' כו' ובעינין שונערכו לקרקע קנת וה"ל כ' א"ר הם צריכים לקרקע קנת אז בע"ח טורף אותם אבל אם אינם צריכים לקרקע לגמרי א"ר נסתהין ות' נכסד' א"ר פ' שטרין הם מחוברין הרי הם כתלושים ואין בע"ח גובה מהם (יב) ואם רונה הלוקח כו' כ' הש"ך ודוקא כשנתן לו כל חובו שאל"כ יוכי' הנע"ח ומ' אר' ל' ה"ה כ' כל החוב אע"פ שמת הלוה ואין תועלת ללוה בכך : (יג) א"ר לסלקו כ' הש"ך ואם המוכר רונה לדון עם ב"ח יכול לסלקו כו' וי' ה"ה חס כתב ה"ה הרש"ה לדון עם בע"ח מהני (יד) ישתתפו * ויכול הב"ח לזוהר ללוקח טול חלקד בקרקע ואין הלוקח יכול לומר תן לי חלקי בניעותי חין המלוה יכול לכופו שיקפנו בניעות וכו' הש"ך וייירי כשאין הב"ח רונה להניח מחלקו כלום להלוקח להשתמש בשותפו אבל אם רונה להניח בשותפו עד כשיעור להשתמש זמן כנגד חן לפי ערך השותפות הרשות בידו ואין חילוק בין גוף הקרקע לשבח ככ"ל עכ"ל ל' חס החוב דבר מופט והקרקע המגיע לו אין בו כש' כור חין מוקצין לכ"ח לוקח בחובו פחות מכשיעור אלא מוכרין ומשכירין הקרקע וכותבין לו מעותיו וכמו שכתבנו בסמ"ע ד' ע"ס : (טז) אפיתקי * כ' הש"ך אם עשה ה'וה לכ"ח אפיתקי מפורש אין נותן ללוקח רק דמים וי"א דה"ה באפיתקי מפורש טורף כל השבח שהשביח הלוק' בין שנה שמהלוי ובין שנת מחמת הונחה ואשילו התנה הלוה עם ב"ח שלא יגבה מדאקני ואפילו לא הלוה רק כשיעור השרה בלא שבה אינו נותן ללוקח כלום חין חילוק בור בין אפיתקי או לא אלא לעולם אינו טורף רק חצי השבח וכשהלוה לו כפי השרה והשבח אינו נותן ללוקח כלום כשיוכל לגבות מדאקני ואין חילוק באפיתקי רק לענין שאין הלוקח יוכל לסלקו במעות וכל זה שאין המוכר רונה לדון עם הב"ח או שמת אבל אם רונה לדון עם ב"ח יכול לסלקו במעות אף באפיתקי ונה אז אינו נוטל קרקע רק כפי חובו ואינו נוטל מן השבח הלוה ביתר מחובו לכ"ע באפיתקי וה"ה כשכותב לו המוכר ללוקח הרשאה לדון עם הב"ח : (טז) רק שכותב לו והיינו ברלא הלוה לו אלא שיעור ארעא אבל אם הלוה לו שיעור ארעא ושכח אינו נותן לו אפילו יא' ה"ה חלום : (יז) חבל מקבל מת' הטעם דמתם מתנה לית בה אחריות ואם יערפנה הב"ח מידו השבח לא יהיה לו על מי לחזור לגבותו לא רנו חו"ל להפסידו בתקנתה משי' בעיל' דלת חס"כ ליקח מסתמא אית ביה אחריות : כ' מהר"ם מפאדווי מי שאומר שתטול בתו בחצי חלק זכר אינו נוטלת משבח שהשביחו היתומים (יח) שבת' המלוה * א"ר הש"ך העלה מרוב פוסקי' בשבח מאליה טורף שקרקע וזקנו לו לכ"ח מדאקני וכל מקום שכותב שכותב הונחה היינו שים שבת כנגד דחל' כ' חין לור רק ה"ה שיעור שבת : (יט) וי"א * כ' הש"ך מ"ם הרב סתמא וי"ח דמשמע אף שבתא ממילא דנתייקרה דלעיל' ס"א זי' ב"ח גובה מיתמי וכו' ודאי ליתא דה' חסילי בכור וכתובת א"ם גובה משבח דנתייקרה והכי יוכח בש"ס וגם הע"ס השמיט ה"ה א' שהביא הרב ס" דמי' ה"ה שהביא הרב פס"ק זה ולא כ' רק דין של היתומ' והדין עמו : (ד) שמה אביכם כו' קמל'ין בזה אף שבע"ח טוען שמה ויתומים טוענין כרי' חיל' הכי עליהן להביא ראיה דהוקמינן הכד' כמות שיהי' החוקתי

מאמר קדישין הלכות אפותיקי

קיו קיה קים חשן המשפט סו

(טו) על רצח שיקבר עמו אין ב"ח גובח מטנו : אבל קדישין דמיס אינו מפקיע מירי סיעבור (טז) אלא יסדנו המלוה בדבר מונע בלא יאמר הקדש ינא לחולין בלא פדיון ודמי הפדיון יוסיף על החוב ויגבנו מן הלו ואפ"ל עקרושת הגוף לא יכול לאסרן על המלוה לחוד לומר יהיו נכפי קונס עליו אלא כ' אסרן על כל העולם (יז) ויש חולקים :

קיה הכותב ללוקה שני דין ודברים אין לי עמך ובו די סעיפים :

א לזה שטבר נכסיו לשנים זה אחר זה וכתב ב"ח ללוקה שני דין ודברים אין לי עמך (א) וקנו מירו אינו יכול לטרוף כליקס ראשון שהרי אומ' לו הנחתו לך מקיס לגבית אצל בעל חובך מהנכסי שקנה לוקח שני אחרי ואתה הפסדת על עצמך שהרי סילקת עצמך מחסו זה לאשה בכחובת' אם כתבה לשני אברה בתובתה ואיני יכול לטרוף (ב) אבל אם כתבו לראשון טירפוס מהשני . והם הראשון מכר הקרקע שקנה לאחר אינו טורפה מהשני כמו שאין טורפה יס : שארה ביד הראשון : ב מבר הלוח שרה ללוקה ומבר אחריה שרה שנייה ללוקה שני וכתב המלוה ללוקה שני דין ודברים אין לי עמך וקנו מירו הרי בעל חוב טורף מלוקה ראשון שרה ראשונה ולוקח ראשון טורף מלוקה שני 'שרה שנייה שהרי קנה אחריו (ג) וב"ח טירף אותה מלוקה ראשון ולוקח שני מוציא אותה מב"ח שהרי ב' לודו ד אין לי עמך ולוקח ראשון חוזר וטורף שני ותוריס הלילה (ד) עד שייעשו פשרה ביניהם וכן האשה בכחובת' והוא שיהיה החוב בנגד שני הישרות : ג וכן חרין אפ' החוב כנה ומכר לישי לקהות לכל א' בק' וכתב ב"ח ללוקה שני דין ודברים אין לי עמך ונמצא השרה (ה) שקנה הראשון שאינה שלודרי הראשון טורף מהשני יב"ח טורף מהראשון ושני טורף מב"ח ותוריס הלילה עד שייעשו פשרה : ד וכן אם היתה אותה שרה שקנה הראשון (ו) אפותיקי לב"ח (ז) אחר טוקרס הרי אותו ב"ח טורפה מהראשון וראשון טורף מהשני וב"ח האחרון טורף מהראשון ולוקח שני טורף מב"ח ותוריס חליל' :

קיה המוכר כל שדותיו ולוה ישהתנה שיגבה כן העדית ובו די סעיפים :

א ראובן שמיכר כל שדותיו לישמעון כבת א' וחזר שמעון ומכר שדה אחת ללוי והיא בינוני ולא נשא בינוני אחר' ביד שמעון ובא (ב) בע"ח לגבות רצה גובה מבינונית שביר לוי רצה גובה כנה יטביר שמעון אפילו לא נשאר בירו (ג) א"א עירית יכול לגבות ממנו בראש שגובה מלוי בשילקח בינונית אבל אם לקח עירית או זיבורית אינו יכול לגבות ממנו : (ג) וי"א גובה מן הזיבורית לוקח פ"ח לא נשאר ביד הראשון רק עירית וכן אם נשאר בינונית ביד שמעון אינו יכול לגבות מלוי אפ"א לקח בינוני' וכ"ז לא איירי אלא בשקנאם שמעון בבת אחת אבל אם קנאם זה אחר זה (ד) וקנה זבורית באחרונה אינו גובה מלוי : ב לזה ישהתנה עם המלוה שיגבה מעירית שבכנסו ומבר העירית ושירי בינונית וזיבורי' (ה) אין ב"ח טורף (ו) מעירית שטבר . ג מי שהיו לן עירית ובינונית וזיבורי והיו עליו נזיקים וב"ח וכתובת אשה ומכרן לשלשה בני אדם כבת א' ונכנסו תחת הבעלים (ז) ונזבה נזק בעירית וב"ח בבינוני וכתובת אשה בזיבורית דאם טען כל לוקח לזה שבא לטרוף ממנו אני לקחתי תחילה והנחה לך מקום לגבות ממנו יש מי שאומר שישמעון לו ואינו יכול (ח) לגבות ספק (ט) ויש מי שאומר שביין שאינו ניבר כחו השטר שהרי שלשתן קנו ביום א' ואין פותבים שעות קנין שלישין לא חל' עד סוף היום ואנחנו כולם כאחד . ד מברן לג' זה אחר זה בג' ימים או ביום אחר וכתבו השעות בשטר אם אין בהם קדימה בגון שזמנם ביום א'א שלאחר שנתחייב לבולם קנה וכתב להם ראקנת בולם :

פירש ולא מוזין הלואה ראשונה שאותו שטר חשנין ליה לפרוש באפותיקי של טבר אלא שנתחייב הלוח מחדש באשר היוקו בשחורו והיו כאלו היוקו אחר ונתחייב לו ונעשה מוזין היוקו (טו) ע"ד סיקנר עמו ודכיון דפרשו עליו ויהיו להמת דינו כמת להיות אסור בהנאה אבל מכח יקוד לחוד לא פאסר (טז) אלא יפרנו כתב ונהר"ס מטריחני ודוקא לבד"ה אבל הקדש בזמן הזה סתמו למכיוס וא"צ סוס פדיון (יז) ויש חולקין י"א אף לאסור על שאלו לחוד ומ"מ מנדין ללוה עד דמתטיל אכדו וכתב ב"ח אפילו נדר ע"ה רבים דמטוס פריעת חוב הוא מניה :

קיה (א) וקנו שירי דבלא קיין אין סילוקו סילוק (ב) אבל אם כח"ל לראשון אפילו היה חוב המלוה כנר שני שדות וכתב חת"ו ואם היה לו אשתקדי מפורש על ראשון וודאי אם פתב לו דין ודברים וכו' אינו גובה מהשני (ג) וב"ח טורף אותו . א"א וכתב לא מני למימר אי שתקת שתקת ואי לאו הדרינא שרה למרא קמא דמני לומר לכי תהדר דהא לא יהיה לך ריוח בחזרתך ומה לך שתמרהו לז' או להשני ובכ"מ שאין לו ריוח לא אמרינן אי שתקת . וכ"ה"ך דהא הסור ככ"ז וכ' דאמרינן י"א שתקת אפ"ג דאין לו ריוח אלא כראה ס"ה כיון שטורפו בא מכח הלוח כלפ"ד לפקס כוונתו כיון שמניע למלוה כשיפור שני הסדות ואין לו ריוח כלל אינו חסר לכי תהדר משא"כ התם מייירי שהלוקח שני לקחה מהראשון דרך מכר יכול לומר כיון שאני יכול להחזיר כאלו לא לקחתי דמי שהוא אומר לו הרי אין לך זכות בהשדה זו רק ע"י רחמי שלי שכתתי ולקחתי בעדו הוא יחזיר לי ראשון שלי או אקח השדה מכה אחרות כמנא דיש לו ריוח אפיר מני למימר אי שתקת וכו' אמנם כ"ז לרעת הסור פ"ל העעם מסוס י"א שתקת וכו' אבל לרעת הראש"ד והרב המגיד והובא דברייהם במו"ס ס"ס א' שכתב שאינו טורפה מטעם דמה מכר ראשון לשני כל זכות ש"ל ד"ו בלא"ה לק"ו שא"י לטרוף ממנו שיש לו כל זכות של ראשון עשא"כ הכא בהלואה דל"ל הכיודוק . (ד) עד שייעשו פשרה אינו ר"ל שאחר שכתב טרפו זה מזה יבואו לז' פשרה אלא הכי קאמר כיון שהדין פותן שיכולים לבוא לדי טירוף זה מזה לכן יעשו פשרה ביניהם . (ה) שקנה הראשון כו' פירש גזולה היתה וצא הגזול וערפה מיד הלוקח הראשון שדין הגזול הוא טורף גזולתו מיד זה שמצאו בירו ואינו צריך לחזור תחלה אל המוכר : (ו) אפותיקי לב"ח כו' ולדברי המחבר ש"ס ק"ו ודאפילו באפותיקי פתס אה לא כמנא עתה בשעת גבוייה בכ"ח ביד הלוח אף שהי' לו בכ"ח בשפה פ"א לו אפותיקי כיון שפתס אינו בכ"ח גוב' אפותיקי זו נס כאן כוכל לומר דמיירי אפילו מאפותיקי פתס : (ז) אחר מוקדס . א"א אין הפסד דמיקדס לב"ח השני דהא אפילו היה מאוחר היה גובה ממנו כיון שעשאו אפותיקי אלא ר"ל דאף הוא מאוחר מקרי מוקדס לענין גבוי שהרי ב"ח האחר אף שהוא מוקדס א"י לגבות מתחלה שלל שבשעה ששאלו לו אפותיקי היה ללוה שרה אחר ואיהו דאפסיד אכפשי' במה דכ' לה' ד"ד וכו' ואין לו תקנה עד שיניח לזה לגבות ראשונה ואח"כ יצעה הוא מראשון וע"י פשרה שפיר שייך מוקדס ואחרון לענין זה . כחכ שני"ח ומיירי שעשאו אפותיקי ג"כ לב"ח מאוחר . והש"ך כ' לא כהירא לי אפ"כ כשטרפה ב"ח מוקדס מלוקה ראשון שוב אין לב"ח מאוחר לטרוף מלוקה ראשון כשטורף מלוקה שני כמ"ס מור"ס בסמין קי"ז פ"א וכ"מ שהסור . ורחיטו בהע"ז שרונה לתרץ סברת הכ"ח וז"ל דכיון שעשאה אפותיקי לראשון הוי כמכירה קנת והוי כמ"ס להשכי אפותיקי על שרה שאינו שלו וכתבו תוס' במרק השולח דגובה משאר נכסים של ליה דטעם דשעות משוקרא היה וכ"כ מור"ס סימן קי"ז עכ"ל ולא דק צ"ע הסמ"ע ח"ל דדוקא במוכר דבר שאינו שלו דינא הכי דהא גס לא היה ללוה סוס זכות עשדה זו שאינו שלו משא"כ אם היתה שלו אלא שטרפו ממנו ב"ח מוקדס אין המלוה חוזר על הלוח כיון דהתנה עמו לא יהא לך פרושן אלא מוז והיה אפסר להסתלס מוז אם היה ללוה במה לשלם לב"ח המוקדס . וס"כ אפ"פ שב"ל ראשון אפותיקי מ"מ היה אפשר לו באותו פעם לכלקו במעות לפ"י אם כ"א ח"כ אפותיקי לשנה לא הוי שעות מעוקרא ככלפ"ד ברור בכונת הש"ך :

קיה (א) ב"ח פיראובן רנה גובה מבינונית ואפ"ג דאם היתה ביד שמעון היה יכול לדמותו מבינונית לזיבורית שקנה גם מיר ראובן באמרן א"א א"א אתה כותל מוזיבורית שבירי הרינו מחזיר הזיבורית ליד ראובן במכר או בנותנה ותנטרך לגבות ממנו דאין נכרפים מנכסים משועבדין כמקום שיש בכ"ח מ"מ לוי א"י לדמותו דכיון דאין בירו זיבורית ושעבור של בע"ח היוכו הבינונית כמנא ביד לוי יכול לטרוף מידס ולהי"א דכתב מור"ס בספ"ק ה"ל דזה מיידי שמת המוכר וכן כ"ל לקמן הרבה פעמים ואין לדמות זה לאלו קנה לוי הבינונית מראשון והכיה בירו דראובן ויבורית דהיה גובה דיק' מוזיבורית והן בכ"ח דשארי ראובן דהוא הלוח ועליו מוטל לפרוע חובות עצמו ואית ביה משום תק"ה מה שאין כן שמעון זה דהוא ג"כ לוקח ואינו חייב לב"ח זה כלום א"א אין לוי יכול לדמותו אל שמעון אלא ברנכו דככל חוב לגבות ממנו או משמעון (ב) אלא עירית כו' טעם דיאמר לו אתה הרחקת שינעורו היינו שבינונית ליד לוי ואין רנוכי לשלם כפשי פ"פ לוי ומ"מ אם נשאר ביד שמעון עירית וזיבורית אינו יכול לטרוף מירו כ"א זיבורית אפילו אם כבר מת ראובן דשמעון עומד במקום ראובן לענין זה (ג) ויש אומרים כו' פירש אם ירנה הבע"ח והטעם דכיון שלא היה ביד שמעון אלא עירית וזיבורית כמנא דשעבורא דבע"ח היה על הזיבורית ויש לזיבורית דרנה מזה גובה רנה מזה גובה רנה מזה גובה רנה וכן אם קנה בינונית באחרונה ומכרם באחרונה אבל אי קנה שמעון עירית באחרונה ומכר ללוי הבינונית שקנה קודם העירית הבע"ח גובה מאיזם שירנה וכן אם קנה בינונית באחרונה ומכרם ללוי אם ירנה גובה מעירית ששאר ביד שמעון כיון שהרחיק שינעורו (ד) אין בע"ח טורף כו' מירו דהוי אפיק דשעבורו מן התורה על העירית ויש מכרם אין הכיון גובה אלא מוזיבורית (ו) מעירית שמכר אבל מבינונית ששאר ביד הלוח גובה ואפילו לא התנה עמו שיגבה מהעירית מכל מקום כיון שהיה בירו עירית בשעת הלואה ומכרה גובה מבינונית שבירו (ז) וגובה כזק בעירית ואף על גב דאין שטר לכיון מכל מקום יש לו קול לכיון כמו בשט' ולח היה ללוקה לקנות (ח) לגבות משעון ומיירי שכתבי א"ח מהן או של פנים מהם ששקין לכל הג' חובות דאם לא כן יכתבו הרשאה לא מהם והוא יגבה מכלפתן (ט) ויש

נהיה שלח אפילו ע"י מי שהחזיק בפדיון או במקום סכנות דרכים אבל אם
 אמר ליה שלח ע"י שתרנה והפטר לא מהני: (ו) חלף אם אמר ליה כו'
 ר"ל שלח אמר לו שלח ע"י חלף אם יתנס לך הניאם לי בזה נריכס דוקא
 שאמר לו כן בפני עדים והו' אמרין מדעתך ויהי עדים לזה להכי העמידו
 צפדי' כדי שיא קול שפלומו הוא ויאמין לו הלו' נמצא דעתו היה פיהא שלי
 גמיר ומ"ה פטור הלו' אבל אם לא אמר לו כן בפני עדים כיון דלא אמר לו
 שלח ע"י אין כאן שליחות גמור ולא נפטר באצידת השליח אבל אם עשאו
 שליח צהרי' מהני אפילו בלא עדים דלא איברא סהדי חלף לסיקרא: (ז)
 יש לי מעות כו' השעם כיון דלא אמר הניאם לי ואפילו אם אמר כן בפני
 מדיכ לא מהני: (ח) לא עשאו שליח בעדים • אף ר"ל דא"ל לשון
 שליחות הנ"ל בסעף שליח זה מעות יש לי ביד פלוני אמור לו שישלח ואם
 יהנם לך הניאם לי אבל לא א"ל כן בפני עדים וגם לא א"ל כן שישלח ע"י
 פלוני שהים מהני בלא עדים חלף מהר לו המלוה חותמו הניכר שהוא של מלוה
 וידע בו בלוה שהוא שלוחו ושיאמין על ידו מ"ה ליה נשמו ומ"ה ומסרו לו
 להמר לך והביא לי מעותיו ר"ל שפיראח החותם בידו ויאמין סא"ל לך הביא
 לי מעותיו ומסיק דא"פ"ה אין הסימן מהני לפטור הלוה כאלו אמר לו כן בפני
 עדים כ"הש"ך מיהו יש שעה אחרת דאם המלוה מודה פטור הלוה כ"הש"ך
 אבל אם כ"ו לו שישלח ע"י אפילו הוא כתב יד אחר וחתם שמו למעשה ויכרת
 חתימתו פטור הלוה: (ט) פ' שלחני אליך פ' שאמר השליח הינלו' ח"ל
 לומר לך שתשלח לו כי הוא נריך להם אבל לא שיהי השליח לומר ללוה נפש
 שלוחי שישלח ע"י כיון לא סם עלוה בפיו חלף שדאם יתנס לו יניאם לו
 ומיירי שאין הכחשה בין מלוה ולוה והשליח בכל זה כי לא בא ללמדו בענין
 זה חלף שמסירת החותם הניכר לכל לא הוי עוב כאל' בעדים הכיאו לי ומ"ה
 לא כתב המזכר שום חרם או שבועה על המלוה ומור"ה סב' ד"ה רישב ע"י ח"א
 דיחריס הוא תמוה דהרמב"ם והטור לא כתבו כן אריכא סב' ח"ו • (י)
 ועדים ומידיכ • אף כ"הש"ך אפילו מעידין שמבר לו חותמו בפניהם כיון
 שאין מעידין שעשאו שליח • אבל אם עשו כוניהם שמי שיביא לו אותו חותם
 או אותו בימן ישלח לו על ידו ויש לו עדים שמסרו לידו פטור דכל תנאי
 שנמנו קיים • וה"ה אפילו אין עדים שמסרו לידו רק שמכירים הסימן או
 שהוא מודה שהוא הסימן כיון שהתנו כן מתחלה: (יא) ישבע הלוה ויה
 מיירי כשאין ש"ח ביד המלוה על הלוה ומ"ה נאמן הלוה במה דלה"ס או
 הפורתין לך • (יב) ויש מי שהורה כתב הש"ך וכן עיקר: (יג) וע"פ
 מסרתי ליד שלוחך • אף כ"ו הנ"ח הטעם דשוא קודם שהגיע כ"ו ליד הלוה
 מסרו לשליח ח"כ כפושע הוא בכ"ל כ"הש"ך ולפענ"ד דאפילו מסרו לידו קוד'
 שהגיע כ"ו ליד הלוה אם באותו פעם היה הכ"ו ביד השליח אע"ג דהלוה לא
 ידע מזה שהאמינו ס"ם לא פשע דמ"ה הרי אבו רואים למפרה האמינו ומ"ה
 וע"פ מהרתי ביד שלוחך קושטא דמלתא נקט ואפטר גב הנ"ח מורה לזה
 ולא בא חלף לאפקויה היכא שמסרו לידו קודם שיגיע הכתב ליד השליח אע"ג
 דא"כ נתן לו כ"ו י"ל עד עתה לא היה אבל המלוה בחוקת נאמן וגם בזה
 ע"פ ודוק: (יד) ויש מי ש"ה ע"ה ולא דק בעיקור הדין של בעיה ת והביאו
 פטור בס"ה דמיירי שהכחישו שיהיה תחילה שיפלט לו ממונו ע"י מי שיביא לו
 כתב ומסמרו לו נאכסו וא"כ בא בעל הממון לתבוע וכו' לפ"י מוכח משם
 אע"פ שמסרו לו בלא קניינא אפ"ה נריך לישבע א"ו קושטא דמלתא קאמר
 ע"פ הש"ך: (יד) אחר שישבע המלוה כחב הנ"ח דאפילו יש בו
 מאכות נריך לישבע דבעין שובר הוא ודמי לטענת מחילה: (טו) שאומ'
 שנאכסו: אף כ"ו ראונו היה חייב לשמעון סך ידוע בשטר זשלח לו
 לומר ע"פ כתבו תן ללוי נזון וכשנאו לחשבון אמר ראונו שנתן ללוי ע"פ כתבו
 סך ס' וזו שמעון אומר כדומה לי שלא כתבתי חלף כ' ואם הוא כדבריו יראה
 לי כתבי וראונו משיב שנאכד הכתב כשבע ראונו שנתן ללוי ס' וזו הפטר

לשליח אמר לפלוני שישלח על ידך מעות שבידו (ו) אלא אם אמר
 לו בפני עדים מעו' יש לי ביד פלוני לך ואמור לו שרעך לך לא לבי'ן
 ואם יתנס לך הביאם לי ונתנם לו הלוה ונאכדו בדרך שזר אבל לא
 עשאו שליח אלא אמר לו (ז) יש לי מעות ביד פלוני ואינו שולחם לי
 אולי אינו מוצא שליח לשלחם לך והתראה אליו אולי ישלח על ידיך
 לי לא הוי שליח ואם נתנם לו ונאכדו חייב כאחריותם: (ח) לא
 עשאו שלי' בעדים לא מסר לו חותמו לסימן שרוא שלוחו וכסרו לו
 לאמר לך והבא לי מעותי והנא בא אצל הלוה לוכ' (ט) פלוני שלחני
 אליך שישלח לו מעותיו והיל' חותמו לסי' (י) ועד כ' עדים שהוא
 חותמו אבל אינם מעידים שעשאו שליח וישלחם לו ונאכדו לא נפטר
 הלוה • ויחריס תחלה מי ששלח שליח זה ילא יודע ו"ה פריך לישב תחלה
 כדיון שאר נפנעין ונטולין • שלח המלוה או דמפקדו כתב ללוה או
 לנפקד מנח שיש לי בידך שלחתי ביד לוי ושלחתי בידו ושען המלוה
 לא כתבתי ולא שלחתי לך (יא) ישבע הלוה היסת שכתב ידו בא פיו
 ולפיכך שלח ויפטר אבל אם לא היה הכתב כתב ידו או שאין הלוה
 יודע שהיא כתב ידו אפילו הוי כתובים בו סימנים ואותיות שכוניהם
 ביחוד אם טען המלוה ואמר לא שלחתי כתב ואחרים רימו בו הלוה
 או הנפקד חייב באחריותו ומשלם אחר שיחריס על כ"ו שישלח כתב
 זה מדעתו ולא יודע (יב) ויש מי שהורה שישבע ואחר כך יטיל כריץ
 כל הנשבעים ונטולים • ה' טען המלוה או המפקד אין זה כתב ידו
 ואין עדים מצויים לקיימו והנפקד אומ' אני מכיר שהיא כתב ידך אם
 זה הממון נפקד אצלו שלא בעדים או אפי' בעדי' על פה מתוך שיכול
 לומר לא היו דברים מעול' או החזרתים לך מידי לידך נאמן בשבועת
 היסת לומר אני ככיר שהוא כתב ידך (יג) ועל פיו מסרתיו ביד
 שלוחך ואם נפקד אצלו בשטר מתוך שיכול לומר נאנסי נאמן לומר
 מסרתיו ליד שלוחך אלא שצריך לישבע שבועה חמורה כעין של
 תורה ואם היא מלוה בשטר אין הלוה נאמן וחייב לשים (יד) אחר
 שישבע המלוה שבועה חמורה שאין זה כתב ידו: ודוקא במלוה אבל
 בפקדון אפילו בשטר פטור נמנו דהוי מני למימר נאכסו בידו אם טען הלוה
 ישבע לי (השליח) (טו) שאומר שנאכסו צריך לישב שבועה חמורה
 (טז) אם התובע מודה שהוא כתב ידו אלא שאומ' לשליח אינו
 נאמינך שנאכסו ואינו נאמן לנפקד וללו' שנתנום לשליח הרי זה
 פחרים על הלוה או הנפקד שנתנו (יז) וישבע השליח שבועת היסורים
 במה דברים אמורים שהשליח מודה שכאו לידו ונאנסי אבל
 אם נופ' במלוה או במפקד שהשליח אומר להם נתתיכם לכס והם
 אומרי' לא קבלנו שליח אינו נאמן אפילו הם שני מפני שהם בניגעים
 בדבר אלא שהשליח נשבע היסת ונפטר והלוה או הנפקד יקבלים הרם
 שחם שפסדו ליד השליח • ה' אם השליח בופר בנפקד או בלוה
 שאומר לא נתתם לי והם אומרים שנתנו לו (יח) נשבע השליח ליה
 או לנפקד במעמד הלוה או הנפקד שבועת היסת ונפטר' (יט) יהלות
 או הנפקד נשבע למלוה או למפקד במעמד השליח שבועת היסת
 ונפטר • ז' במה דברים אמורים בשעשאו שליח להביא את שלו
 אבל אם לא עשאו שליח אלא שא"ל הלוה או הנפקד חוליק לפלוני
 פעותיו שבידי או שכא אחר ללוה או לנפקד ואם פלוני עשאו שליח
 להביא מעותיו והאמינו ונפטר לו המסין והשליח אומר נאנסי אם
 מסרתי למלוה והמלוה אומר לא עשיתיו שליח ולא קבלתיו (ך) ישבע
 משלים שנתנס למלוה (ךא) וישבע המלו' או המפקד בנק' ח שלא קבלם
 ויגבה

עכ"ל וכ"הש"ך בזה"ל וקשה לי כיון ששמעון טוען שחא למה ישבע ראונו על טענתו לכן נ"ל דאין עליו חלף חרם' סתם עכ"ל ולפענ"ד נראה כיון שדרך העולם
 לסמור כתב כזה להראות בעת הנזק וגם לפילה לא חייסין כח' הפוכים א"כ רגלים לרבר סמועין שקר וכל היכא דאיכא רגלים לרבר מסביעין אותו
 היסת כח' שמור"ס לעיל ס"ה ה"ס"ו בה"ה ע"ה וגם מהרי"ק שורש קפ"ו כ' שיכול הדין להשביע במקום שאין חיוב שבועה מזה הדין אם עו' כדי לרבר האמת
 לכוין להשביע כדברי הגאון בעל כ"ו וזה ברור: (טז) אם התובע מודה כ' הש"ך ה"ה כשאומ' ללוה ע"פ שלח לי ע"י פ' חלף שאומ' לשליח אינו מאמינך שנאכסו
 ונראה אפי' מלוה בשטר דכיון שא"ל או כ' לו שלח ע"י פ' אומ' ששעם כן אין עליו חלף חרם' סתם (יז) וישבע השליח כ' הש"ך ראונו חייב לשמכון ושלחו ע"י
 שליח ונאכדו אין שמעון יכול להשביע השליח עד שיבוא ראונו וה"ה בעל השלח לאשתו על מוונות ונאכדו שאינו נשבע לאשתו עד שיבא בעלה משום דשליח יכול
 לומר דילמא ראונו או הנבעל לא ירנה להשביעני וישלח לך ויאמין לי שפאכד לי שפאכד אבל אם מת המפלה או הנבעל או הלכו למד' מהחייב לישבע שבועת השומרי' מיד:
 (יח) נשבע השליח כו' ראונו ששלח מעות עכ' שמעון ללו' שהלוה לו ושמעון טוען שנתן לו ע"י אשתו ולוי אומר שלא קבלם שמעון ישבע שמכרם לאשתו ואף
 בזה שומר שמכר לשומר דכל המפקד ע"ד אשתו וכו' הוא מפקד ואשת שמעון תשבע שנתנה ללוי ופטורה ולוי ישבע דלא קיבל וראונו נריך לשלם כ' בתשובה
 מהרי"ל: (יט) והלוה או כפקד • אף אע"ג דטענת המלוה על הלוה הוא טענת ספק מ"ה כיון דהעד מסייכו למלוה אע"ג דאין תורת עד עליו שפס'
 שהוא נריך לישבע מ"ה מנטרף העד עם טענת המלוה להנריכו שבועת היסת • כ' הש"ך דאף במלוה בשטר דינא הכי • כ' בת"ה ראונו שלח ביד שמעון
 מעות ללוי לקנות איזה דבר ושמעון אומר שנתן • ולוי שכחישו שמעון מחויב לישבע היסת ולוי פטר מראונו דאין עליו רק טענת שחא ואם ירנה שמעון לתבו'
 את לוי מחויב לוי לישבע היסת ולא מני למימר לאו בע"ד דידי את שהרי אין ממון שלך ל"ה קודם שנשבע שמכון לראונו דכפ"ד דידה כדי שיפטור משבועתו
 אם יודה ע"י השבועה אלא אפילו אחר שנשבע שמעון הואיל וטעם שמידו נתן ללוי בע"ד דידי הוא ולפ"ו אפילו פטר ראונו את שמעון משבועה יכול שמעון
 להשביע ללוי מטעם דכיון שמידו נתן ללוי בע"ד דידי הוא • עוד כ' הש"ך דמ"ה אפילו פטר ראונו את שמעון מתחלה יכול שמעון להשביע ללוי כיון שמידו
 נתן ללוי בע"ד דידיה הוא • וראונו יכול לכוף את שמעון שיתבע לראונו ול' שודאי אמרם שבע לשקר שהרי יאמר לו אם אתה יודע שהאמת אתך תסב'
 ולוי נשבע לשקר • ומ"ה אם מת שמעון או הלך למדינת היה אף שהיה מכחיש את לוי קודם לכן כפ"ד כיון שעתה אינו הונכו ואין לראונו עליו רק טענת
 שחא מקבל בחרם ונפטר וכן כתב בתשובה בית ישעב בתשובה ח' דשמעון ישבע לראונו ולוי פטור משבועה: (ך) ישבע השליח • אף כ' הש"ך הייט
 שבועת היסת אע"ג דטענת הלוה עליו היא טענת שחא מ"ה מנטרף לטענתו טענת המלוה שאומר בכרי שלא קיבל פוס' דכר מהשליח ומזיקין לשליח לשבועת
 היסת לשחוס: (ךא) וישבע המלוה • אף זה קאי קטוען השליח מסרתי ליד המלוה אבל בעוען כח' או ח' המלוה לישבע כלל כיון שלא עשהו שליח

ועי' בסוף
 ספר יצחק
 הל"ה ס' יג

יתנו לאלה ר"ל דמנה קמ"ל דללא יתנו לאלה ויבא לספק אחריו כדלקמן
 מומן מ"ה כ"המ"ע אפילו אם הקנה לו אג"ק והם ד' חולק וכ' שאם
 מקנה אג"ק יתנו אפילו מטעם ומסיק מיהו כ"ו בעסקא אוסקדון סנקבין
 אג"ק אבל בהלואה אפילו הקנה לו אג"ק לא קנה אף מטעם שליחות ודמו
 שהרשאה מלא אג"ק לפ"ז אף שכ' המחבר ומור"ם בפיקוק כ"ג שכותבין
 הרשאה וצ"ע דמכיון דהנהנין בכל הרשאות אג"ק לא יתנו לכתחלה אם
 מתוכ"כ ה"ח וכו"ג (ד) מטור הנתבע ו אף העצם שואמר למלוה
 שמתכוין ע"יך שהיית עומד בשליחותך שכ"ס שחוק ששליח עושה שליחותו
 כך חוקה שכ"ה עומד בדבורו ולא היה לך לחזו"ך ואין לי להפסיד בשביל
 חודשך ואף יודע השליח שרשלו אם הנתבע לא ירע מטור הכתב מן האחריות
 ודוק אם דן המורה וכתמיב דדן זה תלוו ביריע השליח שכתבו וכמ"ם מור"ם
 עה"ה ס"ג כ"ו דאין לו הפסד כ"כ לכתב שיחזיר וידון עמו והש"ך כתב
 דהנ"י יור"מ לא כ"כ רק כבא בהרשאה ומטעם שכ' המחבר לקמן ס"ג שהרי
 זה אומר תן לי מה שבידך ואת הרשאתי תהיה אצלך לכך מטור הנתבע
 שהרי בהרשאתו נתן אצל הכל דלויכא הרשאה א"כ לא שוין הא טעמא
 ולויכא למיכתיבי אלא מטעם חוקה שכ"ה עומד בדבורו וכיון דידע שליח
 שרשלו אטעלה לה חוקה ואינו שליח כלל וזה סתם לו לא בהרשאה נתן
 שהרי אין בהרשאה בידו וחייב דוק והש"ך חילק על כש"ך וכ' דהוה כמזיק
 שידים כמראה דינר ולא דק דהה"ה טעם מפעם בעצמו הוה כמזיק וחייב
 שדינו דנרמזו משא"כ הכא יכול להתכנל ולומר כיון שידע השליח שכתב לו
 ששליח הוא דעוית ולא היה לי לילך בשליחותו ול"ד כלל לדינא דנרמזו וגם
 מה שהביא ראיה מהסור"א דק דהסור"א כ"כ אלא י"ל ידע השליח מחזרתו
 גבריה הש"ך ברורי להמפיון צמ"י וכו"מ (ה) וי"א הש"ך פ"ס כהמחבר
 (ו) ורנה לכתב אף כ"ה הש"ך אפילו כ"ו בהרשאה שהק"ל לו האמון אג"ק
 וכו' לכתב בהרשאה (ז) מהו אג"ק ידע כו"י הש"ך חולק על רמ"א
 וכת' אפילו ידע המורה כל שהנתבע לא ידע וכן וההרשאה אג"ק אינו חוזר
 מן וכל האחרונים ה"י וע"ס ופ"ט ותשובת בן לב כולם שוין לדון זה
 מחזיר דין (ח) להנזיל שלו ודוקא להנזיל אבל הרשאה לא כמור
 קרקע או מסלולין א"כ לקמן ולדון וזכיר שהרי מינו שליח למכור את שלו (ז)
 מהשליח טעמו אג"ק א"כ הש"ך כ"ה בראובן שהנזיל ש"ח מקוים
 בעדים על ממעון שנתפשה הש"ח ע"י מורשה של ראובן שהמעון פועל
 שרישה בנזוף כי המורשה הוא יודע כי לא כתמיב בתורה חוב וראובן אופ'
 א"כ לא זה השטר מקוים נתן לו שליח אמת כי מקודם היה פקדון אבל א"כ
 חקה עליו במלוה ופסק אף שיבא המורשה ויאמר שהשטר מזויף לאו כל
 שמיני שהרי עדים כתבו שטר הלואה וחוקה אין עדים חותמין שטר של ז"י
 ואם אמר להם פתם כתבו לפלוני ששם לו אג"ק מכה ולא פירש מכה ה"ל
 שוקמ בהלואה והש"ך רונה לרחוק דכרעו והביא ראיה שנתפשה מבי"ט
 ולא דק דהש"ך מביא עמו תשובת מני"ס וכ' דהמני"ס רחה וכ' דה"ה
 דלא"ה ל' למידע וגם כיון שהעדים ממעידים בשטר והוא הלואה ה"ל ככרי
 גדלעיל כ"ה ע"ה גבי ע"א וה"ה היכא דלויכא בעדים שפלוגי נשל
 ששלו והוא א"י חייב לשלם לו כמ"ם הר"ף ושאר פוסקים וא"כ ה"ה הכא (ז)
 (י) וישמו שואמר העצם דמאמר המנערך בשם שליח או רביע ככלל
 של החוב ומיון שכתן לו רשות לתובעו כל החוב והקנה לו השליח ממנו יש לו
 שייכת ככולו (יא) שכך כותבין בהרשאה כתב רש"ל דאפילו לא כתב לו כן
 שהרשאה קריך לשלם לו דמחמת ארעתי דהכי ברש"ה וזה נתרכה ואומדנא
 פהאי מילתא הא ובראה אפילו אסקנן שכרו מ"מ כל מה שנויבא מחמת עסק
 זה בשאר סיבות קריך הפרשה לשלם לו כל הונאותי עכ"ל וזה בודאי אם
 לא כתב לו כל דמתעני מן דיכא אם היה לו הונאות יותר ממה שקיבל אין
 קריך לשלם לו כל הונאות (יב) ואם רתה המורשה כו' ואפ"י כתב לו אג"ק
 (יג) ורנה ששמתן כו' אבל אם פדיון המעות ביד הנכסד פשיטא דיכול
 ראובן לחזור עו כי מטעם אג"ק קנה בחלישין (יד) כיון שכתב כו' אבל אם
 לא כתב ע"ה כל דמתעני וגם אין כתוב דון וכו' פסול וכתב הש"ס וה"ד
 כשהיא כתובה בענין שאין מקנה לו גוף הדבר אבל אם הוא בענין שקונס
 גוף הדבר כגון בשלשלים והקנה אותם לו סק"ם ומטו' פקדון אג"ק ושטר
 דכתיבה וסכירה אפילו לא כתב לו דון וגם כל דמתעני כסרה ומחוייב
 לדון עמו אפ"י דלא וזה מטעם שליחות מ"מ וזה מטעם קנין (טז) נכנסו
 מלוג * פ"ה ס"ד נכנסו נ"ב א"כ הרשאה אפילו אם הוא מוחה יכול
 לדון וכמ"ם בא"ע סימן פ"ה ס"ד כ"כ ג"כ היכ' שהנכסד מכר ככסי כו' אע"פ
 שסכנה דמכירה אין דמטעמו כלום (יז) וא"כ הרשאה כתב הש"ך הא
 אם הוא מוחה א"ו לדון (יז) אחד מהאחים * אף וכו' שיעדין לא חלקי
 גזוק אבותי וכו' אלא לכו וכתמיבין לא הונכך לומר שלא חלקו כי אם חלקו
 לא היו קודמין שותפין * (יח) שבה לתובע * אף דוק שבה לתובע אבל אם
 שותפין הן נתבעין ונתעני לאחד ונזיל חייב את כספי החייב מחמת שליח
 בא אף שהיה בעיר :

זה לשליח ולא ידע דנתפס בנישול ונתן לשליח ונאבד (ד) פטור
 הנתבע (ה) וי"א דחייב אלא כתב ליה זיל דון ואפיק לנטעין * ג
 מי שהרשאה לא (ו) ורצה לכתב השליחות ולהרשות לאתר רשאי * ז
 ואם ידנה ויכל לומר טעם דראשון יבא שליחותו קיים וכל א' מממם יהיה
 מורשה נדבר ואין הנתבע יכול לרשות להרשאה לומר שמא המורשה
 ביטל שליחותך וחרשה אתה שחרי זה אג"מ' לו תן לי מה שיש בידך
 וזאת הרשאתי תהיה אצלך ואם ביטל שליחותי הוא הפסיד על עצמו
 והנתבע פטור שחרי בהרשאתו נתן וכן אם עמד המורשה בידו ע"פ
 הנתבע ונתחייב המורשה אין המורשה יכול לסחור חרין במעבת
 שישעמד עם זה ברין ככר ביטל שליחותו (ז) פ"ט א"ס ידע המורשה
 בנישול שליחותו א"כ פ' שהנתבע לא ידע דנט' ונר"ך לחזור ולדון : ד
 המורשה את חבריו (ח) לחוציא שלו מיד המחזיק בו צריך ליתן לו
 פקנין שהרשאה וצריך לכתוב לו דון וזכי ואפיק לנפשיך (או שאר לשון
 כדומה לזה) ואם לא כ"כ א"כ ירצה המחזיק לא ישיב לו דבר שיאמר
 לו לאו בעל דברים ידיר את ומידו אפ"י לא כת' לו בן ונתן המחזיק מה
 שבידו ליד המורשה ונאבד פטור רלא גרע (ט) מהשליח שעשה
 בעדים : ה' אם בתברון וזכי ואפיק לנפשיך פחצה או שלישי ג'
 רביע והמותר שלי מתוך שהוא דן עמו על חלקו צריך הנתבע לדון
 עמו על הכל (י) ויש מי שאומר דדוקא בפ"ה ג' אבל אם כתב לו דון
 וזכי ואפיק לנפשיך מאה דינרים וחשא' שלי אינני מזיקי לדון עמו
 אלא על המאה דינרים : ו' המורשה את חבריו כל החוצאות
 שיוציא המורשה על דין זה המשלח חייב בהם (יא) שכן כותבין
 שהרשאה כל דמתעני לך מן דינא עלי חדר : ז' ואינו אלא שליח בעלמא
 (יב) ואם רונה המורשה להחזיק בממון א"ס יכול ונר"ך להחזיר דאינו אלא
 שליח בעלמא לפיכך אם תבע הפקדון מן הנכסד וטען שכתב למורשה וחזר
 זהוה לו עליו נר"ך להחזיר לבעל הפקדון דהרי המורשה א"ס אלא שליח
 בעלמא וא"ס ראובן היה לו מעות בעיר אחרת וכלך שמתן לפס' ומתן לו
 פרשאה לקבלם המעות ולתת לו תמורת בעיר ראובן והלך שמתן וקבלם
 ואחר כך בא ראובן לפס' (יג) ורונ' שמתן יתן לו שיעתיו הדין עם שמתן
 ז' הרשא' שאין כתוב בה דון וזכי אלא בך היה כתוב בה סב ואפיק
 לנפשיך אין לפסל מפני שאין כתוב בה זכי רכב וזכי תרא מילת' היא
 זכ"ן אין לפסל מפני שאין כתוב בה דון (יד) בידן שכתב בה כל דמתעני
 מן דינא עלי דהר דרי זה במקום דון וכשרה ואם אין כתוב בהרשאה
 כל דמתעני מן דינא עלי דהר בשרה היא שאין בכתבין לשון זה אלא
 להקנת המרשה שלא יכול לומר הקנת אותו לי כיון שכתב דון וזכי
 ואפיק לנפשיך : ט' שטר הרשאה אין קריך לכתוב בו זמן ומכל מקום מהגין
 לכתוב בו זמן וכן ע"ה סכותבין ברעות נכסי גדל' אכיסול כו' * ח
 הבעל שבא לדון עם אה' שמחזיק (טו) בנכסי מלוג של אשתו צריך
 הרשאה ואם יש פירות בקרקע מתוך שיש לו לדון על הפירות דן על
 העיקר (טז) ואינו צריך הרשאה * (טז) וז"ל כפ"א סימן פ"ה : טז
 (יז) אחד מהאחים שלא חלקו אי מהשותפים (יח) שבא לתבו' תבע
 על הכל הואיל ויש לו חלק בזה הממון אינו צריך הרשאה משאר
 שותפין ואם יצא חייב אין חשונתך האתר יכול לומר לשותפו שרף
 אילו הייתי אני שם הייתי תובע טענות אחרות וסחייב בעל דיני
 שחרי אומר לו למה לא באת לתבוע גם אתה לפיכך אם היה בעיר
 אחרת יש לו לחזור על הבעל דין ולדון עמו ולומר לו איני מודה
 בכל מה שטען שותפי ולפי'ש לנתבע לעצב ולמ"א דון עמי בחלקך
 או הבא הרשאה שחרי ממון שניכם בידי ושניכם בעלי דני ולפ"ד
 יבא אחיך או שותפך ויתבע גם הוא ויתבאר ע"ד גסיסן קע"ו סעיף
 פ"ה וסעיף כ"ו :

קכג הרשאה על מה נכתבת כיצד נכתבת וכו'
 פ"ו סעיפים :

א' פרינא דגמרא אין בכתבין הרשאה אלא לתבוע פקדון שבידי
 הבורר ולא כפר לו ואם היה חקדון של מעות צריך להקנות לו
 אגב קרקע וכן יכול להרשות לתבוע קרקע אפילו כפר בו ופ"ן מלוה
 במטור אפילו כפר בה שבשם שיכול להקנות חשטר ושעבורו בכתב'
 ומסיר כן יכול להרשות עליו ולכסיד חשט בידו ברי שינבדו וצריך
 לכתוב לו קנה לך אידך וכל שעבורא דאית ביה אבל אין בכתבין
 הרשאה על פקדון שבדי חבריו שכפר בו וכן אין בכתבין הרשאה על
 מלוה שבעל פה (א) אבל הגאונים תקנו שכתבין הרשאה אף על
 דמלוה בין בשטר בין בערי קנין אף על פי שכפר בה בבית דין כדי
 שלא ישול כל אחר ממון חבריו וילך לו למדינה אחרת (ב) אבל על
 מלוה על פה שכפר לא תקנו שכתבו הרשאה : ומ"מ (ג) לא גרע
 ע"מליה שעשו בעדים מהתבאר כפימין קכ"ב וי"א (ד) שעל הכל בכתבין
 פ"ט

קכג (א) קבל הגוכיסתקכו בין בעטר פ"י אף שאין פשטר חוב בידו למורה לו בכתובה ומסירה ראו מדין הגמרא אין יורשין עליו * (ב) לכל
 פ"ל מלוה על סב מקום דלא פכיתא מלוה אדם לחבירו ולא פטר לכך לא תקנו : (ג) לא גרע מפליח פ"י שאם נתן לו כלום הו' הנכסד
 ונאבד או באגם שיד המורשה נפטר הלואה אלא שאין לו דין הרשאה שזכר לכשת על ידו להלוה או להכסד ליתן לו דיאמר פמא ימות או יבטל שליחתך מט
 שאין בן כפרשאה גמורה * (ד) שעל הכל בכתבין דאף דלא מקביל לחבירו להיות עלו כפ"ג מ"מ להרשות עלע ולהיות שלוחו עה"י וכ' הכ"ן טעמא
 לה 35

השן המשפט הלכות הרשאה הכב מאמר קדישין

לשן פקדון תזל ל' ש פקדון ל' ש מלוה בשטר וב' פ ואצ"ג רבפדיה (כ"ו נהנין) . ב (ה) מי שהיה לו שבועה על חבירו אינו יכול להרשות אחר עליו ולהשביעו שאינו דבר שנקנה בקנין שאינו אלא רבדים בעלמא : וה' מי שהיה לו תביעה על חבירו כתב לו הרשאה על התביעה פ"ס לו אצל חבירו אין ההרשאה כלום דהתביעה אינה דבר שיוכל להקנות אלא נר"ך לכתוב הרשאה על המון שעליו התביעה : ג חמרשה לאחר ואח"כ הרשה לאחר (ו) ושניהם באים בהרשאתו לפנינו (ז) אין לנתבע לחשוב אלא לשני . ד (ח) אין למורשה רשות לבתיב רדשאה לאחר שזה יאמר (ט) אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר לפיכך אם התנה עמו שירשה לאחר ואחר לאחר הכל לפי תנאו . ה' אבא בהרשאה שמחל לנתבע או שמבר לו או מחל לו על השכונע' או שעשה עמו פשרה לא עשה כלום שזה יאמר לתקוני שדרתיך ולא לענותי לפיכך אם התנה עמו בין לתקון בין לענות אשילו אם מחל על הכל מחל וב' ש' אם פ"ב מהחילתך כחחילתי . ו' היה לו חוב על פותיש ואמר לחבירו שהיה לו ג' רוב עליהם בשם שתעשה בשלך תעש' בשלך וחלך ומחל להם תבנו וחוב חבירו (י) חייב לשל' לחבירו מה ישאיה שיהי חובו כמעוה מזומנים . ז ראובן שכא בהרשאת שמעון ותבע ללוי ואמר לח' מ' אבל ישכע שמעון ויטול מוציאין דמטון מיד לוי ויהא מונח ביד ג' ר' ער שיכא שמעון וישב ויטול וכן כל הדברים שתלה לוי בשמעון וירן עם ראובן ויהי המטון מונח בבית דין ער שיכא שמעון ויש לראובן להחריס על מי שטוען טענת שקר כדי לעכב המטון ולאחר : ח' ונ"ל (יא) שקובעין ב' ר' זמן לתובע לכא ולחשכע ואם לא יבא בתוך אותו זמן יחזירו ג' ר' לנתבע ממונה נ' נתחייב לוי שבועה (יב) אינו יכול לעכב ולומר אינו נשבע ער שאחרים בפני חמרשה על מי שטוען עלי שקר שאין זה חריס אלא תקנה קלה שתקנו הגאונים האחרונים כדי שיבנו בעלי דינים טענותיהם ואין מעכבין שבועתו של זה מפני תקנה זו הקלה . י' מורשה שדרשה בשכר ידוע אשילו (יג) אם לא יוציא המטון מיד הנתבע קרוביו בשדים בין לעדים בין לריינים שאין לו חלק לא בהסדר ולא בחנאה . י"א (יד) ומטע' זה נ"ל שגם הוא בשר להעיר אבל מורשה שיש לו חלק במה שיוציא מהנתבע קרוביו פסולין בין לעדים בין לריינים לפיכך מי שיש לו עדים על תביעתו לא ירשח' א' מהעדים או מקרוביהם אלא אם קצץ לו שכר ידוע אפי' אם לא יוציא המטון מיד הנתבע . יכיל אדם להרשות ללוה (טו) לדון עם ערב קלן שלו : י"ב וכן מי שיש לו עדים כפריעתו לא יבא לדון עם המורשה בזמן שיש לו חלק בתביעתו (טז) אם הוא קרוב לערי' שחרי' יבטל העדות : י"ג יבול ארס להרשות נשים ועבדים ויש מי שאומר אבל לא את עבדו שאין קנין לעבד ע"י רבו שהרי גזפו קניו לו וידו בידו נמצא שאינו אלא שליחו ייבול הנתבע לומר לאו בעל דבר' דירי את אבל יביל להרשות את אשתו שהרי אם נתן לה מתנת' קנתה (יז) ואין הבעל אוכל פירות נמצא בשבתה לה' לנפשיך אין הנתבע יכול לומר לאי בעל דברים דירי את . י"ד (יח) יכולים לשלוח הרשאה ביד פותי ובכר שהיה מלכתוב בה וקנינא מיניה דאין שליחות חבי' לבתיב אלא יכתוב וקנה הבתיב . ט"ו ואשר לא טוב עשה בעמיו זה אבא בהרשאה בר' א' כשהנתבע והתובע בעיר אחת אבל אם הנתבע בעיר אחת והתובע בעיר אחרת (יט) הרז זה עושה מצוה : (ך) וי"א דאין חילוק בין אם היה עמו בעיר או לא אלא שכל זמן שהמורשה הוא אלם ובעל

על ממון שלא בא לירו מעולם כנון בשת ומנס וכיוקין כ"ל : (ח) מי שהיה לו שבועה הפ' ד' ספק דיכול : הרשות חף אשבועה : (ו) ושיניה באים בהרשאתו . א' חירו חפילו בלא בעל בפירס הרשאה הרשאה אחרת דמסתמא בעלה הואיל והרשה אחריו לאחר אם לא שידוע שלא יוכל את הרשאה אלא שיתן לחיוב שיכא רשונה פ"ו כשכחו יחד ותמו לחמו אירנה . ו' הפ' ד' ולפ"ד כר' לפ' דבריו הטור דאפי' בעל הרשאה כל שהנתבע אי ידע יכול ליתנו לאוזה שירב והיכנו דכתב טעור ואם הנתבע לא ידע כו' זכ' מ להדיא ככשה' ת' וזו ההרשאה אין כו' דין קדימה לגמרי אבל יש בה מקנת דין קדימה כנון ט"ס לו חוב אבל שמעון והרשה את לוי לתבעו ואח"כ הרשה את י"ד א' ח' קדש לוי ותבע את שמעון בהם וכתב לו קדש שידע כיטול השליחות של לוי וכה לוי וא' י' ודא לתבעו לשמעון אבל אם ידע שמעון כיטול שליחות של לוי ולוי וודא תובעין אותו יש ליתכס לודא ולא ללוי עכ"ל והפ"ר ג' דעת הס"ת ע' כן ורוק : והארכתי בזה שראיתי הפ' כ' דונה לחלק בין מדרת הפ' ד' ופ"מ' ולא דק : ועוד כ' ד' אף נתן הממון למורשה רשון וכאכד מידו נר"ך לחזור וליתנו למורשה השני או להמרשה כיון שידע כיטול וכ' כ' כמ"ע פ"ט : (ז) אין לנתבע להשיב אם דן עם הרשון וכתחייב התובע חזור וסותר הדין כ' הפ' ד' ואם ינא הנתבע חייב דין אין הנתבע יכול לסתור דו"ן לאדם שלא בסניו : (ח) אין למורשה וכ' מה"ש' ל' והנתבע סתן לאחר ע"ס הרשאת הרשון חייב באחריו אבל המורשה הרשון טעור דלא ה"ל ליתן כיון דא"י להרשות וכ' מה"ר' מ' מסר אפי' הרשאה שהיה כתוב בה שהיא מרשה את ש' ונ"ל פ"ו כ' וכ' ואם יארע אובס לא מהס' שלא יוכל להתעבך במכירה פיוכ' חבירו לכדו למוכרה ולא אירע אובס אלא שאמר א' מהס' שאינו רונה לספל במכירתו וכול חבירו לכדו למכור : (ט) אין רצוני כו' כ' הפ' ד' אפילו אם יאמר המורשה הכ' מזה ישיב לו על תביעתו ואם יוכה דין לא ימסור לו הממון דהשתא אין שייך לומר אין רצוני כו' אפי' אין הנתבע מחויב להשיב לו שיאמר מהמרשה לא עשה אותך שליח כלל יעצם שאין רצוני כו' ומיהו אם הוא בענין א' לומר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אם כרשק לאחר ונתן לו הנתבע פטור . (י) חייב לשלם דא' מדן דעת הוא שלא היה פונתו שימחול לבתיב כ' הפ' ד' ומיירי בענין שאם לא היה מחול היה מוכיח החיוב מכותים וע"פ החילתו הפסיד הלכך חייב לשלם מדינא דגרמי :

דפסול דלמא מרווח השתא ויש לחוש שיפיר שיתן לו וקרוב הדבר שיתן לו הגרסוני ראובן מכר לשמעון מאה כור תבואה ונתן לראובן עשרים דיכרין על המקח והיה תכאי ביניהם שכתוב ח' יאמס יתן שמעון לראובן מותר המעות והרשות ביד שמעון לקבל התבואה תוך י' ד' יונים והנה תוך י' ד' ימים בא ראובן לקבל מעותיו וכתן לו שמעון כ"י על סך המעות לשלם לו מאותו היום תוך ח' ואים וכן עשה דק שהחזיק סך מה באחרו באולי לא יהיה מאה כור בשלימות ונתרנה ראובן והנה אחר איזה ימים אמר ראובן לשמעון קבל תבואות כי בעל העלייה אינו דונה להניח עוד התבואה על עלייתו ואמר שלח את מי שתרנה לקבל התבואה ולהניח על העלייה האחרת ושלח ראובן שליח אחד ועשה כאשר צוה שמעון וכאשר בא שמעון אל' ל' לקבל התבואה ומנא חסר עשרים כור כו' תשובה שאף שמעון הודה לדברי ד' ח' מ' לא אמרינן בזה שספק כולד ברשות הלוקח היות שאינו ידוע שהיה מאה כורים כשקבלם השליח גס קודם לכן לא נמדדו ואפי' כ' שהמזכר אומר שהיה מאה כורים לא מחיכו אכז חיים כיון שלא היה לתבואה זו טום חזקה ול' ד' לכהמה שנמנא קב' בבית הכסות וכ' ע"ס : (יד) ומטעם זה כו' מיהו מכוער הדבר שהערך החתום בשטר יהא מורשה : (טו) לדון עם ע' ק' וכראה כשאין ללוה עתה ממה לשלם אינו מקבל פדותו של הלוה ע"ל הקבלן או ערב דעלמא להוניא מידו ולשלם להעלו' ולא אמרינן שיהא נוגע בעדות כי יתחבב היום או מחר יהיה לו ממה לפרוע ויגדה המל'ה מידו לכך רונה שיגדה חובו עתה מהערב שהרי אין לו רישא בזה שגם פתה נר"ך לשלם להערב ורוחק לומר משום דהשכי כוח לו ועוד דלא כחשכ עבדו זה כוננו דכל הנאה שאינה מזומנת עכשיו אלא שיש לבטל על העת הספק לא מיכפל ד' כרים אלו תלוי בדעת הדיין שיבין בעיקר המשפט ויעמק לראות אם יש להערב נד הנאה מזומנת ה"ז לא יעיר : (טז) אם הוא קרוב פי' טור' ס' בתשוב' ס' ק' ד' הנתבע יכול לחזו' מורש' של התובע הנא עליו בהרשאה מכה העדים שלו : (יז) ואין הבעל אוכל פירות א' אבל אם הבעל אוכל פירות אשכר שלא היה יכול לשלוח הרשאה ע' מ' שהוא יאכל פירות א' ל' לרון עמו על הפירות : (יח) יכולין לשלוח כו' הפ' ד' כתב בשם מהר"ם ל' ושאר גאונים דנהלוואה ושאר ד' ינין נקנין בחליפין פשיטא דאין הרשאה מועיל לבתיב דכיון דא' לעשות מורשה ככה"ג אלא מטעם שליחות ואין שליחות לבתיב אבל בקרקע ובפקדון יכול להקנות לבתיב כ' ש' שמועיל לחליפין לבתיב כתב בתשובת ר"ם כהן דהיכא דהמרשה והמורשה הם כותבים או אנוכיים לא מהני הרשאה בין בד' בין בע"כ ובאם פיסר אל הוא מורשה מכותים עליו כאמר לא טוב עשה בעמיו : (יט) ה' ז' פוסה מכה המורשה אסור לעשות שקר ואפילו הנב' ד' בעממו אסור לשקר : (ך) וי"א . א' כ' הפ' ד' כו' דבריו הרב גמגמנים וגם סכל זמן שהמורשה הוא אלם כו' כראה שהכין י"ה הפ' ד' נפס המוס' דה' כ' שהוא חלק ובעל עובות עמתכר על ריב לא נוד' ל' המורשה אלם ולפ"ד ד' א' דמט' כ' א' ישמעון המורשה אשת עם כד

דפסול דלמא מרווח השתא ויש לחוש שיפיר שיתן לו וקרוב הדבר שיתן לו הגרסוני ראובן מכר לשמעון מאה כור תבואה ונתן לראובן עשרים דיכרין על המקח והיה תכאי ביניהם שכתוב ח' יאמס יתן שמעון לראובן מותר המעות והרשות ביד שמעון לקבל התבואה תוך י' ד' יונים והנה תוך י' ד' ימים בא ראובן לקבל מעותיו וכתן לו שמעון כ"י על סך המעות לשלם לו מאותו היום תוך ח' ואים וכן עשה דק שהחזיק סך מה באחרו באולי לא יהיה מאה כור בשלימות ונתרנה ראובן והנה אחר איזה ימים אמר ראובן לשמעון קבל תבואות כי בעל העלייה אינו דונה להניח עוד התבואה על עלייתו ואמר שלח את מי שתרנה לקבל התבואה ולהניח על העלייה האחרת ושלח ראובן שליח אחד ועשה כאשר צוה שמעון וכאשר בא שמעון אל' ל' לקבל התבואה ומנא חסר עשרים כור כו' תשובה שאף שמעון הודה לדברי ד' ח' מ' לא אמרינן בזה שספק כולד ברשות הלוקח היות שאינו ידוע שהיה מאה כורים כשקבלם השליח גס קודם לכן לא נמדדו ואפי' כ' שהמזכר אומר שהיה מאה כורים לא מחיכו אכז חיים כיון שלא היה לתבואה זו טום חזקה ול' ד' לכהמה שנמנא קב' בבית הכסות וכ' ע"ס : (יד) ומטעם זה כו' מיהו מכוער הדבר שהערך החתום בשטר יהא מורשה : (טו) לדון עם ע' ק' וכראה כשאין ללוה עתה ממה לשלם אינו מקבל פדותו של הלוה ע"ל הקבלן או ערב דעלמא להוניא מידו ולשלם להעלו' ולא אמרינן שיהא נוגע בעדות כי יתחבב היום או מחר יהיה לו ממה לפרוע ויגדה המל'ה מידו לכך רונה שיגדה חובו עתה מהערב שהרי אין לו רישא בזה שגם פתה נר"ך לשלם להערב ורוחק לומר משום דהשכי כוח לו ועוד דלא כחשכ עבדו זה כוננו דכל הנאה שאינה מזומנת עכשיו אלא שיש לבטל על העת הספק לא מיכפל ד' כרים אלו תלוי בדעת הדיין שיבין בעיקר המשפט ויעמק לראות אם יש להערב נד הנאה מזומנת ה"ז לא יעיר : (טז) אם הוא קרוב פי' טור' ס' בתשוב' ס' ק' ד' הנתבע יכול לחזו' מורש' של התובע הנא עליו בהרשאה מכה העדים שלו : (יז) ואין הבעל אוכל פירות א' אבל אם הבעל אוכל פירות אשכר שלא היה יכול לשלוח הרשאה ע' מ' שהוא יאכל פירות א' ל' לרון עמו על הפירות : (יח) יכולין לשלוח כו' הפ' ד' כתב בשם מהר"ם ל' ושאר גאונים דנהלוואה ושאר ד' ינין נקנין בחליפין פשיטא דאין הרשאה מועיל לבתיב דכיון דא' לעשות מורשה ככה"ג אלא מטעם שליחות ואין שליחות לבתיב אבל בקרקע ובפקדון יכול להקנות לבתיב כ' ש' שמועיל לחליפין לבתיב כתב בתשובת ר"ם כהן דהיכא דהמרשה והמורשה הם כותבים או אנוכיים לא מהני הרשאה בין בד' בין בע"כ ובאם פיסר אל הוא מורשה מכותים עליו כאמר לא טוב עשה בעמיו : (יט) ה' ז' פוסה מכה המורשה אסור לעשות שקר ואפילו הנב' ד' בעממו אסור לשקר : (ך) וי"א . א' כ' הפ' ד' כו' דבריו הרב גמגמנים וגם סכל זמן שהמורשה הוא אלם כו' כראה שהכין י"ה הפ' ד' נפס המוס' דה' כ' שהוא חלק ובעל עובות עמתכר על ריב לא נוד' ל' המורשה אלם ולפ"ד ד' א' דמט' כ' א' ישמעון המורשה אשת עם כד

חשן המשפט הלכות הרשאה הכו מאמר קדישין

שמואל סטיף י' י' כי עם אלתי דעצרה קמיתא (ד) חס מתרשל המקבל ולא תבע המעוה עד שהעני סופקד ובשכל זה לא יוכל לגבות מן הנפקד לכ"ע אינו יכול לחזור על הנותן דה"ל כאלו הראה לו מעות לסלק בחובו ולא תולן דכבוד ואם הנפקד אומר שנתן חס נפטר פנותו ע"ל סמך נ"א :

לא תפטר המאכה אפילו נטל קיץ חמץ שהטענה משמך דעיקר טעם מסוכר דלוי היה בטעות ; (בז) מלוה ע"פ נאמן כו' ה"ה דהוא דומה לומר דידע שהוא ע"י וקבל . כ"ה ראונו שאמר לשמעון תן לי סחורה זו והמחהו חס לוי בע"ח אין שמעון יכול לחזור על ראונו לתנו . מהו דמי הסחורה שיאמר חלמלא לא תהרית לקבל מלוי לא הייתי מתחייב לך וכתב עוד ל"ד מעמד ג' אלא אפילו היה המלוה והמלוה מתקוטטין והמלוה היה חייב לראונו ואמר ראונו למלוה חס מתקוטטין ויאמר חס מהמלוה לחסבון המלוה סך מעות חס היה מלוה ע"פ מה שהיה חייב המלוה לראונו שכן א"י לתנוע ראונו מהמלוה סכום ליה סלו אותו סך שקבל עליו ללקחו מהמלוה ואם היה בשטר היינו מקויים יכול ראונו לחבוט מיתותיו מהמלוה ; (בח) דפרעון חובו לאפוקי חס נתן לו דמתנה דיכול לומר חס הייתי יודע שאינו חייב לי לא הייתי מתן מתנה ; (כט) מטעם הייתי בד' משום דמעמד ג' הוא כקנין א"י לומר משעה א"י דלא אמר א"ע ועוד טעם דלמה יספה בשלישי שלא ידע כלום חס חייב לו חס לאו וכ"ה"ך ל"י זה אפילו לא המחזה בעדים או שלא קבע וכן לפרעון בענין ש"כ לומר להר"ס או פרעתי א"י לומר מטעם מהני טעמיה ; (ל) או כמנו . א"ה ה"ה העלה דבריו בגלגלים וברורים דין חדש בכל דוכתי דאין סתבע נאמן משום שגו אף ע"ג דאין לתובע טענת כרי נריך לישבע היסת כגון בטענה מה אתה עושה בתוך שלי והלה אומר של אביך היתה ולקחתיה מאת דא"י חלא בטנו שלא היתה של אביו מעולם נריך לישבע היסת שלקח מאת א"ע ג' דאין להתנוע טענת כרי וכן כל כיוצא בזה כ'המ"ע הא דנאמן טעמיה כמנו דפרעתי ר' אפילו המחזה בעדים והר"ס לו מתחלה בעדים מ"מ כיון שמעון עתה לאמר ז"פ טעמיה מתחלה נאמן כמנו דא"י בעי אומר פרעתיך אחר שהגיע הזמן ואין להקשות האריך הורה מתחלה בעדים היה לו לירא שיתבענו לשלם בתוך הזמן ולא יהיה לו מגו כלל י"ל דהני למימר שאמרתי בלבי בתוך זמנו לא מני לתובע ולאחר זמן אהיה נאמן לומר פרעתי אפילו ציוד דייסלס זמנו וה"ך כ'דנבע היסת להמקבל ונפטר והמקבל חוזר ותובע להכריח להכריח אחרונה ולכריח ראשונה דלפעל סתמלק ג' סתמן פטור חלא בטעם טענת היסת להמקבל שלא היה בידו כלום כשהמחהו ; (לא) דאינו נאמן כו' ה"ה דוקא כמנו דפרעתי ואפילו הודה בלא עדים טעם דדוקא אין אדם טענה טענת הוראתו וה"ך כ'דנבע היסת להמקבל ונפטר והמקבל חוזר ותובע להכריח להכריח אחרונה ולכריח ראשונה דלפעל סתמלק ג' סתמן פטור חלא בטעם טענת היסת להמקבל שלא היה בידו כלום כשהמחהו ; (לב) כתב ידו ולפי מה שכתבתי לעיל בס"ס ט' כ"ה ס' ז' וס' ג' אנוניס י"ל חלק חס כתוב באמונת כתיבת ידו בודאי אינו נאמן לומר פרעתי ואם אין בו נאמנות לומר פרעתי ; (לג) ואפ"ם ע"פ דשכונות ע"פ טעמי פרעון מדרבנן הוא והיכא דאפ"ס משתבע והיכא דלא אפ"ס כגון האין שקבל דלא ידע וא"י לישבע להכריח העד לא מכסיד וכ"ה"ך ומיירי שאין המומחה נאמן לומר טעמיה כמנו דפרעתיך או להר"ס ואם לא היה העד היה מחוייב לשלם נמצא שאין העד יכול לכוסרו משמון אבל חס הוא בטען סבלא העד היה נאמן בטענת טעמיה כמנו כפי"ע א"י פוטרו משכונות ; (לד) ואם מתנה העטם דחס לא יגבה מזה יפסיד ; (לה) ליתנו להמקבל . א"ה כ'ה"ך סתם סתמי נאמן שיש לחוש לקטניא דמא חור בו פתה מחתכתו סתמן לו זה ואומר שהמומחה אומר אמת ויתלוק עם המומחה (לו) וחוזר וגובה אותו . א"ה כ'ה"ך תמ"ל לוי יתחייב לשלם להנפקד חלא יכול הכותן לומר חלו ידעתי שיש טעות לא נותק ליתן ומה בכך שהוכרח ליתן ע"פ אין זה חלא גרמא שפטור ועוד שאתה גרמת לענך שלא נוכרת וטעמיה וטעמיה ג' כ' כמו אתה וחפשי דין זה מהיכא הוניה הטור דין זה דלא מאתא אפילו למאי דק"ל ר"ה ס"כ"ח דפורע חובו שלא מדעתו הפסיד מעותיו הכא כיון שהרשהו לשלם וגם מוכרח לשלם ע"פ המחאתו ע"פ ב"ד ה"ל כפורע מדעתו אבל כמתנה קשיא . מחאתי ראיתי ככ"ה"ך כ"ג ח"ל כנותן מתנה משלם לו מה שהמחהו אלאו בטעות ע"כ ומשמע התם דאגב ריהטא כ"כ ומיירי חס הוא בטען שחייב הנותן לחזור ולשלם לו ומשכחת לה כגון שהמומחה מסופק בדבר ואמר לנותן צימו לבינו שידה להמקבל כסתם בחוקת שיש בו בידו ואף חס יוכור שלא יהיה בידו ילוח לו משלו ויתן ויחזור וישלם לו ואח"כ מחר שאין לו בידו ואין רונה ליתן לו באמר כי איני מחוייב להלו' לו וליתן בעדו והב"ד פוסקי' שמחוייב ליתן לו מחמת שהור' סתם וכנותן נריך לחזור ולשלם לו כיון שאמר לו ליתן חס לא יהיה בידו והוא נתן על פי וכלכעיל ס"כ אבל מלשון הטור והסמ"ע שכתבו כיון שכגורמות הוא נתחייב ליתן לזה לא משמע הכי דא"כ מאי אריא כיון שגורמותו נתחייב ליתן לזה אמרלא מתחייב ומו תיעוב ל"כיון ע"פ נתן ואפ"ס דמיירי שאחר שמוכר אומר כנותן שלא ישלם לו חס כן חיינו חייב לו ממה שעל פי נתן שלא היה לו ליתן חלא שמתחייב מאחר שגורמתו נתחייב ליתן והוא הכותן שאם לא יהיה בידו נאמן וישלם לו ואלונו כן לא שודה או אפ"ס דמיירי שהמומחה לא רעה להודות שאין יוכור בטעות עד שהכתיבו המתן שאם

אירו מיד קודם שהבי' ולא פלגי אסברא אמרו חלא ברחו המומחה המקבל בלך וסוד וכן מ"ש כ"ס דחס ידע המלוה פסיה עמי דא"י לחזור על המתן ג"כ סברא אחרונה ונודה בו דא"ל סברת וקבלת ג"מ ע"פ לפי זה נמצא עני דחוזר יש בו ג"מ גם לסברא אחרונה לענין חס כסרו המלוה כפירש' אחרונה צו סברא אחרונה דאינו יכול לחזור עליו וכ"ה"ך חוזר עליו ממה שהטענה . וה"ך חולק וכ"כיון דיכול לחזור מה בכך דהעני והאיך נאמ' ח"לך גרס כיון שהיה בידו לחזור קודם לכן א"כ לא נרשתי העני וכי נכחיל זה יתחייב המקבל חס לא כתרשל הוא כתיבתו ומה גרס לו הפסד בזה . ולע"ד אף הסעם הפני סכ'המ"ע דיכול לומר חס לא היית מקבל עליו הייתי מונח מיוד קוד' שהעני מתרשם בדבריו ה"ך כ"ה"ך כיון שלא הי' כתרשל כתיבתו ואין לחייבו מדי דגמרי כיון שלא פשה מעט צידים וארדבה עשה כל פעולת כמו ספי' ביד ראונו מתחלה ואף שאם הי' באפ"ס להוסיף בענין סאין כח ביד שמעון א"כ גרס הוא הפסד לעצמו וה"ל להוסיף ממנו כרשות שמעון כיון שרשות ביד שמעון לחזור עליו והכי מפמט כמו מ"ש סכ"י והר"ב בסמוך דחס מתרשל המקבל' ע"ד שהעני כו"א"י לחזור על הנותן וכ"כ בתשובת הרמב"ן שכתב'ת בשער נ"א חלקו' בשם רב האי גאון חלמא סאם לא נתרשל א"ע פ' שהעני א"כ א"י לחזור על הנותן ושבו כ' ס"מ"ס כ"י רחס ידע המלוה שהיה הלוח עני דאינו יכול לחזור על הנותן ג"כ סברא אחרונה שודה דא"ל סברת וקבלת ג"כ ע"פ לריכא דיכול לומר לא קבלתי עלי חלא ממה שהייתי מוכר פיטריח עמנו ככל מ"ד דאפ"ס ויפ"ס לי חבל לא פיה' סכור וקיבל דאע"פ שופטני עכ"פ אפ"ס חלא ישלם לו ויקבל עליו ע"כ . וסארכתי גזה בתוס' ביאור סראייתו שהע"כ רונה לרמות דבריו ולפ"ם א"י וגם מה שהקשה הע"כ סכרי ה"ך ג"כ ק"י זה קותר דברי עמנו מ"ע לקמן סק'מה ח"ל וכן כמוב' ע"פ יכול לשעון מחל' לי ולא אמרינן דחס סכרי דלא מחל לו דאע"פ שופטני עסקין שימתול לו חובו חלא אמרינן דפיוסי פיוסייה ונתנה לקבל מלוא חס' פ"פ שידע שהוא עמי אחר יטר ח ככל אפ"ס ל"ס חן אף חס לא ישלם לו כלל מחל לו לראונו ע"י פיוס לקבל מלוי ע"כ"ל א"כ ג"ה סאין אפ"ס לומר שא"י פיוס של מלוה מחל לו ונתקבל מהמומחה ע"כ"ל ולע"ד לא דק דהתם מיירי שח' ל בפירוש כעשת מעשה שהוא עני סכיר י"ל שמחל לו אפ"ס חס' ע"כ"ל ע"כ"ל הכא מיירי כסתם רק שמעון שידע מעמנו שהוא עני והוא לא ח' א"כ היכא נאמר דפייסי כיון שהוא בטעמו טוען שלא ח' ח' כלום חלא שידע מעמנו כן וכ"כ בספר גדולי תרומה כהו"א כן ו"ל שראונו טוען שידע שהוא עמי כגון שאמר לו ביו לבי וא"ע כן קיבל עליו כ"ל לפרש כיוונת ה"ך ע"פ ; (כה) ואם נתרשל המקבל כ'ה"ך חס היה עני בטענת המחאה אף ע"פ שלא תבעו והאריך לו זמן לא כפטר הממחה ; (כו) ונמצא הלוח מהמחבר מוכח אף שהממחה ג"כ לא ידע מזה כיון שלח לא ידע הוי טעות וכ"ך הניח ב"ה א"י הממחה לא ידע חלא מכל האחרונים היינו החקי משפט וכ"ג משמע שפיקור חס לא ידע לוי פהיה עמי ועוד שהרי ה"ך כ' חס' כהתפק לנו חס היה עמי בטענת המחאה או העני ח"כ

לא תפטר המאכה אפילו נטל קיץ חמץ שהטענה משמך דעיקר טעם מסוכר דלוי היה בטעות ; (בז) מלוה ע"פ נאמן כו' ה"ה דהוא דומה לומר דידע שהוא ע"י וקבל . כ"ה ראונו שאמר לשמעון תן לי סחורה זו והמחהו חס לוי בע"ח אין שמעון יכול לחזור על ראונו לתנו . מהו דמי הסחורה שיאמר חלמלא לא תהרית לקבל מלוי לא הייתי מתחייב לך וכתב עוד ל"ד מעמד ג' אלא אפילו היה המלוה והמלוה מתקוטטין והמלוה היה חייב לראונו ואמר ראונו למלוה חס מתקוטטין ויאמר חס מהמלוה לחסבון המלוה סך מעות חס היה מלוה ע"פ מה שהיה חייב המלוה לראונו שכן א"י לתנוע ראונו מהמלוה סכום ליה סלו אותו סך שקבל עליו ללקחו מהמלוה ואם היה בשטר היינו מקויים יכול ראונו לחבוט מיתותיו מהמלוה ; (בח) דפרעון חובו לאפוקי חס נתן לו דמתנה דיכול לומר חס הייתי יודע שאינו חייב לי לא הייתי מתן מתנה ; (כט) מטעם הייתי בד' משום דמעמד ג' הוא כקנין א"י לומר משעה א"י דלא אמר א"ע ועוד טעם דלמה יספה בשלישי שלא ידע כלום חס חייב לו חס לאו וכ"ה"ך ל"י זה אפילו לא המחזה בעדים או שלא קבע וכן לפרעון בענין ש"כ לומר להר"ס או פרעתי א"י לומר מטעם מהני טעמיה ; (ל) או כמנו . א"ה ה"ה העלה דבריו בגלגלים וברורים דין חדש בכל דוכתי דאין סתבע נאמן משום שגו אף ע"ג דאין לתובע טענת כרי נריך לישבע היסת כגון בטענה מה אתה עושה בתוך שלי והלה אומר של אביך היתה ולקחתיה מאת דא"י חלא בטנו שלא היתה של אביו מעולם נריך לישבע היסת שלקח מאת א"ע ג' דאין להתנוע טענת כרי וכן כל כיוצא בזה כ'המ"ע הא דנאמן טעמיה כמנו דפרעתי ר' אפילו המחזה בעדים והר"ס לו מתחלה בעדים מ"מ כיון שמעון עתה לאמר ז"פ טעמיה מתחלה נאמן כמנו דא"י בעי אומר פרעתיך אחר שהגיע הזמן ואין להקשות האריך הורה מתחלה בעדים היה לו לירא שיתבענו לשלם בתוך הזמן ולא יהיה לו מגו כלל י"ל דהני למימר שאמרתי בלבי בתוך זמנו לא מני לתובע ולאחר זמן אהיה נאמן לומר פרעתי אפילו ציוד דייסלס זמנו וה"ך כ'דנבע היסת להמקבל ונפטר והמקבל חוזר ותובע להכריח להכריח אחרונה ולכריח ראשונה דלפעל סתמלק ג' סתמן פטור חלא בטעם טענת היסת להמקבל שלא היה בידו כלום כשהמחהו ; (לא) דאינו נאמן כו' ה"ה דוקא כמנו דפרעתי ואפילו הודה בלא עדים טעם דדוקא אין אדם טענה טענת הוראתו וה"ך כ'דנבע היסת להמקבל ונפטר והמקבל חוזר ותובע להכריח להכריח אחרונה ולכריח ראשונה דלפעל סתמלק ג' סתמן פטור חלא בטעם טענת היסת להמקבל שלא היה בידו כלום כשהמחהו ; (לב) כתב ידו ולפי מה שכתבתי לעיל בס"ס ט' כ"ה ס' ז' וס' ג' אנוניס י"ל חלק חס כתוב באמונת כתיבת ידו בודאי אינו נאמן לומר פרעתי ואם אין בו נאמנות לומר פרעתי ; (לג) ואפ"ם ע"פ דשכונות ע"פ טעמי פרעון מדרבנן הוא והיכא דאפ"ס משתבע והיכא דלא אפ"ס כגון האין שקבל דלא ידע וא"י לישבע להכריח העד לא מכסיד וכ"ה"ך ומיירי שאין המומחה נאמן לומר טעמיה כמנו דפרעתיך או להר"ס ואם לא היה העד היה מחוייב לשלם נמצא שאין העד יכול לכוסרו משמון אבל חס הוא בטען סבלא העד היה נאמן בטענת טעמיה כמנו כפי"ע א"י פוטרו משכונות ; (לד) ואם מתנה העטם דחס לא יגבה מזה יפסיד ; (לה) ליתנו להמקבל . א"ה כ'ה"ך סתם סתמי נאמן שיש לחוש לקטניא דמא חור בו פתה מחתכתו סתמן לו זה ואומר שהמומחה אומר אמת ויתלוק עם המומחה (לו) וחוזר וגובה אותו . א"ה כ'ה"ך תמ"ל לוי יתחייב לשלם להנפקד חלא יכול הכותן לומר חלו ידעתי שיש טעות לא נותק ליתן ומה בכך שהוכרח ליתן ע"פ אין זה חלא גרמא שפטור ועוד שאתה גרמת לענך שלא נוכרת וטעמיה וטעמיה ג' כ' כמו אתה וחפשי דין זה מהיכא הוניה הטור דין זה דלא מאתא אפילו למאי דק"ל ר"ה ס"כ"ח דפורע חובו שלא מדעתו הפסיד מעותיו הכא כיון שהרשהו לשלם וגם מוכרח לשלם ע"פ המחאתו ע"פ ב"ד ה"ל כפורע מדעתו אבל כמתנה קשיא . מחאתי ראיתי ככ"ה"ך כ"ג ח"ל כנותן מתנה משלם לו מה שהמחהו אלאו בטעות ע"כ ומשמע התם דאגב ריהטא כ"כ ומיירי חס הוא בטען שחייב הנותן לחזור ולשלם לו ומשכחת לה כגון שהמומחה מסופק בדבר ואמר לנותן צימו לבינו שידה להמקבל כסתם בחוקת שיש בו בידו ואף חס יוכור שלא יהיה בידו ילוח לו משלו ויתן ויחזור וישלם לו ואח"כ מחר שאין לו בידו ואין רונה ליתן לו באמר כי איני מחוייב להלו' לו וליתן בעדו והב"ד פוסקי' שמחוייב ליתן לו מחמת שהור' סתם וכנותן נריך לחזור ולשלם לו כיון שאמר לו ליתן חס לא יהיה בידו והוא נתן על פי וכלכעיל ס"כ אבל מלשון הטור והסמ"ע שכתבו כיון שכגורמות הוא נתחייב ליתן לזה לא משמע הכי דא"כ מאי אריא כיון שגורמותו נתחייב ליתן לזה אמרלא מתחייב ומו תיעוב ל"כיון ע"פ נתן ואפ"ס דמיירי שאחר שמוכר אומר כנותן שלא ישלם לו חס כן חיינו חייב לו ממה שעל פי נתן שלא היה לו ליתן חלא שמתחייב מאחר שגורמתו נתחייב ליתן והוא הכותן שאם לא יהיה בידו נאמן וישלם לו ואלונו כן לא שודה או אפ"ס דמיירי שהמומחה לא רעה להודות שאין יוכור בטעות עד שהכתיבו המתן שאם

אנוניס י"ל חלק חס כתוב באמונת כתיבת ידו בודאי אינו נאמן לומר פרעתי ואם אין בו נאמנות לומר פרעתי ; (לג) ואפ"ם ע"פ דשכונות ע"פ טעמי פרעון מדרבנן הוא והיכא דאפ"ס משתבע והיכא דלא אפ"ס כגון האין שקבל דלא ידע וא"י לישבע להכריח העד לא מכסיד וכ"ה"ך ומיירי שאין המומחה נאמן לומר טעמיה כמנו דפרעתיך או להר"ס ואם לא היה העד היה מחוייב לשלם נמצא שאין העד יכול לכוסרו משמון אבל חס הוא בטען סבלא העד היה נאמן בטענת טעמיה כמנו כפי"ע א"י פוטרו משכונות ; (לד) ואם מתנה העטם דחס לא יגבה מזה יפסיד ; (לה) ליתנו להמקבל . א"ה כ'ה"ך סתם סתמי נאמן שיש לחוש לקטניא דמא חור בו פתה מחתכתו סתמן לו זה ואומר שהמומחה אומר אמת ויתלוק עם המומחה (לו) וחוזר וגובה אותו . א"ה כ'ה"ך תמ"ל לוי יתחייב לשלם להנפקד חלא יכול הכותן לומר חלו ידעתי שיש טעות לא נותק ליתן ומה בכך שהוכרח ליתן ע"פ אין זה חלא גרמא שפטור ועוד שאתה גרמת לענך שלא נוכרת וטעמיה וטעמיה ג' כ' כמו אתה וחפשי דין זה מהיכא הוניה הטור דין זה דלא מאתא אפילו למאי דק"ל ר"ה ס"כ"ח דפורע חובו שלא מדעתו הפסיד מעותיו הכא כיון שהרשהו לשלם וגם מוכרח לשלם ע"פ המחאתו ע"פ ב"ד ה"ל כפורע מדעתו אבל כמתנה קשיא . מחאתי ראיתי ככ"ה"ך כ"ג ח"ל כנותן מתנה משלם לו מה שהמחהו אלאו בטעות ע"כ ומשמע התם דאגב ריהטא כ"כ ומיירי חס הוא בטען שחייב הנותן לחזור ולשלם לו ומשכחת לה כגון שהמומחה מסופק בדבר ואמר לנותן צימו לבינו שידה להמקבל כסתם בחוקת שיש בו בידו ואף חס יוכור שלא יהיה בידו ילוח לו משלו ויתן ויחזור וישלם לו ואח"כ מחר שאין לו בידו ואין רונה ליתן לו באמר כי איני מחוייב להלו' לו וליתן בעדו והב"ד פוסקי' שמחוייב ליתן לו מחמת שהור' סתם וכנותן נריך לחזור ולשלם לו כיון שאמר לו ליתן חס לא יהיה בידו והוא נתן על פי וכלכעיל ס"כ אבל מלשון הטור והסמ"ע שכתבו כיון שכגורמות הוא נתחייב ליתן לזה לא משמע הכי דא"כ מאי אריא כיון שגורמותו נתחייב ליתן לזה אמרלא מתחייב ומו תיעוב ל"כיון ע"פ נתן ואפ"ס דמיירי שאחר שמוכר אומר כנותן שלא ישלם לו חס כן חיינו חייב לו ממה שעל פי נתן שלא היה לו ליתן חלא שמתחייב מאחר שגורמתו נתחייב ליתן והוא הכותן שאם לא יהיה בידו נאמן וישלם לו ואלונו כן לא שודה או אפ"ס דמיירי שהמומחה לא רעה להודות שאין יוכור בטעות עד שהכתיבו המתן שאם

אשר מוכחי חבירו אפי' דאית לי פסידא פיוקדמריה אמרוהו רבנן דעתיה דמתתא לסמ מונה קעביר ודעתו לפטרו כמו שפרס"י וזהו עמו של מהר"י וא"כ כיון של חבירו בידו מתתא חזי רעתו לפטרו ולא הוה חבירו חזי ולא שני למיטר מפייסין הויכין לי ומהיל כיון דאית לי פסידא זכ"ל דרעת מהר"י אכל לפי מה שהוכחי לפיל מי"כ"ו ס"ב באריות דשיעבודא דר"ג דאורייתא אפילו אית לי נכחי רק אין מוניחין מן הלואה דע"כ בדאית לי נכסי כשאני רונה לשלם משום פסידא דילי ואם הוא רונה לשלם מוניחין ממנו מדר"כ א"כ א"ל לכל זה ופשיטא דהכי דינו של מהר"י והרב אמת בלא"ה מטעמא דר"ג וכי' זלחנה נכחו מהר"י והרב ושאר אחרונים בדיון זה עכ"ל: (י) ויש אומרים * א"כ ה"ה ד' לפמ"ס בסמוך דשיעבודא דר"ג דאורייתא אפילו אית לי נכסי א"כ לא כ"מ ואפילו לא בתו משכח עריין המשות בידו לפרוע לו זכ"ל לפיל ס"ס ק"ה בשם חידושי הרמב"ם וכן עיקר: (יא) אין חבירו חייב לשלם * א"כ כ"הסמ"ע אפילו להחלק ס הכ"ל דכל חוב וזולת מוזכות אשתו חייב לחזור ולפרוע לו מודים בזה דדוקא פס דמיירי דפרע לו מדעתו וגוסל עמו חזר חייבוהו חו"ל לחזור ולפרוע כדי שלא יונעל דלת בפני ג"ח פסא"כ זה שלא פרעו מדעתו אלא הינרך לפרעו דע"כ מחמת שכתפס עליו ויש"ה דה"ה חס פרע כותי' דיתבאר לפיל דכ"ע ס"ל דנריך לחזור ולפרוע לו זכ"ל ג' דנתתם מכותי' א"ל לחזור ולשלם לו כ"ל ודלא כמ"ש דשי"ש דחלק ונכנס בדוחק והוא ע"ד הגמרא דהא בנמרא סתמא אמרו אין אדם נתפס על חבירו עם ל הכת"ע ודבריו נריכין פיון לפי פי' הסמ"ע שכ"ל לפיל שאין הכותי מתרצה כ"א בריווי כסף הכי מי מחא הכי פחייב לשלם אף בנתפס בכותי מחא שלא היה יכולהו לפטור עמו כ"א בריווי כסף וא"ל דהתם יש דר"ג חמ"ס דמחא היה ה"ה מפיית לו ואינו רונה שיע"ל לו גמילות חסד כו"ו א"ל דהחולקים הוא דמת הר"ב ס"ו ס"פ כתבו שאין שייך בזה ג"ח משום דשא"ה היה מתייב לו מ"ה אפי' כוויח הע"ס לחל דהכ"מ יירי שהי' יכול לפט' עמו בלא כסף דמיירי שתפסו השלחון או שר העיר מחמת מס שאי שקצוב ואלמלא שלא היה נכנע בזה או שלא בא פתאו לביתו ותפשוהו מחמ' חבירו יכול להיות שהחבוי עמו עד שיכבור הזעם והיה הדבר בא לשכחה ומ"ש הכמ"ע עליו שהיה ג"ד הגמרא דבר זה כבר מוצא דמת"כ ונמחזר אחריו דהס"מ מיירי דוקא במס חוב שזהו כחוב ברור של כותי פסא"כ לפיל באופן שאינו טבל להשמיט עמו מחבו ודוק: (יב) א"ל לעכס כ"הס"ד דדוק שרונה לעכס מחמת שהיה המלמד בביתו אבל אם פכבוהו לבעה"ז מחמת שמעות ממלמד בידו יכול לעכס והס"ו מחלק אם לא כתפסר עם הכותיים דלא היה חוב ברי על המלמד אין בעה"ז יכול לעכס אבל כשכנע עשה המלמד פטר עם הכותי או נעשה חוב ברור על המלמד וצדיניהם מחוייב בבעה"ז להעמיד המלמד אין לך ערב גדול מזה ויכול לתפוס כל פיס עליו צדיור חוב ע"י פשרה עשה: (יג) מפני המס כ"הס"ד דוקא מפני מס של מלכות וז' אבל אם משכרו לראובן שהוא ממלכות אחרת בשביל שמעון ממלכות וז' כיון שהמלך מזלי ואינו אין חייב לשלם לו כלום והאידין דין המלך לגבות לעולם ובפרט כמה פעמים המלכות עושין חסד עם ישראל ומרויחים המס לבעה שנים ולכן לעולם ממעטין ודוקא מס הקצוב על כל אים ואים אבל מתנה פרטית של אים פרטי שהתנדב למלך ליתן כל שנה ושנה אין שום אדם נתפס על מתנה פרטית של אים פרטי שהתנדב להשררה הוי כמו נוס לענין כמה דעים ומוכח זה מגמרא דב"ב: (יד) כל אים ואים כ"הס"ד המגיד אפילו לקחס המלך שלא בדיון אם הוא מחמת מס חבירו חייב לשלם: (טו) ויש אומרים * א"כ ה"ה ד' למה כעב הרב בשם י' א"ה כל הפוסקים ס"ל כן והוא ש"ס עיוך פרק הגוול בתרא דף ק"ב ע"ב ע"ס וכן עיקר: (טז) מיהו פרנס ההל" * א"כ כתב ה"ה ד' שהפרנסים כחפוטרושבים ומומנים הם ובזאת פים הם ומחמת כולן לון וחייבים לשלם: (יז) אבל אם יש תקנה פ"י אם עשה השר למקנת הקהל חונם או עלילה אין אחרים נריכין ליתן אם לא שיש תקנה בעיר פיהו פותפין לכל מילי דאז הולכין אחר המהג:

שפעה עשה (י) וי"א דאפי' נתן מוכון סלו בשביל חבירו האיל ואם רנה הוי יוכל לתת של חבירו אפי' פלא מתו חייב לשלם לו: ב' מי שנתפס על חבירו ולקחו כותים טמון פסגו בגלל חבירו (יא) אין חבירו חייב לשלם מלמד שהיה אכל בעל בית וסלה לכותים על משככות וינא מפס ולא פטר עמו עם ככותים וינא מפס ופמיח קנת מעותיו ביד ב"ה ורונה לעכס כי האמ"ד להתפטר עם הכותים (יב) אין יכול לעכס (עיון לפיל סוף כיון קכ"ו) אין לך מי שנתפס על חבירו ויהיה חבירו חייב לשלם לו חרף סן הנתפס (יג) טפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה או הנתפס על חתשורה שנותן (יד) כל איש ואיש למלך בעברו עליהם הוא אד חילותו הרי זה חייב לשלם לו והוא שיקחו מטבו בפידוש בגלל פלוני בפני עדים: ואחד שנתפס מכח מס של קהל אחר ותפס מפל אחד מן הקהל יכול לתפסו בשביל כל הקהל כי כולם אחראין וערבאין זה בשביל זה ולכן אין נריך לגבות מכל אחד חלקו (טו) ויש אומרים דאין אדם נתפס בעד מה חבירו אלא קודם שנתפס העלך אבל אם כבר נתפס המלך אין אדם נתפס על חבירו (טז) מיהו פרנסים הקהל פהלו לנורך העם יכולי לפרוע בעד כל הקהל וכל אחד נריך ליתן חלקו והא דאין אדם נתפס על חבירו היינו סחין תקנה בעיר (יז) אבל אם יש תקנה בעיר הולכין אחר המהג ומ"מ אם קנתן עשו שלא כהוגן והעליל השר עליה אין אחרים נריכין ליתן לוהדוראי ארעתא דהכי לא כשתפסו אם לא שפי' בהרי"א וע"ל סוף סי' קנ"ו פי' פנאכס בעד חבירו מכח מלוה או פקדון (ועיון לקמן סי' קס"ג):

הלכות ערב

קכט דין הערב בשטר ועל פהומתי נפרעין מן הערבובו כ"ב סעיפים:

א' (א) המלו את חבירו ואחר שהלוחו אמר לו אחר אני ערב אז שכתב את הלוח ברין ואמר לו אחר הנח ואני ערב אז שהיה חונק את חבירו בשוק ליתן לו (ב) ואמר לו הנח ואני ערב אין הערב חייב כלום ואפילו אמר בפני ב"ד אני ערב (ג) מיהו אם פרע למלוה כיווי הלוח חייב לשלם לו מה שנתן למלוה (ד) אבל אם קנו מידו שהוא ערב טמון זה בין בפני בית דין בין בינו לבין המלוה נשתעבר: האומר לחבירו (ה) אני ערב לך בעד יום אחד אינו כלום ב' אמר להם בשעת מתן מצות הלוחו ואני ערב נשתעבר הערב (ו) ואינו צריך קניין ואפילו לא נתערב בדיח רק שאויר למלוה להלוות ללוה (ז) כי בשום פוס ופסאו על פיו והיה סקר חייב (ח) לשלם לו דהוי כאילו נתערב לו וכן אם ב"ד עשו אותו ערב נשתעבר אף על פי שלא קנו מידו כגון שהיו בית דין רוצים לגבות מהלוח ואמר להם הניחוהו ואני ערב לבס הואיל ויש לו הנאה שהאמינהו ב"ד באותה הנאה שעבר עצמו ג' אם על פיו החזיר שטר או משכון ח"ל ערב בשעת מתן מצות וכן

מתנה פרטית של אים פרטי שהתנדב למלך ליתן כל שנה ושנה אין שום אדם נתפס על מתנה פרטית של אים פרטי שהתנדב להשררה הוי כמו נוס לענין כמה דעים ומוכח זה מגמרא דב"ב: (יד) כל אים ואים כ"הס"ד המגיד אפילו לקחס המלך שלא בדיון אם הוא מחמת מס חבירו חייב לשלם: (טו) ויש אומרים * א"כ כתב ה"ה ד' שהפרנסים כחפוטרושבים ומומנים הם ובזאת פים הם ומחמת כולן לון וחייבים לשלם: (יז) אבל אם יש תקנה פ"י אם עשה השר למקנת הקהל חונם או עלילה אין אחרים נריכין ליתן אם לא שיש תקנה בעיר פיהו פותפין לכל מילי דאז הולכין אחר המהג:

קכט (א) המלוה את חבירו * א"כ כ"הסמ"ע בשם הרמב"ם או שתבע את הלוח בדיון או שהיה חונק את חבירו לא וז' אף וז' קאמר ל"מ בתנעו לא משעבר נפשי בלא קנין כיון דריבור בעלמא הוא שלא בשעת מתן מצות אלא אפילו נתקן המלוה דה"א כיון דראה גערו דהלוח גמר והקנה נפשו כרי להניו קמ"ל: (ב) ואמר לו הנח פ"א"ל הכח לו אתה ואם לא יתנו לך הוא לאחר הזמן אני חתוב לך: (ג) מיהו אם פרע למלוה * א"כ כ"הסמ"ע ל"ע כיון שפרע למלוה כיווי הלוח מאו אריא ערב אפילו אינו דעלמא נמי מתחייב הלוח לזה שפרע חוב כיווי * ואפשר דה"ה דרוב דערב למלוה לאחר מתן מצות בלא קנין קאי והוא כאים אחר ואפי' אי אחר פרע למלוה חייב: (ד) אבל אם קנו מידו * א"כ פי' אפילו בלא עדים וא' נ"ד חסוב דמשעבר נפשיים כיון דיש קנת הימוותי והנאה: (ה) אני ערב לך בעד יום אחד * א"כ הטעם שלא ביאר על מה ערב אם פילך הלוח בשל חותו יום אחד או שלא יתא מכאן עוב אחד לפיכך אם קנו מידו על כך אינו כלום * ומטעם זה כ"הרשב"א אם נשבע שלא היה ערב בעד חבירו ובעדים העידו עליו שערב לו בעד יום אחד לא הוי שכחשה * כ"הס"ד במי שאמר לחבירו הלוח לו ואני ערב על יום אחד ודאי ערב גמור ע"י דאין שם ביטול במ"ש על יום אחד אלא ר"ל שיום אחד לחוד אינו ערב וכל שלא תתעמי באיתו אם אין חבי ערב וכ"הרשב"א ה"ה כ"ג ע"ב לדינא וה"ה חולק עליו ע"ש ולענ"ד דנר"ג בשם ה"ה נכונים שדקרק הס"ד וכו' לשלם בעד יום אחד ר"ל אפילו אמר שילום והבטיחו לשלם ודאי דעתו להיות ערב גמור על יום אחד אפי' הניח בנ"ע * ואם כ"כ כל מי שיתנדב לפלוני כך וכך ממין אי נכנס עבדו ע"ק אין זה ערבות כיון שלא אמר בשם מיוון תן ודמי למי שאמר כל הון אינו מפסיד * ועיון בנתפסות רש"ד ס' שהוא מחוסר בזה ובפסודת מהר"י שו"ס כ"הדיח שהוא חייב ומסיק אבל אם הלוח פרע פעם אחד שוב הערב פסוד ואינו משועבר לבלואה שפי' פלוה ממנו: (ו) וא"כ קנין ראובן שיעבר מלבוש למשמעו ע"ת שיפמוד לו ערב ונתן לשמעון הלבוש והלבוש הוה ולאחר זמן העמיד לו ערב מקרי ערב בשעת מתן מצות והאיל ותחלת הנתנה היה ע"ש הערבות ה"ל כאלו לא נגמרה הדבר עד שעה שהעמיד לו ערב פי' ויש לו רשות ליעלה מהלוקח דהא לא מתה לידו אלא ע"ת שיתן לו ערב: (ז) כי נטוח הוי * א"כ כ"הרשב"א אפילו לך לקמן בס"ס פ"ו במראה דינר לפולחני חלל חזי דעלך סמוכנא מודה בזה דפטור אם לא א"ל כיון שלא היה מוכרח לעשות כן * ולפענ"ד לפי הטעם הוא כיון שיכול להשמע ממנו ולמו' סבור הייתי שלא יסמוך הלו' על דיבורו מס"ה ז"ל חזי דעלך קא סמוכנא מסא"כ במרא' דינר י"ל כמ"ס הגהות אפי' ר"י בס"ד דה"ה מרא' דינר מיירי דוקא זכ"ה ש"ס האומן אומר שהו' עוב נריך לקבלו ממנו ע"כ וא"ל להשמיט ממנו ולכך חייב אפי' לא אמר ליחוי וכו' ודברי אלן מדויקים בדבריו ע"ש ובתשובת מהר"י כ"ל דלא גרע ממראה דינר לפולחני וקשה על מור"ס דלקמן סימן ס"ו פסק דנריך לומר חזי דעלך קא סמוכנא ה' ללכתוב ג"כ דא"ל חזי וכו' ומסיק דנריך לומר עלך קא סמוכנא או שיש הוכחה וכו' ומ"מ אם הוא בקי כגון אחיו ושותף היודע בעקיו וקנין שלו ויודע שאינו חייב לאחרים ואפי' לא לו בינה בהאי שעתא והיה לו היוק וירד מכסיו וזהו חסוב כאונם אפילו א"ל חזי דעלך כו' פטור ולא נריך לקבל היסת דלא ידע דהא אין גווננו אלא סקא: (ח) חייב לשלם * א"כ כ"הס"ד דלא ה"ל ליענו על ככה שאין אדם יכול לידע מה שיש לחבירו אפילו אדם גני בנו או להיכר אפילו ראה אכלו זהב וכסף ומטבעות הרבה דלמא אינו שלו או חייב אלא בבה"ג שהיה אחיו וידע שנתלה להם ירושה כך חסוב וכמו שכתבתי בכ"ק סקודס לוח * ומכ"ס פ"ה קטוח ונתקלקל אפי' שהוא פסוד כיון שנתקלקל אח"כ וכו' כ"הס"ד ע"י * ויש אומרים דחס היה לערב * א"כ כ"הס"ד דין זה איך נמיסק

אין חבירו חייב לשלם לו חרף סן הנתפס (יג) טפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה או הנתפס על חתשורה שנותן (יד) כל איש ואיש למלך בעברו עליהם הוא אד חילותו הרי זה חייב לשלם לו והוא שיקחו מטבו בפידוש בגלל פלוני בפני עדים: ואחד שנתפס מכח מס של קהל אחר ותפס מפל אחד מן הקהל יכול לתפסו בשביל כל הקהל כי כולם אחראין וערבאין זה בשביל זה ולכן אין נריך לגבות מכל אחד חלקו (טו) ויש אומרים דאין אדם נתפס בעד מה חבירו אלא קודם שנתפס העלך אבל אם כבר נתפס המלך אין אדם נתפס על חבירו (טז) מיהו פרנסים הקהל פהלו לנורך העם יכולי לפרוע בעד כל הקהל וכל אחד נריך ליתן חלקו והא דאין אדם נתפס על חבירו היינו סחין תקנה בעיר (יז) אבל אם יש תקנה בעיר הולכין אחר המהג ומ"מ אם קנתן עשו שלא כהוגן והעליל השר עליה אין אחרים נריכין ליתן לוהדוראי ארעתא דהכי לא כשתפסו אם לא שפי' בהרי"א וע"ל סוף סי' קנ"ו פי' פנאכס בעד חבירו מכח מלוה או פקדון (ועיון לקמן סי' קס"ג):

ביום שבת כמבדרי ופגמו וכו' פ"ג: כ"ג ראוהו נזה שאמר מיתתו יתב' לחברה ת"ת סך כך וכך ונכנס אחיו ערב ומתוך חולאי וירד שנכסיו ומת' ולא נפאר אחריו כלום פטור את אחיו מן הערבו' וכת' עוד ראובן שנתערב לשמעון בעד לוישאר מן מה הלך שמעון אצל יהוד' וא"ל אם רכובו להיות ערב בעד לוי והפי' ל' הן זעשה לו שטר ערבות ומת' לוי המתחייב וביא שמעון להתפטר מן הערב יהודא ולא היה לו מעות וכתפטר עם שמעון שיקבל עליו החוב לו' פ' וקפץ על' המנה נמ' גמורה ששטר ואח' כ' הלך אצל ראובן וכתב ממנו המנה מנר ערבות וענה ראובן שכתב כפטר במה שזקף על יהודא במלוה הדין עם שמעון שכל זמן שלא נפרע המלוה אפילו זקפה במלוה לא כפטר הערב וכתב עוד ראובן שכתב בעד שמעון וא"ל שמעון שישמוך עליו פ"ג: לו כל מה שישפיד הכער נכיתו יען כי היה לו מסל בער תחת ידו ולא היה קנין נדבר אלא דברי בעלמא יכול ראובן ליקח משמעון דמי הפסדו והיו בערב בשע' מתן מעות כיון שהוא בתחל' המעשה וכ' עוד מי שאמר לחבירו לך ופלה קרובי וכל מה שתני' אני אפרע לך חייב לפרוע אפי' בלא קנין וה' אם אמר הוניה לי פתקא ממלך וכל מה שתני' א בהונאו אפרע לך חייב לפרוע אף שהוא דבר שא' לו קננה עוד כ' אם נהגו הסוחרים להתחייב בלא קנין אפילו בלא בשע' מתן מעות משתערב מנהגם מנהג' (יא) שהעדים מעידים * א' נראה דט"ם הוא ונ' לאו פ' פ' בלא ה' אור' ל' פ' דע' דע' דע' (יב) ולהרמב"ם אפילו * א' כ' הש"ך לפי שערב דומה לאסמכתא ולרד"ק דקיל' ד' דאסמכתא לא קניא אלא כקני מוכיב לכך לא מהני רק כקני (יג) לענין שערב כ' כ' ד' ד' ד' קבלנות אינו משתערב משום דכער מנהג עבדי ולא מירי חררה דהא טב למותב טן דו אבל בקבלן ח' יב אפילו בלא קנין וכערב דרוניא איכא כמו טעם דסבור מנהג עבדי ואיכא טעם למיתב טן דו ולכ' צי יכול לחזור קודם נישואין אפילו קנין מירי כיון דעדיין לא נעשה מעשה על פיו וערבו' דידן הן כשכיל הקיבל' דא' לחזור מטוס בוסת (יד) אפי' כ' לו פטרי * א' כ' הסיו' פ' ה' דלא כתב בקנינו דלא מהני בד' פטרי מטוס דכזה יפ' פלוגתא כמ"ס ב"ד והפ"ך כ' כ' וחינו מוכרח דגם הראב"ד מודה דשטר גרע מאחר סיתום ונ"ע דליכא כ' כמסריס הנותן מעות למוחני' סכר והנותן העמיד ערב בעד השבח הסייד לערחתו ה"ל כערב בשעת מתן מעות דאש"ג דהשבח אינו בעין מ"ו כיון דלאו מקבל עליו השבח לא היה מקבל לפרוע בשעס זה וה"ל כאלו שכרו בכך וכך שיעסקו לו פסק פלוני אבל המקבל אסור להיות ערב בעד השבח וגם אם העמיד ערב ה"ל לגבי השבח השייד לכונן ערב שלא בשעת מתן מעות דאינו משתערב אלא בקנין כמ"ס הש"ך ב"ד כיון ק"פ פ"ה (טז) לקיים שבועתו * א' ונ' אשמת זה מה שתקע כשי דאין מחייבין את יורטין משום שבועה אפילו בחייו אין ב"ד יורדין לנכסיו אלא משמתין אהו לקיים שבועתו וגם אם נשאל על שבועתו והתירוהו בדיעבד מהני לרעת ר"ת משא"כ אם משתערב מכה ערבות ולא כמ"ס בע"ט דכ"מ לריבא דככה"ג דאינו מתחייב בתורת הערבות אלא מכח קיום השבועה אם פרע להמלוה א"צ הלוח ולפרו' לו כיון דלא מכח ערבות בא עליו וה"ל כפוערו חוב של חבירו שלא מדעתו ואינו נראה לדינא כיון שפ' הלוה נתן לו ת"כ להמלוה לפרוע וכעתיב לשלם ה"ל כאלו בקט ממנו הלוה ופרע בעבורו וכהי' דאין סס ערב עליו מ"מ כה"ג חייב לפחות להפרע חוב בניווי עכ"ל ולעכ"ד נראה דע"כ לא הו' מכה שבועה זו כהפרע חוב בניווי דא"כ למה כ' התי' פ' ענמו שאין הכ' יורדין לנכסיו כמ"ס ל' ותו דאין סהדי דעיק' כוונתו היה טע' ית' כ' זה להיות ערב וכיון שנתבטל הערבות אינו מהראוי לחייב מזוס התי' כ' מטוס דבר שלא עלתה כל ימיו על מחשבתו וכיכא כזה וניכו בעור' ד' ונ' שהביא מכה פוסקים דלא עדיף ממה שאמ' ערבני סתם ובלא קנין דלא ישתערב ותו דהו' בידו להתיר שבועתו כשפירא שאין זה רונה לשלם פשות בידו להתיר התי' כ' פוסקים כ' כ' ביד שרשות בידו לעשות כן לכחחלה וכתבו וככ"ל ע' קר ואף בתשובת מור"ם שנתבטל מחדש טומן ע"כ כ' ש' כ' לא שהכי התרה אלא ע' ד' מי שתקע פטור לו כמ"ס ר"ת מ"מ ב"ו ורמ' א"י ד' לא ראו תשובת האלו וכן מוכח מ"ס הסת"פ גופי' פסק שבערבנד מהני התרה ונתפסות אלו מבוחר דלא מפני התרה אפילו בדיעבד ולא הזכיר בדבריו שהכריע לענין דיעבד דלא כתשובת הללו אלא ע"כ כ' ד' דהקצו אינו חל עליו כלל מטעם כפרוע חוב של חבירו שלא מדעתו ומטעמים הכ"ל כמ"ס הע"ט ונ"ע ולפ"ג לענין דיכא יש לפסוק ולהכריע בשבועה דאש"פ לוח בשבוע הערב א"י לכופו ולפרוע פמ"ט הע"ט אמנס אם הוא בת' כ' הו' כאלו פרע בשבילו כתשובת מהר"ם הכ"ל שכת' כ' לא מהני התרה אלא ע"ד מי שתקע כפ' לו ואחר העין מנאתי כהט"ו שהכרי' ג' כ' כן וכ' קצת סברת ממ"ט ושמתין שכוונתי לדעת הגדול' (טז) וי"ח * א' הסת"פ פסק כשברא הראשונה והש"ך פסק כשברא אחרונה וכרעת ע"ט והערת נבי רונה לרחות סברת הש"ך ממ"ט תוספת ע"ט ונתן מקום למעות למי שלא עיין בש"ך פנס ממנו לא נעלם דברי תוס' וכתב פי' כיון וברור בדברי תוס' ע"ט: (יז) ואינו יוטורב עם הלוח * א' אפילו קנו בפני עדים אינו נובה משתערב דכיון דכ' בלא וי' או גולה דעתו דאין כוונתו היה לשערב בקנין שטעה וכתביתו ושת' אלא לגבות מבנ"ח ולרעת וי' א הכ"ל דבקנין לחוד נובה משתערב ג"ל רבזה דכ' פ' בלא וי' הוא גרע מאלו לא כ' כלל רבזה גולה דעתו דלא כשתערב בקנינו דלוח וכ' הש"ך ונ"ל דרעת י' ח הוא הא דחילק הש"ס בפ"ג ה"פ היונו בערב בשעת מתן מעות דאין אי ככתב ופלוגי ערב יש להערבות קול וגובה משתערב משא"כ בלא וי' דתיתומות עדים לא קאי אערבות וכן נראה מפירש רשב"ם וכן נראה מסתימת לשון המחבר בסעיף זה ולפי' מ"ס כפי' י' א' אם בירר שהיה קנין ועדים מעידים לפניו אף אם כתב בלא וי' נובה משתערב להרמ"ה וכן כ"ל עיקר דללא כמשמעות הסמ' עוב' ה"ע כ' ול' כמ"ס והביא ראוי ממ"ס ה"ך ואין זה ראוי ד"ל דהר"ן ס' פ' דרעת הרמב"ם וכן משמע בט"ז ס' כ' בזה"ל ובדבריו רבינו כ' בשם הרמ"ה דלאחר חיתום פטרות לא מהני בלא קנין אפי' מבנ"ח וקשה דא"כ כ"ל ומ"ס במשכה דלאחר חיתום פטרות נובה מבנ"ח דהיינו בקנין וא"כ אפילו משתערב לגבי דכ' כ' בשם הרמ"ה דדקנין בלא כתיבה נובה משתערב ונ"ל דהרמ"ה ס' ל' דסתם קנין עומד לכתיבה חשונה אבל לאחר חיתום פטרות הו' כתיבה גרוע דנראה שהיה טעמיה ונעשות לאחר הלואה ע"כ לא גבה אלא מבנ"ח עכ"ל משמע מדכריד דאש"כ קודם ח"ט ויש עדי קנין דודאי כעשה בשעת הלואה (יח) ואם אמר הלוח * א' דיון שפעה והוריד לנכסיו פרע קודה שתב' לל' אשלכין אותו: (יט) כפטר הוא והערב דקא' סתם ערב אבל ערב קבלן אינו כפטר ומ"ס המחב' בסעיף ע' ד' דאש"כ קבלן שותף שמה פרע הלוח ד' דין עמו ש' דאיכא ריעותא דשיה לו פטר וטעם שאכר (ד) ואפילו הלוח * א' מ' שהערב מודה שלוח מש"פ דהא ליכא להסוקי דלמא פרעי דכל האומר לא לוייתו כאלו אמר לא פרעתי דמי: (ךא) הערב חייב לשלם * א' הש"ך ונ"ל כתבו דנריך קנין * א' בתשובת ר"ש כהן ואפילו כתערב בשעת שאלת חסן וכ"כ הש"ך אלא שהוסף דמערבי שקנו משאל בלי כ' חסוב ככה"ג הו' פטור והערב חייב והסמ' ע' כ' דאין ש' כ' לפרנות דעלמ' ע"ט (ךב) וחתם המלוי' בעד לשון מור"ם אינו מדוקדק שכ' בעד אלא מירי שהמלוה חתם עמו על שטר מכירה ומחל שעבודו אבל אם חתם בעד עורף ממנו והע"ז כפד דמירי שאומר בשי"זה כוס לי כמותו וברטנ' בעלתי השעבוד כ' מאבתי על הערב נובה פתח דנפטר הערב דאינו ראשיתו אגב (ךג) חזר אחר הלוח רנה לומר שלא מכר גס כן

(ט) וכן אם פטר הלוח ע"פ הארצ' הו' ל' כערב נשעת מתן מעות (י) וי' דאם היו לערב מעות של לוס נידו נשעה שערב שנתערב בכל: ד' ערב היוצא לאתר ויתום שטרות דהיינו לאתר שחתמו הערי בשטר כתב ואני ערב וניכר שכתב ידו הוא זה (יא) או שהערי מעידים עליו י' א שמשתערב בלא קנין לגבות ממנו מבני חרין ויש אש' ואינו משתערב אלא בקנין (יב) ולהרמב"ם אפילו ערב היוצא קודם חיתו' שטרות צריך קנין בל' שלא נכנס ערב אלא לאחר מתן מעות: ד' שס' שאין הערב משתערב אלא בקנין או בשעת מתן מעות או בב' פ' כד הקבלן אינו משתערב אלא בחד מדבר' חללו שאין חילוק ביניהם אלא (יג) לענין שעבוד בתובה (או נרומא לחתן) כמו שנתבאר בשו"ד אכ"ז חעור: (סימן ק"כ סעיף ו') : כל היכא דבעי קנין אי לא קנה מירי אינו נובה אפילו מנכסים בני חרוץ (יד) אפי' כתב לו שטר * ואפילו נתן לו תקיעת כף אם הוא במקום שלא נהג לקנות בכך ומ"ס כופין אותו (טז) לקיים שבועתו (ד"ע) וע"ל סימן ע"ג סעיף ח' מי שנתן מתנה לחבירו ואחר ליתנה לו לאחר זמן והעמיד לו ערב י' דהו' כערב בשעת מתן מעות (טז) וי"ח: ג' נעשה לו ערב בקנין וכתב לו שטר יש לו דין מלוה בשאל' לפרוף משתערב לא כתב לו שטר אף על פי שנעשה ערב בקנין דמי בשלות על פה ואינו נובה אלא מבני חרי וי' דהיכא דקנו מיניה שטר משתערב אף על פי שלא כתב לו שטר ונ"ל דבערב בית דין לדברי הכל נובה משתערב אפי' לא כתב לו שטר והוראת כב"ד בשטר רמיא * ז' לא עשה לו הערב שטר בפני עצמו אלא כ' הערבות בשטר החוב עצמו אם כתבו אחר חתימת העדים אינו נובה אלא מבני חרי ואם כתבו קודם חתימת העדים אם כתב פלו' ערב בלא וי' ואחר כך חתמו העדים גם זה אינו נוב' לא מבני חרי מפני שחתימת החלת דבר (יז) ואינו מעורב עם הלוח והמלו' אבל אם כתב ופלוגי ערב בוא' שהרי הוא מעורב עם הלוח והמלוה ואחר כך חתמו העדים חרי זה נפרע מנכסים שבערבים * ח' השלוח את חבירו ע"י ערב אף ע"פ שהערב משתערב למלוה לא יתבע את הערב תחלה אלא יתבע הלוח ואפילו אין ללוח אלא זיכורית לא יפרע מהערב ואילו אין ללוח נכסים ירוצים כגון קרקעות ויש נכסים ירוצים לערב לא יגבה מהערב א"י (נידך) לחזור אחר הלוח אולי יש לו משלפין: (יח) ואם אמר הלוח פרעתיך והוא מלוה על פה (יט) נפטר הוא והערב נשבע הלוח היסת (ך) ואפילו הלוח כותי ואמר שפרע נפטר הערב אבל אם אמר הלוח לא לוייתו מעולם חייב הערב לפרוע * מי שחל חפן מחבירו ואמר לו אם י' אחירנו לך לוזן פלוגי חתן לך דמיס כך וכך והעמיד לו ערב כער דמיס אש"פ שלגבי השאל' הו' אסמכתא ופטור (ךא) הערב חייב לשלם (וע"ל סוף סימן קל"א סעיף יב) מכר הלוח קרקע (ךב) וחתם המלוה עמו ביד נפטר הערב דאיהו דאפסיד אנפשיה אבל בקבלן כפי' הג' חייב הערב לפרוע: ז' (ךג) חזר אחר הלוח ולא מצא כלום צריך לישבע בתקנת הגאונים שאין לו כלום קודם שיפרע מהערב

Handwritten marginal notes in the right margin, including phrases like 'ועל פי' and 'והוא'.

קל דין ערב שפרע למלוה כיצד נפרע מן החלו וכו' ז סעיפים :

א ערב או שפרע למלוה (א) בפני עדים (ב) אם פרע קודם שנודע אם פרע הלוח וטוען הלוח שבכר פרעו (ג) אינו חייב לערב כלום אבל אם פרעו (ד) אחר שהביא המלוה ראיה שלא נפרע (ה) צריך הלוח ליתן לו כל מה שפרע בשבילו בין שנתחייב לזה למלוה קצת בין שנתחייב לו בעל פת אפי' בלא עדים : ב ישימי שאומר במה דברים אמורים בשאמר ליה הלוח בעת שנעשה לו ערב ערבני ושלם אבל אם עמד מצמצו ונעשה לו ערב או קבלן זקדם ופרע למלוה (ו) ולא הרשהו הלוח לפרוע אין הלוח חייב לשלם לו כלום ואם אמר ליה הלוח הבנני קבלן בעבורי אע"פ שלא הרשהו לשלם אם עמד הקבלן ופרע מרצתו אפילו ער שלא עמד המלוה עם הלוח ברין ולא נמצאו לו נכסים חייב לשלם לו אבל אם אמר ליה להבנני ערב ולא הרשהו לשלם אם משעמד המלוה עם הלוח ברין ולא נמצאו לו נכסים פרע הערב ללוח חייב הלוח לשלם לו ואם ער (ז) שלא עמד המלוה עם הלוח ברין ולא נמצאו לו נכסים פרעו הערב אין הלוח חייב לשלם לו כלום ויש מי שחולק ואומר שאפילו ערב שאינו קבלן שנכנס (ח) בערבות מאלו ופרע מאליו סבור ונזכר מהלוח : (ט) ועל סוף מיון מ"ס דלון ערב מפתענר חלף במקום שיכול לגבות מהלוח : ג אין הערב גובה מהלוח ער שיביא עדים שפרע בשבילו אבל כל זמן שאין לו עדים אינו גובה ממנו כלום אפי' אם שטר הרשב כידו (ט) ואם בתב המלוה לערב קבלתי טמך דמי החוב בהני ליה לגבות מהלוח ובגון ישפירש הערבות בשטר או שהלוח גודה דאל"כ מה אנו יודעים שהוא ערב : ד (י) כשכתב לו התקבלתי טמך דמי החוב ויש מי שאומר דהו"ל במלוה בשטר לטרוף גו מלקוחות שקנו מהלוח ויש מי שאומר שאע"פ שכתב לו בן לא מהני אלא לגבי הלוח בעצמו שאינו גאמן לומר פרעתי אבל אינו יכול לגבות ממשעבדי שמכר הלוח ער שימסור לו המלוה השטר חוב ויקנו לו דרך קנין שטרות שלא תהא תביעתו תביעה על פה וה"ל אם כתב הלוח לערב בשהכניסו ערב הריני משתעבד עצמי ונכסי מצבשיו שכל זמן שתפרע אותו חוב שנעשית עליו ערב לשלמי המלוה באלו קבלתי המעות טמך הרי זה גובה מחלקוחות ומיתומים גדולים שאין לך מלוה בשטר גדולה מזו : ה ערב שפרע למלוה ולא בקש ממנו הישטר אין הלוח חייב כלום לשלם לו מה שפרע בשבילו שהרי פשע במה שהניח השטר ביר המלוה : ו מת הלוח וקדם הערב ופרע החוב קודם שיודיע את הודש' אס נודע לנו שלא פרע הלוח שטר חובו קודם שמת בגון שהורחבו קודם שמת או שנדרהו ומת בנידויו או שלא הניע זמן המלוה לגבות הרי זה חוזר ונזכה מהודש' כל מה שפרע וי"ל דכל זה דוקא בנתיים קטנים (ז) אבל גדולים נכסים לשלם כשיש השטר ביד הערב וכדרך שנתאר סו"ל וכן כ"ל עיקרן היה המלוה בותי אין היודשים חייבי' לשלם שטא אביהם נתן ליד הערב כל החוב שהיה עליו משני שהכותי תובע את הערב תחלה ולפיכך פרע זה מרצתו קודם שיודיע את היתומי' אבל אם הודיען שהכותי תובע אותו והרי הוא נותן חייבי' לשלם וחס כפאו אותו כ"ד לשרטו הו"ל כאלו הודיעט :

קלא מי שחורבו אחר שנתרצה לראות ערב וכו' ז סעיפים :

א מי שנתפיים להיות ערב קודם שיתן המלוה המעות ללוח יכול לחזור בו (א) אפי' קנו מיד ואם לא חשש המלוה ונתן המעות ללוח אין לו על הערב כלום אבל ערב דלאחר מתן מעות ביון שקנו מידו אינו יכול לחזור בו ואין חילוק בזה בין ערב לקבלן ב האומר לחבירו ערבת לי והוא אומר לא ערבותי או שאמר הערב ללוח אתה דרשיתני לערוב אותך וליתן והוא אומר מרעתך ערבת או לא ערבת עלל או שאמר הערב פרעתי למלוה בפניך והלה אומר לא פרעת או שא"ל בן פרעת ונתתי לך מה שפרעת או שאמר המלוה ערבת לו מאתיס והוא אומר לא ערבותי אלא מנח בכלאלו הטענות וכיוצא בהן (ב) הניע"ה או ישבע הנתבע שבועת היסת או שבוע התורה אשהורח במקצת ג ערבאו קבלן שרואים שהלו' מבזבז נכסיו יבולין לתבוע ויוציאם מהערבות אע"פ שהוא בתוך הזמן : ד (ג) ערב שבא אצל

קל דין ערב שפרע למלוה כיצד נפרע מן החלו וכו' ז סעיפים :

אנפשיס אם לא שים עדים למלוה שהערב האמינו לזה : (א) נכסי עדים וה"ל אם כ"ל התקבלתי כ"ל ראונו וכותי שלום משמעון ולוי כעסה ערב בעד ראונו ואח"כ פרע לו לשמעון חזי החוב ונתן שטר על השטר ואח"כ פרע הכותי הכל לשמעון ולוי רובס שוחזר לו החזי שנתן וגם השטר ופסק דמה שפרע פרע והשטר יחזור לו (ב) אם פרע קודם שכוונו ומיירי במלוה על פה דאלו היה שטר ביד המלוה מחשב ככודע שלא פרעו ומה שסיימו הסוד והמחב"ו כ"ן שכתתי לו בשטר קחו אמיפא והכ"ח כ"ד ה"ה מלוה בשטר אם יכול לברר שיש עליו תבדא (ג) אינו חייב לערב כלום אע"פ עיני לעיל סימן קכ"ט וע"ש : (ד) אחר שהביא כו' פירש הס"ו שהביא השטר שכתב על ההלואה ואין לחוש שמת כתן סובר ללוח דאשטא רחוקה היא (ה) נריך הלוח ליתן * פי' אפילו אם טען הלוח שפרע למלוה א"כ וה"ל כ"ל אם הוא מלוה ע"פ וקומון הלוח לערב חורתי ופרעתי כי לא ידעתי מכרעון שלך סטור הלוח אפ"פ שכתב הערב ראיה שפרע למלוה והמלוה הביא אז ראיה שלא נפרע ואף בלא ליה ערביני הדין כן והיה לו לערב להודיע ללוח שפרע ואם לא הודיעו איהו דאפסיד אנפשיס ואם הוא מלוה בשטר לא יוכל הלוח לומר פרעתי אח"כ למלוה דהאיך פרע לו כשלא החזיר לו שטר או א"כ מוני' הלו' סובר מהמלוה שפרעו ויכל לומר המלוה אחר לו שאכר שערך ונתן לי סובר והע"ז כ"ף שיש ביד הלוח טובה עכ"פ היה חייב הערב לפרוע למלוה כיון שהשטר ביד המלוה חייב הלוח לשלם להערב בזה ופ"ג כ' דאפילו נתערר אח"כ ששקר דיבר המלוה והראי היתה שקר חיי' הלו' לשלם להערב ע"ש (ו) ולא הרשהו * ראיתי בכפר מסגרת העולחן סכ כשי' קל"א ס"ז שס"ו ל"ל כל מה שיברר לפי מ"פ הסמ"ע משום דשמעון הכנס נכשו להיות ערב בעד ראונו לכותי ונדויקיהן הולכין אחר הערב תחלה ע"פ החוב ראונו לפנותו מכל וכל א"כ משמע דוקא בכותי דניא הכי ולא בשראל א"כ ליתא להאי דינא שכתבתי נכסי הס"ו וכו' עכ"ל ולענ"ד לא דק דהכא מייירי שהלוח טוען שכתב פרעו ויש בידו סוכר ע"ו כתב ספיר כיון שיש שטר ברור ביד המלוה ולא היה יכול לדחותו שמה יש סוכר כמ"פ כ"ס ס"ק ס"ו וא"כ בודאי חייב הלוח לשלם כיון שהשטר ביד הערב ויטויר לו סטרו משא"כ התס מייירי דהערב כרע לו ע"י עדים חו"ע יסתקא כדמסיק הסוד והייחבר סס והשטר הוח ביד הלוח מס"ה כ' ספיר דוקא בכרמי מחויב לפנותו מכל היקף משא"כ בשראל אינו מחויב ע"פ הדין כשלקו עד שחזיר לו שטר חו"ע עד שווריע ללוח ודוק ועוד כ"ל לחל' כשלמ אי מייירי סטע' טכב פרעו ע"י סוכר מש"ה י"ל דהלוח ה"ל להודיע להערב שכבר פרעו דיש לחוש שמה המלוה יתבע להערב ע"י השטר וכיון שפשה חלה בהגון ולא הודיע לערב מש"ה חייב משא"כ התס י"ל סמך עכמו על השטר ונח עלת' על דעתו שערב פרע ע"י סתקא חו"ע ע"י עדים מש"ה דוקא בכותי הדין כן ולא בשראל : ומה שהקא הע"כ על הס"ד סכ"ה ג"ע כ"ה סכ"ה הס"ו לא פיין כש"ד סק"ה שמתרן דכר"ע ע"ש (ז) שלא עמד כו' הטעם משום דה"ל כפרע חובו של חבירו שאל מרעתו (ח) בערבותי מאלו וה"ל כתב דוקא כש"ל כרבינו חו"ע חייב שילוי פרע מעצמו ער שלא ירד המלוה עם הלוח בדין אבל כשלא ח"ל ערבני שטר (ט) ואם כ' המלוה התקבלתי * אע"כ הסמ"ע ולא נעיין לכתוב התקבלתי אלא כשאין לערב עדים שפרע למלוה אבל כשיש עדים שפרע למלוה וסמ"ח בידו במקום המלוה עומד כיון שידוע סכעספ ערב ואי' לפרעתי וה"ל כ' בהתקבלתי לחוד לא הניא לא כשכ"ל התקבלתי ונתן לו וכותו דהיינו שהקנה לו שטר ככו' פיין בתי' דאיות פרורו ע"ו והע"כ רוב דרשות ע"פ מ"פ תוס' שכתבו שם ככ"ד דף קי"ד ע"א בד"ה ואם פ"כו דהכי כ' לו התקבלתי דליהווי כחו אלוהו וליהווי כמלוה בשטר עכ"ל ואי אמרי דנריך לו להקנות השטר ככו' המלוה כמלוה בשטר א"ל כמלו' בשטר א"ל דאפני' בהתקבלתי לחוד לא מהני עכ"ל ולענ"ד לא ראה הנסקא שכ"ת דפירושו מהלוח כ' לערב הריני כאלו התקבלתי ממך המעות מש"ה אין נריך להקנות השטר ככו' מ' אבל בכתב לו התס התקבלתי נריך להקנו השטר ככו' והס"ז זכ"ג סקו כמ"פ ע"ש : (י) כשכתב לו * נראה מאחר דשטעב' הערב בשביל הלוח ונריך לשלם כוסין למלוה לכתוב לערב התקבלתי להעמידו במקומו כדי שלא יוכל הלוח לטעון פרעתי ואף אם כבר פרע הערב למלוה ולא התנה עמו לכתוב התקבלתי יכול לכתוב לו אח"כ ולא אמרי' בזה דהוי שטר שכתב שיעמודי כיון שהדין כותן שהערב חוזר על הלוח ודאי ארעתא דהכי פרע לו וכאלו התנה עמו ע"פ כן פרע לו שיכתוב לו התקבלתי : והע"ז חולק עליו מטעם דהתקבלתי בטקוס שדות קאי ואחר הפרעון אינו אלא כע"א לא נריך שיאמר לו כן בשטר עוסק כפרעון שיש הסטור כידו ויש לו ראי' מ"פ הר"ן דכתב בזה"ל שכ"ל התקבלתי ממך מעות ונתן לו וכותו זכרנו דכשתת אמורת התקבלתי עדין יש זכות בידו ואח"כ כתן לו וכלע"ד דרברי' אלו אינם לפי מ"פ הס"ו כפי' דברי' הר"ן ו"ל דדוקא כשכתב לו התקבלתי נכ"ל וכותו ככו' מ"כ הרב המגיד ע"ש ואם ד' הסעס משום עדות למה נריך כו' מ"א וכוונת הר"ן כמ"ש כמו שפירש הסמ"ע דליון הסעס משום עדות חלף משום דנתן לו כח וכותו ככו' מ"ו (יא) אבל גדולים פירש אפילו פרע נקטותן ולא אודיענהו חוזר על היתומים אחר שיגדלו ונפרע מהן וה"ל כ"ס ס"פ ס' חס"י להנזיר ממון מהיתומים כיון שיש גאונים הרבה שחולקין עלזה :

אם חס"י להנזיר ממון מהיתומים כיון שיש גאונים הרבה שחולקין עלזה : (א) אפילו קנו מידו הסעס רעבות הוא אסמכתא ולא קנייה אלא מטעם אגב דהיימיה ונתן על ידו מעות גמר ושענד נכסיה וה' חוזר בו ואינו מנקס הימניתיה עפ"ה כ' בערב דלאחר מתן מעות דבעי קנין מיד פקנו ממנו כנשר הענין ומ"ה מהני ביה הקנין (ב) המע"ה כו' ואם הוא

Handwritten notes and signatures in the right margin, including the name 'אצל' and other illegible text.

חשן המשפט הלכות ערב הלא קלב מאמר קרוישיץ

אין שתדעו אביאנו לך וכן אם אל לאחר שהלוחו ותבעו הניחוח וכל זמן שתתבעו אביענו לך וקנו מירו על כך אפילו התנה ואמר אם לא אביאנו או שבת או שבת אחת חייב לשלם הרי זה אסמכתא ולא נשתעבר וי"א דאין בערנות מסוכ אסמכתא וע"ל כ"י ק"ט סעיף א' : יג מי שלא פירש קצב הרבר שערב כגון שא"ל כל מה שתתן לו תן לי ואני ערב או מכור לו ואני ערב או הלוחו ואני ערב להרמב"ם אין זה הערב חייב כלום (י"ז) וכל הבאים אחריו חלקי עליו והבי נקטינן : י"ד (י"ח) האומר לחבירו ערוב זה לפלוני ואני ערב לך הרי זה (י"ט) כמו שאמר הלוחו (ואני) ערב ואינו צריך קנין :

קלב עבד ואשה וקמן שעברו ושני נעשו ערבים בשביל אחד ואחד בשביל שנים וברוי סעיפים :

א עבד או אשה איש שעברו לאחדים או נכנסו קבלני ונתחייבו לשלם אין חייבים לשלם עד שישתחרר העבד ותתאלמן האשה או תתגרש אבל קמן שערב לאחריו אינו חייב לשלם אף לכשיגרדיל : ב אשה פנייה שערב לאחריו נישא (א) דינה כלות ונישא נישא ערבה על פה (ב) (זינה) חייבת לשלם עד שתתאלמן או תתגרש יאם (ג) ערבה בשטר גובה ממנה סמה שהכניסה לבעלה . ג ב' שעברו לאחר השיבא המלוה ליפרע מהערב ופרע מאיזה מהם שירצה ואם לא היה לאחר פרה כרי החיוב חוזר ותובע טהב' שאר החוב וי"ח ואומ' שאם יכול להפרע משניה' לא יפרע מא' מהם הכל אלא גובה מזה מחצר ומזה מחצה א"ב אין לא' מהם שאו גובה מהשני הכל (ד) ואם אמר טמי שארצה אפרע יפרע מאיזה מהם שירצה . ד פרע אחר מהם כל החוב למלוה ובריר זה בערי' או בהתקבלתי שכתב לו שפרעו הכל (ה) אע"פ שלא אמר לו ערבוני ואשלם חוזר ותובע מחבירי חלקי . ה אחר שערב בשביל ב' (ו) כשיפרע המלוה יוריעו בשביל איזה מהם היא שרע כרי שיחזור עליו : ו ב' שנכנסו ערבים וקטר המלו' את א' מהם (ז) י"א ישיכול המלו' לתבוע הבל מהערב הב' ועיין בהימן ע"ז :

אין שתדעו אביאנו לך וכן אם אל לאחר שהלוחו ותבעו הניחוח וכל זמן שתתבעו אביענו לך וקנו מירו על כך אפילו התנה ואמר אם לא אביאנו או שבת או שבת אחת חייב לשלם הרי זה אסמכתא ולא נשתעבר וי"א דאין בערנות מסוכ אסמכתא וע"ל כ"י ק"ט סעיף א' : יג מי שלא פירש קצב הרבר שערב כגון שא"ל כל מה שתתן לו תן לי ואני ערב או מכור לו ואני ערב או הלוחו ואני ערב להרמב"ם אין זה הערב חייב כלום (י"ז) וכל הבאים אחריו חלקי עליו והבי נקטינן : י"ד (י"ח) האומר לחבירו ערוב זה לפלוני ואני ערב לך הרי זה (י"ט) כמו שאמר הלוחו (ואני) ערב ואינו צריך קנין :

מי

הכמ"ע פסק כהרמב"ם והטעם דאף המחייבי בעלמא בהמק"ל דבר שאינו קנוב מודה הכ"ל דכסור כיון דנכסרף עוד רישותא אסמכתא דערבות והש"ך פסק כ"י ח"ו וכן כתב בשם כמה תפינ' סיכיל המחוקק לומר קים לי כרמב"ם כ' הרמב"ם מי שכתעבר לראובן בעד הכסד והיוק עובא לידו מנר השטר שיש לו על פלוני כיון ססך השטר ידוע ונר קנוב מקרי . עוד כ' מהריב"ל מי שכתחייב על כל שטרי פ' אע"פ שיד' ככומס ע"פ אחריו לא חל הערבות ואם היה יודע מכוס הערבות אע"פ שלא פירשו בשעת הערבות חייב (יח) האומר * כ' הש"ך מי שנעשה ערב לחבירו לאח' מתן מעות ולא רנה המלוה לקבלו עד שהעמיד ערב האם ערב אחר שכתעבר' בעד הראשון בדיון כגון שקנו ממנו וכו' ג' דל"כ שיע"א שהערב פסור אפילו היה נקנין : (יט) כמי שאמר הלוחו פ' אפילו אחר מתן מעות ונקנין ה"ל כשעת מ"מ ממילא כשתעבר לו ערב השכי בלא קנין :

קלב (א) דינא כלות הריינו כשחל עליו חוב דערבו ויהו דאין ביד הלוחו ללוקח אף הויה ללות' אבל אם יש עדיין כ' ד הלוחו המעית אינו דומה לנותה וזהו כשהמט' מדיין בעין כריך הנב' להחזירו להמלוה אפילו הוא מלוה ע' פ' ובערבות כשהמטות בעין ביד הלוחו אין נד כפיה לא על האשה ולא על בעלה כ' א על הלוח (ב) אינה חייבת לשלם * הכלל דבעל מוטב בנכסי אשתו כלוקח בענין זה ומש"ה חוב שעליה שבע' פ' איכו סורף מהו ושכשטר סורף מהו ואף לפי מה שתקנו דמשו"ת"ה לא יגבה המלוה מהלוקח מטעמי ההסכמים לו א"כ היינו דוקא מלוקח אבל מיוגרש גובה ונע"ל לא עשאו כלוקח במקום דחית פסידא לאחריני שיש בידו שט"ח כו"א חית פסיד' נמלוה חבל ממש מור"ם לעיל ס' כ"י ב' כ"ג ה משמ' דגס' וכן זה עשאוהו כלוק' וס"ך כ' בזה"ל דאם לא שעבדיה לי מטעמי דשטיק' לוי' להמ' ע' ראינו גובה מהבעל ולרדיו נ"ע דכראה דגובה כיון דמדין בעל יורש הוא אלא מטעם דלא איבעי לוי' לאזווי בלא שטר' חמירין א"כ דאסכיד חכמייה וכיון דאזויף בשטר' אף בעל' שיעבר לו מטעמי א"כ גובה וכו' ע"ש וראיתי בספ' מהגר' הסולחן פרוכה לדחות דברי המ"ע והש"ך וזודה פ' אחר בסוגיא דש"ס מה שלא עלה על דעת הפוסק' למרש כן ולעכ"ד כ' לתרן דברי' הש"ך וכמ"ע וכיון שכסתר הענין ככל ענין מה שהקשה על הש"ך ו"ל כאן בספ' בחולק הש"ך על הסמ"ע וכו' דמלוה בשטר אף שלא כ' אגב גובה ממטעלין שהכניסה לו

קשה האיד פסק נגד רמ"א בא"ע סימן כ"א דאם לא כתב' אגב גובה נ"ל ולא פייס ח"ס הקרישה וח"מ וס"ד דפירשו התם דוקא יוטעלין נכ"ב אין גובין אבל יוטעלין דכ"מ גובין דלענין מטעלין לא שוי' אותו כלוקח ממש ועיין ת"ש בית שמואל בזה ונתן מה שהקשה בזה"ל ועוד קשה כאן פסק לריב"א דגובה יוטעלין אף חלא כתבה אגב גובה גרע טפי מקרקע שלא כתב דאקני מסוכ דאין שיעבור חל על ב' יוטעלין ואית ביה משות' ה' אש"ה כתב גובה ולעיל בביא' קו"ב היבא דלא כתב דאקני פסק דינא דאין הבעל חייב לשלם דבע' מקרי מחוקק אף אם חפס החליה לא מקניני מוכיה עכ"ל ולא רק בדברי' הש"ך פנס כאן לא החליט הענין אלא כ' ו"ל ולרדיו נ"ע ד"ל כמס"ל דחליט בפ' ג' הנהאית הנאיכוס וי"ל קים לי כיון שהבעל מחוקק דינו כלוקח כדעת הר"ף והרמב"ם ואית שם מלוה מני למיור קים לי כר' ת' והרשב"ם ולא מתקני מני ומה שהקשה על הסמ"ע ו"ל ועל הסמ"ע קשה ב"מ כאן וכנע"ל לא עשה כלוקח במקום דחית פסידא לאחריני שיש בידו שט"ח קשה א"כ יש בידו שט"ח מאי אריא שששאהו יורש הא' הוה כמי לוקח גובה ב"ח ממנו דהא מלוה בשטר גובה מלקחות ע"כ כריך אתה לומר דגבי יוטעלין מכ' התקנה בזה כאלו ליתא לשטר' הלא כשתעברו לו המטעלין אף ככתבה אגב מש"ה חלו הוה לוקח לא היו גובין אף משוס שששאהו יורש גובה קשה ח"כ מלוה ע"פ כמי גבה ממנו ולמה כ' דמליה ע"פ איכו גובה וכו' עכ"ל ולעכ"ד לא רק דחייבת הסמ"ע כמסקנת הש"ס התם דלשעמים דינו כיורש ופעמים דיכס כלוקח פיינו היבא דלויכא פסידא לאחר דינו כ' וקח או אפילו איבא פסידא לאחר חלא רחוק הפסיד לענות אז דינו כלוקח אבל אם איבא פסידא לאחר ולא הפסיד לכנסו דינו כהערש מס"ה כ' הסמ"ע חוב שבע' פ' וראי איכו גובה מהבעל ודינו כלוקח ואיהו הוא ראשסיד אכפשי' דלא היה לאזויף בלא שטר ואח"י בשטר איכו גובה מהבעל מהקרקע שהכניסה לו או כשעבדה למלוה אג"כ לריב"א דמירא וכדין לוקח מיהו כראה ל"י מה שתקני דמסוכ ת"ה לא יגבה המלו' מהלוקח מטעלין היינו כדרי' א"כ היינו דוקא מהלוקח אבל מיוגרש גובה ולכנע"ל לא ינשאו כלוקח במקום דחית פסידא לאחריני שיש בידו שט"ח ופסיד' למלו' הוא וכו' כ' בספר בית ש"ל דבע"ל לא חייך תיקון העולם ע"ש חס"כ בתעבה בע"פ דראיהו הוא דראיהו דאכפשייהו דלא ה"ל לאזויף בלא שטר' לכ"ע היה כלוקח ואינו גוב' כו' הוה הוכח הסמ"ע ופ"ך דרעתי וחייק הש"ך מיה כל' ה' במטעלי' איכו בעין בלא שם בעין גובין מההא חשי' במלו' ע"פ דלא גרע מלותה דאם הסמ"ע בעין גובה חתן ה"ז כיון שהשאת דהיה שיעברו על המטעלין והרי הם בעין גובה מהם ודוק : וכ"כ הרמב"ם בספ' ז' מהלכו' מלוה וכו' ה' המגיד שם בשם ר"ח ור"ת אפילו כהלוא' אשר בעשה אחר הכפשי' אלא בה"ב כ' ע"פ אפילו כשאר מעות בעין הוה כאל' הונאש דמלוה להובא' כפנו ע"ש ועל חלוסי של אותו מעות או מטעלין כריד עיין ג"כ בתי החשמות של הש"ע בא"ע סימן כ' ס"ט ששמע דוקא כשהמטות בעין אבל אם הונאש המעו' יכול הבעל לומר מייד שהונאש בחסית קחו פליה כהלוא' ואין חני מחויב לשלם הלואה שחייבת לפ"ז כלע"ד דוקא כשהמטות בעין הוא דכריך להחזיר למלוה כסכרת מור"ם ו"ל אבל לא חלוסינו מאחר דה"ס ו"ל אפילו בחסות גופי' נ"ע עכ"פ י"ל בחלוסינו דא"כ להחזיר למלוה ויכול הבעל לומר קים לי כהני סופקים דס"ל דהבעל לוקח הוי והמ"ס חסך להלכה ולמעשה אפילו בחסות או מקרקעי או מטעלי' שקנתה אחר שכתחייבה לאחרים כר' דב"ח גובה יחס אחר שהבועה והביא ראיה לדבריו ע"ש ס' ק"ה ס"ד ש"כ המחבר או חלוסינו ולא רק כ' לכל המעין בדברי המחבר שם דהתם מיידי רק שכל לגבות מהיורש אבל הכא חית בני' טעם אחר ד"ל דבעל לוקח הוי ואיהו ראפסיה אכפשי' שלא כ' שטר כמ"ש הפוסקי' וכמ"ש לעיל וגם שאר ראיו' מה שהבי' לדבריו כסתרי' לכבוד' וכו' : כ' הכ"ח וכו' ג' אף מה ש תנאה בשניה שהית' תחת בעל' הראשון אין גובין מטעם הכ' לשהיה להם לגבותה בשעה שהית' למה (ג) ערבה בשטר כו' בתשובת הגרסו' דבעל פחוייב ליתן ממה שהכניסה לו אשתו שטר' ש"כ יכות עבד אשתו אחר שתעבר האשה שלא כשאר לה כלום דהיינו אם הוא במקום שנותנין ההדרכות אחר בכישואין דהוא בחזקת ש"א פרע עדיין (ד) יחס אמר כו' ואפילו לא אמר תחלה ומה שנהגים בזמן הזה לפסוק בפניס שחתימי על הממרו' ס' שרשו' לגבות מאיה מהם שירצה ולכאורה הוא נגד דיון מ"ש כסימן ע"ז ע"ש וכו' ל' כי מתחלה מסתמא כשחתימיס הוי כאומר ממי שתרנה ודומה לזה כ' הכ"ה גבי ערב והרשני ע"ש (ה) אף על פי שלא אמר לו הסמ"ע כיון דיכול להפרע מאיזה שירצה ה"ל כאלו אמר ערביכי וירד המלוה עכ' הלוח לדיון ושבע שאין לו שאלו אף אם פורע המ"ב מעצמו חייב הלוח לחזור ולשלם לו ה"כ דכותיה וכדין קבלן שכ' כסי' ק' ל"ס כ' כ' הש"ך ג' החתומי' על השטר שכתעבר ערבי' זה בעד זה והמלוה שטר' לא מהערבות שיפרע רק חלקו שמיניע עליו ואח"כ תבע מהשני חלקו והלק הג' ושגם מחוייב הא' שפטר המלו' לשלם חני החוב שמיניע בעד השלישי ע"ל כסי' ע"א (ו) כשיפרע * אף פ' המלוה יודע להערב על חוה חוב קיבל ממנו המעות כדו' שחוזר הערב על אותו הלוח לגבות ממנו כי הכרידס ביד המלוה לומר על חוב זה קבלתי המעות כמ"ש המחבר לעיל סימן פ"ג כ' כ"ג כסימן ק"ט ראובן הלוח לשמעון מנה בערבות לוי וקודם שכתעבר ממנו הלוח לוי ממנו אחר והיה פורע והולך וכשאר חייב הסך שכתעבר לוי כערו כל עוד שלא פרע לו משלם וחוזר והלוח לוי יכול ראובן לומר מה שגבית מתחלה גבית והחוב שהוא בערבות לוי כשאר בחרונה : (ז) י"א שיכול המלוה * הטעם דאף אם לא מחל לו היה יכול לגבות כל החוב שאיזה שירצה אבל בב' לויין שלוח ממלוה אחד ופטר ממלוה את א' מהם כ' הוא לוח בע"פ וערב ובעד חבירו ואין כפרעין מקרב :

כאמך

חשן המשפט הלכות חזקה מטלטלין קלד קלה קלו מאמר קדישין

מישאלתים לך (טז) מוציאין אותם מידו ואם היו מדברים שאינם עשויים להשאיל ולהשכיר ה'ז נשבע היסת שלא חשאל לו ולא חשכיר לו אלא מטלתי לקח ויעמוד בליו בידו .

קלד אומן שטוען בדבר שהוא אומן שקנאו מבעליו וכו' סעיפים :

א האומן בדבר שהוא אומן אין לו חזקה בבליים שתחת ידו אחר בליים העשויים להשאיל ולהשכיר וא' שאר בלי' (א) ביצר ראה בליה ביד האומן והביא עדים שהם יודעים שהבליים שלו (ב) הוא טוען ואמר לתקן נתתיו לך והאומן אומר לא בא לידי אלא במכירה או במתנה או שטען אתה נתתו לי אתה מכרתה לי אחר שבא לידי לתקנו אע"פ שמסדן לו שלא בפני ערי' אפי' אם שהה ביד האומן (ג) במה שנים בעל הבלי נאמן ומוציאין אותו מיד האומן וישבע ב"ה היסת על טענתו ואם לא ראה הכלי ביד האומן אלא טען בלי פלוני נתתיו לתקן והאומן אומר החזרתיו ומכרתה או נתת לי במתנה (ד) (או לקוח הוא כירי) האומן נשבע היסת ונפס' מתוך שיבו' לומר להר"ס . ב ואפילו בסרו לתקן בעדים האומן נאמן מתוך שיכול לומר החזרתיו לפיכך נשבע האומן היסת ונפטר ואין מחייבים אותו להוציא הבלי (ה) ואם הוציאו הואיל ונראה הרי בעל הבית מביא עריו שהוא שלו ונטלו אע"פ שמסרו לו שלא בעדים : ג (ו) אף (על פי שמסרו לו בעדים) אם העדים שראו חתפך בידו אין טבירין בודאי שזהו של המערער אלא שנרמח להם בסימנים כמו שלו אם טוען לא נתתו לי מעול' נאמן אב' אם טוען נתתו לי לתקן וט' לקחתיו סמך אינו נאמן דאין כאן מגו טוב (ז) סירא לומר להר"ס כיון שהער' ראו כיוצא ד' אמרת לאומן למוכרו לי ולקחתיו ממנו נאמן בהגו שהיה אומר (ח) את' מכרתה לי אבל כשטוען שהאומן מכרו לו שאמר אתה מכרתה לו אינו נאמן . ה ידר האומן טאומנותו הרי הוא כשאר כל אדם ונאמן אפי' בבלי שבא לידי בעורו אומן וי' א דרוק שנשתתח בידו אחר שירד מאומנותו זמן שאין ררך להניח כל פד זמן כלים בבית האומן אחר שנודע שירד מאומנותו : ו בן האומן שאין אומן אם בא בטענת עצמו שאומר שקנאו מבעלי הרי הוא כשאר כל אדם ואם אומר שירשי מאכיו הרי הוא כאכיו (ט) ואם אומר בפני חודה לו יש לו חזקה ויש אומרים דהיינו דיק' כששהא (י) אחר מות אביו זמן שאין ררך להניח כל כך זמן כלים בבית האומן אחר שמת אכיו ונ' דוקא לאחר מת אביו דיל' דירשו מאכיו ולכן אינו נאמן עליו אפילו אחר לקוחה בידו אם לא פגשתה בידו הזמן הנכר דאז הוי כאומן שירד מאומנותו אבל בחיי האומן אם הנין טוען שלקחו נאמן בכל ענין דהוי כאוס' אלגמרי אם אינו כחוד על סולחן אביו וכמו שיתבא' לקמן מ' קמ"ט :

קלה דין המתזיק בבעלי חיים כגון בהמה ועבד וכו' סעיפים :

א אף על פי שהמתזיק בדבר המטלטל נאמן לומר שהוא שלו על בהמה וחיה אינו נאמן רבין שהיא מהלכ' יש לחו' שאם מעצמה נכנסה לרשותו או שמא לקחה בדרך והחזיבה לפיכ' אם יש למערער ערי' ישיהיה שלו (א) נשבע היסת ונטול ואם אין לו עדים נשבע (ב) הכחזיק היסת ועומר בשל' (ג) ובמקום שדרך למסור בהמה לדועה שחרית ולקוחה מידו ערבית בענין שאינה הלכת לברה כלל דינת פישאר מטלטלים ונאמן המתזיק בשבועת היסת לומר שקנאו לו ואם טען שהזיקה לו כיר' דמי' או (ד) שהוא חניב לו כך וכך (ה) ישבע בנקיטת חפץ : (ו) וי' דאם החזיק בה ג' טיב' (ז) בכל ענין החזיקה : ב עבר כנעני גדול דינו כבהמ' ואין לו חזקה עד אחר ג' שנים מאחר שהיא מהלך : ונריך המחזיק להביא ראיה שפגם לו כל ג' טיב' אלו כדרך עבד לרבו : ואם הוא קטן שאינו מהלך על דגליו דינו כשאר מטלטלים ויש לו חזקה פיד (ח) אפי' אם יש לו אם שרגילה לצאת ולבא בבית המחזיק .

קלו מי שנתחלפו כליו בבית האבל והמשתה וכו' סעיפים :

א מי שנתחלפו לו בליה בבית האומן (א) ודריזח ושתמש בהם עד שיבא בעל הבלי ויטול שלו ורוקא שנתן לו האומן עצמו אבל אם לא נתנום לו לא אשתו ובניו לא (ב) ואפי' (ג) אומן עצמו דוקא שאמר לו סתם הילך (אמר המינה מה לפון הסור דוקא שאל' הילך שליית סתם אבל אל' הילך שלייתך לא עכ"ל) שלי' אבל אם אמ' לו הילך שלייתך לא : ב נתחלפו לו כליו בבית האבל או בבית המשת' לא ושתמש בהם . (ד) וכשיבא בעל החפץ נריך ליתן החפץ לבעליו אף על פי

בגנביו לא מחזיקין אם לא מכרם הם מוחזקין בגנבים וכן בדברים העשויין להשאיל והיו עתה בידו והוא טוען לקחתיה מכל' והוא אומר השאלתי לאומן פלוני מניח מידו ומחזיר לו הדמים או מחזירו בחנם אם טוען שנתנם לו וכן מוניח מיד ה' יודע בחנם אם טען השאלתי לאביכס רך שנידך ליסב' שהשאלתי לאותו פ' או לאביכס אע"פ שאין הידע והלוקח טוענים ברי : (טז) א"כ . * כיון דאיכא עדירא : (טז) מוציאין אותו מידו . * כתב הש"ך כיון דאיכא עדי ראה ואין לומגו דלהר"ס או החזרתי :

קלד (א) כינר ראה כליו ומראה פטוע דכל ראה המכ' בסוממס הללו רנה לומר ראה בעדים קודם שתכעו לר' (ב) הוא טוען ואומר נראה דאם טען הכנה' ב' השאלתי או הסכרתי כליו זה לאומן והו' אינו מכלים העשויין להשאיל ולהשכיר דאינו יכול להומיו מיד המחזיק ואע"ג דאית ליה מגו דאין בעי הוה אומר נתתיהו לידו לתקנו דמגו להוציא לא חמדינו (ג) כמה שנים דבזה סוין לדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואין להקשות הא יש לומגו דנאנסו ומנאתי בדרש"ס שמגו כגו לא סכית ולא ראיתי לפוט פוסק שיאמר מגו זה ונ' ע לכשה דינים (ד) או לקוח הוא פירש לקחתיה ממך משעה ראשונה (ה) ואם הוציאו היינו דוקא שהוציאו קוד' שבא לרין דלית ליה מגו דאין בעי לא הוציאו דהא גבי חומן נריך ג' כ' עדים וראה רק זה יש חילו' דכחומן אפי' לא מסרו בערי' לאפוקי אחר (ו) אע"פ שמסרו כל האחרונים מחזקין תיבות אלו אע"פ שמסרו בעדים רק מחירי פוסקו בלא עדים : (ז) סירא לומר להר"ס . * ומה'ס אפילו מכרו לו שלא בעדים ג' אינו נאמן באומן (ח) אתה מכרתה לי ומיירי דאיכא עדי ראה שראוהו ביד זה מ"ה האומן גופ' אינו נאמן וכ' הש"ך ואם הלוקח יודע שהיה של התובע אע"פ שאין לו עדים מוציאין מידו דהוי כחוד סהדא והוי אומן מ"ס ואי' לומ' (ט) ואם אחר בפני הודה . * דאין בעי לסקר היה אומר דהבע' מפרו לו דהיה נאמן (י) אחר מות אביו והרד' ר' שלמה פוסק מוחק הני ג' תיבות אחר מות אביו וכ' משעס קושית הב' ופירש הסמ"ע דוחה הכ"ח אבל הע"ז מיישב הכל על נכון שאין כאן מחלוק' רכ"ע סוין בזה

קלה (א) נשבע היסת ונטול . * אף ל' חלל ר' ל' נטול וא"כ נשבע היסת וכן הוא ברמב"ם . (ב) נשבע המחזיק : * ע"ל כיומן ק"מ ס"א בהג"ה (ג) ובמקום שדרך למסור כו' הרש"ס אבל הסוס אין דינו כשאר בהמה שדרכו לילך מבית לבית ולי נרא' שכל הבהמו' כשבחין מן הישדה הולכים אנה ואנה והסוס חסמרים יותר משאר בהמות לכן הכל לפי ראות עיני הדיון (ד) או שהוא חייב לו . * פי' אפילו לא בא ליד בתורת משכון אלא שאמר שהיה חייב לו ותסס בבהמ' זו עד שיפדע לזוכ' מש העור והמתחר במימן קל' ג' ס"א ע"ס : (ה) יש' ב' נק' . * פי' ג' אומן אף שהלוה יש לו עדים שהיה שלו במגו דטעין לקוחה היא בירי בזה שדרך למכרה לשומר וזה אפילו לרעת הסור שנתבאר : * ע"ג עין צמח"ט (ו) וי' א' הש"ך העלה . * אף שמוכח כן בש"ס ואין סוב' חולק בזה (ז) בכל ענין הוי חזקה כ' הסמ"ע כשיש לו חזקה ג' ס' א"כ שבושה ומינה ה' ד' כשאין עדים להמערער ואין הוכחתו לקיזן בסיומן ק"מ ס' ב' שנידך ליסב' ונפרט כה' ג' בודאי נריך ליסב' (ח) אפילו אם יש לו אחר אמרינן שאמו הולכתו סס פמה והמחו' סס מסוס דאין האם ממחה לבנה קטן לילך אחריה וגם אינה משכחת להמחו' סס ע"ד התשכח אשה עולה :

קלו (א) ה' ו' ישתמש הטעם דאמרינן מהתמו האומן ואל' הילך שליית סתם ס"ס דגם האומן ידע דשלייתו של אחר מסר לו במקום שלייתו וכיון למכור אותה שליית ותתח' אומן שליית בשליית אחר וכבר קיבל האומן המעות מהלוק' ונתנו' לבעל השלי' וזאתו המוכר כנר : * נטעות שקיבל מהאומן מ"ה התירו לו ג' כ' להשתמש בשליית מסח' כ' בנתחלף השליית בנת' אבל וכו' דהס' אין רגילין לומר לעושה משתה ולאבל פוסקו שלייתם וכו' הכ"ח וזהו פטוע דכשדע שאכרד שלו נריך להחזיר מיד . (ב) ואפילו אומן עגמו ומבאר כסור בזה ל' ואם ה' סוה יותר על שלו כשיבא בעלה בשביליתן לו העודף או יחזיר לחנירו שלייתו והוא יתן לזה דמי העולית שלו שנמכר והבירה ביד זה שנמכר לידו השליית ליתן לו העודף כיון דזה טוב לאומן למכרו ולא יקום להחזיק בשלייתו משא' כ' זה או להחזיר לו שלייתו ואם יבא בעל השליית ויאמר לא מייתי למכור שליית ואל' לקחתה ממנו פוט דמיס נאמן ליקח שלייתו מיד זה אם יש לו עדים שזה השליית היתה שלו או או יתן בו סימן דכפי שאנו תולין לומר שזוה אומן למוכרו הייט כ"ז שהדבר ספק אבל כשבא בעל השליית וטוען ברי נאמן . (ג) אומן עגמו . * המחבר קיב' כאן ולא כ' כל חלוקי דינים כאמר כן מבוחרין בעור ונ' ואם היא סוה יותר על שלו כשיבא בעלה בשבילית יתן לה העודף או יחזיר לחנירו שלייתו הוא יתן לזה דמי העולית שלו שנמכר והבירה ביד זה שנמכר לידו השליית ליתן לו העודף כיון דזה טוב לאומן למכרו ולא יקום להחזיק בשלייתו משא' כ' זה או להחזיר לו שלייתו ואם יבא בעל השליית ויאמר לא מייתי למכור שלייתו ולא לקחתה ממנו פוט דמיס נאמן ליקח שלייתו מיד זה אם יש לו עדים שזה השליית היתה שלו או יתן בו סימן דכפי שאנו תולין לומר שזוה האומן למוכרו הייט כל זמן שהדבר ספק אבל כשבא בעל השליית וטוען ברי נאמן וספק ברי נאמן מחק את שלו מיד זה שנמכר לו השליית והוא יחזיר אחר האומן ואף אם נאכר ביד האומן : * פי' יקח זה את של' וכשנתחלפו לו כליו בבית האבל ומשת' כל אומן דא נריך ליתן החפץ לבעלו דהס' מסתמא לא אמרינן דמתנו להאבל או לעל המשתה למכור משא' כ' בזה דאין גותק לבע' א"כ טען ואמר לא גויטי

לשכרו : (ח) וכפינה בעל החפץ * אג נב"ע של הרש"ם כתבנוה"ל
 אם יבא בשלח יתן לו את שלו אפילו אחר של חזירו ופי' בע' המחבר חוקי
 שפסס כגון רחוקן לקח כגון שמוען ושמוען לקח כגון רחוקן ושמוען אחר את
 כגון רחוקן ותבע שמוען את רחוקן שיחזיר לו את שלו יתן לו את שלו אבל
 שרבי הג"ע משמע שחזירו לא לקח את שלו רק שנאכל בבית האבל או
 גנית המסתה : (ח) וכן כונסת חזקת כ"הט"ו אם הוא שוכן חלבו ימים
 רבים עד וזמן שא"ל לבני אדם שלא יחזיר את שלו ודאי מתירש ממנו
 והבוננת שלקח אותן אחרים והרי הוא למי שנאכל לו אבל אם שניהן בלו
 לפירו' וטוענים בערו נדיק להחזיר לו * (י) והניאם לא כדאסור להסתחם
 בו רק נדיק להחזירו לבטלו וכ"הט"ו ואם נדע דשלו הוא אלל חזירו ומחוק
 בחילופו עד שיחזיר לו את שלו :

פי' שלח נאכל (ה) וכן כונסת המכנסת לתיים (ו) וכפינה לא'א'ינו שלו :
קלו מי שלקח פירותיו של חבירו וכו' ג' סעיפים :
 א (ה) הודר לתוך שדה חבירו ולקח פירותיו בעל השדה טרפן
 שבוול לקחם וזה אמר שמכרם לו נאמן בשבוע' חיס'אמי'
 יש עדים שלקחו : ב אם אין בעל השדה והאילן כאן ואמר א'אלך
 ואלקוט פירות האילן והשדה של פלוני שמכרם לי אין ב"ד צדיקין
 למנוע ואם באו הבעלים קודם שלקוטם מעבדים על ידו ואפילו אם
 לקוטם כבר אם טוען שמכר לו גוף השדה אינו נאמן אף על הפירות
 שאכל כיון שאין לו שטר ולא חזקה שלשה שנים : ג האומר אלך
 ואכרות אילנות של פלוני (ז) בית דין מזהים בידו :

קלח דין שנים אוחזין בטלית וחולקין עליו וכו' ג' סעיפים :

א ב' שהיו אוחזים בבלי' אח' או שהיו רובבים על גבי המזח אחת
 (וע"ל סוף'ל' וסעיף' חזון רובל אינו קונה) או שהיה א' רובב וא'
 מנחין (ח) או יושבים בצד ערים' של חמס' חמנתי' כסי'מט' או בחצר
 של שניהם : מיהו אם הבית של א' (ז) ולקח חזירו חללו (ג) וחלוקים
 על הנכסים שבני'הו הם בחזקת המוחזק בבית : זה אומר הכל שלי וזה
 אומר הכל שלי כל א'פתח נשבע בנק"ח (ד) שיש לו בזה הרב' ושואף
 לו בה פחות מחציו (ה) וחלוקו (ו) ואם אמר א' לחבירו השבע ופול
 פולו שומעין לו ואם גם השני אינו רוצה לישבע וחלמין בלא שברעה
 ב'שהיו חלוקים (ו) על גג טבל ביתם וכל א'אומר כולה שלי הרי הוא חללו
 פנימם תופסין בו וחולקין : ב ואם זה אומר בולח שלי וזה אומר חלציה
 שלי האומר כולה שלי וישבע שיש לו בה ושואף לו בה פחו'מג' חלקים
 והאומר חציה שלי וישב' גיש לו בה ושואף לו בה פחו'מרכיב זה טבל
 ג'חלקים וזה נוטל רביע ואם הוא דבר הראוי לחלוק יוכל לנטול חמני
 פמודה לו בלא שנבעה ונסבע כל א'א"כ שאין לו כנשאר פחות מחצו :
 ג ב"א בשאוחזים בשפת הטלית (ח) שאין ביד שום אחר ממנה
 ג'על ג'אז' חולקין אותה אפילו שהטלית מוחזבת והדבר לצד א'מדיח
 ואינו יכול לומר חלוק אותה לרחבה שיבא החוב לחלקי אלא חולקין
 אותה לארבעה פרי שיבא לשניהם בשוה : אבל אם כל אחר אותה
 קצתה בידו זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה נוטל עד
 שירד פגעת וזה נוטל עד מקום שירד פגעת (ט) והשא' חרקי' בשוה
 ונשבעים על הדרך שנתבאר ויש לכל אחר לגלגל על חזירו שכל מה
 שנטל ברין נטל : ד כל חלוקה האפורה כאן אם הוא (ו) רבד
 שופס'אם יחלק ממש חולקים אותו בדמי' : ה היה אחזו את כולה
 וזה מתאבק עמו ונתלה בה'ז בחזקת האוחז את כולה : ו באו
 שניהם ארוקים ושטפה אחד מיר חזירו (יא) בפנינו ושחק השני
 (יב) אע"פ שחזר וצוה אין מוציאין אותו' מירדו שבין ששחק בתחלה
 ה"ז בסורה לו * (יג) וי"א דאפי' מכח עדים אח"כ שהיא שלו לא מהני ליה
 דהורא'בע"ד כמאה עדים דמי ז חורף'אחד ותקפה מיר זה תתוקף
 אע"פ שצוה מתחלה רצו סוף (יד) יחלוקו בבחילה (טו) וי"א דכיון
 שזכה הראשון משום הודאתו של זה אין האחר יכול לתקוף ממנו בלא ראוי :
 ז באו שניהם ארוקים בטלית ואסרו להם צאו וחלקו את רמיה
 ויצאו וחזרו והרי היא תחת יד א'מרים זה טוען הודת לי ונסתל'מטמנה
 וזה טוען שכרתיה לו או נחנבר עלי והטפה (טז) המוציא מחבירו
 עליו הראיה ואם לא הביא ראיה (יז) ישבע זה שהיא שלו ויפטר :
 וי"א

קלו (א) היורד לתוך הסדה חז' מייירי אפילו בלא אמר תחלה אלך
 וחלקט דליכא כאן חזקה דאף אדם מעיז אפ"ה כיון שכבר
 לקטן עזא' מוחזק כהן אין מוציאין מידו וכמע'ש'אחר זה מייירי כשאינו מוחזק
 בהם שלקטן וברדיין הם מונחים בפרה של בעל האילן בזה לא היה נאמן אם
 לא מכח שאמר מתחלה אלך ואלקוט ורוקא' אם כבר לקטן ואף דעדיין לא
 החזיק בהם אבל אם בא ומערער עליו קוד' שלקטן יכול לעכב עליו מללקוט
 וה"ס כשילקוט פירות השדה זמן מרובה ה"ל כאומר אלך ואלקוט לענין זה
 דאף שאין הפירות צדשגו' אין הבעל'י יכולין להניח'הט"ו חולק על הסמ"ע
 וכ אף שלא היה עם אמירה כלל אם לא עשה דרך גניבה מאם דהיינו אם הלך
 לשב' בשעה שפני אדם מנויין עם עכ"ל ועיין בכ"י שהיה גירסא' אחרת לפני
 הרמב"ם ומשם מוכח כדריא שנידך עכ"פ אמירה ואמירה זו אפילו בפני
 הגניב טעונו' ג'כ פני * (ב) ב"ד מוחזין בידו כיון דאילן אינו עומד לקטן
 אבל אם עומד לכרות אין מוחזין בידו :

קלח (א) או יושבים כגון הערימה * אג ושמהם יושבים חל"כ לא
 חזוב כאלו שניהם מוחזקין בה (ב) ולקח חזירו ל'בתשובת
 הדיב"ס פירש אסף את פלוני חזירו לדור חללו עיקר הבית
 הנכסים בחזקתו וה"ס אפילו אין הבית שלו לחלוטין רק שהוא סבר הבית
 ופורע שכירות ואסף חזירו אליו הנכסים בחזקתו לבדו כיון שהוא לבדו סבר
 הבית לחפוקי' וכפספסן סוכרין או חולקין * (ג) וחלוקים על הנכסים *
 אג דוקא בחלוקים על הנכסים שבבית הנבע"ה מקרי מוחזק אבל לענין
 קניית דבר הקטר שכנסה לבית מעמנו או לעמן קניית מציאה עם שניהם שויש
 בו וכיס'ל נדיח סימן ס"ז : (ד) שיש לי בזה הדבר * אג דאלו נשבע
 שאין לו בה פחות מחמה איכא למיחש לרעאו'רלית בה כלל ושפיר קמשתבע
 שאין לו בה פחות מחמה כיון דלית לו בה אפילו כלום אבל השתא'ששבע
 שבועה שיש לו וסוד כשנשבע שאין לו בה פחות מחמה א"ל לפרשה אלא שיש
 לו בה חמיה לכל הפחות ולא רבו לעקן שיש לי בה חמיה דמירע לדיבור'שאמר
 בתחלה כולי שלי וג'כ לא רנו לתקן שישבע כל אחר שכולו שלו כיון שאין
 כותנן לו רק החמיה ויש מקשים על מ"ס בס"כ באלה שאומ'כולו שלי וזה אומ'
 חמיה שלי דהאומר כולי שלי בודאי החמיה שלו מה שהשני מודה לו ואומר שאין
 לו בה אלא חמיה לפ"ו ה"ל לישבע שבועה שאין לו בה פחות משלשה חלקים
 וסוב לית כאן בית מיתוס לרמאות ונראה לענ"ד דמתב'מפרש הדין כינה
 יתנהגו הכ"ד כשנא'הדין לפניהם ולא מייירי שישבעו תיכוף בפני ב"ד לפ"ו
 יש לחוש לרמאות סקודם השבועה ימכור או יתן במתנה חלקו מה ששכירו
 מודה לו וכשישבע אחר'כ שאין לו בה פחות משלשה חלקים אמת קא משתבע
 דלית ליה בה כלום ומפי הרבני מהורר מוכל דיון מקראטשין שמעתי לתרן
 ע"פ מה דאיתא בגמרא ובש"ע לעיל סימן כ"ב דחיישין לספק מלוה ישינה
 ה"ג דידע איכס כפספ'סחיית לו כשכיל ספק מלוה ישינה ומנ'רדפסי'קמשתבע
 לפיכך תקם שישבע כ"ל : (ה) וחלוקו ואף אש א'אומר חכי ארגתי ואחר
 אומר חכי ארגתי יחלוקו ולא כמ"ס המבטרת השולחן * (ו) ואם אמר אחד השבע ועול :
 בנכ"ח מנד גבול שכולו שלי אכל כל'א'ה א"ל להסך רק היסת כדלעיל סי'פ"ו סי'א'הי"ב ע"ס : (ז) על גג כו'פיר'שהגג היה נסמך על כותל של א'
 מכר א' ועל הכותל של שני מד השני ור"ה באמנע מתחת לגג או יחלוקו * (ח) שאין ביד אחר ג'על ג' * אג פו'הט"ד וכיון שאין דבר הסוב אין
 ראוי לומר עליו שישלכו קודם חלוקה אבל ודאי אם רונה לטלו קוד' אף שהוא פחות מג'על ג'הרשות בידו : (ט) והפטר חולקין בשוה * אג כתב הט"ד
 ולמנ"ד עיקר בש"ס כרעת רוב פוסקים דגם מה שאוחזין נדיק שבועה מטעם שכתנו תוס' ופוסקים כרי שלא יהא כל אחד הולך ותוקף (י) דבר שיפסד
 אפילו אם לא יפסד לגמרי אלא שיפסד בחלוקה מאשר היה כגון טלית גדול שלאחר שחלוקו ראוי לעשות ממנה צ' טליתות קטנים אפ"ה ימכרו אותו
 בשלימותו ויחלוקו ברמים * (יא) בפמנו היינו בפני ב"ד או עדי' (יב) אע"פ שחזר וטוח * אג נעו בש"ס ולא אפשיטא אבל בשתק מתחלה ועד סוף
 אורוין אורי ליה ולפ"ו שפשיטא דאפילו חזר הראשון ותקפו מוציאין אותו ממנו וכותנין אותו ליד התוקף הראשון כשהוא נותן מ"ס הרמב"ם והמחכ'בסעיף שאח"ו
 יחלוקו ככתחלה לא קאי אלא אפי'כא כשחזר וטוח : (יג) וי"א דאפילו טביא עדים * אג ה"ף העלה לדינא דאפיל בשתק בתחל'אומר ונווח לא מהני עדים
 והב"ח חולק עליו וכתב דוקא דבשתק מתחלה ועד סוף רינא הכי והע"ו חולק על רמ"א וכתב בזה"ל תמיה לי דעת הרא"ש בזה חדא דהא כ'הרא"ש עמנו בסיון
 קכ"ו דאפילו במודה בפירש הודאה גמורה יכול לומר אח"כ ששתי כשיש עדים כ"ש כאן שאין הודאה גמורה שיכול לומר טעיתי בשעב' שסתקתי וכו'עכ"ל
 ולענ"ד נראה לתרן דברי הרמ"ם דלא קאמר לעיל הכי אלא בשמן דמבואר התם להעמיד המטען ביד המוחזק אבל מה שנתן כבר לא מהימן לומר שטעה כרי
 להביא מה שנתן כבר אדרב'אמריק דקדק יפה ואלו לא היה בידו לא היה מותן לו כלום וה"ג כיון ששתק בשעת השמעה מידו ודאי בודה לו ומקמיך בחזקת
 השוין ואפילו למס"ל בסיון ל"ס"ג כל היכא דאפטר לומר שכן מוכחשין מתרנים ומיישבים היינו משום שלא היה עדיין בחזקת של אחר מהה'מס"כ הכא
 הוה בחזקת התופס דמי למימר אורוין אורי ליה והודאתו כמאה עדים דמי ואין לומר שסמך ממש על העדים דא"ס ה"ל לגלות לב"ד עכ"פ שיש לו עדים וע"ס :
 (יד) יחלוקו בבחילה וזה הקדושה הראשון קודם שתקפה ממנו הוי הקדש ותו לא פקע ממנו אף אם תקפה ממנו השני (טו) וי"א כו' המררכי כ' ואם התוקף
 טוען כרי מהני התפיסה אפילו לאחר שטלר הכסף ומייה הכא שאני דדמין אותו כהודה לו מתחלה * כתב הט"ד בשתק מתחלה ועד סוף א' לחזור ולתקוף משני
 ובשתק ולכסוף נוח יכול לסוור ולתקוף ממנו עיין מ"ש בסעיף שלפני זה (טז) המע"ס * אג כ'הט"ד משמע דכאן חקן בהדי דארוי אורי ל' ולפ"ו אין חבית
 יכול לחזור ולתקוף ממנו והע"כ רונה לחלק בדוחק ולא יהירא להמענין עם ולענ"ד נראה ראיה לדברי הט"ד ממ"ס הגהו'עיימונית וו"ל סכל דבר שתחלת דינו
 המע"ה אם תקפו המוציא אין תקיפתו כלום ומפקינן מיני'עכ"ל ודוק : (יז) ישבע זה * אג כ'הט"ד פי' שבועת היבט כ"כ"ג היכא שיש לתלות מאיזה טעם
 שתק לא אמרינן שתיקה כהורא'דמיא חיי שנתן דבר לחבירו ואל' המותר יהיה שלך ואח"כ נלקח אותו דבר שהחכם הזה ש"ס מאחר שאמר המותר יהי'שלך ופספס

אומר חכי ארגתי יחלוקו ולא כמ"ס המבטרת השולחן * (ו) ואם אמר אחד השבע ועול :
 בנכ"ח מנד גבול שכולו שלי אכל כל'א'ה א"ל להסך רק היסת כדלעיל סי'פ"ו סי'א'הי"ב ע"ס : (ז) על גג כו'פיר'שהגג היה נסמך על כותל של א'
 מכר א' ועל הכותל של שני מד השני ור"ה באמנע מתחת לגג או יחלוקו * (ח) שאין ביד אחר ג'על ג' * אג פו'הט"ד וכיון שאין דבר הסוב אין
 ראוי לומר עליו שישלכו קודם חלוקה אבל ודאי אם רונה לטלו קוד' אף שהוא פחות מג'על ג'הרשות בידו : (ט) והפטר חולקין בשוה * אג כתב הט"ד
 ולמנ"ד עיקר בש"ס כרעת רוב פוסקים דגם מה שאוחזין נדיק שבועה מטעם שכתנו תוס' ופוסקים כרי שלא יהא כל אחד הולך ותוקף (י) דבר שיפסד
 אפילו אם לא יפסד לגמרי אלא שיפסד בחלוקה מאשר היה כגון טלית גדול שלאחר שחלוקו ראוי לעשות ממנה צ' טליתות קטנים אפ"ה ימכרו אותו
 בשלימותו ויחלוקו ברמים * (יא) בפמנו היינו בפני ב"ד או עדי' (יב) אע"פ שחזר וטוח * אג נעו בש"ס ולא אפשיטא אבל בשתק מתחלה ועד סוף
 אורוין אורי ליה ולפ"ו שפשיטא דאפילו חזר הראשון ותקפו מוציאין אותו ממנו וכותנין אותו ליד התוקף הראשון כשהוא נותן מ"ס הרמב"ם והמחכ'בסעיף שאח"ו
 יחלוקו ככתחלה לא קאי אלא אפי'כא כשחזר וטוח : (יג) וי"א דאפילו טביא עדים * אג ה"ף העלה לדינא דאפיל בשתק בתחל'אומר ונווח לא מהני עדים
 והב"ח חולק עליו וכתב דוקא דבשתק מתחלה ועד סוף רינא הכי והע"ו חולק על רמ"א וכתב בזה"ל תמיה לי דעת הרא"ש בזה חדא דהא כ'הרא"ש עמנו בסיון
 קכ"ו דאפילו במודה בפירש הודאה גמורה יכול לומר אח"כ ששתי כשיש עדים כ"ש כאן שאין הודאה גמורה שיכול לומר טעיתי בשעב' שסתקתי וכו'עכ"ל
 ולענ"ד נראה לתרן דברי הרמ"ם דלא קאמר לעיל הכי אלא בשמן דמבואר התם להעמיד המטען ביד המוחזק אבל מה שנתן כבר לא מהימן לומר שטעה כרי
 להביא מה שנתן כבר אדרב'אמריק דקדק יפה ואלו לא היה בידו לא היה מותן לו כלום וה"ג כיון ששתק בשעת השמעה מידו ודאי בודה לו ומקמיך בחזקת
 השוין ואפילו למס"ל בסיון ל"ס"ג כל היכא דאפטר לומר שכן מוכחשין מתרנים ומיישבים היינו משום שלא היה עדיין בחזקת של אחר מהה'מס"כ הכא
 הוה בחזקת התופס דמי למימר אורוין אורי ליה והודאתו כמאה עדים דמי ואין לומר שסמך ממש על העדים דא"ס ה"ל לגלות לב"ד עכ"פ שיש לו עדים וע"ס :
 (יד) יחלוקו בבחילה וזה הקדושה הראשון קודם שתקפה ממנו הוי הקדש ותו לא פקע ממנו אף אם תקפה ממנו השני (טו) וי"א כו' המררכי כ' ואם התוקף
 טוען כרי מהני התפיסה אפילו לאחר שטלר הכסף ומייה הכא שאני דדמין אותו כהודה לו מתחלה * כתב הט"ד בשתק מתחלה ועד סוף א' לחזור ולתקוף משני
 ובשתק ולכסוף נוח יכול לסוור ולתקוף ממנו עיין מ"ש בסעיף שלפני זה (טז) המע"ס * אג כ'הט"ד משמע דכאן חקן בהדי דארוי אורי ל' ולפ"ו אין חבית
 יכול לחזור ולתקוף ממנו והע"כ רונה לחלק בדוחק ולא יהירא להמענין עם ולענ"ד נראה ראיה לדברי הט"ד ממ"ס הגהו'עיימונית וו"ל סכל דבר שתחלת דינו
 המע"ה אם תקפו המוציא אין תקיפתו כלום ומפקינן מיני'עכ"ל ודוק : (יז) ישבע זה * אג כ'הט"ד פי' שבועת היבט כ"כ"ג היכא שיש לתלות מאיזה טעם
 שתק לא אמרינן שתיקה כהורא'דמיא חיי שנתן דבר לחבירו ואל' המותר יהיה שלך ואח"כ נלקח אותו דבר שהחכם הזה ש"ס מאחר שאמר המותר יהי'שלך ופספס

חשן המשפט הלכות חזקה מקדשות קם קמא מאמר קמא

שהחזיק בהן טעם שנים ביום ויום מחלקים דאם היתה כבר אמות פני בחזקה... חזקה (ד) כזר בית הוא פשה ממנה חנות מרץ שהחזיק... חזקה (ה) כזר בית הוא פשה ממנה חנות מרץ שהחזיק...

קמא דין חזק' שדח' חלבון' והאילן' ובו ד' סעיפים :

א' ג' שנים שאמרו מיום ליום אפי' היו חסד' ימים אחר לא החזיק... ב' ג' שנים שאמרו מיום ליום אפי' היו חסד' ימים אחר לא החזיק... ג' ג' שנים שאמרו מיום ליום אפי' היו חסד' ימים אחר לא החזיק... ד' ג' שנים שאמרו מיום ליום אפי' היו חסד' ימים אחר לא החזיק...

כאלו דר' בבית כל שפך ג' שנים בני ארץ אלא אכלת פירות ג' שנים כל אחד לפי ענינו... חזקה (ה) כזר בית הוא פשה ממנה חנות מרץ שהחזיק... חזקה (ו) כזר בית הוא פשה ממנה חנות מרץ שהחזיק...

קמא (א) ובתי הבדלים כ' התוספת הטעם שמקרי עופה פירות פדיר

כ' יש בני אדם שמצניעין כל הטענה וזוכרים במעש מעש... ב' וכו' וכו'... ג' וכו' וכו'... ד' וכו' וכו'... חזקה (א) ובתי הבדלים כ' התוספת הטעם שמקרי עופה פירות פדיר...

א' כ' המירות בטמי החזקה אין מתחילין למנות שני החזקה אלא מימי הדיפה... ב' כ' המירות בטמי החזקה אין מתחילין למנות שני החזקה אלא מימי הדיפה... חזקה (א) ובתי הבדלים כ' התוספת הטעם שמקרי עופה פירות פדיר...

מאמר קדישין הלכות חוקת קרקעות קמב קמג חשן המשפט עט

בו חזקה ואם היה פירות מבי' רובע בטל אגב חשדה : טז (טז) אם האילן מעיר פירותיו קודם שילקט' אף על פי שעמדו על האילן עד שיגדלו כל צרכם אינה חזקה דלא הוי חזקה אלא עד שילקט הפירות בידו : טז חתה השדה גטועה אילנות שאין עושין פירות אלא א' לג' שנים כגון בנות שוה : י"א שאם התחיל בשני חזק' בשנ' הראשונה שחננו וגעל וגרר הג' שנים ותיקן צרכי האילנות ואכל הפירות בשנה השלישית דהיינו חזקה. י"ז (י"ז) שדה אילן שיהיה בו ל' אילני בתוך בית ג' שאין ואכל י' בשנה ראשונה וי' בשנה שנייה וי' בשנה שלישית החזק בכל נהוא שיהיו עשרה שאכל כפירות בכל הבית ג' שאין ולא הוציאו שאר האילנות פירות אבל אם הוציאו שאר האילנות פירות ולא אכלן (י"ח) לא החזק אלא במה שאכל. בר' א' כשאב' הוא מקצת הפירות ובזו העם שאר הפירות אבל אם נהיה פירותיה עליהם הואיל ואכל אילן מבין אילן מבין מכל השדה החזק בכל השדה (י"ט) אע"פ שלא אסף כל פירותיהם. ודוקא שנועו ל' אילנות לג' בית סאה אבל אם מגיע יותר מבידעא לבערה (ך) וחלון מסח' לא החזק בקרקע רק הנריד ל' אילנות וי' חדה' ה' אס' היו (ך"א) רנופיס יותר מ' לבית סאה וי' חדה' ה' חזקה (ך"ב) אלא כהיו תוך חרנ' חמות : י"ח החזק בשדה האילן שאילנותיו נטועים רצופים ואכל כל האילנו' שבה כל ג' שנים אפילו הם נטועים בפחות מר' אמות מזה לזה הוי חזקה : טז (ך"ג) החזק א' באילנו' ואכל פירותיה ואחר החזק בקרקע וזרעה ואכל פירותיה וכל אחד משניהם נוען שהכל שלי ואני לקחתיו וזו שהחזק באילנות ואכלן שלש שנים יש לו האילנות וקרק' שצריכים לו (ך"ד) והוא במלא האורה וסלו חוצה לכל אילן ואילן זה שהחזק בקרקע יש לו שאר הקרקע : י"ז האוכל כל פירות אילן שלשה שנים ונען על בעל האילן אתה מברת לי אילן זה וקרקעו ח' זיש לו קרקע בעובי האילן עד התחום לפיכך המוכ' אילן יחידו לחבורו צריך לפחות בו בתוך כל ג' כרי שלא יחזיק בקרקע :

קמב דין סיעה המערע' למחזיק בחזקתו ואם היה הסיוע במטות ובו ג' סעיפים :

א אע"פ שאין חזקה בפחות מג' שנים אם הביא המחזיק עדים שהמערער הגביה של פירות משרה זו על כתפו של המחזיק להוליכה לביתו יאל המחזיק לעצמו הוי חזקה סיד : י"א דה"ה אס' המחזיק אלא דורון למערער מפירות שאוכל וקבלן ממנו הוי חזקה מיד שאם היה הקרקע שלו לא הוי לקבלן בתורת דורון אלא היה לו ליקח הכל ומכרן יש ללמוד ראונו אשטעון שיש להם ערעור ביחד על חזקת ישוב וקנה ראובן משמעון החזקה לשנה הרי ישוב לשמעון שאלו היתה החזקה לראובן (א) לא היה קונה משמעון לשנה וה"ה בכל כיונא בזה (ב) וה"ה אס' פכחו ממנו כדלקמן סימן קמ"ז : (ג) ואם טען המערער לפירות הורדתו ושללו היו הפירות אבל הגוף לא מברתי נאמן ואין בזה שום חזקה. וה"מ בתוך ג' אבל אם ישעון לאחר ג' לפירות הורדתו אין שומעין לו לפיכך אם הורירו לפירות צריך למחור' בתוך שלש' להודיע שלפירות הורירו. ב נפל הכותל שבין ראובן וישמעון ובנה ראובן הכותל והבנינו לנבול שמעון שטעה שלא היה מכיר מקום הראשון של הכותל אף על פי ששיעו שמעון בבנין לא הוי חזקה להחזיק במת שלקח מגבול שמעון ביון שהיה הסיוע בטעות (ד) אבל אם שמעון המסייע מורה שירע שהבנין ראובן בתוך שלו הוי חזקה אע"פ שלא ירע ראובן חבונה וקנה המקום שהבנין לתוך של שמעון סיד : ג אם ראובן פתח ח' לון לחצר שמעון בפניו י' אלא הוי חזק' (ה) אפי' טיעו בפתיחתו ולא רמב"ם ביון שירע הגיוק בפתיחת החלון ולא מיחה. (ו) אינו יכול לחזור ולערער :

קמג דין הכותל שלא בפני המערער והוא אבמדינה אחרת או ברה וכו' סעיפים :

א החזיק בקרקע פחות מג' שנים אינה חזקה אשילו החזיק בפני המערער ואם החזיק שלש שנים הוי חזקה אשילו החזיק שלא בפני המערער (א) והוא במדינה אחרת אם שידות מצויים במקום

אכילה הפסיד בזה ומ"מ רמ"א שלא אכל צמחה ג' אלא שחת היינו לעין קסדון שני חזקה דלא חשבינו לשחת מצה אחת וזכ"ה כ' בזה ל' הד"מ פלך בסיסת' הרי' בריש פרק ח' הדסוכר דנריד אכילה חסונה י"ב הדעים צאמנט ולכך כ' אס' באת לידו בעדו שחת ח' צמחה ראשונה אף שהמתין אלקטור עד שגמר התבואה מ"מ אין זה אכילה חסונה ונריד צמחי סכים אכילה חסונה של שנים עשר חדש ואז אפילו לא אכל צמחה שלישית אלא שחת כדרך שב' ח' אכילין שחת הוי חזקה מטעם דלכל אכילה חסונה של שנים עשר חדש צאינע : (טז) אס' אילן מעיר פירותיו : א' כ' הסמ"ע דין זה למדו הרמ"ם בשם ויב' האוי מרקל כער' האמור בנ"מ שפירשוהו שמכער הפירות מעצמו ולא כפ"ר ח' שפי' שמכער פירותיו קודם גמר ביטולן ובנ"מ משה פיר' ח' לפי רב האי וז' אלא כמ"ס כחן בש"פ דלרב האי אפי' משינן אחר כל נרכו כיון דלא לקטו בידיו לא הוי חזק' וגם על הס"פ יש לדקדק מ"ס דרין זה וכו' ולפ"ד דדבריו נ"פ דכיון דאופל שלש אכילת בשופי' בלג' ערעור אין כח בידיו לומר שאין לו חזקה דהא משנית בכל הקומקו' דלא בעינן לשמאל ג' גרירות אלא כו' היכי דלהו' ג' אכילות חסונ' ב' ג' י' נריד : וסות כ' הפעולות לכורך אותן אכילת אכל' כמקום שאין נריד לפעולות סוס מעשה מהיכי תיתי לומר דלא מהני חזקתו והרריו אל' מנוררית דבריו ר"ח סכ' בזה ל' אילן המסיר פירות קודם ג' ביטולן מביטול דלחור' שנגמר ביטולן מהני בלי שום מעשה אף דלפי פירושו קשה ה' דקאמרי' בנמר' דקל כערה א"צ הא' לרב כמי צמחן סנריד להחזק בג' אכילת חסונות וקודם גמרן אינם ראויים לאכילה וגם לשמאל קשה דהא אס' אשילו הוי ג' גרירות לא מהני כיון דאינם ראויים לאכילה אע"כ נ"ל דמיווירי בכל השנים דרכו של אותו אילן להסי' קודם גמרן רק עכשיו כשתה ועמדו פירותיו על האילן עד שיתבטלו כל נרכו לפ"ד דלרב מהני כיון שהחזיק ג' שנים ולשמאל לא מהני חזקתו שיכול להתבטל ולימר כיון שדרך אותו אילן להסיר פירותיו קודם ביטולן ואינם ראויים לאכילה לא הרגפתי בזה ולא השגחתי מד' היום מש"ה לא מהני חזקתו ובוה יתבאר דברי צ"י כי דוחק לומר שחור בש"פ ומה סכ' בעצמו בש"פ וגם מדבריו רב האי אין הכריע סכ' סתם אילן המסיר פירותיו וכו' יש לפרש דבריו כמו שכתב ר"ח וכן הוא כוננת הדב' ע"פ ע"ש כן נ"ל לפי פירוש הסוד ומלשון המחבר ב"ש ע"ש רק מהנהגות מור"ם לא המשמע הכי נלע"ד לפרש דבריו דגם בכה"ג שכלקטיס בידים עי' כ' כתודעו כמפרסם הדבר שעושה בשל חבירו כאדם העושה בשלו וה"ל למחות א"ו ירע ומחל ונע"ג דבר זה : (יז) שדה אילן כו"ה א"ה אס' הוי בשדה אילנות בתוך בית סאה ואכל בכל שנה מג' אילנות מפירות שבו (יח) לא החזק. א' ר"ל דאין לו חזקה כלל אלא בפירות דשמיטת ואכל שנה שבערה ולא יאכל הפירות אפילו לשנים הבאים עכ"ל הסמ"ע והס"ד חולק על פי' זה ע"ש ופי' לא החזק אלא במה שאכל אס' אכל כדין חזקה ואתא לאשמועינן דאף שאכל עשירה במקום אחר ג' שנים רנופי' ואח"כ אכל השאר לא הוי חזקה לאחרים אלא למה שאכל : (יט) אע"פ ח' כתב בפ"ד לשאר פוסקים בכל ענין לא הוי חזק' אלא כ' לא הונואו : (ך) ואכלן מפזור. א' ה"ק דאכלן כולן מפזור כלומר שהן רחוקין זה מזה כיון שהם נטועין יותר מבית סאה לבערה : (ך"א) רנופי' א' וית' מ' לבית סאה ולא אכלן כולן בכל שנה אלא עשירה : (ך"ב) אלא כ' היה פורך ד"א. א' דאז הוי כעקורין ולא הוי חזקה אלא היכא דהווי ביד קיימ' והך ד"א דקאמרי ר"ל שאין אחד מחבירו ד"א ולא כע"ס שכתב שכל עשירה עומדין תוך ד"א עכ"ל הסמ"ע ובאמת נלע"ד לפרש כוונ' הס"פ כמ"ס הסמ"ע וכ"כ ממ"ע הע"פ בסמוך ע"ש : ומה שהקשה הס"ד סק"ב על הסמ"ע ממ"ס לקמן ס' קמ"ה נלמ' דהסמ"ע כ"כ לסייעתו מ"ס לקמן תחזור הקרקע והפירות ר"ל מה שהיא נעין שלא שמטס ואכלס והכא דקדק וכל' לא החזק אלא במה שכתב אכל : (ך"ג) החזיק בשדה. א' דהיינו כ"א טוען כולי עלי ואמר שקנה השדה עם האילנות והיה לו עסר על כולה וכאנר הסער לאחר שהחזקתי בה ג' שנים וחזקתו בקרקע מהני לאילנות והשני מביא ראי' שהחזיק בה ג' שנים באילנות והמחזיק באילנות קנה ג' כ' קרקע וע"ל בפיומן רי"ו ס"ג שכ"ז הדין בשני לקוחות ושם כ' אור"ס דו"ח ואתן החולקי חולקים גם בדיון זה. (ך"ד) כמלא אורה כו' פי' כמלא מקום שיכול המלקט הפירות עם שולו לממוד חון לאילן וללקט קנה מהקרקע ובכללו כוא גם כן מה שחת האילנות :

קמב (א) לא היה קונה משמעון אע"פ דעבדו איננו רובין דיכא ה"מ שלא ינסרך לדין עוד מש"כ הכא אף שקנה לשנה הרי ינסרך אחר כלית השנה לחזור ולדון עמו על דא אמרו לא עבד איכס דובין מגמלא אודניה מ"ה דוקא אס' קנאו לשנה אינד זכותו אבל אס' קנאה סתם אינדין עבד איכס דובין דיכא אכל גבי שכירו אף אס' שכרו בעד סך קטום טיהא בידו כ' ז' סורכה ויתן לו כל שנה שכירות לא אינד זכותו דעבדו איכס דובין דיכא ולא פישכור דינו (ב) וה"ה עיין בסמ"ע. א' והס"ז כ' בזה ל' לפי הסמ"ע דכשכירות אפילו לעולם לא אמרינן כי דובין דיני לא ירעתי טפחא דהא לא ינסרך לדון עמו וכו' ולכך ד' נראה כיון דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ואפשר שינסרך לבא לדון כשיעני ולא יהי' ידיו משגת ליתן הפכירו' לבסוף או דורו' אחרע ירדו עמו ולדון אתו פנותן לו השכירות תיכופ' גם בעד הדורות אחריו א"כ הוינן מכירה מש"כ מכירה ו"ל כמ"ס בסמ"א ומ"ס הס"ז ראי' לדבריו גם בזה נ"פ דהא תוס' ב"ב דף כ"ז וזכ"ה א"ף דף כ"א כתבי בד"ה והשתא וכו' משמע דוקא גס' אונאה י"ל הכי ע"ס באריות ונ"פ : (ג) ואס' טען המערער כו' לפי הטור שיוך האוי דונא גם על הי"א דה"ה אס' המחזיק שלח דורון להמערער (ך) אבל אס' שמעון כו' זכ"ה ע"ס מדיס דא"צ חזקה ועצמה מסוס דאכן סהוי דמחיל (ה) אשילו שיעו בפתיחתו כיון דאינו מקנר ומסיג גבולו בעטל י"ל דסתק וסמך ע"ז דכל אימת סורכה יכול לכתוס החלון (ו) א' ילחוו עיין לקמן סימן קכ"ד ס' שפסק המחבר דאשילו לא סיעו דוס חזקה לפיוק ראי' וכן הלכה ומכ"ס א"ר סיעו :

קמב (א) והוא במדינה אחרת רחמינן חנרא חנרא אית ליה (ב) נכסיו שיעו מש"כ יאוש דעכסדיס מתאספין עס רב כויתר מסוס דרוח להו' עלניה

חשן המשפט הלכות חזקה קרקעות קמח קמו מאמר קדישין

(ג) במקום שיכול למחות ויחף אם היה עמו כל ג' פנים ולא נמחץ יכול להתגלגל ולומר אמרתי שיש לי עוד זמן : (ד) אין שושבין * אף כתב הע"ז אפילו שנכנס א"ז ואין יכול לומר אתה יודעת שהייתי במקו' רחוק כען דחוקה ברורה קיימא במקום עדים עכ"ל והע"ז הקשה עליו וכ"כ"ל ס"ל דס"ק"מ פסק נעמו שנידך שנכנס ולא דק ולא עיין כלל בדבריו דכ"ל הדין שנידך שנכנס שלקחה ממנו אבל אין מוסרין לו שנכנס בעיקר החוקים שהחוק כראוי וכאן מיידי שהמערער טוען בעיקר החוקה שאתה ידעת שביימי במקום רחוק א"כ לא החזקת כראוי וע"ז בהב ספיר כיון דחוקה ברורה היא קיימא במקום עדים ע"פ ודוק : (ה) מחמת סכנת נפשות * כ"כ"ג אם ברח מחמת שהיה חייב ממון למלכות אפטר דהוי כמו בורח מחמת נפשות : (ו) רטושים פ"ה הלך מדעתו ואין אכזר יודעין להיסק הלך וטעם הוא במקום שאין רגילין שיירות לבוא שמה :

קמח (א) חלוקה זו נעשה פ"ה כמקום ביחד עשו פטר שתופות שזה יאכל פירות שנה ראשונה והפני נכנסה שמה וכן יהלך נסיבות נחשנין כחד כיון שיש לספר קול דקמ אופו יחד היה לו למחות קודם ג' : (ב) המוכר שטר מוכר פי וזותו ספר מוכר הוא בידים עתה לפני בית דין חוקתן חוקה מיד אחר ג' דכיון דמכר נעשה יס' לוקול ומענין ללוקול שבולדאי קנה מהמערער מיהו כריך להיות ידוע שדר נה אותו פ"ה א' : (ג) וירשה הבן ואפילו החזיק הבן בקטמתו חוקתו חוקה כיון שהתחיל אב"ט החוקה שהוא גדול וכבר אחר זה שהחזיק בפני אב"ט ובמ"ה הבן לכ"ע בעינין שיא גדול הבן מפוס דאין מחזיקין בככסי קטן : (ד) והוא שמכר נעשה וכ"כ"ג א"כ דאם הקדישה המערער לאחר שאכל החזיק שנה אפי' הקדישה שלא נעשה נתבטלה החוקה דפלמו לו שאר פני חוקה בפני מי שא"ל למחות : (ה) וי"א כו' הסור פסק כדעה קמיימא :

קמה (א) שאין העד מדקדק אבל אם א' אומר חסיד וא' אומר קטנית אין מנערפין דבהכי לא טעו אינשי : (ב) ותחזור הקרקע והפירות ר"ל הפירות הנמכרים עדין בעין שלא שטעס ואלכס דאותן ודאי כריך להחזיר עם הקרקע אבל מה שכבר אכל פטור מלפ"מ : (ג) כיון שע"א הטעם משום דמחוייב שנכנס להכחש העד והרי הוא מודה לדברי העד שאכל וקרא משא"ל ומ' : (ד) שאם נאמין לו * א"כ כ"ה ה"ך מחמת דוקא מהאי טעמא אבל משום מגו לא מהימן * ולפ"ז אם טען אכלתי רק שני פנים וזכית מיקר ואין עדים כלל בדבר אינו נאמן על הפירות במיג דלא אכלתי כיון שהקרקע יבא מתחת ידו וספר פוסקים חולקין וכדבריהם כראש עיקר וכמ"ל סימן ק"מ ע"ש : (ה) ישנע המערער היינו היסק דהא קרקע ברשותו עומד : (ו) ועלתה לו חוקה דאע"ג דעדות ג' אחין אין מנערפין לעדות א"מ"מ מהני חוקה כדין ג' כתות עדות דעלמא פמעי' כל כת על שנה אחת :

קמו (א) המתוך שיכול לומר כו' פי אפילו אם היה ע"א בהמחאה לא אמרין דהוי משא"ל ומ' דבעינין עדות קרקע ע"א אינו עוקקו לס"ד ואין אימרו מתוך כו' אלא בס"ד : (ב) ויש מי שחולק וכ' ר"י דאפילו אין כאן עד כלל כיון שמורה בהמחאה וידע מזה היה לו לומר בשטרו : (ג) דלא רמי עליה דאינש פי כל מילתא דלא רמיא עליה וט"ו בעיניו פני הנדדים לעשות או לא לעשות לאו ארעתיא לשוב אל לבו לה' מהנדדים יותר מלנד השני : (ד) לא הוי מחאה וכ"ה ש"ך אפילו אמרו לו שחיה כיון שאמרו לו שאמר להם שלא יא' דבר זה מפייהם עכ"ל אבל בולדאי אם מיחה בכתב הוי מחאה כמ"ש הרא"ש * (ה) ואם יטעון פלי כו' ולסברת ה"א דא' נכנסה לומר אתנע אותו כדין כ"ש כאן דא"ל לומר ואם יטעון ולי נראה דאינו כ"ש דלכני משכונה או שכורה סוכרים הנדדים שהוא משיב אותו כך ולכך נריך לומר וס' יטעון כו' אבל לא נכנסה ולכך כ' המור"ם רק על גולן ודוק ועיין בכ"ג שמיא הכרא וו : (ו) גולן הגא' ולפי

מעט ואין צ"ל בשאין אדם כלל על אכיל' הפירות שמתוך הקרקע ולא הפירות ד' ככל אלו (ה) ישבע המערע' שלא מכר ולא נחן לו פלוס ותחזור לו הקרקע וישבע המחזיק שאינו חייב לו כלום מהפירות שאכל ויפטר' חן שלש' אחים כל אחר מעיר על שנה אחת ואח' עמו הוי עדות (ו) ועלתה לו חוקה : ר' כל המתחייב להחזיר הפירות שאכל אם לא היו יודעין ואין בית דין יכולים לשער אותם בשבר הבתים שורא ידוע אלא היו פירות שרח ואילן שאינם ידועים הואיל ואין בא טענ' וראי' ישלם מה שמורה בו ומחרימין על מי שאכל יותר ולא ישלם * כל המתחזיק קרקע מתחת ידו אם שכרו לאחרים כשהיה מחזיק בו והיה השוכ' קיים מוציאין ממנו הישבר פעם שנת ונותנים לבעל הקרקע וחוזר השוכ' לתוב' לז' שישב' לו מקום שאינו שלו ונטל ממנו שבר :

קמו מחאה מבטל החזקה ובאיזה לשון ובמה ומתי ובו בית סעיפים :

א! מחאה מבטלת החזקה אפילו מיחה המערער שלא בפני המחזיק אפי' הוא במדינה אחרת אם שיירות מצויים ביניהם ובלכ"ר שתחיה בפני עדים ודי בפני שנים ואפי' זקנים או חולים אע"פ שאינם יכולי' לילך ולהודיע למחזיק שהם יאמרו הרבר לאחד' ואחר' לאחד' ע"ד שישבע למחזיק * ב אין מחאה בפנות משנים אבל באמר לא אפי' מיחה בפני המחזיק ואפילו שמורה במחאה (ה) רמח"ך שיכול לומר לא מחית פי נאמן לומר לקוחה היא בירי ואע"פ שעד אחר מבחישו (כ) ויש מי שחולק * ג אפילו אם יאמרו העדים שמיחה בפניה' לא הגרנו לשום זרם אם ה' הוי מחאה לבטל החזקה כיון שחוא מיחה כראוי וסמך עליהם שיאמרו אותה לאחרים ואחרים יאמרו לו ואפי' שאמר לעדים בשמיחה בפניהם אל תאמרו לו או שהם אמרו מעצמם לא נאמר לו הוי מחאה שהם יאמרו לאחרים ואחרים יאמרו לו ואפי' אמרו לא נוציא דבר זה מפנינו דמי מחאה דמלתא (ג) דלא רמי עליה דאיניש אמר ולאן ארעתיא אבל אם הוא אמר לא יצא דבר זה מפיכם (ד) לא הוי מחאה * ד כיצד לשון המחאה אמר בפני ב' פלוגי שהוא משתמש בחצרי או בשדה גולן חוא ולעתיד אני תובע אותך בדיון * וי"א שאינו כ"ל אתנע אותו בדיון וכן אם אמר להם שפורה היא בידו או משכונה (ה) ואם יטעון עלי שמכרתי או נתתי אני תובע אותו בדיון וכן ניוצא בזה הרי זה מחאה אבל אם אמר פלוגי שששתמש בחצרי (ו) גולן הוא אין זו מחאה שהרי המחזיק אמר כששמעתי אמרתי שמת חרף אותי בלבר ולפיכך לא נזהרתי בשערי ולא מהני אלא מחמת המערער פירוש שהקרקע הייתה שלו אבל אם נתכ' לו הקרקע נעמד ולא נתגלה שהיה שלו אין מחאתו כלום דהמחזיק יכול לומר

מבקים שהמחזיק בו למקום שהמערער בו אבל אם היתה מלחמה ושיבוש דברים בין מקום זה למקום זה לא הוי חזקה ואפילו יש עדים שבא המערער כאן לשוק ושהת כאן ל' יום והוי אלו ל' יום בסוף ג' שנים בעינין שאם לא ימח' עתה לא יהי' לו עוד זמן למחות אפילו הכי יבול לומר כל אה' ל' יום שהייתי בכאן הייתי שחד בעסקי ולא ידעתי שהיית מחז' בביתי ומיירי שהי' לו בית אחר לדור בו ויש מי שאמר עדין זה אינו אלא (כ) בכפרים שחעס טרורין בשוקים שיהם * וי"א דמיה יס' ללמוד דהכל הולך אחר סוף הג' פנים שאם היה בתחלתו במקום שאין יכול למחות וכסוף (ג) במקום שיכול למחות חוק' ואם היה בתחלתו במקום שיכול למחות והלך למקום שאין יכול למחות לא הוי חוקה דמה שלא קיחה בתחלהים לומר סמך למחות כסוף ולסוב אלא שלא נזדמן לו : ב אין כל פי הרברים אמרו' אלא בשהר' בדוע שלא היה המערער במדינה אבל אם אינו ידוע (ד) אין שומעין לו במת שאומר שלא היה כאן ער שיברר בעדים : ג ברח המערער (ה) מחמת סכנת נפשות אין מחזיקין בנכסיו שירא למחו' פן יורע מקומו וירדפו אחריו אבל אם ברח מחמת ממון מחזיקין בנכסיו שאינו ירא כל כך * ד יש מי שאומר שאין מחזיקין בנכסיו שבויים ולא בנכסיו (ו) רטושים ולא בנכסיו שושבים * דכל המ' אינן יכולין למחות או מקום שאין יודעין מי מחזיק בשלהם או דכפיש סרדיהו :

קמח שנים שהחזיקו בשדה אחת זה אכלה זה אכלה וכו' ד' סעיפים :

א שני שותפי' שהחזיקו בשדה שש שנים האתר אכלה א"ה והשני אכל בר' לא עלתה חוק' לשום אחר מהם ואם עשו (ה) חלוקה זו בשטר כיון שעבר ג' שנים עלתה להם חזקה ובן אכ"ש עינים שלקחו שדה זו מפלוגי ועשה לה' (ב) הטוב שטר מבר כיון שזכרו ג' שנים עלת' להם חזקה וה' לעבר שהחזיקו בו בעינין זה : ב אכלה האתר שנה ומכרה לאחר וחזיק גם הוא שנה ומכרה נס הוא לשלישי אם מכרו זה לזה בשטר עלתה להם חזקה ואם היה המכר בלא שטר לא עלתה להם חזקה : ג אכלה האב שנה ומת (ג) וירשה הבן ואכלה שנים או שאכלה האב שתי' והבן שנה או שאכלה האב שנה והבן שנה והלוקח שלקחה מהבן שנה הרי הוא חזקה והוא שלקח בשטר : ד אכלה בחיי האב שהיה בעל הישרה שמה ופ' בני שנים או בפני האב שתי' ובפני בני שנה או בפני האב שנה ובפני הבן שנה ובפני הלוקח מהבן שנה הרי זה חזקה והוא שמכ' הבן שנה זו בכלל שרותיו שהרי לא הכיר המחזיק שנמכרה ולפיכך לא נזכר בשטרו אבל אם מכר הבן שנה זו בפני עצמו ושר' זו בפני עצמה אין לך מחאה גדולה מזו (ד) והוא שמכרו בשטר * וי"א (ה) אפילו שלא בשטר :

קמה הביא המחזיק עדים ולא כיונו עדות בשנים וכו' סעיפים :

א עידי החזקה שהעיר הא' שאכל' חש' שני החזקה והשני העיר שאכלה שעור' עדותן קיימת (ה) שאין מער מרקק כוח : ב העיר הא' שאכלה שנה ראשונה שלישי' וחמישית והשני העיר שאכלה בר' אין מצטרפין שבשנה שמעיר זה אינו מעיר בה זה (כ) ותחזור הקרקע והפירות * ג לא מצא עדים אלא על שתי שנים צריך להחזיר הקרקע והפירות שאכל בין ששנים מעידים על השתי שנים (ג) בין שער אחר מעיר עליה' ומיהו פירות של שנה שלישיית א' צ' להחזיר (ד) שאם נאמין לו שאכלם נצטרך להחזיקו בקרקע ובן אם הביא ער אחר שאכלה ג' שנים מחזיר הקרקע ולא הפירות מהאי טעמא ואין צ"ל בשאין אדם כלל על אכיל' הפירות שמתוך הקרקע ולא הפירות ד' ככל אלו (ה) ישבע המערע' שלא מכר ולא נחן לו פלוס ותחזור לו הקרקע וישבע המחזיק שאינו חייב לו כלום מהפירות שאכל ויפטר' חן שלש' אחים כל אחר מעיר על שנה אחת ואח' עמו הוי עדות (ו) ועלתה לו חזקה : ר' כל המתחייב להחזיר הפירות שאכל אם לא היו יודעין ואין בית דין יכולים לשער אותם בשבר הבתים שורא ידוע אלא היו פירות שרח ואילן שאינם ידועים הואיל ואין בא טענ' וראי' ישלם מה שמורה בו ומחרימין על מי שאכל יותר ולא ישלם * כל המתחזיק קרקע מתחת ידו אם שכרו לאחרים כשהיה מחזיק בו והיה השוכ' קיים מוציאין ממנו הישבר פעם שנת ונותנים לבעל הקרקע וחוזר השוכ' לתוב' לז' שישב' לו מקום שאינו שלו ונטל ממנו שבר :

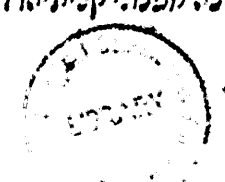
קמו מחאה מבטל החזקה ובאיזה לשון ובמה ומתי ובו בית סעיפים :

א! מחאה מבטלת החזקה אפילו מיחה המערער שלא בפני המחזיק אפי' הוא במדינה אחרת אם שיירות מצויים ביניהם ובלכ"ר שתחיה בפני עדים ודי בפני שנים ואפי' זקנים או חולים אע"פ שאינם יכולי' לילך ולהודיע למחזיק שהם יאמרו הרבר לאחד' ואחר' לאחד' ע"ד שישבע למחזיק * ב אין מחאה בפנות משנים אבל באמר לא אפי' מיחה בפני המחזיק ואפילו שמורה במחאה (ה) רמח"ך שיכול לומר לא מחית פי נאמן לומר לקוחה היא בירי ואע"פ שעד אחר מבחישו (כ) ויש מי שחולק * ג אפילו אם יאמרו העדים שמיחה בפניה' לא הגרנו לשום זרם אם ה' הוי מחאה לבטל החזקה כיון שחוא מיחה כראוי וסמך עליהם שיאמרו אותה לאחרים ואחרים יאמרו לו ואפי' שאמר לעדים בשמיחה בפניהם אל תאמרו לו או שהם אמרו מעצמם לא נאמר לו הוי מחאה שהם יאמרו לאחרים ואחרים יאמרו לו ואפי' אמרו לא נוציא דבר זה מפנינו דמי מחאה דמלתא (ג) דלא רמי עליה דאיניש אמר ולאן ארעתיא אבל אם הוא אמר לא יצא דבר זה מפיכם (ד) לא הוי מחאה * ד כיצד לשון המחאה אמר בפני ב' פלוגי שהוא משתמש בחצרי או בשדה גולן חוא ולעתיד אני תובע אותך בדיון * וי"א שאינו כ"ל אתנע אותו בדיון וכן אם אמר להם שפורה היא בידו או משכונה (ה) ואם יטעון עלי שמכרתי או נתתי אני תובע אותו בדיון וכן ניוצא בזה הרי זה מחאה אבל אם אמר פלוגי שששתמש בחצרי (ו) גולן הוא אין זו מחאה שהרי המחזיק אמר כששמעתי אמרתי שמת חרף אותי בלבר ולפיכך לא נזהרתי בשערי ולא מהני אלא מחמת המערער פירוש שהקרקע הייתה שלו אבל אם נתכ' לו הקרקע נעמד ולא נתגלה שהיה שלו אין מחאתו כלום דהמחזיק יכול לומר

מאמר קדישין הלכות חזקה קרקעית קמו חשן המשפט פ

למי הי"ח דלפניו הי מחאה אפילו כס"ג : (ז) מחאה בפני אים וכ'
ת"י נכנס הרש"ה אפילו בזה שלא בפניו זה מנכרסין : (ח) ויכתבו בלשון
שליחות : א"ל פי העדנו לפסן שליחות שהעיד איתנו לדבר והוא אף שלא היה
לנו מפי לכתוב מ"מ כיון דמייחד עדים לדבר ונעשה כסו הכנ"ל דבר מסתמא
היה דעתו שיכתבו כי הכתובה שנשטר מציא הקול מ"מ לא יכתבו עליו
שלא לנו או עשה שליחים כיון דנאמא אים שליחים ממש שהרי אס בוגים
שתקו ואפ"ה היה מחאה כמ"ס ג' : (ט) שפעט שמיחה א"ל דהוי ערוס
מפי בתיבוס דדוקא בלשון העדנו יכולים לכתוב שהוא לפסן שטר כמ"ס הנחב
לעיל סימן ס"א ע"ג : ובלשון השטר כ"ע מודים דמועיל עידותן משום
תיקון העולם כמ"ס בפומן כ"ס משא"כ כשכותב בכ"ו ושלחו לכ"ד דבזה פסק
אס חל טהני וה"כ כשיכתוב בלשון שמענו והוק' זמ"מ להברי ר"ת סכתב
קטוח בפסו כמ"ס כ"ח דכל העדים פראוין להעיד שולחין לכתחלה ערותן
דכתב לכ"ד ס' למי בזה דר שאין לכתוב בלשון שמענו זמ"מ לדין לסמוך
ע"ו בת"ח כמ"ס הסמ"ע לעיל סימן כ"ח : (י) כיון שמיחה
א"ל דבנה ראשונה אפילו אס מיחה בשנה שליטית א"ל לעשות מחאה
אחרת עד סוף שיחזור להיות שלש שנים : (יא) לא עלתה לו מחאה
הטעם דלאחר המחויק סכרתי מדעתק שלש שנים חזר ממחאתו ולא
נזכרתי בשטר : (יב) ד"א : א"ל כנ"ל נכתב זה ס"ס קמ"ד ויתבאר
עוד פ"ט : (יג) אס מיחת טענה ראשונה כו' והרמ"ה חולק וכ' והיינו
דוקא כשמופת מתוך השניה שמכטל הראשונה כגון שפעט בשניה שמעיקרא
השטר המחויק בתוכה ירד בה בטענות שטען פתה כו' וכ' הסמ"ע אף הר"ס
שמציא הסוד אפשר מודה לזה : (יד) כשמכרו הראשון : א"ל פירש
המחויק ראשון ולפניו זה כמ"ס איירו שמכרו המערער : (טו) א"ל לחמות
דוקא כשהוא מוכנה בלוקח שלא יסקר לטעון שקנהו מהמערער או שהודה
בלוקח כן בפני עדים דאל"כ נריך לעשות מחאה כדי שלא יטעון הלוקח
שמן שמערער קנהו והרי יש לו עדי חזקה : (טז) תחזור לו הפדה
א"ל טעור כ' נקבע ונוטל כ' הש"ך כ"ל טעה לשבועה זו דכיון דכא להו"א
קרקע מיד זה שהחויק בה ג' שנים חשוב כנוטל וכשנתן אפילו על טענת
שאל כמ"ס פ"ל סימן נ"א ונ"א ונ"א דליטול נשבעין אפילו על טענת שאל
וב"ל סימן רנ"ב כהמ"ע ס"ק' : (יז) כל הפירות שאכל : א"ל הטעם
שמומ' דהא אין לו טענה לא בקרקע ולא בפירות : (יח) עד שיטעון
מעצמו וכ' כתב דנריך לטעון שטר היה לי ואכרתיהו ולא רייתי לטעון כן
תחלה כי יראתי פן יאמר המערער אחי שטרך : (יט) דין לוקח : א"ל
נראה דכא לומר כמו שטענין לירש שדר בו אביו יוס אחד והוא ג' שנים או
אפכא דקנאוה מהמערער כך טוענין ללוקח כסדר בו הזוכר ג' שנים והוא
לא החויק בו כלל או שהוא דר בו ג' שנים והמוכר יוס אחד וכן לב' חשבה
עלוה שלו שדר בו ג' שנים והוא דלא אחרו ג' טוענין לב"ת כמו לוקח נראה
משום דהמלוה שנה שדה המלוה ג' לוקח מקרי וכ' אפילו אס יאמרו הל'
או המוכר שלא קנאוה מהמערער אינה נאמאם בהודאתם לחוב לזה המחויק
בו לע"ע : (ך) אע"פ א"ל שהוא לא דר בו כלל כנ"ל : (רא) והביא
פדים : א"ל ה"ס דכולי האי לא עביר אס לא שכר קנהו : (רב) מוקמינן
פקרקע בחזקת הלוקח מלשון הג"ה זו משמע דאפילו לא החויק בה הלוקח
ג"ס מחויקינן הקרקע בדין : (רג) כשמוכר היוס וכנ"ל היוס ל"ד קאמר
ה"ה אס מוכר הזמן כגון בחודש פ' או בימי הקיץ נריך להביא ראיה שהיה
באותו זמן פ"ס א' במדינה ואס אינו מוכר הזמן אלא אומר קניתי קודם ג'
ולא ידעתי באיזה זמן דאין מכריחין איתו להגיד הזמן א"כ הזכירו מעצמו
דלא נריך להביא ראיה : (רד) וי"ל דדוקא כו' פי' באותו עת שטען
שקנאה ממנו הוי טעת חירוס אבל א"כ במשך ג' שנים היו סירות מניוס דאל"כ
שטיטא דלא הוי חזקה : (רה) ע"י שליח כ' הסוד אבל שלא בשעת חירוס
אע"ג דלאמר זכית ממך ביום פ"א"ל להביא ראיה במנו דלי בעי אמר ביומא
אמרינא הוינא בהדך או מילי מסרת לי : (רו) יודע אני שהיתה שלך פי'
אפילו א"ו זה אלא ע"י מוכר שאומר לו שהוא של המערער מקרי יודע וה"ל
שלו ודאי וקנינות המוכר ספק ואין ספק מומא מיד ודאי וה"ל חולק וכתב
דמיידי שידוע לו שהיה שלו אפילו בלא אמירת המוכר ה"ל ספק אס המוכר
לקחה ממנו וזה ברי לו שהיה שלו לכך נריך להחזיר : (רי) והוא לקחה
ממך פי' המוכר אמר לי שלקחה ממך ולא שהוא יודע זה כוודאי נ : (רז)
שפלוני שמכר לו כו' וכ' בעל העיטור אפילו אינו אומר דזכר ממך אלא רק
שטען סבור הייתי שזכר ממך הוי חזקה כיון שמיא עדים שדר בו יוס אחד
החויק זה ג' או שטען בחוסן א' שקנהו ממנו וה"ל כ' אפילו לא הביא עדים
רק שאומר בפני דר בו יוס א' הוי חזקה : (רש) אפילו יוס אחד : א"ל פי'
ל"מ דלא טענין אכן אלא אפילו טוען המערער פנחו אין שומעין לו בזה :
(ל) שהרי יש לו טענה כתב הש"ך דלא הונרך לזה אלא היכא שהביא
שמערער פדים שהיתה שלו אבל אס לא הביא עדים שהיתה שלו אפילו לא
החויק בו שני חזקה נאמן וכנ"ה כ' בהדי' נריך תרווייהו קמאי דידי ושני חוק'
פ"ס : (לב) קניתייהו טתה : א"ל כ' הש"ך דין זה תמוה בפניו דהרא"ה לא
קאמר אלא כשמער מתחלה מפלוני קניתייהו דזכר מינך שהרי הוא אומר מה שהודיתי מתחל'
שהיה שלו הודיתי ע"פ מה שאמרתי דזכר מינך וכונתי דזכר מינך
שפי' ולא הוה מגו למפרע אבל כשאומר מתחלה קניתייהו כמ"ס א"כ א"י עתה לחזור
ולטעון בפני קאה ממך שהרי עכשיו חין לו סוס מגו ומעיקרא הודה שהיתה
שלו ואין לך מגו למפרע גדול מזה ולא יוכל לומר מה שאמרתי סתם א"כ א"י
היה כוונתי קניתייהו מפלוני סתם מזה שאמרתי סתם א"כ א"י הוה כוונתי
ולכך כיון שנתחלה הודה בסתם שהיתה שלו ולא פירש הוה מגו למפרע והכי
מוכח להדיא בתוס' ברק היתב וכ' ונראה לי דבזכ' ס"ס הוה כוונתי לו וזכר זכר
תיבות אלו בעוד וכך ג' אבל אמר מתחלה מפלוני קניתייהו דזכר מינך סתם
ישנו מוסף וכ' עכ"ל וההכתיב בזה לפי פראימי שהע"נ לא העתיק כל דבריו

למי הי"ח דלפניו הי מחאה אפילו כס"ג : (ז) מחאה בפני אים וכ'
ת"י נכנס הרש"ה אפילו בזה שלא בפניו זה מנכרסין : (ח) ויכתבו בלשון
שליחות : א"ל פי העדנו לפסן שליחות שהעיד איתנו לדבר והוא אף שלא היה
לנו מפי לכתוב מ"מ כיון דמייחד עדים לדבר ונעשה כסו הכנ"ל דבר מסתמא
היה דעתו שיכתבו כי הכתובה שנשטר מציא הקול מ"מ לא יכתבו עליו
שלא לנו או עשה שליחים כיון דנאמא אים שליחים ממש שהרי אס בוגים
שתקו ואפ"ה היה מחאה כמ"ס ג' : (ט) שפעט שמיחה א"ל דהוי ערוס
מפי בתיבוס דדוקא בלשון העדנו יכולים לכתוב שהוא לפסן שטר כמ"ס הנחב
לעיל סימן ס"א ע"ג : ובלשון השטר כ"ע מודים דמועיל עידותן משום
תיקון העולם כמ"ס בפומן כ"ס משא"כ כשכותב בכ"ו ושלחו לכ"ד דבזה פסק
אס חל טהני וה"כ כשיכתוב בלשון שמענו והוק' זמ"מ להברי ר"ת סכתב
קטוח בפסו כמ"ס כ"ח דכל העדים פראוין להעיד שולחין לכתחלה ערותן
דכתב לכ"ד ס' למי בזה דר שאין לכתוב בלשון שמענו זמ"מ לדין לסמוך
ע"ו בת"ח כמ"ס הסמ"ע לעיל סימן כ"ח : (י) כיון שמיחה
א"ל דבנה ראשונה אפילו אס מיחה בשנה שליטית א"ל לעשות מחאה
אחרת עד סוף שיחזור להיות שלש שנים : (יא) לא עלתה לו מחאה
הטעם דלאחר המחויק סכרתי מדעתק שלש שנים חזר ממחאתו ולא
נזכרתי בשטר : (יב) ד"א : א"ל כנ"ל נכתב זה ס"ס קמ"ד ויתבאר
עוד פ"ט : (יג) אס מיחת טענה ראשונה כו' והרמ"ה חולק וכ' והיינו
דוקא כשמופת מתוך השניה שמכטל הראשונה כגון שפעט בשניה שמעיקרא
השטר המחויק בתוכה ירד בה בטענות שטען פתה כו' וכ' הסמ"ע אף הר"ס
שמציא הסוד אפשר מודה לזה : (יד) כשמכרו הראשון : א"ל פירש
המחויק ראשון ולפניו זה כמ"ס איירו שמכרו המערער : (טו) א"ל לחמות
דוקא כשהוא מוכנה בלוקח שלא יסקר לטעון שקנהו מהמערער או שהודה
בלוקח כן בפני עדים דאל"כ נריך לעשות מחאה כדי שלא יטעון הלוקח
שמן שמערער קנהו והרי יש לו עדי חזקה : (טז) תחזור לו הפדה
א"ל טעור כ' נקבע ונוטל כ' הש"ך כ"ל טעה לשבועה זו דכיון דכא להו"א
קרקע מיד זה שהחויק בה ג' שנים חשוב כנוטל וכשנתן אפילו על טענת
שאל כמ"ס פ"ל סימן נ"א ונ"א ונ"א דליטול נשבעין אפילו על טענת שאל
וב"ל סימן רנ"ב כהמ"ע ס"ק' : (יז) כל הפירות שאכל : א"ל הטעם
שמומ' דהא אין לו טענה לא בקרקע ולא בפירות : (יח) עד שיטעון
מעצמו וכ' כתב דנריך לטעון שטר היה לי ואכרתיהו ולא רייתי לטעון כן
תחלה כי יראתי פן יאמר המערער אחי שטרך : (יט) דין לוקח : א"ל
נראה דכא לומר כמו שטענין לירש שדר בו אביו יוס אחד והוא ג' שנים או
אפכא דקנאוה מהמערער כך טוענין ללוקח כסדר בו הזוכר ג' שנים והוא
לא החויק בו כלל או שהוא דר בו ג' שנים והמוכר יוס אחד וכן לב' חשבה
עלוה שלו שדר בו ג' שנים והוא דלא אחרו ג' טוענין לב"ת כמו לוקח נראה
משום דהמלוה שנה שדה המלוה ג' לוקח מקרי וכ' אפילו אס יאמרו הל'
או המוכר שלא קנאוה מהמערער אינה נאמאם בהודאתם לחוב לזה המחויק
בו לע"ע : (ך) אע"פ א"ל שהוא לא דר בו כלל כנ"ל : (רא) והביא
פדים : א"ל ה"ס דכולי האי לא עביר אס לא שכר קנהו : (רב) מוקמינן
פקרקע בחזקת הלוקח מלשון הג"ה זו משמע דאפילו לא החויק בה הלוקח
ג"ס מחויקינן הקרקע בדין : (רג) כשמוכר היוס וכנ"ל היוס ל"ד קאמר
ה"ה אס מוכר הזמן כגון בחודש פ' או בימי הקיץ נריך להביא ראיה שהיה
באותו זמן פ"ס א' במדינה ואס אינו מוכר הזמן אלא אומר קניתי קודם ג'
ולא ידעתי באיזה זמן דאין מכריחין איתו להגיד הזמן א"כ הזכירו מעצמו
דלא נריך להביא ראיה : (רד) וי"ל דדוקא כו' פי' באותו עת שטען
שקנאה ממנו הוי טעת חירוס אבל א"כ במשך ג' שנים היו סירות מניוס דאל"כ
שטיטא דלא הוי חזקה : (רה) ע"י שליח כ' הסוד אבל שלא בשעת חירוס
אע"ג דלאמר זכית ממך ביום פ"א"ל להביא ראיה במנו דלי בעי אמר ביומא
אמרינא הוינא בהדך או מילי מסרת לי : (רו) יודע אני שהיתה שלך פי'
אפילו א"ו זה אלא ע"י מוכר שאומר לו שהוא של המערער מקרי יודע וה"ל
שלו ודאי וקנינות המוכר ספק ואין ספק מומא מיד ודאי וה"ל חולק וכתב
דמיידי שידוע לו שהיה שלו אפילו בלא אמירת המוכר ה"ל ספק אס המוכר
לקחה ממנו וזה ברי לו שהיה שלו לכך נריך להחזיר : (רי) והוא לקחה
ממך פי' המוכר אמר לי שלקחה ממך ולא שהוא יודע זה כוודאי נ : (רז)
שפלוני שמכר לו כו' וכ' בעל העיטור אפילו אינו אומר דזכר ממך אלא רק
שטען סבור הייתי שזכר ממך הוי חזקה כיון שמיא עדים שדר בו יוס אחד
החויק זה ג' או שטען בחוסן א' שקנהו ממנו וה"ל כ' אפילו לא הביא עדים
רק שאומר בפני דר בו יוס א' הוי חזקה : (רש) אפילו יוס אחד : א"ל פי'
ל"מ דלא טענין אכן אלא אפילו טוען המערער פנחו אין שומעין לו בזה :
(ל) שהרי יש לו טענה כתב הש"ך דלא הונרך לזה אלא היכא שהביא
שמערער פדים שהיתה שלו אבל אס לא הביא עדים שהיתה שלו אפילו לא
החויק בו שני חזקה נאמן וכנ"ה כ' בהדי' נריך תרווייהו קמאי דידי ושני חוק'
פ"ס : (לב) קניתייהו טתה : א"ל כ' הש"ך דין זה תמוה בפניו דהרא"ה לא
קאמר אלא כשמער מתחלה מפלוני קניתייהו דזכר מינך שהרי הוא אומר מה שהודיתי מתחל'
שהיה שלו הודיתי ע"פ מה שאמרתי דזכר מינך וכונתי דזכר מינך
שפי' ולא הוה מגו למפרע אבל כשאומר מתחלה קניתייהו כמ"ס א"כ א"י עתה לחזור
ולטעון בפני קאה ממך שהרי עכשיו חין לו סוס מגו ומעיקרא הודה שהיתה
שלו ואין לך מגו למפרע גדול מזה ולא יוכל לומר מה שאמרתי סתם א"כ א"י
היה כוונתי קניתייהו מפלוני סתם מזה שאמרתי סתם א"כ א"י הוה כוונתי
ולכך כיון שנתחלה הודה בסתם שהיתה שלו ולא פירש הוה מגו למפרע והכי
מוכח להדיא בתוס' ברק היתב וכ' ונראה לי דבזכ' ס"ס הוה כוונתי לו וזכר זכר
תיבות אלו בעוד וכך ג' אבל אמר מתחלה מפלוני קניתייהו דזכר מינך סתם
ישנו מוסף וכ' עכ"ל וההכתיב בזה לפי פראימי שהע"נ לא העתיק כל דבריו

השן המשפט הלכות חזקת קרקעות קמו מאמר קרישין

הקפה עליו כזה ל' ו' ל' כיון דהמזכר אומר לו שהסדה הי' לו רחוק וקבלה
 ממנו ועכשיו מוכר לו כמנא אף שאמר שהוא מודה שהוא שלו היונו ממ
 המוכר הו' כאלמר דוכנא ממך וזה ברזי עכ' ל' ולא דק דעיקר חזקת המ' ד'
 כיון דהעיקר הדין תלוי בזה לפרט הדבר כמ"ל וכן משמ' ב' והנהו
 מוואכר' פ' ד' מסומן וגם דברי המחבר כאלו הוא מדברי הר"ם והסוד
 והוא מפ' להדי' בחיבורי רמ"י הר"ם הגידם' כ"ד לעיל ס' כ"ה ותמנא
 גדליו ככונים ע"פ ראיות בדורות : (לב) שומעין לו ודוקא קודם
 שיבא מנ"ד אבל מסיניחו מנ"ד אין שומעין לו בכל ענין : (לג) וכפ"ד
 ממנו מ' כפ"ד בעצת שלך היתה וקנייתיה ממך דכאן במגו דלא היה שלך
 מעולם : (לד) לא טענין ליה העעס משום דאין אדם רגיל להניח
 מעות בכדי ומטעם זה דרין כפ"ד כ"י א"ס הביא המחזיק ראי' שהמערער
 א"ל ליקח מהמוכר גם כס נדיך המערער לסעון בעגמו כיון שר' המערער
 להניח ממון משא"כ במניעתא כהביא המחזיק עדים שיפנו המערער
 לקנותו דגם טוענין עבור המערער דיענו כן משום דהא נוח לו יותר :
 (לה) חתה נוח לו ודוקא כה"ג דלא עביד מעסה אבל עביד מעסה ל'
 אמרינן הכי ומ"מ לא פסיד עביד סתתן לו ענה לסובתו ומכילו ועובר על
 לפכי עיר לא תתן מכסול כ' כ"ג א"ס היה המערער סרסור מקרי עביד
 מעסה : (לו) וא"ס אינו טוען כן פו' אלס טוען ודאי למתנה כיון הלוקח
 כיון סתתנו לו סכית ונ"ל דמיירי סידוע סקכאה שני פעמים : (לז)
 בחוקת ג"פ ובריכין סיתחילו קודם סכית המערער ואפילו יוס' א' ונ"ל בהכי
 כשאכל משם ולהלכה ג"פ : (לח) ויש אומרים דה"ה א"ס אמר בו'
 א' כ"ה ע"נ הלכה כ"י דהא כ' בסיומ' פ' א"ס בא לתקן טענה ראשונה
 שומעין לו עכ"ל ודבריו תמוהים הם למאי נריך ראי' מסימין פ' הא מקורדין
 זה בסיומ' פ' הובא מפרק חזקת דף ל"א והובא בטור' ובהפסד' בסיומ' זה
 סעיף כ"ד ובענין כזה כ"ע מודים כיון שיש במשמעות הלשון סבול זה
 התיקון משא"כ הכח פליגא בזה דכ"ל להרא' פ' כ"ס רבינו יונה כיון שאמר
 ג' סכים דמשמע מלסובו ולא יותר אע"פ שלא פירש והי' פליגא עליו וס' ל'
 פיש במשמעות לסובו כן כיון שלא אמר ולא יותר ולכ"ל ע"ל הלכה כסברא
 סתם שהובא כראשונה כמ"ל בסט' תשובת רבינו מ"ע והובא לעיל בסיומ'
 כ"ה ע"פ פ' הובא העיא המחבר הי' א' חלל לחליק כבוד פגם הס' היו גדולים
 ונ"ע : (לט) ולא יותר וכ"ל דהלכה כ"י דהא כ' כבימין פ' א"ס בא לתקן
 טענה ראשונה ולומר כך נכונותי ויש במשמעות הלשון סבול זה התיקון
 שומעין לו ה"כ כיון דלא חת' ולא יותר כונתו על הג"ש ראשון ונכ"ל ש' א'
 ינא מנ"ד (מ) א"ס היו הטענות כ"ה דה"ה א"ס ים עדי' פאחר שמכר
 המוכר למערער דר' בה המוכר חר' יומא כחמן החזיק : דמ' קנייתו במגו
 דמי בעני הוי טוען שהמוכר חזר ולקחה מהמערער : (מא) חד יומא כתב
 הפ"ד אע"פ ש' אין לו עדים רק על ג"ש ולא ית' כחמן ח' פ' שמפר' המוכר
 לאחר כשטר כחמן שלקחה קודם ונ"ל המכירה היתה שלל כדין ואין לכ'
 פס מחאה (מב) יחס הסנים טעמו שהעידו בהם אלו : א' על הסנים שהן
 זה אחר זה הדין כותן סיכתן ליד מי שהחזיק בה סנים האחרונים אפי' א"ס
 הוא עתה ביד השני : (מג) מכיחין אותו בידיה' : א' ל"ד בדיהן קאמר
 דהא באין טום אחד מחזיק בו מיירי לא ר' ל' כרסו' חזקת' סכיהן וכל הגובר :
 (מד) וכל המתגבר : א' היינו הדין דכל אלום גבר שכ' כר' ס' קל' ס'
 וכו' (מה) תחת ידו פ' לפי עדותיו הדין כותן שהוא שלו וברשותו : (מו)
 שהעידו עליו דאף דהוכחו עדים הללו במקנת עדות מ"מ כמחי' דלא
 אתכחו מאמנין להם כיון דלא ידענין אינה כת העידו סקר : (מז) שהרי
 לא טען כלום ר' ל' כיון שמה טען שהיה של אבותיו כבר אתבחי' ואין לו
 זכות חלל חזקתו משל הוא הפירות ג"ש ולזה אין לו טענה שהרי אינו
 טוען שאכל הפירות משום שלקח הוא הסדה ממנו וה"ל חזקה שאין עמה
 טענה : (מח) שומעין למהויק מ' שומעין לו אפילו לא טען כן המחזיק
 לפרט דבריו אלא אכן טוענין עבורו ומכרסינן דבריו כן : (מט) או שאמר
 א' הא לא קאמר כמי סאבותי לקחו ממך משום דככה ג' אין שומעין לו
 כ' שאין לו ראי' סאבותיו דרו בו יוס' א' כ' ון דהמערער טוען טענת כרי'
 שלא מכר סאבותיו משא"כ בטוען סאבותיו לקחו מאבותיו דאין המערער
 יכול לטעון טע' כרי' שלא מכרו סאבותיו ונ"ל הפ"ד וא"י חוכך דמה בכך ס'
 המערער טוען ס' נת כרי' שהיה של אבותיו א"כ כה טוען שהי' של אבותיו
 חזקה שאין עמה טענה הוא ובעי' ראי' סאבותיו דרו בו יוס' אחד והע"כ כתב
 לתרן בזה ל' ולי כראיה דים חילוק דא"ס אמר סאבותיו קנו ממך הוא מודים
 שהוא שלו רק סאבותיו קנה ממנו וכריך להביא ראיה שאפיו דר' בו יוס' אחד
 אבל א"ס אמר של אבותי שלקחו מאבותיך ויש לו חזקה טענין ליוגם סאבותיו
 דר' בו יוס' אחד כיון דאין המערער טוען כרי' וכו' עכ"ל ולעכ"ד כראה שלא
 דק בדבריו הפ"ד מש"ל ומפורס' כנ"י כ"ס ה"ה ו"ל הא דלא טענין שיש
 לו עדי' חזקה סאבותיו לקחה מזה המערער או מאבותיו דהא טענין ליוג'
 יש מתרנים דהכח אין לו ראיה שהחזיקו בו אבותיו אפילו יוס' אחד : ונ"ל
 שכל זמן שהורס טוען כרי' באיזה דבר שיהיה אין טוענין לו שום דבר וגם
 זה עיקר עכ"ל : כמנא מוכח לפי סברא ראשונה נ"ל דוקא עדים דר' בו
 חד יומא וככה ג' טענין סאבותיו לקחהו אכל אפכא לא ולכ' סבר' אחרונה
 ל'

ל' א"ס עמד המזכר ברין עם המערער קודם שמכרה למחזיק
 (לג) ונפטר ממנו כיון שלא היו לו עדים שהיה שלו אע"פ שלאחר
 שמכר לו המחזיק ערער עליו המערער נחורה לו שהיתה שלו ע"פ
 המוכר שאמר שהיה שלו וקנא' הוא ממנו לא הפסיד בזה כיון שבכר
 יצא זכאי מנ"ד המוכר שמכרה לו : ל' הביא המחזיק עדים שדר
 בו המוכר יוס' א' ואח"כ הביא המערער עדים שהמחזיק רצה לקנות'
 ממנו ושוען אילו קנית מפלוני כמו שאתה טוען למה רצית לקנותה
 ממני אינה טענה שאומר רציתי לפיכך במעט מעות כדי לסלק
 חרצומתך : אבל א"ס לא טען הוא (לד) לא טענין ליה : י' אבל לא
 הביא המחזיק עדים שדר בו המוכר יוס' א' וטוען המערער שהמוכר
 גזלה או אפילו יש לו עדים שדר בו המוכר יוס' א' אלא שיש למערער
 עדים שהחזיק המוכר גזלן על שרה זו וגזלן אין לו חזקה וחכי' המחזיק'
 עדים שנתיעץ עם המערער א"ס יקחנה ויעצו לקנות' וטוען זה אילו
 דיחה גזולה ממך למה יעצתני לקנות' אינה טענה שיאמר המערער
 (לה) אתה נוח לי להוציא מירך יותר ממה שאוציא מיד הגזלן אבל
 א"ס כופר ואומר מעולם לא יעצתיך לקנותה וזה מביא עדים שיצו
 מחייבים למערער : י"ח א"ס הביא המחזיק שאל המערער
 ליקחנה לו מיד המוכר אינה טענה לומר לו א"ס היא שלך למה רצית
 לקנות רעביד אינש רזבין ריניה מי סקה קרקע אחת שני פעמים ותובע
 המוכר במעות הסני' א"ס טוען המוכר סח' ולקחה מן הלוק' ולכן חזר ומוכר
 לו סכית נאמן : (לו) וא"ס אינו טוען כך נריך הלוקח לנדר למה'
 קנאה שני פעמים א"ס אמר בטענה כחין וא"ס אמר שידע ולקחה שני
 פעמים כיון עם המוכר דודאי נתן לו המעות לס' מתנה : י"ז טען
 המחזיק מפלוני קניתי והחזיקתי בה שני חזקה ויש לי עדים שדר בה
 המוכר יוס' א' השיב המערער והלא יש בירי שטר מקיים שאותו פלו'
 פברח לי מהיום ר' שנים וקרמה קניתי לקנייתך חזר המחזיק וטען
 שני חזקה שאמרתי לא כשביל שלי שנים כלכר אלא שנים רבות
 יש לי שקניתי ואני קרמתיך חרי טענ' המחזיק טענ' שארם קורא שנים
 רבות שני חזק' לפי א"ס הביא המחזיק עדים שאכלה' שנים שנמצא
 שאכלה שני חזקה קודם שקנא' המערער טעמירין אותו בירו אבל א"ס
 אבל פחות מ' שנים מוציאין אותו פירו' ישאין לך מתאה גדולה מזו
 שהרי מכרה בשטר קודם שנגמר החזק' והיה לו ליהדר בשטר לעולם
 וא"ס לא עשה לו שטר אלא מכרה לו בעדים אין לו קול ולא חשיב
 במתא' ודי לו (לז) בחוק' שנים : י"ח בר' א' כשאמ' תחל' שני חזקה
 שחם אבל א"ס פ' ג' שנים ואח"כ הוציא המערער השטר של ר' שנים
 אפי' הביא המחזיק עדים שהתז' בו' שני' אינו כלום (לח) וי"א דה"ה
 א"ס אמר אבלתי שלי שנים שיכול לחזור ולטעון שני חזק' טובא
 קאמיני' כיון שלא אמר (לט) ולא יותר : י"א א"ס היו הטענות
 בענין שנודע לחזיק קודם שיטען טענתו שיש למערער שטר עליה
 א"ס טען המחזיק השת' מקמי' דזבנה לך זבנה לי (מא) חד יום' נאמן
 במגו ראו בעי' אמר מינד' זבני' : י"ב שנים שהיו עוררין על שרה
 זה איכר שלי וזה איכר שלי ואין לאחר מהם ראיה או שהביא כל
 אחד מהם עדים שהיה שלו או של אבותיו או שהביא כל א' משניהם
 עדים שאכלה שני חזקה והשנים שהעידו בהם אלו (מב) הם השנים
 עצמם שהעידו בהם אלו א"ס היה אחר מחזיק בה מקודם תשאר בירו
 וא"ס לא היה אחר מחזיק בה (מג) מניחין אותה ביריהם על המתגבר
 (מד) וכל המתגבר יורר בה ויהיה האחר מוציא מירו' ועליו הראיה
 וא"ס כא' שלישי ותקף עליהם וירר לתיבה מסלקין אותי ממנו : י"ג
 הביא הא' עדים שהיה של אבותיו ושאל שני חזקה והרי היא (מה)
 תחת ידו והביא האחר עדים שאכל' אלו השנים עצמ' נמצא ערות
 רחוקה' של שניהם מוכחש' מעמידין אות' ביר' זה (מו) שהעידו עליו
 עירי החזקה שהיא של אבותיו ומירדיו אותה לתיב חזר השני והביא
 אף היא עדים שהיא של אבותיו שהרי נמצא גם ערות זו מוכחשת
 חזורים כ"ד ומסלקים ממנה אף הראשון ומניחין אות' ביר' שניה' וכל
 המתגבר יורר בה וא"ס היתה תחלה ביד אחר מהן מחזיקין אותה לירו כמו
 שהיתה תחלה : י"ד זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי זה
 הביא עדים שהיא של אבותיו (מעולם) וזה הביא עדים שאכלה שני
 חזקה תחזור לזה שהביא עדים שהיה של אבותיו ויחזור הפירות
 שאכל אפילו אין עדים שאכלה אלא על פ' (מז) שהרי לא טען כלום
 זאין אכילתו ראיה שכל חזקה שאין עמה טענה על הבעלים אינו
 כלום : אבל א"ס לא העידו העדים רק סתם שהיה של אבותיו ואין מעידין
 שלא מכרה א"ס אפסר לכר' דברי המחזיק שאמר של אבותי סר' ל' סאבותיו
 קניאו (מח) שומעין למחזיק אבל א"ס טען תחילה שהיו של אבותיו מעולם
 אינו חוזר וטוען וא"ס אמר המערער של אבותי והמחזיק אומר של אבותי
 דמשמע ולא של אבותיך אכן לא טענין ליה לייס' דבריו ח"כ מפרס' דבריו
 בעגמו ומיהו א"ס היו לו עדים סאבותיו דרו בו יוס' א' אע"ג דלא טען לפרט
 אין טענין ליה חזר זה המחזיק ואמר בן של אבותיך היתה ואתה
 מכרת' לי וזה שטענתו תחלה שהיה של אבותי כלומר שאני סומך
 עליו וחר' היא שלי בשל אבותי (מט) או שאמר של אבותי שלקחו
 מאבותיך חרי זה טענה נכונה שהרי מהן אמתלא לרבריו הראשונים
 ומעמידים

קרישין
 וכו'
 וכו'

וכו'
 וכו'

מאמר קדישין הלכות חזקה קרקעות קמו קמו קמה חשן המשפט פא

לא טעמינו שום טענה במקום שהיה שוען כרו לפי דברי הר"ק ברורו למינין ודין: (ג) ויש מי שחולק הטעם שכל האומר של אבותי ולא של אבותיך כאלו אמר לא לקחורו אבותי מאבותיך כמנהג הורה חזן לב"ד והוראת נב"ד כמאה עדים דמיא ואפי"ם שהמורה שחייב להכירו יכול לומר מטעם אפי"ן בך שאינו הכא שלזכות קנמו הוא בא בטענתו והרי הורה נאופתו מכלל הטענה שכל לזכות בה את עמנו: (גא) שטר מקוים אפילו אינו מקוים כשיכול לקומו אח"כ הרי הוא כמקוים כ"הש"ך אפילו במקום אם עבר עדין עובדא והחייק להמערער או המערער החייק מעצמו בקרקע לאין מוניחין מינו: (גב) ה"ז נאמן פי' אף בלא החייק ג"ם וכסטר הלואה כה"ג אין הולכין אחר השטר דלעולם אין מוניחין ככה ג' מתחת יד המחזיק וכל חד לכו פנינו: (גג) שנתכסל המקח בתשובה מנאר שהניא ראה שכתב שכתב קהל לפנתכסל המקח והוה פסיח דכתיבה כח ר"ל נכתב שכתב פנתכסל המקח

לא טעמינו שום טענה במקום שהיה שוען כרו לפי דברי הר"ק ברורו למינין ודין: (ג) ויש מי שחולק הטעם שכל האומר של אבותי ולא של אבותיך כאלו אמר לא לקחורו אבותי מאבותיך כמנהג הורה חזן לב"ד והוראת נב"ד כמאה עדים דמיא ואפי"ם שהמורה שחייב להכירו יכול לומר מטעם אפי"ן בך שאינו הכא שלזכות קנמו הוא בא בטענתו והרי הורה נאופתו מכלל הטענה שכל לזכות בה את עמנו: (גא) שטר מקוים אפילו אינו מקוים כשיכול לקומו אח"כ הרי הוא כמקוים כ"הש"ך אפילו במקום אם עבר עדין עובדא והחייק להמערער או המערער החייק מעצמו בקרקע לאין מוניחין מינו: (גב) ה"ז נאמן פי' אף בלא החייק ג"ם וכסטר הלואה כה"ג אין הולכין אחר השטר דלעולם אין מוניחין ככה ג' מתחת יד המחזיק וכל חד לכו פנינו: (גג) שנתכסל המקח בתשובה מנאר שהניא ראה שכתב שכתב קהל לפנתכסל המקח והוה פסיח דכתיבה כח ר"ל נכתב שכתב פנתכסל המקח

קמו המערער על השדרה עד או דיין וכו' ה'ס:

א ראובן שמכר לשמעון שדה והיה לוי מעירי השטר ובא לוי לערע'על השרה ולמעון שראובן גזל אות' מסמי אין שומעין לו (א) ואין משגיחין על ראיות שיביא על אותה שרה והרי איבר כל זכותו שאומרים לו (ב) האריך תציר על המכר ותבא ותערער ודיקא שחתם עם עד אחד (ג) אבל אם חתם לבד לא חנוד זכותו דיש לומר מה שחתם כי היה יודע שאין חתמת עד אחד כלום וכן אם לא חתם בעד רק לכבוד בעלמא לא חנוד זכותו: (ד) וכן אם העיר לוי בשטר שכתב בו השרה פלוגי של ראובן מצד מורח או מערב הואיל (ה) ועשה השרה סימן לאחר והעיר בשטר איבר זכותו ואינו יכול להז'ולערער (ו) אפטרופס או בית דין דזכו של יתומים כפי הל' גונא' לא חנוד זכות פלגם על השרה אם המערער שטר בקרקע מן המחזיק הוי כחתם עליה בעד ואבד זכותו ועל ריש סימן קמ"ג ג' טען הער ואמר תלם אתה הוא שעשיתי סימן ולא כל השרה ואותו תלם הסמוך למצר בלבד הוא של ראובן הרי זה טענה הנשמעת ויש לו לערער על כל השרה חוץ מאותו תלם וחוא שיש בתלם ט'קבין שהו' שיעור שרה אם בתו' שרה ואם אין בתוב שרה אלא קרק'אין לו אלא תלם קטן (ז) פור ועטין חזרתי ולקחתי מינו תלם שהוריתי בו. (ח) אם אין כתב ידו ינא' ומקום אחר או שהתלם בידו והחייק בו אחר כך כלאמן טען מה ששטאו סימן לאחד לאו משום שהוא שלו רק שהנכס ס' נקראים כך שהיו שלו תחלה וענת' ענינים אפי"ן פירש בהדיא שהס' שלו: (ט) דיין התחום בקיום השטר יכול לערער מפני שיכול לומר לא ירעתי מה היה כתוב בשטר בפני שהדיינים יכולים לקיים השטר אפי"ן שלא קראוהו אבל אם (ט) הוי דיין והגנה לזה הקרקע אבד זכותו: (י) בא שמעון ונמלך בלוי ואמר ליה הנני קונה שרה פלו' מראובן ובעצתך אקנה אותה אל' לוי לך וקנה אותה שהיא טובה יש ללוי לערער עלי' ולא איבר זכותו שהרי לא עשה מעשה ויש מי שאומר דרוקא כשהורה המערער' שיעצו בכך אבל אם כבר ואמר לא היו רברים מעולם והלה הביא עדים לרברקו מחייבים המערער בכך:

קמו (א) ואין משגיחין על הראיות * כ'הרשב"א ו"ל דמיירי דאפילו כשאין לראובן המוכר עדים שהוא שלו מאבותי

א ראובן שמכר לשמעון שדה והיה לוי מעירי השטר ובא לוי לערע'על השרה ולמעון שראובן גזל אות' מסמי אין שומעין לו (א) ואין משגיחין על ראיות שיביא על אותה שרה והרי איבר כל זכותו שאומרים לו (ב) האריך תציר על המכר ותבא ותערער ודיקא שחתם עם עד אחד (ג) אבל אם חתם לבד לא חנוד זכותו דיש לומר מה שחתם כי היה יודע שאין חתמת עד אחד כלום וכן אם לא חתם בעד רק לכבוד בעלמא לא חנוד זכותו: (ד) וכן אם העיר לוי בשטר שכתב בו השרה פלוגי של ראובן מצד מורח או מערב הואיל (ה) ועשה השרה סימן לאחר והעיר בשטר איבר זכותו ואינו יכול להז'ולערער (ו) אפטרופס או בית דין דזכו של יתומים כפי הל' גונא' לא חנוד זכות פלגם על השרה אם המערער שטר בקרקע מן המחזיק הוי כחתם עליה בעד ואבד זכותו ועל ריש סימן קמ"ג ג' טען הער ואמר תלם אתה הוא שעשיתי סימן ולא כל השרה ואותו תלם הסמוך למצר בלבד הוא של ראובן הרי זה טענה הנשמעת ויש לו לערער על כל השרה חוץ מאותו תלם וחוא שיש בתלם ט'קבין שהו' שיעור שרה אם בתו' שרה ואם אין בתוב שרה אלא קרק'אין לו אלא תלם קטן (ז) פור ועטין חזרתי ולקחתי מינו תלם שהוריתי בו. (ח) אם אין כתב ידו ינא' ומקום אחר או שהתלם בידו והחייק בו אחר כך כלאמן טען מה ששטאו סימן לאחד לאו משום שהוא שלו רק שהנכס ס' נקראים כך שהיו שלו תחלה וענת' ענינים אפי"ן פירש בהדיא שהס' שלו: (ט) דיין התחום בקיום השטר יכול לערער מפני שיכול לומר לא ירעתי מה היה כתוב בשטר בפני שהדיינים יכולים לקיים השטר אפי"ן שלא קראוהו אבל אם (ט) הוי דיין והגנה לזה הקרקע אבד זכותו: (י) בא שמעון ונמלך בלוי ואמר ליה הנני קונה שרה פלו' מראובן ובעצתך אקנה אותה אל' לוי לך וקנה אותה שהיא טובה יש ללוי לערער עלי' ולא איבר זכותו שהרי לא עשה מעשה ויש מי שאומר דרוקא כשהורה המערער' שיעצו בכך אבל אם כבר ואמר לא היו רברים מעולם והלה הביא עדים לרברקו מחייבים המערער בכך:

קמה מי שאבדה לו דרך שדהו וכו' ב' סעיפים:

א מי שהלך למד'ה ואבר דרך שדהו (א) בין שהיו ארבע השרות המקיפים אותה לארבעה אנשים בין שהיו ארבעה שקנו מאחד חרי כל אחר מהם רוחהו ואומר שטא דרך שלך על חבירי הוא לפיכך יקנה לו דרך במאה מנה או יסרה באויר: (ב) וכן אם היו ארבע השרות לאיש אהר שקנה אותם מר'אין לו עליו דרך שחרי אומר לו עתה (ג) אם אחזיר לכל אחר שטרו אין אתה יכול לעבור על א'הם ואני קניתי מכל א'הם כל זכות שו' לו אבל אם היה בעל ר'השרות המקיפות איש אחר והוא בעל המצר (ג) מתחל' ועד סוף ה"ז אומר מ'ם רכיב עליך וילך לו בקצרה באיזו שדה שירצה בעל השרה ואם החזיק בדרך (ד) (נדון חזקה) ואומר היא רכיב אין מסלקין אותי ממנה אלא בראיה ברורה:

קמה (א) בין שהיה הד' שדות * אפי"ן כ"ך הא מעולם וכן הוא עתה ביד ד'אנשים בין שהיו מתחלה של אחד אחד מעולם ומכרו אותן לד'אנשים ונכ"ב

א מי שהלך למד'ה ואבר דרך שדהו (א) בין שהיו ארבע השרות המקיפים אותה לארבעה אנשים בין שהיו ארבעה שקנו מאחד חרי כל אחר מהם רוחהו ואומר שטא דרך שלך על חבירי הוא לפיכך יקנה לו דרך במאה מנה או יסרה באויר: (ב) וכן אם היו ארבע השרות לאיש אהר שקנה אותם מר'אין לו עליו דרך שחרי אומר לו עתה (ג) אם אחזיר לכל אחר שטרו אין אתה יכול לעבור על א'הם ואני קניתי מכל א'הם כל זכות שו' לו אבל אם היה בעל ר'השרות המקיפות איש אחר והוא בעל המצר (ג) מתחל' ועד סוף ה"ז אומר מ'ם רכיב עליך וילך לו בקצרה באיזו שדה שירצה בעל השרה ואם החזיק בדרך (ד) (נדון חזקה) ואומר היא רכיב אין מסלקין אותי ממנה אלא בראיה ברורה:

קמה (א) בין שהיה הד' שדות * אפי"ן כ"ך הא מעולם וכן הוא עתה ביד ד'אנשים בין שהיו מתחלה של אחד אחד מעולם ומכרו אותן לד'אנשים ונכ"ב

א מי שהלך למד'ה ואבר דרך שדהו (א) בין שהיו ארבע השרות המקיפים אותה לארבעה אנשים בין שהיו ארבעה שקנו מאחד חרי כל אחר מהם רוחהו ואומר שטא דרך שלך על חבירי הוא לפיכך יקנה לו דרך במאה מנה או יסרה באויר: (ב) וכן אם היו ארבע השרות לאיש אהר שקנה אותם מר'אין לו עליו דרך שחרי אומר לו עתה (ג) אם אחזיר לכל אחר שטרו אין אתה יכול לעבור על א'הם ואני קניתי מכל א'הם כל זכות שו' לו אבל אם היה בעל ר'השרות המקיפות איש אחר והוא בעל המצר (ג) מתחל' ועד סוף ה"ז אומר מ'ם רכיב עליך וילך לו בקצרה באיזו שדה שירצה בעל השרה ואם החזיק בדרך (ד) (נדון חזקה) ואומר היא רכיב אין מסלקין אותי ממנה אלא בראיה ברורה:

קמה (א) בין שהיה הד' שדות * אפי"ן כ"ך הא מעולם וכן הוא עתה ביד ד'אנשים בין שהיו מתחלה של אחד אחד מעולם ומכרו אותן לד'אנשים ונכ"ב

א מי שהלך למד'ה ואבר דרך שדהו (א) בין שהיו ארבע השרות המקיפים אותה לארבעה אנשים בין שהיו ארבעה שקנו מאחד חרי כל אחר מהם רוחהו ואומר שטא דרך שלך על חבירי הוא לפיכך יקנה לו דרך במאה מנה או יסרה באויר: (ב) וכן אם היו ארבע השרות לאיש אהר שקנה אותם מר'אין לו עליו דרך שחרי אומר לו עתה (ג) אם אחזיר לכל אחר שטרו אין אתה יכול לעבור על א'הם ואני קניתי מכל א'הם כל זכות שו' לו אבל אם היה בעל ר'השרות המקיפות איש אחר והוא בעל המצר (ג) מתחל' ועד סוף ה"ז אומר מ'ם רכיב עליך וילך לו בקצרה באיזו שדה שירצה בעל השרה ואם החזיק בדרך (ד) (נדון חזקה) ואומר היא רכיב אין מסלקין אותי ממנה אלא בראיה ברורה:

מאמר קרישין

הלכות חוקת קרקעות קמט

חזן המשפט

קמט אלו שאין להם חוקה השותפין והאריסין והאחין והאפוטרופסין והגולגין וחשין ובר ל"א סעיפים :

א ראובן שאכל שדה שמעון שני חוקה וסעון שהיא לקוחה בידו והביא שמעון ערים שהיא ידועה לו וכן הביא ערים שראובן ידוע שהיא שותפו או אריסו או אפוטרופו ומפני זה לא היה תחזור השדה לשמעון וישבע היסת שלא מבר ולא נתן אבל אם לא הביא שמעון ראיה שראובן היה שותף או אריס אלא ראובן הורה מעצמו ואומר בן הוא שותפי ומבר לי נאמן במגו שהיה יכול לומר שלא היה שותפו מעולם . פי' שותפין בקרקע אחת כל א' והחזיק בקרקע שלהן חף על גב דלגבי האחד לא היו חוקה (ה) כגון שהיה אריסו או אפוטרופוס שלו (ב) או שלא היה עמו במדינה מ"מ מושיל חוקתו כגד השותף השני לחלקו : ב שדה של שני שותפים שאין בה רין חלוקה אף על פי (ג) שאכל אחד מהם כולה כמה שנים הרי הוא בחוקת שניהם ואם יש בה רין חלוקה ואכלה האחר כולה שני חוקה יש לו חוקה : אכל אכל החזיק בחניה ואומר זה הגיע לחלקי לא היו חוקה וכו' אפי' החזיק ככולה והשותף נתן חני המס הוא כמחאה ואינה חוקה : ג הבן שהיה סומך על שלחן אביו ונחשב בכלל בני ביתו אם אכל נכסי אביו שני חוקה וכן האב שאכל נכסיו זה שהוא סומך עליו שני חוקה לא עלתה לאם חוקה . ד נסתלק מעל שולחנו מחזיקין זה על זה : ה יש מי שאומר דה"ה לחתן בנכסי חמיו . ו אב בנכסי הבת וכן הבת או הבן בנכסי האם דינם כבן בנכסי האב ואב בנכסי חתן . ז האחים שאוכלים על שלחן אחד (ז) וכיס אחד לכולם יש מי שאומר שאין להם חוקה זה על זה . (ס) וה"ה נשאר קרובים שאין מקפידין זה על זה לפי דמות הדינים . ח אב אח אחד עשיר ואחר עני ואין לו בלוי ואחיו מוציא עליו והעני הוא דר בבית המיוחד לאחיו אין לו בה חוקה (י) אשה שהיתה לחמה מקום כנ"ה ויש עליה (י) לא היו חוקה סכן דרך להשאל זה מזו . יא האיש שאכל בנכסי אשתו שני חוקה אף על פי (ח) שהחנה עמה שאין לו פירות בנכסי ואפי' החנה עמה כשהיא ארוסה שלא יירשנה ואחר בן אכל וכנה והרס ועשה כל מה שעשה וכן האשה שאכלה פירות בנכסי בעלה ונשתמשה בהם בחפצה כמה שנים אף על פי שייחד לה שדה במזונותיה ואכלה שדות אחרות אין אכילתן ראיה . והוא שלא הניק גופה של קרקע אכל חפר בקרק' צורות שיתן ומערת וכיוצא בזה שקלקל הקרקע והיא לא מחתה היו חוקה (ט) וכן חוקת טיפין כגון פתיחת חלונות וכיוצא בזה היא חוקה : יב נתגרשה אפילו ספק גירושין חרי היא כשא' כל ארס חלונות אכל יתנים כל זמן שיש לה מזונות אין לה חוקה בנכסי בעלה : יג אין מחזיקין בנכסי איצת איש כמו שנחבא בטרם אבן העזר סימן פז . יד ראובן שמכר פירות שדהו לשמעון לשלש שנים (יא) ובא לוי ואכלן אותן ג' שנים לא עלתה לו חוקה : יז מי שהחזיק נזלו על שדה זו או מי שהחזיק אבותיו שהם הזרנים נפשות על עסקי טמון אף על פי שאכל שדה זו כמה שנים לא החזיק ותחזור שדה לבעלים (יז) וכן החזיק בנכסיו אינה ראיה : יח הכותי שאכל כמה שנים קרקע הירד' לישראל (יג) אין אכילתו ראיה ואם לא הבי' שטר תחזור השדה לבעלים בלא שום שבועה : יט וישראל שקנה מבתי קרק' הירדע שהיה של ישראל דינו במותו ואין אכילתו ראיה . וישראל שני שקנה מישראל שקנה מן הכותי כיון דטוענין ללוק' טוענין לישראל שני שמא ישראל ראשון ראה פאר אכל הכותי או שכפנו לקחה הכותי דאו מהני חוקה כמו שיתבאר בהמשך וכ' מ' דיכולין לכוף הכותי בדוניה' אם לא להחזיק בשל ישראל שלא כדון יש לישראל הנא מכחו חוקה : מ' מומר דינו ככותי והנא מכחו אין לו חוקה וכ"ז שלא מיתה המערער בחזיק כלל אכל חס מיתה פכח אחת נאזכ שתק שלש שנים ולא מיתה היו חוק' דהרי גילה דעתו שאינו ירא לנחות מ' טען זה היה ישראל הבא מחמת כותי ואמר (יד) בפני לקחה הכותי שמערה לי מזה הישראל המערער הרי זה נאמן בשבוע' היסת מתוך שיכול לומר אני לקחתי מטר והרי אכלתיה שני חוקה . יז החזיק בנתי בקרקע ונתגייר ושהת' בידו שלש שנים אחר כך ועוון (עו) קניתי מטר אח' שנתגיירתי נאמן : יח חרש שוט' קטן אין אכילתם ראיה מפני שאין להם פענה כרי שתעמוד הקרקע בידם אלא תחזור לבעלים וכן המחזיק בנכסיהם אין אכילתם ראיה . יט אין מחזיקין בנכסי קטן אפי' הגדיל כיצד אכלה בפניו כשהו' קטן שני שנים ושנה אחת אחר שהגדיל ועון אהה נתתה לי אחת מברת לי אינו כלום ער שיאכל שלש שנים רצופו אחר שהגדיל (טו) וי"א דינו חוקה והואיל ויכר לזרה כשהיה קטן לא ידע שהיתה שלו שימחה וכ"ל עיקר : יז

קמט (א) כגון שהיה אריסו דאף דלא מושיל חוקתו בחלקו לאחד מחלו אפי' מושיל בחלקו של זה השני ואפי' דלא חלקו ואין ברירה מ"מ ה"ל לחות כרי שלא יאמר קניתי חלקך לעמוד בשותפות עם השני (ב) או שלא היה עמו במדינה . * כ"ה ס' ז' תש' לו אחי הוב חוקה יאמר לו סבור היית ששותף שלי העמידך במקומו כי אחת עובד בשניו שלא תקלקל הקרקע וכו' ומסיק דבאמת חס היה עושה כך היה עשוי לו אלא סעונו שלא חס למחות מנר שיש לו שותף וע"ז פסק שאינה סענה עכ"ל ודבריו נכונים הם וראי' לדבריו מה"ש הרמ"ה ו"ל וכן דינא בחמין דזון פירא דארעא לראובן על ג' שנים ואתא שמעון ואכל לפירא דארעא הך ג' שנים לא קיל' חוקה לחזיק כיון דזכריהו לפירא לראובן סנר דשמעון ברשותא דראובן קא נחית עכ"ל והובא דבריו לקמן בהמחבר סי' ב והא דכתב הרמ"ה דינו במכר פירא דארעא ולא כ' כמ"ס מור"ס ואליבא דע"ז נלמד דרבנותא קמל' דארעא ג' כה"ג דהיה עמו במקום אחד והיה לו בידו לחקו' אכל שמעון חס הוריו לפירות במקומו אפי' אמרין דלא היו חוקה דאמרין שלא חס להקפיד לעשו' לו מחאה דכונן דודאי אותו האח' העמידו במקומו והארכתו בזה שראיתי קנת האחרונים רונים לרשות דבריו הנכונים של ה"ה ולפמ"ם ע"ס : (ג) שאכל א' מהם הע"ס דשמה עשו כך חלוקה ביניהן פוה יאכל פירות כך שנים רבופי ואח"כ יאכלו ג' כ' השני כ"כ שנים וכ"כ א' חס השותף א' השכירו לאחרים לא עלתה לו חוקה אכל חס היה פרעון הפירות לשותף הא' היו חוקה וה"ה חס היו אחים וכ' עוד ב' שותפים בבית א' והחזיק ראובן בחלק א' מהם שלא היה בעיר והיה דר עם השות' ביחד כיהיכו לגב' שותף שהיה דר בו לא עלתה לו חוקה ה"ל לא עלתה לגבי שותף אחר . (ד) וכיון א' לכולם דנמה שירשו מאביהן יחד הן כשותפין ואין מחזיקין וע"ז וא"שילו אין כים א' להן וכים כים א' להן אין מחזיקין וע"ז אפי' דבר של ח' מהם לבר (ה) וה"ה בשאר קרובים . * כ"ה ס' ז' תש' לו אח' ופאר קרובים סוכר כאן שנסתלקו ועל שולחן חבית' מ"מ כיון שראין שזה כו"מ ע"ז בעיסקי נכסיו אין שם חוקה עכ"ל : (ו) אשה שהלוי' לחתנה . * פי' שפוענת שהלוי' דאי הלוי' ודאי לא פי' ע"ז מ' שסך דרך להשאל וכן משמע מלשון מהרא"י שהביא ב"י : (ז) לא הוה חוקה : * כ"ה ס' ז' תש' נראה אפילו אינו סומך על שולחנה ו' ע' לדניא : (ח) שהתנה עמו . * כ"ה ס' ז' תש' נראה לפי מה ש' הש"ך לטעם הך סימן פ"ז דוקא בשעת חופה בעודה ארוסה וקודם א' ובין לא מהני הילוק' ופוסק דהוי דבר שלכ' כדפסק המחבר בחנן ה"נור ואחר נאמין לחמיו לטעוקי נכס' ל' ולרדיו דמחריבין בשעת החופה לא מהני הילוק' לגמרי ע' שלפניה אין לוי נפקותא בכל מה שכתב הסמ"ע כאן בסק' ט' ופסקת חות יחיד סימן ג' מפסקק מאוד בזה ע"ס וי"ב לדניא : (ט) וכן חוקת חזקין . * הע"ס כיון דאין מחזיק בגוף הקרקע שלא אלא שבה להשתמ' בה לפרקים לראות בה מחלונות מנינו דהק' לו בו חו"ל בעלמא דלא הגריכו בחוקתו לא טענה ולא חוקת ג' שנים אלא ברה"ט בעלים ושהק' אמרין דישלח להו מיד מה נ' הקילו בו גבי חוקת נכסי אש' חס שהיה חוקה בפנימיים כאלו בין לבעלה בין לאחר מיד שרחת' שפחת חלונות על הגרה ופתקה : י (י) נתגרשה . * אפי' שערין חייב בחזו'טתיה אפי' יש לה חוקה כיון דיהיבס' מי לה מסתא' אינו נתן לה הפירות למזונותיה בלא דין וארסיחה לאכלה בשופי ודאי קנאה אכל תוס' כתבו דמיידי ג' כאן דוקא כשיחד לה שדה אחר למזונותיה : (יא) ובא לוי כו' ע"ל בסק' ב' שזהו דעת הרמ"ה (יב) וכן המחזיק בנכסיו כו' קחי ג' אפילו אינו גולן אלא על שדה זו והע"ס דכיון דמעיל אומה על שדה זו של אחר כ' ש' שמקיל אימה על שדה של עמו (יג) אין אכילתו ראיה דירא למחות בו וגם פירא'ל הנא מכחו וכדין הקונה מגולן ולינה חוקה אלא ער ארבעים פה ומ"ס הירדע הינו שמברר בעדים שהוא שלו (יד) בפני לקחה הפותי ה"ה חס אח' הראשני שטר סקניאו ממך נאמן במגו ודוקא בשאומר שהיה השטר מקיים או שהכי' החתימות דאל"כ השטר חספה בעלמא הוא וה"ה חס טען שידוע לו שלקחה הכותי מישראל בחובו ומכר' לי דנאמן בטעו (טו) קניתי ממך אחר שנתגיירתי נאמן * מיהי דהוי הישראל הנא מחמת כותי שנאמן לומר קניתי ממך והע"ס וע"ז פסקו אפילו שפוען שקנהו קודם שנתגייר נאמן במגו דהיה אומ' שקנהו אחר שנתגייר כמו ישראל הנא מחמת כותי שאומר בפני קנאה ממך הכותי ולא הונדך העור לפרש כן כי זה דבר כשוע' הוא כיון שיש לו טענ' אחד שהוא נאמן מליה ודאי אמרין מגו וכו' ע"ס : (טז) וי"א דינו חוקה פי' אפילו החזיק בה ג' אחר שהגדיל ונראה דאפילו טען קניתי ממך אחר שהגדלת ואברתי השטר לאחר שהחוקתי בה ג' ש' מוזן גדלותך אינו נאמן מה"ש דאמרין דלא קנהו והקטן חף לאחר שהגדיל לא ידע שהיתה של אביו שימחה בו : (יז) דוקא כשידוע וכשראו עדי' שאביו דר בו סני ולא בעיק' שידעו בודאי שהיה שלו : (יח) היו חוקה אפילו מוחזק בו יום אחד מטעם מגו (יט) וכלו השנים אחר כו' פי' דשני המסכנתא הם כלים אחר מות חביתן ממילא כפיכלו אותן השגים ועדיין מחזיקו בידו מהמתא אביהן לא מכר לו בחייו וכיון שהם קטנים ודאי ג' לא קנה מידם וממילא נותרת גול הוא בידו ולפ"י מה שביים וכ' דכפינה הקול אחר ג' ש' ואח"כ מת' דאינו נסתלק החוקה

ומקבליה ערותן אף על פי שהמערער קטן ואם יצא קול המגרע החוקה כגון שיצא קול שבתור' משבונא באה לירדו אם יצא הקול בחיי האב קורט שהחזיק בו שלש שנים שהיתה המשבונא בגין לשנים ידועות י' וכלן השנים אחר מות אביהן לא היו חוקה אבל אם החזיק בה ג' שנים בחיי האב

מאמר קדישין הלכות חוקת קרקעות קמט קנ השן המשפט פב

האב קודם שיצא הקול ואח"כ מת דמי חוק' : דא (י) מי שחזיק בנכסי קטן ואמר משכונא הם בירי ויש לי עליהם חוב כד וכד תואיל ואילו רצה אמר לק חים הם בירי נאמן שהרי אינה מחזיקת שהיה לאביו של זה (ד) וה' גובה בשביעה (מזנה) מה שטען ותחזור ליתומים אבל אם יצא עליה קול שהיה של יתומים (ד) בענין הקול שכתבנו בסוף אינו נאמן שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן ותורה שראו וכל הפירות שאכל ליתומים עד שיגדילו ויעשה עמהם דין + ד

(ד) אכלה שני חוקה בחיי אביהם מתוך שיכול לומר לקוח היא בירי מאביהם נאמן לומר חוב יש לי על אביהם וגובה אותו כהפירו' וגובה (ד) שלא בשבוע' מתוך שיכול לומר שלי הן : ד (ד) החזיק בה המחזיק ג' שנים בחיי האב וכישעת מיתת האב היתה בחזקת האב אבל לא החזיק בה ג' שנים אחר שהוציאה מיד המחזיק ונתן ורנית בן קטן מעמידן אותה בחזקת הקטן ואין מקבלין עדות המחזיק להחזיק בה ביון שהבן קטן ונמצא בחזקת אביו בשעת מותו ולאחר שיגדיל הקטן יביא המחזיק עדים אם מעידים שהחזיק בה ג' שנים בראוי בחיי האב מוציאין אות' מיד הקטן ונותנים אותה למחזיק אבל אם שהתה ביד האב ג' שנים או מקצת ג' בירו ותשלום השלטה ביד בנו אחר שהגדיל אין מוציאין אותה מידו אבל מה שהיה ביד הבן בעודו קטן אינו מצטרף לתשלום ג' שני חוקה של אביו : ד החזיק שני חזקה בשדה יתומים וטוען שהאפוטרופוס מברן לו ואבד שטרן י אדהוי חזקה . (ד) ויש וכן נל דה אדילאביו של בעל השדה או לאנשי משפחתו אין לו חזקה שביון שהוא אריס של בתי אבות דן אין מחזיק הבעלים בירו אבל אסוה הוא שבעשה אריס תחלה הואיל ואכלה כולה שני חזקה מעמידן אותה בירו ואומרים לבעלים היאן אבל שנה אחר שנה ולא טוחתם בירו (אכל בעלים מחזיקין בשל אריסין ד אריס של בתי אבות שהוריר אריסין תחת ידו יש לו חוק שאין מורידין אריסיו אחרים לנכסי ארס והוא שות' אבל אם חילק לאריסין (ד) אחרים שהיו בה אין לו חוקה שטא טכונה על האריס עשו אות' : ד אריר שירר טארד ותו ואכלה שליש שנים אחר שירר החזיק . ד האוננים שהיו בניים בקרקע או מתקנים אותה ישנים רבות אי להם חזקה ורדו באוננותם אם אכלו איתה ג' שנים אחר שירדו מאוננותם יש להם חזקה : (בעלים מחזיקין בשל חזכנים) : ד האפוטרופוס אין להם חזקה בין שיהיה אפ טרופוס על שדה זו (וי"א דים לו חזקה בשדות אחרות שהיו לו רשות בהן בין על שאר נכסים בין שישנוא תו ב ד בין שישנוא אהם אבי היתומים וגדלו היתומים והיהו אותם בין שישנוא ארס אפוטרופוס על הוצאתו והנכסות הואיל והם נישתמשים בישו' אין להם חזקה (הכל הבעלים מחזיקין בשלם) עברו ראפוטרופוסין טמניין ואכלו שליש שני' אחר שעברו הרי זה חזקה . ד המחזיק בהקדש עניים או של בית הכנסת אין לו חזקה ואם יש לו גזברים כעניים עליו יש לו חזקה : ודוק שיש לגזברים חלק בחזקת הקדש הכל בלא ה"ל הוי חזקה דלא יכסודו העניים משום שלח יתיה הגזבר שהיו ל חלק בהקדש המחוי' בכל קהלי ידלח הוי חזקה וכן אם הם החזיקו בשל החזיק בל כדדנו בין בשל הקדש ויהיה שיש לו כ"ת וחזק שהגזבר קוראים תיוד' נכ"ת שלוחים היה לגזבר ת חזקת כשקראו בשל חזקה והגזבר נכסות ואם לא היתה לכן כ"ת חזרת לא מקרי חזקה חזק המחזיק במהם כגון בגלגל יום ת ורשע יום ותמו הקבלות המנוה לאחר כשעבר מנסו של רשעין חזר לניונו (ל) אבל אם נתן המנוה לאחר בלא הונס נתבעה חזקתו : בית שהיה ב הביתו חזיקים רבים אסור לסתור רחובן ושמינין שירשו מחזיקין שהיו לשום הקדש כח לבית שנה בלי רשות חזק יכולי למכור כחן לחזיקים ולהם נשתקרו ולא להזר ולא שם סדרה יכולים למכור :

קנ מי שירד לתוך שדה בתור משכון וחזר ועשה עטור מכירה וכו' סעיפים :

א מי שירד לתוך שדה א' בתורת משכונא אין לו בה חוק' אם ירוע שבתור' משכונא ירד לתור' ואם אין ישם (א) אלא קול בעל'א נחבאד כסי' קמ"ט וס"ב עצה טובה לממשכן לנחות בסוף כל ג' שטא יכבוש זה שטר המשכונ' אחר שישכת הרבר וטען לקוח הוא בירי כהיא דמשכן פרדסא לחבריה לעשר שנין ולכתה האכלה ג' שנין א"ל אי חזכנ' לי מוטב ואם לא אכביש שטר משכונא ואטעון לקוח הוא בירי . ב נתנה חמטשכין לבנו בטהנה ורדו ועשה שטר פבירה לבעל המשכונא שטר רשכירה אינה כולה והטען שכת יותר על המשכונא אינה אלא במלוה על פה . ג הוי' שירר שירר בה בתורת משכונא י"א שאין בה חזקה לעולם אפי' אם ירוע שישלמו ימי' משכונא והחזיק בה ג' שנים אח"כ וי"א שאם אכירה בשני' אחר שכלו ימי המשכונא יש לו חזקה ויש מי שאומר שאם העירו העדים ששדה זו משכונא אצלו ואינם יודעים לבמה שניכא אפי' החזיק בה כמה שנים אין לו חזקה ואם העירו שמשכונה אצלו סתם ואכלה ג' שנים משנה ראשונה וא לך יש לו חזקה דפתס משכונא שתא . ראובן

החוקים ר"ל אפילו יצא הקול שיכלו שני המשכונא אחרי מות חזכין : (ד) מי שהחזיק ב' אפילו יום א' כיון דאין ידוע שהיה של חזכין : (דא) גב' גובה פ' אמותן פירות שכבר אכל חזכין ל' לעכב הקרקע בידו עד שיאכל כדי תביעתו כמ"ס כמיון ק"ן כ"ד : (דב) בענין הקול כו"ל דוקא כשיכא הקול קודם כלות ג"ס הח חזכ"כ הוי נאמן היינו דוקא לטעון לקוחה היא בירי דחלו להיות נאמן לומר חוב יש לי עליו נמנו דלקוח חזכ"כ אפילו כינא קול המשכונה אחר ג"ס כמ"ס כמיון ק"ן ע"ס : (דג) אכלה שני חזקה לתי מ"ס המחבר כמיון ק"ן ס"ה דכינא עליה קול אפילו לאחר שהחזיק בו ג"ס אינו נאמן בתביעתו האחרת נמנו דלקוח ל"ל כאן נמי מיירי דלא ינא עליה קול וידוע שהיה של חזכין ומקל"ן רש"י כמיון נמנו כשהחזיק בה ג"ס בחיי חזכין והש"ך כמ"ס המחבר אבל אם ינא עליה קול היינו אף אם ינא הקול לאחר ג"ס דמאחר שחמת שקול חזכ"כ לטעין לקוח או חוב היא בירי חזכ"כ מה בכך שלא ינא הקול עד אחר ג"ס הא החזקה שהחזיק בה עתה בפני הקטן אינו כלום ומ"ס המחבר אכלה שני חזקה בחיי חזכין ר"ל אפי' שני חזקה שהיה של יתומים והיינו שהיתה של חזכין ונראה דכאן אף ע"פ שינא הקול בחיי חזכין קודם שהחזיק ג' שנים נאמן ול' דלבעוף ד' דהתם ינא הקול סתודות המשכונא בל לירו חזכ"כ הקול הוי מחאה משא"כ הכא הקול הוא שהיתה של זה חזכ"כ אינו מחאה שהרי יכול להיות שהיתה של זה ולקחה ממנו פכ"ל הש"ך : (דד) בלא שבעה דלא תקנו שבעה היכת אטענת יורסין שהיה שאל : (דה) החזיק בה המחזיק ומיירי בידוע שהיה של חזכין ומ"ס בענין מחזיק בה המחזיק ג"ס ולא דוקא יכול להוציא מיד הקטן לכשיגדיל : (דו) וי"ח טעור כ' רבותא אף שאם היה כחן האפוטרופוס והורה שמוכר לשמעון רק שנסתלק מאפוטרופוס כבד חזכ"כ משום דהוי ל' לומר בשטרא כו אפוטרופוס שהפסיד טבלקין אותו וכיון שלא מיתה הרי הפסדי והאפוטרופוס שליח הוא וכל השלוחין יכול השולחן לומר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ולינראה אף בימי אפוטרופוסותו ח' משום ה"ע * (דז) אין מחזיק הבעלים בידם דכיון דאין מחלוקת אותו מחזיק אותו לאכול כמה שיש ואח"כ יאכלו הבעלים משא"כ כשבעה אריס תחלה : (דח) אחרים וב' הסמ"ע בן ג"ל אחרים וקמ"ל כשיטעון המערער לא הקדתי על מה שנתנו והלקן לאריסין מפני ממנוה על האריסין עשיתי אותו סימטין לו ואין להאריס חזקה : (דט) המחזיק בהקדש ואם ישעון פקיה אותו מטובי העיר והלכו להן למ"ה נאמר לו חזכ"כ הוי ליה קלא ואפילו לירש ולקוח לא טענתין ליה וכתב מהר"ח שסין והקא בהקדש שיש להמחזיק חלק גשוויכית בו דהוי דומיא דשותפין אבל יחיד של קהל ח' שהחזיק בהקדש של קהל אחרים לו חזקה :

קנ אלא קול פ' בין הנדויות אין הדבר מפורסם בנידוי אלא קול בעלמא אבל המחזיק ענמו מודה ואומר שכתורת מהכון בל

לירי ואח"כ קנאו : (ב) נתנה הממשכן . אף זה קאי חסידיף שלכמו וכן הוא בגמרא דהיה מוכרם באונס למכור השדה שהיה רוצה לכבוש שטר המשכונא ומכיל ענמו בזה שנתן לבטול פ ספק דהמעות הוי כמלוה ע פ אבל אי חזר לו חזכ"כ ברתון נראה דלכל הפחות דלמעות יש לו דין מלוה בשטר אבל חזק' דלא עשה לוקח איסור בקנינו אף שהמכירה בעלה מכח המוכר שבא עליו בערמה שכתרה או נתנה תחלה לאחר ודאי המעות שנתן לו ובתבו בשטר או נכתב לו בשטר כתם שקיבל מידו כל דמי המוכר וה יש לו דין מלוה בשטר לטעון אפילו ממשעבדי דקלא אית ליה לשטרא וה"ל להלקוחות לאזהורי לירע שיש לו ללוקח זה אחריות חזכין דמוכר בשיווי' של סדה שקנה וזה ברור דא"כ מאי פריך עם מהאי שטרא דשטר מוקדש דמיא דלא יתן לכתה' וכו' ע"כ לא הבנתי דבריו דעיקר כוונת הסמ"ע דאם הוא באופן שלא עשה הלוקח איסור שקנינו אף שהמכירה בעילה מכח המוכר שבא עליו בערמה דמי המחזיק ש' בשטרא יש לו דין מלוה בשטר מש"ה י"ל גם בשטרי מוקדמין כן כיון דהמלוה ג' כעשה שלא כדיון שהוא יודע מסתמ' מזה דהקדמו העדים קאמן שיש לו בשטרא ת' לפ"ז מקשה הש"ס שפיר ל"ל לר' למימ' הטעם שיגנו מזמן ראשון ימא דלא יתן לכתוב וראוי לדברי הסמ"ע מפרק חז"כ דפירס חס"י על הא' מלתא שנתן לבנו תחלה וז' מאחר שנתנו לבנו במתנה ובע"כ שנתנו לזה עשמה אי הוה הא' מלתא ברנון שלא אנוסוה הלוקח הוי שטר מעליא אף שהמלוה עשה ערמה בדבר וגם מ"ס הע"ז וזה לשונו ופוד רחיה צדורה חסימין ס' דשיעבוד נכסיה לא מהני במוכר דש"ל או אינו מזוי' אגלו בא"כ וראוי לאיטריף לקוחות בשטר מכירה שמכר דבר שאינה חנוי' אגלו וכו' גם דברי אלה נכונים עיון לפמ"ס ה"ב' נסס קרס"ס והש"ך הביאו לקמן צמיון ר"ט סק"י ב במוכר חפן לחזירו בחוק' שיש לו נמנאלו שאין לו כ"כ' צעש בעל השטור שחייב להעמיד מקחו וכת' הרשד"כ דאפ"ש דוקא כשהמוכר היה יודע והמלוה לא היה יודע וחשיב דודאי המקח היה נמנא ברשותו אבל צמיהם כאח"כ לא ידעו מנא דלאו ארעתייה דהכי יהיב זוי וכו' נמנא בנ"ד נמי דהלוקח נמי לא היה יודע וחשי' דודאי הוא ברשותו ופוד נלע"ד דכל"ה לק"מ דהתם לא קאמר אלא דלכתלה ששיעבוד נכסיה לא מהני במוכר דש"ל או אינו מזוי' אגלו אבל לענין פרכי דניס לאחר מכירה כינר יתנהג עם המעות שכתב לא מיירי התם וכן מוכח בב"י וכל הראשונים והכא מיירי לענין דמי שפטר ודוק : ומ"ס הע"ז וז"ל ומתתני עור על פה קדום דהא מקח שנעשה מחמת

הלכות נזקי שכנים

קנב דין הוצא זיו ומרוב והעמדת סולם ונעיצת קורות וכו' סעיפים :

א (ה) המבקש להוציא זיו טבולו על אויר חצר חבירו כל שרצה בעל החצר מעכב עליו שחזר מזיקו בראייה בעת שתולה בו ומשתמש בו • וכל זמן שלא הסירו שהניחו בעל החצר מרצו אין בעל הזיו משתמש בו מפני שזיק לבעל החצר בכלים ובעל החצר משתמש בו ;

ב הוציא את הזיו (ב) ולא מיחה בו בעל החצר לאלת הדין החזיק בעל הזיו ומשתמש בו ומועג בעל החצר להשתמש בו וי"א דכל חוקים אלו בעינין ג' שנים וכל שלא החזיק ג' שנים יכול למחות ; וכן בעינין שיבא נע נגה כמו בחוקת קרקע וכמו שכתב' לעיל בכימין קט' ו ע"פ ט' וי"א דכיון שהין בו טפח לא מהני חוקה כלל ויכול בעל החצר למחות בו כל זמן שירצה ואם לא מיחה בו והניחו מרצו בעל החצר יכול להשתמש בו אבל לא בעל הזיו ;

ג היה בזיו טפח החזיק באויר החצר כנגדו ואם רצה בעל החצר (ג) לבנות תחת הזיו ולבטל תשמישו בעל הזיו מעכב עליו ואם אין בזיו טפח לא החזיק באויר החצר וכל עת שירצה בעל החצר לבנות תחתיו ולבטל תשמישו של זיו אין בעל הזיו יכול לעכב עליו ;

היה הזיו שהוציא רחבו טפח ומשודך באויר חצירו של חבירו ארבעה טפחים (או שכלט טפח נמשך ד' טפחים בחיך הכותל) ולא מיחה בו (ד) החזיק בד' על ד' ואם רצה להרחיב את הזיו עד שיצטרף ד' על ד' מרחיב אבל אם החזיק בזיו בולט טפח נמשך י' טפחים חוץ יכול להשלים כשיעור מסכו אלא יכול לעשותו ד' על ד' יותר הוסיף זיו טפח נמשך ג' ויכול להרחיבו אלא ישאר כמו שהוא ואין בעל החצר יכול לבנות באויר חצירו תחת הזיו בלום א"כ הני' לו תחתיו גוב אויר י' טפחי כרי שישתמש בזיו ; ואם בעל החצר רוצה לקבולו ככותל חבירו בעל הכותל יכול למחות בו אבילו בזיו פחות מטפח ; וי"א שכתב שכל זה אינו אלא בהצטרף חבירו שאין לו בו לא פתח ולא חלון אבל בחצר של שותפים שיש עליו פתחים וחלונות אם רוצה להוציא זיו לפני חלונות להשתמש עליו אינו יכול למחות בו שהרי מחלונו רואה בו ומה יעשה לו הזיק (ה) וגם לבנות כנגדו בלא הזיו אינו יכול יבנה מפני חלונותיו ויש מי שכתב שזמן זיון סמוך לזיון סמוך מן המזל מן החצר אין בעל החצר יכול למחות ואין לו חוקה וכסדר זה לבנות (ו) יסלקם לגיבוי ; וי"א (ז) הרוצה להוציא צנור על חצר חבירו כדי שיקלח שם המים או שעש' מוחיל על כולו כדי שיהיו המים זוחלים ויירדו לחצר חבירו בעל החצר מעכב עליו ואם לא מיחה בו החזיר זה בצנור ויש אומרים דגם בחוקה זו בעינין חוקה ג' שנים וטענה וכלא זה לא מקרי חוקה רצה אחר כך לסתום הצנור בעל החצר מעכב עליו שכשם שהחזיק בעל הגג לששוד מימיו לחצ' חבירו (ח) כך החזיק בעל החצר שיהיו מימי גגו של חבירו באים אצלו לרשותו ; מיהו אם סתם בעל הגג וראה זה ושתק אבד זכותו דהוי מחילה מיד כדאמרין לגבי בתומת חלון (וכן אם סילק בעל הגג מרצו סלו בדרכ' מחילה מיד הוי מחילה והיו יכול להחזירה) (ט) אבל אם נפל הכותל ועמד כך שנים הרב יכול לחזר ולבנות אימתי שירצה עם המרצו ואם עשה בעל החצר יעשה מרצה ש"א רוצה במרצו וראה זה ושתק הוי מחילה ; וי"א רצה בעל הגג לעקור הצנור מצד זה ולהחזירו לצד אחר או ישתיח ארוך ורצה לקצרו (י) אין בעל החצר יכול לעכב עליו שלא החזיק אלא בשינוי גג והרי דם באים אצלו ט"ט ; וכן אם רצה בעל החצר (יא) לבנות תחת הצנור אין בעל הגג יכול לעכב עליו (יב) שאין הצנור עשוי לתשמיש בזיו כדי שיתזיק באויר החצר שאינו עשוי אלא לקילוח המים • והואיל ואין עליו אלא לקבל מימיו (יג) אם ירצה לקבל בכלי או בצנור הדין עמו אבל לא יוכל לומר לבעל הצנור להעלותו לרוח אחרת או לשנות בו כלל ואפי"כ הוא ארוך אינו יכול לקצרו והוא שיש קפידה לבעל הצנור אבל בלחי הכי כוסין על מדת סדום וכלכד שיקלחו מימיו יפה ; וי"א ראובן שרצה להחזיר שופכי גזותיו לר"ה (יד) בני רשות הרבים יכולים לעכב עליו • והוא הדין אחד מבני מבוי שרצה להחזיר שופכו למבוי ומזיק לאחר זכ ותלו שיש לו אבל מבוי זה אף על פי שאין לבעל הכותל סוב זכות מבוי זה שהשופכין יורדין לתוכו ; י' מי שהוריד מי גגו על חצר חבירו ולא מיחה בו והחזיק ברבר זה אם המים מנטפים ורצה לקבצ' למקום אחר ולעשות צנור עושה וכן אם היו באים ררך צנור טמאים אחר וחילקן על דוחם הנותל והחזירן נוטשים עושה ואפי' לבנות על גגו במין צריף עד שירדו המים במחר לחצר חבירו בונה שהרי הוחזקו מימיו של זה לירד לחצר חבירו • י"א מי שבא להגביה השופכין כדי שיהיו יורדים ממקו' גבו' שזה וראי מוס' בהיזק הוא אין שומעין לו וכן כל כיוצא בזה ויש מתירין גם בזו ואם רוצה להספיל הצנור בעל החצר מעכב עליו והרי יכול לבנות תחתיו וכששפיל' לא יוכל לנע' תחתיה כל כך ; י"ב ראובן של ראוהו של ראובן ושוב בנה שמעון בית בחצירו (טו) וקנה מראובן שיקבל מי גגו בחבתו בכל מקום שירצה ואח"כ בנה ראובן חדרו והחזיר מי גגו לחצרו של שמעון בבתחלה ומי גגו של שמעון שקנה מראובן שיקבלם (נטפין על גג ראובן וחזרין לחצ' שמעון עם כו') גג ראובן ושומעון ש'ען שאין לו לקבל מי גגו דראובן אלא ארבה הוא צריך לקבל מי גגו הדין עם שמעון ראובן פמימו ירדין על גגו של שמעון ;

קנב (א) המבקש להוציא זיו וזו הוא כעין נסר או ראש הקור' סבולט מן העליה לחוף ואף אם הוא פחו' מעט' ואינו רשאי לשמש עליו מ' ראו' לתלות בו מידו ויש החק ראהו ולא מני' למי' אלתה בו דרך חצורכו דחיישוכן שהסך פניו ויראה בו (ב) ולא מיחה בו בעל החצר לאלתר כראה דהוא לאלתר לאו חוקה אלא ר"ל לאלת' מכי אחרת ליה הזיקא ושתקי ודוקא בליסתוס חלופו בתינו אמרו דלאלתר הוי חוקה משום דמתמא נחכרר לו כזקו מיד וכתב' הס"ך בפניות מטפח שהוסיף בעל הזיו א"ו להסירו בעל הזיו כ"ו שירצה בעל החצר משא"כ בזיו טפח מיחה בו בעל החצר אינו גם בעל הזיו יכול להוסיפה כשרוצ' וכך מורה לסוף הטור בפ' מקומות ע"פ ונה דברי הכ"ח כהוגן לפ"ק דא"ס ; (ג) לבנות קחת הזיו • * פי' במקום הזיו עמנו קאמר כשיבנה במקומו שמש יוסר הזיו ויבטל תשמישו לגמרי ובהא דוקא יש חילוק בין זיו טפח לבחו' מטפח דבפחות מטפח אף שהחזיק בו כשלא מיחה בו לאלתר מ' כשיבנה לבנות יכול לבטל לגמרי תשמישו הזיו אף כ"ו שאינו בונה יכול בעל הזיו להשתמש בו משא"כ כשהוא טפח דה"ו לבעל תשמישו הזיו ע"י כשיבנה סיבנה במקומו אבל גם בזיו טפח אין בעל הזיו יכול למכות לבעל החצר מלכות תחתיו • וה"ו חולק ע' ז"כ שהדברים כמשמעותן דבזיו עמנו אין לבעל החצר זכות אבילו בחצ' מטפח רק שיכול לבנות בית תחת' עד סמוך לו וממילא מבטל תשמישו משא"כ בזיו טפח דהחזק באויר החצר פי' מה שהיה תחת הזיו היינו כדרך תשמיש הזיו ולא הונרך כאן לתת שיעור להרחקה דאוליפן בתי תשמיש הרגיל אלא אם הוא נמשך ד' שאז לא אוליפן בתי תשמיש אלא מרחיק י' טפחים שהוא רשות בפ"ע ומש"ה כתב' שם שיעור להרחקה (כלע"ד דרדרי הע"ז ככוכים לפי פי' הכ"מ בדברי הרמב"ם ומה שהבי' מה המ"ע ראו' מפי' המשכונות דבריו מתורכי' נע' ז"ו ל' לא הרגשתי בראייתו דה"ק דשאל בלי ידועתי תסור גם הזיו ותכנים אותו המקו' דבניכוד' עכ"ל אבל לפי טרפ"י ורפ"ס סתמו בזה ל' עד טפח יש לו חוקה מי שיש לו כותל סמוך לחצרו של חבירו והוסיף וזו טפח הוי חוק' ואין בעל החצר יכול לבנות שום בנין לסתור הזיו עכ"ל משמע מדבריהם לסתור הזיו עמנו אין רשאי בעל החצר אבל לבנות תחת הזיו רשאי אלא דבריהם כ"ע לפי פירוש קשה דא"כ סיפא דמתני' דקתני פחות מטפח אין לו חוקה וא"י למחות כמו אבטל שחנר קאי דומיא וכול למחות דרש"א דהא סיפא ארש"א קאי וא"כ אמאי קאמר ר' ה"ש ע"כ אלא כבעל הגג כבעל החצר וכו' ואח"י ראיתי גם בפ"ח שהקשה בסברא זו גם לפי פי' התו' והאריך בזה ומסיק בסברת הע"ז שפי' הרמב"ם ע"כ כ' אריכ' וכ"ג הסכים לסבר' המ"ע ע"כ (ד) הרוזן בד' על ד' כיון דהיח' לו אורך של מקוה חשוב כתרצה לוכמי ברחבו דאין מקוה חשוב כפחות מל' על ד' ; (ה) וגם לבנות כנגדו ר"ל במקום הזיו משא"כ אף אם הזיו הוא למטה מהחלון או נכדו בתוך משך טפח מהחלון אסור לבנות שם משא"כ יעמוד עליו וינין בתוך חלונו דחבירו ; (ו) יסלקם לגמרי • * דהכל טורים כיון דהכל יורעים מדרכ' העולם להניח לחבירו דרך גגו להאריך וזו לחצרו עד עת שיבטל לבנות שם (ז) הרוצה להוציא צנור • הצינור נעשה באופן שהמי' הבאים לו תוכו יתרחקו ע"י מליטול סמוך להפנות בין שוקב הצנור למחילה העשו' כדרך אורך גגו וע"י הצנור יורחקו מי גשמים מהכותל בין שמעמיד הצנור בחלון ביתו ושסך לתוכו ששופכין מי תשמישו של ביתו ; (ח) כך החזיק בעל החצר היינו בעוד הגג קיים אבל אם תנה לבנות מגג עליה אין בעל החצר יכול לעכב כ"ו הר"ס שער אנו מים הזעירין תחת קרקע ממעין למעין יש להם חוקה • (ט) אבל אם כש"ל ; א"א כאן יש חסרון בבא אחת והכ"ל וכן אם שיל' בעל הגג מרוב גדר' למחילה מיד הוי מחילה וא"י להחזירו אבל כו' (י) אין בעל החצר נע"ד כשאין לבעל החצר היזק בתשמישו • (יא) לבנות תחת הצנור ה"ה תחת המחילה בין שהיא של עץ או אבן (יב) שאין הצנור ; * א"א פירש להתרחק כניכוח מתחתיו כדון תחת הזיו שהיא בולטת ד' מהגג שגם הסתם צנור בולט ונתד' מד' טפחים • (יג) אם ירצה לקבלם בכלי פי' שרונ' בעל החצר לעשות בנין במקום ירידת המים מהמחילה שיעוכב על ידו ירידת המים מגג של חבירו ורוצה לקבל מימי הגג בכלי בכל פעם וישפוך הכלי או שיערף נגור למחילה של בעל הגג שיתרחק ע"י ירידת המים למקום רחוק כרשות בידו • (יד) כני' ר"ה יכולין לעכב הטעם משום שהמים הנשפכין דרך מרוב חומתין הן הצורכים ושבים ועוד שלפעמים יורדין בקלות על המשאיות שפוכים כר"ה ומקלקלות וכ"כ אם מקלחין לכי' של בעלי בתים שאל יתקלקל סביב ויניטו המים הבתים • (טז) וקנה מראובן מי שהיו מימיו יורדין לחצר חבירו וקבל קנין לסלקו בתוך זמן מה ומת בתוך הזמן וירשיו טועבין שאין נריכים לסלק דהוי קנין דברים אין בדברי הורש"ם בלום שהרי הוציא שאין לו טענ' חוקה על חצר חבירו א"כ כמה זכו הורש"ם של

חשן המשפט

הלכות נזקי שכנים קנה קנה

מאמר קדישין

והחזיק בזה ונא שמעון להגביה גגו נרדף לכנוס בשלו כדו המוח מרוב במקום ראשון שלא יספיד חניו מי שהחזיק בחצר חניו לספוד זה מי כניסה אחת ממחין בידו (סז) שלא יספוד זה ה' כניסות וכן אם החזיק למי הגשמים לא יספוד זה מי כניסה אחת הסופך סופכין ברשותו דרך גיב העוב' בחצר חניו אף על פי שלא החזיק אלא לדבר אחר וכול לספוד עם מה שירנה הואיל דברס תו הוא סוד: יג המעמי' סילכ קטן שאין לו ארבע שליות בצד בתלו בתוך חצר חניו או בתוך שדרה לא החזיק בגזק זה וכל זמן שירצ' בעל החצר בונה בצד הסולם ומבטל תשמישו. ואם קבעו עמקמ' אפי' קטן יס לו חוקה ואם הי' סולם גדול שיש לו ארבע שליות או יית' החזיק ואם בא לבנו' ולבטלו בעל הסול' מעב' עליו ער שירחיק בשירצו' שהרי מחל לו להעמי' סולם גדול לפיכך בשיבא בעל הגג להעמי' סולם גדול בעל החצר יפול למתו' בידו כרי שלא יחזיק עליו אבל אם העמיר סילכ קטן (יו) אינו יכול למנועו שהרי אומרים לו אין לך הפס' בזה כל זמן שתוצה חטלנו: יד בותל שבין ראובן ושמעון אם היו שותפים בו שניהם משמשים בו זהה פר מצד זה ובבניס קירותי כל שהן וזה חומר מצד זה ומבניס קירותי: ואע"פ שהאחד הכניס והשני לא הכניס זמן ארוך וכול להכניס כשירנה הואיל וחגי פותל שלו ואין כל אחד יכול להכני' על הכותל רק כפי המנה': טז היה הבותל של ראובן לבדו אין שמעון יודל להשתמש בו. טז חצר שמעון בבית זה והכניס בו קורה אחת ושחק ראובן ולא מיחה בו החזיק במקו' הכורה אצילו היתה קמנה ורצה שמעון להחלישה בקורה גדולה ועבה מחליף: (יח) ובחוקת כולם ונענית קורות י"א דנעין חוק' ג' פנים וטענה ו"ח ככל חוקות אל: יז היתה הקורה סוכת עראי כל ל' יום לא החזיק בה סתם שהרי ראובן אומ' לא מחלתי והנחתך אלא מפני שחוא עראי לאחר ל' יום החזיק שאין זה עראי ואם סוכת התג היא כל ז' ימי התג לא החזיק (יט) לאחר ז' החזיק ואם חיבר ראש הקורה בביתל כשיט מיר החזיק והוא שיביא ראיה שראובן סייע עמו או ראה ולא מיחה: יח מי שהחזיק בביתל זה בקורה אחת אינו יכול להחזיק בקורה שניה לא מחל לו אלא על אחת (ך) בר"א בשהור' שאין בותל זה שלו אלא של חניו והוא מחל לו על הכנסת הקורה זו אבל אם טען בותל זה אני שותף בו הואיל ונשתמש בקורה אחת נאמן ונשתמש בבולה אחר שישכע שכועת היסת שהו' שותף בכל הבותל (ךא) וי"א דוקא כשאומר סמתחלה פיתה הכותל פותף בין שניהם אבל אם מודה סמתחלה היתה של חניו אין נענית קורות ראיה על הכותל ענמה א"כ עשה תקרה עליהם וי"א שאין לחלק והוי חוקה לחלוק באבני הכותל אם תפול אכל לא על מקום הכותל: יט היו קורותיו של ראובן בתוך הבותל ובצר שמעון מקומות חפורי' להבניס בהם ראשי הקרות לא החזיק שמעון להכניס בהם קורו' ואינו יכול לטען שהוא שותף בו שהרי אין לו בו תשמיש ויכול ראובן לטען אני חפרתו מקומות אלו מצדך כרי שיהיו מוכנים ער שתקנה ממני או שתבקישי ממני ואמחול לך ותכניס הקורו' בלא חשיר' בביתל כרי שלא יתממש בותלי בעת החפירה: יז ראובן החזיק בנעיצת קורות בביתל הירוע לחניו ונשל אותו בותל וחז' חבעל וכנאו (ךב) אין לו לנעוץ על אותו ביתל חרשוכיון שבן אם היה רעוע ובא ראובן לשפצו ולתקנו חניו ויכול לעבב על ידו. ראובן שני' סוד חומתו בחצר שמעון חניו טפחיים יותר מן החומה ונא בטענה ובחוקה החזיק למעלה כל כנגד היכוד עד רוס רק ע ואע"ג שהחומה איכה רחבה למעלה איכא למימ' שכונס לתוך שלו הוי ועכשו הוא חפץ להחזיר החומה למקומה ונרדף ליםעם שלא הפיג נבול רעהו וכל דזה דוקא במקום שאין מנהג אבל במקום שיש מנהג נהרחיב הסודות כמו נמדית אלו אין לו (ךג) רק היסוד שהחזיק בו:

והחזיק בזה ונא שמעון להגביה גגו נרדף לכנוס בשלו כדו המוח מרוב במקום ראשון שלא יספיד חניו מי שהחזיק בחצר חניו לספוד זה מי כניסה אחת ממחין בידו (סז) שלא יספוד זה ה' כניסות וכן אם החזיק למי הגשמים לא יספוד זה מי כניסה אחת הסופך סופכין ברשותו דרך גיב העוב' בחצר חניו אף על פי שלא החזיק אלא לדבר אחר וכול לספוד עם מה שירנה הואיל דברס תו הוא סוד: יג המעמי' סילכ קטן שאין לו ארבע שליות בצד בתלו בתוך חצר חניו או בתוך שדרה לא החזיק בגזק זה וכל זמן שירצ' בעל החצר בונה בצד הסולם ומבטל תשמישו. ואם קבעו עמקמ' אפי' קטן יס לו חוקה ואם הי' סולם גדול שיש לו ארבע שליות או יית' החזיק ואם בא לבנו' ולבטלו בעל הסול' מעב' עליו ער שירחיק בשירצו' שהרי מחל לו להעמי' סולם גדול לפיכך בשיבא בעל הגג להעמי' סולם גדול בעל החצר יפול למתו' בידו כרי שלא יחזיק עליו אבל אם העמיר סילכ קטן (יו) אינו יכול למנועו שהרי אומרים לו אין לך הפס' בזה כל זמן שתוצה חטלנו: יד בותל שבין ראובן ושמעון אם היו שותפים בו שניהם משמשים בו זהה פר מצד זה ובבניס קירותי כל שהן וזה חומר מצד זה ומבניס קירותי: ואע"פ שהאחד הכניס והשני לא הכניס זמן ארוך וכול להכניס כשירנה הואיל וחגי פותל שלו ואין כל אחד יכול להכני' על הכותל רק כפי המנה': טז היה הבותל של ראובן לבדו אין שמעון יודל להשתמש בו. טז חצר שמעון בבית זה והכניס בו קורה אחת ושחק ראובן ולא מיחה בו החזיק במקו' הכורה אצילו היתה קמנה ורצה שמעון להחלישה בקורה גדולה ועבה מחליף: (יח) ובחוקת כולם ונענית קורות י"א דנעין חוק' ג' פנים וטענה ו"ח ככל חוקות אל: יז היתה הקורה סוכת עראי כל ל' יום לא החזיק בה סתם שהרי ראובן אומ' לא מחלתי והנחתך אלא מפני שחוא עראי לאחר ל' יום החזיק שאין זה עראי ואם סוכת התג היא כל ז' ימי התג לא החזיק (יט) לאחר ז' החזיק ואם חיבר ראש הקורה בביתל כשיט מיר החזיק והוא שיביא ראיה שראובן סייע עמו או ראה ולא מיחה: יח מי שהחזיק בביתל זה בקורה אחת אינו יכול להחזיק בקורה שניה לא מחל לו אלא על אחת (ך) בר"א בשהור' שאין בותל זה שלו אלא של חניו והוא מחל לו על הכנסת הקורה זו אבל אם טען בותל זה אני שותף בו הואיל ונשתמש בקורה אחת נאמן ונשתמש בבולה אחר שישכע שכועת היסת שהו' שותף בכל הבותל (ךא) וי"א דוקא כשאומר סמתחלה פיתה הכותל פותף בין שניהם אבל אם מודה סמתחלה היתה של חניו אין נענית קורות ראיה על הכותל ענמה א"כ עשה תקרה עליהם וי"א שאין לחלק והוי חוקה לחלוק באבני הכותל אם תפול אכל לא על מקום הכותל: יט היו קורותיו של ראובן בתוך הבותל ובצר שמעון מקומות חפורי' להבניס בהם ראשי הקרות לא החזיק שמעון להכניס בהם קורו' ואינו יכול לטען שהוא שותף בו שהרי אין לו בו תשמיש ויכול ראובן לטען אני חפרתו מקומות אלו מצדך כרי שיהיו מוכנים ער שתקנה ממני או שתבקישי ממני ואמחול לך ותכניס הקורו' בלא חשיר' בביתל כרי שלא יתממש בותלי בעת החפירה: יז ראובן החזיק בנעיצת קורות בביתל הירוע לחניו ונשל אותו בותל וחז' חבעל וכנאו (ךב) אין לו לנעוץ על אותו ביתל חרשוכיון שבן אם היה רעוע ובא ראובן לשפצו ולתקנו חניו ויכול לעבב על ידו. ראובן שני' סוד חומתו בחצר שמעון חניו טפחיים יותר מן החומה ונא בטענה ובחוקה החזיק למעלה כל כנגד היכוד עד רוס רק ע ואע"ג שהחומה איכה רחבה למעלה איכא למימ' שכונס לתוך שלו הוי ועכשו הוא חפץ להחזיר החומה למקומה ונרדף ליםעם שלא הפיג נבול רעהו וכל דזה דוקא במקום שאין מנהג אבל במקום שיש מנהג נהרחיב הסודות כמו נמדית אלו אין לו (ךג) רק היסוד שהחזיק בו:

קנה חזקת חלונות וכמה צריך להתרחק מהן ובו ל"ב סעיפים:

א' א' מהשותפין בחצר שלקה בית בחצר אחרת אינו יכול לפתוח פתחו לחצר השותפים שלו סכל א' מבני החצר אין לו רשות לשנות כלל אלא כמו שנאו או קנאו או ירשוהו יס להם לנהוג בו (א) אצילו בנת עלייה ע"ג ביתו לא יעשה לה (פתח) לתוך החצר לפי שמרב' עליהם את הדרך ונעשה במי שהיה לו שכן א' ונעשו לו שבגני' הרבה (ב) אבל יכול הוא לבנות עלייה על גבי ביתו בנין חרש' ובלבד שלא תהא פתחה לחצר אלא לתוך ביתו (ג) ואין צ"ל שאם רצה לחלוק (ביתו) לשני' חולק ביון שאינו פותח פתח אחר לחצר בר"א שאם לקח בית בחצר אחרת שאינו יכול לפתו' פתחו לחצר השותפים בפותחו לחצר סמש אבל יכול לפתחו לתוך ביתו והוא שישחום הפתח שהיה לו בחצר אחרת. וי"א דאפילו (ד) לתוך ביתו אסור לפותחו: ב' אחד מהשותפין בחצר שהביא לבית אנשי בית אחרת יש לחבירו לעבב עליו מפני שמרבה עליה את הדרך וכן המשכיר ביתו לבע"ה אחר ואח"כ הביא עמו קרוביו או מיודעיו לשבון עמו בא' בבית זה הרי המשכיר מעבב ואם הם סמכים על שולחנו אינו יכול לעבב עליו כל שאינו סוסף בנח' חדש (ה) אף על פי שחולק ביתו לדורו' ויש להן בית הכסא א' ביהר ולא יוכל השני למימ' הם ממלא' לי הבית הכס' פנים שיש להם נשותם בית אחד אין האחר יכול להכניסם להם חלקו אפי' ג' שנקא (ו) אין להקפיד בכה"ג (ז) מיהו נפית קפדו אישיו. ג' לא יפתח ארם חלון

קנה (א) אפילו בנה עלייה: א' פי' אפילו הוא בנוי' כדור על ביתו והיתה פתחה לבית אסור לפתוח לה א"כ סתם להחצר ואח"כ כ' דאפילו לבנות להעליה מתה מחדש מותר כשאינו רונה לפתחה בחצר: (ב) אבל יוכל לבנות עלייה ה' ה' לבונה בית חדש ופותח לתוך ביתו: (ג) ואם צ"ל שאם רצה לחלוק ביתו לשינים: א' פי' אינו מוסף בנין חדש בגובה ביתו: (ד) לתוך ביתו אסור פי' הבני' שבחנ' אחרת (ה) אע"פ שחולק ביתו לדוריון כו': א' הוא ע"י שחולק כו' נאמר למ"ס א"כ לא יוכל השני לומר כו' יבוא מהמרדכי דכ' בהאי לישנא דאע"פ שיש להן בית הכס' ביח' וראובן בא לתלו' ביתו אע"פ שנתקפו ע"י החלוקה הדוריון אין שמעון יפול לעבב החלוקה כו' ע"י ולפ"ז נרדף למחוק הוי' ז' סל ולא יוכל ו"ל לא יוכל בלא וי' וז"ל. (ו) אין להקפיד. א' וא"ל מ"ס המחבר לפי זה דלכ"ע לא יפתח אחד מהשותפין בחצר פתח לחצר לצורך הבית ע"ש לו בחצר חניו מפני שמרבה עליו פותחו הדרך ע"מ דג"ס אהלוד שבחצר קפדו' ה' שהיה לו הילוד תדיר ותשיי' קבוצ' בחצר מן הבית שקבוע ועומד בחצר האחר משא"כ עומת הילוד כ' הכאוס מהשוק לחצר באקראי בעלמא (ז) מיהו בבית קפדו איכשו. א' כראה להונו אפילו לא דר ענוו הסותף בבית מ"מ יכול למחות לזה שלא להכניס אחרים בביתו כי יקלקלו את חלק ביתו בריבוי דוריון אבל כשרוכה אחר מהשותפין להשיב אחרים במקומן ולא ירכה דוריון לא מני השותף השני לעבב עליו אפילו אותו השותף השני דר שם לא יוכל לומר עמך איני יכול לרוד ולא ע"ס זה כי דוקא בשני' שוכרין הדיון כן ולא בשותפים בנזק הבית דהא א"ס רנה יכול למכור

חשן המשפט הלכות נזקי שכנים קנר מאמר קדישין

לכנות כגריה או מצררה עד שירחיק ר' אמות כרי שלא יאמיל עליה שיהי מחל לו על הארץ וכו' וכו' חלון עשוי לאורה תולה כפי הדיון ולפי ענין החלון : יא' ארחה ריש חזקה לחלון דוקא בשיש לה צורת השתח (דג) או מלבן רבלא הבו לא חיו אלא בחור שחררהו עכברים : וס' אחרים דהכל לפי ענין בני המדינה וכן נראה לי : יב' וכן מי שהיתה לו חלון מחוקת ובא חבירו ובנה כנגדה או מצררה בלא הרחקה או סתמה ושתק בעל החלון אינו יכול לחזור ולערער לפתוח החלון או להרחיק הבנין שכיון ששתק מחל שאין אדם עשוי עשייתו אין צורך שיחזיק אלא מחל (דג) ומיהו חיו מחילה וי"א שצריך שגם בעל החלון יס' לו סגר או ראייה על החלון נרדק שיטעון זה שקצאו וכתיתו הוא ראייה לרבונו ואם אין לוראייה על החלון אלא החזקה שהחזיק לכד אין זה נרדק טענה אחרת רק שיאמר שחוקתו בטעות היתה : וכ"ז כשסתם בעל החצר ושתק בעל החלון הכל כשבעל החלון בענינו סתם חלונו לא היו מחילה כמה סתמו לפי נזק שעה א"כ כן פני החלון שניכר שאינו רוצה לפתחה עוד או שגנה בנין גמור לפניו וכיוצא בזה ואם בעל החלון אומר חיי סתמתי ולא הווי מחילה ובעל החצר אומר סתמו והיו מחילה בעל החלון (דד) נקרא מחוק ועל בעל החצר להביא ראיה וע"ל שיומן קנה סעיף ל"ה : יג' מי שהיו חלונותיו למטה בכתלו ובא חבירו לכנות בפניהם א"ל אני אפתח לך חלונות אחרות בכותל זה למעלה מאלו ה"ז טעבב עליו ואמר לו בעת שפתח החלונות חרצו חכותל ותקלקל אותה ואפי' אמר אני אסתיר כל הבותל ואבנה אות' לך תרש ואעשה בו חלונות למעלה ואשכור לך בית שתרו בו עד שאבנה יכול לעבב עליו שאומ' לו אין רצוני שאסרה ממקום למקום אפילו אינו משחמש בו אלא בעצים לפיכך אם לא היה שם טורח כלל ואינו צריך לפנות (דה) אינו יכול לעבב עליו אכל בעל החלונות שרצה לשנות מקום חלונו בין למעלה בין למטה אפילו היתה נרולה ואמר אפתח (דו) אחרת קטנה ואסת' זו בעל החצר טעבב עליו וכן אינו יכול להרחיב בחלון כל שהוא + כותל סנין ראובן לשמון והכותל של אחד מהן (דז) יכול לסת' כסורני' ואין חבירו יכול לנכס : יד' הבא לפתוח ראשון בעליה שבגנר עליית חבירו לתר' יונה אינו יכול לפתוח אלא (דח) עד חצי עלייתה כרי שישאר השאר לכשגנרו + ולהרא' שולח רש"ב"א אין יכול חבירו לעבב עליו ולזוט' היום או למחר אפתח ותעבב עלי' שר'ה הפקר הוא והראשון שפת'הו כוזב מהפקר ז"ל (דט) וה"מ במקום שאין אדם רישאי להוציא זיון וגזוטראות מעלייתו לר' ה' אבל במקום שרשאי להוציאם לא הוי האויר שלפני עלייתו הפקר אלא הוי כחצר השותפין ובשפתח זה חלונו כנגר אויר שלפני עלי' שכנגרו שלא כרין פתח כיון שגם האחר יכול להוציא בניינו לר' ה' : לו' רעת הרא' ש' שהפתח חלון לרשות חבירו למקום שעבשיו אינו מניקו בחזקת ראי' אין שכנו יכול לעבב בטענה שחיוס או למחר יבנה הוא המקום הוא ויזיקנו זה מתלון זה בחזקת ראייה מפני שכיון שעבשיו אינו מניקו אינו יכול לעבב עליו חזקתה נזה אינו חסד' הוא וביון שאינו יכול לעבב עליו אין לו חזקה ובישיבנה הלה יבזזנו לסתמו כרי שלא יזיקנו בחזקת ראייה וכן יכול לבנות כנגר אותו חלון בלא דחזקה + ועל מי תרכיב חאלה פסק בראובן שחוציא בליטת עלייתו לחנץ ופתח בו חלון ולסוף נמלך שמעון שבנו שכנגרו להוציא גם היא בליטת עלייתו + וטוען ראובן שירחיק בניינו מכנגר חלונו כרי שלא יאפיל שהרין עם שמעון מפני שכיון שמעון שרשאי להוציא זיון וגזוטראות לר' ה' הוי כחצר השותפין וכשפתח ראובן חלונו כנגר האויר של עליית שמעון שלא כרין פתח כיון שגם שמעון היה יכול להוציא בניינו ועד עתה לא היה שמעון מקפיר כי לא היה מניק לו ולכן לא היה יכול למתוח בירו הילבך אין חזקה לראובן ויכול שמעון לבנות כנגר חלונו ומטעם זה פסק בראובן שבא לפתוח חלון לתורבת שמעון אינו יכול למתוח בו ביון שאינו מניקו וכיון ש' ינו יכול למתוח בו אין לו חזקה לפי'אם נמצא חלון פתוח לתורבת אין לו חזקה אם לא שיביא עדים שהחזיק בו קודם שנעשה חורבה ואדם שיש לו חלון פתוח לרשות חבירו ונחרב טוב הוא שיעמיד עדים שהחזיק בחלון זה קודם שנחרב המקום ויכתוב עדותם לחיות בירו לראיה ומטעם זה פסק בגגים שהם מכוסים רעפים ואין עליהם תשמיש שיכול לפתוח עליו חלון ואם אחר זמן ופתח זה גגו ויובל לראות מאותו חלון לחצר כופתו לסותמו הילבך חלון הפתוח לחצר חבירו (ל) ותוא במקום גבוה ובא חבירו לבנות תחתיו ולעשות על הבנין גג של רעפים ואותו הבנין מונעו טלהסתבל בחצר ויכול למתוח בירו טלעשות הבנין והגג כי יאמר לו היום או למחר תסתור הבנין שלך ותבטני לסתור חלוני כי תאמ' אין לך חזקה כי היה פתוח על גג ואני לא אוכל למצא עדים שהחזקתי בו בעוד שהייתי יכול להסתבל בחצרך אבל הרשב"א כתב שראובן הבא לפתוח חלון על חצר שמעון במקום שאינו מניקו עבשיו בחזקת ראייה ושמעון טוען שתוא יבנה בשלו חיוס או למחר ויזיקנו בראיה שהרין עם שמעון לעבב על ירו דלא בעי לטיקם כהריה למחר ברניא וריניא בשיבא לכנות ואפי'אם רצה לכתוב לו שטר הארצה בכך אין שומעין לו רנמצא זה צריך לחיו' שומר שוברו מהעבברים וכן רעת הראב"ד גלוח חסבים הריב'ש וכתב שכן רעת הרבה מהאחרונים וכן רעת הר' יונה וחרמב'ן והכי נקטינו + ונמקום שיש מהג' הולכין אחר המנהג ומירו פתח הרמב"ן שזרעה לו שאינו יכול להחזיק עליו האיל ואינו מניקו עריון + ואפי'מ'ד' פיס לו חזקה הואיל והיה יכול למתוח ה"מ כמות לרשות חבירו הכל (לא) כמות לר' וברומה שאין בירו למתוח כלל לכ"ע לא הוי חזקה ראובן פהיה לו חלונות ככיתו גג חצר או גינתו של חבירו וכותל ביניהם ונפלה הכותל וע' זה ראובן רואה לרשות חבירו נרדק לסתום חלונותיו אפי' שפסלם כהיתר כ"ע הרא"ש בתשובה מיהו אם היה בית מפסי' והיה ג"כ של ראובן או של אחר שהיה רואה מאותו בית לרשות חבירו וכפל וע' כך רואה מבית אחר ח"ל לסתום חלונותיו דאלי שג' שרואין מבית זה או מבית אחר מיהו י"ח וסביר' להו' להניק ראוי' מקרי חזק דמחיל' ומאח' שגשה כהיתר על בניוק להרחיק עמו וע"ל סי' ק"ה : יז' ראובן שפתח חלון לחצר שותפין והאחר איגנו פתח וחתמה עם זה שהוא פתח שבשיתולקו אם יפול חלקו אצל ראובן לא יוכל למתוח בו (לכ) אין תנאי זה בלום :

חצר חבירו להנות מאורו והחצר ישבו בעולם מא' כ' נסיון קנ"ג בקורות כיון שסתם הכותל אורח לה' (דב) או מלבן פי' מלבן משקוף מלמעלה ולמטה ומן הנדרין : (דג) ומיר הוי מחילה בזה כ' ע' מודים מטעם שאין אדם עשוי סבותיו אורו בכפיו ושותק א"כ מחל : (דד) נקרא מחוק + א"ז על סיומן קנ"ב : (דה) אינו יכול לעבב * א"ז הסטם מס' סדכוסין על מידת סדום : (דו) אחרת קטנה + א"ז פי' נמקום אחר דחוקא שהרי התחיל ואמר שרבה לכנות מקו' חלונו וכמס' ל' סס' ע"ש : (דז) יכול לפתוח פי' יכול לסתור לנורכו ולומר לחבירו אחר שאסתר כותלי ככנה כותל אחרת על הונחת שכינו להסתלק מהיוק ראייה + (דח) ער חיו עלייתו החני' ל' ד' רח' נרדק להרחיק זור כרי שלא יראהו שכנגרו (דט) וה'מ'א' על מ"ס המחבר לפני זה להרי'ם ולהרשב"א כו' ומ"ס שלא כרין פתח ר"ל ומ"ה יכול גם השני לעשות זה שרצה להניח זיו' ולהאפיל על החלון הראשון ואם ירצה ירחיב זיו' מכנגר זיו' הראשון ויפתח בו ג"כ : (ל) והוא במקום גבוה דאלו במקום נמוך אינו יכול לנכס תחתיו משום דינין בחלון מהבנין כהנינו עליו : (לא) כמות לר' פו' פי' יכול חבירו דבר כנגר סכנגרו לכנות כותל בית שלו ולהאפיל עליו אם אין הר"ה רחב ד"א בוכיהן אפי' שגכה ג' א"י לפתוח חלון כנגר חלון סכנגרו כמ"ס בסו'ד להרא"ש : (לב) אין תנאי זה כלום דרומה לחומר שרה זו לכשאקמה תהא קנייה לך דלא קנה : (לג) לאחר כמה ימים * א"ז פי' שהחזיק בו כמה שנים וכמ"ס א"ז בסמוך : (לד) אפי' שפולקו כח חוקת כותי פי' ובדיכוי כותים אין חזקה לאורה א"כ ה"א פותח לתוך רשות חבירו וכסדרונה חבירו סותם את אורו ככמו אפי' החזיק בו כמה שנים : (לה) אלא לגרועותא כ'הט' ז' הא' דאמרין כסיומן מ'ה ס' וכו' וכו' ס' כ"ה וכו' ס' ז' דהוי ככותי וי"ל דר"ש ה' שישאל מחייב עגמו כגד הכותי לח' מסק' חוב שלו בכל מילי שהיה לו חף חס' בא' לוד ישראל דקונה במקום המוכר קאי אבל הכא שלא נפתעבר הישראל כלל לכותי לשום דבר : (לו) פתוח חלונותיך גם כאן מנירי אפילו אם כנר החזיק בה בחלונו כמה שנים והטעם כיון דכאן מנירי דהחלון היה פתוח על חצר הכותי וסתם חצר יש בו תשמיש ומניקו כרחייתו ככל כעס שרואה זה ל' כהניקו בידים אבל כפי' דאינו מניקו כרחייתו כגון דהחלון היה פתוח לגג וכסתם גג חף שאינו משוכס מ' מ'אין בו חזקת ראייה כ"כ לכן אין לטוקם להניקו לבעל החלון להאפיל עליו ע"י כנין : (לז) כנר כעבאר בסמוך * א"ז כ' הש"ע דברי

אוריר שלפני עלי' שכנגרו שלא כרין פתח כיון שגם האחר יכול להוציא ביונו לר' ה' : לו' רעת הרא' ש' שהפתח חלון לרשות חבירו למקום שעבשיו אינו מניקו בחזקת ראי' אין שכנו יכול לעבב בטענה שחיוס או למחר יבנה הוא המקום הוא ויזיקנו זה מתלון זה בחזקת ראייה מפני שכיון שעבשיו אינו מניקו אינו יכול לעבב עליו חזקתה נזה אינו חסד' הוא וביון שאינו יכול לעבב עליו אין לו חזקה ובישיבנה הלה יבזזנו לסתמו כרי שלא יזיקנו בחזקת ראייה וכן יכול לבנות כנגר אותו חלון בלא דחזקה + ועל מי תרכיב חאלה פסק בראובן שחוציא בליטת עלייתו לחנץ ופתח בו חלון ולסוף נמלך שמעון שבנו שכנגרו להוציא גם היא בליטת עלייתו + וטוען ראובן שירחיק בניינו מכנגר חלונו כרי שלא יאפיל שהרין עם שמעון מפני שכיון שמעון שרשאי להוציא זיון וגזוטראות לר' ה' הוי כחצר השותפין וכשפתח ראובן חלונו כנגר האויר של עליית שמעון שלא כרין פתח כיון שגם שמעון היה יכול להוציא בניינו ועד עתה לא היה שמעון מקפיר כי לא היה מניק לו ולכן לא היה יכול למתוח בירו הילבך אין חזקה לראובן ויכול שמעון לבנות כנגר חלונו ומטעם זה פסק בראובן שבא לפתוח חלון לתורבת שמעון אינו יכול למתוח בו ביון שאינו מניקו וכיון ש' ינו יכול למתוח בו אין לו חזקה לפי'אם נמצא חלון פתוח לתורבת אין לו חזקה אם לא שיביא עדים שהחזיק בו קודם שנעשה חורבה ואדם שיש לו חלון פתוח לרשות חבירו ונחרב טוב הוא שיעמיד עדים שהחזיק בחלון זה קודם שנחרב המקום ויכתוב עדותם לחיות בירו לראיה ומטעם זה פסק בגגים שהם מכוסים רעפים ואין עליהם תשמיש שיכול לפתוח עליו חלון ואם אחר זמן ופתח זה גגו ויובל לראות מאותו חלון לחצר כופתו לסותמו הילבך חלון הפתוח לחצר חבירו (ל) ותוא במקום גבוה ובא חבירו לבנות תחתיו ולעשות על הבנין גג של רעפים ואותו הבנין מונעו טלהסתבל בחצר ויכול למתוח בירו טלעשות הבנין והגג כי יאמר לו היום או למחר תסתור הבנין שלך ותבטני לסתור חלוני כי תאמ' אין לך חזקה כי היה פתוח על גג ואני לא אוכל למצא עדים שהחזקתי בו בעוד שהייתי יכול להסתבל בחצרך אבל הרשב"א כתב שראובן הבא לפתוח חלון על חצר שמעון במקום שאינו מניקו עבשיו בחזקת ראייה ושמעון טוען שתוא יבנה בשלו חיוס או למחר ויזיקנו בראיה שהרין עם שמעון לעבב על ירו דלא בעי לטיקם כהריה למחר ברניא וריניא בשיבא לכנות ואפי'אם רצה לכתוב לו שטר הארצה בכך אין שומעין לו רנמצא זה צריך לחיו' שומר שוברו מהעבברים וכן רעת הראב"ד גלוח חסבים הריב'ש וכתב שכן רעת הרבה מהאחרונים וכן רעת הר' יונה וחרמב'ן והכי נקטינו + ונמקום שיש מהג' הולכין אחר המנהג ומירו פתח הרמב"ן שזרעה לו שאינו יכול להחזיק עליו האיל ואינו מניקו עריון + ואפי'מ'ד' פיס לו חזקה הואיל והיה יכול למתוח ה"מ כמות לרשות חבירו הכל (לא) כמות לר' וברומה שאין בירו למתוח כלל לכ"ע לא הוי חזקה ראובן פהיה לו חלונות ככיתו גג חצר או גינתו של חבירו וכותל ביניהם ונפלה הכותל וע' זה ראובן רואה לרשות חבירו נרדק לסתום חלונותיו אפי' שפסלם כהיתר כ"ע הרא"ש בתשובה מיהו אם היה בית מפסי' והיה ג"כ של ראובן או של אחר שהיה רואה מאותו בית לרשות חבירו וכפל וע' כך רואה מבית אחר ח"ל לסתום חלונותיו דאלי שג' שרואין מבית זה או מבית אחר מיהו י"ח וסביר' להו' להניק ראוי' מקרי חזק דמחיל' ומאח' שגשה כהיתר על בניוק להרחיק עמו וע"ל סי' ק"ה : יז' ראובן שפתח חלון לחצר שותפין והאחר איגנו פתח וחתמה עם זה שהוא פתח שבשיתולקו אם יפול חלקו אצל ראובן לא יוכל למתוח בו (לכ) אין תנאי זה בלום :

חשן המשפט הלכות נזקי שכנים קנה מאמר קדוש

אמה לכל רוח ברי שלא יזיק חתבו (מ) לגמיעת חביתו או לצירי :
בג מרחיק את החבית ואת הקברות ואת הבורסקי ואת הברשמות
וזרבוים מרעיש ו אמה . ואין עושים בורסקי אלא למרחק העיר
פגני שרחה מנהיית חמה וממעות דיוק עיבוד המורנית : כד
(ט) מרחיק המיכך מהעיר ג' אמה וכן רעשו בתוך שני ימים יש
לז' אמה לכל רוח (מ) ואם לקרא כמו שר' אפי' תא' בתוך רובע
הרי הוא בתקנה ואף אם ימול יצול לחזור לבגמו שמועין ללוקח
לומר ראשון עשאו ברשות לא שגא נגר וחדר לא שגא נגר רבים .
ק"ה מי שהיה ערה חבירו נמוע נמנים או שאר אילנות וזא הוא
גנשו בתוך שדה נמנים בצד נמנים או אילמו בצד אילנו צדו להרחיק
ארבע אמות . כי כן דרך נזק המהרשה בין האילנות ואם אין דרך
לחרוץ בין האילנות א"ל להרחיק כלל וכמוקם מנדיכי להרחיק וז"ל אין שמהם
גמיע ננת אמת כל א' מרחק חט המיעור (מג) בר"א בא"י אבל בח"ל
מרחיק בין נמנים לגמני ובין אילנות לאילנו ב' אמות ובין נמנים (או
שדה לבן) לשאר אילנות ר' אמת : וי"ל דבין נמנים לאילנות נעוין
למרחיק כפי חומד הדעת שלא יסרחו העולמות מן האילנות אל הנמנים
בשיטה אחת וי"ל דנוקא ננוטע אילנות (מג) אכל ננוטע גרעין והאילן
עומל גל א"ל להרחיק : ובכל מקום אם היה גדר בנתיים זה סומך
לגדר וזה סומך לגדר לאופן שמכר ביתו לחזר וגינתו לאחר (מד) אין
בעל הגינה מרח' להרחיק אילנותיו אף על פי שמכר הבית תחלו"אין חומרים
עזה מוכר בעין יפה הוא מוכר (מה) (וע"ל סימן קנ"ד סעיף כ"ט) :
ק"ו מי שרצה אילן חבירו נוטה לתוך שדהו קוצץ כמלא מרדע על
גבי המהרשה (מו) ובהרוב ובשקמה כל הנוטה ער שיחיה שקול
בגדר המצר ובן אסדה נוטה על בית השלחין של חבירו או על בית
האילן קוצץ (אפילו נשאר אילנות) את כל הנוטה עד שיחיה שקול
בגדר המצר : ק"ז אילן שהוא נוטה לר' הקוצץ כדי שיהא חבול
עומד ברובו : וה"ל חס רונה להנזיק וזל למעלה ממנו ורוכנו אפי' צר"ה
וכ"ט נמנו אין יכולים לעכב עליו אכל אינו יוכל לעשות גשר מניס לבית
דמאפיל על בני רשות הרבי' או בני המנוי אפי' אין אחד אס מאפיל או סופך
טעם שוכין לאמנע סדרך חסור : ק"ח ראובן יש לו חאנה והגוף נוטה
על עלייתו של לוי ומעכו מלהסיח גגו יבול לוי (מז) לקוצ חנוף
המעכו : ק"ט אילן העומד על המצר אע"פ שהוא נוטה לתוך
שדה אחד מהם שניהם חולקים שדותיו : ל' ראובן שהשר בור
ויחד ומצא שורשי אילן של שמעון בתוך שדהו קוצץ ותשר והעצים
שלו ואם היה קרוב לאילן שמעון בתוך י"ו אמה השרשי של שמעון
וקוצצם ונתנם לו ואם אינו צריך לחזור בור ויצא השרשיה של
שמעון בתוך שדהו הרי מעמיק ג' טפחים כדי שלא יעכב המהרשה
ובל שורש שמצא בתוך שלש טפחי קוצצו ואינו חושש שמא ייבש
אילן של חבירו שזה בתוך שלו הוא תופר : ל"א מי שבא לעשות
משהה של פשתן בצד ירק של חבירו שהרי מי המשר בכלעים בארץ
והלכיו ומסירין את הירק או שנוטע פרישין קרוב לבצלי של חבירו
שהם טפחים מעמם או שנט' חרדל בצד בודדת רבירי שהרי הרבירים
אובלים חצלים ומסירים הרבש כל אלו וביוצא בהם אינו צריך
להרחיק ברי שלא יזיק ומ' צריך שירחיק משרה מהיר' וברשין
פוחצלים וחרדל פחרברים שלש טפחיה או יותר מעט כדי שלא
יהיה היקף בירים : וה"ל ככל כיונא כזה שאין ההיקף נטעת מעטה אלא
נא אח"כ על היקף להרחיק עמו . לב' מי שהיה לו אילן בתוך
שדהו קרוב לבור חבירו (או כל לגטע) אין בעל הבור יכול לעכב
עליו ולומר לו הרי שרשי האילן נכנסים לבור שלי ומסירים אותי
שזה נזק הבא מאילני לאחר זמן ובעת שנוטע אינו מויקו ובשם שזה
דופר בתוך שלו כך זה נוטע בתוך שלו : ל"ג סמך באחר אלו
שהיה לו להרחיק וגרם היקף לחבירו יש מי שמוטר מלשלו ויש מי
שמתייב : ל"ד מי שעשה גורן בתוך שלו או קבע בית הכסא או
מלאגה שיש בה אבק ועפר וביוצא בהם צריך להרחיק כדי שלא יגיע
העפר או ריח בית הכסא או האבק לחבירו כדי שלא יזיקו אפי' היתה
הרוח הוא שמסייע אותו בעת שעושה מלאכתו ומליבה את העפר

לא גורו עליו להרחיק (לש) לנשיפת חבירו הסעם סעמן נכנס כשר
סעויו וזרקב ע"י . וממרו הסעם פסוס דלמחול דער יתקד וסגריך סוף
כשרף ונעשו (מ) מרחיקין ספונך מהעיר כ' סעמם וסעמם וסעמם
נכס סכונך העיר או סעל גלחן העיר וסערו חכמים דסעמם אמת מלח
כדיסיעוד וזו לא חול לאכול : (מא) ואם לקח בעל חוב א"ל ומ"פ
גדון וזרסקי וכל הכי דלפיל ע' הע' סעמם דסעמם ללקח סעמם מיס
אין סעמם נמנו ולי כרחה שלס אחרון כן אלא כרחה סעמם סעמם סעמם
בזקק סיס פחה סעמם אכל כמירוי דלס מהני חוץ כגון קסערה וביית הכסא
אין סעמם סעמם קנה סעמם סעמם לו רחיס דהי סעמם סעמם סעמם
לו חוקס כע"ט ע"ט מ' מ' סעמם לוקח לא סעמם לים חרס דהי סעמם
והלוקח סוין כזה בגמרא ופירש אמרינן דאין סעמם סעמם סעמם דלס
סעמם ודאי ודאי לא סעמם ומה נ"ל עוד דגבי גורן וזרסקי דסו סעמם
דגיחה ולס כהו חוקה אין סעמם ללקח סעמם סעמם סעמם סעמם
לכ"ז דלס גורן וזרסקי סעמם ללקח (וכ' א"ל סעמם סעמם סעמם סעמם
סעמם סעמם לירסיס אף בעלמא דלס סעמם וסעמם סעמם סעמם סעמם
על מ"ט ואם לקחו ה' בחקוקה חמור ר"כ אין חוקם לזקקן כו' וז"ל ס'
דסעמם ללקח סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם
סעמם סעמם דלס מהני חוקה סעמם ל' וגם דמיר' אלא נ"ע ודאי לפי דעפ
המקטין י"ל כן אבל לפי האמת דאין חוקה סעמם סעמם סעמם סעמם
ובית הכסא וזכ' התום והר"ה דהקא כסורי דכנפן שהוא גדול ומזיק
ביותר וכן בית הכסא שלהן דוקא וכמ"ס כל הפוסקי : ל' דגם בגורן סעמם
ללקח דוק היסב . (מב) בר"א בר"י סעמם דכ"י סעמם סעמם סעמם
ר"א וכן ל' אמות סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם
כשהאילן סעמם חבירו עומד על מינר חבירו אבל אס אין האילן עומד על
המינר אלא חמה או ב' אמות סמוך למינר או זה סעמם ליטע בתוך סר או ח"נ
להרחיק אלא המותר עד תשלום ר"א ואמרין דכך סעמם מתחלה דוק
ירשוק אילכו ממכרו סעמם זה ותבירו סעמם ירחיק סעמם . (מג) אבל
נוטע גרעין כו' ולהר"ה ס דכתב העעם דמחשב גירי דליכא סעמם דבסעמם
שהם עומדים כל האילן הס מפריחו מעם וסעמם על הנקל לס' אין סילוק
דגם כנוטע גרעין כריך להרחיק . (מד) אין בעל הגנה פשיטא סאילנות
שהיו נטועים בו ומגדלים ככר נטעה סקנאוו סעמם סעמם סעמם סעמם
להרחיק כיון סעמם זה קנה הגינה אלא אפי' אס לא הלקח ליטע אילנות
סחרס ג' כ' הרשות בירוכיך סעמם הנטועה אינו מוזק אלא לאחר זמן :
(מה) וע"ל סימן קנ"ד פירש סאילו דומה להסם סעמם לסעמם סעמם
יפה מכר דכא לסתום ולהזיק עתה כדיס אכל הכס כסעמם אינו מוזק א"ל
לאחר זמן (מו) וכחורב ובסקמה כו' הסעם סעמם סעמם סעמם סעמם
סעמם סעמם ולאחר הזקאה נריך לזריחת הסעם פלע והלל קסה לו
מ' הקונן כל העכסים אפילו סל אילנות . (מז) לקנן סעמם סעמם סעמם
א' להניק לקון כדי הזיקו : (מח) כגון ססייע עמו כזה דרס ס' מורש
להרמכ' ס ססייעו עמו סמיד הוי חוקה ועיין לעיל בסיומן קכ"ג מדיני הללו
כ' ס' סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם
סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם סעמם
כסיהיה ליקרקט סמוך אכלך חכי כותן לך רשות סעמם סעמם סעמם סעמם
קסה וסעמם לא הוי מחילה דומיא דממן : (מט) וכן ראוי להורות א'
פ"ל סימן קכ"ג ה"ח . (נ) ואפי' סמוך א' קודם דכל העינין מותרים
לסמוך כשאין סס סוס דבר הניקן וכל היכא סא"ל למחות מתחלה אין לו
חוקה ואיירי אף בחוקת ג' פנים : (נא) חנר הסותפין : א' כהיוק
ראיה זה דחנר כ"ע מודיס סאין לו חוקה מעמם סכ' המחנר כחן כגון
סהיזקה הוא ממילא : (נב) או סמכרן לו פי' או א"ל קנין דקנהו כמעט
סרתן לו : (נג) ומיהו . כתחלה כו' האיו ומיהו ס' כאלו כתב דמיקה
נדל"ת ור"ל דאסוס דמתחלה יכול לעכב ולא עכבו מ"ה סוב א"ל למחות
דאל"כ סא קומל'ן ככל סקוס דליכא מחאה ליכא חוקה : (נד) וכן כ"ל
להכות

או נעורת המשתן והעין וביוצא בהן ומניעתן לחברו ה"ו חייב להרחיק
בחיצו הן ואף על פי שהיא חייב להרחיק כ' אם הוליכה הרוח המצויה חמוץ
ול"ל כל הרחקו שאמרנו אס לא רחוי וראח חבירו ושתק ה"ז מחל ואינו
ססייע עמו מיר או שאמר לו לעשות או שראוהו שעשה בצדו בלא הרחק
ולא חקפיר על זה וכה . וע"ל סימן קכ"ד סעיף י"ב (מט) וכן
ראוי להורות א"ל דו"ל דבעינן חוקה ג' פנים וסעמם . ל"ד בר"א בשאר
שבל א' מאלו אין לו חוקה ואפי' שתק כמה שנים ה"ז חחר ונפרה להרחיק :
כל הקודם וכה וזקן העני הכא אחריו יכול למחות בו : ובן היקף ראייה
במקום שצריך מציצה בגון (מ) חצר השותפין שיש בו ריח חלוקה יש לכל
א' מהם לכוף את חבירו לבנות הבותל באמצע כדי שלא יראהו חבירו בשעת
שמשתמש בחלקו וסאחר שסמיל'הם מוזקין זה את זה בלי עשיית
שום מעשה אין להם חוקה אלא אע"פ שעמרו כך שנים רבות בלא מציצה
נפרה לעשות מציצה בכל עת שירצה ולסח שינו גזיקין אלו משאר
מויקן לפי שאין רעתו של אדם סובל מויקן אלו וחוקתו שאינו מוחל שהזיקו
היק קבוע ואם קנו מירד שמתל בגזיקין אלו (כ) וסעמם לו או נתון
לו אינו יכול לחזור בו . ל"ז עשן שאמר דוקא בעשן תדיר כגון כשזנות
של נתאומין ושל יצדים וביוצא בהן אבל תנור שהחיתר אופה בו
פת וכן כירה ביון רלא שרי קופרא דוכא דיומא לאו תדיר הוא . אכל
אי פסי רוכא דיומא מקרי עשן תדיר ודין כסל נתחומין ווימדי ואי הוא
ושתק מחל ושוב אינו יכול למחות (נ) ומיהו לכתחילה מצי מעכב
אפילו בעשן שאינו תדיר : וי"ל דבעשן סאינו תדיר אפילו לכתחילה לא
יכול למחות (נד) וכן מלהלי להכות . ועשן תדיר נמי דוקא חיבר רמשי
לרשאתא דחבריה ברוח מצויה אבל אי לא משי ליה אלא ברוח שאינה מצויה
לא

לכונן ה' ה' חלק ע"א ולי כראיה כמסק המור"ם וכל האחרונים ובתשובת
 פה"ק יונה ונמח"ר"א כשאו ונתנו אי עשן הנרפים היו כעשן כנסות
 או לאזכר לבסוף על הכיוון להביא ראיה ומכ"כ בעשן שאינו תדיר שלא
 וכל עשייתו לכתחלה ועל כדון חמרו פוק חוי מה עמא דבר שאין מוחין
 * (ג) בית הכסא שאמרנו כ' בשארית וסוראל שכני בה"כ שמכית
 הכסא שלכס בא תמיד רוח רע לבה"כ נדויכים להרחיק ומיורי אפילו
 כמקדס הצית הכסא לבה"כ והוא מלתא דאסורא שיתפללו הנזכר והיה להם
 ריח רע וכ"כ * (ג) שהם מכוסים וה"ה אם לא היה נגומא והיתה
 מוכסה ריח מתחלה אמר רוקא כשהו ע"ג קרקע ומגולין אלא שהיא באורך
 תלוי למנהג העולם: (ג) פירותיהם * א' היינו שהיא מוכנסת שחמאם
 צמיחו מתיירי שנתלכלך בדם משא"כ כצ"ח כפי ארס שמקח המירי ואוכלס
 וז"ל אחר זה שהעירות שלו כפאדים מתובת לו ירחק לו ולכונן בו שהם
 מוכנסים: (ג) כפסידים לו תובת לו ירחק לו היינו מפינק שחמאם
 צמיחו ולכונן בו שהן מתיירי * (ג) בית הכסא כנפסא דרפא *
 * פי' החפירה וגם הכסא שושבן עליו להיניח הריעי הכל הוא כצית
 דחברי ופתיח פתח חבית לילך דרך סל לביית הכסא שפירש בתוך חבירו
 ומ"ש ו"א כוכו ער מעוקא דילי' פי' החפירה שתחת בית הכסא היה רחבה
 מתחילה כצית וכנסם לרשות חבירו ואז"ל דמיירי דעוקא הוא חפירה
 צמיחו והרעי מתלגלת מכאן לשדה חבירו כעין צתי כסאות דפרסאי
 שנת"ח סימן פ"ג (ס) ואי לא מסלק ליה לריחא כו' כ' הע"ז פירש דלא
 מהכי הילוק או לא היו חוקה שזה שוען לא מכרתי לך לעולם שום קרקע
 וחוקה שלך אינה חוקה ולכך לא מחיתי ומשמע מכאן דכל סילוק ריחא
 מבה"כ שצנתי במקום דלא היו חוקה לא מהכי כיון כי זה יאמר דילמא
 לכעמיא לא תכסהו ואמרוך לפרוח בריחא ורייחא עכ"ל וה"ה הלוי כתב
 דבאזוה עכין שיהיה מהכי כיון: (סא) לא היו חוקה למילתא אחריתא
 דיכול חבירו לומר מ"ה לא מחיתי משום שידעתי שתנסרך להרחיק בית
 הכסא זה אימת ארצה כיון שא"י לסלק הסרחון מעלי: (סב) מל הנטף
 להביא ראיה וברורים שאין להם חוקה היו הכיוון מוחזק ברשותו והמוזק
 הוא בא להניח מרשותו עליו הראיה כמה שיען שקה בלי ראיה כ' כ"ג
 ראובן שיש לו מקום חרוץ סמוך לביתו של שמעון שהוא דר בו וכעפי' אשפה
 גדולה ואומר לראובן או בנה מקומך או גדר עליו שלא יהו משליכין אשפה
 ויהיה לו היקף הדין עמו וז"ל אומר שאין לו ההנאה ובריחוקו למכור למי
 שיכול לבנותו או לגדרו:

קני (א)

אחד מבני מבני כו' בכל מבני יש כמה חפירות אלא
 שבמפולש דהיונו שפתחה תמיד מב' נדרים והעובדים
 וצנים ככנסים חדר זה מבני ונאסר מנה שכנגדו בקפי בה רבים ולא שייך
 גבוייהו הסענה שמרבה מליכס הררך וכו' ולמנוס פ"י זה להאזין לעשות
 בו מלאכתו שהרי גב זולתו שכיון שאר רבים משא"כ מבני שאינו מפולש
 שאין לה אלא פתח א' ובמקום שיכנסו שם הם שנים ללכת דאין שם מעבר
 לרבים ומחיק מור"ם דגם בזה י"א שאין להם סענה זו מחבר להנר שבריתו
 מבוי וכו' * (ב) שמבקש לעשות הא שביקש ל"ד קאמר אלא ה"ה אם כבר
 החזיק ועשה שם מלאכה זו כמה שכני אין מושל חוקה לו * (ג) רופא או
 אומן * א' ה"ה רופא או רופא שהוא רופא לגופי בני אדם ואומן מ"ה דם
 ולא כע"ש שפי' דברי המכר ודמ"ס רופא כ' ע מקין דה ורופא פי' מוהל
 ולא קם שה יחב' לא"ם ל' הכי שהרי בממוך ס"ג כ' כל מילי דמב' א' למחות
 עכ"ל ודבריו מתורצים ע"ז וז"ל ונראה דלהכי"כ רבינו מילי דמנו כגון
 לחלק נרקה או להתפלל בעשרה להורות דוקא בענין מנוה התלוי בנירוף
 אששים כמו אלו לחשיב משא"כ כשאפשר לילך לביתו האששים שצריכין לכך
 מתכנין עליו שלא לעשותו מוהל אם הוא בענין שיבואו הרב' אששים לביתו
 (ד) סופר שטרית * א' פי' לאפוקי ס"ת וספרים דמנוה הוא: (ה)
 לימוד שאינו של תורה * א' שאם היה מלמד הינוקת חשבון או תשובות
 יכולין למחות בידו (ו) ואפילו נתרנו לו כול' כו' כך הדין ככל מני מעבדי
 הנזכרים בפנין זה אבל תקנות שמתקנין הקהל אין יחיד יכול לבטלן דבזה
 כ' אחר רבים להטות: (ז) לא ישכירו אפילו אינו מוצא אחר שוסכרנו
 בכני שיסכור זה * (ח) אבל למכרו הסעם שאין ברי היוקו דאפשר שלא
 אעשה בו מלאכה ולא קנה ריח לדירה או לסכור * (ט) למחות בידו *
 * א' ה"ה דהיינו לכתחלה אבל מהכי חוקה וכן הוא בהג"ה אש"ר *
 ובתשובת ר"ל חזיב ע"ש: (י) אבל א' למחות בידו: * א' מאחר
 שכנה החזיק ומ"ש המחבר בסיון ק"ה סע"ו דלא מהכי חוקה ש"ה דמיורי
 בקול גדול ער שמנדר הכותל שהוא היוק גדול: (יא) מקול השמים:
 * העעם כיון שמכה בפטיש כציתו או בחוכתו אין השכניה יכולין לפעב
 על מה שארס עושה כציתו משא"כ בדיכס הראשונים שהכנסין ויונאין
 והקול מהן הוא בחצר המשותף לכולם מש"ה יכולים למחות בו מלעשו היוק
 בחניהם: (יב) שכנה החזיק אינו ר"ל חוקת ג"ש אלא כל שכניו שגם
 מלאכתו ושמע ולא מיתה בזה ל' חוקה כחוקין: (יג) תינוקת ישראל אפילו
 קן של רבים פרי: (יד) בני מבני ר"ל מבני שאינו מפולש יכולין למחות
 צו מספיק שמרבה עליהן הכנסת ויונאין: (טו) ופתקו * א' פי' אף
 שפתקו

לא מחייב לסלוקי ואפילו כרוח מצוייה נמי דוק דפתיק לאינשי אבל
 אי לא מזיק לאינשי אף על גב דמטי לביתיה ומשהיר לאשהיה אם
 ראה ושתק מהל ושוב אינו יכול למחות אבל לכתחלה מצי מעבב:
 ק"ח (נה) בית הכסא שאמרנו דוקא בעין בתי כסאות שלחם שהיו
 על גבי קרקע ומגולים אבל שלנו (מ) שהם מכוסים בחפירות אם
 ראה ושתק מהל ושוב אינו יכול למחות אבל לכתחלה מצי לעבב
 ראובן ושמעון שהיו להן בית הכסא כסותפות והחפירה הולכת לתוך חניו
 של לוי ועכשיו ראובן ושמעון רועים לחלוק ולעשות שתי כסאות לוי
 יוכל למחות: ק"ט מי שהחזיק לעשות מלאכה רס או נבילד וכיוצא
 בהן במקומו ויבנסו העורבים וכיוצא בהן בגלל הרס ויאבלו וחרי הם
 מצידים את חבירו בקולם ובצפופ' או ברם שבתלוי' שהם יושבים
 על האילנית ופבלים (נ) פירותיהם אם היה קפרן או חולה שצפופ
 הזה מזיק או שפירות שלו (נא) נפסדי' לו ברם הייב לבטל אותה
 המלאכה או ירחיק ער שלא יבא לו נזק מתחתו שהחוק זה דומ' לרית
 בית הכסא וכיוצא בו שאין לו חוקה: וה"ה כל מק גדול שאין אדם
 יכול לסנלו: ס בני מבני או בני חצ' שנעשה אחר מהן אומן ולא
 מיתו בידו ואח"כ רוצים למחות בידו יתבאר בסיון שאחר זה *
 סא כל דבר שידוע שאין המערער יכול לסובלו אע"פ ששאר בני
 ארס סובלים אוחו אין לו חוק' כנג' מערער זה * סב הא רוקטרא
 ובית הכסא אין להם חוקה דוקא רעביר להו מזיק ברשותא דנפשיה
 אבל אי אחזיק רעביר (ט) בית הכסא בגופא דארעא דחבריה דפתח
 לביתיה דמזיק אי נמי רעביר בית הכסא ברשותא דנפשיה דעוקא
 דיליה אויל לביתא דחבריה כיון דגופא דארעא קא מחזיק אית ליה
 חוקה ואי טעין דובניה נהלי' נאמן בשבועה מ"ס אית ליה לכסויי
 להריא בית הכסא או להריא עוקא פי' היבא דליסתלק מיניה ריחא
 אע"ג דאחזיק ביה בהכי בלא כיסוי (ס) ואיל לא מסלק ליה לריחא
 לא הוי חוקה בלא אפי' אם אמר מסלקי' ליה לבית הכס' ומשמע שגמ
 ביה במלתא אחריתא לאו כל כמיניה דלביחן חכסא אחזיק וכיון דלא
 חוי חוקה לגופי' (סא) לא הוי חוקה למילת' אחריתא ויש מי שאמר
 שביון שהחזיק בגוף הקרקע חרי הוא שלו לאיזה תשמיש שירצה
 כלבר שלא יגיע לחבירו מטנו שום נזק * סג מי שהחזיק במק שי
 לו חוקה בגוף שפתח חלון אי העביר את המים או שלא הרחק
 שראוי להרחיק והרי המחזק טוען אתה אמרת לי לעשו או מחלת
 אחר שראית או הזכר הנזק ושתק ולא מחית בי והניק אומר עכשיו
 דא שראיתי ולא ידעתי מקורם או שאמ' בשראיתי מחיתי כך ואח"כ
 אמרת עתה ארחיק או אסתוס ואחא מרחח אותי מיום אל יום כד
 שתקבע חזיקך בכל אלו וכיוצא בהם (סד) על הניק לחביא ראיה
 ואם לא הביא ישבע המזיק היסת ויפטר * סד החזיק בגוף שאין
 לו חוקה כגון עשן ובית הכסא וכיוצא בהם וטען המזיק שקנה מיר
 של גיזק על המזיק להביא ראיה שקנו מירן ואם לא הביא ישב' הגזיק
 היסת שלא קנו מירן על כך ויסלק זה הזיק: (לעיל פי' ק ד מתבאר
 כבעיק' י"ע דהבא מכח כותי הוי ככותי לפנין כחוקין דחתו ממיל' אבל כיוקין
 אלו שנתבארו בסיון זה דנריך להרחיק עמו מסיס דהוי כמזיק נזקין חק
 חוקת כותי מהני ליה דיוקין נזקים: כ' שכניס הדריס נידר וביתו של אחד
 כפרן ועל ידי זה נאים גביס לבית הסני ואחר השני גזור ביתך או מוכרנה
 לאחרים כי אתה גורם לי הניק י"ה דהדין עמו ונריך לתקן היוקו ויש חולקין
 דלא הוי גינה דיליה וכן אם לא גדרה ונעשה לו היוק פטור מלפנס:

קני דין מי שיר' לאומנתו של חבירו ומי שמביא סחורח לעיר אהרתו וכו' סעיפים:

א (א) א' מבני הכבוי שאינו מפולש וי' דנמנוי אין יכולין למחות
 וסאין דיוני' אלו אמורי' רק בתור (ב) שטבקש לעשות (ג)
 רופא או אומן או גרדי או (ד) סופר שטר' או מלטר תינוק' (ה)
 לימוד שאינו של תורה בני הטבוי מעבכין עליו משני שמר'ב עליהם
 הנזכרים דחיוצאים (ו) ואפילו נתרצו לו כולם חוץ מאחר אותו א'
 מעבב עליו וכן מי שיש לו בית בחצר השוחפין (ז) לא ישכירו לא'
 מאלו (ח) אבל למכרו י"א דשרי ואחר כך ישתפו דינא נהדי לוקח וכלנר
 שלא ימכרו לכותי דלא ניית דינא: ב חנות שבחצר יכולים השכנים
 (ט) למחו' בידו ולומר לו אין אנו יבולי' לישן מקול הגננסי' היוצאים
 אלא עושה מלאכתו בחנותו ומוכר בשוק (י) אבל אינם יכולין
 למחות בידו ולומר אין אנו יכולין לישן (יא) מקול הפטיש או מקול
 הרית' מאחר (יב) שכבר החזיק לעשות כן ולא מיתו בידו * וי"א
 דכל מה שמוסר בחנותו וביתו אפי' לכתחלה אינו יכולין למחות ודוק כפי
 ארס בריאים אבל אם הם חולי' והקול מזיק להם יכולין למחות: ג וכן
 יש לו ללמד (יג) תינוקות ישראל תורה בתוך ביתו ואין השכנים
 יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול החינוקות של
 בית רבן וה"ה לכל טילי רמצה שאינם יכולים למחות בידו: ד
 (יד) בני מבני או בני חצר שנעשה אחר מהם אומן ולא מיתו בידו
 שהרי החזיק והני העם נכנסים ויוצאים לקנות (טו) ושתקו לא
 החזיק

מאמר קדישין הלכות שותפים קני רנו חשן המשפט פח

לענין שאר דברים נהגו הקדמונים שאם אחד נסע מן העיר שנים עשר חדש וגילה דעתו שאין דעתו לחזור חזקתו אבל אם לא גילה דעתו בכך לא חזקתו עד שלש שנים • ואם גילה דעתו לחזור לא חזקתו חזקתו אפילו בשלש שנים ויש אומרים דאפילו בפתח לא חזקתו בני העיר שהיה להם (דע) חזקת ישוב אם נתיישבו פעם אחת מן העיר ואחר כך חזרו מקנתן והשתדלו הישוב אין לאחריהם עליהם כלום עיין סוף סימן קמ"ט עדין מי שהחזיק במנוח עם הקהל :

הלכות שותפים בקרקע קני שנים שהן שותפים בחציבא לדי חזקה כיצד יבנו הבתל רבו י"ג סעיפים :

א הצד השותפין (א) שיש בה דין חלוקה או שחלקו ברצונם אע"פ שאין בה דין חלוקה יש לכל אחד מהם לביק את חבירו לבנו' הבתל באמצע כרי שלא יראה חבירו בשע' שמשתם בחלקו ואפילו עמדו כך שנים רבות בלא מחיצה בפתחו לעשות מחיצ' בכל עת שירצה : (ב) ואפילו יש מנהג בעיר שלא לעשותו אין הולכין אחריו וכופין לעשותו ואפילו אמר האחד חזקתי כך בלא כותל (ג) ואתה מחלת לי לא מהני (ד) אלא אם כן יש עדים שמחלו זה לזה על החזק דאיה פוב אינן יכולין למחות : ב מקום שאין בו דין חלוקה שרצו שותפין לחלקו אף על פי שקנו מידם בל אחד מהם יכול לחזור בו שזה (ה) קנין רברים הוא אבל אם בידר בל א' חלקו ורצה' זה ברוח פלוני וזה רצה ברוח פלו' וקנו מידם ע' זאתם יכולים לחזור בהם (ו) וכן אם הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו וזה בעצמו והחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידם אין א' מהם יכול לחזור בחבירו וי"א שאפילו החזיק שלא בפני חבירו ולא אמר לו לך חזק וקני קנה ואפילו לא החזיק לא אחר זכה הלה בחלק האחר : (ז) וע"ל כפי קע"א מדיני מקומות בבי' : ג בותל זה יבנוהו על מקום שניהם ובהוצאות שניהם (ז) ואין אחר מהם יכול לומר לא נתרציתי לחלוק אף על פי שלא היה בו דין חלוקה אלא בתנאי שחבונה אתה משלך ואפילו אם יש לאחד (ח) פי שנים בחצר יעשו הבתל לחצאין • היה א' מהן עשיר וא' עני אם א' רוני לכנו' בשלו ולכנות (ט) א' יותר ואם אינו רוני דנו (י) כמו דנית ופליה וע"ל סימן קס"ד (יא) ואם שניהם עניים משתמס' כך ומכ"פ כל אחד ירחיק ענמו בכל מה דאפשר שלא יזיק חבירו בראייה : ד רחב כותל זה בנהג המדינה שנוהגין השותפים לבנו' בשחולקין ביניהם ואפי' נהגו לעשות מחיצה ביניהם בקנים וכחיצין ובלב' שלא יהיה בה אויר שישתבל ויראה את חבירו : ואם נהגו בפתות מקום והזנין י"א דלא הולכין (יב) אחר המנהג ההוא (יג) ואם אין מנהג ידוע בעיר יתקן כפי ראות עיני הדיוק ע"פ מומחין ואם קנו מידו לכנות מחינה לא יוכל לחזור בו דלכנות לא מקרי קנין דבר (יד) וי"ח בזה : (טו) ואם נהגו במחינה קלה והאחד אומר לעשות כולה משלו באגמם ולכנות תוך שלו או להיכך י"א דחבירו (טז) יכול לעכב על דיו ועשו כמנהג וי"ח : ה אם אחר זמן נשל כותל זה המסך והאבנים של שניה' ואם נפל לרשות א' מהם או שפינה א' מהם את כל האבני' לרשותו (יז) וטען ששבר לו חבירו חלקו או נתנו לו במתנה אינו נאמן אלא חרי המ ברשות שניהם ער שיביא ראיה ויש מי שאומר דרוקא (יח) בשאהבנים ניברים שהם מזה הבתל : ז כותל שבין שני שותפין שנשל ובאו לחלוק האבנים והיו בצד הבתל של אחד מהם אבנים יקרות יותר ממה שבצר חבירו ורוצה זה שהם בצדו לזכות בהם אין שומעין לו ז • אם אין בו דין חלוקה ולא נתרצה האחד לחלוק אלא על מנת שיצו חבירו כל הבתל (ך) אין לו חק אלא בשטר או שיבנה האחד

יכול למחות אף שיש לו היוק מה וי"ח שיש מנהג במדינות וואלין אודת הנאביל"ה על האורחים הבאים למכור או לפתור ולפי תשובת הרשב"א משמע דינהגו כפי מנהג אבותם אבל מכל האחרונים ואכמה • ת משמע שאיסור גדול בזה ואפילו המתקנים הנביל"ה לחברת ת"ת או לנדקה כתב מהרש"ך דאין זה נדקה אלא נפקה ונכרם עפ"ה במוסכס הדינה מחדש שלא ליקח הנאביל"ה ועיין בחקו משמע שהבוא בשט"ב • אמר ר"י ומקללין ע"ז ולהשומע יונקם :

(בט) חזקת ישוב כ' בתשובת הניח מאירות • * מחזיקי הרבארי שהחזיקו שני כפרים ואחד רוצה לזולל במכירת המשקה כפי השער ועין מרגול כפי הכפר האחר אג"ו ע"פ באריכות ולכסוף העלה בדאיות דיכול למחות ואף שהיה עושה בשלו ואין לו שיוכות ע"ה שר השני אכן נראה באם שמושה שבר טוב יותר מחבירו שדרך עולם ליקח מן התבוא' ב' מידות והוא לוקח ג' מידות וקני ועי' מרגול אג"ו כראה דמפיר דמי ודמי להא מתני' דא"ל מפליגינא אמנווי וכו' ע"פ :

הלכות שותפים בקרקע קני (א) שם בה דין חלוקה : * דין חלוקה כ' המחבר לקמן סימון קע"א וכאן בא ללמדו שבין שנים לחצר שיעור חלוקה שאו אין יכולת לכפות זה א' על החלוקה ובין שאין בו שיעור חלוקה שאו אין יכולת לכפות זה א' אלא הם חלקוהו מרנוס כיון דעכ"פ לאחד חלוקה דאין כ"א משתמש אלא בחלקו יכולים לכפות זה א' סיכסו מחינה מסקת ביניהן כדי שלא יזיקו זה א' זה יזיק ראייה : (ב) ואפילו יש מנהג והעם דמקום שיש ברי הויקו תדיר כמו זה אין הולכין אחר המנהג :

(ג) ואתה מחלת • * ה"ה אם אמר מכרת לי או נתת לי במתנה : (ד) א"א כ"ס עדים שמחלו ה"ה אם מכרו או נתנו במתנ' ע"ל כפי קנ"ד הע"ס בזה ומ"ס ע"א נקנין על המחילה • (ח) קנין רברים • * פי' כל קנין היינו שנותן סודר להמקנה ומקנה לו והמקנה מקנה לו כנגד הסודר החפץ שרונה לקנותו והכא כשקנה מידו על החלוקה אין כאן שום דבר שיחול עליו הקנין שיקנה לו הסודר החלוקה אין בו ממש ואין הקנין חל עליה (ו) וכן אם הלך זה בעצמו פי' אף שלא אמר א' לחבירו לך חזק וקני וגם החזיקו זה שלא בפני זה מהני דהא אין כאן אלא בירור סלקי לבד : (ז) ואין אחד מהן • * ר"ל דאע"פ שאין בהם דין חלוקה אפ"ה אי"ל לא נתרנתי : (ח) פי שנים הטעם דנרדף להלך היוק ראייה מחלק אחד כמו משני חלקים (ט) א"ל יותר פי' ואין הלה יכול לעכבו ולומר בנה באמצע החצר כדי שאוכל אני לסמוך קורתו ואם לאו תכנסתי שסתמי ידו וחרבה לכנות באמצע החצר תתן לי חני ההונאה קמ"ל דא"ל לכל זה : (י) שחצבית ועליה פי' כשבעה ב' הוא יעשיר ובעל העליה הוא עני או אפכא וכפל הבית והעליה רבונה העשיר הכל על הונאותיו ודר בכלו עד שיתן לו העני חלקו ה"כ • (יא) ואם שניהם עניים ויכולין ליקח מן הנדקה לעשות כותל מהנא והכא : (יב) אחר המנהג ההוא פי' אם אין שני מרונה לזה ולומר אין רכוני בנדר כל דהוא דיכול ואנשרך לחזור ולטרוח בכנינו • (יג) ואין המנהג ידוע : * כפי ראות עיני הדיוק כ' המ"ע ונ"ע ע"פ : (יד) וי"ח בזה אבל אם קנו מינה דמשעבר כפשו לבנות או מחייב ענמו ליתן כך וכך מהני לכ"ע דה"ל דרך הודאה או שטור • (טז) ואפ"ה נהגו במחינה קלה • * א"ל בכה"ג יכול לעכב עליו ולאמר לו אם אתה כוכם בתוך שלך לא יהיה לי רשות לסמוך עליה ואפילו א"ל אתן לך רשות לסמוך עליה מני א"ל אי במכר לא בעינא השתא ליקח ואי במתנה לא כיחא דכתיב ושוכח מהנות יחיה והאי סברא אי במתנה לא לא נחא לי כתבו הרי"ף והרמב"ם בדבר שאין בו דין חלוקה והביאו השור והמחבר לקמן בסימן קע"א סי' ג' וכ' עליו שהרא"ש ור"ל לא ס"ל הכי ע"פ

והט"ז חולק על דין זה וכ' תמוהן הן עלי הדברים דהא אין על זה אלא להלך שרונה שיהא לו כותל שיסמוך עליו הוא תמוה מאד מהיכן זכה זה דלא מנינו שחייבו חכמים את שניהם לעשות מחינה בשביל תועל' המיכת קורות עליה אלא בשביל שיהיה האדם עומד עם הלך זה מחבירו ואינו רוצה להשתמש עם כלל וכי יכול לכופו לבנו' עמו מחינה וה"ל דכוותי' סיון שבוכה הספק כותל ומסלק היוק ראייה ממנו הרי כאלו אינו דר שם ועכ"ז תמה אני על רמ"א בזה שמקור הוא מן הרא"ה ולא פסק כן אלא במנהג כותל אבנים ודונה שיטתה לו כמנהג כדי שיוכל לסמוך עליה משא"כ בדבר הרמ"א ש"כ זה במקום שנהגו לעשות מחינה קלה דאין ראוי לסמוך עליה ולמה ימחה עכשיו בידו לבנות עכשיו משלו ואין זה אלא תמה ולעכ"ד נראה לתרץ כוונת הרא"ה כיון שמנהג המקום לעשות כותל אבנים מה שהוא נהג הדין שדי במחינה קלה של הזנא והכא א"ו י"ל ותחלת תקנתם היה שלא יהא קטטה בניהם שדרך המחינה קלה ליפול וינשרך לבא כל פעם דנינא ודינינא וגם המחינה הוא לתקנת שניהם שיפלוש להשתמש בו ולכנות ולסמוך עליהם קורות בעת שינשרך להם או מטעם אחר ולפ"ז כפי מה שנתקף עלילה מועטת אין ביד א"ל לשנו' המנהג ויכול לומר אהבה כפי המנהג ולא כיחא לי במתנה או שאר טענות ואפשר שיש לפרש כן כמי כוונת רמ"א בסעיף הקודם לזה מ"ס היה אחר עני וי"א עשיר וכו' אבל בשני עשירים ויכול לעכב משעם הנ"ל לפ"ז יש לומר כוונת מור"ם דאע"ג דמנהג המקום לעשות מחנה קלה ויכול לומר לא אפכה מן המנהג שראוי תכ"פ לסמוך עליה דברים קלים ואינו רוצה להנות ממנו אפילו הכאה מועטת ונ"ע ודוק : (טז) יכול לעכב ע' דיחאמר לו אם אתה כוכם בתוך שלך לא יהיה לי רשות לסמוך עליה ואפילו אמר ליה כיחא אתן לך רשות לסמוך עליה מני א"ל אי במכר לא בעינא ליקח ואי במתנה לא כיחא כודאוי או בתן לו רשות להשתמש במתנה בודאוי א"ל לעכב חדיא דמשפך הסמ"ע שר"ח והרא"ש חולקין ע"ז ומה שתמ' הס"ז על המור"ם ע"פ קטפה לי הא"כ מורם סתם במחינה קלה היינו של אבנים רק של עגים או שאר דברים שיכולים לסמוך והא ראייה דכ' קלה ולמה לא כ' במחינה כל דפוא אלא ר"ל קלה משל אבנים ע"פ זה ברור • (יז) וטען שמכר לו חבירו חלקו • * עיין בס"ז מה שהקפה לדעת הרא"ש ולעכ"ד נראה כוונת הרא"ש דאחר הנפילה א"ל לומר כן מאחר שדרך של רוב ב' א' לעשות מחינה בשותפות וכ' בתום מסעם דה"ל לומר עדים על ככה או שטר א"ו מפתחא עשאוהו כדין : (יח) כשהאבנים ניברין ומזיני בראון עתה האבנים תחת ידו דא"ל כ' יש לו מגו : (יט) אין בו דין חלוקה • * אורחא דמלתא נקט דאלו יש בו דין חלוקה מסתמא בוכין

מאמר קדישין הלכות שותפים בקרקע קנה קנט קס השן המשפט פמ

לרשות אחד מהם חריגה שלו: ר (ט) מי שחיה לו חרבה בין
 נזרבות חבירו וצטרף חבירו ונרד רוח ראשונה ושנייה ושלש נחת ער
 עומצאת חרבה זמנ' רוחותיה נזררה אין פתיבין אינו ליתן
 מוצאצאה בלום שהרי לא הוציל לו ודרי חרבתו פתחת רשות
 זרבים כמו שחיתה לפיכך אם נרד לו רוח רביעי' ער שנמצא' רבת
 נוקפת נרד מגלגלין עליו-את הכל ונותן חצי הוצאה שיוצא זה
 בר' רוחות (י) ער ארבע אמות . גרר ב' רוח' ועמד הניקוף ונרד רוח
 שליטית ועדיין פתוח לרוח ד' נראה לי דחין צריך לפל' לו כלום עד שגדור
 אחד מהן רוח רביעית: ובלבד שיהיה מקום הכותל של שניהם אבל
 אם היה הכותל של זה שכנה ובחלקו בנת אין מגלגלין עליו אלא רבר
 פועם כמו שיראו תריינים (יא) שהרי אינו יכול להשתמ' בכח ליכונן
 (יב) אם הניקוף עצמו הוא שגרר רוח רביעי' הרי גייה רצת ונותן חצי
 ההוצאה של שלש רוחות אם היו הכתלים של שניהם: וכל זה מארי
 שגרר בנימוכין הניקוף אבל אם גרר מבחון וכינו וכן הניקוף עדיין פתוח (יג)
 אם הוא מקו' סנהנו לגדור (יד) אין הניקוף צריך לפל' לו כל' אף כסגרר הניקוף
 כל ארבע רוחות אבל אם גרר הניקוף (טו) א'מן הרוחות דגלי דתיה דתיה
 ליה חייב ליתן (טז) כמו מה שגר' לו הניקוף יתיר: ? הא רמגלגלין עליו
 הכל דוקא בשגרר הרביעית בבנין ל' שניקוף ל' שניקוף אבל אם גרר
 הרביעית בקנים אינו נותן לו (יז) אלא רצי הקנים . ח אם אין
 הניקוף יבול לברר כמה הוציא ישבע בעין ראוריית וישול (יח) כיון
 שברשות הוציא ואם אמר שומנו לי בפתות שבושמות סנהנו ב' יא
 שבושה שומעין לו ולענין טענת פרעון (יט) א"ג לומר פרעתי ער
 שוביא ראיה: ט אם מתחילה אמר לו ניקוף לא אתן לך בלום
 דלדירי סני לי בנטורא בר זוזא רחיט (ך) גרר של קוצים אינו נותן
 גל אלא רפי נטורא בר זוזא אפי' לא אמר לו כן אלא לאחר צנדר
 השלישית כהן שאמר לו קורם שגרר הרביעית .

קנט היזק ראוי שמגג לגג וכיצ'סירורה וכו' ד"ס:

א (ה) ב' בתים זה בעד זה והיו ננותיהם (ב) עשויים לרידת
 (ג) אפילו היו בשני צידי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי
 גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו שהוא דר בו זה שלא בנדר זה (ד)
 נמצדוף בדי שלא יראו זה את זה אף על פי שבני ר"ח רואים אותו
 יכול לומר כל אחד לחבירו אלו אין רואים אותי אלא ביזם בעת
 שאצמד על גבי אבל אתה (ה) רואה אותי תמיד: ואם הגג שכל ער
 פני ר"ה רואין אותו כמו שצמד נגג אין כאן היזק ראוי . ב גג
 הסמוך לחצר חבירו עושה לו מעקה גבוה ר' אמות אבל בין גג לגג
 משאר הגגים אינו זקוק לר' אמות שאין בני ארס דרים בנגות רפיכך
 אין בנגות היזק ראיה אבל צריך לעשות מחיצה בין ב' הגגים גבוה
 צערה שפחים כדי שיתפוס אותו בנגב אם נכנס לרשיתו . (ו) וי"א
 דוקא שהגגין סמוכין זה לזה אבל אם איור מפסיק ביניהן לא פנא אייר רשות
 היחיד או איור רשות הרבים בעינין מעקה כלרך שנתבאר נבמוך וכן נראה
 לי עיקר: ג אם האהר אומר חצוי שלי אכנה אותו לרוח מזרח
 והשני אומר לא בי אלא אני אכנה אותו רוח יפילו גורל ואם בא אהר
 לפנינו ותבע ואמר לחבירו או תעשה אתה הטעקה ואני אתן לך חצי
 ההוצאה או תן לי וציעשנו שומעין לו אבל אם המתיין ער שעשה
 חבירו חצוי שלו ואמר לו הואיל והתחלת גמור אם חלה אינו רוצה
 אינו יכול לכנס . ד אם הגגים רחוקין בענין שאין מסתלק היזק
 ראיה כמה שיבנה כל אחד מעקה לחצי גגו ויעדיף וצריך לבנות כל
 המעקה אם יכולים להסכים שיבנה א' הכל ויקבל חצי ההוצאה
 מחבירו הרי טוב ויבנ' הכל ויכתוב שטר לחבירו שחצי הכנין הוא
 שלו ואם לאו יטילו גורל ביניהם מי יבנ' הכל ויקח חצי ההוצאה
 מהבירו:

קס גג הסמוך לחצר ושתי חצרות גבו' מחברתה וכו' סעיפים:

א (ה) גג הסמוך לחצר חבירו בעל הגג מניק לבעל החצר (ה)
 ואין בעל החצר מניק לבעל הגג לפיכך צריך בעל הגג לעשות
 ביניה' מחיצה ר' אמות כדי לסלק היזקו ואין בעל החצר מסייעו א"א
 בפו שיניע הלוקו למחיצת י' טפחים כדי שיהי' נתפס בנגב ואם קרקע
 החצר גבוה מן הגג צריך בעל הגג לבנות על שלו לבטה ער שיהיה
 גבוה ר' אמות למעלה מקרקעית החצר כדי לסלק היזקו ואפילו אם
 לחצר וצריך בעל הגג לבנות מחיצה גבוה ארבע אמות מקרקע
 החצר ויש מי שאומר רכיון שהגג נסוך מן החצר ארבע אמות שוב אין לו היזק ראיה ואינו צריך לעשות כלום: ב ואם הגג נסוך מהחצר
 י' א שאין העליון (ג) זקוק לתחתון כלל וי' ארה"ם כשהחצר גבוה מרגג עשרה טפחים אבל אם הוא גבוה פחות מעשרה טפחים בונה בעל הגג
 ער קרקע החצר ורואין כמה חסר עדיין להשלים לגובה י' ויתן לו בעל החצר החצי מזה: ג ב' הצרות שקרקעית הא' גבוה מהחבירו צריך
 העליון לסייע לתחתון לבנות למטה וחתחתון צריך לסייע לעליון ער שיהיה גבוה ר' אמות מקרקע העליונה ולמעלה: ואלו החצרות גבוהה הכנה
 של עליונה שיעור עובי חצי הכותל ובנין הכותל על קרקע שניהם ער שיהיה גבוה ר' אמות מקרקע העליונה ולמעלה: ואלו החצרות גבוהה הכנה
 או שהשתתקו אינו רחב להביע בו מרחוק ולפטר שנמחינה מועטת יסתלק היזק ראיה שלו כגו במחינה פיראה לבני ארס סאינו מניק עור נראיתו:

מי שחיה לו חרבה לרבותא קמט חרבה אע"פ שאין לו הנאה ממנו כ"כ
 אנגלגלין עליו את הכל כסגרר חרבתו ומכ"ס נכה וסדה ליש לו הנאה
 דמניל את תבולתו וורעו מדריסת רגלים ומכסמות ומעניא נישא (י) עד
 ד"א * דהוה סימור כותל ונדר עטוסין בחצירות כמ"ס המחבר לעיל
 ד"ס קכ"ו: (יא) שהרי א"י להשתמש ואף אם ירנה הלה ליתן לו רשות
 להשתמש בו אחר סימור חצי הונאיתו מ"מ כיון שברכוכו תליא ואם אינו
 רונה א"כ ליתן רשות אחי' אם ירנה לפרוע לו מ"ה ג"כ א"י לכופו בת"כ *
 (יב) אם הניקוף * אף למדנו בו דלא תמא' כיון שלא הניקוף המקוף כל
 חרבתו א"כ לא הועילו עשוי' כלום לחייב הניקוף וגם כיון שהמקיף לא
 היה יכול לתבוע מירו הניקוף כל סלח הניקוף רביעי' כתיישא ממנו קמל' ?
 (יג) אם נמקום: * פירש בון שאמר לחבירו משום פניא נישא או
 שיתפס כנגד אף ביחוס' שאין לחוש' לדריסת הרגל כנון זה רכבר גדר
 מבחון הסדות: (יד) אין הניקוף * אף העצם שואמ' לא נהנתי ונדרו
 פלומה שאכתו אכי נריך לגדור כיני וכו' הודות עם כניב: (טז) א'מן
 הרוחות פי' א' מארבעתן והמקיף גרר אינך רכבר כתבאר הכל סלח הניקוף
 ארבעתן אינו חייב הניקוף אף אם גרר הניקוף א' מהם * (טז) כפי מה
 שגרס לו הניקוף ותיורה פי' דמשעריה זה דרואין בתשבור' כמה אמה על ארס
 ים בכלל כל הפחות שפליהן בכלל הוציא כל הוציא הגדרה ואח"כ רואין
 כמה אמה על אמה יש בשרה זו הפנימי' לח' דומחשבין כמה אמה על אמה
 יש בו שלום או רכוב מרל השרות יתן שלום או רכוב להוצאותיו: (יז) לא
 דמי הקנים מארבעתן נותן לו כל' הקנים בקנים כמו שמקיף רביעית זו
 (יח) כיון שברשות' הוציא פי' שנהנה חבירו מזה קרא ברשות וזה
 כשהגגיה הכותל שביניהן בנ' יותר מר' א' וחבירו בונה כותל כנגדו לנריך
 לפלס' לו מה שהגגיה בונה ג"כ אס' א"י לברר ישבע כמה הוציא בהגבהה
 וישול: (יט) א"כ לומר כ' העצם מפני שאין החיוב ידוע: (ך) גדר
 של קנים: * א' אום ירשו נטורא בר זוזא שרונה לשכור שומר כער זוז
 מש' הקאמ' לו ניקוף מתחלה ללא יתן לו כלום כ"כ א' בשי' השכירות דהחמה

קכ"ו ד"ס:

א (א) ב' דתיב זה בעד זה רצה לומר שהאח' אינו גבוה מהשני
 שאז ע"פ ר' יוחנן למעקה ד"א כיון דעשוי' לדירה
 לאחוקי אס' ג' גבוה מחבירו ר' א' טעקה ע"כ פגובה ר' א' כשהגג
 דלמטה אינו רחב לעמיד ולהנין מרחוק גם מ"ס המחבר כ' כפיך שאמר זה
 גג הסמוך להנר כו' נראה דפירש כן שהוא סמוך ואינו גבוה מהחבר מ"ס
 עינין ששיטה עכ' פיימחה גבוה ד"א * (ב) עשוי' לדירה * א' פירש
 שהוא מקורה וזה * (ג) אפילו היה בשני צידי ר"ה ר' א' רכב' א'
 צעי' לאחיותי מבני ר"ה העוברי' ביניהן * (ד) ומעדיף: * א' פי' האחד
 עושה על גגו לרוח מזרח וכו' לכד מערס וכ' א' מוכיף קנת כנגד פת מר
 חבירו כדי שלא יראו ג' ונראה להרמב"ם א"כ הא הערפה אלא כשהגגין
 זה כנגד זה דלא יכולין להיזק זה על גג זה מן הצד אבל כשהצתים והגגין
 מעליהן מן זה בעד זה ממש או א"כ להעדרה זו והרי כשזה פשה החני' לכד
 מזרח וזה לכד מערב תכופין זה לזה שוב א"י לראו' זה לזה: (ה) רואים
 אותו תמיד: * א' פי' אפילו בליילה ואפילו כשאני ושב אפילו בלא כיוכס
 הראיה אלא דרך הלופ' משא"כ בני ר"ה והטעם העלה סלח הששו' אף לטעם
 שרבים אינם רואים כשהוא ושב דאלו לטעם שרבים אינם רואים לא בליילה
 אין זה כיון גדול כי אין דרך ב' א' פסות עסקין בליילה וכן מה שרבי' דוקא
 שפייכ' לראות אין זה היזק גדול כ"כ כי כמו שרבים לא יעשו עבירה
 לביין כדי לראות כמו כן לא יפשה זה וירחק ענמו מלראות בכל מה שיוכל
 ותלמודא קמט' עשמיס לרווחא דמלתא ואינך עשמיס אינך סלח נרומס:
 (ו) וי"א דוקא כו' מתוך שסמוכין זה לזה יכול לראות מתו יעלה חבירו
 לגגו ויהר מ' .

קכ"ז גג הסמוך ר"ל שהוא סמוך בנזכר שאין גבוה א' מחבירו

א (ב) ואין בעל החצר כו' הטעם דבזנר יש תשמיס קבוע
 מדייר ומיה מוכע בעל הגג מלפשות תשמישו על גגו ולא יבוא לירי היזק
 עראייתו של בעל החצר אבל בעל החצר יזק מבעל הגג שאינו כש' ממנו
 כיון שאינו רגיל להיות על גגו * (ג) זקוק לתחתון כלל הטעם כיון דבעל
 הגג עם מניק עליו מוטל לסלק היזקו ומחילא כסטר הצליון:

קכ"ח (א) לבנות דלת וכו' שער וכללו הוא ג"כ כנר ומכסול

(ב) גיור וכיוצא * א' הסמ"פ גרים פיור וכיוצא פי' סיד' הסד כותל
 נטיס

הגג נסוך מן החצר ארבע אמות יש מי שאומר ראיתי איכא היזק ראיה כפנו
 החצר ויש מי שאומר רכיון שהגג נסוך מן החצר ארבע אמות שוב אין לו היזק ראיה ואינו צריך לעשות כלום: ב ואם הגג נסוך מהחצר
 י' א שאין העליון (ג) זקוק לתחתון כלל וי' ארה"ם כשהחצר גבוה מרגג עשרה טפחים אבל אם הוא גבוה פחות מעשרה טפחים בונה בעל הגג
 ער קרקע החצר ורואין כמה חסר עדיין להשלים לגובה י' ויתן לו בעל החצר החצי מזה: ג ב' הצרות שקרקעית הא' גבוה מהחבירו צריך
 העליון לסייע לתחתון לבנות למטה וחתחתון צריך לסייע לעליון ער שיהיה גבוה ר' אמות מקרקע העליונה ולמעלה: ואלו החצרות גבוהה הכנה
 של עליונה שיעור עובי חצי הכותל ובנין הכותל על קרקע שניהם ער שיהיה גבוה ר' אמות מקרקע העליונה ולמעלה: ואלו החצרות גבוהה הכנה
 או שהשתתקו אינו רחב להביע בו מרחוק ולפטר שנמחינה מועטת יסתלק היזק ראיה שלו כגו במחינה פיראה לבני ארס סאינו מניק עור נראיתו:

קכ"ט דברים שבני החצר כופין זה את זה וכו' סעיפים:

א ב' חצר כופין זה את זה (ה) לבנות דלת וכית שער החצר וכן כל הרבדים שהחצר צריך להם צורך גדול או הדבריה שנגדו כיו המדינה
 לעשות

חשן המשפט הלכות שותפים בקרקע קסא קסב מאמר קדישין

עשות אבל שאר הרברים כגון (ב) ציור וכיוצא בזה כוונתו עשה אחר מעצמו אם גילה השני דעתו שתוא חשן בו מכלליו עליו את הכל וניתן לו חלקו כדצאח : ב מי שיש לו בית בתצר ואינו דר עמוס הייב לעשות עמה דלת נגר ומצדו לכל לא שאר רברים : ג בשותף רברי' אלו גובין לפי חסמון (ג) ולא לפי קירוב הבתים דדוקא בעיר אמרו לפי קירוב כתיב אבל לא בתצר ויש מי שאומר שרין החצר כרין העיר . ד אס' א' מבני החצר איני רוצה ליחן צתיקין הצריך ואינו רוצה להשכיר ביתו שבחצ' יתקנו הם וישכירו ביתו ויקחו השכירות ער שיפדעו מחלקו חסניע לו . ה אחר מהשותפין כחצר (ו) שבקש להעמיד בה במתא או ריחים או לגריל פה תרגומים חבירו מעבד עליו וכן שאר רברי' שאין דרך בני המקום לעשות בחצירותיהם כפול' השותפין מעבדיו זה על זה חוץ מהבנים (ה) לפי שאין דרך בנות ישראל להתבונן על גב הנזר : ולכן כיוקם שהאסים כונסים וליכא האי טעמא יכולין למחות לנשים ודוקא אי כונסות ב' אמות שלהן וליכא מדרון דאזל לחלק חבירו אבל אי איכא מדרון וכ"ס אס' רנא לכנס ב' אמות של חבירו יכולין ליחות : ו (ו) חיש הצירות השופכות מים לביב א' ונתחלקל צריכים לסייע לתחונה כצאח עלי זה מסייעת לכלם ואין שום אחת מסייעת לה והתחונה אינה מסייעת אלא בנגר הצרה .

עשות אבל שאר הרברים כגון (ב) ציור וכיוצא בזה כוונתו עשה אחר מעצמו אם גילה השני דעתו שתוא חשן בו מכלליו עליו את הכל וניתן לו חלקו כדצאח : ב מי שיש לו בית בתצר ואינו דר עמוס הייב לעשות עמה דלת נגר ומצדו לכל לא שאר רברים : ג בשותף רברי' אלו גובין לפי חסמון (ג) ולא לפי קירוב הבתים דדוקא בעיר אמרו לפי קירוב כתיב אבל לא בתצר ויש מי שאומר שרין החצר כרין העיר . ד אס' א' מבני החצר איני רוצה ליחן צתיקין הצריך ואינו רוצה להשכיר ביתו שבחצ' יתקנו הם וישכירו ביתו ויקחו השכירות ער שיפדעו מחלקו חסניע לו . ה אחר מהשותפין כחצר (ו) שבקש להעמיד בה במתא או ריחים או לגריל פה תרגומים חבירו מעבד עליו וכן שאר רברי' שאין דרך בני המקום לעשות בחצירותיהם כפול' השותפין מעבדיו זה על זה חוץ מהבנים (ה) לפי שאין דרך בנות ישראל להתבונן על גב הנזר : ולכן כיוקם שהאסים כונסים וליכא האי טעמא יכולין למחות לנשים ודוקא אי כונסות ב' אמות שלהן וליכא מדרון דאזל לחלק חבירו אבל אי איכא מדרון וכ"ס אס' רנא לכנס ב' אמות של חבירו יכולין ליחות : ו (ו) חיש הצירות השופכות מים לביב א' ונתחלקל צריכים לסייע לתחונה כצאח עלי זה מסייעת לכלם ואין שום אחת מסייעת לה והתחונה אינה מסייעת אלא בנגר הצרה .

קסב ברים שבגני מבוי כופין זה את זה וכו' ז"ל :

א בני מבוי כופין זה את זה לעשות (א) לחי וקורה למבוי אבל אם באו להעמיד לו דלתות אפילו אחר מהם יכול לעכב ולומר (ב) אני רוצה ליכנס בחבילתי ער פתחי ואפי' אם יסכימו כולם להעמיד דלתות (ג) בני רשות חרבים מעבדים עליהם : ואפילו מכרו בני המבוי להעמיד דלתות (ד) והכריחו שכל מי שלא יערער שאנד זכותו ולא ערערו בני ר"ה אפי' יכולין למחות ואפי' אם ירצה להעמיד הדלתות בפנים במבוי הרבה (ה) לפי שפעמים דוחקים ונכנסים לתוכו : ויכו מנהו' הקצבים הפתוחים לאותן הפתוחים לר"ה או לחצ'ו' שאין בני המבוי לעשות להן דלתות וי"א דאפילו אם פתחו לר"ה ויכר בראשו (ו) כמין פתח שיש לו פנימין יכולין להעמיד לו דלתות בני מבוי שהיה צמנוי שלהן סכונה כחצר אחד וכה צ"כ ונית המקוה והחצר כגור דלתות והמבוי פתוח לרשות כותיש וכמקום אחר דריש ישראלים שיש להם דרך על זה המבוי לילך לחצר ההוא לנודך עבד' או תפילה וכו' המבוי רונים להעמיד דלתות כדי למרס מן הכותיש הכנסים הישראלים האחרים יכולים למחות צדק אף על פי שרונים להכיר הדלת מן החצר ולקנעה בראש המבוי זהו משורת הדין אבל אם נתן להם המלך רשות להעמיד דלתו' מבוי שלהן דינא דמלכותא דינא כי הפוקים והרחנות שלהן ויכולין לעשות בהן מה שירצו . וכן מבואות (ז) המסולשים לדרך עיר אחרת ובקשו בני אותם מבואות לסתמם בני אותה העיר מעבדים עליהם אפילו יש להם דרך אחרת לעבור משם : ג מי שבקש לפתוח פתח במבוי שאינו מופלש בני מבוי מעבדין עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך (ח) ואם היה מפולש (לר"ה) פיתח כל פתח שירצה לכתחלה ואי אית ליה דלתות שנועלים בהם בלילה בסתם דמי שמרבה עליהם הדרך בלילה . וכן מעבדין זה אס' זה שלא לסתמם מבוי רח דנדרים אדרך להשתמש בעבדות : ד י"א שהמבקש לפתוח פתח במבוי אחר (ט) בני מבוי ראשון מעבדין עליו מפני שמרבה עליהם דריסת הרגל של בני מבוי אחר לבא שם דרך פתחו . ה (י) היה לו פתח סתום במבוי שאינו מפולש הרי זה פותחו בכל עת שירצה ואם פרץ את צדימיו בני מבוי מעבדין עליו : ו אחר מבוי מבוי שבק' לסתום פתחו ולהחזירו למבוי אחר בני מבוי מעבדין עליו שמה יבא עליהם מן ופתחם בחלקן מהמס הקצוב על בני מבוי לפיכך פקום שאין המס קצוב על בני המבוי הרי זה סתם פתחו בכל שירצה : (יא) וכלכד שיפרון פנימיו שיש לו למבוי זה : ז ה' הצירות השותפות למבוי שאינו מפולש כולם משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת עם פתחה וכן השניה משתמשת לעצמה ומשתמשת עם דצירתה ואינה משתמשת עם השאר נמצאת הפנימית משתמשת עה כולם ומשתמשה לעצמה (יב) לפיכך אם בעל השני בנה אצטב' בנגר פתחו וסתמו אין החיצונה יכולה לעכב עליו אבל כל הפנימיות מעכבות עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך באורך שהרי מקיפין את האצטב' : (יג) ויש אומרי' דאין עבד' ריבוי הדרך עשלה ואין הפנימין יכול למחות בחינון אלא אם כן היה כח לפנימין לסתום המבוי שם אס' היה חונה אבל בלאו הכי כגון שיש כח לחינון להשתמש לפנים ממנו אין (יד) ריבוי הדרך עשנה וכמו שהדין במבוי כן הדין במקומות של ב"ה לכו מניר שיש לו מקומות רבים וכו' הכנסת באים להוסיף הסתלים ב"ה במקומות הפנימים כדי לפרוץ הדקה ויבואו רבים לתפול' או שיעודים רונים לישב באמצע הדרך העשירי יכול למחות בטענה שמינר לו הדרך או מרבה עליו הדרך מינר אס' יש מכהג בעיר הולכין אחריו ויכולין בני הכנסת לתקן שכל מי שיש לו מקום שאינו נריך לו איסמירו בקנעס הנראה להם ואם רונים לבנות שרש והקנ' דאין לזושה ואין להשתמש ב"ה אלא צדד הנזר ולכן אס' אלו העששים מערר באים להגביה מקומותיהם במחלה על האחרים האחרים יבואו למחות

קסב לחי וקורה כדי להכסיר המבוי לענין שלטול כתובה

בשבת ובחור מינייבו מגי ומיכה כלמד דמבוי מטולש הנריכין להכסרו מנר א' נורת הפתח דנריכין לסייע לנורה הפתח : (ב) אפי' רונה בחבילתי . א' פי' והמפקד של הדלת מעכב אותי מלכנס למק חבילתי שעל כתפו או מעל דיו כדי לפתוח הדלת וזה יהיה לו מעכב וסרח : (ג) בני ר"ה מעבדים ומסיק העור וכתב דל' פתחו לר"ה ממש אלא ה"ה לכרמלית או לסימטא ומיהו יש חולק דבני ר"ה א"י לעכב בגל עבדן והיינו מ"ס המור"ס דדוקא בני המבוי יכולין לעכב בכל ענין ששעס שאני רונה לכנס בחבילתי והמפקד והפתח מעבדים פי' גס במבואות הקטנים הפתוחים למבוי הפתוח לר"ה וגס אס' יש לה פנימין משה' כ שעס דומינן דדחקי ביה רבים : (ד) והכריחו ואלו הכריחו בהדיא שיראה זכותו על נעילת הפתח והטעם שפתחו לר"ה מכרו על זכותו ומערער שאינו ראוי (ה) לפי שפעמים דוחקין פי' ביום השוק שיש הרבה בני אדם (ו) כמין פתח שיש לו פנימין ודוקא במבוי שפתחו לר"ה לרעה שאין בו פתח כדוק רביעית א"ה כולו מפולש אבל אס' היה בו פתח כדוק רביעית שאינו רחב כרחבו של מבוי ויש לו פנימין ומלכדן לעכב רגל ר"ה משבו עמדין לו דלתות . ז המפולשים לדרך כו' שנוסעים דרך מבואות אלו למקום אחר אפילו יש להם דרך אחר והיינו כשה קרוב יותר . ח ואם היה מפולש לר"ה להרא' ש' וסייעתו דס' ל' דלענין פיוכב העמדת דלתות אין חילוק בין מפולש לר"ה או לסימטא ככ"ה ב' במפולש זה . ט בני מבוי ראשון פי' אף אס' פנים בני מבוי השני שאין מוחס בידו או שהיה מפולש . י היה לו פתח סתום פי' שהיה לו עדים שהיה פתוח תחלה למבוי חבס אין לו עדים שהיה פתוח תחלה למבוי אין זה ראיה להיות לו זכות במבוי אף שלא פרץ פנימיו דאמרינן שמה דדין סתום : (יא) וכלכד שיפרון פנימיו דאס' לא כן יכולין למחות בני מבוי שלו דשמה יחזיר לפתחו לו וירבה עליהן הדרך . יב) לפיכך כו' קנעו השניה כדי ללמדנו תרתי דהיינוכה א"י למחות וכל הפנימיות אמנה יכולין למחות בה ומיכה כלמד דאס' החיצונה ככאה לנד פנים דכולן יכולים למחות בה : (יג) יש אומרים דאין טענת ריבוי הדרך כו' הקפה הט' דהא דין זה הוא מתאונת הרשב"א ואס' כ' כוה' ל' דאין בני מבוי יכולין למחות ע' לפתוח פתח חדש עכ"ל למבוי כיון שיכולין בני חצר לעכב ע' משום ריבוי הדרך ומ"מ כל שבא ח' מהחיצונים לפתוח פתח למתלה מפתחו לנד פנים הפנימים מעבדים לשי שאין זה מחמת ריבוי הדרך אלא משום דכל חינון כו' לפיכך אס' יפתח גזול את הפנימים וכו' דין ב' חניות למבוי וכו' עכ"ל הרי לפניך דלא מיירי מריבוי הדרך שזכר המחבר היכו הקפה פינערכו הפנימים להקיף סביב האנטכא ואין להרשב"א עסק בזה עכ"ל ול' דלכ' מ' דהא הנ' הכי' תסו' הכ"ל כפי' קפ"א כוה' ל' ומ"מ כל שבא ח' ונהחיצונים לפתח למעלה מפתחו לנד פנים הפנימים מעבדין עליו לפי שאין זה מחמת ריבוי הדרך לבד אלא משום דכל חינון כו' עכ"ל ונעלם ממנו האי תיבת לבד : (יד) ריבוי הדרך : א' פי' ע"ז שהקפה על מור"ס דהא דין זה מתאונת רשב"א וב' היינו בסימן קי"א וכל מיירי מריבוי הדרך שזכר המחבר היינו הקפה פינערכו הפנימים להקיף האנטכא אלא עיק' ההקפד בה' אגירו' הפתוחים למבוי לענין פתיחת פתח אחר הפתח שיש לו ככר סנד הנזילה וכל שאין עס גזילה יכול לפתוח פתח אכל מאן לימא לן דלא איכסת לן בהיקף אנטכא וכו' עכ"ל כלפ' ד' לדכריו נריך לומ' מ"ס הרשב"א כוה' ל' ולא משום מחמת ריבוי הדרך לבד אלא וכו' האי תיבת לבד ע"ס וכן נראה מהשתקת לישכא דס' ז

לכנס ב"ה אחר או יחידים הנאים לבנות להם ב"ה אין אחרים יכולין למחות שרש והקנ' דאין לזושה ואין להשתמש ב"ה אלא צדד הנזר ולכן אס' אלו העששים מערר באים להגביה מקומותיהם במחלה על האחרים האחרים יבואו למחות

מאמר קדושין הלכות שותפים בקרקע קסב קסג השן המשפטית צ

למחות אכל להגביה מעט כדי שחוונו שניהם צמיח שלא יהיו נראין גבוהין דום כהנה וזה אינו חסר איון יכולין לעכב ועל כיוון קע"א סעיף אחד : וכן בעל השנייה שפתח לחצירו פתח שני בינו ובין חציו נה אין החיצונה מעכבת עליו שאין לה לחשתמש אלא מפתחה ולחוף אבל אם פתח הפתח השני בינו ובין השלישית הפנימית מעכבת עליו שאין לו להשתמש במבוי לא מפתח חצירו הראשון ולחוף וכן הדין בבבלי . וי"א דכל כנגד חצירו לו רשות לפתוח בין כלפי חוץ בין כלפי פנים (טו) ולכן יוכל למחות גם כן על מי שנא לפתוח עד מדרו חס"פ שהוא לפנים שפתח חצרו :

למחות אכל להגביה מעט כדי שחוונו שניהם צמיח שלא יהיו נראין גבוהין דום כהנה וזה אינו חסר איון יכולין לעכב ועל כיוון קע"א סעיף אחד : וכן בעל השנייה שפתח לחצירו פתח שני בינו ובין חציו נה אין החיצונה מעכבת עליו שאין לה לחשתמש אלא מפתחה ולחוף אבל אם פתח הפתח השני בינו ובין השלישית הפנימית מעכבת עליו שאין לו להשתמש במבוי לא מפתח חצירו הראשון ולחוף וכן הדין בבבלי . וי"א דכל כנגד חצירו לו רשות לפתוח בין כלפי חוץ בין כלפי פנים (טו) ולכן יוכל למחות גם כן על מי שנא לפתוח עד מדרו חס"פ שהוא לפנים שפתח חצרו :

קסג דברים שבני העין כופין זא"ז וברו' סעיפים :

א (א) כופין בני העיר זה את זה : אפי' מיצוע כופין את המרוכס לעשות חומה דלתים ובריה לעיר ולבני' להם (ב) בית הבנים ולקנות ס"ת נביאים וכתובים (ג) ברי שיקרא בחס על מי שירצח מן הציבור וה"ה לכל נרכי העיר ועיין בא"ח סימן נ"ה דין שכירות ח"א לנכי העיר גם סימן נ"ג ס"פ וכו' בני העיר זה את זה להכניס אורחים ולחלק להם נדקא וליתן בתוך ביתם של נדקא (וע"ל סימן ד' וכו' ו') בני העיר שיש להם דין עם יחיד א"א יכולין לדנו ואם נקראין מוחזקין ודין שכירות למיין עיין בא"ח סוף סימן נ"ה וכל הונאות שהיואלו לנכר מבור כל הדמים נעיר חייבים ליתן לזה כל נרכי כבוד שאינן יכולין להסוות עומן יש להוסיף כל בעלי בתים הנותנים חס ויחבולו עליהם כל אחר יאמר דעתו לשם פנים וי"א אחר הרוב ואם האמון יואנו הרוב יכולין לכופו אותן אפילו בדניו כותים ולהכניס ממון על זה והם נרכיין לתת חלקם והאסרוב מלומר דעתו על פי החרס החרס בטלה דעתו ואזלין בתר רוב הנשארים החומרים דעתו ועיין כי ד"ס רנ"ו שומת חייב ליתן לכופו של נדקא : ב מי שיש לו חצר בעיר אחרת בני העיר משעבדים אותו לתפור עמדם בורות ש חין וטענות ואמת חמרים אבל בשאר כל דברים אין משעבדים אותן (ד) וכל הדר בעיר שנים עשר חרשים (ה) או שקנה בה בית דירה נהן עם בני העיר בכל הדברים הצריכים לתיקון התקפה ורלתות ושכר הפרשים והשומרים את המרינה וכו' וצא ברברים אלו ששומרי העיר ודוקא דכתב אכל א"א ידענו (ו) שרונה לקבוע בעיר מיד היו כאלפי העירי' א"א דא"א שכן בית דירה כל ששכרה לשנים עשר חדש היו כאלפי העירי' ויש אומרים דכפיין דקה דוקא להשתקע וי"א אפי' לגור ולכ"ע א"א נכל לו בית בירושל או במתנה אינו כלום מיהו א"א יש מנה' הולכין אחריו וי"א דכל זה במס קטע אבל בשאינו הוצג מיד ששוכר בית חייב ליתן גס הוא דעושה עין כשו שאר בני העיר ואיכא למימר דמתרבה חסם נפילו וי"א והא דמנהי א"א דר"ס י"ב חדש היינו שנתעכב עם שלא מחמת אונם אבל א"א נתעכב עם מחמת אונם (ז) כגון שחלה או כדומה לזה לא ומיהו א"א הרויח עם נרין לתת עם לפי עינין ההרויח כמו שכתבאר לעיל כי ק"ו מי ששהה בעיר שנים רבות ולא תצמו ממנו מה לא היו מחילה ולכשיבטעו ממנו נרין לתת למפרע כל עם שהוסע על בני העיר חין א"א יכול לפטור ענמו ממנו (ח) בנאותו מן העיר אחר שהוסע היום ואפילו אמרו שנתכו לשלך חלק א"א השך כופר נרכיין לחזור וליתן וא"א יש להם חלוקים עם בני העיר נרכיין לחזור למקומם ולדון עמדם וא"א נהגו בענין אחר הכל לפי המנהג : ג בשגובין שאנשי העיר לבנות החומה גובין לפי קירוב הבתים לתוטה (ט) כל הסמוך לחומה נותן ונתן וי"א שגובין לפי המצוץ . כל מה שגובין לפי המצוץ הולכין אחר רוב האמון (י) והעשירים מהם מעוט נשיות הם שגובים רוב בענין זה (יא) ולכן ספק מהרא"י על ה' א"א נעיר חסות ומהן נ' א"א תקיפין ובעשירים ורונים שהם יכירו שנים שיש שייכות להם שהדין עמדם : ואחר שחלקו לפי המצוץ גובין ג"כ איזה בית קרוב לחוכה הוא פורע יותר ביצר שני בתים שונים בקירוב זה בזה ויש בהם מסון בשוה פורעים בשוה ואם יש בית קרוב לחומה ואין בו מסון וא' רחוק ויש בו מסון אין גובין מהקרר' כלום כיון שאין לו על מה לחוש (יב) ואם שני בתים יש בו מסון בשוה ואחר רחוק ואחר קרוב הקרוב יתן יותר מהרחוק ודוקא בשיש שלום בארץ ואיכא אימת מלכות (יג) אבל בזמן שיש מלחמה והמלכים מתגרים זה בזה לא איכפת לן בקירוב בתים כלל ואין גובין אלא לפי שבת המצוץ ואם בא' ע' ע' נפשות גובין אף לפי שבת נפשות החצי לפי שבת מסון והחצי לפי נפשות והאי שבת מסון דוקא מסון רביטלטל : וכן א"א עני חבורה ההולכת במדבר ואיכא פכית נפשות גובין לפי הנפשות וכל מה שיש ללוקח החומר על ישראל ואפילו שדות ואפילו מעשים אותו בייסורין יש חומרים דגובין לפי האמון דחין נותנין עיניהם אלא על המצוץ של ישראל ויש חולקין וכו' להו דכל שיש בו סכנת נפשות ואפילו רק ניווי שלא לחזור להם ליהודי' או אסרו הפסיקה וכדומה גובין לפי נפשות ולי נראה דרובין בזה לפי המצוץ המראה לדני' שומרי העיר ששומרין בענין כלילי' ונתפסרו עם המושל לתת קננה לסנה גובין לפי מאון אף על פי שחתלה הונרכי לשאר נסוה ודוקא ככה ג

א (א) כופין בני העיר זה את זה : אפי' מיצוע כופין את המרוכס לעשות חומה דלתים ובריה לעיר ולבני' להם (ב) בית הבנים ולקנות ס"ת נביאים וכתובים (ג) ברי שיקרא בחס על מי שירצח מן הציבור וה"ה לכל נרכי העיר ועיין בא"ח סימן נ"ה דין שכירות ח"א לנכי העיר גם סימן נ"ג ס"פ וכו' בני העיר זה את זה להכניס אורחים ולחלק להם נדקא וליתן בתוך ביתם של נדקא (וע"ל סימן ד' וכו' ו') בני העיר שיש להם דין עם יחיד א"א יכולין לדנו ואם נקראין מוחזקין ודין שכירות למיין עיין בא"ח סוף סימן נ"ה וכל הונאות שהיואלו לנכר מבור כל הדמים נעיר חייבים ליתן לזה כל נרכי כבוד שאינן יכולין להסוות עומן יש להוסיף כל בעלי בתים הנותנים חס ויחבולו עליהם כל אחר יאמר דעתו לשם פנים וי"א אחר הרוב ואם האמון יואנו הרוב יכולין לכופו אותן אפילו בדניו כותים ולהכניס ממון על זה והם נרכיין לתת חלקם והאסרוב מלומר דעתו על פי החרס החרס בטלה דעתו ואזלין בתר רוב הנשארים החומרים דעתו ועיין כי ד"ס רנ"ו שומת חייב ליתן לכופו של נדקא : ב מי שיש לו חצר בעיר אחרת בני העיר משעבדים אותו לתפור עמדם בורות ש חין וטענות ואמת חמרים אבל בשאר כל דברים אין משעבדים אותן (ד) וכל הדר בעיר שנים עשר חרשים (ה) או שקנה בה בית דירה נהן עם בני העיר בכל הדברים הצריכים לתיקון התקפה ורלתות ושכר הפרשים והשומרים את המרינה וכו' וצא ברברים אלו ששומרי העיר ודוקא דכתב אכל א"א ידענו (ו) שרונה לקבוע בעיר מיד היו כאלפי העירי' א"א דא"א שכן בית דירה כל ששכרה לשנים עשר חדש היו כאלפי העירי' ויש אומרים דכפיין דקה דוקא להשתקע וי"א אפי' לגור ולכ"ע א"א נכל לו בית בירושל או במתנה אינו כלום מיהו א"א יש מנה' הולכין אחריו וי"א דכל זה במס קטע אבל בשאינו הוצג מיד ששוכר בית חייב ליתן גס הוא דעושה עין כשו שאר בני העיר ואיכא למימר דמתרבה חסם נפילו וי"א והא דמנהי א"א דר"ס י"ב חדש היינו שנתעכב עם שלא מחמת אונם אבל א"א נתעכב עם מחמת אונם (ז) כגון שחלה או כדומה לזה לא ומיהו א"א הרויח עם נרין לתת עם לפי עינין ההרויח כמו שכתבאר לעיל כי ק"ו מי ששהה בעיר שנים רבות ולא תצמו ממנו מה לא היו מחילה ולכשיבטעו ממנו נרין לתת למפרע כל עם שהוסע על בני העיר חין א"א יכול לפטור ענמו ממנו (ח) בנאותו מן העיר אחר שהוסע היום ואפילו אמרו שנתכו לשלך חלק א"א השך כופר נרכיין לחזור וליתן וא"א יש להם חלוקים עם בני העיר נרכיין לחזור למקומם ולדון עמדם וא"א נהגו בענין אחר הכל לפי המנהג : ג בשגובין שאנשי העיר לבנות החומה גובין לפי קירוב הבתים לתוטה (ט) כל הסמוך לחומה נותן ונתן וי"א שגובין לפי המצוץ . כל מה שגובין לפי המצוץ הולכין אחר רוב האמון (י) והעשירים מהם מעוט נשיות הם שגובים רוב בענין זה (יא) ולכן ספק מהרא"י על ה' א"א נעיר חסות ומהן נ' א"א תקיפין ובעשירים ורונים שהם יכירו שנים שיש שייכות להם שהדין עמדם : ואחר שחלקו לפי המצוץ גובין ג"כ איזה בית קרוב לחוכה הוא פורע יותר ביצר שני בתים שונים בקירוב זה בזה ויש בהם מסון בשוה פורעים בשוה ואם יש בית קרוב לחומה ואין בו מסון וא' רחוק ויש בו מסון אין גובין מהקרר' כלום כיון שאין לו על מה לחוש (יב) ואם שני בתים יש בו מסון בשוה ואחר רחוק ואחר קרוב הקרוב יתן יותר מהרחוק ודוקא בשיש שלום בארץ ואיכא אימת מלכות (יג) אבל בזמן שיש מלחמה והמלכים מתגרים זה בזה לא איכפת לן בקירוב בתים כלל ואין גובין אלא לפי שבת המצוץ ואם בא' ע' ע' נפשות גובין אף לפי שבת נפשות החצי לפי שבת מסון והחצי לפי נפשות והאי שבת מסון דוקא מסון רביטלטל : וכן א"א עני חבורה ההולכת במדבר ואיכא פכית נפשות גובין לפי הנפשות וכל מה שיש ללוקח החומר על ישראל ואפילו שדות ואפילו מעשים אותו בייסורין יש חומרים דגובין לפי האמון דחין נותנין עיניהם אלא על המצוץ של ישראל ויש חולקין וכו' להו דכל שיש בו סכנת נפשות ואפילו רק ניווי שלא לחזור להם ליהודי' או אסרו הפסיקה וכדומה גובין לפי נפשות ולי נראה דרובין בזה לפי המצוץ המראה לדני' שומרי העיר ששומרין בענין כלילי' ונתפסרו עם המושל לתת קננה לסנה גובין לפי מאון אף על פי שחתלה הונרכי לשאר נסוה ודוקא ככה ג

אכל א"א הכמות עדיין שומרים והיהודים שוכרין ב' או ג' לשמור במקומן עדיין אקרקפתא רגברא מוכח וגובין : בניה הן הן על פניו וכשגובין לפי ימון חין חילוק בין ממון שלו או ממון אחרים שעוסק בהן ואפילו נהגו שלא ליתן מהן יכולין לשנות ולקנות ליתן מהן חסות והלאה? ויש חולקין וכו' ל דחין נרין ליתן ממון אחרים ואם מתיראין שעוסקין להם עין יגידו לחלף והמנהג כסברא הראשונה ומי שיש לו בירו עיסקא מאחרים יתן המקבל מפלגא והצדק כלגא וכן נרכיין בוא ממון לתת ממה שיש לאשה בלא בעלה או לבני' או (יד) בנותיו הקטנים א"א פני רגילין תחלה לתת על פי הכרעה יכולין לשנות ולתקן על פי השכונ' והיו כשותפין

ועי' במשנה
חוק יאיר
אלה נע

ועי' במשנה
משנה ג

ועי' במשנה
משנה ג
ועי' במשנה
משנה ג
ועי' במשנה
משנה ג

ועי' במשנה
משנה ג
ועי' במשנה
משנה ג
ועי' במשנה
משנה ג

מאמר קדישין הלכות שותפם קסג קסד חשן המשפט צא

עליו וה' ט' משום דשותף מחמת אינו חלוק משיפין שלו וכל הקהל שותפים
במכיס (ד) נריך ליתן להקהל חלקו כי כל מה שהג' עליו ליתן עכשיו
זהו כי לא היה פועלו הפך היו נריכין הקהל ליתן יותר ממילא היה
מניע על חלקו יותר אבל עכשיו שפועלו והנה ג' היה כהנה משפחו וה' א'
בנידא להו דאחר דכבר הוסיף המס על כל הקהל והש' יבכה להן חלקו של
זה משום הכי הוא שלוש מאות כ' אס פתרו קודם שנתפשה עה הקהל ל' ל'
דיעיל על הקהל כשיעור שפועלו ובאדם בעל ה' הוא אישכא דאס פוערו
אחר שנתפשה חייב משום שלא יבכה להקהל כשימה שפוערו שהרי אומר
דלאו עליו היה דעתו כיון שהיא בעל ומן הדין הוא חייב משא"כ קודם
שהוסיף עליה במה שפוערו מעצמו דכיוע דשמיא הוא ופוערו (ד) אין
כל בידהר לפוערו כ' המרדכי הוסיף שהש' יבכה כן על פי בקשתו אבל
אס פוערו עושה כן מעצמו פוערו (ד) ומחל אס"כ ע"כ בתשובה מוכח
דיקא שחייב מכבוד בשביל זה יותר על הקהל (ל) יחיד שנותן כ' פיה
שנותן משני אומות והקהל הוסיף ליתן משום אס הקהל כתבו להשר כדי
סיהא להס להגן ולמחסה גם זה נריך ליתן חלקו * עשיר שהש' רונה שיתן
לנדרו והקהל אינם רוצים להרשותו ישים מס שלו בנדרו וילך להשר ויחמר אין
דיכי להפיר שלא לתת מס עם הצדדי ולא אוכל לתת לך דבר ולתת פיהם
על השר אומר אני רונה שיפוערו איתר הרי הוא פוערו ובלבד שיקבל בחרם
שלא פתח להשר תחלה לא הוא ולא שלוחו (לא) או להפירין הש"ד הביא
בס' תשובת מהר"ם ל' המלך או השר שייעיל איה דבר על עשור א' או ב'
וג' ליהודי א' כח בהיכל המלך להשתדל לפוערו והדבר ברור שאס ישפיר
לאו ייעיל על אחרים מחלק עם אס פוערו אכסום ודוע' ודבר בלבדו בראשו
או אין והרי דשאו להשתדל לשפירן בענין שיוק לאחרים בידאו אבל אס
ינא הגויה בכחם וכולו יהודי להגיל שלא יהו' באותו גויה עכ"ל וכעין
חילוק זה דאיתו חפזם בד"מ בשם הכ"י בסת"ם ס' ח' בזה ל' היה רואה כן
בא עליו מותר להגיל עמו אס"כ ע"כ זה בא הנזק לאחר וסוים עם הכ"י
אבל אס ככר בא עליו הנזק אסור לכלקו ממנו (לב) קהל שהיה אס
הסכמו הקהל על אדם א' שפוערו אותו ממה מן קצוב כדי שיפיר ליה
אכלס או עאיוה הכאה אחרת שפעם להס אס מת בנתים חייבין ביה
לפרוע מס מל' מן כמכיס שירשו וה"ה אס נתנו הקהל רשות ל' איה ליתן
מס בכפי עמנו ומת אין היורשין יכולין להפירי דלדירי הרשות ולא ליהרשו
(לג) מדיני תקנות אס כתוב בתקנות שכל מי שיש לו ק' וזו יתן מס ה"ה
אס יש לו שרה שזה כהן נריך ליתן אבל יש חילוק בין משתי מוחזקים שהן
עומדים יותר לריוח מן השר וזה פשוט לעב"ד ואס יש בתק' סל' מי שנתנה
סחובותיו ק' וזו יתן מס ה"ה אס מוכר מחובותיו לאס חזרי גפיה מי שנתנה
הקהל להחרימו סל' כתן מס וצא שמעין וכתן מס כון בערו ואס"כ דנה המעון
שיחורו לו משכנו ויחרימו לראובן אין הציבור נריכס לפשות כו (לד) ומי
שאינו נוסא בעול * א' כראהדר ל' ריכול להכריח לאחרים שיחזמום
לנרקא אבל הוא לא יהיה נכחי לנבות המעות להוציא נפשו מחיד מחחר
שאין לו * כ' ש"י באה ששכרף הבית והי' בו תחתים שכנים והליאיה ומרוב
השריפה שנתגבר הי' נריך העליון לבשר הגג כיו שלא ידלק הבית ויניח
הבית העלה בגאון שתחזוקס לו נריכס ליתן לכויעת הגג ויחילה מיו' כ'
מור"ס בעלילה שבא על עיר אחת שכל הקהילות שיש לחוס שנס עליהם
ועבור הכוס נריכס ליתן לזה וכו' ע"כ * כ' בתשובת א"ה הרבה דיכוס בין
עשירים ובינונים ופחותים כנידון שהוכיפו עליהם השר' מס פרעו ועשהו
ששוכה השר' גם הם רוצים לשבות ואפרי' שאנחנו לא דקדקנו עמהם מחחר
שהיה דבר מועט אכן עכשיו שהוא סך ממוס והעלה שהדין עם העניים
וביכוסים מחחר שמכנה קדמוכס אמרינו שפאו כהונן ועיין ב' נוסא ארית
יוסף ותשובת מהר"ם מינן מזה :

קסד (א) בעל העלי' כופהו פי' בארמות או יורדים לכספיו
זכוון דנתקלקלו הכתלים אינו ראוי לדירה ולא יכול
בעל העליה לדיר למטה * (ב) אס ירעה * א' כ' הע"ז אס יש שכנה
בתקרת הבית מחמת כובד בנין העליה שיסול על התקרה וישכרנה חייב
בעל העליה לתקן * (ג) וכל נרכי הגג הקס' הסמ' ע' דהא במינן קכ"ה
כ' מור"ס אבל אס ירדו גשמים על העליה ויורדין למטה על הכניס לתקן
והכ"ח חתרין זה במינן קכ"ה דמייירי במיגשמים שבאו לפס שלא בששעת
בעל העליה כנון גשם שוטף אבל אס הוא פושט שלא תיקן הגג על בעל
העליה לתקן וזוה מייירי כאן * (ד) כדלדלו קורות הבני' ואיורי שהכתלים
משא ומעלה קיימו כמעיקרא אלא שהקרה כדלדל וירד למטה * (ה)
לתוך ג' ש' דתוך ג' א"ה לשמש שס כלל ויכול התחתון לומר לעליון אין לך
בא לחות אותי מרשותי * (ו) סויתר וכוכה ד"ל הבעה"כ התקר' והעליון
המחזקה * (ז) יכול בעל העליה לעבד ואפילו ויחמר התחתון חני אכנה
משא ומתן לך מקום לדור עד שאבננו יכול העליון לומר איני רונה להעריח
ולנאת * (ח) ואס אינכס יורשים כנון שכתל בלילה * (ט) חולקין האבנים
קתרו אהדי כ' הע"ז ומייירי באופן דליכא מנו * (י) והשני כותל כהן כ"כ
שלמות אלא שערות הראשון כעטולתו היותר טובות גם יפה כוחו דאס לא נמנא כ'
כ' עוד שלימות דוכסוד השני ואס יש פיר יותר חרר שנטל זה כנגדן חולקין
בשוח * (יא) ויושב דר בקופו ואין מחסה לריכית כיון הקרקע משוכרת ג' בעלילה * (יב) נטל שלים
הקרקע משום דעליו מכסה לים תנית דא

ליתן חלקו מי שמחל לו הפך חלקו במכיס (ד) אס בא ע"י בקשתו (דו)
נריך ליתן להקהל חלקו ואס פוערו מעצמו הרי הוא שלו לנדר וי"ה שקודם
שנתפשו עם השר (דח) אין כח ביד השר לפעור א' מהס או להקל על אחד
ולהכביד על אחריו או להשריפו זה מזה אבל אס כבר נתפשו עם השר (דט)
ומחל אחד כך לאחד חלקו אפילו ע"י בקשתו הוא שלו ואין נריך ליתן להקהל
ופי שפוערו החלך או השר ממכיס וארנומות מכל מקום משחי נרכי העי' לא
פוערו וחייב ליתן לכל נרכי העיר : (ל) יחיד שנתן חק למלך חס"ה נריך
ליתן עם הקהל * הקהל שותפין זה עם זה במכיס הקנונים אבל בעלילות
אין שיתפין ואס המוסל מעליל על קנתן אין האחרים ח' יבש ליתן ואפילו
העליל תחלה על כולן וברחו קנתן או בפוערו נחכמתן פעורין ועיין לעיל
סימן קכ"ח ואס בא בעליה על עיר אחת כל הקהילות אשר יש לחוס שנס
עליה יעבור חייבין ליתן לזה ובמס שאינו קניב יכול המל' או המוסל להפריד
או לאכפר הנותנין כפי מה שירצה ואין רשות לאיזה יחיד או קהל לגרוס עם
המלך לחברן לאיזה קהל (לא) או להפרידן אס הדבר מוזק לאחריו ואס עשו
יש להס דין מכור אך רשאין לומר אמתו מוטעים או כדומ' לזה והמלך יעשה
מה שירצה ובני המדינה שהיו שותפין בנתנת מכיס ואחר כך נתן המלך
קנת המדינה לבנו אס המס בא ליד בן המלך כפוערו זה מזה ואס כתב בא
עדיין ליד המלך השותפות קיים כמו בראשונה מי שתפסו השר והונרך לתפ
לו משון הרבה ועל ידי כן פוערו ממכיס פוערו לתת עם הקהל הכל חס
עובר לשר ועל ידי כך פוערו חייב כמו שנתבאר * י"ה שסס הונרכו להניח
הונכאו סיפול' להס השר עם שטרי חובותיהן איתן שאינו יושפין ונותין בשטרות
אין חייבים ליתן לזה וע"ל סוף כפי' ג' כ"י זה (לג) קהל שפוערו אחד
ממכיס פוערו וכל דברי הקהל אינן נריכין קניין מיהו יכולין למימר שלא
פוערוהו רק לסנה ועיין לקמן סוף סימן רל"א (לג) מדיני תקניה קהל ובני
העיר * נוסא בתקנות קדימוס שלא להניח סלית או כפר מצ' דנירסות
בעליוס (לד) ומי שאינו נוסא בעול עם הנכור יכול להכריח אחרים אבל לא
יהיה נכחי :

קסד בית ועליו יעיל שנים ומה יש על כל אילתקן
ובוח' העיפים :

א הבית והעליוה של ב' כל קלקול שיארע בכתלים כן התקרה
ולג' טה חייב בע"ה לחקנו ואס אינו רוצה לתקנו (א) בעל
העליוה יחזקוהו וכן התקרה ולמעל' יתקנו בעל העליוה (ב) אס ירצה
זהו ע"כ בעצמה היא על בע"ה והמעזיב שעליו הוא של בעל העליוה
יש אומות רחין בע"ה חייב לתקן התקרה אלא בעל העליוה נריך לתקן
וכל' להן (ג) וכל נרכי הגג חייב בעל העליוה לתקן ג' כ' ודוק בשני
שוחזים אבל כשוכר ומשכיר על התחתון לתקן התקרה (ד) נדלדלו
קורות הבית וירדו לאויר הבית אס הניעו (ה) לתוך י' שפחים (ו)
סותר וצונה ואס לא הניעו (ז) יבול בעל העליוה לצבב עליו ואפי'
אמר לו בעל הבית אני אינכור לך מקום כדי שתורר בו עד שאחזק
התקרה אפילו אינו משתמש בו אלא בעצים אין שומעין לו שהרי
אומר לו איני רוצה שאטרדת בסקים למקום כדי שתתקן ביחך התנו
ביניהם דבר זה אס נשאר בגובה הבית כדי שיקח ארס הבילה בינוני'
על ראשו ויכנס בה תחת קורות אלו שנתעקמו אינו סותר ואס אינו
יכול ליכנס עד שיבוצף ראשו סותר וכתקן וצונה ואין בעל העליוה
יכול לצבב שהרי התנו ביניהם תחלה לא כדלדלו הקירו' הל' היספל
התקרה חרות שנסכו כותלי הבית בארץ והניע עד כרות מ' הוצאת
ההגנה על שניהן ולמעלה מ' העליון יכול לנכס וכדרך שנתבאר כותל
סנין רחובן לשפתן והיא של אחד מהן יכול לסתרו באינה ואין הסס יכול
למחר' ואס הכותל רעוב אף על פי שהיא של סנין; א' מהן יכול לסתרו
והשני נריך לתת חלקו ג' נפלו שניהם הבית והעליוה הרי שניהם
חולקין בעצים ובאבנים ובעפר * וכפי מה סל' גניה יותר מהביתו נטעל
יותר בעניס ובאבנים ובעפר : ואס נשבר תקצת האבנים רואים אינו
ראוי לחשתבר אס אבני הבית או אבני העליוה ודבר זה ירוע נדרך
הנפילה אס נפל העליון על התחתון והרסה או נשכט התחתון נפל
העליון והרס (ח) ואס אינכס יורעים ביצד נפל (ט) חילקין האבנים
השלמות והשבורות : ד' היה א' סכיר מקצ' האבני' וירן שלמות
והשני סודה לו ככולס או שפורה על קנת' ועל קצהם אומר לו איני
יורע נוסלן אפי' הן גדולות וטובות יותר משאר אבנים (י) והשני
נוטל ב' שלימות כנגדן : ה' אסר בעל העליו' לבצל הבני' לבנות
ברי שיבנה עלייתו על בניו והוא אינו רוצה הרי בעל העליוה בונט
את הבית בשחיה (יא) ויושב דר בתוכו עד שיחן לו כל וציאותי
ואחר כך יבא ויבנה עלייתו אס ירצה ואס אין אתר מהס יבול לבנות
בעל העליוה (יב) נוסל שלישי הקרקע ובעל הבית שני שלישים :

וכן
חולקין האבנים ואפילו הן נרשות של ח' מהס לא השנין ליה שחוק כהן דסוחזין לס
קתרו אהדי כ' הע"ז ומייירי באופן דליכא מנו * (י) והשני כותל כהן כ"כ
שלמות אלא שערות הראשון כעטולתו היותר טובות גם יפה כוחו דאס לא נמנא כ'
כ' עוד שלימות דוכסוד השני ואס יש פיר יותר חרר שנטל זה כנגדן חולקין
בשוח * (יא) ויושב דר בקופו ואין מחסה לריכית כיון הקרקע משוכרת ג' בעלילה * (יב) נטל שלים
הקרקע משום דעליו מכסה לים תנית דא

ועי' בתוס' חוה יאיר גולה טא

השן המשפט הלכות שותפים קסה קסו קסח מאמר קדישין

הבית היה מודר ענמו דאוי לעמוד ב' שנה עתה שהעליה והלויים בה הוא ע"ג הבית אינו עומד דא"פ שכה הלכך נוטל שלישי בקרקע : (ג) או שהכוסף בנזונה מפני שגורס עיריחא יותר לדעל העליה לעלות לעליה וגם הנמוך חוס מהגובה : (יד) אם היה התמנה פ"י ליש מנהג שקנת בונים בארזים קנת בקמנים וזה פכר בלש בארזים אפ"ה אחר שפלטו ויכול לטעות ולצבות במינוי אחר ב' הכ"ה וב"ח ורקא שאין גוהנין השותפין להקפיד בכך אבל אם השותפין מקפידין אין הולכין אחר התמנה *

קסה (א) יורד וזורע למעט ולא פורש למעלה במקום שהוא פלט ובמקום שפחה יורע למטה דאין ארס זור' להנאין ויורע חזרת ופיוגא בנ"ש א"ל גשמים : (ב) לזית ברו כפיין כ' הסור ל"ט אם הם זוכר ומפכיר ל"ט אם הם שותפין דגם התפתון נרדך הוא לתקרה פלא יתקלקל בית ס"ד פלו :

קסו (א) וטעה אותה : א"ל פ' הס"ע אפילו שלח בפניו ופן דעת כל הפוקקים והס"ד חולק עליו ופ' פ"ס הכ"י שכ' נסם כל המפרשים דנעמי דוקא פוכה בפניו וכן כ"ל עיקר הכ"ח כתב כס"מ ע"ז וע"ז וכו' לתרן דכמסנה כ' לשון קיובל פליו ומופוס דלשון קיובל אפשר לפותרו שבע כ' קיובל פלא רנה לילך עמו דריכא ע"כ כ' רבינו לשון רבון דכלל כתרנה אלא בע"כ קיובל לא מהני מה שפיכה כי גס בזה לא פוונתו אלא לדחותו ע"כ נרדך לומר כפ' אכתי אעשה דרדריך והלך ופיכה א"כ אפילו שלח בפניו מהני והא דכתב רי"ף וסר"א ע"ג דמפנה היינו בלא כתרנה אלא קיובל עליו בע"כ עכ"ל והע"כ חולק על הס"ז וכ' דהא הר"ן כ' דיש חילוק בין שוצל להאי דריכא דכיון שאין דרך לפכות אכתי מול סמכא דעתו מעדיין יש לו סבות לחזור לו ובנקים הוא דמלחי ליה אבל בפועל אין לוונר כן עפ"ל נמנא אף שאומר אכתי אעשה דרדריך עכ"ל לא נמכר דעתא על"ל והברי"ו ע"כ אהר"כ ר' חולק עליו ע"ס והע"ז כ' לפי שיטת הרמב"ר *

קסו (א) סמוך לקרקע פחו' מנ' : א"ל כ' פ"מ ע"ד כל שהוא בתוך ג"ט הוא בארעא סמוכתא ומנוקף לקרקע של תחתיין ולא כע"ס שכתב הטעם שמתכייס העליון לקחתו שילעג עליו התחתון שנושל מה שברשותו עכ"ל ולעכ"ד כראה לתרן דברי הגאון וסר"א כל נקלים קושות הר"ש ע"ס שהקפס בזה"ל דמאין קמיבעיא ליה בסמוך מניע לכופו ואינו מניע לעיקרו וכי' כיון דקממא מסוס דמתייבא מן השאר א"כ כל שהעיקר נחלש עם הנוף של עליון והשאר של תחתון שהוא מתייבא כי הוא כוש לישראל רשות מחכירו שיכר למטה ויקחנו א"כ מופשטא שפיר הר' בעיא כל שהעיקר נחלש עם הנוף של עליון והשאר לתחתון ומה שתירן הכ"י וז"ל דהכ"ה כתי' איכא לתומר רבונ' מלתות העיקר ע"י הנוף כי מחכירו ע"דא"ה מקום העיקר בחלקו ויאמר בתוך גינתו נכנס שלח מדעתי הלכך טעיקרא מתייבא עכ"ל ולכרי' אלה ג"כ ע"כ דרעתי פרסי כ' כפי' הטעם פגמתי הוא לטול רשות לוכנס לתוך של חכירו משם ודכרי' אם הוא בעבין שאין נרדך לטול רשות לח מפכיר להו לכן כראה דמ"ס המפרש הרמב"ם והמחבר אחריו האי בוגיא כתי' הרמב"ן שפירש הסוגיא דר"ע ס"ל כר"י ועצמו כל שצלוין ויכול לשפוט דו' ולטול הרי הוא שלו דתחתון משקיב לבני עליון וכ"כ בספ' אבישת זקייים נסם הרמב"ן וע"ס הקושי שהכריחו לכוך וז"ל דה"ל להרמב"ם לחלק בין טפסים לפרשי' דהא דשא לתחתון היינו ע"ס כר"י אבל הש"ס הם לגמרי לעליון כראוי רבא בעיקרו כ"ע ל' פ"מ דלא חילק הרמב"ם בהכי משמע דמ"ל כפרט' דשאר לתחתון דצלוין משקיב לתחתון ע"ז ויש לתרן דהמפרשי' מקשים מהך סוגיא לפגמתי דישין ומתרכיז דהכ"ה דנה אמרה והתם רבא וא"כ כ"ל דהרמב"ם כתי' שפיר כר' א"כ דייקן הך סוג' א מקמי' סוגיא דהתם כיון דסוגיא דהתם סתמא דתלמודא אמרה ולהך טעמא דהתם דעעמא דר"י טעם דתחתון יכול למלות היינו דצ"ד פכרא מסכרת ד"מ כמ"ס תוס' דף ק"ו דהוא רגילות וז"ל למלות א"כ אף שהרשים לר"י של תחתון הם' וכתיב כיחא קושויות הפ"ז וז"ל סביהם לדכר אחד כתלמוזו והקפסו בזה"ל ר"א כ' אמאי לא יאמרו ה"א כל שאינו נרדך ליכנס לתוך של חכירו לא משקיב להו ולפי מ"ס

נא אם מוכרין אות' מדעת שניהם חולקין הדמים כן : ר' רצה בע"ה שכנות ביתו כגודו כשהיה ואם בא לשנות ככותלים אם חיק אוחס והרבה כרחם יותר ממה שהיו שומעין לו רצה למעט כרחבם או לפחות מחזקם כגון שהיו אבנים ובקש להחזיר' לבנים וכו' ויצא בהם אין שומעין לו בא לשנות את התקרה לקור' בברים וחזקים שומעין לו פחות ממה שהיו אין שומעין לו הרבה בחלונות (ג) או שהוסף בגובה הבית אין שומעין לו מיעט בחלונות או שביעט בגובה הבית שומעין לו : ז וכן בעל העליה בונה אותה אפ"ה רצה כשהיתה ואם בא לשנות הנותלים להרחיב ולהחזיר' אין שומעין לו מפני שהו' מכחי' על בותל התחתון אבל למעט שומעין לו וכן בקורת תקרה העליונ' אם שינה אותם לקלים ממה שהיו שומעין לו לבברי' מהם אין שומעין לו הרב' בחלונות או שביעט בגוב' העליונ' שומעין לו אבל אם מיעט בחלונות או הרב' בגובה אין שומעין לו . מיהו כל שאין הקפד רק בכבוד הבנין (יד) אם היה המנהג לשנות חלונות בתרי"ח הא דאבדו' ללכות היינו כמלקחו או ירשו זה הבית וזה בעליה אכל כסננו מן ההפקר יכולין לסנות שהרי נתחלה אם היה חנסי סוה זוכה כל מה שירצה . ח' יש מי שאומר שבותל שבין שתי חצרות שהמקום והאבנים של שניה' כל אחר בונה ומגביה אכסכיד כמו שירצה ובלבד שלא יגביה כ"כ שייתקלקל הבנין לפי דאות ציוני הבקיא' ככנין ויש מי שאומר דת"ם במקום שלא נהגו השותפין להקפיד בכך אבל אם נהגו להקפיד מעצב עליו :

קסה מי שיש לו בר תחת' גינתה של חכירו וכו' ס"א :
א בית חבר שהו' בניו בעיבי חזר וננה אחת על בניו ונפתחו שמי בית חבר ב"ט טפחים או יותר הרי בעל הגנה (ח) יורד וזורע למטה או שיעשה נה (ג) לבית ברו ביפין ויתקן העליון קרקע גנתו ויורע כל גנתו :

קסו מי שנשל כותלו לגינת חכירו וכו' ס"ב :
א מי שהיה כותלו סמוך לגינת חכירו ונשל בו פן איתו לפנות אבניו אם א"ל פנה איתם ויחזי שלד אין שומעין לו ואם נתרצה בעל הגינה בכך (ח) ופנת איתם וחזר זה ואמר תן לי אבני ואין לך (אלא) יציאות אין שומעין לו אבל כל זמן שלא פינה אותם אפילו אם בתצור של זה ואמר לו פנה אותם ויחזי שלד לא קנה חצירו שלא פיון אלא לחותו :

קסו בי גינת א' גבול מחברתה וכו' ס"ג :
א שתי גנות זו ע"ג זו והירק ביניהם בגיבה עובי הארץ שביניהם כל שיעלוין יכול לפשוט ירו וליטול איתו מעיקרו הרי היא שלו ובלבד שלא יאנוס עצמו והשאר של תחתון : היתה יד העליון עניב עד למטה אפ"ה כל שהוא (ח) סמוך לקרקע פחות משלשה הוא של מטה חיה מניע לנוס ואין מניע לעקרו לא יטול העליון ואם נשל אין מוציאין מידו . ג' (כ) אילן חצוטי' על המצר אף על פי שיצא ארטה לתוך ישרה אתר פ"ח הרי שניהם חולקין בסירותיו : אבל אם עומד כסדה של אחד מהן וכוטה לטדה אחר הולכין אחר העיקר והכל שלו :

קסה שטף גהראת זיתיו והמוכר זיתיו לעצים וכו' ס"ד :

א שטף גהראת זיתיו ושתלן בתוך שדה חכירו ואמ' הלה זיתיו אני ניטל אין שומעין לו בא"י (ח) משום דישוב הארץ לא יעצרו שטקום' ואם עקרו הנחר כגוישיהם בענין שראויים להתקיי' על ידן יתלקו השפיות בעל השדה עם בעל (הזיתים) (כ) ב"ל שלט' שינים ולאחר שלשה שנים הבל לבעל השדה אלא שצריך ליתן לבעל הזיתים רמז הזיתים (ג) כמו שהיו שויש מתחלה כשישטפן הנחר ואם לא נעקרו בגוישיהן (ד) הבל לבעל הקרק' מיד ואם בא בעל הזיתים ליטול זיתיו בין תוך ג' בין לאחר ג' הרשות בידו כח"ל אבל בא"י אין שומעין לו וזה

לק"מ וגם נוחא מה שהקסה הט"ז כד"ה לא יטול וז"ל מה שהולק בשמ"ע סק"ג בין לרבינו לרמב"ם הוא אינו מרומז בלשונם לחלק בזה ותוק"ל כיון דאיתה כ"ל משום מוחזק פוסקין אכתי נימא דא"כ פ"מ מה שהעליון יכול לטול מהנוף הוא יביה שלו כמה קרוי התחתון מוחזק וכו' עכ"ל ולפ"מ א"ס דהרמב"ם דהמחבר ס"ל דשאר של תחתון מטעמא דמסקינן כר"י פ"ג י"ל דהוי מוחזק כיון דאית ליה חזקת בתלמי והוא ברשותו וכוה מיושב כמי דכרי הלח"מ מה שהקסה על הרמב"ם והמחבר דפסקו כר"י וכר"מ דרדו נוסו בחר עיקרו ובהלכות ערלה פסקו שניהם כדאחד דהעו"ה מן הגזע של בעל האילן והיונא ון הפרשים הוא של בעל הסדה ע"ס שהאר"ן בענין זה ולפ"מ א"ס ב"ק מ' דהרמב"ם ספק כהרמב"ן דמפרש הסוגיא ר"א ר"א לפורט' אפ"כ לפי הרמב"ן דספק כר' דהתחתון מקרו אלא מה שהעליון יכול לטול אמרינן דאסקורי מסקר הוא לגבי עליון י"ל דמסקרי ליה מל למזוג אה"ט כ' הנאין ע"ס א"ר דיש למחש שילעיו עליו התחתון לומ' שנוטל מה שהוא ברשותו ועשו חו"ל נכול קנוכ מה שהוא מגז כמחשט הידוע לכל דמד"ג נרדך להרוח' ודוק : (ב) אילן צעומ' על המצר . פירש שהרשים ככמנין כגובל סביהן פסוה ומשם הוא וינקט של האילן :

קסה (א) משום וסוכ' א"י הטעם משום דמארזי אכתיים על דעתן ואמרזי שהרשון ולזי וישע אחרים כמו שנתפס מתחלה משא"כ הסני שלח נסע מתחלה ואם יטלס הראשון סופ לא יטע אחרים . (ב) כל ג"ס הטעם וכל ג"ס וזמ' לבעל האילן או לאו אילני ע"ג נוס עפר ססבינו לא היה לך פירות כי אף שנטעם זיתים חדשים היו הפירות ערלה ופ"י ג"ס עפר שלו כסתלק מן הערלה מאחר שדאי' להקייס ע"י : (ג) כמו שהיו שותפין לאיסקי' מה שנטעמו הוסיפו עצובו עתוך ג"ס . (ד) הבל לבעל הקרקע ר"ל כל שטח האילן היינו אם נאעשה מן פירות אחר ג"ס : (ה) טול חילקך מי' אפילו

מאמר קדישין הלכות שיתפים קסט קע קיז חשן דמשפט צב

אפילו נ"א דנ"א ב"א ו' אינן כל איס נוסע בתוך שלו אלא מי פירנה :
קסט (א) אלא ביום ד' וסתמא לא כתיבה לו י' אוח בליל ממזנו
 ולפתוח לו (ב) אבל חדר * א' כ' הפ"ך בשם
 פנ"ח ומ"ח א' נרתי חפתה לחדר עכ"ל : כ' הפ"ך כלע דומ"מ כ"ח
 וריך מחתה לחדר ור"ל העפע מסוס חסד אשתו ונקט בור מסוס דין בהמתו
 וב' הסמ"ע ומ"מ א' יש לו חודר ע"ס דררך לכנס ע"ס בלילה יכנס ע"ס :
 (ג) והחיונו זורע וכו' מסוס להוא באמצע השדה יהיה לו הססד גדול א"ס
 לא יורענו אמרינו מסתמא ארעתיא דהכי דוק כתיב לו הדרך כדי שירענו :
קע (א) כל המתגבר משמע דא"ס גברו האמנעם יכולין למחות
 בעליונים מלסכרו ונס לא יכחו לירד המים לתחתון עד
 שיסקו שניהם תחלה והעפע פניו דלא אופסקא הילכתא כמאן וכול האמנעו
 לדחות העליונים באמרו הלכה כרב דתחתון הוא קוים ולתחתון יכול לדחות
 להיפך דהלכה כשמואל וכוין לאופסקא הלכתא כל דאלים גבר סבירא להו
 דיכול להטעותו עמו מה לי גבור יד ומה לי גבורה דהטעה וטענה :

וזה צותן לו רמי זיתו צט שעומדים ליסכר לנטיעו' ואם זה אומר
 לו (ה) טול אילנותיך שומעין לו : ב המוכר זיתו לעצים א"ס
 פסק עמו לקיץ מיד כל הפירות שיעשוהו היו לכעל הקרקע וא"ס
 התנח עמו לקיץ כל זמן שירצה כל הפירות שיוציאו לכעל העצים
 מכר סתם א"ס עשו פחות מרביעית לסאה חיץ מההוצאה הרי אלו
 של בעל הזיתים עשו רביעית לסאה חוץ מההוצאה יחלוקו :

קסט מי שיש לו בור לפניו מבורו וגינה לפניו מגינתו ובורו סעיפים :

א מי שיש לו בור לפניו מכיתו של חבירו ויש לו ררך עליו אינן
 לו רשית ליבנס ע"ס (ה) אלא ביום בשעה שדרך בני אר"ס
 ליבנס ואין לו רשות להבנים בהזותיו ש"ס אלא ממלא ומוציא לחיץ
 ובל א' מה"ע עושה משתח לבור שלא יבנס שום א' מה"ס אלא מרעת
 חבירו ודוקא בור (ב) אבל חדר נכנס ס"ס ב"ן כיוס ב"ן כליל' . ב פי
 שיש לו גנה לפניו מגנתו של חבירו אין לו רשות ליבנס בה בלילה
 ולא להבנים לתוכה תגרים וה"ה לכית שהוא לפנים מנית חבירו ולא
 יבנס מתובה לשרה אחרת א"ס כ' הוא נורך גינתו (ג) והחיצון זורע
 את הררך נתן לו ררך מן הצד מרעת שניהם נכנס בה באיזו שעה
 שירצה ומכניס לתוכה תגרים אבל לא יבנס מתוכה לשרה אחרת
 ושניהם אינם רשאים לזרעה *

קע גנות המספקות ממעין אחד :

א חמש גנות המספקות ממעין ונתקלקל המעין כולם מתקנות ע"ס
 העליונה וצמא' התחתונה מתקנת ע"ס כולם ומתקנת לעצמה
 והעליונה אינה מתקנת אלא לעצמה : ב בני הגנה משקין על
 הסדר רצה אחר לסבור כרי שיתזרזר לו המים וישקא תחלח ואח"כ
 יפתח ואחר רוצה להשקות תחלה (ה) כל המתגבר ובור שהוא
 קרוב לאטח והגדר מוסך בו על פי הלכו מתמלא ראשון מפני דרכי
 שלום וי"א דדוקא סקדס בור לאמה אבל איכס"ל לא *

הלכות חלוקת שותפות קעא ואיזה דבר שהשותפין גובין זה מזה לחלוק וכל דיניו ובו י"ז סעיפים :

א אחר הקונת מחבירו חצי שרהו או שנים שקנו ס'א שרהו או
 שירשו או שניתן להם בטתנה או שהחזיקו בו מההפקר וביקש
 אחר מהשותפין לחלוק וליטול חלקו לבדו אם יש באותו קרקע דין
 חלוקה כופה את שאר השותפין וחולקין עמו ואם אין בו דין חלוקה
 אין אחר מה"ס יבול לבוף את חבירו לחלוק וכן דרין במטלטלין . וא"ס
 היה בו דין חלוקה וקבלו קנין שלא לחלוק אינן יכולין לחו"כ"הן דחובן ושמעון
 ע"ס להן מקומות בבית הכנסת זה חנ"ל זה וכוונן רונס לעשות מחינה בבית
 ולהכניס החמ"נה בחוף שלו ושמתון רונה לעכ"כ שאמר פ"ס יעשה מחינה
 המה"ס יהיה דחוק הדין ע"ס ראו"ב (ה) וכן רניס היושבים על ספסל ח"כ"ה
 והיוש"ב כדא"ס רונה להפיק עוד מקוס אחד חנ"ל מקימו והיוש"ב חנ"ל רונס
 למחות בחמרו פעכסיו הוא ע"ס חנ"ל הדא"ס וא"ס יוביק יהיה שלישי הדין עמו

הלכות חלוקת שותפות קעא

(א) וכן רניס וכו' הוא וכן לאו דקדו' שאין לו דיווק לדין
 שלכחו ונד"מ לא כ' לא ל' ועוד כ' : (ב) שלא
 יזמו ט' כדא"ס א"ף במקום דליכא היזוק דאיה כנו"ב בשדה כ"י כופין זא"ז
 לעשות כדל' ביביהן פירש מחינה של י"ט כדי שלא יסתמש א' בחלק חבירו
 כי לפעמים משתמשים זה בשל זה בטעות פ' המררכי דחדר ע"ס בו עשרה
 אמות תל' עשרה אמו' אינן לראובן ע"ס לו רניס כדי חלוקה א"ף לדברי ר"י
 דכ"ל דלוקות הבית הוא ד' על עשה . והאמות אין לו למדוד לפי מדות
 העולם מה שקורין אמות אלא לפי אמות שבתלמוד כ"ר גודליו לאמה :
 (ג) כדי חרישת יום לזה מסוס דאין מוע' נשכר לפחות מיום א' אבל א"ס
 מגיע חלקו לכדי פעולת יום וא"י חולקין אע"פ שאין מגיע לכדי פעולת כ'
 ימים דמוע' נשכר לזה והע"ז חולק וכו' מאי דחוי ליה חולקין והע"ז יאמר
 בשותפות וישכירו שניהן לפעולת יום אחד * (ד) הכ' ע"ס להן וכו' ה"ט
 כיון דמסתמא כיהא לב' האחרים שלא ליטול כ"א חלקי כי אין להם כשיעור
 מה שאין כן כשהוא יחד ליכוליו להסתמש בו כ"א בזמנו שיקבעו ביביהן
 או שישכירוהו יחד וחלוקו שבירתו לא חזיקו להשא"ר עמהן להני ד"ט להם
 כדי חלוקה אבל א"ס היה מבקש אחד מהשנים דאין בו כדי חלוקה ליטול גם
 כן חלקן וניתן ע"ס לדבריו דרריך לטעיה בו פירות או י' זרכו לסדה אחר
 ע"ס לו סמוך לזה היו שומעין לו דיכול לומר להם מה ראותם להזקקני
 להשא"ר משותף עמו וותר מכ"ס ונריכוין לעשות פסדה ביביהן או להשא"ר
 כולם בשותפות ומ"ה מסוס וכו' דדוקא א"ס אמר א' מהן ליטול חלקו כדי
 לבטל החלוקה הוא דאין שומעין לו אבל כז"ת שלו סימן כ"ה כתבתי ע"ז
 דלא משמע כן מנוף התשובה : (ה) עשאן ר"ב 'סבור וכו' חנ"ל כטור
 הביא דעת הר"י שאינו תלוי ברעת האב שאפילו עשאן לעצמו א"ס ימנח
 פוכר אין העשיר וכול למחות בעני מלהשגירו וכן אפילו א"ס עשאן לסבור
 א"ס אין מוניאון פוכר להשכירו לו אומר עשיר לעני קח לך עבדים וכו' :
 או

וכול למחות ועי'ן לעיל סימן קס"ב מדיני מקומות בבית הכנסת :
 בולס משתמש בכל המקום אבל אם היה אחר מכיר חלקו א"ף על פי שאין בו דין חלוקה כופה כל
 חבירו בדי (ג) שלא יזקו זא"ז בראיו' : ג אוהורין חלוקה כל שאילו יחלק לפי השי'תפין יביע לפחו' שבה חלק ששם הכל קרוי עליו
 אבל אם אינשם הכל קרוי על החלק אין בו דין חלוקה כיצ"ר כל הצד שאין בה ד' אמות על ר' אמות מרובעות חוץ מארבע אמות של הפתחים
 אינה קרויה חצר וכל שרה שאין בה כרי זריעת תשעה קבין אינה קרויה ישרה וכל גנה שאין בה כרי זריעת חצי קב אינה קרויה גנה וכל פרדס
 שאין בה כרי זריעת ג' קבין אינה קרויה פרדס לפיכך אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לכל אחר וא' מהשותפין ולא את השרה
 עד שיהא בו זריעת ט' קבין לכל אחר ולא את הגנ' עד שיהא בה חצי קב לכל א' וא' בד"א בא"י וכייצא בה אבל כבכל וביוצא בה אין חולקין
 את השרה עד שיהא בה (ג) כרי חרישת יום לזה וכרי חרישת יום לזה ולא את הפרדס עד שיהא בה חצי קב לכל א' וז"ל אילנות לזה כרי
 עבורת ארס אחר ביום א' ושרה שמשקים אותם בכלי עד שיהא בה כרי שימלא הפועל יום א' יהיה ויום א' לזה : היה בו דין חלוקה ומכר אחד
 מהן לשנים או הורישו לב' בניו ואין לאחד מהן כדי חלוקה אינן יכולין לעכ"כ מלחלוק דלא עדישי מבגרא דתנו מחזקה היו ד' שותפין ביחד לב' יש להן שיעור
 חלוקה ולב' אין להן שיעור חלוקה (ד) הכ' ע"ס להן כדי חלוקה ונסלין חלקן והכ' האחרים נשארן שותפין ואפ"י אמר אחד מהותן שאין לו כדי חלוקה תנו לו
 ג"כ חלקי וא"כ יאמר לרביעי פחות מכרי חלוק' והרי לבטל החלוק' אחר כן אין שייצין לו ג' שהיו שותפין בבית לב' היה להן כדי חלוקה ולחחד אין בו כדי
 חלוקה וקנה אחד מן השנים חלקו של האחר שאין לו כדי חלוקה אין יכול לבטל החלוקה אע"פ שהמכר היה יכול לבטלה . ד יש מי שאומר שאם יש
 לו אצלו קרק' חראוי להצטר' עמו יכול חבירו לכנסו לחלוק : ה' יש מי שאומר שאם באי' לחלוק בית או (חנ"ד) אע"פ שיש בו כדי חלוקה
 אם אין בו כדי שייצע לכל א' ררך בשני עצמו שלא יצטרך לעכ"כ על חלק חבירו אין בו דין חלוקה והכתי יהיה נכסד ונגרע אין
 כל מה שהיה משתמש ככולו כנו"ן א"ס היה מ"ח"ן או בית הכסא רריך סיהא ג"כ בחלקו וכן א"ס רונס לחלוק בית פ"ס בדין חלוקה א"ס נראה לב"ר שאינו
 יכול לבוף חבירו כל שכראה לבית דין מההפסד וותר מחומשוכן א"ס אין בו דין חלוקה ויש חומה רחבה וא"ס יקליטה יהיה בו דין חלוקה א"ס נראה לב"ר שאינו
 מויק לבניו כוסין זה את זה לחלוק ובית ע"ס בו דין חלוקה א"ס יחלקוהו לרארכו לא היו דין חלוקה חולקין לרארכו וא"ס יש כנר א"ס בניינים
 וכנר סני אין כל כך בניינים מעלון ככסמים עד שיהו החלקים סויס זה כל כדי שלא יצטרכו לשכר הבניינים ולכפכוד חנ"ל מדעת שניהן עושין כמו שירמ' :
 ד אחר מהשותפים שאמר לחבירו במקום שאין בו דין חלוקה או ברבר שא"א שיתחלקו כנו"ן שפתה או בלי מכור לי חלקך בכך וכך או קנה
 ממני חלקי בשעה הזו הדין עמו וכו' מ"ן אח הנתבע למכור לחבירו או לקנות ממנו : אפילו אמר ליחן כו' הר' יו"ת מדעיו נריך הכ' לקנות או למכור
 אבל אם אין החובע רוצה לקנות או לא ימצא במה יקנה אינו יכול לבוף את חבירו או בע"כ שער רזול שרדי חבירו ויכול לומר לו
 איני רוצה שאקנה אלא שאמכור לפיכך שני אהים א' עני ואחר עשיר שתניה להם אביהם מרחק או בית הבר (ה) עשאן האב לשכור השבר
 לאמצע כל זמן שירצו לעמוד בשותפות : ואין העמיד יכול לומר השכר חלקך דאין דרך לשכור דברים כאלו להחזיק מה שאין כן בערקלין עשאן האב
 לעצמו אינו יכול לבוף אחיו לשכור אותם אלא משתמשים בהם כדרך שששתמש אביהם והרי עשיר אומר לעני קח לך זיתים ובא ועשם
 בבית הבר קנה לך עכריש וימאנו וירחצו במרחץ ואין העני מופת את העשיר לקנות חלקו א"כ אסר לו קנה ממני או מכור לי והריני לותקנחה

השן המשפט הלכות חלוקת שותפים קעא מאמר קדישין

(ו) או מכור לאחרים שי' הנני מוכר כולו יחד לאחרים וכ"ס שהרשות בידו למכור חלקו לעצמו אחר שיעמוד בחקומו להיות משותף עם אחיו העשיר במרחץ או בכית הדב להשתמש בו יחד או לזנומס גם לומר אח"כ גא"ח ואילו להי"א שכתב מור"ם דאינו יכול לומר גא"ח כשאין לו מעות ה"ד מתחלה שאין העני יכול לומר מכו"ל כי כולו כי אמרנו לאחריו אבל להעמיד אחר במקומו בחביו יכול להעמיד (ז) רק צריך למכור אבל כשיכול ללות מאחרים ולקנות ולהחזיק לכפשו כזה ליכא מאן דפליג דיוכל לומר אגוד ע"י הל"ה: (ח) או חנו' או בית שא"ל להם לדור יחד שכ"ח יסמיר לחבירו בחיתו: (ט) בימים ל"ד אלף לזמנים: (י) וי"ח: ז' כ"ה ה"ך ו"ל הסמ"פ הק"ש על המחבר מלקמן שי' ומה שתייך עם אינו כוח לו וע"כ אינו אומר אם רונה לחלוק משלם היזק ראוי פשיטא דכונן ולקמן בסיון שי' וכלי' אדעת' דלא קסיד אהיוק ראייה רק לא נוחא ליה באינש אחי"א"ל לחלוק בחיובו שלהם: כלע"ד דמ"ה הייק המחכ' לקמן וכ' לדור בו משניע דרובו לדור עמו ואינו רונה להקפיד על היוק ראייה רק פכשויו כסתנה דנתן להושיב' א' במקומו ודוק: (יא) א"י לכופו אבל אם כותן לו הכרירה ואל"טול אתה חת"ל הגדול בשווי והיא לך דבר הראוי לתשמיש ותן לו היתרון ואם אינך חשן בחלק הקטן הריני קונה ממך הכל כ"ע מודים דשוויין לו כיון דכונן לו הכרירה סיקא דבר הראוי לתשמישו או דמי כל סלקו: (יב) וי"ח העצם דבהא דחבירו כותן לו לטובת עמו דמיא ליה בחלקה ע"ז לאקראי הקרא דסיכא מתנות יחיה: (יג) ז' אמות זה מיירי בחכ"ש ל' ל' כתיב כנון חכ"ש סחורו הבתים: (יד) שאשאר שותף עמך פני וכתבנו בו לזמניה זה שיש בו ג' אמות ישתמש בו ג' ימים רכושים והשני יום א' חו"ש חבירו ויחיל זה מהכרזתו ג' חלקים וזה חלק א' (טז) שכול' אינו ראוי כנון חכ"ש סחורו הבתים ואין בו אלף ג' אמות והי"ח ס"ל כיון דלא חוי לתשמיש נזכר אלף למשטח בו פירות או כוננא בו השתא דשליגי מעי"א לכל יד יחד שיעור דחוי ליה וקרינן ביה שפיר כל שאינו יחלק ישאר שמו עליו: (יז) חן שותפין לו: ז' כ"ה ס"ז מ"ס הסמ"פ ע"ז אשאר כותן לו הכרירה חסד או טול מה שתרצה ותן לי דביני ביני או טול שכיה ותן לי דמי חלקי אי אינו אעשה אח' מהן שותפין לו א"כ לכרירה גדולה כוונ' אל' חסדו שיהי' טול א' כנגד א' בפילוי או אכי כי מספיק לי בחכר מהן או טול לך חסדו חסדו עמו ואע"פ שאין אומר או אינו אקח שכיה ויש ללמד זה מ"ז מ"ה ה"ה ה"ה כ"ס ו' לענין קטן וגדול דיוכל לומר גא"ח לענין פילוי רק ביה חסדו יחד ואם אין אתה חשן בקטן אינו אקח הכל ה"כ כאן יאמר אם אתה חשן יחד לברך תקח סכיה דהר גוונא הוא דהא בקטן וגדל ללא שווי גא"ח חסדו יחד ויחיל זה שיש בו ג' אמות יקיימו החלוקה בל' מהם והשאר ישתמש ביה חסדו חסדו ה"כ מתקן כאן מה שקשה לו בניה שהניחו לוקח שתיקה וזה ש"ס חסדו שותפין ע"כ גא"ח ה"כ בל' חסדו ליה ואל' למה כ' הר"מ והיחזקת חל"ה חסדו ש"י ותשאר כמות שות' כו' ולק"מ דגוונא דרבותא ח' כ"ס ד"ל כ"ס חסדו לכסדרו ב' דרבי הכרירה אלף חסדו א' מהן: (יח) דהיינו שחולקין יחד ואילו בזה חסדו זה נראה דה"ל לומר גא"ח כיון דתשמישן זה: (יח) ויש ח' שחולק חסדו רישה ורעה כשני מוכנס דמי כתיב ה"ז דהלכה דרעה רחמנה: (יט) וכ"ס וכו' כ' ה"פ ד' דיקח דחין ככל' הכי דמי חלוקה דחייב בח' מהם חוי יקיימו החלוקה בל' מהם והשאר ישתמש בשותפות וא"י לכופו לחלק כל הבתים בית כנגד בית משא"כ אם חן בשום א' מהם כ"ח או חולקין בתים נגד בתים עכ"ל ונ"ע לדוכא באשר שהכ"ח מפרש בע"א: (ך) או שתחום דוקא בחלו חדרים שהיה לכ"ח פתח בפני עצמו פתוחה לר"ה ועל כל א' מקרי דירה בפני עצמו שייך חלוקה אבל בית שפתח א' פתוחה לר"ה ושאר חדריו נולס פתוחין לני' כול' נקראין דירה אחד ויכולין לומר ככולן גא"ח: (דא) אבל מדברי הר"ם בתשובה לא נראה כן רק אם הוא אינו רונה להיות עמו בשותפו' ורונה לטעון גא"ח לאו כל כמיניה אלף ככה ג' דרין עם השני פנרין לחלוק החנות פלו כנר בית וליתן זה לזה הביני ביני אבל אם רונה להשאר עמו בשותפות אין זה יכול לפנותו לחלוק: (דב) אבל תפנית ככלל זה הוא כמי שס"ח דעתו דין לגבות מעותיו דא"ח בוגא"ח: (דג) אין שומעין ואם הכתבש מנקש ומן נותנים לו אש"פ שהסובב רונה ליתן מיד אבל אם הסובב מנקש ומן אין נותנין לו ולא מחייבין הכתבש למיחת האילנא עמו בדין גוד א"ח דלמ"ז ארבעה והכי איתרמי לכתבש וזו א"ח דלמ"ז אשכח מאן דובין לחלקו בדמי יתירא ואפי' טען התובע ואמר לוגוד מהשתא ולכתב ל' יום ע"מ דאין לך שותפי לי כתבש וזו תוך ל' יום למיגד בה תהוה דודי מעכשיו דלא נייאמת ליה

או (ו) מכור לאחרים וקנינים הרין עמי • וי"א ללא יכול לומר גוד או אגוד כשאין לו מעות (ז) רק צריך למכור חלקו ואין אדם יכול לומר לחבירו גוד או אגוד בשותפות משווי דאל"כ ידחוק העשיר את העני למכור את שלו פחות משווי: ז' אצ"ר כל אחר מחם אינו קני' אלא הנני מוכר חלקי מוכרים אותה לאחרים: ח' אמר כל א' מחם אינו מוכר אלא כל אחר מהם רוצה שיקנה חלק חבירו או שאין אחר טחן רוצ' לא לקנות חלק חבירו ולא למכור חלקו אלא ישארו שותפין אם היה חסדו עשוי לשבור שוברין אותו וחלקים שברו • ויכול אחר לומר לחבירו או פכרהו אתה ככך או אי' אשכרהו ככך כדניא רגוד אגוד וכל חקוס סיכולין לפסוות ע"מס כדניא רגוד או אגוד עדיף מחלוקות אלו ואם אין החקוס עשוי לשבור אם הוא חצר (ח) או חנות או בית שאי' אשכר להם לדור ביה שוכנים בה ישנה ישנה שאי' אפשר שישבנו שניהם באחד משני חיוק ראייה שהרי אין בה דין חלוקה ואין אדם עשוי לטרו' כל ל' יום לפנות מהצר לחצר אלא משנה לשנה: וי"א דנחיר כריכין להשתמש ביה דהרי משועבד לכל א' לביתו המיוחד לו ומהאי טעמא אינו כותב דין גוד ר' הגד ודוקא ד' אמות הגד כיון לכל פתח או בדרך הכריך לככסה ויעי' אה כל כסאר חצר אמרינן גוד או אגוד ועיין לקיץ סעיף י"ו: אה הא' יש לו עני שלישי והאחר יש לו שלישי ויטילו שני גורלות אחר משנה ואחר משניהם ואותו שיש לו ב' שלישי ישתת' בו ב' שנים רציפה ואם מרחץ הוא נכנס' בה שניה' חמיר בכל יום וכן כל דבר שראוי להשתמש בו (כיהר) ואינו עשוי לשכור כגון ס"ת או מצע אינו יכול לומר לו הישתמש אתה יום ואני יום שהרי אומ' לו בכל יום אני רוצה להשתמש בו ואם הוא דבר שאין יכולין להשתמש בו באחר (ז) הילקין אותו בימים • לא חלקו והשתמש בו אה מן השותפין כזה שיש לא יוכל ח"כ האחר לומר אשתים ג' כיון ששתמשת לכל זמן שלא חלקו כל אחד בזלו הוא משתמש: ז' אצ"ר הישכר מחבירו מקצת שרה או הצר שאין בה דין חלוקה או שני' שישכרו מקום אחר בשותפו' כל א' מהם יכול לכופו את חבירו ולומר לו או ישכיר מאני חלקי או ישכיר לי חלקך ואם יש בה דין חלוקה חולקין: (י) וי"ח וסניחא ליה דלא שייך חלוקה בדבר הסכ' לזמן (וע"ל ס' ש"ו סעיף י"ב): י' אם אין בו דין חלוקה ואמר הא' נעשה ב' חלקים א' שיהא בו בשיעור וא' קטן ואני אש"ל הקטן ואחה טול הגדול ותן לי רמים ששנה יתת הגדול (י) אינו יכול לכופו ואפילו אם אמר לו טול אתה הגדול בכתנה יכול הלה לומר אין רצוני לקבל מתנה (י) וי"ח בוואבל אם אמר לו טול אתה הגדול בשווי ואני הקטן או אקח אני הגדול בשווי ואחה טול הקטן ואם תאמר שאינך חפץ בקטן אני אקח הכל שומעין לו אע"פ שאינו מניח את חבירו ליש' הכל: י"א חצר שיש בו (י) ז' אמות ראינו יש לו ד' אמות ושמועין אין לו אלף ג' ואין שמועין רוצה לחלוק יכול ראונו לומר לו אטול חלקי חוץ מאמה אחת (ך) שאשאר שותף כח עמך ואחר כך יאמר לו גוד או אגוד: י"ב דינא רגוד או אגוד אש' ברבר (ט) שכולו אינו ראוי לא' הוא וי"ח כזה: י"ג דבר שאין תשמישו שורה כגון שתי שפחות ישתאחת יורעת לאפות ז' בשל והאחת יורעת לטות או שני פלים שאין מלאכתן ישה וכל אחר צריך לשניהם אש' אם דמיהם שוים אין אח' יכול לומר לחבירו טול אתה זה ואני השני או איפכא לפי שכל אחר צריך לשניהם וכן אם יש להם שרה זכרם ואין בשום אחר מהם כרי חלוקה אפילו אם דמיהם שוים לא יאמר שול אתה שרה ואני ברם או איפכא ואפילו אם יאמר לו גוד או אגוד בשניהם כא' (ט) אין שומעין לו אלא אם ירצה יאמר לו באחר מהם גוד או אגוד וזה שני דברים ישאר בשותפו' או יאמר ככל א' זה אחר זה גוד או אגוד ושני דברים שתשמישן שורה ורמיהן שוין ואין בשום אחר מהם כדי חלוקה הא דראי שיכול לומר כל אחד מהם לחבירו גוד או אגוד: (י) דהיינו שחולקין אחד נגד חבירו ואחד נועל אחד והשני שני והוא הרין ליאם אין דמיהן שוין ואין חלוקה בין א' אחד ניתן לשני מה דביני ביני או שאומר לו שיקח אחד מהן כלל תוספות דמיס והוא יקח השני או להיפך: (י) ויש שני חולק כזה: י"ד שני אחים שירשו שתי בתים גדולי' שיש בכל אחד כדי חלוקה והאח' אומר גחלוק כל בית בפני עצמו והשני אומר לא בי אלא גחלוק בית כנגד בית לזה ישאמר גחלוק בית כנגד בית שומעין: (ט) וכ"ס אש' אין בכל בית כדי חלוקה שחולקין בתים כנגד בתים הואיל ותשמישן כסוה וכמו שנתבאר בסמוך והא' דבית חולקין היינו בדבר שתשמישן סוה אבל יש אומרים דרוב בתים אין בהם דין חלוקה שאין כל הבתים והחדים שוין ואין חולקין בית גוד עליוה או חדר שאין תשמישו סוה לו וכ"ס בחקוס שינטרך לסתור בחלונות (ך) או פתחים ולחוד ולכנות שינטרך להניח הונאות שאין חולקין בית כנגד חנות או מרחץ • ונ"ל דה"ה נגד חדר או עליוס דזה מקרי תשמישו סוה גם לענין הונאות הכנין אה נראה לכ"ד שאינו מניק להם כ"כ חולקין וכמו שנתבאר לעיל סעיף ה' לענין הספר הבתים מיקא ליכין גוד או אגוד אין חילוק בין בית או מקום כ"ה או סאר דברים שיכול לומר על כולו ביהר גוד או אגוד וי"ח דחין דין גוד או אגוד רק ככר שהגוף שלטן • (ד) אבל במשכנתא או כדומה שפתידין לגבות מעותיה אין אומרים גוד או אגוד רק חולקין המעות ונ"ל דאם משתמשין במשכנתא הוי כהו סכירות סתתבאר סעיף ט' דיש חולקין: ט"ז י' ארלא אמרינן גוד או אגוד אלא בנתינת רמים מיר אבל אם אמר גוד ואמתין לך המעות ל' יום או אגוד ותמתין לי המעות ל' יום (ד) אין שומעין לו שיגול לומר לו אני יחד לך ואתה קשה ממנו • ט"ז דהוא ראין דין חלוקה ויש שם ותומים גדולי' וקטנים

ולחוד ולכנות שינטרך להניח הונאות שאין חולקין בית כנגד חנות או מרחץ • ונ"ל דה"ה נגד חדר או עליוס דזה מקרי תשמישו סוה גם לענין הונאות הכנין אה נראה לכ"ד שאינו מניק להם כ"כ חולקין וכמו שנתבאר לעיל סעיף ה' לענין הספר הבתים מיקא ליכין גוד או אגוד אין חילוק בין בית או מקום כ"ה או סאר דברים שיכול לומר על כולו ביהר גוד או אגוד וי"ח דחין דין גוד או אגוד רק ככר שהגוף שלטן • (ד) אבל במשכנתא או כדומה שפתידין לגבות מעותיה אין אומרים גוד או אגוד רק חולקין המעות ונ"ל דאם משתמשין במשכנתא הוי כהו סכירות סתתבאר סעיף ט' דיש חולקין: ט"ז י' ארלא אמרינן גוד או אגוד אלא בנתינת רמים מיר אבל אם אמר גוד ואמתין לך המעות ל' יום או אגוד ותמתין לי המעות ל' יום (ד) אין שומעין לו שיגול לומר לו אני יחד לך ואתה קשה ממנו • ט"ז דהוא ראין דין חלוקה ויש שם ותומים גדולי' וקטנים

השן המשפט הלכות שותפים קעא קעב קעג מאמר קדישין צג

וקטנים וחגורליים וצנעם להלוק ישמי שאמר שבית רין מעמדיו
אפטרופוס לקטנים ודנים להם נוד או אגו ר"א רלא שייך ביתומים
גור או אגור שאין אפטרופים רשאי למכור חלקם; י' לא נאמר
רין גור או אגור בר' אמו של פירוק משא ולא כמה שצריכין ליה את
וציאה ואע"פ שהבתים פתוחים מצד א"ל ר"ח מפני שאין ארס עשנו
לפרוק עשאו בררכים לצין כל .

קעב בית או חצר איך נותנין לו ארבע אמות וכו' ט' סעיפים :

א חצר חמתחלקת נותן לכל פתח ארבע אמות וחשאר חולקים
בשוח (א) שכל פתח צריך לפניו ארבע אמות לתוך החצר
ואפילו שהפתח רחב הרבה נוטל ארבע אמות על פניו כל רחבו לתוך
אגור החצר ואם אין הפתח רחב ארבע משלים עליו מהצדדים ד' ברי
עיהיה לו ארבע על ארבע ואם יש לאחד פתח לחצר בית שיש לו
עני פתחים ולשני בית שאין לו אלא פתח אחד אחר שיש לו עני
פתחים נוטל לכל פתח ד' אמות כפי מה שהם פתחו ובעל הפתח א'
אין לו אלא ד' אמות לפני פתחו . בר"א בשנים שקנו מהפקר כנו
שבנו במזג הפקר זה בנה לו בית ופתח בו שני פתחים וזה בנה לו
בית ופתח בו פתח אחד (ב) ואחר כך הקיפו אותם עד שנעשה להם
לחצר; וי"א דה"ה אם חלק נכסיו על שני ונתן לא' מננו בית ע"פ
פתחו ולאחר עם פתח אחד; אבל שנים שקנו או שירשו קנו וירשו
בשוח חלק בחלק בין בבתי בין בחצר ולא יחול האחד יותר מחבירו
בלום ואפילו אם קדמו וחלקו הבתים קודם חלוקת החצר לא אמרינן
אותו שעלה לחלקו הבית שיש לו שני פתחים וזה בארבע אמות
בחצר לכל א' פתחו אלא חולקין בשוח . ב' בר"א (ג) כשעני
הבתים שוים וחלקו בית כנגד בית ולא הצדו לשום אות ולהעלות
ברמס אבל אם אינם שוים ושמו אותם והעלום ברמס (ד) ואותו
שהניע לחלקו הבית שיש בו שני פתחים נתן לחבירו הרמס ששום
יותר על שלו בכלל זה חצילוי גם כן ארבע אמות ישבחר וזה בהם
פמו שזכה במה שכיתו שזה יותר משל הא' אף על פי שבצד שלא
חלקו לא היו הד' אמות שלו לגמרי אלא לפרק בו משאו וחבירו היות
ששתמש בו גם כן בשעה מוצא אותם פנויים עתה שחלקו רכ שלו
לגמרי . וכן מיניו כסתם חירות חנר טעם לכל אחד חלק ידוע כל
אחד אינו נוטל אלא כפי מה שיש לו ואם מנוע לכל א' לפי ביתו ד' חנו' כל
ד' אמות חולקין בין אם יש לבית פתחים הרבה או לא; ג' בית שיש
לו פתחים רבים מכל רוחותיו יש לו ד' אמות לכל רוח (ה) ואם
יחד לו פתח אין לו אלא ארבע אמות כנגד פתחו . ד' אכסדרת
אם אפשר לו להבנם בתורה במשאו אין לה ד' אמות ואם היא לפי
הבית ואין באכסדרה ד' משלים עליה מן החצר סוה ד' וטולת לזכר' סלפני
פתח הבית; אם לא יש לה ארבע אמות שלא אמרו שיש לכל
פתח ארבע אמות אלא לפרק יש משאו (ו) בית שער או כרפסת
יש להם ארבע אמות חוץ בתים פתוחים לפרפסת וחמרפס' פתוחה
לחצר אין לה אלא ארבע אמות; ז' (ז) לול של חרנגולים אין
לה ד' אמות; ח' בית חצוי מקור וחצוי אינו מקורה בין שקיריו
לפנים בין שקיריו לחוץ אין לו ארבע אמות ורוקא כשיש ד' אמות
על ד' אמות במה שאינו מקורה; ט' (ט) בית סהרם יש לו ד'
אמות פרין את פציוניו אין לו ארבע אמות פלפני הפתח חנל יש לו
חלק כנגד פתחו סוה פס פתח נתחלה ריב' סוהן רמ' . י' בית
שאין לו ד' אמות על ד' אמות אין לו ארבע אמות כחצר כיגד הפתח
אלא אם יש בחצר ד' אמות לזה וד' אמות לזה (י) עד פתח הבית
הזה חולקין; י"א (יא) הזבל של חצר בתחלק לפי הפתחים אבל
אכסניא של מלך לפי בני ארס; י"ב (יב) הזבל של חצר חצוי חצוי
סנריכין לתת לזן האכסניא .

קעג שותפים או אחים ערצו להלוק וכו' ד"ס :

א הישותפין ערצו להלוק דבר שאין בידן חלוקה אף על פי שהם
פפסדין את שמו חולקים ובהבתי הקריש דריו' כ"ו כפרים שהם
בהוגים בגליון כס"ת שלנו אכרם בכרך אחד אין חולקין (א) סוהן
בזיון לכפרים לחלקו מכרך אחד חף על פי שהם היו של אחד מותר להתקן
ואם הם בשתי כריכות אם הם ישי עניינים (ב) אין בו דינא דגור
או אגור ואם הם ענין אחד אגורים בו גור אז אגור (ג) ל' סי' קע"א
סעיף י"ג (ג) א' חלקו כנגד לאחר ישעלה הנזיל לאח' כהם
(ד) נתקיימה החלוקה לפולם . מיהו הלאש כתב דין הנזיל קנה רב
מנדר החלקים (ה) ואם החוץ אחד בחלקו החלוקה קיימת (ועל פי'
ק"ו סעיף ב' . ג' האחים ישחלקו ודאי הם במקומה זה וזה ואין
להסגה על זה (ו) לא ררך ולא סולמית ויא חל נות ולא אמת חטיש
שכיון שחלקו לא נשאר לאחד חרס וכות בחלק חבירו אע פשהיה
בקורכוהא הרין לשנים שקנו ישרה מאחר וחלקו לא נשאר לאחר
מהם זמות בחלק חבירו אבל שנים שקנו ישרה בשני אנשי' או טעמי

ל"ה ואפילו אי שביק מהשתא וזו דנו יתא אלא או לא יכיר הנתבע וחי
לאחר ל' יום חזר לינו לשאל גא"ח כדמיקרא ואף פנתרנה הסני לגור או
לאגור יכול הנתבע לחזור ולומר אינו חפץ לחלוק אלא אשאר כנתחלה
עשותות כ"ו אלא הקנה זה לזה בא' מן הקניינים מש"ה אם הכתב' חונדה
עגד לאחר ל' יום צריך הנתבע להקבית לו מהיום שלא יחזור בו ויבוא לידו
מיוק נחנס ורוקא מגור לאגור או להשאר בהחיות פת' חנל להעלות בדמים
מר גור כסך זה או אגור כזה א"י .

קעב (א) שכל פתח וכו' היינו כרו לפרק משאו ממוס דא' לכנס

עם חמירו לתוך הבית ונריך לפרק משאו בד' א' סלפני
הסתח . (ב) ואח"כ הקיפו ואת ג' שהקיפו אח"כ כיווד החנר סניו ביתם
חנל הקיפו קיפם סבנה או נשעת הקפה שהקיפו יותר וכו' נסוה ותו לאו כל
כמינה לזכות יותר בפתחו ספתח . (ג) כששני בתים שוין ה"ה כשאין
שוין ולא א"תוה נסוה ופלוו אלא אירחא דמילתא נקט; (ד) ואותו
שהניע לחלקו; ז"א וכו' ה"ה אם הבית שיש בו פתח אחד עדיף מביע
סיס בו שני פתחים והוא נותן רחוקו וכו' ג"כ פעל ב' פתחים ל"ה לכל פתח
והס' וחיילי יטעם דא' כי חלקו בלא עליו אלא סוה נסוה כמו כימא
ה' וחיילי ד"ה סייטל הב' ה"ה כרי' לרזי' מ' הכלל' ל"ה אמרינן חכרי'
ז' שיהי' דכלל העליון א' בחקוק סכותו העליון בעל כ' פתחים לאמרינן
גם זה בכלל חקוק חמיו חנל לא בכלל כיוי החשבון לאמר שלא ה"ה
ה"ה וכו' וכו' ד' דמיון קע"ג חשם כדברי הסמ"ע פ"ט .
(ה) ואם יחד . הענין הרבשאר ק' נחשבין לו כסמוין ולא יפתחו לעול' כיון
סיס לו פתח אחד חתום; (ו) בית שער פיריש ה"ה כמין בית קטן חנל
בית גרו' וסעי' טוברים ע"י לכנס לגדול ומרפסת הוא דרך לעליון
ספתיחות לה ויחידת כחבר ועליון לה כולם; (ז) לול פי' בית חצר
שמגדלין בו החרנגולים . (ח) בית סתים פירש ססתו פתחו . (ט)
עד פתח הבית הו קין פירש לאפוקי אם היה בבית ד' אמות על ד' א' ר"י
לפיתו לחלק החצר א"כ יוש לו ד' א' בחצר וזלת הד' א' סלפני הפתח;
(י) יזבל של חצר פי' אם אין מבקשים להיות הדרם בחצר לפטות ממנו
אספה לזבל בהן שריותיו והוא נכבה לפי הבתי' חנל ההנאה שנובין לנורך
שאכסניא לחוצותיו אינו לפי הפתחים אלא לפי הדרים סס וי"מ אכסניא
הוא הזבל סמ"ח אם האכסניא של מלך העוקרין דירקס חקוק' סוה להם
חכו' וי"ז חנל בהיות אלא ה"ה חכו' של חרם ושמריותו כוא להם לכני חנר
להתחיל בו דומיא לזה מיידי חנל דיושא ורסיפא והיונו לאחר סכפשה
חנל אספה ומ"ס חנל מתחלק פי' חנל היינו אספה וכוה כתבארו דברי
מר"ס בהנ"ה והה סמי' השני .

קעב (ב) שהוא בזיון פי' לחתוך מכרד' א' לסנים לנורך החלוקה

הוא בזיון . (ב) אין בו דינא דגא"ח אלא יכול לומר
על א' גור או אגור וכו' ישרה עשותות ואם ירנה יכול לומר על סנייהן
גא"ח בוח' או לומר בפעם א' כדנורה בדרך לכר' סנייהן או אינה פנתרנה
או אינו אפשה כן . (ג) אם חלקו כנוחל ואם התרנו לחלוק יכולין לחזור
בהם אפילו אחר דביון . (ד) כשקיימה החלוקה לפולם פי' לענין חאין
א' מהם יכול לחזור ולומר לא כנוחל אנו חפץ אלא בעליו וסע' דהתקיימה
החלוקה אפילו כשהי' הנאה דשפני להכרי' לחלוק כנוחל לטוב כ"ה חלקו
דאינו הפנים עוד בשותפות נתי וחקרי' אכרי' כנו שלא יהיה ערובי כדבר
(ה) ואם חקוק כו' פי' אחר שכתרנו לחלוק כנוחל ועלה הנזיל לא' מהם
כ"ה כאלו שגורו ביררו כסירש ומכני חוקה שהחזי' חלקו שלא יוכל הסני
לחזור בו . (ו) לא ררך פי' שאם אביהן היה עובר דרך הסרה שעלה על
חלקו של האגור לחלוקה של שמעון ראונו מזהב עליו; ז' ולא סולמית ל"מ
אם כפלה העליה לראיון והחזר והבית לשמעון סאין ראיון יכול להעמיד
פולם כחצר שמעון לפיות למליותו אלא אפילו כנל לחלק ראיון העליה
והחזר ולשמעון הבית אין ראיון יכול לסמוך פולם על בית שמעון לעלות
לעליותו; ו' ולא חתם המנה שאם היה פינדרת על פדכו לסדה חתיו שוח
מעכב עליו . ולא חלונות דמסלקי לגוריו וספתם לו החלק שהם כפנים
סקנו שדה מא' וחלקיו סאין לו על הסני כלום ומיידי כדלא חלקו בסומא
ופוליות' ה' יכול לבנות כנגד חלונו של חבירו אפ"י סמאפיל עליו לגמרי
ומ"ה כתב המחבר סתם ולא הזכיר חלונו בסומא ולא סאיו וי"ו להאפיל
לגמרי; ומה סכתב המחכ' בסעיף ד' דיש לבעל הכרס ארבע אמות בסדה
ה' דן חה אגורי דוקא דחלקו בסומא ועליו והא ד' אגורי המחבר כיון בחלוקה
שלא בסומא ית' ד' בחלוקה בסומא י"ל דקני' ככל א' רבות' דכאן אשמינן
דבזא דס' ד' לחלקו בלא סומא הרשות כידו להאפיל עליו לגמרי וזה באיך
ועס' ד' קתל' ד' רביתא דאע"פ לחלקו בסומא סתם וכו' א' דאין הד' א' בכלל
הסומא כיון דיכול בעל הכרס להכנס בתוך שלו ולהניח ד' א' מקרקעו להסך
בו מקריסותו קמל' ז' וס' חולק על הסמ"ע וכתב דכאן אגורי כתי בסומא
אלא סיס רשות לכנסו ויסלקנו ולא מורי כאן במאפיל לגמרי מכ"ל וכו'
כמ"ע דהא כ' העור כו' לולא חלונות כד' יפ' סנין לפיל סמלקו לגמרי
וסותם לו החלקו שהם כפנים סקנו סדה מא' וחלקיו סאין לא' על חבירו
עלוט עכ"ל משמע שהמלך לגמרי וסוד דמדה לפנים סקונין וכו' חשמש
סמית

השן המשפט הלכות שותפים קעג קעד קעה מאמר קדישין

לגמרי כמו שכ' הסמ"ע ודלא כס"ו ח"ו החילוק הוא שהסוד אינו נכלל שומא והרא"ם איירי משומא וכן כ' הס"ד : (ז) ונתקלקל הבאר ואם סעין ראונו על שומעין פה קלקלו בהשלכות וכלים לסם ושמעון אומר להד"ם אזי אם סעין ראונו כרי נר"ד שמעון לישבע : (ח) יש לבעל הכרם כו' פי' דמייכרי ברעלו אהדדי במעות או סעין קקע כמ"ם לעיל בשם הרא"ם כשימון קע"ב *

קעד (א) דאין שומעין פי' ויכול לומר לא נחלק בגורל וס"ל דאין בזה מדת סדוק זה לא נהנה וזה לא חסר דיש לו זכות בגורל דאם יפול הגורל לזה בין שתי השדות הראשוניות שלא יחלוק עמו אם לא בדמים יקרים מ"ה יוכל גורל אולי יגיע לידו אותו זכות : (ב) להעלות נדמים ומיכה אם ספק הוא יכול לפחות מעילו ולומר אנו אמן בה כך וכך מעט יותר משוויו או אמת תקחוו בכך וכך וס"ל לא ירבו בה וס"ל לו בלשון סכום : (ג) וי"א דהוי ספק כו' כ' המרדכי ונתחלק יטילו גורל ואם יפול כר המיכר שלו לחלקו הרי סכוב ואם לאו אכתי לא זכב הסכי בחלק שאנל מנר חבירו אלא פסקינן כל דאלים גבר : (ד) שומעין לזה כו' ואפילו אמר א' אנו רונה שיחלקו כל שדס ושדה אולני ישול חלקי באונגע ויהיה שומר יותר אינו טענה : (ה) נוטל ב' חלקים יחד היינו שחולקין נכסי אביהן לב' חלקים וחלק האמנעי הוא של כו' כ"ס ויטילו גורל על שני חלקי הקנוות ואינה שפלה לגורל הבכור יטלנו עם האמנעי ואפילו אם חלק האמנעי הוא סכוב יותר מא' שחלקי הקנוות : (ו) אבל היבס ר"ל כשמת אחר מן האחים בלא פנים וקם אחיו ויבס את אשתו נוטל חלקו וחלק אחיו : (ז) כופין אותו לעשו מומר"ם לא כתב כאן כלום סמך על מה שכ' לעיל : (ח) פכים סקנו : א"ה הקסה הע"ו פיימא ה"ה המחבר פסק בהרמב"ם דס"ל בשוות אפילו אינו בכור כופין על מדת פרום וכו' ע"ש ולעכ"ד כראה לתרן דבריו דלעיל מיידי שהיה בכר שדה שלו כילו משה כופין אותו על מדת פרום משום דאין ברירה בידו לעשו בלאו אחר משא"כ הכא שפירין אין חלק שלו מכורר ועדין לא נקרא שמו עליו כיון שלא חלקו עדין רק שהיה עושה מעשה בידים וקנה קודם חלוק' חלק אחי צענין כוה"ל דס"ל הרמב"ם כהרא"ם לעיל שיכול לומר לחלק בגורל שאם לא יוכל לו שני השדות ביחד לא יחלוק עמו אם לא בדמים יקרים כיון שלא עליו שמו בשום נד ויש לו זכות בהגורל וזהו כוונת המחבר דדיוק וכ' כען שפני החלקים לא היו מתחלה שלו אלא מכחו ומכח אחיו קם"ם ממו השלש פ"ל כמ"ס דוק : (ט) שומעין לו כתב הסמ"ע וכוה"ם הרמב"ם מודה ולא סליג אהרא"ם כמ"ס אלא כשרונים להעלותו על מי שיש לו שדה בכרז ואינו אומר לו איני אקחנו או קחשו אתה באתו ס"ד :

קעה (א) מטעם אמת לאפיקי מקנת טבי ומקנ תקולוי ג"כ לא שתי מקנת יסוכים ומקנת חדשי אף על פי דכולן טבי או כולין תקולוי : (ב) שומעין לו לבעל החלוקה : א"ה וכ' הס"ד דהא חתיא כדעה ראשונה שפסימון קע"ב ויש לתמוה למה לא הביא דעה פיי"ו ו"ה והע"ב רונה לדחו' דבריו וכ' ו"ל דשאני הכא לחלקו שלא כפני אחיו וכיון שאחיו רנה להום ק' אנלחי מלתא למפרע שהחלוקה כפניו היתה אבל כשימון קע"ד ששמו החלקים לפניהם וכו' ע"ש ולא דק בדבריו הרא"ם בשם רבינו יונה דכתב הטעם דהכא שיכול לומר אם הייתי שם בשע' חלוקה הייתי יכול לסעון כך ולכרור אחר מן החלקים ע"י עילוי בלא גורל וכתב הב"י שכן כ' הרא"ם בד' לעיל עכ"ל הרי מוכח שאין שום חילוק ביניה ונס"ל לא עיין מ"ס הב"י בשם רבינו יונה ו"ל כיון שפני החלוקה ע"פ כ"ד הנקיאים ובגורל מנ"מ בפניו או שלא בפניו ולעכ"ד כראה פשוט לתרן דבריו הס"ד דא"ל להביא מגורל הששעות כיון דס"ל כ"ה כן קודם הגורל דאין שום עילוי משבית הגורל שהגורל דין הוא כ"ה הוא שיש לומר פן אחר הגורל שכל כ"ה שם בעלים עליו וגם חנוכו כמה פעמים שפיק ענחו עת"ש לעיל וכ"ס ע"ל כן ככה"ג דוק : ועיין בס"ו נד"ה אלא לראיה בעלמא פ' בזה ל'קסה לי למה נר"ד ראי ראי כפניו שיהיה הכחשה ביניהם לא הוה נר"ד לכתוב דבר זה : ועוד דאפילו כפ"א המסייע די לשעור חסדוה וכן מ"ס סימן ע"ה דהא אין כאן עילוי בלא עדים דק שכופה וכמ"ס רמ"א פוסק קפ"א פ"ג לענין לעמנו איני מניל ממילא ע"א המסייע שפיר מן השנופה ויש לו לתרן ע"פ מ"ס הרמ"א סימן פ"ז כפ"ו דכאמס שר"ד מנ"מ לא שכיני עד המסייע וה"ל כיון דשותפים הם ואין להם חזקה וע"ל בא"ש שיש הכחשה ביניהם א"ג"א מנ"מ מנ"מ דלא היינו שותפים או מנ"מ החזרתו וע"ל לא סגי כאן כע"א המסייע עכ"ל ולעכ"ד דבריו נ"ע דהא מלכר"ג הרא"ם לא משמע כן אלא ג"כ בזה ע"ד המסייע שפיר והמחבר פתס בסימן פ"ז וכוותיה וגם הס"ד הביא דבריו מור"ם ס"ס כ"פ ע"ש ואפשר לפרס כוונת המחבר כיון דכאן מיידי שביקש לעשות מעשה לכתח"ל יש לחוש לכל הדעות ויש לו ראייה לזה שפ"ס דכ"מ דף ל"ב ובחידושי הארכתי מזה : (ג) אם בא ב"ח : א"ה עיין בס"ו שהרבה להקשות על הסמ"ע ולעכ"ד כראה לתרן דקמ"ל נאחין להורות דאי כפי' לסלקו במעות לא מנ"מ לסלק ליה כמ"ס

א"ה שיהיה נדע חלק כל אחד והיו מחזיקים בנזקים אלו אין לאחד מהם להפסיק אמת חמיה ולא לשנות דבר מהנזקין שהחזיקו בהם המוכרים כ' שחלקו חנר ונשאר באר מיה חיים בחלק אח' מהן וכשאר רשות סכי לפיכך נ"ו (ז) ונתקלקל הבאר על שיהיה לתקנו ואם נפל חולא חוקת סמ"ע לענין הזה דאין לו עוד דרך לשאוב משה אבל מקום הבאר לפניהם אבל אם חלקו ונשאר הבאר מתחלה לא' בלכד אלא פנתן רשות לשני לשאוב משה אם נפל חולא חוקתו לגמרי ואין לו עוד חלק באר אפילו חזר ותקנו : אהים שחלקו ונל חלק אסר טרם ברסלשני שדה חלבן (ח) יש לבעל הכרם ר' אמות בשדה חלבן להפך בו מרמישותו :

קעד אחים או שותפין או בכור שבאים לחלוק וברו' סעיפים :

א ואחים או השותפין שבאו לחלוק חשדה וליטול כל א' חלקו אם חיתה נולח שוה לגמרי חולקין לפי המדה בלבר ואם אמר א' תנו לי חלקי מצד זה כרי שיהא סמוך לשרה אחר שלי ויהיה הכל שרה אחר שומעין לו וכופה אתו על זה שעיבב בדבר שוה מרת פרום הוא וי"א (א) דאין שומעין לו אלא נר"ד (ב) להעלות נדמים עד שיתרנו חבירו (ג) וי"א דהוי ספק וכל דאלים גבר אבל אם היה חלק א' ממנה טוב אז קרוב לנהר יותר או קרוב לדרך ושמו אותה היפה כנגד הרע ואמר הגו לי בשומא שלי מצד זה אין שומעין לו אלא נוטל בגורל אמר לרב תנו בשומא שלי מצד זה חצי מרתה מחצי הרע בלא שומא וטול אתה מחצד הטוב כרי שיה' חלקי סמוך לשרה שלי שומעין לו • היו ככאן פני שרות הא' אומר לחלוק כל שדה ושדה והאחד אומר לחלוק שדה ג' שדה (ד) פואעין לזה שאומר לחלוק שדה ג' שדס דוקא שתייהן שוות ואין נפקותא בחלוקת השדות לחנאין : אבל אם הא' עונה בשום נד או שא' יש לו מלך אהל השדות חולקין כל שדה לשנים • הבכור שחלק (ה) נוטל ב' חלקים שלו כאחד (ו) אבל היבס שחלק עם אחיו בנכסי האב נוטל חלקו וחלק אחיו בגורל אם עלו במקום אחד בלו ואם עלו בשני מקומות עלו • וי"א דוק' שהיו החלקים שווים אבל אם היה אחד טוב מחבירו אפי' בכור אינו נוטל חלקיו ביחד וכן אם היה לפשוט שדה במנר אלו השדות : ג' ארץ פרובעה שהיה דגור טקיף לה מורה יצפון ותרררך דרום ומערב חלקין אות' באלכסון כרי שיצ"ע לזה נהר ודרך ולזה נהר ודרך ואם אמר תנו לי החצי שמצד זה שרוא מצד שרי שומעין לו כללו של דבר שרוא טוב לזה אחין על חבירו הפקר כלל (ז) פ' פין אותו לעשו' : ד' (ח) שנים עקנו שרה בשותפות א' שלישי וא' ב' שלישיים בשותפות נוטל שני שלישיים ביחד כיון שקנו אותם בא' אבל שלש' שקנו שרה בשותפות ושוכ קנה האחד חלק חבירו בשבאים לחלוק אינו יכול לבזוף את שבריו שיתן לו שני חלקים ביחד כיון ששני החלקים לא היו מתחלת שרי אלא בא מכחו ומכח אחיו שקנה ממנו שלישי : שני אחים שמתו לכל אחד ב' בנים ונאין לחלוק ששנה שפיה של אחיהם ונ' הננייה של אחד מהם דומה להיות שותפים והאחיים רונים לחלוק חולקין המדה לרבי' חלקים ונותנים לחלו השנים חלקם ביחד ולאחר' כל אחד לכדו אבל אם היו מתחילה ד' אחים שלא באו השנים מזה אחד אין נותנים להם חלקם ביחד וי"א דאפי' ככה"ג נותנים להם ביחד דכופין על מדת פרום (כ) משמע מר"ה"ל • ד' האחים שבאו לחלוק ושמו החלקים זה כנגד זה ובאו להטיל ג' שרלות ואחד מהם חפץ בא' מן החלקי' ומעלה אותה ואמר אני אחי בו יחד כך וכך על מה ששמעוהו או אחם תקחו אותו בגך וכך (ז) שומעין לו ואם אינם רוצים באותו עילוי יטלנו דקא בלא גורל וי"א :

הלכות מצריות קעה אחים שרצו לחלוק וכל דיני דבר מצרא ומי ס"ג סעיפים :

א לא היה כאן כל האחים ואותו שלפנינו מבקש לחלוק חלק בפני ג' אפילו הם הריעות ובלבר שיהיו נאמנים ובקיאים בשומא ויש חלק בפרות שישלשה לא עשה כלום ואם היו מעות וכלים (א) משבע אחת ושנים אין צריך שלשה אלא שנים לראיה בעלמא : וכן אם היו הנכסים מופקדים ביד אחד ונאו חקנת האחי נותנין להם חולקין דרך הזכר • ג' אם אחר שחלקה בפניו' שלא בפני אחיו בא אחיו ואמר איתו החלק שוה בעיני יותר ואני אוסיף דמים יותר ממה ששמתם איתו (ב) שומעין לו לבעל החלוקה אבל אם בא לבעל החלוקה בלא טענה ולומר נפיל גורל אחר אין שומעין לו : ג' כ' אחים שחלקו ואח' ב' בא את שלא היו יודעים בו בשלה החלוקה ואפי' היה להם ג' שרות ונטל כל אחד מהם אתה סהם והשלישית חלקוה ביניהם ובשבא האח השלישי נפל חלקו באיתה שחלקו ביניהם לא אמר ישאר כל אחד מהם בשלו אלא אינה מהם שירצה יגורל לבעל כל החלוקה ופילו גורל אתה לכולם ואפי' גתרצ' האם השלישי ליוטול מעט מנה ופעם מנה בלא גורל אפילו הני' כל אחד מהב' יוכל לבעל החלוקה פיון שותפה בשותף : ד' וכן (ב) אם בא ב"ח של אביו ונחה

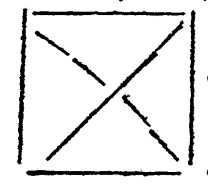
מאמר קדישין הלכות מצרנות קעה חשן המשפט צד

עמ"ס תוס' כ"ק מש"כ בלוקות מני ללוק כמעט כמבואר לעיל והוא כמי
 שוכח הסמ"ע לעיל סי' ל"ז סק"א ע"ש סכת דגש בשותפין שקנו הוה הדין
 כמו שב' אחים לענין כ"ח דאמרי דהלוקח היתה נשעוה ללוקח השני נרדף
 לתת מחלקו לחבירו רק דהתם לענין פדות שאני כיון שהו' כבר פסל אותם
 מח' ללמה כ"רש"ל כבר מרובה בתחל' דיני ברירה העצם משום ברא כרע"א
 ואננה ולא קאמר העצם משום חלוקה בשמות י"ל דמש"ס ל"ק נשעו"ל
 דדוק בפרקו שהיה לחניהו נשעוה הלווא' אבל נכסיו שקנה אחר ההלווא'
 לא נשעוה החלוקה משום דלא סמכה רעת המלוה נשעוה הלווא' בפרקו וז'
 מש"כ ה"כ העצם משום ברא כרע"י דאבנה וירשש במקום חניהו קיימא דלא
 מחשבי כחבר אלא בהלוה עמנו וגובין מהן בע"כ אף שקנו אחר ההלווא'
 כנל"ל דלפרס כוננת הסמ"ע : (ד) כגון שעשאו אפותיקי ה"ה א"ס
 השני ככל חלק ירושתו במקום אחר ואין הכפ"ח נרדף ליקח ממה שהכית
 במקומות אחרים . הלכות מצרנות (ה) או השותפים :
 * (פ') בגוף השדה שלא חלקוהו) עצם דמצרנות שבסימון זה מלכתב
 דחמנא ועשית העוב והישר למדו ממנו שחפץ ה"י שיטעו בני אדם זה ע"כ
 זה לפנים משורת הדין כגון זה אף שקדם הלוק' וקנה שדה אחר כיון שאפשר
 הלו' לוקח לקנות במקום אחר ובעלי שרות שבכ"כ איתו שרה הכמכר י"י
 שייכותא וקיימותא בקנייתם לכפסס כדו סיהיה פדותיהן סמוכו וז' לזו מש"ה
 תקכוהו ל' שיכולין אחר מבצלי השדות לסלק להלוקח והם בקראים מצרנים
 מטע"ס שצומדין בשדותיהן על מנר שרה וז' הכמכר כ"הרש"ב"א ובעל העיטו'
 דדוקא לענין זה דאפילו לקח המצרן השותף קודם אבל השותף עם חבירו
 בעיקרא כמי הוה שותף לענין זה מתח' ה' הוא קודם לבע' המינר אבל ח"י
 לסלקו א"כ כבר קנה בעל המנר כ"הש"ך מעשה שא' להכינו כח חד ששכנע
 לחבירו למכור לו קרקעו ובה המצרן לסלקו וע"כ המוכר מאחר שאתה
 רונה בה לא איכריכו כלל שהרי לא נשכעו' אלא לחבירו ופסק כ"ח שלא
 שיה צריין קנין ברבר יכול המוכר לחזור ממנו וחוזק הקרקע לעמנו :
 (ו) ואפי' אם אמר וכו' כתב הס' וז"ל וז"ל הקנין בכך תחלה ואח"כ כח
 שיינרן לסלקו הריא ארע"א למיכר א"ס ידכ"ה * (ז) בע"כ של מוכר והיינו
 דוקא ברלית לוי פסידה למוכר דאל"כ א"ח זה בכלל עשויות הטוב והישרות
 ה"ך מעשה כח לכ"כ בה' נכשע לחבירו למכור לו קרקעו ובה המצרן
 לסלקו וע"כ המוכר מאחר שאתה רונה בה לא אמכרנ' כלל שהרי לא נשכעתי
 אלא לחבירי ופסק כיון שעדין לא היה קנין בדבר יכול המוכר לחזור בו
 וחזיק הקרקע לעמנו * (ח) או קלקל לך פסקתי בה' שקנה בית ולא
 ע"כ המצרן שקנה וכפרך בשפיעה ואח"כ ע"כ המצרן מצרנות וביקש לשלם
 לו בעד הקרקע מה שגוה לפי שמת הנקויים כראה לו דהו' כקלקל ומכ"כ
 לו מן הדמים באשר נשפיעה כפרך אבל א"ס כפרך כלל שפי"כ"ע דהלוקח
 אומה שהקרקע שוה בעיני המצות שנתתי א"ס מועיל סענה וז' או לא אכל
 כ"ל דהו' הלוקח מוחזק והמונח מחבירו עליו הרחיה : (ט) אין שערבור
 בע"כ ואפילו א"ס כבר כתן המצרן מועטיו להלוקח וא"ס המצות עדיין כ"כ
 המצרן או שישו"א דיכול ליקח דמי הלויא"תו מהדמים שהכין ליתן להלוקח :
 (י) בהמתנה כו' משום דיכול המוכר לומר הלוקח כוח לי ובראי מוכר
 לי לזמנו שקבעתי עמו משא"כ כ"ה המצרן ואף כשמוכר מ"י רעתה אינו
 עושה בשביל זה חובות שקשה להוניה מידם אכן כוהנן שא"ס ישמיד בטוח
 כמו הלוקח יכול לעטון כ"מ : (יא) נשכע הלוקח : * אף דהמצרן
 אין קומת כ"ה א"כ נרדף לישכע על טענת ספק כדון שותפין ואריבין משום
 דמורי היתירא לכפשו כיון שהו' לקח פחלה והש"ך חולק כתב דוק נשכעתי
 כדו משביעין והש"ך הקטה עליו ממ"ש מור"ס לעול בסימן ע"ה כ"כ מ"ש
 דגלים לדבר יכול להשביע כ"כ עכ"ל ולא דק דמור"ס לא כ"כ אלא לענין
 הוסת ולענין הוסת כ"הש"ך ג"כ בסיפא דהש"ך זה דיכול להשביע בשי"ש
 דגלים לדבר משא"כ ברש"א בשבועה דנק"ת א"י להשביע בעצמת שמה
 כ"מ"ש הש"ך : (יב) רק כפי שומת כ"ד הקרקע הס' וז"ל דוחי' דין זה
 אלא דפמין האוב מה שהיה שוה ואותו הסך יחזור לו המצרן חכו"כ פ"י יתד
 מכ"י שוין של הקרקע וכן הסמ"ע הכיח דין זה כ"כ ע"כ * (יג) עד שיתקיימו
 שתכאים * א"כ משום דיכול המוכר או הלוקח לומר שאין זה מצרן כוח לי
 לתלות בו בקיום התנאי באלכסון כוה (יד) המוכר רונה
 לזלם ביחד רכל שבאין כ"ה אפילו אין לכפשו עד שיתן
 חלק ג"ס לאחרים עמו כ"כ של המוכר (טו) והוקח
 כשרה א' וסעוה דתלוי הכל בשני שרות ואפילו לקחן מא' יכול לסלקו ומ"ס
 א' שלקח משנים לרבותא כ' משכיס דא"כ א"י להלקו מחניו וז' שצ"ל ו'
 שהרי הו' והאחרת קנה כ"ה ר"ל כל האחרות כ"כ הש"ך והט"ע הכיח זה
 כ"כ ע"כ (טז) וסילק את הלוקח כ' הכ"ע ונראה דמתחלה כשכ"ה הענד
 והאסה להסתלק להלוקח יכול כלוקח לומר להס' לא תכלקו דסמ' לא יתרנה
 בע"כ והאדון : (יז) וגם הלוקח שקנה ממנו שהרי הלוקח הראשון וכה
 בהשדה
 ג' שלק את הלוקח וקודם שסילקו מ"כ הערת שישלו על המצר אינו יבוחו

וגבה חבו מחלקו של אחר מהם (ד) כגון שעשאו אפותיקי בשלה
 החלוקה וחולקין חלוקה אחרת : (ה) אחר מן האחים (ה) או
 השותפים שמכר חלקו לאחר שאר האחים או השותפים מסלקו
 ללוק' וי"א שאפי' אם הוא מצרן מסלקו השותף (או האחין וכן עיקר)
 המוכר קרקעו לאחר בין שמכרה הוא בין שמכר שליחו בין
 שמכרו בית דין יש לחבירו שהו' בעד המצר שלו ליתן דמים ללוקח
 ולסלק אותו ואפילו הלוקח ת"ח ושכן וקרוב למוכ' המצרן עם הארץ
 ורחוק מן המוכר המצרן קודם ומסלק את הלוקח . (ו) ואפילו אם
 אמר המוכר קודם שמכר למנרן לא אמכור כלל א"כ קנה המנרן (ז)
 בעל כרחו של מוכר . וזה הלוקח הרחוק חשוב בשלותו לכל דבר
 ועוד הקנין של לוקח יכתבו שטר קנין בשם המצרן ואין צריבין
 קניין אחר וכן אם הוקרה צריך ליתנח לו כמז שקנה ואם הוזה צריך
 ליקח אותה כמו שקנאה א"ס חפץ בה וא"ס תיקון בה והשביחה ה"ל
 ביוצר ברשות ושמן לו יורו על עליונה ואי בתר רתכעיה השביחה
 הו' ליה ביוצר שלא ברשות וא"ס עקר ממנה נשיעות (ח) או קלקל
 מננה לו מן הרמים מה שקלקל ואפילו קלקל קודם שיב' המצרן וא"ס
 אבל פירות אותם שאכל אחר שבא המצרן והבי' מצות לסלקו צריך
 לשלם ושאל קודם אינו צריך לשלם וא"ס לזה הלוקח קודם שבא
 המצרן (ט) אין שעבור חב"ח חל עליו ואינו טורף מהמצרן :
 ז' קנאת הלוקח בטנח והיא שוה מאתי' אם היה נותנה כן לכל אדם
 כגון שכולל מחמת רוחק לאיתן לו המצרן אלא מנה וא"ס לא היה
 נותנה כן לאחר צריך ליתן לו ר' וא"ס ע"כ הלוקח שלא היה נותנה כן
 לאחר והמצרן אומ' שיהיה נותנה כן לאחר על המצרן להביא ראיה .
 ח' אם מכרת לו (י) בהמתנה לית בה משום דינא דבר מצרן לא
 אם כן המצרן רוצה לפרוע מיר' או שאין המוכ' מקפיד ורונה להחזין
 למנרן . כ' קנאת במאיתים ואינה שוה אלא מנה אם המצרן חפץ
 בה צריך ליתן לו ר' וא"ס ע"כ המצרן שעשו קנוני' ביניהם (יא)
 נשכע הלוקח בנק"ח ונוטל ר' וא"ס היו שם צריס שנתן ר' והמצרן
 טוען שאמנה היתה בינו ובין המוכר והוא יודע בודאי שלא לקח
 ממנו אלא בטנח נותן לו דמים בשי"ש שהצריס מצידים ומסלקו
 ונשביעו שלקחו במאיתים ונפט' . נכזה כחוכו אינו נרדף ליתן לו (יב)
 רק כמי שומת כ"ד הקרקע א"כ שפחוכ היה יותר * המוכר על תנאי
 בין שהתנה מוכר בין שהתנה לוקח אין בעל המיצר יכול לסלקו (יג)
 עד שיתקיימו התנאים ויזכה הלוקח בקרקע ולא תשאר בה עילה בכל
 ואחר כך יסלק אותו : י"א הוה לשרה הנמכר ארבע מצרנים מר'
 רחמיהו יר כולם שוה בה ויחלקוהו באלכסון כרי שניע לכל אחר
 חלק על פני כל שרהו וא"ס הו' מצרני' כגון שהיו שלש מצרנותיו
 וברות הר' שנים איתם הב' השובי באחר ונוטלין בין שניהם חלק א'
 באחר מהחלקים שנוטלין הג' בר' א' כשבאו בא' אבל אם קדם אחר
 וסילק ללוק' וזה בח הוא לברו ואפילו היו המצרנים הרבה והיה בהם
 מי שאינו מצרן אלא מחלק קטן מאד אם קדם הוא וסילק ללוקח אג'
 קדם וקנאה מחמוכר ובה בח . מיהו לכתלה (יד) ימכור לכולם ביחד
 וי"ח וא"ס קדם אחד מהם לקנות והאחרים טועים שגם הם רנו לקנות רק
 שוה נוס' להם להזיק והיה צידו לפנות וי"ס להס' עדים על כך כשיסורו אונסין
 ונזלים ללוקח מחלקן (וע"ל ס' זה פ"טף ל"ג . באר קצת מהמצרנים
 וקצתם במדינה אחרת אלו שבבאן מסלקין ללוקח והיא שלהם לברס
 י"ב היו הרבה שותפים לרוח אחת לשרה הנמכר' כל אחד מהם יכול
 לסלק ללוק' וא"ס קדם אחר כהם וסלקו וזה הוא ואין שאר השותפים
 יכולים לערער ולא עיר אלא אפילו היה מצר אחר לשרה הנמכרת
 עודה משותף בין שנים ומצר אחר אצלה שרה יצל ארס אחר וקנאה
 א' כהשותפין השרה שאצל השרה הנמכרת אין בעל השרה שבצר
 אחר יכול לומר לאותו שקנאה אני מצרן וראי ואתה ספק רישמא
 יפול חלקך לצד אחר אלא חשוב וראי כוהו כיון שיש לו חלק בכל
 הישרה וכיון שקדם וזה וה' שא"ס קנאה אינו רע"ל שא"ס המצרנים
 יכול לסלקו אף על פי שיש לו שותף ואין הלוקח יכול לומר לו שמה
 יפול חלקך מצד אה' וכן אם שרה הנמכרת של ב' ומכר אחר מהם
 חלקו לאחר המצרן מסלקו ואין הלוקח יכול לומר כיון שאין החלק
 שקניתי מסוייב שמה יפול חלק מצד אחר שאינו מצר השרה ש"ך
 יג' א' שלקח מ"ב שרה אחת ובה המצרן לסלקו מחציו שלקח כן
 הא' אינו יכול לסלקו א"כ מסלקו סבולה או מניחו סבולה אבל
 המוכר קרקע לב' יכול המצרן לסלק ישניהם או לסלק האחר ולהניח
 האחר . (טז) והוקח כשרה א' אכל כ' שדות יכול ללוקח ח' ושיח לו א'
 יד' בעל בנכסי אשתו יש לו דין מצרנות שא"ס יש כח קרקע מנכסי
 מלוג ובאו למכור קרקע שאצלו יכול הבעל לסלק הלוקח אפילו אם
 קנו מירדה שפחלה ללוקח אינו בליס והבעל יכול לכתקו עמדה היא
 (עז) וסילקה ללוקח ובן העבר שהיה נושא ונותן בנכסי אדוניה
 וסילק את הלוקח א"ס רצה הבעל או הארון כקיים על ידיהם וא"ס לא
 רצה לא יקיים ותחזור ללוקח ויחזיר הדמים . כ"ל המצרן שבא
 יז' וגם הלוקח שקנה ממנו אין לו דין מצרן לסלק הלוקח שקנה

ע"י כשוק
 חו"י איני
 אלה פ'
 ע"י

ע"י כשוק
 חו"י איני
 אלה פ'
 ע"י

חשן המשפט הלכות הלוקח שותפים קעה מאמר קדישין

שמוך למיצר : מ"ז מי שעשאו כ"ה שליח למיצר שדרה אע"פ שהשליח עצמו מצרין (י"ח) אינו רשאי לקנות וכשמיצר לאחרים (י"ט) א"ל לסלק הלוקח וכן מי שחתם על שטר המכירה בעד א"ל לסלק הלוקח : י"ז מת הלוקח קודם ששילקי המצרין אינו יכול לסלקו ליו"רש (י"ח) וי"ח (יכ"ל עיקר) : י"ח נתן הלוקח הקרקע במתנה לאחר (י"ט) שלא באחריות אין המצרין יכול לסלקו והוא שלו יהא רמאות ברנר • (ו"ת. תוכ"נ עיקר) • י"ט (ד"ג) מברח לוק' ראשון ללוקח ב' וכן אם מברח היו"רש או המקבל מתנה המצרין מסלק את הלוקח : י"ז (ד"ג) טרפה כ"ח בחובו המצרין מסלקו בין שישמוה לו ב"ד בחובו בין שהגבהו לזה טרעתו ואם ירצה הנטרף לתת הרמים שהיו עליו בחיבו (ד"ד) תחזור לו שרחו לעולם : י"א ב"ח של העבד שטרף מהמצרין יש מי שאומר שהמצרין חוזר ונוטל מהלוקח והלוקח נוטל מהמצרין ותלוק עליו לומר (ד"ה) שאין דין המצרין עם הלוקח כלל אלא עם המוכר : (וכ"נ עיקר) • י"ב יש מי שאומר המצרין (ד"ו) לא יכיל לאחיתו איניש אחרינא ברובתיה לסל קי ללוק' כרינא דבר מצרא אלא היבא דאקנת ליה בארע' קמייתא דקא תבע מחמתה נה"ט לאפוקי מיניה דלוקח היא דלא מפקינן אבל למהוי ד"בתי דבר מצרא לאזמוני זחי ללוקח בוסניה אפילו שרדניה על ירי שליח שעשאו בערים ברובתיה קאי : י"ג (ד"ו) הכיאו המצרין והלוקח בלא טעותיו אם היו מעותיו של לוקח טובים משל מצרין או שהיו מטהרים יותר לגאת בהוצא' או ישאלו (ד"ח) צרורין וחתמינן ואלו עותרין בטל זכות המצרין (ד"ט) וה"ה אם קדם הלוקח ופרע אין המצרין יכול לסלקו א"א בכעין מעותיו וה"ה ככל דבר שיש פסידא למוכר לח תקנו כזה זכות למצרין • י"ד החליף חצר בתצר או בשדה או בכרם או איבא (ל) כיון שהוא קרקע בקרקע אין בו דין בעל המצר • וכ"ל להורות אף על פי שיש מי שחולק אבל אם החליף חצר בבת' או בכ"ס טלין דואין רמי א תה הבת' או רמי אותם המטלטלין ונותן לו בן המצר ומסלקו ואינו יכול לומר לו (ל"א) תן לי כמו שלקחתי בו שהערמה היא זאת ואינה טועל' כלום וכן כל כיוצא בזה שיראה לדין שהוא ערמה אינו מבטל כח המצרין : י"ה אמר המצרין אשרה ואכיא מעות לא נטרינן ליה ואיבר : זכותו ואם אמר אלך ואכיא מעות א"א היא אמר שיש לו ממתני' לו ער שולך ויביא ואם אינו אמר אין שומעין לו ויש מי שאומר דאי סקמי דאתא לבית דין או לגבי מוכר לא הוי ירע בהני זבני א"נ ירע בהני זבני ולא הוה ירע כסבי' רמיה כי א"א זיל ואייתו זוני אף על גב דלא אמרי נטרינן ליה ודוקא שיעור דאזיל ואייתו מנו ביתיה אבל מפי לא נטרינן ליה • י"ו היה רוצה הלוקח לקנותה לבנות בה בתים וכן המיצר רוצה לזרעה הלוקח זוכה משום ישוב הארץ ואין בה דין בן המצר (ל"ב) ויש מי שאומר שאם המצרין רוצה לזרעה יכול לסלקו י"ז היה מפקי בנינו זבין מיצר חבירו (ל"ג) רבב דקלים או בנן גבות וחוק (ל"ד) או גמא וכיוצא בהם ר"א י"א יכול להכניס אפי' תלם א' בת"ד הרב' המפקי עד שיתערבו יתני השרות הרי זה כומצר שלו ומסלק הלוקח ואם לאו אינו מסלק הלוקח • י"ח (ל"ה) מכר לו קרקע מצע באמצע שדרה ואח"כ מכר לו קרקע בצר אותה שבאמצע דואי א"א אות' המצע ששכ"ל תחיל' הוא עירית או זיבורית לגבי זאת הקרק' ששכר לו באחרונ' זכה הלוקח ואין בן המצר יכול לסלקו שהרי הוא עצמו בן המצר הוא מפני אותו מצע שקנ' באמצע' א"א אותו מצע שקנה באמצע כמו זאת שמפ' לו בסוף בצר הרי זה מותר וכן המצר מסלק אותו (ל"ו) מהשרה שקנה בסוף : וכן אם נתן לו מצע קרקע צמתנה (ל"ז) רואים אם מכר לו אחר כך כל כך בוקר עד שהבליש המתנה שרי הערים ויכול בן המצר לסלקו ואם יש חשש צדמה נדבר מהריון על פכה וכן בכל דבר שיש לחוש לצרמה לדחות בן המצר מחמתו על כך : י"ט בא הלוקח ונמלך בבן המצר ואמ' ליה הרי פלו' בן המצר שלך רוצה למכור לי שדה זו אלך ואקח ממנו וא"ל לך זקח (ל"ח) לא ביטל זכותו ויש לסלק אותו אחר שיקנ' א"א כ קנו מירו ויש מי שאומ' שאם אחר בפני עדים הוי עלי עדים שנסתלקתי אין צריך יותר שרוצח לומר נסתלקתי ברין בקנין : ואם אמר הלוקח למצרין לקנות והוא אומר לא בעינא ליה יש אומרים זכה הלוקח מיד (ל"ט) דאינו נעשה שנתן בעל פהו • ל בר"א יש צריך קנין כשמתחיל לו קודם שקנא אבל אם מחל לו זכותו אחר שלקח בגון שבא המצרין וסייע אותו או שברו ממנו א שראוהו בונה וסותר בל שדוא (מ) ומשתמש בו ולא מיתח בן ולא

במקרה קודם שנא זה לקנות שדה זו הסמוכה • (י"ח) אינו רשאי לקנות משום חסד וה"ל דאחר סמכיה יכול השליח לחזור על הלוקח ולסלקו קמ"ל וכן מי שחתם על המצר בעד ועיקר הטעם דחוי משום הסיב והישר וכשעבד כל דהוא דחוי ליה ואמרין מחל : (י"ט) א"ל לסלק להלוקח • *
הטעם דהיה לו למכרו מלילך בשליחות למוכרו לו מצע שלא יאמר מחל מנכריתך כיון שאתה בעצמו מוכרתי לו (י"ז) וי"ח הטעם דאין הלוקח יכול להורס או ליתן אלא מה שיש לו בה • (י"א) מלח באחריות דאלו באחריות אמרינן דמכרה לו דאין דרך נותן מתנה לקבל עליו אחריו וכדי שתשאר ד' דוכתה לו כלשון מתנה : (י"ב) מכרה לוקח • *
כ"פ מודים : (י"ג) טרפה כ"ח בחובו • *
(י"ד) תחזור לו שדרה לעולם שהגבהו הכ"ד לבע' חקמי א"כ בהגבה הלוקח ממנו לבע' א וכו' קל"ן דאין שומ' הדרא א"כ ג"ס זה המצרין מסיל לבע' א"כ לחזור השדה להלוה : (י"ה) שאין דין המצרין הטעם משום דרשות ביד עד שראוהו לקנות שטר מכי' ע"פ המצרין א"כ מחש' המצרין בת' ד"ד וכו' (י"ז) לא יוכל לאחיתו ר"ל אפילו בהרשאה שישמור במקומו לסלק הלוקח א"ל להעמידו א"כ שיקנה לו חלק בגוף השדה הסמוכה ומה שסוים אבל למיהוי בדוכתיה פי' אם המצרין הוא צרור ואין פניו להשתדל מעו' או לילך מיד לסלק הלוקח ומעמיד זה במקומו סגוי ליה בהכי : (י"ז) הכיאו המצרין : *
הכלל הוא לכל דליכ' פסידא להמוכ' לא יכול המצרין לסלקו (י"ח) צרורין וחתמינן דאומר למוכר לכך נותן צרורין לפי שאין בידו רשות לפותחן וכיון דאין המוכר רשאי לפותחו הוי ליה פסידא ואבד זכותו רב"מ : (י"ט) וה"ה אם קדם הסמ"ע וב"ח וט' חולקין על דין זה דדוקא במוכר אחריו כן דהא יכול לומר אי בעינא לא אמכרנו כלל אבל לא בלוקח : (ל) כיון שהאז קרקע בקרקע פי' דנקרקע ייש קפידא שפגמים חסן ממוכר יותר בקרקע זו שנתן לו הלוק' משא"כ במטלטלין דמניו לקנות בשוק מ"ה נותן לו המצרין דמיו : (לא) תן לי כמו : *
פי' בהמס או מסלטלין זו הערמה דהא כפיהיה לו דמי יכול לקנות אחרים תחתיהן כסירנה • (לב) ויש מי שאומר כו' : *
אפילו אם ירצה הלוקח רונה לכמע חילוקין והמצרין רונה לבנות עליו בתים אין בהם דין מנכרות ד"ה והע' חולק עליו ופתיח כל מהלוקח רונה לכטיעה והמצרין רונה לבנות לא בעיל מ"ה דין מנכרות דהא גם הוא עוסק בישונו של פולס דלא מנינו ח"הו הכתים א"ל ללוקח ע"ד מ"ה ח"הו י"ח א"ל מ"הו דברים של ישוב אלא אחר חשיב מהבירו לא בעלו מ"ה ד"מ דאל"כ למה אמרו בנמרא סתי' ערף משום ישוב הארץ נגד זרעים דאין בהם ישוב כלל ה"ה לו לומר רבותא דאפילו בישונו יש חילוק בין נטיעה לבתים ושנין עוד ראה לזה ולעב"ד נראה דיש לפרש גם דעת רש"י כן וא"ש פ' סכתב רש"י ישוב דבתי ערף ולא תקנו כהן עשיית הישר והטוב שזו טובה מזה עכ"ל היינו דוקא נגד זרעים דאין ישוב כלל אבל ככה ג' נס דרש"י מדה מכה הוכחה דלעיל דברי הע"פ דריבנה עיין ותו מה שהביא ראה מת"ש הב"י בעטבה כל דהוא ניהא ליה לא דק בנ"י שלא כ"כ אלא נגד זרעים דוקא ע"ש : (ל"ג) רכב דקלים : *
עיין בהמ"ע • (ל"ד) או גמא פי' שגדילין באותו מקוה קנים אבל אם יש גמא באותו מקוה יכול למלואת עפר ולנרסן יחד : (ל"ה) מכר לו קרקע : *
כלל דין זה לראובן שקנה מעט קרקע באמצע שדותיו של שמעון ואח"כ קנה גם השדה הסמוכה לאותו מצע שקנה תחלה וכשכח המצרין ללוקח מאותו שדה שקנה לבחף אומר הלוקח הריני מצרן כעתך מכה איתו מצע קרקע שקניתי מתחל' כזה אמרו חז"ל דרוחין אם אותו מצע קרקע שקנה תחלה אינו רומה להשרה שקנה לבחף או יוכל הלוקח לומר מתחלה לא רניתי לקנות אלא אותו זה המצע משום שינוי שבו מה שאינו בשדה הסמוך לו ואז הוא ג"כ יחשב מצרין אבל אם אין באותו המצע שום שינוי או שתכונן להערים בקניית הראשונה פיהיה מצרין להשרה שקנה אח' כולא ויפיל ערמתו : (ל"ו) מהשר' שקנה לבחף אבל במצע שקנה מתחלה המצרין קיים אפילו קנה ביוקר וא"ל לכופו ללוקח או למוכ' שיחזיקן אותו מצע שקנה וכרחה דאם אין שינוי באותו מצע וכיכר ערמתו יכולין המנכרים לביא מתחלה לסלקו מאותו המצע אע"פ שצריין אינם מנכרים (ל"ז) רואים אם מכר לו אחר כ"כ • *
כ"ה ק"ה פי' דאם לא הבלישו אף שהמתנה הוא כמו זאת שמכר לו הרי הוא מצרין אבל אם הבלי' או דוקא אם הוא שוה יוכל המצרין לסלקו אבל אם אינו שוה אף שהבליש לא יחלף אלא מכר ואינו יכול לסלקו ודוק והע' נ' רונה לדחות לבירו ולעב"ד כ"ה שהע' כ"כ לשיעורו כח"ל כסלק' ג' דלעולם כח המצרין עדיף לקיים הישר והטוב ודחינן ללוקח בכל דהוא ופי' יכול לומר דהאמת כן הוא שנתן לי מתחלה שיתנה ונאמן ע"ד דאין בעי' היה יכול ליקח מתנה מתחלה בדמים אלא מכה שוותר ככדו ויתרתי ג"כ והכלעתי אותה המ' זכה א"כ במכירה נראה לדכרי אלה מ"ה שנתנות מייחזקי' כשפרקין דהביא ראה לדברי מנרוו ביה מנעי' אי עירית וכו' משמע מדבריו שדמה בכל מצויני' וכמו התם ובהני סיכוה"כ י"ל כאן • (ל"ח) לא נוטל זכותו דיכול האצרן לומר לכך אמרתי לו לקנות כדי שימכרו לו בדמים הראויין דאם קניתי אכני מהמוכר היה מבלה עלי בדמים כיון שאני מצרן ותניי עלי : (ל"ט) דאינו נעשה שלוחו בע' כפירש דא"ל הלוקח אבי אקנאו ואמקרו לך והמצרין השיבו לא בעינא ליה אינו יכול לומר לכך היצתי שתקנאו כדי למכור לך בולט מהרי הלוקח רנה לקנותו בעם עמנו וליתנה להמצרין • (מ) ומשתמש בו ג"ל או שמתמש הקשה הע' ז' למה לא כתב כך על בוכה וכו' ראו סותר קאמר עכ"ל ול' נראה דהתם א"כ לכתוב או כיון דאפילו כ"כ מ"הני הארץ ה"ה דל"הו תרתי דהא אין משיע' בזה לכנן כלל ע"ה לי בוכה או בותר ונדלוי רנה לומר או בוכה אבל כששתמש ביה אשפר לומר שהוא פירש על בוכה וסותר פיהיה דוקא בוכה ומשתמש בהיכו לעשות איה

ועי' בסו"ט
ר"א ל' ח"ה
ס"ה ז' כ

מאמר קדושין הלכות מצרנות בזה חשן המשפט צה

ועולה נכסין או נכסיה כוונתו ופרץ לכן כ' ס' או שנפתח : (מא)
 למכור לו נכסיו דמים אבל אם חמר לו סתם למכור לו לא מהני : (מב)
 שיפור שיקר ויביא מעות כ' הש"ך ואם נודע לו נכ"ה והביא מעות מיד
 אחר המוכר אינו מפורש שאעפ"י שריון נכ"ה מ"מ אין ב"ד קדוש נכ"ה
 כשאר ימים ולי כראיה בזמניו דאין לנו ב"ד קדוש רק לעת הנזק השמש
 איוב הדיונים ליתא להאי דינא : (מג) שינוע למנרן שלו : א' פירש
 הוא המוכר שמכר ללוקח שדה זו שהיה בין מנרן שלו שהרי הוא פמוכה
 לסדה ומיורי שהיה לזה מנרן פרעור ושענה על שדה שקנה הלוקח וסדר
 שהדין שמו והוא יקבל זמי מכירה לנפשו ואח"כ ינא הדין או נתכרר לו
 בראיה שאין לו זכות זו : (מד) משנה שכתבנו כ' ב"ד ראשיתו לא נעשה
 כרוו פרעון מ"מ כל שמכר נכסין ועדין קלא אית ליה אס לא שנתכוין
 לבעלים הדבר : (מה) שידוע לזוהנו או קרובו : א' כ' הש"ך פי'
 דשאל ירעם הקרובים בוראי שהמנרן רובה לקנות לכך יודיע לזהונים
 נקדונים ומנרן לשאל את פיהם אם רובה המנרן לקנות וע"כ כ' רונ' לשון
 חיד : (מו) מנרן כל נכסיו אבל אם מכר שני שדות דשכי הוא שגם המנרן
 נקנה אחת יש בו דינא דב"מ כ' ה"מ אס ינאו מנרנים כולם ופרעורו
 מביקין ללוקח ואם המוכר נתנה אפ"י שלא ינאו כל המנרנים כ"א
 מנרניו א' מסלקין ליה הויא שהוא בעבור המוכר והדין הוא כתיבה :
 (מז) וה"ה אם מכרה לזכ"ה הש"ך ב"א שמכר קרקע שלו לזכ"ה ובא בעל
 המנרן לסלקו ע"פ אי יכול לכלוקי דהבן וכל לומר דהו ופרעור וסדר
 שאי מחזיק אחיות אבותיו וזהו הדעת נוטה : (מח) הקונה מהכותיו וכו'
 כ' ה"ה א"ת דחומר ומשכירו אפילו לאותו כותי מ"מ יכול לומר חריה
 אכרית מהגוף ומי שקונה כותל והיא רעושה יש בו מוסר דינא דב"מ ולא
 יכול לומר חרי אכרית דאס לא קניתי הנה הכותל נוסף על ביתך : ואם
 קונה מנרניו הויא שקראין קראי האריך בתשוב' ר"ן חיים ומסיק דאין
 המנרן יכול לסלקו : (מט) רחוק לכותי מי שמכר לכותי וכל בני מבני
 שופכים עליו שכותי היוזק ואינם איתן ואין להם פדות או ישבעו מה שגזלם
 וחייב לשלם מאחר דסבר ריתו אדם הוא וכוון דכולם תבעי ליה לא אמרינן
 דכולם באים לגזולו : (נ) כל איוב כ' הש"ך מי ספק בית מעכו"ס שאכל
 ישראל יוכל להשכיר ליתו אבל לא למכור : (נא) שלא דקין ישראל
 פי' אף שדקין כותיה לא הויא לא דקין : (נב) דוקא ששמוהו תחלה
 לסלק היוזק : (נג) שלא קנסו כנו אחריו ואם הויא עליו בחיוב לשלם
 סזוקותו שיבוא לו ע"י כותי מ"מ כיון דקבלה זו קנס סעור היורש : (נד)
 בדמים שנותן הכותי ה"ד כדמים השווים או יותר מעט ולא כשהכותי מעלה
 בדמים הרבה יותר מהסדר דאז נרין למכרו לישראל בדמים שוים : (נה)
 המוכר שדה רע כתב הש"ך מלאך כראיה דמי שעקר דירתו לעיר אחרת
 ומכר כותו שהיה לו בעיר הזאת לא מכר איתו עני דאין ב"מ יכול לסלקו
 שהו כמוכר מפני רעתה : (נו) אין בהם דין בין המנרן : א' כתב
 הסת"ע אף שכבר לזה א' לנודד דברים אלו כשבא לפרוע לו דינא כאלו בא
 לפרוע חובות הללו עתה וא"כ לפחותו להודיע למנרן והקשה עליו הע"ז
 שאינו רומה לברנא ולמזוני שהם דברים הכרחים לאדם משא"כ לענין דע
 ומה שאין שם לא הפס' ממון ולעכ"ר שפ"ס יש כפי' ע' ושייך דקין שלאחריו
 ופ"כ הונה לדחות דבריו ותומא מה חידש לנו הסמ"ע הלא אמרש ב"ש ע'
 ולעכ"ר כראיה דהדין דלזה הוא מתום שהקשו א' ת לקבורה פשיטא דמזון
 צלא אכריתא דאסו והא המת מוטל באשפה כל זמן אכריתא וי"ל דאס לזון
 לנודד קבורה קאמר עכ"ל וקשה לא מקשי על כראיה ומזוני דאמ' תח' קודם
 קבורה אלא דנ"ל דהתם אינו כ"כ פשיטות כמו קבורה וא"כ קשה האיד
 מדמה כראיה ומזוני לקבורה משום הכי בא הסמ"ע לתרן דברי אלה שדינו
 כאלו בא לפרוע חירות הללו עתה מסעם שכתב לעיל בחיזון ק"ש סק"ר
 שם כדו שלא יוכל דלת בפני ג"ה המלווים לזה כשינסרך להמתין כל ימי
 פר שכלה ימי הכרזה ואף שברמב"ם כחשכים לו לנרנים בחד בכה ע"מ אין
 דאיה שהיה לא מיירי אס לע לנודד אלו וזה ברור : (נז) או שיהו מחזירו
 ית"ה אס חזירו פלוה לו מתנמו ופרע המס עבדו : (נח) אפילו היה
 אדלעיל קאי אפילו ענין הלוקח בספק שמא המוכר מכר משום מס ולמזוני
 ולקבורה וכו' : (נט) לפיכך אס ענין הלוקח ענין נכסי ענינו הוא פירש
 כיון דכחשכ האוקח מוחזק מה"כ אפילו ענין הלוקח גולן וכו' : (ס) נרין
 צבל במינר להביא ראיה ואי לא הויא ראיה א"כ הלוקח לישבע אף שבפני
 הוסת שהרי מסתק יכול לטעון כן : (סא) והיה יכול לסלקו : א'
 הונו שהיה יכול לצבא לז' ולומר להן שדה זו שלי הוא אלא שזה גולה ממני
 ואני אסיק ללוקח ואתן משותפו מהיום : (סב) לאשה או ליתומים
 ואפ"י יש להם אפסורופסום כ' הש"ך אפילו המנרן ג"כ אשה או יתום :
 (סג) ככמים ודועים : א' פו' שידוע שיש לה ממון שאין לבעל רשות
 בה דמני לזימר קניתי והויא דאל"כ מה שקנתה אשה קנה בעלה : (סד)
 קנתה היא ובעלה פי' וידוע שיש לה ממון בפני עמה שאין לבעל רשות בה
 (סה) הקונה סג האשה ומחר' וחו"ל פסק דיש בזה משום דינא דב"מ עין
 צעות שלו שומן מ' מה הדין וכ' בתשובת ר"ן חיים הקונה מן היעומים
 דינו כקונה מן האשה (סו) והוא מנרן ופי' אפילו יש למנרן בית

ולא ירצה אע"פ שהוא בתוך זמן הראוי לסילוק ה"ז מחלו ושוב אינו
 יכול לסלקו : לא נמלך חמוב' בבן המצר (מא) למכור לו באשת
 דמים ואם לזיל זכין לעלמא דלא בעינא ליה לא צריך למקנ' יתיב :
 לב אס שהה המצרן (מב) שיעור שילך ויבא מעות ויתכעב
 בדיון ולא תבעו איבר זכותו : היה אונס לא אכר זכות וכן אס שתק מנח
 מעות כגון שהיה סגור סדמי המכירה ינוע לו ואחר כך שודע לו (מג)
 שינוע למנרן שלו ב"א לסלק הלוקח הדין עמו : ודוקא (מד) משעה
 שנתגלה המכר לבני העיר והחזיק הלוקח בקרקע אבל אס לקחה
 בצינע' לא איבר זכותה ושייתפרסם המכר וישה' אחר כך מלתי בעד
 ברין : לב אס ישערים שזה אינו לבן המצר ברבר שיש בידו
 להזיקו שלא ירצה על המקח כשיסוד האונס יכול לסלקו : לד
 היה בין המצר במדינה אחרת או תולה אי קמן ואחר זמן הפרי' החולה
 או הגדיל הקמן ובא ההולך אינו יכול לפלקו שאם אחר אומר בן און
 ארס יכול למכור קרקע שיאמר הקונה לאחר כמה שנים תצא מירי :
 ויש אומרים דמ"מ לכתחילה ילך המוכר לפניו דין (מה) שידוע
 לאופניו או קרובי המנרן אס רונה לקנות : ל"ה היו המצרנים רביש
 ומכר א' מהם זכותו ללוקח אפילו בקנין יבולים האחרים לסלקו :
 לו (מו) מכר כל נכסיו לאחר אין בעל המצר של שרה אחר מסלק
 את הלוקח מאותה השדה שהרי היא והאחרת קנה באחר ואפילו אס
 המצרן ג' ב רוצה לקנות כל נכסיו בכל מקום שהן אינו יכול לסלקו :
 לו מברה למי שקנאה וזו ממנו אין המצרן יכול לסלקו בין שבכר
 מכרה לו (מז) וה"ה אם מכרה לבן איתו שקנאה הוא ממנו שאין
 המצרן יכול לפלקו ויש מי שחולק במכר לבן : מיהו לכתחילה אס
 בא המנרן ובעלים ראשוני לוקח המנרן קודם ואס בא אדם אחר ליקח חפילו
 לכתחלה אין הבעלים ראשוני יכולים לעכב : מכר רחובן לשמעי' שמכר
 ללוי ולוי חור ומכ' לרחובן המנרן יכול לסלקו : ל"ח (מח) הקונ' מהכותי
 אין המצרן יכול לסלקו : ל"ט מברה לכותי בור' לאו בר דינא דבר
 מצר' הוא : הקונה כנר כותי א' דאין המנרן סגור הכ' יכול לסלקו וי"א
 דאין לפמוך ע"ז א"כ יש נד אחר דבר שאין לסלקו : מ (מט)
 המוכר לכותי או שוכר לו ששמתין אותו עד שיקבל עליו (נ) כל
 אונס שיבא מהכותי עד שיפרג הצותי עם בן המצר שלו בריי ישראל
 בכל ואס אנסו ברבר (נא) שלא כדיון ישראל משלם המוכר (נב)
 ודוקא שמתהוה תחילה אבל אס לא שמתהוה ואירש לו אונס מן הכותי י"א
 דפטור לשלם וכנ"ל עיקר : ואס בא לו היוק מכת שכונת הכותי בחי
 המוכר וסת חייב חבן לשלם ממה שירש מאביו אס לא בא לו
 החיזק אלא לאחר מיתת המוכר יש מי שאומר (נג) שלא קנסו בכו
 אחריו : נ"א בטר' א' פשיטתו למוכרה או לשוכרה לישראל (נד)
 פרטים שנותן הכותי אבל אינו חייב למוכרה לישראל בשות ואי
 הויתן שהכותי מבין לקנות במצר ישראל כדי להשחית נחלתו הבל
 לפי ראות הריון : נ"ב (נה) המוכר שדה רע כדי לקנות ברמיש
 שרה יפה או שמכר מקום רחוק כדי לקנ' מקום קרוב (נ) אין ברה
 דין בין המצר שמה בנתיים שיוירי למצדן יקנה אחר איתו שרה שחוצ
 רוצה לקנות : נ"ג מכר כדי ליתן מנת המלך או שמכר לקבורה
 או למזון האשה וחבנו' : וי"א דה"ה למזונ' עמו אין בו דין בין המצר
 ואפילו שלוח' אצרכי קבורה או למזון האשה וחבנות (נ) או שלוח
 מחבירו לפרוע חמס כשמוכר לפרוע למלחה אין בו משום דין המצר
 ואפילו לכתחילה כשאין לקנות כל הקודם וכה וי"א דהמנרן קודם
 מ"ד טען הליקח ואמר מפני המס וביצא בו מבר לי המוכר ובעל
 המצר אומר שקר אתה טוען כרי לכתל זכותי על בעל המצר להביא
 ראיה ואם לא הביא ראיה ישבע הלוקח היסת : מ"ה (מ"ה) אפי'
 היה ברבר ספק אין הלוקח מסתלק אלא בראיה ברירה שמיא בעל
 המצר (נ) לפיכך אס טען הלוקח ואמר גולן אתה לשרה זו אדיו
 אתה לשרה זו או שוכר או ממשכן (ס) צריך בעל המצר להביא
 ראיה שהוא בעל המצר ושקרקע זו בחזקתו וכן כל ביצא בוח' : וכן
 במקום שהמכר חלוקין אין מוזיאין מיד הלוקח אפילו וי"א מיהו לכתחלה
 יש למכור למנרן : מ"ו סלקיה מצרן ללו' חזאת' כ' גורע ששרה זו
 לא היתה של מצרן יד הלוקח על העליונה רצה מחזיק במעוהיו רצה
 מחזיר למצרן מעותיו וחזר למקוה ותייב לשלם לו כל הפירו' שאכל
 ואם הנגול שבא הקרקע עתה לידו רוצה לסלק הלוקח משום דינא
 דבר מצרא חזינון אי ירע רזבניה (כא) והיה יכול לסלקיה בעירנא
 דסלקיה גולנא ולא שלקיה תו לא יכול לסלקו' ואי לא ירע ביה מקמי
 חבי אע"ג דאיתי עליה לבחר דסלקיה גולנא ללוק לא בשל' מצרנותיה
 בהכי : מ"ז המוכר (כב) לאשה או ליתומים קטנים אבל
 יתומים גדולים או קטנים שאינם יתומים אית בהו משום נד מנרן אין בו
 משום דינא דבר מצרא מבר לשומטום ואג' רוגינ' און המצרן יכול
 לסלק לפי שהם ספק אשה : ודוקא חשה שיש לה (כג) נכסיה ידועים
 או חלמה שאין לחוש שמערתת וקובה לנעלה ואומר לעניה (כד) קתפ'
 היא ונעלה ביה אין יכולין לסלק חפילו לנעל (כה) הקונה מן האש' א'
 דליש' מ' משום דינא דבר מצרא (כו) ודוקא מנרן אינו יכול לסלק אשת

השן המשפט הלכות חלוקת שותפים קעו מאמר קדישין

מאמר קדישין

קיימים ועדיין לא יוציאו אותם ופחתו או הויתרו מחמת המשבוע
שיניה המל' או אנשי המדינה חולקין השכר או החסר לפי המעות
(יב) וכ"ס אם נשתתפו בפירות ועדיין הם בענין שוועלים לפי מעותיהם
אם התנו ביניהם הגבל לפי תנאם בין ברית בין בחסד . ר' יש
י' שאוס' דה' מ' סוף המסון שנשתתפו אבל להשתעב' לשלם מביח
לא בנין אם נשתתפו זה מזה וזה מאתים (יג) ונפסד הדבר לא אמרי'
ישלם בעל הק' לבעל המאתי' חמשי' מביחו : יש מי שאוס' שאם
נלח בו ריחא אחר שהגיע זמן חלוקת שקבעו (יד) גטלי' לפי המעו'
(טו) וה"ה אם שינו ממה שהתנו בתחילה נוטלים לפי מעותיהם .
יש מי שאומר שאם נגנבו או אכדו (טז) חולקין לפי המעות
(יז) ראובן שהיה לו חוב ואו' לממעון שייכים לו בגביית החוב והיה לו שלם
הריוח (יח) וכן עשו ואח' כקנו סחורה היו להו כשני' שהעילו לכיס דהר
ס' לשמעון הלך בריוח ודוק' סקנו אח' כסחורה ביהר אדעת' דשקפ' אכל
ס' ראובן הוא הקונה וממעון טיענו אין לו בריוח כלום שהרי לא נדר לו רק
מלך בגביית החוב ולא בזה שהריוח אחר כך וא"כ ליתן לו רק כמה שנתת
למטיע לחניו : ראובן וממעון נשתתפו להלו' לכותי וראובן נתן לו
חלקו ואחר כך אמר הכותי סא' יותר ואמר ראובן לממעון שיתן חלקו למה
שלו וממעון (יט) דחה אותו ליתנס ונתוד כך כשאר אפי' הוכו יורשין
נחלק הריוח דהרי לא מחל לראובן . אבל אם אמר שמעון שלא ליתן חלק
אין שניה בענין השותפות אכר חלקו מן הריוח (פ' ל' קטן זה העיף ח"ה)
ד' השותפי' (ך) שימרי שכר הן שאם נגנב או נאכר מהשותפות
ברשות אחד מהם חייב באחריותו בר' א בזמן שכל אחד מתעסק
בשותפות זמן ירוד ונגנב לו בזמן שמתעסק בו ודוקא שהתנו כן
בתחילה אכלאס' אינו מחוייב להתעסק רק עושה מהנד' לכו אינו חייב
בשמירת השותפות (ךא) ולא הוי רק כשומר תנס : אבל אם החליף
(ךב) להתעסק ביהר אפי' אם אד"כ נתעסק בו כל א' לברו פטורים
דשמיר' בבעלים היא . (ואם חייב בפשיעה ע"ל ס' רנ"ח) ואם
מתחלה נתעסק בו אח' לברו ואח' כ נתעסקו בו שניהם ביהר ונגנב
(ךג) הראשון חייב שלא היה חייב עמו במלאכתו כשהתחילת
שמירתו חלקו השותפות לגמרי (ךד) וכשאר ביד א' מכן לפרוע לכותים
נאכדו או נגנבו קצו אין חניו חייב לשלם לו ההפסד אכל אם נסאר ג' כ
לפי מן השותפות הוי שמירה בבעלים וההפסד על שניהם . ט' אחים
שהם שותפין יכול כל א' למתיר בתבירו שלא יקנה דבר לעצמו
מהשותפות אם לא יגבה אותו מחלקו ואם לא מירד קט' לצמם
בשבאים לחלוק שתי' רבגדים שעליהם כפי מה שהם שוים בשעת
חלוקה אבל אם בלו לגמרי או אכדו אין מתשבין אותם להם ואם קנו
בגדים לגשיהם ולבניהם ולבנותיהם אין שמתן אחים : בר' א בגמרי
מול אבל בגמרי שבת שמתן להם (ךה) ונדול האחין אף במה שקנה
לעצמו אין שמתן לו אבל לכתחלה יכולים למחות בו שלא יקנה :
וכ"ה שאר השותפין שאין אחין : (ךו) מיכו ל' דלולין זה אחר המנהג . ל'
המשותף עם תבירו בסתם לא ישנה ממנה המדינה באותה סחורה
ולא ילך למקום אחר ולא ישותף בה עם אחרים (ךז) ולא יתעסק
בסחורה אחרת ולא ישכור בהקפה אלא דבר שדרבן (ךח) להמכר
המיר בהקפה . ואם התרה בו שלא לעשות אפילו נדבר שדרכו בהקפה
חייב לשלם היו קנת בני ארס מוכרין בהקפה וקנת אינן מוכרין לא יקוף בלא
דעת חבירו וכל מה שאינו משה או פושע יעשה בשל חבירו כמו בשלו וכוטל
מחבירו חלקו בזה שהנוטל כל שותף כיווד כרשו' דמי . ע' חנורה האוכלין
יחד ואחר אוכל הרבה יכולים אחרים לסלקו : ולא יפקיר ביד אחרים
שלא אם בן התנו בתחלה או שיעשה מרעת חבירו ואם עבר ועשה
שלא מרעת חבירו ואחר כך הודיעו (ךט) והסכים למעשהו הרי זה
פטור ואין הדברים האלו צריכים קנין אלא ברברים בלבד ואם שונח
(האחד) מכל אלו הרברים שחלך למקום שלא היה לו לילך או פירש
ביום (ל) אז שמכר בהקפה או נשא ונתן בסחורה אחרת וכן ביוצא
באלו הדברים פתח שיבא מחמת זה שצבר חייב לשלם לברו ואם
חיה

ולכך דבריהם שכוונת העיר שוין רק לפי תחיל דברי הרמב"ם כנתעסקו
כולם בממון סתם הפחת או השכר נעשה כשם שכל א' אכל א' א'
לומר כן העשם על מ"ס אחר זה בלקאהו סור לעביה כיון דנעבין זה
שומתו ירוע לכל וא' נתנאו אלא העשם פמ"ס הסמ' עובקו לעביה
וסכחו באמת פסיק' לדעת הרמב"ם לא מהני שום תנאי וכוה סמורן קושו'
הט' ו' שהק' על המחבר שלא הבוא דעת ר' יוהר' ע"כ הט' מ' מעשה
בשנים סקבו בית אחד והתכו בנייהם ס' ו' יצאה אחד מהן להסתלק ויתנו
לו דמי חלקו ואח' כ' הוקר הבית נריך לותן לו כמו שצוה עכשו . (יב)
וכ"ס אם נשתתפו בפירות פי' והפירו כתייקרו או חלו והא' דב' דהוא כ'
פי' מטוס כשנתתפו במעות אוי היה דעתן לקנות מה שיקדמו להרויח בו
ואם בא ליהם סור לחרישה היה קונים אותו ומכרוהו מי רק שאירצ' כן ולא
קנו בו שום דבר ופינה המלך המעבד וכוה' ל' דלולין בחר המחשב וחלקו
לאמצע וכ"ל ומכ' אם נשתתפו בפירות דפיה' ס' לשלם מתחלה ועד
סוף דאמרינן דשלו כ' א' בריוח או הפסד לפי מעותיהן . (יג) ונפסד
הכל וכו' והא' דכ' לעיל כסימן ג' ברמב"ן סנריך לשלם מביתוכ' הפ' א'
החילוק דכאן איירי דההפסד בא שלא מחת משא ומתן ואם ידע הנותף מזה
ההפסד נריך לשלם אף מביתו : (יד) נוטלין לפי המעו' פי' אף כשמכרוהו
חי' . (טז) וה"ה אם שינו פיר' אשילו אם הסכימו יחד על השינוי אפי'
כל שלא עסקו בהעסק בענין פעלה במחשבה תחלה ה"ל כאלו לא נשתתפו
אלא כ"כ א' קנה בחלקו (טז) חולקין לפי המעו' דכיון דלא אשתמו המעות
מהשניה ה"ל כאלו נתייקרו או נפחתו בעוון הן בעין שנתבאר לפני זה
דהוא לפי המכות : (יז) ראובן שהיה לו חוב וכו' : * שלם ריח
וכו' וכן עשו פי' שגבו חוב כשיעית שמעון והחוב הוא דרך משל ד' הובים
ועלה בו ריבית ג' והוביה והדבית הוא הריח ממנה דהוי ליה לממעון שלם
בריוח החוב ולראובן ב' חלקים בריוח גם גוף החוב לראובן אפי' הנוטלן
בשעה בלתי שהריוח אח' כ' בסחורה שקראו ומכרוה' ג' כשני' שהעילו לכיס
יה מלא וזה מאתים : (יח) וכן עשו פי' שגבו החוב כשיעית שמעון :
(יט) דה' איתו לכתב פי' שדחיתו חייב חלק לרעתה אבל אנתנה היום
או מחר : (ך) שומרי שכר הן העשם דכל אחד עובק ומשמר חלק חבירו
בשכר שגם חבירו יתעסק וישמור את חלקו : (ךא) ולא הוי רק כשומר
חנם : * והס' ד' כתב דאפילו ה"ל לא הוי והעלה ראית ברורות מכנס
פוסקים לזה והע' נ' חולק עליו וכתב שיש לחלק בין נזקין לאבירה וסגן בזה
שלא עיק לקמן כסימן ת' א' שכתב שדברי הסמ' ע' לא נהירין ליה וכתב שס'
ראיות לזה ע"ס . (ךב) להתעסק ביהר פי' הסמ' ע' וט' היונו בשעה
אחת אף שכל אחד מתעסק בביתו : (ךג) פראשון חייב כראה דכשנגנב
בשעה שנתעסקו שניהן ביהר אוי אינו חייב הראשון אלא רביעית מהסך
דכשעה שנתעסקו בו יחד השמירה היה נוטל על שניהם בשוה לא שהשני
פטור מנגנב בהחניה שהיה מוטל עליו שמירתו אבל עכ"ס על הראשון
לא היה מוטל אלא שמירת החניה ומאותו חניה החני' שלו והחניה השני'
דהיכו רביעי' מכולו עליו לשלם לחבירו אבל אם אחר שמתקו ביהר וספרדו
זה מזה חור ושחרו הראשון ונגנב מידו או ודאי חייב לשלם לחבירו תנו
שלו מכולו ואם נגנב בשעה שפסק בה השני אח' כ' לבר פטור ככול מחבירו
והט' ז' חולק וכתב באם סגנב בשעה שפסקים ביהר שניהן סובלים תהוין
בשוה שלא קיבל עליו שמירת חלק חבירו באותו שעה וכ' עוד ראובן שכב
שום משמעון על חדש א' ואחר יום א' שכר את שמעון ענמו עם כל הסובים
שהיה לו על כ' חרשים ובהיותם נדרך כנגב הסוס הא' ששכר מחלה ופסק
דפטור ראובן והטעם דהווי שכירות השני מחדש ונטל השכירות ראשונה :
(ךד) ונשאר ביד אחד : * כ' הט' וכוה' ל' לא עמדתי על פסק זה
כיון דעיקר טעמו של שותפין דהווי ש' וכו' וט' עכ' ל' ולכך ד' נראה כיון
שלקחו שניהם באמנה יחד והיה החיוב על שניהם לפרוע ואחר שחלקו
השותפים ואחר מהן קיבל עליו לפרוע כל החוב נעשה המעו' של חלק השני
כפקדון אצלו עקדמתי' ז' פ' של הכותי ומותר לכתחלה להשתמש בו ולהחיות
וכהווא הכאה הווי ש' כמבואר לקמן כסימן רכ"ב : * ואשאר לוטף
דאפילו לא השתמש בו עדיין נמי הווי ש' ול' ד' לסקדון דירח להנוטל
דשאל יבא המסקד פתאום ויתבע פקדונו משא' כ' הכא דרשו' בירו להנוטל
עדין זה הוא ממכרי' ק' סכ' כוה' ל' על שרה ורנקה שנתתפו דכיון מטוה ביהר
ולקחו באמנה מכותי אחר והרויחו וכו' משמע שמתחלה עובקי' כוה בשותפי'
וא' כ' הווי שמירה בבעלים נ"ל ג' כ' בהווי הנאה שיש בירו להשתמש בו אחר חלוקה הווי ש' או
אחר שכתלה באמנה כספרה הט' ז' ע"ס : (ךה) זגדול האחין : * פי' גדול האחין הכוונתו
שהסתא ביחא לכן דולכא חכמה כפשו כנגדים כדי שיטעם דבריו בעוסק
בעסקיהם ח' א' אמרינן דמחלו ליה לגמרי אף מה שיפאר מהן בעין בשעת חלוקה .
וכ' הש' דלפ' א' אף שנגדו שבת של גדול האחין אין חמין דכוחא לכן שילכש בנדי שבת
כאס' כדי דלפסמע מיליה כשיעסקו עם הסומרים והע' נ' כ' כ' חולק על הש' ג'
והביא ראיה מגמרא ולא רק היה שפרס' בנדול האחין ע"ס שסתמא דבריהם
ד' נכונים אבל מדברי הרמב"ם משמע שהטעם שנגדו שבת שמתן מפני שחין
עוליה על דעת בעלים להקנות בנדויס מכונדיס כאלו וכו' א' כ' גם בנדול האחין
מתן וכו' : (ךו) מיהו כ' ל' דלולין כוה שתר המנהג . * א' כל שהמנהג
אינו כן ה"ל כאלו התנו אהדדי מתחלה וממנו על שמהג' ומ' מור' ס' כוה' ר' ל' ברין
כופ התלוים באומדן דעת הכריות ולא כע' ש' כ' ל' ו' א' שהדין
מן אפילו בשאר שותפין שהם ג' כ' מסתמא מחלי על הרביעיס הנאמרים וכוה פוק
חוי מה עמא דבר עכ' ל' נלע' ד' לפרס טעמו דדוקא בשותפין הכריע מור' ס'
שהדין אינו מדברא דגמרא רק הרמב"ם מדמה שם כפי' מהלכות שותפין דין זה
לחטים דכל דין ראיתנה באחין איתנהו בשותפין אבל באחין חק' חמ"ס
הוא סקן אמדו דעת סתם אחים : (ךז) ולא יתעסק בסחורה אחרת ר' ל' שאינו
מהשותפות אשילו בממון ענמו אסור להתעסק בשעה שקיבל לירו פסקא
דאראי' . (ךח) להמכר תמיד בהקפה ל' חייב אם לפעמים מופרז אותו בהקפה
(ךט) והסכים למעשהו מטעם דישנים פירש' אכל' בשתיקה בעלמא

מאמר קדישין

מאמר קדישין הלכות שיתפיים קני השן המשפט

היה שם שבר (לא) חשבר לאמצע : יא למינך ונתת מעות לחבירו בתורת שותפות ליקח בהם חטים לסחורה והלך וקני שעורים או לקנות שעורין וקנה חטים אם פתחו פתחו לזה שעבר ואם הותירו הותירו לאמצע (וע"ל סי' קפ"ג) . וכן אם הלך ונשתתף עם אחר במטון חשונות או הפסיד הפסיד לעצמו ואם נשתתף עם אחר לאמצע אבל אם נשתתף עם אחר במטון עצמו אם פתחו פתח לעצמו ואם הרויח הרויח לעצמו ואם התנו ביניהם הבל לצי התנאי : ראובן ושמעון שותפין היה להם חוב אלף ס' ש"א שראובן דר תחתיו והוא עשה החוב ושמעון טוען שראובן יתבע החוב לפי שהוא עשאו וראובן אומר שמתירא מן השר שהוא דר תחתיו הדין עם ראובן וע"ל סעיף מ"ו סי' זה (לב) ראובן שהלך ופטר חובות של שמעון חבירו ואמר ששמעון נזכר לו לעשות את חמת שמעון וזה לראובן פטור אף על גב דלא אמר ליה על פתח לפטור אבל אם שמעון כופר ויש לו עדות שהחובות היו שלו וראובן פטור ראובן (לג) חייב לשלוח ואינו מאמץ לומר לו שפטר שמעון עשה מה שמעשה אבל אם אין לשמעון עדות ראובן מאמץ נמיה שהיה יכול לומר שהחובות אינם של שמעון או שהוא לא פטרן . יב א' מהשתפיים או המתעסק שעה סחורה בבבילות וטריפות וביוצא בהם חשבר לאמצע (לד) ואם הפסיד הפסיד לעצמו . (לה) וכן אם גנב או גזל השותף גדיק לחלוק עם חבירו ואם הפסיד ההפסד לעצמו ודוקא אם הפסיד קודם שגודש לחבירו אבל אם חלק הגניבה עם השותף ונא אחר כך עלילה עליו וכן אם קנה גניבה וחלק עם השותף ונא אחר ההפסד ג' לאמצע מאחר שנתנה למעשיו ואין הדברים נריכס קנין וכמו שנתבאר אבל אם חלקו שטר רווחים ונא עלילה על אחד מן השותפים (לו) שלא כדון אף חבירו חייב לביעו בהפסד ועיין סי' זה סעיף ל' חובו סי' קפ"ז . מי ששכר חבירו לישא וליתן בשלוח המניחות סיגיו ליהו יהיו שלו וגבה חובות פרועין מכותיהם הוי ככלל מניחה דכל שטר כרוכ סיגו סוג רק דמי הכייר ולכך מי שהחזירו לכותי אינו חייב לשלם לחבירו אפילו לכתהילה נמי פרי . יג א' מהשותפין שאם נוליד הסחורה למקום פלוגי שהוא ביוקר ונמכר שם אצ"פ שקבל עליו כל אונס או כל פחת שיבא הדי חבירו מעכב עליו שהרי אומר לו אין רצוני שאתן מעות שבידי ואהיה רודף . אחריו לדין להוציא מפיך וכן כל ביוצא בה יד אחר מהשותפין שבא לישן הפירות עד הזמן הירוע למכור אותם פירות אין חבירו מעכב עליו אבל משהגיע זמן המכר יכול כל אחד מהם לבבור ואין חבירו יכול לעכב עליו ואם פטר בלא דעת חבירו ונתייקר אחר כך אין לחבירו עליו כלום : אבל אם מכרה קודם זמנה הוי פשיעה וחייב לשלם לחלקו ואם אין זמן ירוע למכור אותם פירות ורוצה אחר מהם לישנם חבירו מעכב עליו . טו השותפין שהתנו ביניהם שיצטוו בשותפות זמן קצוב כל אחד מהם מעכב על חבירו (לו) ואינו יכול לחלוק עד שיגיע הזמן או עד שיכלה מטון השותפות . אחר מהם יכול לישול מהקרן ולא מהשכר עד סוף הזמן ואם שניה או פסע תוך הזמן או פטר על המלי אפ"ה אינו יכול לשלם לחלקו אלא משלם עה שהפסיד ודלא כש חולקין בזה . טז גשתתפו סהם ולא קבעו להם זמן הרי לו חולקין כל זמן שירצת אחר מהם וישול כל אחד חלקו מהסתורה ואם לא היה באותה סחורה דין חלוקתו או שהיה בחלוקתם הפסד הרי אלו (לח) טוברים אותה וחולקים הרבים : יז היה זמן ירוע למכור אותה שחור' יש לכל אחד מהם לעכב שלא יחלקו עד שתמכר בזמן הירוע למכור ואין אחר מהם נושך לא מהקרן ולא מהרויח עד זמן החלוקה אלא אם התנו ביניהם : יח אם לא קבעו זמן לשותפות או שקבעו זמן ונשלם ובא אחר לחלוק שלא מדעת חבירו חולק בפני שלשה (לט) אפילו הם הרווחות ובלבד שיהיו נאמנים ויודעים בשוטה ואם חלק בפחות משלשה (מ) לא עשה כלום . ואם הפסיד חסר כך בחלקו הוא יכול לבטל החלוקה וי"ח בד"א שחלקו פירות אבל היו מעות . (מא) שכולם מטבע א' ושיימי יש לו לחלק שלא בפני ב"ד (מב) ומניח חלק חבירו בב"ד ואם אין המעות שוים הרי הם בפירות ואין חולקין אותם אלא בבית דין . יט אחר מהשותפין או מהמתעסקים שמת (מג) בטלה השותפות או העסק אף על פי שהתנו לזמן קבוע וכן עיקר ודלא כדעת החולקין שהם שחלה או נאנס ולא עסק בשותפו' אין הדין שהאחר ידווח ויתן לו ואפילו אם קנו מידו בשעת השיתוף אבל אם נזכר בעיר אחרת בשליחות השותפות (מד) ונתעכב באונס יש לו חלק עמה ואם יש מהג בזה בין השותפין יעשו כמהגן ג' שקבלו עסקא מאחד ומת אחד מהן נתבעל הערין ויכולין לחזור בהן ג' שותפין ביחד סיגו שותפות . טז אשה שותפה לבן מחלקה ואחר כך פטע האחד ולא עסק בשותפות למו שהיה לו למסוק ומחמת זה אינו נוטל כל כך בריוח הריוח ללפי ערך כי אינו דומה שכיב העובקין לג' אחין שותפים שהיו נזונץ ביחד כל אחד כפי נרכו ונפטר אחד מהן והשני נשא ונתן לנורך השותפות כמו שעשה נתן אחיו אין האלמנה יכולה לומר בשעת החלוקה שהיא תטול נראה כפי מה שחלק החי יותר ממנה מאחר ששאו ונתנו סתם כפי מה שנהגו בחייבה עשו

לא חשבונו כזה דמתקפה כהודאה דמיה דהא ו"ל דשתק מאחר דכבר עשאו מאי כחליה למעבד . (לא) או שמכר בהפקה וקא חוב פיש להם כבר לזמן אחר (לא) האכר לאמצע כתב פני משה שנים ששתתפו לזמן מה וכתף זמן השותפות בא שותף א' ולקח קלת מהקרן שהיה לו בשותפות ופסק אם כמה שלקח הרווח בו הוי לאמצע ואם הפסיד הפסיד לעצמו ומה שלקח מהקרן חייב להחזיר וכל עוד שלא החזיר כמה ששאר בשותפות חולקין לפי המעות דמעיקרא לא נשתתפו לתת לו מחצה אלא מפני שהקרן היה על קו השווה : (לב) ראובן שהלך ופטר כו' ה"ד חולק על זה ופסק אע"ג דאין ראובן יודע אם החובות פרועים או לא מ"מ כיון דליכא עדות שאינם פרועים נאמן לומר ברשותו פטרתי במנו דלא פטרתי אבל אם ראובן מודה שאינם פרועים כראה דחייב דהשתא הוי כמנו במקום חוקה ראובן ראיין ארש מפסיד את שלו בידים ואו איכא עדות שראובן פטרן וליכא עדות אם הכותי פרועם יכול ראובן לומר אשתתב לי שלא פטרך הכותי כיון דאין היק בריוכל ומן שאינו כשכר אפשר שלא היוקו כלל לכן נריך לישבע שערדיין החובות לא פטרתי ושלא הרשהו לפטורן ואח"כ משלם . (לג) חייב לשלוח פ"ה ה"ד כפי מה שהיו שוין למכור : (לד) ואם הפסיד וכו' מסוס דיש איסור בעסק פחורתן כמנא דהוי שיכוי וכל המשתנה ידועל פחתוכה . (לה) וכן אם גנב או גזל : * כתב הע"י מנזחה ונכזה לעצמו ואפילו אם כ' לו בפני דמיתא יהיה לו בשותפות לא ככלל בזה גנבה דהא איסור יש בגניבת כותי ודאי לא ניהא ליה בזה הדין וחפילו שאנו רואין שפכשו הוי רונה בכך מוקמינן ליה אחזקתו דהשתא הוי דאותרע והע"י רונה לרחות דבריוכ' דא"כ כששותף עשה בנכזת וטריפות נמי ניהא הכי דאיסור' לא ניהא דליקני ולא דק דלא אמרו אלא באיסור דרנצן אבל בגניבה ונזילות כותי הוי איסור דאורייתא וכ"מ כהרשב"ם בהלכות גנבה פ"ט וכו' מ"ב ע"ג וגם ה"ד חולק על מור"ם דראשת דורות והביח בנ"ע וכ' שבלא"ה שמתתי מגדול אחד שאין מורין בן למעשה כדבריו מור"ם בזה בהג"ה משום שהדין לא מתברר כלל ששותף שגנב או גזל יחלוק חבירו עמו וכו' ע"כ ה"כ חטאים שהלכו בשוק ופגע בהן כותי ואמר להם שיש לו למכור כסף והלכו היהודים עם הכותי לביית של ישראל אחר וראו שם הכסף ונשאו ונתנו עמו וכ"ה סייעו אותם ופסק שיחלקו וכ' א' יסול שליט רווח ואם ה"כ ה"כ חטאת אף שנתן כל המעות כמו שהיה עם שאלה יסול הכ"ה מחצה : (לו) שלא כדון אבל אם הפלילו עליו עקנה בגניבה שזהו דין לפי דיניהן שלא היה לו לקנו גניבות ולכן חבירו חייב לשיע לשחלק עמו : (לז) וא"ל לחלוק מסוס דיוכל לומר מולא דביתרי עדיף . (לח) מוכרים אותה כתב ה"כ חטאי שותפין שהתנו לחלוק הפחורות שביניהם ומחלו השותפות זה לזה ואח"כ נתהרס אחד רונה לחזור בו ופסק שאין יכול לחזור בו : (לט) אפילו הן הדיוקות פנים אפילו שלשתן הדיוקות : (מ) לא עשה כלום פירש זבין הרויח זבין הפסיד הוא לאמצע כאלו לא חלקו : (מא) שכולן ששבע אחת . * כ' הפס"ע כנון אלו ישינו ואלו חטאים או אלו טבין ואלו תקולין וכו' כ' כטבין ותקולין א"כ ב"ד אלא יסול בפני עדים אבל בימות ועמות או חטאים ושיכוכ נריכס ב"ד כי לא כל החדשי שוין ונריכס שומא כלע"ד לפרש כוונת הפ"י מ"ט טבין ותקולין א"כ ב"ד ר"ל כדאיחא בגמרא ושור וכל אחרונים דסקיל טבין ושביק טבין שהכוח טובים כמו שנטל אותקולין ותקולין אבל שקול טבין ושביק תקולין או תקולין ושביק טבין נריכס ב"ד והע"י לא דק בדבריו ורונה לרחות דבריו ע"פ הגמרא ה"כ ע"כ וכן הוא דעת כל הפוסקים ע"פ : ותו אפשר לתרן כוונת הפ"י הא דאמרו בגמרא אבל טבין ותקולין לא ל"ד שנירד ב"ד אלא עדים אבל בימות ורעות נריכס להיות דוקא בב"ד כילא כולן שוין וכריך דוקא שומת ב"ד וראה לדברי מדברי הרמב"ם בפ"ה מהלכות שולחין ושותפין שלא הזכיר שם ע"ל בב"ד אלא חטאים ושינוי ארשיית ורעות ולא כ' כמי בטבין ותקולין א"כ כוונתו כמ"ש ומ"מ המחבר מטבע אחד והוין דבזה א"כ עדים ולא ב"ד לא יחלקו שלא בטבין ב"ד ומנח חלק חבירו בב"ד ויאמר איני רונה עוד בשותפו' כמ"ש בסמ"ע . (מב) ומניח חלק חבירו בבית דין : פירש ואומר לטכיהן שאיכורונה עוד בשותפות : (מג) בטלה השותפות כתב ה"ד דוקא בשאר עיסקי השותפות אבל באלדורה ורחיים ששכר מהער לא יכול השותף לרחות היתומים : (מד) ונתעכב באונס פתח ה"ד דמא שהאיכס בא מחמת שהלך בשותפות ועכבו בהר וכו' ג' אבל אם לא היה אונס מחמת השליחות כגון שחלה עם איין לו חלק דאם היה כן הוי ג' חולה עכ"ל ונ"ל נט בחולה יש חלוקה שכל כמה פעמים מחמת שינוי אויר או מהמים של איינו המקום דהוי ג' אונס שמחמת השותפות והכל לפי ראות עיני הדיון : (מה) היה להם חוב ראובן ושמעון שקיבלו חובות כותים בתורת שיתוף ונפטרן החובות א"כ לשלם אלא כמו שהיו שוים בשעה שקבלו :

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like 'ועי' and 'ועי'.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like 'ועי' and 'ועי'.

Handwritten notes at the bottom of the page, including phrases like 'ועי' and 'ועי'.

מאמר קדישון הלכות שותפות קטן חשן המשפט צח

אם אדם נשבע עמו והוא הודה שהסתר עדיין בתוקפו והסכי כומר :
א"ל למד יבוא וכו' אלא שענונו : (א) וכו' דה"ה א"ס היה
חייב וכו' : א"ל הס' הקטה הא"ך יכול לתפוס ולגרוס לחבירו היוזק
ומתוך דחויי שתפס דבר שאינו יודע שהוא משותפות וטען אינו מאמוך
שא"ל משותפות והשותפין מודים זה לזה שהיא משותפות וטען שאינו חייב
לו כלום והטע' רונה לתוך הדבר ע"פ מ"ש דבריו רינות שמעו' כול לתפוס
דבריו הן כחלקין ומטען לזה לחלק של מי שתפס ואהני תפוסתו לכולו
ואצ"ל לוקח כנגדו ולא דק בדברי הס' ד' מ"מ ג"מ לריכא דאע"ג
דחויי כמאן דפליגי דמי היינו כשהשותף חילק אבל זה שתפס רונה לחלק
דע"כ מי שמעט ליה וכו' ע' לרונא : (ב) שלא פרע היהודי לכותו .
א"ל אבל אם אינו יודע זה אף שמכרר שהונדך הוא לשלם להכותי א"ל
לשלם לו ראובן כלום דה"ל לא נשתפד שמעון להכותי אלא אם לא יפרענו
היהודי וכל שלא ביר' הכותי זה אינו חיי' לו שמטען כלום מן הדין לא בעלילה
בא פליגי ויזין נתפס על חבירו בעלילה : (ג) ונתן דמי העמות כתב
מהרב"ל שיהי' שנתן לשותפו חלק עממות כותי וטען טען עממות נחשבונו
נמא' אלא טעה אינו כאמן (סד) וזהו ראובן ע"ל כמ"ג נ"ג מה שכתבתי
ע"ס . (סה) כמו מהתנה עמו אבל אם לא היה תנאו ביניהן היו חולקין
בריות אפילו הכי ויתר מחבירו . (סו) ולקחו הקהל הסטרות מוירי
שהסטרות היו נכתבים ע"פ ראובן לחוד אלא שהמעות היה של חותמת
והסטרות היו ביד ראובן ותפסו הקהל מיד ראובן : (סז) ראובן קנה
סחורה ראובן נכסתתף בחבירות שהיא לשמעון רביע ואח"כ הסתתף עם
לא שיתן לו טענת והנדר שנס לשמעון כותן רק טענת וכן הנדר לו לשמעון
מ"מ נדרך ליתן לשמעון רביע : (סח) ואח"כ הסטרות וכו' כתב הס' ד'
דמוייה שהסחורה עדיין לא מכרנה לכן אם יודא חנה נ"כ לחזור מאימה
שמה חל עוד עפר וכו' עיין בתשובה ענונוג הס' כ' בהד' כ"ס הר"ס
בזה ל' ומהתנה הסחורה בת"ה ותבע ראובן מהיורה מלה עכ"ל משמע
דלא כס' ד' א"ל העיני' כמ"ס בתשובה למי שלא נשתתף ביחד רק כ"ל
עם ראובן לכן מחוייב ליתן חלקו היזק לראובן . (סט) שותפין הרב וכו'
ע"ד הס' כ' אבל אם רונה ליטול את חלקו וכול להסתלק שלא מדעת .
(ע) נשעה שמוליכה : א"ל כ' הד' מוה"ה א"כ בתייקרה הולכין אחר טענת
הולכת הסחורה וכן כוול אפילו קיבל הסחורה בסך ידוע אמרינו מהסתמא
לא היה דעתם שיתחיל השותפות אלא משעה שיוליכנה מכאן למקום אחר
וצ"ל שהשיטה הסחורה או יקבלנה עליו לחנניה סכר ולא כמ"ס שכתב
למיינו שקבלה הס'ט ושא"כ קינב לו המתחלה כתייב בכל הסך ע"ס :
ולכ"כ נראה דק"ל ליה לפי הנזכר ש' ר"י כיון שהיורה בכך ידוע והסכר
סדו כתייב בכל הסך מנ"ל שיש לויר' שלם היה דעת' סל'ל ותחיל השותפות
אלא משעת הולכת הסחורה דוקא וכן משמע לקמן בסיומן ר"ל ס"ס שכתב
שמכרר וסטר' ע"ס כמ"ס ומה"כ הע"ס דמיינו שקינב סתם ורדל'עיל
וכו' ע"ס ונדל'י היה לו כוסחא וגיורא אחרת בדברי ר"י וגם הס' ד' כתב
מ"ל מוד' ע"ס ל' שהי' לו כוסחא אחרת בדברי ר"י אפטר כוונתו כמ"ס וכו' :
(עא) למקום אחר : א"ל נראה דמיינו שהיה זה דרך בל'ה לנודך
פנמו חש"ה אין שותפין לו כיון דבל'ה נדך להנזיל על מונכותו :
(עב) הנזלות מונכות ומיינו שהלך עס בל'ה לנודך פנמו חש"ה אין
שותפין לו ומיינו ממי נשעה עמם זה בהולכה עסק גם השני מה לנודך
שותפו והס' מסוס דיכול לומר גם בביתך היות נדך למונכות ומסוס הוא
ל'לם העסק גורם לריבוי מונכות ממה שפריך בביתו דנרי' לשלם מהשותפות
(עג) שקט משי כגון ראובן שמכר לשמעון י' ליטרות משי והתנה עמו
שימכור והסכר לאחכע ולקח שמעון ופקלה ואח"כ כשבא למררה היה חסר
מהמסקל חני ליטרא ישבע שמעון פנועת השומרי' ויתן לו ראובן חלקו
במה שמכר וכמ"ס ע"ז אבל פשוט שא"כ קנה שותף א' לנודך השותפו משי
ונחשד המסקל שהסטר' לו לכדו דה"ל שותפין ש"ס הם : (עד) כוולין
מתחלה וכו' הסעס דלכוכ תפיסה ופניה אין זה כמו מונכו דנעסק שמירת
גומ' כל א' שמירלו עליו וא"כ חייב בשמירת חבירו ואע"פ שלא תבע
לשמעון כל ויזי' כסכל זה לא מחל כי רנה להמתין עד שעת חלוקה :
(עה) ויש חולקין ומרבי' ק מחלק בין אחר ובין בנו שהוא שליח שמחוייב
למדות כתיבה' דיש למסוק כ"ח וכסיומן קפ"ח חילק מה הסמ"ע ע"ס .
(עו) דלא פכיה : א"ל לקמן ס"ס רכ"ה מנח"ר דאף מי שקבל עליו
לחברת ויזונתן אמרען דלא כותה דעתו נקבלתו כ"א אלוכמין דבכיתין
אביר

א"ל שותפין שנתן אחד מהם ולא נשבע או שא' מהם השוד ישבע
דאחר . ל' א' שלוח מב' בשטר א' אם בא' מהם ותבע הדוב
פולו חייב לשלם לו על דרך שנתבאר בסוף סי' ע"ז ואם נכתב בשטר
בשם אחד ובא זה שנכתב על שמו ותבע הכל חייב לפדעו אבל אם
איתו שלא נכתב על שמו תובע אפילו מקצת אין שומעין לו :
ל' שני אחים או ג' שיש להן דין עם אחד (ס) אינו יכול לומר
יבא אחר מכם ויטעון בער בולבם : ל' ג' שיש להם חוב בשותפו'
אצל בותי ופרע קצת ומעבב השאר מפני שאומר שאחר מהם חייב
לו כנגדו והלה כושר ההפסד על שניהם . (סא) וכו' דה"ה א"ס היה
פחייב ישראל רק פחייב ליטענע מסא"כ נכותי דאפי' סנופה א"נ רק חרש
בעלמא : ל' ראובן ושמעון שותפים וקנה שמעון כנריש
מכותי ומכרם ליחודי ונתחייב היחודי לפדוע לבותי לזמן
פלוני ונתחייב שמעון לבותי בשטר שאם לא יפרענו היחודי
לאוחז זמן שיפרענו הוא ואחר כך חלקו ראובן ושמעון
השותפות שביניהם חייב ראובן לעשות שטר עליו לשמעון
אם יבדר שמעון בעדים (סב) שלא פרע היחודי לבותי ויצטרך
שמעון לפדוע לבותי ופרע ראובן חלקו מכל שיבדר שמעון בעדים
שדאי' על עסק זה בחוצאו' ובשורה : ל' א"כ קנה שמעון סחורה
מכותי וחסדו בחשבון (סג) ונתן דמי הטעות לשותפות וירא
שמה יחבר טעותו וכן אם היו משכונות מאתריה וירא שיבא לו מזח
הפסד (סד) וירא ראובן בפני עדים שרמי הטעות ודמי חמשכונות
באו לשותפות ויכתבו ויתנו ביד שמעון (וע"ל סעיף י"ב פ'
זה) . ל' אם לקח שמעון מעות מאחד לחבנית בשותפות ויטול הלב
רוח בבדי מעותיו אף על פי שלא חוריע לראובן שותפו יטול הלב
חלקו בריוח (סה) כמו שנתנה עמו : כ' בני כרך שקנו ס'
בששים דינר והתנו שאם ילך אחר מחברך להתישב במקום אחר
שהנשארים יתנו לו חלקו ועתה רוצה א' לצאת ושואל חלקו לפי
מה שהוקרו הספרים והנשארים אומרים שלא יתנו חלקו ב' א' לפי
מה שקנו בתחלה חרין עם הנשארים : ראובן ושמעון היה להם שותפות
ביחד והיה להם פטרות ונתחייבו מס לקהל (סו) ולקחו הקהל הסטרות
בער מה של ראובן חייב לפדוע לשמעון חלקו ולא יכול לומר תוכה גכ כ'
חלקך נמס כי מאחר שנהפס מן הפטרות ופרע בהן מונכו נדך לשלם לשמעון
ולא יוכל לפדוע בעד שמעון שלא ברענו (סז) ראובן קנה סחורה ופכיה
לשמעון ולוי והורה לכל אחד רביעית לריוח ולהפסד (סח) ואחר כך
הפסידו בסחורה ארבע מאות וחזרו בהם שמעון ולוי ונתנו לראובן ג' מאות
אם יהודה רונה לחזור נ"ך ליתן מאה לראובן דלא נשתתפו אלא על סדו'
מן הסחורה אבל לא מה שיקנה א' משותף חבירו (סט) שותפין הדב' יחד
אין אחר יכול להסתלק רק מדעת כולס מי שמקבל מחבירו סחורה להוליכה
למקום אחר ולחלק בריוח ונמוך זמן שהוליכה ולהסחור' ככאן מחשנ' הסחורה
לפימה עסוה (ע) נשעה שמוליכה ולא נשעה שקבלה . כ' ראובן
ושמעון בקש פהם בותי לחלוות לו סך מעות ולוי בקש להשתתף
עמדה בחוב ונתרצו וקדם ראובן ונתן מחלקו לבותי ד' זקיקים וחצי
ואמר הכותי שלא היה צריך יותר וחלק ראובן ואמר לשמעון ולוי
אם תרצו לחלוק עמי בחוב תנו לי כל אחר חלקו בחוב ושמעון נתן לו
חלקו ולוי לא נתן ונפטר אם בשתבע ראובן ללוי חלקו אמר איני חפץ
ליחזר דרי געקר מהשותפות אבל אם אמר תדיר הריני משלם אף על
גב דרחה ארתו קצת כיון דלא אטרחה לבית דין קני דוחא וחייב
ליהן לירשיו : כ' ראובן ושמעון שהיו שותפים בחוב וראובן
קבל הערב והפשו השד והוצרך ראובן לפדוע החוב כיון שבאנוס
היה פטור שמעון : כ' שותפים שיש להם חוב ביחד ורצה
האחר להתרחק ממקומו ולהוליך השטר עמו חבירו יכול לעכב עליו
שלא יוליך השטר (וכמו שכתב סעיף י"ג סימן זה) . כ' א"ל
אחר מהשותפין טען עסק השותפות על בהמתו אי נתנו בהנותו בסת'
נוטל שבר בהמתו או חנורו תחלה ואח"כ יחלקו הריוח או ההפסד :
כ' א' מהשותפין שלקח סחורת השותפו' בעצת שנתנו להוליכה
(עא) למקום אחר למכור ובשכנא לחשבון ריצת ליטול מהשותפות
(עב) דוצאת מזונותיו אין שומעין לו א"כ יש עס סנהג : כ'
אחר מהאחים השותפים שיש בידו ממון וטען שהוא של אחר' עליו
להביא ראיה כיון שאינו חלוק בעיסתו ואם מת על האחים להביא
ראיה שהם שלהם (וע"ל כ"כ בנתבאר דינין חלו) : כ' ראובן
ושמעון שטר א' חייב להם ממון ושמעון קבל הערבות בלא ראובן
ושמעון הלך תחת אותף שר ואינו רשאי לחבוע חובו וראובן מזהירו

לכבוד החוב אין שמעון חייב לחקני' השטר שלו כרי לבנו' חובו של ראובן אך אם הוא פטור ממש בעבור אותו חוב אומרים כמה טס היה לו ליתן
לשנה ויהן לראובן במי חלק שיש לו באותו חוב : כ' שני שותפים (פג) שקנו משי ובשבאו למכרה חסרה מהכישקל גכ זה בכלל הפסד
והלקוחו ביניהם . אחר מהשותפים שהוליד סחורת השותפות למקום אחר למכור ונשבה ופרא חבירו מהאכיצע ומישבה השותפות ולא היו
שקפחים זה ע"ז ומת יורשיו המת (עד) נוטלים בתחילה מהאמצע בשיעור פדיון אותו שנישבה . כי אין שותף חייב לפדות חבירו רק על פי
שלאס מכח השותפות ואם יש מהג' כזה הולכים אחריו מיהו אם קבל עסק ותפשו השד עכ' פאר היהודי' והנודך לתת מן העסקא ככדון נכסו א"כ דרך העד
לתת מן העסקא היו כשאר עם לתת מן העסקא וכל זה נפוטמים אבל מי שטולח חבירו בעסקיו ונתפס י"א דא"כ הלך כשכילי' בחכס חייב לפדותו דהוי ליה עליו
בפאל' שחייב באונסין (עה) וי"ח . וכן מי ששלח אחר חבירו וקבל עליו לפדותו מכל הפסד ונתפס נדך אפילו הכי פטור לפדותו דהוא (עו) דלא שכיח
הוא : כ' שיש עשהו ממנושכין לראובן ושמעון והעיקר דודו לבותי אחר לשמדו ואמר שמעון לפתי שישאילרז ללוי ורזליבו ללוי ונגזל ממנו

ויי אפילו

ויי אפילו

חשן המשפט

הלכות שוהין קפג

מאמר קדישין

מברים בטוב תתפשו ואלו מבר אלא על התנאי וצריך להחזיר לו פשירצה המוכר ודין הפירות שאכל נתבאר בטור י"ד סימן קע"ד :

קפג עשה שליח לקנות לו חשין וקנה לו שטורין וכו' ט"ס :

א הנותן מעות לשלוח לקנות לו (א) סחורה ידועה ולא לקחה אין לו עליו אלא תרעומת ואם ידוע שלקח (במעות המשלח) שוציא ממנו בעל כרחו : ב (ג) הנותן מעות לחבירו וקנה לעצמו בקרקע או מטלטלים והניח מעות חבירו אצלו והלך וקנה לעצמו במעותיו מה שעשה עשוי וחרי הוא מכלל הרמאים (ג) ואם היה יודע שזה המוכר אוחב אותו ומבכרו ומוכר לו (ד) ואינו מוכר למשלחו ה"ז מותר לקנות לעצמו וחוא שיוודעו ואם ספח שמא יבא אחר ויקרמו לקנו' ה"ז קונה לעצמו ואח"כ מוריעו . קנאה סתם שמועותיו יכול לומר אח"כ לענמי קמתי ודוקא בקרקע סתם אבל בקרקע מיוחד הואיל והוא מנהג רמאות ודאי מתיקרא קנאה למשלח ולא יוכל לחזור על קנאה בלא' מדרכי הקנאה בלא מעות וזה המשלח ואפילו מכרה השליח את כלו : ג שליח שקנה לעצמו במעות המשלח אע"פ (ה) שזקן עליו במלוח המסך של משלח : מיהו אם אמר השליח לפני עדים שחזר בשליחותו (ו) ו"א דקנה לעצמו ו"א דכל עמין הוא של המשלח : ד ראובן שאמר לשמעון זבין לי האי מרי וזבין ליה פתמא קנייה ראובן משעת משיבת שמעון ואף על פי שחזר שמעון אחר משיבה ואמר לעצמי כי ונתתי לקנות אינו נאמן (ז) אע"ג דיהיב שמעון דמים שלו קנייה ראובן ויהיב לשמעון זוזי (ח) אבל אם חזר בו שמעון קודם משיבה (ט) ואמר שקנה לעצמו אפילו חזר בין מתן מעות למשיבה קנה לעצמו אי יהיב שמעון למוכר זוזי מדיליה אבל אי יהיב ראובן זוזי לשמעון ואזיל ויהיב זוזי למוכר (י) בשמא דראובן וסקמי משיבה הרר ביה שמעון ואמר לעצמי אני קונה לא קנה שמעון עד דסירד למוכר ומבזין מוכר לאקנווי ליה בד"א בדאמר זבין לי אבל אי אמר אייתי לי דאזבין ואזיל זבין לנפשיה זכה . ראובן שהיה יודע סחורה בזה ואמר לשמעון לקנות להם ביחד ושמעון שתק וקנאה וטוב אומר לענמי קמתי אכ קנאה במעות שלו זכה שמעון במה שקנה (יא) ואפי' אם כתרה בתחילה בפי' יכול לחזור בו ואינו אלא רמאי אבל אם קנאה במעות ראובן נרד לחלוק ואין המשלח יכול לחזור בו אפי' קנה שמעון במעות עמו . ד' נתן מעות לשו"ח לקנות לו חשים בין לסחורה בין לאבילה וחלך וקנה לו שעירים או בהפק אם היה בהם (יב) הפסד הוא לשליח ואם (יג) היה בהם דיוח הוא למשלח . וכו' אם נתן לו מעות במחמת סכר נמי דיוח הכי וכן אם שלחו עם סחורה להליכה למקום כלוה והשליח הוליכה למקו' אח' אם הפסיד הפסיד לעמו ואם הרויח הרויח לפניהם . ו' היה השער קצוב וירדע והרסיפו לשליח במנין או במשקל או במדה כל שהוסיפו לו המוכר' הרי הוא של שניהם וחולק התוס' השלי' עם בעל המעות ואם היה דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות : (יד) מיהו אם אמר המוכר בפירש סבתו לשליח הכל של שליח : ז' שלח שלוחו לקבל מעות טהב תי וטעה חבתי ונתן לו יותר (טו) הכל לשליח ודוקא שידע השליח בטעות קודם שבאו ליד המשלח אבל אם לא ידע בטעות הוא ונתנו ליד המשלח (טז) הכל של המשלח (יז) ומי שהיה עושה סחורה עם חכתי וכל חבירו והקטנה חכתי במדה או במשקל או במנין חולקין הריוח בין ששעה עמו בסכר או במת : ח' ראובן שלח את שמעון שיקח לו בנר בהקפה ובשיני' זמן הפרעון נתן לו המעות לפרוע ונמצא שהמוכר שכחם צריך להחזיר' לראובן ואינו יכול לומר אני רוצה לזככם (יח) שמא אחר זמן יזכרם חבתי וגם אינו יכול לומר אני רוצה לקרש השם ולהחזיר' לבתי . ט' והוא הדין אם ראובן חייב מעות לבתי ונחנם לחבירו לפרוע ושכחם חבתי יחזו' לראובן וכן מי נתן ביד חבירו חמישים וזכוכים לפטר עם בעלי חובות שלו ומשך בכ"ה המותר למשלחו וכן אם נתן לו מאתים לשלם לבתי והשליח הטעה לבתי ונתן לו רק ק' והכתי סכר שנתן ר' דהכל למשלח דה"ל (יט) כאלו משל

הפ"ט שיש חילוק אם החתימה השליח וכו' כ"ה ד"מ אם נתנו שני שטרין חתימה השליח המוכר בעל וכן כ"ל דעת הב"ח לבענין זה :

קפג (א) סחור ידוע ל"ד שא"ל קנה לי בנד"ס מאיס ס' צפרסות חלא שא"ל קנה לי בנד"ס אפי' יש עליו תרעומות

ונקרא רמאי כשקנאו לעצמו מיהו גם כשא"ל בהדיא קנה מפ' בנד פלוני חין לו עליו אלא פרע מות : (ב) הנותן מעות : א' כ' הפ"ד בשם ר"י וכו' וחס קנה במעותיו ומכריו לזכות לחבירו לא קנה חבירו וחס' אמר בפני עדים לכורך חבירי חני קונה במעותיו חא"כ הודיע למוכר : כתב"ה ט"ו דהא דאמרין בנמרא הלוקח סדה בשם חבירו אין כופין אותו למכור ופירושו בתהלת הסוגיא חין הלוקח יכול לכוף את חבירו שיחזור וימכור לו דמשמע עכ"פ קנה חבירו במאי קנה וכו' פ"כ נ"ל דמירי פנתן לו השליח מעות דכאן לא בעינן דעתו כמ"ס בכימין ק"ג ד"ה א"ל הילך מנה ותהא סדה לפלוני קנה אותו פלוני אלא דאח"כ כ"ל הקונה למוכר סדך קנו' לי כ"ה סבתך לך פלוני וכו' עכ"ל . (ג) ואם היה יודע : א' כתב הסמ"ע מדלא כ' ואם נודע לו משמע שירע מזה מפעה ראשונה שא"ל לקנות מש"ה אמר שמחויב להודיע מיד כרי שלא יסמוך ע"ו ואפילו זכה ג' אם מפחד שמה יאמר לו אל תקנה עד שמשלח ואפטרל שימכרו לו ויניי ביני יקדמו אחר מותר לקנותו בלי הודעתו רק שיוודע אח' כמלתא בטעמא והט"ו חולק ע"ז וכ' במעשה דרבין ובמעשה ד"נה בר נר חנ"א כולם מבוארים דלא היו יודעים עד שבאו לשם לא אשעת המחק קאי עכ"ל ולעכ"ד נראה לתרץ דבריו דרמאי ממש דרבין לא מוכח מ"ד כ"ו ט' הע"ז רק בכרת ה' מ"ע הוא שהוכיח כן ממשעה דרבה בר בר חנ"א דלכאורה קשה קושי' בעל מתיבו' והר"ן ושאר פוסקי' מהא דגרסינן בירושלמי בפרק ח' כ' תני כותן מעות לחבירו ליקח לו פירות למחנות סכר וכו' ואם יודע שלקח מוכיא ממנו בע' כ"ו כ' ליפקי' ההוא ארעא רבה בר בר חנ"א מרב ותירנו דהתם כשלקח מווי דהמשלח והכא זבין ממעותיו ולכאורה כ"ע דהיכא רמיא בזה בש"ס דילן וכו' ל מדקאמר במעשה דהכא דחזיל וזכניה לנפשיה וכו' ולכאורה דהאי דחזיל שפת יתר הוא דה"ל לקנר ולומר וזכנא לנפשיה ח' כיונתו להורות שתחילת הלכותו היה כדי ליקח לעצמו שהיית מעות חבירו אצלו והלך ולקח ממעותיו וזכה כיחא מה שלח הבית הב"י חאי מעשה דרבין ח' וכינתו מהאו מעשה דרבה בר בר חנ"א מוכח יותר כמ"ס הסמ"ע וכו' : (ד) ואיכו מוכר למשלח וכו' ר"י ודוק שראוי לשלוח יותר מהמשלח כגון שהיה בקעת חליים ומתייראין משליח ולא ממשלח : (ה) שוקן עליו במלוח פי' שחשב מעות הגלו שכתן לו המשכח אקנה בהם לענמי ומעותיו יהיו אצלו בתורת הלואה ואשלים לו היום או מחר : (ו) ו"א דקנה לעצמו וכו' הס"ז כ' דקי"ל כ"י'א בתרא ולי נראה כי' א' קמא באשר שהמ"מ והרשב"א ומרדכי כולן שוין לזה ובש"ע הביא הרמ"א בלשון י"א שיהיו וכו' מתחלה הי"ח דקנה החליים לפסוק כן כמו שהבאתי לעיל בהלכות דיניס בסימן כ"ה וצ"ד דהשליח יכול לומר קיס לי והטע"ה (ז) אע"ג דיהיב שמעון וכו' דאמרין דשמעון הלוח לו דמסתמא ארש קאי בהימנותיה דהנעיותו לו לקנות : (ח) אבל אם חזר וכו' פירש בפני עדים ואפילו מי שרע ליכא שלח תקנו אלא בין מוכר ולוקח אבל לא בין שליח ומשלח : (ט) ואמר שקנה לעצמו כ' הסמ"ע דאי נתן דמים מפל עמו בפירש לשם ראובן חין יכול לחזור בו אפילו קודם משיבה הקס' הט"ו הא חין שוס חכין עדיין אלא דיכול לחזור בו קודם משיבה אך זה נ"ע דהם סברו דכריך להודיע למוכר למי הוא קונה וכו' והר"ם והר"ל חולקין ע"ז אלא הכל פלוני ברעת השליח והאיך הביא הטור והמחבר דעת הרמ"ם שהוא נגד כל הני עכ"ל ולי נראה לתרץ אף בדוחק דהא הב"י הקט' מהרא"ש הכ' ל' על הדין שכתבתי לעיל בשם ר"י ס"ק כ' ומסיק שיש לחלק בין היכא שהמעות של משלח להיכא שאין המעות של משלח נמנח במעות שאין של משלח נריך להודיע למוכר לכן הביא המחבר הדין הזה : (י) בשמא דראובן ל"ד קאמר אלא ר"ל שכתבם סתם ומסתמא דעת המוכר לחקוניי לבעל המעות . (יא) ואפי' אם כתרה בתחלה : א' ודוקא אם טען שבטעה שאמר שמעון בפ'י' בשעת המחק שקנאו לעצמו וקנאה במעותיו אחר החזרה והט"ו חולק עליו וחולק נמי על הרמ"א בהאי דיכא וכו' דמהני

פסכתרנה תחלה ועיין בסמ"ע מ"ס בכימין רס"ט והט"ו הקשה עליו ע"ס כלפ"ד לפרש כוונת הסמ"ע דמירי שחזר בפ'י' וקמל"ן דאפי' אם קנה במעות ראובן פנריך לחלוק עמו ובכימין רס"ט מירי שאינו חוזר בפ'י' ודוק וכו' : (יב) הפסד הוא לשליח כתב הש"ך בשם המכ"י ס' דוקא פחת ויקרא וזולא אבל אם אירע לו אונס והאונס לא בא מחמת השינוי שבנכס או באבד ואין לו שום פסד להשליח מהמשלח פטור השליח : (יג) היה בהם ריוח והש"ך כתב בשם כמה גאוניס המולקין ע"ז . (יד) מיהו אם אינר המוכר בפ'י' הסמ"ע ע"ז וע"ז פסקו אף אם אמר בפירש יחלוקו ואם לא אמר בפירש הכל לבעל המעות דאמרין מסתמא בעד המעות שקיבל ממנו נתן לו כ' שהרי חין לו קננה ופטמיה מוכריה כ"כ דניכר : (טז) הכל לשליח הטעם דאלו היה רובש השליח היה אומר לבתי טעית בחשבון היה מחזור לו המותר . קהל שמיכו את ראובן לשליח בנביות היום ולפרוע לבתי והכתי הנההו משלו ממעות הקהל הרי הוא של ראובן . (טז) הכל של המשלח . א' כ' הש"ך ואם המשלח טוען שמה לא ידע והשליח טוען כרי שירד חוקי ממוכא בחוקת המשלח : והט"ו חולק עליו ע"ס ולעכ"ד נראה שכ"כ דרך הכרעה דהא לדעת ר"ת דס"ל בהכל' של המשלח ולדעת הר"י הוא הכל של השליח מש"ה הכריע הש"ך אם הוא כבר ביד המשלח לא מהני טענת השליח וחוקי ממוכא בחוקת המשלח וסמכינן על סברת ר"ת ע"ס : (יז) ומי שהיה עושה כ' הש"ך מו משלח סחורה לחבירו ממקום א' והשליח בערמותיו ובחכמתו הכריחם ממכס חין זה מכריח ארי כיון דהפסד המוכס היה ברור וכריך לשלם לשלי' סכר הנאה שהנ"ז (יח) שמא למך זמן הענש כיון דהימניה שמעון לראובן מתיקרא ובעשה ערב בשבילו בלא משכון גם עתה לא יפככם על ההשן בשביל הערבון

מאמר קדישין הלכות שלוחין קפר קפה חשן המשפט

ק

הכותי חזני החוב דהוי של משלם .

קפר וקונה שדה על שם אחר ואחר כך אומר שהוא לעצמו ודין שליח שקנה לשלשה ביחד וכו' סעיפים :

א שלשה שנתנו מעות לאחר לקנות להם מקח (א) אם היו המעות מעורבים וקנה במקצת ודמים אע"פ שהיתה כחצית השליח שזה שקנה לאחר מרס הרי המקח של כולם יחולקים איתו לפי מעותיהם מיהו אם (ב) פירש בדין שקנה לח' מהן חזר משליחם אחרים וזכה זה שקנה לו היו מעות של כל א' מהם צדודים וחתום אע"פ שהיה בלב השליח הזח שיקנה המקח לב' לא קנה אלא זה שקנה המקח במעותיו בלבד ב' ראינו שקנה שדה משמעון ואמר ליה ללוי קניתי אותה ופתח שטר מפר בשם לוי וזכר ראינו ואמר לשמעון לעצמי קניתי חזר וכתב שטר מפר בשם ל' אין ספין את המזכר לכתוב לו שטר אחר בשם ראינו ואם התנה עמו תחלה ואמר ליה לעצמי אני קינתי וזה שאכתוב שטר בשם לוי כדי שלא ידעו בי שאני הוא הקונה ה"ז כופהו לכתוב שטר אחר בשמו (ג) ולא עוד אלא אפילו (ה) לא אמר בן המוכר אלא שאמר לעדיף החלה בפני המוכר יש לבס לכתוב לי שטר אחר על שמי כופין איהו לכתוב שטר אחר על שמו . ואם קנה קרקע תחילה ע"פ לוי אע"פ שלוי לא עשאו שליח חכמה נמנית לוי (ו) לא יוכל לחזור בו :

קפה סרסור שכבר בפחות או בית ממה שאמר לו ב"ה ושאר טענות שבינו לנין ב"ה וכו' סעיפים :

א הסרסור שליח הוא אלא שנוטל שכר שליחיהו לפיכך אם שינה דעתו בעלוב משלם מה שהפסיד כיצד ראובן שנתן חפץ לשמעון הסרסור ואמר ליה מכור לי זה ואל תמכר בפחות מטאה והלך ומכרו בג' משלם הרבישים מביהו מכר בטאמים (א) הכל לראובן . (ב) מי ששלח שליח להוליך לו דבר למקום אחר ונתן כד (ג) שלח לו דורון הוי שומר סכר . ב' (ד) אין שליח יכול לקנות לעצמו אפילו באותם דמים שהרשוהו בעלים לכבדו . ג' נתן חפץ לסרסור לכבדו בר' ואמר הסרסור בשבא החפץ לידו הילך ארבעה בשבילו (ה) ונתפיים המוכר אינו יכול לחזור לו אע"פ דמעיקר לא ארעת דהבי נתנולו : ד' אמר בע"ה לסרסור המוכר שימכר על בד יהיה שלך (ו) אע"פ ששחקרסרסור (ז) זכה במותר : ה' ראובן אומר בטאה אמרתי לך לשביר והסרסור אומר בנ' אמרת ליובן מכרתי נשבע הסרסור (ח) שבועת התורה שהרי הורה במקצת ואם כבר נתן לו הנ' או שאמר ליה הילך נשבע היסת שעשה שליחותו וזכה הלוקח (ט) ואם ידע הלוקח שחפץ זה של ראובן הוא וזה המוכר לו סרסור הוא (י) יחזיר רחפץ לבעלים ויחזיר על מי שנתן לו רשות לכבדו בג' (יא) או שרצה בחפשים וחזרו אחר שקניתי וי"ח דהין הקונה נניך להחזיר (יב) חפי מודה סרסור לדברי המוכר : יג' (יג) כל סרסור שהודיע ללוקח שחפץ זה או קרקע זה של ראובן ואחר שקנה הל קח אפר המוכר אינו רשע למכור בדמים אלו (יד) מחזיר הלוקח שהרי לא פסק לו דמים ואמר לו מכור בכך וכך : וי"ח דוקא שלח אחר לו כלום נשבע שהפקידו : (טו) אבל אם אמר לו מכור נטע שהמנח לא יוכל המוכר לחזור בו ומתעשה הסרסור עשה ראובן היה לו בית למכור ונח שמזון יסביר ומכר ללוי ואמר ראובן שלוי פונאו וחזרו רונה למכור לו ואם כמכרו ללוי על ידי אחר טייב ליתן לשמעון כמכרו . ז' כל סרסור שאבר החפץ סרסור או נגב אפילו בשעת הליכה (טז) חייב לשלם בפני יהוא נישא שכר ראובן נתן טבעת לסרסור לכבי ודפסיר האבן שהטבעת ישבע הסרסור שאינה ברשותו וישבע ככה היה שיה האבן (יז) וישבע שוויה : יח' הנותן בלוי לסרסור לנשכנס לו ואמר איני יודע היכן משכנתי (יח) פשיעותא היא וחייב לשלם ואם אמר ליה משכנתי ביד פלוני וכן עשה (יט) ואח"כ בפר בו אותו פלוני (ך) פטר הסרסור . י' סרסור שנתן בלוי לבקרו ולא רצה המבקר להחזירו (ךא) חייב הסרסור ובל שכן שאין לסרסור למכור חפץ באשראי אלא אם כן נטל רשות מבעל הכלי . השדכן הוי כמו סרסור וי"ח השדכן רוכס פושלמו לו מיד סכר שדכותו והבעלים חניה רוכס לפלס עד הניסוף תלוי במנה המדינה ובמקום שאין מנהג הדין עם הבעלים ובמקום שח' כללם לו עד הניסוף (ךב) אם חזרו בהן ונתנעל הסרסור פטורים הבעלים מלשלם

(א) כאלו מחל לו וכו' הע"ה המעות והמעות הן של משלח לכן מה שכתב שהמעות ברשות דמרי קיימא כ' הש"ך ראובן ששלח עם משכנות שלו להלות לו עליהן בדיבית מכותי כפי שיוכל להמנח והשלוח אומר שהמנח יסדך כך וראובן נודע לו פלוה בפחות מסך שאמר אין לראובן ליתן כ"א מה שכותב לו השליח לכותי :

קפר (א) אם היו המעות מעורבים אע"פ שנתנו לו בעלי המעות שלשתוכ"א בפני עצמו נרור וחזרו מ"מ מחל שפירכס אח"כ השליח הרי הוא של כולם כ' הכ"ח ואפילו נתן כ"א שלש בפני חבירו נרורין וחתימים כיון שערב' השליח הרי הוא לכולם ומיהו אם נתנו לו שלשתן יחד מעורבים והשליח נרר וחתם כ"א בפני עצמו וקנה בשל א' כזה לא אולין בתר דעת השליח ומ"מ היו המעות של כ"א נרורין וכו' ר"ל שהיו בו מתחלה וגם לכסף בשעת הקניה : (ב) אם פירש כתב הש"ך אם היו המעות נרורין לבדם אף שפירש שקונה לכולם לא קנה : (ג) אין כופין וכו' ואפילו נתן טעם למה כתב בתחל' בשם ל' משום שהוא איש תקיף לא מקני : (ד) ולא עוד : * הס"ז האריך בענין זה והעלה להלכה שאין ביטול להמוכר לכתוב שטר ובעיני תרווייהו גילו מלתא וגם תכאוי אלא שהתכאוי מהכי אפילו אחר עפני עדים לחד ואינו מדבר לשון כוכח ט"מ מהכי כיון שיש לו גילו מלתא תחלה ע"ס . (ה) לא אמר כן למיכר * פי' שלא א"ל שע"מ קניהו . (ו) לא יוכל לחזור . * אף פירש ואח"כ רנה שמעון המוכר לחזור בו א"י לחזור אע"פ שהיה בלא הרשאת לו ולא עשאו שליח ואם טען השליח דמכר במעותיו הדין כדיון : הט"ז האריך בזה ומסיק שאין להניח הלכה מהנה"ה :

קפה (א) הכל לראובן ואיירי בדבר שאין לו קנה וסבור המוכר שאין סוה יותר ואפילו אם היה יודע שהיה סוה יותר ומחל דחזקו בזה למכרו בזה א"פ ה אמרינו דלא היה דעתו להקנו לסרסור המותר : (ב) מי ששלח שליח : * הגה"ה הו"א אין כחן מקומה דכאן איירי בשוכה ובשוכה חייב אף ש"ח ושיכח יותר למ"מ המחבר בסמוך ס"ז דשכ"כ בסרסור חייב בגנבה ואבד' מפני שהוא ש"ס : (ג) שלח לו דורון כ' הע"ה דוקא שיש הוכחה שהדורון נשכיל השליחות כגון שאינו רגיל בזה אי רגיל ועכשיו מוכח קנת : (ד) אין השלי' וכו' דאין המכר לא הונחת דבר מרשות לרשות וזה לא ינא מרשותו שהוא במקום בעלים עומד . (ה) ובתפיים המוכר ודוקא שנתפיים דאי לא נתפיי עדיין לא ינא מרשות המוכר דיד ס"ח הירו דמיא : (ו) אע"פ ששחק כ' הכ"י בשם מהר"ק דאם מתחלה אמר השליח אפרתך ואמכור החפץ בסך אפרתך תעריך ולא יקפס דבר וא"ל המוכר מכור בכך וכך ולא אמר המותר יהיה שלך א"פ הכל לשליח מאחר שא"ל תחלה אמכרו בסך אפרתך תעריך אע"פ שהב"י נב"ה חולק ע"ז הכ"ח מתרץ מהר"ק ומסי' שיש להורו כמהר"ק (ז) זכה במותר פי' והיו נמי שומר סכר : (ח) שבועת התורה : * והראב"ד חולק ע"ז ע"פ כ' הש"ך ו"ל ולעכ"ד אין דברי הרמב"ם אמורים אלא כשראובן טוען במאה אמרתי לך למכרה ואתה מכרת בחמשים כמנא שיש לו בירו מאה והסרסור אמר בחמשים אמרת לי וכן מכרתי אז נשבע הסרסור ש"ר אבל אם טוען במאה אמרתי למכרה ואתה מכרת בחמשים נמנא שטיקר תביעתו על חפצו דהא בודאי שפיר קאמר הראב"ד שאין כאן ס"ד : (ט) ואם יודע הלוקח * כדלה דנריך לידע דוקא בשעת המכירה שהחפץ של ראובן וכו' ע"ס . (י) יחזיר החפץ לבעלים אע"פ שהשליח מכחיש להמוכר ואמר שבחמשים אמר למכרו השליח אינו כע"א שהוא כנגד דבר וה"ל של מוכר וודאי ושא"ל ליתנו בנ' ספק ואין ספק מוניא מידי וודאי כ' הרא"ש והר"ן ודוקא שיהא מכיר שהוא של משלח אבל אינו נריך להחזיר כשיודע שהחפץ אינו של סרסור ואיני שלמי הם : (יא) או שרנס בנ' וכו' פי' כשא"ל השליח שמכרו בנ' והתנה לו : (יב) אפילו סודה הסרסור ד"ל הבא לי ראיה שלא עשית אתו שליח בין לתיקון בין לעיות וקניא אתם עושים עליו והמע"ה : (יג) כל סרסור שהודיע ומיירי בנותנו לו למכרו סתם : (יד) מחזיר הלוקח אבל הלוקח א"י לחזור בו : (טו) אבל אם א"ל למכור וכו' ומסתברא דוקא כשמכר מטעם סתות או יותר ממה שהיה סוה לרובא דעלמא הוא לאינו יכול לחזור אבל אם מכר בפחות הרבה לא אמרינו ביה מה טעמה טעה : (טז) חייב לשלם כ' פי' למורא אם בא הסרסור לפירוש הכסף במשקל הכסף שארד וראובן טוען שעתה אין הכסף סוה בשעת האבירה הדין עם הסרסור והמע"ה : (יז) ויפרע שוויה ולא יות אף שהיה משכונ של כותי והכותי שמוהו ביותר כ' הר"ם וזכה סרסור שטען שכתן המעות לצ"ה כמכרי שמכר ומניא הקונה לעד שפניו נתן לצ"ה כ' ופסק שיש כאן נגיפת עדות ונריך הכרסור לישבע : (יח) פשיעותא היא ואם אמר שהשכינו אבל פלוני והוא כופר חייב לשלם דה"ל למשכנו בעדים :

(יט) ואח"כ כפר בו ואם אמר לסרסור שישכין אבל כותי ואח"כ מכר הכותי המשכון הסרסור פטור ועיין לעיל בהיומן קכ"א בהג"ה כ"א : (ך) סדר הסרסור * אף שהוא בעצמו אמר להשכינו בידו והאמינו לו : (ךא) חייב הסרסור . * אף דהא ש"ס וט"ס חייב בדברים הק' וזכה לביכוס כל זכינו אמת גמור ע"ל סימן ט"ג . (ךב) אם חזרו בהן מנאעתי כתוב בפסקא ארנו דהמתחיל והגומר יחלוקו ביניהם בשוה והמתחיל לא יקרא חלה ע"ש א"ת כמה אתה כותן והאמנתי לא יקח כלום אבל ראיתי נוהגים שמלקטים לשלם חלקים שלים להמתחיל ולגומר והבענין י"ח סרסור

חשן המשפט הלכות שלוחין קפו קפסו קפת קפט מאמר קרישין

בכ"ד וא"כ כאלמכס סל לומר שי המתחיל ומי האמני ומי הנומר וע"כ
 בחרם ואם א' מהסקרוב או סכול יגיד נד השני ואם שני נדרים הם סכולים
 אין נאמכס אלל בסעוטה ואם אין רוצים לישבע יתנו לחוק ואף שנתן
 ת"כ ליתן יותר מהשכנות ספור לדין הסקר נ"ד הסקר אבל מה שנתן
 נתן ולא יחזור לו כמ"ס בסומן רס"ד אם המתחילין הם רתוקים וכפעת
 הגמר לקחו כע"ד קרובים שלהם לגמור השירוף אין להקרובים כלום
 בשלכות כ' כתפובת עבר אפרים בסרסור ש. ער העקה כדרך התנאים
 וא"כ מחלו זה לזה אעפ"י כן מחויבים ליתן לסרסור שכרו מאחר שגמר
 סעולתו ו"ד לשכנות חרף כיון שלא כשאו זא' ולא הוה גמר ועוד להתם
 טעמם הסע"ע דאף שהסלל השדכן שיתן החזור קכס הקנס הוא מחמת
 ביוט ומוטב סיה להס סלל הוה כעשה השולך והע"ז כ' דכל שדכות
 שמתא כללו מתנה ע"מ שיתקיים הקצין שעושים לקנס. ואוואס מילתא
 פוכא וכללו גער פעולתו וא"ה אם עבר א' הקצין והוא אלס שאין שכנדרו
 יכול להונס ממנו הקנס לא קנסוהו לזה פי' לשדכן שמחויב להחזיר שכרו
 וכראה אף אם כעברו שניהן בחורת השירוף אחר כתיבת התנאי לא השמיד
 זה שדכות שלו במקום שכובין השדכנו אחר כתיבת התנאי וכ' מהרש"ל
 וכן כהנים * (דג) ט"מ שיתחייבו * * * ומרש"ל כ' דכל שדכות
 ססמא כללו התנו ע"מ שיתחייב לקצין שעושים הקנס ומ"מ אם עבר אחד
 מהנדרים והסני א"י להנניח הקנס והתוקות שלו חייב השדכן להחזיר בו
 חלקו מהשדכות * .

קפו (א)

אחת לך שכר פי' כפי מה שנהנה בו שהראה כבית חזיו
 שהיה חפץ לשלוח להס דורין * (ב) בהליכה חייב
 דסוואל סקנן עס המופר דמיו ולקחן הרו הס לקוחין כ' ד' ער פירע סלל
 וקבלו מוננו כבית אמיו * (ג) בחורה ספור מן האונסים רכיון דלח קיבלו
 כבית אמיו וגם סיסלס לו כע"י הכאה שהראה לח הוה סואל רק סוכר סחויב
 כנכוכה ואכירה * (ד) בין בחורה חייב הטעם דחורה דה"ז הליכה הוה
 דגס בחורתו הוה כדוק אחר לוקחין למכו' להן כריוח כמ"ס סלל גמר כדעתו
 להחזירה לכפלו עד שיחזור לביתו * (ח) דמיסאקנס דכל שהכאה של
 חלוקה למופרו כיוקר יותר ממה שקנב לו דגס המוכר סיה מוכר קונים כפל
 עת זרפה * (י) דל"כ ספור סהרי אין כל הכאה סגו אלל גס סחומן
 ע" לו הכאה מזה צמה סמפר לו סחורה שאין לה קונים * .

קפו (א)

שפועת סומרין הי"פ ס"ח על הגניבה והבידה וס"ח על
 האונס סלל סלס צויל וסלל ספע כו * (ב) שהראיה

קפת (א)

ואפילו פכעלות שהן כבי מנוס קנס * (ג) ועל הכחוי וכו' אף סנקת
 החכוי למדוד צו לקטן חיפו חייב דהבידה פדעת סיס דתין עליו גמור יותר
 מהאכ עכמו סממר לקטן וס"ה חס סיה מחוד ספ כדיון בעין ליד הקטן וכל
 סיה רופה לסלוח פ"י כלום וכאכד מיד הקטן סיה ספור סחוכי (ד) ומרד
 לאחרים דאו ה"ל פולח יל כפל סבירו וחיוב באונסים ער סימשה חורה
 גמורה * (ה) בטל סלליחות מפל וכל סירס ספולו חס סלליה רופה
 להסניס ספרו * (ו) חייב לסלס לונקו * * * וא"ל סקע"ו *
 סממ"ע ור"ל דפס פ"ר ס"ל פולגתא ע"ס * .

הלכות מקה וממכר

קפסו (א)

ונתפרו סניהן * * * כ' העו' אבל חס היה לו סקלון
 צידו וכיון לקנות כפסוס סידוע סאומר לו המסקיד לא
 קנה הקסה כז' פיון ספרסות הנוקח הוה מפורס כצרייתא כיון סקובל
 עליו המוכר קנה סליקח והפ"ח סתרון רכרו דוקא כפמוכ אמר מה סמוכ
 אלכך יסיה קנוי לך אבל ספ"ל אמר המסקיד להקופה פלוס אלל הקופה
 אמר להמסקיד כפוס כד וכך אמן לך בעל ספקדון סבירו ופיון לקפוט
 וסמסקיד סתק לח אמרו סתקס כהולס דמיו ולא קנה סקונה עפ"ל
 ודכרו כ' ע' דלפ"ו דכבר דכרי סלה פפלגוס נכרו סרסאונס כמ"ס סאין
 סתקס מתקיים א"כ יקנה לו המקנה דמסמס סנריך להקפות כע"י ויותר
 פ"ל כדכרו ספ"ה סרונה להג"ה כדכרי סעור וו"ל דפא"י פידוס סהוה
 ונריך כהני"ה ולכתוב במקומו כיד אחרים והסעס מכוור חסס סיה סקדון
 כיד הלוקח כיון סקבל עליו כמפור כפי ספעסו קנה לו רשותו וכדמני בערק
 סספונה וכ"כ הרמכ"ס בהלכות מפירה ע"ס כ' עמר אפרים כמ"ס ספ"א
 מו סעפה מקח עס סבירו להעמיד לו סך פורות קנתס מסקל קל סיהא
 מסקל כ"א י"ד ליטרות וקנתס יסח מסקל כ"א ס"ו ליטרות ולכסוף סיה לו
 כולס ככידים כ"א מסקל ע"ו ליטרות מכת זה סקידו ויכול לעכס סלס ליטרס
 אף סידוע סעורות ככידים סכ יוקר מקלס והוה סותן לו כמקח אחר א"ה
 יכול להקפיד ולומר סהס סוכס רחוס לו למלכיה אחרת * (ב) אלל
 כ' עי"ש וכו' פירס רחובן קנה סרה מסעסון ככין גמור ומחלו זא' ו' סקק
 חין הקצין מתכנל ער סיוחון ספעסון ויקנה סר זוכן * .

קלסלס לוסכרו א"כ התנו בהדיא (דג) על מנת שיתפייסו וזו נרדף
 לפלס לומיד ספילו יחורו כהן * .

קפו הלוקח כלים מן האומן למכרן וכו' ב' סעי' :

א' חלוקה כלים מבית האומן לשגורן לבית חמיו ואמר לו אם
 סקכלים אותם סטני אתן לך דמיהס ואס לאו (א) אתן לך
 שכר מועט ונאנסו (ב) בדליכה חייב ואס נאנסו (ג) בחורה ססור
 אבל אם נגנבו או נאכרו חייב * ב' נסלס על מנת למכרם וא"ל
 אם ימכרו במקום פלוגי או ער זמן פלוגי אתן לך דמים כד וכך ואס
 ש"י ימכרו אחזירם לך ונאנסו בין בחליכה (ד) בין בחורה חייב
 לשלם נניש אטרוי דהגי סילו ברב' שיש לו קונים הרבה ויכול למכרו
 מיד (ה) ברמכס שקצב אלל שמהזר למכרו ביותר כרי שישתכר בג'
 (ו) דל"כ ספור מאונסים ואין חייב אלל בגניבה ואבירס כריון
 סרסור * ואס קנב לו דמים ואמר לו כל הריוח מזה סחלוק כיונו חין לו
 סלל דין סרסור ואינו חייב כ' אונסין * .

קפו דין שליח שמוען שאירעו לו אונסין וכו' ד' סעיפים :

א' כל שליח שמוען שאירעו אונס פלוגי והססיר כד וכך ה"ז נשבע
 (ח) שבועת חשומרי' על טענתו וימטר ואס חיה האונס במקום
 שאיסער לחביא עליו עדים או רכר שהוא גלוי וירוע שהרי יטצא
 עדים ה"ז צריך לחביא ראיח על טענתו ואס לא חביא עדים אינו
 נאמן ומשלס * ב' מעשה כאחר שאמר לשלוחו קנח ליד' מאות
 פרסיין סמעות שחז לו בירו וקנח לו ונמצא תומך אמרו חכמים
 פנין גדול כזה עשה י"ץ קול יש לו חואיל ואפשר לחביא ראיח יביא
 ראיח שלא סיה חיון תומך בשעה שלקח וימטר ואס לא יביא ראיח
 ישלם ובן כיצא בזה סרבריס (ג) שהראיה מצויה בהס אבל רבר
 הנעלס שאין ראייתו מצויה ישבע עליו * ג' ובן הרין כפל סענות
 שוטעין השתק וביוצא בו ובן הרין כטענת השומרים אם הראיה
 יכולת להיות או יביא ראיח על טענתו או ישלס * דווקא כטענת
 סומרין אלל כטענת כרעון והסנס וכיונא כה דענידו אינו דפרעו כנענה
 ספינוי סרסיה ספסר כסכופה * ד' נתן מצות לחבירו לקנות לו
 ספוימו ונן עשה וספס החטים בבית אחר ונרקכו מחמת גשמים שירדו
 עליהם חייב לשלם * .

קפת אין שליחו לברתי ויש שליחתי לעבד ואשה וכו' סעיפים :

א' אין הכותי נעשה שליח לרבר מהרבריס שבעולמנו אין ישראל
 נעשה שליח לכתי לרבר מהרבריס * ב' עושה ארס שליח
 איש או אשה (א) ואפילו אשת איש (ב) ואפילו עבד ושפחה
 וראיל וחם בני דעת וישנס במקצת מצות נעשים שלוחים למשא
 ומתן אכל מי שאינס בני דעת והס חיש' אינס נעשים שלוחים ולא
 עושים שליח אחר הקטן ונאלר הקטנה לפי השולח כנו קטן אצל
 רחגוני ונתן כידו פונדיו סהוה כ' איסרין ונתנו לחוגני ומרד לו באיטר
 שמתן נתן לו את האיסר ואבר את חשמתן ואת האיסר חתנוני חייב
 לשלם שלא שלחו אלל להורדיו ולא סיה לו לשלח אלל עס כן דעת
 ובן כל כיצא בזה ואס פירס ואמר שלח לי עס הקטן ה"ז פסור *
 (ג) ועל סנלוחית סנתן סעסלח ליד הקטן ומרד חתנוני לתופו חס סכרן
 הקטן סחנוני ספור א"כ לקחו מידו (ד) ומרד לאחרים וסחורו לידו *
 ג' האומר לחבירו מנה שיש לי בידך בין מלוח בין בסקדון שלחתי לי
 פיר פלוגי אפילו סיה קטן אס רצה לשלחו בירו גממר ואינו חייב
 באחריותו * ד' השולח לחבירו לשלוח לו ע"י שליח מצות שהיו
 לו בירו מלוה או סקדון נתבא בס"קפ"א * ה' כל חיוב שהשליח
 משנה מרעת המשלח (ה) בטל השליחות מכל וכל * ו' מי
 שהגיע לו חיוב כממונו מחמת שליחות שולחו או שהעלילו עליו
 מחמת השליחות וסססירוהו ממונו אין המשלח (ו) חייב לשלם לו
 נזקו וע"ל ס"ס קע"ו * .

הלכות מקה וממכר

קפט אין המקח נגמר בדברים וכו' סעיף אחד :

א' אין המקח נגמר בדברים שהאומר לחבירו היאך אתה נותן לי
 ספק זה וא"ל בגד וכך (א) ונתרצו שניהם ופסקו הרמים ויבליס
 לחזור שניהם אפילו סיה הרבר כפני עדים ואמר להס הוה עליוני
 עדים שמכר זה ושלקח זה ה"ז אינו בלום ער שיגמור המקח כל דמר
 ורבר כראוי לו קרקע לפי קניינו ובע"י חיים לפי קנינו ומטלסלס
 לפי קניינס ולאחר שנגמר סתקח כל א' לפי קניינו אין שום א' סהס
 נצול לחזור בו אפילו לא הוה עדים ברבר * ואפילו מחלו זה לזה א"פ
 לא סהני (ב) אלל כריכין לחזור ולהקנות זה לזה *
 קרקע

חשן המשפט הלכות מקח וממכר קצ קצא קצב מאמר קרישין

למעות ויודלזלו נכסיו ואינו רונה לקבל דמו המקח עד שינטרף למדע פן יוניאם עד הזמן אין לך עייל ונפק אונזי גדול מזה הלכך כל עת שיראה הדיון שהוא דחוק למעותיו ועייל ונפק אונזי בטל המקח : (טז) וכן הא דאמרינן : * כ' הסמ"ע לטק וכן דכ' מור"ם כ"ע מה עניינו למ"ש המחנה לפני זה וכו' ע"ס : והט"ז כ' בזה ל"כ וכן הא דאמרינן וכו' קאזי חמ"ס המחנה כס' דלא קנה הלוקח את כול' משמע כנדר מה שנתקנס כמ"ס נסמוך ומ"ע כ"ל"ע נדר ע"ס : (יז) ונר"ך עטר פירש וכתב לו עטר אכל הסדה ולא נתן לו מעות כדי כולה : (יח) אם הוא דבר כתב הסמ"ע ע"ז ונס' בשדה אמרינן דכל שלח יגיע לכל א' כשיעור לא קנה דרין יטלטלין וכן מחמע מהר"ן : (יט) כגון שמכר לו בעל חו ואפילו נהמה כשירה אינו עומדת לחלק דכחיה עומדת לנ' דכרי' לחלב ולחרישה ולטחיטה : (כ) נקנה המקח עיין בפו"ת פלי כיומן ס' : (כא) בטל המקח אזה המוכר מנכסיו קודם הכי שואין כדי להכריח מבעלה וזכ"כ מת בעלה המקח בטל : (כב) אפילו אם נתרנו ס' ונריב וקנין אחר בכסף ואם קנהו בסטר יש עוד טעם אחר דהא לא מהני חותם עטר משום דה"ל מקח :

ונפיק אונזי חיינו שהלך אליו לבקש מעותיו שני פעמים לא שנא מצאו ובקש סמנו לא שנא לא מצאו רק שגילה רעתו שהלך לבקשו ודווקא רציל ונפיק ביומא דאוקמוה לזבויני או ביום שקרוב לו אבל לא עייל ונפיק ביומא אפילו עייל ונפיק למחר לא מצי הרר ביה זכי עייל ונפיק ביומא אפילו שעתק או ולאחר כמה ימים חוזר הרשות בידו ואז עייל ונפיק ביומא תרי זמני ולא יהיב ליה ומקמי רשלים יומא איתתי ליה זיו קנה ולא מצי הרר ביה דכל רפרע ביומא כפורע מיר רמי : (ט) וכן הא דאמרינן דקנה נגד מעותיו וש אומריה דהינו דוקא במקום סכסך קנה כלל עטר אכל במקום (יז) שנר"ך עטר אין עטר קנה לחנאין וכל שלח קנה כולו אפי' גרד מקנתו נמי לא קנה מיהו אם התנהב כל לפי תנאו : יז דין מטלטלין בדין הקרקע לרבר זה שאפילו משכן המטלטלים והכניסם לרשותו והמזכיר עייל ונפיק אונזי לא קנה אלא ישבחה יש חלוק במטלטלין (יח) אם היא דבר שאינו ראוי לחלק (יט) כגון שמכ' לו בעל חי ונתן לו קצת מהרמים דעייל ונפיק אונזי המקח בטל לגמרי לפי שאינו ראוי לחלק והמזכיר אינו רוצה להיות גשותף עמו : מיהו אם אמר כפירש ערנוני יקון קנה נגד מעותיו : אבל במירי דבר חלוקה הוא אין המקח בטל לא כנגד מה שחייב לו : יח הקונה דבר מחבירו ונתן לו הרמים ושעה בטנין המעות ולאחר זמן תבעו המזכיר ואמר לו מנה שנתת לי אינם אלא צ' (ך) נקנה המקח ומחזיר לו הי' אפילו אחר כמה שנים בין בקרקע בין במטלטלים : מי שהפליגו עליו וכדי להכריח מכה קרקעותיו וקבל המעות כשנתעלה העלילה (דח) בטל המקח (דנ) אפילו אם נתרנו אחר כך במקח דמאחר שסטר עכשיו נראו' לא היה כלום דלא היה רק כדי להכריח הוה ליה אחר כך עטר מוקדם וכפול :

קצא דין קניית קרקע בשטר וכו' ד' סעיפים :

א בלשטר כיצר כתב לו על הנגיר או על החרס או על חעלה שרי נתונה לך שרי מכורח לך ביון שהגיע השטר לידו קנה אע"פ שאין (ח) שכ ערים כלל . ב בר"א בטובך שרהו (כ) מפני רעתה אבל בשאר קרקעות אף על פי שהגיע שטר המכר בערים לידו לא קנה (ג) ער שיתן רמים . ג שטרי רידן (ד) שטרי קנין הם : והקרקע נקנה על ידן ואם כתב לו בפירוש שלא מכר לו השטר (ה) אינו אלא לראייה בעלמא ואין הקרקע נקנית על ידו : ד קנה קרקע ברמים ירוציה המיכר אומר לא קבלתי המעות והלוקח אומר כבר נתתי אם הוא מקים שנותנים מעות ואח"כ כותבים וכתוב בשטר שהורה שקבל הלוקח נאמן : מכר לו קרקע בשטר או במעות ואמר לו קני לאחר ל' יום ונקרע השטר תוך הזמן (ו) או נאכדו המעות אם אמר לו קני לך מעכשיו ולאחר ל' יום קנה ואם לא אמר מעכשיו לא קנה (ז) וה"ל לענין חוקה .

קצב דין קניית קרקע בהזקה וכו' ט"ז סעיפים :

א בהזקה כיצר מכר או נתן לו בית או שדה כיון שנעל או גרד או פרץ כל שהוא והועיל במעשיו ה"ז קנה : ב בר"א בשהחזיק (א) בפני המוכ' או הנותן אבל שלא בפניו לא קנה א"כ אמר לו לך חזק וקני (ב) ואם מסר לו המפתח הוי כאומר לו לך חזק וקני וכן המוכר בור לחבירו ביון (ג) שמש' לו דליו הוי כאומר לו לך דאק וקני . ג נעל כיצר מכר או נתן לו בית או חצר והיה הפתח פתוח ונעל הלוקח את הפתח (ד) וחזר ופתחו קנה ויש מי שאומר (ה) שצריך לנעול במפתח . וה"ה אם (ו) עשה מעול לדלת או שהעמיד דלתות י"א דקנה : ד גרד כל שהוא כיצר היה שם גרד והיו עולים בו בנחת והוסיף עליו כל שהו והשלימו לעשרה (ז) (ו"א דאפילו פחות מ') ונמצא שאין עולים אלא ברוחק הררי זה הועיל וקנה . ח פרץ כל שהוא כיצר היתה שם פרצה והיו נכנסים בה ברוחק והרחיבה כל שהוא עד שנמצא נכנסים ברוחק ה"ז הועיל וקנה : ט נתן צרור והועיל כגון שסבר בו המים לשרה או נטל צרור והועיל בנין שפתח בניטלתו המים לשרה קנה וכן כל ביוצא בזה אבל אם ראה אמת המים באה להזיק הקרקע ונתן צרור ומנעה או סגל נזכר ופתח סיונו המים לא קנה שסילוק ההזיק אינו קונה אלא הבאת התועלת . י המזכיר או הנותן לחבירו שדה בצד שרהו ביון שרש המצר שבין שתי השרו' ונעישו שתיהן בשדה אחת קנה אבל אם הלך בה לארבה ולרחבה אין הילוך זה מועיל בלגם ואם שביל של כרמים מכר לו חזאיל ונעשה להילוך קנה בהילוך ובמה שיעיד (ח) רוחב הדרך שיקנה בהלכו אם היה מסוים במחיצות קנה כדי שינכיה רגל ויניח רגל בצד' ואם אין שם מחיצות קנה ברוחב שחיה על ראשו חבילה של שרינות ויסוב בה וי"א איפכא דכאן מחיצות סני נרוחב שינכיה רגל ויניח רגל וכפיש מחיצות כדי שיה' על ראשו חבילה של פריגים ויכונה : יי היתה קרקע צחיח סלע שאין בה לאגרר (ט) ולא פרצה ואינה בת זריעה החזקה שקינה אותה שטחת פירות או העמרת חממה שם וכיוצא בזה משאר התשמישים : יז הציע מצעות בבית או בשדה ושכב עליהם או ערך שלחן ואכל ולא עוד אלא אפילו נתן כליו לתוכו או צבר בו פירות הראויים לצבור קנה . י המזכיר שרה לחבירו ונכנס בה הלוקח וזרעה א נרה או שאסף פירות האילן או זמרז ובן כל ביוצא בדברים אלו קנה . יא (י) וכן אם אסף המזכיר סל של פירות ונתן ללוקח קנה הלוקח וי"א וסניח לא לכו דאין קנין בחוקות אלו (יא) לא כשטחת פירות ולא כשטחת פירות ולא כשעמדת בהמה : וכיוצא בזה שאינו מועיל לקרקע והכי מסתברא היה גכשוטית בשדה ונטלה או נמא וסתמא הוי חוקה ונ"ל דווקא אם מהני לקרקע אכל הפר מעט לא קנה אלא בשדה העומד לחרישה . יב המזכיר לחבירו עשר שדות בי' מדינות

קצא (א) שאין שם עדים דלא חיברי סהדי אלא לפקדא כד

שלא יוכל לנטיר (ב) מצני רעתה גמר להקנותו להלוקח בשטר לחוד כדי שלא יוכל לחזור בו . (ג) עד שיתן דמים פי' כל הרמים ואם מקנה לו שדה בחיב שחיב לו המוכר וכו' לו שטר שדי מכורה לך קאזי בשטר לחוד (ד) שטרי קנין הם הטעם כיון דזכור בהם ענין המכיר ואע"ג סכ' בהם לשון עבר מכרתי אונתתי דמנינו בקרא נמי לשון עבר סכ' כתבי כסף השדה קח ממני : (ח) אינו אלא לראייה הא דאין קנין בשטרות העומדות בראיה היינו במקום - קנין בשטר אכל במקום שקנין בכ"ף אף שכותבין שטר ג' דאז אין קנין בכסף לחוד מהני שטר או להכסף וקנין צו . (י) או נאכדו מעות . * כ' הסמ"ע דס' ל' שנאכדו בענין א"ח להחזיר ולהתפרע ממנו דא"כ קונה במעות אפי' לא אמר מעכשיו כיון דלא לא נתקיים המקח היה נר"ך להחזירם לכה"ל כאלו ה' בעין והקשה ה"ז דעיקר הטעם באשה כפאמר התקדמו לו לאחר ל' יום אע"פ שנתאכלה מעות דמקודמת דבשעת אכילה קחלה דידה ולא מטעם דהוי חוב מלית לשלם וכ"כ רש"י ותוס' ביבמות ופשוט היא דהני קידושין הויין אפי' בענין שאין לה לשלם מה שאכלה הוה קידושין כיון דבשעת אכילתה אכלה את שלה וה"ה כמי כאן במקח נאכדו או בהונאס וכ"כ רש"י ותוס' בהדא דתוס' ביבמות דף כ"ג ע"ש ומסיק הט"ז וכו' שיש לייש' דברי הרמ"א בדרך זו שמכר לו קרקע במקום שקנין בשטר או במעות שנר"ך עטר ומעו' דכיון דגני דעתיה שלא יקנה הכסף אלא בשפה שיקנה השטר אם נאכדו תוך הזמן אינו קונה ונ"ע . (יז) והוא הרין לענין חוקה כתב הט"ז הוא הרין לענין חליפין :

קצב (א) בפני המוכר מללא מיתה בו ודראי כיחא ליה דיקנה כוהי

(ב) ואם מסר לו המפתח פי' ויעשה בו אה"כ חוק' כעל אגדר או פרץ אפילו שלא בפניו הוי חוקה אבל במסירת המפתח לחוד לא קנה . (ג) שמסר לו דליו פי' כיסויו ונ"ל כמי דאס עשה אה"כ חוקה גמורה כדלעיל קנה . (ד) וחזר ופתחו כ' הכ"י דעיקר החוקה הוא כעל רק כעל לחוד ה"א דנעל בבקשת הנעל הכית כדי שיהא משומר מה שכניס אכל כפחזר ופתחו נראה ויכר שנעל משום חוקה : (ה) שנר"ך לנעול : * פי' לנעול הדלת במכעול סכו או במהנרת אחר כחובן שלא יכנסו וינאו בבית מי פיר' ואפ"ס דהרמ"ם דכ' דחוק' הוא דכיציל ויחזור ויפתחנה היינו כשאינו כועלה במכעול מ"ה מנר"ך סתה חיקה כיכרת כמה שיחזור ויפתחנה ומודה נמי כשכוננה במכעול הקבוע בה דגני כנעילה לחוד וכוה איירי במשנה דקתני כעל לחוד . (ו) אם עשה מעכשיו אפי' דלא כעל כלל : (ז) וי"א דאפי' פחות מ' ר"ל כגון פיש מקום מדרון ושישע מהכותל ולחון שהוא בניו ע"ג תל דאז במחיצה כל דהו' מוכי שאין יכולין לכנס בו עזו . (ח) רוחב הדרך אף שכונת המוכר הוא למכור לו מקום דחב להיות לו דרך מ"מ לא קנה כלל בהילוך אחד אלא הרין כמו שחסיק בש"ע ומה שבחן למחיצות נר"ך חוקה אחרת . (ט) ולא פדנה : * פירש שאינו יוכל לקנותה לא נגדר ולא בפרכה : (י) וכן אם חסף : * פי' אם חסף הפירות משדה זה שקבלה ממנו כוה מראה שגמר והקנס לו השדה עם הפירות והווי כמ"ס המחנה כר"ס קמ"ב : (יא) לא כשעית

קנה כדי שינכיה רגל ויניח רגל בצד' ואם אין שם מחיצות קנה ברוחב שחיה על ראשו חבילה של שרינות ויסוב בה וי"א איפכא דכאן מחיצות סני נרוחב שינכיה רגל ויניח רגל וכפיש מחיצות כדי שיה' על ראשו חבילה של פריגים ויכונה : יי היתה קרקע צחיח סלע שאין בה לאגרר (ט) ולא פרצה ואינה בת זריעה החזקה שקינה אותה שטחת פירות או העמרת חממה שם וכיוצא בזה משאר התשמישים : יז הציע מצעות בבית או בשדה ושכב עליהם או ערך שלחן ואכל ולא עוד אלא אפילו נתן כליו לתוכו או צבר בו פירות הראויים לצבור קנה . י המזכיר שרה לחבירו ונכנס בה הלוקח וזרעה א נרה או שאסף פירות האילן או זמרז ובן כל ביוצא בדברים אלו קנה . יא (י) וכן אם אסף המזכיר סל של פירות ונתן ללוקח קנה הלוקח וי"א וסניח לא לכו דאין קנין בחוקות אלו (יא) לא כשטחת פירות ולא כשעמדת בהמה : וכיוצא בזה שאינו מועיל לקרקע והכי מסתברא היה גכשוטית בשדה ונטלה או נמא וסתמא הוי חוקה ונ"ל דווקא אם מהני לקרקע אכל הפר מעט לא קנה אלא בשדה העומד לחרישה . יב המזכיר לחבירו עשר שדות בי' מדינות

מאמר קדישין הלכות מקח וממכר קצב קצד קצה חשן המשפט קב

אפירות ונראה דנהניע מנעות מודים דקנה כיון דנהנה מנוף הפדה כמו שמהני כשמתמשים בענדים עבודת הנוף : (יב) כיון שהחזיק : * כלל הדברים דאפילו במקום שאין קונין בכסף בלא שטר חוקה בלא שטר קונה דחוקה עדיף דעשה מעשה בנזף הסדה ומהני אפילו לא נתן מעות כלל אבל קונה לקנות כמה שדות לא שהני חוקה שהחזיק באחד מהן אפי' הן סמוכין זה לזה אם לא נתן דמי כולם וכו' ולא כצ"ע וכו' ולענ"ד שדכריו נכונים ומדויקים בהר"ם שכתב בזה ל' עשרה שדות בעשרה מדינות לא קנה אלא כנגד מעותיו עכ"ל ולדברי הסמ"ע ק' הא' בסמוכים נמי אינו קונה אלא כנגד מעותיו והל"ל רבותא טפי דאפילו בעיר אחת לא קנה א"ו דכוונתו הסמוכים דיוכס כפדה אחת זכיון שהחזיק באחד מהם קנה כולם : (יג) שהרי אין תשמיש סלזה : * כלומר דאע"פ שאין תשמיש סל זה וכו' (יד) מעולם : * דאז מסתמא הקנילו המוכר כולם בחוקת אחת (טו) אלא כנגד מעותיו מהוה כנגד מעותיו קנה אפילו עייל ונפח אוויו (טז) וי"ח במתכ"ט טעמיהו דכיון סל' קיב' מיכיו כלו' אסתמ' דעתיו סל הניחן שיהא הנריה בידו לחזור בו כל זמן שלא קימה המקבל אבל בשכירות מ דוס החולקין מטעם דכתב מור"ם שאינה משתלמת אלא לבסוף : (יז) בעשיה בתים : * הטעם דהקרקע שהכתיס עומדיו עליהן מניפין אפי' הן ב' מדינות : (יח) דמי כולן נראה דאפילו לא נתן כלום בשכירות קנה כולם בחוקה א' : (יט) חוקה לחוד קניא פי' קונה בו שדה אחד אבל אם הן סמוכות זה לזה לא קני' בחוקה אחת כתב הע"ז מי שקנה מהוס בנה"כ מחכירו וישב עליו הוי חוק' כיון דכל תשמיש המקום הוא בכך לכ"ע לא מני לחזור בו ונ"ע במקומות שכותבין השם של הבעה"ב על החקוס והקונה ברוך לכתוב עליו שמו על המקוס אי מהני חוקת הישיבה שא"י לחזור עיין בשו"ת שלי סימנס"א : (ך) אפילו במקוס שנהגו פי' דלא קנהו בכסף לח' אלא שנתן גב שטר ובחוקה לחוד קנהו :

קצב המחובר לקרקע דינו כקרקע ובו סעיף א' :

א כל המחובר לקרקע שצריך לקרקע הרי הוא קרקע (ח) ונקנה בכסף או בשטר או בחוקה אפילו לא נתנו לקנות הקרקע אלא החזיק בקרקע לקנות המחובר בו או נתן הכסף בער הקרקע ברי לקנות המחובר בו קנה אע"פ שלא קנה הקרקע אבל אם אין צריך לקרקע (ב) כגון ענבים העומרות ליבצר (ג) הרי זה כטטלטלים לקנין ויש להח' אינאה : (ד) וי"ח ואומרים דאפילו אין צריך לקרקע דינו כקרקע :

קצד כותי שמכר קרקע לישראל וקבל כסף ולא כתב שטר ובו ג' סעיפים :

א (ה) הכותי אינו קונה בחוקה (ולא בכסף) אלא בשטר הוא שקינה עכ' נתינת הכסף וישראל הקינה מכותי הרי הוא בכותי (ב) ואינו קונה אלא בשטר מהו : כירות מן הכותי קונס בכסף לשוד (ג) זמן אש התנה לוקח שיקנה לו בכסף לחוד קנה מיד * ב מאחר שכותי אינו קונה קרקע מישראל ולא מקנהו לישראל אלא בשטר ישראל שלקח שדה שהכותי נתן רציה וקודם שיחזיק בה בא ישראל אחר והחזיק בה בדרך שבחזיקי' בנכסי הגר זכה אחרון ויש אומרים (ד) דאפי' החזיק בה הראשון זכה האחרון דלא פריח דעתא דראשון בלא שטר אבל אם החזיק הראשון קודם שנתן המעות זכה לכ"ע : (ה) ונתן לראשון את הרמים מפני שהכותי מעת שלקח הרמים סילק רשותו וישראל לא קנה עד שיגיע השטר לידו ונמצאו נכסס אלו כנכסי דבר שכל החזיק בהה זכה (ו) ואחריותו על הכותי המוכר : (ז) והשני מקרי רשע ועיין בנ"י ומ"ם אש בא הראשון להשתדל על ידי הכותי להניחו מיד השני (ח) נקרא מסר הוציל והשני נתן לו מעותיו בר"א במקו' שאין משפט ירוע למלך אבל אם רין איתו המלך ומשפטו שלא יזכה בקרקע אלא מי שכותב בשטר או הניתן רמים וביוצא ברברים אלו עושיים כפי משפט המלך : כותי שזיה לו משכון או פקדון ביד ראובן ונתנו לשמעון כסף (ט) זכה ראובן כמה שנידו דמיד פיתן הכותי לשמעון כשתלק הכותי ושמעון לא קנה עד דמסך ולכן הוי כהפקר וזכה נוראובן כווכה מן ההפקר : יט טי שאומר שאפילו אם פ' הכותי שטר לראשון קודם שיחזיק בו אחר אינו כלום כיון שבכר בסתלק הדי הוא באחר אלא צריך שיכתוב היש' קוד' שיקבל המעות וכל זה לא מיידי אלא בקרקע (י) אכל נמשלטי' קנה בתיבת הונעות :

קצה דין קניית קרקע אי מטלטלין בהליפין ובו י"א סעיפים :

א בקנין כיצר יתן (א) הקונה למקנה בליכל שחוא ויאמר לו קנה זה חלף הקרקע או הטלטל שטברת או שנחת לי ויחן מהנין שיחמ' לו הקונה כן כי מסתמא ארעתא דהכי הוא נותן לו (ב) וכאן שמשך המקנה הכלי נקנה הקרקע או הטלטלין ללוקח או למקבל מתנה בכ"ס שהוא אע"פ שלא החזיק ולא נתן כסף ולא כתב שטר ולא משך ואין שום אחר טהם יכול (ג) לחזור בו (ד) אפילו אין עדים ברבר אם מודים זה לזה * וכן אם קבלו קנין לפני פסולי עדות הוי קנין ל' שובמוך ברעתו לקנותו ואם פקח הוא יחזיק בו אחר נתיבת המעו' בכותב הפקר קודם שיקדמנו אחר : (ה) ונותן לראשון את הדמס הטעם דאף דלא קנהו מ"מ בתור' משכון הוא בידו עד שיחזיק לו הדי' : (ו) ואחריותו על הכותי פי' אף שכבר נתן השני להראשון המעו' אין אחריותו עליו ונכס' אש בא הכותי והכניא מיד זה המחזיק שכי' א"כ הראשון להחזיר לו מעותיו (ז) והשני מקרי רשע כיון דנריך המחזיק ליתן מעות להלוקח כמנא' דאינו כתיבא והפקר וה"ל דקין עני המהפך בהררה ובא אחר ונעלה דמקרי רשע (ח) נקרא מסור והרא"ם כ' דא"כ המחזיק להחזיר ללוקח מעותיו וחס"ה אין הלוקח רשאי לתכוע להכותי ואי תבעו ועי' מוניא הכותי הפדה מיד המחזיק מיקרי מסור : (ט) זכה ראובן ואם יחל הכתי לשמעון אש לקח הישכון או הפקדון מיד ראובן מותר לומר לו שראובן לא בתכו לו מאחר שהוא כתיבא שבה לידו בתס : (י) אבל נמס' עליון קנה וכו' מכל הפוקים ראשינים ואחרונים משמע שצריך דקא משיכה עם המעות ומור"ם היידי דמשך בה וקמל"ן דלא בעי שטר ועיין לקיחן כסימנס"א ז' מה שכתבתי באש הכותי הניח החור על הסוק וכו' :

קצה (א) הקונה : * בעינין שיתן לו כלי אפילו כל שהוא רק שיהא סה כלי עליו ויהיה מותר בהנאה דומיה דנעל : (ב) וכיון שייפך ז' * ב' הסמ"ע מי שהיה לו בהמות לחחוט ומכר העורות לשמעון נקנין חליפין ונעוד שהגיבס לשחיטה ברחו הבהמות ונעבו נגהר אף הקפסד עורות לשמעון דמאחר שלקחו בקנין נקנו לו העורות בכל מקום שהן * כ' ה"ח בתשובה דאש הוציר לו בכישר השחיס' כנין סח"ל עורות בהמות אלו התי מופר לך שאתן אותן לך לאחר שחיטה דקא שחטות מכר או אין מפסיד העורות ואם מתו כולן או מקצתן ההפסד להעורר דהכל יודעים דאינו סיה חניה

אפירות ונראה דנהניע מנעות מודים דקנה כיון דנהנה מנוף הפדה כמו שמהני כשמתמשים בענדים עבודת הנוף : (יב) כיון שהחזיק : * כלל הדברים דאפילו במקום שאין קונין בכסף בלא שטר חוקה בלא שטר קונה דחוקה עדיף דעשה מעשה בנזף הסדה ומהני אפילו לא נתן מעות כלל אבל קונה לקנות כמה שדות לא שהני חוקה שהחזיק באחד מהן אפי' הן סמוכין זה לזה אם לא נתן דמי כולם וכו' ולא כצ"ע וכו' ולענ"ד שדכריו נכונים ומדויקים בהר"ם שכתב בזה ל' עשרה שדות בעשרה מדינות לא קנה אלא כנגד מעותיו עכ"ל ולדברי הסמ"ע ק' הא' בסמוכים נמי אינו קונה אלא כנגד מעותיו והל"ל רבותא טפי דאפילו בעיר אחת לא קנה א"ו דכוונתו הסמוכים דיוכס כפדה אחת זכיון שהחזיק באחד מהם קנה כולם : (יג) שהרי אין תשמיש סלזה : * כלומר דאע"פ שאין תשמיש סל זה וכו' (יד) מעולם : * דאז מסתמא הקנילו המוכר כולם בחוקת אחת (טו) אלא כנגד מעותיו מהוה כנגד מעותיו קנה אפילו עייל ונפח אוויו (טז) וי"ח במתכ"ט טעמיהו דכיון סל' קיב' מיכיו כלו' אסתמ' דעתיו סל הניחן שיהא הנריה בידו לחזור בו כל זמן שלא קימה המקבל אבל בשכירות מ דוס החולקין מטעם דכתב מור"ם שאינה משתלמת אלא לבסוף : (יז) בעשיה בתים : * הטעם דהקרקע שהכתיס עומדיו עליהן מניפין אפי' הן ב' מדינות : (יח) דמי כולן נראה דאפילו לא נתן כלום בשכירות קנה כולם בחוקה א' : (יט) חוקה לחוד קניא פי' קונה בו שדה אחד אבל אם הן סמוכות זה לזה לא קני' בחוקה אחת כתב הע"ז מי שקנה מהוס בנה"כ מחכירו וישב עליו הוי חוק' כיון דכל תשמיש המקום הוא בכך לכ"ע לא מני לחזור בו ונ"ע במקומות שכותבין השם של הבעה"ב על החקוס והקונה ברוך לכתוב עליו שמו על המקוס אי מהני חוקת הישיבה שא"י לחזור עיין בשו"ת שלי סימנס"א : (ך) אפילו במקוס שנהגו פי' דלא קנהו בכסף לח' אלא שנתן גב שטר ובחוקה לחוד קנהו :

קצב ונקנה בכסף : * פי' הן שנקנה המחובר בפ"ע

ע"י קנין כסף או שטר או חוקה שפושין בו הן מקונין קרקע ועושה בה אחד מהקניינים נקנה לו עם המחובר שעליו אלא שיש הפרש בכיהן דכשעושה קנין בנזף הקרק' או קונה כל האילנות או התבואה והפסתן שעליו ע"י חוקה אחד שעושה בקרקע ואם בא לעשו חוקה במחובר בפ"ע צריך לעשות חוקה בכל אילן ואילן בפ"ע וא"כ סיים וכ' עוד ענין שלישי והוא דעושה אחד מהקניינים בקרקע ואין כוונתו לקנות הקרקע אלא במחבר שעליו ימי מהני : (ב) כגון ענבים ע"ל סימנס"ה : (ג) ה"ו כמטלטלין פירש ואין קנין אלא בדברים שהמטלטלין נקנין בהם * (ד) וי"ח ע"ש בסמ"ע * שהאריך להקשות על הרב ע"ש ולענ"ד נראה לתרן דבריו דהתם מיידי במטלטלין התלושין ורוב לקנותן אג"כ כי היכא דלחשבי מחובר וכאלו הן בנזף הקרקע מש"ה הנריכו לומר קני' א"כ אבל הכא דאע"פ שצומדן לתלוש מ"מ עדיין מחוברין מהני עכ"פ החיבו לענין זה שא"ל קני' אגב קרקע וגם שאר קושי' הסמ"ע על הרב ישבתי וכעת לקצר אפי' צריך מרוב הונאות הדפוס :

קצד הכותי אינו קונה בחוקה כ' הע"ז גיש כ"מ לריכא ופי'

הרמב"ם ומ"מ בפ"א כשם שישראל המוכר לכותי קרקע אין לכותי חוקה עד שיעשה תיקון בקרקע לענין שאין ישראל מני לחזור בו כ"כ ישראל הכא מחמת כותי ואמר שהישראל עכר לכותי וגם ישראל מורה בכך אלא שרונה לחזור בו יכול לחזור אף שהישראל השני החזיק ועשה תיקון בקרקע כגון כעל או גדר לא מהני אלא צריך להראות שטר שמכר הישראל ראשון לכותי : (ב) ואינו קונה אלא בשטר ר"ל עש כתיבת הכסף דהא לא עדיף מישראל שקנה מישראל : (ג) וכן אם התנה : * כתב הסמ"ע אפילו להפוקים דם ל' דאפילו במקום ש חראל מישראל קונה בלא שטר ישראל מכותי אינו קונה משום דלא סמכי' דעתיה מ"מ בשכירו' שהוא לזמן סמכה דעתו שאחר שקיבל הכותי דמי שכירותו כלע"ד לפרש דמסתמא לא יעשה עולה מפני שהוא לזמן וינא שכרו בהפסדו ששום הדם לא ירנה לשכור ממנו שום דבר שנקרא עליו שם גולן * (ד) דאפילו החזיק בה היראשון כ' אפי' החזיק בה אחר שנתן לכותי אש"ה לא סמכא דעתו לקנות עד שיכתוב לו שטר משא"כ אחר דלא נתן מעות דרעתו לקנות בחוקה מסתמא כיון דלא נתן מעות לא יפסיד אף אש יקחכו הכותי ממנו ומה מוזיק לו שובמוך ברעתו לקנותו ואם פקח הוא יחזיק בו אחר נתיבת המעו' בכותב הפקר קודם שיקדמנו אחר : (ה) ונותן לראשון את הדמס הטעם דאף דלא קנהו מ"מ בתור' משכון הוא בידו עד שיחזיק לו הדי' : (ו) ואחריותו על הכותי פי' אף שכבר נתן השני להראשון המעו' אין אחריותו עליו ונכס' אש בא הכותי והכניא מיד זה המחזיק שכי' א"כ הראשון להחזיר לו מעותיו (ז) והשני מקרי רשע כיון דנריך המחזיק ליתן מעות להלוקח כמנא' דאינו כתיבא והפקר וה"ל דקין עני המהפך בהררה ובא אחר ונעלה דמקרי רשע (ח) נקרא מסור והרא"ם כ' דא"כ המחזיק להחזיר ללוקח מעותיו וחס"ה אין הלוקח רשאי לתכוע להכותי ואי תבעו ועי' מוניא הכותי הפדה מיד המחזיק מיקרי מסור : (ט) זכה ראובן ואם יחל הכתי לשמעון אש לקח הישכון או הפקדון מיד ראובן מותר לומר לו שראובן לא בתכו לו מאחר שהוא כתיבא שבה לידו בתס : (י) אבל נמס' עליון קנה וכו' מכל הפוקים ראשינים ואחרונים משמע שצריך דקא משיכה עם המעות ומור"ם היידי דמשך בה וקמל"ן דלא בעי שטר ועיין לקיחן כסימנס"א ז' מה שכתבתי באש הכותי הניח החור על הסוק וכו' :

א הקפסד עורות לשמעון דמאחר שלקחו בקנין נקנו לו העורות בכל מקום שהן * כ' ה"ח בתשובה דאש הוציר לו בכישר השחיס' כנין סח"ל עורות בהמות אלו התי מופר לך שאתן אותן לך לאחר שחיטה דקא שחטות מכר או אין מפסיד העורות ואם מתו כולן או מקצתן ההפסד להעורר דהכל יודעים דאינו סיה חניה

כל המחובר לקרקע דינו כקרקע ובו סעיף א' : (ח) ונקנה בכסף או בשטר או בחוקה אפילו לא נתנו לקנות הקרקע אלא החזיק בקרקע לקנות המחובר בו או נתן הכסף בער הקרקע ברי לקנות המחובר בו קנה אע"פ שלא קנה הקרקע אבל אם אין צריך לקרקע (ב) כגון ענבים העומרות ליבצר (ג) הרי זה כטטלטלים לקנין ויש להח' אינאה : (ד) וי"ח ואומרים דאפילו אין צריך לקרקע דינו כקרקע :

א בקנין כיצר יתן (א) הקונה למקנה בליכל שחוא ויאמר לו קנה זה חלף הקרקע או הטלטל שטברת או שנחת לי ויחן מהנין שיחמ' לו הקונה כן כי מסתמא ארעתא דהכי הוא נותן לו (ב) וכאן שמשך המקנה הכלי נקנה הקרקע או הטלטלין ללוקח או למקבל מתנה בכ"ס שהוא אע"פ שלא החזיק ולא נתן כסף ולא כתב שטר ולא משך ואין שום אחר טהם יכול (ג) לחזור בו (ד) אפילו אין עדים ברבר אם מודים זה לזה * וכן אם קבלו קנין לפני פסולי עדות הוי קנין

ברשות שאינם של שיהיה (ד) קנה פאר שישנו סוף ודוריה
 פכל חסדים שיהיה בו : כל המון רש המלמלים או מקמת וחור
 בו הלוקח וא"ל המוכר בא ופול מעותיו ורזי חסות אצלו כש
 פקדון ואם נגבו או אבדו אינו חייב באחריותו . אבל אם חר בו
 המוכר ואמר ללוקח בא ופול את שלך חרי חסות ברשותו וחייב
 באחריותו אפי' מאונסים גדולים עד שיקבל עליו מי שפרע ויאמר לו
 אה"כ בא ופול את שלך ואז אי איתגזר בעין הגך וזי טעם ריחב
 ליהלוקח פסוד אבל אם הוציאם ויזר אחרים תחתיהם וקבל מי
 שפרע י"א שחזרו הלואה וחייב אפילו באונסים עד שיבוא לרשות
 לוקח . ויש מי שאמר שאפילו הוציאם כיון שקבל עליו מי שפרע
 ונתנם לו אע"פ שלא רצה הלוקח לקבלם פסוד .

קצת ישודכים שמעות קנות ויש זמן שמעות קנות וכו' ד"ס :

א יש מעות קנות ביצר היו לז' מעות בירו בלא מגין וכלא משקל
 ואמר לחכמו מבור לי הפך שלך במעות אלו שבירי ולקחם
 המוצ' ולא דקדק לידע מגינם נקט החפץ ללוקח ואין אחר מהם יכול
 לחזור בו מפני שהוא רבר שאינו מצוי לא גזרו ביה רבנן . ואפילו
 הלוקח ידע מגינם רק שאומר למוכר תכור לי גאלו והמוכר לא דקדק
 באונסים יש אומרים דקב : ב וכן ראובן שפטר מטלטלין לשמעון
 במנה וקנה שמעון מטלטלין ונתחייב לראובן ברמיס ואמר כך היה
 לשמעון מטלטלין אחרים למנו ואמר ליה ראובן מבור איתם ברמיס
 שיש לי בידך מרמי המבר ואמ' ליה הן נקנין אותם מטלטלין לראובן
 אבל מקום שחם ואע"פ שלא משך ולא תגביה שגם זה דבר שאינו
 מצוי הוא ולא גזרו ביה רבנן . (ה) מיהו י"א דמיירי דוקא שאמר ליה
 פכור לי בהגאת מחילת הדמים פ"פ לי אהלך אבל אם אמר ליה מבור לי
 דמים פ"פ לי בידך לא קנה וע"ל סימן ר"ד סעיף י' (ג) אבל אם היה
 עליו חוב שלא מתת המכר ואמר ליה מבור לי מטלטלין בחוב שיש
 לי אצלך ונתרצו לשניהם לא קנה . ג יש זמן שמעות קנות
 שהעמיתו הבנים דבריהם על דין תורה בכשר בר' מרקים ואלו הם
 (א) ערב יום טוב האחרון של תנועה ויום טוב הראשון של פסח
 וערב העצרת וערב ראש השנה שאם היה לפסח שוד שיה קדימיהם
 ולקח מהלוקח דינר כדי ליתן לו בשך בשישחוט ולא נתקבצו לו כל
 דמי השוד (ד) מעוררין אותו בעל ברזר כדי ליתן הבשר ללוקח
 לפיכך אם מת השוד מת ללוקח (ה) ומסמיר חריג : ויש מי שכתב
 דהוא הדין פנות מעות על יין לקידוש בערב שנת דקה דכל כ"ג העמידו
 דנדיהם על דין תורה : ד יתומים או אפטרופוסים שלהם שפדו
 מטלטלים ומשבה הלוקח ועדיין לא נתן המעות ונתייקר חודי' בהם
 ברין התורה שאין משיבה קנה אלא מעות . ומ"ס הלוקח (ו) הו
 שומר סכר על המקח ובזו בלבד חלוק דין היתומים טרין שאר בני אדם
 (ז) אבל בשאר החלוק' דין היתומים שוח לשל כל אדם לענין זה .
 (ח) דוקא יתומים אבל הקדש ונדקה קונה במעות ולכן (ט) אם נתן א'
 דמים להקדש על המקח ונתייקר אין ההקדש (י) יכול לחזור בו :

ד"ן קניית מטלטלין על ידי חצרו וכיצד קונה בליו וכו' י"ב סעיפים :

א היה מטלטלין ברשות הלוק' המשתמר לרצונו (ה) וי"ח מסכריה
 לכו דמכר או מתנה אם משומר לדעת המוכר או הסתן סגו וקנה
 וכן נראה להורות (כ) מיהו אם המוכר הפכיר לו חנר ענמו והמטלטלין
 המוכר לו מעוררין עדיין עם פאר מטלטלי' של מוכ' מקרי חר שאינו מוכר
 ולא קנה או שהוא שטר בצר אחרו רשות : וי"א דענין חקא בתוכו
 אבל חונה לו לא ביון שקבל עליו המוכר למכור קנה לוקח ואע"פ
 שערין לא פורד והוא שפסק דמים (ג) וי"א דארבע אמות של אדם
 קומין לו כמו במניאה : ב היה ברשות המוכר או ברשות אדם אחר
 שהם מופקדי' אצלו לא קנה הלוקח עד שוגביה המטלטלים או עד
 שישישב' במו שנתכאר . מיהו אם שכר הטקוס שמוח בו או כתמו לו
 במתת ובקנין (ד) או אפי' דיבור בעלמא קפאו דהפתא הו פדמותו וקונה
 לו והא דמיה דיבור בעלמא שייט ברשות אחר אבל אם מנח ברשות המוכר
 ואמר חכה חזרי ללוק' במקח פקנה ממני לא קנה עד שיסכ' לו טקומו ופקנה
 לו כל' מודכי הקניה ואם היו הפירות מופקדים ביד אחר לא סגי פילמד תק' חרי ללוקח עד שיאמר כן מודעת המוכר : ג בלי של אדם כל מקום
 (ה) אריש לו רשות להגירא קנה לו וביון שנבצטו המטלטלין בתוך הכלי אם אחר שחנר בו וחרי זה כמו שרצונו בתוך ביתו . ויש
 חלקין דאם אינו ברשות לוקח רק נתימטא וכיונא כזה אין כליו קומים (ו) אלא אם כן אחר לו חלקין . לשיכר אין בלי של אדם קומים
 לו ברשות הרבים ולא ברשות המוכר אלא אם כן אחר לו המקנה לך וקנה בבלי זה ואז קנה אם הוא (ז) ברשות המוכר : ד וכן אם קנה
 הכלי טהמו פד והגביהו חנר כך הגירא שם ברשות המוכר וחור וקנה טהמו הפירות ביון שנבצטו בתוך כליו זה קנה אותם שסמני ונתת המוכר
 במכיר הגלי אינו מקפיד על מקומו : ה בשם שאין בליו של לוקח קונה לו ברשות מוכר כן אין בליו של מוכ' קונה ללוקח אם על פי שרוא
 ברשות לוקח . וי"א פ"י ח"ל המוכר ויל קני לה קנה : ו שישיב' מרבי בבליה של מוכר שאם מרד המוכר נתן לתוך בליה ומשבה הלוקח
 בפני קנה ואפילו לא אמר לו משוך הכלי לקנה מה שכתובו . ז אין הרשות קונה לא הכלי ולא משיבה ולא תגפריה אלא אם כן פסק
 תחילה המדה בכו וכן אבל כל זמן שלא פסק אין לו שום צד שיקנה בו דכל זמן שלא פסק לא סמכא דעת שניהם שסמא לא יסביעו על המכוס
 נכח המקח (ח) דבר שרשות קצתים אף על פי שלא פסק קנה וכן אמר ליה חריני המוכר לך כשימח (ט) שרשמונ' קנה אפילו אין רשות
 קצתים

ענין כשופט
 חזון יאיר
 לא

דמינו מראשו למכור כדין פשיעה אם היה שומר בוט כפימחא לל' כיון
 דמטכו כלי האי מר"ס למימחא תו ח"כ למפח כפימחא כלי בוט :
קצת (א) מיהו י"א פ"י ואז קונה אפי' במטלטלין בהגאת מחילת
 המלוה דוקא במחילת חוב שכל ען המוכר פליטו סמכא
 אבל מחילת פאר חוב לא עדיף ממעות ענמו דאין קוניך כשכרע מתקפלין
 (ב) אבל אם היה פליו חוב העטעס מפוס ספ"ח שכיח וגזרו בהם : (ג)
 ערב י"ס האחרון של חג שהיה חג בפני ענמו ומכרין באכלות פאר אבל
 ערב י"ס ראשון של חג פדוריהם כמות סוכה ולולב ואחרן של פסח אינו קא
 בפני ענמו וי"כ חוכלים כשר עוף : (ד) משמישים אותו כפ"כ עיין מק
 שכתבתי מזה לפיל במימח קנ"ה : (ה) ומסמיר חריג : פ"פ אם נתן כל
 דמי הכשר ומת דמסמיר דמי כולו : (ו) הו פ"פ מ"י להתחייב בגביהם
 ואכידה בהגאת דהיה ברשותו הכל קח להכלין ולפשות נתן מה שירצה
 קאדם שחזרו וכלא חששו כזה טאס כעמיד . על דין תור ואמר הלוקח ליתומים
 כפרטו חייך בעליה דגביה ואלויה ושמירת הפירות הלוקח סייב ואינו
 כפטר אלא כפריה ופאר לוכסין והוא דבר שאינו פכית ולא פקנו אלא
 כשיס וולתו פוד חשיות והזקות סוכיות : (ז) אבל בשאר סתלקות וכו'
 ואם הוולו אחר שמכרן הלוקח ח"י לחזור בו קבלו היתומים הדמים ולכ
 מסך הלוקח הפירות ותייקרו חוזרין בהן כשאר כל אדם אם הוולו ורצה
 הלוקח לחזור חזר ומקבל עליו מי שפרע דל"כ אם יבשרו פשות לא ימנעו
 מו שיחזרו להם עד שיתנו הפירות לקחו היתומים פירות ומכוסם ול"כ נתנו
 הדמים והקרו קנאוס כשאר כל אדם הוולו לא כחא שנגמירס על דין תורה
 שלא יקנום אלא בכסף וחזרו בהם ח"כ כשיגפרכו פירות לא ימנעו מי
 שימכרו להם עד שיתנו דמים נתנו הן המעות ולא משכו הפירו והוולו סמנ'
 בהן כשאר כל אדם הקרו וכול המוכ לחזר בקבלת מי שפרע דל"כ יאמר
 המוכר כפרטו חסיך בעליו פפרשותה היה משעה שנתתם המעות וא"ל
 דכשיפרטו יחזרו בהן כמו כשקולו דאינו מן המכרל פיסו הפירות בומן
 היקר כ פותן ואח"כ כשיפרטו יחזרו לרשות הלוק' : (ח) דוקא יתומים :
 א' ר"ל יתומים כשאר הלוקח שאין המעות קנות משח"כ בקדש : (ט)
 אם נתן ח"י וכו' . כ' כ"ה פ"פ אישכא כלס נתן גבוי דמים לאחר לכוך
 הקדש אין סגבאי יכול לחזור דהא כהדיש קאיו כמי שפרע : (י) יכול
 לחזור כ' כ"ה פ"פ מי שמשך חזן של הקדש והחלה ח"י לחזו' דלא יהא כח
 פדיות וכו' ולי חוקר אינו קונה במשיכה אלא בכסף דרשות גבוי אינו נקנה
 אלא בכסף :

ד"ן (א) וי"ח העטעס דוקא בטניאה בעיני לקיח פוסל משומר לדעת
 מפוס דלית שם דעת אחרת מקנה לו אבל כשאר ומתנה
 דיש אחר דמקנה להלוקח או למקבל מתנה פמירת המקנה הוא כשפירת
 הקונה וכן הלכה ופ"ד כ' דהו ספיקא דדינא : (ב) ומיהו אם בשטר
 וכו' והקטע הש"ך וע"ל פל המור"ס דהא כ' גמרא אם מקנה אדם לחבירו
 פירות פהס בנייתו ומפכיר לו מקומן ואין הספק בין חותן פירות לפירות
 בעה' בלא קנה ומקרי חנר שאינו נופתקרת ובמניאה לא קנה שיכו בשמחה
 שפיק רב פפא דוכי מפוס דדעת אחרת מקנה יאות ומור"ס פסק כהר"ם
 והר"ן ומרדכי במערכם ומתנה אם משומר לדעת המוכר או לדעת הקונה
 פני ח"כ ח"פ פהס מעוררין קנה פכ"ל ולכ"ד דאין כחן קניא פל פירמ' א'
 דיש לדקדק פשינה מור"ס הלפון מע"פ במור דמס כתוב ומפכיר לו מקומן
 וכלן כ"פ פ"כ והפכיר לו חנר ענמו אלא ודאי כשכר לו מקומן פודם
 רמ"א כען פהס חשפתרת לדעת המוכר פקונה רק טמירי פפכיר לו
 חנר ענמו ח"כ אין חשפתרת למכר גבוי לוקח כמי אינו חשפתרת כחן
 פערין פפירות של מוכר שפודכות מי סמכנות פכלי הספק וזה אפילו
 פרא' פ מדה כמו שכתב סכ"י פהס פירמ' פהס' ג לא קנה אם כהר' :
 (ג) י"א ד' אופך פקדומו ככלי לאדם פכ"ד ס' פלו : (ד) י"א פפילו
 דיבור כ' פ"ד חריג פילמד וזה לפלפול : (ה) פ"פ לו רשות להקנין
 כ"ה וכ"פ כהנר דמוכר : (ו) א"ל ג' ערד פ"י פמוכר אבל לפימור פלוקח
 קנה במודיע אפילו בלא פליו דהו' הפודיע פפיקה : (ז) גביתו פמוכר
 כ' כ"ה ח"כ אם נתן לו להניח פם הכלי קנה וכו' כ' ס' דוקא ברשות
 המוכר אבל לא כר"ס : (ח) דבר סדמי קנתיים פורס סמנ' פ"פ כען
 כלים פים פהס קננה ליתן לעולם כן וכן : (ט) פישמונ' ג' ל"ד ג' א'
 פ"ס

א היה מטלטלין ברשות הלוק' המשתמר לרצונו (ה) וי"ח מסכריה
 לכו דמכר או מתנה אם משומר לדעת המוכר או הסתן סגו וקנה
 וכן נראה להורות (כ) מיהו אם המוכר הפכיר לו חנר ענמו והמטלטלין
 המוכר לו מעוררין עדיין עם פאר מטלטלי' של מוכ' מקרי חר שאינו מוכר
 ולא קנה או שהוא שטר בצר אחרו רשות : וי"א דענין חקא בתוכו
 אבל חונה לו לא ביון שקבל עליו המוכר למכור קנה לוקח ואע"פ
 שערין לא פורד והוא שפסק דמים (ג) וי"א דארבע אמות של אדם
 קומין לו כמו במניאה : ב היה ברשות המוכר או ברשות אדם אחר
 שהם מופקדי' אצלו לא קנה הלוקח עד שוגביה המטלטלים או עד
 שישישב' במו שנתכאר . מיהו אם שכר הטקוס שמוח בו או כתמו לו
 במתת ובקנין (ד) או אפי' דיבור בעלמא קפאו דהפתא הו פדמותו וקונה
 לו והא דמיה דיבור בעלמא שייט ברשות אחר אבל אם מנח ברשות המוכר
 ואמר חכה חזרי ללוק' במקח פקנה ממני לא קנה עד שיסכ' לו טקומו ופקנה
 לו כל' מודכי הקניה ואם היו הפירות מופקדים ביד אחר לא סגי פילמד תק' חרי ללוקח עד שיאמר כן מודעת המוכר : ג בלי של אדם כל מקום
 (ה) אריש לו רשות להגירא קנה לו וביון שנבצטו המטלטלין בתוך הכלי אם אחר שחנר בו וחרי זה כמו שרצונו בתוך ביתו . ויש
 חלקין דאם אינו ברשות לוקח רק נתימטא וכיונא כזה אין כליו קומים (ו) אלא אם כן אחר לו חלקין . לשיכר אין בלי של אדם קומים
 לו ברשות הרבים ולא ברשות המוכר אלא אם כן אחר לו המקנה לך וקנה בבלי זה ואז קנה אם הוא (ז) ברשות המוכר : ד וכן אם קנה
 הכלי טהמו פד והגביהו חנר כך הגירא שם ברשות המוכר וחור וקנה טהמו הפירות ביון שנבצטו בתוך כליו זה קנה אותם שסמני ונתת המוכר
 במכיר הגלי אינו מקפיד על מקומו : ה בשם שאין בליו של לוקח קונה לו ברשות מוכר כן אין בליו של מוכ' קונה ללוקח אם על פי שרוא
 ברשות לוקח . וי"א פ"י ח"ל המוכר ויל קני לה קנה : ו שישיב' מרבי בבליה של מוכר שאם מרד המוכר נתן לתוך בליה ומשבה הלוקח
 בפני קנה ואפילו לא אמר לו משוך הכלי לקנה מה שכתובו . ז אין הרשות קונה לא הכלי ולא משיבה ולא תגפריה אלא אם כן פסק
 תחילה המדה בכו וכן אבל כל זמן שלא פסק אין לו שום צד שיקנה בו דכל זמן שלא פסק לא סמכא דעת שניהם שסמא לא יסביעו על המכוס
 נכח המקח (ח) דבר שרשות קצתים אף על פי שלא פסק קנה וכן אמר ליה חריני המוכר לך כשימח (ט) שרשמונ' קנה אפילו אין רשות
 קצתים

מאמר קדישן הלכות מקח וממכר ר' רא רב חשן המשפט קד

קצובים וזו הפירות במיטת או בחצר של שניהם ואפילו היו ברשות לוקח וזהו כבודו של מוכר וקבל עליו המוכר למכור והתחיל המוכר למכור כבודו של מוכר ואם אמר ליה בור בל סלע אני מוכר לך יבול לחצר בו אפילו במאה אחרוני האיל וצדיון הפירות בבליה ולא נמך כל המדה ובלתי של מוכר אינם קונים ללוקח אף על פי שהיא ברשות לוקח. ויש אומרים דכל (י) שגלה דעתו שאינו רונה למכור רק כבוד ביתו אפילו פי ברשות לוקח ונכליו של לוקח או שמך או שהגביה לא קנה (יא) אלא אם כן מדדו (יב) ואם אמר ליה בור בל סאה בסל' ראשון ראשון קנה כיון ששפסו דמיים על כל סאה (וסיא כל סאה) שיגביה המוכר ויערה אותה ונמרה מבידתה והאיל ואין הפירות ברשות המוכר ולא בר' ואלו לא היו הפירות בכליו של מוכר כיון שהם ברשו' לוקח קנה ששפס' אע"פ שלא מדד כמו שנתבאר בס"ג. וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא (יג) משפס' סאה מוחזק ולכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור כתח לו המוכר תבית מן וכפסד לו החז' רונה הלוקח לחזור ולא ליקח יותר והמוכר אומר שהמתר יחמך נרדך הלוקח ליקח כולו (יד) או לקבל אחריות על המותר אם יתקלקל שישלם לו כל החבית כפי מה שהיה פוע נשעה שקבלו י"א דכל זה כפסד המוכר אבל אם מדד הלוקח קנה בכל פניו דמדדו היה כמשיכה וי"א כל פסקה המקח אין אחד מהם יכול לחזור אף על פי שפסלו הלוקח כימה ומיין המוכר לתת לו מקחו אלא ידונו אחר כך על מה שבימהם :

ח הגבנים הלוקח את החמורים לביתו עם התבואה שעליהם אותה משיבכה (טו) אינה כלום אפילו אם פסק הדמים ומדד המוכר על החמורים לא קנה ויש מי שאומר שאפילו מדד לוקח על החמורים לא קנה שלא נתכוין למשיכה ולקנות בשורה זו דלפרדיה בעלמא נתכוין : (טז) וי"א וסביר להו דאם מדד לוקח קנה וכמו שנתבאר בס"ג.

ט המוכר מן או שמן לחבירו במיטת או בחצר של שניהם או ברשות לוקח והיתה המדה של סרסור (יז) עד שלא נתמלא המדה למוכר משנתמלא הגרה הרי הן ברשות לוקח ואין אחד מהם יכול לחזור בו וכן פירות שהיו צבורים במיטת או בחצר של שניהם והמדה אינה של א' מהן והיה המוכר מודד עד שלא נתמלא המדה הרי היא ברשות מוכר ומשנתמלא המדה הרי היא ברשות לוקח :

י היתה המדה של א' מהן והיו בה רשמים לירע הציח שלישית ורביעית וכיוצא בהן כיון שהגיע לרשם מרשמי קנה ראשון ראשון ואע"פ שלא נתמלא המדה שכל רשם מהם נמדה בפני עצמו שהרי כל אחד מהם היא המדה והוא שומר על הרשמים שבח (יח) ויש אומרים דאם המדה של מוכר לא קנה עד שיגדה אותה : י"א הנטל בלי מבית האומן ע"מ לבקרו אם היו רמיו קצובי ונאנס בידו חייב שהואיל ורמיו קצובים מעת שהגבירו נעשה ברשותו ואין המוכר יכול לחזור בו (יט) והוא שיגביהנה כדי לקנות את כולו ויהיה אותו חפץ הנמכר חביב על הלוקח אבל חפץ שהמוכר קץ בו והוא מבקש חרדף לסכרו הרי הוא ברשו' המוכר עד שיפסקו הרשמים (ך) ויגביהו הלוקח א' שפסק ואם גילה דעתו שאינו חפץ בו ונגנב או נאבד ק ודם שיחזירו (ךא) י"א שהוא כשומר שבור וי"א שהוא כשומר חנם. י"ב א' המושך או הכגביה או המחזיק בעצמו או שאם לא להגביה או למשוך לו או להחזיק לו ה' זכה לו (ךב) וכן בשאר רבוי הקנייה .

רא דין רשם על התבית והתוקע כפו לחבירו ובו בי סעיפים :

א פכר לו ברברים בלבר ופסקו הדמים ורשם חלוקה (ה) רושם על המקח כדי שיחיה לו סימן ידוע שהוא שלו אף על פי שלא נתן לו מהרמים כלום כל החזר בו אחר שרשם מקבל מי שפרע ואם מנא המדינה הוא שיקנה הרושם קנין נמך דקנה המקח ואין א' מהן יכול לחזור בו והייב זה ליתן הדמים והוא שרשם בפני המוכר (ו) או שא"ל המוכר רשם מקחך : ב' וכן ברבר שגרגו והתגרים לקנות בו כנון ע"י שנתן הלוקח פרזטה למוכר או ע"י (ג) שתוקע לו גשו : או במקום פמהגים המותרים (ד) שנוכרים לקונה הפעמח (ה) וכן כל ביוצא בזה .

רב דין קניית מטלטלין אגב קרקע או עבדי וקרקע או עבד ומטלטלין או בחמה ובלים שעליה ובו טו סעיפים :

א המגבה קרקע ומטלטלין כאחד כיון שקנה הקרקע באחד סררני הקנייה נקבו המטלטלים עמהם בין שהיו שניהם במכר או במתנה ויש אומרי לאפילו הקרקע נשכרות קרקע אפי' היה המטלטלים במריבה אחרת וא"ל קנה אותם ע"ג קרקע פלוני כיון שקנה קרקע אחר צריך שיאמר לו קנה מטלטלים אגב לא א"ל קנה אגב קרקע לא קנה מאחר שאינם צבורים בחמה : (ה) וי"א דאפילו הם נכודים נמכה נרדך שיאמר קנה אגב קרקע וכן נראה לי פיקד ויש אומרים דנתיק דוקא לפי אגב אבל עש לא מהני מ"ס : ג' הקנה שדה לאחד המטלטלים לאחד אע"פ שא' לקנה המטלטלים ע"ג קרקע והחזיק

א ה"א אם אמר כחי טה שישום אחד : (ו) שגולם דעתו וסינו דא"ל כור ששליש סלע לכו מוכר לך דלמריקן ודחי ה"א נרדך לקנות מקח או לשלם חוב נכד ב' סלעים ושחית מזה לא יעלה המעות בידו לכלום וכל שלא יהיה בעבר כדו' ב' סלעין לא יממו כלל : (זא) א"ל כ' מדדתי מדר לו כל הל' שלשים דלא שמיא דעתו כשרואה שהיה שדו דמיים כדו נרכו : (יב) ואם א"ל כור בל' וכו' ה"א אימכא סאה בסלע כור בל' כמו ה"א מסיקא דכח הכי : (יג) משפס' סאה מוחזק טעמיהו דמשפס' לן אינגל אחר לפון ראשון דאמר כור בל' דעשמע שידקרקן סלע יהיה מוכר עד שמדדו לו כל סכר או כרך אחר לסק אחרון דאמר סאה בסלע דלא אמרינן ראשון ראשון קנה ומסיקא אמרינן מוחזק ודו על העלמא אם לא נתן המעות יכול לחזור בו אע"פ שכבר מדד לכליו של לוקח העומרים ברשות הלוקח אפי' יכול לחזור הלוקח משום שהוא מוחזק במעות והמעה : (יד) או לקבל אחריות היינו ה"ד וישומו מה שנשא בחבית מה שהיה פוע עליו חשבו חימוץ כפי אותו שומא נרדך לכבות לו המוכר ששעור לסלע לו כל החביות כמו שמכר לו : (טז) אינה כלום אלא כ' פרקס' והכביסם שאז יקנה לו ביתו לכשיפסקו אם הוא במשא שאינו מונח בכליו של מוכר אע"פ שלא מדד אע"פ שפסק דמיו אחר המשיכה כיון דעשמע פסיקא פריון מוכרים ברשות הלוקח קנה : (טז) וי"א : א' כ' הס' זח' לקנה במימן רע"ח' המוכר דוקא לא מהני במקום שלא נתכוין לקנות וכו' ונ"ל דמדדוהו וטקדס בתכוין לקנותה עכ"ל : ול' כ' דהתם מוכר להדיא שמכוין א"ע שלא לקנותה משא"כ הכא מיורי במתם אמרינן דעמיה פנתכוין למשיכה : (יז) עד שלא נתמלא המדה וכו' אפילו יש רשומים לירע עד היכן הוא לוג או ל' לוגין ואל' כל רושם ורושם ככה וכך כ' קט' ונ"ל שמיורי שהפסקו השהילו מתחלה לשיכון אבל אם השהילו אמוך לחזור אלא שהמוכר הגיע נשפת סאה שהוא יודוד בו למכור לא הוי פלה רק למוכר לחזר כן טעמע מהרשב"א : (יח) וי"א אם המדה של מוכר וכו' ואם הלוקח מודד נה כבר נתבאר בס"ח דמיו כשהנביה הפירו' נשפת מרודה שקבלו וכו' כשמודד המדה שלו וגם יש לו רשומים חב כראה פסוע דגם כשהמדה הוא של המוכר והמוכר מוכר נה אם הלוקח אמר למכור לו ב' לוגין ומודד לו בכליו יש פוע כה רשומין שמודד פוגיע לרושם פוע כה ב' לוגין הרי הוא כלו נתמלא המדה וגם המוכר א"י לחז' בו : (יט) והוא שיגביהנו כדי לקנות כ' הסמ' ע' ומהתוספת והרא"פ והטור עשמע ראפי' לא הגביה הכלי כדי לקנותו אפי' הוא גרמיתו להתחייב באונסין כל סלע גולה הלוקח דעתו שאיכו חפץ והוא כלי הצמכר בקל ואין המוכר קן בו דלמרינן מהתמא היה דעתו לקנותו דאל' כל לא היה נוטלה ממנו (ך) ועביהנו הלוקח הגבחה ל' ד' אלא ה"א אחד מהאר קנינים : (ךא) י"א שהוא כס' ולהטור נשם הראש' ורש"ס אף חייב באונסו : (ךב) וכן בשאר דרכי הקנייה כל חלוקי דרכים שנתבארו במימן ק' דגבי נתן דמיים להלוקח ואל' כמה שתקבל ממנו הדמים עקבה שדה קנה בארס חשוב ה"א במטלטלי' כמו אפי' כל הנכו דנינם דכאמרו בדבא היא :

רא (א) רושם על המקח כפי' ר' דוקא בקנין מטלטלים איכא קנין מיטומתא ומקניעת כף אבל בקרקע נ"פ עכ"ל ול' כלל מה

שכפכ' י' במימן ק' ואם מנא המקום שנתן הלוקח פשוט א' למוכר וזה נגמר האקח קנה בנר עכ"ל א"ל כ' אף בקרקעות דיכא כפי גש מהדפיל כת' דלוק חילוק בין קרקע ומטלטלין לענין זה : (ב) או שא"ל המוכר כראה דאפילו א"ל התם זיל קני והלך ורשמו אפילו שלא בפניו אם דרך אותו מקום לקנות ברשימה קנה בזה ולא אמרינן טרעת המוכר הוא שיכנה דוקא בקנין נמך : (ג) שתוקע לו כפו אינו ר' ל' שנתן לו כ' שהוא טבועה סלע פדך התגרים בקנה המעות כשגומרים כלכם ובמיהן זה למכור חב לקוספ' מכן ודעותיהן זה : (ד) ששופרים ללוקח המפתח היינו שחרד שנתן עם המותר : (ה) וכן כל כיוצא בזה יש הורים גם מה שקורין במלון שהפרי' אינו שנותין אחר גמר מקח מ"ס או דבש או שבר קטנה והמוכר שהוא ג' כ' קסה גלי כראה דאינו קונין בזה דהא נרדך שהיא קראה חבשו כפבל קנין וכן כתב רב' ומה ששנתין בשותפות אינו כראה שפא משום קנין שיש כמה חפצים שנותין עמוס אהבה ודעות ביניהן לא הפיקר מה שנותן סרועה או תפס' כס' בזה מוכר לעינים ומעשה נא לפי ופסקתי שנרדך להחזיר אונאת המרו' והמקח בטל :

רב (א) וי"א דאפילו : א' כ' הסמ' ע' ודוקא כשאין הקרקע משומר לדעתו דאל' כ' היסקינה בתורת סגר : כ' הס' ר'

ו"א אלא אפילו בחצר המשתמרת לא מבני בניו והשפס' דחנרו ומתכה באים סאה וכו' חולק על הס' ר' ולא רק שהס' ר' כ' לסיטת הר' ולעיל במימן

במתנה בין שמוכר מטלטלין ונתן קרקע בין שמוכר קרקע ונתן מטלטלים כיון שקנה קרקע אחר צריך שיאמר לו קנה מטלטלים אגב ויש אומרים כמתנה. ב' בר' א' בשחיו אותם המטלטלים צבורים בארסה קרקע אבל אם היו במקום אחר צריך שיאמר לו קנה מטלטלים אגב קרקע אפי' היה המטלטלים במריבה אחרת וא"ל קנה אותם ע"ג קרקע פלוני כיון שקנה קרקע אחר צריך שיאמר לו קנה מטלטלים אגב לא א"ל קנה אגב קרקע לא קנה מאחר שאינם צבורים בחמה : (ה) וי"א דאפילו הם נכודים נמכה נרדך שיאמר קנה אגב קרקע וכן נראה לי פיקד ויש אומרים דנתיק דוקא לפי אגב אבל עש לא מהני מ"ס : ג' הקנה שדה לאחד המטלטלים לאחד אע"פ שא' לקנה המטלטלים ע"ג קרקע והחזיק

ו' קניית מטלטלין אגב קרקע או עבד ומטלטלין או בחמה ובלים שעליה ובו טו סעיפים :

מאמר קדישין הלכות מקח וממכר רג רד השן המשפט קה

ואת כמפרס דברי הטור שכתב בזה"ל דכיון שיחזק אס אנדו אינו חייב באחריותו ליתן לו אחרים למיכר לא סמכא דעתיה דבעל המקח עד שיגיע המעות לידו וכמו שאל זכה המוכר כך לא קנה הלוקח עכ"ל ולכך כתב הסמ"ע בזה"ל וזה בכלל אמרש שאס באנד הוא פשוט עכ"ל פירש זה בכלל אמרש דהיינו הטור שכתב שאס באנד פטור היינו כיון שיתקד הוי פס קנין חליפין עליו ואס באנד הוא פטור ובאמת שלא מהני חליפין משום טורה עבדא דבעלה למיכר לא סמכא דעתו של המוכר וגם הלוקח לא קני' וזה בריר : (יא) נד"א בזמן שמכר : * פי' הא דאמרינן דכזה אינו קונה מטלטלין היינו כשרונה לקנות בו שאר מטלטלין הוא דאינו קונה אבל יכול לקנות בזה מטבעו של כסף כדמסיים אה"כ : (יב) לגבי מטבעות של כסף דכיון שהם חרופים ומהירין בהונא יותר משל זהב לכן נקרא מטבע של זהב פירות גבישל כסף וכן הטעם בכל הני דקתני והולך דזה שהוא חרוף להוניא הוא כחשב מטבע לגבי האודך שאינו חרוף כ"כ להוניא . (יג) ואס הקנה לו : * וז"ל דפרושי קמפרס דמ"ס המחבר דמטבע של כסף נקני' במשיכת מטבעות של זהב היינו דוקא כשלא יחד לו מטבע של כסף בתורת דמים : (יד) לא קנה עד שיק' פי' סביהן לא קנאו וכראה דעומד גס בזה בני שפרע החוזר ב' : (טו) הוי טבעא לגבי כסף פירש מטבע של כסף נרוף : (טז) פירא לגבי הכסף : * הטעם דאפי"ס דשל בחזות הם חרופים להוניא יותר מ' כיון דשל זהב חסוב יותר מנד עמו כפרס נגד של כחושת משה"כ נגד כסף דגס של כסף הם חסובין אף דאין חסובין כ"כ כמו של זהב מעיל להן שהן חרופין להוניא להיות חסובין טבעא נגד של זהב : (יז) הרי הם כפירות והטור כתב דהם ככלים לכל דבר וקובין בהם : (יח) שיזכה בו מעתה פירש מיד בלי שום משיכת דבר אחר כנגדו : (יט) אבל ראובן שהיה לו חוב וכו' כתב הפ"ד בזה הרבה פוסקים דיוכל להקנות חוב בקנין אג"ק : (ך) החליף מעות ומטלטלים פי' שכותן ראובן לשמעון סודר שלו ואל"ק סודר שלי ותן לי חליפיו מעות ומטלטלין . (ךא) ויה"ה אהקנו כו' פירש גס בזה פליגי כל הכי והסמ"ע פסק כדעה שליטת : (ךב) דהוי קנין דברים פי' הקנין שטעם להדבר שאין בו ממש הוא קנין דברים רק שטעמו חבד בקנין הדבר מהני בו קנין מ"ה פליגי בו :

ואת כמפרס דברי הטור שכתב בזה"ל דכיון שיחזק אס אנדו אינו חייב באחריותו ליתן לו אחרים למיכר לא סמכא דעתיה דבעל המקח עד שיגיע המעות לידו וכמו שאל זכה המוכר כך לא קנה הלוקח עכ"ל ולכך כתב הסמ"ע בזה"ל וזה בכלל אמרש שאס באנד הוא פשוט עכ"ל פירש זה בכלל אמרש דהיינו הטור שכתב שאס באנד פטור היינו כיון שיתקד הוי פס קנין חליפין עליו ואס באנד הוא פטור ובאמת שלא מהני חליפין משום טורה עבדא דבעלה למיכר לא סמכא דעתו של המוכר וגם הלוקח לא קני' וזה בריר : (יא) נד"א בזמן שמכר : * פי' הא דאמרינן דכזה אינו קונה מטלטלין היינו כשרונה לקנות בו שאר מטלטלין הוא דאינו קונה אבל יכול לקנות בזה מטבעו של כסף כדמסיים אה"כ : (יב) לגבי מטבעות של כסף דכיון שהם חרופים ומהירין בהונא יותר משל זהב לכן נקרא מטבע של זהב פירות גבישל כסף וכן הטעם בכל הני דקתני והולך דזה שהוא חרוף להוניא הוא כחשב מטבע לגבי האודך שאינו חרוף כ"כ להוניא . (יג) ואס הקנה לו : * וז"ל דפרושי קמפרס דמ"ס המחבר דמטבע של כסף נקני' במשיכת מטבעות של זהב היינו דוקא כשלא יחד לו מטבע של כסף בתורת דמים : (יד) לא קנה עד שיק' פי' סביהן לא קנאו וכראה דעומד גס בזה בני שפרע החוזר ב' : (טו) הוי טבעא לגבי כסף פירש מטבע של כסף נרוף : (טז) פירא לגבי הכסף : * הטעם דאפי"ס דשל בחזות הם חרופים להוניא יותר מ' כיון דשל זהב חסוב יותר מנד עמו כפרס נגד של כחושת משה"כ נגד כסף דגס של כסף הם חסובין אף דאין חסובין כ"כ כמו של זהב מעיל להן שהן חרופין להוניא להיות חסובין טבעא נגד של זהב : (יז) הרי הם כפירות והטור כתב דהם ככלים לכל דבר וקובין בהם : (יח) שיזכה בו מעתה פירש מיד בלי שום משיכת דבר אחר כנגדו : (יט) אבל ראובן שהיה לו חוב וכו' כתב הפ"ד בזה הרבה פוסקים דיוכל להקנות חוב בקנין אג"ק : (ך) החליף מעות ומטלטלים פי' שכותן ראובן לשמעון סודר שלו ואל"ק סודר שלי ותן לי חליפיו מעות ומטלטלין . (ךא) ויה"ה אהקנו כו' פירש גס בזה פליגי כל הכי והסמ"ע פסק כדעה שליטת : (ךב) דהוי קנין דברים פי' הקנין שטעם להדבר שאין בו ממש הוא קנין דברים רק שטעמו חבד בקנין הדבר מהני בו קנין מ"ה פליגי בו :

רג (א) אע"פ שלא קנה לו : * כ"ה פ"ד דאפי"ס דנדברים בעלמא אינו נגמר המקח מ' לאחר שנתקנה טבעת היסת אס ראובן טוען לשמעון אתה עשית המסחר עמי על כלי פלי' ומכרת לי והלה כופר אפי"ס שהכלי ביד שמעון ואס היה שמעון אומר אני חוזר בו היס פטור מכלום עכשיו שכופר מני להשביע היסת עכ"ל לשון ש"ג ואין דבריו נראין כיון דיוכל לחזור למה ישבע ולכאורה דבריו תמוהים למ"ס הרא"ש דמאמרדים לטובה א"כ אף דיוכל לחזור מ"מ מאמרדים אותו וכושר בעביל זה כופר ואפשר כוונת הפ"ד כמי דגס בזה מאמרדין לטובה דאין פטור אלא משבועה ודוחק הוא : (ב) אלא מקנת הדמים פי' אפילו אס רונה לחזור עהמות'מה שלא קיבל דמים נגדו דכשלא עייל וכפיק אוזני קנה הכל פ"ה במטלטלין לענין מה שפרע : (ג) להפסיד כל המקח אפי"ס שערדין לא הפסיד כלל ואין המוכר יכול לומר לו כשתפסוד אחזור לך דמי מקחך וכ"ז שלא הפסדת אין לך לחזור כי יכול הלוקח לומר לא כיחא לי למיקס צמד דבינא וריניא ורובא דהמקח לאפוקי אס אין לא לירא אלא ממקנת הפסד כגון שסקס ויין שיחמוץ : (ד) מי שפרע : * ונקט הני עמוס דבהני כתפרסם השגת הש"י על מעשיה רעים דבני ארס ופרע להן בפומבי לפי מעשיהן ומש"ה כמי אמרו וממנרים שטבעו בוס מפני שטביעה בוס סוף הנהגה דול שנימים ובררך השגחיות שדברר שזו להסליד בני ישראל לוס באפליהם : (ה) הניח משכון : * לא קנה דמכה אין כאן משכון אין כאן וכמ"ס במשפ"ט : (ו) גרסם הלוקח רושם : * חז"ל תקנו להיות לרושם דין נתינת מעות : (ז) לעמוד דליכורו : * דרו"ל אמרו אמ"ס הן נדק פיהא הן שלך נדק אפילו שכתפיק השער ס"ל להמכר דלא יחזור בו מש"ה כ' סתם אבל הרא"ש והטור ס"ל דאס חוזר בו המוכר משום יוקרא והלוקח משום וולא לית לן בזה ? (ח) ואין רוח מכמוס נוחה הימנו : * פי' כשדילו : (ט) שאס רבים וכו' מכני שזכה סמכא דעתו דלא יחזרו בו רבים גס מכני שאינו מגיע על כל אחד כי אס

רג אימתי מקבל החוזר בו מי שפרע ומתי נקרא מחוסר אמנה וכו' ענינים :

א מי שנתן דמים ולא משך המטלטלי' (א) אף על פי שלא נקט לו המטלטלים כמו שנתבאר כל החוזר בו בין לוקח בין טיכר לא עשה מעשה ישראל וחייב לקבל מי שפרע ואפילו לא נתן (ב) אלא מקצת הדמים . ב נתן דמי המקח ונאנס קודם שיקחנו ואמר לו הן לי מקחי או החזיר לי מעותי אף על פי שיש עדים שאכר באונס ולא היה כח במכר לחצילו ולא נתרשל ברבר ה' מחזיר הדמים ואין כאן מקום לפי שפרע וירא דה' למי שחוזר בו מפני שהוא ירא (ג) להפסיד כל המקח . ג הפוסק על שער שבשוק וקבל דמים ולא היה לו אותו המין שפסק עליו נתבאר בס"ד פ"י (וע"ל סי' ע"ס) ד ביצר המקבל מי שפרע אורדין אותו בכ"ד ואמרדים (ד) מי שפרע מאנשי רוד המכול ואנשי רוד הפלגה ומאנשי סדום ועמורת - ומטצרים שטבעו בוס הוא יפרע ממי שאינו עומד בריכורו : וי"א שאמרדים לו הוא יפרע ממך אס אינך עומד בריכורך . וי"א שאמרדים לו ברבים : ה הלוקח מחבירו קרקע או שאר מטלטלי' ופסקו הדמים (ה) והנית משכון על הדמים לא קנה וכל הרוצה לחזור משניהם חוזר ואינו חייב לקבל מי שפרע : ו מכר לו ברברים בלבד ופסקו הדמים (ו) ורשם הלוקח רושם על המקח כרי שיהיה לו סימן ידוע שהוא שלו אף על פי שלא נתן מהרמים בלום כל התזר בו אחר שרשם מקבל מי שפרע : זאם מנהג המרינה הוא שקנה הרושם קנין גמור נקנה המקח ואין אחר מהם יבול לחזור בו וכ"ז בשרשם בפני המוכר או שאמר להם המוכר רשום מקחך . (וע"ל סי' ר"ח) ז הנושא ונותן ברברים בלבד ה' ראוי לו (ז) לעמוד בריכורו אפי"ס שלא לקח מהרמים בלום ולא רשם ולא הניח משכון וכל החוזר בו בין לוקח בין מוכר אף על פי שאינו חייב לקבל מי שפרע ה' ממחוסרי אמנה (ח) ואין רוח חכמים צותה הימנו . ח וכן מי שאומר לחבירו ליתן לו מתנה ולא נתן ח"ו ממחוסרי אמנה . ב ד"א במתנה מועמת שהרי סמכה רצתו של מקבל בשבתו אבל במתנה מרובה אין בה חסרון אמנה שהרי לא האמין זה שיתן לו דברים אלו עד שיקנה אותו ברברים שהם נקנים בהם : ט מי שאומר (ט) שאס רבים אמרו לארס אחר ליתן לו מתנה אינם יכולים לחזור בהם אפילו אס היא מתנה מרובה : י מי שהיה לו חוב אצל חבירו ואל"ל מוכר לי מטלטלי' אלו חסוב שיש לי חובך וזה המוכר י"א שפרע זה במי שנתן דמים וכל החוזר כי מקבל מי שפרע

מאמר קרישין הלכות מקח וממכר רה רו רז חשן המשפט יקו

וינמלו השדה מידו ולעבד דכראה לפרש דבריו שהן דבריו ר"ח ורש"ט וכו'
בניאו וכוונתו ר"ח ורש"ט וכו' לפרש ודאי אם תבעו אותו בלותן עדים
א"כ המוכר לנפשו שכבר שמעו הפדיוס שהורה חלף למיירי שלא תבעו
המשכיר בעדים והקדוים עממו ומכר לו השדה סד"א כיון שלא תבעו בעדים
אוי"ט למיחש שחל היה נריך אה"כ למעשות זמלו לו כדכוננו וכתבנו מודעא
ואע"ג דהעדים שמעו הפדויה דע"כ אינם דנוי"ט עבד כסדר מהר"ק
קמ"ן דמהני אותה מודעא סעעשה מתחלה כי כן מוכח מההוא מעשה
דפרדוסא ואפשר דהיא גופי' קמ"ן דכד"א דאע"ג שקיבל דמים לא נמר
ומקי דהא אפשר לתובעו דרין אוהוא עמדות תרס ויתור לו הגוילה
והל"ל דאע"ג שקיבל דמים לא נמר ומקנה אפילו לא מטר מודעא אלא
אפ"ה נריך קסירת מודעא וכן מוכח ממעשה דפרדוסא ומעשה שהיה כך
היה ודבריו אלה מבוררין היטב בע"ש ואפשר כוונת ר"ח ורש"ט סגס לזה
ודוק וכו' א נריך מודעא שלא נמר והקנה אגב אונסו : (יד) מסתמא
מלב מודעא דמיקמין עדים על החוקה דלא היו חותמים אם לא ידעו
שהיתה קודם עכירה וכו' לבאס שגראה לרייכס שהעדים אינן יודעים זה
פ"ל המודעא מתחלה ים להסתמך לכן נראה דכמה תקנות שהמסירת
מודעא אינו מוטעיל רק לפני הרב התוסס ישיבה ונכון הוא : (טו) לבטל
כל מודעא דבכפ ועיקר שאינו מהני במודעא לבטל אותו רק בשבועה ופוסל
כל עדים שישידו ממסר לכניהן מודעא כדרך שמבטלי בניסין : (טז) לא
פנוי אונס כ"הש"ך דוקא כשמכרו לאחריו אכל לבזול עממו לא מהני כשמסר
מודעא דע"כ ה"אונס בה מחמתו :

רז (א) מעכשיו נכמה : א"כ דאל"כ הוה אסמכתא כמ"ס מור"ס
בט"ס זה והכמ"ע כ' דחין כאן אסמכתא ולא קנין דבריו
גמור אלא משום דנכסרף לריעותא מה שגילה דעתו שלא יתחיל הקנין אלא
ע"ד שכתבאר לעיל ס"ס קנ"ה ו (ב) לא הוכיר סכוס דאז לא חמכא לא
דעתו של מוכר שחל לא יתרנה הלוקח להקנות אלא כפחות מכרי שייך ולא
דעת הלוקח שחל לא יתרנה המוכר ליתנה כ"א ביותר משווה : (ג) של
ד' הטעם כיון דנחית למיין יותר מסתב"ד אמרינן דוקא קאמר ובעינן
שיסכימו כולס : (ד) כמו שזכרנו לאזקי אכ יוכרו ביותר דהוה אמרינן
תוספת הדמים שנתן לו אסמכתא להמכירה : (ה) ג' החריש עיין בב"י פ"כ
אפילו ג' החריש הס בקיאים ביותר וכו' דנ"א :

רז (א) תנאים שאפשר לקיימן לא זיקי אס התנה תנאים שא"א
לקיימן דהמעשה קיים והתנאי בטל : כ' בית הלל דלא
בעינן תנאי כפול ולא שאר דניו תנאים אלא באיבור כגון בקידושין וגיטין
אבל בממון היו תנאי בלא כל זה ועכשיו כוהנין כתנאי בני גר ובני ראיבן :
(ב) עובת הלוקח כגון שאומר לו אם יטרענה מידך אגבה לך פדה אחרת
עובה נמכה ותפרע ממנה קרנך ופכה הפדה ושירות שלה : (ג) וקידם
שנגמר הקקח לגמרי דאי העיל התנאי אחר גמר הקקח אפי' התנה הלוקח
התנאי לטובתו לא הוה מהני ליה לדבר שכבר נעשה ונגמר כל שהתנה עס
הלוקח בתחלת המכירה שימכרהו דוקא שלא באחריות או אף אם אחר ליה
המוכר מיד אה"ו בתחלת המכר לא תירא כ"א יטרענו מידך אהיה לך
באחריות דג"כ הוה פטומי מילי מדלל התנה הלוקח וגם לא חזר הלוקח
אדבריו המוכר לומר כן יהיה דווקא כדברך שתהיה לי באחריות : כתב
הט"ו מ"ס לגמרי היינו שכבר נתן המעות ולא כ' עריין שטר אבל קודם
נתית' הקעות מקרי תוך המכר י ומ"ס אבל אה בתחלת המכר היינו כ"ו
שלא הושה עדיין בקנינה אמר המוכר עובת הלוקח בלותו פסע וודאי מני
כלוקח למימר לא הסכמתו בקנינה וזרק אחר ששמעתי שאתה מעכה
לטובתי אבל אם כבר הושה א"כ אמר המוכר עובת הלוקח אפי' שלא
נתן המעות עדיין מקרי קודם המקח ולא מהני תנאי המוכר כמה
שהוא עובת הלוקח : מהני תנאי : א"כ ושס"כ המחבר סב"ל
בתנאי ד' דברים תנאי כפול והן קודם ללאו והתנאי קודם למעשה ושיהיה
התנאי דבר שאפשר לקיימו ואה"ו כ' המחבר בפס"א דלא בעי שיהיה
בתנאי ד' דברים אלו אלא במקום דאיתימיניהו חומרא ולא היכא דאתי
מינייהו קולא וכ' הבית שמואל טעמא משום דלא קיל"ן כר"מ דאמר נריך
פ"כ אלא בגמין וקידושין חיישינן לחומרא אבל הלכתא כחכמים אבל
תנאי קודם למעשה ואפשר לקיים ע"י השליח נריך וכ"כ ה"ה הוה"ן והטעם
משום אפילו אם לא גמרינן מתנאי ב"ב וב"ר מ"מ מה שהוה כדרא ילפינן
וכן נראה מדברי הרא"ש ס"פ כ"ו בתשובת הרא"ש דכל הפלפול קאי על
פ"כ אבל שאר תנאים נריך : נלע"ד לפי מ"ש ה"ה מהבאתיו לעיל בספ"י
ד"ה יש בני לפסוק כן בזה כדעה הראשונה ואפשר שזהו טעם למנהג
שכותבין בכל האטרות של קרקעות בתנאי כפול (ד) והרייש עליו פירש
מחזיקין מילי עפ"י הקנין רק שנתקס ממנו איזה דבר וכיון שהוא בידו אין
זה אסמכתא : (ו) אבל אם לא קנה : א"כ עיין בע"ז דאין כוונתו
שנריך לקנות מידו מעכשיו אלא כל שהקדים לעשות התנאי דהיינו שקנו
עידו שיקנה תיכוף רק שהתנה תנאי על הקנין משמע שמחזיקין מיד ע"פ
הקנין רק שמבקש עמנו איזה דבר וכיון שהוא בידו כלא אמר מעכשיו אף

הוא חסון מפני שכונה את המוכר למכור שלא ברצונו אבל גזול
והחוק בנזל ואח"כ לקח שדה שגזול אין המוכר צריך לספור מודעא
במו שיחבאר . ט עירי המודעא יש להם לחתימה עצמם
באותו המכתב שנמסר להם המודעא עליו ואין בכך בלוב ואפי' אמר
לחס בפני האנס ברצוני מברתי בלא אונס הוה המודעא קיימת בשם
שאונסו שמכר בלא רצון כך אונסו ער שאמר ברצוני אני מוכר .
וע"ל פ"י מ"ו א"י נאמנים לומר מודעא היה דבריו סטר מודעא שאין בו זמן
ואין עדים כאן ולא ידעין אי נעשית קודם המכר או אה"כ המודעא
כשיר' ומקבלת המקח מאחר דידעין באונסיה (יד) מכתמא מסר מודעא
קודם לכן : י' ובן אש חורה בפניהם שלקח הדמים אחר שמסר
מודעא על כך אינו חייב להחיל בלוב שהאנס אונסו ער שיר' והעדים
בכר ירעו שהוא אונס אבל אם מנה הרמים בפניהם חייב להחזיר .
יא העירו עליו עירי המכר שביטל המודעא הרי המודעא בטלה
ואם אמר לעירי המודעא הוה י"עיס שכל קנין שאני לוקח לבטל
המודעא שהכל בטל ואיני אומר כך אלא מפני האונס שאתם יודעים
ואין ברצוני להקנות לזה האנס לעולם הרי המכר בטל ואף על פי
שקנו מידו לבטל המודעא . מיהו אש חזר ובעל כל הנטולין סע"ס
בתחלה ים חומרים דמהני : וכן נהגין לכתוב בפטרות (טו) לבטל כל
מודעי דנפק מגו מודעי עד עולה דווקא במכר אבל נמתנה כל זיין דידעי כן
באונסיה אף על"ג דבטל מודעא לא הוה מתנה אבל אי לא ידעין אונסיה
מהני ביטול מודעא אף נמתנה וכן אס הודה באיזה דבר שזיכו חייב הוה
כמתנה לכל דבר : י"ב באיזה אונס אמרו שהו' מבטל המקח באונס
דאתי ליה מאחריני אבל באונס דאתי ליה מאחריני דוק שאנכחו
שהוה רחוק למעו' לא ואפי' באונס דאתי ליה מאחריני דוק שאנכחו
למכור אבל לא אנכחו למכור' אלא ליתן מעות ומחמת שלא היו כספני
לו המעו' הוצרך למכור (טו) לא הוה אונסא וזבניה זבניו וכל זה מיעדי
באכסוהו לנכר' דאמרי אגב חונסיה גמר ומקי אכל הכסוהו לנכר' הוה קנין :

רז בשאמכור אמכור לך בקי ומכר לאיר ביותר
או שאמר אמכרני לך כמו שישוכרו אותה ביד
ובר ד' סעיפים :

א האומר לחבירו בשאמכור שדה זו הרי הוא מכור לך (א)
מעכשיו במנה קנח מידו על כך ולאחר זמן מכרה לאחר בק'
קנה הראשון : (ב) לא הוכיר סכוס רק א"ל כשאמכרה אמכור לך לא
קנה הראשון וכן אם מכר ביותר על מנה קנה האחרון שלא א"ל אלא
בשאמכור שיהיה מוכר מרעתו בבתחלה וזה לא היה רוצה לכבד
ולא מכר אלא מפני התוס' שהוסיף זה ונמצא כמי שאונס ומכר .
וכ"ז מיעדי שאמר בלשון כשאמכור אמכור לך כו' אבל אמר לא תמכר חלף
לי או שהתנה בפירוש שאף אם יתנו לו יותר ממה שקני ימכור לו תנאו קיים
ב אמר ליה כשאמכרנה הרי היא קנייה לך מעכשיו כמו שישומו
ב"ר של ג' אפי' ע"פ שנים טהג' א"ל כמו שיאמרו שלש' ער שיאכרו
ג' . ג' ובן אס אמר במו שישומו אותה ב"ד (ג) על ד' ער
שישומו הר' ויסיכמו בולס וימכור לאחר (ד) כמו שישכירי ואר"ב
קנה הראשון : ד שמו אותה ג' או ר' ואמר המוכר ער שיבואו
(ה) ג' אחרים או ר' וישומו אין שומעין לו שהרי קנו מידו תח ח
שכבר מעכשיו . אבל לא מכר מעכשיו אע"פ שקנו מידו פכסימכו יהיה
מוכר לו לא קנה דהוי קנין דברים כמו שנתבאר לעיל בימין ר"ג . ועוד דקוי
אסמכתא כמו שיתבאר בס"י ר' ז .

רז המוכר נכסיו ע"ת ודיני אסמכתא והמהייב
עצמו בדבר שאינו חייב בו ובו בא"ס :

א המקנה לחבירו בין קרקע בין מטלטלים והתנה (ח) הנאים
שאיפשר לקיים בין שהתנה המקנה בין שהתנה הקונה מיהו
י"א דאס התנה המוכר (ז) עובת הלוקח אין זה תנאי דלא הוה חלף פטומי
מילי וה"ש שמכר לו בתחילה בתס (ג) המקנה המכר לגמרי העיל
המוכר תנאי אבל אם בתחילה אמר המוכר על תנאי כך יוכר אי מוכר לך
אע"פ דהוה עובת הלוקח מ"מ לא קנה רק אדעתא דהכי והוה תנאי גמור
וכן אם התנו תנאי ואה"כ כתבו הפטר בתס ודאי על תנאי הראשון כתניהו
אם נתקיימו התנאים נקנה הרבר שהוקנה ואם לא נתקיים התנאי לא
קנה וכבר נתבאר משפטי התנאי בטור א"ה"פ ה"ל חובי' קמ"ד וע"ל ועיי' בתוס'
ס"י רמ"א (ד) מדיני תנאי . ב י"א דה"מ בשקנח בר' סהדרבית'
שקונים בהם (ה) והרי יש עליו לקיים התנאי (י) אבל אם לא
קנה עתה והתנה עמו שאם נתקיים התנאי הוה יקנה ואם לא נתקיים
לא יקנה אע"פ שנתקיים התנאי לא קנה שזו אסמכתא היא ולא קניא
אא"כ א"ל קנה מעכשיו וקנו מידו על כך : ג מי שפטר חצרו או
שרדו ופירש בשעת המכירה שהוא מוכר ברי לילך לימקום שלוני
או מפני המטר שנמצע ברי לקנות חטים ברמיו (י) הוה במוכר על
תנאי

ועיי' בתוס'
ועיי' בתוס'
ועיי' בתוס'

דלא קנה בעי מעכשיו עמול' נקכ' בלא אמר מעכשיו וכו' פ"ט : (ז) ה"ו כמוכר על
בני

הזוכה בעד שקיני' התכאז דאל"כ לא שייך קנין כלל אפי' לא היו אסמכתא
 דהדר בידך למר מעשה בראובן ממכר לשמעון בית סך ידוע בק"ג ועשה
 שטר מכירה והשלים משכנתו על סך דמי המכירה הידוע רק בתוך השטר
 מכירה כגזר תכאז בזה"ל ומדובר בפירוש ששמעון מחויב ליתן פטורים
 גמורים יחמת עסק משמעון ופסקוהו' ותביעות שהיה לשמעון על ראובן
 בפני ערכאות מחמת עסק משא ומתן של עורות שהיה להן ביתר שמגיע
 להן שני מלות והובים וכאופן שלא יהיה לשמעון שום דבר בעולם מחמת
 אותי תביעה וכ"ז שלא יתן פטורים ככ"ל לא יחול קנין מכירה ככ"ל ולא
 יהיה במכירה משא והכה תוך איזה ימים מתו ראובן המזכיר ושמעון הלוקח
 ובאים יורשי הלוקח להחזיק בבית הכ"ל ורובים ליתן פטורים גמורים במקום
 אביהם שמעון לירשי ראובן מחמת עסק משפט הכ"ל וירשי ראובן המוכר
 אמרו שאין קנין מכירת אביהן כלל באשר שמעון בעצמו לא נתן
 הפטורים נתינו ואף כשהיה אביהם ראובן חילא החזיק המכיר ע"י כתיבת
 פטורים וירשי שמעון באמרם שכל כוונתו בפטורים מעסק הכ"ל היה דוקא
 משמעון עצמו ולפי ששמעון הלוקח היה בעל משפט בערכאות והיה חל
 ועי' זירא ראובן מציסקי משפט ולכך חשב לכתוב הפטורים של שמעון
 לפי הסך ככ"ל והקנה לו עי' המכירה ככ"ל משא"כ לאחר מיתתו אינו
 מסוגל בכתובת הפטורים והיה אפשר לראובן בעצמו חזר במכירה ולשון
 השטר ג"כ משפט שכל זמן שלא יתן שמעון פטורים גמורים לא יחול
 קנין המכירה משפט דוקא כתיבת הפטורים והיה דוקא ע"י שמעון עצמו
 לראובן בעצמו ובין שלא נתן הפטורים לראובן בעצמו עדיין המכירה אינו
 חל וא"כ אין יורשי ראובן מבקשים למכור בית אביהם משתה כהיו שהקנין
 בעל ומכירת ראיתי בעל המחבר דז"א שבתשובתו העלה שהדין עם יורשי
 ראובן והמכירה בעל ומכירת שהכריעם ככוכים וציקר ראיתי דקרקע הוא
 של ראובן המזכיר וירשי שמעון באלו להונו מחמתו באומרים שרבו לקיים כתוב
 הפטורים אפשר שאין יכולים לומר כן שיש להם טענת אונס במית' ואמרו
 לא פלוג וכ"מ אמרינן דקסיד לולא לירכש וכ"ע ל' דבריו כל' ע' לפי
 מ"מ מור"ם בסיומן רמ"א האומר לחבירו שדה זו נתונה לך במתנה ע"י
 שתתן ליק"ק והובים ומת היקבל בניו יתן ר' והובים והמתקיימת דא"ג
 ש"ל ג"כ שכוונתו היה להמקבל עצמו יתן ר' והובים ולא יורשי אחריו
 דאמרינן שלא היתה קפידא שיתן הוא אלא שיתנה לו והרי כתבו ח"כ
 מנינו דאף שבה להובים מחוקת הכותן אש"ה ל' לו ולא לירשי ל' אף
 כאן מהראוי לומר כן כגד ראובן המוכר דז"מ ע"מ מנתנה והאמת שבעל
 המחבר הרגיש בזה וכ"מ דאמר ע"מ וע"מ האומר מעטני דמיוא"כ
 היה חל תיכוף המתנה ג"ו א"ל דהא מהיק מור"ם כ"ז זה כ"ד דיעששו
 לחוד לא מהני וכ"ע : (ד) אבל אם שותקן בת יפה מי שהרווח מחבירו
 חלק וזו השחקן וא"כ הקנה לו בקנין חלישין שח"ל חלק וזו הייב לשלם
 ואין בו אסמכתא אם לא חזקו שהקנין בא מחזיק ואם נתן ח"כ המכין
 ע"ז אף שהחזיר לו המשכון כזקף עליו בנילוה ומייב לשלם : (ד) אין
 מוניאין ממנו הטעם משום דא"ג דלאו אסמכתא היא מ"מ כל דבר כ"ד
 קנין וכסמכתא הוועות על הדף והו קנינו חסיד דהדף מושאל והקנה
 לשניהן ומי שירוי קונה לו הדף המצו"מ דה"ל כחצירו מושא"כ כששוחקין
 באמנה : (ד) ודוקא שאין בידם כראה ר"ה הללו אינן מחלקין בין
 אינו בידו לגמרי ובין אינו בידו במתנת אלא אדרבא ס"ל דעיקר אסמכתא
 הוא במה שבידו לגמרי וגוים ר"ל דאמיר אזה שהוא בידו והיה דעתו לקיימו
 משא"כ דבר שאינו בידו לגמרי : (ד) ואפי' כזה י"ח פי' ואפילו אי איכא
 הכי תרתי דשניהן מתנין זה כגד זה וגם אינו בידו ס"ל דהוי אסמכתא :
 (ל) שיקנו ממנו ככ"ד חשוב כתב המ"ע וא"כ לפרש בהדיא מעכשיו א"ל
 בק"ס ככ"ד חשוב סגי דפתס קנין ככ"ד חשוב הוא מעכשיו אם לא היתה
 בהדיא שלא יתחיל הקנין מעכשיו דלא לא מהני ליה כמקנין דכ"ד חשוב
 והט"ז חולק עליו וכתב דבעינן דוקא תרתייהו עיין בב"ח שכתב בהדיא
 פס"מ ג"ס הסוד כ"כ נ"ע של הגאון ר' ישראל כתב רק ככ"ד חשוב
 ולא הזכיר מעכשיו : (לא) שטר חוב כתב הע"ז כ"ל ולא שטר טוב :
 (לב) לא הוי אסמכתא והכלל מה שנותנין קנס הנד העובר לעולם הוא
 הכי הנדן מאיוה נד שהוא יותר משום חבובות הוא יותר ככלע"ד כ' תשובת
 הגרשונא אף שכתוב בח"ה סיומן כ' שאם הבת אינו רונה אוי הפוסק פטור
 מן הקנס דאונס הוא אם מתחלה כתרנים בדבר וקבלה מתנת החתן כבכר
 פכים יפות ואח"כ נשתנה דעתה וחזרה בה אוי ראוי לפרסם קלוכה נרבים ולהכריז עליה
 להענישה כדוסת כמו נבי שאר ב"ה אם

אסמכתא כיון שקיים התנאי אינו תלוי ביד המוכר רק ביד הלוקח אבל אם
 אין בידו לגמרי ולא ביד אחרים כגון המזכיר בקוביא וכיוצא בו שאינו יודע
 אם יבא או לא ואפילו הכי התנה ודאי גמר ומקני משפט כ"ל כששוחקין
 במעות מוכנים (ד) אבל אם שוחקים באמנה (ד) אין מוניאין ממנו ע"ז
 שהפסיד וי"א אפילו נתן לו משכון על התנות לא מהני דמעות אין כאן
 משכון אין כאן כמו שתבאר לעיל סי' ק"ץ שעיף ח' אבל כשמונות מוכנים
 על הדף מותר לשחוק ואין בו אסמכתא ודלא כיש חולקין ואוכריין לשחוק
 בכל המנין וי"א דא"ל מותר כשהדף שהתנות מונח עליו קמו לפניהם :
 וי"א דא"ל מקרי אסמכתא אלא כשעיקר הדבר בתנאי אסמכתא
 מי שחייב עצמו לחבירו ואומר אם יהיה בחיים יתן לו וחס' לא יתן לירשו
 זה לא מקרי אסמכתא דהא על כל פנים חייב ליתן לו וכן כל כיוצא בזה
 י"א הא דמשחק בקוביא לא הוי אסמכתא הוא מעט דמאחר ששניהם מתנין
 זה כגד זה וכל אחד יוכל ל' אגב דכני למתני ג' ומקף ולכן כל פני
 שהמרו זה עם זה קנו אם קנו מידן (ד) ודוקא שאין בידו ג"כ אבל ע"ז
 שבידו לא כמו שתבאר גבי פרכון כמקד פ"ע י"א (ד) ואפילו בזה י"ח
 ולכן הוירכו לתת טעמים אחרים גבי משחק בקוביא וקנסות שזוכין לקיין
 פ"ע ע"ז : י"ד כל האומר קנה מעכשיו אין כאן אסמכתא כלל
 וקנה שאילו לא נטר להקנו' לא הקנה מעכשיו ביצר אם באתי מכאן
 ועד יום שלוני קנה בית זה מעכשיו וקנו מידו על כך ה"ז קנה אם בא
 בתוך הזמן וכן כל כיוצא בזה : וי"א דמעכשיו לח' לא מהני לשלק
 אסמכתא אלא בעינן ג"כ (ב) שיקנו ממנו נד' חשוב ומעכשיו י"ח דכל
 האומר ע"מ האומר מעכשיו המי לענין אסמכתא וי"א אם האסמכתא היא
 בדרך קנס לא אמרינן ע"מ כמעכשיו דמי : וי"א אסמכתא שיקנו עליה
 בבית דין חשוב הרי זה קנה • וכל ג' דקניא דמי אסמכתא מקרי כ"ד
 חשיב לבעין זה וי"א דבעי' כ"ד חשוב שנעיר או המומחה לרבים ואם נזה
 לכתוב כשטר שקנו ממנו ככ"ד חשוב אג"ג דלא קנו מהני דהודאת בע"ד
 כוונת עדים דמי ואפ"ל א"ל כפירוש אלא נזה לכתוב (א) שטר (חוב)
 מהני כאלו פירש בהדיא (וע"ל סימן ס"א פ"ע ה') • והוא שיתפס
 זכויותיו בכ"ד והוא שלא יהיה אנוס ביצר הרי שהתפס שטר או
 שוברו בכ"ד וקנו מידו שאם לא בא ביום שלוני ינתן שטר זה לבעל
 דינו והאדע הויבולא בא הרי אלו נותנים • והוא שיהיה בבית דין
 חיוב • וי"א אף על גב דלא התפס זכויותו מהני החיל וקני מנינו בניית
 דין חשוב וכתב הר"ש דהכי הנינו עלמא • ואם עכבי נהר אי חולי לא
 יתנו וכן כל כיוצא בזה ונתבאר תשל' דין זה בסיומן ג"ד : י"א דאם
 השליש משכנו זה כגד זה נמשפץ גוים ונשטרותיהן קנה חס' באסמכתא
 משום דניא דמלכותא דינא וע"ל סימן ס"ח • וי"א בשהו חבמי ספרה
 רוצים להקנו' באסמכתא כ"ד הוי עושין קונין מזה שהוא חייב לחבירו
 מאה דינרים ואחר שחייב עצמו קונים מעל' הובו שכל זמן שיהיה
 כך אז שיעשה כך הרי חוב זה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא
 יעשה הריני תובעו במטון שחייב עצמו בו ועל דרך זה הוי עושים
 בכל התנאים שכן ארם לאשהו בשידוכין ובכל הדבר הרומים להם
 וכן אנו נודגים : ודרך זה מהני בכל דבר ובכל ענין ויש מקומות שנהגו
 לכתוב שני סעודות חובות גמורין ונותנין סתיה לסליש ואז נד שיעבור יתן
 ב' הסעודות לשכנגדו : וי"א שקנס שעושים בשידוכים לקניס החוזר
 בו (לג) לא הוי אסמכתא כי בראי הוא שיתחייב החוזר בו בקנס
 לרשי הבושח שבייש את חבירו • וכן מהנה סכום בכל גלילות חלו
 (לג) וניהו קניין נר"ד וכן ונהנין וכן אם המלמד קבל עליו בעת
 שהשכירוהו קנס אם יחזור בו (לד) ולא נמצא מלמד אחר מנימן
 אינו אסמכתא • י"ז ישנים שהתנו ביניהם לקיים דבר אחר ונתנו
 ערבנות לקנס שמי שיתחזר בו שיוכה הכירו בערבון לא יאמר אם
 אני חוזר בו אתן לך כך וכך וה"ז משכון על המטון שאתחייב לך אם
 אחזור בי אלא יקנה לו כסודר דלא באסמכתא' (לה) ובבית דין חשוב
 ברי שיחייב לזמן הדין אם יחזור בו ואז יתן לו החפץ כמשכון ואז
 יחול השעבוד על המשכון כיון שנתחייב לו בקנס אם יחזור בו (לו)
 או יאמר אם אחזור בי תוכה בכך וכך טמון כגוף חפץ זה : י"ח
 שטר שכתוב בו אם לא יפרע לזמן פלוגי שיתחייב כד וכך כמין
 ובתוב בסוף השטר דלא באסמכתא ודלא וכו' (לו) אפי' אם ציאר
 מירי אסמכתא ודלא קנה • וכ"כ לדון אפי' א' המע"ה : י"ט (לו) נדר
 ושבועה

כ"ד כשנתנה דעתה וחזרה בה אוי ראוי לפרסם קלוכה נרבים ולהכריז עליה
 להענישה כדוסת כמו נבי שאר ב"ה אם
 למען יפרו אחרות ולא יעשו כמעשה יש לעשות גדר לפירכה שלא לבייש את אדם כיוצא בזה
 אבל אם מתחלה מיד לא כתרנית לשדוק זה א' להחמיר
 לקונסה ולביישה ואפי' כ' פטור מקנס עכ"ל עיין בבית שמואל סימן כ' מעניינים האלו • (לג)
 גבי מלמד כמי א"כ קנין : (לד) ולא כמנה מלמד דמפסיד בעה"כ שיהיה בנו בעל ופסידא דלא הדר
 הוא : (לה) ובבית דין חשוב כ"ל בלא ו' וכי ככ"ד
 חשוב לתוך כמי טעמי : (לו) או יאמר אם אחזור בי : * כ' הע"ז דהכא מיידי א"ל אחר
 תוכה כגוף החפץ הוינו מעכשיו דה"ל כקסה מן הדין
 גבי ערבוכי מחול לך והע"ז דוחה דברא באמרו הא המחבר ספק דמעכשיו לחוד מסלק אסמכתא
 וא"כ ל' תוכה כגוף החפץ א"ו תוכה כגוף החפץ להדי
 כמי מהני ולא עיין בע"ז שהביא ראיה מתשובת הר"ש דמעכשיו שייך אסמכתא מההוא
 דה"ל אלא פרענא לך גבה מהאי חמרא וכו' והתם חמ"ה ג'
 נה נעשה בענין שאין ראוי מתום אדרבה מתו דקירושין דף ס' כ' בהדיא כמ"פ הט"ז : (לו)
 אין זה מוניאין וכו' • כתב הע"ז אבל אם כ' כשטר ופטר

מאמר קדישין הלכות מקח וממכר רמ רי ריא חשן המשפט קה

ענין ל' ברבתי אמ"ש בא"ה ה"ל הכותב לאשתו כשורה ארוסה ר"ד אין לי
בכסיו ובקדושתו וכו' כשורה ארוסה לא חל השיעבוד וא"כ קיים ו
למכ"ר כראיה דהתם אינו ראה דכוין דאיתן דברים ממילא עתידין לבא
פירו אספר תוא דלא חשבינן ליה לרשב"ל אבל היכ"ל ר"א לביא בירו א"כ
בקינן כההיא מתנה הכוכר לעיל ודומה לו לא היה מחילה וראיה לדברי
ממ"ש מור"ם לקמן בסומן ר"א ע"כ וכו' א"כ ה"טעם משום דעדיין לא
עתידיב לו דבר שתחול עליו מחילה וא"כ מתחיל החיוב אין המחילה
פקודת מקדישתה ול"ד למ"ש רמ"א התם הוי כאינו רונה לזכות באותו
דבר כלל ויש לזכר לכל ענינו שלא לזכות א"כ ע"כ מחילה
שאינו חייב אל"א אחר החיוב והאיך תחול תמחילה קודם החיוב ע"כ ל'
(ט) שאינו ברשותו פ"ה ה"ך היינו שאינו שלו אבל אם הוא פקדון ביד
אחר ומכרו קנה אותו : (י) דל"קוס בהימנותיה ע"כ סימן רמ"א ס"א
בס"מ ע"כ וכו' ע"ד דיש חילוקים לפיכך לוקים בהימנותיה ושייכים גם
לכאן : (יא) חייב לקנות וכו' ודוקא שמתחיל לקנות משא"כ כשאינו
מנוי למכור : (יב) לא קנה שיעזן כלום ואחילו מכר לשמעון הפירות
א"כ הילקחם ראינו ע"כ ה"ה בח"ס : (יג) ע"כ שדיוסה אחת שלי
דבכה ג' לא נכנסה הדיוסה בכלל המכר כלל : (יד) אין המקח מתבטל
בכך הסעם דבכה ג' דאמ"ר כלפון שויר לא תלה המקח בכך אל"א שויר
לנפשו מהמקח פירות . (טו) מ"ת"א הוא ג' כ"כ הסעם דאג"כ דרונש
לקנות מקנה :

רי (א) אין אדם מקנה וכו' ואם תשם אחר שבא לעולם קנה :
(ב) ואם היה בנו וכו' הר"ן והוא שיהולד בן קיימא דאז
דעתו קרובה אל"ו : (ג) כבר מסוכרת . * ואף תוך הארבעים יום
דמיא בעלמא הוא : ופ"ך חולק והביא רח"ו כפי תרומה לפיכך ירושה
הבא מחלו דתוך מ' יום מיא בעלמא הוא : (ד) דק"א כ"כ הס"א ע"כ
מאחר שהמור סותם כאן משמע אשילו בכרי וכו' ע"כ : (ה) קנה
הוא מחיה ואם אחר לבנו קנה את וכו' ע"כ ע"כ חסדי יוסל
הכן הכולל כבר המחנה בראש ואחר כך חולקין הוא והעובר לכחילד
הימנה ה"ה :

ריא (א) מה שתעלה מודתי וכו' אחר מה שתעלה מודתי
היום מהים מכור לך לא טהכי דדוקא בעני הקילו
באומר היום : (ב) לכשאקנה קניו לך : * כ"כ הכ"ח בתפונה מי
שמכר קרקע לחבירו ונשבענו לו בקנס וכו' א"כ לוקו לו ע"ל חתיכה
קרקע מחותנו סיוד לחבירו וכו' כ"כ ע"כ ה"ה הוא דחנתו אינו רונה
למכרו לו פ"ק דאין הקנין כלום דמכר דבר שאין ברשותו כיון דלא קיבל
עליו כפירש בטומה אל"א שהסופר מענימו כתב שהיה תיקון טהרות מני
למומר לא הונחתי שום פנועה וכד"ר ואין כאן שום פנועה וכ"ד לשידוכין
דהמנה הוא סכותין שהחכם לא יפטר הקנס חשבינן ליה כ"כ ה"ה
בפנועה מ"ו שהרי לאחר שקראו לפניו הוי קונה ומקנה הקנס מ"ו
שאחר שטר"ו שכ' הסופר וכו' ללוקח או למוכר או למלו וכו' קראו לזכיה
עיהו אם אספר לו נקל להשתדל מחתנו א"תו קרקע אית ביה משו"מחומר
אמנה : (ג) ואמר שדה זו דכוין דשיכר וכו' מקחו וירושם ממילא קחתי
לא חשבינן ליה כולי האי דבר שלא בא לעולם ודיקא בירושם אבל אם אמר
שדה זו כשאקנה יהי דלכל"ל כך מוכח מסמ"ע וכו' ע"כ ודקא כ"כ ש"מ"ר
זה לוח : (ד) בנ"ר קבורה ג"ס הונחית תכריכין והחבן שמתיחם על
הקבר בכלל : (ה) והבן עני פירש ואין לו משו"מ מן לתקן לו נרכי
קבורה דאם יש לנחין במכירתו כלום : (ו) תשום כד"ר חיו מרבת משמע
אשילו כמה ימים : (ז) ז"ל להתויר וכו' ירי שכתחלו המעות באופן שלא
פנה מהן אביו אביו אבל אם אביו אביו כהנה מזה המעות כריך להתויר
להם המעות : (ח) ומתו ראובן ועקב פי' מתחילה ראובן וה"כ יעקב
(ט) וע"כ סימן ס' וכו' א"כ ששם דאשילו להחולקין אם היינו משום דשם
איירי בשטר הודאה שכל לפי כ"ד כתוב בו כתיב לפ' שאמרין שכבר נתנו
לו באופן המושל דהיינו שזכה לו ע"י חסר ואין אנו מנויין לחקור איך
ומה נתנם לו משא"כ כאן דמירוי בירושם שהקנה לו א"כ ואין משלסלין
בקנים א"כ א"כ היה לו אז ברשותו : (י) מי שהיה לו פקדון כ"ה ע"כ
מי שיש לו משכון דאחרים כ"ע אם יוכל נמכר מה שהמסון סוף יותר
על המון ולי כראיה דודאי יכול נמכרו דאף דחולקין בהקדש המותר אבל
במכירש

לעולם אלא (ט) שאינו ברשותו רינו דבר שלא בא לעולם שלא
קנה ויכול כל אחר מזה לחזור בו ויתכבד שר בכיזן ר"א . ע"כ
אם טרח היזכר וקנה הדבר שאמר נריך לקיים מקחו כי אדעתא דהכי טרח
וקנה כד' (י) דליקס בהימנותיה : ר' הויסקעל ע"ר שבשוק
וקיבל דמים ולא היה אותו המין שפסק עליו ברשות מוכר (יא)
חייב לקנות וליתן ללוקח מה שפסק ואם חזר בו מקבל מי שפרע .
אבל אם פסק עמו עד שלא יבא השער שהמקח נעשה באיסור מור בו ואין
נריך לקבל מי שפרע . ז' בשם שאין אדם מקנה דבר שלא בא
לעולם בא"ה מש"ו דב"ש לא בא לעולם כיצר מבר שרה לראובן
וש"ר מפירותיו לשמעון דבר ידוע בכל שנה (יב) לא קנה שמעון
כלום מהפירות אבל אם שייר לעצמו בעין יפה שייר . ואין חלוק
בזה בין מכר בין מתנה הן מחנת כריא הן ע"מ וי"ח במתנת שכ"כ מרע :
(וע"ל סימן ר"ב סעיף ג') : ואמרין דשייר מקום הפירות אף על
פי שלא פירש ואפילו מבר לוקח זה הש"ד לאחר חלקו של זה המוכר
אינו יכול לסבור וצריך ליתן לו כל מה ששייר ואם אמר כל זמן
ששרה זה בירך כששברה לאחר פקע כחו של מוכר ראשון ואשילו
אם חזר חלוקת ראשון וקנאה חלוקת שני אינו נותן למוכר ראשון
כלום ואם מת מוכר ראשון אין לבניו כלום ואפילו מת בעורה ביד
לוקח ראשון א"כ פירש לי ולירשי . י"א דוקא שאינו משייר דבר
מבויס דאז"ל לא הוי רק כתכתיב בעלמ' ולכן נריך לפרש לי ולירשי אבל סיר
לצננו דבר מבויס כגון בית ואומר (יג) על מת שדיוסה אחת שלי יורשין
בני וכו' אחריו : ה' אע"פ שצריך ליתן לו הפירות יש צייר אם
לא יתנם לו (יד) אין המקח מתבטל בכך אבל אם מתנה על מנת
שתתן לי או לשלונני מהפירות כך ובך בכל שנה אז קיים המקח תלוי
בו ואם לא יתן לו במו שהתנה תבטל המקח דאף על גב ד' אין אדם
מקנה דבר שלא בא לעולם מ"מ יכול להתנות על דבר שלא בא לעולם וכן
למלך ע"מ וכו' מוכר שלא בא לעולם הו"ל ועדיין לא זכה בו ועיין בא"ע
סימן כ"ב י"א דא"ג דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם (לו) מ"ת"א
הוא ג' כ' רונה לקנות מקנה ג' כ' ולכן שנים שהקנו זה מזה על מתנה מאז
על כל מי שתין יהלוק עכ' חבירו דקנה וע"ל סימן קע"ו סעיף כ' ד"ח :
ט' מבר או נתן רקל לאחד ופירותיו לאחר לא שייר מקום הפירות
וראשון קנה רקל ופירותיו ושני לא קנה בלוב . י' אמר ל אחר
קנה רקל חוץ מפירותיו שייר לעצמו מקום הפירות שהם הענפים
ואין ללוקח אלא הגזע לכשיתייבש .

רי המקנה לעובר שקו או לעובר אחר וכו' ג"ס :
א (ח) אין אדם מקנה למי שלא בא לעולם לפיכך המוכר לעובר
של אחר לא קנה ואפילו אמר לכשיולד יזכה . ודל"ז ב"ח
וכנ"ל להו דאם לא מת או חזר המוכר ע"ד שילד וקנאו בחיכה וישנו עדיין
ברשות הוכה כשילד אז זכה אם אחר כשילד (כ) ואם היה בנו קנה
אפילו לא אמר לכשיולד והוא ישתהיה אשתו (ג) כבר מצוברת
בשעת המתנה וכן בנו כאחר דני וי"א דהא דמוכה לעובר שלו קנה
(ד) דוקא בש"ס אבל בב"ב לא קנה : ב' הקנה מקצת נכסיו
לבהמה או למי שלא בא לעולם וחזר ואמר לחבירו קנה בבהמה זו
או בעיבר זה לא קנה בלו' : ג' א"ל קנה נכסי או חפץ פלו' אחת
ובהמה זו או אתה ועובר זה (ה) קנה הוא מחצת . המקנה דבר למת
לתת כל שסוף לנודך קנורו וכנודו קנה :

ריא דין דבר שלא ברשותו והכותב נכסיו לבנו
לאחר מותו וכו' סעיפים :

א דבר שאינו ברשותו של מקנה אינו נקנה והרי הוא כדבר שלא
בא לעולם כיצר מה שאירש מאבא (או משאר יורשיו) מכור
לך (ה) מה שתעל' מצורתי מהים נתון לך שרה זו (כ) לכשאקנה
קנייה לך לא אמר כלום ובן כל כיוצא בזה : וי"ח דוקא בפתח אבל
אם פירש (:) ואמר שדה זו שאני אירש מאבא מכור לך קנה (וע"ל סימן
ר"ט סעיף ה') . ב' מי שהיה מוריש וגוסם ונשה לזכות ורצת
למכור מנפשו מעט כרי להוציא הרמים (ד) בצרכי קבורה הי"א
(ה) והבן עני ואם ימתין עד שימות ויפטר ישתהיה המת ויתבדח
תקנו חכמים שאם מבר ואמר מה שאירש היום מאבא מכור לך ממכרו
קיים : ואין מדקדקים אם מכר יותר מעט ואם לא מנא למכור מעט מוכר
כד"ר שיפור סמונא למכור . ובן צייר עני שאין לו מה יאכל ואמר
מה שתעלח מצורתי היום מן הים מכור לך ממכרו קיים (י) מ"ש
הבן בחי' האב ואחר כך מת האב בן הבן מוציא ביד הלקחות (י) ואינו צריך להתויר דמים שהרי אביו מבר דבר שלא בא עדיין לרשותו
ונמצאו הנכסים ברשות האב וזה יורש אביו . ד' יש מי שאומר שאם ראובן לוח מיעקב אביו ואחר כך מכר נכסיו (ח) ומתו ראובן
ועקב וירש הנודך בן ראובן חש"ו חוב מיעקב מוציא מיד חלקוחות הנכסים שמכר אביו רמצי אמר אנו מאבא ראבא יריתא : ה' הכותב
נכסיו לבנו לאחר מותו הרי הגוף של בן זמנו השטר והפירות לאב עד שימות ואין המקבל יכול למכור הפירות כל זמן שהנותן קיים אלא יכול
למכור מהיום ולאחר מיתת הנותן שיזכה הלוקח בגוף הקרקע מיר ויזכה בפירות לאחר מיתת הנותן ויזכה בהם חלוקה אשילו אם מת מקבל
פחות ונתן שאין באן מקנה רשב"ל כיון שהגוף שלו דקנין מיר ויזכה בגוף הקרקע מיר ויזכה בהם חלוקה אשילו אם מת מקבל
גבוי דגורו מן משלסלין לא קנה א"כ ע"כ ה"ה חש"ו חוב מיעקב מוציא מיד חלקוחות הנכסים שמכר אביו רמצי אמר אנו מאבא ראבא יריתא : ה' הכותב

Handwritten marginal notes in the left margin, including the word 'קנה' and other illegible scribbles.

חשן המשפט הלכות מקח וממכר ריא ריב ריג מאמר קדישין

במכירה כ"ע מודים שכולל למוכרה דהא המחבר כתב לעיל בסיומן ע"ב כמה פעמים שהמשכון הוא ברשו' נמל המשכון גם כמבי' ע כתב בששיעות שכולל למוכרה :

ריב (א) אכילת פירות : * כ' הס' וכל' דאם איתנהו הפירות בעולם ואמר יאכל פירות דקל דמהני לכ"ע

אפילו להרמ"ם דמפרש הטע' משום שאין בו מאש מודה בזה דהא כ' רבינו וכו' ע"ש וע"ל דק' : (ב) ידור פלוני בבית זה : * ואפילו הקנה

הבית לדירה כיון שלא אמר כך וכך ומן ידור שעה אחת במשע כ' הכ"י בשם הג"מ והש"ך חולק וכו' בזה"ל בהג"מ משמע שם להדי' דבהקנה לו

גוף הבית לדירה קנה לדור בו לעולם לכ"ע : (ג) יש לפרש השטר כשהקנין בא בחירו' משא"כ כשהקנין להדי' כדמסיק :

(ד) ואם שיר לענמו . * כ' הש"ך מור"ם לא כיון ופה כי למסקנת התשובה שם משמע שאפילו אמר אנו שיר כו' לא זכה אותו אחר ולכאורה

יש לדקדק ממ"ס המחבר בסיומן ר"ע ס' ז דשם משמע שאינו קונה מטעם דשכ"ל ולא קאמ' מטעם שיר כלע"ד דהש"ך ענמו הרגיש בזה וכו' דהתם

מיידי שהקנה לו ג' כ' בחופ' המועיל כמפור' בש"ס משא"כ אם אמר כלמון שיר לחוד לא זכה אותו אחר דבמה יזכה וגם מקור דין זה הוא מתאיבת

הרמב"ן ושם מבואר להדי' דא"ל לשון שיר לחוד והע"ל לא דק' : (ה) אבל הקונה לזמן ואפילו לזמן קצר כמו שנה : (ו) וכיון המוכר פירות

וכו' פירש אחר שבאו לעולם : (ז) או שתכנו לנדק בעוד כתב אות שתכנו לנדק וכו' דוקא פליגי עליה וכדמסיק מור"ם אבל דאיתנהו כ' ע מודים

דאחיוב לקיים מכר נדר : (ח) אם נמא אדם כשהוא שכ' מורקא כשכניו היו באותו מעמד כשנמא ושתקו דאו אמרו דקבלו עליהו דאם לא כן

כיון דהנדרות והבני' לא נדרו אין מחוייבים לקיים * (ט) כשתלך בהמת' . * כ' הש"ך ע"ל בסיומן ר"ע דאם אמר שיקנה כשיהי' בעולם

די' דלח קנה ולכ"ע כראיה לשי"מ ע"ל דהטעם של הי"ח הוא דכיון שאמר שתכנה שהזכיר החיוב על ענמו לק"מ ודוק' : (י) או יוניא חולין זה כתב הר"ם או חייב שיש לי על אחר לכשאפרע מנמו איתכנו להקדש :

(יא) שהרי אינו כח"ך כ' כיון שלא קיבל עליו אלא אחר שיבא לעולם וחייביתנו והוא מת קודם שבא לעולם כמנא דאף לאחר שבא לעולם אין

הנדר והחיוב חל על מי ליתכנו מכח קבלת דאשונה : (יב) ויש להחמיר ככברא דהתשובה : * ראיתי בספר דת' אש שכ' שהרא"ש בתשובה זו

פותר ענמו למ"ס בהלכות תענית והביאו המחבר בא"ח בהלכות תענית אם הרהר בלבו שקבל תענית לזמן הוה קבלה וגם הרהר להקשות על

דברי הראשונים ודבריו מתורנים ע"מ"ס הס' בס' ע"ש * (יג) ולכרי המחבר אשכ"ח וכו' והסמ"ע מתוך דוקא במה שתלך פתחי ויוניא חולין

שהן דברים שבאין ממילא ס"ל להרמב"ם דחל עליו הנדר וכריך לקיימו מה שאין כן כאן דקנות בית הוא דבר שאינו בידו ולא יבוא ממילא ודוק' :

ריג (א) אלא הוא מוכר פונך : * כ' הסמ"ע מדלא אמר פירות פונך פלוני או יוניא שיוולדו לי בשנה זו אינו מוכר

לך' כשמע מלשונם שכוונתו היה להקנות לו יוניא שיוולדו לו בחופ' המועיל וכאלו אמר השוכך מכור לך להיוניא שיוולדו בתוכו וכנהניורת נדכשו *

ולא תימא חשפ' ישא"ל כן לא יחא כמכר עמו כיון דהוא דבר שב"ל ואין היוניא יולדו מנוף השוכך כמו פירות האילן שיכחו מנוף האילן מש"ה אחר

שדומה למוכר אמת המים שג"כ הדגים אינם נולדים מנוף המים כדמסיק המחבר כ' הס' וקשה לי הא בפרק הספוכה פי' רש"י כ' כיון שאמר פירות

שנה זה מה שיוולדו בכל חודש הרי לפתך דדין זה מיידי שאמר באמת כן עכ"ל : (ב) עד שיפרחו החמהות ה"ה אם פרחו האפרוחים אלא מיידי

כחן באפרוחים קטנים שאין יכולין לפרוח ולהן אין תקנה עד שיפרח מהן האם ומיד שיפרחו האמהות מהם חנירו קונה לו האפרוחים והבנים :

הינוע

באותה יעשה (ז) וע"ל כ"ס' סעיף ו' : ז (י) מי שהיה לו פקדון ביד אחר ח"ו מקנהו במכר או במתנה לפי שהפקדון ברשות בעליו

הוא והרי הוא בתוק' שהוא קיים ואם פקר בו זה שחופק' אצל' אינו יכול להקנותו שנה כמי שאבר שאינו ברשותו אבל המלוה הואיל

להוצאה ניתנה אינה בעול' ואין אדם יכול להקנותה אלא במעמד שלשתן ואם היתה עליה בשטר מקנה את השטר בכתובה ומסירת

שהרי יש כאן דבר הנמסר לקנות ישעבור שבו : ראובן לזה משמעון ועשה לו שיר וכו' על שדה מעכשיו כלל תכאי והשלוש ניד לוי שאל לא יפרע לו לזמן יתן העטר לשמעון וקודם שהגיע הולך תכ"י שאינו

סדרה ליהודה וכשהגיע הזמן לא פרע ראובן לשמעון ונתן לוי לשמעון העטר סנידו מכירת שמעון קיימת אפ"פ שהיתה קודם הזמן :

ריב דין מקנה דירת בית או חצירו או מקדיש דבר שלא בא לעולם וכו' ט' סעיפים :

א אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה אלא דבר שיש בו טעם אבל דבר שאין בו טעם אינו נקנה לפי' המקנה לחבירו (א)

אכיל' פירות דקל זה או דירת בית זה לא קנה עד שיקנה גוף בית זה לדור בו יגוף אילן לאכול פירותיו : החומר (ב) ידור פלו' בבית זה

ולא קנ' זין הדירה אפילו רק שעה אחת במשע שער שכתוב בו שראובן נתן לדור בביתו וקנה ממנו ע"ז (ג) יש לפרש העטר שקנה ממנו בענין המועיל והקנה לו הגוף לדור בו וכ"ס' חס' החזירו הקניין למטה בשטר דודאי

ליפוי כח כחזקתו ממנו בענין המועיל אבל אם לא כתוב בשטר רק וקנה ממנו שנתן לו לדור בביתו אינו כלום דאז שיקר הקניין קאי על הדירה ואין

בדירה ממנו שטר' שטר' שלפניה כתוב בו קניין שיר' כדאמרי' רק כתוב בו שנתן לו כח ליקח הפירות כזיקן חכמים הרי הודה שהקנה לו כפקדון חכמים ויש

לפרש שנתן לו בחופ' המועיל : ב וכן המוכר לחבירו אויר חורבתו ואויר חצירו אינו כלום אלא אם כן הקנה לו חצירו להכניס בו זיון

וכן כל כיוצא בזה : ג אבל אם מכר לאחר בית ואילן וחורבה נחצר ישיר לעצמו דירת הבית ואכילת הפירות ואויר החורבה ואויר

החצר טהני דהוי באילו פירש ששיר לעצמו מקום ואפ"ל לא הזכיר שיר בחצר כלל אלא מכר לו בית ואמר לו ונ"ס שדיוטא העלייתה

שלי אמרינן ששיר לו מקום בחצר להוציא זיון מהירוטא לחצר : (ד) ואם שיר לענמו זכות וגם שיר לחס' אחר אמרינן כמו ששיר לענמו

בעין יפה ובחופ' המועיל כד שיר לחבירו דודאי על עין אחר כתובין (וע"ל ס' ר"ע סעיף ו')

הסוכר גוף הקרקע לזמן קצוב ה"ז טבירה ומשתמש הלוקח כגוף כחפצו ואוכל הפירות כל זמן הטבירה ובסוף

החזר ר' לבעליה ומה הפרש יש בין המוכ' קרק' לזמן קצוב ובין המקנה אותה לפירות שהקנה לפירות אינו יכול לשנות צורת הקרקע ולא

יבנה ולא יהרוס (ה) אבל הקונה לזמן קצוב הוא בונה והו' סועושה בכל זמנו הקצוב כמו שעושה הקנין קניין עולם לעולם : ד ומח

הפרש יש בין המוכר שדה זו לפירותיה (ו) ובין המוכ' פירות שדה זו לחבירו שהמוכר פירות הישדה אין ללוקח להשתמש בשדה זו

כלל אפילו לזמן אלא בשעת הוצאת הפירות ויש לבעל הישדה להשתמש בה כחפצו אבל המוכר שדה לפירותיה אין בעל הישדה יכול לזמן אלא מרעת הלוקח ויש ללוקח להשתמש בה כחפצו

ז ומה הפרש יש בין הקונה שדה זו לפירותיה ובין המוכר שדה זו מחבירו שהקונה שדה לפירותיה יש לו לנטעה או לזרעה כל זמן שירצה או להזכירה והשוכר אינו כן כמו שיתבאר בסיומן ע"כ *

ז דין ההקדש ודין העניים ודין הנדרי' אינו כד' ההדיוט בקנייתו שאילו אמר אדם כל מה שתלך בהמתי יהיה הקדש לבדק הבית או

יהיה אסור עלי' (ז) או אתננו לצדק' אף על פי שאינו מתקדש לפי שאינו בעולם הרי זה חייב לקיים דברו שנאמר בכל היוצא מפיו

יעשה והואיל והרבר בן (ח) אם צוה אדם בשהוא ש"מ ואמר כל מה שיוצא אילן זה לעניים או כל שבר בית זה לעניים וכו' בהם העניי' ו וי"א דלא קנו ההקדש ולא הנדק כלום דאין אדם מקדיש דבר שלא בא

לעולם ומיילא דכרי' בעלים אבל אם אמר (ט) כשתלך בהמתי (י) הווינא חולין זה פירות וכו' או אתננו להקדש או לעניים חייב לקיים דבריו מטעם כד' ודוקא חס' הזכיר קיים אבל אם כנר מת אינו כלום (יא) סדרי אינו כחן סיקים נדרו ובכרה האחרונה היא עיקר וכן ראוי להורות וע"ל בסיומן ע"ב

סוף כ' ואם נשבע לקיים המקח ע"ל ס' ר"ע סעיף ד' ה' קנה קרקע ארעא שיעשו הקדש ולא הוציא מפיו כלום י"א דכיון שנמך בלבו לתת לצדקה חייב ליתן ויש מי שאומר דאף על גב דכתיב כל נדיב לב עולות חולין מקדשים לא ילפינן והאירנא כל הקדש' יש לו דין חולין שאין הקדש עתה לכרך הבית ואינו אלא לצדקה חלכך כל שלא הוציא בשפתיו אינו כלום : (יב) ויש להחמיר כסדרת הראשונה ועיין ביד' סוף סיומן נ"ח : ט' וכן אם אמר קרקע זה לכשאקנו יהיה הקדש אינו כלום שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אבל אם אמר לכשאקנו אקדישנו או אתננו להקדש הוי עליו נדר וצריך לקיים נדרו . וזהו סדרת הרא' שחולק על הרמב"ם שמוכר מאם אמר לכשאקנו יהיה הקדש חייב לקיים דבריו כמו שכתב כנרתו כסעיף ו' (יג) זכרנו המחבר שסתם לעיל כדברי הרמב"ם וכאן כדברי הרא' שאינו נכון .

ריג פירות כוורת ופירות שובך באיזה ענין יקנה וכו' ב' סעיפים :

א המוכר פירות שובך או פירות כוורת לחבירו קנה ואין זה מוכר דבר שלא בא לעולם לפי שאינו מוכר יוניא שיוולדו או רביש שיבא לכוורת (א) שאם הוא מוכ' שובך לפירותיו או כוורת לרביש שהרי הוא כמוכר אמת המים לחבירו שהוא נהנה בכל מה שיצוד בה כך זה הקנה שובך זה לפירותיו כמו שמוכר אילן לפירותיו : ב הביצים והאפרוחים עצמם שיש בשובך לא קנה אותם בעל השובך כל זמן שלא פרחו ורבר זה תקנת חכמים הוא ומשום ולא תקח האם על הבנים נגעו בה לפיכך הרוצה להשנות אפרוחים ובצים אלו לחבירו משעח על השובך (ג) שיפרע האמתות ויגבתו מעל הארץ ואח' ביקנה אותם וכו' באמת מרדכי הקנאות הטעלילין .

אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה אלא דבר שיש בו טעם אבל דבר שאין בו טעם אינו נקנה לפי' המקנה לחבירו (א)

אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה אלא דבר שיש בו טעם אבל דבר שאין בו טעם אינו נקנה לפי' המקנה לחבירו (א)

חשן המשפט הלכות מקח וממכר רמז מאמר קדישין

בית נאהד מחלו מתחלה אבל אם אמר בית אני מוכר לך וכול ליתן לו בית ד' על ד' :

רמז (א) והן המפרכים * א * מי כן פנקרל נגמ' ממדנות סע"ט כ' ואת המפרכות דבריו מבוחרים בהרמ"ט

והר"ט פכתנו למפרכת הוא אגן נקונה ששכנימין בהפן ומפרכי בהומיס בבית הנד דומיא דמכתשת מש"ה קתני מפרכים משמע שהן כלים אחרים בלאו הכי כלים שנותנין בהם זיתים הכתובים חכו נמי כונת ה"י שהקשה על הטור למה לא קתני מפרכת ע"ט דוק * (ב) ששוחן בהם זיתים * ואע"פ דמכרין בהם ג' כיון וסת * (ג) בית הוקמים * ו"מ הם כלים קטנים שנוטל מהם מים לרחנה * מ הגימ' הגדול' ששוחן בה מים הרבה (ד) הרי כולן מכורים * פירש אפילו בהמה ועבדים ושאר מקלטין * (ה) לא מכר את סוריה * היינו החיבת נקעה גדולה הסמוכה לעיר שא' שמופלת ממכה קנת מיש הפסק נוגמא ביניהן ושירים לפון סוריה סוף * (ו) ולא את צנותיה * היינו הכסדים הסמוכים לה * (ז) שאינו מורכב היינו קודם שיוקין * (ח) ואת בתולת השקמה * פירש בעוד השקמה בנחרותו והטעם מפני שהם קשובין כפרה נכסי עגמו אחד פדה מכר לו ולא שני פדות * (ט) זכה כולם * היינו בחרוב המורכב וסדן השקמ' וכדומה לו דהוי ליה כשני פדות ואין מנר ביניהם דקנה הזוכה בחוקה א' *

רמז (א) אמר ליה חון מחרוב זה מי חון מחרוב המורכב אבל אם אמר אחרוב שאינו מורכב חון מחרוב זה אין כאן

יתור לשון ואין לו דרך * (ב) האומר לחבירו * א * עין נס' פכתנ מעשה ב"א לירינו באח שמכר לחבירו שני מקומו ככה כ' באזה סך וכתנר אח' כדל"א היה לו אלא מקום אחד להרמ"ט * קשוב זה כמכירה אחד וכיון שכמנח שאחר מהם אינו ברשותו ודאי קברא נותנת דגם המכירה השניה בטל ריכול לומר כיון שכללתי אותה בסך אחד היתה מכירה אחד וגם שזה בעיני הרבה ולא אחד מהם כפי השומא ומכ"פ בקרקע דאין להם אונאה ולכרמ"ט הוה כשני מכירות ואין לנו כח להפניא ממון נגד הרמ"ט וכל המכירה בטלה וכ"מ בסיומן קפ"ט ס"ח ס"כ ומיהו הלוקח יכול לחזור אינו כונה

לבנו או בית אלמנות לבתו או שקבל עליו לפטותו עושה לו ר' אבהו על ו' מכר לו בית גרול עושה שמונה על עשר מכר לו מקו' פרקליו עושה י' על י' תרכך חצר ר"ב על ר"ב מלבד שני המחנות ודום כל בית וצית בחצי ארכו וחצי רחבו :

רמז המוכר חצר ובית חבר ומרחץ ועיר מה מכר בכלל :

א המוכר את החצר מכר בורות שיחין ומערות שכתוב ובל הבתים התיצונים הפנימיים ובתים שיש בחן החול והגזיות הפתוחות לתובה אבל שאינן פתוחות לתובה אינן נמכרות עמה דיו פתוחות לכאן ולכאן אם רוב השמישן עמה נמכרות עמה ואם לאו אינן נמכרות עמה ולא מכר את המטלטלין שבתוכה שאינן נמכרין - בכלל הכית הזמן שא"ל היא ובל מה שבתוכה הרי כל השמישן חביות אף על פי שמטלטלין מבורין : (כ) מחיטו ופערין (י) בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את בית חבר שבתוכה וי"א דאם שנה לו מנרים החינוכים סכל מכור דאמרין לגבי כור ודות וכנר נכבד לעיל סימן רי"ד רי"א גבי כור ודות וה"ה כאן : ב המוכר את בית חבר מכר את האבן הגרול הבנויה בארץ ששוחתים עליה זיתים ואת הבולגסאות של ארז שסומכין (הקופה) בהם בעת מחינת הזיתים ואת היקבים ואת הכלים שנותנים בהם הזיתים הפחושים (ה) והם המפרכות ומת הלוחות שנותנים סניב לזתים שלא יתפזרו אבל לא מכר את הריחים העליונה ובזמן שאמר הוא וכל מה שבבתוכו הרי כולם מכורים בין כך ובין כך לא מכר את הנכוש' שמכבשין בהם הזיתים ולא את הגנבל ולא את הקורה וי"א דאם אמר הוא וכל מה שבתוכו הרי אלו מכורים וכן ל"ל עיקר ולא את השקים ולא את המרצופים ואם א"ל בית חבר וכל השמישיו אני מוכר לך כולם מכורים ואם היו דרך לבית חבר חנייות (כ) ששוחתין בהם זתים או שושמין אם פצר לו מצדים התיצונים שלהן קנה הכל ואם לא קנה אלא מה שבתוכה : ג המוכר את בית המרחץ מכר את בית הנסריס שיש שבים על הם כשהם ערומים (ג) ואת בית היקמים ששולטים בהם המים ואת בית הספלי' שיושבים עליהם כחצר המרחץ כשהם

לבושים ואת בית הוילאו' שמסתמג' בהם אבל לא מכר את הנסרים עצמם ואת היקמים עצמם ולא את הספלים עצמם ולא את הוילאות עצמם ובזמן שא"ל הוא וכל מה שבתוכו הרי כלם מכורים בין כך ובין כך לא מכר את הבריכות המספקות לו מים בין בימות החמה בין בימות הגשמים ולא בית בינוס העצים ואם א"ל מרחץ וכל השמישיו אני מוכר לך הרי כלם מכורים אף על פי שהם נמצא לו ויש מי שכתב דרוקא כשהן בין המצרים וכתב לו אילן מצרנהא * המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות שובבות בית חברים בית השלחין שבה ואת הסמבנים לה ואת החורשים המוקפים לה ואת השדות הירועות לה ואת הביכרים של חיה ועופות ודגים שפניהם בנגרה אף על פי שרהקים ממנה אבל לא מכר המטלטלין שבתוכה ובזמן שא"ל היא וכל מה שבתוכה אני מוכר לך (ד) הרי כלם מכורים בין כך ובין כך (ה) לא מכר את שיריה (ו) ולא את כנותיה ולא את החורשים המוקצים ממנה ולא את החלק שיש לה בימלא את חתל' שיש לה ביבשה ולא את ביכרים חיה ועופות ודגים שאין פניהם בנגר * ה המוכר את השרה מכר את האבנים הסדורות לגרר ואת האבנים המונחים על העמודים מפני שהם לצרבה (ומכר מניו) ומכר את הקנים החלוקים המונחים תחת הגפנים כדי להעמירה ומכר את התבואה המועברת לקרקע אף על פי שהגיעה להקצר ומכר את מחיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע אע"פ שהקנים שלה עבים וחזקים ומכר את השומירה העשויה כשיש אע"פ שאינה קבועה ומכר את החרוב (ו) שאינו מורכב (ח) ואת בתולת השקמה אף על פי שהם עבים ומכר כל הרקלים שבה אפילו העומדים על המנר אבל לא מכר את האבנים שאינם סדורות לגרר ולא את האבנים שאינם מונחים על העמודים אף על פי שהם מונחות לכך : וי"א דאם היו מונחות פעם אחד על העמודים הרי אלו מכורין ולא את הקנים שבכרם שאינם מונחים תחת הגפנים אף על פי שהם מושפים וחלקים ומובנים לכך ולא את התבואה העקורה מהקרקע אף על פי שהיא צריבה לשרה (לייבשה סס) ובזמן שא"ל היא וכל מה שבתוכה הרי כולם מכורים בין כך ובין כך לא מכר מחיצות הקנים שהיא בית רובע אף על פי שהקנים שבת רקים וקטנים ולא מכר ערוגות קטנה של בשמים שיש לה שם בפני עצמה כגון שקורין לה בי ורדא של פלוגי ולא את השומירה כזמן שאינה עשויה כשיש אע"פ שהיא קבועה בארץ ולא מכר החרוב המורכב ולא סדן השקמה אפי' הם דקים ולא מכר את הבור שבה ולא את הגת ולא את השוכך בין שלמים בין חריבים וצריך המוכר ליקח להם דרך מהלוקח כדי שילך בה עד אותו הכור או הרות או הגת או השוכך שנשארו לו תוך השרה ואם פירש ואמר תוך מאלו אינו צריך ליקח לו דרך * ב במד"א במוכר מפני שהיה לו ללוקח לפרש ולא פירש אין לו אלא אלו אבל חנוח מתנה קנה את כולן בין בשרה בין בבית בין בחצר בין בבית חבר כללו של דבר הנותן קרקע קנה המקבל כל המחובר לה עד שיפירש * ודווקא מה שהוא בתוך הדבר היסן אבל מה שהוא חוץ ממנו כגון יניע וחדר וכדומה אין חילוק בין מכר לתנה : ז וכן האחים שחלקו חכה אחד מהם בשרה זכה בכלם והמחזיק בנכסי הגר החזיק בשרה (ט) זכה בכלם והמקדיש את השרה מקדיש את כולם : ח אף במוכר ולקח אין כל חרברים האמורים וכיוצא בהם אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו אבל במקום שנהגו שהמוכר כך מכר כך ה"ז מכור וסומכים על המנהג בין בקרקעות בין במטלטלי וזה עיקר גרול בבב דברי משא וסתן הולכים אחר לשון בני אדם באותו מקום ואחר המנהג :

רמז המוכר שדה ואמר חוץ מדקל פלוגי או חוץ מהאילנות או קרקע לזחואילנות לזה וכיצד יכתוב בשטר מכירה כדי להסתלק מן העירעורים ובו י"ד סעיפים :

א המוכר פירש לחבירו צריך שכתוב לו קנה לך דקל' ותמרי' וחוצין ואע"פ שקנה כל אלו אע"פ שלא פירש אותם נזי' השטר הוא : ב וכן המוכר קרקע לחבירו צריך לכתוב לו ולא הנתתי לפני במכר זה כלום כדי להסתלק מהריגים והשענות : ג המוכר שדה לחבירו והיו בו דקלים וא"ל חוץ מדקל פלוגי אם דקל טוב ומשובח הוא אותו הדקל לברו שייר והשאר ללוקח ואם דקל רע הוא ששייר לא קנה מהדקלים כלום וי"א דוקא המונים אמנו לא קנה אבל כל האילנות הפחותים ממנו או אפי' כיוצא בו קנה וכל אילן הנושא קב פירות מקרי דקל טוב וי"א דכ"ז נמין האילן ששייר אבל כל שאינו מינו קנה הלוקח הכל : ד מכר לו שדה ואמר חוץ מהאילנות אם יש בו דקלים בלבד שייר הדקלים ואם יש בו גפנים בלבד שייר גפנים וכן שאר האילנות חיו בה גפנים ורקלים לא שייר אלא הגפנים שהמוכר בעין יפה מוכר * וכן דקלים ואילנות היו בו אילנות וגפנים שייר האילנות ומכר הגפנים (ה) אמר לו חון מחרוב זה לא קנה כל החרוכין שנשדה והא דקאמר חון מזה כדי לשייר לו דרך וע"ל סימן רע"ו סעיף ה' * ואם הרקלים שייר לא שייר בהם אלא כל שאין העול כובשו וכל שהעול כובשו הרי הוא של לוקח ובכלל השרה נחשב : כולס ואם שאר האילנות הוא ששייר לא שייר בהם אלא כל שאין העול כובשו וכל שהעול כובשו הרי הוא של לוקח ובכלל השרה נחשב : מיהו אם כולס דקין שהעול כובשן טייר כולן * ה המוכר לחבירו קרקע ורקלים או מוכר לך אפילו לא היו לו דקלים אם רצה לקנות לך ב' דקלים הרי זה קנה המקנה ואין הלוקח יכול לנפך לו איני לוקח אלא קרקע שיש בו דקלים ואם אמר קרקע ברקלים אני מוכר לך אם הניח

מאמר קדישין הלכות מקח וממכר רמז ריו ריה השן המשפט קמ

דונה לקנות חלה פאתים ביהר פכ"ל • (ב) אם הגדילו פתח האור
 דאחילו לא הגדילה חלה בתוך מלא אורה וסלו נרדף לקננו שאם לא יפסה
 שמה וזיק ע"י מוספת הענפים כמלא אורה וסלו חזן לענפים • (ד)
 כל הענינים בו • * עינין בספר לחם משנה שהקשה על הרמב"ם • ח"ו
 צ"ו מהלכות עכנים (והוא) בהאמרה לעיל בסומן ק"ו : פסק כר' מאיר
 וכו' • ובספר 'מהלכות' • פסק דמערר שני ונסע רבני ביונה מן
 הגזע ספור ומן השרשית • וכן גבי מקח וממכר וכו' והיינו כר' יצחק
 שריבן כופו בטר עיקרו ואע"ג דתוב' סוף מסכ' כ"מ גבי הכי תרי דממוכא
 דהיינו מקח וממכר ומתני' דלא עביר בגמרא נריכותא משום דאיכא חילוק
 בכייתו לח מהרי הך חילוק אלא בין הכי תרי דממוכא אכל בין הך מתני'
 לערלה לא אהני כלל כר מעיינת בדברי תוס' כו' דאז אהני הך חילוק
 דמתני' לערלה לא הור נרדף בגמרא נריכותא דאיסור וממוכא דטובא איכא
 בין מקח וממכר לערלה החילוקים שכתבו תוס' כו' ח"ו נריבין אנו לתרין
 דלא חיתמר בגמרא הך נריכותא אלא משום מתני' לחילוקי • בין מתני'
 לערלה דליכא שום חילוק והנרדף גמרא לומר הך נריכותא כו' ח"ו כקשה
 שובא בדברי ריבנו פסותרן יכו' עכ"ל ולעכ"ד נראה לתרין כפשוטה דודאי
 הדמ' כס והאמרה אחריו פסקו כר' מ' וכו' ד' שריבן כופו בטר עיקרו ואף
 ע"ג דכ"מ הלכה כר' יכיון דכאן אפסקא הלכה כר' מ' ובכ"מ שיש פסק
 בדברי ר"ם הדריבן לכלל דהלכה כר' ידאף ע"ג דכאן אפסקא הלכה
 כר' מ' מ' אימא לך דהוה לא נכלל בדברי ר' מ' ובכדון דידן • ל' דלמא ר' מ'
 לא הכריע הכי אלא בפני גינות דביקר יניקה מן הקרקע ולא יונק משום
 ד"א וכן משמע מפרש"י שכ' דר' מ' פסק כר' מ' הואיל מעפרו הוא חייה
 שכל במקח וממכר וערלה דהאמת הוא ליונק כמו מעל האילן ל"א דפדי
 נופו בטר עיקרא אש"ה פסק ספיר כר' יו"ל בזה דגס ר"ם מורה בזה וכן
 משמע בפירוש רשב"ם כ"ב דף פ"ב שכ' סעעס דמן הפרשים לבעל הקרקע
 כיון שכל היניקה מן הקרקע ע"פ ל"ז דאע"ג דהלח"מ כ' דליכ' למימ'
 כסדרת התום כמ"מ מ"ש לפרש הכרעת ר"ם כן דלא הכריע אלא בפני
 גינות כיון שכל וניקותו מן הקרקע וראו לרברי שמעתי מאחד מחכמי ק"ק
 פראג מ"ש תוס' כ"ב מ"ש דף ק"ו ד"ה אילן העומד היכא דשותף יש לו
 כמו חלק בהפרשים ענפים כולם שלו דשריבן להו בטר עיקרו דירי' וס"כ יח
 לחלק ולומר הא דקאמר ר"י היונה מן הפרשים של בעל הקרקע וחייב
 בערלה אף דיונק מפרשים דבעל האילן כמ"ש בזה דשיקר יניקה מהקרקע
 אכל היונה מן הגזע יונק מהקרקע ומבעל האילן ח"כ ל"ד למתני' דהתם
 כל היניקה מהעליון • והא דקאמר הש"ס ופניא נמי גבי מקח וממכר
 וערלה כה"ג אף דאיכו עוה היינו שמופה ר"מ כאן כח של בעל הקרקע עפי
 מר"ו כמו במתני' ולהכי לא עביר נריכותא בסמוך אלא אערלה ואמקח
 וממכר כמ"ש התוס' ואף שכתבו תוס' לעיל דף ק"ו ביהיוד אכילו לרב
 דליה הכא שרי כופו כו' סובר ספיר כר' מ' היינו כוונת דבריהם לתרין רב
 אליבא דר"מ והרמב"ם לא חש לזה אי רב דלא כר' מ' דלא כריש לקיש
 דפסק כר' מ' ואין להקשו מכלי' להרמב"ם לחלק דאמת יש לו הוכחה גדולה
 וננומה ע"פ דאיתא במכתב גטין דף כ"ב ע"א נכחו בחרן ובתוס' ב"ה
 ובדאפרוס ל"פ כו' ותימא דלא מותי הכא מערלה ע"מ במהרש"א פכתב
 שיש להקשות שם מהך דמקח וממכר והנה לפמ"ש לק"מ שיש לחלק בענין
 ביניקה ככ"ל ומשום קיומא וזוהיניחו תוס' בתימא יליף הרמב"ם לחלק
 ככ"ל ודוק היטב ועיין לעיל בימין קס"ו ומ"ש שם • (ה) מכא מהאילן
 שמוך לארץ משום דמסתמא דעת המוכר היה שלא יכלה הלוקח האילן
 לגמרי בקנינתו אלא יחזיר וינמח ויגדל מהגזע מ"ה כתנו חו"ל שפור :
ריה (א) בית כור פפר הוא שדה פרגילין לזרוע עליה שלשים
 פאה : (ב) אפילו מלאה מים וה"ה בסלעים פאיכה
 גבוהין

בו שני דקלים קנה ואם לאו מקנה טעות וזא וחזר ואם אמר לית
 קרקע של דקלים אני סובר לך אין לורקלים שאין בלשון הזה אלא
 קרקע הראוי לדקלים ומיידא אם יש דקלים בקרקע קבאן • ככל פנין
 שאמר וי"א דאם אמר לו קרקע ודקלים אני מוכר לך אף על פי שיש דקלים
 בשדה אס"י לו דקלים במקום אחד נרדף ליתן לו עוד פני דקלים ואם אין
 לו ח"ו לקנות מיהו הקרקע קנוי לו דמי • וכדמות הן הקרקע והדקלים •
 חמובר ג' אילנות בתוך שדהו אפילו היו ג' נטרפות קשנות או
 ג' בדי אילן יש ללוקח קרקע הראוי להם • וי"א דאם הן דקין שהעל
 כונסן לא קנה הקרקע שנינים • ואפילו יבשו האילנות או נקצו יש
 לו קרקע הראוי להם וטעם אחרים תחתיהם וקנה כל האילנות
 שביניהם וכמה הוא הקרקע הראוי להם תחתיהם וביניהם וחוצה
 להם במלא האור' וסלו וזה המקום שרוא פלא אור' וסלו אין אחר
 מהם יכול לזרעו אלא מדעת חבירו • אבל הקרק' שניניהן ארע כלוקח
 ואם סויר המוכר הקרקע שניניהן לעצמו אפי' הכי מקום האילנות כלוקח
 ויכול לזרעו אחרים אם יצו : ז' כמח דברים אמורים בשו"ת
 האילנות עומדים כמו ג' פטפטי (כירה) שהרי הם שנים זה כפרה
 זה והשלישי מבוזן ביניהם ומרזחק מהם וחזא שיהיה בין כל אילן
 ואילן מארבע אמות ועד י"ו ומהיכן הוא פורר מהעיקר הרחב של
 אילנות אבל אם לא היו עומדים בצורה הזאת או שהיו מקורבים
 פחות מר' אמות או מרזחקים יותר מ"ו אמה או שלקח זה אחר זה
 או שמכר לו ב' בתוך שדהו ואחר על המצר או שנים בתוך שלו ואחר
 בתוך של חבירו או שהפסיק בור או אמת המים או רשות הרבים
 ביניהם הרי זה אין לו קרקע לפיכך לא קנה האילנות שביניהם
 ואם יבש האילן או נקצץ ילך לו • והוא סאין גזעו מחליף אכל אם
 גזעו מחליף אין זה אילן חדש אלא כעולה מן הגזע דמי והוא משל בעל
 האילן : ח' כל מי שקנה ג' אילנו' ויש לו קרקע (ג) אם הגדילו
 והוציאו חומר יקוצ' ברי שלא ימנע הדרך על בעל השדה : ואם
 החומר אומר שגדילו והלוקח אומר שלא בגדילו על סלוקח להביא רחיה
 וכל השרינים והאמירים היוצאים מהם ואפילו מהשרשים הרי הם
 של בעל האילנות שהרי יש לו קרקע • ט' הקונה שני אילנות
 בתוך שדה חבירו אין לו קרקע לפיכך אם מת האילן או נקצץ אין לו
 בלוס : מיהו יש לו כמלא אורה וסלו וכ"ש תחתיה ללקט שם פירותיו ואין
 המוכר יכול לזרוע שם גס יש ללוקח דרך ללקט פירותיו מן האילנות שקנה
 הגדילו ב' האילנות והוציאו שרינים ואמירים יקוצ' שכא יצמחו
 בארץ ויאמר למוכר ג' אילנות מכרת לי ויש לי קרקע : אבל אם
 נתפסעו הענפים אפילו למרחוק ח"ו לקוח • י' כל העצים
 שקוצץ בעל השני אילנות מהם העולה מהצדדים והוא הרואה פני
 החמה הרי הוא של בעל האילנות והעולה מהשרשים והוא שאינו
 רואה פני החמה הרי הוא של בעל השדה וברקל אין לבעל הרקל
 מן העולה בלוס לפי שאין לו גזע : י"א המוכר קרקע ושייר
 אילנות הרי יש לו חצי הקרקע כולח שאילו לא שייר בקרקע היה
 אומר לו הלוקח עקור אילנך : ויש אומרים דאין לו אלא הקרקע הנרדף
 להן • י"ב וכן אם שייר שני אילנות בלבד יש לו קרק' הראוי להם
 שאילו לא שייר הקרקע היה הלוק' אומר עקור אילניך ולך : י"ג
 טבר הקרקע לאחר והאילנות לאחר והחזיק זה באילנות וזה החזיק
 בקרקע זה קנה האילנות עם חצי הקרקע וזה שהחזיק בקרקע קנה
 חצי הקרקע בלבד וי"ח וסבירא להו דאין לבעל אילנות בקרקע כלום
 רק אם יצאו יוכל לטעם אחרים תחתיהם : י"ד הלוקח זתיס מחבירו
 לקוצ' (ה) מניח מהאילן סמוך לארץ ב' גרופיות וקוצץ לקח בתולת
 שקמה מנביה ג' טפחים וקוצץ סרן של שקמה שני טפחים ובשאר
 אילנות טפח וקוצץ בקנים ובגפנים מן הפסק ולמעל' ברקלי' ובארזים
 חופר ומשרש לפי שאין גזע מחליף •

ריה המוכר בתוך שדהו אמת השלחין או דרך יחיד או דרך או מקום לעשו קבורה וכו' סעיפים :

א' חמובר לחבירו בתוך שדהו מקום אמת המים להשקות בה בית השלחין נותן לו בתוך שדהו אמת שרחבה שתי אמות ואמה מכאן ואמה
 מכאן לאנפיה ואם מכר לו אמת המים להשקות בה בקילון נותן לו אמה שרחבה אמה וחצי אמה מכאן ואמה לאנפיה : ב'
 אילן האנפיים בעל השדה נוטען אבל אינו זורען • שחזרעו ומקלקלים את הקרקע ומקלקלים את אמת המים • ג' אמת המים שכלו אנפיה
 בעל האמת פתקן בעצר אנתו (השדה) שע"מ כן קבל עליו המוכר לחיות אמת המים בתוך שדהו • ד' חמובר לחבירו רדף בתוך שדהו
 אם דרך היחיד מבר לו נותן לו שתי אמות וסחצה רחבה כרי שיעמד חמור במשאו על אורך הדרך • והוא דלא סיימי מחינות אכל סיימי נרדף
 לתת טפי • מבר לו רדף בין עיר לעיר נותן לו ששנח אמות ברוחב הדרך מבר לו רדף הרבים נותן לו רוחב י"ו אמה : מבר לו לפעמר נותן
 לו בית ר' קבין • ה' האומר לחבירו בור כותליח אני מוכר לך נותן לו רוחב הבותל ג' טפחים : ו' חמובר מקום לחבירו לעשות לו קבורה
 או המקבל מחבירו לעשות בו קבורה עושה מערה ופותח לתוכה ששנח קברים ג' מכאן וג' מכאן ושני' מבגדר הנכנס למערה מרת המערה
 ר' אמות על שש וכל קבר וקבר ד' אמות אורך ורוחב שש טפחים ורוס ז' נמצא בין כל קבר וקבר ששן הצדדים אמה ומחצה ובין שנים
 האמצעים ג' אמות : ז' חמובר קברו ודרך קברו מקום מעמרו והספרו באים בני משמחתו וקוברים אותו בעל פרהו של לוקח ונותנים לו
 דמי הקבר שקברו אותו בה :

ריה המוכר ביתו כור עפר ויש בו סלעים ובקעים וכו' סעיפים :
 א' האומר לחבירו (ה) בית כור עפר אני מוכר לך • וה"ה אם אמר בית כור לנר : והיו בתוך השדות גאיות קטנים עמוקים • טפחים אצ"פ
 שאין בו מים או סלעים גבוהין • טפחים רחנן ר' ואין בהם רובע הקב אין נכללין בתוך הבית כור שאין ארס רוצה ליתן מצותיה במקום
 ג' נגדמים בשני' או ג' מקומות ולוקח אלו הגאיות והסלעים בכלל הבית כור בלא רמים • וי"א דכפארו למוכר ומ"ש הלוקח נרדף לקח פאר השדה
 בלנד

דמי הקבר שקברו אותו בה :
ריה המוכר ביתו כור עפר ויש בו סלעים ובקעים וכו' סעיפים :
 א' האומר לחבירו (ה) בית כור עפר אני מוכר לך • וה"ה אם אמר בית כור לנר : והיו בתוך השדות גאיות קטנים עמוקים • טפחים אצ"פ
 שאין בו מים או סלעים גבוהין • טפחים רחנן ר' ואין בהם רובע הקב אין נכללין בתוך הבית כור שאין ארס רוצה ליתן מצותיה במקום
 ג' נגדמים בשני' או ג' מקומות ולוקח אלו הגאיות והסלעים בכלל הבית כור בלא רמים • וי"א דכפארו למוכר ומ"ש הלוקח נרדף לקח פאר השדה
 בלנד

חשן המשפט הלכות מקח וממכר ריח ריש מאמר קדישין

על כן סיכל להענין המחדש ביהם . ב ודו פחות מכאן (ג) אפי' מלאי ווי' נמדדים עמו בר' א בשלא רוח בהם (ג) אלא בית ד' קבין והיו הר' קבין מבלעדי' גרוך חמשת קבין (ד) בתוך רובח של שדה אבל חזן יותר על ד' קבין (והם נבזים שלסה) או שהיו במסורה הרבה או אינם נבלעים (ה) אע"פ שאין בחי' אינם נמדדים עמה : ג היו נבלעי' רובן במיעוטים או מיעוטן ברובן או שהיו שחילקין במותיט שדה או כמד שזול או במט משולש או שהיו בצדדין או שהיו דרך עקלתון כל אלו ספק וחמוציא מהבירו עליו ארציה : ד נבן אם חיה עפר למעלה וסלע מלמטה או סלע אלקעלה ועפר מלמטה ה' ספק . ד' היה בו סלע יחירי אפילו בית רובע לכור אין נמדד עמה ואם היה סמוך למצר אפי' כל שהוא אין זה נמדד עמה חסין עפר קבין סלע למצר חרי זה ספק כל אלה דברי הרמב"ם ס' חכ"ס דעות אמרו דניש' אלו והניח העור : ז אמר לו בית כור עפר אני מוכר לך אפי' היו בה גאיות עמוקים י' טפחים או יותר או סלעים נבזים עשרה טפחים או יותר הרי אלו נמדדים עמה . (י) וי' א דוקא שאין בהם ד' קבין וכ"ז מיירי שאין הלוקח עומד בתוך הסדה חבל אס עומד בתוך הסדה היו כאלו אמר בית כור עפר אני מוכר לך הן חסר הן יתיר ואפילו חסר ו' קבין ומחנה הגיעו : ז האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך טרה בחבל אם פיתה כל שהוא מנה לו טן הרמים ואם הותיר כל שהוא יחזיר לו . ח א' ל בית כור עפר (זה) אני מוכר לך ה' זכמי שמירשואמר בית כור עפר בין הסר נין יתר אם פיתה מהמרה (ו) אחר מבר' שחוא רובע לכל טאה או היתיר רובע לכל טאה הגיעו יתר על כן ישוב עמו על כל הרבעים שהסרו או הותירו וכל שפיתה טבית כור ינכה לו טהרמים וי' דוקא נפחת שרדין נקרא בית כור אבל יתר מכן לא דא' בית כור קאמר ליה דדוקא חסין לו קרקע יותר הכל חסר לו בית כור נדרתיו נותן לו בית כור מכוון : ובל שהותיר על בית כור יחזיר לו : ז ומה הוא מחזיר לו אם היה התוספות פחות מט' קבין מחזיר לו דמייה בשעת המכירה ליעות פח המוכר ואם היתה התוספות סמוכה לשרח אחרת של מוכר מחזיר לו אותה תוספת קרקע שהרי סומך אותה לשאר שרדיו ואינו טפסיד כלום : י היתה התוספות יהירה על תשעה קבין נותני' רובע לכל טאה וסאה והנשא' יתר על הרבעים אם יש בו תשעה קבין נותן כל הרבעים כולם עכ' היתר בהקרקע ונותנו לו בשעה שלקחה ממנו . יא (ה) בר' א' בשריחה בזול בשעת מכר והוקרה בשעת החזרת היתר אבל אם היתה ביוקר

נבזיהן עשרה טפחים אפילו לאו לוריעה כלל כמדדן עמה עמוס דאין לך סדה שאין בה טפחים או גאיות והיה ללוקח להתנות ע"מ שתתן לו הכל במימור דוקא . (ג) אלא בית ד' קבין מי' ד' קבין לכור ועפ"ז לפי ערך . (ד) בתוך פונ הסדה מי' הסדה טולה היא בית כור להיכונן ל' שאין ממנה דרובה ממנו הוא ט"ז שאין וכענין טפחים אלו חמשה קבין בתוך הט"ז שאין והיכונן סיהיה הרבועה ארובה וטפחים ברחבה כמסכת גטרה באורך ט"ז שאין באופן שאם תחתכה לרבע' חסכות וטפחים זה כנר זה דריוטע לא יחזיקו יותר מה' קבין וכשיהיה הרבועה כמסכת לארבה פה"ו שאין יגיע לכל בית סאה מהן רובע טפחים ורביעיות מרביעיות הקב מקב המיסור שנכלע בתוכה שהרי ברבועה ארובה וטפחים הוא י"ו רובע טפחים דרביעיות הקב מיסור כשתחלק ה' קבין טפחים ל"ו חלקים וגם הקב חמוסי של מיסור שנכלעים בהם הטרפסין תחלק ל"ו חלקים יהיה מהם ט"ז חלקים כ"א רביעיות דרביעיות הקב : (ה) חת' פ שאין צהס' פי' גבוה (ו) וי' א דוקא שאין בהם יותר מד' קבין ככ"ל . (ז) א' מכ"ד פירש ח' מכ"ד בטאה שהסאה ששה קבין וכל קב תחלק לרבעים תמנה בטאה כ"ד רביעים . (ח) נד' ח' ל' נד' א' ל' דיר הלוקח תל השליוכה ונתיכה לו כשעה שלקחה ממנו . (ט) ולא כמנה אלא ק"ן כ' המ"מ ה"ה אס היה חסר מחנה . (י) אפילו בתים . יא יש לספק אם העבדים בכלל בתם קרקעות . וכ' ה"ך ולא יעבד מאי מספק ליה פא פשיטא דאיהו בכלל מקרקעי אלא מטלטלי וכדלקמן פ"י רמ"ח פ"ו דספק המחבר כן והע"נ לא העתיק כל דבריו וכתב שהרמ"ה חולק ולא דק שה"ך כ"כ לדעת המחבר שספק כן וכ"כ לפיטתו כמ"פ זכ"ו דקטונן כדעת הר"ן והר"ם שגם הרמ"ה לא כ"כ אלא בשאמר כל מטלטלין מסא"כ הכא דגם הרמ"ה מודה ע"פ . (יא) ואם אמר כל נכסי אכל הר"ר יונה והר"ם ס"ל אפילו לא אמר כל אלא נכסי סתם הכל בכלל נכסי . (יב) על המוכר להביא ראיה : יא דוה לא היתה של ראובן ואם מביא ראיה ח"נ לתנו לו אלא האחרת והסמ"ע חולק על הש"ס ולעכ"ד נראה שאין רונה לפרש כדכ"ס מעט דחפ"פ שמביא ראיה שדה א' לא קנה ראובן ס"ס סנן סהדי שכוונת הלוקח אלא עליו שקרובה על סס ראובן כפי כל מס"ה כ' הש"ס שנהיך להביא ראיה שמכר לו השדה הסני' וכו' ע"פ :

רי"ט (א) רק תלס נמורה . יא פי' כשיש ללוקח קבין שהוא פיעור סדה . (ב) מוד הרביעי לא קנה : יא פירש

והיזלה אומרים ללוקח אם רצית ליתן לו דמי התוספות בולו תן לו דמים כפי הממכר ואם רצית ליתן לו קרקע תן לו כמו שישה עבשין : כל מה שכתב מתחלת הענין ע' עד כאן לטון הרמב"ם הוא פרק כ"ח מהלכות מכירה : והמגיד משנה הניח שם בנ"ב והעיק' כדעת י"א כי כל מה שאם פחות מט' קבין הרשות ביד המוכר ליקח קרקע או אעות ואם נותן לו מעות נותן כשעת הול צין היתה כולל והוקרה או היתה ביוקר והוללה . אבל היתה לו סדה אחרת סמוכה לתוכס' זה נותן לו קרקע . וכ' אס היה התוספות ע' קבין ומחשנין כל המותר בין הרבעים בין הכסאר + יב דין חצי קב בנינה כדן פ' קבין בשדה שאם הותיר בנינה פחות מחצי קב על הרבעים אינו מחזיר לו אלא דמים הותיר חצי קב מחזיר לו כל הרבעים עס היתר ברמיזה או קרקע כשעת הול של עת החזרה : ג' מכרה שדה ונעשה נינה ביר לוקח או נינה ונעשה ישרה ה"ז ספן אם מחשב לו כדן שהיתה בעת המכר או כדן שהוא עתה . ד' האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך מרה בחבל בין חסר בין יתר או שא"ל בית כור עפר אני מוכר בין חסר בין יתר טרה בחבל הלך אחר הפחות שבלשופת ואין לו אלא כדן אם חסר אם יתר . ז' מבר לו בית כור זא"ל בפיטמים ובמצרים פיתה שתות או היתיר שחזר הגיעו פיתה יתר על שתות ינכה לו מחרמים הוסיף לו יתר על שתות יתן לו דמים או קרקע חבל לפי ששיר אם הנשאר בשדה פחות מט' קבין ובנינה פחות מחצי קב ולא היה פמאך לשדה המוכר מחזיר לו דמים : ז' המוכר לחבירו שדה שהליקה יודע אותה ואת מצריה וכבר הורגל בה אפי' א"ל יש במרתה מאתים (ט) ולא נמצא אלא ק"ן הגיעו שחרי ידעו וקיבל ומה שא"ל חשבון מאתים כלו' שהיתה שוה כמו אחרת שיש במרת' מאתים : י' האומר לחבירו בית כור פלו' אני מוכר אע"פ שאין במרת' אלא לתך הגיעו שלא מבר לו אלא מקום הנקר' בית כור לפיכך צריך המוכר להביא ראיה שהוא נקרא בית כור : י' וכן האומר לחבירו פרס שלי בטקום פלוני אני מוכר אע"פ שאין בו גפנים הגיעו והוא שהיו קורים איתו כרם ובן האומר לחבירו פרוס זה אני מוכר לך אפי' אין בו רימונים הגיעו והוא שיקרא פרוס וכן כל כיוצא בזה : י"א כל אלו הרברים במקום שאין שם מנהג אבל במקום שיש מנהג הלך אחר המנהג ואחכ לשון רוב אנשי המקום : י' האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך שמיין כמה שוח כל השרה ונותן לו מהכתב' שבה מה ששעה חצי הרמים של כל חשדה וכן אם אסר לו מציה בררוס אני מוכר לך שמיין לו רמי' כולה ונותן לו פדרומה כחצי כל הרמים ומקבל עליו הלוקח . וי' א' דהמוכר נותן מחלקו הנמקס לנפות כו' גר כו' לעשות בחלקו מקום הגדר ומאדורי הגדר סמוך לגדר חריק קטן רחבג' טפחים וחוצה לו חריק אחר גרוך רחב ו' טפחים ובין שני החריצין רוחב טפח כל זה כרי שלא תקפוץ הנמי' : י' א' היה לו חצי השדה ואמר לחבירו חצי שיש לי בשדה מכרתי לך קנה החצי כולו : א"ל חצי השדה שיש לי לא קנה אלא רביעי : (וע"ל סימן ר"ד ס"ז) . י' א' היה לו בקעה גדולה ובתוכה שדות הרבה ובל א' חלוק במצר שלה ומכר לו בה שדה ומצר לו מצרי הבקעה לא קנה אלא שדה א' אע"פ שיש מעט שקורי' לבקעה שדה : (וע"ל פי' ר"ד ס"ז) אבל אס אין מנר מספיק קנה הכל דכל המוקף במנר א' נקרא פל' א' ועיין ריש פי' ר"ט . י' א' האומר לחבירו שדה רבי חייא אני מוכר לך והיו לו שתי שדות הנקראים בשם זה לא קנה אלא הפחות שבהם : י' א' האומר לחבירו שדות אני מוכר לך מיעוט שדות שרים אמר ליח כל שדות אפי' שלש וד' חוץ מנגות ופרדסים א"ל נכסים אפי' נגות ופרדסים ודוק' פאמר שדות אבל אס אמר קרקעות הכל בכלל (י) אפילו נתיים אמר לו כל נכסים אפילו נגות ופרדסים אבל לא בתים ועברים (יא) ואם אמר ליה כל נכסי אפילו בתים ועברים וכל המטלטלים היוצעים לו ואפילו תפילין שבראשו בכלל המכר . ודוקא פאמר כל נכסי אלא אס אמר נכסי דבר פלניא לא מכר לו המטלטלים פאקיה מאימא פ' לוני דאין מטלטלין נקראים על פס המוכר : י' א' האומר לחבירו שדה ראובן אני מוכר לך וכיון שבא הלוקח להשתמש בה אמר ליה המוכר איגה זו השדה שהיתה של ראובן אלא כך היא קרויה ולעולם לא היתה לו אלא זו היא שהיתה של ראובן ולקחתיה ממנו והיא שמתתי לך (יב) על המוכר להביא ראיה ואם לא הביא ראיה זכתה הלוקח בה שכל העם קרוין אותה של ראובן :

רי"ט כיצד מסיימין המצרים ואם לא סיימם אותם וכו' סעיפים :

א' האומר לחבירו שדה פלוני אני מוכר לך קנה כולה אפילו היא גדולה הרבה אף על פי שלא סיימם המצרים כל זמן שאין מצר מספיק : מנר לו מנר מוכר ומערכי ולא הו' יר נפוני ודרומי קנס כל הסדה ולא אמרתי של יאקא (ח) רק תלס אחר נמורה ותלס א' נמורה : ב מצר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי ולא מצר רביעי קנה חשדה כולה אבל (ג) מצר הרביעי לא קנה : (כינר) אס היה (ג) מובלע בין המצרים

מאמר קדישין הלכות מקח וממכר רכה רכו חשן המשפט קיב

למזכר .

רכה אם קיבל עליה אתם שאירע או התנה בפירושה שלא יהיה עליה אחריות טוברים :

א כל המוכר קרקע או עבד או מטלטלין חריזי חייב באחריותו כיצד אם בא אחר והוציא המקח מיד הלוקח מחמת המוכר טוור הלוקח ונטול (ה) כל הדמים שנתן מן המוכר שהרי ניקח המקח מחמתו כך הרין בכל ממכר אף על פי שלא פירש הלוקח דבר זה אלא קנה סתם אשילו מבר הקרקע בשטר ולא הזכיר בו אחריות הריזה חייב באחריותו שאחריות שלא נזכר מעות סופר הוא .

ב ברא כשהוציא המקח מיד הלוקח (ג) כבר של ישראל בנתן שהיה המקח מטלטלין והיו גנובים או גזולים או שחיתת הקרקע גזולה או שכא בע"ח של טובר וטרפה מיד הלוקח והכל כבר של ישראל (ג) אבל אם חכתי ואם שהוציא המקח מהלוקח (ד) בין בדין המלך בין בערכאות שלחם אין המוכר חייב באחריותו ואף על פי שהכתי טוען שהמוכר נכח תפץ זה או גזלו ממנו (ה) והביא עידי בותים על כך אין המוכר חייב בלום שזה אונס הוא ואין המוכר חייב באחריות אונס : ג במה דברים אמורים בשלא התנה עמו (ו) אבל אם התנה עמו שכל אונס שיוצא בקרקע זה יהיה חייב לשלם אפילו בא בותי וגזלה מחמת המוכר חייב לשלם אבל אם נסמך חנהר שריה משיקה אותה או שחזר הנהר לעבור בתוכה ונעשית בריכה או שבאח חצה וחשלת אותה הרי זה פטור שאילו וכיוצא בהן אונס שאינו מצוי הוא ולא עלה על לב המוכר רבר זה חסלא בעת שהתנה (ז) וה' לכל תנאי ממון שאומרים דעת המתנה ואין כוללין באותו תנאי אלא דברים הירדעים שבגללן היה התנאי והם שהיה ברעת המתנה בעת שהתנה : ד מעשה באחד ששבר מלחים להביא שומשימים למקום פלו' והתנה עמהם שהם חייבים בכל אונס שיארע להם עד שיגיע השומשימים למקום פלוני ונפסק הנהר שהיו מוליכין בו ואמר חכמי'ז אונס שאינו מצוי ואין חייבי' לתוליד השומשימים על גבי חמה עד אותו מקום וכן כל כיוצא בזה : ה' אם התנה המוכר בפירושה שלא יהיה עליו אחריות אפילו אם נרע בוראי שהיתה גזולה והוציאה הגזול מיד הלוקח אין המוכר חייב בלום ואין צריך לומר שאם בא ב"ח וטרפה שאינו מחזיר לו כלום שכל תנאי שבממון קיים : ו' המוכר לתבירו מרתף של יין והתנו ביניהם שלא יהיה אחריות על המוכר רק אם תשבר הכית או תשפך בלבר ולא יהיה אחריות על הלוקח אלא לענין הטעם בלבר בנפגם יחמץ אם אחר כך לא אירע בי אס (ח) אונס ניסוך הוא על המוכר :

רכו המוכר שדה שלא באחריות או יצא עליה קול ערעור וכו' וסעיפים :

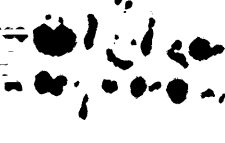
א ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ובא לו והוציאה מיד שמעון אם רצה ראובן לעשות רין עם לוי עושה ואין לוי יכול לומר מה לי ולך והרי אין עליך אחריות שהרי ראובן אומר לו אין רצוני (ה) שיהיה לשמעון תרעומות עלי שחפסיר בגללי :

ב אבל אם נתן לו כמתנה לא יוכל לסעק בעדו דהא ליכא כאן תרעומות ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות וחזר ולקחה משמעון באחריות ובא ב"ח של ראובן לטרף אותה ממנו אינו יכול לחזור על שמעון שאף על פי שלא קבל עליו אחריות לשמעון (ג) אחריות עצמו קבל שלא יהיה הוא המוכר והוא המוציא לעצמו אבל אם בא (ד) בעל חוב של יעקב אביו וטרפה מיד ראובן תזור ונוב' כל הדמים משמעון : ג המוכר שדה לחבירו שלא באחריות (ה) חייב באחריות רנפשיה ודוקא בזכות שיש לו בשעת מביעה אבל אם בא לו זכות לאחר מבאן חזר עליו : ד (ו) אפוטרוסטים שמכרו בגבסי יתושים לא אמרין האחריות רנפשיהו קבילו : ה' המוכר קרקע לחבירו ואחר שקנה בא' מחרבים שקונים בתם (ו) קודם שישתמש בה יצאו עליו מערערין ח"ו וכול לחזור בו שאין לך מום גדול מזה שעריין לא נהנה בו ובאו התובעים להיכר יבטל המקח ויחזור המוכר את הדמים ויעשר' עם המערערים (ח) ואם נשתמש בה הלוקח כל שהוא אפילו דש המצר שלה ועידבו עם האבן אינו יכול לחזור אלא עושה רין עם המערערים ואם הוציאו פירו ברין חזור על המוכר ברין כל הנדרשים (ט) וכל זה מירי בערעור פלא נתברר

הפנה וכו' דין זה חליבה דכ"ע . (ח) ושלם הדמים למוכ' פי' ולא חמרינון כיון להפנה עדיין לא נתן המעות על המוכר הנח להנחיל מידו עליו הראיה קמל'ן דלא :

רכה (א) כל הדמים שנתן גס חני השבח גובה הנע"ח מהלוקח וחזור הלוקח וגובה אותו מהמוכר : (ב) ככ"ד של ישראל דוקא כ"ד אבל אם מסר לו הלוקח מעצמו ע"פ עדותיו לא יוכל לחזור על המוכר באחריות דיל' אחוי סירסך ואפלט לך . (ג) אבל אם הכותבי הוא כתב הכ"ח האם ישראל אכס וכ"כ גס הכ"י . (ד) בין ברין המלך אש"ג דרין מלך דין הוא ה"מ מה שפוסה מדצתו מנד חוקי המלכות עשה"כ זה דמוסך הרין ע"פ עידי כותים ויש לחוש שמפקדין לטכיו . (ה) והביא עידי כותים הא אס מצויא עדים ישראל יס חייב המוכר דהא אלו אתו לב' ישראל ג"כ היה שורף ובעה"ג אמרינון דרין מלך וערכותיהם דין אבל כותי חפילו לקח החמור ולא לקח האוכף דאיכא למימר דהכותבי אומר אמת שהרי אינו כושל אלא שלו כיון שלא נשל האוכף אש"ה אינו חייב באחריות : (ו) אבל אם התכה' בתשו' הרא"ש ראובן שקיבל בית אשכנתא מכותי ומכרו באחריות לשמעון ועתה תבע הכותי את הישרי לדין בערכותיהן ודכו לגבות השכירות של כל השנה מפני שאומרים שאסור ליקח ריבית אם ראובן חייב לשלם לשמעון ופסק דחס המכהג כד' חו שהוא דינא דמלכותא אין ראובן חייב להחזיר לו נוקו ואם בא מחמת ראובן חייב לשלם לו . (ז) וה' לכל תנאי ממון וכו' כ' הר"מ בשם תשובת הרא"ש ראובן שמכר קרקע לשמעון ליתן לו המעות לאחר זמן ונתן ליד הסופר לא כתקום התנאי דלו ולא לאחר משמש והמקח בשל . (ח) יאונס ניסוך הסעס דאף דקיבל עליו עליו אחריות דאחא מילמא היינו כגון שפיכה שכרה לחפיקי ביסוך דלא ס' ד' והע"ז כתב אס קודם שאירע הניסוך כגון שכלו אכסיס לשלול הכפסים טעם היין והאוכר מתרה בו שיטול הלוקח היין או יבטל המקח והוא ילך עם ויטלנו וודחי שומעין להמוכר דלאו כל כמיניה דלוקח לנרוס לו היוזק בידים ואם יאמר הלוקח לך והכל יכר והעמיתה לכוני במקום טוב הרין עיון רק שלא יכול לכוף למוכר שיהא היוזק במקום סכנה ויהא באחריות המוכר עיין בסור בס"ס זה משמע דיקח מהלוקח מוחק ששדיין לא נתן לו המעות וחוקי ממוכא בחוקת מאריה כדיון המע"ה :

רכו (א) שיהיה לשמעון תרעומות ויש כ"מ גדולות עיין בסמ"ע (ב) אבל אם נתן לו פי' בלא אחריות דאי באחריות ויש לו הפסד מחמת השבח . (ג) אחריות ענמו קבל שלא יהא הוא עצמו המוכר והמוניא לעצמו כגון זה שכל להניא המעות מידו דשמעון לעצמו (ד) כ"ח של יעקב אביו פי' הסרה היתה של יעקב וראובן כנו ירעה ממנו ומכרה לשמעון ובא בע"ח ליעקב וטרפה . (ה) חייב באחריות דכספו כגון זה שנסעיק שקודם זה שהיה המוכר והוא המוניא וכל כיונא כזה וזכות הנ"ל היה לו בשעת מכירה דכשפעה שמכר ראובן הסרה לשמעון שלא באחריות היה זכות ראובן כזה שאס יבוא בע"ח סכ"לוה לו ויעטוף משמעון שלא יחזיר עליו בזכות כזה אמרינון ראש"ש שמכר לו שלא באחריות מ"מ אחריות כזה קיבל עליו שלא ויהיה הוא עצמו המוכר והמוניא אבל אם היה חייב שמעון לאביו ראובן שהא יעקב ואחר שמכר ראובן לשמעון הסרה מת יעקב ורש ראובן החוב (והיינו סיכול לגבות הקרקע משמעון כשכיל חוב אביו ואח"כ בא בע"ח דראובן ולקח הקרקע יח"ת ראובן יכול ראובן לטרף משמעון דהוה זכות הב"ח לאחר מכאן ואש"ג ריהא המוכר והוא המוניא דה"ל כלאו הלוהו ראובן אחר המכיר היינו מטעם ד'אוי יעקב חיו בע"ח של ראובן היה גובה קרקע מיד יעקב היה גובה ה' רק מיד שמעון כגד חובו והיו ממש כאלו ראובן הלוה לו כהיום מחרשורק היטב ודלא כמו שמוחקים וגורמים כמ"ע ועושיין כחכם פעות כמ"ע . (ו) אפוטרוסטי שמכרו דהוי כנו שמכרו הכ"ד ואם יש לרין פטר מוקד' הוא גוב' בו כן האפוטרוסס (ז) קודם שישתמש וכ' הסמ"ע אבל הרא"ש וספור פירשו דהעיקר תלוו אס כבר נתן המעות אין הלוקח יכול לחזור בו אפילו ראו הכ"ד אמתלא בדבר בערעור משום דמוכר מני למימר אחוי סירסך והאי דייס אמריו ר"ל סלוקח הולך חמינר טדס לראות אס היא כאשר אמר המוכר וכן הט"ו פמה על המור"ס שלא הביא דעה זו . (ח) ואם נשתמש בה א' כ' הט"ו דמירי ג"ס שכבר קנה באחד מהדרכים הקוניס דהא ע"ו קאמר שסכא דרישא קודם שנסתמש וא"כ קשה הא בתמימים לחור קנה הסרה כמ"ס במימון קנ"כ וכ"ל דהא"כ קנה כזה אלא דכאן בעינן שלא יהא בענין שהוא אונס דהיינו דוקא כ"ו שלא כהנה מקרי הערעור מום כמו שמורה כלפון כאן סכ' שעדיין לא כהנה ובאו התובעים כו' דאלו כהנה קנת כבר סובל אח"כ הערעור התובעים ומס' כענין כאן אלא כשתמש בו דרך וה"ל לוק מומין דהיינו שאחר הקנין ששתמש בה וכתחבב עליו קנת ולא איכפת ליה אח"כ בערעור ומס' ה' אי לא היה עם סוב קנין אלא כשתמש בו דרך דיש חמרי לחוד הרי זה במקום קנין וחסר עדיין סילוק מומין דערעור דאכתי מחשב למוס ככ"ל ביאר הדברים עכ"ל : ונל"ע דלפ"ז ה"ל להרמב"ם להוכיח מתחלה השימוש והכי ה"ל המוכר קרקע לחבירו אש"פ ששתמש בה ה"ו יכול לחזור שאלו לך מום גדול מה עד ש'הנכרד קנין אחר לסילוק מומין ובאין תלה דבר בהכחה לפני דכריו כיון שיש קנין אחר לסלק פאומין חוב א' לחזור אש"פ שאין קנין השני פנס הבאה וגס לשונו אינו מד קדק לפ"ו עמ' פ' שעדיין לא כהנה בו משמע שהדבר תלו' בהכחה דוקא א' בלי שסק שכאנת הרמב"ם הוא שאין קנין אחר מועיל לסלק המום אלא הדבר תלו' בהכחה וברישא

חשן המשפס הלכות אינאה רכו מאמר קדישין

אכל אכ אינו תגר אמילו בחנס חייב דגרבולו שוק . (לז) תמור מופלג
 כ"הס"ך יהודי וכתיב שאינו לופר אל אסר וברכותיו אין כנס אכא כרוך
 הישראל להחזיר לו הכל דקי"ל כל היכא דליכא לאשתלומי מסאו שפתלם
 מהאו ועוד דעיקר פמוכות של ישראל היה על האשרל ולא על הכתי
 ומ"מ אש כתאנה במקח טעות כנגן כסף וכמנא פריל וכה"ג דאמי בדיניהם
 איכא לאשתלומי מכותי אוי אין הוסרלל משלם אלא חגי אב"ג פהכתי
 אלם (לז) כינד וכו' אמילו לא אחר בכך וכך לקחתו אלא א"ל מן לי הפך
 זה כמו פקנית אותו ואני מאמיר כמה שתאמר פקנית ואופיך לך כך וכך
 בריוו ואפילו אלא ידע הלוקח בטעות משיכה כמנא אפ"ה אין כו אונאה
 שאפילו כתאנה הלוק' ראשון נריך ליתן לו כמו שקנאו והריוח כמו שהצטייא
 שמתחל' לא היה כוונתו על פיווי המק' כתב הס"ך ה"ה אס כתאנה הסוכר
 כגון פשוה יתר וכפס שאין לו דין אלא כ"ך דין ביטול מקח אין להס עכ"ל
 וליכראה שדין ביטול מקח יש להס דכ"ו כוה"ל גבי עובדא דאמוראי ואמר
 ל"ה אלא בלוקח מן התגר אכל בלוקח מבע"כ אין לו עליו אונאה הטעם
 כיון דיקירא עליו לא מוזנין להו אי לאו ברמי יתיירא כ' התוספת מסתברא
 דוקא עד שתות דומיא דהנך תרי עובדא אכל ביתר על שתות לא וכן עשה
 ר"י מעשה עכ"ל וכתב המ"מ סמדרני הרמב"ם שבתם שאלולי לא הרבה
 לו דמיס משמע בין כשתות וכו' יותר וככ"ה כ' שנס הרמב"ם דכ"ך אין לו
 אונאה יש לקדק דס"ל להתוספת והיא ס"ע כ' כמנא להתוספת והרא"ם
 וכ"ה יש חילוק דדוקא אונאה אכל לא יותר מאונאה ואף להמ"מ עיקר
 הטעם שאלולי לא הרבה לו דמיס לא היה מוכר כלי פשמישו וכנשאו ונותן
 באמנה לא פייך טעם זה ומכ"ם להטעם דהרא"ם ורפ"י מפוס דמסרם
 וטעם י"כן כ' דיוקר מאונאה הוי ביטול מקח דיכול לחזור לכך כראיה לי
 אף להב"ח דכ"ל לעיל דהוי פטיקא דרינא והמע"ה כאן מורה להרא"ם
 והתוספות ור"י ולכ"ה דכ"ס הרמב"ם מדכתב לא הוי אונאה עשמה
 דוקא אונאה ולא ביטול מקח ה"כ דכ"ל הוי אונאה ווס ברור . (לח)
 שאס קנה י' יריעות ; * מי דרך התנרין כשקונין יריעות או כינא
 הרבה יחד וא"א סוהוב פויס אלא אחר רבן ואחר טוב ואחר ביכונית דרכן
 להפנות ליתן בעד כ"א כסוה דרך מפל וזכ כ' אומר הלוקח אף אלו אינו
 פוין כ"כ הרי אחרות כנגדן שהן שוות יותר וקאמר דאף דברדך בנייתו
 כסך כסוה בעד כ"א וזכ כ' אומר לחכירו לא יחשב לו הרעות בעד וזכ
 והסוכות כפויס אלא אס יקנה כולס יחד עמנו אז יחשב לו כסך שקנאס
 ויתן ע"ז ריוח כמה שהתכס עמו ואס יקנה ממנו אחד אחד אז יחשב הערך
 מה שמגיע על כ"א כס"פ זו לשי טובתה וזו לשי פחיתתה . (לח) הוי
 אונאה ופלגא גוב הכ"ה דהיי ספיקא דרינא וכיותר משלגא הוי ביטול
 מקח ; (ט) שמכרו בטל וכה"ל דכ"ה שאחר כס"ג גבי מרסור סתם שאינו
 מרסור משלים ולפי התירוח של המהגרת הפולחן לא מתורן הסוד שכתב
 כפי המקומות כהמחבר ע"ה אכל לפי תירוח הסמ"ע מתורן הסוד .
 (מ) כך שכירות דשכירות ליומא ממכר הוא . (מב) בדיכר לכנס
 ולדעת י"א כ"ס כ"ס עד פלגא ; (מג) תסוכר את חכירו מי ששכרו על
 עבודתו יוס יוס דהוא כטועל גמור ודין עכ"ה יש לו אכל קבלן רגו' המלאכה
 דשוכרו לנורכה אימת פירנה אין לו דין עבד ; (מד) וקס י"ב אונאה
 ואס שכר טועל עס פוס מה שמגיע על הקום יש בן אונאה ומתורן לו אף
 אס הוא יותר ממה ש אכל אן זיכול לכפל בשכרות ; (מה) ואפילו לאחד
 זמן מרובה דלא פייך כאן שיפור בכרי שיירא לתגר . (מא) ומס פכתיא
 כו' משמע אפילו יותר משתות ודוק פכסב' כעסית . (מז) פאן פדריקס
 ל"ד דיניכס ה"ה איס עמו אחרני כהחלוקה . (סא) הרשות ביתר אס
 אמר שמעון אכלק ממך תרעמוס'ל כני עמו יאמר ראוין אי אפשו לקנות
 לי תגר בפתיחת הפתח ועוד כיון ששכס' החלוקה טעלה כוה חלוקתן מפתח
 בטעות היה ובעל' לה :

רכה (א) מי שמאכס א"ע רנה לומר שמוכר ככבוד עגמו וכסו
 ועל כוה לא הוקיר התור' גם אחרים עותרים לכאן
 וללול ככבורו . (ב) כדרך שאמרו חכיריו לאיב וסס שאמרו לו כן משני
 שהיה מסוים דברים כלפי השנתה הש"י ומדותיו . (ג) אס יש מוס' אפ"כ
 שאך כו חסרון ממון . (ד) לא יסרב עמו אכל לרבר לו פגס א' ופגיס
 כ' אכול עמי מותר שהוא לרך כבוד ; (ה) ולא יפתח חביות וכו' אכל אס
 הוא ארס חסוב וחניב בעיטו דנלל' ה"ה היה סתם לו אומר ; (ו) עור של
 בהמה

הוא חסוב ונאמר לטי שאינו יודע אותה הנה מה תשיב בדידי זה זמן כל בידעא ברברים אלו . ה' יחזיר שלא לבנות שם רע
 לחברו אצ"ל שהוא רגיל באותי כינוי אס כוונתו לביישו אסור ; ז' אסור לרמות בני ארס במקח וממכר או לגנוב רעותם כגון (ג) אס יש
 מוס במקחו צריך להודיעו ללוקח ואף אס הוא כותי לא ימכור לו בשר גבילה בחוקת שחוט' ואף לגנוב רעת חברו' ברברים שמויא שערות
 בשבילו ואינו עושה אסור כיצד (ד) לא יסרב עמו שיסעוד עמו והוא ידע שאינו סועד ולא ירבה לו בתקוב' והוא ידע שאינו מקבל
 (ה) ולא יפתח חביות הפחיות לחנוני וזכ סוכר שפתחם בשבילו אלא צריך להודיעו שלא פתח' בשבילו ואס הוא רבר דאיבעי ליה
 להסוקי ארעתיא שאינו עושה בשבילו ומטעה עצמו שסוכר שעושה בשבילו לככורו כגון שפגע בחכירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו
 לכבורו אין צריך להודיעו . ז' לא יאמר לו סוד ששן מפך זה והוא ריקן ולא ילך לבי' האבל ובידו כלי ריקן וסוב' האבל שהוא מלא ואס הוא
 עושה ברי לבכרו מותר ; ח' לא ימכור לו (ו) עוד של בהמה מתח בחוקת שחוט' שחוט' ולא ישלח לו חביות של יין (ז) ושמן צף על

מישראל : כז' חנושא ונותן באמולאין לו עליו אונאה' (ז) ביצד
 הפך זה בכך וכך לקחתיו כך וכך אני משתכר בו אין עליו אונאה ;
 כח' חנושא ונותן באמולה לא חשו' חרע באמולה וחית' בשוויו
 (לח) שאם קנה י' יריעות בו' דינר' ויש בהן שאינם שוות דינר
 ויש בהן ששוו' יותר לא יחשוב הרעות בריע' כל א' וחישו'
 בשוויון אלא הכל באמנה כמו שקנאת ביחד וטעלה לו על
 רמי המקח שבר התף והפונק וכוללם ברמי המקח אבל שבר
 טרדו לא יעלה על רמי המקח ולא יקח ממנו אלא כמו שנתפשר עמו
 שיתן לו ריוח ; כט' אלו רברים שאין להם אונאה העברים
 וחששות והקרקעות והתקרות אפי' מבר שוה אלף ברינר או שוה
 דינר באלף אין בהם אונאה ; וי"א דדוקא עד פלגא אכל יתר מפלגא
 כגון סמכר לו אחד יותר מפניס (לט) הוי אונאה . ל' בר"א במזכר
 נכסי עינאו אבל השליח או אפיטרוס שטעה ונתאנה בכל שחוא
 בין במטלטלין בין בקרקע חוזר ואס אינא את חלוקת יש מי שאומר
 שהוא הרין (מ) שמכרו בטל בכל שחוא ויש מי שאומר שרינו
 בשאר כל ארס רעד שתות הוי מחילה וכהה חטשלה ביתרון ;
 לא דין בר' שמכרו בשל יתומים וטעו נתבאר בסימן ק"ס . לב'
 בשם שאין לקרקעות אונאה' (מא) כך שכירות קרקע אין לו אונאה
 אפילו שבר טרקלין גדול (מב) ברינר לשנה אורפת קטנה ברינר
 בכל יום אין לו אונאה ; לג' (מג) השוכר את חכירו לעשות עמו
 בין בקרקע בין במטלטלין אין לו אונאה מפני שהוא בקונא אותו לזמן
 ועברים אין בהם אונאה . לד' שכרו לזרוע לו קרקע ואמר זרעתי
 בה זריעה הראוי בה זבאו עדים שחרע בה פחית מהראוי לה"ז ספק
 אס יש לו אונאה מפני הרע או אס אין לו אונאה מפני הקרקע לפיכך
 אין מוציאם מיר הנתבע וכן אף משביעין אותו אלא היסת מפני
 הקרקע שיש כאן ; לה' הישוכר את הכלים או את החכמי' יש להם
 אונאה שהשכירות מכירה בת יומא היא (מד) ואס יש בו אונאה
 שתות או יותר בין שנתאנה שוכר בין שנתאנה משכיר ה"ז מחזיר
 אונאה (מה) ואפילו לאחר זמן מרובה ; לו' הקבלן יש לו אונאה
 כיצד כגון שקבל עליו לארוג בגד זה בעשרה זוזים או לתפור חלוק
 זה בשני זוזים הרי זה יש לו אונאה וכל א' משניהם בין קבלן בין בעל
 הבגד חוזר לעולם . סכר טועל עס כוס או חומר אפ"פ סמכר עמו
 אין כו אונאה מנד הנהמה יש אונאה ומעפרין מהנל לסכר הסוס (מו)
 ומה שנתאנה כוה נריך להחזיר לו . לז' האחים והשותפים שחלקו
 המטלטלין הרי הם בלקוחות פחות ישתות נקבה מקח ואין מחזיר
 כלום יתר על שתות בטל מקח שתוח קנה ומחזיר אונאה ואס חלקו
 קרקעות אפי' שמו שוה מנה ברינר או שוה דינר במנה קיים ; וי"א
 דדוקא עד פלגא) ואס הטעו זה את זה במרח או משקל או במנין
 ואפילו כל שהוא חזירי ואס עשו שליח שחלק ביניהם וטעה בכל
 שהוא בטלה החלוקה ; לח' אס חתנו ביניהם שחלקו (מז) בשום
 חריינים וטעו בשתות בטלה חלוקה שהריינים ששמו ופחתו שתות
 או החזירו שתות מברן בטל . לט' ראובן ושמועון אחים חלקו על
 תנאי שמי שיפול לו בית פלוני שיפתח לו פתח למכור ולא שמו אל
 לבם שיבולו בני המכור לעכב עליו ונפל אותו חבית לראובן אס רדנת
 ראובן לבטל החלוקה (סח) הרשות בירו ;

רכה אסור לחונות בדברים ולגנוב דעת חברות ולרמות במקח וממכר וכו' כ"ס :

א' בשם שאונאה במקח וממכר כך אונאה ברברים וגדולה אונאה
 רברים מאונאה ממון שוה ניתן להשבח וזה לא ניתן להשבח
 זה בגופו וזה בממונו והצורך על אונאה רברים נענה מיר ; וי"א
 דאין מתורן על אונאה רברים אלא ליראי הסס (ה) מי שמאנה א"ת עמו
 פותר להכותו ; ב' צריך ליתר בידת באונאה הגר בין במוס
 בין בממונו לפי שהחזר עליו בבמה מקומות ; ג' צריך ליחזר
 באונאה אשתו לפי שרמעתה מצויה ; ד' כיצד הוא אונאה
 רברי' שלא יאמר לו בבמה אתה רדנה ליתן המקח זה והוא אינו רוצה
 לקנותו הוי חמרים מבקשים לקנות תבואה לא יאמר לח"ו לנו אכל
 פלו' והוא יודע שאין י' למכור אס היה חכירו בעל תשובה לא יאמר
 לו זכור נעשיך הראשונים אס חיה' בן גרי' לא יאמר זכור מעשי
 אבותיך אס חיו יסורים באים עליו לא יאמר לו (כ) כדרך שאמרו
 חכירי לא יבדילא וראתך בטלחך זכר נא מי הוא נקי אבר אס גשלה
 שאלה על רבר חכמה לא יאמר לטי שאינו יודע אותה הנה מה תשיב בדידי זה זמן כל בידעא ברברים אלו . ה' יחזיר שלא לבנות שם רע
 לחברו אצ"ל שהוא רגיל באותי כינוי אס כוונתו לביישו אסור ; ז' אסור לרמות בני ארס במקח וממכר או לגנוב רעותם כגון (ג) אס יש
 מוס במקחו צריך להודיעו ללוקח ואף אס הוא כותי לא ימכור לו בשר גבילה בחוקת שחוט' ואף לגנוב רעת חברו' ברברים שמויא שערות
 בשבילו ואינו עושה אסור כיצד (ד) לא יסרב עמו שיסעוד עמו והוא ידע שאינו סועד ולא ירבה לו בתקוב' והוא ידע שאינו מקבל
 (ה) ולא יפתח חביות הפחיות לחנוני וזכ סוכר שפתחם בשבילו אלא צריך להודיעו שלא פתח' בשבילו ואס הוא רבר דאיבעי ליה
 להסוקי ארעתיא שאינו עושה בשבילו ומטעה עצמו שסוכר שעושה בשבילו לככורו כגון שפגע בחכירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו
 לכבורו אין צריך להודיעו . ז' לא יאמר לו סוד ששן מפך זה והוא ריקן ולא ילך לבי' האבל ובידו כלי ריקן וסוב' האבל שהוא מלא ואס הוא
 עושה ברי לבכרו מותר ; ח' לא ימכור לו (ו) עוד של בהמה מתח בחוקת שחוט' שחוט' ולא ישלח לו חביות של יין (ז) ושמן צף על

על אונאה
 ויש מי שאומר
 שיש לו אונאה

מאמר קדישין הלכות אינאה

החן המשפט

קיד

פירוש. ט. אין מותרות לא אדם ולא בהמה בנותן לצבוע (ח) זקן עבד העומד למכור כדי שיראה בנפשו ולהשקות הבהמה מי טובין שמנפחין וזוקפין שיראה כדי שיראה שמינה וכן אין מקרדין ולא מקרצפין אותה כדי לזקוף שערותיה (ט) ולצבוע בליים ישנים כדי שיראו בחדשים ואין נוסחין בקרבים כדי שיראו שמנים ורחבים (י) ואין שודים וצער במים כדי שיראה לבן ושמן. י. אין מצרפין מעט פירות רעים בתרבה פירות יפים כדי למכרם בחזקת יפים (יא) אפילו תרשים בחדשים ואין צריך לומר. חדשים ניכנים ואפילו ישנים עם חדשים אפילו הישנים ביוקר מהחדשים מפני שהלוקח רוצח לישנו. יב. בין התירו לער' קשה בדרך בין הגיתות בלבד מפני שמשבחתו. וכ"כ דרך נקמה דפרי ואם היה טעמו ניכר מותר לערב בכל מקום שכל דבר הניכר טעמו מרניש הלוקח ולפיכך מותר לערב אותו (לעולם). יג. אין מצרפין מים כיון ומי שנתערב מים ביצו לא ימכרו בחנו' אלא כהודיע לקונה ולא ימכרו לחנו' אלא כהודיע שמא ירמא בו אחרים. יד. מקו' שנתנו לערב בין הגיתו' מים מותר לערב בשיעור שדרבס לערב. יו. במקום שנהגו שכל מי שקונה דבר טעמו תחילה מותר לערב בו לעולם אבל אם אין הכל טעמים לא י"ל (יז) אין מצרפין שמרי יין בין אפילו אם קנה ממנו שתי חביות של יין אין מצרפין שמרי חבית זה בשל זה אבל אם קנה ממנו חביות יין המרל בכך וכך בשב' למכור יכול לערב השמרים עם היין ומוכר לו הכל בחד. יח. התגר נוטל מתמש גרנות ונותן למקו' א' או מתמש גיתות ונותן לתוך חבית אחר שהכל יודעים שלא גרלו בולם בשלש ובחזקה זה קונים ממנו ובלבד שלא יבזין לקנות הרוב ממקום חשוב כדי שיצא עליו קול שהוא קונה הכל ממקום הטוב וקונה גם ממקום הרע ומצרפו עמו. יט. מותר לברר הפסולת מתוך הגרמים ומן הקטניות כדי שיראו יפים שזה דבר הגרמה לעין (יג) ויכול הלוקח לראות ולהבין כמה שוים יותר בשביל שהוציא מהם הפסולת ובלבד שלא יברור העליונים וינתן הפסולת בתחתונים. יד. מותר לתנוני לחלק קלות ואגוזים לתינוקות כדי להגילם שיקנו ממנו וכן יכול למכור בזול יותר מהשער כדי שיקנו ממנו ואין בני השוק יכולים לעבב עליו. טו. סימן קכ"ו בע"ה י"א אסור לערב שמרים בין ביין בין בשמן ואפי' כל שהוא. יב. המוכר לחבירו שמן מוזקק אינו מקבל שמרים מבר לו שמן סתם מקבל לוג ומחצה שמרים לכל מאה לוג ומקבל בשאר שמרים (יד) שמן עבד העולה למעלה על פני השמן יתר על השמרי' החדשים באותו מקום במד' א' בשנתן לו מעות בתשרו שהשמן עבד ולקח השמן בניסן במד' תשרי שהיא גדולה מפני אותו השמן הקופה למעלה אבל אם לקח במדת ניסן שהיא קטנה מנכר לו השמרים אלא דמותר לערב שמרי' שנחביתו לכל אס' לא ערנן חנו' מנכה לו רק בשביל הקניין שהמים למעלה במד' א' כשמכר לו נשפה שהוא עכור אבל כשמכר לו נשפה שהוא נלול אינו מנכה לו אפילו הקמחים :

הוא וכו' כ' מעול של כספה ממה כי שמה כחש נסכה והארם ככלב בעורש : (ז) ופחן נף על' פיו דמפשה היה כן ווימן זה שנסתלת לו אורחיו וסבר שהוא שמן וכתביוס חנק א"ע : (ח) זקן עבד הסמ"ע גודס פנה זקן ואסור לצבוע אפילו הראש. ט. ולצבוע כלים ישנים אבל חדשים מותר לצבוע כדי ליפותם : (י) ואין פורין הנשר : * ודוקא במקום שאין יונקה כן אבל במקום שהזכה קנבים לטרותו כדי שיראה לבן מותר דאין זה מלכה הכריות דדרך הקנבים לפרות. כתב המחבר שהלוקח חבל מה שמקנת מקומות כוהגין הקנבים לנסח הנשר כדי שיראה שמן זה ודאי אסור כ"ל דר"ל דאסור מפני מליח א"ל למלוח יפה במכור כדי שיומן ס"ח. (יא) אפילו חדשים בחדשים ר"ל אפילו צחק דעות כלל אלא כל שהן משתי סד ת מתמלא א"רע מחבירו. (יב) אין מצרפין שמרי יין ביין פי' ליקח שמרים מחביות זה לתכס ליון שחביות אחרת מחבית המקלנו. (יג) ויכול הלוקח לראות ושוב לו לפלות נדמיהס כדי שלא יעטרך לטרוח ולכרס. (יד) שמן עכור ר"ל כהנסאר וכאלו אמר אחר שניכה לוג ומחנ' שמרים מקבל עוד כהנסאר שמרים דממן עכור. **רכט** (א) רובע קטניות לכל מאה ולעבין עשורית בחיטין ועשורית כ' הכ"ח וכ"י ומ"ע ופ"ך דנס כהו מקבל (ב) לפיכך הנורונו' : * ופ"ת יחזירנה הדי אמרוכו א"ע ג' הרמ"א בביוקין פסוק הלי דוכס דגרימי הוא ומויק כידים הוא והויקו כעשה מיד : **רל** (א) למקפה פ"י לכוך הפכסיל להטעים המאכל ויין כוה נריך להיות טוב שלא יתקלקל בעמידתו ומן מרובה : (ב) יין כמכר חביות כ' העו' שהתחיל קנת להחיוין : (ג) ונתנו הלוקח בקנקניו אפילו הקנקנים חדשים וטובים אמרינן מכה העידי הוא גרס תקלקול : (ד) שיינו נוחמין פי' פורכו להחמין בשיבוי מעט כו כהיה בשנים שכתבו : (ה) והחמינה תוך ג' ימים אפילו קיבל המעות נריך להחזיר אחר ג' ימים אפילו לא כהן המעות חייב ליתן כיון דטעמו והווי בסיס ומינס אס' לא טעמו המע' ה"כיון דמסיקא הוא' : (ו) וכן המקבל וכ' הר"ר יונה אבל הלוקח יין שהכירו א"ע פ"ט א"ע דעתו להוליכו למקום ס' והולק קהס שהגיע לסס השקת קיים ור"ח והרמ"ה כ' שאין חילוק בין מוכר ולוקח אלא החילוק דוקא שהתכה שלא יפן הדמי' א"ע שיוליכו למקום פ' דכין דקנה ע"ה שיוליכו למקום פ' ולמכור ביוקר וכיון שהולל יכול להחזיר גם הראש כ' בלוקח כשהוא מוכר מקונה להוליכה למקום פ' והוי כתנאי. (ז) עד הענרת הש"ך חולק על הרמ"א ע' פרשת הר"ן צב"י והוא דלא ככל' השוסקים הראשונים ואחרונים ונפרס להנטיח מיד המוחזק (ח) משל ג"ש כ' נש"א הרונה שלא יתקלקל יינו שים על פי החביות

מפני שכתב צלול השמן אינו מקבל אלא חשמרים בלבד. וי"א דאין מנכה לו השמרים אלא דמותר לערב שמרי' שנחביתו לכל אס' לא ערנן חנו' מנכה לו רק בשביל הקניין שהמים למעלה במד' א' כשמכר לו נשפה שהוא עכור אבל כשמכר לו נשפה שהוא נלול אינו מנכה לו אפילו הקמחים :

רכט המוכר לחבירו חטים או שעורים או פירות כמה פסולת צריך לקבל הלוקח וכו' סעיפים :

א. המוכר חטים לחבירו מקבל עליו (א) רובע קטניות לכל מאה שעורים מקבל עליו רובע ג' שוביות לסאה עדשים מקבל עליו רובע עשורית לסאה תאנים מקבל עליו עשור מתליעות לכל מאה (וה"ה אחר לעשר) מבר לו שאר פירות מקבל עליו רובע טינופות לכל מאה ומצא בהם יותר על השיעורים האלו כל שהוא יפנה חבל ויתן לו פירות מנופים וברורים שאין בהם כלום : וי"א דוקא כלא ידעין שלא צדקן אבל אם ידוע שהמוכר לא ערנן נריך לקבל אלו השיעורים והמותר יכס לו וי"א דכדוע שלא ערנן נריך לקבל עליו הכל וי"א רכ"ז מוכר לו פירות פהס לו שאר פירות יפנה אלו אס' אחר פירות יפנה אלו אלו נותן פירות שכולן יפנה. ב. אין הרברים האלו אמורים אלא במקום שאין שום ממשא אבל במקום שיש להם מנהג הכל במנהג המדינה יש מקומות שנהגו שיהיו כל הפירות מנוקים וברורים מכל דבר ושידיו היינות והשמיים צלולים ולא ימכרו השמרים כלל ויש מקומות שנהגו שאפילו היה בהם מתצה שמרים או שהיו בפירות עפר או תבן או מין אחר ימכרו בנפות שהוא (ג) לפיכך הכורך צורר מתוך גורנו של חבירו נותן לו רשי חטים בשיעור צדור שברך שאלו הניחו היה נמכר במדת חטים ואם תאמר יחזירנה הדי אמרו אסור לערב כל שהוא.

רל המוכר לחבירו מרתף של יין והלוקח יין והתמיץ וכו' סעיפים :

א. המוכר לחבירו מרתף של יין אני מוכר לך למקפה או אומר מרתף זה אני מוכר לך (ה) למקפה : או שמכר לו מרתף של יין סתם הלוקח מקבל עליו י' קנקנים בכל מאה שלא יחזיר יינם טוב אלא בבר התחיל לחשתנות יתר על זה לא יקבל. וכל סא"ל שלקח לטות טעט טעט הוי כאלו אמר למקפה. ב. א"ל מרתף של יין אני מוכר לך למקפה : או שא"ל מרתף אי מוכר לך למקפה : או שאמר לו חביות של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ואולי תבשיל : ג. א"ל מרתף זה של יין נותן לו (ג) יין הנמכר בחנות שהוא בינוני לא רע ולא יפה : וה"ה אס' אמר חניטתה של יין. ד. א"ל מרתף זה אני מוכר לך אפילו כולו חומץ דגינו : ה. המוכר יין לחבירו (ג) ונתנו הלוקח בקנקניו וחחמיץ מיד אינו חייב באחריותו ואף על פי שא"ל לתבשיל אני צריך לו ואם יהוץ (ד) שיינו מחמיץ ה"ז טקח טעות. אס' אקר לו למקפה. ו. חכר לו יין ונשאר בקנקניו של מוכר והחמיץ אס' א"ל למקפה אני צריך או שא"ל לשתות מעט מעט אני צריך והחמיץ מחזיר ואומר לו הרי ייך וקנקנך ואם לא אמר לו למקפה וגם לא אמר לו לשתותו מעט אינו יכול להחזיר שהרי אומר לו למח לא שתית אותו ולא היה לך לשחאותו עד שיתמיץ. ודוקא שפה אותו יותר מכשיעור יומיה דאורחיה דהאי לוקח למשתי כהדין חמרה. ז. המוכר חביות של יין לחבירו והחביות של מוכר (ה) והחמיצה בתוך ג' ימים הראשונים הרי הוא ברשות מוכר ומחזיר את הרמים טכאן ואילך ברשות הלוקח : ה. המוכר חביות של יין לחבירו כדי למכרה מעט מעט והחמיצה במחציתה או בשלישיתה חזרת למוכר ואם שינה הלוקח חקב שלה או שהגיע יום השוק ושהה ולא סבר הרי היא ברשות הלוקח : וכן המקבל חביות של יין מחבירו כדי להוליכה למקום פלאי למכרה עם וקורם שחגיע שם הוזל היין או החמיצה הרי זה ברשות מוכר מפני שהחביות והיין שלו : י. האומר לחבירו יין מבושל אומצוסט אני מוכר לך חייב להעמיר לו (ו) עד העצרת אס' הוא נקנקנין של מוכר א"ל יין ישן אני מוכר לך נותן משל שנה שעברה מיושן (ח) משל ג' שנים וצריך שיעמוד ולא יחמיץ עד החג ובמקום שיש מנהג ידוע חבל במנהג המדינה : (ט) שכר אין דיעו כיון וכל

חשן המשפט הלכות אינאה רל רלא רלב מאמר קדישין

החיות כלי חרם חדש מלא מים : (פ) סכר אצו דינו כיון * כ' כ' הסמ"ע אגב סופתא כ' כ' ולא ראה שהמחבר כ' זה והע"כ * סמ"ע ס' כ' לאשמועינן שחם הלוקח קיבל נקנקו כיון זה מיד נרשמו וכ' כ' הסוד עכ"ל ולא דק שנסה כבר כתב בהמחבר לעיל ס"ה פ"ט * (י) אמה שספמת וכו' פי' אפי' מודה לו שערבו אלא אומר לכני קביתך ספמתיהו וקניתיהו סמני הדין עם המוכר דמסתמא קודם קניה טעשו אכל אי טוען סאחר ספסמתי ערבת אותו כזה נדיך ליטעב ונכסר :

רלא (א) אפילו לכותי * דשאני אוחאה דכ' עמיתך ראותי בילקס פרפתנו כנס תנא דניו אלוסו מעשה באחד סמיפר לו טעסה עולה לכותי כמד דת התמרים סמכר לו ואח"כ קנה ככל המעות סמזוקרע סכד וכספך הסמן ואמרתו נדיך המקום סאין לפכיו משהו סכוס הכתוב אומר לא תפסוק את רעידך ולא תגזול תול הכותי גזול גמור סוף : (ב) וכן נהגו אדלפיל קאיו סכונהין לעסות משקלות של אחר יכפ ממני מתכת ואח"כ מתחיל ענין כפני פנמו דלמסקולת של כסף וכו' : (ג) נדיך להכריע ספח כ' הספ"ט ספחות מליסרל לא בעינן הכרע ספח דכפיס מדלא * (ד) ונדיך להוסיף היינו במקום ספוקליון עין בעין : (ה) והכרע א' לכוון כ' הר"ם סאף ספולה לשיפור א' סהרי למי כונד הספ"ט כפיכריע ספח העודף דכר גדול מ"ס כיון רל"ח לנמנס ופלה יותר כפיסוקול' ספסוס לסוקל ספס"ח * (ו) ויתן רביעית ליסרל היינו דוקא במקום סאין מכריעין דמקום סמכרעין לא יעשה כן דיהיה כזה הספ"ט למוכר דינסרך ליתן לו הכרע גס לדיכע העודף על משקל ליסרל סהניח ככף הנכסר * (ז) סרמו וכל ינאותיו מי' וכ' וכחפס לקרן וסתות מהכל מותר לו להרויח כוסף על הקרן והוא סמי מאלו לא הרויח זאל"ט סהות מהקרן :

רלב (א) וטעה בכל סהא חוזר לעולם * דרוקא כאלומה אמרו חז"ל דמחיל עד סתות מסוס סאין המוכר וסלוקח יכולן

ספסמין תוך ג' לקמיתו ה"ז נרשות מוכר לאחר ג' נרשות לוקח ואם נתמ הלוקח לקנקמו סרי זה מיד נרשות לוקח ראונו תוכע לסמפון סכרת לי יין כחוקת יין טוב סמפון אומר (י) מה סספמת אהה עמל הדק עם הסוכר חלם אומר סאח"כ ערבו זה כוסר יכנע וספסר *

רלא שלא לרמות במדה ובמשקל וכיצד יעשה אותם וכיצד ישקול והייבין להעמיד ממונים על המדות ועל השערים וכו' כ"ח סעיפים :

א המורד או שוקל חסר להבדילו או (ה) אפילו לבותי ע"א עובר בלאו רלא תעשי עול במדה במשקל ובמשורה : ב הייבוס כ"ד להעמיד ממונים שיהיו מחזרים על החניות ובל מי שנמצא אתו מדה חסרה או משקל חסר או מאזנים מקולקלים רשאי להכותו ולקנסו באשר יראה לב"ד : ג אסיר לארס להשחות מדה חסרה אפילו שאינו מורד בה ואפילו לעשותה עכיש של מירגל ס שמא יבא מי שאינו יודע וימדור בה ואם יש מנהג בעיר שאין מודדים לא במדה הרשומה ברשם הירוע וזו אינה רשומה מותר להשהותה * ד מכמה עושים חמרות מסא' וחיצי סאה ורובע סאה קב וחיצי הקב ורובע הקב וחיצי רובע הקב ושמינית הרובע אבל לא יעשה קבין שלא תתחלף ברובע סאה שהוא קב ומחצה ומרות הלח עושין חין וחיצי חין ושלישית חין ורביעית חין ולונו וחיצי לונו ורביעית הלונו ושמינית ואחר משמנה בשמינית : ז אין עושין המחק מדלעת ספני שהוא קל ורע למוכר ולא משל מחכת ספני שהוא כבד ורע ללוקח אלא עושין משל אגוז שקמה ואשכרוע ואין עושין א תו מצד אחר עב ומצד אחר קצר ולא ימחוק מעט מעט ספני שהוא ספחית ולוקח ולא ימחוק בבת אהת ספני שהוא ספחית למוכר אלא בפעם אחת במתן : ח כשמורד רכר לח לא יעש' בענין שתעלה דרת תה ויראה כאילו מלאה אפילו היא קטנה מאד שאין ברתחתה שוה פרוטה וצריך להשהותה אחר שיפסוק הקילוח כדי שיטופו

סמנה ג' טיפין בר"א בע"ח המוכר אבל הגוני אינו צריך לחשיף * ז הסיפון שקונה ביהר ומוכר להגוני מקנה חמרות שמודד בהם רגב לח אחד לל"וס וב"ה שאינו מוכר כ"ד רי לו שיקנה א' ללב חדש והתנוני שאינו צריך להשיף ג' טיפין ונדיך בה חרבתו צריך לקנח ספסוס בשבת : ח במקום שנהגו למוד ברקח לא ימדוד ברקח וכן במקום שנהגו למוד בגסח לא ימדוד ברקח ובמקום שנהגו לגרוש לא ימחוק אפילו אם ירצה לתת לו ג' סחוקית בשביל שתים גדושות ואפילו במקום שמוכרים סאה גרושה בג' דינרים וא' לתן לי סאה סחוקה בשני דינרים אסור וכן במקום שנהגו למחוק אין גורשין : ט המשקלות עושין אותם ליסרל וחיצי ליסרל ורביע ליסרל אבל לא יעשה שלישי ליסרל ולא חמישית ליסרל ולא ג' רביעית ליסרל מפני סחבת אלא מצחית סלע ויש מי שאומר שמשקלות של כסף וזהב ושל דבר רביע עושים אותם של מתכת אם ירצו (כ) וכן נהגו למסקולת קטנה ססוקלין כה כסף וזהב יפ לחפותה כסור סכסחיקה מועטת וניח הוק גדול י"א אסור להטמין המשקלות במלח : יב התנוני ששוקל דבר לח צריך לקנח המשקל פעם אחת בשבת והמאזנים בכל פעם ששוקל בהם * יג המאזנים צריך שיהיו מיושרים כל אחר לפי מה שהוא ביצר מוכרי עששיות של כרזל וניוצא בהם צריך להיות היטי המאזנים שאותו השוקל בירו תלוי באויר ג' טפחים וגבוהה מהארץ ג' טפחים ואורך הקנה שכפי המאזנים תלויים בב' ראשו י"ב טפחים ואורך החוטי' שכפי המאזנים תלויים בהם י"ב טפחים ושל מוכרי צמר ושל מוכרי וכבוי' ודיו גבוהים מהארץ ב' טפחים ואורך החוט שהם תלויים בו ב' טפחים ואורך החוטי' ואורך הקנה ט' טפחים ושל חנוני ושל ב"ה יהיו גבוהים מהארץ טפח ואורך החוט שהם תלויים בו טפח ואורך הקנה ואורך החוטי' ו' טפחים ושל מוכרי ארזמן טוב ושאר עניינים דקים יהיו גבוהים מהארץ ג' אצבעות ואורך החוט שהם תלויים בו שלשה אצבעות ואורך הקנה ואורך החוטי' לא נהגו בהם שיצור אלא כפי מה שירצה : יד מקום שנהגו להכריע (ג) צריך להכריע טפח ובמקום שנהגו שלא להכריע שוקל עין בעין (ד) וצריך להוסיף א' מק' בלאו ואמר מאר' זיבש אהה' שוקלי' ליסרל' לא יאמר לו שקול לי כל ליסר' וליסר' לבר' עם הכרע' אלא שוקל את כולן בבת א' (ס) והברע' א' לבולן רוח שוקל לו ג' רביעית ליסרל לא יאמר שוקל לי כל רביע ורבי' בפני עצמו אלא ישקול לו ליסרל (ו) ויתן רביע ליסרל עם הכרע' אלא יאמר יתן רביע ליסרל ורביע ליסרל' בכף אחת שמא יפול רביע ליסרל ולא יראה הלוקח : טו בני מדינת סרצו להוסיף על המדות או על המשקלות לא יספיקו חושי' על שתות שאם היה הקב משל חסר ועשאוהו שש הרשות בידם יותר על ולא יעשו : טז במדינת סרצו ענין אהים אג' כין שחשפין צריך לדקדק כחשבון מדינתו על פי העיקרים המתבארים בכתבי הגמטריא שאפילו מלא אצבע סררקע רואים אההם כפילו רואה מלאה מדינת * יז ר' אמה הסמוכים לחרוץ מזלולת במדינתו והסמוכים לשפת הגוהר אין מורדין אותם כלל מפני שחש של בני ר"ה : קז המדינה את הקרקע לא ימדור לא כ' מות החמח ולאחר בימות הגשמים מפני שהתבל סתקצר בימות הגמח לפיכך אס מודר בקנה או בשלולת וכיצד בה אין בכך בלוס * יח עתש המדות והמשקלות קשה מאד שאי אפשר למודר או לשוקל שקר לשוב בהשק' והגונס חרדי וזא כסופר ביאנסת מצרים * כ הייבוס כ"ד להעמיד ממונים על השערים שלא ירחה כל אהה' מה שירצה שאין לו לארס להדינת סכר'ים שיש סה' חרדי נפש כגון יונות שמנים וסלתות אלא השתות בר' א' במוכר סחורתו ביהר בלא עזרה אבל חנוני אסור סחורתו ספ"ט סמך לו (י) סחורו ובל יציאותיו ומותר עליהם ירחה שתות בר' א' כשלא חוקר השער אבל אם חוקר השער יסכר כפי חוקר ות' א' היבוס ויבא ג' ר' רש"י לכולהו כזבדים לזבני חבי אבל אי כל חר זבין ככל סח רביביל לא מחיי' האי לחדרי' לצוני' כול : כא כל המקיע שערים סמוכד יותר סחראני רשאים להלקיחו ולענשו כפי הראוי : כב אין משתברין כביצים פספ' אלא התנו והאשון הוא סכר' כשכר הולקח ממנו מזבין בקרן בלבד ויש מי שאומר שמותר להשתגר כביצים עד הכפל אבל לא יותר : כג אסור לעשות סחורה בא' סכר'ים שיש בהם חייבמש לא זה סביא מרגו ומוכר זה סביא מרגו וסוכר סרי שימכרו כולל ובמקום שחשמן סרובה מותר להשתגר בשמן * כד אין אצבועין פירות שיש בהן חיי נפש בא' וכן בב' מ' שרדגו ישראל בר' א' בלוקח מהשוק אבל לא צור הגרל בשלו סות' זכשנת כבודת לא יאצוד יחר ספרי פוזסת ביתו לשנה : כה כל המקיע שערים או שאצוד פירות בא' או במקום שרדגי ישראל ח"ז כפלה ברבית : כו אין מציאין פירות שיש בהן חיי נפש פא' לח' לאו לסוריא ולא מרשות מלך זה לרשות מלך אחר בא' : כז רשאי בני העיר לקח להם שער לכל רכס שירצו ולהתנות ביניהם שכל מי שיעבור קונסים אורח כד ונדן : כח רשאים בעלי ארמנות (לעסות תקמת כעמן מלכרתם כגון) לספוק ביניהם שלא יעשה א' ביים שיעשה חבירו וניוצא כזה וכל מי שיעבור על חתנאי יענישו אותו כד ונדן : כח דכני אומנות יכולים לתקן ביניהם תקמת היינו כולם כיווד אכל כ' ג' לא סהה בר' א' במדינה שאין בה חכם חשוב ממונה על הצבור אבל אם ישנו אין חתנאי שלהם (או של כל גמ העיר) מעיל כלום ואין יכולים לענוש ולהסיר למי שלא קיים חתנאי אה' כ' עישו מרעת החכם * מיהו אי לינא הספ"ט לסחרמי יכולין לתקן ביניהם מה שירצה *

רלב המוכר דבר במדה במשקל וטעה או שטעה במנין המעות ומוכר דבר ונמצא בו מוס וכו' כ"ג סעיף : א המוכר להבירו במדה במשקל או כפנין וטעה בכל שהוא (ה) חוזר לעולם שאין אונאה אלא גרמים אבל כחשבון חוזר ביצר סגרי לו מאח אגוזים

יכולין לנמנם משא"כ במדה ובמשקל ובמנין * (ב) חוזר לעולם פירש
 במקח קיים והאכילה שהטעהו חזרת ומפליה לו המנין או המדה ומשקל
 אבל מוכר לו קרקע ואל"ל שהיא ארוכה ד' אמות וכמנא חסר חנוי אמה ואין
 לו קרקע נכדו להשלים המקח בטל לגמרי * (ג) ומחזיר המעות כתם
 הראב"ד פטמים שהמקח בטל וחוזר בו כ"ז שלא השלים לו כיכר היה תוסס
 שק מלח אגוזים וחמר לו הילך שק זה דיוכר ויש בו סאה של אגוזים וסלך
 ומדרו ולא היה בו סאה ה"ז חוזר אש"פ שרונה להשלים לו הסאה והטעם
 כיון דאמר שק זה לא היה דעתו לקנותו אלא כדאית בשק זה סאה שלימה
 ולכיוכך אפילו אם הכיר בה שאין סס סאה ה"ז חוזר אבל אם היה לפניו שק
 של אגוזים וזה יודע שאין בו פיעור מדה וזה אומר הכה לך סאה של אגוזים
 נדיכר ונעלו ומדרו ולא מנא בה מדה ה"ז קנה וישלים שהיה זה מכיר שלא
 היה בה סאה וע"ד שישלים כעלו משמע אבל לא הכיר שלא היה בה סאה
 אפילו לא אמר שק זה כמי חוזר דמני ח"ל לא הויתו קונה אלא ע"ד דאית
 ביה סאה שלימה ולא שישלים לו סאה * (ד) כולם מתנה פ"י אם נמנא
 ז' אוח' ויתרום אין אנו אומרים ה' טהם יחזיר ויתלה בעעות החמישיות
 והמותר וקחנה לכפשו א"ל אמרינן כמו שהמותר הוא נמתכ"ן נמי החמשה
 במתכס נתנס לו * (ה) ובלבד שהמעות יחזיר וכו' ואם נא אה"כ
 הנותן ואמר טעיתי במנין המעות משמע מגמרא דא"ל להחזיר כ"ה ה"ג
 מיהא הלה לחזירו וליכנו תובע הלוואתו אין הלוה חייב לשלם לו מחלונו
 דמיא מתנה ביקש ליתן לו עכ"ל ותמוה הוא הא"כ הגה"ת אשרי ותוספת
 בכל מדוישים לנו לתלות שלא כתן במתנה תולין ה"כ דמא"ל שפכה או
 סבור שאין לו ואסור לכנוש כמ"ס המקח כסמין נ"ז ס"ב ואפטר דמשום
 זה הכינו הפ"ד בנ"ע * (ו) במנין החמישיות פ"י שאם היה לו בידו
 ארבעים דינרין ונתן ארבעי וארבע או ארבעים ושמונ' אמרינן דהארבעה
 הנוספים הן מכה שמנה בעשיריות ולכל עשירי שמנה הניח דינר א"מ הנד
 לראות לסי' כמה עשיריות מנה לו כי כן דרך המונים מנ' כשמנה ארבעים
 דינרין הכיח מן הנד ד' דינרין ואות' האחר' שמנה בהן העשיריות נתערבו
 ודין טעות יש לו וכן אם מנא מ"ח דינרין י"ל שמנה לו בחמישיות וכתן א'
 לסיומן כדלמיל * (ז) אבל אם נשמתם וה"ה אם היה הדבר שהלוקח יכול
 להכניסו לאלתר כגון שיכול לכבותו ולעממו ולא הקפיד לעשות כן והמוכר
 מכר לו כתם איכותו * (ח) בחפץ שלם אינו רונה * * כיון דגוף
 המקח יש לו חסרון ו"ל לחזרת אכילה * (ט) וקודם גמר המקח *
 * המעשה כן היה ראובן ושמעון היו דרים במקום אחד והיה לראובן
 דתיס במקום אחד רחוק ממקום שרשם ושמעון ראה התיס נשעה עבא
 לקנות והיו שלומים וביני ביני כחו כותי וקלקלו אותה ושמעון לא ידע מזה
 וגמר במקום בככרו שכשאלו כמו שהיה פסראס ואחר גמר המקח נתודע
 שכתקלקלו קודם גמר המקח ואמר דהוא מקח טעות * (י) מוכר עובר
 אבל בעוס קיים אפילו בכ"ש המקח בטל במוס נגוף הבית * (יא) שהיא
 חגרת וגם כשכנית פ"י ואינה עוורת ולא מני לוקח לומר כשראיתי שאיננו
 עוורת סבדתי כמו עבא להשכיח דעתי בזה דאין בה כך הוא בה להשכיח
 דעתי במוס דשכנית שהוכר שאינו כיכר אלא אמרינן ארבעה כשראיתי
 שהיא חגרת היה לך להפלות על דעתך פנס היא נשכנית ומדלח חפשת
 וודאי מחלת עליהם * (יב) אפילו היה כל המומין שהוכר * * פ"י
 שיש בו הרבה מומין שאינן נגלין וזה לא נלמד מהרישא דהרישא מירי
 דלית בה אלא חד מוס שאינו כיכר רבננית או כשכנית ומדכחב לשון אפילו
 משמע מכ"ש כשלא נמנאו בה כל המומין שאינן נגלין שהוכר לו דלא הוה
 מקח טעות ולא מני לאומר ידעתי שאין בה א' מן האין נגלין וסבדתי שגם
 ששני אין בו ועמ"ש בפעיק שאח"ז * (יג) אלא מומין עבא אבל אם הכיר
 לו אף מומין נגלין שאין בה והוכיר לו נמי מומין שאינן נגלין הוה מקח טעות
 די"ל סבדתי כסם שהוכיר מומין נגלין וראיתי שאין בה כך לא יהיה בה
 מומין שאינן נגלין והוה מקח טעות * (יד) שאז ידוע * * כ"ה מנ'
 ימוכ ודאי אינו מגלד אבל פעמים אפילו אחר ג' ימים ג"כ אינו מגלד
 ומ"ס אסקנה תוך ג' ימים ס"ס הוא ג"ל קפה וכו' * (טז) עריכות
 דסירכא

אגוזים בריר ונמצאי ק"א או צ"ט נקנה המקח (ג) ומחזיר המעות
 ואפילו אחר כמה שנים וכן אם נמצאו המעות חסר או יותר מחמנין
 שפסקו חזר ואפי' לאור שקנו מידו שלא נשא לו אבל תבירו בלום
 חזר שקנין בטעות הוא * ב המקבל טעות מחזירו בין שהם
 במכר בין בהלואה בין במרעון ומצא יתרון במש' אפי' אם לא תבעו
 דייב להחזיר אם הוא בכרי שרדעת טועה דהיינו שאם יש לחלק
 המעות העודפות להוציאם י' או ה"ח ואין אחת או שתיים עודפות
 שאינן באות לכלל חמש י"ל שטעה בחשבנו אם הם עשיריות טעה
 בין ג' למ' או בין מ' לל' ואם הם חמישיות יש שרגילים למנות חמש
 חמש ואם היו ג' טעה בעשיריות כמו שנתבא' ובה' השרדפות טעה
 בין ג' חמישיות לר' ואם עודפות ט"ו או ב' הטעה ג"ס אוח' פעמים
 בחמישיות אבל אם עודפות על החמישיות אחת או שתיים או שלש
 או ארבע שאין מניע' לחמש (ד) כולם מתנה (ה) ובלבד שהמעות
 יתרים שמצא לא יחזו (ו) במנין החמישיות או העשיריות שאם היו
 במנינים חייב להחזיר לו שמא האחרים שהיה מונה בהם בחמישיות
 או בעשיריות נתערבו עמהם ונמקוס שרגילים למנות אחת או
 פנים שנים כינא' כזה מוקרי סהדעת טועה לפי המנהג שרגלין למנות *
 ג הסובר לחזירו קרקע או עבר או בחסח או שאר משלשלים
 ונמצא במקח מוס שלא ירע בו הלוקח מהחזיר אפי' לאחר כמה שנים
 שזה מקח טעות הוא והוא שלא ישמש במקח אחר שירע במוס (ו)
 אבל אם נשמתם בו אחר יראה המוס ה"ז מתל ואינו יכול להחזיר
 ד' אין מחשבין פחת המוס אפילו סכר לו כלי שוה עשרה דינרים
 ונמצא בו מוס המפחיתו מרמיו איסר מחזיר את הכלי ואינו יכול
 לוטר לו הילך איסר פחת המוס שהלוקח אומר (ח) בחפץ שלם אני
 רוצה וכן אם רצה הלוקח ליקח פחת המוס הרשות ביד המוכר' לומר
 או קח אוחו כמו שהוא או תקח מעותיך ותחזיר לי מקחי * ז'
 ראובן שמכר לשמעון בתים שיש לו בעיר אחרת (ט) וקודם גמר
 המכר נכנסו בותים בבתיכ וקלקלו קצת מקומות ועשנו הבתלים
 ועקרו רלתות הבית והחלונות ורוצה שמעון לחזור בו וראובן טרען
 שבין יהוא (י) מוס עובר יכח לו מן הדמים ברי שיתחזר הבית
 לקרטות ויקיים המקח הרין עם ראובן * שהרי נית מכר לו ועדיין
 נקרא בית וכן מוס שאינו נגוף הבית כגון שיש לאח' דרך עליו או אמת המים
 עוברת סכ מהלך המוס והמקח קיים אבל אם המוס נגוף הבית כגון שאמר
 לו שיש לו כותל שלם ונמנא רבוע אינו יכול לננות לו כותל שלם וכל כינא
 בזה * ז' כל שהסכימו עליו בני המדינה שהוא מוס שמחזירין בו
 מקח הריזה מהחזירין וכל שהסכימו עליו שאינו מוס הרי זה אינו
 מחזיר בו אלא אם פירש שובל הנושא ונותן סתם על מנהג המדינה
 הוא סוטר * ז' כל הלוקח סתם אינו לוקח אלא רבר השלם ככל
 מוס ואם פירש הסובר ואמר על מנת שאין אההחחר עלי בטוב
 הרי זה חזר ער שיפרש המוס שיש במטכרו וימתחל הלוקח או ער
 שיאמר לו שימצא במקח זה (מוס) הפוחת רמיו ער כך וכך קבלתי
 אוחו שהמתחל צריך לירע הרבר שמתחל לו בו ויפרש אותו כמו
 המפרש האונאה * מכר לו כלי של עץ ואמר לו שהוא פלזהב הואיל
 והלוקח חוי ליה מני אמר ליה דעוב כשל זהב אמרתי * ז' הסובר
 לחזירו פרה יאמר ליה יש ב' מוס פלז' ופלז' הניכדים ובבללס הזכיר
 מוס שאינו ניכר ונמצא בה אותו שאינו ניכר ולא האחרים
 הרי זה מקח טעות כגון שא"ל פרה זו חגרת ועורת נשכנית ורבננית
 ונמצאת נשכנית בלבד ה"ז מקח טעות שיאמר הלוקח בשראיתי
 שלא היתה לא חגרת ולא עורת אמרתי כשם שאין בה אלו המומין
 כך אין בה מומין אחרים ואינו אומר אלא להשכיח דעתי אבל אם
 יש בה מומין הנכרכים בין כולם בין מקצתם ויש בה גם המוס שאינו
 ניכר כגון (יח) שהוא חגרת וגם נשכנית או שהיא עורת וחגרת
 וגם נשכנית אין זה מקח טעות דכמו שמחל על הניכר כך מחל על
 שאינו ניכר * ז' היה בה מוס אחר ניכר ודראהו לו וא"ל יש בך
 מוס פלזני ופלזני שאינם ניכרים ונמצאו בה אותם המומין שהוכר
 שאינם ניכרים אין זה מקח טעות (יג) אפילו היה בה כל המומין
 שהוכר שהרי לא הטעהו שלא הזכיר לו (יג) אלא מומין שבה *
 י' הסובר עבר או שפחה אין הלוקח יכול להחזירו מפני מומין

שאין מבטלין אותו ממלאכתו זהם הנקראים סמפון שאם היה סמפון זה גלוי כבר ראהו ואם אינו נראה כגון שומא בכשר או נשיבת כלב או
 ריח הפה או ריח החושם וביצא בהם הואיל ואינו מבטלו ממלאכתו אינו מחזיר שאין העכרים לתשמיש הסמח אלא למלאכה נמצא בו שחך
 רע או חולי המתיש כחו או שהיה נכפה או משועשם ה"ז מוס מפני שמבטלו ממלאכתו וכן אם נמצא בו צרעת וכירצא בו מרבדים המגואלים
 ה"ז מוס מפני שנפשו של אדם אוננת מהם ונמצא שאינו מתעסק לו במלאכת אכילה ושתיה וכן אם נמצא לייסטים מזויין ה"ז מוס המאכר את
 כולו מפני שהמלך תופס אותו ודורגו וכן אם נמצא מוכתב למלכות הרי זה מוס ומחזירו מפני שהמלך תופסו למלאכתו בכל עת שירצה אבל
 אם נמצא גנב או הוטף או גונב נפשות או בורח תמיד או זולל וכוכא וכיוצא ברברים אלו אינו יכול להחזיר שכל העבדים כהוקה שיש בהם כל
 הרעות אלא אם בן פירש (וי"א דגונב נפשות הוי כמו' מוכתב למלכות אבל משק נקוניא לא הוי מוס) * ז' המוכר בהמה להבירו לטבה ושחטה
 ונמצאת טרפה אב נודע בודאי שהיתה טריפה בשלקחו כגון שניקבו בית הכנסת והוגלר פי הטבעה (יד) שאז ירוע שיש לו ג' ימים שניקב אה
 קנה תוך ג' ימים הרי מקח טעות וצריך להחזיר הרמים ואם לא קנאת תוך ג' ימים ולא הוגלר פי הטבעה דאז הוי ספק אם ניקב
 חוך שלשה אש לאו על הלוקח להביא ראיה ואם לא יפסיד ויחן הרמים אם הם עדיין בידו * ז' (טו) מרפית דסירכא ה"ז המבטל מקח
 וי"ח * דהואיל והוי דבר דשכיח הוי ליה לאתנויי ואפילו טריפה סאנו אוכרין מספק מנעל המקח ואין המוכר יכול לומר אייתי רחיה דטריפה הוי * ז'
 הסובר רבר שהגה בו מוס הממכרו ועשה בו הלוקח מוס אחר קורס שיורע לו המוס הראשון אם עשה רבר שררבו לעשומו פטור ואם שינת

חשן המשפט

הלכות אינאה רלב

מאמר קרישין

ועשה מוס אחר קודם שיודע לו המוס מחזיר המקח לבעליו ומשלם
 דמי הטוב שעשה : י' קנה סרין וקרעו לעשוה חלוק ואחר כך
 נודע המוס מחמת הקריעה מחזיר לו הקרעים תפרו ואחר כך נודע
 המוס (קו) אם השיב נטל שבח התפירה מהמוכר וכן כל ביוצא
 בזה : ל"ז המוכר קרקע לחבירו ואכל פירותיה ולאחר זמן נראה
 לו בו מוס אם רצה להחזיר הקרקע לבעלים (יז) מחזיר כל הפירות
 שאכל ואם היה חצר ודר בו צריך להעלות לו שכר : ל"ח ראובן
 שמכר לשמעון שלשה גבירות ולאחר ג' ימים פתחה ומצאה מרוקבת
 ריבין גדול ישאלו לעישי גבינו בכמה זמן דאוי לכא דיקבון ועיפיש
 בזה אם יאסרו שנעשה הריקבון בבית המוכר נמצא שהיה מקה טעו'
 ואם הרגה ספק (יח) המוציא מחבירו עליו הראיה : י"ז ראובן
 שמכר לשמעון נאר שמן ולא פתחו אלא סמך על המוכר שא"ל
 שהוא טוב וכשפתחו מצאו עבד (יט) ישבע המוכר שנתן לו שמן
 טוב כמו שהתנה עמו ואם לא ירצה לישבע (ך) ישבע הלוקח שהתנ'
 עמו לתת לו שמן טוב וצלול ושוה הוא השמן שנתן לו ויחזיר לו
 השמן או ישמו כמה רמיו פחותים משמן טוב (ךא) ואם ירצה הלוקח
 לקחתו יחזיר לו השחת : י"ח המוכר רבד שיש בו מוס שאינו נראה
 ואבר המקח נחמת אותו המוס ה' מחזיר את הרמיו ביצר המוכר
 לחבירו שיר שאין לו טיחות והניחו הלוקח עם הבקר שלו והיה מני'
 המאכל לפני כולם ואוכלים ולא היה יודע יושה אינו אוכל עד שמת
 ברעב הרי זה מחזיר לו את הנבילה ויחזיר את הרמיו וכן כל ביוצא
 בזה ואם היה המוכר סרסור שלוקח מזה ומוכר לזה ואינו משהח
 המקח עמו ולא ידע במוס זה הרי הסרסור נשבע שבועת היסת שלא
 ידע במוס זה ויפטר מפני שהיה על הלוקח לבדוק השור בפני עצמו
 ולהחזירו לו קודם שימת ויהיה הסרסור מחזירו על הלוקח הראשון
 והואיל ולא עינה בן חוא הפסיד על עצמו : וי"ח וסבירא להו דאפילו
 הסרסור צריך לשלם דאג' דהוא נתחבה הין לו להיות חחרים וה' ככל
 כינא ביה ונ"ל יקר וכ' שדבר שלם פשע הקונה כלל כגון שמכר לו
 טבעת בזהב וכו' ויחזיר כך שברכה הלוקח וינא בו גדיל שחייב להחזיר לו
 שעותיו אג' אג' הנוכה נתחבה בו וחס אינו מחמיט סינא בו גדיל (כב)
 נמצא שאינו יודע מזה ונפטר וחס קנה הסרסור רכר נחמת גדיל ומכרו ויחז'
 כך נודע שהיה בו כסף וזהב וזה הלוקח שלם וזה בו הסרסור מטולס
 הוזהל ולח ידע בו (יג) לסימן מס' ח) : ל"א המוכר ביציע לחבירו
 ונמצאו מזהות שאינם ראויים לאכילה הרי מקח טעות ומחזיר את
 הרמיו עכשיו לא יגרו בן ומנה סביל הלכה : ל"ב המוכר לחבירו
 זרעוני גנה שאין עצמן יש זרעונים גאבל וזרעון ולא צמחו (ךג) חייב
 באחריותן מחזיר לו הרמיו שלקח טעני שחזקתן לזרעה ה' וא שלא
 צמחו (ךד) מחמת עצמן אבל אם לקחה הארץ בברר וביוצא בו אינו
 חייב באחריותן ושם מחמת הברר לא צמחו וכן כל ביוצא בזה :
כא סבר לו זרעים הנאכלים כגון חטים וישעורים וזרען ולא צמחו
 אינו חייב באחריותן אפ' היה זרע פשתן שריב בני אדם קונים אותן
 לזריעה הואיל ואוכלים אותו אינו חייב באחריות וזרעון מיהו אם לא
 נתן מדין המעות יש אומר ס' דיכול הלוקח לומר לזריעה קייתי ועיין למטה
 בעיקר כ"ג (כה) ואם היריעי שהוא קינה לזרע חייב באחריותו וה' ה'
 לרברים הנמכרים לרפואה ולצביעה וכן כל ביוצא בזה : הלוקח מקח
 נחבירו והיריעי ישתנו מוליכו למרינה פלו למברו שם ואחר שהוליכו
 לשם נמצא בו מוס אינו יכול לומר החזר לי מקחי לבאן אלא מחזיר
 לו הרמיו והמוכר מטפל להביא ממברו או למברו שם (כו) ואפי'
 אבר אי נגנב הרי הוא ברשות מוכר ואם היה המוכר יודע בממכרו
 שהיה בו מוס חייב בה צאת שהוציא הלוקח לחוליק אותו מקח למ' ז' ז'
 פלוני ואם לא היה יודע שהיה בו מוס פטור מהוצאת החולכה (כז)
 ואינו חייב אלא בה צאת החזרה ואם לא הוריע למיכר שמוליכו
 למרינת

דמוכרה פי' שנמנאת פירכה ענה או שמיד פקאה פחטה ומנא בה שישכח
 שבוודאי נעשית קודם פקאה בעוד הבהמה ברשות המוכר * (כז) חס
 השבית פי' חס קנאה בי' ד נרין ומכח המוט חובה פוה כ"ח לינרין
 ומחמת התפירה היא פוה ט' חס עדיין לא נתן לו המעות מחזיר לו החלוק
 והמוכר נתן לו דינר שהפניחה ואם כבר נתן לו המעות נרוך להחזיר
 המעות וגם הדינר שהפניחה * (יז) מחזיר כל הפירות שאכל * א'
 כ' הסמ"ע הטעם כיון דהמקח נטל מעיקרו הפירות שאכל או שכר
 הפירות החזר שדר בו יהיה כגזל בידו ומש"ה אפילו חס עדיין לא נתן
 דמי הקנייה נרוך להחזיר הפירות ושכר החזר (וראיתי בע"ש שכ' להוי
 כריבית דכיון שנתבעל המקח מעיקרא ה"ל הרמיו הלואה גבי והפירות
 שאכל הן בעד דמי המעות שהיה בידו בעליו וגם דמי שכירו החזר פכתבו
 שנרדף להגלות לוכ' בע"ש דהוא מה"ט והסמ"ע הקשה עליו ונ"ל דאף
 אם כבר נתן לו דמי המקח נרא' דלא עדיף מא' ד' דא"ל להחזירו וראה לי
 פכתבו הריב כדעה הראשונה שנסיון ר' ז' חס שכ' רהוי ר"ק ולפי הכלל
 פכתבו נכ' מן כ' ה הלכה כדעה הראשונה ברבני המחזר וכן הלכ' כמ"ש
 הרב המגיד ונ"ל כך הוא דעת ההלכות ורובי המפרשים ושכן עיקר ותו
 נלע"ד אפילו לדעה אחרת שכ' להוי ח' ר מוכר שם הטעם דהוי כמכנת'
 דחובו לא ח' ר ואינה יונאה ג' יוכיס משא"כ הוא הטעם דהוי כסיל מקח
 מעיקרא וה"ל ייתחלה הלואה גבי והפירות שאכל הן בעד שכר המעות
 שהי' בידו אפטר כ' ע' יודע בזה דהוי ר"ק ודוק : (יח) המוכר מחזירו
 * ומיילא חס המעות עדיין ביד הלוקח והמוכר בל להוניה מידו המעות
 עליו הראיה * ול"ד ל' ווכר בהמה דנטעף י' א' דשחי התם למעמידין
 בהמה על חוקתה וכתב בהמה אינה נטרפת וברשות הלוקח נטעה ספק
 ואמרין כאן נמנא כאן נתחבה המוס משא"כ גביות דחין להם חוקה דרוב
 גביות כשנתיבשו דרכן להתליע : (יט) ישבע המוכר ואם עדיין
 המעות ביד הלוקח פסק הש"ך שישבע הלוקח שהמוכר הוא המיניא :

(ך) ישבע הלוקח * עיין מ"ש הסמ"ע ודבריו נ"ע כיון שהמוכר
 הוא בפניו יכול הלוקח לומר למה אשבע חנם על פרעו דברים צדקס
 שיכולין לכוף לדין בידו ואפטר מש"ה כ' הע"ש פי' חחר ונ"ל דהוינו
 שהמוכר טוען שהחליף המזין * וגם מוזרי שאינו מודה לו שמכר לו טוב
 ונלול חלא מה שהוא נקרא טוב בעיני קנת אכסנים פקונים אותו להיראו
 בזול יותר רק שהלוקח החליטו אותו חס"כ בזה שכן העבור שאין יכולים
 להסתמם בו כלל וכ"מ מתחלת דבריו של התשובה וברבני המחזר כ' בתס
 שהיא טוב נראה דר"ל כ"מ ש' שהוא טוב בעיני האכסנים שרונים להיות קונים
 יותר בזול דאל"כ ה"ל לפרט דבריו בשאלה כמ"ש בתשובה וברבני המחזר
 בכיסא טוב ונלול א' מיידיד העענות המוכר הוא כדשרשתי ופ"ו השיב
 הרב והביאו המחזר שאם המוכר נשבע לשפיר נפשו או ח"כ לפיטוע
 בשבועתו אלא שנתן לו שמן כיון שהתנה עמו וזה נפטר נפשו : משא"כ
 כשכח הלוקח לישבע על טענתו נרוך לישבע שהתנה עמו טוב ונלול דקרא
 וזהו השמן שנתן לו הע"ג רכבר נשבע שהתנה עמו דקרא טוב ונלול מ"מ
 וכלל להיות שזהו חין השמן של המוכר רק שהחליטו בשמן אחר שגרע עפי
 שא"י למוכר אלא כדחוק מש"ה נרוך ג' כ' לישבע שזהו השמן שנתן לו והן
 הן דברי המחזר חלס קינר בלשונו ונ"ע : (ךא) ואם ירצה הלוקח
 ומיניו אף אם רוכה הלוקח ליקח הפחת מהמוכר א"י לכוף להמוכר וכדין כל
 מקח טעות דשכיחן חזרין * (ךב) נשבע שא"י * ויירי שהלוקח
 טוען אתה נתיית לכוורף לעשות לך תוכו בריל דא"כ חין נשבעין על טענת
 ספק * והש"ך הקשה עליו כיון שהלוקח טוען אתה נתיית לכוורף לעשות
 לך תוכו בריל ה"ל כאומר לו ברילי פאתה ח' יב והוא משיבו א"י דנשבע
 שח' יוכ' הע"ג בזה"ל וקשה הא מביא הש"ך תיכוף בשעיקר שא"י כדמיון
 זה וכסף דהוי כא"י חס פרעתיך א"כ ה"ל ניהא חייב וכו' ולע"ד כרא' פטעה
 ענמו בדבריו הש"ך שכ' בזה"ל בשם הרמ"ל שם חייב לו כ"ד קיין חסן או
 שאר דברים ונתן לו המעות ואחר כמה ימים רוצה להחזיר לו מחמת שכתב'
 מקנתן לא טובים והלה טוען למה לא בררת אותם נשעת פרעון ופסק דאם הלה טוען
 ונפטר אבל אם טוען ח' חס סליא לא * נרוך לשלם לו חסן לו עליו חלא חס סתם כא"י חס פרעתיך עכ"ל נראה לי דהטעם הוא הואיל דמתחלה
 היה חס גמור דמי ושיעון הוא ספק מ"ש ה"ל כשכשאר החוב בחוקתו משא"כ נשבעת הכ"ל שלא הי' חוב מטולס ונתן לו המעות בחליפת הטבעת חס כן
 המקח טעות הוא מניק יא והיה המעות כחוב חלו מ"ש ה"ל בזה דהוא כאומר ברי פאתה חייב לי והלה משיבו שא"י ופטור וזה ברור ונכון ג' בת הש"ך
 והע"ג זק : (ךג) ח' יב באחריותן אף שלא ידע גם המוכר שהם רעים מ"מ ה"ל לא יוקי ארעתייה שם הרמיו ויפסיד זרעו אף שולטו כלה
 וכמה : (ךד) מחמת עממן * א' וסתמא אמרינן שלא יחו מחמת עממן אלא שהיה סיכוי זמן לפכיו כדבר וכו' בזה : (ךה) ואם אודיעו
 * נס אחס' ונ"ל קאי : (כו) ואפילו אבר או נגנב * א' כ' הסמ"ע שנרדף להיריעי למוכר שחזר במקחו דאל"כ מני המוכר לומר אם ה' ג' בתני
 שרפה חייב במקחך היינו שולח מ' ד אחר בחזרתי ולא היה בכבר * מיהו חס כגנב בעוד שלא היה פהות להלוקח להוריע אפטר דס' ל' דהוא ברשות המוכר
 והנ"ל כ' ד' שן הרמיו כ' כממענו דלא כלתה שמירתו עד שיריעי למוכר וכ"ז שלא הודיעו חייב באחריות נכבה ואברה כלין ש"ס שהרי חס מודמן ליה קונים
 הוה מוכרין כיה ואין חילוק בין חית לוי שהות להודיע וכן לית לוי שהות וכ"מ בכפר ככף חשיבה ע"ש והע"ג לא עיין שפר : (כו) ואינו חייב * עיין
 בכ"י ח' ח' חולק על הע"ש ולע"ד נראה לפרט כוונת הע"ש דשלם חילוקים יש כאן מן הכהה ח' המוכר לומר החזיר לי מקחי אלא מחזיר לו הרמיו
 ר' ג' מה שקיבל הנ"ל לא מה שהניח עליו הונחות והמוכר מטפל בו להביא ממכרו לכאן ואם היה המוכר יודע בממכרו חזיה בו מוס חייב שמוליכו
 שהוליק הלוקח אותו מקח ליקומו מדיני דגמי דהוי כמו מזין כ' דים : ואם לא היה המוכר יד' שהיה בו מוס והוא ברור אנלכו שלא היה יודע המוכר או
 הוה כעור מהונחות הלכה וחייב בהינאת החזרה שהרי החזרה הוה לנוכח * מיהו על הנרוך * על להניחו לביתו דהא לברכו הוליכו שמה וכן הוא דעת
 רמחמך עדיין וכ' ויכיו חייב חלא בהונאת החזרה ולא כ' שחייב לכפל ח' ה' ה' חילוק על הלוקח וזה ברור וח' כ' דחוקק של הבמ"ע שכ' שהרמ"ה כ' דבריו חנם

עטרת צבי הלכות אונאה רלב רלב רלה חשן המשפט קמו

סופתא פ"ט ו"ט : (דח) עד שיחזיר המקח במומו * א* דהיינו עד שיבא לעיר המוכר דרעס ויאמר לו הנה מקחך לפניך צביתי כי אני חוזר בו ; (דט) וכמה במומו כלן מיירי שאינו מוליכו למדינה אחרת מן הדין דגבחה חל עליו עד שיוודע לו מיד * (ל) ואם היה לו להודיע * א* כ' הסת' ע"פ שהיה תועלת להמוכר שהיה יכול לעשות איוה תקנה שלא היה כפסד ולא הודיעו ה"ז ברשות הלוקח ; (ול) ע"פ שדבריו סתומים בדברי המחבר ומש"ה כ' הע"ס אם היה לו שהות משכורע לו להודיע להמוכר ה"ז ברשות הלוקח דמשמע להודיע דאם לא היה לו שהות להודיע פעור והשעס דלא היה בידו לתקן הדב' שהמו"גרס לו ההפס' ופ"ס פסור מאונסין כ"ז שלא היה לו שהות להודיע ובגבחה ואכדס אפילו לא היה לו שהות להודיע * כ' ברשותו הוא מטעם דלא כלתה שמירתו עד שיוודע להמוכר וכל זמן שגא' הודיעו חייב בחזרות בגבחה ואכדס דהיינו ש"ס שהרי אם כודמן לו קובע הוא מוכין לה ואין חילוק בין אית ליה שהות ובין לית ליה שהות (לא) וכמה נגזר פי' ולא אסור לקיימו חי משכי שהו מוזיק * (לב) כגון שנתיקר הנכס * א* פי' בשעת מכירה היה הנכס צנוקר כדמי פור לחרישה כמנא דאין ראה מרמים ; (לג) איכה מקח טעות ; * א* פי' אין הלוקח יכול לומר לחרישה קביתיה ועכשו אנטרך להיות לי טרחא לשחוט הבהמה למחר הנכס ולקנות לי בדמים שור לחרישה ; (לד) אם יש היכחה כ' הטור אע"ג דקיימא לן כרכנן שאין הדמים ראוי' ה"מ גבי נמר ובקר שהעדים מכחישין השיקור אבל הכא בין לחרישה בין לרדיניא פקרא פור הולכין אחר עינין ;

למדינה אחרת וחוליו ונמצא בו שם מום ה"ז ברשות לוקח (דח) עד שיחזיר המקח במומו למוכר ; כב הלוקח מקח (דט) ונמצא בו מום ואח"כ אבר אי נגנב הדי הוא ברשות הלוקח עד שיחזיר המקח למוכר ואם התירע או נפסד מחמת המום ה"ז ברשות מוכר (ל) ואם היה לו להודיע למוכר ולא הודיעו ה"ז ברשות לוקח * כג הטור שור לחבירו (לא) ונמצא נגזר אס אין להובית אם קנאן לחרישה או לשחיטה כגון שהוא ארס שהוא קונה לזה ולזה וגם אין הוכחה ברמים (לב) כגון שנתיקר הבשר ברמי שור לחרישה (לג) אינו מקח טעות שיכול לומר לשחיט' מברתו אע"פ שהרוב קנים לחרישה לא אזלינן בתר רובא לחוציא מיד המוכר אבל אם עריין המעות ביד הלוקח לא מבעיא אס רביס קונים לחרישה אלא אפילו כי הרב ניגזר המוציא מהבירו עליו הראייה ואם הלוקח אינו רגיל לקנות אלא לחרישה והמוכר מכירו ה"ז מקח טעות ואם אינו רגיל לקנות אלא לשחיטה מסתמא לשחיטה קנאו ואם הוא רגיל לקנות לשחיטה ולחרישה (לה) אס יש הוכחה ברמים אס נתן רמי שור לחרישה אומרים לחרישה קנאו והוי מקח טעות ואם נתן רמי שור לשחיטה אומרים לשחיטה קנאו ; כ' מ דהוי מקח טעות ונריך להודיע לו דמיו ואית ליה זוזי נריך ליתן לו מעות דהוי כנע' חודלח כ"א דיכול ליתן לו קרקע ;

רלב המוכר מין ונמצא מין אחר או רע ונמצא יפה ובו סעיף אחד :

א המוכר לחבירו מין ממיני פירות ונתן לו מין אחר אין האן מכר ושניהם יכולים לחזור בהם כיצר מכר לו הטיס (א) לבנות ונמצאו ארומית או איפכא או יין ונמצא חומץ או איפכא או עצים של זחיס ונמצאו של שקמא או איפכא אבל אם מכר לו חטים יפות ונמצאו רעות לוקח יכול לחזור בו אפילו נתאנה בסבוס (ב) והמוכר אינו יכול לחזור בו אפילו חוקרו ואם מכר לו רעות ונמצאו יפות אפי' אם לא נתאנה בסבוס מוכר יבול לחזו' בו והלוקח אינו יכול לחזור אפי' אם החזו' מכר לו רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אפי' אם יפית שאין למעלה מהם ולא רעות שאין למטה מהם ויש אונאה שחזות אין אחר מהם יכול לחזור בו אלא קנה וסחזיר אונאה ; מכר לו נפר בחוקה שהוא מן חיל מכורס וניגזר שאינו מסוכס המקח קיים ומחזיר לו אוכתו חח"כ יודע מהלוקח אסטיס (ג) שאינו אוכל כלל נפר חיל שאינו מכורס וה"ה בכל כיונא בזה מכר לו כסף בחוקת כסף נרוף ונמנא כסף סיג' המקח קיים ומחזיר לו האונא' דהכל מין כסף ;

רלב (א) לבנות וכמנא דרומיות ואפילו המון השכי הוא עדיף וביוקר יותר ממין שהתכה (ב) והמוכר י"א לחזור וה"ה כשלא נתאנה הלוקח כדי בעול מקח דאז אין ודאי שחזר בו הלוקח אבל אם נתאנה הלוקח כדי בעול מקח דמסתמא יחזור בו הלוקח ואין פס מקח עליו גם המוכר יכול לחזור בו (ג) שאינו אוכל כלל הוי כיסות וכמנא דעות ;

רלב (א) שלא הראהו למומה וקמל'ן רבותא דאע"פ דיכול להיות שיש במומו מ"מ כיון שלא נכדק אכור בהכחה מדרבנן * (ב) יקבר ויחזיר ר"ל הלוקח יקברנה ולא יחזיר למוכר שיקברנה שלא האמינו ע"ז * (ג) יחזיר עס הטבח ; * א* פי' יחשבו כמה קיבל בעד נכס שחבר ויהיוקנו הלוקח בילו בחקוס הנעשות שנתן להטבח ומה שיחבר לו ימלא הטבח את היותר ; (ד) מדברי סופרים דרוקא במכשול חיבור דזריותא קמבוהו ; (ה) על איכורי הכחה שהרי לא מספיד להמוכר כלום כמה שחבלו הלוקח חו האכילו לבלתי כיון שאכור להכות חמיה וחס מכרס הלוקח לכותים וקיבל דמס חס הוא דבר שתופס דיניו הרי אסורין ביד הלוקח ואפילו הוא דבר שאינו תופס דמיו כגון המון נכס וזרלה וכלחי הרס ה"מ לאחר אכל המוכר נגמו שהוא בע"ד אכור למוכרו ואף חס מכרו קמבוהו דאכור להכות הוא בדמיהן מ"ה נריך להחזיר לזה הלוקח כל דמיו ;

רלב המוכר דבר אסור ואכלו הלוקח ובורים :
א השוחט את הבכור ומכרו ונודע (א) שלא הראהו למומה מה שאכל אבל יחזיר לו את הדמים והנשאר מהבשר ביד הלוקחות (ב) יקבר ויחזיר להם את הדמים * ב וכן השוחט פרה ומכרה ונודע שהיה טרפה מה שאכלי אפי' ויחזי' להם הדמים ומה שלא אכלו יחזירו לו הבשר והוא יחזיר להם הדמים ואם מכרה הלוקחים בשר זה של טריפה לבותים או שהאכילוהו לבלבים (ג) יחשבו עס הטבח על רמי הטרפה ויחזיר להם הטבח את הטוחר וכן דיקאל המוכר דבר שאיסור אכילתו מן התורה * ג אבל המוכר לחבירו דבר שאסור אכילתו (ד) מדברי סופרים אס היו הפירות קיימים מחזיר הפירות ונזיל דמי וס אכלם אבל ואין המוכר מחזיר לו כלום ; מכר לו מנחה שלא נכדק כראוי הוי כאיסור' מדברי סופרים שהרי הפדיקה היא מדברי סופרים (ה) כל איסורי הנאה בין מדברי תורה בין מדברי סופרים מחזיר את הדמים ואין בהם דין מכירה כלל

רלה (א) קטן על שס * א* שהקטן בכל מקום לזרס ושניהם שאין מששיו קיימין וכקרא קטן זכר בן ו"ג שניה ויום אח' ונקבה בת י"ב שנים ויום אחד ומדחורייתא אין מעשיהן קיימין אפילו בטלטלן עד שיהיו גדולים אס שחז"ל התקינו שמשגיג לעונת הפעשות סיהא מקחו וממכרו קיים משום כדיותו דאל"כ הין שום ארס יהיה לו שום עבך עמו שהרי יכול לחזור בו כשירצה גם קרוביו יכולין לבעול מעשיו וכיון דלא תקטבוהו חייבים כד' חייב חייב מילא אס יש לי אפטרופס דלא סייף האי טע וז' אין מעשה הקטן וולת האפטרופס קיימין ועונת הפעשות מהחילין משנהו כן עס שנים ואולך עד שיגדיל כ"ח לפי הורפו חלל שישע עד י' שנים נריך דניקה אס הוא יודע בטיב נשאו ומתן וחילך עד י"ג שנים יש פלוגתא בין רחב"ס והרמ"ם ואף שמכר יותר מדלי חייב נמי לזרו ממכר דלא חלקו חז"ל כמו גבי פת של כותים א' הלואה לכותים בריבית אפילו יותר מדלי חייב ; (ב) אין הקיימותו לחחרים כלום אבל לענמו קונה לו אין לזרס שלא נכניו ויכול לחזור בו דהוי בכלל אין חנין לזרס שלא נכניו ; (ג) עד שיגדיל וקטן כן עס שנתכו לו מתנה ע"ג דול ולא שרס לו חומת יתנה לו והוא נתן לו עכשו אס אין הקטן זה חריף וכני' אזי פשע זה הגדול כמה שנתכו לו * (ד) מקחו מקח פחו'ל התקינו כן משום כדי ח' זו דאל"כ הין שום ארס יהיה לו שום עבך עמו שהרי יכול לחזור כשירצה וגם קרוביו יכולין לבעול מעשיו ; (ה) ומתכתו וכו' הוא ג"כ נבעול כדי חייב דחילא עניד ליה כייח נפשיה לא היה כותן לו מתנה ; (ו) בדבר מרובה * א* דלפי הטובה שעשה זה המקבל עמו הוא כותן לו מתנה () אבל בקרקע דבקרקע נריך חריפות ונקיאות במשא ומתן טפי מנמטלסני' (ז) אפילו הוא קרקע שותן לו וכו' הרבותא דאע"ג דנתכו לו בייחנה משום דפשה להו נחיא כפס או שקנה קרקע בוזוי דגא' שייך למימר דלת קטן קרוב אכל זוזי חש"ה אין מכירתו כלום * (ט) אפילו ביותכת עמ דעיקר העשה דהוי ככתובין ומכורים דמיה כדי שלא תטרופ דעתו ה"א ה"ה בקטן קמל'ן דלז' ; (ג) ס"כ לשלס ולקמן כתי ד דכתב האחר ומוניא

רלה חשין ושכור מתימוכר מטלטלים והקונה בשבת ובי טובי כ"ח סעיפים :
א (א) קטן עד שש שנים אין (ב) הקנייתו לאחרים בלוס ומשש שנים (ג) עד שיגדיל אס יודע בטיב משאו ומתן דהיינו שדקוהו ומנאוהו שידע ולאחר י' כל שאינו טובה (ד) מקחו מקח וממכרו ממכר (ה) ומתנתו קיימת בין (ו) בדבר טרוב' בין בדבר מועט בין בשתנה בריא בין במתנת ש"מ ודבר זה מתקנת הבמים והבל בטלטלים ; וי"א הו"ל ואינו רק מכת תקנת הכמי' אס כן במקום שעשו שלא כהיינו כגון שמכרו נכסים מועטים פזכו בהן הננות מכירתן לאו כלום ה"ז (ז) אבל בקרקע אינו מוכר ולא נותן עד שיגדיל דהיינו שהקטן כן יג' והקונה בת י"ב והביאו שתי עשרות * (ח) אפי' היא קרקע שניתן לו במתנה או שקנה אפטרופוס ואם נתנו (ט) אפי' במתנת יש ט' אינו בלוס אפי' הוא קרקע שניתן לו ואע"פ שהוא יודע בטיב משאו ומתן מיהו כל זמן שחפן הקטן כמה שעשה ואין קרוביו חייבין דין נשלו מעשיהם קח הכל פיכות קרקע שלקח (י) אין נריך לשלס מה שלקח ואם ירש טאביו ששה

כל הפירות מיירו שהלך הקטן למד"ה או שמיחה בו הוא או קרוביו ולא אסגת כה

Handwritten marginal notes in Hebrew, including:
 יע"ו בשוק
 סבול הגרסו
 אלא צב אה
 עב כחזיר ג
 ונמצא אכס
 נגזר האונא
 יע"ו בשוק
 אלא צב אה
 עב כחזיר ג
 ונמצא אכס
 נגזר האונא
 יע"ו בשוק
 אלא צב אה
 עב כחזיר ג
 ונמצא אכס
 נגזר האונא

חשן המשפט הלכות אונאה רלו מאמר קדישין

(יא) שטר וזב דתו במשלטלים ויכול למכרו או ליתנו לאחר ;
 ב כמה דברים אמורים בקטן שאין לו אפטרופוס אבל אם היה
 לו (יב) אפטרופוס אין מעשה כלום אפילו במשלטלים אלא מדעת
 האפטרופוס שאם רצה לקיים תקוה ומסדר ומתנתו במשלטלים
 קיים וה' אם הם כפי חל על בית שדי כפטרופוס' כמו שיתבאר
 לקמן סימן ר"ץ אבל מהגדיל אף ע"פ שיש לו אפטרופוס שמינוה לו אביו
 מקחו ומקחו ויחזרו מחכר אע"פ שהאפטרופוס נרד לקיים דבריהם
 ואסור ליתנו לזכר ולא ללוקח עד הזמן שנייה מ"מ מקחו מקח ואם תפסן
 הלוקח מיד אין מוסיפין מידו : ג קטן היורע בטיב משאו ומתן שאין
 לו אפטרופוס ישנשא ונתן במשלטלין וטעה דינו ברין הגדיל (יג)
 תוח משמות מחילה שתית מחזור אונאה יתר על שתות בטל מקח
 אין מקח הקטן ומכרו במשלטליהם לא בשמשך או המשוך
 אבל אם נתן מעות על המקח וחזרו בו אינו מקבל (יד) מי שפרע
 ואחרים שחזרו בו קבלים מי שפרע : ה (טו) וכן אם קנו מיד
 הקטן או השכר מקו' המט' י' : ה' ב' לא קנה לוקח שאין מוציאין
 מיד הקטן ברין ואין קנין מיד הקטן כלום שחקנין בשטר ואין העדים
 חותמין אלא על שטר של גדול : ו וכן קטן שקנה משלטלים וקנו
 מידו או שכר מהם המקום לא קנה עד שימשוך לפי שאין חצר הקטן
 קונה לו מפני שנתרבה מדין שליחות ואין שליחות לקטן ולא יהיה
 הקנין אי שכיחות המקום גדול מחצרו (טז) אבל הקטנה שנתרבה
 חצרה מה שהתקנה משלטלים מאחרים אם קנו מידה או בשכירות
 מקום : ז קטן שקנה קרקע (יז) ונתן רמז וחזיק בקרקע
 תצטרך בידו לפי שזבין לארס שלא בפניו : ח קטן שגדיל והביא
 שתי שערות הזכר אחר י"ג שנה והכח אחר י"ב שנה אע"פ שאינו
 יורע בטיב משאו ומתן מקחו ומקחו ומכרו בטל וטהנתו מתנה
 במשלטלין אבל בקרקע אין מעשיו קיימים עד שיחיה יורע בטיב משאו
 ומתן אחר שהגדיל . וכל זה נמוכר עמו חבל ב"ה מוכרין קרקעותיו
 למכר חובות אביהם וכיכח בזה : (ועיין לקמן בענין כ"ו בתוך זה) ;
 ט כמה דברים אמורים (יח) בקרקע שלו שקנאו או שניתן לו
 במתנת בריא אבל בקרקע שיריש טא ותיו אינו נשאר מירישו או
 שניתן לו (יט) במתנת שפ"מ אין מוכרו מיד ע"פ שיהיה בן עשרים
 שנה שליטתו ויביא שתי שערות אבל קודם עשרים שנה שליטתו
 אף על פי שהיא שתי שערות יורע בטיב משאו ומתן לא יסמוך
 בזול בפני (ך) שרעה נטת אחר המעות וצדין לא נתתישב דעתו
 בדרבי העולם וכשהוא בן עשרים שנה שליטתו והביא שתי שערות
 מוכר בין משלטלים בין קרקעות בין שלו בין של אביו ואפילו אינו
 יורע בטיב משאו ומתן (ודלח כ"ס חולקין בזה) : י' מתנתו בשהוא
 פחות מבן עשרים ויתר על י"ג והביא שתי שערות בין מתנת בריא

בהו • (יא) ש"ח דתו כמשלטלין כ"ב"ם וחוקת חנות דתו כקרקע • (יב)
 אפטרופוס • * כיון שיש לו אפטרופוס לא שייך בהו תקנתא כדי שייך
 (יג) פחות משתות מחילה אע"ג דקטנים לאו בני מחילה ניהו מ"מ משום
 כדי חייהם שוין לגדולים בזה : (יד) מי שפרע • * דמעות אינו
 קונה במשלטלין אפילו בגדולים אלא שניד החוזר לקבל עליו מי שפרע
 כמס' לסימן ר"ד • (טו) וכן אם קנו היינו ק"ס וה"ה אם סכר לו מקום
 העטם כיון דמוכחים כיון מה שאין כן במסיכה סכר יאל מרשותן • (טז)
 אבל הקטנה • * הש"ך תמה ע"ז וז"ל דקטנה שזה בזה לקטן ואין חילוק
 ביניהן לגמרי • (יז) ונתן דמי והחזיק דוקא תרוייהו שמתן דמי והחזיק
 דכל זמן שלא נתן הקטן דמיו דרך הקטן לחזור בזה : (יח) בקרקע שלו
 שקנאה • * פי' כשקנאו כשהיה ע"י אפטרופוס שלו או שקנאו בעטמו
 שיכול לקנות ממקרי זכות וזכין שלא בפניו • (יט) במתנת שכיב מרע •
 * דג"כ דין ירושה יש לו דנא לו מאליו בלא מעות ובלא גרחה דמי נפ"ז
 (ך) שדעתו נטת חצר המעות • * משא"כ בקרקע שקנה דהרי ראונו
 דניחא ליה בקרקע טפי מהמעות וגם במתנה טרח קמינונת דלנו דואין
 סאהב בקרקע ולא מוזל גביה לוקח • (ךא) בין במתנת סכ"מ • *
 פי' שנתן הוא לאחרים ואפילו היא קרקע פירש מאבותיו דא' למכור אפ"ה
 מתנתו מתנה • (ךב) סימני כריס נתבאר צ"ע ריש סימן קע"ב ע"ס :
 (ךג) שאין לו מחזור כשהריש להסתפק אם דינו ליוכר ברשות וכוונת
 מהסבח שיעור הונאתו וגם סכר עירחתו חולא • (ךד) שוב ח"ו למחות
 ודוקא כשלקח מעות וגם נשמתם לפניו אחר שהיה גדול ופתק • (ךה) קטן
 סוה מאחרים ועכפיו הוא תקנות ארנות אפילו אם הוא כפוי שתוך שני
 פנים אחר החתונה הממרוס שלו הוא בטל ומכונן כחרס הכסבר • ולכך
 לא הארכתי בחנם • (ךו) קטן שפרע לאחרים • * דנקל נתפסה
 להיות ערב וחזין בו משום תקנה כדי חייו • (ךז) נדיקות רבות • *
 פי' כמי שנודקין בגטין • (ךח) או מי שכתתק היינו שהיה יכול לדבר
 ונשתתק וחלם הוא שחמעי אמו לא היה יכול לדבר • (ךט) כדרך שנודקין
 לגטין • דהיינו שנודקין אותו בדברים אחרים ספואלין אותו דבר פראו
 להשיב עליו אם רואין שדעתו מיוסבת עליו ורומז על תסובת לחו כדרך בני
 אדם להשיב על לחו ועל הן האכין הן ג' פעמים בכל ח' ולח וברקו ג' פעמים
 הן או לחו אלא חר הן ויתרי לחו חו חסכח ולא ינדקו בדברים הכמנחים
 בחותו זמן אלא בקין פוחלין חס רונה נפ רות של חורף חס ישיב הן וודאי
 פוטה הוא וחסי ישיב לחו פתח הוא • (ל) על ידי עמו אבל האחרים
 הוקנה להם על ידי אחר וזכיהן וזכיהן דיש כאן דעת מקנה ודעת סוכה להן
 דשניהם בר דעת • (לא) כסף טעוהו • פירש סוכה הוא נראה בפסיו
 וה"ה חסכח טעוהו הללו חזן דעתם נלווה :

מאמר קדישין
 חשן המשפט
 הלכות אונאה
 רלו

רלו (א) שזה המניק מוכ' כולו ואף אם קנהו כדי שיווי או ביוקר
 יומר
 (ב) כיון דהוא רבר שאינו מצוי תמיר ואמרו חכמים תתקיים מתנתו ברי
 שיהיו דבריו נשמעים : יא כמה דברי אמורים שיכול למכור קרקע אביו
 סימני כריס אבל אם לא הביא שתי שערות ולא נולדו לו סימני כריס
 שרם ל' ושש שנים : יב מוכר קודם שנתברר שהוא גדול כגון קודם ה' ולא
 שערות שעתה נתברר שעכשיו הגדיל אין סבירותו שמכר ער עתה כלום אבל
 לפי שעתה נתברר שהוא סריס ממצי אמו ומה שלא הביא ב' שערות היה
 קיים • יג מי שמכר בין בנכסיו בין בנכסי אביו זמת ובאו קרוביו וצדערו לו
 שחוקה אין מדיס חותמין על הסטר אלא אם כן יודעים שהמוכר נעשה גדול
 כבן כ' שמכר קרקע אביו חוזר ומוציא מיד הלוקחות בין קודם עשרים בין
 או שנשע יורע (ך) שמתן לו ומהזיר את השאר אבל אם בשנעשה בן כ'
 (ךא) קטן שלוח מאהרים יש מי שאומר שחייב לשלם בשיגדיל ויש מי שפטר
 ממנו אבל אם אינו יורע שלוח לצורך מזונותיו אין נפרעים ממנו : ויס
 במכירה שלח עשה כלום נרד להחזיר המעות שלקח ואם חזן לו הלוקח
 כשגדיל : יז חרש שאינו שומע ואינו טרבר או טרבר ולא שומע כלום
 לא יתקיימו מעשיו עד שכוורקין אותו (יז) בדיקות רבות ומתיישבין
 כקח ומסכרו סוכר ומתנתיו קיימים בין במשלטלין בין בקרקע והוא
 שומע א"כ פרברים עמו בקול אין זה חרש אלא הרי הוא נפקח לכל
 קיימות לא במשלטלים ולא בקרקע וב"ד מעמידין אפטרופוס לשוטם
 שהוא עת שטה ועת שפתי כגון אלו הנכפין כשהוא שפוי כל מעשיו
 היטב שמה (לח) בסוף שטותו או בחללת שטותו עשה מה שעשה • אמרו
 כ' כשהוא שטה זכין וב' אומרים כשהיה שפוי זכין קרקע כחוקת המוכר
 משלטלין נחוקת המחזיק בזה : כב השכור מקחו מקחו ומסדרו ומתנתו
 זה עושה אין מעשיו כלום והרי הוא כמו השוטה : כג המוכר שכתב
 אס רצה לוקח אין המוכר יכול לחזור בו ואם לא רצה תחזור לבצליה : כד
 העליונה אם רצה לקיים מעשיו הרי אלו קיימים ואם לא רצה בטלו כל
 ממנו כלום : כה דין מכירת חבול בנכסי אשתו ומכירת האשה בשטר
 בין קרקע בין במשלטלים ובן האפטרופוסים בין שמינו אותם בית דין
 אינה כלום שאין ארס נותן דבר שאינו שלו : כז לצורך איזה דברים
 או קונה קנין בשבת וי"ט אע"פ שמבין אותו על שעבר על דברי חכמים
 מעשיו קיימים וכותבין אחר אותו יום :

רלו בוחי שאנס קרקע מישראל או בעליו דברי רבו מ"ס :
 א הנותנים הפזיקים לישראל ומבקשים לתרן עד שיפרה עצמן מהנותן
 למכור

מאמר קדישין
 חשן המשפט
 הלכות אונאה
 רלו

למכור

מאמר קדימין הלכות אונאה רלו רלו חשן המשפט קיו

אחר לא חלקו חז"ל בתקנתו והנריכו להלוקח ליתן להבעלי שלים נמעות או רבועי בקרקע (ב) יקנה הכל * כי אחר שנתן להם עשרה או רבועי בקרקע או כל הקרקע שלו אבל מקודם לכן או הרביעי בגזול בירו * (ג) אם אינו * * * * * (ד) נריד להחזיר להם אף לאחר כמה שנים : (ה) אין נסקותא בזה : (ו) נריד להחזיר להם אף לאחר כמה שנים : (ז) אין שומעין לו דה"ל למכור מודעא אבל אם אומר שמעולם לא קבלתי ממשות והוכרתי כבר להודות מחמת יראה שומעין לו והוא כ"ם מכתובת השטר ולעיל * (י) שמוענין לו ; * דקומל"ן דטוענין ללוקח וליוור כל מה דהיה המוכר או אביו מבי למטען אי הוה לפכיכו וה"ל אם היה קיים וטען כבר קנייתו מהבעלים בהשלים שכתתי להם היה כאמון שהרי יש כאן חזקה ג' שנים וטענת לקוח : (ז) חלף יום אחד * * * * * חת' דלא גרע זה השכי מהלוקח ראשון ואם היה ביד הראשון והיה טוען נתתי לו השלים היה כאמון אבל אם לא היה זה לוקח שכי חלף ראשון אפילו שהיה כמה שנים בידו אכן לא טענין ליה כיון דהוא פנמו לא טעוד דה"ל חזקה שאין עמה טענה : (ח) אבל אם הוא ; * * * * * טעמא הוא רודאי לא הוה לשייט הכעל בהשלים כדי שלא יהא כגזילה בירו * (ט) אין הבעלים ימלין להוכיח אבל אית דעות דכבר דיכיל להוכיח מיד הלוקח אפילו שהיה בידו דכותי ויתר מי' בחדש הטעם דכיון דאין עליו חלף דמי קיובו והרי זה בל ליתנס להלוקח ודברי טעם הם : (י) חלף שמיין וא"כ להחזיר ללוקח כל הדמים שנתן לכותי עבורו חלף מה שהיה נריד הכעל ליתנו לכותי אם היה יכול להשתדל בוול ממנו ולא עתר * (יא) עד כדי דמי הנית היינו אם אין הבעלים יכולין להשתדל בעל יופר והס"ך כתב אונס אם כונת הלוקח היה להנזיל מיד הכותי ולהחזיר להנזול נריד ליתן לו כל מה שהוכיח עד כדי דמיו * * * * * חלף כותי נפקיין על ישראל ולקח בית של ראובן ובא שמעון והוכיח עליו הונאות והבעתו ליתן לו הנית ואחר כך חזר בו הכותי וכתירא שמעון שההונאות שהיה לו מתחלה יפסיד ולכן הוכיח עוד הונאות אחר' כ' עד שהחזיר לו הכותי וטעמו ההונאה היא יותר מה שפיה הנית וכדא ה"ל דאם היה הונאה רחוקה שכוונתו להחזיר לבעלים רומה זה למ"ה הש"ך דנש מהר"ל ונריד להחזיר לו נ"כ הונאה שניה אבל אם לא היה כונתו מתחילה להחזיר נ"ט דלפ"י הנה"ש משמע דא"כ להחזיר רק כדי דמיו ולא יותר * (יב) ח' נ להחזיר לבעלים פירש הש"ך אס קנאה ויה"אם גולה * (יג) ויפ"ר ; * * * * * עיון מ"ש הנ"ס ענין זה ודבריו נ"ט לפנ"ם המונח לקמן בכימין ספ"ח דקרקע חונה גגזלת אפילו נמכרת לחלף וא"כ ונתייחסו הבעלים לפ"ו למה כ' המחנה האן שגאור ביד הלוקח דמשמע הע"פ שרונה גזול להחזיר לו דיו נוכי' והשטר מ"ה ה"כ הע"פ טעם אחר ו"ל דמיוורו שלקחן בחינו או נטענותו סו"ר ל"כיון שלקח הגזול בחובו או נטענותו ולא תבעו לריון ודאי הדון עם העותים ולא היה בירו מפתגם לסלקו את חובו או טענתו וקתייחסו מונ"ו * * * * * נהא דלא קאמר הע"פ כפסונו כיון דלא תבעו ודאי הדון עם הכותי ויחל ל' בחיבו ולמה תלה טעמו ביואוס כ"ל משום דלא מניכו מחיל ע"פ חומדתא בלי שום דיבר ודיון זה כבר נזכר לעיל בס' ז' חזר וכפל המחנה דין זה משום חיוה כדטעו שנתהדרו ונ"ט : (יד) דהא כדון מכרה * * * * * חלף אם מכרה פחות משווי אפילו כ"ם חוזר כדין שלים טענה ופן הוא נהדיא בב"י פ"ט ונ"ט דהא קי"ל דאין שליחות לכותים לדבר מהדברים שנעולם כמבואר לעיל סימן קפ"ו ובי' סימן קס"ט ע"פ אפילו לדעת ר"ת ואין לומר משום דקי"ל דקרקע נחוקת בעלים עומדת מוט' הכעסה שלים ז"ח לפ"ז אפי' מכרה בשווי כמי יש לומר הכי דלא כפ"ש שליח ודוק לחלק ביניהן ויותר כבון לו כמ"ה הע"פ ו"ל ואם מכרה בפחות משווי אפילו בכל שהיה חוזר לבעלים דחוקין שלא ביקש הכותים לזכות חלף כמה שמכרה כלע"ד לפ"ש כוונתו דאף שאמר לכותים אם לא חסדהו בתוך הזמן יהי' שלך לא ביקש הכותי לזכות בכולה אלא כפי מה שמכרה וקיבל דמיו ולא בכדי שווי של כל הסדה כולה נמנא דיש זכות להבעלים בהסדה ; וגם מ"ה הב"ע אשי' ה' קיים לדיניהם וכיון שמוכר בטל בדענו אנו מבעלן אותו גס זה נ"ט לפ"ש המחנה לעיל סימן ע"ב ולקמן סי' ע"ט ע"פ :

אחר לא חלקו חז"ל בתקנתו והנריכו להלוקח ליתן להבעלי שלים נמעות או רבועי בקרקע (ב) יקנה הכל * כי אחר שנתן להם עשרה או רבועי בקרקע או כל הקרקע שלו אבל מקודם לכן או הרביעי בגזול בירו * (ג) אם אינו * * * * * (ד) נריד להחזיר להם אף לאחר כמה שנים : (ה) אין נסקותא בזה : (ו) נריד להחזיר להם אף לאחר כמה שנים : (ז) אין שומעין לו דה"ל למכור מודעא אבל אם אומר שמעולם לא קבלתי ממשות והוכרתי כבר להודות מחמת יראה שומעין לו והוא כ"ם מכתובת השטר ולעיל * (י) שמוענין לו ; * דקומל"ן דטוענין ללוקח וליוור כל מה דהיה המוכר או אביו מבי למטען אי הוה לפכיכו וה"ל אם היה קיים וטען כבר קנייתו מהבעלים בהשלים שכתתי להם היה כאמון שהרי יש כאן חזקה ג' שנים וטענת לקוח : (ז) חלף יום אחד * * * * * חת' דלא גרע זה השכי מהלוקח ראשון ואם היה ביד הראשון והיה טוען נתתי לו השלים היה כאמון אבל אם לא היה זה לוקח שכי חלף ראשון אפילו שהיה כמה שנים בידו אכן לא טענין ליה כיון דהוא פנמו לא טעוד דה"ל חזקה שאין עמה טענה : (ח) אבל אם הוא ; * * * * * טעמא הוא רודאי לא הוה לשייט הכעל בהשלים כדי שלא יהא כגזילה בירו * (ט) אין הבעלים ימלין להוכיח אבל אית דעות דכבר דיכיל להוכיח מיד הלוקח אפילו שהיה בידו דכותי ויתר מי' בחדש הטעם דכיון דאין עליו חלף דמי קיובו והרי זה בל ליתנס להלוקח ודברי טעם הם : (י) חלף שמיין וא"כ להחזיר ללוקח כל הדמים שנתן לכותי עבורו חלף מה שהיה נריד הכעל ליתנו לכותי אם היה יכול להשתדל בוול ממנו ולא עתר * (יא) עד כדי דמי הנית היינו אם אין הבעלים יכולין להשתדל בעל יופר והס"ך כתב אונס אם כונת הלוקח היה להנזיל מיד הכותי ולהחזיר להנזול נריד ליתן לו כל מה שהוכיח עד כדי דמיו * * * * * חלף כותי נפקיין על ישראל ולקח בית של ראובן ובא שמעון והוכיח עליו הונאות והבעתו ליתן לו הנית ואחר כך חזר בו הכותי וכתירא שמעון שההונאות שהיה לו מתחלה יפסיד ולכן הוכיח עוד הונאות אחר' כ' עד שהחזיר לו הכותי וטעמו ההונאה היא יותר מה שפיה הנית וכדא ה"ל דאם היה הונאה רחוקה שכוונתו להחזיר לבעלים רומה זה למ"ה הש"ך דנש מהר"ל ונריד להחזיר לו נ"כ הונאה שניה אבל אם לא היה כונתו מתחילה להחזיר נ"ט דלפ"י הנה"ש משמע דא"כ להחזיר רק כדי דמיו ולא יותר * (יב) ח' נ להחזיר לבעלים פירש הש"ך אס קנאה ויה"אם גולה * (יג) ויפ"ר ; * * * * * עיון מ"ש הנ"ס ענין זה ודבריו נ"ט לפנ"ם המונח לקמן בכימין ספ"ח דקרקע חונה גגזלת אפילו נמכרת לחלף וא"כ ונתייחסו הבעלים לפ"ו למה כ' המחנה האן שגאור ביד הלוקח דמשמע הע"פ שרונה גזול להחזיר לו דיו נוכי' והשטר מ"ה ה"כ הע"פ טעם אחר ו"ל דמיוורו שלקחן בחינו או נטענותו סו"ר ל"כיון שלקח הגזול בחובו או נטענותו ולא תבעו לריון ודאי הדון עם העותים ולא היה בירו מפתגם לסלקו את חובו או טענתו וקתייחסו מונ"ו * * * * * נהא דלא קאמר הע"פ כפסונו כיון דלא תבעו ודאי הדון עם הכותי ויחל ל' בחיבו ולמה תלה טעמו ביואוס כ"ל משום דלא מניכו מחיל ע"פ חומדתא בלי שום דיבר ודיון זה כבר נזכר לעיל בס' ז' חזר וכפל המחנה דין זה משום חיוה כדטעו שנתהדרו ונ"ט : (יד) דהא כדון מכרה * * * * * חלף אם מכרה פחות משווי אפילו כ"ם חוזר כדין שלים טענה ופן הוא נהדיא בב"י פ"ט ונ"ט דהא קי"ל דאין שליחות לכותים לדבר מהדברים שנעולם כמבואר לעיל סימן קפ"ו ובי' סימן קס"ט ע"פ אפילו לדעת ר"ת ואין לומר משום דקי"ל דקרקע נחוקת בעלים עומדת מוט' הכעסה שלים ז"ח לפ"ז אפי' מכרה בשווי כמי יש לומר הכי דלא כפ"ש שליח ודוק לחלק ביניהן ויותר כבון לו כמ"ה הע"פ ו"ל ואם מכרה בפחות משווי אפילו בכל שהיה חוזר לבעלים דחוקין שלא ביקש הכותים לזכות חלף כמה שמכרה כלע"ד לפ"ש כוונתו דאף שאמר לכותים אם לא חסדהו בתוך הזמן יהי' שלך לא ביקש הכותי לזכות בכולה אלא כפי מה שמכרה וקיבל דמיו ולא בכדי שווי של כל הסדה כולה נמנא דיש זכות להבעלים בהסדה ; וגם מ"ה הב"ע אשי' ה' קיים לדיניהם וכיון שמוכר בטל בדענו אנו מבעלן אותו גס זה נ"ט לפ"ש המחנה לעיל סימן ע"ב ולקמן סי' ע"ט ע"פ :

רלו המחזיר אחר דבר לקנותו וקדם אהר וקנאו

ובו ב' סעיפים : א המחזיר אחר דבר לקנותו או לשכרו בין קרקע בין מטלטלים זבא אחר וקנאו (ח) נקרא רשע וה"ל להוציא להשכיר עצמו אצל אחר וי' א שאם בא לזכות בהשקר או לקבל מתנה מאחר זבא אהר וקדמו אינו נקרא רשע (ג) כיון שאינו דבר הטענין לו במקום אחר והקונה קרקע (ג) על מנר חנירו חפ' פ' שאין זה משום דיכיל דבר מכרה יכול בעל המנר לקנותו ולא (ד) מקרי רשע דהוי כמניאה וכן אם קונה דבר אחר וזכר חנירו (ה) ויכול לקנותו בוול שאינו יחיל לקנותו כך במקום אחר הוי כמו מניפה ויכול לקנותו כל זמן שלא זכה בה הקונה וי' א רלא שנא : ומכרה הראשונה נראה עיקר (ו) ואפי' (ז) לככר'ו דוק בעני' אבל

רלו (א) נקרא רשע ומכריוון עליו בזה כ' טענה מצ' רשע כזה : (ב) כיון שאינו דבר מנוי משא"כ כשנא לקנות דבר דיכול להשתדל לקנותו גם במקום אחר אף שהיה לו עירחא : (ג) על מנר חנירו * * * * * כגון הקורה מכתי ואיך המבוארים בשומקע ה' דלית ביה משום דזכא דב"מ * (ד) ולא מקרי רשע * * * * * דהוי כמניאה דיכיל ליה לאדם להיות שדותיו זא' וטעם הוא לכמה ענינים * (ה) ויכול לקנותו בוול אבל ברמב"ן כ' אפילו לקח בפחות מכדי שווי הואיל ומכר הוא אין להלק וכן משמע מהמרדכי שהביא הב"י זכ"ן הלכה : (ו) ואפי' לפ"ש אחרונה * * * * * ועכשיו כוהגין לקבוע המסוג גבול בקנסו גדולו ואף ע"פ כן אם פטר ואמר שלא השיג גבול אין משביעין ע"ז אף שהפרכסין קונסין אותו ועיקר שומת לשכתאו אף למעט פרכסותו וליוד לאומכתו כמ"פ בכימין פ"ו : (ז) לככר'ו * * * * * וי' לככר'ו אחרונה דס"ל אפילו במניאה והספק

חשן המשפט הלכות אונאה רלו רלח רלמ רמ מאמר קדישין

והפסד נקרא רשע מודים דאס' זה שאל לזכות או לקנות תהלה היו עשיר וכל אחר ליתול מלפניו הן דבר הפקר הן שאר דברים הנקנין במתנה אינו נקרא רשע כיון דעדיין לא זכה בה לגמרי ויכול להשתדל ענין כזה במקום אחר אלא שצריך להוניה עליה דמיס אין בכך כלום כיון דעשיר הוא אס' לא שהא דבר שאין העשיר יוכל להשתדל אפילו בדמים דכזה פוה העשיר לעני עכ' ל' הסמ"ע ולי נע' ג' דלפניו מאיכ' סברא זו דאין דרכו בכך לכתוב סברא מה שלא כ"מ לריכא כלל ותוק' על מור"ם דסתם דכניו ומקור דין זה נובע מהר"ן בשם הרמב"ן דכתבו כן דוקא במטלטלין אבל בקרקע אפילו בעשיר נקרא רשע דהעשיר הבא ליקח טייד נמי עני המהפך בחררה כדמוכח בעובדא דרב גידל לפי שאין הקרקעות מנוים ליקח א"ו ברור הוא לדעתנו כנ"ל הע"ש ו' ל' דמ"ס מור"ם ז' ל' מיהו אפילו לסברא זו קאי לסברא הראשונה שהיא ס' ל' דנמיה' והפסד אינו נקרא רשע בעני שבה לקדס ולעיל מחבירו שהיה בא על דבר הפקר ומניחה תחלה אבל בעשיר שבה לקדס וליתול נקרא רשע לפי שיוכל להמניה ולקנות ממקום אחר כ"ל סמור"ם הכריע כן מסברא דנפשיה מאחר לדעת רש"י ורמב"ן אס' המהפך הוא עשיר רשאי אחר לקדס וליתול המינו לכתחלה ואס' ש' שהעשיר העריה עכמו ככר בדבר זה כ"ש שיש למור כן דאס' המקדש הוא עשיר שלא היה לו עדיין פוס עמל ויגיע שבטולס זהו מדויק בלשון הע"ש שלא כ"כ בעשיר הבא לקנות תחלה ובא אחר וליתול המינו אפילו נקרא רשע א"ו כוונתו כמ"ס דנענין כזה שיש לו סרחא ורלו נקרא ודוק ונ"ע :

(ה) אבל אס' שבר בעה' כמלמד דאין המלמדים פוים בהסברת הלימוד ועניו זהו ל' כדבר שאינו מנוי :

בעשיר לא אס' לא שאינו מנוי דאז אפילו בעשיר מקרי רשע וע"ל סו' קלו' מעיק' ה' וכו' ולא מיירי אלא כשכבר פסקו הדמים שנימיהם ואין מחוסרין אלא הקניין אבל אס' מחוסרין עדיין הפסיקה מהמוכר רונה בכך והקונה רונה יותר כול מותר לאחר לקנותו בין אס' המוכר כותי או ישראל יס' מי שכתב פהוא חרס ר"ג שלא להסיג גבול בפירות נתיים מן הכותי וה"ס במקום שנהגו לשכור ההלוואה מן הכותים : אסור למלמד להשביד עצמו לבצע הבית שיש לו מלמד בביתו אס' לא שיאמר הבעל הבית אין רצוני לעבב המלמד שלי (ח) אבל אס' שבר בעל הבית מלמד אחר יכול בע"ה אחר לשכוש אותו מלמד עצמו :

רלח כותבין שטר למוכר או לקוחתו ג' סעי' :

א כותבין שטר למוכר שמכר שדהו לשלו' (א) אע"פ שאין אותו פלוני לפניו (ב) והוא עשיר הקנה לו חשרה בקנין או שהעיר על עצמו שכבר קנה באח' מרדכי הקנין ובלבד שיהיו הערי' מבירים (ג) השפות שבשטר שזרו פכ"ב וזהו פכ"ב (ד) אבל אין כותבין שטר ללוקח אלא מרעת המוכר ויש מי שאומר שאפילו קנה מהמוכר שהקנה לפלוני שלא בפני הלוקח ובא הלוקח שיכתבו לו השטר (ה) אין שומעין לו שלא אמרו סתם קנין לכתובה עומד אלא בפניו מי שבה לעדים ואמר ביה פים לי במקוה פלוני חני ונתת לפלוני אע"פ שאין הפדיה יודעין אס' יש לו בית במקוה פלוני או לא יכולין לכתוב דהרי אין מעדיין רק על המתנה ואס' אין לו ממילא המתנה בעילתה . ב הלוקח נותן שבר הסופר אפי' בטוב שדהו מפני רעתה : ג יש מי שאומר דהא דכותבין שטר לכובר אע"פ שאין לוקח עסו דווקא (ו) בשמיעדים על עצמו שכבר קיבל המעות מיר הלוקח ואס' לא בחבו בן כשיתבענו לרין ליתן הרמים צריך להביא ראיה שמכירה זו היחה מרעתו ויש מי שאומר שאפילו העירו על עצמו שקיבל המעות (ז) אס' משמע בתוך השטר שהמקח הוא מרעת שניהם אין כותבין ויש מי שאומר שכותבין אפילו לא העירו על עצמו שקיבל המעות פכרי עטר זה אינו מכריח הלוקח טיקנה דחיוו אלא לרחייה ולכן הלוקח נאמן ג' לומר שנתן המעות . עטר מכר פנה כתב בו ככוס המקח רק עניין המקח העטר כשר :

רלמ מי שבא ואמר אבד שטר קנייתו כיצד כותבין לו שטר אחר וכו' ב' סעיפים :

א מי שבא ואמר אבד שטרי שהיה לי על שדה פלוני שקניתיח מפלוני (ח) שומעין לו לכתוב אחר וה"ה נתחלה כסקנה יכול לכתוב לו כ' וג' פטרות נכה' ג' וכותבין בו ששאר זה אין גובין בו לא מנכסים משועבדים ולא מנכסים ג' ולא בתבונהו אלא להעמיד בו שדה זו ביד פלוני כרי שלא יוציאנה מידו המוכר ולא יורשו ויש מי שאומר דדוקא מזמן ראשון ולא מזמן שני ראשון למיחש שמא אמ"ב חזר ומכרה למוכר ומציא אח"כ זה השני שזמנו אחר המכירה שמוכר שיאמר הררית זבינית סמך : ב אע"ג רשטרי חוב (ג) המאותרים בשדים שטרי מבר המאותרים (ג) פטולים אס' לא פירש בהם שהם מאותרים :

רמ שני שטרי מכר על שדה אחת מזמן אחד וכו' ד' סעיפים :

א (ה) שני שטרות היוצאים על שדה אחת בשם קונח אחד ואין זמנם שוה אס' היה הראשון מתג' והשני מכר לא ביטל האחרון את הראשון שיש לו מר שלהוסוף לו אחריו חזר וכו' בשם מכר אע"פ שלא היה כתוב שש אחריות שאחריות טעות סופר הוא וכן אס' הראשון מכר והשני סתנה קנה השרה מזמן הראשון שלא בתב לו שטר סתנה אלא ליתות בחו' כשום דין בן המצר (ב) או לשאר דברים שמתנה עדיפא ממכר ונריך פלה יראה נכ' ד רק האחרון (ג) דאס' פראה שניהם הראשון עיקר וי' דאס' האחרון כעכר אפ"פ שפראה פניהם נכ"ד פניהן קיימין : ב היו שני השטרות במכר או שניהם במתנה אס' דוסוף בשני פלום הרי הראשון קיים שלא כתב חשני אלא מפני דתוסמ' ואס' לא חוסוף בטל שטר השני את הראשון ואין לו אחריות אלא מזמן שני (ד) לפיכך כל הפירות שאכל הלוקח מזמן ראשון עד זמן שני מחזיר אותם ואס' היה על אותה שדה חוק למלך בכל שנה הנותן או המוכר נותן אותו החוק עד זמן השטר השני וכו"ס אס' כתב לו תחלה שדה פלס ואח"כ חני שדה פ"מ שאומר תנו מנה לפלוני וחזר ואמר כך אין לו אלא מנה אחת הואיל ולא אמר עוד תנו : ג (ה) שני שטרות שזמנם ביום אחד והם כתובים על שדה אחת בין במכר בין במתנה אס' (אין) דרך אנשי המקום לכתוב שעות דרי והרבר מסור

רלח (א) אע"פ וכו' דוכין לאדם שלא בפניו וכיון דאין כותבין הפט' בל' כאלו הסכים הליקח בקנין אלא שהמוכר

אמר כך וכך נמנה דאין בה נד חוב להלוקח (ב) והוא שמיד הקנה לו כשדה בקנין אבל הר"ה וכו' ד' דעדין בחתומין זכין לו הלכך גס בלא קנין כותבים לו שטר : (ג) השמות שבשטר פוהוסכ"פ וכו' * ונ"ע למה סתם הסמ"ע דכריו ובחמת יש דעות חלוקת ע"ז בטור והביאו המחבר לקחו כ"ג ויותר נראה לי לפרש כמ"ס הע"ש ו"ל ובלבד שיכיר את המוכר והשמות שבשטר כלע"ד דר"ל דקאי על המוכר דאס' פ' שמכיר סס הע"ס סבו נריך להכיר אף סס החניכה של המוכר שדרך לכתוב בשטר וכן הטור לא הזכיר סוס דבר מהלוקח משמע שא"ל להכיר רק סס המוכר וכן הוא כוונת הע"ש לדעתיו ונ"ע : (ד) אבל אין כותבין שטר ללוקח * אף שיאמר הלוקח כתבו שטר ויהא אגלבת עד שיבא פלוני ויעשה קנין לפניהם או שיוודע שכבר עשה קנין אין שומעין לו מחוי כשקרא ועוד שלא כותב להמוכר שיבא עליו קול ממכר שדהו : (ח) אין שומעין לו ולעיל בסומן ל"ס ט"ד כ' מור"ם י"ח פ"ט : (ו) כשמתעדים על עצמן * סירש וכן כותבין בשטר מכירה שבה לפניהם וא"ל שמקנה שדה לפלוני וכבר קיבל המעות . (ז) אס' משמע מתוך השטר * פירש אין כותבין משמעות בשטר המקח שהוא מדעת פניהם משום דשמה וגרוס כוה להלוקח הפסד ממקום אחר :

רלמ (א) שומעין לו לכתוב אחר אפילו העדים עממן יכולין

לכתוב לו וא' נ"ד . (ב) המאותרים כשירין הינו כפכתב דאקני . (ג) פטולים * א' כ' הסמ"ע העעס דיש לחוש שמה אס' קנאו ממנו ויניח זה שטר וסקנה אס' ויאמר הדריית וזבינית ממך ונ"ע שלא מניכו בשום מקום שהשטר עסייע בלא קול מהטור לא משמע הכי דמיירי שכתב השטר כמ"ס הסמ"ע ענמו א"ו נ"ל כמ"ס הע"ש דלא ממכין אקלא אלא על זמן שבשטר רק בענין זה עדיף לעשות כן מלכתוב דבר שקר דהיינו נגד יוס אחר אבל כשזכרין זמן הקנין כותבין זמן הקנין אס' פ' שמחוי קנת כשיקרא קסשו חו' ל' לעשות כן לטובת המוכר ע"ש :

רמ (א) שני שטרות היוצאים פירש שיונאין פניה' מיד א' . (ב) או בשאר דברים * א' אפילו לא פייד יסוי כח דריכא דב' מ

כגון שהלוקח ענמו או המוכר מנכרים רואים אס' יש בו יסוי כח אחר דשייד במתנה ולא במכר כגון לענין דרך עכ"ל הסמ"ע וחולק על הע"ש ע"ש ולעכ"ד נראה לפרש שחין מחליט העכין במ"ס וקיל"ן וכו' אר"ל דקיל"ן שהכותב בעין יפה כותן לכל הרעו דאף דמ' דס' ל' דהמוכ' בעין רעה מוכ' מודה במתנה דהיותן בעין יפה כותן וכוה מתורן מה שהקשה הסמ"ע על ע"ש וכו' מ מהרמב"ם בפי' המשנה ו' להעיקר הוא אגלבו דהכותב בעין יפה הוא כותן ואפילו לחכמים שאומרים מוכר בעין רעה מוכר ויש לו דרך הוא לפי שהלוקח היה לו לבאר מה שהוא לוקח אבל מי שמקבל מתנה בוסת הוא לומר באר מה שאתה כותן לי וכן יש לפרש כוונת הטור וכן הוא כוונת הע"ש לדעתו ונ"ע : (ג) דאס' מראה פניהם וכו' והיינו דווקא לענין פסידא דבעל המנרן כשהשטר מתנה אחרון או לענין פסידא דלקוחות כשהשטר מכר אחרון אבל כשיכול לקזור על המוכר לגבות ממנו אחריות דשדה זו כשהשטר מכר אחרון וערף מיד בע"ה דמוכר שהלום לו ביני וביני כוה אף אס' הראה פניהם נכ"ד יכול להחזי' דהא הוא סבור וקיל"ן . (ד) לפיכך כל הפירות * א' עיין בסמ"ע שהקשה על הע"ש ודכריו מבוחרים בהרב המגיד וכו' ל' לפיכך כל הפירות שאכל הלוקח מזמן הראשון עד זמן הפני מחזיר אותם * וכו' הרב המגיד ו' ל' דעמק כקריב דאדוני קא אוריפ' שהשטר הראשון שקר וקרקע הוא בחוקת בעלים הראשונים (ה) פני עשרות

מאמר קדישין

פטרות כאן איני סהס בשני כתי אדם * (ו) כל שדעתם נוטה *
פ' סודעים שדעת הכותב או המוכר היה קרוב יותר לזה מלזה לאותו ודאי
זיכה האסון במכירה או מתנה כ' הפ' ש' אסור לקבל שומר בשוה דמיא
(ז) רק בדיון מומחה נתב הס' ו' כ' כומן הזה ולי נראה דודאי לא דכח
כתב ר' ז' ל' ודוקא כרב נחמן בדורו דהא רב ששת גברא רבה הוא ואמר
ליה רב נחמן איך דיון לעשות שוה דדינא ומכ' כ' כומן הזה ומס' ה' ל'
הארכתי בדניס של שוה דדינא * (ח) בשטר זה * א' פ' שכתבנו
סדה זה המכירה או מתנה לך * (ט) שאין אנו יודעין והמכר או הנותן
אצו נאמן לגרוע כח של אחר מהס שאין הדבר עוד בידו * (י) שהניש
טערו לדנות תחלה פ' אפילו טכיהן ביום א' זכה מי שכתבו לו תחלה *
(יא) אבל אם בכל שטר * א' ואם אין עדי הקצק לפיכך ואין עדי שטר
זה חתומים על שטר זה בלא יוכל להתברר למי הקכה תחלה דיינין ע"פ
פדותן ולמי שאומרים שלו הקכה בקצין תחילה לוינתנו : (יב) מי שכתן
מתנה לחבירו כתב הרשב"א ש' מ' שכתן לאחר בית לא חיישינן שמה י' לו
בית במקום אחר אלא כותן לו הידוע *

הלכות מתנה

רמא (א) מתנה מוטעת : * דלו במתנה מרובה לא סמכה
דעתיה דמקבל מעולם שיתן לו הנותן מתנה מרובה
כוז וכמ"פ המחבר בסיון ר"ד ס"ח בהדיוח ולא כמ"פ ש' תלה הטע' בהנותן
דמתנה מרובה לא היה דעתו מעולם לתנו לו ובע"פ בעמנו כ' כ' כ' כ' כ'
כמ"פ המחבר : (ולעכ"ד נראה דלכאורה קשה על המחבר שכל הענין
ללא נזכר וכבר נזכר זה לעיל בסיון ר"ד א' נאמר וכשנית להורות דין
חדש דלעיל העתיק המחבר לשון הש"ס ככרן הוהב דף מ"ט ע"א מ"א
דר' סמורה ר' וכתב"י התם ומיירי שאיכו רונה לחזור אלא מחמת סלח
היה מתחלה רק פסיקת דברים ומס' ה"כ המחבר סתם ולא כתב ור"ל
דאע"פ י' שהוא מורה שהיה מתחלה בטעת מתנה פיו ולכו טוים עס כלזה
רונה לחזור מחמת סלח היה רק דברים בעלמא מש"ה כ' המחבר שפיר
במתנה מרובה אין בה מחוסרי אמנה בלא האמין המקבל בהנחתו אבל
הכח מיירי שיש אומדנא דמוכח ורגלים נרבר שהמקבל סמכה דעתו עליו
דהיינו שיש משכון תחת ידו לומר נטחון או שאר חוכמים קנונ' דא"פ ה' איכו
מועיל במתנה מרובה כשאומר הנותן שבטעת מתנה לא היה פיו ולכו שוין
נלא היה דעתו ליתנו לו מעולם ומס' ה' אינה המחבר בסעוף זה וכ' אחר
לחבירו ליתן וכו' אס חוזר בו ר' ל' חרנה לחזור כמס' ל' ודוק : (ב) וע"ל
פיון ר' ד' פירש כס' שלא נקנה המקח מחמת המשכון ה' בהנותן מתנה
והניח משכון עליו : (ג) איכו כלום וחף אס רחובן עשה ק' ס' לשמעון על
הבית איני מועיל משום דאינו עלו * (ד) אפילו היה לו שטר או משכון
נריך לחזור השטר או המשכון * (ה) כל מקום במחילה גס ננריך קצין
דינא הכי כל שאין חר' וכו' אלא כ' לרבותא דלא תימא כיון דא"כ
קצין והוא בא להקנות הרי גילה דעתו דלא בעי להקנות לו אלא בקצין
אלימתא וה' א' שיהא דחף בעדים כשדיון קמל' וע"ל בסיון י"ב : (ו)
האוחל לחבירו : * כ' הפ' ד' ו' ל' כ' דהכא שוין לשון מחילה לפי
ששועל בלא רשות כשירנה יהיה לו תביעה עליו ושפיר מחל לו התביעה
מש"כ כ' כ' חסן ביד חבירו וחבירו איכו רונה ליתן שלא מדעתו א"כ אין
פיון למר מחול לך מה תביעה י' לו עליו סימחול לו (וכן משמע בע"פ)
(ז) אבל קרקע לא : * כ' הפ' ד' ו' כ' הפ' ד' ו' כ' הפ' ד' ו' כ' הפ' ד' ו'
על קרקע שלו שהוא מוחק מהני אס קנו מידו ולכ' נראה ה' במוחל
חסן לחבירו דאמרינן לעיל דלא הוה מחילה מ"מ אס קנו מידו מהני מ"פ
מקרקע י' לפ' ז' כ' הפ' ד' ו' כ' הפ' ד' ו' כ' הפ' ד' ו' כ' הפ' ד' ו'
אבל בקרקע לא אע"פ שדר והחזיק בו דקרקע בחזקת בעלים אפי' בהקבחה
לא מיירי שפשה קצין דא' נראה שהרשב"א סותר דברי עמנו אלא כוונתו
אפילו במכירת מטלטלין כן הרין וכן משמע מראי' שכתב ע"ז דהא במוכר
פירות דקל לחבירו כו' ע"פ מס' ה' אינה הרשב"א בלשוננו וכ' בתשובה
ראשונה לשון הקנאה ובתשובה שניה כ' בפירש שקנו מידו עיין בדברי
הרשב"א : (ח) וי"ח הט' ז' ספק להלכה כו' : (ט) הוה מתנה לאותו
דבר * א' דלא גרע ממק' : לוחקת וכו' ל' אנו ואתה כהיה בו שותפין דקנה
ה' הוא של המקבל בדבר זה ומשל הנותן המותר * (י) וכול להחזיר
כשירנה פ' אפילו אחר החג * (יא) לא מהני אס נותן לו דוקא בזה דנדר
ליתן לחבירו שמשמע שדבר ע' דחבירו פ' הנריך ליתן לו מתנה גמורה
אבל נדר אונס בע' סתם ליתן מתנה יכול ליתן אפילו ע"מ להחזיר *
(יב) אע"ג דהאומר וכו' והאומר שדה זו נתונה לך ע"מ שתתן לי בכל
סכה ה' זו כותן לו כל ימי חייו מת אינו כותן לזרשיו בשכיס הבאים לאחריו
אבל כל מה שכתחייב לו מן השכיס שעברו בחיי האב ולא קיבל בחייו מגיע
לזרשיו * (יג) מש"כ בתנאי בגטין : א' משום דמסתמא לנעור'
קא מחזיקין וכו' ועיין בספר פנים מאירות : (יד) ומת בתוך הזמן *
* פ' השור : (טו) שטור מלשלם אפילו בגבינה ואכירה פטור דאינו
עליו אלא ש' קודם זמן חזירתו : (טז) בין שהתנה הנותן * ע"מ

הלכות רמא חשן המשפט קיה

מסוד לריינים (ו) כל שדעתם נוטה להעמיד שרה זו בידו ועמיד :
וי"א שאין דין שוה דדיני (ז) רק בדיון מומחה ובקרקע וי"א דאף
במטלטלין כל שאין אחד מוחק בהן : ד' בר"א בשטר שאין בו קנין
אלא קנה שרה זו (ח) בשטר זה (ט) שאין אנו יודעים מי הוא משניה'
(י) שהגיע שטרו לירד תחילה (יא) אבל אם בכל שטר מחס קנית
כל שקדם לו הקנין זכה וישאלו העדים וכן אם היו שם עדים שזה
הגיע לירד שטר מתנתו תחלה קנה הראשון (יב) מי שכתן מת' לחבירו
וכירש איזה מתנה נתן לו כגון שנתן לו קרקע או מקום בכ"ה ומנר לו מנרים
ואחר כך נתן לאחר מקום בכ"ה סתם או קרקע פתח ולא מנר לו מנרים י'
אומרים דאמרינן סתם מקום או קרקע אחרת : תן לפני והמתנה ראשונה
קיימת ויש אומרים דאמרינן ודאי לא כיון אלא על מקום או קרקע הידוע לו
ומאחר שאין יודעין שיש לו מקום או קרקע אחרת קנה הסני ודוקא במתנת
ש' שיכול לחזור במתנתו אבל במתנת בריא קנה הראשון מ' :

הלכת מתנה

רמא המתנה במה תתקיים וכן המחילה והנותן דבר שאינו מסויס וכו' סעיפים :

א הנותן מתנה לחבירו בין קרקע בין מטלטלים אין המקבל זוכה בה
אלא בא' מהררבים שהקונה זוכה בהם וביון שקנה באח' מהררבים
ההם אפילו שלא בפני עדים קנה אם שניהם טורים אבל בדברים לא
זכה המקבל אלא כל אחר יכול לחזור בו ואם אמר ליתן לחבירו (א)
מתנה מועטת אם אחר בו יש בו משום מתוסר אונסה : (ב) וע"ל סי'
ר' ד' סעיף ח' רחובן שאמר לשמעון בית של לוי נתן לך אע"פ שלוי מקבל
קצין לקיים דבריו של רחובן (ג) אינו כלום : ב מחל לחבירו חוב שיש
לו עליו או נתן לו הפקדון שהיה מופקר אצלו ה' מתנה חנקנית
ברברים בלבד : וי"א (ד) אפילו היה לו שטר או משכון עליו א"פ ה' הוה
מחילתו מחילה בדבר' בעלמא (ה) כ"מ דמחילה אינה נריכה קצין א'
הקנה לו לפני עדי' פכולים ח"ה מחילתו מחילה (מהר"ק שורם י"א והר"א ש'
כלל ס' ס' א') וע"ל ריש סי' קנה ולשון מחילה אינה סייך אלא במעות
שעיב לו אבל אס היה לו חסן ביד חבירו ואמר ליה מחל לך אינו כלום (וע"ל
סיון ר' ט' סעיף ד' מדיון מחילה) אס שניקס מחבירו סימחול לו שבויה פיו
לו עליו ואמר יהי כדברך הוה מחילה חף ע"פ שלא אומר בפירוש כל מחילס
בטעות יכול לחזור בו אפילו קנו מיניה : ג (ו) המחל לחבירו מח
שיטול מנכסיו יכול לחזור בו קודם שיטול אבל לאחר שנטל מח
שנטל גטל ודוקא מטלטלים (ו) אבל קרקע לא אפי' רר והחזיק בחובן
האומר לחבירו מנה שיש לי בידך תנה לזה קנה ואין אחר מחס יכול
לחזור בו כמו שנחבאר סי' קכ"ו : ד' י"א שבשם שהסובר צרי' לסי'
המטבר בך הנותן כיצד הכותב לחבירו קרקע מנכסי נחונה לך או
שכתב לו כל נכסי נחוני' לך חזין נמקצת' הואיל ולא סיים הרבר שנתן
לו ואינו ירוע לא קנה כלום ואינו יכול לומר תן לי פחות שבנכסיד עד
שסיים לו המקום שנתן לו אבל אם אמר לו חלק כך וכך בשרה פלוני
הואיל וסיים השרה אע"פ שלא סיים החלק נוטל אותו חלק שחפצת
שבאותה שרה (ח) וי"ח ואומרים שבין במכ' בין במתנה יכול להקנות
הבר שאינו מסויס : וע"ל ריש סי' ט"ו סעיף ב' מדיון זה ד' יש
מי שאומר שהנותן מתנה לחבירו אינה מתנה אא"כ שיהיה בדעת
הנותן שחאה ברשות מקבל לעשות בה כל חפצו בר"א שנתנו לו סתם
אלא שניכר מתוך מחשבתו שאינו מכונן ליתנה לו שיעשה בה כל
חפצו אבל אם מפרש אפילו אם נותנה לו על מנת שלא ליתנה לאח'
או שלא למזכרה או שלא להקדישה או אפילו ע"פ שלא יעשה בו
שום דבר אלא דבר פלוני (ט) הוה מתנה לאותו דבר שפירש בלבר :
ו הנותן מתנה ע"מ להחזיר בין מיד בין לזמן קצו' או כל ימי חי
הנותן או כל ימי חי המקבל הוה מתנה לזמן הקצו' בין בקרקע בין
במטלטלין ואוכל הפירות עד אותו הזמן והוא שמחזירה לנותן לזמן
הקצוב אבל אם אינו מחזירה נתבטלה המתנה * לא קנב לזמן להחזיק
יכול המקבל להחזיר לו כשירנה ואס הוא דבר הנריך לזמן כגון שה' אחריו
צמי החג ואמר ע"מ שהחזירו לי בודאי כוונתו שיחזירו לו בעוד שניריך לי
ונריך להחזיר לו מיד ואס אמר ע"מ שתחזירנה ולא אמר לי (י) יכול להחזיר'
כשירנה * הנודר לחבירו ליתן לו מתנה (יא) לא מהני אס נתן לו על מנת
להחזיר : ז לפיכך הנותן שור לחבירו ואמר ליה ע"מ שתחזירנה לי
והקרישו והחזירו ה' קדוש אבל אם אמר ליה ע"מ שתחזירנה לי
אינו קדוש שלא יתנה עליו שיחזיר' לו אלא דבר הראוי לו האומר
לחבירו שדה זו נתנו לך ע"מ שתתן ר' זו ומת בניו נותנים לו והמתנה קיימת
(יב) חף ע"ג דהאומר על מנת שתתן לי לי ולא לזרשיו קאמר סאי הכא
דלא כיון רק פיתנו לו והרי נתנו * המתנה עכ חבירו לתת לו חסן פלוני
יכול לתת לו דמי החסן (יג) מה שאין כן בתנאי בגטין ח' נתן שור
לחבירו על מנת לחזירו בתוך ליום (יד) ומת בתוך הזמן (טו) שט'
פלשלים : ט' כל הנותן מתנה על תנאי (טז) בין שהתנה הנותן
בין שהתנה המקבל והחזיק המקבל זוכה בה אם נתקיים תנאי
התקיימה המתנה נאס לא נתקיים התנאי בטלה המתנה ויחזור פירות
שאכל

Handwritten notes in the left margin, including phrases like 'מתנה מוטעת' and 'מחילה'.

חשן המשפט הלכות מתנה מאמר קדישין

שאבל והוא שיהיה דתנאי בראי על פי מה שנתבאר בטור אבן העזר
סימן ל"ח : האומר לחבירו הריני נותן לך כך וכך על מנת
שתעשה דבר פלוני על המקבל להביא ראיה שקיים תנאו (י) אבל
אם אמר ליה על מנת שלא תעשה על הנותן להביא ראיה שביטל
תנאו : י"א ראונו נתן ממינו לשני בניו וריבם לזה ומיעט לזה
והשיל תנאי ע"מ שלא יוכל אחד מהם למכור שום דבר עד שיהא
לקטן עשרים שנה ועמד הגדול ומכר קודם שיהיו לקטן כ' שנה זה
שביטל התנאי (יח) נתבטלה מתנתו מעיקרה ונשארה ביד אביו
ואחרי מות אביו ירשו הוא ואחיו הקטן ומתנת הקטן קיימת וגם זכה
בחצי מתנת אחיו : י"ב במה דברים אמורים בשהיה תנאי זה כרוך
התנאים הקיימים על הדרך שנתבאר בטור א"ה סימן ל"ח או שכחוב
בסוף השטר וקנינו מינה בחומר כל תנאים וקניינים העשויים בחיקון
חבטים שאם לא כן המתנה קיימת והתנאי בטל : הקונה קרק' מחכירו
באחריות ונתנה א"כ לאחר וערכוה מן המקבל מתנה (יט) אין הנותן
כרוך ליתן לו מה שעורף מן המוכר אלא אם כן הקנה לו כל פעולותיו שיש
לו על הקרקע :

מתן לי כנגדי כך וכך או שהתנה המקבל וא"ל תן לזה ע"מ שאתן לך
או אעשה לך כך וכך או מיירו שהתנה בתחלת המקח י"ל ארעתיא דהפי
דוקא : (יז) אבל אם אמר ליה וכו' דלעולם מוקמינן : בפתמא שנסאר
הדבר כמו שהיה מעיקרה * (יח) נתבטלה המתנה מעיקרה ומיירי במתנת
ש"מ דקילין דאף אם כותן בלשון מתנה כאלו פתכו לו בל' ירושה ואין לה
הפסק א"כ ה"ל הוא לן למימר דינא המתנה מיד בנו זה שביטל התנאי
מ"ה הונרך לפתוך דש"ה דנתבטלה המתנה מעיקרה ופאלו לא ינא מיר
אביו מעולם * (יט) אין הנותן כרוך ליתן ומ"מ הנותן חוזר על המוכר
לו באחריות דיאמר הלוקח שהוא הנותן עכ"פ היה לו הנאה מהמקבל אם
היה נשאר המתנה בידו :

רמב (א) שאכסו ליתן * דוקא באכסו למכור אמרינן

אגב אוכסא וזווי גמר ומקמי אפ"ל אפ"ל מחר מודעא אבל
במתנה כיון דלא מקבל אזי בגילוי דעת כעלמא דלא כחא לי' במתנה
פנותו מבטלינן המתנה אף דאוכס אוכס גדול כ"א הכאה ויטורים : (ב)
ואפילו קיבל עליו אחריות * והא דכ' מור"ם כהומן ד"ה ס"ג מתנה
שכתב בה אחריות דינה כמכר התם מיירי שהמקבל טוען שבמכירה בא
לידו וגמר והקנה לו בזווי אלא שכתב בלשון מתנה אפ"ל דינא דבר מנרא
וכאן איירי שגם המקבל מודה שלא בפורת מכר בא לידו ועוד יש להק
דכחא איירי כשידוע דאותו מתנה עם כתיבת אחריות הכל היתה באונס
והתם מיירי בשאין ידוע שאכסוהו על כך כ"ה ש"ך וכ"ה כ דמיירי דידעינן
באונסו ודבריו נ"ע לדינא עכ"ל כראה דר"ל דעל הסע"ע דכ"ג החלון
דידעינן באונסו לק"מ כיון דידעין כן במתן זו היתה ג"כ אונס על האחריות
אבל הכ"ח דכתב כיון דידעינן באונס במתנה חמרינן מסתמא שהיה אונס
ג"כ על האחריות לכן כ"ה ש"ך כ"ע (ג) ה"ז בטלה * בגילו מלתא
כגו שאין רונה ליתן מתנה כגון שמוכר מודעא ואפילו היתה המודעא סקר
ומ"מ נל"ע דהא עיקר טעמו של הרמב"ם ושאר פוסקים דכתבו דהמודעא
מבטל המתנה מפוסט שיגלה דעתו בזה שאינו נותן בכפס חפינה לפ"ז
עדיון קשה דלמ' עכשיו כוונתו ליתן בכפס חפנה כראוי ונכון ומוסר מודעא
פחותם דשמא ירע לו איזה דבר באופן שינערך לאחר מן אותו מתנה
ובענין כזה לא מהכי מקירת מודעא כמשמעות כל הפוסקים ומ"מ ה"ח
הע"ש לתקן הדברים וכ' הסע"ס שפי' המודעא גילה לנו שיש לו אונס
עכשיו יהיה אונס מה שיהיה שאם אינו אונס למה ימסור מודעא לא יתן כלל
עכשיו ולא ימכור מודעא א"ו שאין זה חשש כלל שימסור מודעא בשביל
ספיקא ככ"ל עכ"ל בתום ביאור : (ד) בין של ש"מ דוקא בש"מ דהוא
תוך ג' ימים ראשונים לחלייתו דיכו כבדרא לענין זה אבל אחר ג' ימיו
נותן מחמת מיתה ודינא אחריות אית ליה * (ה) גלויה ומפורסמת כדי
שיהא כראה שבעין יפה כותב * (ו) ואפילו תפס וכו' כתב הרא"ש דאפי'
החזיק במטלטלין מוכיחין מידו : (ז) ונוה להתמו כפרהסיא *
דאף אם מנא טופס שטר בשוק שלא ככתב ע"ש המתנה זו יש לו רשות
לכתוב בו שם הנותן והמקבל ומחייב עליו ע"ה כ"ה כ"ה (ח) ולא נזה
על המסירה * א"ש שלא נזה למסרו לו כפרהסיא : (ט) לא חייבין
לבטל פירש אם לא אמר הנותן בסירס לעדים כעבו בשוקא אלא א"ל
סתם כתבו * (י) מנה מחמת מיתה היכו אחר ג"ו לכפלו למשכב ואם
תקף עליו החולה אפילו תוך ג' ימיו מקרי מנה מחמת מיתה : (יא) אין
חוששין לה * א"ש דאין דעתו ליתן אלא לענין להחניטו ולא בלב
פ"ל דנשעת מיתה ודאי אין כוונתו להחניט * (יב) ולא אמרי' דהראשונה
וכו' לשון הטור ולא אמרינן הרי גילה דעתו במתנה ראשונה שאין חשש
בטניה כל שבמתנה שניה הנמו לא ידעינן שיהי כיעותא לומר דלא כחא ליה
זהו שנוסיק וכתב עליו מי שהיה דברים מוכיחים וכו' ר"ל דוקא מוכיחים
דגם במתנה שניה הנמו דלא כחא ליה הוא דאיכו מתנה בנירוף טעם
דכבר נתן לאחר וכיארור הדברי למה כרוך שניה יחד מבאר והולך כספיק
שא"ז במעשה בא' וכו' * (יג) דלא מקרי אונס גמור הטעם דלא מקרי
אונס אלא כשבא לו מעלמא אבל כאן אונסא דאתא מנפשיה הוא דהרי אי
בעי הווי מני למיכף ליכרו ולא הוי נשאל להיחא אשה :

רמב (א) זכה המקבל * דוכין לאחר שלא בפניו : (ב)

ואם איכו רונה אינו מקבל * כגון שיש במתנה
ענדים והיה כרוך לפרנס ח"כ משום דלא כחא ליה במתנות דכתיב שוכא
מתנות וניה (ג) ראונו שכר מתנה כ' הע"ז בשם המודעי שכ' בזה ל'
כראה כיון שהודה שמעון שכר לגיזברים והס' היו בסליחות לאה יכולה
לאה ענמה להוניה דיד שלוחה כידה עכ"ל משמע דבעני מיירי שהגזברים
הלכו כדי שייספיקו נדקה ואתה נדקה היתה לנוך לאה אלא שלא פרסמה
מסני הכבוד ומה שעתמה על הסמ"ע יש לתרן שהסמ"ע כתב שאי דינא
לחר

רמב דין מתנה באונס ומסירת מודעא ומתנה טמירתא וכו' סעיפים :

א הנותן מתנה מחמת אונס (א) שאנסונו ליתן אינה מתנה (ב)
ואפילו קיבל עליו אחריות נכסים בשטר ואפילו אם אינו מוסר
מודעא אי ידעינן באונס אינו מתנה * לפיכך המוס' מודע' על המתנה
בתבין ליה אע"ג דלא ידעינן באונסי שהרי אפי' היתה הפודע' שקר
כיון שגילה ברעתו שאינו הפץ במתנה (ג) ה"ז בטילה : ב
זהיכא דירעינן באונסיה ופטר מודעא ובטלה לא טחני הביטול כיון
דאונס הוא אפילו אי לא מסר מודעא לא הוי מתנה אבל אם מסר
מודעא ולא ידעינן באונסיה ואחר כך ביטלה מקעתו הוי ביטול כיון
שלא הכירו באונסו ולכן נדרו לכתוב ביטול מודעא במתנה : ג
בל מתנה בין של בריא (ד) בין של שכ"מ צריך שתהא (ה) גלויה
ומפורסמת לא מיבעיא אם אמר לעדים תתבאו וכתבו אלא אפילו
אמר סתם כתבו לו אינה כלום אלא אם כן אמר כתובה בשוקא
וחתמה בפרהסיא וכיוצא בזה לפי' כל שטר מתנת שאין פתוב בו
ואמר לנו הנותן ישבו בשווקי' וברחובות וכתבו לו מתנה גלויה
ומפורסמת וכיוצא בענין זה חוששין לה שמא מתנת מסותרת היא
ולא זכה המקבל ואפילו אי קנו מיניה : (ו) ואפילו תפס המקבל
והחזיק במתנה מוכיחין מידו * מיהו אם החזיק אותו במתנה מעכשיו לא
שייך בזה סתם ולכן אם כתב ליה בשטר מתנה לך וחזק ביה מעכשיו הוי
ליה כאלו כתב כתובה בשוקא כו' וע"ל כי זה סעף ז' : ד אם לא
צווח לכתוב בפרהסיא (ז) וצווח להתמו בפרהסיא בש"מ ואע"פ שלא
צווח ליתנו בעירי מסירה בפרהסיא בש"מ ואם צווח ליתנו בעירי מסירה
בפרהסיא בש"מ אע"פ שלא צווח כן על החתימ' וכן אם נזה על החתימה
שיתה בפרהסיא (ח) ולא נזה על המסירה * ה' יש מי שאומר
דהאירנא (ט) לא חיישין לסתמא משו' דנהיג' למכתב בכל שטרי
מתנת' הכי הילכך בשמצוה לכתוב שטר מתנה סתם דעתו שיתכתב
במנחג הסופרים * חילכ' צ"י כאלו אמר כתובה בשוקא וחתמה
בפרהסיא : ומ"מ לכתילה טוב לפרש כהדין : ז' ש"מ שצוה
ואמר לא תגלו מתנה זו ולא תודיעו בה אדם אלא לאחר מיתה הרי
זה מתנה קיימת שבעת שהקנה אותו שהוא אחר מותו הרי אמר גלו
אותה (י) מצוה מחמת מיתה אינו צריך ליסר גלו את המתנה אלא
אף על פי שהיא כתובה סתם (יא) אין חוששים לה שמא מסותרת
איא : ז' יש אומרים רמתנה שמירתא אם החזיקו הנותן בנכסים
או שהחזיק הוא בהם בפני הנותן ולא מיחה בו קנה : (וכבר נתבאר
סעף ג') ח' הכותב שתי מתנות על שרה אחת הראשונה
מסותרת או סתם והשניה גלויה ומפורסמת אחרון קנה אפילו היתה
הראשונה סתם : (יב) ולא אמרינן דהראשונה הוי כמודעא : ט'
מי שהיה הרברים מוכיחים שאין דעתו ליתן מתנה זו אפילו שנתנה
מתנה גלויה ונמצא שנתנה מקודם מסותרת הרי שתי המתנות
בטלו הראשונה (ופני שהיא מסותרת והשנייה) מפני שהרבר מוכיח
שאינו רוצה והרי קדמה זאת המתנה שנמצאה כמו מודעא לה :
י' מעשה באחד שרצה לישא אשה אמרת לו איני גשאת לך עד
שתכתוב לי נכסים שמע בני הגדול וצווח על שמניחו ריקן אמר
לערי' לבו והחביאו וכתבו לו כל נכסי במתנה ואחר כך כתב לה כל
נכסיו ונשאה ובה מעשה לפני חבטים ואמרו הבן לא קנה והאשה
לא קנתה שהרי לא ברצינו כתב לה וכאונס בדבר הוא שהרי גילה
דעתו במתנה הראשונה אע"פ שהיא בטלה מפני שהיא מסותרת :

רמב דין המזכה לחבירו על ידי אחר ורוצה הנותן או המקבל לחזור וכו' סעיפים א

א המזכה לחבירו מתנה על ירי אחר כיון שהחזיק הנונה בנכסים א' בקרקע א' שהגיע השטר לידו (א) זכה המקבל ואין הנותן יוצא
לחזור

השן המשפט הלכות מתנה רמג רמד רמה מאמר קדישין

(ד) וחזרו ליוצאי מצרים וכו' ומי שנתן מתנה דלית ביה קנין דלא זכה המקבל עד שיגיע השטר לידו אבל אם היה בו קנין הווי מחזירין אותו להמקבל אם לא היה הוכחה שהיה של הכותב כגון שהיה קשור עם שאר שטר המיוחדין להכותב דמאז על איות תכתיב היה הקנין ועדיין לא כתביוס התכתיב והפ"ך כ"כאם אין בו תכתיב אין מחזירין לא לזה ולא לזה אלא דמיורי שהיה ידוע שהכותב הסקידיו חללו כגון שהיו קשורין אל שטר שכותב וכו' בו קנין חף מידוע שהכותב הסקידיו וכה המקבל דמסבת קנייה טענד כמסו (דא) עד שיהא הוכחה גדול פי' בן י"ב שנים דאז מוכיח ע"י חסוי' לאחרים משא"כ סתם מזה חף שהוא בן דעת קנת חוכה לעצמו חינו וזכה לאחרים (דב) ודוקא מיד אחרים * אלא כו' כשכח ראונו לזכות את שמעון ע"י אשתו נוי או ע"י ספקתו דלוי וקמל"ן דלא תימא דאין לפסחה או אשה שיש לה כפל יד לזכות אחרים דדה כפל יד בעלה * (דג) דזכיה לכפסה כגון שראובן נותן מתנה לאשתו ולשמעון יחד ונותן המתנה ליד אשתו דאמרינן מגו דזכיה לכפסה זכיה נמי לשמעון * (דד) אבל הכתיב אינו קונה כל הכותב אינו זוכה * כ"כ אכל כתיב לכותב כפסה שליו וכ"כ לעכ"ז נוכיחית חזק כפסה * (דה) ואינו זוכה לאחריו היינו במילי דאורייתא משא"כ בפיתופי מבוטאות דרבנן * (דו) פחות מזה לא לעצמו * אלא מיהוגול משום ד"ש יש בו אפילו במציאה וה"ה בשוטה * (דז) והמזכה לשוטה * אלא כ"ה המ"ע פי' אפילו כשאחרים מקנין לו דדוקא בקנין וחרש דמספיקין קיימא דמאטלסלין הוא דזוכין לעצמן כשאחרים מקנין אותם משא"כ בשוט' וכ"כ דלפ"ז למה כ"ה המחבר בזה בבא בפ"ע דה"ל לכלול הכל בהד' כבא עס קטן בן יומא בסי' ה' דלדברי הפ"ע שוט' כקטן בן יומא ויחשב בכל עניינים והשטר דמ"ה כ"ה ע"ש שגס שוטה זוכה לעצמו כשאחרים מקנין אותו וכ"ה מקנת מהמכרי פיסק המקבל והובא במו"ר ס' לעיל סימך דל"ה שהסיפה אין לו זכיה כלל ע"י ענינו אבל כשאחרים מקנין אותו יש לו זכיה רק הכמ"ע ח' לק על הע"ש ופי' ג"ס לעיל בענין אחר ע"ש * (דח) החרש זוכה * אלא כ"ה כשאחרים מקנין לו כדק קטן * (דט) ולגדול בין כפסה * אלא כ"ה כשכחו כשגל ככחו דמ"ה * (ל) וי"ח דכיון דיש דעת אחרים מקנה אותו במתנה וה"ה כמכר אפילו היא משומרה ד' הכותב או בלא כחו כ"ה כהני * (לא) וכן ר"א * אלא זה לא סיך אלא במקומו הסקר ואין רבים מניוים שם לאשוק ראונו העומד כחצר שמעון חף טכסם כרפות שמעון מ"ה החיך יתקנו לו פיהא לו ד"ה ששומד בהן בתוכו בחנינו דראובן * (לב) קטנה זכתה לה חנינה עי' כמ"ע שהקשה על הע"ש ול"כ שדבריו ככונס כמ"ש הפ"ך וזולת זה קשה על הפ"ע וכי לא אנטריך קרא לאמועין דחצר סיך כושליחות דאע"ג דאינו בר דעת דאי לאו דריבוי קרא מאן לימא לן דיהא חצר עדיף עקטן וחרש ושוטה וחסה דלא כני שליחות כיהנולפ"ז חף דכבר כתיב ויטול אנטריך רבויי שליחות דחצר ועי' במהרש"א חזו"ר ס' בזה חסכס דיל דלק"מ דכבר ילפינן מחס המנח מתנה דחצר יוכל להיות שליח כדפרש"י ע"ש ופ"ל דקמי על הקטנה להורות דיש לה יד אבל לדעת הכמ"ע דיליף גדולה סיכולה לעשות שליח מחס המנח תמא הקושטא במקומה עומדת וכו' * (לג) ודוקא קטנה שאין לה חכ' הפ"ך ובית שמואל כ' בשם הרבה גלוכוס סוף ט"ז לה אבי יש לה יד לענין מתנה * (לד) ולא זכה ב"ה * אלא ע"ז הקפה אמאי לא מהני תסיסה (וראיתי בהנהגות של ח"כ על הפ"ז שרונה לדמות דבריו ודבריו כל ע"ש לפי מ"ה המחבר לקמן סימן רמ"ח סי' א' באומר ככחי לפלוני וכו' עד לסיכך אס תטע אין מוציאין מדיושם מיידי אפילו בכרי כמ"ע חזו"ר ע"ש וגם מה שהקשה הע"ז וז"ל יש לי תימא דכשימין ער"ה ס"ע כ"ה אחר והחזיק בה זכה האחרון ותרווייהו דהר"ש וכו' ולעכ"ד ע"ה לחלק דהכא מיידי שהכ"ה מוחזק בהו' ארכקי תחל דאע"פ דמסיקא הוא באותו חוקה מ"ה א"ו רואין כביבוי שהיה כרשותו א"ו דבר שאינו סופו לנח כמותו דמי הרי הוא זכה מנח חוקה זו באותו ארכקי ענמו מש"ה אין כח ביד האחר להוציא מחזקתו דאע"פ שהוא ספק חוקה ומניחין מידו וכותבין לב"ה ט"ה כ"ה התם מיידי שלא היה לו חוק כלל באותו שדה האחרת אלא שרונה לזכות בו מכח אותו שדה מ"ה לא עשה שום חוקה בפ"ע כדדס האחרת בפני מנמו ואין אכ"ו רואין פוס דבר לתלות לומר שיש לו חוקה באותו השאר שהחזיק בה כדי לקנותה זכה מכח אותה חוקה וכלל הדבר באיזה רשות שאלו רואין אותו הדבר והחזיק באותו דבר ענמו הוא בחזקתו דאע"פ שהוא ספק

קרקע לשמעון וראובן מה (ד) וחזרו ליוצאי מצרים : יד אין ארס זוכה במתנה לחבירו (דא) עד שיחא הזבח גדול ובן דעת אחר איש וא' אשה אפילו עבר אפילו אשת איש או שפחה : (דב) ודוקא מיד אחרים אבל לא מר"ה מנעלה אלא במקום (דג) דזכיה לפסחה (דד) אבל חבתי אינו קונה הואיל ואינו ראוי לשליחו' וכשם שאין ישרא' בעשה שליח לבותי כן אינו זוכה לבותי : מ"ה קטן שנותנים לו צדור וזורקו אגוז ונטלו וזכה לעצמו : ודוקא כשיש דעת אחרת מקנה לו אבל כמניחה לא (גמ"ל סימן רל"ה) (דס) ואינו זוכה לאחרים (דו) פחות מזה לא לעצמו ולא לאחרים : מ"ה השוטה אינו זוכה לא לעצמו ולא לאחרים (דז) וחמזכה לשוטה על ידי בן דעת זכה (דח) החרש זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחריו * י"ח זכין לקטן אפילו בן יום אחר (דט) ולגדול בין בפניו בין שלא בפניו : (ל) יש מי שאומר מי שמתחייב לקטן בין בשטר בין בקנין כיון שאין אותו דבר תחת ידו (רחקטן) אינו זוכה אלא אם בן זיבהו על ידי אחר : ד' חצרו של ארס קונה לו שלא מרעתו אף על פי שאינו עומד שם כיון שהגיע המתנה לחצרו כאלו זכה בה אחר : כא בר"א בחצר המשחמרת אבל בחצר שאינה משחמרת כגון שרחו והורבתו ער שיהיה עומד בצדה ויאמר זכתה לי שרי * (ל) וי"ח קטן מתבאר לעיל סימן ד' : כ"ב (לא) וכן ר"א אמות של ארס הוא עומד בצדן קנינו לו כסימטא או בצדיר ר"ה או בחצר שאין לה בעלים אבל בר"ה או בשדה ה"ה אינו קונה ער שתגיע מתנה לירו כ"ג (ל) קטנה זכתה לה חצרה ור' אמות שלה (לג) ודוקא קטנה שאין לה חן אבל הקטן אינו זוכה ער שתגיע מתנה לירו או ער שיזכה לו אחר : כ"ד הזורק ארנקי לבית בפתח זה ויצא בפתח אחרת ונתנו לכע"ה במתנ' וחזר בו בעודו באויר הבית דמי ספק (לד) ולא זוכה ב"ה משום דמוקמינן ליה בחוק' מריה קמא אבל אם הפקירו וזכה בו אחר מוציאין מידו ונותנין לב"ה : כ"ה בר"א באויר שאין סופו לנח אבל אם סופו לנח כגון שעומד בגזר וזרקו לחצר ונתנו לבעל החצר וחזר בו בעודו באויר כמנח דמי ואינו יכול לחזור בו וזכה בו בעל החצר :

רמד האומר לשנים לכתוב שטר מתנה לפלוני וכו' סעיף אחר :

המתנה כגש שאין ארס יכול לספור דברים לשלוח ביצר (ה) אמר לג' (ב) אמרו לפלוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני אין זה כלום ואם אמרו לאותם הערים וכתבו ונתנו למקבל לא קנה * (ג) וכ"ה אם חתמו הם נענמן וכן אם אמר לשנים כתבו וחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני אינם יכולים לומר לסופר לכתוב אלא הם עצמם כותבים (ד) ויש טכשירין באומר אמרו לפלוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני * (ה) וי"ח דא"ש

רמה הכותב נתתי שדה פלוני לפלוני והאומר נתתי שדה פלוני לפלוני והו' אומר לא נתתי לו כו' י"א :

הכותב בשטר נתתי שדה פלוני לפלוני או שכתב נתתי לו או חרי היא שלו הרי זה זכה בה בשינוע השטר לירו : אבל דיבורא בעלמ' לא קנה ח"כ קנו מירו והא' דאמרינן דלא קנה היינו שרונה ליתן עכשיו כלסמות אלו אבל אם אמר נתתי כל' הודאה י"ח דקה (וע"ל סימן ס' סעיף י') אבל אם כתב בשטר נתנו לו אף ע"פ שחציר עליו העדים לא זכה המקבל : ואפ"כ מירו דהוי קנין דברים * וי"א שאם קנו מירו מהני לשון אחר ומהרי"ו ספק כסבר דראשונה ולכן כתב דהכותב לחשתו כפסנת השירוכין לעשות לה כתובה גדולה (ח) לא זכתה כל זמן שלא כתב לה (ב) ולכן נהגו לעשות תנאים חדשים בשעת הקופה (ועי' כ"ע סימן נ"א) : ג' יש מי שאומר שאם כתב לו בשטר

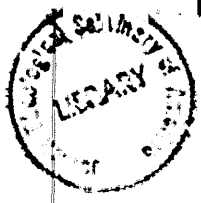
*[Handwritten marginal notes in Hebrew, including phrases like 'אמר לג' (ב) אמרו לפלוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני אין זה כלום ואם אמרו לאותם הערים וכתבו ונתנו למקבל לא קנה * (ג) וכ"ה אם חתמו הם נענמן וכן אם אמר לשנים כתבו וחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני אינם יכולים לומר לסופר לכתוב אלא הם עצמם כותבים (ד) ויש טכשירין באומר אמרו לפלוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני * (ה) וי"ח דא"ש']*

רמד

(א) אמר לג' לכתוב נקט ג' דהן ככ"ד אפ"ה אינו ממסיר מילין ע"ו * (ב) אמרו לפלוני * אלא כ"ה המ"ע דכנס אסו לסופר לכתוב הגט אבל במתנה לא החמירו כ"כ ומותר לסופר לחתום בתורת עד ולא השוהו לגט אלא באומר אמרו שהוא מסיריך דבריו ומס'ה כתב המחבר מתנה כגש שאין ארס יכול למסור דבריו משמע דבזה לבר שוה : (ג) וכ"ה אם חתמו הן דאז סיכו מדברי הנותן שאמר להו פיהא לירי לעדים שחתמו (ד) ויש מכשירין באומר אמרו אבל אם העדים אמרו לסופר מודים דלא מהני :

רמה

(א) לא זכתה * אלא כ"ה הבית שמואל בזה"ל כיון דאין מקבלין בפירש אלא מחמת הקנין והקנין הוא קנין אחר און החרש חל אפילו כותבין כפי' הקנס לא יפסוד החרש והס' זכ"ד כסימן רל"ו כ' דאינו פוסד החרש ונריך התרה ובספר הכ"ח ספק דפסדוכין אינו פסוד מהחרש דחשבינן כאלו הוניה השבועה מפני שהרי קראו לכתיב התנאים כמנהגיני ע"ש וגם ספר ב"ה ספק וכל ימינו לא פסקנו לכתוב החרש מחמת סתמן הקנס רק כשהיה כרנון הנדלים וכ"כ בתשובת הר"מ מ"ינין * (ב) ולפ"ז נהגו לעשות תנאים חדשים כיון שאינו מקבל עליו אלא מכח קנין אחר אינו חל ולא כתחייב לקיים דבריו התנאים והטעם שאין דעתם לעצב כפסה מהסך שאל יקראע אחר מהם משא"כ בשעת חופה שאין שום אחד מהם מסופק עושין

מאמר קדישין הלכות מתנה רמה רמי חשן המשפט קד

בשטר שדה פלונית (ג) והוא נשנה לך אהא שלך קנה יש מי שאומר שאם אמר נתתי לו מעבדיו בין בשטר בין בקנין קנה ליתר ד האומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתתי לי (ד) הולבין אתר רברי חנותן ראיבא לפישר זיבא לו על ידי אתר ואין בעל חוב של חנותן גובה ממנו כל זמן שישיאר ביד חנותן מנה לפירו אבל אם לא נשיאר בידו לפירוע לבעל חובו לא מחזי חודאנו לחוב בעל חובו : ה אמר בחבתי שדה פלונית לפלוני ונתתי לו בידו וחלה אומר לא נתתי לי אם המקבל מתנה הוא שאמר בן (ה) ודראת בעל דין במאה עדים רמי חנותן אוכל פירח שרהו (ו) ואם בן המקבל הוא שאמר בן לא נתתי לאבי שדה זו והוא אומר בחבתי ונתתי לו פניחיה את הפירות על ידי שלישי (ז) עד שיודע הרבר האיד הוא : ויש מי שאומר דרוקא בשחבן אומר אני הייתי במעמד שאתח אומר שנתתי לאבי וראיתי שלא נתתי לו כלום (ח) אבל אם לא היה במעמד דיני באומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתתי לי : סטר מתנה שכתוב בו כתבו ויחאו עלי ככל לשון ותנו לפלוני כו' לא סטר מתנה הוא מאחר שלא חכר בפטר שהוא נותן אלא נוה לעדים ליתן מקבל מתנה שבא בעל חובו לגבות ממנו ואמר אינה מתנה בידי אלא שומר אני עליה או שאמר בטלה היתה מתחלתה (ט) נשבע היסת וחוזר לבעלית (ועיין למטה סעיף י) : הן שכן חנותן ואמר שומר אתה עליה או שאמר שלא מדעתי נתתה או נזולה היא בידך וזה אומר נתתי לי אם החזיק בה שני חוקה או שהיא מתנת מטלטלי נשבע המקבל שבכח היסת ונפטר . טו נתן שדה פלונית במתנה לראובן ואח"כ החזיר ראובן שטר מתנה לנתן ונס עשה לו מחילה (י) לא נחבטלה המתנה בכך : יא המקבל את המתנה וזכה בה ואחר שמהו לירו והוא שותק חזר בו ואמר איני דוצה בה או איני מקבלה או הרי היא בטילה (יב) או מוס זה נראה לי בה לא אמר כלום לענין שתחזור לבעלים אלא הרי היא חסוקה וכל הקדם בה זכה : (יג) ואם יש לו בעל חוב גובה ממנה אבל אם היה ציווח מעיקרא לא קנה המקבל חוזרת לבעלים וראשונים וכ"ז נאמר אחד מן הלשונות שמשמעותן שאינו רונה בה אבל אם אמר לשון דמסתמא שלא היתה מתנה מעיקר' אע"ג דשתק מתחילה מאן כהוראתו ואפילו חכ לאחרים כגון שיש לו בעל חוב עליו מ"מ מאחר שלא היתה בחוקתו עד פתה כאמן עליה אמר ה"א בה אם המתנה מטלטלים הוי ליה הפקר ואם היש קרקע מאחר ששתק מתחילה אין דבריו כלום . יד זיבא לו ע"י אחר ובששטע המקבל שתק ואח"כ ציווח ואמר איני מקבלת ה"ז שפק אם זה ששתק כבר רצה וזה שצווח חזר בו או ששתק מפני שעדיין לא הגיע לירו כלום וזה שצווח חזר בו על תפלתו לפיכך אם קדם אחר וזכה בה לעצמו אין מוציא מירו שמה המקבל זכה וציווח שאמר איני רוצה בה הרי הפקירה וזה שקדם ולקחה מההפקר זכה ואם חזרו הבעלים הראשונים ותפסוה מיד זה שקדם חזר בו אין מוציאין פירם שמה המקבל לא זכה שבין שאמר איני רוצה חזר בו על תפלתו ולא קנה אותה וברשות הבעלים הראשונים היא קיימת עדיין וי"א שאם היתה מתנת ש"מ כיוון ששתק (יד) בשעה ששטע קנה לא ראיתי מי שמחלק כאן בין ש"מ לכריח וגם אינו נראה לילחלק בכך מאחר שזכה לו המתנה ע"י אחר קנה בכריח כמו נש"מ וכן דעת הרא"ש : פוסק המקבל בכל ענין :

בשטר תלויים חדשים היינו מה שכבר קבלו אנוסם בקנין חתן מחייבין נפסם בקנין מתכסין ומה ש"מ מי חזן מחייבין לאבי הנת כלל עמאי' חדשים ליתן חזונות הירד ופאר דברים שקיבל עליו שומנס אחר החופה משום דלא היה אלא קנין חתן . ועיין בבית שמואל בא"ה כסיומן ג"א הרבה דיומס מוס . (ג) תפח מתנה לך דלפון זה לאו הכתובה הוא שיתמו לו לאחר זמן אלא כתנו לו מעבדיו . (ד) הולבין אתר רברי חנותן ומיירי דהמקבל רונה במתנה אלא שאומר החמת פלא נתן לו וקאמר דח"כ קמ"ד אחר אלא וכה בההלכה : (ה) סודאית בע"ד והא דלא אמרין חודאית בע"ד דנותן כמאה עדים דמיא משום ד"ל דהשתן בהיותו עובד בנותניתו ורונה ליתנו סכור שנתן לו משא"כ המקבל אלו נתנו לידו לא היה חומר שלא נתנו לידו . (ו) ואם בן המקבל . א"א סוף שמת המקבל וננו חומר שלא נתנו לאביו . (ז) ע"ה שירד הדבר . א"א דמחא טעה ופכר שלא קבלו אביו וקבלו (ח) חמל אם לא היה במעמד . א"א פי' כל שלא אמר כמ' פהיה במעמד (ט) נשבע היסת הטעה מאחר שידענו בו שדבר זה לאו שלו היה מעיקרא ודוקא כשטוען הנש"מ ברי שמתנה היא בידך אבל אם טוען ספק אין עליו אלא חרם . (י) לא נחבטלה המתנה דאינו חזר מתחת ידו עד שיאמר ויתנה להנותן כח' מהקנינים . (יא) המקבל את המתנה וכ"מ אם שתק המקבל מתחלה בשעה שחזר לתנו לו ה"ל כאלו שתק בשעה שראה לירו דבריו ש"מ ככתובין ומסודין בירו . (יב) אומנס זה נראה לי בה ומיירי במוס הפלה לפיכך כל דוראי הכיר בה בשעה ראשונה . (יג) ואם יש לו בעל חוב וכ"ז פירש שיש להבטיל חוב פטר בעריה וכו' מ כתב נפס הכ"י דאף אם הוא הפקר וכל הקודם בו זכה מ"מ אם קדם ב"ה ופסה בה נפטר המקבל מחובו ולא מני לפימך מהפקיר קח זכיה וחובי במקומו עומד והע"ז כתב דה"ה מלוה על פה כיון שאין לו כחה לשלם רק מזה חזן בירו להפקירו ולהזיק פידים לחכירו . (יד) בשעה ששטע קנה פידים ואינה חוזרת להנותן אלא קאזה המקבל ומכח שאמר איני מקבל או ח"א פשי בה נעשה הפקר :

רמי השומע שמת בנו וכתב נכסיו לאחר רבו י"ז סעיפים :

לעולם אומרים דעת הנותן אס היינו הרברים מראין סוף רעתו עושים על פי האומר אף על פי שלא שירש ביצר מי שחלך בנו למדינת הים ושטע שמת וכתב כל נכסיו לאחר מתנה גלויה נמורה ולאחר כך בא בנו אין מתנתו קיימת שחדברים פוביחים שאלו ידע שבנו קיים לא היה נותן כל נכסיו לפיכך אם שויר מנכסיו . (א) כל שהוא בין קרקע בין מטלטלים מתנתו קיימת : ב יש מי שאומר שרין זה ודוקא בש"מ (ג) אבל לא בברי ויש מי שאומר דאפילו בבריא היא . ג יש מי שאומר (ג) דה"ה בריא שכתב כל נכסיו לאחר פחמת שותח צריך לברוח מפני בעלי חוביו או מפני אויביו ואח"כ עשה פשרה עם בעלי חוביו ואויביו או שמתו אס נתברר שלא כתב מתנה או אלא סחמת בן הואיל ונרתית השעה מפניו וחרי הוא צריך לנכסיו בטלה המתנה : ד הכותב כל נכסיו מתנה לאחר מבניו בין שחיה או בריא בין שחיה ש"מ וי"א דוקא שכתב כלשון מתנה אבל ש"מ שכתב לו לשון ירושה קנס אפילו היה (ד) בן קטן המוטל בעריסה לא עשאו אלא אפטרופוס והרי הוא בכל הנכסים בא' מאתיו ואפילו הארויך בלשון כדרך שופר' דשטרי ילך חזי יחזיק אומדן דעת הוא שלא נתכוין אלא להיות אחיו נשמעים לו (ה) ואם שויר כל שהוא בין קרקע בין מטלטלין זכה חזן במתנה ואם שירש בשטר שמקנה לו הקנאה נמורה ולא בתורת אפטרופוס או שירש בשטר שיהא רשאי לסכור ולתת לאחרים או שכתב לו מטלטלי אגב מקרקעי (ו) או שחקנה לו בקנין ובן כל שכתוב בשטר המתנה לישון שאפשר להוביח ממנו רלמתנה נמורה נתכוון קנה . ואם כתב לאחר מוטל ומולט ככל אשר לו חזן לשון מתנה אלא לשון אפטרופוס : ה וכל היבא דאיכא לאסתפקי בלשון המתנה אסתפקי בלשון המתנה גמורה על המקבל להביא ראיה . ו בר"א שכתב לבן בין הבנים אבל אם כתב (ז) לבן בין הבנות (או לבת בין הננים) או לבת בין הבנות או לא' מחזירי ש"בין שאר יורשים אע"פ שלא שויר כלום מתנתו קיימת . וי"א דנת כן הבנים או בין הבנות לא קתה . ז יש מי שאומר דכותב כל נכסיו לבן בן חבנים אס נתן לו בקנין ויפח בחו קנה ויש מי שאומר שאף על פי כן לא קנה . ח אס אמר כתבו ותנו לו כל נכסי ולא יפח בחו לומר חנו לו כל נכסי ואף בחבו אפילו אפטרופוס לא עשאו . ט הנותב כל נכסיו לא מבניו ולאחר זה האמר קנה חצי הנכסים במתנה (ח) ונשיאר חצי לבניו וחזן שנתנו לו אפטרופוס מיגדו על שאר אחיו . י יש מי שאומר שאם כתב חצי לבניו וחצי נכסי לבניו וחצי נכסי לפלוני (ט) לבנו גמי הוי מתנת ואם כתב שני שלישי לבניו והשליש לאחר לא עשה בנז אלא אפטרופוס אם כתב חצי נכסי לבניו וחצי נכסי לפלוני הוי מתנה וחב' הוי אפטרופוס על החצי לכל הבנים וגם הראשון שנתן לו חצי הנכסים יש לו חלק במצי האתר בשאר האחים . יב הנותב כל נכסיו לאשתו לא עשאו אלא אפטרופוס ונתבאר סדמי דין זה בעורא'ה סימן יג הנותב נכסיו לבניו ונתב לאשתו קרקע כל שותף נתבאר בסוף הגזבר סימן ק"ו . יד הנותב כל נכסיו לאשתו ויצא עליה

יש מי שאומר דאם אמר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתתי לי ונתתי לו בידו וחלה אומר לא נתתי לי אם המקבל מתנה הוא שאמר בן (ה) ודראת בעל דין במאה עדים רמי חנותן אוכל פירח שרהו (ו) ואם בן המקבל הוא שאמר בן לא נתתי לאבי שדה זו והוא אומר בחבתי ונתתי לו פניחיה את הפירות על ידי שלישי (ז) עד שיודע הרבר האיד הוא : ויש מי שאומר דרוקא בשחבן אומר אני הייתי במעמד שאתח אומר שנתתי לאבי וראיתי שלא נתתי לו כלום (ח) אבל אם לא היה במעמד דיני באומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתתי לי : סטר מתנה שכתוב בו כתבו ויחאו עלי ככל לשון ותנו לפלוני כו' לא סטר מתנה הוא מאחר שלא חכר בפטר שהוא נותן אלא נוה לעדים ליתן מקבל מתנה שבא בעל חובו לגבות ממנו ואמר אינה מתנה בידי אלא שומר אני עליה או שאמר בטלה היתה מתחלתה (ט) נשבע היסת וחוזר לבעלית (ועיין למטה סעיף י) : הן שכן חנותן ואמר שומר אתה עליה או שאמר שלא מדעתי נתתה או נזולה היא בידך וזה אומר נתתי לי אם החזיק בה שני חוקה או שהיא מתנת מטלטלי נשבע המקבל שבכח היסת ונפטר . טו נתן שדה פלונית במתנה לראובן ואח"כ החזיר ראובן שטר מתנה לנתן ונס עשה לו מחילה (י) לא נחבטלה המתנה בכך : יא המקבל את המתנה וזכה בה ואחר שמהו לירו והוא שותק חזר בו ואמר איני דוצה בה או איני מקבלה או הרי היא בטילה (יב) או מוס זה נראה לי בה לא אמר כלום לענין שתחזור לבעלים אלא הרי היא חסוקה וכל הקדם בה זכה : (יג) ואם יש לו בעל חוב גובה ממנה אבל אם היה ציווח מעיקרא לא קנה המקבל חוזרת לבעלים וראשונים וכ"ז נאמר אחד מן הלשונות שמשמעותן שאינו רונה בה אבל אם אמר לשון דמסתמא שלא היתה מתנה מעיקר' אע"ג דשתק מתחילה מאן כהוראתו ואפילו חכ לאחרים כגון שיש לו בעל חוב עליו מ"מ מאחר שלא היתה בחוקתו עד פתה כאמן עליה אמר ה"א בה אם המתנה מטלטלים הוי ליה הפקר ואם היש קרקע מאחר ששתק מתחילה אין דבריו כלום . יד זיבא לו ע"י אחר ובששטע המקבל שתק ואח"כ ציווח ואמר איני מקבלת ה"ז שפק אם זה ששתק כבר רצה וזה שצווח חזר בו או ששתק מפני שעדיין לא הגיע לירו כלום וזה שצווח חזר בו על תפלתו לפיכך אם קדם אחר וזכה בה לעצמו אין מוציא מירו שמה המקבל זכה וציווח שאמר איני רוצה בה הרי הפקירה וזה שקדם ולקחה מההפקר זכה ואם חזרו הבעלים הראשונים ותפסוה מיד זה שקדם חזר בו אין מוציאין פירם שמה המקבל לא זכה שבין שאמר איני רוצה חזר בו על תפלתו ולא קנה אותה וברשות הבעלים הראשונים היא קיימת עדיין וי"א שאם היתה מתנת ש"מ כיוון ששתק (יד) בשעה ששטע קנה לא ראיתי מי שמחלק כאן בין ש"מ לכריח וגם אינו נראה לילחלק בכך מאחר שזכה לו המתנה ע"י אחר קנה בכריח כמו נש"מ וכן דעת הרא"ש :

יש מי שאומר דאם אמר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתתי לי ונתתי לו בידו וחלה אומר לא נתתי לי אם המקבל מתנה הוא שאמר בן (ה) ודראת בעל דין במאה עדים רמי חנותן אוכל פירח שרהו (ו) ואם בן המקבל הוא שאמר בן לא נתתי לאבי שדה זו והוא אומר בחבתי ונתתי לו פניחיה את הפירות על ידי שלישי (ז) עד שיודע הרבר האיד הוא : ויש מי שאומר דרוקא בשחבן אומר אני הייתי במעמד שאתח אומר שנתתי לאבי וראיתי שלא נתתי לו כלום (ח) אבל אם לא היה במעמד דיני באומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתתי לי : סטר מתנה שכתוב בו כתבו ויחאו עלי ככל לשון ותנו לפלוני כו' לא סטר מתנה הוא מאחר שלא חכר בפטר שהוא נותן אלא נוה לעדים ליתן מקבל מתנה שבא בעל חובו לגבות ממנו ואמר אינה מתנה בידי אלא שומר אני עליה או שאמר בטלה היתה מתחלתה (ט) נשבע היסת וחוזר לבעלית (ועיין למטה סעיף י) : הן שכן חנותן ואמר שומר אתה עליה או שאמר שלא מדעתי נתתה או נזולה היא בידך וזה אומר נתתי לי אם החזיק בה שני חוקה או שהיא מתנת מטלטלי נשבע המקבל שבכח היסת ונפטר . טו נתן שדה פלונית במתנה לראובן ואח"כ החזיר ראובן שטר מתנה לנתן ונס עשה לו מחילה (י) לא נחבטלה המתנה בכך : יא המקבל את המתנה וזכה בה ואחר שמהו לירו והוא שותק חזר בו ואמר איני דוצה בה או איני מקבלה או הרי היא בטילה (יב) או מוס זה נראה לי בה לא אמר כלום לענין שתחזור לבעלים אלא הרי היא חסוקה וכל הקדם בה זכה : (יג) ואם יש לו בעל חוב גובה ממנה אבל אם היה ציווח מעיקרא לא קנה המקבל חוזרת לבעלים וראשונים וכ"ז נאמר אחד מן הלשונות שמשמעותן שאינו רונה בה אבל אם אמר לשון דמסתמא שלא היתה מתנה מעיקר' אע"ג דשתק מתחילה מאן כהוראתו ואפילו חכ לאחרים כגון שיש לו בעל חוב עליו מ"מ מאחר שלא היתה בחוקתו עד פתה כאמן עליה אמר ה"א בה אם המתנה מטלטלים הוי ליה הפקר ואם היש קרקע מאחר ששתק מתחילה אין דבריו כלום . יד זיבא לו ע"י אחר ובששטע המקבל שתק ואח"כ ציווח ואמר איני מקבלת ה"ז שפק אם זה ששתק כבר רצה וזה שצווח חזר בו או ששתק מפני שעדיין לא הגיע לירו כלום וזה שצווח חזר בו על תפלתו לפיכך אם קדם אחר וזכה בה לעצמו אין מוציא מירו שמה המקבל זכה וציווח שאמר איני רוצה בה הרי הפקירה וזה שקדם ולקחה מההפקר זכה ואם חזרו הבעלים הראשונים ותפסוה מיד זה שקדם חזר בו אין מוציאין פירם שמה המקבל לא זכה שבין שאמר איני רוצה חזר בו על תפלתו ולא קנה אותה וברשות הבעלים הראשונים היא קיימת עדיין וי"א שאם היתה מתנת ש"מ כיוון ששתק (יד) בשעה ששטע קנה לא ראיתי מי שמחלק כאן בין ש"מ לכריח וגם אינו נראה לילחלק בכך מאחר שזכה לו המתנה ע"י אחר קנה בכריח כמו נש"מ וכן דעת הרא"ש :

מאמר קדישין הלכות מתנה רמה רמז השן המשפט קכא

עשר שנים דכתוך עשר שנים הלכות עומדות במקום הראשון : (יב) לא
 עשה ולא כלום העשם דודאי דעתו היה מחלוקה שלא יתן הראשון לשום
 יורשיו דאל"כ לא עשה כלום בשוורו לפני שהרי ידע שכל מה שיש לאדם
 כותף לבניו : (יג) וכשימות יקדים הכ' העשם להנכותו באחריו לפ' כוונתו
 דמיר שאין הראשון נרדף לו היינו כשהוא נוסם יזכה הכ' הכ' יב' כ' כ'
 ק"ה ואם הניח הש"מ הדבר מתחת ידו כגון שכתנו לשליש מתנתו קיימת
 דקנה מיר : (יד) אין ב"ד מגזין העשם דאי היה להראשון מעות לשלם
 לבניו ה"ה יכול לפלוקו כמנהג דלא זכו בו לגמרי אלא הפירות בחיי הראשון
 ודוקא הכ' איכס ראשון להגבותו מגוף הקרקע דאסור לשנות דעת הכותף
 אבל אם הלוח עגמו הגבה למלוה שלו בחובו או לאשתו בכתובה ואין
 שומא הדרא כשמגבה בעצמו מה שעשה עשה דלא גרע מאם מר : (טו)
 מהיום לפלוקו העשם דאין אין להראשון אלא בסודות כל ימי חייו והג'ף
 מהיום להשני (טז) וי"ח מ' חולקין ואומרים בירושה דאין לה הספק
 אפילו בכ"ג כיון דעכ"ס זכה בסודות כל ימי חייו וזכה גם בהגוף אבל ג' כ'
 מודים שאין כח ביד הראשון למוכרו כאלו אמר מהיום : (יז) יחזרו ליורשי
 הכותן * א"ה דהא לא זכה בכנסים השליש אלא לאחר שבאו ליד השני
 והרי לא בא לידו ויורשי הראשון ג' כ' אין חכין בו בדלפיל שהרי לא נתן
 להראשון אלא הסודות כל ימי חייו ולא עדיפא הן ממורשין : (יח) זרעה
 עומד במקומו * א"ה וה' זרעה זרעה לדורות דכל האומר ליורשו דעתו
 על היורש המקודם שראוי ליורשמו הדין ועל יוכא חלנייהו שהם מוקדם
 לשאר יורשין אפילו לאביו של הגותן כ' הש"ך ועל יורש אותה * (יט)
 זכתה הבת מהיום ואם היה לבת בעל בעלה קודם ליורשה משאר קרוביה
 אפילו מבנה כיון דאמר מעשיו וזכתה בו מחיים והבעל יורש אשתו *
 (כ) אין יורש' וכו' הסמ"ע חלק על הרמ"א ופוסק שירשי יורשי יורשין
 (כא) ראובן שכתן מתנה ראובן שהלוה לבניו שנועון ולוי והודא מנה
 ומשכט לו בתים ואחר כך מת ראובן וקודם שחלקו הירושה כתב שמעון
 ללוי שטר מתנה מכל מה שיש מאביו עמד לו ותבע משמעון הכותן חוב
 זה הדין עם שמעון ממי עסם גמר מיתתו דהא זכה במה שהיה חייב לאביו
 וכמחל שפדומו מקודם : (כב) כאלו אמר במירש עיין בבית שמואל בא"ה
 ד"ס נ"א קוה : (כג) חטיב ושעורין ה"ה שאר מיני סחורות : (כד)
 כל המשלמין אבל לא ס"מ ובתשובת מבי"ט פסק אף שאר ספרים לא היו
 בכלל משלמין (כה) ועבדים בכלל המשלמין ונ"ע הא כתב הכ"י
 גם הדין כאלו אמר אחר מקרקעי ומשלמין אפ"ה אין עבדים
 בכלל עד דאמר נכסיו לכן נראה לי דהוי ספיקא דריבא והמע"ה : (כו)
 אמר נכסיו לפלוני * א"ה שכל שרגליו וזוטר לחבור כשנרדפו למעות
 בכלל נכסיו הוא : (כז) אם תפסו אין מוניחין מידו * א"ה דספיקא
 דריבא הוא ואם יבא אליהו יופשט העביו וכל הפק העומ' לסכר' במקום
 דקאי הממון יקום בידו : (כח) אמר לתת לה נדיה כ' בתשובת ס"י
 באחד שנייה מחמת מיתה שכל נגדיו ומלבושיו יתנו לפ' קרובו וכמנהג בתוך
 העזובן איזה אמות נגד גמלים סקנדין קעמיל האר וידוע שלקח אותו
 לעשות ממנו נגדיו אין היורשין חייבים ליתן לזה דלא מקרי כלל נגדיו
 ומסיק אפ"ה דאפילו כנר נעשה ממנו הנגד כל שלא לכשו פסע א' בחייו
 לא כלל כלל מלבושיו עכ"ל ועיין בסו"ת שלי סימן כ"ג שהוכחתי באם
 עשה הנגד אפ"ה שלא לכשו מחייבים ליתן להמקבל (כט) אם מתנת
 ס"מ * א"ה היתה הש"ך תמה פ"ז וז"ל כיון שפייר ליורשיו ה' והובים
 לא אהו מתנת ס"מ כדלקמן סי' ר"ן ס"ד א"כ ל"ק הסברות דכפי כתיבה
 ומסירה ונ"ע עכ"ל ול"כ כיון דמיירי שאמר בפ"י שהניח ליורשיו ה' והובים
 הוה כמותן מחמת מיתה ול"ד לשיור מקנת לעצמו דוק ותפסק שם בתשובה
 קנת ראה לרכרי :

ד' בר' א' כשמכר הראשון או נתן מתנה לאחרים אבל אם מכר
 לאחר מיורשיו או נתנם לו במתנ' (ינ) לא עשה כלום וכן אם נתנם
 מתנת ש"מ אפילו לאחרים לא עשה כלום שאין מתנת ש"מ קונה לא
 לאחר מיתה (יז) ובשימות יקדם השני לזכות : ה' היה חוב על
 ראשון או כתובה אשה ובאו לב"ד לישרע פהנכסים אלו אף על פי
 שהראשון קיים (יח) אין ב"ד מגבי' אות' מגוף הנכס' לא מהפירות
 בלבר שמין להם : ו' מת הראשון ובא בעל חובו ואשתו לנבות
 מהנכסים אלו אין מגבין להם כלום אפילו עשאו אפוהיקי או שיתר'
 לאשתו בכתובה אינם גובי' מנכסים אלו כלום אלא דרי' הם של שני
 (וכן נראה עיקר א"ע פ' פריה חלקים) : ז' אין כל דבריה חללי
 אמורים אלא באומר ואחריו לפלוני ולא אמר מהיום אבל אם אמ' ל'
 ואחריו (עו) מהיום לפלוני ומכר הראשון השני מוצי' מיד הלוקחות
 וי"ח דלא אמרינן בכ"ג דכוש' אין לה הפסק (עז) וי"ח ס"ל דאין לתקן
 בן אומר מהיום או לא אבל בסכר' ראשונה נראה עיקר וכן אם מת שני
 בחיי ראשון יחזרו ליורשי שני ואם חפ"ג ואמר לראשון ואחריו
 מהיום לפלוני ואחריו מהיום לפלוני ראשון ושני לא קנו אלא הפירות
 והשלישי קנה הגוף מהיום ופירות לאחר מיתה השני והוא שבא
 ליד שני תחלה חילכך אם מת שני בחיי ראשון (עח) יחזרו ליורשי
 בזהו * ואין כל דברים אלו אפ"ה אלא פאמר נכסיו לך ואחריו לפלוני
 אבל אם אמר אחריו לי יאו ליורשי אם מכרן הראשון ומת פנותו או יורשי
 מוניחין מיד הלוקח ואפילו לא אמר ואחריו לי או ליורשי רק אמר נכסיו
 כתובים לך כל ימי חיך אין לו בהם רק כתיבה ואם מכרן הנותן או יורשו
 מוניחין מיד הלוקח אמר אחריו ליורשי והיה לו בת ומתה בחיי המקבל
 והיתה זרעה (יח) זרעה עומד במקומו אבל אם אין לה זרעה אין פאר יורשים
 עומדין במקומו א"כ אמר מעשיו ליורשי דאו (יט) זכתה הבת מהיום
 אמר נכסיו לפלוני ואחריו ליורשיו והיה לו נשעת הכתיבה בת א' ואח"כ נולדו
 לו בנים י"א דזכתה בהן הבת דלא הוה כוונתו רק על היורש' שהיו לו נשעת
 המתנה כן נראה לי אמר נכסיו לך ואחריו ליורשי י"א דהוי כאלו אמר
 ואחריו לשלו' ואם מתו יורשיו בחיי המקבל (ך) אין יורשי יורשיו נוטלין כלום
 אלא אם כן אמר ואחריו ליורשי מעשיו ודוקא פאמר אחריו ליורשי אבל
 מה שכותבין בשטר' לך וליורשיך אינו אלא לסופרי דשטר' ויש חולקין (כא)
 ראובן שנתן מתנ' ללוי והתנה עמו איזה תנאי ואם יעבור התנאי יהיו הנכסים
 של שמעון ואחר כך נתן שמעון כל זכות שיש לו במתנה זו ללוי מעשיו ומת
 אף על פי שלוי עובר על התנאי וזכה בכנסים מכח שמעון : ה' ש"מ
 שאמר לאשה פנויה נכסיו לך ואחריו לפלוני ולא אמר מהיום וצמחה
 ונשאת בעל לוקח הוי ואין השני קוציא מיד הבעל ואם אמר לת'
 בשהיא נשואה ומתה השני מוציא מיד הבעל שבין שזכה בנכסים
 ע"ת זה כשהיא נשואה נמצא (כב) כאלו אמר בפירש אחריו יקנה
 פלוני לא הבעל לפיכך אם מכרה נכסים לו בשהיא תחת בעלה ומתה
 תחת בעלה יצטרו הנכסים ביד הלוקח : ו' האומר נכסיו לאמי
 ואחריה ליורשיה וחיתה לו בת נשואה ומתה הבת בחיי בעלה ובחיי
 אם אביה אין הבעל יורש אות' נכסים מפני שהם ראויים לאשתו ולא
 זכתה בהם האשה אלא אחר שמתה אבל הגיחה הבת בן או בת חיה
 יורשים הנכסים שמשמע יורשים אפילו יורשי יורשים ואם אמר
 לכשתמו' חזקה הרי הם לבתי מעשיו הבעל יורש אותם אחר מיתה
 אשתו : י' הנותן מתנה ואמר מסלמלין שיש לי לפלוני נוטל כל
 כלי תשמישו אבל לא (כג) חטים ושעורין וכיוצא בהם ואם אמר
 (כד) כל המטלמלין שלי נוטל הכל (כה) ועבדים בכלל המטלמלין
 אבל לא רחים התחתונה וכיוצא בהם שהרי היא מתוברת לארץ ואם
 אמר כל המטלמלין נוטל אף רחים התחתונה ובצ"ב : י"א (כו)
 אמר נכסיו לפלוני נוטל כל המטלמלין ובל חקרקעו והבגדים והעבדים
 והבהמות והציפורות והתפילין עם שאר ספרים הכל בכלל נכסים אבל
 ס"ת יש בו ספק אם הוא בכלל נכסים או אינו לפיכך (כז) אם תפסו
 אין מוציאם פירד : (כח) אמר לתת לה נדיה כל מה שמקרי נגד
 הוא בכלל בין נגדי חול בין נגדי שבת * י"ב הנותן לחבירו שנתן לו
 ד"א קרקע ואגבן כל מטלמלין שיש לו בין זה ובסוף בין שאר כל
 פליה גדולים וקטנים ובגרי פשתן וצמר ומשי וכל מה ששמו סמון
 עבדים משום דקי' ל החזיק בקרקעות לא קנה עבדים ולא ספר תורה
 מיהו כ"ת אם תפס אין מוניחין ממנו * י"ג הנותן לחבירו כל נכסיו מטלמלי אגב
 מקרקעי ולא שייך ליורשו אלא ה' והובים והיו לו בביתו
 שטרות חובות (כט) אם מתנה ש"מ היתה קנה רשטרות בכלל נכסים הם אבל
 היתה מתנת בריא לא קנה כיון דלא כתב ליה קנה אגהו וכל
 שיעבודא ראית ברא זלכין וזכו בהן תיורשים : ואפילו היה המקבל עגמו חייב
 לנותן כעסר נרדף לפלס ליורשיו דמאחר דלא מחל לו החוב רק הקנה לו
 הספרות ומאחר דלא קנה העסר גם החוב לא נמחל :

רמז חנותן מתנה וחוזר בו או הנותן לעבד ואשה וכו' ה' סעיפים :

א' האומר ליתן מתנה מועטת לחבירו וחוזר בו ה"ז (א) ממהוסרי אמנה : (וע"ל סימן ר"ד סעיף א') ב' (ב) כותי שאינו נר תושב אסור
 ליתן לו מתנה אלא אם כן הוא מכירו או אם יש בדבר משום דרבי שלום : ג' הנותן מתנה לעבד או לאשה קנו הארון והבעל הארון
 קנה גם הגוף והבעל לא קנה אלא הפירות אבל הגוף שלה בשותתאלמן או התגרש ונתבאר זה בטור אה"ע סימן פ"ה : ד' הנותן כל נכסיו
 לעבד קנה עצמו בן חרוין ונתבאר זה בטור י"ב בסימן רס"ז : ה' מרת הסירות שלא לקבל מתנה אלא לבטוח בשם שיתן לו רי מחסורו
 שנאמר (ג) ושונא מתנות יחיה :

חשן המשפט הלכות מתנת רב דין מתנת שכיב מרע במקצת או בכולה בלא קנין ובקנין ובו ח' סעיפים :

שכיב מרע רב מאמר קדישין

מתנות יחידה כי הלהות אחר מתנות נרדף להחזיק הנרות ואינו מוכרחין על מעשיהן הרעים שראים בהם :

הלכות מתנת שכיב מרע

רב (א) מתנת ש"מ תקנוהו ל' ממנו הידאה שתטרוף רעתו של הש"מ שינטע שימות ולא יקיימו דבריו * (ב) אין נרדף להקנותה ודוקא כש"מ שחילק כל כספו או כשהוא מנוה מחמת מיתה כפירוש * (ג) ככתובין וכמסורין דמי * * פירש אס קרקעות הן ה"ה כאלו כתב ליה בכתב שדרי כתובה לך ומסר לו השטר ואם מעלמלין הן דלא כקנה בשטר ה"ה כמסורין ליר שמקבל מתנה : ומה"ס נמי יכול להקנות ש"ח לאחרים דבריו נחשבים כאלו כתב קנה לך איהו וכל שיטודיה ומסר הכתב ליר המקבל : (ד) דמיד שמת * * ואין שייך לומר בזה דבריו יהיה ככתובין שאף שהן ככתובין הרי לא כתן בחיוב כלום וקודם הכתיבה כפלו כבר הנכסים לפני הירששים ועדיין צ"כ מאיזה טעם לא חששו לו ל' שתטרוף רעתו ויראג שלא תקיימם מסבת ומאח' שדעתו היה שיהא רשות ביד אשכרוסם לחלק למי שירצה ואפשר מש"ה כ' הע"ס טעם אחר וכיון לזה שאינו חושש כל כך בכה"ג הואיל והוא ענינו אינו חותק דבריו ומיד שימות יפלו הנכסים קמיה יורשים ויתכסלו מענין וכו' ע"ס :

(ה) ש"מ שכתב כל וכו' ה"ה אס היה לו חוב אחד ומחננו חובו בכלל נוואתו ומתנתו בכולה היא אש"ג רמחילה א"כ : כיון מ"מ אס עמד חוזר דלא עדיפא המחילה דהחוב מקנין בשאר דברים : (ו) אעפ"י שקנו מירד ממיילא הוה כעשתת בריא בקנין אפ"ה אמרינן אכן סהדי דנוכתו בקנינו היה דוקא לכס' מות (ז) המתנה בטילה כ' הש"ך אפילו הגיע המתנה ליד קודם שעתד (ח) א"כ קנו מירדו כי שקנו מירדו כפירוש ע"ז ולאו הונו ככל מתנת בריא דעלמ' * (ט) אבל אס הודה * * סי' אס אמר אתם עדים דל' שלא להשביע א"ע או חת כנו הודה או בשאר ליפנא דכתברר שלא להשביע אמר כן ולהסקות בלא"ה ליכא למוחש דקף אס היה הודאתו ע"כ תב"ע דלין אר"כ נפסה בשעת מיתה ואפ"ה ה"ה : ונ"ל שלא היה שג זה הודה לו מעולם אכ"ה אמרו' שמש"ה הוניה מתנתו בלשון הודאה כרי שלא יוכל לחזור בו ולא כש"ס וכו' ולעכ"ד נראה שכונת הע"ס כמ"ס בספר לח"מ ו"ל גבי ש"מ דליכא טענת השטאה דלין אר"כ משעה בשעת מיתה אהכי דאמר דהך הידאה למעט הפעע' והתם בכריא דאיכא טענת השטאה והשטאה מסתייע דתהיל לטעון השטאה והכח מירדו הודה בהודאה גמורה כדמוכח בגמר' והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ועליוס מקנין כדמוכח מהר"ם ועיין נת"ח ויותר כ"ל כמ"ס תוס' בב"ב דף קמ"ט ע"א שכתבו שהאנפיה היתה כשהודה שאנו מוחזקין שהם של ש"ס ופסוס דקני לגמרי וכן פי' ר"ח והר"ם והש"ך כ' דאפשר שהודה בפני התובע וכו' ע"ס וע"ל סימן ע"א וכו' ש"ך ע"ס מקל"ב שהאר"ך בענין ה' :

(י) ודלא כדברי החולקים הנה הב"י חולק על הראש והוא הי"ח ומסיק מבסיקא חין מוניאין מירדו והב"י חולק על הב"י לכך כ"ל גבי קרקעות דלא שייך תפיסה הריזה בחוקת היורשים אבל אס תפסו עניים מעלמלין לא מקנין מנייהו שיכולין העניים לומר קיס להו כהראש ועור ומרדכי ומה"ר דוד כהן בתשובתו וחילוק זה משמש קנת בדיכ"ס כמו שהביח הב"י :

(יא) וכן דין הקדש פי' בעודו ש"מ אחר שהקדשו יכול לחזור מהקדש כהכויאו לחולין ולכתבו להדירו כלין ש"מ שבידו לחזור מזה לזה * (יב) אס המתנות ענינו דאו אכן שהדי דמ"ה החזיק דמי המכירה ענינו כידל דבאש"מ מוד יחזיר להם מעותיו * (יג) אלא בכותן כל כספו * * דאו אכן סהדי דלא גמר להקניתה אפילו הקנה לו בקנין אלא אס ימות דחוקה דלין אר"כ כותן כל אפר לו לאחרים והוא ישאל על הסתחו' * (יד) לא מהני תפיסה המור"ם התחיל במסירה וסייס בתפיסה ע"כ נראה דה"פ דיש שני מיני מכירה היונו שנתנו לידו כדי שיוכה בתורת קנין אבל לא שיקחנו מיד אל ביתו ויש מסיירה שנותן החפץ כידו שיקחנה מיד אל ביתו ויוכה בו מיד ושנותן במקנת מהני סתם מסירה דמה לי קנין חליפין ומה לי קנין משיכה או מסירה אבל במתנת שכיב מרע ככולו חין סתם מכירה מופלת כלום דלא עדיף מקנו מניה דאש"ה יכול לחזור בו אבל מסרו לידו בתורת זכיה שיוכה בה ומיד יקחנו לכיתו בכה"ג וודאי לא יוכל לחזור בו וליתנו לאחר אס לא שעמד מחלו דחוזר בה ולוקח לנפשו וזה עכ"מור"ם דבמתנה במקנת ל"ד דכריכה ק"ס ה"ה מסרו לידו כדי לקנות ע"י כך נמי קנין הוא וקנה ליה אבל מתנת ש"מ ככולה דלא מהני בה קנין מסירה כו' לא מהני ואפי' תפס המקבל והולכו לביתו חין תפיסתו

תפיסה א"כ מסרו הפ"מ לידו בתורת זכיה גמורה שיוכה בה מיד : (טז) כרי פרנסתו * * אס הוא עובד ארומה ששייר קרקע כרי פרנסתו וטרנסת כ"כ אס מסתפק בכחורה או בדינית ששייר כרי שיתפרנס מהירווח הוא לברו והע"ס ספק כנעל היעסור דהג"י כשייר כרי חיותו ל' ב חודש ואף שנסתפק פס נשיעור כזה מ"מ כ"כ דרך ההכרעה דנדעת הרו"ף והרמב"ם בגי' ככל שהוא ודימהו להכתוב כל נכסיו לאחר או לחשתו או לכנו כמבואר לעיל בעור וכדברי המחבר כתיוב רמ"מ ה"ה הכרע בנדון דידן דכג"פ נכסיו יב"ה ואפשר ג"כ דעת הרא"ש כן ע"ס : (טז) וכיונא בהס' : * * פי' כשאינו חלוט כ"ח בחנר אחר ולא נחפסט חולסתו בכל גופו עדיין כזה לא אמרו דבריו ככתובין וכמסורין דמיא : (יז) אש"פ שלא אמר וכו' ר"ל אש"פ אה"ן או חלק כלימתותיו כקעם אחד מקרי מתנת ש"מ לעכ"ן דאס עמד דישל לחזור אף שהיה בקנין אבל מ"מ אינו דומה דאס מנוה בפירוש מחמת חולת

א (ה) מתנת שכיב מרע (נ) אין צריך להקנותה בשום אחר סדרכי ההקנא שרצוי שכיב מרע (ג) בכתובי' וכמסורין דמי * ואין חילוק בין מה לתת מיד לאחר מותו או מנה לירשיו ליתן לאחר זמן ואס לא נזה לתת דבר רק מיכה אפוסטרופוסים ונתן להם רשות לחלוק נכסיו כפי מה שירצו ועשיית יהיה כעשייתו י"א דלין בדבריו כלום (ד) דמיד עמת כפלו נכסיו קמיה יורשיו וכתבנעלה מתנתו וי"א דבריו קיימין

ב (ה) ש"מ שכתב כל נכסיו לאחרים ולא שייר לעצמו כלום (ו) אע"פ שקנו מירדו אס עמד ונתרפא לגמרי (ז) המחנה בטלה ממילא וחפילו התנה בשעת המתנה שלא יוכל לחזור בו אס עמד חוזר (ח) א"כ קנו מירדו ואס לא נתרפא לגמרי אלא ניתק מחולי לחולי אס לא עמד ולא הלך ונשען על מקלו בשוק מתנתו מתנה * אש"פ שהלך בנייתו על משענתו : ואכ עמד בין החולי שצוה בו ובין החולי שמת ממנו והלך נשען על מקלו אומרן אותו ע"פ רופאים אס מחמת חולי הראשון מת מתנתו קיימת ואס לא אינה מתנה ואס הלך בשוק בלא משענת

אינו צריך אומר אלא בטלו מתנותיו הראשונות : ג במה דברים קנה חלה ואפילו יעמוד זה אינו יכול לחזור בו : אש"פ רונה חני שהיו מעלמלין לשמעון הריזה לשון מתנה אבל אס אמר מעלמלין חלו לשמעון חו"י לשמעון כירי * * לשון הודאה : ואה הקרישכל נכסיו ולא שייר כלום או הפקירס או חלקס לעניים אס עמד נחבטל הכל בדין נותן מתנה * ואפילו אס תפסו עניים מפקין מיניהו (י) ודלא כדברי החולקין (יא) וכן דין הקדש כדין מתנה שיוכל לחזור בו כמו במתנה אס מבר נכסיו כשהיה שכיב מרע אס מקצתם מבר ממברו קייה כבריא ואס בלב מבר (יב) אס המעות עצמם קיימים אס עמד חוזר ואס היציא המעות אינו יכול לחזור בו : ד אין גל הרברים הללו אמרו' אלא בנותן כל נכסיו (יג) וקא שייר כלום אבל אס שייר כלום שלא נתן ריבו כמתנת בריא שאינה נקנית אלא בקנין * ולחו דוקא קנין חל"ה ה"ה משיכה או מסירה או הגנה כל אחר לפי קנינו בין קרקע בין מוגטליס ודוקא כוונתה כו' מהני מסירתו אבל מתנת ש"מ שיוכל לחזור בו (יד) לה מהני תפיסה כלום וע"ל סעיף י"ג * ואפי' אס מת צריך קנין לפיכך אס עמד אינו יכול לחזור בו ובמה יהא השיור אפי' כל שהוא בין קרקע בין מעלמלי' וי' דנענין עיר (טו) כרי פרנסתו : ד הסוכא או הפסח או הגרס או החושש בראשו או בעינו או בירדו או ברגלו * (טז) וביוצא בהם הרי הוא כבריא לכל דבריו במקדו וממברו ומתנותיו אבל החולה שתשש כח בל הנוף וכשל כחו מחמת החולי עד שאינו יכול להלך על רגליו בשו' והרי הוא ניפל על המטה הוא הנקרא ש"מ (יז) אש"פ שלא אמר שמונה מחמת החולי ויש חומרי' דוקא שלטה ימים הראשונים דינו כש"מ אבל לאחר שלטה ימים או סקפן עליו החולי אפילו תוך שלטה אינו אלא כמנוה מחמת מיתה שיתבאר לקמן סעיף ז' וסעיף יז : ד אס נשתתק ואינו יכול לדבר ורצו ליתן מתנה בורקין איתו כדרך שבורקין אותו לגישין שנתבאר בסור אה"ע סימן קכ"ח ואס השיב על לאו ושל חן הן מתנתו מתנה ואס לאו אית מתנתו מתנה : נוואת סכ"מ שלא נכתב בה שהיה מושב בדעתו אש"פ חין חופסין לה ומה שנהגין לכתבו אינו אלא לסופרא דשטרי * גוסס מתנתו מתנה : ז בר"א שמתנת ש"מ שיש בה שיור אינה נקנית אלא בקנין ואס עמד אינו חוזר בשנתן סתם אבל אס פירש מחמת מיתה או אפילו לא פירש אלא שנראה מתוך דבריו שהוא נותן מתנתו מתנה בגין שמתאונן על מיתתו וביוצא בזה (יח) אפילו אס יש בה שיור נקנית באמירה בלא קנין לכשימות ואס עמד חוזר אפילו יש בה קנין בטקצת : ח (יט) חספרש ביש והיוצא בשיורא והיוצא בקולר והמסובן והוא שקפץ עליו החולי והכביר עליו חליו כל א' סארבעתן כמצוה טהסת מיתה והרי דבריו בכתוביה וכמסורין דמי ומקיימים אותם אס מת ואס ניצל ועמד אפילו קנו מירדו במקצת חוזר ברין כל מצוה מחמת מיתה : טו בר"א דמתנת ש"מ במקצ' בעי קנין בסתם אבל אס נתן מקצת נכסיו בפירוש במתנת ש"מ א"צ קנין ואס עמד חוזר ואס לא עמד קונה זה המקצת ואס יש בו קנין אינו קונה אלא אס כן שכתב במיפה כח וכן אס כתב כל נכסיו ומפרש שנותן הכל מעצמו

ע"פ פירוש רמב"ם
הוא כוונתו

תפיסה א"כ מסרו הפ"מ לידו בתורת זכיה גמורה שיוכה בה מיד : (טז) כרי פרנסתו * * אס הוא עובד ארומה ששייר קרקע כרי פרנסתו וטרנסת כ"כ אס מסתפק בכחורה או בדינית ששייר כרי שיתפרנס מהירווח הוא לברו והע"ס ספק כנעל היעסור דהג"י כשייר כרי חיותו ל' ב חודש ואף שנסתפק פס נשיעור כזה מ"מ כ"כ דרך ההכרעה דנדעת הרו"ף והרמב"ם בגי' ככל שהוא ודימהו להכתוב כל נכסיו לאחר או לחשתו או לכנו כמבואר לעיל בעור וכדברי המחבר כתיוב רמ"מ ה"ה הכרע בנדון דידן דכג"פ נכסיו יב"ה ואפשר ג"כ דעת הרא"ש כן ע"ס : (טז) וכיונא בהס' : * * פי' כשאינו חלוט כ"ח בחנר אחר ולא נחפסט חולסתו בכל גופו עדיין כזה לא אמרו דבריו ככתובין וכמסורין דמיא : (יז) אש"פ שלא אמר וכו' ר"ל אש"פ אה"ן או חלק כלימתותיו כקעם אחד מקרי מתנת ש"מ לעכ"ן דאס עמד דישל לחזור אף שהיה בקנין אבל מ"מ אינו דומה דאס מנוה בפירוש מחמת חולת

מאמר קדימון הלכות מתנת שכיר מרע רנ השן המשפט קכב

או שאם אחר ג' אפילו לא היה מתנתו כ"א במקנת ונקמן אם עמד חזר (יה) אפילו אם יסנה : * השעם דכל שלא פירש מהיות מיתה אמריק מסתמך ולא מחמת מיתה נתן דא"כ היה נתן כל נכסיו משא"כ כספי' כהדיח או שמתחוק על מיתתו דאז מתנתו המקנת דינו כמתנת ש"מ צבולו בכתחיל (יט) המפרש בים והונחא בשיירא הראש חולק על זה אלו ואפילו להר"ן דכ"ה השעם דהרבה מהן הולכים להשתקע סס ומ"ה יהני עכ"ל בזמניו אינו שכיח שילך להשתק' הולכך המע"ה : (ך) וי"א דה' המתנת ש"מ פי' המחבר אירי בשמעתו מפי הש"מ שמה נמשכיו ונא מיר"ס להוסיף דאף דלא שמינוכן מפי הש"מ אלא שמינא כתוב כך כנוואה הכאה לפנינו : (דא) שהדבק גלוי אבל אם מת בלא קנין וכחו היורשין לחזור בהם כעצלה שהי מתנת ש"מ במקנת בלא קנין יכולין היורשין לחזור בהן . רחובן שהיה בידו ספרים של שמעון ושמעון נתן בכתות ש"מ כל אשר לו לבטו ורחובן אזור שניוהן לקדיש ההפריש ופסק דכתו זכתה בספרים * (ךב) על פי אחר כל נכסיו שהן אלו פי' לא מבעי' אם אחד סתם נתן לו כל נכסיו דבמשעתו נכ"מ שהן אלא אפילו ח"ל חני נותן לך * על נכסיו שהן אלו וקחשיב והולך שדה ס' ופ' נכסיהם שיש ליהן הגלוס מ"ש כיון דמכיר לשון כל לא חיישין דאית ליה עוד במקום אחר (ךג) כתיב : * אף פי' אם הפסיק כמו שנמלך דהיינו חס נתן מתחלה מתנה לאחר ולא היה דעתו ליתן יתנות עוד לאחרים ומש"ה הפסיקה ואח"כ נמלך בדעתו ליתן גם לאחרים וה"ל דינו הכי כל הראשונים יש להם דין מתנות ש"מ במקנת שהרי הפסיק ג"כ בניהם לנתניה שכתן אחריו ואז הוה מתנתיהו מתנה במקנת : (ךד) אפילו נתן לב' בעטר * אף פי' לא אלימא מילתא דשטר ובלא תבוי חורתו דשני גילוי דבת שחור גם מהראשון ודקדק וכו' בעטר אחר דאלו בשני טעורת לא הוי חזרה להשני כיון שיש לו שטר בפ"ע * (ךה) ונתן איתו מקנת לאחרים פיר' דבכתבו לא אריס סוף הוף גילה דעתו לכל נכסיו בפ' למיתן י"ה קנה הראשון המקנת בלא קנין כיון שמתחלה היה מתנה ש"מ בכולה אבל אם שייך איתו מקנת לעצמו גלי דעתיה דלא בכתת ש"מ יהיב לראשון אלא בכתת כרי וכו' בלא קנין לראשון אי אפשר * (ךו) לא תבעול המתנה ואם לאחר שחור מצניו נסחר איתו חלק חלבו נראה דגם הראשונים נתיבין קנין * (ךז) ראשון קונה וכו' ואף אם הפסיק דכיון דחמר להשני בלשון סותר הוי מתנת הראשון כמתנת ש"מ במקנת והש"ך כ' דנ"ל חף לא הפסיק (ךח) אפילו בלא קנין וכו' כ"כ בקנין במיפה כמו * (ךט) ש"מ שכתב לאחר ועקב סנתן קרקע ח' לבנו רחובן בכתנת כריא מהיום ולאחר מיתה ולאחר כמה שנים טוב יעקב ממת מיתה והילך נכסיו ונתן איתו קרקע לשמעון בנו וכוה : כתוב בסוף הגוואה שכל מי שיבא לערער על הגוואה לא יטיל נכסיו לא וכה שמעון כלום חף דראובן ח' להחזיק בקרק' מוכח התנאי דאין כל ימי חייו ש"מ יוכו בה יורשו ראובן * (ל) בין בכל דין במקנת כאן שייך דהג"ה אם פירש וכו' לתרן דהא מתנת ש"מ במקנת לינה כמתנת כריא לכל חנר * (לא) ואפילו אם כתב וזיכה פי' אפילו כתב ומסר הכתב ליד המקבל וגם זיכה המתה להמקבל ע"י אחר חפ"ה יכול לחזר בו עד שיקנהו לו ג"כ בקנין וה"ל קנין בלא זיכה לו ע"י אחר ג"כ לא מהני חף אם כן ומסר לו השטר (לב) בכל מיני הקנאות * אף העש"ה חן בהדי דלא נתן אלא בסכר שימות בודאי ואם ידע ש"א ימת לא היה מתנו : (לג) סנתן ביות כריא : * פירש בהיותו מנוה מחמת מיתה גמר להקנותה בפירש בכתנת כריא * (לד) דינו כש"מ פירש לענין זה דאם כתב ומסר וזיכה וקנו מידותו לא מני הדד בים * (לה) לפי שינא עליו קול * אף דהא דין זה ענמו יודע שינא עליו קול מיד שהא דן חורין וי"א לחזור בודאין בן חורין געשה עבר חס"ה גמר וזיכה לעצמו מעכשיו : (לו) אין בדבריהן כלום העש"ה דהעיקר היה משום אשתו שלא תעול כתובת אלא שלים נכסיו ולחזקן לא זיכה להם בחייו כלום * (לז) עכ הקרקע של המקבל הסת"ע מחריף כאן ומסיק ש"ל של מתן * (יח) אין כותבים ונותנים פירש אחר מיתתו אבל אם נתנוהו מחייב קנה אפילו בלא יפוי כח * (לט) וכן חס כתב נכ"י דזה הוי כהודאה בעלמא דמהני * (ס) אפילו בלא יפוי כח היינו בללא

מעכשיו ומקנה לו מהיום הדי היא כשאר מתנת כריא שאם הגיע השטר ליד המקבל או שקנו מיד הנתן קנה הכל ואינו יכול לחזור בו (ך) וי"א דה' מתנת שכיר מרע שכתב בו שמקנה לו מהיום הוי כמתנת כריא וזריכה קנין ולכן יש לזוהר כנוואת שכיר מרע שלא לכתוב בה שנתן בכתנת כריא או מהיום אם לא נזהר כך ואם נזהר כך אסור לכתוב ואז יש לו דין מתנת כריא ואינו נקנה רק בקנין ולא אמרינן כוה שפעות סופר הוא ואם לא היה בה קנין המתנה בעילה כנ"ל * י' שכיר מרע שנתן חנכסים (ךא) שהרבר גלוי שהם כל נכסיו שיש לו ה"ז בכתב' במקצ' (ורזיכה קנין) ואם קנו מידו ועמר אינו חוזר וחוששים אנו שמא נשאר לו נכסים אחרים במדינת חים (ךב) עד שיאמר כל נכסי שהם אלו או שחוא מוחזק שאין לו נכסים אלא אלו ואז תהיה המתנה בכל : י"א אין חילוק במתנת ש"מ בכולה בין אם נתן לא' בין אם נתן לב' באחד לפיכך ש"מ שחילק כל נכסיו לב' או לג' אם לא המטיק בין א' לחבירו אלא חלק זה לפלוני וזה לפלוני ומת קנו כלם אפילו בלא קנין עמ"ס חזר בכולם אפי' בקנין רכילה חרא מתנה היא בלא שיוור ואם הפסיק בין אחר לחבירו (ךג) כמי שנמלך על הראשונים חזק מהאחרון יש להפ' דין מתנת שכ' במקצת שצריכה קנין אפילו אם מת ולפיכך אם עמר אינו חוזר ואם אין בהם קנין לא יקנו אפילו אם ימות והאחרון הוא מתנת שכיר מרע בכולה וקונה אם מת אפילו בלא קנין ולפיכך אב עמר חוזר * י"ב שכ"מ שנתן כל נכסיו וחזר במקצהם מסתמא חזר בכל * (ךד) אפילו נתן לב' בעטר ח' וחזר ח' מהן גם השני נעל מיהו אם פירש בהדיא דאינו חוזר רק במקנת קנה הראשון הנשחר חף על גב דהוי מתנה במקנת ולא קנו מיניה מ"מ כשעה שנתן לו הוי מתנה בכל ולא היה צריך קנין וי"א דדוקא שחור (ךה) ונתן איתו מקנת לאחרים אבל אם שייך חותו מקנת שחור בו לעצמו גם הנשחר ביד הראשון נסל עד שיקנו ממנו כתב נכסיו מקנתו לאחרים ומקנתו ליורשיו וחזר בחלק היורשין (ךו) לא תבעול מתנה של אחרים דאל יורשין אינו אלא כירוס' בעלמא : לפיכך אם נתן כל נכסיו לאחר וחזר ונתן מקצתו לשני הראשון לא קנה אפי' אם ימות שהרי חזר בו והשני יש לו דין מתנת שכיר מרע במקצת לפיכך אם יש בה קנין קונה אפילו אם לא מת ואם אין בה קנין אפילו אם מת אינו קונה נתן מקצתו לראשון בקנין והמתוה לשני (ךז) ראשון קונה ואפי' לא מת והשני הוא מתנת ש"מ בכל ואם מת קנה (ךח) אפילו בלא קנין עמר לא קנה אפי' הוא בקנין * י"ג (ךט) ש"מ שכתב לאחר וחזר וכתב לאחר האחרון קנה שיש לו לחזור עד שימות אם פירש שהא מתנת ש"מ כמו שנתנא' כפי' ע' (ל) בין בכל בין במקצת בין לעצמו בין לאחר (לא) ואפילו כתב וזיכה לראשון וכתב וזיכה לאחרון האחרון קנה ששכ"מ שזיכ' צריין מתנ' ש"מ היא וע' לסעיף ד' דהפסיקה לא מהני מיהו אם כתב והגיע המתנה ליד המקבל מתנה משמע עטור דמהנינו' ע' מנ"ל אבל שכ"מ שכתב וזיכה וקנו מידו אן לאחר קנין בלום ואינו יכול לחזור בו לא לאחר ולא לעצמו בין שנתן הכל בין שנתן מקצת * י"ד נצוה מחמת מיתה אפילו כתב וזיכה וקנו מידו (לכ) בכל מיני הקנאות יכול לחזור בו מיהו אם פירש בהדיא (לג) סנתן בכתב' כריא נמשכיו וקנו מידו קנה ויש מי שאומר דה"ס כשכיר' ב' דיא שבחם סיחה הוא נוהן אבל סתם מצויה טחמת מיתה בגון קאמר וי' דקא מית' (לד) דיני כשכ"מ : * (לז) ש"מ שכתב כל נכסיו לעבדו חזר בנכסים ואינו חוזר בעבד (לה) לפי שיצא עליו קול שהוא ב"ח ואם כתב לו בפירו' מהיום אם ימות יכול לחזור בו * (לז) ראובן ואשתו שרתנו ביניהם שאם ימות בחייה ירשו אחיו שני שלישי הממון והיא חטול השלישית והגיע השטר ליד האחיו וחלה ראובן וצוה לתת משני שלישי הממון גם לאחרים ומת ובאו האחיים לבטל הצוואה מפני שזכו הם בשני שלישי הממון (לו) אין בדבריהם כלום יצוואהו קיימת * י"ז מתנת ש"מ בבילה שנתנה בקנין לא קנה אפילו אם מת ואפי' אם נכתבה המתנה בשטר ומסר לו השטר מחיים לא קנה רשמה לא גמר להקנות לו אלא בקנין ואין קנין לאחר מיתה ואם ש' רש' שלא הקנה אלא כרי לויית כח כגון כמי נצוה מחמת מיתה בקנין מרע כח או כ"י פ"ה בחו וי"א דאם הנתן לא נקט הקנין רק המקבל הוי כיפו כח וכן אם אמר אחר הקנין שהתקיים המתנה הוי כיפוי כח הקנה לו מטלטלין אבן קרקע לא קנה המטלטליים אע"פ שקנה לאחר מיתה הקרקע דהוי ליה כהלי קנה לו מטלטליים (לו) עכ הקרקע של מקבל ואם אמר ליה מטלטלין אלא שלים נכסיו אפסורופסיים על נכסיו וקנו מידו דבריו קיימים וא"כ נכח יפוי כח וכן אם קנו מידו ממקנה מעכשיו או מהיום אע"פ שכירש שהמתנה לא תהא קיימת רק לאחר מיתה דבריו קיימים ואין צוה ש"מ שיבחו בשטר לנקבל עכ דנתינה ונת (לח) אין כותבים ונותנים שמה לא גמר להקנותה אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה אא"כ יפה כחו בתיבה כגון שאמר תנו אף כתבו לו ואם לא יפה כחו אפי' אם נכתב השטר מחיים אין נוהנין לו לאחר מיתה * י"ח הא דאמרין שאפילו הגיע השטר ליד המקבל לא קנה אא"כ יפה כחו דוקא כשאין השטר כתוב בלשון צוואה אלא בלשון מתנה שכתוב אל ביתו שאז אינו עולה אלא לראייה אם חרצ' ליד המקבל מחייב קנה (לט) וכן חס כתב נכתבו פדי כתובה לפלוני אינו אלא כנוואה בעלמא וקנה בלא יפוי כח * י"י אם כתב לאחר והקנה לו וחזר וכתב לשני והקנה לו יש מי שאומר שהשני קונה * (א) אפילו בלא יפוי כח ואפילו לא הגיע השטר לידו מתים וכן אם כתב ומסר וזיכה לשני שני קנה אף בלא יפוי כח דקנין רשני לאו לגרועי אתא אלא שהוא ככו' שלא יקנה אם פיתת לו מהראשון * י"א הא דאמרין שאם כתב וש"מ שיכתבו שטר למקבל עם הנתינה והשני שמה לא גמר להקנותו אלא בשטר דוקא כהאי גוונא אבל שב"מ שכתב עניינו וגומר כוואתו ומצוה לכתב אינן

חשן המשפט הלכות מתנת שכיב מרע רנא רנב מאמר קדישין

צדלא יפה כח להראשון אבל אם יפה כח להראשון או לא קנה השט בלא יפוי כח : (מא) וכבר נתבאר בס' זה קאי אג'ם בריש הסעיף דמא לא גמר להקמתו אלא בשטר * (מב) אם מחיים פירש נתיביו בשליחותו ש"ל שדי כתוב לך שקיזן קרקעות מיד כשכא לוד המקבל לאסוקי בנתן מנה וה' שאר מסלסלין דאין קנין בשטר כ"א במשיכה או בהגבהה * (מג) ואם זיכה סעיף כ"ד וכ"ה ע"ל סימן ס"ו וס"ז סי' כ"ג * (מד) ובמתנת צדלא קנין פירש הנמנה צד שלישי יתנוהו למקבל והסעס דמיד משעת הקנין קנהו המקבל והשטר אינו אלא לראיה :

רנא (א) מחיים ובמות כ' מהריב"ל ה"ה אס' כ' במות ומחיים * (ב) בין במקנת פי' ואפי' קנו מידו וכדין מתנה במקנת * (ג) ה"ו מתנה פירש כשהיה בקנין * ושתב הסמ"ע ה"ה אס' כתב בחיים ובמות בבית * (ד) שאין כתוב בה * * והיורש אמר שנתרשא קודם ובתנולה המתנה מיד אף שחור וא"כ נספל למשכב ומת והמקבל אמר שלא נתרשא והוא אקיעת * (ה) ויכולין העדים לסמוך * * אף שלא העידו כנ"ד אלא שיכולין להעיד שהכניד עליו חוליו ונסטר כאלו ראהו וידעוהו הן עגמ"ל * (ו) עד שיביא ראיה ואם אין מביא ראיה הנכסים בחוקת היורשין בל"ש * (ז) והמקבל אומ' וכו' ומיורי שמשורש בשטר שהיה בקנין ואינו מסודר בשטר כדקניר ורמי בערסיה נתן פלוני לפלוני וכו' הכותב טוען שמתנת ש"ל ככולה היה ורונה לחזור בו ואפילו נכתב הקנין כדרכך הקנינוי פשוטין בש"מ בכולו אפ"ה מני לטעון המקבל שבריה היה כי לפעמים גם נכריא כותבין ביפוי כח * (ח) על הנקבל להביא ראיה ואם אין לראיה ישבע הנותן היסתוכתב ה"ך וחם טעם המקבל בפני עדים נריך המקבל להביא ראיה ובא"ל נריך להחזיר (ט) וכן נכ"מ וכו' ובאס' בניהן מוחזקים או אין שום אחד מהם מוחזק ואין שם חוקת מר' קמא חולקין :

רנב (א) לכתובת בנין ריכרן ומיורי בקרקעי ראות בה דין קדומה : (ב) שהרי במתנתו * * דכתובה ומוזכות שהן תקנת חז"ל לגבותן אחר מותו וכן תקנו שיחול סיעבורן על הנכסים מיד בשעה שהוא גוסס ואין עוד בר קיומא מש"כ מתנת ש"מ שנתן או בריא בענינו שיקחן לאחר מותו אדם חביב לעצמו וגומר ברעת שלא יחול הקנין עד אחר ינאית כשמתו כי עוד יש לו תקיה שיעמוד ובשארם הנכסים בידו * כתב בספר פנים מאירות שאלה בראובן שנה בשעת מיתה וחלק כל כספיו לבניו הזכרים ריבנה לאחר ומיעט לאחר והיה לו בנות ונתן לכל אחד מתנה וכו' והנה היה לתכנין לוקחי בנותיו שח"ז כנהוג ובניו רונים להחזיק במתנה וחתניו טוענין שאין להפקיע שח"ז פלגו העל' הראובן בראיות ברורות שהדין עם חתניו ואין כח בניו היורשו להפקיע שח"ז שלהם * (ג) כתחייבו הנכסים בכתובה כ' המרדכי אס' כ' לא' מענה מהיום ולאחר מותו כאחד מן הנכס אע"ג דמהיום ולאחר מיתה הוא מתנת בריא מ"מ כיון דכתב כל' בין הנכס אשתו גובה כתובתה מן העובן ומתמטעי' כל החלקים דאי אמרת המקבל יקח מתנה שלו מתחלה וא"כ תקח כתובת א"כ יביא חלק המקבל יותר מחלק א' מן הנכס אלמנה שקיבלה קנין לש"מ לקיים בנאותו בכ"ו מ"מ גובלת כתובתה תחלה וא"כ תשלם משאר כספיו עכ"ל ובא"ה סימן ק"ס * * צד הביא המור"ם הריב"ש ומסיק וא"כ אמרה שלא מחלה כתובתה ומה שקבלה קנין מנכס שהנכסים בידה וכרעותה דין עמה משמע דעיקר הטעם דהנכסים בידה אבל כשהנכסים אינם בידה נריכה לקיים בנאותו אבל מסתימת הד' מ' בסו' רכ"ה לא משמע כן וכן בס' כתב פנס מריב"ש עכמו מוכח שגובה מהנכסים אע"פ שאינם עידה ועיין בא"ה סימן ק"ו לענין זהו (ד) ודוקא שאין נכסים גבי יורשין הטעם דאין גובין מהמקבל כשיש צד הנותן בני חורין וה' יורשין * (ה) וא"כ חזר וכתב * * פי' לא נתרשא מחלו בנותיו ולא היה נריך לחזור וליתן אלא שהמעשה שהיה כך היה : (ו) המקבל יכול להוניהו * * ודוקא קרקע אבל במסלסלין אם קדמו ומכרו או כתבו אינו יכול להוניהו מכה תקנת הסוק והש"ך חולק וכן אפילו מסלסלין יכול להוניהו ומסיק אף אם סלוקח לא ידע שניתנו לזה במחנת ש"מ שייך ת"ה ונריך להחזיר לזה מעותיו : (ז) יורשיו פסורין כ' ה"ך גפס' סייס בטעמו חיון שלא נתן גס' לא נזה להיורשין ליתן עכ"ל משמע דאף דלא השלים לשם כך כיון דנזה ליורשין ליתן אמרין מנה לקיים דברי המת כ"כ הריב"ש :

רנב פנים

ואחר כך חזר ונתן ואלו מיהתה אשתו אין גובלת כתובתה ממתנה זו שהרי מתנה הראשונה קיימת ולא אמרין דמניה בעלה הראשונה דהרי לא חזר צדאשונה רק צד להחזיק וי"א דאף ע"פ שנתקה בשעת המתנה גובלת כתובת' ממתנתו * ועיין בא"ה סו' ק' : * * מצוח לקיים דברי המת אפילו בריא שצוה ומת ודוא שנתנו עכשיו לשליש לשכך * * אבל היו בידו קודם ולא לפס' כך או שצאו לידו אחר הנוואה אין צוה טפוס מנה לקיים דברי המת כל דבר שנקנה במקנת ש"מ אס' קדמו היורשים ומכרו (ו) המקבל יכול להוניהו מן הלוקח אבל דבר שלא ניתן במתנה רק שמה לקיים דברי המת אס' קדמו היורשים ומכרו מה שפשוטו פשוטו שנסע או כדר ליתן לפלוני כד' וכך ומת ולא נתן (ז) יורשיו פסורין ואין צוה משום ננוק לקיים דברי המת * * כ"כ סוף סימן ר"ב בעי' ו' עי' שהקיד מעות אכל חבירו ואומר שאס' ימות יעשה בהם

א"י מצוח לכתבה אלא לחזרן בעלמא ונמר לחקנות לו מיד וא"צ יפוי כח (מא) וכבר נתבאר בסעיף י"ט דבעיקר שפאה הטובה ליד המקבל מחיים ומואה שכתוב בה קנין הוא כשאר שטר מתנה ובעיקר יפוי כח ובמקום שנהגו שכולן מקרין בטובה בעלמא ואין מכוונין להקנות בשטר א"כ יפוי כח פוי שמקס מיורשיו ש"טעו כך וכך נכסיו מקרי נואת ש"מ כימה שמקס לא עשה רק לחוק הדברים : כ"כ יש מי שאומר ולא שני לן בין אומר נתבו ותנו לו לאומר תנו וכתבו לו ויש מי שאומר דהא דבעינין יפוי כח דווקא באומר נתבו ותנו מנה לפלוני דמשמע נתבו מנה לפלוני ותנו לו את השטר אבל בשאומר תנו מנה לפלו' וכתבו לו את השטר פיון שאינו מזכיר שיתנו לו השטר לא נתכוון בצוואת בתיב' השטר אלא לחזרן דברים ולא לחקנות לו בשטר * * וכן שכיב מרע שאמר תנו פנה לפלו' ואחר ברי דיבור אומר נתבו ותנו לו את השט' מסתמא לא לחזור בו ממתנה ראשונה נתכוין לא ליפות כזו שיהא לו לראיה והעדים בותבים מה שצוה בפניהם ואין כוחבין ואמר לנו נתבו ותנו לפי שנמצאו מבטלים בכך המתנה : כ"ג בריא שאמר נתבו ותנו מנה לפלוני ומת אין נותנין אפי' במיפה כחו : ויש מי שאומר דחיינו משום דאמר נתבו ותנו אבל אם אמר תנו ולא אמר נתבו נותניה משום מצוח לקיים דברי המת נ' וי"א דלא אמרין מצוח לקיים דברי המת אלא היבא דאתפסיה ביד שלישי (וע"ל סימן רנ"ב) : * * כ"ד בריא שאמר נתבו ותנו שרח זו לפלו' (מנ) אם מחיים כותבים ונותנים אי לא הרר ביה קמי רבטא שטרא לירו אבל לאחר מיתה אין בותבים ונותנים אא"כ קנו מידו * כ"ה מי שמת ונמצאה מתנה קשורה על ירכו אע"פ שהיא בעדים וקנו מידו כרי ליופות כח אלן שנתן להם הרי זה אינה בלום שאני אומר בתבה ונמלך (מג) ואם זיכה בה לאחר בין מדורשים בין שאינו מדורשים כל הדברים שבה קיימים בכל מתנת שכיב מרע וכן מי שכתב שטר הוב על עצמו בשם אחר או בשם אחר מבניו ונתן השטר על יד שלישי וא"ל יהי זה אצלך ולא פירש לו בלום או שאמר לו הנה ער שאומר לך מה העשה ומת אינו בלום * (מד) ובמתנת צדלא קנין כשהקנה קנה המקבל : כ"ו הנותן סחם משלטלין לאחר מעכשיו ולאח' מותו ואחר שמת טוענין היורשים הבא ראיה שמשלטלים אלו היה לו בשעת מתנה דשמא לאחר מכאן לקחן אין ברבריהם כלוט דמסתמא כאן מצאו ובאן חיו * (וע"ל ס"ס סעיף ו')

רנא דין מתנת ש"מ או בריא וכו' סעיפים :

א הנותן מתנה כשהוא שכיב מרע וכתב בה (א) בחיים ובמות א' מחיים ובמות (ב) בין בכל בין במקצת הואיל וכתב בה ובמות דרי זה מתנת שכיב מרע שזה שכתוב בה מחיים סי' ליישב את דעתו שיחיה לאחר מיתה וזה שכתוב בה מחיים סי' ליישב את דעתו שיחיה מתוליו זה אבל בריא שנתן מתנה וכתב בשטר מחיים ובמות (ג) ה"ז מתנה גמורת מחיים וזה שכתוב בה ובמות כמי שאומר מעתה ועד עולם ובמו בני השטר הוא זה : ב מתנת ש"פ (ד) שאין כתוב בה שמתוך החולי הזה שצוה בו מת ואין העדים מצויים לשאול להם * (ה) ויכולים העדים לסמוך על עמו או על משמשיו האומרי' שהכניד עליו בחוליו ונסטר שמתוך כך יפוליס העדי להעיד כך * אע"פ שהרי זה המצו' מה הדי המתנה בטלה שאין מיתתו ראיה שמא מרולי שנתן בו חמתנה נרפא ואחר כך חלה חולי אחר ומת לפיכך הנכסים בחזקת היורשים (ו) עד שיביא ראיה שמתוך החולי הזה שנתן בו מתנה זו מת * * ואס' טעם המקבל מסלסלין מתוך שיכול לומר שלי הן נאמן לומר שמתוליו הראשון נפטר וכן הדין אס' עמד החולק ורונה לחזור במתנתו ואומר שמתנת ש"פ ה"ז (ז) והמקבל אומר שבריה היה ולא יכול לחזור (ח) על המקבל להביא ראיה (ט) וכן בכל נוקוס שהוא פלוגתא דרבנותא אס' זכה המקבל עליו להביא ראיה :

רנב מתנת שכיב מרע מוציאין ממנו למזון האשה והבנות וכו' סעיפים :

א מתנת ש"מ אינה קונה אלא לאחר מיתה ואין אחר זוכה בדבר שצוה לו בין במקרקעי בין במשלטלי אלא לאחר מיתה לפיכך מוציאין אפילו (א) לכתובת בנין דברין ולמזון האשה והבנות מיד אלו שצוה לתת להם (ב) שהרי במיתתו (ג) נתחייבו הנכסי' בכתובה ובמזונות ואלו שנתן להם לא יקנו אלא לאחר מיתה : (ד) ודוקא שאין נכסים גבי יורשיו א' שנתן במתנת ש"מ ושמה אשתו ולא מיתתה (ה) ואחר כך חזר ונתן ואלו מיהתה אשתו אין גובלת כתובתה ממתנה זו שהרי מתנה הראשונה קיימת ולא אמרין דמניה בעלה הראשונה דהרי לא חזר צדאשונה רק צד להחזיק וי"א דאף ע"פ שנתקה בשעת המתנה גובלת כתובת' ממתנתו * ועיין בא"ה סו' ק' : * * מצוח לקיים דברי המת אפילו בריא שצוה ומת ודוא שנתנו עכשיו לשליש לשכך * * אבל היו בידו קודם ולא לפס' כך או שצאו לידו אחר הנוואה אין צוה טפוס מנה לקיים דברי המת כל דבר שנקנה במקנת ש"מ אס' קדמו היורשים ומכרו (ו) המקבל יכול להוניהו מן הלוקח אבל דבר שלא ניתן במתנה רק שמה לקיים דברי המת אס' קדמו היורשים ומכרו מה שפשוטו פשוטו שנסע או כדר ליתן לפלוני כד' וכך ומת ולא נתן (ז) יורשיו פסורין ואין צוה משום ננוק לקיים דברי המת * * כ"כ סוף סימן ר"ב בעי' ו' עי' שהקיד מעות אכל חבירו ואומר שאס' ימות יעשה בהם

השטר יתנו ליורשיו

מאמר קדישין הלכות מתנת שכיב מרע רנג חשן המשפט קכג

רנג איזה לשון מועיל לש"מ אמ' תנו מנה לפלוני ור' לפלוניו' לפלוני וכו' ליג סעיפים :

רנג (א) שנים שנכנסו * הכלל כל מה שמנה בפני פנים אין נעשו דיינים לרין על כל דבר ספק ולהחזיק לכל א' מה שמנה לפניהם משא"כ כשמנה לפי ג' דלא אפי' לא יחדום לזה אלא ש: כנסו מעצמן לנקדו נעשו דיינים : (ב) כותבין ואין עושין דין * א' ואם יארע דבר ספק בנזוואה ישלחו כתיבתן לפי ג' דיינים והם ידונו ביניהם ע"פ כתב נזוואה : (ג) ואם היו ג' דלא אפילו לא יחדום לזה אלא ש: כנסו מעצמן (ד) אבל בליה כותבין דלא אין זמן דין אין דין עדיש יש להן ואין ער נעש' דין : (ה) או יזכה * א' כ' הפ"ך ה"ה אם אמר יהא דבר זה לפלוני הוה מתנה : (ו) אני מניח ודוקא כש' חל בבריה כה"ג לא מהני חליבא דכ"ע : (ז) וי"א שאינם מועילים דדוקא כש' דאין דעתו מיוסדת עליו לדבר בלשון מתנה אבדורר לפיכך הקילו : (ח) ואף ע"פ שלא נכתב הוי מתנה עולמית : (ט) אפילו מת הנין כיון דלא חל המתנה מעיקרא תו לא תחול מקבילת כשימות : (י) אין לו אלא חובו הספיק אם נעל יותר מחיי כריבית כ' הפ"ך אפילו תפס הנכ"ח מנוואין מידו : (יא) שהוא פשוט בירושתו א' אינו ר"ל שהנכ"ח חומר שהוא פשוט אלא לשון הספר ור"ל שעל ננו שהו' פשוט חומר כן (יב) אין לו אלא ר' זון דלכניו הפשוטים הדעות ביהו לגרוע מחלק ירושתן משא"כ בעני הכבוד ופתיחה ונע' דאין ביה חלק לגרוע חלק בכורתו וכן לנע"ח וכתובה * (יג) אפילו ככ"ח * הספיק דלא מחיי כריבית כיון דלא אמר בחובו * (יד) או לפ' בע"ח כ' הספיק דהרא"ש לא ס"ל הכי ולכך לא כ' המחבר ודלא כד"מ * (טו) היינו נמלך * א' עיין בסמ"ע שחולק על הע"פ נראה דכ"כ לשיטתו דס"ל כח"ס התוס' דמיררי אפילו מתנה בעסקת ומהוי סממא השמיט הרב ע"ס הגהות מור ס' בסיון ר"ן הו"ג ע"פ : (טז) אלא שת קוהס לה מנא כ"כ חולקין הנזמא לע' חלקים וגובין כ' א' כפי החסרון : (יז) ויחריש' אש' ג' גבה להחזיקו יותר מהראשון לא אמרין פרעתו כוונה לזה יותר * (יח) שזכה להם ע"י אחר אפילו בלא הקנחת דק"ס אלא שנתן המתנה לידו שזכה להן ודוקא כשתנן ביד ה' כיס מעות ביד אחר שיתן לפ' ר' ולפ' פ' אבל אם נתן ביד הזוכה מתנתו דכ"ח כז"ל ג' הוי ניכר למי זוכה תחלה * (יט) אם יצא עליו שטר כ' הריטבא דמתנת * מ' דינה כירושה ואם הוציא עליו כ' יגונה מנו * (ך) ומקור כך נזה פירש בלי הספק : (דא) הרי הוי כמי שנתן ב מתנות * א' כ' הפ"ך מוכח מזה דאם אמר בפירש תו ר' זון לפלוני אם יפא בתידהוי מתנה אחד ולא ינתן לו אם לא יפא אש' ג' דהמעשה קודם להתנאי וקיל' דתנאי בעל והמעשה קיים אשה כאן בעל המעשה שכיון שהנריש' מת ככתובין וכמאורין דמיו א"כ לכל דיו תנאים ולכאורה אין דבריו מוכיח אדרבה כיון דהוי כמפורין ביד המקבל פשיטא דהמעשה קיים ונ' ג' כוונתו כמו שזכר ליד היורשים דמי שלא יתנו להמקבל אם לא יפא ועוד דשאני הכא כיון שהיו נעשה המעש' ון זה שחמר תנו כו' אם יפא מנעל התנאי למעשה ולא אמרו בעיני תנאי קודם למעשה היינו כשהמעשה נעשה מיד נתתי כנס וכיוצא בו כך דקדק הרמב"ן וכוותיה קיל' להלכה וכ"כ הנ"ח * (דב) וכמכר ונאדו : א' דוקא נמכר ונאדו הדינים האם החמין היין לא הספיד המקבל שהרינוה ליתן לו דמיו דהיינו לאתא שמכרנו * (דג) תנו לו ר' זון מיינו משא"כ ה"ה כל היין בחירות הר' זון * (דד) זכה באותו בית : א' וכ' הרשב"ס דלא ה"ל בית אחר של מנה * כ' הנ"ח נראה :

(א) שנים שנכנסו לבקר את החולה וצוה בפניהם כותבין ואין עושין דין (ב) ואם היו ג' רצו כותבין רצו עושין דין להחזיק כל אחד כמה שזוה ולדון בכל דברי ספק סתם בנזוואה ואין אחד מה היורשים או מקבלים יכולים לומר לב' דאחר אוליגן במד"א ביום (ג) אבל בליה (ד) כותבין ואין עושין דין : ב' ש"מ שצוה נאמר וסול פלוני כל נכסי או מקצת נכסי או יחזיק (ה) או יזכה או יקנה בלש לשון מתנה וכן אם אמר יחסיין או יירש על מי שראוי לירשו ח' קנה אבל אם אמר יהנה פלוני כנכסי או יעמוד בהם או ידאג או ישען בהם לא קנה ואם אמר (ו) אני פניה לפלוני הוי לשון מתנת ואם אמר לשון יפול לפלוני כך וכך לשון ירושת הוא : וכן דוקא שמוכר לשון מתנה אבל אם אמר כך וכך לפלוני כנכסי לאו כלום הוא האומר לפרוע לאשתו כמותה כמעות מוואנים אין זה לשון מתנה ואין יורשים נריבין לקיים משום מנה לקיים דברי המת כמו שנתבאר כוף סיוע רכ"ב : ג' לשונות אלו של מתנה המועילים בש"מ י"א שה"ה שמועילים בבדיא (ז) וי"א שאינם מועילים : ד' מה שבכתבים במתנה תלך ותזכה ותוריש והמשכן ותעשה ממנה הפדך ורצונך אין לשונות אלו אלא שופרא דשטר (ח) ואף על פי שלא נכתב הויא מתנה : אם כתוב נעטר נזוואה לשון דאספר לתלות נעמות סופר ע"ל סימן מ"ט : ה' ש"מ שאמרו לו נכסוך למי אמר כמדתה לי שיש לי בן או שאשתי מעוברת עכשיו שאין לי בן ושאינ אשתי מעוברת נכסי לפלוני ונודע שיש לזבן או שאשתי מעוברת אין מתנתו מתנה (ט) אפילו מת הבן או הפילה אשתו אח"כ : ז' ש"מ שאמר נכסי לפלוני או שאמר לו נכסוך למי שמא לפלוני ויחשיב להם אלא למי יהיו אם הוא ראוי לירשו וזכה בהם משום ירושה ונפקא מינה שאם אמר ואחריו לפלוני אינו בלום שירושא אין לח הפסק ואם אינו ראוי יזכה בהם משום מתנת ואם פירש נכסיו פותן לו במתנה אפילו ראוי לירשו אינו אלא לשון מתנה וע"ל ר"ס סימן רמ"ח סעיף ח"ב : ז' בר"א שזוכה בהם משים ירושה כשהיה היורש הזה אחת מבנותיו או אחר משאר יורשים אבל אם היה אחר מבניו לא עשאו אלא אפטרופוס כנז שנתבאר בסימן רמ"ז : ה' ש"מ שאמר תנוק"ק זון לפלוני בני בראוי לו אי לאשתי בראוי לה או לבעל חובי בראוי לו נוטלים ק"ק זון עזרף על חלק הבכורה והכתובה והחוב ואם אמר תנו ק"ק זון לבני בכורתו או לאשתי בכורתה לא יטל שניחם אלא אחד מהם וידן על העליונה ואם ק"ק זון יותר נוטלים ק"ק זון ואם הבכורה והכתובה יותר מק"ק זון נוטלים איתח אבל אם אמר תנו ק"ק לבעל חובי בחובו (י) אין לו אלא חובו ואם אמר ר' זון לבני פלוני (יא) שהוא פשוט בירושתו (יב) אין לו אלא ר' זון ואם לא אמר לא בראוי ולא בכורתו ולא בכנת' ולא בחובו בכלם ידן על העליונה (יג) ואפילו כב"ח אם אמר תנו ק"ק זון לפלוני בעל חובי רצה נוטל רצה נוטל ח"בו וי"ח ואמרים שאם אמר סתם לבני פלוני או לאשתי (יד) (או לפלוני כ"ח) מתנתו נתן להם יתר על הראייה אם אמר לבני בכורי דינו כאילו אמר בכורתו מדהחיד בכורה וכבר הראשונה כראה עיקרו וכל דלא אמר דנותן נמתנה אבל נוטלת קמתנה מלכד עיסור נכסים פלה : ט' ש"מ שאמר תנו ק"ק זון לפלוני ות' לפלוני אין אמרים הקודם בשטר זכה וכמון שלא שתק בנזינים (טו) דהיינו נמלך לפיכך אם לא הניח (טז) אלא תת' תלויים הנמצא לפי מה שבחב להם ואם יצא עליו שטר חוב גובה מכלם שכל אחר ואחר כפי מה שכתב להם ביצר היה החוב ת' בעל הק"ק נותן מאה ובעל הש' ק"ן ובעל הת' נותן ק"ק אבל אם אמר תנו ק"ק זון לפלוני (יז) ואחריו ש' לפלוני ואחריו ח' לפלוני כל הקודם בשטר זכה : וכן אם נתן לכולם בזה כנון שיתן לכל אחד ר' זון וכל הראשון ראשון קודם אש' פ' שלא אמר ואחריו דאל' כ' היה ליה למימר שיתנו להן ביחד ת"ר זון וי"ח בזה (וע"ל סימן קי"א סעיף ח') לפיכך אם יצא עליו ש' חובת סהאחרון אין לו גובה משלפניו אין לו גובה משלפני פניו וה"ה בנריא (יח) שזכה להם ע"י אחר כמיריח הכי : י' ש"מ שנתן מתנה וחגיג נכסיו לירשיו (יט) אם יצא עליו שטר גובה בלו מהיורשים ואם לא הספיק גובה השאר ממקבל המתנה וה"מ שפירש חלק מקבל המתנת ולא פירש חלק היורש אבל אם אמר תנו ק"ק זון לפלוני בני זק"ק זון לאיש פלוני בנו קודם שהרי הקרימו ואם יצא עליו שטר חוב נכה מאותו איש נכרי בין שאחרו : י"א מי שאמר יש לי כך וכך נכסים ביד פלוני וכך נכסים ביד פלוני והיה מונה והולך את שלו (ך) ומתוך כך צוה ואמר תנו לפלוני ק"ק זון אין נותנין לו כל הק"ק זון מיר אלא למי חשבון מה שיקבצו שהרי גילה דעתו שממה שיש לו רוצה לתת לו לפי חשבון : י"ב ש"מ שאמר תנו ר' זון לפלוני וישא בחי (ךא) ה"ז כמי שנתן לו שני מתנות וכל איזה מהם שירצה יקח לפיכך אם רצה ליקח חמעות ולא ישא חבת הירשות בידו אבל אם אמר יקח בתי ויתנו לו מאתיים זון הרי זה תנאי ולא זכה במעות אם לא ישא חבת * האומר תנו מאתיים זון לבתי ותקנה בהם חגורה ומתה כותכים לירשיה דהוי כאילו אמר פני נזוואת ואף על פי שאין אפשר לקיים לקבוע בהם חגורה מכל מקום מתנה ראשונה קיימת * י"ג ש"מ שאמר תנו לפלוני שזה מאתיים זון מייני והחמיק קצת מהמעות ההפסד לפי חשבון וכן אם אמר תנו לו מרמי ייני מאתיים זון (ךב) ונמכר ונאברו קצת מהמעות ההפסד לפי חשבון אבל אם אמר (ךג) תנו לו ק"ק זון מייני בין אם החמיק קצת מהמעות או נמכר ואברו קצת מהמעות כל האחריות על חירשים ונוטל המקבל ק"ק זון שלימים ואם נתתיקר לעולם הריוח לירשיו בכל ענין שאמר ואין נותנים לו אלא ק"ק זון וכן אם החל להפסד לירשיו נתן לו דבר ממניים כנון חנית אחד בין החניות ונאבד אחד מהן הפסד על המקבל נזה ליתן לאחד מהם מנכסיו וזהו לאפטרופוסין לכבוד לו היפה וכירר לו מנה יפה ונאבד נריבין ליתן לו מנה אחר הנזיל ולא כיים הכותן רק אמר ליתן מנה מנכסיו יד שביב מדע שאמר תנו לפלוני בית המחזיק מאה תביות ולא נמצא לן בית מחזיק פחות מק"ב (ךד) זכה באותה בית שמחזיק ק"ב :

והנה כי כתיב ע

מ' שכיב מרע שאמר תנו ארבע מאות זון לבני

והנה כי כתיב ע
 וי"א שאינם מועילים דדוקא כש' דאין דעתו מיוסדת עליו לדבר בלשון מתנה אבדורר לפיכך הקילו : (ח) ואף ע"פ שלא נכתב הוי מתנה עולמית : (ט) אפילו מת הנין כיון דלא חל המתנה מעיקרא תו לא תחול מקבילת כשימות : (י) אין לו אלא חובו הספיק אם נעל יותר מחיי כריבית כ' הפ"ך אפילו תפס הנכ"ח מנוואין מידו : (יא) שהוא פשוט בירושתו א' אינו ר"ל שהנכ"ח חומר שהוא פשוט אלא לשון הספר ור"ל שעל ננו שהו' פשוט חומר כן (יב) אין לו אלא ר' זון דלכניו הפשוטים הדעות ביהו לגרוע מחלק ירושתן משא"כ בעני הכבוד ופתיחה ונע' דאין ביה חלק לגרוע חלק בכורתו וכן לנע"ח וכתובה * (יג) אפילו ככ"ח * הספיק דלא מחיי כריבית כיון דלא אמר בחובו * (יד) או לפ' בע"ח כ' הספיק דהרא"ש לא ס"ל הכי ולכך לא כ' המחבר ודלא כד"מ * (טו) היינו נמלך * א' עיין בסמ"ע שחולק על הע"פ נראה דכ"כ לשיטתו דס"ל כח"ס התוס' דמיררי אפילו מתנה בעסקת ומהוי סממא השמיט הרב ע"ס הגהות מור ס' בסיון ר"ן הו"ג ע"פ : (טז) אלא שת קוהס לה מנא כ"כ חולקין הנזמא לע' חלקים וגובין כ' א' כפי החסרון : (יז) ויחריש' אש' ג' גבה להחזיקו יותר מהראשון לא אמרין פרעתו כוונה לזה יותר * (יח) שזכה להם ע"י אחר אפילו בלא הקנחת דק"ס אלא שנתן המתנה לידו שזכה להן ודוקא כשתנן ביד ה' כיס מעות ביד אחר שיתן לפ' ר' ולפ' פ' אבל אם נתן ביד הזוכה מתנתו דכ"ח כז"ל ג' הוי ניכר למי זוכה תחלה * (יט) אם יצא עליו שטר כ' הריטבא דמתנת * מ' דינה כירושה ואם הוציא עליו כ' יגונה מנו * (ך) ומקור כך נזה פירש בלי הספק : (דא) הרי הוי כמי שנתן ב מתנות * א' כ' הפ"ך מוכח מזה דאם אמר בפירש תו ר' זון לפלוני אם יפא בתידהוי מתנה אחד ולא ינתן לו אם לא יפא אש' ג' דהמעשה קודם להתנאי וקיל' דתנאי בעל והמעשה קיים אשה כאן בעל המעשה שכיון שהנריש' מת ככתובין וכמאורין דמיו א"כ לכל דיו תנאים ולכאורה אין דבריו מוכיח אדרבה כיון דהוי כמפורין ביד המקבל פשיטא דהמעשה קיים ונ' ג' כוונתו כמו שזכר ליד היורשים דמי שלא יתנו להמקבל אם לא יפא ועוד דשאני הכא כיון שהיו נעשה המעש' ון זה שחמר תנו כו' אם יפא מנעל התנאי למעשה ולא אמרו בעיני תנאי קודם למעשה היינו כשהמעשה נעשה מיד נתתי כנס וכיוצא בו כך דקדק הרמב"ן וכוותיה קיל' להלכה וכ"כ הנ"ח * (דב) וכמכר ונאדו : א' דוקא נמכר ונאדו הדינים האם החמין היין לא הספיד המקבל שהרינוה ליתן לו דמיו דהיינו לאתא שמכרנו * (דג) תנו לו ר' זון מיינו משא"כ ה"ה כל היין בחירות הר' זון * (דד) זכה באותו בית : א' וכ' הרשב"ס דלא ה"ל בית אחר של מנה * כ' הנ"ח נראה :

מאמר קרישין הלכות מתנת שכיב מרע רנג רנה חשן המשפט קכד

אז קרוב הוא קודם היה אמר שכן ואמר קרוב שכן קודם שיהיה קרובים או שניהם שונים או שניהם הלמידי חכמים יעשו הידיק כמו שיראה להם כל מי שרשום נוחח ש"ז אמר נותנים לו וכן אמר היו רבים • והוא שכן לאו נשכן הדר אגלו אלא נשכן חזירו (מט) הנגיל אגלו נשמה ומתן והא דאמרין דעת הנותן היינו דוקא במתן להם מתנה אבל אם אמר שחייב לעובדי (נ) ונאו שנים פוין יחלוקו ביהר דהא ליכא אומדנא מאחר שחייב להם • ל' ש"ם שצוה ואמר אל תספרוהו (ח) אין סופרין אותו אמר אל תקברוהו מנגסין אין שומעין לו אלא בופין את היורשים לקברו מנגסין : ל"א מי שנתן ממנו מתנת הרבה ושמיד מעט ליורשיו היורשים חייבים לקוברו מי שאמר מה לפלוני בני ולא ירש ומנה לפלוני בני וירש והיו לו נכסים הרבה ואין לו רק אלו הנ' נים השמי יורש הכל ואין לראשון רק המנ' שנתן לו : ל"ב שפירי צוהא (נג) העולים בערצאות של בתיים בשרים : ולג מי שאמר נבשי לבני שמעון הזברים אם יהיו לו ואם לא יהיו לו יהיו לבני נפתלי הזברים ויררו מיר בני נפתלי לנכסים ואמר פסיר' המצוה היו בנים זברים לשמעון (ג) לא זכו במתנה זו לא אלו ולא אלו אלא הנכסים הזורים ליורש מי שנתן לחזירו לדור צנית אחר מנתים פלו וכ' המקבל יוכל לברר איזה בית שירצה מן עבתיים התחתונים הן מנתיו העליונים יוכל לברר לו אף מנתים האמצעיים שלא כתב לו כן רק לייפות כמו אם כתב העדים כל הנואה ביהר ונא א' ממקבלי מתנתו ובקש שיכתבו לו נוואתו לבד (נד) אם רומם העדים יכולים לעשות אבל אינן מחויבים ואם רומם מעדים לכ"ד וכן מפרסמין וכותו :

רנה דין ש"ם שביקש שיעשו קניין במתנתו ובו סעיף אחד :

א. אע"פ שמתנת ש"ם אינה צריכה קניין אם ביקש שיקנו ממנו קנינים (א) אפילו בשבת שזה הקניין אינו צריך וי"א שאפילו אם יש נפקותא בקניין (ב) כגון שכותב כל נכסיו ומפרש שלא יהוויר בו אם יעמוד (ג) קונים בשבת : וי"א דאפילו מתנה במקמת דנריכה קניין אף על פי שגראה פאינו כותן מדאגת מיתה הואיל ואינו כלום אפ"ה קונים ממנו בשבת ויש חולקים בזה :

רנה ש"ם שאמר יש לי מנה ביד פלוני או של פלוני בידי וכו' סעיפים :

א. ש"ם שאמר יש לי מנה ביד פלוני (א) בותבים העדים כך וכך צוה פלוני אף על פי שאין יודעים אם אמת הוא אומר לפיכך כשבאים יורשיו לגבות צריכים להביא ראיה : ב. ש"ם שאמר מנה לפלוני בידי (ב) אם אמר תנו נותנים לא אמר תנו אין נותנים שמה לא אמר מנה יש לו לפלוני בידי אלא בדי שלא יאמרו על ידשו שיש להם ממון לפיכך אם אמר זה (ג) דרך חוראה ולא היה שם חשש הערבה נותנים (ד) אף על פי שלא אמר תנו וכן אם חזרה בכתב ירו שכל נכסיו הם של פלוני הוי חוראה ולא אמרין כבי שא אדם עשוי שלא להשביע את בניו : ג. המקריש כל נכסיו (ה) אינו נאמן לומר אחר שהקריש חזר לפלוני עלי או בליזה של פלוני הוא שמה יעשו קניניא על ההקריש אפילו (ו) היה שטר ביד ב"ה אינו גובה על פי חוראתו אלא בדרך שגובה כל ב"ה בר"א בכריא אבל הולא שהקריש כל נכסיו ואמר (ז) בשעה שהקריש מנה לפלוני בידי נאמן שאין אדם עושה ערמה על ההקריש בשעת מיתתו וחומא לאחרים שהרי הוא הולך למות לפיכך אם אמר תנו אותה לו נוטל בלא שבועה ואם לא אמר תנו אין נותנין אלא אם כן היה בירו שטר מקויים הרי זה נוטל מההקריש משיני הצוואה ואם אחר שהקריש אמר תנו אין שומעין לו אלא הרי הוא בשאר בעלי חובות אם נתקיים שטרו נשבע ונובה מחפוריה ולא מההקריש : ד. אמר ק' לפלוני בידי ואמר יתומים פרענו אינם נאמני' שהרי לא אמר תנו ומנין ורצו שחייבים ליתן (ח) אבל אם אמר תנו ואמר יתומים פרענו נאמנים ונשבעים שבועת היסת שפרעו • (ט) וי"א דכל ענין נאמנים לומר פרעו

ושורה אגלו בענינו : (ז) ונאו שנים שנים : א. ר"ל שכל שנים כ"א : (זא) אין פסדין מעט מנה לקיים דכני המת : (זב) העולים בערצאות : א. העט כיון שדבריו ככתובין וכמהדין דמיא והפט נוואה כותבין א"כ לראיה בעלמא ולא כע"פ שהעתיק כאן לפון של תפונת הר"ל ש"ם ע"כ הסמ"ע ולפ"ד כראה לתרן דבריו שפי' סברת הר"ן שכתב בזה ל' דכל ש"ם לפינו ב' קניות אין דעתו לקנות אלא בקנין האוטר מועיל ופסד מעטיל יותר מכסף לפי שמועיל מקנין ולראי' אבל במקו' שאין קותנין שטר קנין אע"פ שכותבין שטר רחיה שהא הודאה על המכירה לאלתר הוי קונה בכסף לפ"ז יש לומר דרוקא בשטר דידן י"ל דשטר קנין הס כפברת הר"ן לפי שמועיל יותר מכסף משא"כ בשטרות העולים בערכאות של מתידישערי דירדו איכ' א"א שטר רחיה ככ"ל והקנין נגמר בכסף לחידיה מש"ה כתב שפיר כל השטרות העולים בערכאות כשרים וכן הוא כונת אור"ח ל' לעיל כהימן ס"ח בסמ"ה ר"ן ע"פ ודוק היסוד : (זג) לאזכו במתנה בני שמעון לא זכו דהא אין אדם מקבל ליד' שלב"ל זכאי נסתלי לא זכו דהא לא נתקיים התנאים שהרי יש לשלם עכשיו נכסיו ואדם מתנה בדבר שלב"ל : (נד) אם רומם העדים פוין לעיל פיון מ"ה ס"ג מ"ט שם הסמ"ע •

רנה (א) אפילו בשבת : א. דבעלמא אסור לעשות ק"ם בשבת משום מקח וממכר וכאן התירו משום שלא לנודך הוא

שהרי דבריו ככתובין וכמוסרין דמי ועבדין הכי כדרי לטיים דעתו דפכ"מי : (ב) כגון שכותב כל נכסיו כתב הכ' חוהא וראי' דכל הנכסים דקויין ממונו בשבת כדי שלא תטרופ דעתו דפ"מ נריך לומר שיהא הקנין דימוי כח דאם הס בלא ימיו כח מגרע נרע ולא קנה ואיכא למיחש לטריפת דעת אם יהיה כוחו לו דלא קנה המקבל • (ג) קונים בשבת : א. דשמו שמה שטרופ דעתו ורוקא כפכותן כל נכסיו אבל מקנת נכסיו נגס דרך הדרימס לפעמים ליתן מקנת נכסים לאחרים ונעיקנין ס"ל דנכסיו גזוכא לא התירו והי"א ס"ל דאף בכה"ג התירו לפעית קנין כיון דאין וו אלא גזירות מקח וממכר כל כה"ג לבני ס"מ התירו :

רנה (א) כותבין העדים ויש תופלת דלא יעשו ויפטר הלה כ"כ

כשיראה נוואה בעדים ביד היורשים משא"כ כשלא יכתבו דיש לחוש שילכו העדים למ"ה ולא יגירו לפיכך סנהה ש"מ בזה : (ב) אם אמר חנו כתב בהגהת אשדרי דוקא בדליכא חששא דפרע אחר שאמר תני גס אם אמר תנו ליכא למיחש שלא יראו בניו עשירים אחר כן (ג) דרך הודאה עיין לעיל בסימן פ"א הרינים הנכריים לרין זה : (ד) אע"פ שלא אמר • א. דאף אם האמר שאינו חייב לו הלא נכסיו שלו הן ולמי שיחנה רשות בירו לתנס לו : (ה) אינו נאמן פורס אפילו מיד אחר כדי לזכור בעוד עסקין באתו ענין ואפילו בל ליתן לחותן פ' הממון או הכלו ולומר שלו הוא אין שומעין לו : (ו) היה שטר ביד הבע"ח היכו שאינו מקויים • (ז) בשעה שהקדים היינו שפסקין באתו ענין ומ"ש צופיל ואם אחר שהקדים מיירי שכבר פסקו מאותו ענין ומיירי שהקדים צאופן שא"ל לחזור בו אף שעמד הש"ך מאריך בזה ומסיק המקדים נכסיו תוך כ"ד יכול לחזו בו לפיכך מי שהקדים נכסיו ואח"כ אחר מנה של פקדון יש לפ' בידי א"כ שמה קנוכיא הוא עושה על הקדש ואע"פ שעדיין לא מכר נכסיו ליר הגובר והיה יכול לשאול על הקדשו א"כ במנו לפי שחוקה כל מה שמת יד האדם הוא שלו והוי כמנו במקו' חוק' אבל אי אמר מנה של הלוואה יש לפ' בידי א"כ לא אמר שהיה לו פטר אינו גובה כלום שחוב בע"פ אינו גובה חטא ועבדים ואם אמר שטר היה לו קודם שהקדשתי וכאבר כאמן שהרי אלו רנה יכול לשאול על הקדשו וכן מי שהקדים נכסיו וגרש אח"כ אשתו א"כ להדיחה הנאה אח"כ הקדים ע"ד רבים שאין חוששים לקנוכיא שהרי יכול לשאול על הקדש ואם הקדים על דעת רבים או מסר נכסיו ליר הגובר או הקנה להקדש בחליפין או שאר קניני' כענין שאין יכול לשאול על הקדשו א"כ ואפילו יש לזה ש"ה מקויים נריך לשבע על שטר ב"ה בדריא אבל ש"ם שאמר מנה לפ' בידי ואפילו הקדים כשהוא ברי ואפילו מסר נכסיו לגובר כאמן שחוקה אין ש"מ עושה קנוכיא על הקדש ואינו נאמן נגד לקוחות אלו ש"ה אחרים ואפילו אמר סתם מנה לפ' בידי ודאי כוונתו מנה בעקרון בלוסן שגובה מן ההקדש כיון שאמר כן אחר שהקדים כל נכסיו וכ"ז דוקא כשהוא בענין שאין י"ל לשלם להשיב א"ע או כבי אמר כן כגון שאמר תנו או שאמר דרך הודאה גמורה וכן כשיט שטר מקויים בין שטר הלוואה או שטר פקדון אף שלא אמר תנו גובים בלא שבועה מפני נוואתו וכן אם אמר אני חייב לזה מנה בע"פ ואינו רונה לשאול על הקדש כדי לפרוע מתירין לו נדרו אפילו הקדים ע"ד רבים שפדיעת בע"ח מנה ואין לומר שמה שלא להשיב שכיין שהתיר נדרו ע"מ לפרוע לזה הרי הודא גמורה : (ח) אבל אם אמר תנו מנה לפ' קטן אפילו היה קטן המוטל בערובה יש לו אב או אפטרוכוס כאמן היורש לומר פרעתי : (ט) וי"א דכל ענין נאמנים : א. הטעם דמאחר דבהודאה גמורה אמר ליתן מסתמא ידעו דחייבים הם ליתנה לו וכאמנים באמרים שנתנס לו וכן הלכה כ"כ ס"ד כשכ הדנה סופקים ועיין בע"מ מ"ם בשמי הסמיטים הללו נלע"ד שלח רנה לפרס כדעת סמ"ע מ"ם כחמ"ט אדרבה דעת גדולי מוסקים לא ס"ל הכי דכיון שכעטה בהודאה יודעים ומנויים וכשאמרו עשינו מנות אריכו כאמנים • ותו מה שרונה להביא רחיה לרבריו ממש"ל כשימין ע"פ יש לחלק דהתם הנ' ד אומרים כן דרך חיווב דדרך העולם להשמש עמנו עד שיחקור דיכו וכמ"ס שרא"ם והטור כיון שלא אמרו לו דרך פסק גמור נא תן לו משא"כ הכא מיירי שהודה על עמנו בהודאה גמורה מש"ה כ"ה ע"פ כדעת בר"ך מאג"ם ח"ל דמירי בלא תביעה ומ"ה חייבים דודאי לא פרעה משום דיש להם טענה אלימא ונכח שלא להשיב א"כ חייבין איכותן ובהכי כיהא די' ל' דודאי לא יפרעם בלא תביעה ובענין זה דרך העולם להשמש א"ע חוה דומה למ"ם בסיומן ע"פ וכ"כ בהדיא הדב' נ מאג"ם ואע"ג דמייתי ההוא פלוני אח"כ רחיה דקוטש

וי"א פ"ה ס"ו
ע"פ פ"ה ס"ו
ע"פ פ"ה ס"ו

וי"א פ"ה ס"ו
ע"פ פ"ה ס"ו
ע"פ פ"ה ס"ו

השן המשפט הלכות מתנת שכיב מרע רנה רנו מאמר קדישין

דקוּסָא קאמר ודרך הודאה קאמר א"כ לומר סרענו דאטו זמי הוו ידעי דמייתי האי פלוגי ראיב דיכולין לומר שלא להשביע איכוון ודין זה הוא כלמוד מסכרת המקשין מ"ס כלפי ליווא ופ' זמסיק ה"ס אלא אי איתמר הכי איתמר וכו' כלומר אלא איכא איתמר דידע הגמרא שאמר על מכה לפלוגי בדין כאמנים רק בעיני אחר דלמסיק וכו' המהמר בסעיף שא"כ וכתבנו והודה לפ' זמיתוך הפגות הסמ"ע סדין זה מ"ס בסעיף זה לא כלמוד כלל ממומרא דרבא דרבא לא אמר כלל דין זה אלא דמוכח כן ממילא כמ"ס ודוק: (י) חזר ואמר לנו פירעתי אפילו אמרו שא"כ אביהם פיינותי בהשכונות ולא פש לו גני מירי והודאתו בעשות היתה כאמנים * (יא) ואין היורשין כאמנים * א"כ הבמ' ערכאן מירי דוקא בשטר הודאת ש"מ אבל על נוואה כאמנים לומר שרעמ' כמ"ס מור"ס בס"ס רנ"ג כ' הנ"ח בש"ס ד"ס חילוק דהיכא דהנותן נזה לכתוב שטר נוואה דקאמן לפלוגי כך וכך והתקיים עליו עדים ומסר הנותן שטר ליד המקבל התם הוא דקאמר הרא"ש דין ספר נטר יש לו דאין היורשין יכולין לומר פרענו אבל כשכתבו העדים מעצמם בטרם יודעו הו' אפי' אס כתבו עדים השטר ליד המקבל אין לו דין שטר וכולין לומר פרענו וחולק על הסמ"ע שחילק בין שטר הודאה לשטר נוואה במתנה עכ"ל והש"ך כ' עליו סבן הלכה והדין עמו * (יב) א"כ כמיסר דבריו פירש אף שהיה ברוב נשעה שא"כ כן מ"מ א"כ היה נראה מדבריו פירא שמה היום או מחר ימות ויגיש לפ' המסקניו הפסד מזה פירשו יבכרו שהוא ממון שלו ומ"ה א"כ כן נריכס לקיים דבריו אחר שמת וליתן לאותו פ' מכה: (יג) שלא יחו קוהו בעשיר הן אחרים הן בניו שלא יחשו על ממונו ויפדו יותר מכדי נורך: (יד) כאמן במנו דלא רנה היה מטלו ונכסו לאותו פ': (טו) איכו נאמן כ' הסמ"ע הנ"כ דבמקום שיש לו מגו אפילו איכו כחוסר דבריו נאמן ודלא כהניא המסגרת השולחן בש"ס הסמ"ע * (טז) ואמר לו בחלוס אביהן קאי דק"ל בחלוס * (יז) לא מעלין ולא מורדין * א"כ דאף דכיון במקום ובמנין ש"ס י"ל דבאמרו של פלוגי הם לא כיון:

רנ"ו (א) גלוסן ירושה כ' התוספת דא"כ היה לגר בניס שהורתם בקדושה וכתן לגר אחר במתנת ש"מ קנה כיון דהנותן נירושא לא קפרינן אהקבל (ב) וי"א וכו' הסמ"ע משום דאין מתנה לאחר מיתה אלא דבישראל אממו דמתנתו מתנה דעשאוהו כירושא ובגר דלא סייך למימר דהוי כירושא שהרי לא מני להורים לבניו כ"ס דמתנתו איכה מתנה ומה"ע אין חילוק בין כתבו למי שראו לירושאו לאחרים: (ג) דרך הודאה פי' שנוורה ואומר שזהו של אפי' בין הוא ראוי לירושאו או לא והוא שהיה הודאה גמורה שאין לומר להשביע אחר כן: (ד) א"כ הוא כדרך שכתבא היינו שנתן עכסיו ליד שליט לפס' זה: (ה) נתן הגר מתנה לבנו פירש שמתחלה רנה הנון במתנה שונה ליתן ליתומה והנכסים ביד הנון והיה נדעתו לזכות לה וממילא וכה ליתומה וא"כ שמש הנון שזכה אחר בשאר נכסי אביו הגר אחר ג"כ אפי' אחיון במה שהוא תחת ידי ואינו רונה ליתן ליתומה אין שומעין לו כיון שכבר זכה ליתומה אף שלא זכתה מכא המכה וכתה מכה הפקר * (ו) כופין את היורשין הסמ"ע דמוקמינן להמוריש בחזקת כשרות דודאי קיבל דמיפדיונו והתורה לא אכרה אלא לשחרר בחנם:

רנ"ז (א) הגוי הגוף של כן וכו' וא"כ כסדר הגוף נכסד וא"כ למלאות הפסד בריוח ובפירות שאכל כן משמע מני' ודלא כהכרת המסגרת השולחן שכתב דין זה במור"ס לנריך למוכר פ' דאענו שייך להתה (ב) וכותן לה' ומיס' פי' המקבל כותן לירשים ומיס' כפי שומא שהיו שוים הפירות שנתגדלו קודם שמת הנותן (ג) או מניח הפירות וא"כ אחר שיגמרו ועלום היורשין לנכסם וא"כ ליתן להמקבל כלום בעד מה שגמרו לאחר שבא הקרקע לידו (ד) אבל א"כ כתב לכן בכו פירש אף שאמר שכן בניו איכו בכלל בניו מ"מ א"כ כתב בהדי' מתנה לכן בניו אמרינן מהתמא בעין ישה נותן כמו לגבי בניו וכו' כ"ה על בת כנווכ' ש"ס על כן בפנוכת שבות מניס כספק אי דור רביעי הוי בכלל לשון בני בניו אכן בתשובת ש"ס מביא ראיות גדולות שלא בכלל בכלל בני בניו ע"ס * (ה) ואפילו חזר ולקחן האב פי' חזר ולקח מהבן גוף הקרקע לא היה במכירתו כלום לאחר מיתת אב' וה"ה א"כ מת הבן בחי' אב' וירשה האב ממנו ג' כינא הסדה מיד הלוקח כשימות האב * (ו) וקנין פירות וכו' פירש דה"ה אין בקנין של לוקח כלום דהרי הקנה לו הנון דבר שלב' לקמל"ן דהו' איכו דהרי הגוף היה של הבן אף שכפארו הפירות קנין פירות לאו קנין הגוף דמיו (ז) מתנת ברית היינו בקנין כדיון מתנת ברית (ח) יכול לדור כהן אף שלא היה לו אשה יכול לישא אשה ולדור בו עמם א"כ הרשב"א ראונו שנתן מחנית ביתו לבנו ושומר במתנתו כלשון זה ופירש לי ולמי שישמרני כל ימי חיי דירה בזה המחנית הכית מה שאני כותן עתה והעמדת כליו בו וא"כ כ' נתן ראונו אותו פירש לאחר הדין ע"ס ראונו שיכול למכו וכותו לאחר ומ"ע

סכות נכסיו לבנו והתנה לדור בהן כל ימי חייו ולזהו יזון מהן (ח) יכול לזכר מהו ע"ס אשתי הנריבין אלו וכן טקניס לו שווקות הנריבין לו א"כ אין לו מקום אחר כפי הנראה לנ"ד וא"כ מכרו לנוכד מויתו וכו' לו שמון א"כ

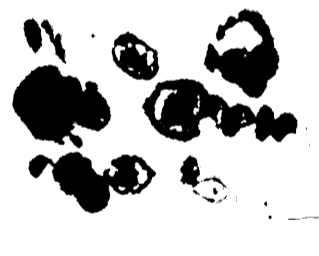
פרענו ה' ש"ס שהודה שיש לפלוגי בירו ק' ואמר יתומים (י) חזרו ואמר לנו אבינו פרעתי נאמנים ונשבעי' ע' ז' חיסת אבל אם אפר הגו ואמר יתומים חזר ואמר לנו אבינו פרעתי אתם נאמנים: ו צוה מתנת מיתה לתת ק' לשמעון ומת וסברו היורשים כל הנכסים שלא טעא שמעון לגבות את שלו גובה מהלקוחות (יא) ואין היורשין נאמנים לומר פרענוהו כהן ששטר הצווא' יוצא מתחת ידו אבל אם אין כ' הצוואה יוצא מתחת ידו נאמנים לומר פרענו ואם אזמרים שלא פרעוהו חוששין לקנוגיא: ז' ראה שהטמין אביו פעוה ואמר של פלוגי הם או של הקרש הם (יב) אם במוסר דבריו בלשון צוה דבריו קוימו ואם במצרים (יג) שלא יחזיקוהו בעשיר א"כ לקיים דבריו: ה' בא' ואמר ראיתי את אביך שהטמין פעוה ואמר של פלוגי הם או של הקרש הם אם טמונים במקום שהמגיד היה יכול לישלם (יד) נאמן ואם לאו (טו) אינו נאמן: ט' היה פקרון ביד אביהם ואינו יודע היכן חנניה (טז) ואמר לו בחלוס כך וכך הם ובמקום פלוגי הם ושל פלוגי הם או של מעשר שני הם ומצאם במקום שנא' לו ובמקום שנא' לו רברו הלכות (יז) לא מעלין ולא מורדין אלא הרי הם שלו:

רנו גר שנתן מתנת שכיב מרע או ששחר' עבדו וכו' ד"ס:

א גר שיש לו בן שאין הורתו בקדושה הואיל ואינו יורשו כך אינו יכול ליתן לו נכסיו במתנת ש"ס לא כולין ולא מקצתן (א) שלשון ירושה ומתנה לגבי יורש אחר הם ואם תאמר יקנה נמצא זה יורש את אביו לפיכך אם נתן לגר שאר הגרים מתנתו קיימת: (ב) וי"א דלא יכל ליתן לשום אדם במתנת ש"ס כי א"כ (ג) דרך הודאה וכ' עיקר לא אפי' ג' ומתנת ש"ס של גר אינו כלום מ"מ חמרתו בו מזה לקיים דברי הגז' (ד) א"כ ה"ה בדרך שנתבאר כוף סיון רנ"ב ושתוקי יס' לו דין גר לענין מתנת ש"ס והואיל איכא פלוגתא דרבנן דיינין דין המוסיף שחזרו עליו הראיה * וא"כ שנים מוחזקין חולקין * ה' נתן הגר מתנה לבנו שהורתו שלא בקדושה וצוה שיתן בנו מנה ליתומה פלוגית אע"פ שאין מתנ' זו כלום וכה' הבן במנה של יתומה ליתומה ג' ש"ס הגרה שיש לפלו' אצלו כך וכך תנוהו לו הוראתו הוראה ואפילו חזרה הגר לבנו שאין הורתו בקדושה או לבתי נותנים לו אבל ש"ס שצוה לתת לבתי מתנה אין שומעין לו שזה כמ"ס שצוה לעבור עבדו שנכסיו: ד' אמר פלוגי עבדו צענו אותו בן חורין או שאמר עשיתי אותו ב"ח או חרי הוא ב"ח (ו) כופין את היורשין ומשחררים אותו אמר פלוגית שפחתי עשו לה קודת רוח עושין לח קודת רוח ואינה עובדת אלא עבודה שהיא רוצה בה מכל העבודות וירדו עות לעבדים באותו מקום וי"א ש"ס רונה כופין אותם לשחרר ועיין כ"ל סימן רנ"ו *

רנו הכותב נכסיו לבנו או לאחר מהיום ולאחר מיתה ומתנ' גריא שכתבו בה מהו' ולאחר מיתה וכו' סניפים:

א הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו (א) הרי הגוף של בן מזמן חששר והפירות לאב עד שימות לפיכך האב אינו יכול למכור מפני שהם נתונים לבן והבן אינו יכול למכור מפני שהם ברשות האב: המקדיש קרקע מהיום ולאחר מיתו או לאחר ל' יום לא קודם כלל דהא א"כ לומר גוף מהיום ופירות לאחר זמן דהא ק"ל אכיל פירות של הקדש הכותב כל נכסיו לאחר מהיום ולאחר מיתה (ויש בהן מסלעלין או חובות) נריך למכרן ולקנות נדמיהן קרקע ולאכול מהן פירות כדיון בעל נכסיו אשתו אלא א"כ התנה לעשות נכסיו כל ימי חייו כפי מה שירצה: ב' מת האב והניח פירות המחוברים לקרקע הרי הן של בן מפני שרצונו של אב' קרובה אצל בנו חיו תלושים או שהגיעו ליבצר הרי הם של יורשים סבר הנון כהו' לאחר אין למקבל אפילו בפירות שלא הגיע זמנם לתלוס אלא הן של יורשי האב (ג) ונתן להם דמיים כפי מה שמון הפירות נשעה שמת (ג) או מניח הפירות נשדהו פל שיגמרו וכן הדין א"כ כתב הקרקע לאחר ולא לבנו (ד) אבל א"כ לכן ננו הוי כולו כתנה לבנו * ג' עבר האב ומכר (מגורים) הפירות עד שימות (ה) ואפי' חזר ולקחה האב לא היה במכירתו כלום ובשימות האב מוציא הבן (או יורשיו) מיד הלקוחות ואם חיו שם פירו' מחוברין שומין אותם ללוקח ונתן הבן דמיהם חיו תלושים או שהגיעו ליבצר הרי הם של לוקח: וי"א שדין הבן ע"ס הלוקח כמו ע"ס האב ד' עבר הבן ומכר אין ללוקח כלום בלום עד שימות האב: ה' מכר הבן בחי' האב ומת הבן ואמר כך מת האב בשימו' האב קנה חלוקת שאין לאב אלא פירות (ו) וקנין פירות אינו בקנין הגוף: ז' (ז) מתנת ברית שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה הרי היא במתנת ש"ס שאינו קונה אלא לאחר מיתה שמשמעות דבריו אלו שאע"פ שקנה הגוף מהיום ואינו יכול לחזור בו אינו זוכה בו לאכול פירות אלא לאחר מיתה לזכר מהו ע"ס אשתי הנריבין אלו וכן טקניס לו שווקות הנריבין לו א"כ אין לו מקום אחר כפי הנראה לנ"ד וא"כ מכרו לנוכד מויתו וכו' לו שמון א"כ

מאמר קדישין הלכות מתנה שכיב

אח"כ צריך לטלס מה שלקח : ז כתב לו מהיום אם לא אחזור בי
עד לאחר מיתתו היא לגמרי במתנת ש"ס ויכול לחזור בו כל ימי חייו
אף מהגוף : ז ומ"מ צריך קנין כמתנת בריא ולא אמרינן ככה"ג דבריו
ככתובין וכמחזיקין דמי (ט) ולכן בריא צדונה לחלוק נכסיו אחריתו שלא
יריבו יורשיו אחריו ורונה לעשות סדר נושא בעודו בריא צריך להקנו' בקנין
ואפי' קניין אינו מהכי אם רונה ליתן להכ דבר שאינו בידו או דאין אדם מקנה
דבר שלא ברשותו ואין מהכי אלא דרך הודאה שמורה פחית לכל אחד מהם
כפי מה שירצה (ועיין לעיל סימן ס' סעיף ו' ובמ"ק ק"ב :)

מתנה שכתוב בה לאחר מיתה ואם יש בו זמן ובו ב' סעיפים :

א (ה) שטר מתנ' שכתוב בו שיקנה פלו' שרה פלוני' לאחר מיתה
בין שהי' בשטר קנין בין שלא הי' בו קנין כיון שכחו' בו זמן
ובזמן הזמן הי' הזמן טוביח שמחיי' הקנה לו (ולא) שאינו זוכה
אלא לאחר מית' שאילו היה ברצחו להקנות לו בשטר זה לאחר מית'
לא היה כותב בו זמן לפיכך אע"פ שאין כותב בו מהיום ולאחר מיתה
קונה לאחר מיתה נהוי כאלו כתב לו מהיום ולאחר מיתה שנתבאר דינו סי'
לכ' וזוה שכותבים בכל המתנות והמכרז' מעבשיו אע"פ שיש בשטר'
זמן להרזיח הדבר כותבין בן אע"פ שאינו צריך : ב וכן אם יש בו
קנין קונה הגוף מיר אפילו אין בו זמן : (ג) דכל קנין מעכשיו הוא (ג)
והא דאמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו היינו ככותב לו לאחר מיתה אבל
ככותב לו לאחר ל' יום אין אומרים זמן של שטר מוכיח עליו ולכן אם מת
מתן או היקבל תוך ל' בעלה המתנה והי' דנותן יכול לחזור תוך ל' והא
דאמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו היינו סנוה הנותן לכתוב זמן או שיהא לעדיה
לעשות שטר מעליה אבל נוא' שלא ככתב נה זמן רק לזכרון בעלמא אין
אומרים זמנו של שטר מוכיח עליו וי"א דלאו דוקא זמנו של שטר (ד) אלא
בע"פ נמי הזמן מוכיח :

הלכות אבידה ומציאה

רנ"ט השבת אבידה מאיזה מקום חייב להשיבה ובו ט' סעיפים :

א (ה) הרואה אבירת ישראל חייב ליטפל בה להשיבה לבעליה
שנא' השב תשיבם ואם נטלה ע"מ לגולה ועריין לא נתייאשו
הבעלי ממנה עובר משום השב תשיבם לאחיד ומשו' לא תגזול ומשו'
לא תוכל להתעלם ואפילו אם יחזירנה אחר כך (ב) כבר עבר על לא
תוכל להתעלם נטלה לפני יאוש על רעת לחזירה ולאחר יאוש
נהכוון לגולה אינו עובר אלא משום השב תשיבם המתין עד אחר
ייאוש ונטלה אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם : ב במה
דברים אמורים במקום שהוא חייב להשיב משם ובמקום שראוי
להסתפק בה באבירה (ג) ושתחא בעניין שמוכחת שהיא אבירה
ושלא תהיה מרעת ושהיה בה שוה פרוכה ושיש סימן בגופה או
במקומה ושהיה מיטפל בה אם היתה שלו ושתהיה של מי שחייב
להשיב אבירתו אבל אם חטר אחת מכל אלו אינו חייב להשיב
אבירתו : ג ביצר המוציא מציאה במקום שישאל מצויים שם
חייב להכריז (ד) שלא נתייאשו הבעלים ואפילו העיר טחצה כותל'
וכחצה ישראל או אפילו רובה בותים והוא מצאה במקום (ה) שרוב
העוברים שם ישראל חייב להחזיר אבל אם רוב העיר כותים או אפי'
רובה ישראל ומצאה במקום שרוב העוברים שם כותים אינו חייב
אפילו אם ידע שמישראל נפלה דיש בה סימן שוראי נתייאשו הבעלי'
וכגון שהוא סרברים שיש לחלות (ו) שירע מיר כנפילתו כמו
שוחבאר : ועל סימן רכ"ב העיף ג' (ז) וי"א דאם חנד ספרים לא
מייאש מניהו אפילו במקום שרובה כותים : ד לפיכך המוציא חבית
של יין בעיר שרובה כותים יינה אסיר בהנאה והקנקן מותר ואם בא
ישראל ונתן בה סימן אז וראי ישראלי היא (ח) ונתייאש ממנה
ובותרת למצאה בשתיה אם היא סתומה : ועיין ב"ד ס'קכ"ט מדין
זה : ה אף ע"פ שמן הדיון במקום שרוב כותים מצויים אפילו נתן
ישראל בה סימן אינו חייב להחזיר טוב וישר לעשות לפנים משורת
הדין להחזיר לישראל שנתן בה סימן : ואם הוא עני ובעל אבירה עשיר
א"ל לעשות לפנים משורת הדין : ו מקום שרוב כותיים (ט) ורוב
טבחים ישראל בהמה או עוף הנמצא שם שחוט מותר והוא של
מוצאו ואם עוף הטף בשר והשליכו למקום אחר אפילו אם רוב
ישראל הוא של מוצאו שוראי נתייאשו בעליו : ז המציל מהארי
וזרוב (י) וזוטו של ים ושולליתו של נהר (יא) הרי אלו של אפי'
הבעל עומד לצוות מכל מקום טוב וישר להחזיר כמו שנתבאר סעיף ה' ואף
על גב דמדינת הין חייבין להחזיר באבירות אלו אם גזר המלך או ב' ד חייב

נמ"מ אינו רשאי להכניס דיוקן עמו אלא מי שימשנו : (ט) ולכן *
עין בספר פנים מאירות ביאור רחב לזה בסוב טעם ורעת *
רנ"ח (א) שטר מתנה פו' שטר מתנת בריא ומיירי בכתוב בספר
שדי נתונה לך לאחר מיתה * (ב) דכל קנין מעכשיו
הוא כ' הב"ח דיוקא כאן דהוכיח במתנה לאחר מיתה בעיניו שיגיע השטר
לידו אבל בעלמא קי' לרפתס קנין כאומר מעכשיו וקנה מיד : (ג) והא
דאמרינן זמנו של שטר וכו' כתב הרשב"א ודוקא בלשון מתנה אבל אי כתב
לשון מניה ל"א שייך מחיוב כלל לא אמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו :
(ד) אלא בע"פ * א"כ הסמ"ע פ' ה' הוכח סנוה הנותן לעדים לזכרון
הזמן כ' ה"כ הסמ"ע לא נחית לעומקא דריבא לא כך שירושו לכת המתנה
בסתם וכתב בה זמן הכתיבה וכשנותן לו שטר מתנה התנה בע"פ שנותן לו
לאחר מיתה אפי' אמרינן דזמן הכתוב בשטר מהכי לתנאי שבע"פ והוי
כמו שמכרש בעטר שקנה מהיום ולאחר מיתה עכ"ל וכן מוכח בע"פ
מ"ש דף ע"ב ופרש"י שם כלע"ד אף שכ' הכ"י בטור א"ה סימן קמ"ד אף
שקני' לן הלכ' כר"י שאומר זמנו של שטר דוקא כשהתנאי הוא בשטר
אבל בע"פ ספקי מספקא ליה נמנא אף כר"י הפוסקים כר"י מ"מ בע"פ
בפוקי מספק' ל"א כ' האיד' כ' רמ"א סתם לא בע"פ נמי הזמן מוכיח כיון
שספקי מספקא אוקי ממוכח בחוקת מרא קמא ומכ"ש גבי קרקע צריך
לחלק בין איסור למזון ואחר הפיון מנאמי מפורש כן בהר"ן שכ' בזה"ל
ורצו צו דיטות וקיל"ן בגט הוה ספק בין אם התנאי ככתב בגט או בתנאי
בע"פ אפי' דקיל"ן במזון זמן של שטר מוכי' מ"מ בניטן אוליכין לחזירה
וכן הוא כותב הש"ך ברור לרעת והע"ז לא דק *

הלכות אבידה ומציאה

רנ"ט (א) הרואה וכו' ל"ד רואה אלא אם הנביא או חייב לטפל
בה ולהשיבה (ב) כבר עבר : א"כ כ' הסמ"ע היינו
אם חזר לאח' ייאוש אבל אם חזר קוד' ייאוש גם על גאו דלא תוכל להתעלם
אינו עובר רק לאחר ייאוש דאזרי' רחוקא שלא יעלים עיניו מלהחזירה
לבעלים והדי העלים עיניו עד אחר שתייאוש וכעסה כהשקר כלע"ד שיש
לפרש כן גמ"ש הע"פ מה שכתב רייד שכוין לגולה עבר עליו ואי אפשר
לתקנו ר"ל דהיינו כיון שלא החזיר עד אחר ייאוש וקא"י על תחילת דבריו
מ"ש ואפילו אם יחזירנה אפי' כ' ר"ל אחר הייאוש ולישכ' דהטור בקיע כדרכו
תמיד ע"ש ועיין בטור ותמא דבריו ככונים ולפי הנכתב המ"ע בדברי
הע"ש ה"ל לקצר בלשנו והל"ל ואיגלו אם החזיר טוב אין לזקקה א"ו
דקדוק וכ' אם החזיר אח"כ ר"ל לאחר ייאוש כמ"ש בדברי הטור : (ג)
ושתחא בענין * א"כ מיהו נ"ל עכ"פ במקום שראוי להסתפק בה שהיא
אבירה דל"כ שם ייאוש זמנו בשעה שאבדו וכמ"ש ב"ג וע"ל סי' רכ"ב :
(ד) שלא נתייאשו * א"כ הטעם שיחשוב הבעל אולי יחזירה ישרא' וחזור
לי : (ה) שרוב : א"כ אבל לא במהרה על מחנה : (ו) שירע מיר
וכ' בעל נמח נדק אם מנאה אחר שהרגיש זה שאבד ממנו אף שזה עומד
ונחו ורודף אחריו לבקשו אפי' נתייאש והרי הוא של מונאו ואם זה שמנאו
אינו עני אף שאינו עשיר כיופיכך ליה לפנים מסורת הדין להחזירו ואם
אין בעל האבד עשיר אף שהמונא הוא עני כיופיכך להחזירו אם לא שבעל
האבדה עשיר והמונאו הוא עני אז לא כיופיכך והרי הוא של המונאו :
(ז) וי"א דאם אבד כפרים : א"כ דאין דרך לקנותה אלא ישראלי ואינו
מייאש מהן רבכר סיכרינו ושראל הקונה ואתן בו סימן : (ח) ונתייאש
ממנה ונריך שיהא דבר המרגיש בו מיר כנפילתו : (ט) ויזכר טבחים ישראל
פי' רוב המוכרים לבני העיר אפילו לכותי המה ישראל מ"ה מותר אפילו
באפילה ומיירי שהוא באופן דליכא לאסורה משום שטר שנתעלם מן העין
כמו שאיתא ב"ד הימן כ"ג : (י) וזוטו של ים פ"י יש בשפת הים כדרך
היה לחזור לאחוריו ופרכאות או יותר פעמים ביום וחוטף מה שימנא שם
ושלולית של כהר שהנהר סולל וגוול משפתו הנמנא : (יא) הרי אלו
שלו * ואפילו אמר לא מייאש ואפילו רודף אחרי השטיפה בעלה דעתו אבל
כל איש דהוי ליה כנווח על ביתו שכל : (יב) ואם יש מכשולות פי' ענינים
או אכנים הקבועים בנהר : (יג) והוא עומד האיו וי' החולקת היתוהוי
פאלו כתב או שעומד שם וכתב המדרכי ואפילו יכולין הבעלים עדיין להניל
ע"י הדחק כיון דלא חשו לרדוף בעוד שהיה יכולין להניל בקל מהתמא
נתייאשו ולפ"ז כראה לי לתרץ הע"פ רמ"א בלהי הגהת תיבה לא שדין זה
הוא מהמדרכי ואפשר שכך הסי' והוא עומד ואינו רודף אחריו להניל בקל
זדאוי מייאש ואין לומר סנוה שאינו רודף חכף שעדיין יש לו להניל על ידי
הדחק לבן כתב וכתמא כלומר אין אנו יודעים מכני מה אינו רודף להניל
בקל

להחזיר מנה דינא דמלכותא או הפקר ד' הפקר ולכן כסקו"ז ל' דבמניה טענע' בים שגזר המושל ג' הקהילו' נתנו חרם שכל מי שקנה מן הכייתו שהי' מן
האבד' הריא שיחזיר לבעליו שניכין להשיב ואין לו מן הבעל' אלא מה שנתן (יב) ואם יש מכשול' כנהר שע"י כך דבר הצף בו עומד שם אם הוא דבר
יעיש בו סימן טסחמא לא הוי יאוש * ואם הוא דבר שאין בו סי' אם הבעלים יכולים להניל והן רודפין אחת האבירה או שאינו שם שאילו היו שם אפי' שהיו
מנילן לא זכה בהן ה' * ל' אם הוא דבר שאינו יכול להניל מיר (יג) והוא עומד ואינו רודף אחריו ודאי מייאש (יד) וכתמא הוי ייאוש * אינן והרננילן
שנרמו סג 63

מאמר קדישין הלכות אבירה ומציאה רסא רסב

רסא דין המוצא במקום שניכר שאינה אבירה וכו' די סעיפים :

מכוחה כיון דהעמיקה סס א"י פזה בל לפנותו מ"ה חוב עליו להניל ממנו ראינותו :

רסא (א) ביום אין זה אבירה אפילו כמה ימים זא"ו : (ב) נפשות היום כפיטכה הלילה לקראת היום והיכו בהשכמה וכנסף ר"ל או כנסף היוכו פמוך לפנות ערב : (ג) שהפסידה הכרס או פים לחוס שמתקלקלים רגליה דרך רינתה נקונים וכפרשים : (ד) ואע"פ שאסור לרואה * אף דוקא דבר זה שרואה שהשליכו בידים * כ"ה ש"ך דבר פניכר מחשבתו שמפקירין הוה הפקר כלאמרינן לקמן גבי גיגית וקדירה ובר אפקורין מפקירין לוי כלע"ד לפרס דר"ל כמו שמנינו דמפקיר הו"ל כלבו שלא יעשה איסור ה"כ אמרינן מסתמא מפקיר שלא יכשלו ב"א באיסור גזל וכ"מ להדיא בתוס' ב"מ פ"ט והע"כ לא דף :

א מצא חמור או פרה רועים בדרך (א) ביום אין זו אבירה בלילה או אס רואה חמור וכליו הפוכין דריזה אבירה (ב) נפשות היום וצנושף אם ראה אות' ג' ימים זה אחר זה הרי זה אבירה ונטל ומכרה : **ב** ראה פרה רצה בדרך אם פניה כלפי העיר אין זו אבירה כלפי השלח הרי זה אבירה מצאה רועה בין הברמים חייב להתחיר משום אבירה קרקע לפיכך אם היה הברמים של כותי אינה אבירה ואינו חיי' להתחיר ואם הישש שמא יהרגנה הכותי פשימצאנה מפני (ג) שהפסידה הכרס הרי זה אבירה ונטל ומכרו : וה"ל במקום פכורעין קנס מנהמות פלוטין נפלות אחרים * ג מצע פרה בר"ה אם עומרת בר"ה חייב להתחיר חיתה רועה בעשבים או שהיתה ברפת שאינה משתמרת ואינה מאברת לא יגע בה שאין זו אבירה : וי"ל פלס הרפת חוץ לתחום חייב להתחיר מיהו נראה לי דהכל לפי הענין ואף הסברא הראשונה מודה ה"כ הוא בענין שאינה משומרת : ד המאבר ממנו לרעת אין נזקין לו לציצר הניח פרתו ברפת שאין לה רלת ולא קשרה והלך לו * וי"ל דרפת לא מקרי אבירה מדעת וחייב להתחיר * השליך כיסו בר"ה והלך לו ה"ז איבר ממנו לרעתו (ד) ואף על פי שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו אינו זקוק להתחיר שנאמר אשר תאבד פרט למאבר לרעתו ויש אומרים דאבירה מדעת הוי הפקר וכל הקודם זכה בה :

ועיי' ברש"י
תומיאיר
סאלה ז"ל

רסב על איזה דבר חייב להכריז ואיזה דבר שהוא של מוצאו וכו' כ"א סעיפים :

רסב (א) דמא שותפין הן בו * אף אכל אס נאמר דלא הוי שותפין בו אפילו שוה הרבה מייאח רפשו שיאמר האובד הרי אמרתי להולכין עמו כמה פעמים דבר זה אכדתי ולא אהדרו לי ודאי דעתם לגזול ואין בידי לתובעם דכ"א ויאמר חכי לא מנאיתי דמא השלישו שהלך אתנו מנאו משא"כ כשהן שותפין דאף האובד חושד לשותפין פדעתם לגזול אלא שמהיין בידי לנכרו לזמן מה ואינו מייאש מאבירתו וכן כשהן רק שנים דאינו מייאש באבירתו דאף אם יכפרנו זה שהלך אתו ורצה לישבע שלא נמנאו סוכר האובד היום או מחב אתפוס גם אכי משלו ושאזיק בו תחת זה שמחויק בו באבירתו : (ב) או מחמת כובד פו' שהוקל המשא' שעליו : (ג) קודם יאוש והוא שקראו חז"ל יאוש שלא מדעת דלא הוי יאוש : (ד) משכיס או מג' משכיס בין הכ שותפין בין איכס שותפין אינו מייאש דסוכר היום או מחב אתפוס גם אכי משלו ושאזיק בו ומלפיה דוקא כשהן שותפין ולכתחלה נריך להכריז מוא שותפין הן בו אכל כשנודע שאין שותפין או אין בו אלא ש"פ א"כ להתחיר דמסתמא שנים לא מחלו לח' : (ה) אפילו אין בו סימן דאינו מייאש דכוכר דההולכין אתי מנאו והס יודעין שממניכפל : (ו) לפיכך האי לפיכך קאו אס"ג דאס הוא דבר שיש לתלות שבעליו הרגישו בו מיד וכו' ה"ז של המונאו אזה כ' דמה"ט מעות ואיך דקחשיב הן של המונאו דמעות ארס מממשם ככל שעה וכן לשוכות הן חשיבי ואינוי נמר ואיכיו פשתן מחמת כוכרן מרגיש נכחלתן : (ז) שהרי אין בהם סימן מפני שמתגלגלין כרגלי בני ארס ואינו כומך על מקום הנחתו : (ח) שמקומן סימן דאין דרך לדרוב אפירות : (ט) פיש כרישומן סימן פירס כל בעה"ב אף פיש לו למכור כמה חביות לכוונן יש רשימה א' במקי מנופתו אכל אין רשימה של כל בעה"ב שוין מ"ה נריך להכריז ומי שיתן סימן מחזורו ואין חוששין שמה מכרו ומהלוקח כפל כיון דעדיון אין זמן למכור ע"ה לא תישיכנ"ג כ' שמה הוא לקח חביות וחביות בידו ומוה ידע הכיין כיון דלא הגיע זמן למכור גם אס הלוקח נותן סימן ברשותו מאמינין גיה אכל אחר שנפתחו האונרות חיישו לכלל הכ"ל : (י) וי"ל דכדק במטבע הוי סימן ולי כרא' הנקב במטבע אדומים אין בהם סימן מפני שר"ל כול נקב פדילתותם על נוואר בתו והא ראייה דכ' הסמ"ע בשם הרמב"ן גבי מטבע דוק במטבעות שהרב מהן כטבעות וכולן שוות ואין שיכו' א' מחבירו מסמ"כ כשיש סי' מיוחד לו שאין לחתים עכ"ל ה"כ אכל במטבע שאין דרכו ליקב שוי נקב כדק : (יא) אין חוששין דכודאי כתיאש ומה שכוכר הקול שכוכר

א כל אבירה שאינה שוה פרוטח בשעת אבירה ובשעת מציאה אינו חייב להכריז עליה אפי' היתה שוה פרוטה בשעת אבירה והוזלת או שלא היתה שוה פרוטה בשעת אבירה והוקרה אינו חייב אבל אם היתה שוה פרוטה בשעת אבירה ובשעת מציאה אפי' הוזלה באמצע חייב וכן אפילו הוזלה אחר מציאה חייב להכריז : **ב** אפי' אבירה ששוה הרבה אם היא של שותפין הרבה שאין מגיע לכל אחר שנת פרוטה אינו חייב להתחיר במה דברים אמורים שידוע שחם שותפין בה אבל בסתם שראה חפץ או מטבע שנפל מנ' ואינו שוה אלא שתי פרוטות חייב להתחיר (א) דשמא שותפין הם בו וא' מחס מחל חלקו לחביריו והרי יש בו שוה שתי פרוטות לב' ואס אכ"כ נודע שלא מחל א' לחביריו הרי הוא שלו אפילו בא לידו קידם שנודע ואס היח שה פחות משתי פרוטות הרי הוא שלו דלא חיישינן דילמא שנים מחלו לאחר : **ג** אין הפונא מציא חייב להכריז אלא בדבר שיש בו סימן כגופו או שראוי ליתן סי' במקומו או בקשריו או במנינו או בכרתו או במשקלו אבל אם אין בו שום סי' ואפי' במקומו כגון שניכר שלא הונח שם בכונה לא דרך נפילה בא שם אס הוא דבר שיש לתלות שבעליו הרגישו בו מיד כשנפל ממנו (ב) או מחמ' כוכרו או מחסת חשיבותו וחביר היה מכשמש בו ומרגיש כשנופל הרי הוא של מוצאו שהרי נתייאש מיד כשידע שנפל כיון שאין בו סימן ובא לידו כהיהר כיון שנתייאשו בעליו ואס לא צריך לרחויר אע"פ שנתיאש אכ"כ כיון שבא לידו (ג) קידם יאוש : **ד** ראה אבירה שנפלה (ד) משנים או מג' צריך להתחיר (ה) אפילו אין בו סימן שאם ראה ממי מהם נפל

והתחירו לו ואס לא ראה ממי מהם נפל אה יש בן סי' בריו ביניהם ואס אין בו סי' היא' בידו ער שיבא אליהו : ודוקא שמה נ' פרוטות כמו שנתח' פ"כ : **ו** מצא דבר שנתייאשו הבעלים ממנו כגון שאמרתי לחסרון כים אפי' יש בו סימן הוא של מוצאו וכן המוצא דבר שמוכר בו שיש זמן רב שנאבר מבעליו ונתייאשו הבעלים הוא של מוצאו אפי' יש חסון כנישו או באקומו : הא דאמרינן דכשאמר וי לתכונן כים הוי יאוש היינו באבירה וכיוצא בזה אכל מי שיש לו חוב אכל כותי מסתמא אינו יאוש אס פ' שאמר וי לתכונן כים לא הוי יאוש דהואיל שכל חוב הוי ספק אי משתלס או לא פספיקא אמר כך ולא גמר ומייאש : **ז** (ו) לפיכך המוצא מעות מפזורים ועיגולי רבילה ובכרות של נחתים ומחרות של רגים שאין בהם סי' בקשרים ולא במנינם ותיבות של בשר שאין בהם סימן ולשוונות של ארגמן וגיו צמר שאינם צבועים ואניצי פשתן הרי אלו שלו שבבל אלו שסתמא הרגישו הבעלים בנפילתם וכיון שאין בהם סימן נתייאשו : **ח** מצא פירות מפזורים אס דרך הנחה לא יגע בהם ואס דרך נפילה הרי הם שלו : **ט** המוצא בכרות של בע' חוגזי צמר הצבועים ותיבות בשר או רג שיש בהם סימן וכן כל דבר שיש בו סימן חייב להכריז : **י** מצא פריכות קטנות של שבלים בר"ה הרי אלו שלו (ז) שהרי אין בהם סימן ואס מצאם בר"ה אס דרך נפילה הרי אלו שלו ואס דרך הנחה חייב להכריז שאע"פ שאין בהם סימן המקום הוי סימן אבל אס מצא אלומות בין בר"ה בין בר"ה נוטל ומכרו : **יא** המוצא צבורי פירות או פירות מכלי או כלי כמו שהוא חייב להכריז : (ח) שמקומן סי' ויהיו במקום שהכל נותנים סס כגון חבית נספת הכהר אינו כו' שהכל פורקין סס המונא חבית של יין ושמן וכיוצא בזה קודם שנפתחו האונרות חייב להכריז (ט) פיש כרישומן סימן לאחר שנפתחו האונרות סימן חייב להכריז דוקא אס כל החביות שוין והס מלאים אכל אס חסרים הם יש סימן נמדה כמה שכה : **יב** המוצא מעות מפזורים הרי אלו שלו אפילו היו מקצת מטבעות זה ע"ג זה הרי הם במפזורים אבל אס מצא צבור מעות חייב להכריז : **יג** מצא ג' מטבעות זה ע"ג זה והס עשויים כמקורל : דהיינו פדואח למטה והאמנעי דחמ מן העליון או פשו מונחים כסולס דהיינו רובו של אמנעי ע"ג תחתון ורובו של עליונה ע"ג האמנעי * או שהרי אחר מבאן ואחר מבאן ואחר על גביהם פרי שאם יבנים קיסם ביניהם ינטלו בכת אחת חייב להכריז הוי עשויים בשיר או בשורה או כחצובה ה"ל ספק ולא יטול : **יד** בר"א שמחזורים מטבע בסימני' שאמרנו אבל אס אין בו סימנים דללו אמ' אמר רשומה היא מחוחם טלך פלו' או אפי' אמר שמי בתוב עליה אין מחזירין לו מפני שמטבע ניתן לחוצאה ושמה הוציאה ומא' נטלו * (י) וי"ל דמדק נמטבע הוי כו' : **יז** ראה שנפל מטבע מחבירו בתוך החול או בתוך העמר סותר לקחתו שודאי נתייאש ואפילו דארו שהביא בכרה לכבוד החול או העמר לחששו (יא) אין חוששין לו : **יח** מצא עיגול ובתוכו חרש כבר ובתוכו מעות * וי"ל דסימן הנא מאליו לא הוי סימן חתיכת בשר משינה כהיהו בו או דג נשוד וכן כל פוצא ואלו הואיל ויש בהם שינוי חייב להכריז שלא עשאים בעליהם אלו לסי' אבל חתיכת בשר שאינו משונה כתיחתו הרי הוא שלו שאפילו יבזוין זה ויאמר מהירך היא או מהצואר אינו סימן : **יט** המוציא מחסית וצנורות ומסמדות וכיוצא בהם אס מצאם א' אחת הרי אלו שלו ב' א' יתח' חייב להכריז (יט) שמנין סימן : **יז** הלוקח פירות מחבירו או ששגרם לו חבירו וטצא בהם מעות (יט) אס צרורים הם חייב

חשן המשפט הלכות אבידה ומציאה רסג רסד מאמר קדישין

חייב להכריז שהקשר סימן ואם הם מפוזרים הרי אלו שלו בד"א בליקח' מהחגר או מבעה"ב שלקחה מהחגר וז"ה אם החגר עצמו מצאם אם שהו בידו כדו שיוכל לערבה עם פירותיו • ואפילו יודע של מי הוא דכך נתייחסו ממנו הנעלים אבל אם לקחה מב"ה שרש הפירות בעצמו (יד) או על ידי עבדיו ושפחותיו הכנענים (עו) חייב להחזיר: י"ה מצא חמור ואוכף עליו הגותן סימן באוכף מחזירין לו גם החמור: י"ז מצא כלי ולפניו פירות הפירות שלו והכלי נוטל ומכריז שאני אומר הכלי של א' והפירות של אחר והרי אין בהם ש"ז ואם מראים הרברים שהם שלאדם א' חייב להכריז ביצר היו אחורי הכלי לפני הפירות הרי אלו שלו היו שני הכלי לפני הפירות חוששין שמא מן הכלי נשפכו ואם היו אוגני' לכלי אע"פ ששניו כלפי הפירות הרי אלו שלו שאילו נשפכו מהכלי היה נשאר מהם בתוכו מפני האוגנים היו מקצת הפירות בכלי נמקצתם בארץ חייב להכריז: י"ח מצא פיס ולפניו מעות מפוזרות הרי אלו שלו ואם מראים הרברים שהביס והמעות של אדם א' ומהביס נפלו חייב להכריז: י"ט המוצא כלי סבלים שצורת כולם שוה אם כלי חרש הוא הרי היא שלו ואם היה שטבעתו העין חייב להכריז שאם יבא ת"ח ויאמר אף על פי שאיני יכול ליתן בכלי זה סימן יש לי בו טביעת עין חייב להראותו לו ואם ה"ו ואמר שלי הוא החזירין אותו ב"א בתלמוד והיה שאינו טענה בריבון כלל אלא ברבוי שלום (עו) או ב"ב סבתא או בפיריא או באושפיזא ושהוא מקפיד על חלוקו להפכו בענין שלא יראו החפירות המגונות ודוקח חס מפניו במקום שת ידיו הכמים מנויין כגון בניית המרחם הכל בלחם וכי אינו חייב להכריז (יו) וכל ת"ח הוא צחוקה שאינו טענה בדברים הנכרי' לעיל עד שיביא המונח רחיה שאינו טענה

חייב להכריז שהקשר סימן ואם הם מפוזרים הרי אלו שלו בד"א בליקח' מהחגר או מבעה"ב שלקחה מהחגר וז"ה אם החגר עצמו מצאם אם שהו בידו כדו שיוכל לערבה עם פירותיו • ואפילו יודע של מי הוא דכך נתייחסו ממנו הנעלים אבל אם לקחה מב"ה שרש הפירות בעצמו (יד) או על ידי עבדיו ושפחותיו הכנענים (עו) חייב להחזיר: י"ה מצא חמור ואוכף עליו הגותן סימן באוכף מחזירין לו גם החמור: י"ז מצא כלי ולפניו פירות הפירות שלו והכלי נוטל ומכריז שאני אומר הכלי של א' והפירות של אחר והרי אין בהם ש"ז ואם מראים הרברים שהם שלאדם א' חייב להכריז ביצר היו אחורי הכלי לפני הפירות הרי אלו שלו היו שני הכלי לפני הפירות חוששין שמא מן הכלי נשפכו ואם היו אוגני' לכלי אע"פ ששניו כלפי הפירות הרי אלו שלו שאילו נשפכו מהכלי היה נשאר מהם בתוכו מפני האוגנים היו מקצת הפירות בכלי נמקצתם בארץ חייב להכריז: י"ח מצא פיס ולפניו מעות מפוזרות הרי אלו שלו ואם מראים הרברים שהביס והמעות של אדם א' ומהביס נפלו חייב להכריז: י"ט המוצא כלי סבלים שצורת כולם שוה אם כלי חרש הוא הרי היא שלו ואם היה שטבעתו העין חייב להכריז שאם יבא ת"ח ויאמר אף על פי שאיני יכול ליתן בכלי זה סימן יש לי בו טביעת עין חייב להראותו לו ואם ה"ו ואמר שלי הוא החזירין אותו ב"א בתלמוד והיה שאינו טענה בריבון כלל אלא ברבוי שלום (עו) או ב"ב סבתא או בפיריא או באושפיזא ושהוא מקפיד על חלוקו להפכו בענין שלא יראו החפירות המגונות ודוקח חס מפניו במקום שת ידיו הכמים מנויין כגון בניית המרחם הכל בלחם וכי אינו חייב להכריז (יו) וכל ת"ח הוא צחוקה שאינו טענה בדברים הנכרי' לעיל עד שיביא המונח רחיה שאינו טענה

רסג המוציא אבידה שמתבייש להשיבה וכו' ג' סעיפים

א (י) מצא שק או קופה אה הי' חבס או זקן טכוד שאין דרכו ליטול כלים אלו בידו אינו חיי' ליטעל בהם ואיטר רעתו (כ) אילו היו שלו אם היה מחזירין לעצמו כך חייב להחזיר של חבירו ואם לא היה מחל על כבודו אפילו היו שלו כך בשל חבירו אינו חייב להחזיר: ב היה דרכו להחזיר כלים כאלו בשד' וי"ח דרכו להחזירין בעור ומצאן בעור אינו חייב להחזיר מצאם בשרה חייב להחזיר עד שיגיעו לרשו' הבעלים ואף על פי שהרי נכנס בהם לעיר ואין רכבו בכך • ויש אומרים דל"ח חזיר בעיר חל"ה יכנס מן הסדה לעיר וישיבה • ובן אם מצא בהמה ודבישה נהחייב ליטעל בד' ולהחזירה אף על פי שאינה לפי כבודו (ג) שהרי החחיל בטעוה: ג החולך בדרך הטוב והישר ועושה לפניו משורת הדין מחזיר האבידה בכ"מ ואע"פ שאינה לפי כבודו (ד) וי"ח וחוכרין להחזיר הואיל ואינו לפי כבודו חל"ה אם רונה ליכנס לפניו משורת הדין יטעל מכיסו:

רסד אבידתו קודמת לכל אדם אבדת רבו ואבדת אביו של מי קודמת רבו ח' סעיפים

א מי שאבדה לו אבירה ופגע באבירתו ובאבירת חבירו אם יכול להחזיר את שתייהם חייב להחזירם ואם לאו יחזיר את שלו שאבירתו נורמת אפילו לאבירת אביו ודכו כדררשינו (ה) מאפס לא יהיה כך אביו ואע"פ כ' יש לו לאדם ליבנס לפניו סיגורת הדין ולא לרקק ולוכר שלי קודם (ג) אם לא בחפסד טובח ואם הטיר טרקק פירק טמנו עול גמילות השרים וכוף שיצטרך (ג) לבריות: ב פגע באבירת אביו ובאבירת רבו אם היה אביו שקול כנגד רבו של אביו קודמת ואם לאו של רבו קודמת והוא שיהי' רבו טובח שר' חכמתו של תורה לטד טכנו (ד) ועיין ב"ד סי' דמ"ב כעף י"ד: ג הניח אבירתו החזיר אבירת חבירו אין לו אלא שכר הראוי לו כיצד שטף גדר ח"ורו וחמור חבירו שלו שוה טנה זשל חבירו ק"ק הניח שלו והציל של חבירו אין לו אלא שכר הראוי לו • ואם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן דמי שלי או (ה) שהנהנה כן בפני ביה דין חייב ליתן לו דמי שלו ואף על פי שעלה חמורו מאליו זכה (ו) כמה שהתנה עמו • מיהו הוא הפקר וכל הקודם נו זכה ואם אין הנעלים פס ואע"פ שלא התנה כאלף התנה דמי (ועיין לעיל סימן רס"ה) ד ירד להציל ולא הציל איך • טא שברו הראוי לו • (ז) ודוקא שהתנה עם הנעלי' חבל אם לא התנה עם הנעלי' וירד להניל ולא הניל חפ"י שכרו אין לו דהא לא הועיל לו (ח) וכן אם עלה חמורו חל"ה חבל אם הניל לא יוכל בעל החמור לומר חמורו היה עולה בלעדי הולתך חל"ה חייב ליתן לו שכרו וכן ב"ב טעככו והניח א' הוללות (ט) אם השני ינח מן המאה' בלא הסתלות חבירו אין חייב ליתן לחבירו כלום הואיל ולא התנה עמו ואם לא ינח רק ע"י השתדלות האחר לא יוכל לומר לא הייתי נריך להשתדלותך כיוני תקיפה (י) אע"פ שהאמת אתו מ"מ חייב ליתן לו כפימה טנהה לפי ראות ב"ד כן נ"ל ואם מראה לנ"ד שלא הארך להרעות בהונאות בטנילו דאפילו בטנילו לנדו היה נריך

ע"כ נראה
הנה מותר
מאלה נצ"ע

רסג (א) מנא שק • אף ילפינן לה מדכ"ב והתעלמת פעמים שנותק להתעלם וכו' (ב) ואומר דמתו • א' פירש חס היו מונחי' במקום פיס לחוש שיגנבו או יתכדו לא היה בוש מחמת הזיקו והיה מטעל בהן להכניסן • (ג) שהרי התחיל במנוה א' ודוק בנבחה' דיכא הכי דחנקטיה נגריח חברייתא חבל בשאר דברים אף שהזיה ממקומה מותר לחזור ולהניח אתקומה מאחר דאין הזיק לקבל האבירה בהתחלת המנוה: (ד) וי"ח וחוכרין דאסור לזלוז בכבוד תורה כיון דל"ח חייבתו התורה בזה •

רסד (א) מחכס לא יהיה כך אביו התור' הזהירו לשמור מעניות (ב) אם לא בהפסד מוכח נה"ה אם רונה לשלם לו בעד אבירה שלו יוכל לומר אבירתי נוחל לי • (ג) לכריות: א' ע"ז נחמר נגורת רשעים תבוסכה פהיחא שפורק ממנו עול מנוה מפני פירא לנפשו סיבא לדי המסד ממון סוף בא לדי הפסד והוה לטון העור דקדוקי עניות שהמדקק בכל חלה יבא לדי עניות • (ד) ועיין ב"ד • א' דשם מבוחר דיקא ברבו שלומד עמו בהס חבל אם אביו פוכר לו רבו אביו קודם לכל דבר ואפילו אם אחר פוכר לו רבו הנותן שכר קודם לאבירת רבו כתב המס' כרחה דאותו פוכר קודם לאבירת אביו נמי דמצינו לחיי עולם הבא כרחה לע"ד לפ"ז מ"ש בנתיב' דכריותות פאבירת רבו קודם לאבירת אביו שהוה ואביו חייבים בכבוד רבו ל"ה פ"ה פאביו חייב בכבוד השוכר רב לבנו עני' ז בא הוא ג"כ לחיי עולם הבא דברא מזכה אביו: (ה) או שהתנה ואפילו היה חבירו שס וכל התנה עמו כיון שהיו פס ג' שנקרחין ב"ד והתנה עמהן חייב: (ו) כמה שהתנה עמו דמטעה פירד להניל וכתיאש מפלו נתחייב לו חבירו כפי שהתנה עמו ומשמים רחמו עליה פעלה חמורו מאוליו (ז) ודוקא שהתנ' ר"ל תנאי סיתן לו דמי חמורו: (ח) וכן אם עלה חמורו מאוליו פירש חמור של חבירו ג"כ דינא הכי דאפילו חס התנה עמו דירד להניל כדי שיטעל לו דמי חמורו ועלה מאוליו אין לו אלא שכירתו כאים אחר פטרך להניל חמורו ואם לא היו בעלים שם אף דל"ח התנה עמהם כאלו התנה ונריך ליתן דמי שכירתו כמו לחים אחר לפחות אפילו עלה מאוליו (ט) אם השני כתב הפ"ד אם אחר כתפה ופדאוהו אחר בממון נריך חבירו לשלם עיין בהימן תכ' ומוה כדי דמי חבל לא יותר ואם על עסקי נפשות נריך לשלם לו יותר מדדי דמי וכן אם קרח ותפס הטר ספריו ופדאן נריך לשלם לו כל מה שכתב עבדו ממוס בזיון הספרים: (י) אע"פ שהאמת אתו עיין בד"מ שהקשה ע"ז מהמרדכי בשני סותפין במסכין ח' ולקח הפסד של ח' המשכון שהיה בידו והניח עליו הונאות עד שהניחו מחמת ידו ופדאן השני לא רנה ליתן להונאות כלום כי אחר שטר שלו ידו תקיפה על פס של חבירו

חשן המשפט הלכות אבידה ומציאה רסו רסח מאמר קדישין

מי שאבד לו כסות או בחמה או שטרות וכו' ויתן סימנים ויסול ואינו נושא (לרמ"א) טעמי שחזירי' מין האבידה לפי שאינו מחזירי' ער שיתן סימנים מובהקים : ה' בא בעל אבידה ונתן סימנים שאינם מובהקים אין מחזירין והרמ"א א"ע פ' שאמר סימנים מובהקים אין מחזירין לו ער שיביא עדים שהיא שלו . ו' בראשונה כל מי שאבד לו אבידת ונתן סימני' מחזירין אותה לו א"כ בחזקת רמ"א ששרבו הרמ"א התקינו ב"ד שיהיו אומרים לו חבא עדים שאין אתה רמאי וסול . (ה) וי"א רכסימן מובהק מחזירין אפילו בזמן הסכסוך נריך לעדים שאינו רמאי . ז' המרה או המשקל או חמנית או מקום האבידה סימנים מובהקים הם : (ו) באו שנים זה נתן סימני' האבידה וזה נתן סימני' האבידה כמו שנתן האחר לא יתן לא לזה ולא לזה אלא תהא מונחת עד שיוודע האחר לחברו או יעשה פשרה ביניהם או שיביא האחד עדים הניא זה עדים וזה עדים וסימנים סימנים במקום עדים לאו כלום הוא והיא מונח : ז' נתן האחר סימנים והשני הביא עדים יתן לבעל העדים אפילו אין מעידים שנפלה סמנו אלא מעידים שמכירים שהיא שלו . י' זה נתן סימני' וזה נתן סימנים ועד אחר העד אחר (ז) כמי שאינו (ח) ויניח וי"א סוף שנגד העד נריך לישבע שזה שלו הוא ויש לישבע נותנים לבעל העד : י"א מצא שטלה וכיוצא בה וזה הביא עירי אריגה שארגה לו וזה הביא עירי נפילת יתן למי שהביא עירי נפילה : י"ב זה נתן מרת ארבה וזה נתן מרת רחבה יתן למי שנתן מרת ארבה (ט) שמרת רחב' אפשר לשערר כשהיה בעליה מהנכחה : י"ג זה נתן מרת ארבה ורחבה וזה משקלה יתן למי (י) שכיון משקלה : י"ד זה אומר כך ארבה וכך רחבה וזה אומר ארבה ורחבה כך וכך אבל אינו יודע כמה באורך וכמה ברוחב יתן למי שאמר כך ארבה וכך רחבה . ט' אומר מרת ארבה ורחבה וא' אומר המשקל יתן לבעל המשקל שאין דרך לשקול טלית לפיכך הוי סימן מובהק . ט"ז הכרית ולא באו הבעלי' תראה המציאה בונח' אצלו (י"א) ער עיבא אליהו . ט"ח כל זמן שהאבידה אצלו אם נגנבה או אבדה חייב באחריותה (י"ב) כרין שומר שבר . וי"א דשומר אבידה אינו חלף שומר חנם וע"כ כ"ע כ"כ כינוי נקיטין לענין משכון (י"ג) והוא הדין כאן . י"ז כל זה שהיא אצלו חייב להיטפל בה שלא תיפסד ולהשכחה בגון לגזוז הצאן ואפילו גזיזת זנב השור שהוא רברר מיעט חייב ליטפל בו . י"ח ונריך לבקרה ולברקה כרי שלא תפסד ביצר מצא בטות של צמר סנערה א' לל"וים ולא יגעה במקל ולא בשני בני אדם ושומח' על גבי מטה לצרכה בלבד אבל (י"ד) לא לצרכה ולצרכו גזרמנו אורחים לא ישטתח בפניחם ואפילו לצורכה שמא תגנב . י"ט מצא כלי עץ משחמש בהם לצורכן מעט כרי שלא ירקבו כלי נחושת משחמש בהם בחטין אבל לא ישיח הכלי על גבי האור מפני עמשחיקין (סו) כלי כסף משחמש בהם בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחחירן מצא מגריפות וקרדוכות משחמש בהם ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן מצא בלי זהב ובלי זכוכית ובסית של פשתן הרי זה לא יגע בהם עד שיבא אליהו . כ' מצא ספרים קורא בהם א' לל"וים ואם אינו יודע לקרות ג' לל"וים ולעולם לא ילמד בהם (טו) דבר שלא למר מעולם ולא יקרא פרשה וישנה ולא יקרא פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יותר כג' רפין ולא יהיו ב' קורין בשני עניינים אבל קורין בענין א' ב' וקא אבל לא ג' . כ"א מצא חפילין (י"ז) שפדמיהם ומניחן עליו מיד אם ידעה שדבר נוציו הוא לקנות בכל שעה . כ"ב מצא רברר שיש בו ה"ח חייב שהרי הוא צריך להאכילו אם הי' רברר שמוש' ואוכל בגון פרח וחמור טטפל בהם י"ב כרש כיום המציא' ושוכרן ולוקח שכרן ומאכילן . ואם היה שכרן יותר על אכילתן הרי היתר לבעלי' :

להחזיר אבידה נתקנת ר"ג ויש אכשם שאומרים שנמסר להם הדבר כסוד יש לדנות מי ששפתל לבעל תקנת ר"ג ואפילו אם נשבע שלא לגלות לה עמיל . (ר) מי שאבד לו מטבע : א"כ ר"ל הן שאבד הן שאבד דברים לעולם מוכרי' מה האבידה פמוניא כפירות : (ח) וי"א בסימן מובהק מחזירין וכו' כ' הכמ' ע"הי"א ס"ל דאפילו לרמאי גמור מחזירין ובסימן מובהק לחריך וגון או מרה ומשקל וס"ל דבראשונה היה מחזירין לסתם כג' אדם אפילו בחזקת וסימן לחינו מובהק כלל ומשילא בסעודה אם הביא רחיה שאינו רמאי או שהוא בחזקת נורבא מרבנן מחזירין לו סימין ארוך וגון והאי' י"א קאוי' גס אשעיף ה' עכ' לוהש"ך חולק עליו ופולח חריפתא כ' להלכה כרמ"ס דלרמאי וודאי אפילו נתן סימנים מובהקים כגון כקב ג"כ לא מהני : (ו) באו שנים : א"כ ואם אמר אחד לחניו אוהשבע שהיא שלך או אכני חשבע שהיא שלי שומעין לו וכן אם בא לשקן כניהם או שהודה אחד מהן שומעין להם ואם כל אחד אומר אכני חשבע יכיה : (ז) כמי שחיו ר' ל"ד"כ לישבע נגד העד כיון דאפילו לאחר השבעה אין כותבים לזה ששבע . (ח) ויניח כ' העור ואפילו העיד שראה שפול והעיקר כהמחבר כן משמע מכל הפוסקים ראשונים ואחרונים כ"כ הסמ"ע וכו' ופ"ך ודלא כ"י"א שהוא הר"א : (ט) שמרת רחבה וכו' והוא דוקא בזמן התמודד אבל עכשיו תלוי בראות עיני הדיין לפי המלכו ודרך הלכתי' כ"כ הש"ך . (י) שכיון משקלה כ' הכ"י וכו' ודוקא' כשאין דרך לשקול העלית הוי סימן מובהק אבל במקום שדרך לשקול ולא למודעה יתן למי שנתן סימן מרת ארבה ורחבו : (יא) עד שיבוא אליהו הוימ' בדבר שיש בו סימן אבל בדבר שאין בו סימן ה"ז של מוכחו : (יב)

כדין ש"ס . א"כ משום פרושה דר' ידאי הוי בא עניי' כשעה שמטפל באבידה בכיבורו ושיעור פסור מליתן זהו סברו וי"א ס"ל דלא שכיחא ריבא עניי' באותו עת דפוסק בנרכי' האבידה : (יג) וה"ה כאן פירש דהוי פסיקא דריבא והמ"ע . (יד) לא לנרכה ולנרכו שמא ישכח ע"ג המטה ויגנבו (טו) כלי כסף וחף כזמניו ללא עמון אותם בקרקע כ"כ הסמ"ע ודלא כמבגרת הזולתן . (טז) דבר שלא למד מעולם עכשיו שנהגו לכתוב גמרא ומשניות ושאר ספרים שהוא נריך עיון גדול מי שלא ראה ח"תן מעולם אין לו ליבט בו : (יז) אם רמיהן ומניחן פי' מחזיק אותן לעצמו משום דהם חזקין לקנותי' חבל סופרים : (יח) דא"כ כ"ד משום שהוא משיב אבידה הרי הוא בחזקת כשרות ואין חושדין אותו . (יט) שומר חנם ובמנא אבידה ומוכרו דאו מותר להשתמש בדמייה' ה"ה ש"ס ומ"מ כל זמן שלא שומם בו לא הוי כסואל להתחייב באוכסין : (ך) בלא שבעה כיון שהנויא ברשות וכ"כ דאשכרן ומהפכר שקיבל החכילן דאין בעל אבידה יכול להשביעו כמה קיבל וכמה הנויא . (דא) ועשן בעל המניאה ואם עשן ראיתי שהגבתה חכי כיסין שלי אין זה כרין אבידה אלא כשאר עושן ונטעו ונ"יך לישבע שלא מנא חלף אחר :

רסח (א) שהוא עומר נגדן ולא כשמהלך אנה ואנה . (ב) כסימטא . א"כ פי' קרן זוית הסמוכה לר"ה והוא העקר לרבי' למשוך לתוכה הנרכי' לנחת מפני הדחק וכן נדי' ר"ה והינומה שהוא כנגד הכתיס מה"ס (ג) אבל העומר בר"ה . א"כ הטעם משום דהרב' צ"ח רגילין לעמוד סס ואין לאדם סס ד"א מותרת : (ר) חנרו של אדם וכו' פי' אפילו חינו עומר נגדו כיון שהיא משתמרת כ' הש"ך בשם הר"ס וכו' דחנר סוף לדין הנח לה קודם יאום כיון שכל לידו באכורא לא קנה . (ח) שחיו רגיל לנח ואם אבד הכותי' מצות נכית ישראל לא קנה לו חניו כיון דאינו

ואוכל בגון פרח וחמור טטפל בהם י"ב כרש כיום המציא' ושוכרן ולוקח שכרן ומאכילן . ואם היה שכרן יותר על אכילתן הרי היתר לבעלי' : זכ' תרגול מוכר ביציה וטאכילן כל י"ב כרש מכאן ואלך שם רמיהן עליו והרי הם שלו וישל בעלים בשותפות כרין כל חשם מחכירי' . כ"ג מצא עגלים וסייחים של רעי' ביטפל בהם ג' חרשים ושל פטם ל' יום : כ"ד אוזים ותרגוליים זכרים גרולים מיטפל בהם שלשים יום קטנים ביותר וכל דבר שטיפלו מרובה משכרו טטפל בהם ג' ימים . מכאן ואילך סוכרין בכ"ד י"ח (יח) רח"כ כ"ד ויכול לשומן ולקחן באותן הדמים . כ"ה מה יעשה בדמים ינתנו למוצא וישל רשות להשתמש בהם לפיכך אם נאנסו חייב לשלם ואף על פי שלא נשתמש בהם שכיון שיש לו רשות להשתמש בהם הרי הם אצלו כשאלוים . בר"א שיש לו רשות להשתמש בהם ברמי אבידה מפני שטרת להיטפל בה אבל אם מצא מעות לא ישחמש בה' לפיכך אם אברו באונס פטור שאינו עליהם אלא כשומר שבר . וכבר נתבאר סעיף ע"ז ד"ח וס"ל דאינו חלף (יט) שומר חנם : כ"ו כל אות' הימים שמיטפל באבידה קודם שימכרה בבית רין אם האכילן משלו נוטל מהבעלים (ך) בלא שבוע מפני תיקון העולם : כ"ז המוציא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם שאם אתה אומר ישבע יניח המציאה וילך לו כרי שלא ישבע אפילו מצא בים (דא) וטען בעל המציאה ששני ביסים קשורים היו ואי אפשר שימצא האחר אלא אם כן נמצא האחר הקשור עמו הרי זה לא ישבע :

רסח דין קנייה בחצירו וד' אמותיו וכו' סעיפים :
א' כל מציאה שאמרנו שהיא של מוצאה אינו זוכה בה שתניע לירו או לרשותו אבל אם ראה את המציאה אפילו נפל עליה וכו' אחר והחוק בה זה שהחזיק בה זכה בה . ודוק' נכרות הרבים אבל במקום פ"ב אמות קנות קנה ולא גרע משום דנפל עליה ודלא כיש חולקין : ב' ארבע אמות של אדם (ה) שהוא עומד בצדן הרי אלו קונים לו ואם הגיע המציאה לחוף ארבע אמות שלו זכה בה חכמים תיקנו רברוח כדני שלא יריבו הכוצאים זה עם זה בר"א (ב) בסימט' או בצירי' ר"ה שאין הרבים דוחקין בהם או בתוך שרח שאין לה בעלים (ג) אבל העומר בר"ת או בתוך שרה חבירו אין ארבע אמות קנות לו ואינו קונה שם עד שתגיע מציאה לירו . כ' כנאו' כאחד לתוך ד' אמות או ששנים שיהם ונכלה המניאה תוך לרכב אמותיהם קנו פניהם : ג' (ד) הצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ואם נפלה בה מציאה הרי היא של בעל החצר (ה) במה רברבים אמורים בחצר המשתמרת . ואין חנרו קונה לו אלא כיווד במניאה או דחסיק מדעתיה אבל בדבר (ו) שאינו רגיל לנח אין חנרו קונה לו אף על פי שנאה פניהם לשם וכן אחר ונטלה שם זכה הואיל ונ"ך ידע בעל החצר במניאה אחר שם קודם שזכה בה השני . (ועיין לעיל סימן רל"ג סעיף י"ח) . ואם שומר אחר

ועי' כ"ט
ה"ה יאר
ק"ה ג'

מאמר קרישין הלכות אבירה ומציאה רסמט ער רעא חשן המשפט קבח

הביא חמורה בכול לחמורו של שמעון ונא שמעון ואמר תקנה לי חניני ונא ראונו אחר כך ולקחה י"א דוכה ראונו דמאחר (ז) שאינו מציאה גמורה כי בעל החמר נרד לקנותה לא זכתה לו חניני וי"א דוכה בעל החמר ואם א"כ בל חמורה לחמורו של ראונו ואמר תקנה לי חניני וקנאה שמעון וראונו אינו רונה ליתן החמורה לשמעון כי אמר שחמורו קנה לו ושמעון טוען ממה נפשך תתן לי החמורה הראשונה או הפנייה (ח) אם כבר נפסק הדין במעשה הראשון א"כ הו המעשה השני לחור והמוניא מחמורו עליו הראיה אבל אם לא נפסק הדין בראשונה עד שאירע מעשה שני נרד ראונו ליתן לשמעון מהולה אחת ממה נפשך : אבל בשדה ונגה וביוצ' בהם אם היה עומד בצד שדה ואמר זכתה לי שרי (ט) זכה בהם ואם אינו עומד שם או שהיה עומד ולא אמר זכה לי שרי כל הקורם זכה : וי"א דנעומד צד פלה לסוד סגיו וע"ל סימן ד' : ד ראה אחרים רצים אחר המציאה והרי היא צבי שבור או גוזלת שלא פרחו אם היה עומד בצד שדה שהם בתוכה ואלו היה רץ היה מניעין ואמר (י) זכתה לי שרי וזכתה לי שדה ואם אינו יכול להגיען הרי אלו בצבי שהוא רץ צדרכו ובגוזלת המפריחים ולא אמר בלום אלא כל הקורם בהם זכה ואם נתנו לו במתנה הואיל (יא) ואחר הקנס לו וחרים סחגלגליס בתוך שדה קנה שדה ואם היה צבי (יב) רץ בררבו וגזוליו מפריחים לא קנתה לו שדה : ה קטנה יש לה חצר ויש לה ר' אמות אבל קטן אין לו חצר ואין לו ד' אמות :

רסמט המגביה מציאה לחבירו ואם הגביהו חרש ופקח וכו' וסעיפים :

א (ה) המגביה מציאה לחבירו אף על פי שלא אמר לו כלום זכה בה : ב (ג) שנים שהגביהו מציאה קנאוה שניהם : ג דגביהו לו חרש או שוטה או קטן לא קנה הפקח לפי שאין להם דעת הגביהו חרש ופקח באתר פתוך שלא קנה חרש לא קנה פקח והחוטפה מירס זכה ומיהו מה שביד כל אחר קנה ואם היו שניהם חרשים תקנו חכמים שיקנו כרי שלא יבואו להתקוטט : ה טלית שמונח חציה על גבי עמוד שגובה ג' טפחים וחציה על גבי קרק' ובא אחר והגביה ראש אחר שעל גבי קרקע וניתק ראש השני מע"ג עמוד ונפלה ע"ג קרקע קנה ביון שראש האחר ערין הוא בירג וראש השני היה מונח בכתו שלשה טפחים מהארץ אבל אם לא היה ראש השני ערין בידו בעוד שהטלית באויר לא קנאה ופע"י שהי' מונח בכתו ג' טפחים (ג) ביון שעתי כולה בארץ וכן אפילו ראש האחר בידו ולא ניתק ראש השני מע"ג העמוד לא קנה אע"פ שאלו נתקו היה מונח בכתו ואם טלית מונח על גב דף והכה ועלה מכתו ג' טפחים קנאו אבל אם לא עלה טבח הכאתו למעלה אלא נפל לארץ אפילו שהדף גבוה שלש טפחים לא קנה : ו היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו זכה לי בה (ה) כיון שהגביהו לו קנה הרוכב ואף על פי שלא הגיע לידו : (ה) ואין המגביה חזן ליתן לנרכי הגביהתיה אפילו כמורה בידו ואם אמר ליה (ו) תנה לי ונטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה הנוטל ואם משנתנה לרוכב אמר אני זכיתי תחילה לא אמר כלום (ז) ראונו שאמר לשמעון קנה לנו ביד חמורה פלונית והלך שמעון וקנאה ואח"כ אמר דקנאה לעמנו י"ח נרדך לחלוק עכ ראונו דהוה ליה כמגביה מציאה לחבירו וי"א דתס לחיה לראונו דמים וכה שמעון במה פסקה וחס נתרנה לקנות לטניהס הו ליה כחלו זכה לטניהס :

ער מציאת חש"ו ובתו ועבדו ושפתתו ואשתו ופועלו וכו' ג' סעיפים :

א (ח) מציאת חש"ו אין בה משום גזל אלא טפני דרכי שלום לפיכך אם עבר אחר וגזלה מירס אינה יוצאה בריינים : ה דוקא מציאה שאין דעת חמרת מקנה לו הכל סכינות של קנין וכוונתו (ב) מוניאין בדיינים : ב מציאת בנו ובתו (ג) חספוכים על שולחנו אף על פי שהם גדולים ומציאת בתו הנערה אף על פי שאינ' סומכת על שולחנו ומציאת עבדו ושפתתו הכנענים ומציאת אשתו הרי אלו שלו וה"ה אס הרייחו כחמורה או במלחכה אבל אם מת (ה) אינו מיריש מלאכת בן אחר לשאר יורשיו (ה) אבל מציאת בנו שאינו סומך על שולחו אע"פ שהוא קטן ומציאת עבדו ושפתתו העבריים ומציאת אשתו שהיא כגורשת ואינה כגורשת אינה שלו : וחס נתני מתנה לקטן הסומך על שולחו אינו של אביו אלא (ו) כנו הגדול (ז) יתום הסומך על שולחו אחרים מניחתו לעמו : ג מציאת פועל לצצרו אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה חוס ואין צ"ל אם א"ל ערוד עמי היום אבל אם שכרו ללקוט חרש הגרם הנמצאים באגף חרי מציאתו לב"ה ואפילו מצא כים מלא ריגרים : וי"א דה"ה שכרו בתם ומראה לו ללקט מניאות :

רעא מציאות בהמה ושט"ח ושובר וגט אשה וכו' סעיפים :

א שנים שראו גמל או חמור של מציאה וקדמו שניהם והנהיגוהו או משבוהו או שהיה אחד מנהיג ואחר כושך קט שניהם במר"א בהמה אבל בגמל אם היה אחר מנהיג ואחר מושך קנה אבל לא המנהיג : ב כחמת מציאה שקדם אחד ואחז בכסירה לא קנה ער שיש שוך או יתהוג (ה) וכן בנכסי הגר אבל קנה המוסירה לכרה : ג חיה א' רוכב והשני אחזו במוסירה הרוכב קנה הבהמה והמוסירה שעל לחיי הבהמה בלבר וזה שאחז במוסירה קנה ממנה מה שאחז בידו ושאר המוסירה לא קנה שום אחר מהם : הו ב' רוכבים קני סניהס היה אחד רוכב ותקן מנהיג קט מנהיג ויתלקו : ד דין מציאת שטרות ושוכרים נתבאר בסימן פ' ה' דין מציאת גט נתבאר בטור אבן העזר סימן קל"ב וסימן קנ"ג :

האינו רגיל להיות ולא ידע מזה (ז) שאינו מציאה גמורה כיון דלא ספק דמים גס סמא לא איתרמו ליה זוני למיקניה ביה * (ח) אם כבר נפסק הש"ך חולק וכו' אע"פ שפסק מן הדין נרד ליתן לו חמורה א' ממ"כ ודוקא כשאירעו שני המעשים כחוס א' שניא מכת אים א' אבל אם לא בא מכת אים א' כיון דכ' גבתי כנהו א' א' ממ"כ על הנכסים : (ט) וכה בהן והיינו כמות או כלים דהוה הוא משומר ע"י עמידתו פס : (י) זכתה לי שרי בצבי שבור אלוכל רכ"ע דכ"ל זכתה לי שרי * (יא) ואחר הקנס לו כיון דדעס הכותן רונה להקנות לו אלים קנייתו וקנהו חנינו אף ע"פ שרץ אחריו ואינו מניע * ואם א' הפקיר דבר וורקו לתוך חמר חבירו דינו כמטנה וזכתה לו חנינו אע"פ שרץ אחריו ואינו מניע : (יב) רץ כלרכו ואם עמד בקרוב לו סיכול לתופסו שלא זרן מהשלה קנהו אף על פי שאינו שבור דמקרי לו משומר בזה :

רסמט (א) המגביה מציאה לחבירו : * פי' שאמר סחגביה מציאה כדי לזכות לחבירו * והש"ך חולק וכו' דאפילו

לא אמר כלום אם מודה שהיתה כוונתו לכך וכ' שמוסקים : (ב) שנים שהגביהו ופתי' שניא ראונו והגביה ראש א' ואח"כ בא השני והגביה ראש השניקנאו : שניהם * (ג) כיון שעתי כולה באר' ל' ד קאמר לא כלומר כיון דהיה חרד ירדתו ליכול ולא היה מחויב בה כלל בהיותו כולו באויר (ד) כיון שהגביה לו : * פי' שהגביה סתם ולא אמר בפירוש בשעת הגזבה או קודם לכן לעממי אני מגביה אותה ובמגביה מעמנו כ"ל אני מגביה לחבירו דאז א"י לחונו ולא במגביה סתם והש"ך חולק וכו' כשמגביה מעמנו (סתם לכורך חבירו) אכ"ל כלום וגם חולק על מ"ש בס"ק שאח"ז ע"פ : (ה) ואין המגביה כאמן : * פירש דזכה החלוק בין א"ל חבירו להגביה לו וכי' מגביהו מעמנו לכורך חבירו דמגביה מעמנו לכורך חבירו בתם אף אם אחר שהגביהו אמר שמגביה לכורך חבירי כאמן א"כ לחזור ולומר משעה הייתי כך און שלא להשביע אמר כן : (ו) תנה לי דחבירו עמנו דאמר ליה תן לי לא ביקס לזכות בו קודם שיכח לידו ומ"ה אף אם באמר לזכות המגביה היה שהגביה לחבירו כשליחתו ים בידו לחזור בו ע"ל שיכח לחבירו בידו : (ז) ראונו שאמר לשמעון וכו' ע"ל סימן קס"ג ס"ד מזה :

ער (א) מניאות חש"ו : * הש"ך בשם תפוח מני"ט אם

גזל מהקטן דבר ספקה לו מדרכין כאן ע"י מתנות ע"מ אכה ונזאה בדיינים ורבינו ע"כ ה"ע שסכירות שאחד חייב לקטן מוניאין מנו בדיינים : (ב) מוניאין בדיינים היינו מירדו הכא לקחו מירו וכ' ה"ע ס' סכירות שאחד חייב לקטן מוניאין בדיינים : (ג) הסמוכים על שולחנו כדי לשלם טוב לפי שעה עמו טובה סמוך אותו שאינו מחוייב למכסכו כ' א' ע"ו פניה מש"כ א' חוס המכרכים אחותיהן אחר מיתת אביהם דמחוייבים לפרכה מ"ה מניאתן לעגמן * (ד) אינו מוריש אף שכבר הרייח כחמורה או שכבר נעפה המלאכה וה"ה כשמכח מציאה ולא תבעו אביו בחייו אינו מוריש * (ה) אבל מניאות בנו וכו' צטור כ' ג' מניאת בתו שאינה סמוכה על שולחנו אפי' הן קטנים וכו' לדאין לאינה דמות בה כנון שהשיאה בקטנותה ונתאלמ' או כהגרה מן הסוהין (ו) כנו הגדול דאיכא למימר הכותן הקפיד להיות דוק של הנו מש"כ בקטן מסתמא אינו משומר בידו וולת אביו השומר וכתנו לקטן ארעיתיה דאביו : (ז) יתום הסומך הסעס דאם לא יזנו הוא יזנו אחרים משוט מנוה רבה מנויים לזוכו * :

רעא (א) וכן בככסי הגר הטעם בשניהן כיון דאין דעת חמרת

מקנה אותן * (ב) היה אחד רוכב : * וכו' חתם מוס"ס כ'אן כדעת הרמב"ם דנרכינה לצד קונה ולא כן דעת הרא"ש וכו' ע"פ ולעב"ד נראה דגם הרמב"ם כ"ל הכי דמוכח כן בגמרא דמנהיג עדיף מרוכב לפ' ז' קשה על מ"ש המחבר לעיל בסומן קנ' דעת הרמב"ם וקונה את הנהמה נרכינה אפילו קרא להוכישה במקל וכו' משמע דרוכב עדיף ואין לומר דהכישה במקל גרע ממנהיג ו"א דהא המחבר כ' כ"מ פי"ו מהלכות גזלה דקרא לה א' הכישה היינו מנהיג ודוחק לומר שחור שחבורו ע"פ אמ"ש כ"מ א' וס' דלרכוב היינו מנהיג נרגליו וכו' ע' :

שולחו אע"פ שהוא קטן ומציאת עבדו ושפתתו העבריים ומציאת אשתו שהיא כגורשת ואינה כגורשת אינה שלו : וחס נתני מתנה לקטן הסומך על שולחו אינו של אביו אלא (ו) כנו הגדול (ז) יתום הסומך על שולחו אחרים מניחתו לעמו : ג מציאת פועל לצצרו אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה חוס ואין צ"ל אם א"ל ערוד עמי היום אבל אם שכרו ללקוט חרש הגרם הנמצאים באגף חרי מציאתו לב"ה ואפילו מצא כים מלא ריגרים : וי"א דה"ה שכרו בתם ומראה לו ללקט מניאות :

רעא מציאות בהמה ושט"ח ושובר וגט אשה וכו' סעיפים :

א שנים שראו גמל או חמור של מציאה וקדמו שניהם והנהיגוהו או משבוהו או שהיה אחד מנהיג ואחר כושך קט שניהם במר"א בהמה אבל בגמל אם היה אחר מנהיג ואחר מושך קנה אבל לא המנהיג : ב כחמת מציאה שקדם אחד ואחז בכסירה לא קנה ער שיש שוך או יתהוג (ה) וכן בנכסי הגר אבל קנה המוסירה לכרה : ג חיה א' רוכב והשני אחזו במוסירה הרוכב קנה הבהמה והמוסירה שעל לחיי הבהמה בלבר וזה שאחז במוסירה קנה ממנה מה שאחז בידו ושאר המוסירה לא קנה שום אחר מהם : הו ב' רוכבים קני סניהס היה אחד רוכב ותקן מנהיג קט מנהיג ויתלקו : ד דין מציאת שטרות ושוכרים נתבאר בסימן פ' ה' דין מציאת גט נתבאר בטור אבן העזר סימן קל"ב וסימן קנ"ג :

מאמר קדישין

חשן המשפט הלכות פריקה וטעונה רעב

הלכות פריקה וטעונה ודין הולכי דרכים

רעב דין בהמות או ספינות שפגעו זה בזה וכו' י"ח סעיפים :

א מי שפגע בחבירו בדרך ובהמתו רובצת תחת משאה בן שהיה עליה משא הראוי לה בין שהיה חתר ממשאה חרי זה מצות לפרוק מעליה שנאמר עזוב העזוב עמו : היה דרך הנהל' לרנון תמיד פחת משאם או פסח עומדת תחת מסאה אינו חייב . ולא יפרוק ויניחנו גבהל וילך אלא יקום עמו (ה) ויחזור ויתן משאו עליה שנ' הקם הקום : ואם הגיעו גבהל ולא פרק ולא טען ביטל מצות עשה ועבר על מצות לא תעשה שנאמר לא תראה את חמור אהיך . ב היה בהן זהבהמה רובצת בין הקברות אין מטמא לה . ג וכן אם היה זקן שאין דברו לפרוק ולטעון הואיל ואינו לפי כבודו פטור : זה הכלל כל שאלו היתה שלו היה פורק וטעון ה' חייב לטעון ולפרוק בשל חבירו ואם היה חסיד ועושה לפניו משורת הדין אפילו היה הנשוא הגרול וראה בהמת חבירו רובצת תחת משאו של תבן או של קנים וביוצא בהם פורק וטעון עמו . ויש חולקין בזה כמו שנתבאר לעיל סוף סימן רס"ג . ד פרק וטעון וחזרה ונפחה חניב לטעון ולפרוק פעם אחרת אפילו טאח פעמים שנאמר עזוב העזוב הקם תקים : לפיכך צריך לדרות עמו עד פרסח א"כ אומר לו בעל המשא איני צריך לך : ה טאימתי יתחייב לפרוק ולטעון עמו משוראהו דאי' בפגיע שהרי נאמר כי תראה : ונאמר כי תפגע ונבמה שיערו חכמי' שהיה' ביניהם רס ו אמה ושני שלישי אמה שחוא אחר משבעה ומחצה בטיל היה דחוק טמנו יותר מזה אינו זקוק לו : ו מצוה מן החור' לפרוק עמו בהגם (כמו באבדה) וע"ל סימן רס"ה) אבל לטעון עליו ה' מצוה ונזטל שכרו וכן בשעה שמדרה עמו עד פרסח יש לו שכר : ז מצא בהמת חבירו רבוצה אף על פי שאין הבעל' עמה מצוה לפרוק מעלי' ולטעון עליה שנאם עזוב העזוב הקם תקים מכל מקום א"כ למה נאמה עמו שאם היה בעל הבהמה שם והלך וישב לו ואמר לוח שפגעו בו הואיל ועליך טעונה אם רצית לפרוק לברך פרוק הרי זה פטור שנאמ' עמו ואם היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב לטעון ולפרוק לברו : ח בהמת כותי והמשא של ישראל אם היה הכותי מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה ואם לאו חייב לפרוק ולטעון (ב) שישם צער ישראל : ט (ג) וכן אם היה הבהמה של ישראל והמשא של כותי חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל . אבל בהמת כותי ומשאו אינו חייב להיטפל בו אלא משום איבה : יום אומרים לפרוק חייב אפילו אין הכותי עם משום נער בעלי חיים דהוי דחוריית' וכן ככל מקום דפטור לפרוק מ"מ משום נער בעלי חיים יענה חייב (ד) ונספח מינה מיכול לקבל שכר : יא הפוגע בשנים אחר רובץ תחת משאו ואחר פר' מעליו ולא מצא מי שוטעין עמו מצוה לפרוק בתחלה משום צער בעלי חיים ואחר כך שוען . ברא' כשהיו עניהם שונאים או אוהבים אבל אם היה אחר שונא ואחר אוהב מצוה לטעון עם השונא תחילה כדי לבקש את יצרו הרע : (ה) ודוקא בטמא בעלמא דלא עבד איבורא חלל אם עבד איבורא וכו' ונאמר מסוכ פטור עכירה אין נדך לטעון עמו כדי לכופ נירו דהא יפה פוסק ספיקו . יא השונא שנאמר בתורה לא מאומות העולם הוא אלא מישראל וחי'אך יהיה לישראל שונא והבחוב אבד לא תשנא את אחיך בלבבך . אמרו רבנן בגין שראו לברו שעבר עבירה ודתרה בו ולא חזי ה' מצ'ה לשנאותו עד שיעשה תשובה וישוב ברשעתו ואף ע' שעדיין לא עשה תשובה אם מצאו גבהל במשאו מצוה לטעון ולפרוק עמו ולא יניחנו נושא לבות שמא ישא בשביל פטונו ויבא לידי סכנה והתורה הקפידה על נפשות ישראל בין רשעים בין צדיקים טאחר שהם גלויים אלה' ומאמינים בעיקר הרת שנאמר אמור אליהם ה' אני נאם ה' אם אחסין במות הרש' כי אם בשוב רשע מדרבו וחיה : יב (ו) חמורים שרגליו של אחר מהם רעויות אינם רשאים חביריו להקדים ולעבו' מעליו נפל רשאים לעבור מעליו יג היה אחר טעון ואחר רבוב (ז) והדרך צר מעבירים את הרבוב מפני הטעון אחר טעון ואחר ריקן מעבירין הריקן מפני הטעון שניהם טעונים שניהם רובכים שניהם ריקנים עושים פשרה ביניהם . יד וכן שני ספינו' העובר' ופגעו זו בזו שתיהן עובר' שתיהן טובעות ואם

ע"י ג' ג' א"ת
יחזיקו עליו
לפי ג' ג' א"ת
היה חייב
לפרוק מעליו
לפי ג' ג' א"ת
היה חייב
לפרוק מעליו

רעב (א) ויחזור ויעשו . א פי' כשהוא רובץ תחת משאו

שיתק המשא ממקומו שהניחה מתחלה ע"ג החמור או יפרוק המשא מאותו מקום ויחזור ויעטנו למקום החמור פרגילין להסת צו המשא . (ב) משום נער ישראל דאם לא שייכו לטעון אף הישראל יעטרך לשהית שם : ומיהו מותר לקבל עליה ג' שכר . (ג) וכן אם היתה צהמה . א כלל דמונת פריקה פחייב לפרוק בחנם אינו אלא בפסטיהן של ישראל הבהמה והמשא מפ'ה כתב החיוב משום נער ישראל ומותר לקבל עליה שכר . (ד) ונ' מיכול לקבל שכר כת' הסמ' ע' לאפוקי מה שהוא עליו לטענות משום מטה כגון פריקה ודין ולימוד תורה וכו' וכו' צו דאסור לקבל עליה שכר אף אם ירבה ליתן לו וגם אפילו בזה הוא אסור לתלות הפריקה בהשכר ולומר אם לא תתן לי שכר לא אפרוק דאף אם לא ירנו ליתן לו הנעלים שכר חייב לפרוק משום נער בעלי חיים : (ה) ודוקא בשוגא דעלמא פי' שהקטעו ועשה עמו דבר שלא כהוגן מ'ה שונאו וכו' מיו חו' ל' לכוף את יגרו הכ' חולק וכ' אפילו בשוגא עבר עבירה ול' להלכה כרמב'ן ונ' וכו' ומור' כ' וסמ' ע' וכן מוכח מהתוספת דפרק א' מ' ועיקר הטעם כ' ל' דכיון דנער בע' ח' מדאוריית' א"כ פריקה עדיף שהיא מדאוריית' ואוליין לחומר' ככל הפוסקים הנ' וללא כהרמב"כ וכו' . (ו) חמורים שרגליו של אחר מהם וכו' ומכאן י' ראייה שני עיר אחד שנסעו וה' סתם חכורות אנשים שנסעו יחד בעגלות וננסרך לעגלה א' לתקן דבר א' בעגלה או בכוסים ולפחות עבור זה קנת בדרך סכל החכורות יפה עמו ולא ימאחו לבר כמו באשים עם חמוריהן דכספין זה : (ז) והדרך נר מעבירין . א כ' הכמ' ע' דמירי שהרכוב והטעון הולכין בדר' יחד זה בדר זה וכספין לדרך נר מעבירין את הרכוב ונ' הרקן מפני הטעון וכו' ודבריו נ' ע' דהא מוכח אפי' ב' בטנים פוסקי' בדרך יחד ונ' ע' ל' לתקן איזה דברים בעגלה או בכוסים נריכים העגלות החמורים להמתין עליו וכו' אין חילוק בזה אם ילך זה קודם או יחז' ואין דרך עולם לרקדק כך אם ילך זה קודם לזה או אחריו מ'ה נא הע' לתקן הדבר וכ' דהתוספת מירי פטועין זה בזה ונריך לאחד להמתין עד שיטעור חבירו וכספיהם טעונים או רכובים יעשה פסדה בניהם ויטלו שכר זה לזה וכן משמע בתוספת' דקאמר דין זה מ'ם א' ח' נכעין י' ד קודם הדין מ'ם נכעין זה ומשמע עם טענה ככל עמון מ'ם מקודם ומש'ה כ' הרב ע' ע' דגם בזה יפלו שכר זה לזה ואין טעם לחלק ביניהם ומה שהקפס' הכמ' ע' על הרב של' כ' לשון תדחה כמ'ם נכעין פ'ח' ז' ל' דלקימן מירי שגולים בנעלה גבוהה וכנעו זה בזה ואין ברירה בידם כ' ח' שהחד חוזר לחת ריו כדי שיטמא חביריו מקום לעבור מ'ם כתב לשון תדחה משא' כ' הכא מירי ס' ל' לחזו' לחמוריו חלל להמתין עד שיטעור חבירו מ'ה לא כתב לשון ודחה וכו' . (ח) תדחה קרובה ר' ל' א' קרובה לטעות וכמעט שתחזור להחריה תמנא לחברתה מקום לעבור בנדה מ'ם מעבירין ודוחין אותה הקרובה ולא החחרת . (ט) ועמד עליהם גיוס כ' הכ' ח' נראה אף אם טרפו מוקנתם בלבד מחחר שהיו כלם בסכנה שא"י לברוח מפניהם הלכך כולל הימים ליתן לזה ומחשבוין לפי מחונם ומרס' ל' כתב דוקא ביכולין להניל ע'י דרחק אוי הדין כמו שכתב הכ' ח' משום שכ' ח' מחוייב להניל את חבירו וא' כמה שאינם רונין לדחוק ולטרוח להניל ארפתא דהכי שיחלקו ביניהן לפי ממון אבל אינם יכולין להניל אף ע'י הדח' פסיקא שהפקר הוא ואין לדמות גיים לגזול ולכסות . (י) הדרך שלל יסתכנו מהכי החיות וליסטים מ'ה מחשבוין חני לפי הממון בשביל ליסטים וחני לפי הנפשות משום חיות שהיו סכנת נפשות והא' דכ' חמור'ם לעיל בסיומן קס"ג וכן אם טעו חכורה וכו' גובין לפי הנפשות מירי בדליכא פוללי' הנאים בשביל ממון או מדכת המור'ם לעיל וכן משמע דקאי על המטעב משמע אף לפי הנפשות : (יא) ממנה החמרים ונראה שם כזמנינו כשנסעים יחד מעיר לעיר על הידיד וכו' ואי' חיילות לשוללן הולכין בזה אחר ממון וה' ח' ח' נריכין לסלוח סליח לתור להה הדרך נטוח מפני שוללים אם לא שיש סכנת נפשות פאו יגבה חני לפי נפשות חס' לא שיש בין החכורות מנהג קבוע ידוע פילכו אחריו . (יב) להתנות ביניהן . כתב מהרש"ל אפילו בלא קניין כמו פותפין . (יג) שאינה הולכת באתו זמן פי' כגון בנין שהנהר גדול מהפגרת סלגים וגפמים אין מדרך הכפכים להתרח' משפת הנהר אלל מלא חבל א' ונתפרי שהמים חמרין אין הספינה יכול לסוט נטוח אלל פסת הנהר ומריכים להתרחק נפסת הנהר וכו' וכו' ל' בניסן כמו שהולכין בתפרי . א ע"פ

בזו אחר זה עוברת . וכן שתי גמלים העולים במעלה גבוהה ופגעו זו בזו אם עברו שניהם בבת אחת נופלים ואם בזה אחר זה עולים ביחד הם עושים טעונה ושאינה טעונה תרחה שאינה טעונה מפני הטעונה קרובה ודחוקה (ח) תרחה קרובה מפני שאינה קרובה שתיהן רבוקות או שתיהן קרובות או טעונות הואיל וכולן בדוחק א' הטל פשרה ביניהם ודם מעלים שבר זה לזה ובוה וביוצא בו נאמר בצדק תשפוט צמיחך . כו שיירא שתנתה בכרבר (ט) ועטר עליהן גיים לטרפה ופסקו עם הגיים טכון מחשבין לפי טמוג' ואין מחשבין לפי נפשות : ואם שכרן חזיר לפניהם להוריעם (י) הדרך מחשבין לפי טמון ולפי נפשות ואל ישנו (יא) ממנה החמרים . כזו רשאים החמרים להתנות ביניהם כל מי שתאבר טמנו חמור מבני השירא מעמירים לו חמור אחרת ואם פשע הוא ואברה אין חייבים להעמיד לו אברה חמורו נאמר תנו לי דמיה ואיני רוצה ליקח חמור והריני שומר עמכם אין שומעין לו אלא מעמידין לו חמור אחרת כדי שיודרו עצמו וישמור בהמתו ואפי' היתה לו בהם אחרת בשירא שיותר מוסר נפשו לשמור על שנים . יז ספינה שהיה המהלכת בישועמר עליה נחשול לטובעה והקילו ממשאח פחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי טמון ואל ישנו ממנה הספנים . יח רשאים הספנים (יח) להתנות ביניהם כל מי שתאבר לו ספינה מעמירים לו ספינה אחרת פשע בה ואברה לו שפירש למקום (יט) שאין הולכת בו באותו זמן אין חייבים להעמיד לו . א ע"פ

חשן המשפט הלכות הפקר ונכסי הגר רעה רעי מאמר קדישין

מזה והוא החזיק בפנימי שהחזון משועבד לרשימת הרגל של הפנימי מ"ה נקנית גם החזון מש"כ כשאינו לפנים מזה או בפני סדות הנ"ל • (ז) הנל"כורה פ"י כורת אדם או חיה ועוף שיש בהם כוונת מסחר נזירין ומ"ה אפילו אין בהם חמה על חמה וגם אינה נגד הפתח קנאה זו • (ח) אם יש לגר ט"ח ל"ד פ"ח קאמר אלא ה"ה שטר מסכנתא ואכל ממנה פירות כדון משכנתא • (ט) או בעדים היינו שמת תוך זמנו והפ"ך כתב ה"ה בכת"י זכרון סגובה מן היורשין • (י) ככל ליכרע מן היורשין ואינו כפרע אלא בסכומה (יא) אנו ענמם בכ"ח דמוד שמת הגר כמת לקידו מעליהם וזכו ענמם כיון שהם גדולים (יב) ובראשונה לא קנה הטעם כיון דלא החזיק אלא מחמת שמת ואח"כ כששמועו שאין שמועתן אמת כמתלקו מחזקתן כקפס מהם לגמרו •

הלכות נחלות

רעי (א) לאינו שלמת • א* ודרשונן ליה מרכתיב ונתתם את נחלתו לשחרו ואינו הוא שחרו יותר מאחיו וכן כולם כתב בתשובת שב"ע נראונו שכתן לבתו שטר ה"ו ואח"כ מתה בתו תוך שנה רחשונה מחייב הנפל להחזיר הכל לאחיה וגם שח"ו ומתנות שכותכין להחתן בין קודם לנשואין ובין לאחר הנשואין א"כ להחזיר ומתנות הכלה קודם הנשואין נריך להחזיר ולאחר הנשואין וגם אינו וואר"ף א"כ להחזיר וכו' עכ"ל מובאר נש"ע א"ה שכתבה השכיה נריך להחזיר חני נרן ושחרוכים כתבונם ב"מ ומלבושים שלה נריך ג"כ להחזיר החני ונרכי קבורה מוסל על הבתל לבדו ליתן אף שמחזיר לירשיה חניה ועוד כתב בראובן שהיה לו ב' בנים ובת"א כפואה וכתן לה שח"ו ככהוג ומת ראובן וקודם חלוקה מת אחד מהבנים בלא ז"ק יש לה חלק ואם לא נמנע בעובן ראובן כדי פריעת כל חוב של שח"ו א"כ היורשים ליתן יותר כ"א העובן של ראובן ולא מחלק האח שמת כיון דהוי ראוי ואין החוב משתלם מהראוי כ' ככפר דת אש ראובן שמת והניח בנים ונכות והבנים סלקו את הנכות עבור שח"ו ככהוג בסחרות וחובות וכשאר ביד הבנים עדיין חזקת נכות ונתעורר ביניה קטעות שהנכות אומרות שהחזקות הוא מעלעלן ויש להם ג"כ זכות להשתמש בו למכור סחורות • וע"ש מהעל"ב בראוי שיש להנכות דין קרקע כ' תשובת מעיל נדקה ע"ד הבית של ראובן הניקח מן הכותי א' במק"מ ועירו שם ותקנות הפררה בחותו העיר על הבתים הכלקחים מן הכותי שכל זמן שיבואו ב"ה ההוא או גואלו הדר תחת אותו הפררה וירנה לפדות הבית בעד מחזיר כסף שנתן הישראל ויש בזה תנאים באם בתוך הזמן שהבית תחת ידו החזיק הישראל יסוד הבית או מאז יופמד לו ולורשו וטוב אין לו כדיון וכו' העלה הגאון שיש לו דין קרק' ע"ש ומסיק הרי כהגו חכמי' ממה שנים ואין פוס פונה ומכנף לחלק מהם לבכו"ש"ו ומסתמא אדעתא דמנהגא כתבו ובלשון הריוס נקרא קרקע וכו' ועיין בתשובת דמ"א וס"י בסיומ' כ"ג • ומענין חזקת השוק הכפרכים מן האומות אם נקראו קרקע בתשובת סיומ' מ"ו מהרש"ד"ס ר"ך מהר"י ט"ל משפטי שמואל ל"א ועיין בתשובת מעיל נדקה דף כ"ה ע"א חלוקים בדיון שח"ו בין בני אשכנזי ופולין וגם דף כ"ה ע"א האריך בדיון המוריש ככסיו לבתו ואחריה להקצא ע"ש וע"ש דף כ"ט ע"א בדיון ח"ו לבני אשה מעלה הראשון והאריך בזה • וגם דף מ"ו ע"ד כתבאר בדיון המחייב לישבע לפני ב"א אם יוכל לישבע לפניהם יחד ומסיק דודאו אם שניהם רונים ממנו שישבע לפניהם או ישבע לפניהם כאחד בין שאומר שנועה לא לך ולא לך בך שאומר שנועה לא לך אלא שיש חילוק בכייהו לענין קרבן שנועה וכיון שכן ראוי לכל ב"ד ישראל למעט בסכומה ומאי נ"מ לדידהו ואפילו בכ"א התובע מ' טענה טובה שרונה ליתן לו זמן כדי שכתוך הזמן יראה אנפשיה ויזכור הדבר אין שומעון לו כ"ו שיש טענה לכתבני שיש כ"מ גדול שהוא רונה לישטר כספו בשנועה א' ואינו רונה להתלול שני פעמים ודי לו להיות רשע טעה א' בעיני ההמון וגם אשר נהגו ישראל קדושים להתפטר בעד שנועותיה כפי הנרכה אשר ברכם השם ואם אי אפשר לו להתפטר שרונה התובע ממנו יותר מכדי יכולתו

מעשה בנוף הארץ או יעבור עבודה באילן • לפי' אם מנא פדה הגר חרושה ורעה ולא כיסה אחר הוריעה ונמחה ואכלה לא הוי חזקה • ג' יש דברים רבים שאם החזיק בהם הלוקח לא קנה ואם החזיק באחד מהם בנכסי הגר או נכסי הפקר קנה ביצר חמוצא פלטרים גדולים בנויים בנכסי הגר או בנכסי הפקר וסייר בהם סיור א' או כייר בהם ביור אחר בגון אמה אחת או יותר בנגד הפתח קנה • י"ד (ז) הצר צורה בנכסי הגר קנה • ט"ו חמציע מצעות בנכסי הגר כיון שייטה' הקרקע בהצעתן קנה • וי"א דוקא פסככ על המנעות דהואיל ונהנה מן גוף הקרקע וגם הניע אותן קנה ערך פס פולחן ואכל עליו • י"א דקנה ט"ז הגיר את השרה בנכסי הגר קנה • י"ז המפצל זמורות הגסן או שריגי אילנות ובפות חמרים בנכסי הגר אם רעתו לעכו' האילן קנה ואם רעתו להאכיל העצי לבהמה לא קנה ביצר חיה כורת טהאן ומבאן חזקתו שנתבון לעבוד האילן חיה כורת מרות אחת אינו מתבון אלא לעצים • י"ח וכן חמלקט עצים ואבנים מן השרה אם רעתו לתקן הארץ קנה ואם רעתו לעצים לא קנה • ביצר לקט הגס והרק הרי זה בחזקת שנתבון לתקן הארץ לקח הגס ולא הרק הרי זה בחזקת שנתבון לעצים • ואפילו אמר שכיון לתקנה לא קנה דכתיבן פיהו מע"ו מוכיח • י"ט וכן המשו' פני הארץ אם רעתו לתקן הארץ קנה ואם רעתו להשוות מקו' שיעמיד בו גורן לא קנה • ביצר היה לוקח עפר חמקים גביה ונותנו למקום חנוך ה"ו מתקן הארץ ואם אינו מקפיד על זה אלא משליך העפר והצרות בכל מקום בלא הקפדה ה"ו בחזקת שאינו מתבון אלא להשוות מקום לרושבו • י"ז וכן הפותח סיק לתוך הארץ אם לתקן הארץ קנה ואם לצור דגים לא קנה כיצר עשה מקום שיבטו בו חמים בלבר ה"ו מתבון לתקן הארץ • עשה שתי פתחים א' להכניס וא' להוציא ה"ו מתבון לצור דגים • י"א הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר ובא' והעמיד להם דלתות קנה האחרון שחראשון לא עשה בגוף הארץ בלום והרי הוא כמי שעשה גל אבנים שאינו קונה שהרי לא הועיל בגרר זה מפני שהוא רחב ביותר ומפולש ואין צורת אותו הבנין מועלת עד שיעמיד דלתות • וי"א דה"ה עשה הראשון דלתות ולא כעל וכל פני ונעל קנה • וי"א דכ' זכונה בענין ובאבנים שאינו שלו כגון בענין ואבנים של גר ולא כיון לזכות בהם רק ע"י בנין או סנה' ע"י פועלים אבל אם זכה בהם או שהיו שלו תחילה סיכול לומר חני חטול עני ואבני הרי האחרון לא החזיק בכלום ולכן הקרקע הפקר כמו שהיתה וכל הקודם זכה • וי"א דאפי' בונה בשלו השני זכה בכל • וההדרסון לא קנה כנין מעלגני הקרקע היינו כשלא בנה בן המועיל • אבל אם עשה בנין הראוי להממיד בהמה או תרנגול' או שחפר בקרקע יסודות לבנין וננה קנה הקרקע כניינו וי"ח • י"ב המפיץ הרע לתוך התלמים לא קנה שבעת שהשליך הורע לא השביח ב"ז ובעת שצמח והשביח שכח הבא מאליו היא ואינו קונה • י"ג היתה מחיצה בנכסי הגר ובא זה ועשה מחיצה אחרת על גבה לא קנה ואפילו נבלעה מחיצה תחתונה והרי העליונה קיימת שבעת שבנה לא הועיל ובעת שהועיל כאליו בא המעשה כ"ד המחזיק בנכסי הגר וברפיק ואין רעתו קנות אע"פ שגדר ובנה לא קנה כ"ה העורר בנכסי הגר ובסבור שהם שלו לא קנה • כ"ו ערר בנכסי גר זה ובסבור שהם של גר אחר הואיל ונתבון במעשיו אלו לזכות טההפקר ה"ז קנה כ"ז היה משכון ישראל ביד הגר ובשמת הגר בא ישראל והחזיק במשכון זה מוציאין אותו מירו שביון שמת הגר בטל שעבורו וה"ה (ח) אם יש לו לגר שט"ח על משכון קרקע מחזקת כ"ח היה משכון הגר ביר ישראל ובא ישראל אחר והחזיק בו לוקח מהנו הראשון בנגד מע חיו והאחרון קונה את השאר בטר א בשלא היה המשכון בחצר הראשון אבל אם היה בחצירו חצרו קונה לו ש"א מרעתו ואין לזה האחרון כחוס • וה"ה לפקדון של גר סניד ישראל • מיהו אם הוא דבר דלא ה"ל לידע לנעל החצר לא קנה ועל סיומ' רס"ח היה הגר חייב לישראל בשטר (ט) או בעדים אין שום אדם יכול להחזיק בשטר החיוב מחזיק בנכסיו יש לו דין יורש והנא לכרוע ממנו (י) ככל ליכרע מן היורשים • כ"ט גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו בהן עבדים גדולים (יא) קנו עצמם בח קטנים כל מחזיק בהם זכה • ק' גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו ושמועו שערדין לא מת או שיש לו בן או שאשתו מצוברת בלם חייבים להחזיר החזירו בלם ואח"כ שמועו ששמועה ראשונה אמת היתה ובראשונה'מת או מת בנו מקודם או הפילה אישתו כל המחזיק בשניה קנה (יב) ובראשונה לא קנה • לא גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו עליו חובות כל מלוה שנגבית מהיורשם ומהלקוחות נגבית גם מאלו שזכו בהם ואין גובים מהם אלא בשבועה • היו רבים שהחזיקו בהם אחרון אחרון נפטר אין לו גובין משלפניו •

הלכות נחלות

רעי סדר נחלות כיצר הוא וכו' סעיפים :

א סדר נחלות כך מי שמת בנו יורשו לא נמצא לו בן רואים אם יש לכן זרע בין זכר בין נקבה עד סוף כל הרודה עומד במקומו ויורש אבל • לא נמצא זרע לבן אם יש לו בת תירשנו • לא נמצא לו בת אם יש לה זרע בין זכר בין נקבה עד סוף כל הרורות יורש חבל • לא נמצא לו זרע תחזור הירושה (ה) לאביו של מת ואם אין אביו קיים תחזור לזרעו שהם אחי המת אם יש לו אח יורש הכל • לא נמצא לו אח הגיח זרע עד סוף כל הרורות עומד במקומו לירש • לא נמצא לו אח ולא זרע ממנו תחזור הירושה לאחות המת או לזרעה עד סוף כל הרורות • לא נמצא לו אחות ולא זרע ממנה תחזור הירושה לאביו אביו של מת ואם אינו קיים תחזור לזרעו שהם אחי אביו המת אם יש לו אחים או לזרעם •

מאמר קדישין הלכות נחלות

רעו רעו

חשן המשפט

קל

יכולתו לכונן ע"ז נשבע על הכל ואם יזכור אח"כ יתן לו ממילא ולא בסביל
סנפסע לו סטור מממונו ואם חשוד אממונא חשוד נמי אפסופת' דרוק עכ"ל כ'
בתשובת מחר"ס לובלין ראונו שנתן לחתנו שח"ז כנהוג ומת והיורש נתן
להחתן חלקו לאחר כמה שנים בא ב"ח דראובן לגנות ממנו חובו כי הנכסים
סירס ב"ז של ראובן הלכו לראובן הדין הוא אם הנכס שהניח החתן ביד היורש
היה כדי פריעת כל החוב אין לב"ח פוט טענה עליו. כ'תשובת כ"ז מי שכ'
לבתו שח"ז על כך ידועה כנהוג ואח"כ מת ולא הכיז בנים וזכרים כלל רק
בנות חזו לחל כלל ח"ז שלהם וכולם חולקים בזה. כ' עבודת הגרשוני
אם חלק ירושתו אינו מגיע לחוב שלה בשח"ז אינו נועלת כשיעור החוב שח"ז
כיון שאין לכל הבנות שח"ז הלל לה בלבד. ועוד כ' מי שהפדיש כך ידוע
לגון וגם נחייב שח"ז וקודם הנפואין מת האב מחוייבים היורשים ליתן כל
פרטי תכאס חפילו מעה"ז אף שיעלה יותר מעשור ככסים עיין בסו' רפ"ו
ונסמ"ע סס. כ' אפסופת שב יעקב סו' דאע"פ שהנפסח של שח"ז הוא חון
מכמריו וקרקעו אינו בכלל רק הני' שרר בו אביה ולא שר בתים פעומרי' למכו'
וכ"כ בתשובת חינוך בית יהודא סו' ק"ב בשאלה ששאל להרב הגדול מהו רר
שמואל שאסין וכולם הסכימו כאחד שאין בכלל רק הבית שדר בו ולא שחר
קרקעות פעומדין לימכר או להשתכר ואין זה ראי' שכ' סתם ספרים וקרקעו'
הגנו בענאך וכי באים המוכ' סברי' כול' לא תסול הבת שח"ז כלל ותנ' נקי ע"ש
רחיות ברשות ומסיק בסוף התשובה וכשנא הדבר זה לפני' כ' ראיתי לעשות
פצרה ניכסם. ופס בשאלה ד' צ' האריך הגאון ה"ל והעלה סיס לבנות
ג"כ חלק בבלי קודם של ס"ת של אביהם ע"ש בחריכות: (ב) חלו היה
חזיהן עובדתי. * קינור במונן ור"ל היו יורשה ונאו הנכסים לרשותו
כ"ל הם שלו מעולם להנחיל אותה לאחיו מאב עכשיו ג"כ (ג) חפילו
היה קטן בן יומן וכ"כ ב"ז מיירי דווקא כשגמרו לו שפרו ונסרכיו ור"ל ה"כ
ונדקה דלגבין מעשה הנכסית בחזקתן ומין להנחיל מיד הנוחזק בחוק נכסים
(ד) חבל עובר חינו יורש חנו. * מ' ע' דהו מיתת ברישא דאיידי דזוטרי
חיותא עייל ליה עופתא דמלאך המות ומתכנה ליה סימנים ונבנהיה יס
לחלק בין ששח"ע"י אדם. (ה) משפחה וכותית העתם שאין להם ירום
אחר אביהן: (ו) מין היורשים כ' הש"ך חפילו הוא בעמנו ח"י להנחיל מיד
אחרים וכסס ס"ל להורים כך ח"י ליקום לאחר.

ע"י ג' כ"ז

רעו

(א) כינה הבית: * פ"ל לא תימח שנתל פי שנים בכל
אחי קאמר והיני עסק הני עשרה בים וחלקו נכסיו
לפסח חלקים ויעול הנכור שני חלקים והתעבה חלק אחד אלה וחלקו
לי חלקים ויעול הנכור שני חלקים והתעבה יעולו כ"ח חלק אחד. (ב)
ביתא ע"ל כ' כיון קע"ד (ג) אחר מיתת חנו. * אף כגון סתת והיה
אשתו מעוברת וילדה תאומים או שמת והיה שני נשים מעוברת: (ד)
ואם ינא פדחתו העור כ' רוב פדחתו חבל הכ"כ הווקא פדחת כולו וכן
מסייע קינ"ב' הופלת דף ב' ח"י נפח כדרכו עד סיה רוב ראשו ואיזה רוב
ראשו חשינא פדחתו כ' הכ"כ חשינא רוב הוא ענין. (ה) כשהוא גוסס
דלו לחו צד הכרה היא. (ו) וכאלו אין עמו: * אף וכן בן הנולד לאחר
מיתת האב אינו ממעט חלק בכירה עיין בעור. (ז) קטן בן יום אחד ר"ל
אף דלא היה חי חלל יום ח' וינת מ' מ' לנפין בכירה היו כאלו חי עדיין ואם
יס עוד עמו ששוע ובכור חולקין הנכסים לר' חלקים וכיעל הכבוד בחלקים
ומאריך ב' חלקי' נוטל הששוע חלק ח' והלק של זה הקטן סתת חילקין הכבוד
והפשוט יחד: (ח) ח' נפ"י טע"ה רחש הנפל היינו ח"י בקרנה החיונים
והנ' הנוני רחשו הי והחורו למשי חנו וקרינו השני וינת חפ"ה היו השני
בכור חש"ג טע"ה ראשו חי והיו כילוד ה' מ' כשינא פדחת אורחשו של בן
קיימא חבל לח של נפל וחפ"י נולד הנפל כולו הני הנולד ח"כ הוא בכור
לנחלה (ט) שהרי קדמו אחר. * אף פו' והיה בן קיימא שלב חנידו
עליו. (י) כשהיה כותי העעט ראית להו ירום חריו דכ' בלחמן בן בלחמן
משח"כ בשרחל הנולד לו בן משפחה ונכרית. (יא) ששנאה בנאחה.
* כ' המ"ע ח"ל שחין הקידושין תופסין בה וכ"כ שגן גרוסה וחלונה
סקידושין תופסין בה וכ"כ עכ"ל וכל עלפי מהקנת הם סוכל הפוכים
משנתי דחין ממור חלל מחטרי כריתית דלא תפסי בהו קידושין והך קרא
בנאחיה מיירי בייבי לחוין וכל רכונת הרמ"כ סו' המחבר כיון שמנינו שלח
חלקו חו' לבין חייבי לחוין או חייבי כריתות להיות אחיו לכל דבר לענין
ירשה ולענין יבוס מסתמא אמרו ג"כ לפיכך חלק בכורה וחממכוהו אחי
קרא דאע"ג דכתוב בחייבי לחוין ואפסר שיהו נמי כונת הע"פ שכתב סתם
שעשה בנאחיה איבוד דרוק ונ"ע. (יב) מי שנכתב האומר לחיו אבי
בכור והביא כתב שנולד ל' לביון שכת' יד' והויא כתובת אמן והיהזמה כ'
כסליו שכת' יד' חין כומכין על זכרון ומ' הלידה כי אינה נואה וי"ל טעה או
שחפ"ל לכתוב מ"פ שלח באלמת: (יג) כגון שנתערב. * אף כגון שילדו שתי
נפיו ביחד ואינו ידוע לזו איזה ילדה תלה: (יד) אינו יורש א' מהם דכל ח'
ידחנו חלל חניו לומר לאו בני אבינו הוא והמ"ע: (טו) כל שכפה דכיום
הסמיני

סוף כל הרורות ואם אין אחים לאבי המת ולא זרע מהם תזרז' לאחור'
אבי המת או לזרעה עד סוף כל הרורות ואם אין אחות לאבי המת
ולא זרע ממנה תזרז' לאבי אביו של מת ואם אינו חי מדישת
לזרעו שהם אחי אבי אביו של מת או לזרעם עד סוף כל הרורות לא
נמצאו אחי אבי אביו של מת ולא זרעם תזרז' לאחות אבי אביו של
מת או לזרעה עד סוף כל הרורות. ועל זה הדרך נחלה ממשמשת
למעלה עד ראובן. ב' מי שמת והניח בת ובת הבן אפילו היא בת
בת הבן עד סוף כמה דורות היא קורמת ותירש הכל ואין לבת
בלום וחוא הדין לבת האם עם האחות ולבת בן אחי אביו עם אחות
אביו וכן כל כיוצא בזה. ג' מי שהיו לו שני בנים ומתו שניהם
בחיו והניח האחר ג' בנים והשני לא הניח אלא בת אחת ואח"כ מס'
הזקן בת הבן יורשת חצי הנכסים ושלישת בני הבן האחר יורשים
החציה האחר שאנו רואים באלו הבנים קיימים ויורשים בשוה וכל א'
פוריש לבניו חלקו וע"ז זה חולקי בני האחים ובני אחי האב עד ראשית
הרורות. ד' משפחת האב אינה קרוי' משפחה שאין האב יורשת
את בנה ולא את בתה ואחיו מאב ולא מאב אין יורשים זה את זה לא
כל א' משפחת אביו יורש אותו וחפ"י פתוקי שאין לו יורשים מן האב
אין משפחת אמו יורשין אותו חלל הרי הוא כנר וככסוי הפקר אבל האיש
יורש את אמו וכן הבת את אמה אם אין לה בן שריגס בנכסי האם בטו'
בנכסי האב שניהם יורשין איתה אלא שהבן זרעו קורמין לבת
אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מהאב שאם מת
בחיה ונא' כמתה אין אומרים (ב) אלו היה עורגו חי היה יורש
עכשיו ג"כ אין לו זרע אחיו מאביו יעמדו במקומו לירש אותה אלא
תחזיר ירושתה למשפחת בית אביה כיון שאין לבנה זרע אבל אם
מתה האם בחייו ואח"כ מת הוא (ג) אפ"י היה קטן בן יום וביאיל
וחי אחריה אפילו שעה א' יורש ונחיל הירושה ליורשיו ממשפחת
אביו. ודוקא שגולד הקטן (ד) חלל עובר אינו יורש אמו חס מתה כשהיא
מעוברת להחיל יורשיו מאביו. ו' כל הקרובים בעבירה יורשין
בכשרים כיצד היה לו אח או בן ממזר ה"ז יורש בכש' וכן שאר כל
היורשים אבל בן (ה) משפחה או כותית אינו בן לרבר טהרבריט
ואינו יורש כלל. (ו) חין היורש' יורשים דנריס פלין נהס ממש או סוכת
הנכה בעלמא' פלינו מאון:

רעו חבכור נוטל פי שנים ואיזה הוא בכור לנחלה וכסף בכור וכו' ט"ו סעיפים:

א' הבכור נוטל פי שנים בנכסי אביו (א) כיצד הניח ה' בנים ואת
מהם בכור. בכור נוטל שליש המסון וכל א' מהר' פשוטים
משל שותת. הניח ט' בנים הרי האח הבכור נוטל חמישית וכל א'
מהם' פשוטים נוטל' עשירית וכן על דרך התלוקה הזאת חולקין
לעולם. ב' אלו שני חלקים נוטל אחסכא' (ג) במצד א'
ג' בכור שגולד (ג) אחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים. (ד)
ואם יצא פדחתו בחייו אביו אע"פ שלא יצא כל ראשו לאויר העולם
אלא לאחר מיתת אביו ה' נוטל פי שנים: י"ח דאכ' נולד (ה) כ'
נוכס חינויטל פי שנים. ד' בכור שגולד טומסום ואח"כ נקרא
ונמצא זכר אינו נוטל פי ב' וכן אינו טמעט בחלק בכורה' שני'
לו בנים עד שיהיה בן משעת לירה. כיצד איט טמעט בחלק בכורה
הרי שהי' לו בן בכור ושני פשוטים וזה הטומסום שנקרא עונמ' זכר
הבכור נוטל רביע המסון (ו) וכאלו אין עמו אלא שני פשוטים כלכר'
זה ג' רביעים הנשארים חולקים אותו שני הפשוטים עם הנקרא ועם
הבכור בישה: ה' (ו) קטן בן יום א' טמעט בחלק בכורה אב'
לא העובר וכן שגולד אחר מיתת אביו אינו טמעט בחלק בכורה.
ו' הבא אחר נפליס (ח) אע"פ שיצא ראשו הנפל כשרוא חיהבא
אחריו בכור לנחלה. וכן בנ' שיצא ראשו מת הבא אחריו בכור
לנחלה שזה שנאמר ראשית אנו הוא שלא נולד לו קול'ס לזה ילד
שיצא חי לאויר העולם לפיכך בן תישע שיוציא רוב ראשו
חי הבא אחריו אינו בכור. ז' יוצא דופן והבא אחריו שניהם
אינם בכורים הראשון לפי שלא נולד ואכר וילדו לו בנים והשני
(ט) שהרי קדמו אחת: ח' בכור לנחלה הוא הגולד לאכראישין
שנאמר כי הוא ראשית אנו ואין כשניחין על האם אפ"י ילדה בנח
בנים הואיל וזה ראשון לאביו יורש פי שנים: ט' היו לו בנים
(י) כשהיה כותי ונהגיר אין לו בכור לנחלה אבל ישראל שיהיה לו
בן מהשפח' או כהכית' הואי' ואינו קרוי בנ' הבא לו אחריו מדישראי'
בכור לנחלה ונוטל פי ב': י' היה דבכור כמאר נוטל פי שנים
שנא' כי את הבכור בן השנואה יכיר וז' (י"א) ששנואה בנישואיה
ואצ"ל אם היה בן גרושה או בן חלוצה: י"א (י"ב) מי שנכתב
לנו אם הוא בכור או פשוט (י"ג) בנין שנתערב עם אחר אינו נוטל

פי שנים וביצד עושיין אם הוברו ולכסוף נתערבו בותבים הרשאה זה לזה ונטליה חלק בכורה ואם לא הוברו כגון שילדו במחבואה אחת אין
נוטלין חלק בכורה. * ספק בן תשעה לראשון או בן ז' לחתון (יד) אינו יורש אחר מהם וכפ"ל אחריו אינו נוטל חלק בכורה חפילו בהרשאה בין הספק.
ג' נאמנים על הבכור היה אמו ואביו חיה טיך שאם אמרן זה יצא ראשון נאמנת אמו (טו) כל שכפה ימי הלימח נאמנת לו סר זה הבכור

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like 'אביו' and 'בכור'.

Handwritten notes at the bottom of the page, including 'אביו' and other legal terms.

חשן המשפט הלכות נחלות רעז רעה מאמר קרישין

פשוט מושיא האז מרשות האם להכניסו צדתי : (טז) שלא יאחזק בנכר ולא כתב שהחזק לנו על מי שהוא חנונו דכל דכפה ג' ח"כ מ"מ פ"י מי החזק חס ע"י אביו שהיה רגיל לומר שאינו צונו ח"כ לומר שהוא בן ואם ע"י עדים שמעדין מעמד מלכה אחרת או מאשתו מאים אחר וודאי ח"כ להכחיש עדים ומ"מ אחר זה כשאמר על החזק לנו דכבו שאינו בכור אלא פס אתיא פסיר דמיירי שאין עדים מעדין שהוא צונו הכבור שלא מעידין צונו מלכתו ראשונה וע"י זה החזק בכור והלכך אומר על פני שומר אחריו שהוא בכור וראשון ופכל ממילא . (יז) לא יוכל לומר ח"כ וכו' וביים הנ"ל ואפילו תוך כדי דיבור . (יח) יורשת שני שלישים . א"א כסס פנני צנים שומדים במקו' אביהם לירשת חלק פשיטות כן בן או בת עומד במקום אביו ליעול חלק בכורה :

רעה

(א) הראויים לבא . א"א אע"ג דכבר נתפס' כשמת הכבור לחיי אביו בני הכבור עומדים במקו' הכבור ליעול כ' חלקים פ"ה ללרל' לרעה דלכזה הוא והרי הוא כאלו הכבור חי ויורש את הממון המנוי אצל אביו משא"פ כשמת אביו של הכבור ולא היה ממון של מורישו מנו צידו בשעה שמת אביו ביד אביו של הכבור והרי הוא אינו בכור של אביו אביו חלף על אביו וביד אביו לא היה מנוי : (ב) מלכה יורשת איתה כחלק משום דג"כ אינו מנוי ביד אביהן כשמת או שהיתה לו בשפינה כ"כ המפיע (ג) מוסכרת היינו כפסכרו דלכך קצוב ליה או לשבוע ומוסכרת היינו שפכר ליתן לו מעבדותו חלק שלישי או מחצה לפי התנאי : (ד) רועה האפר וילדה א"א פי' נבקה מקום מרעה טוב וכתפטה שם וגם ילדה דליכא תרי מוני שפכר ע"ז מהיק וכתב נוסף בה ונולדה פי' שנים . (ה) בה ונולדה פי' שני א"א לאפקוי השבוע הנכס' בעלל ויגיעת האחיא ע"י הונאתו וכן חס נכחו בתים וכעשו כרמיה דהכל מודים לחין הכבור נוטל פי' שנים : (ו) ויש חולקים א"א עיין מ"מ הסמ"ע וחולק על הע"ם וכו' כזה"ל שהע"ם השמיט הי"א ולאי דיעתי למה ול"מ מור"ם וי"א הוא טובע ממ"ש הטור כזה"ל ודעת ארנוני אביו הרא"ש נוסף לסברא ראשונה פס והן דברי הר"א שהביא מור"ם ז' ולפי הכרעה לכל המעין בדברי הרא"ש יש לפרש דעת הרא"ש כדעת הרמב"ם ומעשה זה לא נזכר בדבריו פרה מוסכרת דלפניא ח"ל לא פלגי הרא"ש והרמב"ם כזה והעיקר טעמו של הטור שלא רנה לפתח שפכר הרמב"ם טעמו שמוכר פטרי לבי תרי והאמת לק"מ ד"ל דבריו כמ"ס ה"ה כפרקי ג' מהלכות נחלות ו"ל והא דמוקי ליה התם כרבי היינו מקמיה דאמר ר"פ דיקלא ואלו וכו' והוה ס"ר מעיקרא דרבנן פליגא אפי' בשבחא ממילא וכו' אבל בתר דאמר ר"פ אפילו רבנן מודים בשבחא דאתיא ממילא ולא אשתני צרייתא דפרה אפילו כרבנן אתיא וכו' ולא מחשב הולך אשתני אפי' דמעיקרא עובר הוה משום דבזכר ירך אמו הוא והוה כאלו לא אשתני ומה"ש לא כללן כהניך פלוגתא דכזה כ"ע מורי"מה"ע השמיט הע"ם את החלקים שהוא דעת הטור ודוק ופ"י . (ז) פסח אחד ממכירי אביו : א"א פירש אביו העיר קרוביו ומכיריו של אביהן והיה רגילין ליתן לו מתנות כהונה דהיינו זרוב לחיים וקנה ה"ה כאלו מנוי צידו ונוטל הכבור בהן פי' שנים ואפי' פלא הרמה מתנותיה עדיין בשעה שמת אביהן כמי שהורמה דמיא ועיין צי"ד סימן ס"ח . (ח) אותו השבח פירש נוטל כ' חלקים כהכסים שהמח אביהן ובשבח פעליהן אינו נוטל אלא חלק פשוט וחלק השני שמוין נדמים וחולקין אותם ביניהם כ"ה פ"י ואין הפשוט יכול לומר תן לי חלק קרקע בעד השבח אפילו יש בו שיעור חלוקה : (ט) פירש שרה שלא נודבלה אכ העלה הנהר תנן או קס ממקום אחר כשכבר על שרה ונעשה זבל ונתעלה השדה ונשבח ככך . (י) ואם מחמת הונאה ונטלו ההונאות מתפכת הבית . (יא) א"א לא עשו כהן . א"א פירש שהיה עבדים ורכו או קנחו אחיו הכפועים צנינו נוטל פי' שנים בשבח אלא כמו שהיה בשעה שמיחה בהם הכבור דכל הגולני' משלמין כשעת הגולה . (יב) ולא בהפסד כחב הטור דאף א"א לא עשה שינוי כגון שהיו עבדים מחבורי' ונתקלקלו אין הכבור נוטל חלק בהפסד א"א היין נתקלקל אחר הדריכה . (יג) א"א שהיה בשטר דכל שמחבור גובייל' אינו מקרי מוחזק . (יד) היה לו שותפות וכו' ואפילו חזן לעיר כתב צ"י בפשיטות דהכבור נוטל פי' שנים בשטר עוסקא וא"י הוכחתי בשו"ת שלי סימן נ' בכתובות חות יאיר דאינו נוטל כ' חלקים ועיקר דאיתו מהמרדכי דכתב ח"ל פסק רבינו מאיר דהאי עוסקא לכל מילי חשיבא פלגא מלוה לענין המקדש במלוה אינה מקודשת וכן לענין

אביו ליעול אמר האב על פי' (טז) שלא החזק בכנו פלל בני הוא ובכוריו הוא נאמן וכן אם אמר על החזק לנו שהוא בכורו אינו בכור נאמן : מיהו אם אמר פסח אחת על אחר שהוא בכור (יז) לא יוכל לומר אחר על אחר שהוא בכור . י"ג שמעו עדים שאמר פלוגי בני בכוריו הוא נוטל פי' שנים פלוגי בני בכור הוא אינו נוטל פי' שנים שמת בכור לאמו הוא דקאמר ואם אמר דברים שמוציאים שנתכוון לומר שהוא בכור לאב נוטל פי' שנים בגון שאומר פלוגי בני בכור הוא ודוקו מדפא חולי העינים דמיירי דדוקא של בכור לאב מדפא ולא של בכור לאם (וה"ה א"ס מת הכבור והזכיר עליו בהפסדו הוי על בני בכוריו . י"ד האב שנשאתו בודקין אותה בדרך שבדוקי' לגיטין אסרמו או פתב עזה בנו בכורו נוטל פי' שנים : ט"ז מי שהיו לו שני בנים בכור ופשוט ומתו שניהם בחייו והניחו בנים הכבור הניח בת והפשוט הניח בן הרי הבן הפשוט יורש בנכסי הזקן שלישי שהוא חלק אביו ובת הבכור (יח) יורשת שני שלישים שהוא חלק אביה :

רעה אין הכבור נוטל פי' שנים לא במלוה ולא בשבח ואם מכר חלק בכורה וכו' :

אין הכבור נוטל פי' שנים אלא בנכסי האב אבל לא בנכסי האם אפילו אם הוא בכור לאב ולאם חולקיה בנכסיה הוא והפשוט בשוה : ב' מי שמת והניח בנים ואלמנה ומתה האלמנה קודם שנשבעה על כתובתה כל הנכסים בחזקת היורשים ונוטל בהם הכבור פי' שנים . ג' אין הכבור נוטל פי' שנים בנכסים (ה) הראויים לבא לאחד מיתת אביו אלא בנכסים המוחזקים לאביו שבאו לרשותו שנאמ' בכל אשר ימצא לו כיצד א' ממורישיו אביו שמת לאחר מיתת אביו הכבור והפשוט יורשים כאחר וכן אם חיתח לאביו . (ב) מלוה יורשים אותה כאחר . ד' הניח לחם פרה (ג) מושכרת או מוסכרת או שהיתה (ד) רועה באצב וילדה הכבור נוטל (ה) בה ונולדה פי' שנים . (ו) וי"א הניח להם ענד או בהמה שמאה הכבור נוטל כ' חלקים והפשוט חלק ח' דהיינו שטנדי' לכבור שני ימים ולפשוט יום אחד : ה' (ז) שחש אחר ממכירי אביו בחמה ואח"כ מת אביו נוטל פי' שנים במתנות של אותה בהמה : ז' אין הכבור נוטל פי' שנים בשבח ששכחו נכסים לאחר מיתת אביו אלא מעלה (ח) איתו השבח ברמס ונחזן היתר לפשוט והוא שיששחו הנכסים בגון ברמל שנעשו שכלם ובפניות שנעשו תמרים אבל שבחו מחמת עצמן ולא צשחנו כגון אילן קטן שגדל ועכה וארץ שעלתה (ט) שרטון הרי זה נוטל בשבח פי' שנים (י) ואם מחמת חוצאה השביח אינו נוטל . צ"ד א"א מיהו כהם אכל א"ס מיהו הכבור ואמר אל תשביחו הנכסים עד שחלוק ולא שמעו אליו והשביחו (יא) א"א לא עשו כהם סיני נוטל פי' שנים בשנה ה' עשו כהם סיני אינו נוטל בשבח (יב) ולא בהפסד : ז' אין הכבור נוטל פי' שנים במלוה (יג) אע"פ שהיא בשטר אע"פ שנכר קרקע בחוב אביהם (יד) היה לו שותפות כד' אחרים מקרי מוחזק היה לאב מלוה ביד הבכור הרי זה ספק אם נוטל בה פי' שנים הואיל והשנה חתה ידו או לא יטול הואיל ומחמת אביו ירשה וצדיקן לא באה ליד אביו לפיכך ישול ממנה (טו) חצי חלק בכורה (טז) במה דברים אמורים בשלוה שלא במשכון (יז) אבל במשכון נוטל פי' שנים דמוחזק רמי (יח) אפילו משבנו בשעת הלואהו . ויש אומרים דוקא במשכון של ישראל (יט) אבל במשכון של כותי לא מקרי מוחזק א"א הנוטל במשכון : ואם המלוה על משכונא של קרקע באחד דלא בכ קי שקיל בה פי' שנים והוא דלא מטא זיסנא . בחיי אביהם (ך) מקרי ג' כמוחזק לגבי ליה ובכור הלוח נוטל פי' שנים כשחזר ללוה : ד' בכ ר' שמכר חלק בכורה קודם חלוק' ממכרו קיים משני שיש (דא) בכור חלק בכורה קודם חלוקה לפיכך אם חלק עם אחיו במקצת נכסים בין בקרקע בין במטבעים ונטל חלק בפשוט (ךב) ויתר בכל הנכסים וא"י נוחל כשאר אלא בפשוט : ט"ז בר'א בשלא מיתה אבל אם מיתה באחיו ואמר בפני שנים צנינים אלו שאני חולק עם אחי (ךג) בשוה לא מפני שמחלתי חלק בכורה הרי זו מחאה ולא יתיר

Handwritten marginal notes in Hebrew script, including phrases like 'אין הכבור נוטל פי' שנים' and 'אם מכר חלק בכורה'.

Large handwritten notes at the bottom of the page, possibly a summary or further commentary on the legal text.

חשן המשפט

הלכות נחלות רפ רפא

מאמר קדישין

(ו) פלוני ועל אמו ומיורשיה הנכסים היו לאמו ואין לכן זכות בהן בחייה ; (ח) הנן מת תחלה ואין הבן יורש את אמו וכן להחיל לקריביו מנד אביו (ט) וי"א להנכסים בחוקת יורשי האב וכן עיקר דדומה לרין נפל הבית על האס והבן והכלל שלמולס הולכין אחר חוקת נכסים והמע"ה . (י) בחוקת היורשין דמוקמינן הנכסים על חוקתן והרי היו של אביו ועל ס"פ ק"ד י (יא) אכ"ה חולקין הטעם דהא לגבי אשה יש ג"כ חוקה נכתובה בחיי בעלה ואע"ג דלא נכמה על כתובתה מ"מ לא חייסונן פוכא דמת פתחה דלא לא התמיסה נררי .

נפל חבית (ו) עליו ועל אמו יורשיה חבן אומרים האם מתה תחילה ויורשי האם אומרים (ח) הבנות תחילה מעמידים נכסי האם בחוקת יורשיה שהם יורשים וראים וה"ל נפל הבית עליו ועל בתו נשואת ואין ידוע איזה מהם מת תחיל' שנכסי האב בחוק' יורשי האב ואין הבעל יורש בהם כלום . י"א נפל הבית עליו ועל בן בתו ואין ידוע איזה מהם מת תחילה יחלקו יורשי האב עם יורשי בן הבת וכן הדין אם נשבה האב ומת בשביחה ומת בן בתו כאן או שנשבה בן בתו ומת בשביחה ומת אבי אמו באן ואין ידוע איזה מת קודם (ט) וי"א להנכסים בחוקת יורשי האב . י"ב נפל הבית עליו ועל אביו או על אח' ממורישיה ואין ידוע איזה מהם מת תחיל' וחיתה עליו כתובת אשה ובעלי חובות הנכסים (י) בחוקת היורשים ואין לאשה ולבעל חוב כלום . ראובן ואשתו פס ארבע ננותיהן שהיו בבית ונפל עליהם הבית ומתו ויורשי ראובן אומרים שמה ראובן או אחד מננותיו מתו באחרונה והם יורשין הכל (יא) אפילו הכי חולקין עם יורשי האשה דכל קנוע כמנהגה על מחנה דמי אבל אם הכנות נשואות ונא בעל של כל אחת ומבקש חלקו חולקין הממון על פסה חלקים ארבע חלקים לבעל הננות וחלק א' ליורשי ראובן וחלק א' ליורשי האשה .

רפא המעביר נכסיו מבניו ליחנם לאחר וברייס :

א אין אדם יכול להורישו שאינו ראוי ליורשו ולא לעקו' הירושה מהיורש בין שצוה והוא ברי' בין שהיה ש"מ בין ע"פ בין בכתב לפיכך האמר איש פלוני בכורי לא יטול פי שנים איש פלוני בני לא יורש עם אחר (א) לא אמר כלום איש פלוני יורשני במקום שיש לו בת בתי חדשני במקום שיש לו בן לא אמר כלום וכן כל כיוצא בזה אבל אם היו לו יורשים רבים כגון בנים רבים או אחים או בנות רבות ואמר כשהוא ש"מ פלוני אחי יורשני מכלל אחי או בתי פלוני חדשני מכלל בנותי או שרינה לא' ומיעט לא' דבריו קיימים בין שאמר על פה בין שאמר בכתב אבל אם אמר פלוני בני יורשני לברו אב אמר על פה דבריו קיימים אבל אם כתב כל נכסיו לבנו לא עשאו אלא אפטרופים כמו שנבאר בסיומן ר"ט . ג אמר פלוני בני יורש חצי נכסי ושאר בני החצי דבריו קיימים : ג אמר פלוני בני לא יירש אלא בן ובן או שאמר ראובן בני יורש חלקו וחלק שמעון או שאמר לא יירש שמעון אלא ראובן לא אמר כלום אבל אם אמר ראובן בני יורשני או יירש כל נכסיו ולא יירש שמעון דבריו קיימים . וכן אם אמר לא יירש שמעון וראובן ירש הכל דבריו קיימים ד בר"א בפשוטים אבל בבכור אפ אמר ירש כפשוט או שאמר לא יטול פי שנים או לא יירש פי שנים לא אמר כלום ישאמר לא יוכל לבכור את בן האהובה . ואפילו נמקס שנהגו שאין הבכור נוטל פי שנים אין נילק' אחר המנהג הואיל והוא נגד דין תורה : ד (ב) אם הוה בריא אינו יכול להוסיף ולא לגרוע לא לבכו ולא לא' כשאר יורשים ו ש"מ שיש לו בכור ופשוטים זריבה לא' מהפשוטים בלשון ירושה כגון שאמר פלוני בני יורש בך ובך לא אמר כלום (ג) וי"א שחלוקת הפשוטים קיימת ומקבצים מכולם לפי חשבון ומשלימים לבכור : ז אין כל הרברים הללו אמורים אלא כשאמר לשון ירושה אבל אם אמר לשון מתנה דבריו קיימים לפיכך החלק נכסיו על פיו כשהוא ש"מ (ד) וריבה לא' ומיעט לא' והשוה להם הבכור או שנחן למי שאינו ראוי ליורשו דבריו קיימים ואם אמר משום ירושה לא אמר כלום כתב בין בהחלה בין באמצע בין בכופף משום מתנה אע"פ שהזכיר לשון ירושה בתחלה ובסוף דבריו קיימים כיצד חנחן שרה פלונית לפ' בני וירשנה או שאמר יירשנה וחנחן לו וירשנה או וירשנה וחנחן לו הואיל ויש שם לשון מתנה אע"פ שהזכיר לשון ירושה בתחלה ובסוף דבריו קיימים וכן אם היו ג' שרות לג' יורשים ואמר יירש פלוני שרה פלוני וחנחן לפלוני שרה פלונית וירש פלו' שרה פלונית קנו אע"פ שזה שא"ל בלשון ירושה אינו זה שא"ל בלשון מתנה והוא שלא ישהה בין אמירה לאמירה כרי דיבור אבל אם שהה (ה) צריך שיהיה לשון המתנה מצורבת בשלשון דבר' כג' שדות לג' בני אדם אבל אם נתן לאדם אח' או שדה א' לג' בני אדם (ו) אפילו לאחר כדי דיבור מהני וי"א דוקא שאמר ותתן בני' אבל אם אמר תתן בלא בני' לא מהני ללשון ירושה שלפניו הכותב לכתו שתקם לאחר מותו כחמי חלק זכר דינו כירושא בעלמא וכ"ה וכתובה קודמין למתנה זו וכן עיסור נכסי הבת וכל ימי חייה הנותן יכול למכור הנכסים אף על פי שכת' לה מהיום ולאחר מיתה ואין הבת נוטלת אלא נכסיהם שהיו לו בשעת כתיבה אבל לא אח' כ' דאין אדם יכול להקנות דבר שלא בא לעולמיהו ל"ל דמה שנהגין עכשיו לכתוב כספר חוב לנתן ולהתנות פאס יתן לנתן חלק חני זכר ופסור מן החוב נריך ליתן לה (ז) בכל אשר לו דעיקר הוא החוב ולכן נריך לקיים תנאו או ישלמו החוב וכן המנהג כתב לנתן פסור חני זכר וכתב לה וינא חלמה ננותיה ונדיה נטלין בשוה הואיל ולא כתב יורשיה וינא חלמה התנה שלא יהא חלק לנתן בספרים והלואה על הספרים (ח) אין בע"ה קונה משכון ולכן יש לבת חלק בהן אבל אם החלטו הספרים בידו אין לבת חלק בהן . ח לשון יחזיק בנכסים (ט) הוי לשון מתנה וכן לשון יחלקו הוי לשון מתנה : ט חלק כל נכסיו לאחרים בלשון מתנה (י) אע"פ שלא שייך כלום ליורש דבריו קיימים : טי שהיו לו בני אחיו ובן אח וחנן מתנה לבן אח וכתב שבתה וזאת (יא) בן האח יורש הכל : טי אחיות שהיה להן אח שאינו נהג כשורה ורנו להנחיה הירושה ממנו וכתבו פסור שכל א' מהן נותנת כל נכסיה לג' אחיותיה ואין כאן מתנה כלל כי חזר כל הממון להיות של הרבנות ואם היו המתנות פסה א' קודם מיתתן אין האח יורש כי אם (יב) אחר מיתת האחרונה ולא אוליך (יג) בתר אומדנא מה' ואם כתוב בפטר פהר אפונה נתנה לג' אחיותיה ופא' לנתנה כפניית ואח' כ' הרביעית (יד) כל הקודמת חזרה ונכתה נכסיהם שחוט

רפא (א) לא אמר כלום הטעם דהו כמתנה על מה שכתוב בתורה והחינו דוקא כירושא אבל כמתנה דבריו קיימים (ב) אם היה צרוח וכו' פיר' כלשון ירושה א' דעדיין לא הגיע זמן וירושא חבל כלשון מתנה ובקנין דבריו קיימים . (ג) וי"א שחלוקת הפשוטים קיימת לפי שהבכור עם האחים כוס כרין בע"ה שנוטל מהן כפי החשבון מה שנותן להם אביהם וכן עיקר שכן משמע מהסו' וכו' : (ד) ויבנה לאחד * אין חידוש לבענין פשוט דכבר כתבאר דאפילו כלשון ירושה דבריו קיימים אם לא כלשון לא יירש כגון דאמר פלוני בני לא יירש אלא כך וכך וכני הסני יורש כך וכך דכלשון ירושה אין דבריו קיימים והש"ך כתב כ"פ לדוגמא ע"פ . (ה) נריך שיהא לשון מתנה פירש שאמר פ' ופ' ופ' יורשו שדה פ' ופ' ופ' שנתת להם מתנה וירשו זה מהני לכ"ע דלכל א' אמר לשון ירושה ולשון מתנה קאיו אשלשתן וה"ה אם לא אמר לשון ירושה הרחשון או האחרון אלא חד לשון ירושה ומתנה בעירוב כיון דכלל וכו' וי"א ל"ל לשון מתנה אפניהן מכלל לשון ירושה . (ו) אפי' לאחר כ"ד פירש שנותן לאדם א' ב' שדות אחד כלשון מתנה וא' כלשון ירושה והפסוק נכתיים יותר מכדי דיבור ג' כ' מהני לשון מתנה ולשון ירושה . (ז) בכל אשר לו . * מיהו ג' כ' דינו כירושא שגובין תחלה ב"ה וכתובה אשה מכסיו כיון דנשטרה מהחוב בחלק חני זכר : (ח) אין בפ' חקונה משכון כ' מהרי"ו דאפילו במשכנו שלא בשעת הלוואתו לא קאחאו אלא לקדם בו אשה ולא לכל מילי והש"ך כ' במשכנו שלא בשעת הלוואה דהוי קונה ואפילו הוי פסיקא דדינא הוי הערש מוחזק והמע"ה . (ט) הוי לשון מתנה וכ' בתשובת דברי ריב"ז אבל חני פניח הוי לשון ירושה : (י) אע"פ שלא שייך כיון דמת מאותו חולה ואם נתן מתנה לאשתו שהיא יכולה ליתן למי שתרצה והיא כתבה בשטר שנתנה למי שראוי ליורשו והיה לה בת מזה הבעל ולבעל יש בן מחמה אחרת וכהו הבן . (יא) בן האח יורש הכל הטעם כיון דלא אמר בפירש שהפטר ינתן לבני אחיותיו לא הוי פילוקו פילוק וה"ל כמתנה על מה שכתוב בתורה ותשאר החלק להראוי ליורשו : (יב) אחר מיתת זכו' הטעם שכ' א' מהן לא נתנה מידת חלקה כ"א לפני מותה ואז נתנה במתנה להנשארות בחיים חלקה וגם מה שצא לידה במת' מאחיותיה שמתו לפנייה ומאז שמתה כ"א לא בא לידה תו כלום מאחיותיה שמתו אחריה כמאז דנשמתו ואז נשפעה שמתה שלישיית לא היה כאן מי לקבל מה שהיה בידה מכל וכל רק הרביעית והיא לא נתנה מכל דבר שביר' לאחיותיה כ"א שעה אחת ק' ד' מית' והרי היא עדיין חיה ומ"ה לא יירש האח כולם ובאם שתרצה ליתן הרביעית מהיום והלאה מתנה לאחריה בחייה הרשות בידה ואם לא נתנה אזי אחר מותה ירש האח הכל ודוקא כשאמר כל א' אחי נותנת לאחיותי מהיום ושעה א' קודם מיתתי דאם לא אמרו מהיום הוי יכולים לחזור מהמתנה ואז האח יורש ג' אחיות : (יג) בתר אומדנא פי' שאומדן דעתם היה שלא ירש האח והטעם דכל היכא דאוליין בתר אומדנא אנו מבטלין המעשה שפעה וכשאר הענין כמו מתחל' אבל בכידון זה אף שידוע שכיונו להבדיל מן האח לא פשו דבר שיש בו הכרחה וכדברים שכלב לא מעיקרה נחלה דאורייתא . (יד) כל הקודמת חוזרת פי' שהאח יורש מה שהיה ביד אלו שמתו ולפעמי' יורש הכל והיינו כשמתו הג' שכתבו בראשונה וזו הנשארת חיי נתנה בלאחרונה וכ"א נתנה חלקה וגם מה שקבל מאחיותיה חזרה ונתנה לאחיותיה כמאז בשעה שכתבה האחרונ' לא נשאר בידה כלום ומ"ה יורש האח הכל וכשנשארה חיה א' מאלו שלא נתנה בלאחרונה יורש האח הכל וזאת מה שכתבנו ביד וזו פנשא' חיי יהיה מה שהיה עפ"י החשבון

החשבון

אע"פ

Handwritten notes in the right margin.

Handwritten notes in the right margin.

Large handwritten notes at the bottom of the page.

מאמר קרישין הלכות נחלות רפג רפג רפג חשן המשפט קלב

רפג שלא לחטוב נחלה ממי שראוי ליישבו סעיף אחד :

א כל הנותן נכסיו לאחרים והניח היורשים (ה) אף על פי שאין היורשים נזהגים בו כשורה (ג) אין רוח חכמים נזהח דימנו וזכו האחרים בכל מה שנתן להם ומרת חסידות שלא לחטוב בצואה שמעבדין בה היורשה מחיורש אפי' מבן שאינו נזהג בשורה לאהיו חכם ונזהג בשורה : מי פנוס לעשות נכסיו הסוב שפסול לעשו' יתנוהו ליורשיו (ג) כי אין סוב מזה .

רפג דין יורשת עובדי כוכבים ומזלות וגדו'שרא מומר לעובדי כוכבים ומזלות וכו' ג' :

א הגותי יורש את אביו דבר תור' והגר אינו יורש את אביו הבתי אלא מרבדיהם תקנו לו שירש בשהיה שמא יחזור לסורו (ה) ותנאי מועיל בירושה זו הואיל ואין הבתי מחזיר לעמור בתקנת חכמים ולא הבתי יורש את אביו הגר ולא גר את גר לא מרברי תורה ולא מר'ס אפילו היה לו בן שלייתו בקדושה מאחר שהרתו שלא בקדושה אינו יורש את אביו ולא אביו יורש . וישראל שיהי חייב לכתי ומת (ג) אף אין כותים יורשים מזה אינו חייב לפרוע (ג) ליורשיו ב ישראל שהמיר לעובדי כוכבים ומזלות יורש את קרוביו הישראים בשהיה ואשראו ב'ר לאבר את ממונו ולקנסו שלא יירש ברי שלא לחזק ירי הרשע' הרשע' בידה (ד) ואם יש לו בני' בישרא תנתן יורש' אביהם המומר לעובדי כוכבים ומזלות להם . ואפי' נתן המומר לעובדי כוכבים ומזלות הנכסים לאחרים אין במתנתו כלום דמיר נפלו נכסים קמיה יורשיו ואין לו כל כח וי'א שמתיחוס הירופה ככ'ד ואם יחזור בתשובה נותנין לו וישראל יורש קרובו המומר לעובדי כוכבים ומזלות אפי' הפקיד הממין ביד ישראלים אחרים ואפילו היו לו נכס בנייתו עובדי כוכבים ומזלות אבל אם הנפקדים פלחיו ב'ממון הפקדון בחיי הכותי או פנקס הכותי הממון ולא רנו ליתכולו ויש להן עדים ע"ז וכו' כמה פנידן ואין יורשיו יכולין להוניה מיד הנפקד הן בחיי הכותי הן לאחר מותו דכל המוחזק כנכסיו יכול לזכות בהן כל זמן שהוא חי ישראל כותי שמתה לו חמו ויש לו קרובים מן האב אב הכותי גדול טראוי לקנסו בירושתו (ה) גם יורשיו אינן יורשין ונשאר הירוש' לפאר יורשי האם ואב הכותי קטן שאין ראוי לקנסו יורשיו יורשין אמו ובעל יורש במקום אשתו הכותית אע"פ שמת אביה לאחר שהמירה עובדי כוכבים ומזלות ומת'אח' הכנעל יורשה מאחר רידו כידה אין סייך קנס . ג לאה נשבת ואמ' קבצה מעות לפריונה ואח'ב שמעיה שהמיר לעובדי כוכבים ומז' ונטמעה בין הכותים אם א'א להחזיר לכל אחר מה שנתן יהיה הקרן קיים לפריון שכנים אם יתכן לפדות באחרית הימים אותה שכניה תפרה בהם . (ועיין נ"ד סימן רכ"ג סעיף ו') .

רפג איצ' עדות לירש שהוא קרוב וצריך עדות שמתובדי סעיפים :

א כל היורשין יורשין בחוקת שהפירו הפרים שהחוק להן שהיו בן פלוני אע"פ שאין יודעין אמיתת יחוסו וה'ה כשאר יורשין מי שהיה מוחזק באל' שהוא קרוב המת ואין אנו יודעין קרוב יותר ממנו ה'ז יורשו ולא חיישין באל' שהיה קרוב לירוש' על פי עד אחר . ב אין היורשין נחלים עד שיביאו ראיה שמת מורישן אבל אם שמעו בו שמת או שבאו כותים מסיחים לפי תומם אע"פ שמשויאין את אשתו על פיהם וכן האישה שבאת ואמרה מת בעלי אע"פ שהיא נאמנת ותנשא ותטול בתובתה אין היורשים נכנסים לנחלה על פיהן . ג אמרה מת בעלי ונתיבמה הרי יבמת נכנס לנחלה על פיה שנאמר יקום על שם אחיו המת והרי קם . ד מי שטבע במים שאין להם סוף ובאו עדים שטבע בפניהם ואמרו אבר זכרו אע"פ שאין משיאין את אשתו לכתחלה הרי היורשים נחלים על פיהם ובן אב או שראוהו צלוב זה עוף אוכל בו או שנרקר במלחמה ומת או נהרג ולא הגירו פניו אבל היו לו (ה) סימנים מובהקים בגופו ה'גירו אבותם בכל אלו הדברים וביוצא בהם אם אבר זכרו אח'ב יורדים לנחלה בעדות זו אע"פ שאין משיאין את אשתו בדרבים אלו אלא מפני איסור כרת אבל לענין ממון אם העירו הערים ברברים שהוקתן למיתה והעירו שראו אותם הרברים ואבר זכרו (ג) ואחר כך נשמע שמת הרי אלו נחלים על פיהם :

רפה שבוי שברח והיוצא לדעת מה יעשו בנכסים וכו' סעיפים :

א שבוי שנשבה ונשמע שמת וירדו יורשיו לנחלה וחלקו אותה ביניהם אין מוציאין אותה מידה וכן הכורת מחמת סבנה אבל היוצא לדעת ששמעו בו שמת וירדו יורשיו לנכסיו וחלקום מוציאין מידם עד שיביאו ראיה שמת מורישן : ב שבוי שנישבה ובורח מחמת סכנת נפשות חייבים בית דין להתעסק בנכסיהם כיצד עושין כל המטלטלים יהיו מופקדים ביר נאמן על פי ב'ר ומורידין לתוך הקרקעות (ה) קריבים הראויים לייורש ברי לעבור הקרקעות ולהתעסק בהם עד שיוורש שמתו אע"פ שיבואו היו כאל' יורשין הרבה קמתן (ג) הן עובדי אדמה וקמתן אינן עובדי אדמה מעמידין ביד העובדי אדמה ושיבאו השבוי והבורח שמין אלו הקרובים שהגירו מה שעשו ומה שאכלו כמנהג כל הארסים של אותה מדינה : וי'א דוקא כשנח שמין לו כארס אבל פירות נוטל הכל (ג) ואם שמעו בו שמת קודם שהורידוהו ואח'כ כאלו אין לו כשנח כלום אלא מה שחבל אכל ומה שהוניה הוניה . ולמה לא יעמידו אפוסרופוס לעולם בין במטלטלין בין בקרקע עד שיבואו הבעלים או עד שיוורש בוודאי שמתו לפי שאין ב'ר חייבים להעמיד אפוסרופוס לגדולים שהם בני דעת . מיהו אם היה כאל' מי פנוס להיות אפוסרופוס לתקנת הסנוי מעמידין אותו ואין תקנה גדולה מזו מיהו היורש יכול למחות שלא למנות אפוסרופוס וי'א דאין היורש יכול למחות : שעה דינו כקטן ומפמידין לו אפוסרופוס . ג נישבה השבוי וברח המסובן והניח קמה לקצור וענבים ליבצר תמרים לגרוד וזתים למסוק ב'ר יורדים (ד) ומעמידים להם אפוסרופוס וקוצר וביצר ונרד ומסוק מובר הפירות ומניה דמיהם עם שאר המטלטלים בב'ר ואח'כ מורידין הקרוב לנכסיו שאם ירד תחלה שמא יתלוש אלו הפירות שהם בחלושים ויאבר אותם וה'ה בחצרות ופונדקאות וחניות העשויות לשכר ואינם צריכים עבודה ולא טורח ואין אדם נותן אותם באריסות אין מורידין להם יורש שהר' גובה השקר ואוכל אלא כיצד עושין ב'ר מעפידין להם נבאי ויהיה השכר מונח בב'ר עד שיביאו ראיה שמת או עד שיבאו ויטול שלו ואין מורידין הקרוב לעולם אלא לשדות ונגות וברמים וביוצא בהם שיהיו בהם כארס ברי שלא יפסרו ונטמאו בורים ונשמים

רפג (א) אע"פ שאין היורשים וכו' . * ממנו ללא ידע מאי זרע תנא ממנו ואף ע"פ דאין מהגין כבוד מורישו וכו' ונוהגין כבוד נמילי דשמיה אל יאמר המורים כיון דאיתו מהג' בי כבוד אתן ממוני לאחר כי יחוס על זרעו וינאו חלמו . (ב) אין רוח חכמים וכו' כ'הרשב"א ה"ה אם מרבה לא' וממעיט לא' (ג) כי אין סוב מזה ואפילו להקדשות זה עדיף דזכתה להן התורה :

רפג (א) ותנאי מועיל פירש שיכול להורים למי שאינו ראוי ליורשו ולעקר נחלה . וכותיוגר פירשו אביסן יכול הגר לומר לכותי טול אתה ע"א וי"כ ואני מעות ואם מסבאלו לרשותו אסור והטעם כיון דהיו יורש את אביו מן התורה לא מחסב כאלו הוא ברשותו מ"ה יכול להתנות כן ולא אמדיק שהגר כהנה מע"א : (ב) אם אין כותים יורשים אבל אם יורשי הכותיות או שאר כותים יורשים קאי בטון גול . (ג) ליורשיו . * אכל אם יורש כותים או שאר כותים יורשים זה קאי בטון גולה וגולת כותים אסור אבל אם א"י בכלל אבדה הוא . ונע"פ ש'כ'כירע נריך להחזיר משום קידוש השם נלע"ד לפרש כוונתו למ"ש מור"ס ב"א ע"פ ריש סימן כ"ח וי'ל דאם קדשה בגול או נגבת כותים מקודשת דהא א"ז להחזיר אלא תשוב קידוש השם יתו אפסר לומר סכ' כ'למיתו לקמן בסימן ס"ט נשם הרמ"ה דאסור לגול וכ'הכ"מ מדלל כ'הרשב"ס שטובר עליו לומר שאין חיבור זה מן התור' וגם מהרש"ל הכרע כפרס' בסנהדרין דגול גוי אינו אסור אלא מדרבנן ואפסר לא גרו' אלא נדירע משום קידוש השם (ד) ואם יש לו בנים ה"ה אם יש לו אב תנתן הירוש' לאב . (ה) גם יורשיו הטעם דנחשב כמת ואין הן יורש אמו בקבר להנחיל ליורשיו מאביו ובני' כתב נשם אביה בזה"ל מי שמת והייה שתי בנות נסואות והמירה אל' עובדי כוכבים ומזלות' ואמה לא נשבעה על כתובת' ונתנה הכל ביומיה לכתה ישראלית ומתה אח"כ מתה הכותית ופסק שנעל הכותית יורש אותה דכיון שהייה ישראלית נשבעת מיתת אביה מיד וכתה פחלקה וכשמתה אח"כ יורשה בעלה עכ"ל ולי נרא' דדוקא בקרק' אבל במטלטלים כיון שביד האשה למכרם וליתנם ומתנה קיימת עיין ב"ה"ה שאף ע"פ שלא נשבעת על הכותה א"י הנעל להוניה המתנה ובפרט סיס להקשות על תשובה זו כמ"ס ה"ה ושאר אחרונים אך כיון שהמור"ס מביאה להלכה יש לפסוק כן רק בקרקע :

רפג (א) סימנים מובהקים לאו מובהקים מתה דא"כ היו משיאין ג"כ אשתו אלא מובהקים לאפוקי חיור וכמוק או כליו היו כך וכך . (ב) ואח"כ נשמע שמת וקמל'ן רבותא שאפילו לא שמעו בו שמת אלא אחר שהעירו על דבריו כאלו וה'ה שהקול שמת נתפשט מכה עדותן על זכרים שהן למיתה אפ"ה יורדין לנחלה עכ"ל משמע מזה דא"ז שנשמע דוקא שמת וכ"כ הכ"י ודלא כב"ה דכתב דוקא ששמעו שמת אלא כיון שאבר זכרו נסתמא הוי קול שמת .

רפה (א) קרובי הראוי' לירש משום שהם יגאיו בו יותר מהארים ועוד כיון שיש להסתפ' כמת למה נפסיד לירש להפחית נחלתו . (ב) הן עובדי אדמה פירש כמנחן וקמתן עובדי' שלהן ע"י אחרים כ"כ העור' . (ג) ואם שמעו בו שמת דאולי' למיתם שיפסידו דכבוד שהיא שלו והוי הדין כמו בעל שהוניה על נכסיו אשתו ואח"כ מת דדינו מה שחבל אכל ומה שהוניה הוניה . (ד) ומעמידין להם אפוסרופוס שבדברים כאלו העומדין לתלוס ולקנור אין בהם טורח רב כדמסיק המחבר להדיא טעם זה בסכירות

שמא יש קמוב יותר ממנו זמן שלא יודעין וע"ל סימן ר"פ סעיף ו' ולא מורידין קרוב לירוש' על פי עד אחר . ב אין היורשין נחלים עד שיביאו ראיה שמת מורישן אבל אם שמעו בו שמת או שבאו כותים מסיחים לפי תומם אע"פ שמשויאין את אשתו על פיהם וכן האישה שבאת ואמרה מת בעלי אע"פ שהיא נאמנת ותנשא ותטול בתובתה אין היורשים נכנסים לנחלה על פיהן . ג אמרה מת בעלי ונתיבמה הרי יבמת נכנס לנחלה על פיה שנאמר יקום על שם אחיו המת והרי קם . ד מי שטבע במים שאין להם סוף ובאו עדים שטבע בפניהם ואמרו אבר זכרו אע"פ שאין משיאין את אשתו לכתחלה הרי היורשים נחלים על פיהם ובן אב או שראוהו צלוב זה עוף אוכל בו או שנרקר במלחמה ומת או נהרג ולא הגירו פניו אבל היו לו (ה) סימנים מובהקים בגופו ה'גירו אבותם בכל אלו הדברים וביוצא בהם אם אבר זכרו אח'ב יורדים לנחלה בעדות זו אע"פ שאין משיאין את אשתו בדרבים אלו אלא מפני איסור כרת אבל לענין ממון אם העירו הערים ברברים שהוקתן למיתה והעירו שראו אותם הרברים ואבר זכרו (ג) ואחר כך נשמע שמת הרי אלו נחלים על פיהם :

רפה שבוי שברח והיוצא לדעת מה יעשו בנכסים וכו' סעיפים :

א שבוי שנשבה ונשמע שמת וירדו יורשיו לנחלה וחלקו אותה ביניהם אין מוציאין אותה מידה וכן הכורת מחמת סבנה אבל היוצא לדעת ששמעו בו שמת וירדו יורשיו לנכסיו וחלקום מוציאין מידם עד שיביאו ראיה שמת מורישן : ב שבוי שנישבה ובורח מחמת סכנת נפשות חייבים בית דין להתעסק בנכסיהם כיצד עושין כל המטלטלים יהיו מופקדים ביר נאמן על פי ב'ר ומורידין לתוך הקרקעות (ה) קריבים הראויים לייורש ברי לעבור הקרקעות ולהתעסק בהם עד שיוורש שמתו אע"פ שיבואו היו כאל' יורשין הרבה קמתן (ג) הן עובדי אדמה וקמתן אינן עובדי אדמה מעמידין ביד העובדי אדמה ושיבאו השבוי והבורח שמין אלו הקרובים שהגירו מה שעשו ומה שאכלו כמנהג כל הארסים של אותה מדינה : וי'א דוקא כשנח שמין לו כארס אבל פירות נוטל הכל (ג) ואם שמעו בו שמת קודם שהורידוהו ואח'כ כאלו אין לו כשנח כלום אלא מה שחבל אכל ומה שהוניה הוניה . ולמה לא יעמידו אפוסרופוס לעולם בין במטלטלין בין בקרקע עד שיבואו הבעלים או עד שיוורש בוודאי שמתו לפי שאין ב'ר חייבים להעמיד אפוסרופוס לגדולים שהם בני דעת . מיהו אם היה כאל' מי פנוס להיות אפוסרופוס לתקנת הסנוי מעמידין אותו ואין תקנה גדולה מזו מיהו היורש יכול למחות שלא למנות אפוסרופוס וי'א דאין היורש יכול למחות : שעה דינו כקטן ומפמידין לו אפוסרופוס . ג נישבה השבוי וברח המסובן והניח קמה לקצור וענבים ליבצר תמרים לגרוד וזתים למסוק ב'ר יורדים (ד) ומעמידים להם אפוסרופוס וקוצר וביצר ונרד ומסוק מובר הפירות ומניה דמיהם עם שאר המטלטלים בב'ר ואח'כ מורידין הקרוב לנכסיו שאם ירד תחלה שמא יתלוש אלו הפירות שהם בחלושים ויאבר אותם וה'ה בחצרות ופונדקאות וחניות העשויות לשכר ואינם צריכים עבודה ולא טורח ואין אדם נותן אותם באריסות אין מורידין להם יורש שהר' גובה השקר ואוכל אלא כיצד עושין ב'ר מעפידין להם נבאי ויהיה השכר מונח בב'ר עד שיביאו ראיה שמת או עד שיבאו ויטול שלו ואין מורידין הקרוב לעולם אלא לשדות ונגות וברמים וביוצא בהם שיהיו בהם כארס ברי שלא יפסרו ונטמאו בורים ונשמים

חשן המשפט

הלכות נחלות

רפה רפי

מאמר קרישין

ונשמים : ד מי שיצא לרעה והגיה נכסיו ואין יורע להינן הלך ולא מה אירע לו אין מורירין קרוב לנכסיו ואם ירד מסלקין אותו ואין ב"ד צריכים להטפל בו ולעמוד לו אשטרומוס לא לקרקע ולא למטלטלין (ה) שהרי לרעה יצא והגיה נכסיו ופיצד יהיה דין נכסיו זה מטלטלים ועמדו ביד זה שהם תחת ירו עד שיבא זה ויתבע או עד שימות ויתבעו הורשים והקרקעות מי שהגיהו שבן (כה) אין לוקחין פסנו שבר ושרה או כרם שהי' בהן אדים ישאלו כמו שהגיהם עד שיבא ושרה או כרם שהגיהם בורים ישאלו בורים שחרי הוא ברצונו איבר ממנו ואברח לרעה אין אנו מצווין להחזירה מיהו אם נפלו לו נכסים בכחן שלא ידע בהן דינו נכסיו שנוי וכן אם הלך שלא במקום סכנה וחטן לחז' ולא חזר הוי כמו שינא שלא לרעה : ה' (ו) שמעו בר שמת הרי ב"ד מוציאין כל כל המטלטלין ומניחין אותם אצל גאמן על פיהם ודוקא בתורת קרוב אין נותקין מטלטלין לידו אבל יכול להיות אפטרופוס כמו אחר (מהל"ס פדואה וע"ל סימן ר"ן ולקמן סימן זה עייף ח') מורידים הקרוב לשרות ולברמים בארים עד שיבא ראיה ברורה שמת (ז) או עד שיבא : ו' בשמורירין קרוב לנכסיו שבנו או בורה או לנכסיו היוצא לרעה ששמעו בו שמת לא יורירו קטן שמא יפחיד הנכסים ואין מורירין קרוב לנכסיו קטן שמא יטעון ויאמר זה חלקי הטגיע לי בירושתו ואפילו קרוב מהמת קרוב אין מורירין כיצד היו שני אחים אחר גדול ואחר קטן ונשבה הקטן או ברח אין מורירין הגדול לתוך שדהו מפני שהקטן אינו יכול למחות ושמא יתקן זה האח ולאחר שנים יאמר זה חלקי שהג' לי בירושתו ואפילו בן אחיו של זה הקטן שנשבה אין מורירין אותו לנכסיו שמא יאמר מחמת אבי ירשתי חלק זה : ז' לעולם אין מורירין קרוב לנכסיו קטן אפילו קרוב (ח) מחמת אחי האם (של הקטן) שאינם ראויים לירש הרחקה ויתרא היא זו ואפי' יש ביניהם שטר חליקה בין בבתיים בין בשרות לא ירד ואפי' אמר בתבו עלי שטר אריסות לא ירד שמא יאברו השטרות ויאדיבו הימים ויטעון ויאמ' שזה חלק ירושה בא לו מחמתו או מחמת מורישו : וכו' שאין מורירין קרוב לנכסיו קטן היינו כשכנר אין כמותין על שלחן אחד מעמיתין קרוב על נכסיו אף לחלקו האחר עדין ומוכין על שלחן אחד מעמיתין קרוב על נכסיו קטן וי"ל עוד ה"ל דאין מורירין קרוב לנכסיו קטן על כשאוכל הפירות אבל בחפצו פוסם בעלמא שאין לו האה מניה נוסח וכן אם לא היו הנכסים מרסת הקטן מות' להוריד קרוב : ח' הא דאין מורירין קרוב לנכסיו קטן דוקא במקרקעי (י) אבל מעות של קטן בפנים עליהם אפילו קרוב : ועדיף טפי בקרוב מנרחוק ולכן אם יש בהן קרוב ורחוק ושיהיה נאמנין בשו' הקרוב קודם ומעמידן אותו אבל אם הקרוב אינו נאמן מעמידן רחוק הנאמן וכן קטן פ"ס לו ממון מאבי אמו או ממקום אחר ואביו חי אין נותקין הנכסים ליד החב דאין מורירין קרוב לנכסיו קטן אלא ב"ד מעמידן לו אפטרופוס ואם הם מטלטלין ואניהן ראוי להיות אפטרופוס עליהן נותקין לידו וי"ל דאין ב"ד מניחין לחקיר בקטנים (יא) פ"ס לה' א"כ אניהן מוחוק שאינו הולך בדרך טובים : ט' מעשה באשה אחת שהיו לה ג' בנות ונשבת הזקנה ובת אחת ופתחה בת שניה והניחה בן קטן ואמרן חכמים אין מורירין זאת הבת הנשארת לנכסים שמא פתח הזקנה ונמצאו שליש נכסים אלו לקטן ואין מורירין קרוב לנכסיו קטן וכן אין מורירין לזה הקטן בנכסים שמא עדיין הזקנה בחיים ואין מורירין קטן לנכסיו שבוי אלא כיצד עושים מתוך שצריך להעמיד אפטרופוס לחצי של קטן מעמידין אפטרופוס על כל נכסיו הזקנה אחר זמן שמעו שמחה הזקנה אמרו חכמים תרד הבת הנשארת לשליש מנכסיה שהוא חלק ירושתה (יב) וירד הקטן לשליש שהוא חלקו מנכסיו הזקנה השניה מעמידים להם אפטרופוס מפני חלק הקטן שמא מתה גם הבת השבויה וי"ל לזה הקטן חצי השליש וכן כל יוצא בזה : י' שבויה שהמיר לעוברי לכותים ויש לה באן קרקעות ומטלטלין (יג) בתנהגים בנכסים בדין נכסיו שבוי שלא המיר :

רפי (א) ויש מי שחולק העגה דוקא ככולס גדולי' וירשתקו מחלו אבל הכא דחיוב גדולים וקטנים כיון דקטנים לא ידעו למחות וכולין לתבוע לגדולים חסילו בלה לגמרי ואפילו בעל בנייה ונכותיהן וכיון שהקטנים יכולין לתבוע לגדולים א"כ הגדולים כמי יכולין לתבוע לקטנים דאל"כ לא יהו הדיונים שוין ואינו דומה כלל לסימן רפ"ח דמירי שכולן גדולים : (ב) אין נוטל הכדוניה וכו' וכו' סימן א"כ המור"ס י"ל דאין מכנין להם ומתקן החלקת מתקן דשאן מירי בקנין שיתן קנס לנר שכנגדו"כ לא זכו הבן או הבת כי לא הקנה להם אבל בא"ה חייבי שהקנה להם בקנין שיתן לבנו או לבתו לכן אין מכנין ומקין וכו' קנין שלבו אם הוא להזוג או להנר שכנגדו עכ"ל ולי כראיה בומכינו קאי הקנין על ההתחייבות של כל א' מהגדרים ושל הקנס מעמידן ערבות עם הקנין שלבו באם שכתן טע"ח על הכדן הוי כמו הלואה ולא מהכי עפכת אונס ושיקר הדיונים הללו עיין בא"ה בהלקת מוסק ובית סמואל : (ג) עדין שימחונו בו כולס פירש בשעה שישאו כסיהם וישמחונו כדרך ששלחו לו בשעת כשואו ודוקא כשישאו כולס או משלח לכל א' חלקו בשעת כשואו ואפילו אסתרנו כל האחין שישלח כל דמי השופכות כשואוין לאחר מהם וישמחונו עכ"ל יחד אין זה תלף לו מחוייב לשלחן ביחד אלא לכ"א חלקו כפי שאם אשה : (ד) והרי הוא לאמנע והקמ"ע כ' בשם הראב"ד ר"י הלוי דהוא של אותו שכסא :

כל

רפי יתומים גדולים וקטנים היאך ניוונים מנכסיהם וכו' הי' סעיפים :

א מי שמת והגיה נכסיו וקטנים או בנות גדולות וקטנות והגדולים צריכים להוציא יותר במלבושים וקטנים להוציא יותר במזונות אין ניוונים ולובשים מן האמצע אלא חולקין בשוה וכל אחר ילכש ויוון משלו ודוקא כשמיתו : (דמחאה מהני אפילו כולן גדולים) אבל בסתם ניוונים ומתפרנסים אלו עם אלו רסתמן שותפין נינון ומחלים זה לזה (ה) ויש מי שחולק בזה : ב' ברא' שאין תועלת לקטנים במה שלובשים הגדולים אבל גדול האחים הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים ממה שהוא מלובש יפה כרי שיהיו רבריו נשמעים חרו זה לובש מתפוסת הבית ואם מיהו בידו הרשות בידו : ג' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהם מחאמצע ישאו הקטנים כן מכלל הנכסים ואח"כ יתלוקו נשאו הגדולים בחיי אביהם ואמרן הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאים בדרך שנשאחת אהם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהן נתן מן שפירך ננו וקנב ליתן נדוניה ומת קורס פנכס לחופה (כ) אין נוטל הכדוניה אלא מחלקו שהרי לזכה בה בחיי אביו מי שפלוו אביו מן התפיסה מכין לו אחר כך מחלק ירושתו ולא אמרינן שאביו נתן לו מתנה רק הלוה לו אלא אם כן יש אומדן דעתא שהאב נתן לו במתלה : ד' השיא האב את בנו ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלחה שושבינת לזה הבן בחיי האב בשרה חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן במשתה משלו אינו חוזרה אלא (משל) בן שנשתלחה לו בלבר : ה' האב ששלח שושבינת בשם א' מבניו בשתחזור השושבינת לאותו הבן הרי היא שלו אבל אם שלח האב בשם בניו שסתם בשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלח' לו חייב להחזירה אפטרופוס (ו) עד שישמחונו בו בולם שהרי בולם שושבינים שבשם בולם נשתלחה לפיכך שמח במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבר (ז) וכו' הוא לאמצע :

מי שמת והגיה בניו גדולים וקטנים וכו' סעיפים :

א מי שמת והגיה בניו גדולים וקטנים או בנות גדולות וקטנות והגדולים צריכים להוציא יותר במלבושים וקטנים להוציא יותר במזונות אין ניוונים ולובשים מן האמצע אלא חולקין בשוה וכל אחר ילכש ויוון משלו ודוקא כשמיתו : (דמחאה מהני אפילו כולן גדולים) אבל בסתם ניוונים ומתפרנסים אלו עם אלו רסתמן שותפין נינון ומחלים זה לזה (ה) ויש מי שחולק בזה : ב' ברא' שאין תועלת לקטנים במה שלובשים הגדולים אבל גדול האחים הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים ממה שהוא מלובש יפה כרי שיהיו רבריו נשמעים חרו זה לובש מתפוסת הבית ואם מיהו בידו הרשות בידו : ג' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהם מחאמצע ישאו הקטנים כן מכלל הנכסים ואח"כ יתלוקו נשאו הגדולים בחיי אביהם ואמרן הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאים בדרך שנשאחת אהם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהן נתן מן שפירך ננו וקנב ליתן נדוניה ומת קורס פנכס לחופה (כ) אין נוטל הכדוניה אלא מחלקו שהרי לזכה בה בחיי אביו מי שפלוו אביו מן התפיסה מכין לו אחר כך מחלק ירושתו ולא אמרינן שאביו נתן לו מתנה רק הלוה לו אלא אם כן יש אומדן דעתא שהאב נתן לו במתלה : ד' השיא האב את בנו ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלחה שושבינת לזה הבן בחיי האב בשרה חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן במשתה משלו אינו חוזרה אלא (משל) בן שנשתלחה לו בלבר : ה' האב ששלח שושבינת בשם א' מבניו בשתחזור השושבינת לאותו הבן הרי היא שלו אבל אם שלח האב בשם בניו שסתם בשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלח' לו חייב להחזירה אפטרופוס (ו) עד שישמחונו בו בולם שהרי בולם שושבינים שבשם בולם נשתלחה לפיכך שמח במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבר (ז) וכו' הוא לאמצע :

א מי שמת והגיה בניו גדולים וקטנים או בנות גדולות וקטנות והגדולים צריכים להוציא יותר במלבושים וקטנים להוציא יותר במזונות אין ניוונים ולובשים מן האמצע אלא חולקין בשוה וכל אחר ילכש ויוון משלו ודוקא כשמיתו : (דמחאה מהני אפילו כולן גדולים) אבל בסתם ניוונים ומתפרנסים אלו עם אלו רסתמן שותפין נינון ומחלים זה לזה (ה) ויש מי שחולק בזה : ב' ברא' שאין תועלת לקטנים במה שלובשים הגדולים אבל גדול האחים הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים ממה שהוא מלובש יפה כרי שיהיו רבריו נשמעים חרו זה לובש מתפוסת הבית ואם מיהו בידו הרשות בידו : ג' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהם מחאמצע ישאו הקטנים כן מכלל הנכסים ואח"כ יתלוקו נשאו הגדולים בחיי אביהם ואמרן הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאים בדרך שנשאחת אהם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהן נתן מן שפירך ננו וקנב ליתן נדוניה ומת קורס פנכס לחופה (כ) אין נוטל הכדוניה אלא מחלקו שהרי לזכה בה בחיי אביו מי שפלוו אביו מן התפיסה מכין לו אחר כך מחלק ירושתו ולא אמרינן שאביו נתן לו מתנה רק הלוה לו אלא אם כן יש אומדן דעתא שהאב נתן לו במתלה : ד' השיא האב את בנו ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלחה שושבינת לזה הבן בחיי האב בשרה חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן במשתה משלו אינו חוזרה אלא (משל) בן שנשתלחה לו בלבר : ה' האב ששלח שושבינת בשם א' מבניו בשתחזור השושבינת לאותו הבן הרי היא שלו אבל אם שלח האב בשם בניו שסתם בשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלח' לו חייב להחזירה אפטרופוס (ו) עד שישמחונו בו בולם שהרי בולם שושבינים שבשם בולם נשתלחה לפיכך שמח במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבר (ז) וכו' הוא לאמצע :

ב' ברא' שאין תועלת לקטנים במה שלובשים הגדולים אבל גדול האחים הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים ממה שהוא מלובש יפה כרי שיהיו רבריו נשמעים חרו זה לובש מתפוסת הבית ואם מיהו בידו הרשות בידו : ג' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהם מחאמצע ישאו הקטנים כן מכלל הנכסים ואח"כ יתלוקו נשאו הגדולים בחיי אביהם ואמרן הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאים בדרך שנשאחת אהם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהן נתן מן שפירך ננו וקנב ליתן נדוניה ומת קורס פנכס לחופה (כ) אין נוטל הכדוניה אלא מחלקו שהרי לזכה בה בחיי אביו מי שפלוו אביו מן התפיסה מכין לו אחר כך מחלק ירושתו ולא אמרינן שאביו נתן לו מתנה רק הלוה לו אלא אם כן יש אומדן דעתא שהאב נתן לו במתלה : ד' השיא האב את בנו ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלחה שושבינת לזה הבן בחיי האב בשרה חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן במשתה משלו אינו חוזרה אלא (משל) בן שנשתלחה לו בלבר : ה' האב ששלח שושבינת בשם א' מבניו בשתחזור השושבינת לאותו הבן הרי היא שלו אבל אם שלח האב בשם בניו שסתם בשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלח' לו חייב להחזירה אפטרופוס (ו) עד שישמחונו בו בולם שהרי בולם שושבינים שבשם בולם נשתלחה לפיכך שמח במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבר (ז) וכו' הוא לאמצע :

רפי יתומים גדולים וקטנים היאך ניוונים מנכסיהם וכו' הי' סעיפים :

א מי שמת והגיה בניו גדולים וקטנים או בנות גדולות וקטנות והגדולים צריכים להוציא יותר במלבושים וקטנים להוציא יותר במזונות אין ניוונים ולובשים מן האמצע אלא חולקין בשוה וכל אחר ילכש ויוון משלו ודוקא כשמיתו : (דמחאה מהני אפילו כולן גדולים) אבל בסתם ניוונים ומתפרנסים אלו עם אלו רסתמן שותפין נינון ומחלים זה לזה (ה) ויש מי שחולק בזה : ב' ברא' שאין תועלת לקטנים במה שלובשים הגדולים אבל גדול האחים הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים ממה שהוא מלובש יפה כרי שיהיו רבריו נשמעים חרו זה לובש מתפוסת הבית ואם מיהו בידו הרשות בידו : ג' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהם מחאמצע ישאו הקטנים כן מכלל הנכסים ואח"כ יתלוקו נשאו הגדולים בחיי אביהם ואמרן הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאים בדרך שנשאחת אהם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהן נתן מן שפירך ננו וקנב ליתן נדוניה ומת קורס פנכס לחופה (כ) אין נוטל הכדוניה אלא מחלקו שהרי לזכה בה בחיי אביו מי שפלוו אביו מן התפיסה מכין לו אחר כך מחלק ירושתו ולא אמרינן שאביו נתן לו מתנה רק הלוה לו אלא אם כן יש אומדן דעתא שהאב נתן לו במתלה : ד' השיא האב את בנו ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלחה שושבינת לזה הבן בחיי האב בשרה חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן במשתה משלו אינו חוזרה אלא (משל) בן שנשתלחה לו בלבר : ה' האב ששלח שושבינת בשם א' מבניו בשתחזור השושבינת לאותו הבן הרי היא שלו אבל אם שלח האב בשם בניו שסתם בשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלח' לו חייב להחזירה אפטרופוס (ו) עד שישמחונו בו בולם שהרי בולם שושבינים שבשם בולם נשתלחה לפיכך שמח במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבר (ז) וכו' הוא לאמצע :

מי שמת והגיה בניו גדולים וקטנים וכו' סעיפים :

א מי שמת והגיה בניו גדולים וקטנים או בנות גדולות וקטנות והגדולים צריכים להוציא יותר במלבושים וקטנים להוציא יותר במזונות אין ניוונים ולובשים מן האמצע אלא חולקין בשוה וכל אחר ילכש ויוון משלו ודוקא כשמיתו : (דמחאה מהני אפילו כולן גדולים) אבל בסתם ניוונים ומתפרנסים אלו עם אלו רסתמן שותפין נינון ומחלים זה לזה (ה) ויש מי שחולק בזה : ב' ברא' שאין תועלת לקטנים במה שלובשים הגדולים אבל גדול האחים הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים ממה שהוא מלובש יפה כרי שיהיו רבריו נשמעים חרו זה לובש מתפוסת הבית ואם מיהו בידו הרשות בידו : ג' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהם מחאמצע ישאו הקטנים כן מכלל הנכסים ואח"כ יתלוקו נשאו הגדולים בחיי אביהם ואמרן הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאים בדרך שנשאחת אהם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהן נתן מן שפירך ננו וקנב ליתן נדוניה ומת קורס פנכס לחופה (כ) אין נוטל הכדוניה אלא מחלקו שהרי לזכה בה בחיי אביו מי שפלוו אביו מן התפיסה מכין לו אחר כך מחלק ירושתו ולא אמרינן שאביו נתן לו מתנה רק הלוה לו אלא אם כן יש אומדן דעתא שהאב נתן לו במתלה : ד' השיא האב את בנו ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלחה שושבינת לזה הבן בחיי האב בשרה חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן במשתה משלו אינו חוזרה אלא (משל) בן שנשתלחה לו בלבר : ה' האב ששלח שושבינת בשם א' מבניו בשתחזור השושבינת לאותו הבן הרי היא שלו אבל אם שלח האב בשם בניו שסתם בשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלח' לו חייב להחזירה אפטרופוס (ו) עד שישמחונו בו בולם שהרי בולם שושבינים שבשם בולם נשתלחה לפיכך שמח במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבר (ז) וכו' הוא לאמצע :

אמי' אה"כ
ב' ברא' שאין תועלת לקטנים במה שלובשים הגדולים אבל גדול האחים הנושא ונותן בנכסים ויש תועלת לקטנים ממה שהוא מלובש יפה כרי שיהיו רבריו נשמעים חרו זה לובש מתפוסת הבית ואם מיהו בידו הרשות בידו : ג' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהם מחאמצע ישאו הקטנים כן מכלל הנכסים ואח"כ יתלוקו נשאו הגדולים בחיי אביהם ואמרן הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאים בדרך שנשאחת אהם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהן נתן מן שפירך ננו וקנב ליתן נדוניה ומת קורס פנכס לחופה (כ) אין נוטל הכדוניה אלא מחלקו שהרי לזכה בה בחיי אביו מי שפלוו אביו מן התפיסה מכין לו אחר כך מחלק ירושתו ולא אמרינן שאביו נתן לו מתנה רק הלוה לו אלא אם כן יש אומדן דעתא שהאב נתן לו במתלה : ד' השיא האב את בנו ועשה לו משתה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלחה שושבינת לזה הבן בחיי האב בשרה חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל אם הוציא הבן במשתה משלו אינו חוזרה אלא (משל) בן שנשתלחה לו בלבר : ה' האב ששלח שושבינת בשם א' מבניו בשתחזור השושבינת לאותו הבן הרי היא שלו אבל אם שלח האב בשם בניו שסתם בשתחזור תחזור לאמצ' ואין זה שנשתלח' לו חייב להחזירה אפטרופוס (ו) עד שישמחונו בו בולם שהרי בולם שושבינים שבשם בולם נשתלחה לפיכך שמח במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבר (ז) וכו' הוא לאמצע :

מאמר קדישין הלכות אפטרופוס רפו רפח רפטר רצ חשן המשפט קלב

א מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים והשכיר הגדולים את הנכסים (ה) כל השבח לאמצע (ג) ואפי' שגבר עמלם לא יטלו ואם אמרו ראו מח שדגית לנו אבא הרי אנו עושים ואזבלים השבח של משכית ודא' שיהיה השבח מחמת הוצא' שהוציא המשכית אבל שבו נכסי' מחמת עצמן השבח לאמצ' ובן אם היתה אשתו של מת (ג) היא היוורש' בכלל אהיותיה או בכלל בנות דוריה והשכיר הנכסים השבח לאמצע ואם אמרו ראו מה שהניח לג בעלי הריני עוש' ואובל (ד) והשכיר הנכסי' מחמת הוצא' השבח שלה זה רעת הרמב"ם לבדו ולא מציינו לו חבר אבל רעת הבל שזה שאמרו בריש' שאם השכיר גדולים את הנכסים השכיר לאמצע היינו רוקא בששבת הנכסים מחמת עצמן והיינו ששכרו פועלים ממנו מחמת הבית או שנשאו ונתנו בסתירה אבל אם השכיר על ידי שהוציא הוצאות משלה או שטרחה בגופם לחפור ולבגו' השבח לעצמן ואם השכיר ברבר שאם היו (ה) מוריעי' לקטני' גם הם יבולי' לעשותן בגון לשמור וכיוצא בו השבח לאמצע אע"פ שטרחה בגופם ביון שלא היו צריכים לחלה ואם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושים ואזבלים כל השבח שהשכיר בכל הנכסים (ו) אפי' בחיוב האחים הוא של עצמם ואפי' השכיר מחמת נכסים י ואם האחים גדולים א"ל לאמרו ככ"ד (ז) רק כפני עדים אבל אם יש בהם יתומים קטנים נריך שיאמר אחי כפני כ"ד וכ"ז באחין פוזוגין יחד אבל אם אין כוזבין יחד אפילו השבח מחמת כפניו אינו נוטל רק כשאר יורד שלא נרשעו לכפני כפניו א' מן האחין שהיו לו הרבה נכסים והשכיר הנכסים אינו יכול לומר תנו לי מה שהדיווחו בני וכן האחרי אינו יכולים לומר תן לנו מה שאכלו בניך אלא הכל מן האמצע א' מן האחין פנתן מתנה לאחרי' וראו האחין ושתקו הוי מחילה: ב אחר מהאחים שלקח מעות (ח) ועשה בהם סחורה אם היה ת"ח גדול (ט) שאינו מניח תורתו שעה א' הרי השכר שלו שאין זה מניח תורתו ומתעסק לצורך אחיו: ג מי שירש את אביו והשכיר נכסים ונטע וכנה ואח"כ נודע שיש לו אחים במדינה אחרת (י) אם קטנים הם השבח לאמצע ואם היו גדולים הואיל ולא נודע שיש לו אחים שסין לו בארים ובן אח שירד לנכסי קטן והשכיר אין שמין לו בארים אלא השבח לאמצע שהרי לא ברשות יורד:

רפח היאך שמין מה שעל בניהם ובנותיהם בשחולקני וכו' ב' סעיפים:

א האחים שחלקו (ה) שמין מה שעליהם (ב) וי"ל דנגדול האחין אין שמין מה שעלו אבל מח שעל בניהם ובנותיהם שקנו להם מתפיסת הבית אין שמין ובן מה שעל נשותיהם שכבר זכו בהם לעצמם כד' אבבגרי חול אב' בבגרי שבת ומועד שמין מה שעליה' ב מי שצוה בשעת מיתתו (ג) שיתנו לפלוני רקל או שרה מנכסיו וחלקו האחים ולא נתנו לו כלום החלוק בטלח ויתנו לזה מה שצוה מודישין ואח"כ הודוין וחולקין בתחילה + ואם ירנה אחד לקיים החלוקה וליתן לו משלו וחזירו יתן לו מעות הרשות בידו:

רפט אהים גדולים וקטנים ורוצים לחלוק וכו' ה"ס:

א מי שהניח יתומים מקצתם גדולי' ומקצת' קטנים (ה) ורצו לחלוק בנכסי אביה' כרי שישלו הגדולי' חלקם מעמידים כ"ד אפטרופוס לקטנים ובורר להם (ב) החלק היפה (ו"א דנריכין (ג) לחלוק בגדול) ואם הגדול אינו יכולים למהות שהרי י"פ כ"ד חלקו להם ואם טעו כ"ד בשומא ופחתו שתות יכולים למהות והזורים וחולקין חלוקה אחרת (ד) אח' שהגדול + אבל אפטרופוס אפילו אינהו אביו יתומים אינו יכול לחלוק כלל כ"ד א"ל כ' נמנה נפירוש לכך ואין לכ"ד רשות לחלוק בדבר רשיך ביה גוד או אגוד וי"ח ומתירין היו האחים כולם קטנים אין חולקין להם עד שיגדלו א"ל כ' נראה לבית דין שיש להם תועלת בחלוקה וכל שהגדול הקטנים לי גש יכולין לחלוק נעמן לחלוקה (ה) לא הוי כמכר: ב אם לא היו באן כל האחים ואותם שכבאן מבקשים לחלוק או שהלקו וכו' אח או בעל חוב ונטל חלק א' מהם נתבאר בסימן קע"ה: ג אחר מהאחים שירד לאומנות או חלה או רוצה לילך ללמוד נתבאר בסימן קע"ז: ד א' מהאחים שהיו שטרות יוצאים על שמו וטען עליהם נתבאר בסי' ס"ב: ה יורשים שקצת' לקחו מנכסי המת אם היו רשעים שלא לקחו מערערים (ו) שלא ליטול ממה שביר אותו אחר לקבורה הרין עצמם ויבואו לחשבון ובל א' מהאחים יתן חלקו המגיע לו:

הלכות אפטרופוס

רצ דין אפטרופוס מימנו וכיצד יתנהג ובל משפטיו וכו' כ"ח סעיפים:

א מי שמת והניח יורשים קטנים או שאשתו מעוברת (ה) או שהניח קטנים וגדולים צריך מודישם למנות להם אפטרופוס שיתעסק בשביל הקטנים עד שיגדלו ואם לא מינהו בית דין חיובים להעמיד להם אפטרופוס עד שיגדלו שב"ד הוא אביה' של יתומים + ואם הבית דין נענמם רוצים להתעם' צרכי היתומי' הרשות בידם מיהו אם צרכים לחלוק או לטעון פס אחרים מחמת היתומים וי"א דנריכין להעמיד אפטרופוס שלא יהיו נראים כעורכי הדיין וכ"ל סעי' ה' והא דכ"ד אכיהם של יתומים היינו יתומים קטנים וכ"ד הממונה בעירו או גדולי' הדור אבל אין כח ביד ג' בעלמא שיעשו עממן בית דין על היתומים ואם צוה המודיש שינתן חלק חסדן לקטן ויעשה בו מה שירצה הרשות בידו ובן אם מינה המודיש אפטרופוס על הקטנים קטן או אשה צו עבר הרשות בידו + אחר שאמר ל"מ רוקא שיהיה שליט נכסיו ואמר הן הרי זה לשון אפטרופוס מי שהיה לו אפטרופוס על נכסיו ומת (ב) אין עניחין אותו אפטרופוס על יתומים אלא בית דין פעמדין הראה דל' מקרי מינהו אביו יתומים אלא כשמיינסו סמוך למיתתו ואין מניחין לאדם שאינו ראוי להיות אפטרופוס אף על פי שמחוק נכסים עד שיביא ראיה שמעוהו אביו יתומים: ב אבל אין בית דין מסנים אפטרופוס לא אשה ולא עבר ולא קטן ולא ע"ה שהוא בחזקת השור על העבירות אלא בדרךין ארס באופן ואיש חיל ויודע להפך בזכות היתומים וטוען טענתם ויש לו כח בעסקי העולם כרי לשמור הגבסים ולהרויח בהם ובעבירות אחרות על הקטנים ביד שיהיה רחוקבין שיהיה קרוב לקטן אלא שאם היה קרוב לא ירד לקרקעות כמו שנתבאר בסימן רע"ה + ויכולין כ"ד (ג) למנות קרוב שלהן לחסודי' פס אף ראו לכך: ג בשימנו אותו צריכין בית דין לחשוב עמו ולכתוב חשבון המטלטלין והקרקעות והחובות וכל דבר שמיידים בידו ראה על (ד) סענת בריא מעבתינו ליה לבד צבנד שירד מה שמקבל ומה שמתיר וכתבין ב' שטרות אחר' לאפטרופוס וא' ביד בית דין בשביל יתומים:

רפו (א) כל הסבה לאמצע אפילו אם הסניחו מכיפס: (ב) ואפילו שפר עמלם כ' הסוד אפילו גדולים וגדולים + (ג) היא סוורסת בכלל בגון רחוק' שנסף לכת שמעון אחיו ולא היו בניס לסמעון אלא צנות ורחוב' שנסאה אין לו יורש ומת שמעון ואח"כ מת רחוב' וכלל ירושתו לפני צנות שמעון אחיו ומנחא אשתו יורשת ככסיו בכלל שאר אחיותיה + (ד) והשכירה הכספים פי' משל ענמה + (ה) מודיעים לקטנים ואפילו קטנים המוטלים בעריסה וא"ל לשמור מ"מ כיון דשמירה יכולה להתקיים ע"י שאר קטנים לא מחשב מלאכה בגופה ומחלי כ' הריעוד א' משקל ואופי צריכית לא הוי דבר שהקטנים יכולין לעשות דהא נריך רעת גדול + (ו) אפילו בחלק של האחים דוראי מחלו ב' בתפוסת הגה"מ אח גדול שפאכס איוה דבר מידו או נכס או כב' פטור אפי' שפאחיו הקטן אין לו כלום בילו מקרי שמירה בפעלים: (ז) רק כפני עדים אפילו אמר כן שלא כפני אחיו כג' כפני גופוס דחברת חברה אית ליה וכו' מחאה + (ח) ועשה עהן סחורה ל"ח סחורה ה"ה אם היה עורח נפשו בהשבת נכסים ג"כ אמרינן ביה כיון דהוא ת"ח ודאי לא טרח להינתן לאמצע אלא לפשו טרחי (ט) שאינו חביב תורתו עשה א' ואין דין ת"ח בזמניו היינו לענין זה ואף דכ"ה וי"א דבריו צראין לו מ"מ כיון דדין זה הוא מעבדיה דרב סכרא וגם להניח מיתומים יש לדון ככ"י ז (י) אם קטנים הם העעם דאין מורי' דין קרוב לנכסי קטן ואפי' הוא עכשיו גדול כל שהשכיר נקטנותו הוא לחיוב ומיהו מה שאכל כבר אין מוניחין מידו כיון דלא ידע בהו שיכ"ח אין מחויב לשלם:

רפח (א) שמין מה שעליהם שאין בהם נכאי כמה שיוצאין וככנסין ככ"ד אבל מה שכבר כלה וכחנל מהבגדים אפי' מה שכלו האחין ענמם אין שמין ואמרינן שמחלו ומדין יה הקטיתי על הכ"ה לחולק עכ המור"כ בסמין שלפניו זה נח' מן האחים שנתן מתנה לאחרים וכו' וכ' דנח הוי מחילה ומאי דהתקו מימר חמלי איהו חקיל ויהיב לפ' חנן נמי כשקול כנגד זה כשנעטרך עכ"ל אבל זה אינו דל"כ אף שכבר כלה כיומא נמי הכי דמימר אמרי וכו' אלא ודאי פיסה כיון המור"כ + (ב) וי"א דנגדול האחין ב' הכ"ה כראה דכ"ה צנגדו' נחיס כפימנה העיר אבל לא כנגדים חזובין ויקרים כגון בגדי משי דפסילו מן הכתה לא מחלו אחין עכ"ל וכן כראה מהרי"ף דכ' איתירון דסרכא ויש שפירשו סרכא מלכוש של משי וע"ל כפיסן קע"ו: (ג) שיתנו לפ' דקל וכו' ובעור כ' דקל פלוני וכל גרסא יס' רבותא כפני עמנו ולענין דיכא שוין כמה פכתה המחנר ומור"כ:

רפט (א) ורנו לחלוק ב' הרשב"א מי שמה והניח אשתו מעוברת מעמידין אפטרופוס לעובר שמה זכר הוא ליטול חלקו אבל לתאומים לא חיישינן + (ב) החלק היפה ר"ל פיהא גש לקטנים חלק יפה + (ג) לחלוק בגדול היינו לכתחלה וחלקו חלקיה שוים אך שאו חספר לנמנס ע"כ פילו גורל + (ד) אחר שהגדילו וה"ה קודם שהגדילו + (ה) לא הוי כמכר דמכר בעינן שיהיו רוקא בני עשרי' (ו) שלא ליטול וכו' דעפ"י שאפי' נטלו כשיעור חלקם ואינו לה נפלתי +

רין (א) אשהניח קטנים ומירי שאין הגדולים רוצים להתעסק בשלהם אלא שחלוקו דח"כ טוב לקטנים שיתעסקו האחים הגדולים והיה השבח לאמצע + (ב) אין מכיחין הותו ד"כ דחינו כאלמן כ"כ אלא דירע ביה אביהם שכתיו נח היה יכול להג' נגדו לעשות פיות (ג) למנות קרוב שלהן ר"ל קרוב של הב"ד עממן + (ד) עענת צריח משכיעין ר"ל אפילו אין טוען עליו שתי כסף ופרוטה משה כ נעענת שמה

Handwritten notes in the left margin, including the word 'וי"א' and other illegible scribbles.

חשן המשפט

הלכות פקדון

רצא

מאמר קדישת

שזו שמירה מעולה לענין גניבה אינה שמירה בראוי לענין האש ומאחר שלא טמנו בקרקע או בכותל בנין פושע הוא וכל שחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב וכן כל כיצא בזה * ז המפקד אצל חבירו בין בליס בין בעות ואמר הן לי פקדוני ואמר לו השומר איני יודע אנה הנחתי פקדון זה או באיזה מקום קברתי הכספים המתן לי עד שאבקש ואמצא ואחזיר לך הרי זה פושע וחייב (יג) לשלם מיר : ז באו עליו גנבי ונגנבו הפקדון ואילו צווח היו באים (יג) בני אדם להציל חייב רביון שלא צוות פושע ואפילו אם באו אנשים צריך לצעוק ולבקש אנשים שיצטרפו לעמוד בגנב ואם היה איפשר לו לעשות כן ולא עשה חייב ודוקא בחנם אבל אם לא היה מוצא מי שיצא לעזרה אלא בשכר פטור : ז פושע השומר ולא שמר הבהם בראוי ויצאה לאנס ומתחשם כררכה פטור אע"פ שתחלתו בפשיעה לענין זאבים וזנבים ואם טרפה זאב או גנבה משם היה חייב עכשיו שמתה כררכה פטור שלא גרמה לה יציאתה (יד) אבל אם גנבה גנב מהאגס ומתה כררכה בבית דגנב הרי השומר חייב אף ע"פ שהוא ש"ח שאפילו לא מתה הרי היא אכורה ביר הגנב ויצאת גרמ' לה להיגנב וכן כל כיוצא בזה : (טו) העלה דבהם לראש ההר ונפל וסת' הרי זה פשיעה מתה שם כררכ' פטור . ז (טז) עלת' סאליה אפי' לא עלת' בעל ברתי אין זו פשיעה אלא רומה לגנב ופטור ש"ח : יב ש"ח שהניח הבהם וזכנס לעיר ובא ארי ודרס זאב וטרפ' אם גנבם בשע' שררד בני אדם ליכנס פטור אפילו אם היה יכול להצי' אם היה שם ואם נכנס פשיעה שאין ררך בני אדם ליכנס רואים אלו היה יכול להציל אם היה שם חייב (יז) ואם לאו פטור : יג כיצד ררך השומרים הכל לפי הפקדון יש פקדון שדרך שמירתו להניח בכית שעזר כגון הקורות והאבני ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בהצר כגון חבילות פשתן הגדולות וכיוצא בהן . ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בבית כגון שמל' וטלית . ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בתיב או בארז ונועל עליו כגון בגדי משי (יח) כלי כסף וכלי זהב וכיוצא בהם . י"ח דתקם תיבות חתורות (יט) חלל עכנריה ונריך להסיס כגרוס וכדומה על נס ולא להניח בתיבות והכל הוא לפי הענין : י"ד השומר שהניח הפקדון במקום שאינו ראוי לו ונגנב משם או אברה אפילו נאנס שם כגון שנפלה דליקה (ך) ושרף כל הבית הרי זה פושע וחייב לשלם ואע"פ שהניח הפקדון עם שלו אם ראוי לשמיר' פטור ואם אין המקום ראוי לשמיר' חייב בשלו רשאי ואינו רשאי בשל אחרים : ז"ל דבספים והדיגרים ולשונות של זהב ושל כסף ואבניה טובות אין להם שמירה : (ך"א) לא בקרקע ויתן עליהם טפח עפר או יטמינם בכותל בטפח דחתתו חסמו לקרקע או בטפח חסמו לקורה אפי' (ך"ב) לא יתנס באמצע עובי הכותל רק שיכנס טפח בתוכו אבל לא באמצע הכותל שמא יחפרו הגנבים ויגנבו אפילו נעל עליהם בראוי בתיבה או החביא אות' במקום שאין אדם מכיר ולא מרגיש בו ה"ז פושע וחייב לשלם : ז"ל המפקד אצל חבירו כספים ע"ש (ך"ג) סמוך לבין השמשות אינו חייב לטרוח ולקבור אותם עד מ' ש' ואם נתאחר למ' ש' ברי לקברם ולא קברו ונגנבו או נאנסו חייב (ך"ד) ואם ת"ח הוא המפקד אינו חייב עד שישאח אחר שיבריל ברי לקברו . ו"ח דה"ח המפקד ת"ח * ? התנה הנפקד ע"מ שלא אטמנו בקרקע וכן כל דבר ודבר שינחנו עם שלו הגל לפי חנאו . י"ח בר"א שבספים אין להם שמיר' אלא בקרקע בשעה שגנבי מצויים ואנשים רמאים שמחפשים אתריהם אבל במקו' רליבא כל הגי א"צ לכסותם בקרקע אלא מניחם במקום שטניה מצותיו ונמקום המשתמר כפי דרך המקום וכפי האזן שהוא מפקד . ז"ל אפילו בשעה שגנבים מצויים לא אמרו כספים אין להם שמירה אלא בקרקע אלא במפקד פתח אצל חבירו לשומרם אבל מפקד טעות אצל חבירו כרי להתעסק בהם וירוח פשיטא דהוי כמו אמר לו בפירוש שאינו מצריכו לקברו בקרקע * המפקד כספים אצל חבירו בדרך להוליכם לביתו או ששלח עמו טעות מסקוב למקום צרומים שיהיו צרורים ומונחים בורו או קשורים בראוי על בטנו סכנתו פניו עד שיגיע לביתו ויקברם בראוי ואם לא קשרם בדרך הזאת אפי' נאנסו חייב לשלם שהרי תחילתו בפשיעה : ז"ל כל המפקד אצל חבירו בין בליס בין בעות (ך"ה) על דעת אשתו ובניו ביתו הוא מפקד וכן אם הנפקד החזיר הפקדון לחסת המפקד כעור . (ועיין לקמן סימן פ"ח סעיף ח) : אבל אם טכר לבניו ובניו ביתו הקטנים (ך"ו) או לעבדיו בין גדולים בין קטנים או לאחר מקרוביו שאינם שרויים עמו ואין סמוכין על שלחנו ואין צריך לומר אם מטרה לאח' ח"ז פושע וחייב לשלם אלא אם כן הביא השומר השני (ך"ז) ראייה שלא פושע . וכן אם הניח חכמים ליכנס במקום שהפקדון מונח חף על פי סאינס נחוקת גנבים חייב לשלם דהיימשיעה . ז"ל מי שרדו בביתו ואינו סומך על שולחנו רינו (ך"ח) כמוסר לבני ביתו : ז"ל מעשה באחד שהפקדון מעות אצל חבירו ונחנס השומר לאמו והחביא אותה ולא טמנה אותם ונגנבו ואמרו חכמים אין השומר חייב לשלם מפני שנחנסם לאמו אמר להם פקדון הם . (ך"ט) יש לו לטעון ב"ש שהיתה נזוהרת בהם אם היתה סכורה שהם שלו וכן אין אמר חייבת' לשלם (ל) שהרי לא אמר לה שחם פקדון . ואמרו חכמים ישבע השומר שאותם המעות עצמם הם שנחן לאמו ותשבוע אמו (לא) שהחביאה אותם ונגנבו ויפטרו שניהם וכן כל כיוצא בזה . ודוקא כמעות וכיוצא בזה (לכ) כדנר סאינו ממויים נריכין שניהם ליכנס חלל אם הוא חסן ממויים כשנע הפני ולא הראשון . ז"ל מבוא אהר' למה שהשומר שמסר הפקדון לאשתו ובניו ביתו והודיעם שהוא פקדון ולא שמרו בדרך השומרים שהם חייבין לשלם לבעל הפקדון ובעל הבית פטור שכל המפקד על דעת אשתו ובניו הוא מפקד : ואם אין להם לשלם י"ח דבע"ה חייב לשלם (לג) ויש אומרים דפטור . ז"ל מעשה באחד שהפקדון בשות אצל א' והיה לשומר בשות אחרים ואמר לשמש מוח הכשות תשליך לתוך השכר והלך השמש והשליך מכשות של פקדון אמרו חכמים (לד) השמש פטור עקרי לא אמר מוח תשליך ומוח אל תשליך ורימה שהוא מראת מקום ואינו מפקד ע"ז וכן ב"ה פקדון שחרי אמר לו מוח תשליך ואינו משלם

שלא פשע בה צחה פשיעה דהוי כחלו יחש אב עגב בפשיעה שכ' הפס"ע * (יב) לשלם מיר פירוש וז"ל נלהמתין עד שיבקש . (יג) בני אדם להחיל פי' היו רודפים אחריו ולקחו בגמיה מירו : (יד) חלל חס גנבה דכיון דמיר סגנבה מהאגס כתחייב השומר מחמת פשיעה : (טו) העלה הבהמה וכו' זאפילו העלה לרעות כל שאין מרעה בהר יותר טוב מנמקום אחר חייב : (טז) עלתה מאליה ומיירי שהשומר הוא עמה באגס לשמרה מגנבים וזאבים (יז) ואם לאו פטור דאע"פ דהיה תחילתו בפשיעה לענין גניבה ואכידה מ"מ האונס לא בא לבקוף מחמת הפשיעה דאף אם היה פס לא היה בידו להנילו מהארי והפ"ך מסופק בזה ופסק המש"ה . (יח) וכלי כסף פירש בגדים הנעשים מחוסי כסף וזכב . (יט) חלל עכנריה והיינו כשיש פס מחלל וכראה לי דהוא פושע דאם פס המות שפטור דהא כתב רש"ל חפילו פס מים שיכולין למות פטור וכ"ש פס המות . (כ) ושרף כל הבית ואלו היה מניח הפקדון בארנו היה נתן חל' לבנו להניל הארנו . (כ"א) חלל בקרקע ולדידן ח"ש שמיר' בקרק' כ"כ"ה חדר מקור' הוי כמו ניפ' . (כ"ב) לא יתנס פירש לא העריחו בכך חלל אם הכיחם תחת הקרקע או בעובי הכותל יותר מטפח עדיף והפ"ש כתב בזה ל' כספים אין להם שמירה חלל בקרקע ולא יקברם עמוק משום שיש רמאים שמגשפין בקרקע ומכירין אם יש חלל תחתיו לכך לא יתן חלל עובי טפח שחין החלל יכר שם וכו' עכ"ל והסמ"ע הקשה עליו דמוכח ממרא דמטימטפח עדיף ולענ"ד נראה דהוכחת הגמרא הוא במקום דלח פכיחא כל הני בגי טפח ועפי מטפח עדיף מ"מ מוכח בזה דבגי נמי בפמירת טפח מ"מ כתב ספיר היבא דשכיח גפושא : שמגשפין בקרקע אם יש חלל לתן עליהם חלל עובי טפח עפר דבזה נמי הוה שמירה מעולה ודכרו אבולריס דרמב"ם שכתב כספים אין להם שמירה חלל בקרקע חלל לח בחמט הכותל שמא יחפרו הגנבים חיכא למידק כשם שחש הרמב"ם לטעמוחיו חש"ה כתב חלל לח באמ' כותל למה לא חש לגושא ולא ה"ל לכתוב הדבר וכן הקשה הכ"י ע"פ ח"ו כוונתו כמו שכתבתי דלפי מסקנת הפ"ס שנינו שמירה מעולה בקרק' גופיה שהחוש והפסל מכיר על זה כמותן עליו רק עובי טפח עכ"ל חין החלל יכר שם וכן משמע בהר"ם ע"פ חש"ה לא חשיב כל הני רק למי פרונה בשמירה אחרת האמור בש"ס עכ"פ לא יעשה באמצע הכותל וכו' נמי כיחא לסוף הסוד ופ"ע שכתבו כספים חין להם שמירה חלל בקרקע וכו' או יתנס בכותל וכו' לפי הכנת הסו"ע בדבריהם לא ה"ל לכתוב הדבר משום דיש חיוב גדול צנייהם ולפמ"ש ח"ש דמיון הן בשיעורין דברי ע"פ נכונים ונ"ע . (כ"ג) סמוך לבין השמשות וכמדרכי כ' אפילו מחני היום וחילך : (כ"ד) ואם תכמר חכס הוא דבשאר בני אדם סומכין אהבדלה דבית הכנסת מה שחין כן תלמיד חכם והר"ם כ' בהמפקד תלמיד חכם וזמיה עד אור הכוקר וכ"כ הכ"י : (כ"ה) על דעת אשתו כתב הרמב"ם ומרדכי דשכירו או פותכו פל אדם שדרך בני אדם להניח פלהם בידם דיו ככניו וכני ביתו כתב הכ"י חפילו ח"י שדרכו פל נפקד זה להניח אשת שלו ביד שכירו ושותפו אפ"ה מן הסתם לא נמנעו מלמסרים לשכירו ולשותפו . רחובן שכר את שמעון לילך אחר סחור' ונתן מעותיו לשמעון והניח המעות חלל מעותיו ונדרך שכר בחדר ונגנב מעותיו חייב לשלם דהוי פשיעה שהניח הכיס בחדר דה"ל להניחה תחת מראשותיו או לקשרן תחת זרועותיו ודוקא בזה פגנב בשעת השינה בלילה דהין כן חלל אם כאלו המעות נדרך הולכה עיין לקמן בסימן רנ"ב ס"י : (כ"ו) חן לעבדיו פי' כענבים חלל עבדים עבדים הוי דומיא לבני ביתו : (כ"ז) ראייה שלא פשע * דאם פשע גס מתחלה חף שיש עדים פנאנסה בסוף היה חייב : (כ"ח) כמוסר לבני ביתו כתב הפ"ך וכו' חס פשע האחרון וחי' לו לשלם פטור הנפקד חפילו להכר' ראשונה דלקמן סכ"ד בהג"ה : (כ"ט) יש לו לטעון כתב הפ"ך דוקא ש"ח חלל ש"ש דה"ל לפרש שהוא פקדון : (ל) שהרי לא אמר והמפקד ח"י להשביעו שלא חל' בנה שהן של פקדון דחין נשבעין על טעות ספק וכתב הפ"ך וחס הכן אומר פ"ל שהוא פקדון נריכה ליפנע היסת נגד הכן חף שהוא קרוב והס דפטורה משנע' היינו כשיש עדים שנאנסו או שמתניה דאל' כיכול להשביעה ע"י גנבול שהחביאה . (לא) שהחביאה כ' הפ"ך דנריכה ליפנע דוקא שהחביאה דחל"כ חף שהיה המעות של כן הוי הכן מפקד הוי פשיעה לגבי כן וחייבת' לשלם למפקד : (לב) כדנר סאינו ממויים וזו לא יכולה ליפנע שחותן מעות פנמן שהפקד ביד בנה נתן בנה בידה ונגנבו מוחס הכי הונך בנה ליפנע ע"ז חלל כדנר ממויים ח"ז ליפנ' ככה חלל חאם נשנעת על הכל . (לג) וי"ח דפטור כיון דכלל המפקד ע"ד אשתו ובניו הוא מפקד ה"ל כמכר המפקד עגמו לידה : (לד) השמש פטור כתבו התוספת והגה"ת אפרו ומיירי שהיו בבית ח"ג ח"י ח"י ונכך

Handwritten notes and corrections in the right margin, including phrases like "לשם", "הוא", "אמר", and "הוא".

Handwritten notes and corrections at the bottom of the page, including phrases like "הוא", "אמר", and "הוא".

מאמר קרישין

הלכות פקדון רצא רצב

חשן המשפט

קלה

לא הוי קפידא ער דא ל ומכא לא תרטי אבל אם ב' מינין הם או אפי' מין אחד וכו' מקומות אפילו בסתמא הוי קפידא ומחויב השליח לשלם וכ"כ פ"ח ודלא כפ"ד שחילק מסבירא דנכסי דדוחק לחלק בין שהה השליח או לא מכ"ל והוא תמוה שכתב שכוונתו מזה תיכף אבל הסתם וא"ל שהיה כ"כ ושל פקדון סוגה בבית רחוק ונדין לשהות ביותר : (לח) ואם היה כפופ : * וכשחם היה קרוב והוא מיכר לבא דהיה לו להרהר מהמפקדן לקח : * וכ"כ ה"ד אינו מוכרח ד"ל כשהוא קרוב וא"ל העל מזה שהוא רחוק ה"ל כאמר לי הטל מזה ולא מזה דאל"כ למה הסריחו להביא ממרחק : (לז) שבין כך וכו' פי' בין שנתפסה חומץ ובין לא נתפסה חומץ (לז) אם הוא פ"ח כ"כ ה"ד ומ"מ אם פשע הערי רנה גובה מהשכר ואף אם שומר הראשון שחל בצעלים ע"ס השני חייב ולא מקרי שאלה כצעלים כיון דאף הסמון של שומר ראשון : (לח) להפקיד תמיד לא בא לאפוקי אם הפקיד פשע א' אבל אפ"ס שרוב הפעמים מפקיד אצל זה דאינו מן הסבירא לא לאפוקי אם רוב פעמים מפקיד אצל אחרים : (לט) דבר זה ד"ל דבר חשוב כזה לאפוקי אם הפקיד רצה שהוא פחות מזה : (מ) אם פשע אלו שומר וכו' פי' השומר הראשון היפה שאלתו בצעלים ואם נאכסה אגלו היה פטור לא מפני זה לפטור מאונס שנעשה בשני : (מא) שומר השני כראוי ולא אמרינן מה שמסר לפומ' שני ה"ל פשיעה כיון שמסרו לכן דעת : (מב) ויכול הוא לישבע פירש שיקבל הוא לישבע שלא פשע השני ולא שלח בה יד וה"ד פי' אם יכול הוא לישבע רק שנגבב אצל השומר השני פטור ופסק עוד אפי' מסרו לחט' וזממה ברשות דאמרי דמלאך המות מה לי התם או הכא ואין אונס זה בא מחמת הפשיעה אבל אם אירע אונס אחר אגלו חט' ופיש לתלותו שכל מנר הפשיעה כגון ליתפס ונכנס וכו' חייב דה"ל תחלה בפשיעה וסופו באונס עיין לעיל בפיוט ע"כ כ"ל : (מג) פיתחויב אף באונסים אם הפקיד אגלו וקבל אחריות התם ה"ו שומר שטר : * אם נאכס שוב דבר שהיב שלם לא כשתפסו הנכסיו שלו משעה ראשונה שנשאלה או כפקדה בידו לא משעה שנשאלה : (מד) אם בעליו עמו לא ישלם : * כ' הסמ"ע ה"פ ס"כ מקרא זה אוכי שאל קאוי דמשמע כפשת שאלה נריכס שמי עמו אפ"ס שלא יהא עמו אה"כ : * וכתב עליו ה"ד ונסימן שמו השני בעצמו על ה"פ וע"ל בסיומן שמו"מ הנראה ל"ד :

אלא דמי מה שנהג' בלבד לפיכך אם נעשה השכר חומץ פטור מלשלם בין כך ובין כך חייב השומר בשבועה שבך אירע וכן כל ביוצא בזה : (לה) ואם היה בשו' הפקדון רחוק ממקום הטלת השכר וישלו קרוב ושהה השליח לבא והי' שם ב"ה ולא אמ"ל דבר חייב לפי שכשראה אותו שודח ה"ל להעלות על רעתו קוד' שישלובנו לחוך השכר שממקום רחוק הביאו ואם הי' שומר שכר יש מי שאוכר (לו) שבין כך ובין כך חייב שהי' ליה לפרש ולומר לא תשליך מזה : כ"כ שומר שמסר לשום' חייב אפילו (לז) אם הוא ש"ח ומסר ליש"ש רא"ל את מדינן לי בשבוע' היאך לא סהימן לי בשבועה אפי' אם ירוע לכל שהשני טוב ובשר יותר מהראשון : מיהו סוג' שמה' לשומ' לפני המפקיד ולא מיהו כעור : לפיכך אם רדך הבעלי' (לח) להפקיד תמיד (לט) דבר זה אצל השומ' השני הרי השומר הראשון פטור מלשלם והוא שלא ימס' שמירתו אבל אם מיצ' שמירתו כגון שהראשון הי' ש"ש והשני ש"ח או שהראשון שואל והשני ש"ש פושע הוא הראשון ומשלם (מ) אפ"ס ששאל או שכר בבעלי' ואכ"ש עדים (מא) ששם' השני כראוי נפטר שומר ראשון ואפי' לא היו שם עדים אם השומר הראשון ראה (מב) ויכול הוא לישב' ה"ו נשבע ונפטר : (ועיין ס' ע"כ ספיק' ל') כ"ו בר"א שאין ש"ח חייב אלא בפשיעה בסתם שומר אבל אם התנה (מג) שיחתייב אף באונס' חייב אף ברברי' בלא קנין : כ"ח המפקיד אצל חברו בין בחנם בין בשכר או השאילו או השכירו אם שאל השומר את הבעלי' עם הדבר שלה' או שברס הרי השומ' פטור מכלום אפי' פשע ברבר' ששומר ואבר מחמת הפשיע ה"ו פטור שנאמר (מד) אם בעליו עמו לא ישלם בר"א כששאל הבעלים או שכרן בעת שנשל החפץ או שהיו שאולים או שכרו' אצלו מקור' לכן כיון שהם עמו בטלאכת' בשע' שנשל אפ"ס שלא היו עמו בטלאכת' בשע' שנאבר פטור אבל אם החפץ נעשה עליו שומר תחלה ואח"כ שכר הבעלי' או שאלם אפ"ס שהיה הבעלי' עמו בטלאכת' בעת שנאבר חייב :

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

ועי' בסו' יב"ב כ"ג ס' ק"ו

רצב שלא לשלוח יד בפקדון ואם שלתבו יד וכו' כיב' סעיפים :

א' אין הנפקד רשאי לשלוח יד בפקדון (א) ואם שלח בו יד אפי' אינו מבוין לגזלו אלא להשתמש בו קה ליה ברשותיה וחייב באונסים אפ"ס שעריין לא נשתמש בו דשלוחות יד (ב) אינה צריכה חסרון רק שיגביחנ' כרי להשתמש בה בתשמיש שמחסרו או חייב כאלו חסרו אבל אם הגביהו לעשות בו תשמיש שאינו מחסרו אינו חייב משע' הגברה לא משעת תשמי' ולא כשזכר שליחות יד שהרי אינו שולח בו יד כיון שאינו מחסרו אלא מפני שרוא שואל שלא כרצת דהוי כגולן : (ג) ואם החזירה למקום שנעלה משם להיות (ד) דינו כשומר הואיל ולא הוי עליו מתחילתו שאל בעלמ' (ה) ונמתיכה ג' חייב בחוסרין ונ"ל ספיקו' : ב' הטה את החבית ונט' סכנ' רביעית ונשברה אינו חייב אלא ברביעית כיון שלא הגביהה (ו) אבל אם הגביה כדי ליטול סכנה רביעית חייב אפילו לא נעל אבל אם הגביה את הביס (ז) ליטול ממנה דינר וכו' צא ככיס מדברים שאינם נוף אחד הרי זה ספק אם נתתי' בכל הביס או לא נתייבב אלא ברינר בלבד : ג' זכנ' אס הטה ונטל ממנה רביעית וחחמיצה חייב בכלה שמחמת שחסרה החמיצה בר"א בחבי' של יין שדרכו להחמיץ בשורא חסר אבל (ח) שאר פירות ששלח יד בטקצתם ולא הגביהן אינו מחתייב אלא בפןמה שנשל : ד' אטר שרוצה לשלוח יד בפקדון אינו חייב אפ"ס שאומר פן (ט) בפני עדים : ה' השולח יד בפקדון על ידו (י) או על יד שלוחו ה"ו נזל ונהתייבב באונסיו ונעשית הגזילה פרשותו ומשלם אוהה כדין הגזלנים שיחבאר בהלכות גזילה : ו' המפקיד חבית אצל חברו בין שייחדו לה הבעלים מקום בין שלא ייחדו לה מקו' ושלטלה (יא) לצורכו ונשברה בין קודם שהחזירה למקומה בין אחר שהחזירה למקו' שיחד' לח חיי' לשלם ואם שלטלה לצרכה בין שנשברה מחוך ידו בין שנשברה משתנהות במקום אחר פטור : טל' גלה (יב) לנודך מקומה חייב בפשיעה ופטו' באונסין ואם אירע האונס (יג) מחמת סינוי המקום אם ייחדו לה הנכלים מקום חייב לפי' משהניחה ואם לא ייחדו לו הנכלים מקום פטור משהניחה : ז' היה הנפקד שולחני או חנוני והפקד אצלו מצות אם אינם חתומים ולא קשורים קשר משונה אפ"ס שהם צדורים (יד) מותר לו להשתמש בהם לפיכך (טו) נעשה עליהם שומר שבר חתייב בגניבה ואבירה אפילו קודם שנשתמש בהם ואם כבר נשתמש בהם חייב (טז) גם באונסים אפי' אחר שדהזירם לנכוסם ער שיחזירם לבעליהם ואם היו המצות צדורים וחתומים או קשורים קשר משונה לא ישתמש בהם לפיכך אברו או נגנבו אינו חייב באחריותן ואם הופקרו אצל בעל הבית אפילו הם מותרים לא ישתמש בהם לפיכך אברו או נגנבו אינו חייב באחריותן והוא שיטמנ' בקרקע במו שנתבאר סיכין רצ'א ובעל הבית שרוב עסקיו בריבית דינו בשולחני לפי (יז) שצריך תכיר למצות : ודוקא במצות מאס' אבל בככס' של כסף לא ומיהו הכל לפי הענין (יח) ואם הכריח נמעות בין היה לו רשות להשתמש

רצב (א) ואם שלח בו יד : * רמסעה ששלח בו יד כדי לחסרו עמדה ברשותו ומתחייב לסלמה כמו שהיה בלות' שעה ששלח בה יד וכדין גולן : (ב) אין נריכה : * פי' אפ"ס שפדיון לא נמטה חסרון רק שיגביהנה : (ג) ואם החזירה : * היינו כשלא נטלה לפמט' בה בתשמיש שמחסרה ואם נטלה לתשמיש שמחסרה אז אין דין שואל עליה לא הין שולח יד דהוי כגולן וכל גולן לא מהיין אה"כ שהחזיר מדעת בתלים : (ד) דינו כשומר : * וה"ד חולק ע"ז ע"ס : (ה) ובמעות ככה ג' : * דמוכנים להנות בהם תמיד מחורה : (ו) אבל אם הגביה ה"ה אם משכה לרשותו כדי לחסרה קנאה להיות עויד ברשותו אף לענין אונסין : (ז) ליטול ממנה דינר הסמ"ע ונ"ח כ' למאי דק"ל שליחות יד א"כ חסרון אין חילוק בין כוס לחבית וכ"כ הרא"ש והריף וכן עיקר : (ח) שאר פירות ר"ל מי פירות : (ט) בשני עדים נהשבות מהרא"ש ששון מסופק במי שהוא רונה לעכב הפקדון מחמת חוב אי מקרי שולח יד בפקדון : (י) או על ידי שלוחו דוקא כשלא ידע השליח שהוא של אהרי' או שאינו בר חובתו או שאין לו ממה לשלם דא"כ הא קל' דאין שליח לדבר עבירה ופטור המשלח : (יא) לנרכו : * ואפילו לא נטלה כדי לנטלה או כדי לחסרה אלא טלעלה כדי להעלות עליה במקום סולם כדי ליטול גזולות ולחזירה אה"כ למקומה אפ"ס חייב באונסין כיון ששלטלו לנרכו : * אבל לנודך מקומו כגון שמנחת במקום התורפה ושלטלה למקום המונע כדי שלא תפסד : * ה"ד גורם ושלטלה לנרכה וכן פרש"י : (יב) לנודך מקומה כ' הכ"ח דרעת הרמ"ה מדתכן לנרכה פטור ולא קתני שלא לנרכו פטור אלא דאינו פטור אה"כ טלעלה לנרכה שהיתה במקום התורפה וקרובה להשתבר אבל אם אינו לנרכה אפ"ס שאין ג"כ לנרכו לא לנודך מקומה אינו פטור לגמרי כו' עכ"ל ודלא כפירש הסמ"ע וגרסת' ש"ד שגורם ושלטלה לנרכה וכן כ"ל דהא נמרא דשבת מוכח ג"כ דנור' מקומה הוא הו"ל דעה חליפית ע"ס : (יג) מחמת סיכוי המקום פי' שלא החזירה למקומה הראשון וכלו נכנסים וגרבה חייב אפילו אותו המקום השני ששומר יותר מן הראשון דאמרי' לו הנכנסים לא היו מניין שם לא נכנסו והו' דוקא כשיחדו הבעלים מקום : (יד) מותר לו להשתמש כ' התוספת דאשלו תובע אותם המפקיד קודם שהזיח הנפקד אותם א"כ לחזור אותם המעו' שנמס' לא יכול ליתן לו ממעו' אחרים : (טו) נעשה עליה ש"ס * ואינו צומה לאבירה דמותר להשתמש דחייב המוניח באונס' כלו כבר כשתמש בהן וש"ס בתשמיש כדמי הפקדון הוב גריעי דירא לקנות בהן מחורה דמא' יבא המפקיד שתאוס ויתבע פקדונו משא"כ נדמי אבירה דנשות הוא ליהא אגלו וען מרובה ומה"ס אינו דומה לשואל מדעתו : (טז) גם באונסין לשון הריף דה"ל הלואכה גביה וקמו ליה ברשותיה ואי איתניכו ליה חייב ואם נככל המטבע כריד לשלם מנעב הינא בלותו שעה אפי' הוא בעין : (יז) לפי פנינך תמיד למעות ואף חילוק בין מקום שהתגדריס מניוס וכן אין חילוק בין עני לעסיר : (יח) ואם שייח במעות ועיירי בגנילה הנפקד דעתו דאף דהין לו רשות להשתמש מ"מ משתמש בו כדי ליקח הרווח לנפשו והסמ"ע תמה על דין זה : * ואם הנפקד הלכה שמונת לבוקי נאמנה עושב הוא :

חשן המשפט

הרכות פקדון רצב רצב

מאמר קדישין

בהן או לא (ט) א' ללמת מן הריו' לבעל הפקדון מיהו אם בא בעל הפקדון ואמר...
הן לי פקדוני ואני ארויח בהן בענמי והלה מעכב נידו (כ) חייב ליתן הריוח מחאן...
ולכה' אכל אם אומר הנפקד הונאתים בעסק אם תרנה קבל עלך העסק בין לשכר...
בין להפקד הדין עם הנפקד ואם נתעסק בהם לנורך בעל הפקדון הריוח שלו ואם...
גילה דעתו שבעק לב' או במקום שאכור להשקמה שמתמא עמק בהן לנורך בעל...
הפקדון חייב נאמן לומר לענמי עסקתי עד שאמר כן לפני עדים : ד' המפקד...
אצל חבירו ממ' או פלים חשיבי' ובאו עליו גנבים וקרם (כא) ונתן להם...
הפקדון להציל עצמו אם היה אמור שהוא בעל ממון חייב שהזקתו שבגלל...
באו הגנבים ונמצא זה מציל עצמו בממון חבירו ואם אינו אמור הזקתו שלא...
באו לא לשמע הפקדון : ז' הופקר אצלו ממון של פרויז שבויים ובאו עליו...
אנשים ונתנו להם להציל עצמו (כב) אם לא היה מצוי אצלו ישם ממון אחר...
לפרות עצמו בו פטור שאין לך פרויז שבויים גדול מזה ודוקא שהיה ממון...
של פרויז שבויים סתם אבל אם היה של פרויז שבויים ידועים חייב : י'

המפקד פירו' אצל חבירו (כג) ח' לא יערבם עם פירותיו עבר וצדף יחשוב...
בכה היה הפקדון ויראה כמה חסר הכל (כד) ויחשוב חסרון הפקדון ויתן לו...
א' שישבע : וכן אם נתן לו מעו' להוליכם על אחריותיה (כה) ונתנו עם מעותיו...
וכאנדו מקנת המעות ההפק' (כו) לפי ערך המעות ודוקא מעות וכיונא בו שאינו...
דבר מכויים אכל אם נתן לו להוליך סכניות של זהב וכיונא בו וערבן עם סלו ופאנד...
אח' מהן יכול המוחק לומר לשאינו מוחזק (כז) דלמא שלך כאנד (כח) ואם פניס...
הפקדו אכל א' וכאנד או נגנב א' נהן (כט) חולין עתה רובא וכל דפריס מיונא...
קא פריס . ואם הוא קנוע כמנהגה על מחנה דמי : יא' נסתפק מהם ולא ירע...
במה נסתפק ויצאו לו חסרונות לחטים ולאורז קלוף ד' קבין ומחצה לכל כור...
לשעורים ולרוחן תישע' קבין לכל כור לכוסמין ולירע' פישחן בגבוליו ולאורז...
שאינו קלוף ג' שאין לכל כור וכמרה' הח לכל שנה ושנה . יב' בר' א' שמרד...
לו בימות הגירן והחזיר לו בימות הגורן אבל מרד לו בימות הגורן וחהזיר לו...
בימות הגשמים אינו מוציא חסרונות מפני שהם סותרות : יג' וכן...
מוציא לו שתות ליי' וג' לוגין שמן למאה לוגין לוג ומחצה שמרים ולוג...
ומחצה בלע ואם היה שמן כזקק אינו מוציא לו שמרים ואם היו הקנקנים...
ישנים אינו מוציא לו בלע . יד' הפקיד אצלו פירו' שאינם מרורים וצירבן...
עם פירותיו ולא מררן ה' פושע (ל) ואם בעד הפקדון אומר בד וכך היו...
וד שומר אומר אינו יורע ישלם בלא שבועה שהרי חייב עצמו בתשלומין...
ואינו יורע בכה הוא חייב ונמצא חייב שבועה שאינו יכול לישבע : לו'

לא צירבה עם פירותיו אע"פ שחסרים ונתמעותם והולכים לא יגע בהם .
בד' א' שחסרו חסרון הראוי להם בכל שנה אבל אם חסרו יות' מפרי חסרונאם...
בעל הפקדון בעיר יורענו ואם אינו בעיר מוכרן בב' : לו' המפק' פירות...
אצל חבירו והרקיבו רבש ונפסד יין והחמיץ עושה תקנה לבעל הפקדון אם...
אינו בעיר ומוכרן בכ' אע"פ שעמדו בהפסדן ואין ההפסד פישה בהם הרי...
חסלים וקנקנים מוספים הפסד : יז' המפקד חמץ אצל חבירו והגיע...
הפסח ה' לא יגע בו ער שעה חמישית ביום י' מכאן ואילך יוצא ומוכר...
בשוק לשעתו מפני השבת אבירת לבעלים : יח' וה' לשאר פקדונות...
שלא יגע בהם אע"פ שהיא יורע בוראי (לא) שיוזלו בזמן פלוני או יאנוס...
אותם המלך שמא יבאו בעליהם קודם ויטלו ממנו : יט' כל המוכר פקדון...
ע"פ ב' הרי זה מוכר לאחרים ואינו מוכר לעצמו מפני החשד והרמיה יהיו...
מונחים אצלו ויש לו רשות להשתמש בהם לפיכך הרי הוא עליהם שומר...
שכר אף על פי שעריין לא נשתמש בהם : כ' המפקד ספר תורה אצל...
חבירו גוללו פעם אחת לי"ב חרש ואם כשהוא גוללו (לא) פתחו וקראו בו...
מותר אבל לא יפתח בגלל עצמו ויקרא וח' שאר ספרים ואם פתחו וקרא...
בגלל עצמו הרי שלח יד בפקדון ונתחייב באונסי' : וכמו שאכור לקרות ממנו...
כך אכור להעתיק ממנו אות אחת וה' מ' בעם הארץ אכלת' ח' שאין לו ספר וכיונא בזה...
מותר לקרות ולהעתיק ממנו כיודאי (לב) אדעתא דהכי הפקדו אכלו ונמקוס...
בזמול תורה שאין ספרים נמנאים יכולין כ' לכוף לאחד להשאיל ספריו ללמוד בהן...
ונלמד סילמו נה' שיתקלקלו הספרים : כא' הפקיד אצלו בסות מנערה בענין...
שנתבאר בכימון רס' : כב' בד' א' בפקדון שהלכו בעליו למדינת הים אבל...
אם היו עמו באותה הארץ הרי זה לא יגע בו אע"פ שיאבד :

רצב מתינתן הפקדון ליתבע ואם יכול לחזירו ובו די סעיפים :

א' אין המפקד יכול לתבוע הפקדון (א) אלא במקום שהפקדו לשם שאם הפקדו אצלו בטבריא אינו יכול לתבועו בצמורי אבל בכל מקום שירצא...
הנפקד להחזיר לפקדו פקדו צריך לקבלו (ב) אפילו נתנו לו בעל כרחו השוכה נתינה ופטור ודוקא שנתנו לו (ג) אכל אם אמר לו להביא לו...
והמפקד הלך לו חייב הנפקד : ואם הפקדו אצלו לזמן ידוע אינו יכול להבריתו לקבל ממנו (ד) תוך הזמן : כ' בר' א' ביישוב אבל אם הפקדו אצלו...
ביישוב והביא פקדונו במדבר אינו מקבלו ממנו אלא אם לא הרי הוא באחריות' עד שתחזירנו לי ביישו' ברר' שהפקדתו אצלך ביישוב ואם בשהפקדו...
אצלו אמר לו אני רוצה לצאת למדבר והשיב הנפקד גם אני רוצה לילך למדבר הוי' גאלו פי לו ע"מ שאחזירנו לך במדבר ויגול להחזיר לו במדבר :
ג' המפקד אצל חבירו והלך בעל הפקדון למדינת הים והנפקד רוצה לפרש בים או לצאת בשייר' אם בא והביא הפקדון לב' ד' נפטר מאחריו' שמירתו...
שאינו אסרין זה במדינה זו מפני פקדון של זה שהלך (ואי אפשר) לו להוליכו עמו שמא יארע לו אונס ויהיה חייב באחריותו וב' ד' מפקדים ביד אדם...
נאמן אצלם מפני השבת אבירה לבעלים . ואם לא היה יכול להניחו ביישוב והונרך להוליכו עמו למדבר מכח הכנה או מכח שומר שמסר לסומר ונאכס מידו (ה)
י"א דפטור הנפקד : ד' שלח לו פקדונו ע"י אחר בין שאמר ליה דולך לו או הן לו פקדונו חייב באחריותו ער' שיוגיע ליד הבעלים בין שבעל הפקדון...
לא עשאו שליח להביא לו לפיכך אם בא לחזור ולטול מיד השליח רשאי בר' א' שלא הוזק הנפקד במרן אבל הוזק במרן זכה השליח מיד בעביל...
המפקד ואין הנפקד יגול לחזור ולטול מידו ומכל מקום חייב באחריותו עד שיוגיע ליד המפקד . וע"ל כימון רנ"א בע"פ כ"א אם החזיר לאחת המפקד...
ויש מי שימר דח' ח' נמי אפי' לא הוזק במרן (ו) אלא שהיה רגיל בעל המפקד לזה שרופקדו אצלו עתה באחרונה וכן נמי אי שרר ליה פלניא...
גברא מחימנא הוא ע"ג רלא פטריה אינו יכול לחזור בו (ז) וסייב באחריותו :

ואם חזר המפקד ותבע מעותיו מן הנפקד אם קדם וסילס הנפקד להמפקד...
זכה הנפקד בריבית אבל אם לא סילס לו עדיון אפי' דאמר הריוח משלם...
לא זכה הנפקד בריבית דומיא דשאל סבל הנאמו שלו אפי' שאמר הריוח...
משלם לא מקני ליה כפולא עד שילס לו . (יש) ח' לתת מן הריוח הא...
רונה ליתן הפרשות כירו' דלא בא לירו' בהלוואה אין כאן מעוסי ריבית :
(ד) חייב לתן הריוח ונתחייב ר' ש' כהן כ' שיעשו פטרה בניניה כיון...
דמירושלמי משמע למכסל כיסולא הוי אלא גרמא ואפילו תבעו לדון...
והוא מעכבו : (דא) ונתן להם הסקדון כ' הש"ך היינו אם לא היו הגנבים...
יכולים לשלוט בו אבל אם היו מונאים אותו בלא הספור . (דב) אם לא...
היה מנוי וכ' מ' הרמ"ה אפילו היה לו שם עושר לא אמרינן בשביל שהיה...
לו שם עושר אמוד בממון בלו עליו : (דג) ה"ו לא יערבם ואז אפילו הם...
חסרון פונא יכול לומר הריו שלך לפניך : (דר) ויחשוב חסרון ר' ל וחסכו...
על כל המדות שדרכן להסתפר ואם אין חסרון יותר ממה שדרכו להסתפר...
אז הוא פטור בלא שבועה ואם חסר יותר אזו נריך לישבע שלא כשע .
(דח) ונתנו עם מעותיו : * היינו בכיס אחד אבל אם הכיפוס...
חלוקים לינו כטבתות : (דט) לפי ערך המעות לפי שערבם בכיס אחד...
הוי כמו פירות דלעיל . (דז) דלמ' שלך כאנד ואין המוחק מפסיד כלום...
ואפי' כי שסלו היה הרוב אין הולכין בממון אחר רוב כגד החוקה . (דח)
ואם פניס הפקדו ודוקא דבר מוסיס כגון טכפות אבל מעות ג' כ' החסרון...
לכולם לפי ערך : (דט) דהיכא ליכא חוקה חולין עתה רובא כ' הש"ך...
דהיכא שהפקדו אכל א' ושל הנפקד היה הרוב כגון שהפקד ראובן לשמעון...
עשרה ג' מפר לו ה' וסלו היה ר' אפי' ג' דנפקד אינו מפסיד כלום מטעם...
שהוא מוחק אפי' ה' לגבי ראובן חולין עתה הרוב : והיונו דוקא בנייד...
כגון בהמה אבל אם ארס לקח אמרינן כל קבוע ועיין מ"ס הא' ו' ג' ו' ג'
אחרונים שלקח האנס חכידון עתה רובא ומתן הש"ך שלקח הכותי שלא...
בפניו ע"ס : (ל) ואם בעל הפקדון . * זה קאי על הא דקאמר ה'
פושע . (לא) שיוזלו בזמן פ' אבל בהגוש ומן הוול או האונס בודאי...
כשיוכל לו להניל כמכירה או כשום נד להסוב . (לב) פתחו וקראו בו...
ג' ל סימן רס' ד' כמה חילוקין בהיתר קריאה ה' כהן : (לג) אדעתא...
דהכי הפקדו : * כ' המרדכי שאף אם קליד מותר להשתקו וללמוד...
מתוכו ולפיכך ממררם משלי אל יבוו לגבול כייגנוב ופי' שאין לבנות לגב...
מי שגב לכרי תור' ומעתיקו וס' כ' דוקא כשהפקדו ביד ת' א' סבור וקיבל...
היה שילמוד ממנו ואף דמקלקל :

רצב (א) אלא במקום שהפקדו : * כ' הש"ך אם יש להנפקד...
אותו מעות ענמו שהפקד חנלו כאן יכול לכופו לשלם...
לו כאן כלפ' ד' שיש בירור ע' עדים או שהוא ענמו מודה בזה אבל במקום...
שאין בירור נדבר אפי' שהמפקד טוען ברי א' לכופה לשלם ומוכח...
מבעה' ת' שאף להביע ע' דמסתמא לא הבי' עמו אבל יכול להחריס אפי'...
בשמה כללע' ד' לפרם כוונת הש"ך וע"ג לא דק ע"ס : (ב) אפילו בע"כ...
וע"ל סימן ק' ד' בהמחבר בענין פרעון המלוה בע"כ דיש בו חילוקי דינים...
וכ' הש"ך עליו ואין דבריו מוכרחים עכ"ל וכפול מעיני הש"ך מ"ס הכ"ו...
בסי' ק' ד' בסס ר' יתום וכן בפקדון אם החזיר לו בישוב בע"כ והו' כוונת...
הכמ' ע' דכ' ע"ס כל חילוקי דינים ר' ל' דין חניו ובפניו ע"ס (ג) אבל אם...
א"ל : * פי' הנפקד אמר להמפקד המתין כאן ואביא לך פקדון שלך...
והמפקד לא המתין וכאכס מיד הנפקד אחר הבאתו אפי' כשאר אחריו על...
הנפקד : (ד) תוך הזמן ואפי' ביישוב : (ה) י"א דפטור הנפקד כ' רש"ל...
דאם הוליכו הנפקד דרך יער שאין בו סכנה גדולה ונגזל עם פטור אבל אם...
היה ישן ותכלהו ונלוהו חייב : (ו) לא שהיה רגיל וכו' ולכאור' כד' דה"ך...
כפאל זה הנפקד שהיה הפקדון בידו לא היה המפקד רגיל להפקד דאל"כ...
מאי חולמא דהאי מהאו והש"ך חולק ע"ז . (ז) וחייב באחריותו ע"ל...
בסימן קכ"ה הא דכ' וכן נמי וכו' ומסיק וחייב באחריות ה"ד אי שדר ליה...
פ' גברא מהימנא אבל כמי שרגיל וכו' עיקר הטע' שהראשון כמ' מאחריות .

מכעו

ענין פקדון...
אין המפקד יכול לתבוע הפקדון...
אם לא היה יכול להניחו ביישוב...

ענין פקדון...
אין המפקד יכול לתבוע הפקדון...
אם לא היה יכול להניחו ביישוב...

ענין פקדון...
אין המפקד יכול לתבוע הפקדון...
אם לא היה יכול להניחו ביישוב...

מאמר קדישין

הלכות פקדון שא שב שב השן המשפט קלו

שא דין השומרים בעבדים וקרקעות ובהקדשות ובשל עניים וכו' י' סעיפים :

שא (א) והלוקחין ואלו שהם כ' צמיון ס' ומהלכה כהרמב"ם שמתחייב כראיה לי להם ספקא דרינא • (ב) וי"ח וספק ס' כ' פ"ח : (ג) השואל בית ומה ס' אפילו בא האונס מכה השואל פטור (ד) חקנו מידם : א"ל כ' הר"ן ה"ב באמר אתם עדים או חייב ענמו בטעור והט"ך חולק ופ' דרמיה לערב ונרדף קנין • (ה) אבל אם כתנו לו לחבר ופשוט חמור גיה"ח כ' שמור לי כיון דמתחלה לא בא לידו בתורת צמיונה פטור • (ו) והדר ח' לוכו' כדן מויתר בידים ולהטות נתנון ס' ל' סק"ע :

א' ג' דינים האמורים בתורה בארבעה שומרים אינם לא כקרקעות ולא בעבדים ולא בשטרות ולא בנכסי בנותי ולא בהקדשות הן של מוכח או של ברוך הבית שומר חנם אינו נשבע וישא שבר או שוכר או שאל אינו כשלמים ומכל מקום שומר שכר מפסיד שכרו צר שישבע ששמר כראוי וכן פטורים אף מפשיעה (ח) (והכי ק"ל) ויש קתיבים בפשיעה וכל אלו חוץ מן ההקדשות פטורים אפילו משבועה שאינם ברשותו : ועיין לעיל סימן ס' כ"ב ל' ט' שומר שמכר לשומר נכריים אלו חייב דגריע מפשיעה (ג) ויש חולקין (ג) השואל בית וכסף פטור לשלם דה"ל קרקעות : ב' הא דאין נשבעין על אלו הני מילי בפני עצמן אבל על ידי גלגל נשבעים : ג' אע"פ שאמרו שאין נשבעים על אלו הני מילי מאורייתא אבל נשבעים עליהם היסת אם היתח שכ טענת ודאי : ד' כל (ד) אלו אם קנו מידם להתחייב באחריותם חייבים : ו' המוסר לחבירו לשומר דבר המחובר לקרקע דינו בקרקע אפילו עניבים העומרות ליבצר : ו' מי שהפקידו אצלו מעות עניים או פריון שבויים ופשע בהם ונגנבו פטור שנאמ' לשומר ולא לחלק לעניים וחריו הוא כסון שאין לו תובעין במה דברים אמורים בשאין זה חמטון מוסקר לעניי מקום זה או לשבויים ודועים אבל אם היה לעניים אלו או לשבויים אלו והרי דוא קצוץ להם הרי זה חמטון שיש לו תובעים וישלם אם פשע או ישנע שלא פשע בדרך כל השומרים • וכן אם הנכח אחר לשומר שומר לי חייב כסאר סווד : ז' מי שחפידו אצלו ממון פריון שבויים ובאו עליו גנבים וקרא והציל עצמו במטון שבויים אם הוא פטור נתבאר בסימן רצ"ב ס' ט' : ח' מי שיש בידו מעות של יתומים דינו כרין מעות שאר כל אדם ואם ר' להשתמש בזה : ט' בותי שהפקיד ושא"ב נחניד אין לו כל דיני השוכרים עד שיהיה תחלתו וסופו ישראל • וכן חולין ואחר כך הקדישן ניד השומ' : י' אין השומר חייב לא אכ' בן נתנו לב בתורת שמירה (ה) אבל אם נתנו לו לאבר פטור דרשינון לשומר ולא לקרוץ ולא לאבר ודני מילי דאתא ליריה כעיקר בתורת קריעת ואיבור אבל אי אתא ליריה מעקרא בתורת שמירה (ו) והדר אמר ליה קרע חייב אי לא אמר ליה על מנת לפטור :

שב דיני שומרים א' האישות האשרה ב' סעיפים : א' אחר האיש (ח) ואחר האשה בריני השומרים בין שהיה דרבר השומר של האשה בין שהיה ביר האשה : ב' קטן שהפקיד או השאל לגדול נשבע שבועת השומרים לקטן ויש חולקין ועיין לעיל סוף סימן נ"ו :

הלכות שומר שכר

שב שומר שכר באיזה דבר חייב או פטור ומאימתי מתחייב וכו' ט"ו סעיפים :

א' (ח) שומר שכר נכ הוא אינו מתחייב בשינוי רתו (נ) עד שימושך במקום שראוי למושך כמו שנתבאר בסימן רצ"א בשומר חנם : (ג) י"ח ח"ס פס"ח לחבירו סוף דבר' להוליכו למוקם אחד ותוך כך שלח לו דורון היו סווד שכר דחוקן שאמר לשמעון יש לך חפץ פלוני למכור חסדך וחמכנו ופרשנו המור תהו נכך וכך יהמיתר יח' שלך נעשה ראובן שומר שכר עליו אע"פ ששלח כספנו : ב' שומר שכר חייב בגניבה ואבירה וי"א שאפילו שבר כראוי ונתן חכספים או ניים בעירנה רניימי אינשי ונגנבו אוקפץ עליו חולי ולא יכול לשומרה (ד) וכל כיוצא בזה חייב ואפילו הקימו חימה של ברזל ואפילו אם היה שם ולא ריח יכול להציל : ג' שומר שכר (ה) פטור מאונסים איזהו אונס בא עליו לכס"ס מזויין אפי' אם גס חרועה מזויין לפי שהלכסטים מוסר נפשו יותר : ח' אם נפלה דליקה בעיר ונסרפו החפכים שהיה ש"ס עליהם היו אונס אם לא היה יכול להציל בעצמו ולא ע"י אחרים ודוק' סידע נודאי שנסרפו (ו) אבל אם היו יודע נכירור רק שהיה נבית שסדף אמו יכול לישבע שנסרפו דלימח כותיף נכסו ונגבו אותם ולכן חייב לשלם אלא אם כן הכיטי' הלכסטים הפ' לישטים מוויינים דלו ישנע שנסרפו או נגנבו נלכסטים מוויינים ופטור : ד' רועה שבאו זאבים וטרפו ממנו אם היה זאב אחר אינו אונס אפילו בשעת משלחת זאבים ואם היה שני זאבים הרי זה אונס • שני בלבים אינו אונס אפילו האו משתי ריחות היו יותר על שנים ה' זאבים : ה' יש מי שאומר דכל מה דאטרין רלא היו אונס דוק' בשלא השתדל להציל אבל אם השתדל להציל ולא יוכל אין לך אונס גדול מיה ונשבע על זה ונפטר : ו' הארי והרוב והגמר והבררלם והנחש הרי אלו אונסי בזמן שבאו סאליחם אבל אם הוליכן למקום גרורי היה ולכסטים אין אלו אונסים וחייב לשלם : ז' רועה שמצא גנב (ו) והתחיל להתגרו בו ולהראותו שאינו חוש' ממנו ואמר ליה הרי אנו במקום פלוני כך וכך רועי' אנהנו וכך וכך בלי מלחמה יש לנו ובא אותו הלכסי' ונצחו גלקת מהם הרי הרועה חייב : ח' רועה שהיה לו להציל הטריפה או השבויה ברועים אחרים ובמקלות ולא קרא רועים אחרים ולא הביא מקלות להציל הרי זה חייב אחר ש"ח ואחר ש"ש אלא שש"ח קורא רועים ומביא מקלות בהגם ואם לא מצא פטור אבל שומר שכר חייב לשכור הרועים והמקלות (ח) עד כדי דמי הבהמה כרי להציל וחוזר ולוקח שכר' מבעל הבית ואם לא עשה כן והיה לו לשכור ולא שבר הריוה פושע וחייב : ט' רועה שטען הצלחי על ירי רועים בשכר נשבע ונטל מה שטען שאינו יכול לטעון אלא עד כדי דמיהן ויכול היה לומר נטרפה וישבע בנקיטת חפץ : י' רועה שהניח עדרו ובא לציר בין בשעת שדרך הרועי' להגנם בין בשעה שאין ררך הרועים ליבנ' ובא זאב וטרף ארי ודרס אין אונסים אילו היה שם היה מציל אלא אומדן אותו אכ' ויכול להציל ע"י רועים ומקלות חייב ואם לאו פטור (ט) ואם אין הרבר ידוע חייב לשלם • ויש אומרים דאם כנס נעת שאין דרך ליכ' חייב בכל ענין (י) והי' תחלתו נכפשיעה וסופו באונס ועיין לעיל סימן רנ"א סעיף י"ב • י"א רועה ש"ש שהעביר הבהמות על הגשר ורחפה א' מהן לחבירת' ונפלה לישכולת נהר ה' חייב שהיה לו להעביה א' שאין השומר נוטל שבר אלא לשומר שטירה מעולה והואיל ופשע בשמירתן בתחלה והעבירן באחר אע"פ שנאנס בסוף בעת הנפיל הרי הוא חייב : י"ב מה דברכה פטור סינפ' ומתה נגון שהעמירה בחמה או בציו' (י"ח) אפילו לא מתה מיר חייב : י"ג תקפתו ועלתה לראשי צוקין ותקפתו ונפלה ה' זאבים : י"ד העלה לראשי הצוקין או שעלתה מאליה והוא יכול למונעה ולא מנעה אע"פ שתקפתו ונפלה ומתה או נשברת חייב שכל שתחלתה בפשיעה וסופה באונס חייב : ט"ו העלה לראש החר ומתח שכ ברכה או שפשע בה ולא שטר' כראוי ויצאה לאנס ומתה שם ברכה פטור אבל אם נגנבה מהאנס (י"ז) ומתה בבית הגנב חייב : שומר שכר שכלה זמנו עיין לקמן סימן ס"ג •

ועי' קב"ה חות י"ח סוף ג' סוף ג'

מאמר קדישין הלכות שוכר עוה שיש שכא חשן המשפט קמ

עוה שיש שכא חשן המשפט קמ
עוה שיש שכא חשן המשפט קמ
לא פרעת ובוד' סעיפים :

א השוכר שאמר נתתי שכר הבית שנתחייבתי בו וחמשני' אמר ערין לא
נטלתי (א) בין שהיה בשטר (או בעדים) או שהיתה בלא עדים ושטר אם
הבעו בתוך זמן הסכירות כגון ששכרו לל' יום ותנעו תוך ל' על השוכר להביא
ראיה או יתן ויתרים על מי שלקה ממנו שלא ברין (ב) או יטעון עליו ברמים
שנתן תחלה טענה בפני עצמה וישביענו היסוד ואם תבעו המשכיר לאחר
שלשים יום אפילו (ג) ביום ל' על המשכיר להביא ראיה או ישבע השוכר
שכבר נתן לו שכרו ויפטר וכן אם ישכר ממנו שיתן לו השכר שנה בשנה
ותבעו בתוך חשנה על השוכר להביא ראיה תבעו לאחר חשנה ואפילו ביום
אחרון של השנה על המשכיר להביא ראיה ועיין לעיל סימן ע"ח סעיף ג'
ב המשכיר בית לחכירו בשטר לעשרה שנים (ד) ואין בו זמן השוכר אומר
ערין לא עבר זמן השטר לא שנה והמשכיר אומר כבר עברו ושלמו שני
השכירות ושנת עשרה שנים על השוכר להביא ראיה ואם לא הביא ראיה
ישבע המשכיר היכה ויוציאו וכו' כסוף סעיפות שנייהן מיהו י' א' דלס' פנה
(ה) לאחר זמן הסכירות סיכול לומר פרעתי או לא שכרתי מעולם וכל סעיף ז'
המשכיר והשוכר אע"פ שקרקע בחזקת בעליו עומדת הסוכר לאמן זמנו : ג שט'
השכירות או שטר המשכנתא שכתוב בו שנים סתם בעל הפירו' אומר שלשה
ובעל הקרקע אומר ב' קרס זה השוכר או המלוה ואכל הפירו' (ו) הרי הפירו'
כחוקת אובליהם ער שביא בעל הקרקע ראיה ויש מי שאומר שאם יראתבית
דין שלא יוכל השוכר או המשכיר לברר עוד דבריו (ז) סוציאין סירו : ד
אבלה השופר או המשכיר ג' שנים וככש השטר ואמ' לחמש שני' י' פירו'
ובעל הקרקע אומר ג' אמר לו הבית שטרך ואמר אבר השוכר נאמן שאילו רצה
אמ' לקוחה היא בירי שהרי אבלה ג' שנים (ח) ודוק שאין עדים שהי' כושבר'
או ממושבת בירו' וגם בעל הקרקע לא מיהא הא לא הבי' אינו נאמן :

שיח השוכר רחים מחכירו ושוב לא נצטרך ובו ס' א :

א השוכר רחיים מחכירו שיסחן לו עשרים סאה בכל חרש בשכרו (א)
וחעשיר בעל הרחים והרי אינו צריך לטחון שם אם יש לשוכר חטים
שצריך לטחון לצצמו או לאחריו כופין אותו ליתן רמי טחינות ד' סאה (ב) שזו
מרת סרום היא ואם אין לו יבול לומר אין לי רמים והריני טחון לך כמו
ששברתי ואם אין אתה צריך (ג) מכור לאחרים :

עוה מי שהטעה חכירו והכניס פירותיו לביתו ובו ס' א :

א מי שהכניס פירותיו לבית חכירו שלא טרעחו או שהטעה ער שהכניס
פירותיו והניחם והלך יש לבעל הבית למכור לו מאותם הפירות ברי ליתן
שכר לפועלים שמוציאין אותם ומשליכים אותם לשוק וכרת חכירות היא
שירויץ לבית דין וישכירו במקצת דמיחם סקו' משום השבת אבירה לבעלים
אע"פ שלא עשה כהוגן (ח) וי' א' הנריך להודיעו תחילה ואם כאלכסו לח' שהודיעו
פטור :

הלכות חכירות וקבלנות

שכר מקבל או הוכר מהבירו היאך יתנהגו זה עם זה ובו ח' סעיפים :

א השוכר מחכירו שדה לזרעה או כרם לאכול פירותיו ברמים או ששכר
ממנו בפירות קצובים דין א' יש להם והשוכר בפירות הוא נקרא חובר
ב המקבל שדה או פרדס ברי לעבוד אותו ולהוציא עליו יציאות ויתן לבעל
הקרקע שליש התבואות או רביע או מה שהתנו ביניהם הוא נקרא סקבל .
ואין כותבין שטר ביניהם אלא מדעת פניהם שמשכנתב הסער אינן יכולין לחזור בו
והיו ליה (א) כמלוה נסטר (ב) והמקבל נתן סכר הכתיבה מן הסער : ג
כל דבר שהוא לסיג הארץ בעל הקרקע חייב בו וכל דבר שהוא שמי' יתירה
דחוכר או המקבל חייב בו הקוררם שחופרין בו הארץ והכלים שנישאי' בהם
העפר והרלי והכר וכיוצא בהם שדולים בהם המים על בעל הקרקע וחטיטת
דמקומות שטקצים בהם המים על החוכר או על המקבל . (ג) וי' א' דחוכר
חין על בעל הסדה כלום וכן נ"ל : ד בין חוכר בין מקבל טקוב שנהגו לקצור
התבואה אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור אינו רשאי שבה לשנות
חכירו מעצב עליו ובמקום שנהגו לחרוש אחר הקציר צריך לחרוש אפילו אין
מנהג לנכש עשבים רעים והוא ניבש (ד) ואם פירש בשע' חניכוש שעושה זה
ברי שלא יחרוש ושתק בעל חשדהגלי דעתיה רניחא ליה ואם נרנו לנכש
והוא אינו רוצה אין שומעין לו אפילו אם ירצה לחרוש אחר הקציר ברי
לעקור העשבים : ה אהנהגין שהחוכר שדה סהם נוטל חלקו באילנות
שבו יש לו חלק בהם אפי' אם הוסיף בעל חשדה חלק החוכר זאינו יבול
לופר הוספתו לך בחלקך ברי שלא תקח חלק באילנות ואם נהגו שלא ליטול
חלק באילנות אז הם של בעל חשדה ואפי' אם הוסיף בחלק של בעל חשדה :

שכא המקבילית השלהין ושדה האילן יבשו ובו ס' :

א החוכר או המקבל שדה כחכירו ורוא בית השלחין או בית האילן ויבש
מעין בית השלחין ולא פסק הגדר הגדול אלא איפשר להביא ממנו ברלי או
שנקצץ האילן של בית אילנות אינו טנכה לו מחכירו ואם טנכה טרונה היא
שנקצץ האילן של בית אילנות כפי תנחם והא דחמיקין אם מכת מדניה הוא מנכה לו מן חכירו
ה'ה

שיח (א) צין שהיתה נסטר ואם כתב ליה פטר נכסיו עמו על דמי

הסכירות וכתוב בו נאמנות או לא יוכל לומר פרעתי והוא
וכתב וי' וסלקת הוא ר' ל' או כתב בו נאמנות דלא א"נ פנועה : וכן
מי מקבל קצין מעדים לפירוש לו הסכירות א"י לומר פרעתי . (ב) או
יטעון עליו כדמיה : * כ' הסמ"ע ו"ל' לסימן ע"ח ישבע קודם הפרעון
דשאני שכירות דאין דרך לפרוע כלל בתוך הזמן מ"ס הנריך לפרוע תחלה
מש"כ כ' בהלואה כי לפעמים יסוד הממון ולא יהיה בידו ממה לפרוע ופורע
תוך זמנו והפ"ך כ' דהתם מייורי לאחר הפרעון והביא כמה ראיות ע"ז
וחד מכהן הוא דעת הרא"ש שכתב שיסבע היסוד ואין היסוד קודם הפרעון
וכ"כ הב"ח דהרי"ד ישבע לאחר הפרעון והפ"ך רונה לרחות דבריו וכתב
עליו דלא דק דשבעת המסנה נמי מקרי בימיהם היסוד עכ"ל ולעכ"כ
דח"א לא דק ובעל ממונו מ"ס הש"ך לעיל בענינו כן נכס המרדכי וכתב
דמרדכי כ"כ לשיטתו אבל הרא"ש לא ס"ל הכיו"כ כ' הב"ח ע"ס נלע"ד
מ"ס הרב לעיל כזה"ל ונריך לישבע שלא פרעו ונכס ר"ל מתחלה נובה
ואח"כ נריך לישבע ואידי דתכי רישא דנריך המלוה פנועה כתב א"ח
דא"ג שבעה ונ"ס ונובה ר"ל ונובה תחלה . (ג) אפילו כיוס פלטיס פירס
אפילו בתחלת היום דפביר איכס דפרע בתחלת היום דמסלים זמניה (ד)
ואין בו זמן פירס גם זמן כתיבת שטר לא כוכר סס דל"כ היו שוכבין זמן
כתיבת השטר או קרוב לו : (ה) לאחר זמן וכתב הש"ך וה' ה' תוך הזמן
אם יש ל' מנו כגון שהסוכ' אומר ערין לא עבר זמן השטר ק"ג ג' דנאמן
במנו דלקוח הוא בירי . (ו) הרי הסכירות וכו' ז' ל' הסוכר אין חונאין מידו
עד שיביא המשכיר ראיה שהיוס או למחר יביא השוכר עדים שהוא כלכריו
והיוכו נריכים להחזיר לו ולפרעו כי דינא בכרו לא מטרחינן ולפיכך כתב
א"ח הרא"ש אם מתו העדים ונסתכח הדבר מפי אחרים ויראה לנ"ד שלא
יוכל הסוכר עוד לברר דבריו מיחין מיד השוכר מה שדר בו עכ"ל ומה
יתבאר לך דברי המחבר בשני הדיעות וכתב בהמ"ע ודוקא שכתב בסטר
פנים סתם דהוא מילתא דדמיה עליה דעדים לא דכוריה ולשרם לשון הסטר
במה פנים היתה הקצין לפניהם ולפעמים הולכין העדים לדרך ומסרום
דעדים לאחרים ככה ג' דקא קאמר דחוכר לאכרוי מש"כ כ' ככתב בסטר
ל' פנים ואין בו זמן דאין מוטל על עדי' לאכרוי מתי יתחי זמן הסכירות
ככה ג' ליכא לכרוי מקרי עכ"ל וגם הב"ח מחלק לשני דינים מעשה אחד
אבל לא כ"כ דכתב דרינא סוה ל' דהיכא דאיכא לברורי אין יוניאין
מידו : (ז) חונאין מידו כתב הש"ך דמונ אין מידו אפילו אכל ג' ס קודם
פתבעו ל' דאין טעם לחנק כבר . (ח) ודקא שאין עדים . * ע"ל
בימן קמ"ס וק"כ מהר"ם הלכה לפעם ברחובן שכתן מתכות ס"מ לבתו
שתדור תם בגלה כמו שהיו דרים בחייו נכיתו מחוייבים היורשים ליתן להם
פנים לחמש בית החורף כמו שהיה בח' ויוכלין בתו וחתנו להשכיר הדירה
לאחר ואין היורשים יכולים לכבב :

שיח (א) והעפיר פי' שקנה רחיים אחרת נענין שא"כ סיסחן לו

המשכיר אלא בעל הרחיים יטחון לו לברכו על רחיים
אחרת שקנה : (ב) שזה מידת הדום . * דוה נכ"וה לא חסר וכופין
על מידת הדום . (ג) מכור לאחרים . * כ' הטור ואכ"ג ראובן
אינו מונא' לטחון לדעת ר"י וכול לחזור בו משכירות אם אין שמשון רובה
ליתן לו דמיון וליתן הרחים מידו והרא"ש כ' שאינו יכול לחז' משכירותו וגם
שמשון כותן לו דמים וכו' הכנה דהלכ' כהרא"ש ועור ונ"ח ססק הלכ' כ"ו
וסעמו כיון דלהחוכר ליכא פסידא אלא מניעת הריח שמ"א להא דוכין
לנכסי אדעתיה למיסק לארעא דישאל ואיירי כאן ברחים של כנין עכ"ל
והפ"ך הקשה עליו מ"ס הטור בסימן ר"ז ולא דק דהטור לא כ' כאלא
לדעת הרא"ש ונ"ח ססק כהר"י .

שיח (א) וי' א' הנריך להודיעו ובהא פליגי דהרמב"ם סבר דיוניאין

מתחלה מבינתו לשוק ואח"כ יודיע לבענים שיקח אותו
מהסוק וי' א"ס לנריך בתחלה להודיע לבעל הפירות קודם שיוניח למזק
וכ' הב"ח דאם אותו שהכניס פירותיו הלך מיד מן העיר וחי אכסר להודיעו
עמוסה דחייב מדינא להודיע לנ"ד ואם לא יודיע לנ"ד וישליכן לשוק ה"ל
מויק בידים .

שכר (א) כמלוה נסטר וזהו כתיבת טעם מ"ה אין כותבין אלא מדעת

שניהן משום דגובה נסטר זה אפילו ממשועבדין ודוקא
כספרם הכך ידוע שיתן לו אז נובה מושעבדי : (ב) והמקבל כותב שכר
כ' הטור אפילו אם הוכירה פי' היוכו נסכה זו לא יורע הסדה כמנהג עובדי
האדמה ולא יהיה לו הנאה מהסדה שנה זו אפ"ה נריך ליתן שכר כתיבה :
(ג) וי' א' דחוכר הטע' כיון שהוא נריך ליתן עכ"פ להמחכי כדי חכירותו
אף אם לא ינחם הסדה א"כ אין להמחכיר עכק בהסדה כ"ז חכירתו מ"ה
א"ל ליתן ולפעשות שום דבר מכל הנ"ל להחוכר ומכ"ש אם שוכר שדה
בזמן מנכס שאין על המשכיר לעשות שום דבר : (ד) ואם פירש נסעת
הניכוש חספ' סקיבל מתחלה בהתם :

וגל
כגון שיבש הנהר מנכה לו מחכירו ; אבל בקבלנות אינו מנכה לו כלום אלא קולקין כמה שנמנא כפי תנחם והא דחמיקין אם מכת מדניה הוא מנכה לו מן חכירו

חשן המשפט הלכות חכירות שכב שכנ שכר שכח שכז שכז מאמר קרישין

שכא (א) וכל ההסדר המ"ע חולק על רמ"א ופסק במלמד דהו ככל מכות מדין וההסדר על פניהן והש"ך פסק כמור"ם דההסדר על צד"ב ולי נראה דיוכל המוחזק לומר קיים לי כמ"ע וע"ל כסו' של"ד (ב) היה עומד בתוך וכו' כ"ה הסמ"ע דלא כפי"ן שלטון עומד בתוכה וגם זה ופסקו דהס"ד בית השלחין לא ח"י עומד חונה לה וא"י בית השלחין זה חנו משכיר לך ג"כ וקפידא דאל"כ לא הוי למימר אל"ל שדה זו חנו משכיר לך ח"ו לקפידא .

שכב (א) לרוב חרות אפי"ג דרוב שרות היו זרועין שפודין והו חטין תולין המכה מורע לרע ואם שפודים כלקו וחטין לא כלקו וטדה ששכר היה חטין אפטר דמנ"ל המשכיר הרי חטין לא כלקו כלל וכ"ע : (ב) ורעה שפודים דיוכל המשכיר לומר אל"ל שכות היה מקיים כי ותגזור חומר וקס לך : (ג) או שלא זרעה דיוכל לומר אל"ל זרעה היה מקווי"ב לא יכוסו כעת רעה וכימי רעבון ישבעו : (ד) ודוקא בקבלנות קאי אחריות לטפל ולזרוע וכו' והטעם דיוכל לומר תבואה של שדה שלי נחיא לי יותר מש"כ כצחוכר דיוכל ליתן לו תבואה ח"ף מן הסוף אם לא ינמח שדה זו כלל :

שכג (א) והקריסו פ"י שהתלשן . (ב) אח"כ נכדו היוכושהכיהם ליבם ולא כשע להכיסם שם יותר משיעור : (ג) יין טוב דחמרינן עכבוס טובים היו אך אחר שנעשו יין נתקלקלו מהחמינו דחמריה אכתפיה דמריה שור ומזל דיריה גרס ודוקא כשהתנה עמו ליתן יין פתס חבל אם פירש דכריו ליתן לו עיין הנפשה מכרס זה מה לו לעשות עוד .

שכד (א) אין יכול לשכות הטעם כיון דקבלן אינו נותן לו אל"ל שמה שגדל בשדה י"ל שס"ד הנותן לזרוע דוקא מין זה שהתנה עמו מפני שגדל לו :

שכה (א) בקורת שקמה וכו' כ"ה הסור ואל"ל שפנה שהפניחו הטעמים בעודן ברשותו ואין לו עכ"ל ר"ל שאין אומרים שיטומו מה שנתפשו הטעמים והקורות בעוד שהיה הפדה נידון ויתן לו דמי השנה כשיסתלק .

שכו (א) לזרעה שוממין פ"י והשוממין מכחיסים הקרקע יותר מחטים וגם דמיהן יקרים יותר מזרע חטים : (ב) משלם לו המקבל הטעם דחמרי חיכשו לכחוס ארעיה ולא לכחוס מריה לכן ח"י המקבל לומר לסוכה כתיובתה שלא לכחוס ארעיה .

שכז (א) שמיין אותם פ"י שמיין כוונה הן שזין עתה ובעל הקרק' נותן להם דמיהם כפי חלקו שיש לו בהם :

שכח (א) ונותן לו חלקו בסוד מסיים בזה שכן כתב לו א"כ אוציר ולא אפטר חל"ל לך במיטבא וכתב הסמ"ע ר"ל ג"כ כיון שרגילין לכתוב כן ה"ל כאלו נכתב כ"ה הכ"ח ואין מוכיח לו שיעור הכחשת ארעיה . (ב) ולא כפי שראוי לעשות לבד . * כן הוא דעת הרי"ף ש"כ אפי"י דלענין אלפי וחי הוי אסמכתא לענין מיטבא לא הוי אסמכתא חייב לשלם במיטבא דיש בכלל אלפי וחי תשלומין מיטבא : ולענין ד"ג"ע בזה דלפי"ז מאי פריך הש"ס פ"א כ"כ וכי אמר לגוביניא מאי כ"מ הא כ"מ פובא וכיון דככלל השדה עכ"פ דמי חובו ודמי לדע' המרדכי והובא

הוא פדין בכל כיונא בזה דכל מקום שפסד הענין לגמרי והוא מכה מדינה מנכה לו מחכירתו ולא אכפר לתקנו ע"י סורה ותחבולות חינו מנכה לו וכל מקום שמונכה לו אין חלוק בזה שפטר או להבא וכן פסק מהר"ם על מלמד שגזר המושל שלא ילמוד דהוי מכת מדינה (ח) וכל ההסדר על צד"ב והית' וי"ח וסבירא להו דמכאן ולהבא צדין חזרה קאי כמו שהמריק לעיל סימן ש"י לענין השוכר חומר ומת ואם לא חזר אינו דאפסיד אנפשיה ומחל והסברא פראסונה ל"ל עיקר : (ב) היה עומד בתוך חשדה ואמר לו בית השלחין זה אני משכיר לך בית האילן הזה אני משכיר לך יבש המצין או נקצץ האילן מנכה לו מחבירו שחרי הוא עומד בתוכה ולא אמר לו זהה אלא כמי שאומר כמות שהיא עתה אני משכיר : י"א דוקא שנקלנו והחילנות שלא נפטר מטע פשרה לבית סאה ויכס המעיין כולו אבל אם נפטר מטע עשרה לבית סאה או שלא יכס המעיין לגמרי אינו מנכה לו לפיכך אם לא היה עומד בתוכה ואמר ליה בית השלחין אני משכיר לך או בית האילן ויבש המצין או שנקצץ האילן אינו מנכה לו מחבירו . ויש אומרים דדוקא שאמר מחכיר לחוכר אבל אם חזר חוכר למחכיר בית השלחין אינו חוכר ממך מנכה לו ח"ף על פי שאינו עומד בתוכה .

שכב המקבל שדה מחבירו ואכלה הגבאו נשרפה וכו' ב' סעיפים :

א החובר או השוכר שדה מחבירו ואכלה הגבאו נשרפה אם אירע רבר זה (ח) לרוב השרות של אותה העיר מנכה לו מחבירו הכל לפי ההפסד שאירעו ואם לא פשטה המכה ברוב השרות אינו מנכה לו מחבירו אע"פ שגשטרפו כל השרות של בעל הקרקע אבל נשטרפו כל השרות של השוכר אונתו בר אף ע"פ שפשטה המכה ברוב השרות אינו מנכה לו מחבירו שאין זה ההפסד תלוי אלא בשוכר : ב' התנה עליו בעל הקרקע שיזרעה חטים (ג) וזרעה שעורים (ג) או שלא זרעה כלל או שזרעה ולא צמחה אף על פי שבא חגב או שרפון והוכה רוב המדינה אינו מנכה לו מחבירו ועד מתי חייב להטפל ולזרוע פעם אחרת אם לא צמחה כל זמן שראוי לזרעה באותו מקום : (ד) ודוקא בקבלנות אבל בחכירות יכול לקנות לו פירות מן השוק ונותן לו חכירתו :

שכג המקבל שדה מחבירו ולקתה בעומרי וכו' ס"א :

א החובר שדה מחבירו בעשרת כורים חטים ולקתה נותן לו מתובה היו חטין יפות לא יאמר לו הריני לוקח מן השוק אלא נותן לו מתוכה : נמה דברים חמורים שלא שניה אבל שניה כגון שהתנה לזרעה חטין והוא יתן לו שעורים בחכירתו וזרעה שעורים ולקתה אינו נותן לו מתוכה חל"ל קונה לו שעורים מן השוק : חבר ממנו ברכ בעשר' סלים עגבים (ח) והקריסו (ג) אחר שנבצרז ובן עומרים שלקו אחר שנקצרו נותן לו מתוכו אבל אם חבדו ב' ברים יין והחמיץ חייב ליתן לו (ג) יין טוב .

שכד המקבל שדה לזרעה מין ידוע ובא לשנותה וכו' סעיף אחד :

א החובר שדה מחבירו לזרעה שעורים לא יזרעה חטים מפני שהחטים מנחישו את הקרקע יותר מהשעורים חברה לזרעה חטים יזרעה שעורים קטנית לא יזרעה תבואה תבואה יזרעה קטנית . וי"א דהוי תבואה לא יזרעה קטנית יזרעה קטנית קטנית יזרעה תבואה ובבבל וביוצא בה לא יזרעה קטנית מפני שהקטנית שם מבחשת את הארץ : וי"א דהוי דכנכל יכול לזרוע מה שירנה י"א דכל זה בחכירות אבל בקבלנות יכול לשנות אפילו לדבר הסכח וי"א ופ"ל דחטילו לדבר שאינו מכחיס (ח) אינו יכול לשנות בקבלנות :

שכה המקבל שדה מחבירו אם רשאי לזרעה פשתן וכו' סעיף אחד :

א המקבל שדה מחבירו לשנים מועצות לא יזרעה פשתן ואין לו (ח) בקורת שקמה וביוצא בה ולא בשנת האילנות שיצאו מאליהם בשדה אבל מחשבים לו מקום האילנות כאלו היה בהם אותו זרע שארע בכל השרה והוא שצמחו האילנות במקום הראוי לזרעה : וי"א דאם הוא אומר דגם הוא היה טעם אילנות נידך ליתן לו מן האילנות כאלו נעכס אבל אם אומר שיותר היה חפץ לזרוע מליעט אילנות אם האילנות ראויין ליעט במקום אחר נידך ליתן לו עגבים דמי נעשות המורדים ליעט וחס אינן ראויין ליעט אינו נותן לו אל"ל דמי פנים אבל אם יצאו במקום שאינו ראוי לזרעה אין מחשבין לו כלום ואם קבלת ממנו לז' שנים זרעה שנה ראשונה פשתן ויש לו בקורת שקמה וביוצא בו :

שכו המקבל שדה לזרעה שוממין וזרעה חטין וכו' סעיף אחד :

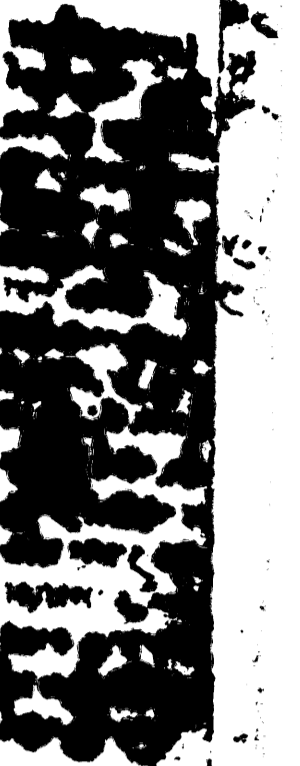
א המקבל שדה מחבירו (ח) לזרעה שוממין וזרעה חטים ועשתה חטים ששנים כמו שהיתה ראוי לזרוע מה שוממין אין לו עליו לא תרעומת עשתה פזות ממה שהיא ראוי לעשות מה שוממין (ג) משלם לו המקבל כפי מה שהיא ראוי לעשות מה שוממין עשתה חטים יותר ממה שהיא ראוי מה שוממין חולקין לפי התנאי שביניהם אע"פ שפשתנר בעל הקרקע :

שכז דין מקבל שבא להסתלק ועדיין לא נגמדו הזרעים וכו' ב' סעיפים :

א מקבל שהגיע זמנו להסתלק מהשדה והיו שם זרעים שעדיין לא הגיעו להמכר או שנגמדו ולא הגיעו יום השוק למכר' (ח) שמיין אותן ונטל מבעל הקרקע : ב' בשם שחולקין המקבל ובעל הקרקע בתבואה כד חולקין בתבון ובקש בשם שחולקין ביין כד חולקים בזמור' אבל חקנים שמעמידן תחת חנפנים אם קנו אותם בשוחפות הרי אלו חולקים בהם ואם הם משל אחר מהם זה שקנה אותם הרי הם שלו וכן כל ביוצא בהם :

שכח דין מקבל שרוצה להסתלק מפני רעת השדה וכו' ב' סעיפים :

א המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כרי להוציא סאתים יתר על חרצאה חייב המקבל לישפל בה שכך כותב בעל הקרקע אלא אם כן וארע ובולי ואעמיר ברי לפניך ותטול חלקך ובולי ופילו לא כתב כך כמאן דכתב דמי : ב' לא עברה אלא הובירה בולה או מקצת שמיין אותה במה היא ראוי לעשות (ח) ונותן לו חלקו שהיה מגיע לו ואם התנה עמו אם אוציר ולא אעבור אשלים אלף וזו הרי זו אסמכתא ואינו חייב לשלם לא נותן (ג) בטימה שראוי לעשות בלבד :

מאמר קדישין

הכיות שחירות ופועלים שלג

חשן המשפט

שלג השוכר את הפועל ובה הפועל לחזור קודם שהתחיל או אחר כן ובו הי סעיפים :

א השוכר את הפועלים וחשן את בעל הבית או בעל הבית הטעה אותם אין להם זה על זה (א) אלא תרעומת : ויש אומרים דאם משך ב"ה כלי אומנות שמוסר בהם מלאכה אין ב"ה יכול לחזור בו (ב) ולא הפועל אם הוא קבלן אבל אם הוא שכיר יום יכול לחזור כמו שיתבאר (ג) מיהו יוכל לעכב כלי אומנותו ולסכור אחרים : בר"א בשלא הלכו אבל הלכו חמורים ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שרה בשהיא לחה או ששברים לחשקות השדה ומצאוהו שנתמלא מים אם ביקר ב"ה מלאכתו טבערב ומצאה שצריבה פועלים אין לפועלים כלום ומח בירו לעשות ואם לא ביקר (ד) נותן להם שכרן (ה) כפועל פ"י ששמן מי שהשכיר ענמו למלאכה זו וכן חמר שהשכיר חמור להניח משאיו כמה היה רונה לפתח משכרו ולפני כן ולכא ריקן בטל שאינו דומה הבא טעון לבא ריקן ועושה מלאכה לבטל . ב בר"א שאין להם עליו אלא תרעומת בשלא חלבו דוקא בשלא היו יכולים להשיב עצמם אמיש בששברים ב"ה זה אבל אם היו נשכרים אמש ועכשיו אינם נשכרים כלל הרי זה כרבר האבד להם ונותן להם שברים כפועל בטל ואם נשכרים בשחות (ו) משלם הפחת (ז) ואם הלכו ודוקא שהלכו ענמם אבל לא שלוחם אף על פי שלא היו מוציאים להשבור עצמם אמש נותן להם שכרן כפועל בטל והוא שעבשיו (ח) אינם נשכרים כלל אב . מוצאים מי שישכירם בשיבירותו אין להם אלא תרעומת וי"א דאפילו לא מלא רק מלאכה כדירה מורק פרוצוס להוכיף בשכרן דייקן להשכיר ענמן במקום אחר ויש חולקין ואם אינם מוצאים להיות נשכרים אלא בשחות משלם להם הפחת וכל אלו הריני בשלא ביקר ב"ה מלאכתו טבערב שהוא בפשיעתו אבל אם לא היה פשיעת ב"ה ברבר כלל ה"ז אנוס ונפטר במו שנתבאר ועיין לעיל סימן ס"ד סעיף ב' מלמד שהשכיר ענמו לשתו פנים והתחיל סנה ראשונה מקרי התחלה גם למה סנייה וה"ה כל פועל : ג

התחיל הפועל במלאכה וחזר בו בחצי היום (ט) חזר ואפילו קבל כבוד דמי שבידו ואין בירו לשלם לב"ה יכול לחזור בו והמציא חוב עליו שנאמר כי לי בני ישראל עבדים וזא עבדים לעבדים ומחלי טעמא חבור לפועל אפילו קלמס או כופר להשכיר ענמו להיות בבית בעל הבית נקבט (י) פלטה פנים : (יא) ביצר דין הפועל שחזר בו אחר שהתחיל שבוין לו מה שעשה ונוטל . (יב) צין אקרה המלאכה (יג) או הוללה ודוקא שחזר בתוך הכל אם חזר מכה יוקר אין שומעין לו (יד) ואם קבלן הוא שבוין לו את שעתיד לעשות בין שהזולת בעת ששכרו בין שלא הזולת בין שהזולת תמלאכה אחר כך בין שלא הזולת שמין לו מה שעתיד לעשות ביצר קבל כננו קמה לקצור בשתי סלעים או שקבל על ענמו לעשות כך וכך הנית של יין קצר חציה והניח חציה בגר לארוג בשתי סלעים ארג חציו והניח חציו שמין לו מה שעתיד לעשות אם היה שוה ו' דינרים נותן לו שקל או יגמרו את מלאכתן ואם היה הנשאר יפה שני דינרים אינו נותן לו צא כלע שהרי לא עשו צא חצי מלאכה . ובע"ה החזר בו דמי כקבלן שידו על התחלה : ה בר"א ברבר שאינו אבד אבל ברבר האבד כגון פשתן להעלות מהמשרח או ששכר חמור להביא חלילין למת או לבלה וציוצא בתם א' פועל ואחר קבלן אינו יכול לחזור בו (טו) משרתת או עבד של בעל הבית מקרי דבר החבור דב"ה לח יוכל לעשות מלאכה בענמו וע"ה נהגנו שלו אא' בנאנס בנין שחלה הוא או חמור חביו או ששם שמת לו בת ומיהו אינו נריך לשלם להם כל שכרם רק מה שעשו וידע על העליונה וחס חזר בעל הבית וקבלן להחרטעב האונס בתם וחזרו ועשו אחר כך מלהכתו נריך לשלם להם כל שכרן ואינו מנכה להם כלום אבל כללו הכי מנכה לו ככיומי חלו או שוכו אב"פ של חזר בו הפועל (טז) וה"ה למלמד שחלה שמנכין לו דמי חלו ומיהו אם כבר קבל הפועל או המלמד שכרו י"א דמינו נריך להחזיר (יז) ומלמד החזר בו מקרי דבר החבור וכן כופר המקבל לכתוב ספר אחר וחזר בו מקרי דבר החבור מלמד דין כשחר כוענים שניכין לעשות כמנהג להשכים או להעריב כמו שנתבאר סימן ס"ח (יח) וחסור לעשות מלאכתו עם הלמוד או לפטר בלינה יותר מדלוחו להרבות במחלל וכח המסנה ידו על התחלה ומועברין ליה סכר ענמו לזמן יס' לו דין פועל חננ' אם סכר ענמו ללמוד ספר או חני ספר יש לו דין קבלן וע"ל סימן ס"ד זכ"ה מדין מנכה : ואם לא נאנס וחזר בו אם היה מוציא פועלים אחרים ששבור כשישבר את אלו ועכשיו אינו מוציא (יט) שובר עליהם או טעון (ך) וחס מנח פועלים אחרים והטעה את אלו נריך ליתן להם כפי מה שפסק להם בחחרונה ביצר כטען אומר להם סלע קצצה ללבם בואו וטלו שתי' עד שיגמרו מלאכתן ורא יתן להם אלא מה שפסק תחילה ואפילו נתן לו השתים מהחיר שהם התוספת . (כא) כועל שמוסר בחנם עכ בעל הבית יכול לחזור חפילו בדבר החבור

ובין כך יכול למנוח מלמד אחר וכופר כמו אם ידוע דלית קהידא בכתיבת יד שני כופרים כגון שמתחלה שכר ב' סופרים לכתוב הספר וכה"ג יכול לחזור בו ואם כשפסק המלמד לא היה מונח לשכור מלמד אחר אז יש חילוק חס סכר ענמו לזמן יש לו דין פועל ויכול לחזור ופמין לו מה שעשה ואם השכיר ענמו ללמוד עמו ספר יש לו דין קבלן וידו על תחנתו ושמן לי מה שעתיד לעשות . (יח) וחסור לעשות מלאכתו וכו' כ"ה ח"א ואל יעמיד אדם עמו פן יבטלו בדבריו . (יט) שוכר עליהן כ"ה ש"ך אפילו חס עדיין לח התחילו במלאכה כיון שהוא דבר חבור שוכר עליהן או מטען : (ך) וחס מנח פועלים אחרים . * כ"ה ש"ך דמיירי שהפועלים יודעים שיש כאן פועלים אחרים ואמרו לכ"ה הרי לפניך לשכור דה"ל כמעמיד אחר במקומו וכו' ואי נימא דהרא"ש אינו חולק על מ"ש הכ"ה י"ל דה"ה דהוח הטעה דהיינו שהוח התחיל לומר שלו ב' חבל אס הם התחילו ואמרו פרוצוס יותר א"כ ליתן להם כפי פסיקא ראשונה כיון שלא היו יכולין לחזור אלא בתרעומת וע"כ כ' הרב לפיכ' ס' ש"ך ד"ה דעת היס מחלקין וכתן דברי הרא"ש בחתם : (ךא) הפועל שעשה בחנם כ"ה ש"ך היינו שיכול לחזור ויכול לומר תן לי שכר ואפ"י הוי דבר החנך חנך פשיקא דאם זה רונה ליתן לו שכר ואינו רונה לעשות עוד חפילו בדבר החבור

נריך

שלג (א) אלא תרעומת ואפילו מחסרי אמנה לית בזה כיון דלית ליה תועלת אית ביה ממוס מחסרי אמנה ה"ה הכא :

(ב) ולא הפועל כ' בהנהגת אסרי ומרדכי אהא דבמשיכת כלי האומנות אין הפועל יכול לחזור בו חפילו רונה להית ודו על תחנתו ואפילו החזיר הנעה ב' לפועל אחר משיכה מחסב המשיכה לקבין דא"י לחזור זה בזה חס לא פועל שנתכו חז"ל רשות לו לחזור : (ג) מיהו יכול לעכב כ"ה ש"ך ורא שמוס יחמיר בדבר ויחזור לפועל את שלו : (ד) נותן להם שכרן חף שאין לפועל פסידא דמזון מכה חורה דאף שלא היה שוכרן לא היה להם חנל מי להשתכר וע"ל סימן ש"ח מדינים אלו . (ה) כפועל בטל היינו שמין מי שהשכיר למלאכה זו כמה היה רונה לפחות משכרו לישב בטל ולכא ריקן כן ינכה לו משכרו : (ו) משלם להם הפחת : * כ"ה ס"ה ר"ל מה שנסכרין היום פחות ממשלם לו כפי ערך כפועל בטל ע"פ שכירותו של אדם כ"ה ש"ך לא הנכתי דבריו וכו' אלא הפ"י הוא חס ימנח להשכיר להם בפחות אי"ל תן לנו כפועל בטל וכנס בטל אלא כ"ה נותן להם רק הפחת וב"ה פו' בערן אחר ע"ה . (ז) ואם הלכו : * וכן לא הלכו ועכס עד שאין מוניאין להשתכר נריך ליתן להם שכרם כפועל בטל כיון שגרס להם הפחד : (ח) אין נשכרין כלל : * נמנח דחין חילוק בין הנכו ללח הלכו אלא כשולת שכירותו לא היו מוניאין שישיבין או שהיו שוכרין אחרים בפחות . (ט) חזור : * כתב הש"ך דאף עפ"י שכשתעבד נכין שלא יוכל לחזור בו אפ"י יכול לחזור בו מטעם כי בני ישראל עבדים וכו' . (י) צקבעג"ס ובכמה אחרונים כתב יתר מנ"ש וכן בהנהגת אשירי וכ"ה ש"ך ע"ג שנים מותר ומה נתפשט המנהג בחשפ"ז שאין לחזוין שלמד רק ג' שנים עוד כתב הש"ך ודוקא כשיש לו פרנס' וכמות חבל אי אין בו מזון וכמות יכול לשכור א"פ חפילו יותר דלא גרע ממכר ענמו . (יא) כינר דין פועל כתב שטר אפרים פועל שהתקשר ענמו ג' ד בעה"ב שיעשה לו מלאכה פאסמן כך ידוע בכל שנוע ומה שיחבר לו יסכס לו הפועל ההכבד והתקשר בת"ך כס"מ לסוף רונה הפועל לברר ע"פ אומנים שה"ח בעולה לעשות כ"כ בשנוע ופסק שא"פ המחויב הפועל לקיום תנאי ולשלם לו ההפחד : (יב) צין אקרה : * פי' כגון ששכרו בח' דינרין ליום ועשה עמו חני יום חפילו כתייקרה שניך ליתן לאחר מחני יום הנשאר דינרין אש"ה כריך ליתן להראשון ד' דינרין : (יג) או הוללה * כגון ששכרו בח' דינרין והוללה שיכול לומר חני יום בב' דינרים נריך ליתן לו דינרין ואינו מעכב בידו אלא שני דינרין ותמה הש"ך ע"ד למה יתן לו יותר ממה שקב עמו כהי שיכול לחזור ונריך ליתן לו כפי מה ששכר עמו ולא ב' דינרין כפי שהולל למה יהא יד פועל על העליונה דהוח החזר ע"כ חינו נותן לו אלא ד' דינרין כפי מה שקב עמו : והע"כ רונה לחלוק עניו ולח פס לבו על רחיותו מהפס' ורש"י ע"ס . (יד) ואם קבלן קאי נמי אהוקרה א"כ חנל אס נתייקר הרבה שניך להוכיף עליה יותר ממה שפסק א"כ לשלם מכיסו ואם תפס הנעה ב' פסל קבלן חפילו דבר שאינו מכלי אומנותו יכול לשכור שליח מאותו תפיסה באופן שיגמר מנכחתו : השוכר מלמד ומנח א"כ מלמ' אחר עוב מזה א"י לחזור בתוך שנה כיון שהתחיל זה במלאכתו ואינו פושט ובעה"ב החזר נריך לשלם לו משכר מטעם דאי לא עברי חלשי וכוהגין עכשיו בכל תחלת הזמן רשות בעה"ב לחזור עד ר"ח צמו החורף עד ר"ח חשוון ונמי הקין ר"ח אייר ותו לח : (טו) משרתת או עבד וכו' כתב הש"ך לפי ראות עיני הרין ולנורך פעה עכ"ל וכ"כ דוקא שאין הולכה לבעה"ב אחר אבל אי הולכת לבעה"ב אחר הוי דומיא למ"ש הר"י דאם חזר מחמת יוקרא או טעם אחר חנל מ"מ ניחא לה בעבדות אין שומעין לה ומה שכתב ערמה שהמשרתת יושב בטל כמה שבושת וא"כ הולך לכל בעה"ב אחר לא מהכי ומ"ש הש"ך היינו שכונה להנשא או פרונה ליהב לאביה שא"כ לא רנה ליתן בתו לאמה אבל אם חביה רונה ליתן לאח' לשמשה לא מהכי ולא כמו שיש סובדי החילק אס הנעה ב' נריך לשירות זה אינו כיון ששכר המשרתת כדאי נריך לזה (טז) וה"ה למלמד גח חס חזר הנעה ב' וקבלו בסתם ולא אמר לו לככות בו ונריך לשלם כל שכרו הש"ך חולק בזה וגם בהקדים לו שכרו ולי כרהא דהמוחא וכו' נימא קים ליה כעור ורש"י ותשיבת מיימני ושאר אחרונים חף דכתב כ"ג שס רבו בתלוגתא דמלמד אי דמיה לפועל שחזר בחני היום או בדבר החמוד לח שניך לומר קים לי אבל לענין מזון י"ל קים לי : (יז) מלמד החזר בו וכו' כתב הש"ך ואם המלמד מעמיד לו מלמד אחר יכול לחזור בו וכן אס התיכוכ הולך בטל בזמן שרגילס התיכוכת לילך בטילס ובין כך יכול למנוח מלמד אחר וכופר כמו אם ידוע דלית קהידא בכתיבת יד שני כופרים כגון שמתחלה שכר ב' סופרים לכתוב הספר וכה"ג יכול לחזור בו ואם כשפסק המלמד לא היה מונח לשכור מלמד אחר אז יש חילוק חס סכר ענמו לזמן יש לו דין פועל ויכול לחזור ופמין לו מה שעשה ואם השכיר ענמו ללמוד עמו ספר יש לו דין קבלן וידו על תחנתו ושמן לי מה שעתיד לעשות . (יח) וחסור לעשות מלאכתו וכו' כ"ה ח"א ואל יעמיד אדם עמו פן יבטלו בדבריו . (יט) שוכר עליהן כ"ה ש"ך אפילו חס עדיין לח התחילו במלאכה כיון שהוא דבר חבור שוכר עליהן או מטען : (ך) וחס מנח פועלים אחרים . * כ"ה ש"ך דמיירי שהפועלים יודעים שיש כאן פועלים אחרים ואמרו לכ"ה הרי לפניך לשכור דה"ל כמעמיד אחר במקומו וכו' ואי נימא דהרא"ש אינו חולק על מ"ש הכ"ה י"ל דה"ה דהוח הטעה דהיינו שהוח התחיל לומר שלו ב' חבל אס הם התחילו ואמרו פרוצוס יותר א"כ ליתן להם כפי פסיקא ראשונה כיון שלא היו יכולין לחזור אלא בתרעומת וע"כ כ' הרב לפיכ' ס' ש"ך ד"ה דעת היס מחלקין וכתן דברי הרא"ש בחתם : (ךא) הפועל שעשה בחנם כ"ה ש"ך היינו שיכול לחזור ויכול לומר תן לי שכר ואפ"י הוי דבר החנך חנך פשיקא דאם זה רונה ליתן לו שכר ואינו רונה לעשות עוד חפילו בדבר החבור

נריך

ועי' ברש"י
חזר יאיר
מאלה נג
ואין יאיר

חשן המשפט הלכות שכירות פועלים שלה שלו מאמר קדישין

לשם : (ו) כפי מה שנותנים אחרים ואם אחד כותב הרבה ואם מעט נותן לו כמותו הנכונה : (ז) כמותו מעט : (ח) וכעצם כגד העד ואם לא היה העד היה כותב כלל שבוטה * (ח) להביא לו שליחו * ראונו ששכר לשמרון ששמו בדרך כשיעורו ומת ראונו בנהי הדרך כותבין לו כל שכרו ואם שלח אחד אשתו ולא רמעה לבוא חייב לשלם ולי כרא דכריך לככות לאינו דומה לבוא ריקן לבא טעון * (ט) שלוח עם האגרת וכו' : הסמ"ע וב"ח כת' שמא תגר היינו חייבים ונפלו מלחמות וגזלו אותו ולקחו גם האגרת או שחזר מחמת אימה לכן פסוק המשלם : (י) דהרי כבר עשה שליח * א"כ כ"ה הסמ"ע ול"ד להזכיר את הפועל להביא תפוא והלך ולא מנח דאינו משלם לו אלא כפועל בעל דם * ששכרו לו להביא סך תבואה בכמה הליכות וחזרו מן הסכרה ששלם לו שכרו על כמה הליכות כיון שלא עשה כלום אלא כותב לו שכרו כפועל בעל כל אמות הליכות כיון שביטל זה הפועל ממלאכתו שהיה נשכר לאחרים וכו' משא"כ בשוכר זה ללא שכרוהו אלא למהלך זה שינוי לו ענין פרטי והרי כבר עשה שליחותו ולעכ"ד נ"ע בד"ה א"כ דמלשון ה"ה לא מסמ"ה הכי ע"ס ותודעכ"פ ה"ה ליתן שכרו משל"ל כל הליכות לפי ערך שהיה ראוי להביא שכר הלך ועשה שליחותו ואין עוסק טעם לחלק זנייהם מסמ"ה נח הפ"ס לפרט דכריה"ה דזה"ל להתם לח שכרו לכל אותו מהלך ככלל אלא לימים ונתתלו ממלאכתן באותו הימים לפיכך אינו משלם אלא כפועל בעל אכל הכא שכרו לגמור שליחות זה והרי עשה כל מלאכתו משלם *
שלו (א) ואינו יכול לומר שול מה שפסית ונ"ל אם אינו שוה כרי שימור השכירות ואף אם שוה כריך לשלם לפועלים במומוכיס וכתב המרדכי ודוקא בקס ותכן לא יוכל לומר אכל במודי דחכילה כגון חסיס ושעירין שומעין לו * (ב) אכל אם שכרו פירש דאייני שהפועל ידע שהוא של חנירו ואף על פי שלא אמר בפירש שהוא של חנירו אכל אם לא ידע שהוא של חנירו אף על גב דלא אמר הסוכר עשה עמי בסדה שלי : (ג) לכן חנירו פירש כפני חנירו אבי הנין ואני הכן שותק : (ד) למשות בטלו ראונו ששכר מלמד לבנו ולכן חנירו וכתרנה חנירו לתת חלקו וחזר כך כחיו זמן קס חנירו ושכר לאחר חייב לפרוש לראשון ומה שטען חנירו שלא שכרו לפניה אלא על הפסח וע"מ א"ס יעשה מלאכתו כראוי הרי מורה מקנת וחייב שבוטה דאורייתא : (ה) שול מה שפסית : א"כ כ"ה פ"ד אפילו אין לו מה לשלם כ"א וזו כריך לפרוח ולמכור ולשלם : (ו) או שהוא פרשותו וע"פ לטען ע"כ כ"ה פ"ד וסכתב שאינו דומה למשכון דאמרינן שכונתו לרקות אותו * (ז) ויבנה בו ענה סונה קמל"ן פיזכה בו מיד שלא יקדמו אחר *
שלו (א) ואסור לתמוה"ד כחמסו נפ"כ אכל אם התפ"עמו שלא יחלל אין בו איסור : (ב) שלוחי משלם ליה פירש כשיפור שהיה אוכל : (ג) וענבים היינו כשדעתו לאכלן כמות שהן אכל כשבורן לפשות מהם יין או זמית לפשות מהם שמן גמר חיונס אינו אלא לאחר שבעשו היין והשמן : (ד) חסיס העומדין לפשות פת כתב הסמ"ע ודוקא בחסיס אחרו כן דמסתמא עומד לפת ופת מחוייב בחלה משא"כ שבורין וכוסמין ושיכולת שועל שמתמא אינו עומד לפת אלא לפשות מהם משקה ונהאכלין לבהמתו או לפשות מהם תכשיל או אסור לאכול מהם מיד אחר מירוח פקא"ו הוא גמר חיונן היינו מעשר * (ה) ואפילו כגד פירש דלא תימא

ליתן לו (ו) כפי מה שנותנים אחרים בעל הבית ששכר מלמד ואמר פליך אכל קרובו לשמותו אם יוכל ללמד עם הענין ולא הלך ואחר שלמד עמו אומר סינאנו עדיין ועד שפיר שלא ידע ללמוד עמ' הדין עם המלמד מאלו פירש עכשיו מוקמינן ליה לחוק' פירש כבר (ז) ושבע נגד העד ונוטל שכרו * רב שהיה בעיר כמה פנים והורה לקבל ואחר כך קננו עמו שכן להבא לא יוכל לתבוע מה שעבר דולחי מחל להם פועל שקבל עליו כל אונסא ונא אונס דלא שכוח כלל פטור מע"מ כן לא התנה אחד ששכר ביום על ח' ימים לילך למקום * חד ופאשר הלך ד' ימים מלך וחזר למקומו יכול לפשות באלו י' ימים עם הסוס מה שירנה להשכירו בעיר להביא מניח או סא' מלאכה המיוחדת לכוסים באותה עיר אפ"כ שזו המלאכה כנידה מן הראשון' ליתא ליה שתהא בהמתו בעירו ועושה מלאכה כנידה ממה שהלך למקומו רחוק : ב' הישוכר את הפועל (ח) להביא לו שלוח ת ממקום למקו' והלך ולא מצא שם מה שביא נוהגן לו שברר משלם (ט) דהרי כבר עשה שליח שליחותו אכל אם שלח (י) שליח עם האגרת ומנח פו ששלמו אליו וחזר חזן לשליח כלו' אלא אם כן הוי לבעל הבית לרשע ולא לשליח ראו הוי פסולא דבעל הבית כמו שנתאר לעיל הימן פליך * ואם היה רבב כבר מה שיש לו להביא כנבה לו שאינו דומה בא טעון לבא ריקס א"כ הוי מאותם מצויים שדרבן לפרוח : ג' שכרו להביא תפוחים לחולת והלך והביא ומצאו שמת או שהברי' לא יאמר שול פה שהבאת בשכרך אלא נוהגן לו פל שברו ופ"ן כל ביוצא בזה :

שלו השוכר הפועל לעשות בשלו והראיה בשל חבירו ובו ד' סעיפים :

א' השוכר את הפועל לעשו' בשלו והראיה בשל חבירו נוהגן לו שברו משלם וחזר ונוטל מחבירו מה שהיהנו (א) ואינו יכול לומר לו שול מה שעשית בשכר אפילו לא אמר לו שכרך עלי אלא שכרו סתם (ב) אבל אם שברו לעשות בשל חבירו סתם יבול לומר שול מה שעשית בשכרך ואם אמר ליה שכרך עלי אינו יכול לומר לו כן : שכרו בפני חבירו ופתק חבירו שתיקה כהודאה וחייב לתת לו שכרו והוא הדין כשוכר מלמד (ג) לכן חנירו ח' שחמר נחתנו תלמוד עכ"ד וא"כ אסלק לך פסוק משלם לו : ב' הישוכר את הפועל (ד) לעשות בשלו או ללקט לו דבר של הפקר אינו יכול לומר לו (ה) שול מה שעשית בשכרך ואם נחרצה הפועל ליטלו בשכרו ואח"כ חזר בו אין שומעין לו והוא שעשה משיבה או הגבהה (ו) או שהוא ברשותו : ג' שכרו לשמור לו דבר של הפקר יכול לומר לו שול מה שעשית בשכרך לפי שעדיין לא זכה בו ב"ה וילך הוא (ז) ויזכה בו : ד' השוכר את הפועל ונאחז באגריא לעבורת המלך אינו יכול לומר הריני לפניך לא אינו נוהגן לו לא כפי מה שעשה עמו :

שלו דין אבילת פועל בשעת מלאכה ממה אוכל או מתי אוכל ובו כ' סעיפים :

א' פועל העושה מלאכה לבעל הבית ברבר סאבל ה"ז אוכל ממה שהוא עושה אפילו אינו עושה לאב דיו ולא ברגלית רק שנושא על כתפו (ח) ואסור לחסמו שלא יאכל * ואם חסמו (ג) שלוחי משלם ליה מלקי נח לקי : ב' בר' א שאובכ בשעה עושה בגרולי קרקע במחורב בשעת גמר מלאכה כגון בוצר ענבים ומסוק בזתים ואורה בתאנים וגדר בהמרי' ובתלוש מהקרק' קודם שיתכר כוף מלאכה המחייבת אותו בחיוב האחרון שבו אבל העושה בקר שאין גדולי קרקע כגון החולב והמחבין והמגבן אינו אוכל וכן העושה במחורב שלא בשעת גמר מלאכה כגון העורר בגפנים או מכסה שרשי האילנו' ואפילו המגבש בבצלים ושומים כגון שעוקר את הקטנים מן הגרולים לא יאכל מהם ואע"פ שהוא גמר מלאכת הקטנים שעוקר המלאכה לצורך הגרולים להרחיב להם ועדיין לא גמרה מלכתן : ג' העושה בתלוש לאחר שנגמרה מלאכתו למעשר כגון בודל בתמרים ובגרונות אינו אוכל שכל דבר שאין אחר חיוב המעשר חיוב אחר כגון תאנים (ד) וענבים לאחר שנתחייב במעשר אינו אוכל מסמו וברבר שיש בו חיוב אחר כגון (ד) חטים ועומרים לעשות פת שחייב בחלה אוכל עד שיגמר מלאכתו להתחייב בחלה ולא"כ טבאן אינו אוכל : ו' הבודל בתמרים רעים שלא נחבשלו כל צרבן ונתנים אותם בסל ומתחמכים ומהרכבים שם עדיין לא נגמרה מלאכתן ויבול לאכול פהם : ז' נפתחו הפיותיו ונתפרסו עיניו וישכרו לעשות בהם לא יאכל מהם שכבר נתחייבו במעשר * בר"א כשיורש הפועל ישנפהו אבא אם לא ירש ושכרו שעדיין לא נתחייבו במעשר חייב לעשר ולהאבדו : ח' השומר במחורב אפילו בשעה גמר מלאכה אינו אוכל אבל הישומר בתלוש עד שלא נגמרה מלאכתו אע"פ שאינו אוכל מן התורה אוכל מהלכות מרינה שנהגו כן : י' יכול הפועל לאכול יותר משכרו כגון שישכרו אינו אלא דיגד יבול לאכול קישות או כותבת שזה סלע ומכל מקום מלמדין אחר שלא לעשות כן כדי שלא יבזעו מלהשכיר : י"א חוקה ששכרו לעשות כל היסוס לא יחלל קשות הראשון מלקט אלא יתן החלה לכליו מל"ב והוא"כ יוכל הוס' : י"ב היה משכר ארבע או חמשה עריכות של חמשה בני אדם לא ימלא כריסו מאמר שמוניע למק"פ היפות ואוכל לפי הפועלים עד שלא הלכו שהי וערב בנת האכלים ענבים ואין עותים תירוש מפני שאין מלאכתם ניבדת ביין והנה לוח בעושה במין זה ואוכל במין אחר משהלכו שתי וערב אוכלים בענבים ושתיים בתירוש * י"ג היה עושה כגון לא יאכל בגפן אחר ואי אכל לא ממקינן מניה ולא מנכינן מאגריה : וטירה גפן שמודלת ע"ג חבירתה ועושה באחר מהכ יבול לאכול מהשנייה : י"ד אין רשאי לאכול אלא בשעת עשיית מלאכה ולא שישב ויאמר מנעתי עצמי עד עתה ולא נשלתי לאכול ועד כן אשב עתה ואוכל מפני הקנת ב"ה שלא יחבטל ממלאכתו אמרו חכמי' שאמר שגמר מלאכת שורה זו והליך להתחיל שורה אחרת יבול לאכול אע"פ שאינו בשעת מלאכה ששוב הוא לב"ה כגון שלא יחבטל : י"ה לא יאכל עם הענבים פת או דבר אחר פרי שיאכל הרבה מהענבים ולא יאכל במלה ואם קצץ ע"פ ב"ה שיאכל עד שיעור כך וכך אוכל בין בפת בין במלח בין בכל דבר שירצה : י"ו אסור לפועל למוץ מהענבים וכן אסור לו להגבה השבוכים באור או לחפריץ ע"ג הסלע אפילו אין מתבטל ממלאכתו בחבובא בהפרכה : י"ז אסיר לפועל לאכול ממה שהוא אוכל אפילו גסה : י"ח רשאי הפועל לטבל פתו בציר ברו שיאכל ענבי' ארבי' ורשאי ב"ה להשקות את הפועל יין כדי שלא יאכל ענבים הרבה : י"ט פועל שאכר לב"ה חן לאשתי ובני מ"ח שהיה לי לאכול או שאמר הריני נוטל מעט מזה שנשלתי לאכול לאשתי ובני אין שומעין לו : י"ז פועל שהיה עושה הוא ואשתו ובניו ועבריו והתנה עם ב"ה שלא יאכל ממה שהם עושים אם הם גדולים (ומדעתן) לא יאכלו אבל אם הם קטנים יאכלו : י"ח האוכל בשעה שאין לו לאכול וכן אם חוליק בידו ממה שעושה או שנתן לאחרים עובר בלא תעשה : י"ט אין הפועל רשאי לעשות מלאכה בלילה ולחשבויר עצמו ביום ולא ירע"ב ויסגף עצמו ויפיק מוונתיו לבניו מפני ביטול מלאכתו של ב"ה שחרי' מלקי שותן שלא יוכל לעשות מלאכה ב"ה הגבה * ג' מוונתן הפועל

חשך הם שפט הגנות גזילה שם שם שם שם מאמר קדישין

שם מצוה על הגזול להשיב הגזילה ואם אין בה שוה פרוטה או נשתנית וכו' י' סעיפים :

שם (א) גזל ג' אגודות וכו' כ"ס אס גזל א' שוה פרוטה והולכה דנריך להשיב אותה או דמיה כמו שהיה שוה מתחלה (ב) אפי' שגזילה אין כאן נטור כ' בתוספת ביאור ז' ל' אפי' פ' סוף כאן גזילה ואין צ"ד וקקין לכופו בחזרת ממון מנות השנה י' כאן ומכין אותו עד שתוף נפשו או מקיים מנות השנה • (ג) נמר ונכשו סיניו נגזע פ' י' להענינו או לכנו היינו פ' ג' גפרית •

שם (א) אס"כ מכרו ואכלו ידע הלוקח או המקבל שגזילה היא והב"י וכו' חולקין וכו' דוקא שלא ידע (ב) אכל אס הניח אביהן נכסיהם היינו אף מטלטלים משום דבזמן הזה אף מטלטלי דיתמי נסתעבדו לבע"ח • (ג) בין גדולים לקטנים • אף דלפני גזילה מקקין אפילו ביתומים קטנים וכ"ס אס שגזילה עומה נשימה מוניחין אותו מיד קטנים (ד) הגדולים דנאמנים נאמנו • אף דאלו רנו היו אומרים החזרנו לך ודוקא כשטוענין בעמך אכל אין הב"ד טוענין פבורס וכו' כ' דתליא בפלוגתא אי טוענין ליתומים נאכלו או לא וכיון דכתבתי דהוי ספיקא ה"כ כאן ; (ה) טעם אבינו חשמן ונכיון רנ"ו כתב דהגה"ה אפילו אמרו אבינו אמר לנו טעם עמך חשמן נאמנים והיינו נכונות פיהם (ו) ואס היה עדים הטעם משום דהוי מגד דהע"ה (ז) י"א דר"ז וכן הלכ' מכל האחרונים

שם (א) פהשני אחר יאוש וכו' ח' מור"ם י' חוקאי גס אזה"פ"ט (ב) הסניח הכותי דתקנת' לכותי פיקנה השבח לא עבדי (ג) ואס תפס כ' ה"ש"ך סכלל לכל ספיקות דס"ס ומכ"ס להספיקא דריבא דפוסקים החחרונים אס תפס אין מוניחין מידו ;

שם (א) והרקינה כולל ל"ד כולל אלא רובן ככולם ומחנה על מחנה יעשה כעוה אחרות פנים חדשו' הן כן כל ביוצא בזה ואין נקרא טעמי אס"כ נסתנה סב הגזול' מכה השינוי ; ז הגזול מצוה ישנות ושיפון ותרשן לא קנה עהרי מתיישנין וחוזרי' כשהיו גזל מצוה חדשי' וישנן קנה שאם יחרישם פנים חדשות הם גזל אבינו ונתתן קנה נמר ונכשו או לכנו נכנין סאינו חוזר לכרייתו קנה ; ח גזל רקל כחומר וקצצו לא קנה אפילו ברהו חוליות חוליות עשאו קורות קנה ; ט גזל קורות גדולות ועשאו קטנות לא קנה קצצו לומות ער שנשנה שם קנה ; י גזל לולב והפריר עליו קנה העלין גזל עלים ועשאו חופיא קנה גזל טלה וכעשה איל עגל וכעשה פור קנה ;

שם דין יאוש אם יש עמו שינוי השם או שינוי רשות וכו' י' סעיפים :

א יאוש לחיד לא קנה ; ב יאוש עם שינוי השם גרוע שחוזר לברייתו י"א שקונה ואינו צריך להחזיר אלא דמיה ; ג בר"א בירוע שנתיאשו הבעלים אבל סתם גזילה לא הוי יאוש בעלים ; ד יאוש עם שינוי רשות קנה ונתבאר משפטיו בסיומן שנ"ג ; ה לא הוי שינוי רשות (ה) אלא אם כן מכרו או נתנו לאחר י' אדחם מכרו בחזרות או נתנו נטעות או בעל כרחו לח מקרי סיניו נטות אבל אם בא אחר ונטלו מבית הגזול שלא מרצונו כאלו נטלו מבית הבעלים אס ירצה הגזול גובה מהראשון או מהשני או אס ירצה יגבה חצי מזה וחצי מזה ואס פרעו השני לראשון או שהגזול הראשון מחל לשני אינו כלום כי אין דנו ישל שני אלא עם הבעלים ל"ש אס ירע השני שהוא גזול ביד הגזול ל"ש שלא ירע ואפילו אס אכלו השני חייב לשלם לבעלים ; ו בר"א שלא נתיאשו אבל אס נתיאשו וזבא אחר ואכלו פטור גדי שאם היה בעין היה חייב להחזירו עתה שאכלו פטור ; ז מת והוריש הגזילה לבניו לא הוי שינוי רשות אלא הוי כאילו אביהם קיים שאם הוא בעין ולא נשתנית צריכים להחזירה אפילו נתיאשו הבעלים ואס נשתנית וחיא קיימת נותנים דמיה אבל ; ח אכלוה בין בחיי האב בין לאחר מותו אס קורס יאוש אכלוה חייבים לשלם לאחר יאוש פטורים אס לא הניח אביהם נכסים (ג) אבל אס הניח אביהם נכסים אפילו אכלוה אחר יאוש חייבים לשלם וכן אס מכרה האב או נתנה לאחר אס הניח נכסים חייבים לשלם ואין חלוק בזה (ג) בין גדולה לקטנים ואס אמרו (ד) הגדולים יורעים אנו (ה) שעשה אבינו חשמן עמד ולא נשאר לך כלום כידו נאמנים וי"א דהני מילי בשאין ירוע שגזלה אביהם אלא על פיהם (ו) אבל אס היו ערים שגזלה אינם נאמנים ; ח הגזול את חברו בערים נש אומרים שאינו צריך להחזיר לו בערים (ז) ויש אומרים שצריך ;

שם השיבה הגזילה ביד הגזול כמילא וכו' י' סעיפים :

א הגזילה שלא נשתנית אלא הרי היא כמו שהיתה אע"פ שנתיאשו הבעלים וזוהי הגזול והרי היא ביד בניו חזרה לבעליה בעצמה ואס נשתנית ביד הגזול אע"פ שעדיין לא נתיאשו הבעלים כמנה קנאה בשינוי וזש"ל דמיה בשעת הגזילה ; ב נתיאשו הבעלים ממנה ולא נשתנית קנה הגזול כל השבח (ח) שהשביח אחר יאוש ואינו משלם אלא בשעת הגזילה ודבר זה מבריריח מפני תקנת חשבים ובשמחזיר לו הגזילה שמיין לו השבח ונט' סוף הגזול ; ג מכרה הגזול או נתנה במתנה אע"פ שלא נשתנית הגזילה אינה חוזרת בעצמה מיד חלוקת הואיל ונתיאשו הבעלים בין לפני מכירה ונתינה בין לאחר מכירה ונתינה קנאה הלוקח ביאוש ושינוי רשות (י) חולקין ועיין לט"ל סימן ס"ג ; ד הגזול והשביח ומכר או הוריש לפני יאוש מה שהשביח הוריש ומה שהשביח מכר וקנה לוקח או יורש את השבח ונט' דמי השבח מנגזל ומחזיר הגזול וחוזר הגזול ונט' דמי השבח בהגזול שהרי לא נתיאשו וכן אס השביח הלוקח או הוריש נט' השבח מהגזול ; ה מבר הגזול לכותים (נ) והשביח' הכותים חשב חזרה לבעלי ; ו מכר הכותים לישראל אחר שהשביח' הואיל והגזול ישראל וזה שבירו ישראל קנה השבח (ג) ואס תפס הגזול אין מוציאין מידו ; ז כבר נתבאר שהגזילה שהשביחה אחר יאוש או אחר שנשתנית השבח לגזול אע"פ שהשביחה מאיליה ביצר גזל פרה ונחצרה אצלו בין שילרה קורס שחבנו ברין בין שעדיין לא ילד גזל רחל ונטענ' אצלו בין שגזזה קורס שחבנו ברין בין שעדיין לא גזז' הואיל ונתיאשו הבעלים משלם בשעת הגזילה ואס ילד וגזזה דבינות והולדות של גזלן ואס עדיין לא ילד ולא גזזה שמיין לו ונט' השבח מהגזול ומחזיר הבהמה עצמ' ; ח גזל פרה מעוברת ונתיאשו הבעלים ואח"כ ילדה רחל טעונ' ונתיאשו הבעלים ואח"כ גזזה משלם דמי פרה העומד לילד ודמי רחל העומד ליתן ואס לפני יאוש וקוד' שנשתנית ילד' או גזזה הרי הגזות והולדות של בעלים ואע"פ שנחצרה או נטענה ביד הגזול הואיל ולא נתיאשו הבעלים ולא נשתנית הגזילה היא ברשות בעלים עדיין אע"פ שהגזן חייב באונסים • כל חלה דברי הרמב"ם אכל י' חולקין וכמו פסקת' ר"ם סימן ס"ד • וס"ו ואפילו סיניו החוזר לכרייתו כגון עפר ומסוף לניס אף על גב דלח קנה כללעיל סימן ס"פ פנה מיהא קני ונריך להחזיר לו סנהו • ז בר"א בשבח הבא מאיליו בגזן גזות וולרות אבל אס היתה כרעש וחוציא עליה ופטמה אפי' לפני יאוש נט' מהגזל שבח הפסוק וכן כל ביוצא בזה משבח שיש בו חיצאה • י גזילה שלא נשתנית וחוקרה אע"פ שנתיאשו הבעלים ממנה הרי היא חוזרת לבעלים ואין לגזול בה פלוג' שלא תקנו לגזול את השבח אחר יאוש אלא בגזן שבח גזות וולרות אבל שבח חוקר אס היתה הגזילה חוזרת בעיניה אינו זוכה בה הגזול הבית של יין מחבירו והרי היא שוה דינר בשעת הגזילה וחוקרה אצלו ועמדה באר"ב אס שובר החבית או שחה אותה או מכרה או נתנה במתנה אחר שהוקרה משלם ר' בשעת חוצאה מן העולם שאילו היתה חוזרת בעצמ' נשברה מעצמה או אברת משלם דינר בשעת הגזילה ; יא היתה שוה בשעת הגזילה ארבעה ובשעת חוצאה מן העולם דינר משלם ר' בשעת הגזילה בין שישברה או שתאם בין שנשברה או אברה מאיליה וכן כל ביוצא בזה ; יב הגזול אשכול של תמרים וכו' ג' תמרים ואס ימכרו בולס ביחד אינו שוה אלא ט' פרוטות ואס ימכרו כל אחת בפני עצמה ישוה ג' אינו משלם אלא ט' ; יג הגזול בליט ושברו אין אומרים יתן השברים וישלום עליהם ודינו כמו שנתבאר בסיומן שנ"ד ;

שם הגזול בהמה ועבדים וחזקינו והדר בחצר חברו שלא מדעתו וכו' י' סעיפים :

א גזל בהמה וחזקיה או כחשה בחש' שא"י לחזור בו בגזן תלאים שאין להם רפואות תעלה או שגזל מטבע ונפרקאו פסלו המלך ; וי"א דנמטענ' אפילו

מחנה יודון כרוב • (ב) והזקינו • * והיה נשדכו ואינו בעולם דהא הוקפה לקרקעות והע"כ לא דק"ש הש"ך בסמ"ך ספ"ו : (ג) אינו חייב לשלם פ"א ח"פ טגס בעל הבהמה היה נריך לבהמה או לעשות מלאכתו ובעלה ממנה ח"פ כיון דלא הפסידה יכול להחזירה בעינה • (ה) נריך ליתן לשמעון שכרו כ'הרמב"ן ח"פ י' שאלתו ימי סכירתו וכו' הל"י בש"הרמ"ה דאי חתכלר קודם שדר בזה לא הוי קפיד בעליו לאיגורי ח"פ דמקמי הכי הוי קיימא לחגרי פטור וכ' עוד דהא דאין נריך להעלות שכר בחצר דלא קיימא לאגריה אפילו ביתומים דלאו בני נחילה ניכחו (ה) דור בחגרי ע"ל ס"פ רמ"ו וכתב שכתב הרמב"ח חלמיה טיפ לה בניה וקרקעות ונשאת לראובן ולא ידע ראובן בקרקעות ודר בהם לוי כמה שנים ולא"כ מת ראובן ותבעה החלמיה ממנו השכירו וטען שפרע לראובן בעלה ופסק כל זמן שלא הורידו ב"ד לחלמיה בקרקעות הנתיס הם בחוק הבנים ואפילו אם פרע לוי לראובן חייב לפרוע טיפ לננים : (ו) ואם תפס כ'העו' אבל אם גזל מימין שרוין ובעד בו ומר כל גזלן חייב לשלם דמי הסמין ואפילו לא השניח נירו :

עיסה (א) ראוהו פדים וכו' ל"סמין ל' וכימין ע"ה הכל מפורש כל הסמין זה :

עיסה (א) כל אחד מהן נשבע : * פירש נזק"ח הש"ך כ'ד"ס פוסקים דס"ל דמניח הגזילה בניהם ומסתלק ומסיק דיכול לומר קים כהק' פומקיס דס"ל הלכה כ'הרמב"ן והמה בעל המאור ורב האי גאון והלכות גדולות והראב"ד והע"כ לא דק בדבריהם ע"ש • (ב) חלל על פיו כלומר וגם עכשיו אינם יודעים דבריו (ג) תיב לשלם דהיינו אחר שנועה

ח

אפילו ככלו המלך אומר לו הריני לך לפנד או שגזל פירות (ה) ודרקינו כולם או שגזל יין והחטיף הרי זה כמי שגזל כלי ושבדו ומשלם בשעת הגזיל אבל אם גזל בהמות וכתשו פחש שאפשר להזור או שגזל עבדים (ג) והזקינו או שגזל מטבע ונפסל במרינה זו והרי הוא יוצא במרינה אחרת או שגזל פירות והרקינו מקצתם או תרומה ונטמא' או שגזל חמץ ועבר עליו הפסח או בהמה ונעברה בה עבירה או נפסלה מליקרב או שהיתה יוצאת ליסקל אומר לו הרי שלך לפניך ומהזיר אותה בעצמה : ב בר"א כשדחזיר הגזילה אבל אם נשרפה הגזילה או אברה אחר שנאסרה בהנאה חייב לדחזיר לו רמיה בשעת הגזילה : ג הגזול בהמה ונשא עליה משא או רכב עליה או הרש או רש בה וביצא בזה והחזירה לבעליה אף על פי שעבר בלא תעשה (ג) אינו חייב לשלם בלום שהרי לא הפסידה ולא הבחישה ואם הוחזק ארכ זה לגזול או לעשוק או לעשות מעשים אלו פעם אחר פעם קונסין או חו"ל ואפ"ל ושמין השכר או השבח שהשביח בבהמה ומשלם לגזול : ד החוקף עברו של חברו ועשה בו מלאכה ולא בטלו ממלאכה אחרת פטור שגזל לו לארכ שלא ילמד עברו רבוי הבטלה ואם בטלו ממלאכה אחרת משלם לו כפועל : ה התוקף ספינתו של חברו ועשה בה מלאכה אם אינה עשויה לשכר שמין כמה פיתהה ומשלם ואם היא עשויה לשכר אם ירד לה כתורת שכירו הואיל וירד שלא ברשות אם רצה הבעל לטול שכרה נטל רצה לטול פחתה נטל ואם ירד לה כתורת גזל נוהג הפחת וכן כל ביוצא בזה וה"ה אם נטל על רעה ששה שלא מדעת גזלן הוי ואם שכרה הגזול לאחר נריך להחזיר השכר לבעלים הואיל ועומד להשכר (עוד נשכר הרמ"ה וע"ל קוף סימן ס"ח מדנין חלו) • ו הרר בחצר חברו שלא מדעתו שאמ"ל צא ולא יצא חייב ליתן לו כל שכרו ואם לא אמר לו צא אם אותה חצר אינה עשויה לשכר אין צריך להעלות לו

שכר : (א) אף על פי שהנזיל ב"ה בעל כרחו מן הבית והוא דר בו ואפילו היה רגיל להשכירו רק שהכסוף לא עבד למינ' נתר האי שעתא אולנין • אף על פי שדרך זה הדר לשכור מקום לעצמי שזה נהנה וזה אינו חסר והוקף שכר דר בו אבל לא יוכל לכופף לכתלה סיניחו לדור בו ח"פ דכופין על מדת כדוס בחק"ס פ"ה נהנס וס' אינו חסר ה"מ דכר דאי בני ליהנות לא יוכל ליהנות אבל כ"ג דאי בני בעל החצר ליהנות ולהריות להשכיר חנירו היה יכול חלל שאינו רונה חין כופין אותו לעשות בחנס ואם החצר עשויה לשכר אע"פ שאין ררך זה לשכור צריך להעלות לו שכר שהרי חסרו ממון מיהו חס לא היה דר בו חלל שגזלו ממנו פטור למלכ הסכירות ופסד בתים בזמן הזה קיימא לאגרא והע"כ דעדין לא השכירו מעולם • ז י"א דבשאין דהצר עומד לשכר דאמרינן דאינו צריך להעלות לו שכר אם חסרו אפילו דבר מועט כגון ישריה הבית הרשויה חסרו כמה ישהשחירו אע"פ שאין הפסד אותו שחרורית אלא מועט על ידו מגלגלין עליו כל השכר כפי מה שנהנה וי"ל חין דרך זה לשכור כעיר דה"ל ליהנות : ח י"א דא דאמרינן דבשרחצר אינו עומד לשכור א"צ להעלות לו שכר דוקא שלא גילח הדר ברעתו שיהיה רצונו ליתן לו שכר אם לא ינהנו לרור בו בהנס אבל אם גילה ברעתו כן צריך ליתן לו שכר : ט וי"א דה"ר דבחר שאינו עומד לשכר א"צ להעלות לו שכר אפילו אם שכרו מאה שהיה סבור שהוא שלו ונמצא שאינו שלו א"צ ליתן לו שכר אע"פ שנכנס על רעת ליתן לו שכר ואפילו אם נתנו לזה ששכרו מטנו צריך להחזירו ואם נתן לו השכר כיון שהוא ברור שהוא בטעות יחב ליה חייב להחזירו : י"א שזה שאמרינן בחצר העשויים לשכר חייב להעלות לו שכר אפי' שכרו טראובן ונתן לו השכר ונמצא שאינו שלו אלא של שמעון (ד) צריך ליתן לשמעון שכרו : והוקף שמעון או פלוני נכחן והיו מסתגלין להשכירו אבל אם חינו בעיר ואין מי שמסתגל להשכירו הוי כחצר דלא קיימא לאגרא ואע"פ ששכרו מראובן א"ל ליתן לשמעון כלום וכמו שכתבנו ויחזור ויחבב מראובן מה שנתן לו ואפילו שכרו מראובן פחות מבדי רמיו צריך ליתן לשמעון כל השכר דראוי ליתן לו ויחזור ויתבע מראובן מה שנתן לו ואם ישכרו מראובן ברמיו יקדים ונמצא הבית של שמעון לא יפרע לו אלא כפי מה שיגדיר' אחרים ואפ"א נתן כבר לראובן אינו נוטל שמעון אלא כפי מה ששוכרים אחרים וסידו אם באו הרמיו ליר שמעון והוא טוען שלא היה שוכרם בפחות מספיקא לא מפיקין מיניה : י"א חלל שכתב מן העיר ולקח השר ביתו והשאילו לישראל אחר ח"ל להעלות שכר לבעלים דהא לא קיימת לאגרא דאילא הוי דר בו ישראל השני הוי דר בו כותי השוכר בית לחנירו וחזר והשכירו לאחרים ביותר ממה ששכרו אס' היה לו רשות להשכירו לאחרים כענין שכתבנו לעיל סימן ס"ו המותר הוא שלו ואם לא היה בו רשות להשכירו המותר לבעלים האומר לחנירו (ה) דור בחנירו ח"ל ליתן לו שכר שני פותפין נכית והשכיר' אחר מן הסותפין כל הבית שלא מדעת סותפו נריך השוכר ליתן לשני חלקו אבל אם לא שכר כל הבית רק חלק הסותף שהשכיר לו חין נריך ליתן לפני כלום : י"א מי שה'לו צמר וסטגים שרויים ובא אחר וגזלן וצבע הצמר בסמנים והזול צמר הצבוע בענין שאינו שוה אלא בשוה שהיה שוה בהיותו לבן ושואל הגזול מהגזלן דמי סמנים פטור (ו) ואם חסס הגזול אין מוציאין מידו :

עיסה הנכנס לבית פלוני והוציא כלים או חפץ מידו והרבים רבו טי סעיפים :

א כו שהעירו עליו שנכנס לביתו של פלוני ונטל כלים ואין יודע כמה נטל נחבארו משפטיו בס"צ' : ב (ה) ראוהו עדים שנכנס לתוך בית חברו שלא בפניו ב"ה ונטל משם כלים אף על פי שהוציא סגולות ואע"פ שהבע"ה הזה עשוי למכור את פלוני אם טען ואמר דרך גזל לקחם וחלה אומר ברשותך באתי ואתה מברת לי או נתת לי או בחוב שיש לי אצלך תפסתים אינו נאמן שכל הנכנס לבית חברו שלא בפניו ונטל כלים מהם והוציאם בפני עדים ה"ז בחזקת גזול לפיכך מחזיר הכלים לבע"ה ואין כאן שבועה שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיתזיר חוזר ותובע את ב"ה בכל מה שיטעון והדין ביניהם : ג וכן אם היה שם עד אחר בלבד ובע"ה טוען שגזול הוא בידו והלה אמר לקוח הוא בידו או בחוב גביתו או שלי היה ופקדון הוא אצלך הרי זה חייב להחזיר הכלי לבעליו בלא שבועה שאלו היו שני עדים היה חייב לשלם ועכשיו שאין שם אלא עד א חייב שבועה ואינו יכול לישבע שהרי אינו מכחיש את העד וכל החתויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם לפיכך אם כבר ואמר לא נכנסתי לביתו ולא נטלתי בלום הואיל ואין שם אלא עד אחר והוא מכחישו ה"ז נשבע שבועת התורה שלא לקח מביתו בלום ונפטר : ד חטף לשון כסף מיד חברו בפני עד אחר ואמר חטפתי ודריי חטפתי חייב להחזיר : ה חטף ממנו והוביס בפני עד אחר והוא אומר שלי חטפת וכו' הוי אע"פ שאין העד יודע כמה חטף והגזול אומר ק' חטף משלם הב' שהורה בהם ועל השאר נשבע היסת : ו נכנס לביתו של חברו שלא בפניו ונטל משם כלים בפני עד א' ואין העד יודע כמה נטל בע"ה אומר כ' כלים היו בביתו גזלן אומר לא נטלתי אלא י' וחם שלי חייב להחזיר ה' מפני שהוא מתויב שבועה ואינו יכול לישב' ואינו נשבע על השאר אפי' שבועת היסת מפני שאינו יכול לטעון על הגזלן טענת ודאי : ז האומר לחברו גזלתיק' אם אמר לא גזלתי נשבע היסת ואם הורה שגזלו נ' משלם נ' ונשבע שבועת החזרה על השאר כשאר הנשבעים שהרי לא הוחזק גזלן בעדים : ח וכן הטוען את חברו שנכנס לביתו וגזלו כלים והוא אמר דרך משבון לקחתי בחובי שיש לי אצלך ובע"ה אומר אין לך בידו כלום אע"פ שהורה שמשבנו שלא ברשות דואיך ואין שם עדים שגזל ה"ז נשבע נגובה חובו מהמשבון :

עיסה הגזול ואינו יודע ממי גזל וכו' בי סעיפים :

א הגזול א' מחמשה ואינו יודע לאי זה מרס גזל בל א' כהם אומר אותי גזל אע"פ שאין שם עדים שגזל דרי (ה) בל א' מרס נשבע שזה גזלו ומשלם גזילה לכל אחר ואחר : ב אמר לשנים גזלתי את ארד מכם ק' ואינו יודע אי זהו אינו נוחן אלא ק' ורס חולקים ביניהם כאחר שרם לא היו יודעים שגזלו (ג) אלא על פיו ועם כל זה אם בא לצאת י"ש (ג) חייב לשלם כל הגזילה לכל א' וא' אבל ב' שחבצו את א' וכל א' מרס אמ"ל גזלחני מנה וחוא משיב אמת שגזלתי את אחר מכם מנה אבל אינו יודע לאיזה מכם חייב לשלם לכל א' מהם ק' : וכן אם גזל לב' לחסר ק' ולחסר ק' וכל אחד מהן תובעו ק' והוא אינו יודע למי גזל ק' ונתן לכל אחד ק' גזל אחד ואינו יודע אם החזיר לו אע"פ שאין תובע אותו חייב לשלם לו אם נכ' לנחת ירי שמים חבל סה אמר לאחד איני יודע אם גולקתיך אם לאו אפילו נכ' לנחת י"ש אינו חייב לשלם לו •

על רב זה ילקחו כל נכסיו לזכות המלך או כל מי שימצא בשרח בשעת חגורו הוא יתן המס שעליו (ו) בין שהיה הוא בעל השדה בין שאינו בעל השדה וכל כיוצא בדברים אלו אינו גזל וישראל שגבה אותם למלך אינו בחזקת גזלן והרי הוא בשר והוא שלא יסתיף ולא ישנה ולא יקח לעצמו בלו' : ה' וכן מלך שבעם על אחר מעבריו ושמשיו מכני המרינה ולקח שדה או חצירו אינו גזל ומותר ליהנות בה וחלוקה מהמלך הרי היא שלו ואין הבעלי מוציאים אותה מידו אבל מלך שלקח שדה או חצר של אחר מכני המרינה שלא בריונו שהקק הרי זה גזלן וחלוקה ממנו מוציאים הבעלים מידו בללו של דבר כל דין שיחוקק אותו המלך לכל ולא יהיה לאדם אחר בתני עצמו אינו גזל וכל שיחוקק מאיש זה בלבוש שלא בדת הירוע אלא חומס את זה הרי זה גזל : ואם חקק לבעל אומות אחר כגון שחקק למלוה ברבנות חיה דבר י"א דלא אמרינן ביה דינא דמלכותא דינא הואיל ואינו חוקק לכל ים אומרים דלא אמרינן דינא דמלכותא דינא אלא במסות ומכסים התלוים בקרקע (ז) כי תנוולך גזלן שלא ידורו בארנו כי אם בדרך זה אבל בשאר דברים לא וי"ח ח"ו ל' דאמרינן בכל דבר דינא דמלכותא דינא וכן הוא עיקר ולכן המלוה על המסכון יכול למכרו אחר שנה הואיל וכן דינא דמלכותא וכמו שנתבאר לעיל סימן פנ"ו סעיף ו' : ט' לפיכך גבאי המלך ושטריו שמזכרים השרות במס הקצוב על השרות מסכרן מסכר אבל מס שעל כל איש ואיש אינו גובה אלא פן האדם עצמו ואם מכרו השרה במס שעל הראש הרי זה אינו מסכר אלא כ"כ היה דין המלך כך וע"ל סימן ס' ח' מדניא דמלכותא גם סימן ק"ד סעיף כ"מ דין זה : י' מלך שהיה דינו שכל שלא יתן המס שעל השרה (ח) תהיה השרה לנזון המס וברת בעל השרה מפני המס ובה זה ונחן מס שעליה למלך ואבל פירותיו אין זה גזל אלא אוכל כירו וניתן המס עד שיחזרו הבעלים שדין המלך דין הוא כמו שאמרנו : וכן הוא חוק המלך שכל מי שימנא בשרה יתן בעד כל כני הנקפה והוא יחזו' ויגבה מהם או שיוכל לגבות מה שהנה מא' : י"א וכן מלך שגזר שכל מי שיתן מס הקצוב על האישי ישתעבר בזה שלא נתן ובה ישראל ונתן המס שעל ישראל זה העני ה"ז עובר בו יותר מראי (ט) שדין המלך דין (י) אבל אינו עובר בו בעבר : ישראל שהיה חייב לכותי (יא) והכותי מכר השטר לישראל אחד אש"פ שאסור לדון עם ישראל חבירו בפני כותי חף על פי שגבא מכח כותי מ"מ דייני ישראלים פסקו לישראל זה מה שהיה הכותי מרווח לפני דייני כותי הואיל וישראל זה בא מכחו הרי הוא כמותו בכל מה שהיה יכול לזכות לפני דייני כותים שהוא דינא דמלכותא הנושא חשה במקום שדנין דייני כותים ומתה אשתו לא יוכל אבי אשתו או שאר יורשיה לומר כל הנושא חשה על דעת המנהג הוא נושא ודון הדבר דייני כותים אם מתה לא יורשה בעל או כדומה לזה וליכא בזה משום דינא דמלכותא דלא אמרינן דינא דמלכותא אלא בדבר שיש בו (יב) הנאה למלך או שהוא לתקנת בני המדינה אבל לא פירונו דייני כותים דחש כן בטלתה כל דיני ישראל :

שני דברים שהם גזל מדבריהם כגון מפריחי יונים והמשחקים בקוביא וכו' סעיפים :

א' יש דברים שאסרו חכמים משום גזל והעובר עליהם ה"ז מלן מדבריהם (ה) משוכן אחר או נקבה וחביא זכר ולא יזניס בלבר אלא כל העושה בזה בשאר עופות (ז) או היה או בהמ' הריזה גזלן מדבריהם : ב' המשחקים בקוביא ביצר אלו שמשחקים בעצים או בצדורות או בעצמות ועושים הנאי ביניהם שכל הנוצח את חבירו באותו שחוק יקח כך וכך וכן המשחקים בבהמה או בחיה או בעומות ועושים שכל שתנצח בהתתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך וכל כיוצא בדברים אלו הכל אסור וגזל מדבריהם הוא : ג' יש מי שאסור שהמשחק בקוביא עם הכותי אין בו משום גזל אבל יש בו איסור עוסק בדבריה בטלים שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו לא בדברי חכמה ליישובו של עולם וחלקו עליו לומר שאינו פכול אא"כ (ג) אין לו אוטנות אחרת הכל חייב לו הימנות אחרת אפילו מחק עם ישראל אינו פכול וע"ל סימן ר"ו וכבר פסק המנהג כהנרא האחרונה לשחוק בקוביא והין ככול אלא מי שהין לו חומות אלא הוא ואם שחק עמו באמנה אם חייב לשלם (ע"ל סי' ר"ו) ד' המור מצורה שאין לה בית קבול וצר חיה או עוף או דגים ובה אחר ונטלס ה"ז גזל מדבריהם ואם יש לו בית קבול ה"ז גזלן דאורייתא : ה' עני המנקה בראש הזית זתים של שכחה ונפלו לארץ עד שלא נטלס בידו אם בא אחר ונטלס ה"ז גזל מדבריהם ואם כבר נטלס בידו הסווא מידו ה"ז גזל גמור : ו' הגזל בחיל רבורים או שטנע' מבעליו אם באו לרשותו ה"ז גזל מדבריהם : ז' כל מי שיש בידו גזל מדבריהם אינו יוצא מידו בריינים :

שעא קרקע אינה נגזלת אפילו נתייאשו הבעלים וכו' ד' סעיפים :

א' קרקע אינה נגזלת לעולם אלא ברשות בעליה עזרת אפילו נטברה לצף זה אחר זה ונתייאשו הבעלים הרי זה הזרת לנגזל בלא דמים וכל מי שיצא מתחת ידו הזור על זה שנטרה לו וחוזר המוכר השני על המוכר הראשון עד שיחזור הלוקח מהגזלן ויטול ממנו : וע"ל סי' ר"ו ח"א לקחה מכותי גזלן מה דינו : ב' לפיכך אם אירע בה קלקול הבא מאיליו כגון ששטפ' נהר אין אחריות ההפ"ר על הגזלן שבהזקת בעליוה עומדת ואומר לו הרי שלך לפניך (ה) אבל אם הפסידה הגזלן בידו כגון שחפר בה בורות שיחין ומערות או שקצץ את האילנות ושרת את המעיינות והרס את הבנין חייב להעמיד לו בית או שדה כמו שהיו בשעת הגזילה או ישלם דמי מה שהפסיד : וכפס שהקרקע בחזקת הגזלן סיכול לומר הרי שלך לפניך כן הוא נרשיו לטינתו דאש"ג דלגני מטלטלין אינו מפלס אלא כשעת גזילה בני קרקע אינו כן אלא אם נפתח (ב) ואכל כירותיה נריך לשלם מה שהפסיד מונה : ג' גזל שדה ונטלות מציקין בבח המלך אם מכה מרינה היא כגון שלקח המלך שרות או בתים של כל אנשי המדינה אומר לו הרי שלך לפניך ואם מחמת הגזלן נלקחה (ג) חייב להעמיד לו שדה אחרת : ד' אם המלך את הגזלן ואמר לו הראה לנו את כל מה שיש לך והראונו שדה זו שגזל בכלל שדותיו ונטלת המלך חייב להעמיד לו שדה אחרת כמותה או נותן דמיה :

שעב גזלן שהפסיד השדה ואכל פירות כיצד גובה אותם הנגזל וכו' ג' סעיפים :

א' גזל קרקע והפסידה בידו או שאכל פירותיה בשבעל השרה גובה דמי מה שהפסיד הגזלן או דמי פירות שאכל גובה כנכסיו בני הורין מפני שריא במלוה על פה (ח) ואם עמר הגזלן ברין ונתחייב לשלם ואחר כך מבר גובה מנכסיו משועבדים ואם לא עמד ברין אלא על אחר מרס אינו כועיל לשני לחיות טורף טעשעברי : ב' והוא הרין אם גזלוה מהגזלן (ז) מחמתו שהחייב להעמיד לו שדה אם עמד ברין ואחר כך מבר גובה הנגזל מטה שומר : ג' גזל שדה והשביחה והנגזל בא לטורפה שמיין לו וידו על התחונה אם השבח יתר על החוצאה נוטל החוצאות בלבר מהנגזל ואם החוצאה יתירה על השבח אין לו מהחוצאות אלא שיעור השבח :

שעב דין מברה הגזלן והשביח הלוקח מה דינו של לוקח עם הגזלן וכו' ג' סעיפים :

א' גזל שדה ומכר ומשביחה הלוקח אם השבח יותר על החוצאה (ה) נוטל החוצאה מבעל השרה : וי"א ח"ב' לא היתה עדיפא מנפעה פגולה כגון הפהפפה

שריב נפתק המוכר מהס וחייב ליתן ממס : (ה) כנוול מן הגזלן וכמקום שהמזכסין ממלחין למותרים כמה שאומרים לפניהם שאין להם סחורה אלא כך וכך אז מותר לשנות להגיד לפניהם באופן שלא יפסידו דהיינו ד"מ אם יש להם מ' חמות נדרומן הרין אין להם ליתן ממס אלא ל' גדולים וכסודרע למוכסן שיש מ' חמות יכריחו ליתן מהם מ' גדולים מותר להם לשנות ולומר למוכסם שאין להם אלא ל' חמות ולא יתנו לו אלא ל' גדולי וכל כיוצא בזה : (ו) בין שהיה הוא בעל השרה וכו' ר"ל שאינו בעל השרה או כ"א בעל השרה שגזלו אבל מ"מ יש לו חלק ג' כגוף השרה אבל אם אין לו חלק בגוף השרה דהיינו ארס אין להם למשכנו בחכיל בעל השרה : (ז) כי המלך גזור וכו' הטעם שהארץ היא של מלך וכל אדם יכול לעשות כשלו מה שיכנה ואף הדיוט שיש לו קרקע כך דינו שלא יהנה אדם מארנו שלא מדעתו וקטבתו : (ח) תהיה השרה לנותן המס פי' בימיהו היו גוף השרה למלך וישראל וכותים היה מנהגם להחזיק בהם לחרוש ולודען ונותנין כל שכה חוק קבוצ ממנו למלך ואכזה אמר שחם היה דין המלך וכו' אין זה גזל אבל אם היה הגוף השרה של ישראל או אף אם נריך ליתן מס דבר קבוצ למלך א"י להפקיעו מידו כל פירותיו בשביל שלם נתן המס : (ט) שדין המלך דין נד"א במלך שטעמו יונא באותן ארנות והסכימו עליו שהוא אדונין והס עובדים לו אבל אם אין טעמו יונא הרי הוא כנוולן בעל זרוע לכל דבר הוא ועבריו (י) אבל אינו עובד בו כעבד היינו כהולך אחריו כליו לכת המרחץ או לחלון מעליו דהיינו כעבד כנעני : (יא) הכותי מכר השטר כ' הש"ך ה"ה אם נתן במתנה לישראל ויש לו עדים וראויה שכתנו : (יב) הנאה למלך ולפני מ"ס מור"ס כ"ס ז"ח וכו' בכל דבר וכו' כן הוא עיקר :

שע (א) משוכן א' ואין זה גזל גמור שגב בעל השוכר לא זכה בהם קבין גמור דמשלמא אתו להתם ורבו לשט אלא שחכמים אסדוהו משום סדך גזל : (ב) או חיה או בהמה דווקא שור הכר דהוא כמין חיה אבל שאר בהמות דאינו הולכים ליפריס אלא בין שאר בהמות דיש להן בעלים יש בו משום גזל גמור : (ג) אין לו אומנות אחרת כ' הש"ך ואם קנס וכו' אם מת לא קכבו בכו :

שעא (א) אבל אם הפסידה הגזלן וכו' מתשובת הרא"ש כ"כ אלה גם מלשון במחבר שפורס והו"ך משמע דוקא כ"כ אבל אין

לא עבד הגזלן אותן פכים שהיה תחת ידו ומכח זה נפסד הקרקע יכול לומר הרי שלך לפניך ואף שהפסד הוא מכחו הוי גרמא כנישקין : (ב) ואכל פירותיה וכו' כ' העור או דר בבית או השכיר ונקח השכר וכו' ג' נריך לשלם מה שנהנה ממנו : (ג) חיי להעמיד וכו' כ' הש"ך דין זה קנס וכפ' מניה שאם מת לא קכבו בכו אחריו ושאר כ"מ מה שז"ך לענין קנס :

שעב (א) ואם עמר הגזלן בדיוק כ' הש"ך והיא בענין שאין הגזלן ל' פרעתי דאל"כ אינו גובה מנכסים משועבדים דאש"י

מפריחי יונים ומשחקים בקוביא מפריחי יונים ביצר לא יפריה ארס בהוך דיישוב שהרי לוקח מכון אחריו שלא כדון מפני שמשלח זכר ויביא נקבה (ה) משוכן אחר או נקבה וחביא זכר ולא יזניס בלבר אלא כל העושה בזה בשאר עופות (ז) או היה או בהמ' הריזה גזלן מדבריהם : ב' המשחקים בקוביא ביצר אלו שמשחקים בעצים או בצדורות או בעצמות ועושים הנאי ביניהם שכל הנוצח את חבירו באותו שחוק יקח כך וכך וכן המשחקים בבהמה או בחיה או בעומות ועושים שכל שתנצח בהתתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך וכל כיוצא בדברים אלו הכל אסור וגזל מדבריהם הוא : ג' יש מי שאסור שהמשחק בקוביא עם הכותי אין בו משום גזל אבל יש בו איסור עוסק בדבריה בטלים שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו לא בדברי חכמה ליישובו של עולם וחלקו עליו לומר שאינו פכול אא"כ (ג) אין לו אוטנות אחרת הכל חייב לו הימנות אחרת אפילו מחק עם ישראל אינו פכול וע"ל סימן ר"ו וכבר פסק המנהג כהנרא האחרונה לשחוק בקוביא והין ככול אלא מי שהין לו חומות אלא הוא ואם שחק עמו באמנה אם חייב לשלם (ע"ל סי' ר"ו) ד' המור מצורה שאין לה בית קבול וצר חיה או עוף או דגים ובה אחר ונטלס ה"ז גזל מדבריהם ואם יש לו בית קבול ה"ז גזלן דאורייתא : ה' עני המנקה בראש הזית זתים של שכחה ונפלו לארץ עד שלא נטלס בידו אם בא אחר ונטלס ה"ז גזל מדבריהם ואם כבר נטלס בידו הסווא מידו ה"ז גזל גמור : ו' הגזל בחיל רבורים או שטנע' מבעליו אם באו לרשותו ה"ז גזל מדבריהם : ז' כל מי שיש בידו גזל מדבריהם אינו יוצא מידו בריינים :

שעא קרקע אינה נגזלת אפילו נתייאשו הבעלים וכו' ד' סעיפים :

א' קרקע אינה נגזלת לעולם אלא ברשות בעליה עזרת אפילו נטברה לצף זה אחר זה ונתייאשו הבעלים הרי זה הזרת לנגזל בלא דמים וכל מי שיצא מתחת ידו הזור על זה שנטרה לו וחוזר המוכר השני על המוכר הראשון עד שיחזור הלוקח מהגזלן ויטול ממנו : וע"ל סי' ר"ו ח"א לקחה מכותי גזלן מה דינו : ב' לפיכך אם אירע בה קלקול הבא מאיליו כגון ששטפ' נהר אין אחריות ההפ"ר על הגזלן שבהזקת בעליוה עומדת ואומר לו הרי שלך לפניך (ה) אבל אם הפסידה הגזלן בידו כגון שחפר בה בורות שיחין ומערות או שקצץ את האילנות ושרת את המעיינות והרס את הבנין חייב להעמיד לו בית או שדה כמו שהיו בשעת הגזילה או ישלם דמי מה שהפסיד : וכפס שהקרקע בחזקת הגזלן סיכול לומר הרי שלך לפניך כן הוא נרשיו לטינתו דאש"ג דלגני מטלטלין אינו מפלס אלא כשעת גזילה בני קרקע אינו כן אלא אם נפתח (ב) ואכל כירותיה נריך לשלם מה שהפסיד מונה : ג' גזל שדה ונטלות מציקין בבח המלך אם מכה מרינה היא כגון שלקח המלך שרות או בתים של כל אנשי המדינה אומר לו הרי שלך לפניך ואם מחמת הגזלן נלקחה (ג) חייב להעמיד לו שדה אחרת : ד' אם המלך את הגזלן ואמר לו הראה לנו את כל מה שיש לך והראונו שדה זו שגזל בכלל שדותיו ונטלת המלך חייב להעמיד לו שדה אחרת כמותה או נותן דמיה :

שעב גזלן שהפסיד השדה ואכל פירות כיצד גובה אותם הנגזל וכו' ג' סעיפים :

א' גזל קרקע והפסידה בידו או שאכל פירותיה בשבעל השרה גובה דמי מה שהפסיד הגזלן או דמי פירות שאכל גובה כנכסיו בני הורין מפני שריא במלוה על פה (ח) ואם עמר הגזלן ברין ונתחייב לשלם ואחר כך מבר גובה מנכסיו משועבדים ואם לא עמד ברין אלא על אחר מרס אינו כועיל לשני לחיות טורף טעשעברי : ב' והוא הרין אם גזלוה מהגזלן (ז) מחמתו שהחייב להעמיד לו שדה אם עמד ברין ואחר כך מבר גובה הנגזל מטה שומר : ג' גזל שדה והשביחה והנגזל בא לטורפה שמיין לו וידו על התחונה אם השבח יתר על החוצאה נוטל החוצאות בלבר מהנגזל ואם החוצאה יתירה על השבח אין לו מהחוצאות אלא שיעור השבח :

שעב דין מברה הגזלן והשביח הלוקח מה דינו של לוקח עם הגזלן וכו' ג' סעיפים :

א' גזל שדה ומכר ומשביחה הלוקח אם השבח יותר על החוצאה (ה) נוטל החוצאה מבעל השרה : וי"א ח"ב' לא היתה עדיפא מנפעה פגולה כגון הפהפפה

האילו גזל בעדים אין נדריך להחזיר בעדים : (ב) עתה מ' שלא היה
מכת' מדינה או פנייה עליו המלך להראות פדותיו והראש גם את זו מחוייב
להעמיד לו *

שעב (א) כוונת הוצ' דהא גם כשהיה ביד הגזול היה נדריך להוציא
הונאה זו מכיסו : (ב) וי' ח' העמס כיון דאם נשאר בידו
לא היה נדריך להונאה זו כמנא דהונאה זו הונאה יתירה על השבח יש לו
עליו : (ג) עם שאר השבח אפילו לא פירש לו השבח דאחרות ע"ס הוא
בין בקרן בין בשבח : (ד) ושאר השבח : * ע"ל סימן קס"ו ס"א כ'
הכלבו ראונו קנה משמעון חומש בזקוק והונאה עליו בכקודה ובמסורת
והשבחה ועמד על ג' זקוקים פכתי יוקר ואח"כ כמנא גזול ביד המוכ' וסרסס
הנגזל מיד ראובן וחזר ראובן על שמעון לתבוע הכל דין הוא שישל' שמעון
ב' זקוקים כרב דאמר המוכר שדה שאינו שלו אפילו שבח יש לו והס' ד' חולק
עליו וכ' דרבא פסק כד' דוקא בקרקע אבל לא במטלטלין ע"ס שהכי' ראיות
ברורות לזה : (ה) אלא הקרן כיון דידע הלוקח דגזולה היתה לא נתן לו
הרמס בתורת מקח אלא בתורת הלואה ואם היה כוונתו יותר ממה שכתן לו
היה מחוייב כריבית ובשבח לממילא כ"ע ס' ל' דאינו כוונתו ובשבח ע"י הונאה
יש פלוגתא * (ו) הפסיד אפילו הונאה והס' ד' פסק דטובל הונאה דהא
הגזול עמו כוונת הונאה : (ז) וי' ח' ה"ב כ' דהוי סמיך דריב' ואין מוכיחין
מיד המוחק : (ח) על המוכר להביא ראיה הטעם דחוקה דלא פדי איכסי
זווי בכרי וכו' דלא לא ידע שהא גזולה *

שעב (א) שאין מעשיו כלום * שהנגזל יכול להונאה בלי
דמים : (ב) כתקיימה ביד הלוקח : * ולא אמרינן
פקה הגזול כחול נגזל וכמו שהנגזל יכול להונאה מיד הלוקח כך
יוניאכה הגזול מידו ויתן לו מעותיו אלא אמרינן שמפני זה שרה וכו' כ"ע
המחבר (ג) לפיכך וכו' דבכה"ג דאינו דלא בעי למיקם בהימנותיה מדלא
ערה לזבוחי או לשלם קודם שתבעו : (ד) הרי גילה דעתו : * דאי
קנה למיקם הימנותא ולהעמיד ביד הלוקח ראשון לא היה למוכרה א"כ
לאחר והחולקין ס' ל' דמיד שקבל' מנגזל וכה"ה הראשון ושוב לא מני לבעל
זכותו כמה שחזר ומכרה לאחר משא' כ' אס חזר הגזול ומכרה לאחר קודם
שקנחה מהגזול כ"ע מודים דמהני גילו דעת כמה שמכרם להשכי' דלא וכה
בה הראשון כשעה שקנחה א"כ מהנגזל * (ח) זו אכי אבכה בחזוני *
* כלע"ד מלפון המחבר ס' ל' זו אכי אבכה בחזוני ולא כתב סתם אכי אבכה
בחזוני משמע שמפרש דבריו כ"ס הטור דלא רנה אלא זאת וכ"מ משרש"י
ס' ט' א"מ בפירש סזו אכי חפץ מתכוין להעמידה ביד הלוקח משא' כ' כנבוא
משרה זו בתמיא * ל' דלגבות חובו הוא דמתכוין ואף שיש לו ארעא אחרית
משום דכ"ז שאין הוכחה ברורה בפנינו אוקמינן ברשות הגזול ועל הלוקח
להביא ראיה והא דקאמר בגמרא וכו' ע"כ סיפא דלית ליה ארעא אחר
דתיב ברישא דלית ליה תבי סיפא דלית ליה ארעא וה"ה בדאי' לוי ובסתמא
פנין לדינא וכו' * דנכי מתנה כ' המחבר לקמן שקנחה הלוקח כראיה דכאמת
מה"ס כ' טעם כנרו שאלו לא טרח וכו' כדי שיעמוד כנאמנותו וכוה מתורן
השנית הסמ"ע על הע"ס ע"ס (ו) בדין ולא כתורת גולנות :

שעב (א) אומרים כמה אדם היונו כשאר עמלי עיר * (ב) ודון
תל תחתונה פירש אס השבח יתר על הונאה כותן לו הונאה
ואם הונאה יתירה על השבח כותן לו השבח * (ג) משני שמכחיש ארעא
* עיין במ"ע שהקשה על הע"ס וכלע"ד פגס מהרב ת"ס לא בעלס
פרש"י אלא דר"ל כל זמן שאילכות עומדין אינו חופש על הכחשת ארעא
אלא מכח בקירת האילן עכ"ל וכ"כ הכחשת הקרקע שהכחישו הנעושות
הארץ ביניקתן מתחלתן ומה"ל אין בידו לעוקרם כן"ל לפרש כוונת הע"ס
והוכחי כוונת המחבר שכ' שמכחיש ארעא משמע כ"מ וכ"ע ע"ס אס אמר
לו בעל השדה עקור אילנך שומעין לו כראיה מכל הפוקקים דאפילו בא"י
שומעין לו וכראיין דכריהם מהלכה דקאמר מ"כ א"כ כ"ל א"כ
בא"י למ"ד משום ישוב הארץ אפי' אמר בעל השדה עקור אילנך אין שומעין
לו משום ישוב הארץ ולמ"ד משום קחשא דארעא שומעין לו א"ו דאותו מ"ד
דס' ל' משום קחשא דארעא אינו חופש משום ישוב הארץ שיכול לומר לדריש
כחא ליטפי בשדה לבן ואפילו בעשוי' ליעט יכול לומר כן קח כשיעך כן
אכי נדריך לעוקרם ולרוע תבואה כמ"ס הרא"ש ולא מנינו בכזה סוכ חשש
משום ישוב הארץ כנלע"ד בכונת הסמ"ע דוק : (ד) ידו על העלוונה *
* הרא"ש והטור חולקין ע"ז : (ה) מיהאס ח"כ תחלה ה"ז שוין
לסעיף ב' דאין שומעין לו ושוין מיהו אס א"ל וכו' : (ו) כיווד ברשות
כתב הסמ"ע ולא כיווד ברשות לגמרי לעינין אס הונאה יתירה על השבח
בשוחף כוונת דק הונאה שיעור שבח וכן הדין ג"כ במוניא הונאה על כספי
אשתו * (ז) הוירד לתוך חורבתו ראובן שהיה לו בית הנפרץ והלך למרחוק
ואמר הקהל לסותר ככה בית לעמך שלא יארע לבו נזק מבית ראובן וכן

הכספה הגזלן אפי' הכי' טעל הימאה ממזל (ב) וי' ח' והקרן (ג) עם שאר
השבח נוטל מהגזול הקרן גובה מנכסי משועבדים (ד) ושאר השבח מנכסים
בני תרין ואם הכיר בה שהוא גזולה בשלקחה אינו נוטל מהגזול (ה) אלא
הקרן בלבד וטפסיר שאר השבח חיתר על ההוצאה היתה החוצא' יתירה על
השבח בין שהכיר בה שהי' גזול' בין שלא הכיר אין לו מההוצאה אלא שיעור
השבח ונוטלו מבעל הערע וי' ח' דהואיל וידע שאינו שלו (ו) הפסיד אפילו הונאה
וי' ח' דאס קבל אחריות כהדין נדריך ליתן כפי מה שקבל עליו (ז) וי' ח' חולקין והקרן
נוטל מהגזול מנכסיה משועבדים : ב הפירות שאכל לוקח בעוד שהיתה
בידו צריך לשלם אותם לנגזל ורינו בהם עם הגזול כרינו של שבח שאם לא
ידע שהיתה גזולה גובה אותם מהגזול מנכסים בני חורין ואם ידע שהיתה
גזולה אינו גובה מהם כלום * ג אס טען המוכר שהלוקח ידע שהיתה
גזולה וחלוקת טען שלא ידע (ח) על המוכר להביא ראיה :

ע"י כנסת
חוקי יאיר
מאה לא

שעב מכה הגזול וחזר וקנא' מהגזול או נתנילו במתנה ובר' סעיפים :

א הגזול שרה ומכרה או נתנה לאחר (א) שאין מעשיו כלום כמו שנתבאר
אם א"כ קנאה הגזול מהגזול (ב) נתקיימה ביד הלוקח מהגזול או ביד
המקבל המתנה טעמו שמשני זה טרח הגזול לקנות' כרי לעמוד בנאמנותו (ג)
לפיכך אס לא קנאה ער שחבב הלוקח את הגזול כגון שטכר לו שרה שאינה
שלו ונתחייב לשלם והתחייב בית דין להכריז על נכסי הגזול כדי להגבות מהם
ללוקח ואחר כך קנאה הגזול מהגזול לא נתקיימה ביד הלוקח ויכול הגזול
עצמו או יורשיו לתת לו מעותיו ולהוציא' מירו * ב לקחה הגזול מהגזול
אחר שמכרה כשהיא גזולה וחזר ומכרה לאחר או נתנה במתנה או הורישתה
(ד) הרי גילה דעתו שאינו רוצה להעמידה ביד זה שלקחה ממנו כשהיתה
גזולה ובן אס נפלה לגזול בירושה לא נתקיימה ביד הלוקח : וי' ח' חולקין וכו' ל'
דחס מכרה מו נתנה לאחר שקנחה הלוקח ראשון קנה הכל חס מכרה או נתנה קודם
שקנחה לא קנה נוקח ראשון וכל זה לא מ' ירי אלה בשלם הכיר בה שהיא גזולה וקנחה
אנן חס הכ' ר' דה וקנחה כח קנה נוקח : ג גבאח הגזול בחובו אס יש לנגזל
קרקע אחרת ואמר ליה הגזול (ה) אג' גוב' כח' בי הרי זה סתבין להעמידה
ביד הנוקח ואס אין הגזול קרקע אלא זו לגבות חובו הוא שנתכוון : ד
נחנהו הבעלים הגזול במתנה קנאה הלוקח שאלו לא טרח לבעלים לא היו
נותנים לו בשתנה ומפני זה טרח כרי שיזכה בה : (ו) בדין ויעמי' בנאמנותו
והתקיים ביד הנוקח : וי' ח' וס' ל' דעל הלוקח להניח ראיה סיכוי להעמיד בידו
וחין מליחין מיד הגזול וכן ל' עיקר : ד' דין גזול שמכיר עדים שלקח שרה
מהגזול נתבאר בסימן קנ"א : ז בותי שאנס שרה מישרא ומכר' לישרא
אחר נתבאר בסימן רל' :

שעב היורד לתוך שדה חבירו או לתוך חורבתו ונטע או בנאו ובר' סעיפים :

א היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות ונטעה אס היתה שדה העשויה
ליטע (א) אומדין במח ארס רוצה ליתן כשרה זו לנוטעה ונוטל מבעל השדה
ואס אינה עשויה ליטע שמין לו (ב) וידו על התחונה : בתס כרס עשוי
ליטע הגוסה עונה לחיכו שלם כרפות ע"ל סימן רמ"ד וכן הלומד עם בן חבירו
בנח דעת החכ"ע לסימן ס"ה : ב א"ל בעל השדה עקור אילנך וכך שומעין
לו אבל אס אמר דנ טע הריני עוקר אילני אין שומעין לו (ג) משני שמכחיש
הארץ : ג היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות ונטע או בנה ואחר כך
בא בעל השדה והשלים הבנין או ששטר הנטיעות וכו' באלו הרברים
שמראה שרעתו נוטה למה שעשה זה וברצונו בא הרבר שמין (ד) וידו על
העלוונה (ה) מיהו חס חמר ליה תחילה עקור חילנך ולך יכול בעל האילן לעשות
ח"ע פ' סחור נעט השדה חזר כך : ד היורד לשדה חבירו ברשות אפי' נטע
שרה שאינו עשוי ליטע שמין לו וידו על העלוונה שאם היתה החוצא' יתירה
על השבח טל ההוצאה אס השבח יתירח על החוצא' נוטל השבח וחס בעל
השדה או עממו חרים חזר להיות דעו כחיכו עשוי ליטע דק שממין כמה רוצה ליתן
שכח ינטעך לערוח נעמנו : ד' בעל כנכסי מלוג אשתו קטנ' והשותף בשד'
שיש לו חלק בה (ו) כיווד ברשות הן ושמין להשוידם על העלוונה :
ז (י) היורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות שמין לו וידו
על התחונה ואס אמר בעל הבנין עצים ואבנים אני נוטל שומעין לו אמר
ליה בעל הקרקע טול מה שבנית שימעין לו : (ח) ודוקא אס החורבה אינה
עשויה לכ' ות' חכ"ס פשויה לכנות או במקום סתם חורבה עומדת לכנות דינו כמו
הירות שיתבאר בסמוך : ז החצירות הרי הם ראויים לבנין ולהוסיף בהם
בתים ועלויות לפיכך הבונה בחצר חבירו ה"ז בנוטע שרה העשויה ליטע
ושמין לו במח ארס רוצה ליתן בנין זה לבנותו והוא שובנה בנין המועיל
דראוי לאותו חצר במנהג אוחו מקום (ט) ולא יוכל הבונה לומר כנייני אני נוטל
השכירה

עסה ואח"כ בא שמעון וקנה הבית מנת אשתו דראובן אע"פ שלא נודע שהבית הוא של
למי שקנה מחורבתו של ראובן : (ח) ודוקא אס החורבה : * וכ"כ הסמ"ע דאין שומעין היכא דלא היה משתמש בחורבתו ויש לו משלו שראויים בנין כזה בלי
קיפוח פרנסתו דא' ודאי תואנה הוא מנכס כדי להפסיד לבעל הבנין הא לא הכי שומעין לו * (ט) ולא יוכל הבונה כיון דאין צעה ב' יכול לומר טול ענך ואכניך
פיון דעשוי לגבות כן הוא א"ל לומר שוטלס (י) מה שסייד וכייד אפילו היה מכווד ומכווד ומכניס לסיד היה אכותל מעופש ורעוע והוירד שמעון להרוס הקיוד

חשן המשפט הלכות נזיקין שפא שפב שפג שפד שפח שפז מאמר קדישין

(ג) וי"א דוקא... וזה נחשב לטוב... וקצת מאי של א' כולו מפלגין הכנים המור בספיה וקצת נשמה וקצת לטוב וכל א' וקצתין המור לכהר אס דרך (ד) להכנים המורים בספיה או המפליכו חייב לפלס ואס לאו פטור דאו המור מקרי רודף וכל כיונא בזה וכן ל' עיקר.

שפא דין הי שישבו על ספסל אחד ובו ס' א :

א ה' שישבו על הבסא ולא נשבר ובא אחרון וישב עליו ונסמך עליהם ולא רגיהם לעמוד ונשבר אע"פ שהי' ראוי לישבר בהם קוד' הואיל וקירב שבירתו האחרון חייב שהרי אומרים לו אילו לא נסמכת היינו עומדים קודם שישבר ואם ישבו באחר ונשבר בלס חייבים וכן כל כיוצא בזה : וי"א דהתס ספסל כיוס פאולה לכהס בני אדם ואס נפנה תחתיהן היו כותס מחמת מלאכה ופטורים מלסלס (ה) אס כ היושבים הס מסומס וסממס וכנדים מסאר בני אדם או אס יסכו פליה ביחד ונספדה תחתיהן כולס חייבים לסלס ואס יסכו בזה אחר זה אס לא היתס נסכרת כנל יסנית האחרון הוא לכד חייב לסלס ואס היתס נפנה כנל האחרון הוא פטור ואס לא היתס נסכרת רק תוך כ' פעות ועמו נסכר' תוך פעה או רואין אס סמך עליהן ומנטן לעמוד הוא לכד חייב לסלס ואס לאו כולן חייבין :

שפב הקוצץ אילן של חבירו וחמונע חבירו מלעשות מצוה רבו סעיף אחד :

א שור שתח עומד להריגה מפני שהוא מזיק את הבריות ואילן העומד לקצוזה מפני שהוא מזיק את הרבים וקדם אחר ושחט שור זה וקצץ אילן זה שלא טרעת הבעלים חייב לשלס לבעלים כמו שיראו הריינים שהרי הפקיעם מלעשות מצוה ואס טען ואמר אתה אמרת לי להרגו ולקצצו הואיל וזוה עומד לכך חרי זה פטור : אבל אס מוזיק חינו נאמן לומר פטור נתן לו רשות אפילו יס לו מנו לומר לא הזקתי כגון דליכ' עדים שהזיקו והיו כמינו במקום הזקה דנח הוי מינו אבל כחמן לומר (אתה אמרת לי וכולי) במינו דלא היה סלך מה שהזקתי חלא סלי היה וכן מי ששחט חיה ועוף (ה) ובא אחר וביסה הדם שלא כרעת השוחט חייב ליתן כמו שיראו הריינים ויש מי שהורה שהוא נותן קנס קצוב והיא י' זהובים וכן הגרו שכל המתע הבעלים מלעשו' מצות עשה שהם דאויים לעשותה וקדם אחר ועשה משלם לבעלים י' זהובים היה לו נן למול וכן חמר ומלו חייב ליתן לו י' זהובים אבל נתנו לאחר לימול ונח אחר ומלו פטור' ובזמן הזה אין מנבין אחרת אבל אס תפס לא מסקינן ביניה :

שפג דין אדם המזיק לבהמת חבירו ובו סעיפים :

א הניח גחלת על לב שור חבירו בשעה כפות ונשרף (ה) או שרחפו לים חייב ואס הניח גחלת על לב חבירו ונשרף יתכאר בסימן ת"ח ב שור שעלה על גב שור להורגו ברשות הניזק שהוא בעל התחתון בין שהיה חסך בין שהיה מוצר ובא בעל התחתון ושפט את שורו להציל ונפל עליון ומת ה"ז פטור רחפו לעליון ומת אס היה יכול לשוטטו (ג) ולא שטטו הרי זה חייב ואס לא היה יכול לשוטטו חרי זה פטור : וכן ראונו סלקח כלי סל שמעון וסמך בו חניתו פל יין סלא ימול ונח שמעון ונטל כלי סלו ונסכר חניתו פל יין שמעון (ד) חייב דה"ל לסמכו דנכר אחר ג ב' שהמיתו את הבחמה בא' או שברו את הכלי בא' משלמים ביניהם : ד ה' שהניחו ה' חבילות על הבהמה ולא מתה ובא זה האחרון והניח חבילתו עליה ומתה אס היתה מהלכת באותם החנות ומשחוסף זה תפילתו עמרה ולא הלכה האחרון חייב ואס מהחלה לא חיתה מהלכת האחרון פטור ואס אין ירוע כלס משלמין בשורה : ד' רבובש בהמת חבירו במים או שהניחו בחמ' וצמצם עליה המקו' שלא תמצא כל ער שהרגחה החמה חייב : ודוקא פחמה כידו חכל סגר עליה הדל' סלא תנל וי' ארדקטור מדיני הדס :

שפד דין אדם המזיק שלא בגופו ובו סעיפים :

א' המזיק בירו : (חו כסלר גופו) או שורק אבן או ירה חץ והזיק בו או שפטר מים על חבירו או על הכלים והזיק או שרק ונע והזיק בכיתו וניש בעת שהלכו מבתי ח'ז כמזיק בירו והס תולדות של ארס אבל אס רק רוק והניח על הארץ ואחר כך נתקל מהם ארס חרי זה חייב (ה) משום שורו שכל תקלה תולדות בור היא : ב' היה מכה בפטיש ויצא גץ מתחת הפטיש והזיק ה"ז חייב ג' הבנאי שקבל עליו את הבנות לסותרו ושבר את האבנים או הזיק חייב היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר פטור ואס מחמת חמבור חייב ד' החצב שהצב אבן ונתנו לסתת והזיק בו הסתת חייב מסרה הסתת לחמר החמר חייב מסרה החמר לבתף הבתף חייב מסרה הבתף לבנאי הבנאי חייב מסרה המסרה על שורת הבנין המסרר חייב ואס אחר שסדרו על שורת הבנין נפל והזיק אס הם קבלני' וכלס שותפים במלאכ' בלס חייבי' ואס הם שנירי יוס האחרון סיי' וכלס פטור' :

שפז דין הזיק שאינו ניכר כגון מנסך יינו של חבירו ובו סעיפים :

א המזיק את חבירו חיק שאינו ניכר כגון שעורב ויון נסך ביינו מן התורה הוא פטור אבל חכמים קנסוהו לשלס זק שלס (ה) מחייבה שבנכסיו מדין כל המזיקים לפיכך אס מת המזיק קודם שישלס (ג) אין קונסין בנו אחריו לשלס וכן אס היה שוגג או אנוס פטור שלא קנסו אלא מיד : ב המנסך יין חבירו לע' א לא נאסר שאין ארס מישראל אוסר רבד שאינו שלו ואס היה לו בו שוחפת או שורה אש"ב שהרי הוא בנותי או שורגו בו וקבל הרהרואה שהרי הוא אש"ב הרי זה אוסר היין וחייב לשלס אף על פי שהוא מתחייב בנפשו מפני שמשעה שהגבירו נתחייב לשלס ואינו מתחייב בנפשו ער שינסך :

שפח חילוק שבין גרמא כנוקין לדינא דגרמיה והזורק כלים מראש הגג ובו סעיפים :

א קיימא לן בר"מ דדאין דינא דגרמיה ודוקא כדאס חייב דינא דגרמיה אבל כדאס חייב דינא דגרמיה (ה) לפיכך הדוחף מנסע של חבירו ער שירד לים חייב אע"פ שלא הגבירו (ג) וכן הפותח מנסע של חבירו והעביר צורתו חייב אע"פ שלא חסרו וחמבור שטר חוב לחבירו וחרר ומחלו דקי' ל' שור' כחול צדין לשלס ללוקח כמו שנבא' בסו' ס"ו : ב' וכן השורף ש' של חבירו חיי' לשלס כל רחוב שהיה בשטר שאע"פ שאין טף השטר ממנו חרי ארס לאכר כסון ובלבד שירדה לו המזיק ששטר מקוייב חיה וכן וכן היה כתוב בו ומחמת ששרפו הוא אינו יכול לנבות רחוב אבל אס לא האמינן הינו משלס לו אלא דמי הגייר בלבר ומיירי סאין עדים פירעיס כמה היה כתוב פו פאס פיו עדים אינו חייב לו כלום פהס יפשו לו פטר אחר כמו אנתלר נפישן פ' א' ג' וכן חזוק כלי שלג מראש הגג והיו תחתיו ברזס

(ג) וי"א דוקא... אס הסמ"ע כ' לתרן השנת הראש' על הרמב"ם דמלך חייב כסאחד או כ' מנכני הספיכ' שהסעיף באחרונה הכבדו נשעיתו למסות ואס"ה אס קידש אחד מהראשונים מבני הסמ"ע והפליך לים חמשה וס שהסעיף באחרונה פטור והיה דסרף כ' דגולה מיירי בלס אינה סמ"ע יותר מדאי ומכא גלי היס חשנה לסכנר וחילול לא טעע באחרון וא"כ כ"פ מודים בזה ולא שייך י"א כ"כ הנ"ח וכ' פס"ד סינו כשכדו לספן באחרונה אבל אס שכדוהו נפודה יחד לא הססיד זה האחרון לפ"ד לפרס דכדו כיון ששכדוהו נפודה לא ה"ל לראשונים לסמון עליה חלא לפי הערך המושא כדו פיוכל גס האחרון לסמון פמהס והע"נ חולק עליו והניח רחיה מה' חבילות דכסמון פס"ג ולא דק דהתס היתה בירור סמתה מכח האחרון שהית' מהלכת שתחלה כמותן החבילות ומספוסף זה חבילתו פמדה ומתס משא"כ הסל מיירי שהסעיף יחד ואינו ידוע ממי ינח הזק כיון ששכדו יחד מ"ה לא הססיד זה האחרון ונ"ל לפר' כיוון הס"ד ממלמין כשה דעכ"פ לא פדיף מהראשונים (ד) להכנים המורים פירס פאין דרכן לקסון ומנח דחמור זה סקסן פו אונס ואין כפל החמור נקרי רודף :

שפא (א) ח"כ היושבים הס מסומס כ' הסמ"ע וכה"ג אפילו א' לבנו יפכ עליו הוא חייב למסתמח בעס' כ' מקסיד עליו פס"ה שהיא מסונה :

שפב (א) וכל אחר וכיסה... א' כ' הרמב"ם דמי שהיה מוהל אילן רשחי ליתן את בנו לאחר לימול וחייב הוא בעממו לסופלו דוויא לכיסה מי שספך יכסה כ"הס"ד כתבתי זה לפי פראויתי כמה אנשים מכנדים לאחר למול את בניהם חף שהס בעממס יכולין למול ולדעתי הס מכנעליס מנות עסה ומנוה גדול' פל מילה ויס לכ"ד לכסל דכר זה עכ"ל הס"ז ואס"ד הארכיבו בלס פמתיין אמן על הנרכה הוי כמכרך וני' ד' סימן כ"ח כ' הע"ז כסס העור כושניטו אין גובין וכסכר מ"ק כ' מ"מ לא קוב עושה ונריך לפייסו :

שפג (א) או שרחפו לים וזה מיירי אפילו כפות : (ב) ולא פמסו ה"ז חייב ומכא זה פס"ה מ"מ פ"ה אב"י פמכין וא"ו וכל אחר דחף אמן חבירו חייב לעפות לו דין דהיה לסמטו כחת . (ג) חייב וסייס גתסנות הרא"ס אבל אי סמכו דכר א' פסו' אש"ג דאין האבן גדול כראשון :

שפד (א) משוס בורו ונ"מ לפמן כלים דכלים פטור דמיטוס רחמתי חמור ולא כלים :

שפה (א) מהיפה שנכסמיו דוקא קרק' אבל מסלסלין כל דכר מקרי מטיב אפילו סוכין . (ב) אין קונסין בנו אחריו ואפי' פמד כדין והס"ד כ' דאס פמד כדין חייב :

שפז (א) לפיכך וכו' כתב הס"ד מי שסרף ססרותיו סל חנירו באונס פטור מאחר דינא דגרמיה קנסה דרכן הוי מ' פטור ה"פ אס היה שונג נמי פטור ואס סרף כמזיד וכעל הסטר אוסר ק' דינאן היה בו והסרף חומר לדיכרין היה בו לכד מוה סאין נשעין על ססרות ס"ד פטור מס' דש"ח סאיו חלא קנסה דרכן לית כאן פ"ד ומי סגול חוק מחכירו ועבר עליו כסמך דיכול לומר חרי סלך לפיכך ונח אחר וסרפו פטור מפוס דאינו סכיה וקרק'נות ועכדוס ושטרות אין נגולין והרי הס כאלו הס כרמות כפלים לפיכך חס אחר סגולן נפרס רבית סגולן פטור ואס שרפו סגולן אינו חייב מ"ס דיני דגרמיה אינו חלא קנס (ב) וכן ספוחת מסנע : א' כ' ר"פ ל' כסס ספר כ' ספילו אס הכה על נתינסס או פאר כלי כסף וסנב לו על ענינת ופחתס נמי הוי מטנע ממש ופטור והס"ד חולק עליו וכתב דאסטר לחלק דדוקא כמטנע דליכא חלא צורה אבל ככלי מעיקרה הוי כלי והסתח לחו כלי ונ"ע . (ג) ולכן אפילו זרק כלי וכו' וכתב הסור דאפילו זרק כלים סל חנירו מרסס סגור וקדם סוורק בעממו וסילק סכרים סטור על סוריקה :

Handwritten notes in the top right margin, including the word 'א' and some illegible text.

Large handwritten notes on the right side of the page, containing several lines of text and some symbols.

Handwritten notes at the bottom right, including the word 'א' and some illegible text.

מאמר קדימון הלכות נזיקין שפך שפך חסן הישענה

אם שליח שהחזיר כ' הפ' וכן אם החזיר שטר פרוש לכותים על אחד והכותים הוגים ממנו פסור להוי גרמא * (ח) שלא היה לו להחזיר ע' הפ' ודוקא החזיר למלוה בוי גרמא אבל החזיר שטר שאינו פרוש ללוה מקרי גרמא והויב * (ז) כולם פסורים וכן משנה כלב ופורץ גדר לטני בהמה והשולח את הנעירה ביד חס' וליבתה אתו וכוכף קומתו של חבירו לפני הדלוקה ותקע באוזנו והנותן סם המות לפני בהמת חבירו בזולו הוי גרמא כנוקין ופסורין * (ז) וי"א דכלל גרמא אם הוא סביח א"כ כ' סמ"פ ה' כ' נבלים שהחזיר השטר קנסו ופ' הפ' דולא נהירא לי דוה מחן לומא לן דשכח ע"פ שהחזיר וע"פ חלק עליו ולא דק בש"ך לקמן ופמ"ל בסעיף אחר זה סק"ח : (ח) חייב לשלם לו כ' הפ' דרמ"א איירי כשהכותי מחזיק המקח לפניו ומחזיר לראובן בשביל דבורו של לוה שלא בריון בכח כי המקח סוה באמת כ"כ כמו שמכר ראובן אבל היכה שהכותי מחזיר לראובן את שלו אע"פ שמתוך כך מוכרח למכרו לאחר בפחות אין שמתוך חייב לשלם מהרי אינו מחזירו כלום עכ"ל הפ"ך הולך לשיטתו דמכר ראובן מחזירין בדבר השכיח אלא מת שוכר כש"ס אבל לפי מה שהוכחתי בפסקי הקודם מרש"א וד"מ ופמ"ע שאף הדברים ששכיחים בזמנינו קנסו בוודאי אי הונרך למכור בזול מחמ' הוי לזול שהדר לו הכותי שחייב שמתון והוי שכיח בזמנינו כע"פ בכל יום ויו ראו להחזיר ולקנסו * (ט) והחז' לראובן מעותיו משמע אפילו א"ל שמתון להכותי לחזו לרהובן מעותי אפ"ה מלוא ד' דברים נאמרו בדיני דגרמי א' שהיא בענמו עשה המעשה כ' שמיל כעשה הנזק ג' שיפעה הנזק מנון הנזק ד' שיהיה כרי הויקא ז' מפעה ארבע שבה כותי ועשה מקח עם ישראל ליקח ימנו כד יקר מילות וי"פ כלימרה בכך וכך ונמנה בניהן כדון התגרים שמי' הפ' אל כף אחר כך הלך הכותי אל ישראל אחר הדר בסוכותו של ישראל ראשון ויונה לעשות עמו גס כן מקח ולא גילה שכבר דיבר עם הישראל הראשון וישראל הראשון הרגיש בדבר שלכך הלך שלא אל ישראל זה וביקש ממנו שלא ימכור לו וי"פ כי ככר עשה מקח עמו ולא הסגיה ישראל השני ע' ועשה מקח עם הכותי כראה פשוט לאם ערמה בדבר לשי ראות עיני הדייכים דאין עובדים לישראל שני מאחר שהכותי מענמו בא אליו אף ששלח ישראל ראשון וביקש ממנו שלא יעשה עמו מקח לחו כל כמיכיה לעשות לכתמו הויק עבדו : (י) והמשבר פסור * כתב התוספתא אבל אם זיק חן או הנזק על הכלי וקדם א' ושכר הכלי קרה שכלל החן פסור הורק והמשבר חייב :

ובסתו שאם יפול עליה לא ישבר וקדם אחר וסלקס ונחש הכלי בארץ ונשבר חייב המטלק וכן כל כיוצא בזה : וי"א דזה מקרי גרמא כמקין וכסו וכן דוקא מטבע של חנירו או פחת לזרתה פסור דאי גרמא כמקין (ג) ולכן אפילו זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות וקדם בענמו וסלקן א' הפ' פסור דעל חזיקה לא מחייב דלא היו ראויים לישבר ומה שסלקן הוי גרמא בעלמא * כופר שכתב פסור וכו' מכה בנזקין מאתים או המזיק לחבירו בעלמא שיטן לו (ד) או שליט פסור (ס) שלא היה לו להחזיר (ו) כולם פסורים דלא הוי אלא גרמא כנוקין מיהו משמתיק ליה עד דמכלק היוקא וכן בכל גרמא כמקין (ז) וי"א דכלל גרמא כמקין אם היא דבר שכיח ורגיל חייב לשלם המוסר קום ולכן ים מי שכתב דראובן שמכר מקח לכותי ונא שמתון ואמר ליה לכותי שאינו סוה כל כך (ח) חייב לשלם לו ואפשר דכ"ג הוי כמסור דחייב כדלקמן סימן ספ"ח ראובן שהלוה מעות לכותי על משכונ' ונא שמתון ואמר לכותי להלוות לו נפחות (ט) והחזיר לראובן מעותיו פסור דאי גרמא כמקין מיהו מקרי דשע וע"ל סימן קנ"ו ס"ה דין הגביה כיסו של חנירו ע' לכימן רנ"ב : ד הורק פלים מראש הגג ואין תחתיהם כרים וכסתות ובעודם באויד בא אחר ושברם במקל הורק חייב (י) והמשבר פסור דחשבינן ליה בשבור משעה שזרקו :

שפך א שמתן למזיק בידו כדרך שישמתן לו אם חזיק ממנו ביצר הדי שהרג בהמת חבירו או שבר כליו שמתן כמה היתה הבת שות ובמה הגבילה שוה ובמה היה חבלי שוה וחזא שלם ובמה שוה עתה ופשלם חסרת לניוק עם הגבילה או הכלי חשבו כדרך שנתבא בשורו שהוי בס"ת ג' :

הלכת מאבד ממין חבירו בידו ומיסר ומלשין שפך דין נזיק נשבע ונוטל וכו' ש"ז סעיפים :

א המזיק ממין חבירו (א) ואינו יודע מה חזיק נשבע הנזק ונוטל ביצ' לקח ציס חבירו (ב) והשליכו למים או לאש או שמסרו ליד אנס ואבד בעל חבים אומך וזו ציב היה מלא והמזיק אומר איני יודע מה היה בו שפא עפר או תבן ביה מלא הדי הנזק נשבע בג' ח' ונוטל והוא שיטעון דברים שהוא אמור בהם (ג) או אסור להפקיד אצלו ודרבן לחניהם בכיס וביצ' כו' (א) קי צסק אם הוא סבת ח"ע מקרי דרכו ככך וכל כולנוה) אבל אם אין רובם להניהם בבלי זח (ד) הוא פשע בעצמו (וכסור המזיק) ביצ' הרי שחטף חמת או כל מלאים ונחופים והשליכם לים או שרמם וטען הנזק שמרגליות היו בתוכה (ה) א"כ דאפילו היו עדים שהיו סס פיזר הוייל ופשע כמו שכתבאר (ו) ואם תפס אין מוציאין מידו (ז) וי"א וישבע שמרגליות היה בתוכו ונוטל כמה שיש אצלו וכן כל כיוצא בזה ואם ידע המזיק שהכיס היו בו זהובים אבל אינו יודע כמה היו אם הנזק אומר אלף נוטל אלף בלא שבוע' והוא שיהיה אמור שהרי המזיק מחוייב שבועה וא"י לישבע (ח) וי"א דנשבע הניוק ונוטל וכן עיקר (ט) המוסר ממון ביד אנס בין אנס בותי ובין אנס ישראל חייב לשלם (י) משפח שבנכסיו כל מה שלקח האנס אע"פ שלא נשא המוסר ולא נתן בידו (יא) לא הרגיל בלבר ואם סת גונים מחדשיו בשאר כל המזיקים : וי"א דרוקא פעמד בדין (יב) אבל אין עמד בדין אין היורפין חייבים לשלם ואם שמטרה משמתין לה ואם יש לה ממון שאין לבעל רשות בו משלמ' ואם יש לה נכסי מלוג הנע' אוכל פירות כל ימי חייה ואם מתה חייב לשלם לנכס' וכן לפאר כזק ואין הנעל לענין זה (יג) דק כיוצא שחייב לשלם בר' א' בשורה דמוסר מעצמו אבל אם אנסוהו בותי אז ישראל אנס להראוה והראיה הרי זה פסור מתשלומין וי"א חסו להראות שבו (יד) והראיה שלוטל חנירו חייב ואם נשא ונתן ביד אע"פ שדו' אנוס חייב לשלם שרביציל וצמו כממון חבירו חייב (טו) ביצ' הרי שגדו המלך או המושל שלח בריני רמלכותא להביא לו יין או תבן וכיוצא בדברי' לו ועמד מוסר ואמר הרי יש ליפל' אוצר יין או תבן כמקום מלוגי וחלבו' ולקחיהו חייב לשלם (טז) ואם יכרוהו ולא ח"ל על מה והראה ממון חנירו חייב ולא מקרי אנוס אלא הכאות ויסו' (יז) חכל לא אנוס נומון (יח) היה רואה מק בא עליו מותר להגיל עמו אפ"כ ש' זה בא הנזק לאחר : ג (יט) אנוס המלך למוס' זה ער שיראה לו ממון חברי שהוא בורח מלפניו (ך) והראה לו מפני האנוס ה"ו פסור שאם לא יראה לו יכרו או ימיתוהו : ד (ךא) נשא ממון חבירו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מ"ט אע"פ שהמלך אנסו לחביא נ' שותפין שסיה להן חוב ביחד (ךב) ואנס לאחר

שפך א שמתן למזיק וכו' פתב הפ"ך וכראה ה"ד כשאין אפשר לתקן הכלי אבל אם אפשר לתקן מחוייב המזיק לתקנו :

שפח א וא"י מה הויק * א' כ' הפ"ה הא המזיק יודע מההיוק והבחיסו אין הניוק נשבע ונוטל * (ב) והשליכו למים

כ' הפ"ך ל"ד השליכו למים אלא אפילו זרקו ואכח זריקתו כהגלגל וטל למים או שהיו ביד חבירו ודחפו מיה' חנירו ויטילא כתלו למיה חייב כ' רש"ל דלא עשו חקנות הגלגל אלא כאין כגול כמזיק בידים אבל בפשיעה לאוטו מוקן בידים ולא עוד אלא אפילו מוקן בידים כ"ל דלא פשו חקנות כגול אלא דומיא דגלגל במוזר וככונה אבל כסוגג לא * (ג) או אמור להפקידם כתב הפ"ך וקריין לביר טענתו מה הפקידו אגלו : (ד) הוא ששע בענמו * כ' הפ"ך דה"ק שהרי העולם לא יאמינו לו ששעה כן * כ' בספר סניס מאורות הלוקח דבר חנירו בשעת היריד ומשך לרשותו ואת' כשבה המוכר לתבוע השיב משט' אכני כך ולא הי' רעת' ליקח מקח זה נגל' עשית אלא שיש לו תביעה עליך לתמוס אותו כערך כ' זו והמותר קח לך והלה נועק ככרוכיא שבעשיו עבר היריד וי"א למכו' כחופתו וי"א לשלם ממוקוס למקוס במשא ככירה פסק שהאיש הזה לא עשה כשרית וישראל וראוי לגבות ממנו כל הניקו ככשורא לנלמי * (ה) א"כ * וכת' ב"י הא איכא עדים אותו דבר שהוא טוען היה שם אע"פ שזין דרך להטיח גובה מן המזיק וכתתין לניוק בלא שבועה : (ו) ואם תפס כתב הפ"ך אפילו בעדים : (ז) וי"א פירש הפ"ך דתפיסה לא מהני בכפיקו דרינא אבל בלא עדים פשוטא דכאמך : (ח) וי"א דנשבע הניוק וכו' כ' הפ"ך ובסימן ע"ב הארבתיו והעליותי דכלל גוונא הוי משא"ל ר"מ : (ט) המוס' ממון וכו' ופ' דקרקע שויך דין מסור * (י) מהיפה שבנכסים * א' הוינו אם משלם קרקעות אבל אם משלם מטלעלין אפילו בודין הרשות בידו : (יא) לא הרגיל כלומר הדאה או דבר לחכס וגרם שכמסר ממנו של זה ביד האנס :

אף שלא עמד בדין * (יב) דק כיוורס מהרש"ל כ' אף במסרה חייב לשלם לאחר מותה רק שכייפינו למכור כתובתה בטובת הכלה אם יש מי שיקנה עכ"ל וכן כ"ל כיון דמור"ס ס"ל דוק' ש' עמד בדין מטעם למכר הוי קנס ראוי סיהא לבעל דין שהפמ"ע כתב במסורת הקילו ה"ה הכא * (יג) שדא שלו ושל חבירו ע"ל ס"פ ע"א * (טז) כינר דלעיל קאי כמסר בלא אנוס דחייב כינר כו' הרי שגדו המלך או המושל שלח ברינו דמלכות וכו' היינו בענין שאין בו דינא דמלכות שנתן שגדו על איש ידוע וס"ג וכדעיל בי' ש"מ ס"ח (טז) ואפילו יכרוהו : א' הפ"ך חולק ע' ודיכול למר היתתי כבוד שמיים כיון אנוי להראות ממון ואלו' האמת' וי"א וי"א אלא ספק אמאי יתחייב מבסק וכן כ' הויה ישראל שאככוהו כותי והראה מקון חנירו כטור ולא הוכר שאככוהו להראות ממון ולכאורה יש להקשות שיהא פכונתא דהוי שליח איכסי למעכלא הוה חמרה דנמי למטעמי איכסי הוי וכו' האגודה משמע מכאן דהמגיל ענמו בממון חנירו חייב ואפילו בשבנות כפשות : ונ"ל דהתם עיניו שלח לעשה כדיון שבו מפעה משא"כ הכא נעשה מפעה דגומו דיכרוהו י"ל ככברת הפ"ך ונ"ל כוונת הס' שכברין הדברים שלא יסרוהו מתחלה בענין ממון : (יז) אבל לא אנוס ממון והפ"ך הביא מכמה גאוכים דאף אנוס ממון הוי אנוס וכי"כ ונ"ל דיכול לומר ק' לו : (יח) היה רואה נזק וכו' ואם כבר בא עליו אכור לסלקו ממנו כשגורס בזה הויק לחבירו * (יט) אכור המלך למוסר זה אבל אם אין לאותו איש ממון ואנס לו שיראה לאיש ורצו לתפוסו עד שיפדוה הקהל או קרוביו וזה הכללם היה יכול לכסור כסו ג' כ מהאנס מיוכרים אם היה רוכה ליתן להאנס ממון כוה כרא דאכור לגרוס הויק לקהל או יחידים הקרוביו : (ך) והראה לו מפני האנוס ה"ו פסור שאם לא יראה לו יכרו או ימיתוהו : ד (ךא) נשא ממון חבירו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מ"ט אע"פ שהמלך אנסו לחביא נ' שותפין שסיה להן חוב ביחד (ךב) ואנס לאחר

והנהגות
הנזק
המזיק
המזיק
המזיק

המזיק
המזיק
המזיק

המזיק
המזיק
המזיק

המזיק
המזיק
המזיק

מאמר קדימון הלכות נזק ממון שצה שצו שצו שצו חשן המשפט קנב

בדין ומ' המלס כ"ס • (ד) וכן הקונן פירות וכו' הסור כ"כ הקונן אילן ענמו וחילוק בין אם היה נגמר כ"כ עד שהיה ראוי לשתלו במקום אחר או לא וכן משמעות המר"ס דכ' ואם נגמר גדולו ואי אפירות קאי הל"ל אי נגמר גידולו :

שצה (א) ואם שפכו בעגמו פי' ששינה ראובן כלל של שמעון עד שהלך וכסך לראובן המפסה פטור שמעון לראובן שינה מתחילה בהסתווכל המפסה ובא אחר ושעה בו כגון זה שצה שמעון עם כלבו ושינה בו פטור שמעון :

שצו (א) שחתרה הרלת פי' כלילה • (ב) כדי לאברה פטורים הטעם כיון דלא עשו מעשה בנהמה פוקכה בה וגם לא עלתה על דעתו לקחה לכפשו מעולם לא באתה לרשותו לחייב על נזקיו או אכל אם באבר הנהמה חייב לשלמה לבעלים אם הונאה בדים • (ג) הפורן גדר וכו' : אף עד וי"א אפילו על הנהמה ענמה אינו חייב אם באברה ושנין בספר תורת חיים שרונה להשיב על דעת מור"ס וכ' דנהמה שברחה ובאברה ע' וי' שפרץ הגדר ליני דגרמי הוא וחייב ומתני' דקתני שפרנוהו ליכנוס פטורין ס"ה דנהמה לא באברה אלא שהזיקה ומלתא דלא שכיחא שפנא ותיוק והו' גרמא בניזקין לכך הליכסין פטורים עכ"ל ודבריו נ"ע לעכ"ד ד"כ מאי דוחקא דס"ס לאוקמו' בכותל רעוב ה"ל לתרן דבריו רב יהושע בינאה והזיקה דפטור מד"א וחייב בר"ע ונע"י ועיין בסמ"ע פק"ע ו"ל דהת"ס כתבו דוקא אברה שהזיקה חייב ולא אהכותל כיון שהוא רעוב ולהרמב"ם חייב אפילו בכותל רעוב נד"ה : והנה כתבנו כל הראשונים כפי הלכה זו וכפי הרמב"ם ועיין בספר מגדול עון מה שהקשו חכמי לומיל להרמב"ם ומה שהשיב להם ועיין בעיר ש"סן שפי' דברי הרמב"ם והמחבר שלא כדברי הרמ"ע ו"ל הפורן גדר לפני בהמת חבירו וכו' פטור מד"א על הנהמה אפילו היה כותל ברי ומזק אכל על הכותל חייב ואם הכותל רעוב פטור מד"א בין על הכותל ובין על הנהמה דהא למכתר קאי דגרמא הוא ל"ס אם הזיקה ל"ס אם הזיקה וחיי' בר"ע וזהו שלא כדעת הסמ"ע ולפי הנראה מדבריו ס"ל להרמב"ם מפרש הכונן כמ"ס תו"ס לדוכא מה דמקשה הגמרא בר"א כמו לחייב אכות' קא מקשי דאי אנהמה הא תכי במתני' פרנוהו לסטים פטור אלא קושיות ה"ס הוא על הכותל וכמרויך דבריו רפ"י כחייב מיהא אכותלו וכו' ומסיק בכותל רעובה ולא עלה על דעת המתרן לחייב בר"ע על הכותל אם הוא כותל רעוב שאינו עושה דבר ואם הוא אינו רעוב כ"כ אפי' נ"א חייב כמו שהשיב הרמב"ם לחכמי לומיל א"ו דוקא על הנהמה קאמר ר' ידונו ואל"ל דה"ל הכותל דלת לפני בהמה חבירו בלא פני' הגדר ואתו לאשמועינן דאף בכותל למכתר קאי ומנה קעביד : מד"א דלא כחייב אפילו בר"ע קמ"ל' ונ"כ דעת הרמב"ם עכ"ל דין כהצרת התו' ואין שום חילוק ביניהם והו' כונת ע"ה לדעתו מ"ס הע"ה וחייב בר"ע אכותל קאי על תהלת דבריו ע"ה ונ"ע : (ד) חייב השומר הראשון וכו' ומ"מ אם ירנה הניזק יעשה דין עם הפני :

שצו (א) וא"ל לומר גדר סדך אכל הרא"ש והסור ופאר פוכקים חולקין ע"ו ופסקו שפטור דהיה לך לגדרה וכ"כ ה"ה : (ב) מתרון להבעלים ג"פ לא קאמר שריבין סוויקו ג"פ אלא אף שלא הניקו אלא פעם א' ואחר ההזיק התרו בבעלים ג"פ הרשות ביד הניזק לפונטעה • ואף אם ישיב בעל הנהמה אם יהיה למי הניזק מזהמתו אשלמה לא משגיח ביה דאין אדם רונה להיות ניזק ולהפסד כפשו בתשלומין וגם כשהוא לאדם בשלו :

אכל

הזורת כאלה מיהו אם שצרה בשמירה מעולם ויאלה והזיקה פטור : ג המצטמר (ב) בהמת חבירו על גבי קמת חבירו חפצמי חייב לשלמה שהזיקה וכן אם הבישה עד שהלכה לקמת חבירו והזיקה זה שריכשה חייב (ג) ואפילו הפירות נר"ה דהוי כמזיק בידים ודוקא הכיפה וכיונא נזה אכל קס לה בלכה עד שהלכה שכ פטור דהוי גרמא בניזקין : ד כל בהמה שהזיקה פירות מחבירים משערים מה שהזיקה בס' זמ' שלם מי שנתחייב לשלם ביצר דרי שאכלה בית סאה שמיין ס' בית סאה באותה השרה כמה היה שוה וכמה היא שוה עתה אחר שנפטר בו הבית סאה ומשלם השאר וכן אם אכלה קב או רובע אפילו קלח אחר שמיין אותו בששים : ה אכלה פירות נמורים שאינם צריכים לקרקע משלם רמי פירות גמורים בשווייהן אם סאה דמי סאה ואם סאתים דמי סאתים • ו חרי שאכל פירות קל אחר (ד) וכן הקוצץ פירו' דקל חבירו ואכל אם היה דקל רומי וכיוצא בו שאין התמרים שלו יפות משערים אותו בששים על גבי הקרקע ואם דקל פרסי וכיוצא בו הוא שהתמרים שלו יפות ביותר משערים הקל בפני עצמו כמה היה שיה ובמה הוא שוה עתה : וס' אומרים דאם לא נגמר גדולו משערין כששים ואם נגמר גדולו משערין כמו שהו' **שצה** א המשטח כלב של חבירו בחבירו פטור מריני ארס וחייב בריני שמים ובעל הכלב חייב חצי נזק שביון שהו' יורע שאם שכה את כלבו להזיק נזשך לא היה לו להניחו (ה) ואם שכה בעצמו בעל הכלב פטור שכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור :

שצו כיצד שמירת תם ומועד או מסרן לשומר חנם או לשומר שכרו ובי' סעיפים :

א שור המועד וכן שן ורגל שהם פוערין מתחלתן די להם בשמיר' פחותה לפיכך אם קשרם בעליו כמוסירה או שמרם שמיר' פחות' ויצאו והזיקו פטור בר"א במועד אבל תם לא סני ליה לא כמוסירה ולא בשמירה פחותה עד שישמרנו שמירה מעולה איזו היא שמירה מעולה דלת שיכולה לעמוד אפילו ברוח מצוי' ולא אפילו ברוח שאינה מצויה ושמירה פחותה שיכולה לעמוד ברוח מצוי' ולא בשאינה מצויה אבל אם אינה יכולה לעמוד אפילו ברוח מצויה כאלו לא שטרו כלל וחייב אפילו לא נפלה הרלת על ידי הרוח אלא לסטים הוציאוה או חפרה או חתרה הרלת והפילתו דתחילתו בפשיעה לגבי נפילת הרלת וסופו באונס לבני התירה וקיים לן כל שתחלתו בפשיעה וסופו באונס הבא מחמת הפשיעה חייב אבל אם חתרה פרצה ויצאה משם פטור שאין האונס בא מחמת הפשיעה : ב שטרה כראוי ונפרצה כלילה (ה) או שחתרה הרלת ויצאה והזיקה פטור אפילו ירע שנפרצה שאינו חייב לצאת ולטרוח אחריה ודוקא נפרצה כלילה אבל נפרצה ביום חייב דקלא אית למלתא וסתמא ירע : ג הוציאוה לסטים הם חייבי' משע' משיב' או שריכשה במקל להוציאה ודוקא שהוציאוה כרי לנזלה אבל הוציאו (נ) כדי לאברה פטורים : ד (ג) הפורץ גדר לפני בהמת חבירו ויצאה והזיקה אם היה גדר בריא וחזק חייב וי"א דאינו חייב בניזקי הנהמה אלא אם הכיפה והזמינה לנזק וכן עיקר ויס' אומרים (פ) על הנהמה ענמה אינו חייב אם באברה ואם היה בור רעוב פטור מריני ארס וחייב בריני שמים : ז חנייתה בחמה אפי' חתרה ויצאה והזיקה חייב זה שהחניחה שם יכיוון שהחניחה בחמה הרי היא מצטרפת ועושה כל שאיפשר לה לעשות לברוח : ולכן אפילו היתה קפורה נקשר חזק חייב : ח מסר הישור לחרש שיטה וקטן אע"פ שהי' הישור קשור הבעלים חייבין שרדך הישור להתיר הקשר ולצאת ולהזיק אפילו שטרחהו שמירה מעולה וחתרה ויצאה והזיקה הבעלים חייבים • י מסר שורו לה' בני ארס ופישע בו אחר מהם ויצא והזיק אם אינו משתמ' אלא בחכישתו זה שישע בשמירתו חייב ואם משתמר בשאר אף אלו הנשארים חייבי' ויש מי שאומר דה"ל כשאמר לו ביון שאינך רוצה לשמרו גם אנו מסולקים משמירתו אבל אם לא נסתלקו משמירתו הוא פטור והם חייבים : יא מסר לא מארבעה שומרים מסתמא קבל עליו שלא יזיק ושלם יזוק וה"מ בשור שהם אבי' אם מכיר בו שהוא נגחן אינו מקבל עליו אלא שלא יזיק אבל לא שלא יזוק ואם לא נסתלקו משמירתו חייבין להשלים נזקו ומועד נזק שלם והבעלים פטורים ואם אחר שהזיק התם ברשותו אימרים לבעלי' חרי שלך לפניך לא אמר כלום שהרי בית דין לוקחי' אותו לרשתלם סגופו ואם שטרחהו כראוי שמירה מעולה השומרים פטורים והבעלים חייבים כנוק קרן בלבד שהיא תמה אבל כנוק שן ורגל גם הבעלים פטורים ואם שטרחהו שמירה פחותה אם שופר חנם הוא פטור ואם ש"ש או שובר או שואל הוא חייבים : יב פטור השומר לשומר אחר ודוק חייב ששומר שומר לשומר חייב אפילו שומר חנם שומר לש"ש ואם הזיק (ד) חייב השומר הראשון לשלם לניזק וילך לעשות דין עם השומר השני ואם מסרת שומר ראשון לבנו או לבן ביתו או למסעדו נכנסו תחת השומ' וחייבים : יג אם הזיק שורו של שואל לשורו של משאי' או איפב' נתבא' בס' שמ"ז :

שצו מי שבחמתו רגילה ליבנס לשרה חבירו ומזיקתו יבול בעל השרה להתרות בבעל הבהמה שישמור בהמתו וצריך לשומרה • (ואם לא שמרה והזיקה חייב לשלם הזיקו) • (ה) ואינו י"ל לו גרור שרדך כרי שלא תבנס בו : ב הקצבים שיש להם כהמות לשחוט ביום השוק אם הם מזיקות אפי' בר"ה (נ) סתרים בבעלים שלשה פעמים שישמרום ואם לא שמרום רשאי הניזק לשחטם שחיטה בשדה ואומרים לבעלי' בואו ומכרו הבשר שלכם :

שצה חבנים שורו להצר חבירו שלא ברשות או נתן לו רשות להכניסו וכו' סעיפים :

א חבנים שורו להצר חבירו שלא ברשות ונתנו שורו של בעל דהצר פטור וכן אם הזיקו בעל דהצר פטור שיכול לומר כיון שרבינומי שלא לדעת לא ירעתו בו עד ששגיתו בו ומידו אם הזיקו לדעת חייב לשלם נזק שלם שאע"פ שיש לו רשות להוציאו מרשותו אין לו רשות להזיקו : ב הזיק שור הנכנס לבעל דהצר או לשורו דינו כאלו הזיק בר"ה ומשלם חצי נזק ומועד נזק שלם : ג קלקל את דהצר כגון שחפר בו בורות שיחין ומערות בעל השור חייב בניזקי דהצר ובעל דהצר חייב בניזקי הבור מפני שהיה לו לסתמו : ד נפל לבור שכחצר והכאיש את מימיו אם הבאישים בשעת נפילה חייב בניזקי חטים ואם הבאישים אחר נפילה פטור שדרי נעשה כשאר תקלה שחשוב כבוד וחטים חשובים ככלים ובור פטור בניזקי כלים : ה אם הנניפו ברשות בעל דהצר פטור בעל השור ואם הזיק שורו בעל (התור) לשור הנכנס ברשות פטור אא"כ קבל עליו בעל דהצר שמירתו • וי"א דכיון

השן הם לשון הנכות נקד ממך שצטת ה הוא חמ מאמר קדישין

שצח (א) אבל בניוקין דאמי ליה פלמא מ'מקרא'ל כגון פכנסו סוורי לחמרו והיוקו לזה אבל אם ונא לחן והיוק חייב בעל החזר וה'ה אם חמק פנמו בחזר דחייב ודף אם ינא והיוק לאחריס חייב בעל החזר :

שצט (א) ואפילו משכונה פי' כי' דהמזיק מוצן ג' כ' כרי לו פסוק אומר כרי לי פאת יודע השכע לי פתיך אתה יודע דככה ג' כסור המוצר כריך ליכעב וכלן שאירי כסור תם א"ל ליכעב והשעם דלא רמינ פנועה אלתעב אלא כי היכא ללורי אבל הכא דקנסא הוא ולי מודה איכסר הכפיר נמו לא מחייב פנועה : (ב) מיהו אם תפס כ'ספ'ך דכונן הוה דליכא מומחין ולא חשיבא הודאה א"כ ככל עמין מהני תפיסה בקנס אם יש מגו עיין בפ'ת שלי מה פכתתי כסימן א' :

ת (א) הניא ראה הוה העמוד וכ'ה'הסמ' פ' כלאס דאם זה העמוד הוא תם והמועד מת או נאכל לגובה ח' כ'אזיה תם העמוד ממ'נדאש הוא נחמו הרי כדן גובה מגוף סמוך ח' כ'אזיה זה שמת גמא הרי ליה מועד וחייב בעליו לשלם מכסיו וזה השור התם העמוד ככלל לכסוי אלא מיירי המחזר מה העמוד הוא מועד א"כ אינו ניכרין איה תם ואיה מועד : (ב) ונסכע שנועת התורה ולוקא כ'סא'מסס תם וא' מהן מועד לכיון דל'מה מועד תביעות הכיזק הוא על כסוי סמוך כמנא דגם פור תם ככלל תביעות ככסוי מ'ה מחשב כמורה במקנ'אבל בא'גדול ו'א'קטן ושמהן תמים פלחיו הוא על הגוף השוורים כ'ה' מחשב תביעה פני ענמו ואין כאן מודה במקנת ולדעת הר"ש אין כאן שנועה כלל דה"ל כעונו חסיד וכו' : (ג) שנועת התורה פלחשאר וא'ג' דהתם הוא כעין והוי היכ' ד' שהוא פל תובע מיר כגון פקדון וכיונא בו אבל הכא כריך פומא לא הוי ליה היכ' : (ד) וי"ל דאין כאן שנועה כלל כלומר אין כאן תשלומין ושנועה כלל ולענין הלכה פ"ל כיון פ'ח'ס'ח' (ה) ה"ו משלם לקטן מהגדול וה'ד' כשתפס בעדים דאין מגו להמיק אבל אם תפס בלא עדים גובה להגדול מהגדול כמו פלחשאר היזק :

תא (א) חרי הניזק הראשון וכ'התוספת ולוקא כשים בירו להביא עדים לאלתר ולו'זות בו אבל כשאין בירו להביא עדים לאלתר לא הוי שותף וראשון ראשון נשכר : (ב) וי"ל דאין חילוק והשעם כיון דק"ל דניזק ובעלים שותפין בו ואם נשכר כרפוא שניהן הן לא נעשה שומר אלא על חלקו ומיהו במועד חליבים דכ"ע נעשה פ"ס : (ג) דאין חילוק בין אם תפסו ח'י' א' כ'הסמ'ע' העדעם שלא נעשה שומר עליו אלא פלח יתחזר חלק הבעלים מהן שותפין ולא לענין פנייה דמוקין דעלמא והס'ך חולק וכתב דאין נעשה שומר אלא על חלקו ועל חלק חבירו אפילו ש"ח לא הוי וכ'כעל המחזר ולכ'ו'ה'ס'כאזר אכלו פסו' על חלק חבירו אבל כסור פל כ'שותפים שכל אחד מחויב לשומר אפילו היק חייבגס על חלק חבירו וע"ל כיון קע'רובס'ך פס :

תב (א) ודוק' שפוח כ'א'וכו'ל'ה'ני' ודע דכי אמרין דמלמין בשותר חני חק דוקא בנאי דיוכל לאשתלומי מי' אהדדי אבל פור פוח ר'שנא לשור פוח מנה והכחישו פ'ז'ו'חזר האחרון ומת לפרחון והכחישו מי' אם נחמר נניא מ' שהוא ח'כ'פחייב הראשון כנגד מ'מחמשים מחייב האחרון ונכזה האחרון מראשון ידברין במועד ח'ללקתה עדת הדין שהרי האחרון ש'כחיש להראשון מנה אינו פוח אלא כ' ואין להראשון לשלם אלא מגופו והראשון מחייב לאחרון ד'זון עדין פוח מנה ויכול להשתלם ממנו לפיכך דין הוא בזה שנוניא ד'כפנד ד'שהוא שיצור מה דחית ליה לאשתלומי מהדדי ויגבה האחרון מהראשון שלשים וזו שהוא מותר שלשים מחמ חק פלו וכמנא דפפמיש הכיזק מופע גובה יותר מחכירו חמק מרובה :

ורוקא זו היא כנרת י"ה פכתתי כסמך אבל יש מחלקים דאם היו כאן עדים פלחשאר ח'מהן היק אלא שאינך יודעין איזה הוא משלם כמו פלח'מויק ולא מקרי כהאי גוונא פפכו חטין והודה גו'נש'ורין וכסנרא הראשונה פכת המחזר פמקרי הודאה וכמו שנתבאר : ואם תפס הגיזק (ה) ה"ו משלם לקטן מהגדול ולגדול מהקטן כמו שהוד' המזיק ואפילו תפס בעדים נומל כמו שאמר המזיק אבל אינו נומל כרי דבריו דוקא תפס קודם שבא לבית דין אבל לאחר שבא לבית דין לא מהני לית תפיסה אפילו ליטול ברברי המזיק :

תא שור'שגגה וחזר ונגח ואם תפס ניזק וחזר ונגח וברב' סעיפים :

א שור'שגגה וחזר ונגח שיר אחר (ה) חרי הניזק הראשון והבעלים בשותפת בו כיצד שור שוה ק"ק שגגה שור שוה ק"ק ואין הנבילה ופוח כלום חזון ג' נשל ק' ובעל השור ק' חזר ונגח שור אחר שוה ק"ק ואין הנבילה יפה כלום האחרון נומל ק' וחזיק שלפניו עם הבעלים גומליש'תמיש' ג' זון מור ונגח שור שיה כ'תים ואין הנבילה יפה כלום האחרון נומל מאה והניזק שלפניו חמשים וחניזק הראשון עם הבעלים כ"ה וכן על דרך זה חולקים וחלבים ג' ניזק שתפס בהם שהזיק לנגות חצי נזק מגופ'נעשה עלי'שומר שצד לחיזקים ואם יצאת והזיק הניזק הראשון חייב בנזקי' והבעלים פטורים פיאד שור שוה ק"ק שגגה והפטיר ק"ק ותפסו הניזק לנגות כסמך' וחזר ונגח והפטיר ק"ק חרי הניזק האחרון משתלם ע'והניזק הראשון שתפסו משתלם מותר נזקו והוא ל'זחבעלים ק' וכן גל ביוצא בזה : (ג) וי"ל (ד) דאין חילוק בין אם תפסו או לא תפסו ככל ענין המזיק אינו פסמי' אלא חני והבעלים חני :

תב ב' שוורים שחבלו זה בזה והן תפסו או מועדים וברב' סעיפים :

א שני שוורים תפסו שחבלו זה בזה משלמתי במותר ח'ג'נגאס'אחר היק בחבירו שוה ק' וחשני היק שוה ג'יצאו חמש'ם בחמשים והג' חנוחרי' ישלם לו הציה : ואפילו נאנד האחד (ה) ודוקא שפוח כל אחד דמי נקו אבל אם אינו פוח כל כך אינו מנכה לו דק'מה פוחל לגבו'גמפו ואם שני' מועדי'ם משלמים במותר נזק שלם ואם היה אחד מהם מועד מוצר בתם שהזיק המוצר לתם וחזר ממה שהזיקו ישלם במועד נזק שלם והזיק המוצר בתם מאה והתם לא הזיקו אלא ג'משלם לו חצי נזק בגון שחזיק תם במוצר ק' והמועד לא הזיקו אלא כ'ה' משלם לו כ'ה' : וי"ל דכל זה מיירי דוקא שהתילו בכת אחת או לאחר שפלוזו זה מזה חזר הבני וקבל כראשון אבל אם אחד התחיל המתחיל פלחשאר חמשי סטור דכל המנחה ונא אחר ופניס פטור וכן הוה לקמן סימן תכ"א סעיף י"ג לענין כ'אלכסיס שחבלו זה בזה והמחזר שפסם כאן כמי חולק וס'ל פתיך להקטן לקטן פסם כמו פכתתי לא כיון יפס :

תג שמי' השברים לגיזק ואם פיתחו או התירו וכו' ג' סעיפים :

דכיון דמתן לו דעות ליכנס בו כאלו קבל עליו שמירתו ודוקא במוקין דאמי לי'בעל החזר (ה) אבל בניוקין דאמי ליה מעלמא אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו :

שצח פרה שהזיק גובי'מוולדיו שורי'שגגה פרה מעוברת כיצד שמי' אותה וכו' ה' סעיפים :

א פרה מעוברת שהזיקה גובה חצי נזק סמנה ומוולדה מפני שהיא בגומה אפ'ליתה לפרה משתלם כל חצי נזק מהולד מפני שהיא מגופה אבל תרנגולת שהזיקה אינה גובה מביצתה מפני שהביצ'אינה מגופה לא מוברלת ומופרעת : מיהו אם הבינה אגודה עדין נגופו ו'א'לגונין ממנה : ב פרה מעוברת שנגח ונמצא עוברת בצירה ואין ידוע אם קודם נגיחה ילדה ו'אין להשתלם מהולד או לאחר נגיחה ילדה ויש להשתלם מהולד ואין הפרה לפינו המוציא מחבירו עליו הראיה ולא יטול מהולד : ג וכן שור שגגה את הפרה ונמצא עוברת מת בצרה ואין ידוע אם מחמת נגיחה הפילה או אם הפילה קודם המוציא מחבירו עליו הראיה ואפילו שהניזק טוען כריא והמזיק טוען שמא אפילו שאין חמזיק מוחזק בגון שעומדת באגם פטור (ה) ואפי' כ'ג'ג'ג'ג' : (ג) מיהו אם תפס הכיזק כאן אם יש לו מיגו דלכ'מ' : ד גנת פרה מעוברת והפילה אין שמי' פחת פרה בפני עצמה ופחת הולד בפני עצמו לא שמי' כמה הייתה הפרה שורה כשהיתה מעוברת ובריאיה ובמח' היא שוה עכשיו היא והגפ' שלה ומש'כ'הפחת או חציו אם היה תם : ה' הית'הפ'לאחר והולד לאחר הרי פחת השומן שפחת גוף הפרה לבעל הפרה ופחת'הנפחת : דהיינו מה שהיתה גבאית תחלה יותר גדולה וחלקיה אותו בעל הפרה עם בעל הולד והגפ'ל של בעל הולד :

ת שור'שהיה רודף אחר חבירו או שנים רודפי'או שנים גרדפי'וכו' ט' סעיפים :

א שור'שהיה רודף אחר שור אחר והזיק זה אומר שורך הזיק זה אומר לא ביאלא בסלע לקה המוציא מחבירו עליו הראיה אפי' ניזק טוען בריא ומזיק טוען שמא ואם טוען חניזק אחר יודע ששורך הזיק נשבע היסת שאינו יודע בר'א'במועד אבל בתם פטור אף מהיסת שהרי אם חזר'חי'פטור הואיל והיא קנס : ג' הוי כ'רודפים אחר אחר והרי עדים שאח'מהם הזיק ואינם יודעים איזה משניהם זה אומר שורך הזיק זה אומ'שורך הזיק שניה'פטורים ואם היו של איש א'חייב לשלם ח'נגוף הפחות שבשניהם ואם היו מועדים משלם נזק שלם כנגסיו בר'א'ששני השוורים עומדים אב'אם מת א' מהם או אבר והי'אחר מהם תם אע'פ'שהם של איש א' פטור שהרי אומר לו (ה) הבא ראיה שהה'המועד הוא שהזיק ואשלם לך : ג' חיי שני השוורים הרודפים אחר גריל וא'קטן חניזק אומר הגדול הזיק והמזוק אומר קטן הזיק או שהי'אחר תם ואחר מועד חניזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר תם הזיק המוציא מחבירו עליו הראיה (לא היתה שם ראיה'ברורה שנה הזיק אלא עדים טע'די'ם שאחד מהן הזיק משלם המזיק כמו שאומר) ואם טוען החניזק אתה יודע ודאי שזח'הזיק בפניך חרי המזיק משלם מת'שהור' (ג) וישבע (ג) שנועת התורה על השאר (ד) וי"ל דאין כאן שנועה כלל דהוי ליה כעענו טעין והודה לו בפעורים דפטור ח'כמה פהרה ואפילו תפס מפני' מיניה ודוקא טעין הניזק כרי אכל חס טוען שמא משל'המזיק כמו שה'טוען : ד' הוי הניזקים ב'אחר גרול ואחר קטן והמזיקים שנים אחר גרול ואחר קטן הניזק אומר גדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן והמזיק אומר לא בי אלא חקטן הזיק את הגדול וגרול הזיק את הקטן או שהי'אחר תם ואחר מועד חניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן והמזיק אומר תם הזיק הגדול ומועד את הקטן המוציא מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה ברורה פטור חמזיק שהרי בטענו לו חסיד והוד'לו בשע'רים שהוא נשבע שבועת היסת ופטור אף פדמי' שעורים זו היא כנרת י"ה פכתתי כסמך אבל יש מחלקים דאם היו כאן עדים פלחשאר ח'מהן היק אלא שאינך יודעין איזה הוא משלם כמו פלח'מויק ולא מקרי כהאי גוונא פפכו חטין והודה גו'נש'ורין וכסנרא הראשונה פכת המחזר פמקרי הודאה וכמו שנתבאר : ואם תפס הגיזק (ה) ה"ו משלם לקטן מהגדול ולגדול מהקטן כמו שהוד' המזיק ואפילו תפס בעדים נומל כמו שאמר המזיק אבל אינו נומל כרי דבריו דוקא תפס קודם שבא לבית דין אבל לאחר שבא לבית דין לא מהני לית תפיסה אפילו ליטול ברברי המזיק :

ורוקא זו היא כנרת י"ה פכתתי כסמך אבל יש מחלקים דאם היו כאן עדים פלחשאר ח'מהן היק אלא שאינך יודעין איזה הוא משלם כמו פלח'מויק ולא מקרי כהאי גוונא פפכו חטין והודה גו'נש'ורין וכסנרא הראשונה פכת המחזר פמקרי הודאה וכמו שנתבאר : ואם תפס הגיזק (ה) ה"ו משלם לקטן מהגדול ולגדול מהקטן כמו שהוד' המזיק ואפילו תפס בעדים נומל כמו שאמר המזיק אבל אינו נומל כרי דבריו דוקא תפס קודם שבא לבית דין אבל לאחר שבא לבית דין לא מהני לית תפיסה אפילו ליטול ברברי המזיק :

תא שור'שגגה וחזר ונגח ואם תפס ניזק וחזר ונגח וברב' סעיפים :

א שור'שגגה וחזר ונגח שיר אחר (ה) חרי הניזק הראשון והבעלים בשותפת בו כיצד שור שוה ק"ק שגגה שור שוה ק"ק ואין הנבילה ופוח כלום חזון ג' נשל ק' ובעל השור ק' חזר ונגח שור אחר שוה ק"ק ואין הנבילה יפה כלום האחרון נומל ק' וחזיק שלפניו עם הבעלים גומליש'תמיש' ג' זון מור ונגח שור שיה כ'תים ואין הנבילה יפה כלום האחרון נומל מאה והניזק שלפניו חמשים וחניזק הראשון עם הבעלים כ"ה וכן על דרך זה חולקים וחלבים ג' ניזק שתפס בהם שהזיק לנגות חצי נזק מגופ'נעשה עלי'שומר שצד לחיזקים ואם יצאת והזיק הניזק הראשון חייב בנזקי' והבעלים פטורים פיאד שור שוה ק"ק שגגה והפטיר ק"ק ותפסו הניזק לנגות כסמך' וחזר ונגח והפטיר ק"ק חרי הניזק האחרון משתלם ע'והניזק הראשון שתפסו משתלם מותר נזקו והוא ל'זחבעלים ק' וכן גל ביוצא בזה : (ג) וי"ל (ד) דאין חילוק בין אם תפסו או לא תפסו ככל ענין המזיק אינו פסמי' אלא חני והבעלים חני :

תב ב' שוורים שחבלו זה בזה והן תפסו או מועדים וברב' סעיפים :

א שני שוורים תפסו שחבלו זה בזה משלמתי במותר ח'ג'נגאס'אחר היק בחבירו שוה ק' וחשני היק שוה ג'יצאו חמש'ם בחמשים והג' חנוחרי' ישלם לו הציה : ואפילו נאנד האחד (ה) ודוקא שפוח כל אחד דמי נקו אבל אם אינו פוח כל כך אינו מנכה לו דק'מה פוחל לגבו'גמפו ואם שני' מועדי'ם משלמים במותר נזק שלם ואם היה אחד מהם מועד מוצר בתם שהזיק המוצר לתם וחזר ממה שהזיקו ישלם במועד נזק שלם והזיק המוצר בתם מאה והתם לא הזיקו אלא ג'משלם לו חצי נזק בגון שחזיק תם במוצר ק' והמועד לא הזיקו אלא כ'ה' משלם לו כ'ה' : וי"ל דכל זה מיירי דוקא שהתילו בכת אחת או לאחר שפלוזו זה מזה חזר הבני וקבל כראשון אבל אם אחד התחיל המתחיל פלחשאר חמשי סטור דכל המנחה ונא אחר ופניס פטור וכן הוה לקמן סימן תכ"א סעיף י"ג לענין כ'אלכסיס שחבלו זה בזה והמחזר שפסם כאן כמי חולק וס'ל פתיך להקטן לקטן פסם כמו פכתתי לא כיון יפס :

תג שמי' השברים לגיזק ואם פיתחו או התירו וכו' ג' סעיפים :

הכה (א) טעוק ביופיים כגון פגומין בליקת או פגומים
 בחתיכות המעבדות ומ"ש סממליות מקמדות ודוקא
 שהמלכות מקמדות דאל"כ אינו דינו כרודף ומסיים כד"ל והכל תלוי
 צדקות עיני הדיין גם כדלה לי הפוסקים ביופיים בשעור ושומעתי ממקפדין
 מלכות ע"ז א"ל לך מוס גדול כזה ולא הוי כלל אכזה בטקא חלא מוס
 גמור (ב) למוכר אשה המקשה לילד * א"ל כ' בעל המחבר פנים מלכו'
 פ' פסקי' כזכר ראשו ורובו איך כונעו בו דאין דואין כפס מפני כפס ואפי'
 דרך מרגלותיו אם ינא רובו אכור ליגע בו ומסיק ונרדף להתוודע כזה אם
 ינא דרך מרגלותיו שפניהם ימותו אם מותר להניל האשה כמעשה לשפס בן
 זכור * ע"ז עיניו כ"ד סימן קנ"ו : (ג) מזה להנילו וכ"כ ו"מ אין
 מחויב לפדותו אם נשנה חלא דאם רונה לפדותו אין איסור :

הכו

(א) או שישכור אחרים להנילו וכ' הר"ש מיהו אם יש לו סמון
 להנילו חייב לשלם להנילו ומור"ם הביא זה כ"ד סימן
 כ"כ * וכ' עוד שרדף לשלם לו מיל ולא יכול לוותר אפי' לך לין ואם
 אית ליה א"כ שבעה עליו יתבענו לדין דכלא זה אין חלס סודה א"כ חבירו
 וכ' מהרי"ו ונכרעו זה אפילו מכסו ותומס קטנים ובידולמי משיק
 דנרדף אפי' להכניס בטקס סכנה עבור זה והטעם שהלה ווראי והוא שפס
 וכסו' ת' של ר' אליהו כ' בסיומן מ"ג אם שניהן שוין כמעלה כגון שניהן ת"ח
 או ע"ה ומ"ש א"כ המפול פ"ה והניבול פ"ה דאין רשאו להכניס עכמו אפי'
 במסק א"כ אם המפול אינו פ"ה שמו הכיכול מותר להכניס עכמו חבל אינו
 מחויב אם לא ממדות חסידות אם ירעה וכ' עוד באם שנים כנות האכורים
 ונאור על א' מהם סריגה ולא פירשה איזה מהם פירשה כיל א' מהם שהוא
 אזהרו על א' מהם להניל ואין כזה דהוי פאלו גורם מיתה לסי ומסיק ודוקא
 כשסכיהן שוין במעלות אצל א"כ גדול מחבירו במעלות הוא קודם לתב
 בתשובתו כ' סימן קכ"ה א"כ ראוין חייב לעבודי כופכים ומולות ויש לחוש
 שיתפסו אותו והוניה הונחת והוא מוחה א"כ לחזור לו הונחת וכתסובת
 אליהו משמע כאל המניל סיך ג"כ בהגלה זו לא איכפס לן במחי דמוחה :

הכו

(א) בית של שני סתמין * כ' ה"ש * וכמותך עובדי כוכבים
 ומולות כ' ה"ש * רחייב אמנם למ"ש כ"ד סימן רס"ו ס"א
 נכ"ה * חסידות אפטר ה"ה במעקה * ולמ"ד כדלה דב"ד כ' מניטעמיס
 א' כיון שהמקנת סוף לפולרי כוכבים ומולות ואם המוס סכנה מש"ה כתב
 דרך אפטר לטעם ראשון דהתם וכ"ע : (ב) והנהר מהם תבא עליו כרכות
 ט"ו * א"ל לטון המחבר הוא כדו למיט כרצר טוב : והג"ה כ' הטעם
 שההורה התורה על שמורות הכסף הוא מטעם שהקב"ה ברא את העולם
 בחסדו להיטב להנפלאים שייכירו גדולתו ולעבוד עבודתו בקיום מנותיו
 ותורתו פמו שאלה הכתוב כל הנקרא בשמו לכבודו כדאיתו כו' וליתן להם
 סכר טוב בעמלתו והמסכן עכמו כאלו מוחם כרכון בורחו ולינו רונה לא
 בעבודתו ולא במתן מכרו ואין ג"ד זלוול ואפקידותא יותר מזה ולשמעס
 יופעס ויהיו כועס * ו' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו אמן סלה :

הכה חייבי מיתות בית דין היאך דנים אותם בזמן הזח ובוה"י סעיפים :

כל חייבי מיתות כ"ד זמן הוה אין בידנו להלקאתן או להגלותן או להתנן או לחסן
 חלא מנדין אותן ומגדילים אותן מן הקהל וכ"ו מנד דדין חבל אם רואין בית דין שהוא
 לורך שעה ומגדר מילתא יכולין לענוש כמה שירע כמו שכתבנו לעיל סי' כ' * ודוקא
 בדיני נפשו הנרכיין בית דין חבל הכהרדין כלל כ"ד נידומין גם עתה כמו שיתבאר : ועי' בגמ'
 א' הרורף את חבירו להרגו והזחירו וזהו רורף הוא רורף אחריו אפילו היה
 הרורף קטן הרי כל ישראל מצויים להצילו באבר שאברי הרורף ואם
 אינם יכולים לזוין ולא להצילו אמ"ב הרגו לרורף הרי לו הרגים אותו אע"פ
 שעדיין לא הרג : הכל בשחתרת לגנוב ג"כ דינו כרודף א"כ ידוע שלא כל רן על
 עסק מאון וא"כ אם יעמו' בעל הממון נגדו לא יתנהו א"כ להרגו ועיין בדברי הסור
 כמי' זה מי שמסכן דניס כגון (א) טעוק ביופיים כמקום שהמלכות מקמדות דיו
 כרודף ומותר למכרו למלכות כמו שכתבנו לעיל סי' כ' * (ב) כ' ה"ש * ודוקא
 לפיכך מעוברת שהיא מקשה לילד לחתוך העובר במעיה בין בסכ בין
 ביר ספני שהיא כרודף אחריו להרגו ואם הוציא ראשו אין נוגעים בו שאין
 רוחים נפש מפני נפש וזהו טבעו של עולם : ג' וכן הרורף אחר חבירו
 אחר א' מכל העדיות (לכמה) וא"כ מהבהטם מצילין אותו אפי' כנפש הרורף
 ואם ררף אחר ערוה ותפסה ושכב עמה ביון שהער בה אע"פ שלא נטר ביאתו
 אין משייתין אותו ער עומדו ברין : ד' ררף אחר ערוה ואחרים היו רודפים
 אחריו להצילתו ואמר' להם הניחוהו כרי שלא יתרגו אין שומעין לה אלא
 מבחילין אותו ומונעין אותו ע"י הבאתת אבריו ואם אינם יכולים באברת
 פירש * ודוקא כשכא הקנאו להרגו בעכמו חבל אם פירש אכור להרגו ודוקא בהתרו בו ולא
 גשאר עבירות לחבשים ובזפרי בתורה ובמצות ובנבואה ה"ז אפיקורס (הג"ה אותם הכופרי' המה האומרי' שהעולם הוא קדמון לית דין ולית דין אין סכר ועונש
 אים הישר נעניו יעשה המה וקראו אפיקורסי' כידוע * זעין כמ"ש ס' הלשון אינו מדוקק * בזמן הזה אינו כמ"ש בתל' הסי' ס' ק"ח * אן אין דין דין ד' מיתות וגו'
 מצות להתנן אם יש בידו פה להרגו בסיף בפרהסיא הרג' (הג"ה לטון כסיף לאו דוק קאמר חלא המכוון חלאו אחר במקום המפסע פיס ביד כ' לשפוט וידום
 כפי דתי שפס נקד משפט חרון ככתוב ובערת הרפ וכו' הרי מנוה להורגו בחרצ * ולפון כפרהסיא לפין כל כמ"ש מרב נוקמת נקם כרית והפסאין ישמכו ויראו) ואם
 לא יבא עליהם בעלילות ער שישכב הריתגן ביצר ראת אחר מהם שגפל לבאר והסולם בבאר קורם ושפלקו ואומ' אריוני טרוד להוריד בני מרגג ואחרית
 לך וביוצא ברברים אלו (הג"ה חלילה להנין לעשות מעשה גידים רק דרך משל * כמו נפילת הבאר אינו מכא אחר' רק הוא מעמנופל * כן יעשה תהנולה בכותה
 דבריו כמו קמפל שלא יוכל למוס ולכרוח * וכן כ' באר הגולה בסי' א' ק"ש וכתיב' כה"ש בארבעת ע"ש * וח' לעלות על דעת לעשות מעשה כו' אם להנין כמ'
 הורדה לבוס הוא מעכמו * ואין אחר עושה מעשה * רק שלא יוכל לכרוח * וכדי להוריע למקום חפס המוסל לייכרו * כדי שיפוש על לבו לענוב מעמי והכרוכים
 הרעים להיות סור מרע ועשה טוב כי כפי האמונה החמיתת מונון להניל כמ"ש לא תעמוד על דל' עיך * ולפי סקר אמונתו שאין סכר ועונש וכו' כעונס הנלמו
 אין מעש כ' ימים אל לבו להכיר בורחו ולדבך כדרכו וליכך בדרך הישר והטוב) אבל הכותים שאין בינינו ובינט מלחמה ודעה בהמה דקה מישדאל במקום
 שהשדות הם של ישראל וביוצא בהם אין מסכבים להם המיתה ואין להצילן בר"א בישראל בעל עבירות והוא עומד ברשעו וישנה בו תמיד כגון
 דעה בהמה דקה שקפדו בגזל והם הולכים באולתם אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להגאת עצמו כגון
 אובל נבילות להיאבון (ג) מצוה להצילו ואסור לעמוד על רמו * עיין נ"ד כ"ה ק"ח :

הכו

הרואה את חבירו פובע בים או לסטים באים עליו או היה רעה בא עליו ויבול להצילו הוא בעצמו (ה) או שישכור אחרים להצילו ולי
 הציל או ששמע בותים או מוסרים מחשבים עליו רעה או פומנים לו פה ולא גילה אוזן חבירו והוריע או שירע בכותי או באנס שהיה
 בא על חבירו ויבול לפיטו בגלל חבירו ולהפי' מה שבלבו ולא פייטו וביוצא ברברים אלו עובר על לא תעמוד על רם רעך :

אפילו בנפשו * הכל על הכותית צרהסיא לעיני י' וסדל' קנאין פוגעין בזומתרין להרגו דוקא כשעת מפסה חבל אם פירש אכור להרגו ודוקא בהתרו בו ולא
 פירש * ודוקא כשכא הקנאו להרגו בעכמו חבל אם פירש אכור להרגו ודוקא בהתרו בו ולא
 גשאר עבירות לחבשים ובזפרי בתורה ובמצות ובנבואה ה"ז אפיקורס (הג"ה אותם הכופרי' המה האומרי' שהעולם הוא קדמון לית דין ולית דין אין סכר ועונש
 אים הישר נעניו יעשה המה וקראו אפיקורסי' כידוע * זעין כמ"ש ס' הלשון אינו מדוקק * בזמן הזה אינו כמ"ש בתל' הסי' ס' ק"ח * אן אין דין דין ד' מיתות וגו'
 מצות להתנן אם יש בידו פה להרגו בסיף בפרהסיא הרג' (הג"ה לטון כסיף לאו דוק קאמר חלא המכוון חלאו אחר במקום המפסע פיס ביד כ' לשפוט וידום
 כפי דתי שפס נקד משפט חרון ככתוב ובערת הרפ וכו' הרי מנוה להורגו בחרצ * ולפון כפרהסיא לפין כל כמ"ש מרב נוקמת נקם כרית והפסאין ישמכו ויראו) ואם
 לא יבא עליהם בעלילות ער שישכב הריתגן ביצר ראת אחר מהם שגפל לבאר והסולם בבאר קורם ושפלקו ואומ' אריוני טרוד להוריד בני מרגג ואחרית
 לך וביוצא ברברים אלו (הג"ה חלילה להנין לעשות מעשה גידים רק דרך משל * כמו נפילת הבאר אינו מכא אחר' רק הוא מעמנופל * כן יעשה תהנולה בכותה
 דבריו כמו קמפל שלא יוכל למוס ולכרוח * וכן כ' באר הגולה בסי' א' ק"ש וכתיב' כה"ש בארבעת ע"ש * וח' לעלות על דעת לעשות מעשה כו' אם להנין כמ'
 הורדה לבוס הוא מעכמו * ואין אחר עושה מעשה * רק שלא יוכל לכרוח * וכדי להוריע למקום חפס המוסל לייכרו * כדי שיפוש על לבו לענוב מעמי והכרוכים
 הרעים להיות סור מרע ועשה טוב כי כפי האמונה החמיתת מונון להניל כמ"ש לא תעמוד על דל' עיך * ולפי סקר אמונתו שאין סכר ועונש וכו' כעונס הנלמו
 אין מעש כ' ימים אל לבו להכיר בורחו ולדבך כדרכו וליכך בדרך הישר והטוב) אבל הכותים שאין בינינו ובינט מלחמה ודעה בהמה דקה מישדאל במקום
 שהשדות הם של ישראל וביוצא בהם אין מסכבים להם המיתה ואין להצילן בר"א בישראל בעל עבירות והוא עומד ברשעו וישנה בו תמיד כגון
 דעה בהמה דקה שקפדו בגזל והם הולכים באולתם אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להגאת עצמו כגון
 אובל נבילות להיאבון (ג) מצוה להצילו ואסור לעמוד על רמו * עיין נ"ד כ"ה ק"ח :

הכו מצות עשה להסיר כל מכשול שיש בו סכנת נפשות ועשיית מעקה לגנו ובו י' סעיפים :

מצות עשה לעשות ארם מעקה לגנו שנאמר ועשיית מעקה לגנך והוא שיהיה בית ריחא אבל בית אוצרות ובית הבקר וביוצא בהן איז זקוק ל'
 כל בית שאין בו ר' אמות על ר' אמות פטור ממעקה : ג' (ה) בית של שני שותפים חייבים במעקה שנא' כי יבול הגופל מטנו לא תלה לא
 נגול אם בן למה נאמר נגד למעט בתי כנסיות ובתי מדרשות לפי שאינם עשויים לריחא : ד' היתא ר"ה אבות מגנו אינו זקוק למעקה שנאמר כי
 פל מטנו : ח' טבה המעקה אין פחות מי' טפחים כרי שלא יפול מטנו וצריך להיות המהיצה הזקה כדי שישען ארם עליה ולא חפול : ו' כל
 גמיר גנו גלא מעקה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנא' ולא תשים דמים בביתך : ז' ארר הגנ ואמר כל רצח שיש בו סכנה וראוי שיבטל
 מה ארם וימות כגון שהיתה לו באר בחצירו בין שיש בו טיט בין שאין בו טיט חייב לעשות מליא גבות י' טפחים או לעשות לח ביסוי כדי שלא יפול
 מה ארם וימות : ח' וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצוה עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר ברבר יפה שנאמר חשמו לך ושומר נפשו
 ארם לא תסיר והניח המבשולות המביאים לירי סכנה ביטל מצות עשה ועבר בלא תשים דמים : ט' ורבת דברים אסרו הצמים מפני שיש בהם סכנת
 נפשות וקאתם נתבאר בפור י"ד סי' ק"ו וצודיש דברים אחרים וזו הם לא יניח פיו על הסילון המקלה וישנה ולא ישנה כלילה בהבארות ומתאננים
 טעם יבול צלוקה והוא אינו רואה : וכבר כתבתי דברים אלו כי קי' צודיש דעה וע"פ : י' כל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם ואמר תריזי מסכן
 בעצמו ונתן לאחרים עליו בגד או אינו מקפיד בכך מפני שנתן מנת מרונת (כ) והעובר מנת הבין עליו ברנת טוב :

אם צוה עשה לעשות ארם מעקה לגנו שנאמר ועשיית מעקה לגנך והוא שיהיה בית ריחא אבל בית אוצרות ובית הבקר וביוצא בהן איז זקוק ל'
 כל בית שאין בו ר' אמות על ר' אמות פטור ממעקה : ג' (ה) בית של שני שותפים חייבים במעקה שנא' כי יבול הגופל מטנו לא תלה לא
 נגול אם בן למה נאמר נגד למעט בתי כנסיות ובתי מדרשות לפי שאינם עשויים לריחא : ד' היתא ר"ה אבות מגנו אינו זקוק למעקה שנאמר כי
 פל מטנו : ח' טבה המעקה אין פחות מי' טפחים כרי שלא יפול מטנו וצריך להיות המהיצה הזקה כדי שישען ארם עליה ולא חפול : ו' כל
 גמיר גנו גלא מעקה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנא' ולא תשים דמים בביתך : ז' ארר הגנ ואמר כל רצח שיש בו סכנה וראוי שיבטל
 מה ארם וימות כגון שהיתה לו באר בחצירו בין שיש בו טיט בין שאין בו טיט חייב לעשות מליא גבות י' טפחים או לעשות לח ביסוי כדי שלא יפול
 מה ארם וימות : ח' וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצוה עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר ברבר יפה שנאמר חשמו לך ושומר נפשו
 ארם לא תסיר והניח המבשולות המביאים לירי סכנה ביטל מצות עשה ועבר בלא תשים דמים : ט' ורבת דברים אסרו הצמים מפני שיש בהם סכנת
 נפשות וקאתם נתבאר בפור י"ד סי' ק"ו וצודיש דברים אחרים וזו הם לא יניח פיו על הסילון המקלה וישנה ולא ישנה כלילה בהבארות ומתאננים
 טעם יבול צלוקה והוא אינו רואה : וכבר כתבתי דברים אלו כי קי' צודיש דעה וע"פ : י' כל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם ואמר תריזי מסכן
 בעצמו ונתן לאחרים עליו בגד או אינו מקפיד בכך מפני שנתן מנת מרונת (כ) והעובר מנת הבין עליו ברנת טוב :

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like "ועי' בגמ' א' הרורף את חבירו להרגו" and "ועי' בגמ' א' הרורף את חבירו להרגו".

Handwritten marginal notes in the right margin, including phrases like "ועי' בגמ' א' הרורף את חבירו להרגו" and "ועי' בגמ' א' הרורף את חבירו להרגו".

לכבוד את בעל המסד על עמנו • (יב) ככל סמ"ח שאקבע ז"פ צירוף אס
לא בא ופרש אזי מכריזין עליו חרס ביד בלי הזמנה • (יג) מי שהיה נפול לא
יצא על החתום ממרני תוך שכי פנים אחר חתונתו ואס בא על החתום אזי חותמו
הממרה הוא בטל ומבוטל • (יד) בענין מטלטלין של הנכר שכל הכ"ח שויס
בלי שום קדימה אף אס נכתב שיטבו מטלטלי אגב מקרקעי אע"כ כולם שויס
(טו) מי שהוא מלוה לח"ש הוא פחות מכ"ה שנים ולכל הפחו' פני שנים אחר חתנה
אף אס אביו או חמיו חתומים עמו על הפ"ח הוא בטל ומבוטל כחרם הכסבר
כדין הפקר בית דין הפקר • (טז) לא יהיה לשום אדם עסק עם הנכר חס ומי
שיעבור איהו דאפקד אכפשיה ולית דין ולית דין על הנכר גדרו (יז) הכסבר
שנועת אין לו להבא עד שיה תמיה לא יוכל לחזו' ולהשביע אס הם מפני גלילות
אבל אס הם מגליל אי' יכול לחזור ולהשביעו אחר חני שנה ולא יותר (יח) בענין
אס הסחורות הם בעין מה שלקח הנכר מאיזה אדם ולקח איש אחר מהנכר
סחורות בעין של איזה מלוה תוך ג' יום משבע' כורח מחוייב אותו האיש להחזיר
למלוה סחורה שלו ודוקא שיברר המלוה כרחיק כרורה ע"פ עדים שזאת היא
סחורתו בעין ממש ולא ע"פ שנועת המלוה אבל אס הסקרה היה של איזה מלוה
לקחו הנכ"ח מהנכר או נאמן המלוה בשבועה בנק"ח וגם הפלג' ישבע ע"ז
מהסחורה שלקחו הנכ"ח הוא של זה המלוה ויחזרו למלוה קטורה הוא ופירש
לי מכה' אחר פירושו • דברישא קאמר אס איש אחד לקח מבכר דהיינו שאותו
איש לא היה בע"ח רק שקנה במעות סתן לבכר אצדו לגמרי והעש' דפודא
להחזיר למלוה הסחורות שלו ומעות סתן לבכר אצדו לגמרי והעש' דפודא
שמע הקול שזה הוא בורח וכל אשר תחת ידו הוא חנו שלו והיו דינו כאילו קנה
מגב מסורס דנריך להחזיר מה שקנה ולית ביה מאוס תקת השיק וגם הוכר
לעיל בתק"כ"א שחל יהיה לשום אדם עסק עם בורח מ"ה אחד מעותיו וכשביל
זה שאבד זה ונשותיו מחוייב המלוה לכרר בעדים שזה הוא סחורתו ואינו נאמן
בשבועה אבל בסיפא רב"ח לקחו מבכר נאמן המלוה בשבועה שהיה שלו ונזילו
מאותו בע"ח (יט) שלא לזלו' שום ב"ח מחמת מסיס רק יהיה נקבד בכבוד
והיורשים יכנסו בנקומו עד הקהל • (ך) שלא יחליט שום רב לשום אדם
ביחידות (רא) שכל סדכות מכל מאה מומנים או תכשיטין וכסף והביתו
מהסך מאיזה נד יותר גדול ב"ז עו"ג מכל מאה ומשכר' ומרגליו' חוכות כתבים
וקרקעות יתנו ומה שהיה יותר מעשר' פרסאות יתנו ג"ח מכל מאה (רב)
שכל הכבוד עו"ג מאה ומן נחביל ואכניס טובות ח' והב' (ג) שאסו' להסבר
לקמת סחורה לעצמו אחר סהולך לשם איזה סוחר (ד) אין ב"ד יכולין ליתן
קירות והרחבת זמנים לשום ב"ח אס כח' לשפרים או לנגזלים ודוקא' שהיוק
הוא כדי חוכות :

(א) כ"ח שיקול על ה' סחורה (ב) סחורה אסלה כקר' ככל פלג' (ג)
החייב ס' ד' על אותו הגליל להכריז ולפסוד ש"ל יקח שום
אדם פרטתו ממנו • (ד) אף אס יקח מן תפיסתו תפיסתו ויחזיר כדי שיהיו כל בעל
חוב הן מאותו עיר או מעיר אחרת או ממדינה אחרת כולם יהיו שויס כ"א לפי
הדין והוא מונח ביד ב"ד עד היריד הסמוך • (ב) ומיד שינא הקול עליו שהוא
בורח מחוייבים הרשעים ליקח כל אשר לו וישבעו אותו ואשתו שאין לו מומנים
ולא העלימו כלום ויתנו הכל ליד הנאמן ויפנה מביטו ומקומו' כב"ה תוך ל"ה יום
ויכתב בפנקס הקהל שהבית שייך לנאמן והנאמן ימכור הכל תוך חני שנה ויתנס
לבעלי חובות • (ג) ובאס שהוא רונה להשיא בנו או בתו לא יתחמו עמו כי אס
דוקא פלח יתן לנכריא יותר מהך מאתיים והו' והמאתיים זהו יהיו דוקא מקרובים
שנתנו להיוע וחס יכניס יותר ממאתיים והו' אף שיתנו הקרובים הנדומים או
יותר על מאתיים מחוייב החתן להחזיר הכל וליתן לב"ח אף שהחיתן נעשה ככר
קודם שנעשה הנכר ואס יעבור החתן ויגמור הסיוד מחוייב להחזיר הכל וליתן
לב"ח הן בתוך המדינה הן בחוץ המדינה • (ד) ואס הכניס בתו ובתוך רביעית
שנה אחר החתנה נעשה בורח יקחו הנכ"ח הנכריא מהחיתן ואס נעשה בורח שנה
אחר שהכניס בנו או בתו אין לבע"ח כלום (ה) כל המלכטו' אשר ישע' הנכר
לאשתו תוך שנה שנעשה הנכר יקחו הנכ"ח • (ו) אס איזה בעל חוב יעשה
החיה לבכר חסילו יתן לו ת"כ על הכחה מ"מ יוכל אה"כ לתיבעו ולהניח ממנו
הך ההנה' ברבייסי והת"כ יהא בטל מעיקרו כדין הפקר' כ"ד הפקר (ז) כשימנו
הרש' בב"ח אחרות הנכר מחוייבים להיות אשתו וכני' כב"ה בשעת המרס (ח)
מי שקבל מבכר בלא יריד תוך רביעית שנה לבכר מחוייב להחזירו לשותפות
לכל הנכ"ח אבל אס קיבל בחיזה יריד ולא בעיר הנכר אף שנעשה אה"כ בורח
בעירו תוך רביעית שנה לקבלה שקיבל זה חובו ממנו א"כ להחזיר מאחר שקבל
ציריד • (ט) תלה המוסכס לנכות מ"ח שאין בו ריעותא אף מיתומים קטנים
דהיינו אחר זמ"פ בשבועה וקודם זמ"פ יקח המלוה בלא שבועה ודינס כגדולים
(י) כפובת אלמנה קודמת לבעל חוב מן הקרקע ומן מטלטלין אף אס לא
תפסה דהינו לכתולה סך שלש מאות ובעשרים זהובים קדימה ולחלמה מאה
ושפס' זהו קדימה והמותר אס הניח בעלי קרקעו' היא קודמת על כל מה שתכרר
שהכניסה לב"ג אכל במטלטלין היא כשאר בע"ח ליעול חלק כחלק ואש"י אס
תפסה מו' אס יהיה בע"ח תופס דינס שנה ועכ"פ אין לחש' שום זכות במטלטלין
כ"ז שיש קרקע כי לעולם ייעול קרקע בראש (יא) באיזה ס"ח שאקבע ז"פ
ציריד והב"ח מודה שהו' רק שעתן שהוא פרוע או טענות אחרות אע"פ
סתן הדין מודה בשאר סכנתו נריך לקיימו מ"ע מוד התיקון הוא שחני נריך
לקיימו מאחר שהוא מודה שהוא ח"י ע"כ מחוייב לשלם ואח"כ יענין בע"ח

כה' אשר נבר חכרו עלי ויכני להשלים הספר הזה כן ברחמי וברוכ אספיו יחמול עלי לחדש כנשר נעורי ולווגתי הצנועה
הנה ה' ובניו ש' ולא תמו' הורה ה' ספ' ורעי ורעי אחריו ער עולם כ"ר הסעתיך קים קריש הנ"ל •

לוח השעות

צבי' ג' שורה ג' בע"ס נ"ל הרמנ"ס : סימן ט' שורה כ"ב משא"כ נ"ל ו"ה : סי' סק"א להקדים נ"ל להזקק : שם שורה י"ב ע"ש לחבר ונ"ל ע"ש לענין אקרומי :
כ"י סק"א שורה ה' ועור נ"ל לענ"ד : סי' סק"א שורה י"א מכ"ח נ"ל מכה : סי' סק"א ב' סק"א מר נ"ל מור"ס : סי' סק"א שורה י"ב שמה יעיד נ"ל שמה יעיד אכל
בתה דאש פ' שיש העוה י"ל סמך עמו על השבועה והוק ונ"ע : סי' סק"א שורה י"ב או נ"ל א"ו : סי' סק"א בע"ה נ"ל טעה : סי' סק"א ש' דאית' ל'
ודאי : סי' סק"א שורה א' והש"ך כ"כנ"ל : סי' סק"א שורה י' עד נ"ל ועוד : סי' סק"א שורה י"א או נ"ל ודאי : סי' סק"א ס' נ"ד כיון דנכתר
הכנין כנ"ל : סי' סק"א כ"ע מ"מ כ"ל מ"ש : שם סק"א שורה ה' לדברי מור"ס כנ"ל : סי' סק"א ס' כ"ג נ"ל כ"ב : סק"א י"ל נ"ל ונ"ל : סק"א
שורה ט' ודלח' דליקרי נ"ל לא מקרי : שם סק"א שורה ה' כפני ב"ד נ"ל בשני עדים : שם נגד הקרן מפרטות דר' כנ"ל : שם סק"א שורה כ"ג א"ב פועל
נ"ל גבי משכון • סימן ע"ה ס' א' שורה ז' לסתור דבריהם הללו כנ"ל : שם ס' א' ס' א' שורה ג' א"ב ע"פ : שם סק"א שורה ג' א"ב שנועת היסת כנ"ל
שם חזין משני עין אלא כנ"ל • שם סק"א ודיבר זה כנ"ל : סימן ע"ט סק"א שורה ו' וא"כ מ"ל וי"כ : סי' סק"א ס' א' וכו' ע"ש חסר ונ"ל דמשמע דדוקא בכה"ג ס' א'
דלח' הוה מוקדס ובשאר דברים החמיר יותר מאשר פובקוס וע"ל : סי' סק"א שורה י' אגב אוכביה נ"ל אף לחונם : שם ס' א' וכו' בעד הילך מחק • סימן
פ' סק"א שורה כ"ב ד' כ"ל בעד • שם סק"א שורה י' ע"כ כ"ל אע"פ : שם שורה י' הכי כ"ל הכי : סי' סק"א ס' א' כ"ג שורה מ' סלח יקנה כנ"ל :
סי' סק"א שורה כ"ב עלי כנ"ל : שם שורה כ"ח הרש"א דש משמע להדיא דפקע זכות התובע ואין מפנין אלא היסת כנ"ל • סי' סק"א שורה כ"ב ד' כ"ל
נ"ל • סי' סק"א שורה ט' וגם נ"ל וכו' • סי' סק"א שורה ז' א"ו יוכל לבכר אפילו ע"י מלוה וכו' כנ"ל • סי' סק"א שורה ט' ע"כ כ"ל ע"פ • שם
לומר פרעתי כנ"ל : סימן ק"א סק"א שורה י' לטעה נ"ל להשני • סי' סק"א שורה ז' א"ב נ"ל א"ל • שם סק"א שורה י"א ביד נ"ל ביד : סי' סק"א
סק"א שורה ז' א"ב נ"ל כסבר : סי' סק"א כ"ב מור"ס ס' סלח נ"ל סלח • שם סק"א שורה ג' ו"ל ס' א' שנותן • סי' סק"א שורה ד' ד' נ"ל דרשאין • סי'
ק"א סק"א שורה כ"ג שיש כנ"ל • סי' סק"א סק"א שורה י' ישבע נ"ל נשמע : סימן ר"ה סק"א ג' א' וכו' נ"ל וכו' : שם סק"א שורה ט' ו"ל נ"ל נ"ל
לומר : סימן ט' סק"א שורה ט' בידו נ"ל בודאי • סימן רכ"ז סק"א שורה כ"ל : סי' סק"א שורה י"א הוא כ"ל הכא • סימן
רל"ז סק"א שורה ח' לריב' כלל כיון שפסק כסברא ראשונה בלא"ה לא נקרא רשע כנ"ל • סימן רל"ט סק"א ג' א' וכו' לדברי הסמ"ע משמע וכו' כנ"ל • שם נ"ל
קול א' כ' מאחרין מאי פסולת דנכה"ג לית ביה קלא כנ"ל : סימן רפ"ו סק"א שורה ו' סנטל כנ"ל • סימן ר"כ סק"א ג' א' השער נ"ל השעאה • שם שורה
י"ד וכו' נ"ל מ"ס • סי' רע"ג סק"א שורה י"ח שימנח נ"ל שימנח • סימן ק"ד סק"א שורה י"ב לשני כמחק : שם מקמא נ"ל וקמא :

ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקדש הזעזר ודרוקר כהר"ר זעליג בן מתורר וואלף בק אובן דמ"ש פ"פ זצ"ל
ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקדש הזעזיר הבהור ליב בן מהור"ר משולם רופא זצ"ל מפראג
ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקדש הזעזר הבהור פיבל בן כהר"ר שמעון אבליש מפראג יצ"ו :

